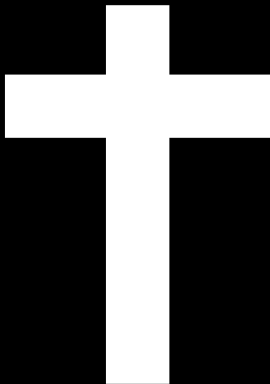

Ungbòta-Ọwúta Tó
Bhùkù

Ndrüna: Ungbòta-Ọwúta Tó Bhùkù New Testament

Ungbòta-ጋwátá Tó Bhǔkù

Ndrūna: Ungbòta-ጋwátá Tó Bhǔkù New Testament

copyright © 2015 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ndrūna (Ngiti)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

abb6c630-aaf1-5647-8172-605215e8fe12

Contents

Màtayò	1
Màrkò	84
Lukà	134
Yùwanì	216
Uvitátale	279
Pbàromà	362
1 Pbàkòritò	400
2 Pbàkòritò	437
Gàlatiyà	461
Èfesò	473
Filipì	486
Kòlòsayì	495
1 Tèsàlònikà	504
2 Tèsàlònikà	512
1 Tìmòtewù	517
2 Tìmòtewù	527
Titò	535
Filimoni	540
Pbàèbràniyà	543
Yàkòbhò	572
1 Pèterù	583
2 Pèterù	595
1 Yùwanì	602
2 Yùwanì	611
3 Yùwanì	613
Yudhà	615
Upfòta tó bhùkù	619

Màtayò

andí Yěsù Krístò bhà Ídzi Màkürù Yàrí bhükù ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàrí bhükù nandí ní Màtayò. Ngätsi ndi Màtayò-ovò ní'ì Lawì (Mrk 2.14). Ka ní'ì Mùyàhudi, ndirò ka ní'ì pàratà tó ndombè (9.9). Ní Yěsù náanzi ka ndínì pbindà kasu nubhà tí, ndàdù òngo pbindà uvitatále nzínzi ò atdí ale tí (10.3).

Màtayò náandí pbindà bhükù fíyò ní, yà ì nùgèrè 'à'ù Yěsù Pbhàhúdì. I Pbhàhúdì nūni Ungbòta-Ayí tó Andítá mbèyi nyú. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, kàránà pbindà andítá nípbi rò ndi Ungbòta-Ayí ò ka kandí dhu rò.

Màtayò náandí pbindà bhükù, rìtè dhu kpanjangba Yěsù rari ndi yà Pbhàhúdì náaródona ìrà rírà dhu tí Màsiyà (2.6).

Yěsù ka kugu Hèròdè rí'ì ádrùngbã kamà tí Pbhàhúdì tó pbìrì, Ìsràyeli, dõ òná kàsù ò (2.1,15). Ní, kãdù pbindà kasu òpè Gàlilayà tó pbìrì ò rò, ndàrà àhù nà Yèrùsalemà, Yùdeyà tó pbìrì ò ádrùngbã kigò ò. Ndi kàsù ò, Ìsràyeli ní'ì Pbhàrómá tó pbìrì ò kámá dõ ádrùngbã kamà nónyè idzi dóná ró. Ní, wò ndi ádrùngbã kamà nóongónà ndi ndónyè idzi dòyá pbìrì èndà yà ndi ndúli i pbìrì ò pbàlìwálì-otù ò. Ní, Yěsù-ànyá natdì ndínì ka koho tí ní'ì lèwalì Pilatò.

Bhükù-nyìtì ka kòhù tí dhu

- Yěsù Krístò t'ábhúna-ovò mà kugu ka kí dhu mànà (1.1-2.23).
- Bàtizò nubhónà Yùwanì náanzì pbindà kasu tí dhu (3.1-12).
- Yěsù rí bàtizò àlě dhu mà pòmvo Sitanì rí Kà-afí ùmvù dhu mànà (3.13-4.11).
- Yěsù rí pbindà kasu ònzi Gàlilayà tó pbìrì ò dhu (4.12-18.35).
- Yěsù rí abhi òpè pbindà kasu nà Gàlilayà rò, ndàrà àhù nà Yèrùsalemà tó kigò ò dhu (19.1-20.35).
- Yěsù rí pbindà kasu ùtsa ndi ndí dóná rò kasu ònzi Yèrùsalemà tó kigò ò, ràrà àhù ndùtò ka kí mùsàlabhà dõ dhu ò dhu (21.1-27.66).
- Yěsù rí ndìngbè ovè-bvè rò, nditè ndi pbindà ábhàlì tò, ndàdù dhu òvò fíyò ndínì «Ídzi Màkürù» nuno tí kóró yà adzi ò ale-tsù-tidò tò dhu (28.1-20).

*Yěsù t'ábhúna-ovò
(Luk 3.23-38)*

¹ Yàrí ní Yěsù Krístò t'ábhúna-ovò. Yěsù Krístò ní'ì Dàwudì-dhú bvù ale, ndirò Dàwudì ní'ì Àbràhamù-dhú bvù ale.

² Àbràhamù náadhì Ìsakà, Ìsakà náadhì Yàkòbhò, Yàkòbhò náadhì Yudhà mà adóna màná. ³ Yudhà náadhì Pàrezi mà Zàrà nà. Abádhí-tsánà ní'ì Tàmarì. Pàrezi náadhì Èsròmù, Èsròmù náadhì Àramù. ⁴ Àramù náadhì Àmìnàdabhù, Àmìnàdabhù náadhì Nàsonì, Nàsonì náadhì Sàlmonì, ⁵ ndirò, Sàlmonì náadhì Bòazà. Bòazà-tsánà ní'ì Ràhabà. Bòazà náadhì Òbedè. Òbedè-tsánà ní'ì Rútà. Òbedè náadhì Yěsè, ⁶ Yěsè náadhì Ádrùngbá kamà Dàwudì, ndirò, Dàwudì náadhì Sòlòmònì. Sòlòmònì-tsánà ní'ì yà Ùriyà-fó rò Dàwudì akò tsibhále. ⁷ Sòlòmònì náadhì Rèhòbòhamù, Rèhòbòhamù náadhì Àbiyà, Àbiyà náadhì Asà, ⁸ Asà náadhì Yòsàfata, Yòsàfata náadhì Yòramà, Yòramà náadhì Ùziyà, ⁹ Ùziyà náadhì Yòtamù, Yòtamù náadhì Àhazì, Àhazì náadhì Zèkíyà, ¹⁰ Zèkíyà náadhì Mánasì, Mánasì náadhì Àmòsè, Àmòsè náadhì Yòsíyà, ¹¹ ndirò, Yòsíyà náadhì Yèkòniyà mà adóna màná, yà Pbàìsràyélí ka kumba kowù nà ino tí Bàbeli tó pbìrì ò nínganí.

¹² Pbàìsràyélí ka kumbà kowù nà ino tí Bàbeli tó pbìrì ò dhu-dzidò, Yèkòniyà náadhì Sàrtiyelè, Sàrtiyelè náadhì Zèrùbàbeli. ¹³ Zèrùbàbeli náadhì Àbihudì, Àbihudì náadhì Èliyàkimù, Èliyàkimù náadhì Àzòrò. ¹⁴ Àzòrò náadhì Zàdhokì, Zàdhokì náadhì Àkimù, Àkimù náadhì Èlihudì, ¹⁵ Èlihudì náadhì Èliyèzerì, Èliyèzerì náadhì Mátanì, Mátanì náadhì Yàkòbhò, ¹⁶ Yàkòbhò náadhì Yòzefù, ndi Yòzefù ní'ì Màriyà bhà ale. Ndi Màriyà ní ndi, Yěsù, yà Krístò tí kátina ale nadhì.

¹⁷ Ní kóró i rùgànda-bvù ní'ì yà dhu bhèyi: ròpè ndi Àbràhamù rǒ rò, ràrà àhù Dàwudì rǒ, ní'ì atdí kumì dóná ìfò nà rùgànda. Ròpè ndi Dàwudì rǒ rò, ràrà àhù Pbàìsràyélí nùmba ka kí kowù nà ino tí Bàbeli tó pbìrì ò dhu ò, ní'ì atdí kumì dóná ìfò nà rùgànda. Ndirò ròpè ndi Pbàìsràyélí ka kumbà kowù nà ino tí Bàbeli tó pbìrì ò dhu rǒ rò, ràrà àhù Yěsù Krístò nùgu ka kí dhu ò, ní'ì atdí kumì dóná ìfò nà rùgànda.

*Yěsù nùgu ka kí dhu
(Luk 2.1-7)*

¹⁸ Yěsù Krístò nùgu ka kí dhu ní'ì yà dhu bhèyi: kà-tsánà, Màriyà, ní'ì iwà Yòzefù òrì ró. Pbétù, inzà ì àpè 'ùmbá rórò, Màriyà náatù ndi òna nà Hìlǎ-Alafí bhà òbi ní. ¹⁹ Yòzefù, yà kà mà rǐ 'ùmbá nà ale, ní'ì obhónángatále. Pbétù, kázè nzá

kà-nyì níwǎ ndì ndí ibí ale nzínzi ǒ dhu. Ní kǎzè ndòdhò ka inzà indrũ núnì rórò.

²⁰ Wò dhu nírè kà rǐ rórò ní ndì, Kàgàwà bhà màlàyikà náavì ndì onyà-bvè kà tò ndàti: «Yòzefù, Dàwudì-dhú bvè alé, ìnzì onzi Màriyà nídyì nyi nyí pbùkù tsìbhále tí dhu-òdò. Obhó tí, kà rǐ'ì nà ari ní Hìlǎ-Alafí bhà òbi nǐ kòdyì.

²¹ Kǔguya kpatsìbhíngba, nyadù òvòna nóvò Yèsù tí, ka ní ndì pbìndà ale nigúya fíyó nzérenga ǒ rò nídhunǐ.»

²² Kóró wò dhu náanzì ndì, ndínǐ angyí Kàgàwà núuno pbìndà nabì otù ǒ dhu náaká tí. Kǎti:

²³ «Kǎnǐ inzà àpè kpatsìbhále núnǐ tsìbhíngba ní'íya òna nà.

Ndìrò kǔguya kpatsìbhá ngbángba,

kadù òvòna nóvò Mǎnolì tǐ*.»

Kà-tì ní: «Kàgàwà rǐ'ì atdíkpá àlě mànà.»

²⁴ Idhò ò rò ndì ndìvà ndì rò, Yòzefù náanzì yà Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà màlàyikà núnòna fìndà dhu. Ní kǎdù Màriyà nídyì pbìndà tsìbhále tí. ²⁵ Pbétù kǔpbá nzá kà-ngbò, ràrà àhù kà rǐ kpatsìbhá ngbángba núgu dhu ò. Ní Yòzefù náadù ndì ngbángba-òvò nóvò Yèsù tí.

2

Abho inga núnì ale-akpá rǐwu Yèsù tó ngbángba nándà dhu

(Luk 2.8-20)

¹ Yèsù ka kugu Yùdeyà tó pbìrì ǒ kigò, Bètèlèhemù tí kátina ò, ádrùngbǎ kamà Hèròdè bhà ato ǒ. Ndi nínganí, òrù-akpà-nyì rǒ rí 'ònzì dhu dǒ inga núnì ale-akpá níwú adyifò náarí ndìto inǎ rò, 'ìwù ùvò Yèrùsàlemà tó kigò ò. ² Ní abádhí níwú dhu indrũ-tsǔ 'àti: «Yà ka kùgù Pbàyàhúdì tó ádrùngbǎ kamà rǐ'ì ìngboró? Mǎ màla kàbhà alalì òrù-akpà-nyì rǒ adyifò arí ndìto inǎ rò. Ní mǎ miwù ka nífu.»

³ Wò dhu ì ìrì rò, ádrùngbǎ kamà Hèròdè mà kóró Yèrùsàlemà tó kigò ǒ bhà mànà níirè nga abho nyé, dòya ràdù ndìnza atdídǒ. ⁴ Ní kùndu pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Músà bhà Ùyátá tó màlímó mànà kóró, ndìvù Krístò núgu ka kàmbènà ì nga tsùyá. ⁵ Ní abádhí náadù òte kà tò 'àti: «Bètèlèhemù, Yùdeyà tó pbìrì ò. Obhó tí, Kàgàwà bhà nabì náandí dhu angyí, ndàti:

⁶ «Ndìrò ìnyi Bètèlèhemù, Yudhà bhà pbìrì ǒ nyi nyí'ì rò, nyi ní nǐ pòtsò kigò Yùdeyà ǒ kigò nzínzi ǒ.

Obhó tí, ànú rò ní ndì atdí kamà rǎhù.

Ndi kamà ní ndì Pbàìsràyélì, pbàkà ale nàndaya* .»

* 1:23 1.23 Ìsa 7.14 * 2:6 2.6 Mík 5.1

⁷ Wò dhu-dzidõ, kamà Hèròdè náanzi kòkò inga núni ale-akpá inzà ngùkpà ale núni rórò, ndivù alali abádhí ala dòtsí òná idho tsùyá. ⁸ Ní kádù abádhí nóvi Bètèlèhemù tó kigò ò, ndàdù àtìna abádhí nì: «Nyòwu nyòme pé awáwù wò ngbángba dõ. Ndirò ka nyí nyòtù rò, ní nyàdù nyibho màkùrù idù, ndíní ma madù tí àrà kifù átò.»

⁹ Ádrùngbã kamà Hèròdè bhà ote ì ìrì dhu-dzidõ, abádhí náadi dòya 'òwù. Nírò ní ndi yà abádhí álaná adyifò arí ndìto inã rò alali náadi angyi abádhí tò, ndàmbe àrà dõ, ndàrà ide yà ngbángba rí'ì òná ngari-dòtsíró. ¹⁰ Abádhí níitdègu wò alali nálã, ní abádhí-dhè níika ndì atdíidõ nyá. ¹¹ Ní abádhí náatsù ànyì-dza, 'àdù ngbángba mà nála íyànà Màriyà mànà. Ní abádhí núuko ì otyùya dõ, ì rìfu ndì ngbángba. Wò dhu-dzidõ, abádhí núunga fiyó bholo-tsù, 'àdù perè núbho, 'òdhè ka nì. I perè ní'ì: orò mà, mbèyi aróngu kàzù ò ka kòbì ndì rò alindra-tidò mà, ndirò mbèyi aróngu akye-tidò, mànèmanè tí kátina mànà. ¹² Wò dhu-dzidõ, Kàgàwà núuno dhu onyu-bvù abádhí tò, ìnzì ì nadù tí Hèròdè bhà nanã. Ní abádhí adù 'adu fiyó pbìrì ò ngàtsi otu õ.

Yèsù tó ngbángba nà ka kótse Mísri tó pbìrì ò dhu

¹³ Kòkò abho inga núni òrù-akpà-nyì rõ arí 'ònzì dhu dõ ale-akpá nádu ì dhu-dzidõ, Ádrùngbãle Kàgàwà bhà màlàyikà náavi ndì Yòzefù tò onyu-bvù, ndàdù àtìna kànì: «Ívã nyì, nyidyì ngbángba mà íyànà mànà, nyadù òku nà Mísri tó pbìrì ò. Ndirò, nyàdù nyòko ànyì ràrà àhù ma mí nyávì nyádu nyí ànyì rò dhu ò. Obhó tí, Hèròdè rí ngbángba nábhù kambe ònènà dõ, ndíní ka koho tí.» ¹⁴ Ní ndi iku õ tí, Yòzefù níivà ndì idho ò rò, ndìdyì ngbángba mà íyànà mànà, ndòkù nà Mísri tò pbìrì ò. ¹⁵ Abádhí adù òko ànyì, ràrà àhù Hèròdè rövè dhu ò. Wòrí dhu náanzì ndì ndíní Ádrùngbãle Kàgàwà núuno pbìndà nabi-otù õ dhu náaká tí. Kãti: «Ma mánzi idhùdu ràhù Mísri rò*.»

Bètèlèhemù tó kigò õ kpabhá nzónzo nókye ka kí dhu

¹⁶ Hèròdè níitdègu dhu nòsù ùtrã tí abho inga núni òrù-akpà-nyì rõ arí 'ònzì dhu dõ ale-akpá rùtrã ndì, ní kà-afí-õnga níiwa ndì atdíidõ. Ní, kãvi pbìndà pbànowí ròkyè óyõ ato nà kpabhá nzónzo mà, ìnzà àpè óyõ ato níse kpabhá nzónzo mànà kóró, Bètèlèhemù tó kigò mà, tiná arí'ì kóró pbanga mànà õ rò. Kãnzì wò dhu àdhàdhì yà ì abho inga núni ale-akpá nábhù fìndà alali ì ala òná kàsùmì dõ awáwù

* 2:15 2:15 Òse 11.1

rõ. ¹⁷ Nírò ní ndi yà nabì Yèrèmiyà núuno kpangba dhu náaká. Kǎti:

¹⁸ «Ale-tù ìrì ndì Ramà tó kigò ò.

Ìndrũ rǒdzi, ndàdù àmbè ndùhù dǒ atdíidǒ.

Ràkeli ní ndi rí pbìndà inzo nódzi.

Kòzè nzá kopè afína mà,

iwà i inzo núve nídhunǐ*.»

Yèsù tó ngbángba nà ka kíngo Mísri tó pbìrì ò rò dhu

¹⁹ Hèròdè nówè dhu-dzidǒ, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà màlàyikà náavi ndi onyù-bvù Yòzefù tó Mísri tó pbìrì ò.

²⁰ Ndi màlàyikà náati Yòzefù nǐ: «Ívà nyi, nyidiyì ngbángba mà íyànà mànà, nyadù nyadu abádhí nà Ísràyeli tó pbìrì ò. Obhó tí, yà ndi ngbángba nazè 'òhò ale núve wà.»

²¹ Ní, Yòzefù níwà ndi, ndidiyì ngbángba mà íyànà mànà, ndàdu ndi nà Ísràyeli tó pbìrì ò. ²² Pbétù, kítdègu dhu níri

Àrkèlawù rǎrǐ ndi àbanà Hèròdè dzidǒ idzi nónyà Yùdeyà tó pbìrì ò ádrùngbǎ kamà tí, ní kǎdù ndi pbìrì ò ndi ndàrà

àdi dhu-òdò nónzi. Kàgàwà òvò dhu fìndà onyù-bvù dhu-dzidǒ, Yòzefù náadù àrà Gálilayà tó pbìrì ò. ²³ Kǎdù àrà

àdi Nàzàretì tí kátina atdí kigò ò. Ndi dhu náanzì ndi wò dhu bhèyi, ndíñ Kàgàwà núuno pbìndà pbànábí-otù ò dhu

náaká tí. Kǎti: «Ka kanziya ka Nàzàretì ò ale tí*.»

3

Bàtizò nubhónà Yùwanì rǐ Ídzi Màkǎrù núno ìndrũ tò dhu

(Mrk 1.1-8; Luk 3.1-18; Yùw 1.19-28)

¹ Wò ndi kàsùmì ò, bàtizò nubhónà Yùwanì níto ndi Yùdeyà tó rùngù ò. Kǎmbénà Kàgàwà bhà Ídzi Màkǎrù núno dǒ ìndrũ tò, ndàrà àtìna rǒ: ² «Nyùgèrè nyǐ nyùbhà fùkú nzérénga. Obhó tí, òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà bhà idzi-tsù níndù wà ndi.»

³ Yùwanì ní ndi, yà nabì Ísayà núuno dhu dóná ale, ndàti: «Kǎnǐ atdí ale-tù rǐ ndìri rùngù ò:

<Nyòbhòlo Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà ngùdhà,

nyütò kàbhà otu*.>»

⁴ Ndi Yùwanì rǒ mùdzarù ní'ì ngàmiyà tí kátina ìzǎ-ká nǐ ka kódyù. Ndirò kǐsónà òna asé tó kùkyè nǐ. Kǒngónà àdù ndòngù ìndù mà, irí ò ìti-dha mànà nǐ. ⁵ Ní ìndrũ nóongónà

ìwu kà-tí'ò Yèrùsàlemà tó kigò ò rò, Yùdeyà tó pbìrì ò rò kóró, ndirò Yòròdanì tó idha-akpà-bidǒ arí'ì kóró mùlengù

ò rò màtí. ⁶ Abádhí núunónà fíyó nzérenga kpangba kóró ale-ònzí, Yùwanì ràdù bàtizò núbho fíyó Yòròdanì tó idha-akpà ò.

⁷ Bàtizò nubhónà Yùwanì náala ábhò Pbàfàrisáyó mà, Pbàsàdùkáyó màna tina ò rówu iwu rò ndínì ì alú tí bàtizò ró. Ní káti abádhí nǎ: «Nyǎ, ámvò tó osu-tsè! Ádhi ndi dhu nóvò fùkù ndínì nyǎ nyotse tí yà rírà Kàgàwà bhà nàwí-tsù rò? ⁸ Nyònzì iwà nyǎ nyùgèrè nyǎ, nyùbhà fùkù nzérenga dhu návì rí dhu. ⁹ Ndirò, àpé nyìrè nga afíkù ò, nyàti: «Àbràhamù ní abhukà!» Ma mí dhu núno kpangba fùkù, Kàgàwà ràdù kàkàrí odu mà núgèrè róngò Àbràhamù t'ídihúna tí. ¹⁰ Àlò ka kàli wà itsu-pfò rò, ndínì ka kí'à tí i itsu- vé nǎ. Ní kóró itsu yà ìnzí arí ídzì itsu-kpò ní'ò, nukèrè ka kí, kadù àwàna kàzù ò. ¹¹ Ima, ma mí bàtizò núbhò fùkù idha nǎ, ndínì iwà nyǎ nyùgèrè nyǎ nyùbhà fùkù nzérenga dhu navì tí. Pbétù, dzidu dǒ rírà ale náaraya bàtizò núbho rò fùkù Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí nǎ, ndirò kàzù nǎ. Ndi ale rǎ'ì òbì nà atdídǒ ròsè dùdu nǎ. Ma màkà nzá mwà kà-pfò rò kàyitò mà. ¹² Kàlù ònyù-ònga t'ílèta tó kanya-tidò foná. Ndirò kà rǎ pbìndà odhó-dǒnga nátsu, ndàdù nganù-kpò nípfo kéléna ò rò. Kà rǎ pbìndà nganù-kpò-tsù núndù óngòlǎ ò, ndàdù dzéngéléna núbì ìnzí aráve ádràngbá kàzù ò.»

Yèsù rǎ bàtizò nálǎ dhu
(Mrk 1.9-11; Luk 3.21-22)

¹³ Atdíku, Yèsù níra Gàlilayà tó pbìrì ò rò, ndìrà àhù Yùwanì-tí'ò, Yòròdanì tó idha-akpà-tsù, ndínì kàbhù tí bàtizò fíndà. ¹⁴ Ní Yùwanì núuvó ndì kà-rò, ndàdù àtìna kà nǎ: «Ima ní ndi, ma màmbèna bàtizò nálǎ funú, ní ádhu nyi nyádù ìrà kònzì fudú nǎ?» ¹⁵ Pbétù, Yèsù náadù òte àdu kà tò, ndàti: «Ìnzí úvò nyi! Ítsè kà rǎ'ì ndi dhu bhèyi. Obhó tí, kòmbí dhu àkà àlè rònzì kóró dhu Kàgàwà nózè ka dhu bhèyi.» Nírò ní ndi Yùwanì náadù Yèsù núno dhu ná'ù, ndàdù bàtizò nábhù kà tò.

¹⁶ Bàtizò ndì ndalǎ rórò tí, Yèsù ráhù idha ò rò rò, òrù-akpà-tsù náangbe ndì kà tò. Ní kàla Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí òrù rò rífo àmbò tó ófò ò ró, ndi àmbò ràdù àdì dóná. ¹⁷ Ndirò Kàgàwà-tù náadù ndìrì òrù-akpà ò rò, ndàti: «Yàrí ní Idhùdu, atdídǒ ma mózè, nyìkpódu nòfò dhu ònzì arí ale.»

4

Pfòmvo rǎ Yèsù-afí númvù dhu
(Mrk 1.12-13; Luk 4.1-13)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Kàgàwà bhà Ìlǎ-Àlafí náabhù Yěsù ràrà rùngù ò, ndíń Pfòmvo núumvú tí afina. ² Ní Yěsù nùutsi ònyù t'ònyuta-tsù ìfo kumì idho tí, ìnzí ndàrà ònyù nónyù rǒ adyíbhengá màtí ndirò kùbhingá màtí. Ní àwù náadù kàlɛ atdíǒ. ³ Nírò ní ndi pfòmvo níra àhɛ kà-tí, ndàdù àtìná kà nǐ: «Nyi nyapé ì'ì Kàgàwà t'Ídhùnà nyú tí, ní áví kàrí odu rùgèrè ì, 'òngò mùgatì tí.» ⁴ Ní, Yěsù adù dhu àdu kà tò ndàtì: «Kàgàwà bhà Andítá ò ka kándí dhu kati: <Ìnzí ní mùgatì kèlě ndi ìndrǔ tò rǎdù ípìrǒnga nábhɛ, pbétù Kàgàwà-li'ò rò àhɛ kóró ɔte ní ndi rǎdù ípìrǒnga nábhɛ ìndrǔ tò*.>»

⁵ Tdítdǒ, Pfòmvo náarà kà nà Yèrùsàlemà, ìlǎ kigò ò, ndàdù kàbhɛ rùpò Kàgàwà bhà idza dò-tsíró ɔrú ngari dò, ⁶ ndàdù àtìná kànì: «Nyi nyapé ì'ì Kàgàwà t'Ídhùnà nyú tí, ní óbè pé nyi obvò. Obhó tí, Kàgàwà bhà Andítá ò ka kándí dhu kati:

<Kàgàwà rǐ dhu nuyǎ p̀b̀indà màlàyikà tò okúnɛ dò rò, ndíń nyi noko tí ɔrú rò ɔtsúna-tsíró,

akye odu nóobena p̀f̀onɛ nǐ*.>»

⁷ Ní Yěsù adù dhu àdu kà tò ndàtì: «Kàgàwà bhà Andítá ò ka kándí dhu átò kati:

<Dhu-àkǎ nzá nyumvǔ p̀b̀ukù Ádrùngbǎle Kàgàwà-afí*.>»

⁸ Wò dhu-dzidǒ, Pfòmvo abhù Yěsù rùpò ádzí p̀birì-akpà dò. Kǎdù kóró yà adzi dǒ ádròdrǒ kámá tó p̀birì mà, kóró òyá ònzì màná nítè kà tò. ⁹ Kǎdu àtìná Yěsù nǐ: «Nyi nyapé nyokò ɔtdyùnɛ dǒ ɔnzidú nyifu ma, ní kóró kòrí dhu nùbhò ma mí indù.» ¹⁰ Ní Yěsù adù àtìná kà nǐ: «Índrǐ nyí àwú, Sitanǐ! Obhó tí, Kàgàwà bhà Andítá ò ka kándí dhu kati:

<Dhu àkǎ nyulě Ádrùngbǎle p̀b̀ukù Kàgàwà, nyadù kà kèlě nífu atdírdò.>»

¹¹ Nírò ní ndi Pfòmvo náadù ndivà, ndàrà kà-tí rò. Kàgàwà bhà màlàyíkà náadù iwu Yěsù-ti'ò, àdù àmbe kà kàsù nónzì dǒ.

*Yěsù rǐ p̀b̀indà kasu nópè Gálilayà tó p̀birì ò rò dhu
(Mrk 1.14-15; Luk 4.14-15)*

¹² Yěsù nítdègu bàtizò nubhónà Yùwanì ka kósò imbi ò dhu níri, ní kǎdù àrà f̀indá dhu nǐ Gálilayà tó p̀birì ò.

¹³ Ányì, kǎdì nzá Nàzàretì tó kigò ǒ, pbétù kǎdù àrà àdì Gálilayà tó r̀er̀ù-bidǒ arí'ì kigò, Kàp̀èrnàwumù tí kátina ò. Kàp̀èrnàwumù ní'ì Zàb̀ulónà mà, Nèftalì màná tó mùlengù ǒ kigò.

¹⁴ Kóró wò dhu náanzì ndì, ndíní Kàgàwà núuno pbìndà nabi Ìsayà-otù ǒ dhu náaká tí. Kǎti:

¹⁵ «Ǫ! Zàbùlonà bhà pbìrì mà, Nèftalì bhà pbìrì màná, ádrùngbǎ rèrù-bidò rǎrà ngudhà, Yòròdanì tó idha-akpà-adzè nǎ rò rí'ì pbìrì, Gàlìlayà, yà ìnzì ní Phàyàhúdì náaróko òná pbìrì!

¹⁶ Yà ìnò ǒ aróko kóró ale nála wà ádrùngbǎ awáwù. Yà òve-sisì tó ìnò níibvú ndì dòná pbìrì ǒ aróko ale dǒnga awáwù náwù wǎ*.»

¹⁷ Kàpèrnawumù ndì ndàrà àhù rò ní ndì, Yèsù apè ndùnò Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù, ndàrà àtìna rǒ: «Nyùgèrè nyì nyùbhà fùkú nzérénga. Obhó tí, òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi-tsù níndù wà ndì.»

Yèsù rǐ ìfò àwèrù núnzi dhu

(Mrk 1.16-20; Luk 5.1-11)

¹⁸ Gàlìlayà tó rèrù-bidò ndì ndúbhi rórò, Yèsù náala atdí ale bhà óyó inzo. Abádhí ní'ì àwèrù. Atdí-òvò ní'ì Sìmonì. Ngátsi ndì Sìmonì-òvò ní'ì Péterù. Ndirò kà t'ádòná-òvò ní'ì Àndèreyà. Abádhí ubhìna ìbhè nókyè rǒ imbi nǐ rèrù ò.

¹⁹ Ní Yèsù ati abádhí nǐ: «Nyìwù owùdu ǒ! Ma mí nyùgèrè, nyǒngò ìndrù-tsù núndu róngo, ndíní owùdu nungu tí ale tí.» ²⁰ Ní uró rò tí, abádhí núubhà fìyó ìbhè-mbì, 'àdù òwu kǒwù ǒ.

²¹ Tdítdǒ Yèsù náandri itseta ake, ndàdù Zèbèdayò bhà óyó inzo nála. I inzo ní'ì Yàkòbhò mà adòná Yùwanì màná. Abádhí ní'ì fìyó ìbhù ò, àbayà Zèbèdayò màná, fìyó ìbhè-mbì nóbhòlo ì í ró. Ní Yèsù adù abádhí nánzi. ²² Ní ányìrǒ rò tí, abádhí adù àbayà núbhà ìbhù màná, 'àdù òwu Yèsù-owù ǒ.

Yèsù rǐ Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù núno, ndàdù anditále nígu dhu

(Mrk 1.9; Luk 4.44; 6.17-18)

²³ Yèsù nóongónà ùbhi kóró ngari òná Gàlìlayà tó pbìrì ǒ. Kǎránà dhu ùdhe rǒ unduta-dzà ǒ rò, ndàdù àrà òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi tó Ídzi Màkǔrù núno rǒ ìndrù tò. Ndirò kǎránà kóró andi-tidò nígu rǒ, ndàdù kóró otsu-tidò nígu. ²⁴ Ní kòyì náaká kóró Sìriyà tó pbìrì ǒ. Ndirò, ka kowúnà dhèdhèrò andi-tidò nǐ arándi ale númbà rǒ kà-f'ò. I ale ní'ì yà nzére-alafi nà arí'ì òyà ale mà, símvotále mà, ndirò ngbǒya úve ale màná. Ní Yèsù náaránà i ale nígu rǒ kóró. ²⁵ Ábhǒ ihé-yà nóowúnà ìwu rǒ Gàlìlayà tó pbìrì ò rò, Dèkàpolì tó pbìrì ò rò, Yèrùsàlemà tó kigò ò rò, Yùdeyà tó

* 4:16 4.16 Ìsa 8.23-9.1

pbìrì ò rò, ndirò Yòròdanì tó idha-akpà-adzè rò màtí, ì rùbhi kǒwù ǒ.

5

*Yèsù rǐ Ídzi Mākǔrù núnɔ ihé-yà tò pbìrì dǒ rò dhu
(Mrk 3.13; Luk 6.12-13)*

¹ Yèsù níitdègu ihé-yà nálǎ, ní kǔpò pbìrì dò, ndàdù àdì obvò. Ní kàbhà ábhàlǐ náadù iwu kà-tí'ò. ² Nírò ní ndi kǎdù ndòpè ndúdhe dhu abádhí tò, ndámbe àtìnà dǒ:

*Hirò nɔnziya ale
(Luk 6.20-23)*

³ «Hirò nɔnziya ale ní
yà nǎkù tí arí'ì ale-afí ònǎ rò ale,
òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ní abádhí tó nídhunǐ!

⁴ Hirò nɔnziya ale ní,
yà kòmbí aróko nyìya-dha ǒ ale,
Kàgàwà nóopéya abádhí-afí nídhunǐ!

⁵ Hirò nɔnziya ale ní
yà ìyònga ǒ aróko ale,
abádhí nóokoya yà adzi-kàmǎ tí nídhunǐ.

⁶ Hirò nɔnziya ale ní,
yà obhónanga ònzi ì í dhu tó àwù nà arí'ì, àdhàdhì ònyù
mà idha mànà-atdyú òho ka karí dhu bhěyi ale,
Kàgàwà náadùya abádhí ózè dhu nábhu rǎkǎ abádhí tò
nídhunǐ.

⁷ Hirò nɔnziya ale ní
izɛ nábà arí ɔdhíya dǒ ale,
Kàgàwà náabáya izɛ abádhí dǒ nídhunǐ.

⁸ Hirò nɔnziya ale ní
afíya ònǎ rò ílǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ ale,
abádhí náalaya Kàgàwà-ngbò nídhunǐ.

⁹ Hirò nɔnziya ale ní,
màrùngà ǒ arí ìndrù nábhu ròkò ale,
Kàgàwà náanziya abádhí pbìndà inzo tí nídhunǐ.

¹⁰ Hirò nɔnziya ale ní
obhónanga ònzi ì arí dhu-okú dò rò ka karávu ròyá ale,
òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ní'íya abádhí tó
nídhunǐ.

¹¹ Ndirò, hirò nɔnziya ní nyǐ,
yà nyǐ nǐ ka karí dhu núnɔ,
kavu rùkú,
kadù kóró nzére dhu-tidò náwe dùkú okúdu dò rò rò.

12 Ní nyílè nyí, nyädù òko dhèdhe ǒ, nyí nyabáya ádrùngbǎ mùkìmbà nyú òrù-akpà ò nídhuní. Wò dhu bhèyi tí ní ndi ka kavù angyi í'í Kàgàwà bhà pbànábí rǒ.»

Yèsù-owù núngǔ arí ale ní yà adzi ǒ iko mà, awáwù màna dhu

(Mrk 9.50; Luk 14.34-35)

13 Yèsù adù àtìna tdítdǒ ihé-yà nǐ: «Nyí ní iko yà adzi dǒ ale nzínzi ǒ. Pbétù, iko-òvǔ náapé iku, ní ka kádù kàbhu ròkyè àdhu nǐ tdítdǒ? Kà kàsù rǐ mbǎ àdù í'í tdítdǒ. Kà rǎdù àkǎ koyi iri, kadù àmbe ònángà nòtsi dǒ ale-pfò nǐ.

14 Nyí ní ndi awáwù yà adzi dǒ ale nzínzi ǒ. Pbìri dǒ ka kòsi kigò náarí nzǐ ndòru. 15 Ndirò, ka kínzǐ àdù tarà nóbì, kadù àtsinà ìtǎ-tsi. Pbétù, ka kádù kòbì, kadù ìlinà tarà ùlǐ ka karí òná orú ngari ǒ. Ndi dhu bhèyi ní ndi kà rǎdù idzá rí'í kóró ale-nyǐnga nǎwù. 16 Ní ndi dhu bhèyi tí, dhu àkǎ fùkú awáwù rǎwù kóró ale-nyǐnga, ndínǐ abádhí ala tí idzi kàsùku, 'àdù òrù-akpà ò arí'í Àbaku Kàgàwà nífù.»

Yèsù rǐ dhu núdhě Ƴyátá nífǔ ka kí dhu dǒ dhu

17 Yèsù adù àtìna tdítdǒ: «Àpé nyìrè nga ma ríra Músà bhà Ƴyátá mà, pbànábí núno dhu màna dhu núgolo. Ma míra nzá abádhí núgolo, pbétù, ma míra ndínǐ ma mabhù tí í Ƴyátá núno dhu rònzi ì. 18 Ma mí obhó dhu núno fùkù: òko yà adzi mà òrù-akpà màna nóko rórò, atdí andítá-nyìkpó-tútǔngba mà í Ƴyátá ǒ náawíya nzǐ, ràrà àhu yà adzi ǒ dhu-tsù rǐ ndòdì dhu ò. 19 Nírò, atdí ale náape atdí akekpá Ƴyátá-ngba mà núkò kòrì Ƴyátá nzínzi ǒ, ndàdù dhu ùdhe ngǔkpà ale tò ròwù kùkò rǒ átò ndi bhèyi, ní ndi ale ní'íya ndi àkěkpá ale òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ǒ. Pbétù í Ƴyátá nífǔ rǐ, ndàdù dhu ùdhe ngǔkpà ale tò rífù ka átò ndi bhèyi ale, ní ndi ale ní'íya ndi òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ǒ ádrùngbǎle.

20 Obhó tí, ma mátina nyí nǐ: nyí nyaróonzina obhónánga náapé nzǐ òse Músà bhà Ƴyátá tó màlímó mà, Pbàfàrisáyó màna tó obhónánga dònǎ, ní nyí nyotsúya nzǐ òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ò.»

Yèsù rǐ dhu núdhě ìndrǔ rǎkò dhu dǒ dhu

21 Tdítdǒ Yèsù adù àtìna: «Nyí nyìrì wà abhúku tò Kàgàwà uyá dhu ndàti: <Dhu àkǎ nzá nyohò abvo. Abvo nòhò ale nákǎ kotdì ànyàna.> 22 Pbétù, ma mí dhu òvo fùkù, mati: òdhìnà rǒ àkò ale, nákǎ kotdì ànyàna. Ndirò, òdhìnà nàtì kìdhómà tí ale, nákǎ ádròdrǒ anya nítì arí ale ròtdì anya dòná. Ndirò, ndi ale ràtì òdhìnà nǐ: <Inyi ní àrítále!> Ní ndi ale àkǎ, kobvù yà inzǐ aráve dhòdhódhónganà kàzu ò.

²³ Nyi nyapè ì'ì perè nábhě nyi nyí màzàbahù dǒ rò Kàgàwà tò ró, dhu ràdù ise ùnú ànyìrò rò inè nzére dhu rari'ì nzínziku ǒ adònu nà, ²⁴ ní dhu àkǎ nyubhà ndi perè màzàbahù-ònzǐ, nyadù nyadu, nyòwù ndi nzínziku ǒ rí'ì dhu nítò angyi adònu mànà. Wò dhu-dzidǒ ní ndi, nyi nyádù nyadu, nyirà pbùkù perè nábhù Kàgàwà tò.

²⁵ Dhu nà nyí nyari'ì nà nzínziku ǒ òdhìnu náapè àmbe àrà dǒ nyobhè, nyádù òko nyámbe òwu dǒ atdíkpá ka mànà dhèwanì ò, ní dhu àkǎ nyonzi òbi, nyìrì nyí, nyítò ndi dhu, inzà nyí nyapè òwu ùvò anya t'ítàtá t'ále-ònzǐ rórò. Ìmbá kǐ'ì ndi dhu bhèyi rò, kà ràdù nyabhù kotdì ànyànu, kadù nyabhù pùrùsì ròsò nyi imbi ò. ²⁶ Ma mí obhó dhu nàno indù: nyi nyí nzǐ àdù àhu imbi ò rò inzà nyi nyubho dùnù ka kòtdì dhu riku kóró rórò.»

Yèsù rǐ dhu núdhě mànyòni dǒ dhu

(Mrk 9.43,47-48)

²⁷ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìnà: «Nyí nyìrì wà yà ka kuno dhu, kati: <Dhu àkǎ nzà nyonzi mànyòni.> ²⁸ Pbétù ìma, ma màtina nyí nǐ: atdí kpatsìbhále náapè ngàtsi ale-ve dò nga nándà, ndàdù kàtdyú nóhò, ní ndi ale nónzì wà mànyòni ndi tsìbhále nà afína ò.

²⁹ Ní dhu náapè ì'ì, fangà tó nyìkpónu náarí nyabhù nyotsù nzérenga ò dhu tí, ní dhu àkǎ nyitá ka, nyadù itùnà nyobvù itse rùnù rò. Obhó tí, dhu àkǎ wà nyiwí atdí ngbõnu-rõngá-ngba, ròsè kóró ngbõnu nóbvù ka kǐ ìnzǐ aráve dhòdhódhonganà kàzu ò dhu dònǎ. ³⁰ Ndirò, dhu náapè ì'ì, fangà tó òtsúnu náarí nyabhù nyotsù nzérenga ò dhu tí, ní dhu àkǎ nyotdì ka, nyadù òbvùnà itse rùnù rò. Obhó tí, dhu àkǎ wà nyiwí atdí ngbõnu-rõngá-ngba, ròsè kóró ngbõnu nóbvù ka kǐ ìnzǐ aráve dhòdhódhonganà kàzu ò dhu dònǎ.»

*Yèsù rǐ dhu núdhě kpatsìbhále mà rǐ 'ùbhǎ
pbìndà tsìbhále nà dhu dǒ dhu*

(Màt 19.9; Mrk 10.11-12; Luk 16.18)

³¹ Tdítdǒ Yèsù adù àtìnà: «Ka kati átò: <Pbìndà tsìbhále nódhò rí ale náka ndàndí ubhátá tó bhàruwà, ndàdù àbhunà kà-fó.> ³² Pbétù ìma, ma màtina nyí nǐ: <Atdí ale mà náapè pbìndà tsìbhále nódhò inzà ní mànyòni kònzìnà dhu-okú dò rò tí, ní ndi ale nítsu wà pbìndà tsìbhále mànyòni ò, ndi tsìbhále mà ràdù òwu 'ùmba ngàtsi kpatsìbhále nà nídhunǐ. Ndirò, ndi òdhò ka kòdhò tsìbhále nà ì nùmbǎ ale nádù ì'ì iwà mànyòni nònzì átò.>»

Yèsù rǐ dhu núdhě dhu t'òtsòta dǒ dhu

33 Tdítdǒ Yěsù adù àtìna: «Nyǐ nyírì wà yà abhúku tò ka kuyá dhu, kati: <Àpé nyùtsǒ dhu títò dǒ, pbétù dhu àkǎ nyǒnzì yà Ádrùngbǎle Kàgàwà-ònzì nyǐ nyótsò ònzì nyǐ nyóonzina dhu tí dhu*.> 34 Pbéttù, ma mátina nyǐ nǐ: Àpé nyùtsǒ dhu akekpa mátí. Àpé nyùtsǒ dhu òrù-akpa-òvò rǒ mátí, Kàgàwà náaradi dóná tombi ní ndi nídhuní. 35 Àpé nyùtsǒ dhu yà adzi-òvò rǒ mátí, Kàgàwà náarí pfǒna ùlì róngá ní ndi nídhuní. Àpé nyùtsǒ dhu Yèrùsàlemà tó kigò-òvò rǒ mátí, ádrùngbǎ Ádrùngbǎ kamà bhà kigò ní ndi nídhuní. 36 Ndirò, àpé nyùtsǒ dhu dèku-òvò rǒ mátí, ìnzì nyǐ nyádù atdí àyǐ-vé-ngba mà nábhù ròtì, ndirò ngátsi nǐ ròpfo nídhuní. 37 Obhó dhu tí rí'ì dhu náká nyàtì obhó dhu tí. Ndirò, ìnzì ní obhó dhu tí rí'ì dhu náká nyàtì ìnzì ní obhó dhu tí. Wò dhu dǒ ka kiséna ngǎkpa dhu nádù ì'ì nzéere ale, Pfòmvo bhà rò ìrà dhu.»

Yěsù rǐ dhu núdhě nzéere dhu núbhǒ ka kí nzéere dhu nǐ dhu dǒ dhu
(Luk 6.29-30)

38 Yěsù adù àtìna tdítdǒ: «Nyǐ nyírì wà yà ka kuno dhu, kati: <Ale-nyìkpó ale-nyìkpó arì ǒ, ndirò ale-kù ale-kù arì ǒ*.> 39 Pbéttù ima, ma mátina nyǐ nǐ, dhu rǎká nzá nyùbho nzéere dhu nzéere dhu nǐ. Atdí ale náapé ngàngànù òpbi fangà dónǎ rò, ní dhu àkǎ nyugèrè ígù dónǎ ngàngànù kà ròpbi átò. 40 Atdí ale náapé ndòzè ndàrà nyòbhù dhùwaní ò, ndíní ndakò tí rùnù sìmisi, ní dhu àkǎ nyiwà rùnù kotì átò, nyabhù kà tò. 41 Atdí ale náapé nyutù òbi nǐ nyanò dóná dhu, nyarà nà atdí kilòmètèrè tí, ní dhu àkǎ nyanò ka, nyarà nà óyǒ kilòmètèrè tí. 42 Atdí ale náapé dhu ònzì funú, ní dhu àkǎ nyabhù ndi dhu kà tò. Ndirò, kǎpé dhu ònzì ndùwù funú, ní dhu àkǎ nzá nyuvǒ nyi ndi dhu rǒ.»

Yěsù rǐ dhu núdhě òmvǔ nózè ka kí dhu dǒ dhu
(Luk 6.27-28,32-36)

43 Wò dhu-dzidǒ, Yěsù adù àtìna: «Nyǐ nyírì wà yà ka kuno dhu átò, kati: <Dhu àkǎ nyoze òdhinù, nyádù pbùkù òmvǔ nóndrò.> 44 Pbéttù ima, ma mátina nyǐ nǐ: Dhu àkǎ nyòzè fùkú òmvǔ, nyádù òwu nyǐtsò rǒ rùkú arávu ale dǒ. 45 Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyǐ nyádù òngo òrù-akpa ò arí'ì Àbakù Kàgàwà bhà inzo tí. Obhó tí, ka ní ndi adyifò nábhù arí rìkà nzéere dhu ònzì arí ale mà, ídzì dhu ònzì arí ale mà nà dǒ. Ndirò kǎrì igye nábhù rìkǒ obhónánga ònzì arí ale dǒ, ìnzì arí kònzì ale mà nà. 46 Nyǐ nyapé yà nyǐ nózè

* 5:33 5.33 Law 19.12; Ɔzt 30.3; Tòr 23.22-24
19.21

* 5:38 5.38 Law 24.20; Tòr

ale kèlě nózè, ní ádhu Kàgàwà adùya àbhunà fùkù perè tí? Pàratà tó pbàndómbé mà náatí obhó dhu nónzi átò ndi dhu bhěyi tí? ⁴⁷ Ndirò adókù-tsù tí nyí nyí màlèmbè nóngù rò, ádhu ndi ádrùngbá dhu tí nyí nyarónzina? Inzá Kàgàwà ná'ù ale mà náatí obhó dhu ònzi ndi dhu bhěyi tí átò? ⁴⁸ Ní, dhu àkă nyí'ì mbă afátá nà ale tí, àdhàdhì òrù-akpà ò arí'ì Àbàkù Kàgàwà narí mbă afátá nà ale dhu bhěyi.»

6

Yèsù rí dhu núdhě perè núbho ka kádù tí dhu dǒ dhu

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìnà: «Nyàndà nga mběyi ìnzí nyónzì idzì dhu tí rí'ì dhu ìndrǔ tò ìndrǔ-nyìkpó ǒ rò, ndíní ka kala tí nyí. Ndi dhu bhěyi nyí nyapè kònzì, ní òrù-akpà ò arí'ì Àbàkù Kàgàwà rí nzí adù perè núbho fùkù. ² Ní, perè nábhě nyí nyí nyónzì ìndrǔ-dzùnà nǐ rò, dhu àkă nzá nyabhù ka ikǔ ǒ, àdhàdhì ɔyɔyɔ idàya nà ale náarí kònzì unduta-dzà ǒ rò ndirò ngudhà ǒ rò màtí dhu bhěyi. Abádhí náarí dhu ònzi ndi dhu bhěyi ndíní ka kifù tí ì. Ma mí obhó dhu núno fùkù: abádhí nábà wà fiyó màkimbà angyangyi. ³ Pbétù ìnyi, perè nábhě nyí nyí nyónzì ìndrǔ-dzùnà nǐ rò, dhu àkă nzá nyabhù igù tó ɔtsúnù rùnì fangà tó ɔtsúnù rábhùna dhu. ⁴ Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyí nyabhù perè rádù àdi òdhě ò. Ndirò, Àbanù Kàgàwà, yà òdhě ò dhu nálă arí ale, ní rádù màkimbà nábhù indù.»

*Yèsù rí ale nítso ka kádù tí dhu núdhě dhu
(Luk 11.2-4)*

⁵ Tdítdǒ Yèsù adù àtìnà: «Nyítsò nyí nyí rò, dhu àkă nzá nyónzì nyí ɔyɔyɔ idàya nà ale náarí 'ònzì dhu bhěyi. 'Itsò ì í rò, abádhí náarí 'òzè 'ìtsò ì ɔrǔ ì ikò rórò unduta-dzà ǒ rò, ndirò otu-yàgá ǒ rò màtí, ndíní kóró ale náala tí ì. Ma mí obhó dhu núno fùkù, abádhí nábà wà fiyó màkimbà. ⁶ Pbétù ìnyi, nyítsò nyí nyí òná kàsùmì ǒ, dhu àkă nyotsù pbùkù kàluga ò, nyadyì tsùnù ànyì, nyadù nyítsò yà ànyì rí'ì òdhě ò Àbanù Kàgàwà rǒ. Ní, òdhě ò nyí nyónzina dhu àlă arí ndi Àbanù Kàgàwà, rádù perè nábhù indù.

⁷ Ní, nyítsò nyí nyí rò, dhu àkă nzá nyùnò ìmbă tǐya nà ɔte abho, yà inzá Kàgàwà ná'ù ale náarónzina dhu bhěyi. Abádhí náarí ìnga nírè, abho ì òtè rò nga rǎrǎ ndi Kàgàwà rádù ì únɔna dhu nírì nǐ. ⁸ Ní, dhu àkă nzá nyónzì nyí abádhí bhěyi. Obhó tí, Àbàkù Kàgàwà núni wà àkă àkă fùkù dhu, inzá nyí nyàpè ndi dhu ònzi foná rórò màtí.

⁹ Ní, kànǐ nyí nyádù nyítsò tí dhu:

«Òrù-akpà ò arí'ì Àbàkà Kàgàwă,

Ábhǔ ɔvònu rilè ndì,

¹⁰ ábhǔ idzi ònyu nyi nyí dòká òná idho ràkǎ,
ábhǔ nyi nyòzè dhu ròngò ndònzì yà adzi dǒ, òrù-akpà ò
arí ndònzì dhu bhěyi.

¹¹ Íbhò yà bilinganà nyi nyaríbhona ònyù indo fǎkà.

¹² Ʋbà fàkǎ afátá fǎkà,

àdhàdhì mǎ marí dhu núba ɔnzìkǎ dhu nùfǎ ale tò dhu
bhěyi.

¹³ Ndirò àpé nyabhù pfòmvo rùmvù afíka,

pbétù, ódò mǎ wò ndì Nzére ale rǒ rò.

[Obhó tí, Idzi t'ónyuta mà, ádrùngbǎnga tó ɔbi mà,
ádrùngbǎnga tó awáwè màná náká inyi ná tí
dhòdhódhóngà nà. Àmìnà.]

¹⁴ Obhó tí, nyí nyapé dhu núbà ɔnzìkǎ dhu nùfǎ ale tò, ní
òrù-akpà ò arí'ì Àbaku Kàgàwà ràdù dhu núbà átò fǔkù.

¹⁵ Pbétù, ìnzì nyí nyapé dhu núba ɔnzìkǎ dhu nùfǎ ale tò,
ní Àbaku Kàgàwà rǐ nzì adù dhu núbà átò fǔkù.»

*Yèsù rǐ dhu núdhě ònyù t'ónyuta-tsù nùtsì ka kádù tí dhu
dǒ dhu*

¹⁶ Tdítdǒ Yèsù adù àtìná: «Ònyù t'ónyuta-tsù nyí nyùtsì rò,
dhu àkǎ nzá nyòkò izùku ǒ, ɔyɔyɔ idàya nà ale náarónzina
dhu bhěyi. Abádhí náarí nyíya wòyǒ nùgèrè, ndíní kóró ale
náala tí ònyù t'ónyuta-tsù ì ùtsì dhu. Ma mí obhó dhu núno
fǔkù: abádhí nábà wà fíyó mùkimbà angyangyi. ¹⁷ Pbétù
inyi, ònyù t'ónyuta-tsù nyi nyùtsì rò, dhu-àkǎ nyu'ò nyìnu
rìlǎ, nyadù ndrùù róngu akye nùtri dùnu rǒ àyǐ ò, ¹⁸ akye
kóró ale náalana ònyù t'ónyuta-tsù nyi nyùtsì dhu nǐ. Pbétù,
Àbanu Kàgàwà yà òdhǔ ò rí'ì ányì, ní ndi àkǎ ndùni ka. Ndi
dhu bhěyi ní ndi Àbanu Kàgàwà, yà òdhǔ ò nyi nyónzina
dhu nálǎ arí, náadùya perè àbhu indù.»

*Yèsù rǐ dhu núdhě òrù-akpà ò ka kí ongyéngá-tsù núndù
dhu dǒ dhu*

(Luk 12.33-34)

¹⁹ Tdítdǒ Yèsù adù àtìná: «Dhu àkǎ nzá nyùndu
ongyéngá-tsù fǔkù yà adzi dǒ. Ányì, akuku mà kéngézé
màná náarí dhu ìnzǎ, ndirò ányì ogbotále náarí idza-tsù
núkǒ, 'àdù òyá dhu númbà. ²⁰ Pbétù, dhu àkǎ nyùndu
ongyéngá-tsù fǔkù òrù-akpà ò, yà ìnzì akuku mà kéngézé
màná náarí dhu ìnzǎ ì, ndirò ìnzì ogbotále náarí idza-tsù
núkǒ, 'àdù òyá dhu númbà ì. ²¹ Obhó tí, pbùkù ongyéngá
náarí'ì ì nga ní ndi afínu ràdù ì'ì nǐ.»

*Ale-nyìkpó ní ale-ngbò rǒ tarà dhu
(Luk 11.34-36)*

22 Wò dhu-dzidõ, Yèsù adù àtìnà: «Ale-nyìkpó ní ale-ngbò rǒ tarà. Ní, nyìkpónu náapè ì'ì idzi rǒ rò, ní kóró ngbõnu rǎdù ì'ì awáwù ǒ. 23 Pbétù nyìkpónu náapè ì'ì andi nà, ní kóró ngbõnu rǎdù ì'ì ínò ǒ. Nírò, afínu ò rí'ì awáwù náapè òngo ínò tí, ní ndi ínò-yà tí mbá àdù ì'ì ádrùngbá nyú?»

Kàgàwà-kàsù mà yà adzi dǒ ònzi-kàsù mànà
(Luk 16.13)

24 Yèsù adù àtìnà tdítǒ: «Atdí ale mà rǐ nǐ àdù óyǒ ádròdrǒ ale-kàsù nónzì atdíkpá, atdí kàsùmì ǒ. Kà rǎdù atdí ádrùngbále nóndrò, ndàdù ngàtsi ádrùngbále nózè. Ndirò, kà rǎdù ndàpba atdí ale rǒ, ndàdù ngàtsi ale nídzèlè. Ní ndi dhu bhèyi tí, nyí nyí nǐ àdù Kàgàwà-kàsù nónzì atdíkpá yà adzi dǒ ònzi-kàsù mànà.»

Inzá dhu àkǎ kitù ale-afí yà adzi ǒ dhu nǐ dhu
(Luk 12.22-31)

25 Wò dhu-dzidõ, Yèsù adù àtìnà tdítǒ: «Kòní wò dhu-okú dǒ rò ní ndi ma mátina nyí nǐ: dhu rǎkǎ nzá nyítù afíkù fùkù ípìrõnga mà ngbõkù mànà dhu nàndà dhu nǐ, nyámbe àtìnà dǒ: nyí rǎrǐ àdhu ònyu, nyí rǎrǐ àdhu òmvù, ndirò nyí rǎrǐ àdhu ùfǒ rùkù. Ìndrù bhà ípìrõnga nóse tí nzá ònyù dònǎ? Ndirò, ale-ngbò nóse tí nzá mberù dònǎ? 26 Nyàndà pé orú arángìlì àrè: abádhí arí nǐ ìnga nóbhì, ndirò abádhí arí nǐ ònyù nógu. Abádhí arí nǐ ònyù-tsù mà núndù óngòlǐ ò, pbétù òrù-akpà ò arí'ì Àbakù Kàgàwà náarí abádhí nóngù. Ní nyí, nyí nyúdà tí nzá ì àrè kóró? 27 Ádhi pbá ale ndi nzínzìkù ǒ, wò afína ndi nditù abhò dhu rǎdù idhòna nítrò atdí idhò nǐ màtí yà adzi dǒ? 28 Ndirò, ádhu nyí nyarí afíkù nítù rùkù nyí nyúfõna dhu nǐ ní? Nyàndà pé ìnga ǒ màuwà náarí ìnga tí dhu: abádhí arí nǐ kasù nónzi, ndirò abádhí arí nǐ mberù nódyù. 29 Pbétù, ma mátina nyí nǐ: kóró pbìndà ònzi-íyà ǒ, ádrùngbá kamà Sòlòmònì nyú mà, náafó nzá fìndá aya rǎkǎ àdhàdhì kǒkò màuwà nzínzì ǒ, atdí màuwà tó aya nà màtí atdí mberù mà. 30 Irí-bǐ ní indo tí rínga ìnga ǒ, kadù òbvùnà tsútsǎ tí kàzù ò dhu. Pbétù, Kàgàwà náarí abádhí ùfǒ mbèyi nyú. Ní Kà tí nǐ àdù nyúfò mbèyi nyú ròsè ì irí-bǐ dònǎ, nyí, ákǎ a'uta nà alé? 31 Nírò, dhu àkǎ nzá nyítù afíkù nyàti: <Mǎ mí àdhu ònyu? Mǎ mí àdhu òmvù? Ndirò ròkǎ mǎ mí àdhu ùfǒ?> 32 Obhó tí, inzá Kàgàwà ná'ù ale ní ì afiya nítù arí, àmbe kóró kǒkò dhu nómmè dǒ. Pbétù, òrù-akpà ò arí'ì Àbakù Kàgàwà núni wà nyí rǎrǐ'ì kóró ì dhu-atdyú nà.

33 Ní wemberè tí, dhu àkǎ pé nyòmè òrù-akpà ǒ Ádrùngbá kamà Kàgàwà bhà Idzi, fìndá obhónánga mànà. Ndirò ní

ndi, Àbaku Kàgàwà rǎdù kóró dhu-tsí námà àma tí fùkù.
 34 Ndirò, dhu àkǎ nzá nyítù afiku tsútsǎnga tó dhu nǐ.
 Tsútsǎnga tó dhu nándà nga tsútsǎnga nà tí, ndirò indonga
 tò àpè nǎkǎ wà indonga nà tí.»

7

Yèsù rǐ dhu núdhě indrǔ-ànyǎ t'ítǎtǎ dǎ dhu
 (Luk 6.37-38,41-42)

1 Tǎtǎtǎ Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Dhu àkǎ nzá nyítù
 ngùkpà ale-ànyǎ, akye Kàgàwà náadùya ànyǎku ìtǎ nǐ.
 2 Obhó tí, Kàgàwà nítǎtǎ ànyǎku àdhàdhì nyǐ nyarí indrǔ-
 ànyǎ nítǎtǎ dhu bhěyi. Ndirò kùdhěya dhu fùkù yà nyǐ
 nyarí dhu ùdhě ngùkpà ale tò ònǎ mǔgèrè ǎ tí. 3 Ádhu
 nyi nyí odhìnu-nyìkpó ò ìtsì kíkò-ngba kèlě nǎlǎ, ìnzǐ nyadù
 yà nyìkpónu ò rǐ'ì itsukpó-tsùdó-ngba nyú nínè nǐ? 4 Nyi
 nyádù àtìna ìngbǎ dhu bhěyi odhìnu nǐ: «Ìtsè midyi wò
 nyìkpónu ò rǐ'ì kíkò-ngba», àzèmbè itsukpó-tsùdó-ngba nyú
 nóongó ì'ì nyìkpónu ò? 5 Nyi ní oyooyo idàna nà ale. Ípfò pé
 nyìkpónu ò rǐ'ì itsukpó-tsùdó-ngba angyi, ndirò ní ndi, nyi
 nyádù odhìnu-nyìkpó ò rǐ'ì kíkò nídyi nyi nyí tí dhu nála
 mběyi.

6 Dhu àkǎ nzá nyǎbhu Kàgàwà tò ka kútri dhu itsě tò,
 ndirò dhu àkǎ nzá nyǎwà fùkù yòkpó àdù-ònzǐ, akye abádhí
 adùna kà-ǎnga òtsì pfǎya nǐ, ndirò akye abádhí adùna
 'ùgèrè 'ùka nyǐ nǐ.»

Dhu ònzi ka kí dhu mà, dhu òne ka kí dhu mà, tsǎtsù ìtǎdǎ
ka kí dhu mà
 (Luk 11.9-13)

7 Yèsù adù àtìna tǎtǎtǎ: «Dhu àkǎ nyǎnzi nyǐ nyí atdyúna
 nóho dhu, nírò ní ndi ka kádù kàbhu fùkù. Dhu àkǎ nyǎmè
 nyǐ nyí atdyúna nóho dhu, nírò nǐ ndi, nyǐ nyádù kàbà.
 Ndirò dhu àkǎ nyítǎtǎ tsǎtsù, nírò ní ndi, ka kádù kǎpfò fùkù.
 8 Dhu nònzi ale tò ní ndi ka kádù ndi dhu nábhù. Dhu nònè
 ale ní ndi rǎdù ndi dhu àbà, ndirò tsǎtsù nítǎtǎ ale ní ndi,
 ka kádù kǎpfò fǐndà. 9 Ádhi pbá ale ndi nzínziku ǎ rǎdù
 odu àbhu pbì ingba tò, mǔgatì kònzì fóná rò? 10 Ndirò, ádhi
 pbá ale ndi ìbhě pbì ingba ònzi fóná rò rǎdù osu àbhu kà
 tò? 11 Nyǐ nyú, nzére ale tírò, nyǐ nyarí ìdzì dhu núbhò fùkù
 inzo tò. Ní, òrù-akpà ò arǐ'ì Àbaku Kàgàwà rǎdù àdi ìngbǎ
 dhu bhěyi ìnzá ndi ndàbhu fóná ka kònzì ìdzì dhu i dhu
 nònzi fóná ale tò rórò?

12 Dhu àkǎ nyǎnzi ìdzì dhu ngùkpà ale rǎ, àdhàdhì nyǐ
 nyòzè abádhí rònzi ka rǎkù dhu bhěyi. Wòrǐ ní ndi Músà

bhà Ƴyátá mà, Kàgàwà bhà pbànábí náandí dhu màná núnɔ dhu.»

*Yèsù rǒte ndì nípbǒ tsàtsù dǒ dhu
(Luk 13.24)*

¹³ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìná: «Dhu àkǎ nyòtsù ndì nípbǒ tsàtsù ǒ. Obhó tí, yà ìndrǔ bhà ípìrǒnga ráwǐ dhòdhódhóngà nà i ka kótsù òná tsàtsù rǐ'ì ádrùngbǎ nyú, ányì rárà otu ràdù ì'ì íhǔ nyú. Ndirò ndì tsàtsù ǒ rótsù, 'adù òwu ányì ale náarádù ì'ì íbí nyú. ¹⁴ Pbéù, dhòdhódhóngà tó ípìrǒnga nába ka kí i, ka kótsù òná tsàtsù narí ndì nípbǒ tsàtsù, ányì rárà otu ràdù ì'ì ákǎkpá otú-ngba nyú. Ndirò, ndì tsàtsù àlǎ rí, 'òtsù òná, 'adù òwu ndì otu ǒ ale náarádù ì'ì ngúfe nyú.»

*Itsu núnǐ ka karí kpǒna rǒ dhu
(Luk 6.43-44)*

¹⁵ Tdítdǒ Yèsù adù àtìná: «Nyòdɔ nyǐ mběyi tìtò tó pbànábí rǒ rò. Abádhí náarítsù nzínzìkɔ ǒ tàrà-ndì ì ùfǒ ròyá rórò, pbéù afíya òná rò 'adù ì'ì òrǒrù tsamangèrě nyú. ¹⁶ Nyǐ nyádù abádhí núnǐ fíyó nzére màtsɔ rǒ. Vínyò-kpǒ nópè ka tí adù òpè okpèna nà itsu dǒ? Ndirò mùtini-kpǒ nópè ka tí adù òpè ilé dǒ? ¹⁷ Kóró ídzì itsu-tidò náaródhina ní ídzì itsu-kpǒ. Pbéù nzére itsu-tidò náaródhina ní nzére itsu-kpǒ. ¹⁸ Ídzì itsu-tidò rǐ nzǐ adù nzére itsu-kpǒ nódhì, ndirò nzére itsu-tidò rǐ nzǐ adù ídzì itsu-kpǒ nódhì. ¹⁹ Kóró itsu, yà ìnzǐ arí ídzì itsu-kpǒ nódhì, núkéré ka karí kawà kàzɔ ɔ. ²⁰ Ní ndì dhu bhěyi tí, nyǐ nyádù tìtò tó pbànábí núnǐ fíyó nzére màtsɔ rǒ.»

*Ɔrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ò otsúya ale
(Luk 13.25-27)*

²¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìná: «Ìnzǐ ní kóró ale, yà mitdè arí 'àmbe àtìná dǒ: Ádrùngbǎle, Ádrùngbǎlé, i òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ò otsúya, pbéù ányì otsúya ale ní kǎkà òrù-akpà ò arí'ì Àbadu Kàgàwà ózè dhu nónzì arí ale kèlě. ²² Ndi nínganí, ábhǒ ale nóowuya àtìná rǒ ma nǐ: «Ádrùngbǎle, Ádrùngbǎlé! Tí obhó mǎ ndì Kàgàwà bhà Ídzì Mákùrù mǎ múnɔ ìndrǔ tò ɔvònu rǒ? Tí obhó mǎ ndì nzére-alafí mǎ mipfo ìndrǔ ò rò ɔvònu rǒ? Ndirò tí obhó mǎ ndì mǎ manzì ábhǒ wiwì nyú ɔvònu rǒ?» ²³ Nírò ní ndì ma maraya dhu òvò rǒ kpangba abádhí tò mati: «Ìnzá ma múni nyǐ ákǎkpá màtí, nyìndrǐ nyǐ itse tidú rò, nyǐ nzérenga ònzì arí ale tírò.»

Ƴyǒ idza-tidò tó mbólí
(Luk 6.47-49)

²⁴ Kùtsa ndì ndí dòná rò nǐ, Yěsù adù àtìna: «Yà ma mènò dhu níri rí, ndàdù ònzìnà ale, ní rǐ ndìlì nyìkpóna ótdyù ale, yà bhalabhala dǒ pbìndà idza narù bhěyi. ²⁵ Igye níkó, idha rùtù nǐ. Ní igye-dha náakpà ndi idza-pfò, awe ràdù òpili òbi nyú nà ndi idza rǒ. Pbétù, ndi idza náadù nzá ndàdrù, bhalabhala dǒ ka karù kà-pfò nídhunǐ. ²⁶ Pbétù, yà ma mènò dhu níri rí ìnzǐ ndàdù ònzìnà ale, ní rǐ ndìlì nyìkpóna ǒ iwǐ nà ale, yà ɔsɔkpó dǒ pbìndà idza nasì bhěyi. ²⁷ Igye níkó, idha rùtù nǐ. Ní igye-dha náakpà ndi idza-pfò, awe ràdù òpili òbi nyú nà ndi idza rǒ. Ní ndi idza náadrù ndì drù!»

Idho rǐ ìndrǔ núkǒ Yěsù núdhe dhu tí fǐyò dhu dǒ dhu
(Mrk 1.22; Luk 4.32)

²⁸ Yěsù nítdègu ihé-yà tò ndì ndùbhi ùdhenà rǒ, dhu t'údheta nító, ní idho núuko i ihé-yà kà rǐ dhu núdhě fǐyò tí dhu dǒ. ²⁹ Obhó tí, kàbhà dhu t'údheta ní'ì mbǎ àdhàdhì Músà bhà Ƴyátá tó málímó tó dhu t'údheta bhěyi, ndirò kàránà dhu núdhe rǒ ádrùngbǎnga tó òbi nyú nà.

8

Yěsù rǐ kíkí nà atdí ale nígǔ dhu
(Mrk 1.40-45; Luk 5.12-16)

¹ Yěsù nítdègu àwù pbìri dò rò, ní ihé-yà adù òwu kǒwù ǒ. ² Nírò ní ndi kíkí nà atdí ale níto ndì, nditsì ndòkò ɔtdyùna dǒ Yěsù-ònzǐ, ndàdù àtìna kà nǐ: «Ádrùngbǎlé, nyi nyòzè ka nǐ, dhu òfò nga nyigǔ ma.» ³ Ní Yěsù agba ɔtsúna ndàpbàlǎ kà-ngbò, ndàdù àtìna kà nǐ: «Ƴwà ma mòzè wò nyi nyùnò dhu. Ní ǒgù!» Ní ànyì rǒ rò tí, wòrǐ ale-rǒ kíkí náadù ògù. ⁴ Wò dhu-dzidǒ, Yěsù adù àtìna kà nǐ: «Ƴri dhu mběyi! Àpé nyunò wò dhu atdí ale tò màtí. Pbétù, àrà nyitè nyi nyìli nyi tí dhu pbàkùhání tò. Ndirò, nyádù nyabhù yà Músà bhà Ƴyátá núunò perè Kàgàwà tò, ndínǐ iwà nyi nyògù dhu navì tí kóró ale tò.»

Yěsù rǐ pbànowí dǒ ádrùngbǎle bhà kasutále nígǔ dhu
(Luk 7.1-10; Yùw 4.46-54)

⁵ Kàpèrnàwumù tò kigò ò Yěsù rǒtsù òná kàsùmì ǒ, Pbàrómá tó pbìri ǒ, atdí miyà pbànowí dǒ atdí ádrùngbǎle níra Yěsù-ti'ò. Kǎdù nditsò kà-rǒ, ndònzì mùdzùnà fóná, ⁶ ndàti: «Ádrùngbǎlé, pbàkà kasutále rǐ'ì ara dǒ ndì ndàyi idzá ró. Kà-ngbò núve wà, ní kà rǎndi atdí dǒ nyú.» ⁷ Ní Yěsù adù àtìna kà nǐ: «Àrà ma mǎrà pbùkù, madù kǐgù.» ⁸ Pbétù, wò pbànowí tó ádrùngbǎle náadù dhu àdu Yěsù tò,

ndàti: «Ádrùngbǎlé, dhu-àkǎ nzá nyarà àhu pbàkà, inzà ma màli ma nyi nyádù òtsù pbì idza ale bhěyi nídhunǐ. Pbétù, òrì atdí dhú-ngba kèlě, ní pbàkà kasutále rǎdù ògù atdíđ. ⁹ İma nyú, yà ma mí'ì iró rò, ma mí'ì inè dùdu-tsíró ádròdrò ale nà, ndirò ma mí'ì inè ma marúvína pbànowí nà. Ma mapé àtina atdí mùnowí nǐ: <Árà ndǎlù!>, ní kà rǎdù àrà ànyì. Ma mapé àtina ngǎtsi mùnowí nǐ: <İrà àzú!> Ní kà rǎdù ìrà. Ndirò ma mapé àtina pbàkà kasutále nǐ: <İnzi yà dhu!> Ní kà rǎdù ndi dhu ònzì.»

¹⁰ Ní wò pbànowí đǎ ádrùngbǎlé núnò dhu ndì ndirò rò, idho núuko Yèsù atdíđ. Ní kǎdù àtina owùna ǎ rúbhi iwù rò ale nǐ: «Ma mí obhó dhu núnò fùkù. İnzà ma mapé yà dhu bhěyi a'uta-tidò nà ale nálǎ atdí màtí Pbàisràyéli tò pbìri ǎ. ¹¹ Ní ma màtina kpangba nyí nǐ, ábhǎ ale nyú níwúya adyifò náarí ndito inǎ rò màtí ndirò adyifò náarótsù inǎ rò màtí, àdù dhu ònyù atdíkpá Àbràhamù mà, İsakà mà, Yàkòbhò mànà, òrù-akpà ǎ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ǎ. ¹² Pbétù, wò ndì òrù-akpà ǎ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ǎ àkǎnà 'òkò ale nyú ní ka kipfoya, kawà iri inò ò. Ànyì ní'iya odzi mà, ale-kù t'átrita mànà.»

¹³ Wò dhu-dzidǎ, Yèsù àdù àtina wò pbànowí đǎ ádrùngbǎlé nǐ: «Árà pbàkù! Wò nyi nyà'ù ndònzì rǎdù dhu tí dhu, náká ndònzì ndì indù.» Ní wò dhu Yèsù núnò òná kàsùmì ǎ tí, wò pbànowí đǎ ádrùngbǎlé bhà kasutále náadù ògù dòtsí.

*Yèsù rǐ ábhǎ ale nígǔ fǐyó andi ǎ rò dhu
(Mrk 1.29-34; Luk 4.38-41)*

¹⁴ Wò dhu-dzidǎ, Yèsù arà Péterù bhà. Ní idza ndì ndòtsù rò, kǎtù Péterù bhà aguna-ayi ara đǎ àyi ró, atdíđ andi àbhù kàzù rùtò ndì òna nǎ nídhunǐ. ¹⁵ Ní Yèsù apbálá kòtsù-ngbò, kà rǎdù ògù atdíđ. Ní kǎdù ndivà, ndàdù ndòpè ndòbhòlò ònyù Yèsù tò.

¹⁶ Pbítìsòngánǎ, ka kumba ábhǎ ale yà nzére-alafí nà arí'ì òyà, kiwù nà Yèsù-ti'ò. Ní Yèsù náaranà nzére-alafí nípfò rò abádhí ò rò òtèna nǐ tí, ndàdù andi nà ale nígu kóró. ¹⁷ Ndi dhu bhěyi ní ndi, yà Kàgàwà bhà nabì İsayà núuno dhu náaká. Kǎti:

«Kítdu àlě tó ivívinga,
ndàdù àlě rò andi tó itùnga nánò*.»

*Yèsù-owù nòzè 'àngu ale
(Luk 9.57-62)*

* 8:17 8.17 İsa 53.4

18 Yèsù nítdègu ihé-yà nálǎ ngbǒna nàkpòrò ró, ní kǎdù àtìna p̀b̀indà ábhàlǐ nǐ: «Kàda r̀èr̀ù-adzè.» 19 Nírò ní ndi Músà bhà Úyátá tó atdí màlimò náandri Yèsù-ti'ò, ndàdù àtìna kà nǐ: «Màlimò, ma m̀ngògo ùbhi owùnù ǒ kóró ngari ǒ nyi nyúbhi i nanǎ.» 20 Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ayíwě mà náarí inè bhũya nà, ndirò yà ɔrú arángìli àrè mà náarí'ì inè idzàya nà. Pbétù, Ìndrù t'ídhùnà rǐ ndòkò, ndìli d̀ona obvò r̀onga mà náarí'ì mbǎ.» 21 Ndirò, kàbhà ábhàlǐ nzínzì ǒ atdí ale náati kà nǐ: «Ádr̀ungbǎlé, ítsè mara m̀otdú pé àbadu angyi.» 22 Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Írà owù-du ǒ, úbhà k̀k̀k̀ abvo r̀utdũ fiyó abvo.»

Yèsù rǐ àp̀up̀ú nábhũ ridè dhu

(Mrk 4.35-41; Luk 8.22-25)

23 Yèsù nítdègu ùpo ibhú ò, ní kàbhà ábhàlǐ náadù ùpo átò k̀ẁẁ ǒ. 24 Ní k̀ombómbí tí, ádr̀ungbǎ àp̀up̀ú náapè ndòp̀ilì atdíǒ r̀èr̀ù dǒ, màk̀urà ràdù 'òpè 'àwà ì ibhú ò. Pbétù, Yèsù náadù ì'ì òdhò ndì ndòdhò ró. 25 Ní kàbhà ábhàlǐ náandri kà-ti'ò, 'ìnga ka idho ò rò, 'àti: «Ádr̀ungbǎlé, ígũ àlè! Kànǐ àlè k̀úvè!» 26 Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ádhu nyi nyí ɔɔɔ ònzi nǐ? Nyí ní ákè a'uta nà ale!» Nírò ní ndi Yèsù adù ndìvà ndidè, ndàdù òte ɔrú tũna nyú nà awe mà, r̀èr̀ù ǒ idha mà nà nǐ, ìnga ràdù inè bhì. 27 Idho núuko ábhàlǐ atdíǒ, ràdù 'òpè 'òtè nzínzì yà ǒ 'àmbe àtìna dǒ: «Íngbǎgà ale-tidò yà, awe mà, r̀èr̀ù ǒ idha mà nà dhu náarí tsùnà dhu níri?»

Yèsù rǐ nzére-alafí nà arí'ì òyà óyǒ ale nígũ dhu

(Mrk 5.1-20; Luk 6.26-39)

28 Wò dhu-dzidǒ, Yèsù nítdègu àrà àhu r̀èr̀ù-adzè, Pbàgèrasì tó p̀b̀iri ò, ní óyǒ ale yà nzére-alafí nà arí'ì òyà, núuvò yà ìndrù ùtdũ ka karí ònà ngari ò rò, 'ìwũ Yèsù-ti'ò. Í ale ní'ì atdíǒ arí ɔrù ale, ìnzí atdí ale mà ràdù àrà ndòzè rǒ ndùdà ndi ngari ònǎ. 29 Ní abádhí adù òkù, 'àti Yèsù nǐ: «Ádhu nyi nyòzè mà nà Kàgàwà t'Ídhùnǎ? Nyi nyìrà tí iró ndínǐ nyavù tí ròkà angyangyi, àdǐ ndi avuta-idhò nàdì r̀órò?» 30 Wò ndi k̀asumì ǒ, àdù tó ádr̀ungbǎ màhò ní'ì itseta abádhí tí rò, ànyũ ì ànyu ró. 31 Ní k̀k̀k̀ ale ò rǐ'ì nzére-alafí nítsò ò Yèsù rǒ, 'àti: «Nyi nyapè nyoze nyipfo mà k̀k̀k̀ ale ò rò, ní óvi mà m̀owù òtsù ndǎkà àdù tó màhò ò.» 32 Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Nyòwu ànyì.» Ní nzére-alafí núuvò k̀k̀k̀ óyǒ ale ò rò, 'àdù òwu òtsù k̀k̀k̀ àdù ò. Ànyìrǒ rò tí, k̀òrǐ àdù tó màhò náadrù p̀b̀iri ɔngò rǒ rò, ì r̀up̀bà ì r̀èr̀ù ò, 'àdù ùvè ànyì. 33 Ndirò, ì àdù núndà rǒ r̀úbhi ale náatsè ɔyi nà kigò ò. Ànyì abádhí náawe wò ì ǹonzì dhu tó

màkürù, kǒkò nzéere-alafí nà óyǒ ale-rǒ ndì nònzì dhu mànà kóró. ³⁴ Ní kigò ǒ ale níwà ì kóró, ì riwũ Yěsù-ti'ò. Ní Yěsù ì àla rò, abádhí náadù Yěsù nónzì rìvà ndì ndàrà fíyó pbìrì ǒ rò.

9

Yěsù rǐ ngbǒna úve ale nígǔ dhu
(Mrk 2.1-12; Luk 5.17-26)

¹ Yěsù níitdègu ùpo ibhú ò, ní kǎdà rèrù-adzè, ndàdù àrà fíyó kigò nyú ò. ² Ní ànyì kàrà àhu rò, ka kiwú ngbǒna úve atdí ale nà kà-ti'ò ótdù dǒ ka kànò rórò. Ní abádhí tó a'uta ndì ndàla rò, Yěsù náati wò ngbǒna úve ale nǐ: «Ótù afínu pbàñgbá! Pbùkù nzérenga núbà wà ndì!» ³ Nírò ní ndì ànyirǒ ì'ì Músà bhà Úyátá tó ngúfe málímó náatè nzínziya ǒ, 'àti: «Wòrí ale rǐ dhu núno nzéere nyú Kàgàwà nǐ!» ⁴ Yěsù níitdègu abádhí tó irèta núnǐ, ní kǐvú dhu abádhí-tsǔ, ndàti: «Ádhu nyí nyí'ì kòrí nzéere irèta nà afiku ò ní? ⁵ Isó ró'ó dhu ní ìngbàgà? Tí kati: «Pbùkù nzérenga núbà wà ndì», ndirò, tí kati: «Ívà nyi nyubhi?» ⁶ Ma mòzè nyǎni dhu, inè Ìndrǔ t'ídhùnà rǎrǐ ì ádrùngbǎnga tó ǒbi nà ndùbà ìndrǔ bhà nzérenga yàrí adzi dǒ.» Ní Yěsù adù àtìna wò ngbǒna úve ale nǐ: «Ívà nyi, nyitdù pbùkù ótdù, nyadù àrà pbùkù.» ⁷ Ní wò ale adù ndìvà ndidè, ndàdù àrà pbìndà. ⁸ Ní wòrí dhu ì àla rò, ǒdo nǐsì urǒ ì'ì ihé-yà ò. Ní abádhí adù Kàgàwà nífu wò dhu bhèyi ádrùngbǎnga tó ǒbi kǐbhò ìndrǔ tò nídhunǐ.

Yěsù rǐ Màtayò nánzi dhu
(Mrk 2.13-17; Luk 5.27-32)

⁹ Yěsù níitdègu ndìvà wò ndì ndì'ì rórò, ní ùda ndì ndúda rórò, kǎla Màtayò tí kátina atdí ale pàratà núfǒ ka karí ònà idza ǒ àdi ró. Ní Yěsù adù àtìna kà nǐ: «Írà owùdu ǒ.» Ní Màtayò adù ndìvà ànyirǒ rò tí, ndàrà kǒwù ǒ.

¹⁰ Wò dhu lutìná, Yěsù adù àrà dhu ònyù Màtayò bhà idza. Ní Yěsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà rǐ ònyù ònyu ànyì-dzá rò, ábhǒ ngǔkpà ale níiwú dhu ònyù atdíkpá abádhí mànà. Í ale ní'ì pàratà t'úfótá tó pbàndómbé mà, nzéere fíyó mùtsò nà ngǔkpà ale mànà. ¹¹ Ní Pbàfàrisáyó níitdègu wò dhu nálǎ, ní abádhí náadù dhu ìvu Yěsù bhà ábhàlǐ-tsǔ 'àti: «Ádhu fùkú málímò rǐ dhu ònyu pàratà t'úfótá tó pbàndómbé mànà, ndirò nzéere fíyó mùtsò nà ale mànà nǐ?» ¹² Ní wò dhu ndì ndìrì rò, Yěsù adù dhu òvò kpangba abádhí tò ndàti: «Ìmbǎ rǐ'ì andi nà ale náarí nzǐ mùngangà-atdyú nóho, pbétù andi nà rǐ'ì ale kèlě ní ndì mùngangà-atdyú nóho arí. ¹³ Nyòwu nyòme pé Kàgàwà bhà bhùkù ò ka kandí

dhu-tì. Ndi andítá rătina: «Ma mózè dhu ní ìndrũ dǒ ka kí izu àbà dhu, ìnzĩ ní izǎ tó perè núbhǒ ka kí idù dhu*.» Obhó tí, ma mírà nzá obhónángatále ale núnzì, pbétù mà mírà nzéřengatále núnzì.»

*Yēsù bhà irèta ònyù t’ònyuta-tsù nútsi ka kí dhu dǒ
(Mrk 2.18-22; Luk 5.33-39)*

¹⁴ Wò dhu-dzidǒ, bàtizò nubhónà Yùwanì bhà ábhàlì níiwú Yēsù-tì’ò, ’àdù dhu ìvu kà-tsǔ ’àti: «Ádhu mǎ’i, Pbàfàrisáyó mànà, mǎ marí ònyù t’ònyuta-tsù nútsi bilínganà, ìnzĩ pbùkù ábhàlì ràdù kùtsi átò nǐ?» ¹⁵ Ní Yēsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyĩ nyìrè tí inga, àdhìngbǎ ka kùndà nǐ mùhendù ò ìwù ale rǎràdù òko izùya ǒ, àzèmbè ìnè akpa-tsi rǐ’i nzínzìya ǒ rórò? Ìnzĩ akèkpá màtí. Pbétù, atdí idhò ní’iya ìnè, yà akpa-tsi nódyì ka kí òná kowù nà abádhí-nzínzì ǒ rò. Ndi idhò-ǒnga ní ndi abádhí adùya ònyù t’ònyuta-tsù nútsi nǐ.

¹⁶ Ìnzĩ atdí ale mà ràdù ngoyì-owútá tó kèlèmù nǎpba mberù-ayí ǒ. Ndi dhu bhèyi kùpbǎ ka rò, ndi kèlèmù ràdù ndi mberù-ayí-ǒnga ùdha rùfà ndi, ndi ufàta-bhu ràdù àhu ádrùngbǎ nyú. ¹⁷ Ndirò, ìnzĩ ka kádù ònyù-owútá nùdho kàmudzè-ayí ǒ. Ndi dhu bhèyi ka kùdho ka rò, ndi ònyù-owútá ràdù ìvù kàmudzè-ayí ǒ, ràdù ndi kàmudzè-ayí nùfà, ònyù ràdù ndùfù obvò. Ní dhu àkǎ kùdho ònyù-owútá kàmudzè-owútá ǒ, ìnzĩ ndi kàmudzè adù tí ndùfà, ònyù ràdù ndùfù obvò.»

Yēsù rǐ atdí tsibhále nígǔ ndàdù atdí tsibhíngba níkye dhu

(Mrk 5.21-43; Luk 8.40-56)

¹⁸ Yēsù rǐ dhu nóvò Yùwanì bhà ábhàlì tò òná kàsùmì ǒ, Pbayàhúdì nzínzì ǒ atdí ádrùngbǎle níira àhu Yēsù-tì, nditsi ndòkò kònzĩ, ndàdù àtìnà kà nǐ: «Màlimǒ, ma mùbhà ìvǎdù-ngba kòmbí tí afína ìtdě ró. Ní ma mòzè nyìrà, ndínì nyìlì tí ǒtsúnù kà-dǒ, kà ràdù ìkye.» ¹⁹ Ní Yēsù adù ndìvǎ, ’àdù òwu atdíkpá pbìndà ábhàlì mànà wò ádrùngbǎle-owù ǒ.

²⁰ Ní, otu ǒ abádhí rǒwu rórò, atdí tsibhále náandri olùnǎ rò Yēsù-tì’ò, ndàpbàlǎ kà-rǒ mùdzarù bidò-ngbò. Ndi tsibhále ní’i yà vèbhále tó ǒgóbhà tó azu náarírà ròná, rǎrà àhu atdí kumì dòná óyǒ nà ato tí. ²¹ Obhó tí, ka ní’i afína ò rírà òte rǒ, ndàmbe àtìnà dǒ: «Kà-rǒ mùdzarù-ngbò kèlě ma mapbálána gukyè, ní ma mógù ògù.» ²² Ní Yēsù agéré ndi, ndàndà olùnga, ndàla wò tsibhále, ndàdù dhu òvò kpangba

* 9:13 9.13 ǒse 6.6

fíndà ndàti: «Ótù afínù pbà nǐ tsìbhíngbá! Pbùkù a'uta nígbù wà nyi.» Ní ànyìrò rò tí, wò tsìbhále náadù ògù atdíđ.

²³ Yèsù níitdègu àrà àhù wò Pbàyàhúdì tó ádrùngbàlè bhà, ní kátù rùgě ùmi rí ale mà* ihé-yà mànà atdíđ tsiya náva ì ànyì-dzá ró. ²⁴ Ní kàti: «Nyùvò àwú-dza rò! Wò tsìbhíngba nówè nzá, pbétù kàyì àyì tí!» Ní kòrí ale náadù kà rǎnǎna dhu gàyà nónzì ònzì tí.

²⁵ Ní kòrí ale ndì ndàbhù rùvò idza rò rò, Yèsù atsù, ndàlù tsìbhíngba ɔtsúna rǒ, kà ràdù ìkye. ²⁶ Yèsù ònzì dhu-òyì náadù ndùgà kóró wò ndi pbìrì ǒ.

*Yèsù rǐ óyǒ ndùmùndùmú-nyìkpó nángbě dhu
(Màt 20.29-34)*

²⁷ Úró rò Yèsù ìvà ndì rò, óyǒ ndùmùndùmú adù òko, 'àmbe òwu dǒ kǒwù ǒ. Abádhí owúnà ùkù rǒ 'àmbe àtìna dǒ: «Ábà izu dǒká, Dàwudì t'Ídhùnǎ!» ²⁸ Ní idza Yèsù àrà àhù rò, kòrí ndùmùndùmú náandri Yèsù i. Ní Yèsù ivú dhu abádhí-tsù, ndàti: «Nyǐ nyà'ù tí wà dhu ùngbě ma rǎràdù nyìkpóku nángbè?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò 'àti: «Ádrùngbǎlé, iwà mǎ mà'ù.» ²⁹ Ní Yèsù adù ɔtsúna núli abádhí-nyìkpó dǒ, ndàdù àtìna: «Dhu àkà ndi dhu rònzì ndì fǔkù yà nyǐ nyà'ù ka dhu bhěyi!» ³⁰ Ní abádhí-nyìkpó náadù 'ùngbè ànyìrò rò tí. Yèsù náadù dhu ùya ɔbi nyú nà abádhí tò, ndàti: «Nyìri yà ma múnǎna dhu mběyi! Atdí ale mà náká nzá ndèni wò rùkù ndì nònzì dhu!» ³¹ Pbétù, abádhí níitdègu 'ìvà, 'òwu Yèsù-tí rò, ní abádhí adù 'òpè 'òwù yà Yèsù ònzì rǒyá dhu náwe rǒ kóró ndi pbìrì ǒ ale tò.

*Yèsù rǐ atdí ìnzǐ arí òte ale nígbù dhu
(Màt 12.22-24; Luk 11.14-15)*

³² Abádhí rùvò, àmbe òwu dǒ òná kàsùmì ǒ, ka kiwú atdí ale, yà ònà rǐ'ì nzére-alafí nùtsì tsùna, ìnzǐ rǒngò ɔte nà Yèsù-tí'ò. ³³ Ní Yèsù níitdègu nzére-alafí nípfǒ wò ale ò rò, ní ndi ale náadù ndòpè ndòtè ànyìrò rò tí. Ní idho núuko ànyìrò ì'ì ihé-yà atdíđ, ràdù àmbe àtìna dǒ: «Ínzá mǎ màpè yà dhu bhěyi dhu-tidò nálǎ atdíku màtí Pbàìsràyélì tó pbìrì ǒ.» ³⁴ Pbétù, Pbàfàrisáyó náadù àtìna: «Sìtanì, nzére-alafí ǒ ádrùngbàlè ní ndi arí ádrùngbǎnga tó ɔbi nábhù kà tò, kà rǎmbe nzére-alafí nódì dǒ nǐ.»

Yèsù rǐ izu àbà ihé-yà dǒ dhu

³⁵ Yèsù núubhì kígò ònǎ, ndirò pbanga ònǎ màtí kóró. Kǎránà dhu núdhe rǒ Pbàyàhúdì tó unduta-dzà ǒ rò. Ndirò kǎránà òrù-akpa ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi tó Ídzi

* 9:23 9.23 Pbàyàhúdì-bvù, ka kongónà rùgě ùmi arí ale mà, mběyi aródzi vèbhále mànà nósò òso tí ɔdzi tò ìndrù òvè ró.

Màkürù núnò rǒ indrǔ tò, ndàdù àrà kóró andi nígu rǒ, ndàdù ale-ngbò tó kóró ivívinga nígu.

³⁶ Ní Yèsù níitdègu ihé-yà núli ì tí dhu nálǎ, ní izu aka ka atdíǎ, abádhí níngyě ì, 'àdù ìfàlà, ìmbǎ ùndana rí ale rǐ'ì tàrà bhèyi nídhunì. ³⁷ Nírò ní ndi kǎdù àtìná p̀bìndà ábhàlǐ nǐ: «Ǫnyù n'ò wà, pbétù ndi ònyù-tsù núnǔ rí ale rǐ ì ngúfe. ³⁸ Ní kàtsò ale inga-àbadhi rǒ ndínì kasutále-bvu nitró tí ònyù-tsù t'únduta tò.»

10

Yèsù bhà atdí kumì dòná óyǒ nà uvitatále-ovò
(Mrk 3.13-19; Luk 6.12-26)

¹ Wò dhu-dzidǎ, Yèsù náanzi p̀bìndà atdí kumì dòná óyǒ nà ábhàlǐ, ndàdù nzére-alafí nípfo abádhí rǎdù nǐ indrǔ ò rò, 'àdù kóró andi-tidò nígu nǐ kóró ivívinga mànà ádrùngbǎnga tó obi nábhù fíyò. ² Yàrí ní ndi ì atdí kumì dòná óyǒ nà uvitatále-ovò. Wemberè tí ní Sìmonì, Péterù tí kátina mà, adònà Àndèreyà mànà. Abádhí dzidǎ ní Zèbèdayò bhà óyǒ inzo, Yàkòbhò mà, adònà Yùwanì mànà, ³ Filipò mà, Bàrtòlòmàyò mànà, ndirò Tùmasì mà, Màtayò mànà. Angyi ndi Màtayò ní'ì p̀aràtà t'úfótá tó ndombè. Ngǔkpà uvitatále ní Yàkòbhò, Àlùfayò t'ídhùnà mà, Tàdayò mànà. ⁴ Ndirò Sìmonì, yà atdíǎ ndi ngyénà fíyó p̀bìrì dǎ ale mà, Yudhà Ìskàriyotà, yà Yèsù nípfo ndàbhù òmvù-fó mànà.

Yèsù rǐ p̀bìndà atdí kumì dòná óyǒ nà uvitatále núvǐ dhu
(Mrk 6.7-13; Luk 9.1-60)

⁵ Yèsù núuvì kǒkò atdí kumì dòná óyǒ uvitatále, ndàdù dhu ùya fíyò ndàti: «Àpé nyòwu ìnzǐ ní P̀bàyàhúdì tó p̀bìrì ò, ndirò àpé nyòtsù Sàmàriyà tó p̀bìrì ò atdí kigò ò màtí. ⁶ P̀bétù, nyòwu Ìsràyeli tó p̀bìrì ò bhà, yà ùwùwǐ tàrà bhèyi ì núli bvù. ⁷ Ányì nyǐ nyówu rò, nyǐ nyàkǎ nyǔnò Kàgàwà bhà Ídzi Màkürù indrǔ tò, nyòwù àtìná rǒ: «Ǫrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà bhà idzi-tsù níndù wà ndì.» ⁸ Nyǐ nyàkǎ nyòwù anditále nígu rǒ, ndirò nyǐ nyàkǎ nyòwù ùvǔve ale níkye rǒ. Nyǐ nyàkǎ nyòwù kíkítále nígu rǒ, ndirò nyǐ nyàkǎ nyòwù nzére-alafí nípfo rǒ indrǔ ò rò. Nyǐ nyàbà kǒkò dhu nónzi nyǐ nyǐ nǐ obi tírǒrò, ní nyǐ nyàkǎ nyòwù ì dhu nónzi rǒ tírǒrò. ⁹ Àpé nyùgu orò mà, fùrangà mànà nyǔfǒ ngbòku ò. ¹⁰ Àpé nyùgu bhòlo abhi tò, ndirò àpé nyǔfǒ mberù oyǒyó rùkú. Ndirò, àpé nyùgu kàyitò mà, mùgǒ mànà. Obhó tí, kasu ònzi rí ale nǎkǎ ndàbà ndi ndónyuna dhu p̀bìndà kasu ò rò.

¹¹ Ìngbǎ tí ìlì ndì kigò mà, ndirò ìngbǎ tí ìlì ndì pbanga ò màtí nyí nyòwu ùvò rò, nyí nyowuna nyǎko rádù ale-tidò nómè rǒ. Ndi ale àko nyí rò, nyí nyowuna òko rǒ kàbhà idzá ràrà àhù ànyì rǒ rò nyí nyúvò, nyòwù dhu ò. ¹² Atdí ale bhà idza nyí nyòtsù rò, nyí nyowuna ànyì-dzá-bhà nátsè rǒ, nyàti: <Kàgàwà àkǎ ndàso nyí.> ¹³ Ànyì-dzá-bhà náko nyí mbèyi rò, Kàgàwà arana abádhí àso rǒ. Pbétù, inzà abádhí àko nyí mbèyi rò, Kàgàwà arana nzí abádhí náso rǒ. ¹⁴ Atdí idza ò ale, ndirò atdí kigò ò ale mà nóowuna gukyè 'ùvo rǒ ìnzí 'àko nyí, ndirò ìnzí 'irì nyí nyúnona dhu, ní nyí nyowuna òwu rǒ ànyìrǒ rò, nyǎdù pfòku-tsítsíró àhù nó'ò ànyìrǒ. ¹⁵ Ma mí obhó dhu núno fùkù, Kàgàwà rǐ ìndrù-ànyǎ nítdì nínganí, i kigò ò ale dǒ ka kítàya dhu ròsè yà Sòdomò mà Gòmòrà mànà tó kigò ò bhà dǒ ka kítàna dhu dònǎ.»

Yèsù rǒte ìndrù rǒ ka kavùya, rádù àpbè àbà dhu dǒ dhu (Mrk 13.9-13; Luk 21.12-17)

¹⁶ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna pòndà uvitatále nǐ: «Kòní ma mùvì nyí tàrà bhèyi atdí dǒ arórù tsamangèrè nzínzì ò. Ní nyàbhù nyìkpóku ròtdyù osu-nyìkpó ótdyù dhu bhèyi, nyǎdù òko yorowà ò àmbò bhèyi. ¹⁷ Dhu àkǎ nyòdò nyí mbèyi! Ìndrù nóowuya nyípfo rǒ, 'adù nyàbhù kítà ànyǎku. Ndirò abádhí nóowuya nyùvi rǒ asé nǐ unduta-dzá ò rò. ¹⁸ Ìndrù nóowuya òwu rǒ nyí nà lèwalì-ònzí, ndirò ádròdrǒ kámá mànà dhu-ònzí okúdu dò rò, ndíní nyí nyí'ì tí pbàkà ngàmbì tí abádhí-ònzí, ndirò ngùkpà ale, yà ìnzí ní Pbàyàhúdì-ònzí màtí. ¹⁹ Nyí nà ka kòwù ùvò ànyǎku nítdì ka kí i rò, àpé nyòwuya afìku nítu rǒ nyí nyúnona dhu nǐ, ndirò nyí nyí kùnò tí dhu nǐ. Nyí nyowuya nyí nyúnona dhu nábà rǒ ndi kàsùnì ò tí. ²⁰ Ìnzí ní nyí ndi nyí nyowuya òte rǒ, pbétù Àbakù Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí náaraya ndi òte rǒ ùku nǎ rò.

²¹ Ngàtsi ale náaraya adònà nípfo rǒ ndíní ka koho tí. Ndirò nzónzo t'ábàna nóowuya dhu ònzì rǒ ndi dhu bhèyi tí fíyó inzo rǒ. Nzónzo níwàya dhu ì nódhì ale rǒ, 'adù abádhí àbhù kòkyè. ²² Kóró ale nóondróya nyí okúdu dò rò. Pbétù, kòkò dhu-dzi òndù rí kóró, ràrà àhù kóró dhu-tsù rǐ ndòdì dhu ò ale ní ndi ògù ogúya. ²³ Yà nyí nyí'ì ònà kigò ò ka kòpè kavu rùkù, nyámbe àpbè àbà dǒ rò, nyí nyowuya òtse rǒ ngàtsi kigò ò. Ma mí obhó dhu núno fùkù, nyí nyasòya nzí Ìsràyeli tó pbìrì ò kigò kóró, inzà Ìndrù t'ídhùnà níngò rórò.

²⁴ Dhu núdhè ka kí fíndà ale bhà irèta náarí nzí òse pòndà màlimò bhà irèta dònǎ, ndirò kasutále bhà

ádrùngbǎnga náarí nǚ òse kasu ònzi kà rǚ fǐndà ale bhà ádrùngbǎnga dònǎ. ²⁵ Ní, inga nòfò dhu ní, dhu ùdhě ka kí fǐndà ale ròngò p̀b̀indà màlimò bhěyi. Ndirò inga nòfò dhu ní, kasutále ròngò p̀b̀indà kasu tó ádrùngbǎle bhěyi. Ìndrũ apé idza-àbadhi nyú nánzi Bèlìzèbuli tí, ní kàbhà idzá bhà dǒ abádhí tí nǚ àdù nzére owo nyú nóvò!»

Ádhi ndi àkǎkǎ k̀onzi ɔ̀d̀ona?

(Luk 12.2-7)

²⁶ Yěsù adù àtìna tdítǒ ábhàlǐ nǚ: «Dhu àkǎ nzá nyǒnzi kǒkò dhu bhěyi ale-ɔ̀d̀ò. Kóró dhu-tsí yà ì nuru, núuvòya k̀pangba. Ndirò kóró dhu-tsí, yà òdhě ò aróko, núuviya ì k̀pangba kóró ale tò. ²⁷ Yà ínò ǒ ma m̀unò f̀ukù dhu náká nyòwù ipfonà rǒ awáwù ò, ndirò yà bhèlu ǒ ka kúnona ró nyǐ nyìrì dhu náká nyòwù ùnònà rǒ ikù ǒ idza dǒ rò.

²⁸ Ní dhu àkǎ nzá nyǒnzi ale-ngbò kèlě nóho rí, ìnzǐ ndàdù ale-afí nóhò átò ale-ɔ̀d̀ò. P̀b̀étù, dhu àkǎ nyǒnzi Kàgàwà-ɔ̀d̀ò, yà ale-ngbò mà, ale-afí màna nábhu rádù rògbè, yà ìnzǐ aráve dhòdhódhóngà nà kàzù ò. ²⁹ Jyǒ àrè-tútù-nzo nódzi ka ka tí obhó atdí f̀uràngà-kpǒ rǒ? P̀b̀étù, atdí abádhí nzínzi ǒ mà náarí nǚ ìtsì obvò inzà Àbaku Kàgàwà nózè rórò. ³⁰ Nírò nyǐ, Kàgàwà núni wà ìfe màtí d̀uku-ká-ve náarí ìì dhu. ³¹ Ní dhu àkǎ inzà nyǒnzi ɔ̀d̀ò. Obhó tí, nyǐ nyàdà ábhǒ àrě-nzo itse nyá.»

Yěsù Krístò bhà ale tí ka kóko dhu mà, kòdho ka kí dhu màna dhu

(Luk 12.8-9)

³² Wò dhu-dzidǒ, Yěsù adù àtìna ábhàlǐ nǚ: «Ndi ale apé dhu òwo k̀pangba ibí ale-ònzǐ, ndàtì ndi rǎrǐ p̀b̀akà ale, ní òrù-akpà ò aríì Àbadu Kàgàwà-ònzǐ màtí, ma madùya dhu núndò átò k̀pangba matì, ndi ale rǎrǐ p̀b̀akà ale. ³³ P̀b̀étù, ndi ale núunoyà gukyè dhu k̀pangba ìndrũ-ònzǐ, ndàtì inzà ndi rúnì ma, ní ma madùya dhu núndò átò k̀pangba òrù-akpà ò aríì Àbadu Kàgàwà-ònzǐ matì, inzà ma rúnì ka.»

Ìndrũ-ònga rǐ ndùndò Yěsù bhà ɔ̀te-okú d̀ò rò dhu

(Luk 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Tdítǒ Yěsù adù àtìna ábhàlǐ nǚ: «Àpé nyìrè nga ma rírà yà adzi dǒ ale àbhu ròkò màrùngà ǒ. Ma mírà inzà màrùngà nà, p̀b̀étù ma mírà nà dhu ní ali. ³⁵ Ma mírà ingba mà ònga núndò àbanà nà, tsibhíngba mà ònga núndò íyànà nà, ndirò àdhìngbǎ mà ònga núndò p̀b̀indà aguna-ayi nà. ³⁶ Ìndrũ rǒ òmvù naraya ìì rǒ ndi ale bhà idzá bhà kèlě.

³⁷ Atdí ale náapé àbanà mà, ndirò íyànà mà nózè, ròsè dùdunǎ, ní ndi ale náká inzà ndàtì ndi owùdu núngù ale tí.

Ndirò, atdí ale náapé idhùna mà, ndirò ivàna mà nózè, rósè dùdunã, ní ndi ale náká inzá ndàtì ndi owùdu núngu ale tí*. ³⁸ Inzi rí pbìndà mùsàlabhà nánò, ndàdù owùdu ùngu nà ale, náká inzá ndàtì ndi owùdu nùngu ale tí. ³⁹ P bìndà ípirõnga nózè rí ndòdò fìndà ale níwíya ka, pbétù pbìndà ípirõnga níwí rí okúdu dò rò ale náadùya kàbà àbà tdítđ.»

Yèsù-owù núngu ale nàkò ale náabáya perè
(Mrk 9.41)

⁴⁰ Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìna ábhàlì nì: «Atdí ale apé nyákò, ní iwà ma nàkò átò. Ndirò, ima nàkò ale ní iwà ma nivi ale nàkò. ⁴¹ Atdí ale náapé Kàgàwà bhà nabi nákö, Kàgàwà bhà nabi tí kà rí'ì dhu-okú dò rò, ní ndi ale náabáya Kàgàwà bhà nabi àká ndàbà perè. Ndirò, atdí ale náapé obhónángatále nákö, obhónángatále tí kà rí'ì dhu-okú dò rò, ní ndi ale náabáya obhónángatále náká ndàbà perè.

⁴² Ma mí obhó dhu núno fùkù: atdí ale náapé ìrìre idha tó kópà-tsí dhu mà nábhù kàkà owùdu núngu ale nzínzi ò atdí àkyàkyè ale tò, owùdu kùngu dhu-okú dò rò, ní ndi ale náabáya àbà pbìndà perè.»

11

Bàtizò nubhónà Yùwanì rí pbìndà ábhàlì nóvi
rõwu dhu òngù Yèsù-tsù dhu
(Luk 7.18-35)

¹ Yèsù níitdègu yà pbìndà atdí kumì dòná óyò nà ábhàlì tò ndi ndúbhi ùyanà rò dhu t'úyátá nító, ní kàdù ndivà, ndàrà ànyirò rò. Kàrà dhu núdhe ìndrù tò, ndàdù àrà Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù núno rò abádhí tò Gàlìlayà tó pbìri ò kigò òna nã.

² Ndi kàsùmì ò, bàtizò nubhónà Yùwanì ní'ì imbi ò ka kósò ró. Ní imbi ò ndi ndí'ì rórò, kírì Krístò ràrà ònzìnà rò dhu-òyí. Ní kàdù pbìndà ábhàlì nzínzi ò ngúfe ale nóvi, ròwù dhu ìvu Yèsù-tsù, 'àti: ³ «Nyi tí yà mà márovona ndínì ira tí ale, ndirò mà màká tí mòdò vurò ale?» ⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyòwu nyèno yà nyí nyírìna dhu, ndirò yà nyí nyálàna dhu Yùwanì tò. ⁵ I dhu ní: ndùmùndùmú-nyìkpó ròwu 'ùngbe rò, 'àdù inga àla. Òtsòtsù ale ròwu ùbhi rò mbèyi. Kíkí nà ale ràròwu ùgu rò, ìwí ràdù inga níri. Ëvève ale ròwu ìkye rò, ndirò nàkùtále ròwu Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù níri rò. ⁶ Hirò nonziya ale ní nzí yà ma múnona dhu ràbhàna ròtsù nzérenga ò ale.»

⁷ Yùwanì bhà ábhàlì níva ì, 'àmbe 'àdu dò rò, Yèsù adù ndòpè ndàwe dhu ihé-yà tò Yùwanì dò. Kápè ndòngù dhu

* 10:37 10.37 Tòr 33.9

abádhí-tsǔ, ndàtì: «Ádhu nyǐ nyówù àndànà rùngù ò? Tí awe rǐ ònángà nǔtdyǎ izò? ⁸ Ádhi nyú nyǐ nyawù àndànà? Tí atdíđǒ àya mùdzarù nùfǒ ale? Pbétù, atdíđǒ àya mùdzarù nùfǒ ale náaróko ádròdrǒ kámá-idzà ǒ. ⁹ Ní ádhu nyú nyǐ nyówù àndànà? Tí Kàgàwà bhà nabi? Obhó tí, nyǐ nyówù Kàgàwà bhà nabi nándà. Pbétù ma mátina nyǐ nǐ, iwà kà ròsè Kàgàwà bhà ngǔkpà pbànábí dònǎ mǎtí. ¹⁰ Yùwanì ní ndì, yà Kàgàwà bhà Andítá rǐ dhu ùno kpangba dòná ndàtì: <Kòní ma mí pbàkà mùkèngyè nóvì angyi indù,

ndínǐ pbùkù otu nobhòlò tí indù*.>

¹¹ Ma mí obhó dhu núno fǔkù, yà vèbhále úgù yà adzi dǒ ale nzínzì ǒ, Bàtizò nubhónà Yùwanì bhà ádrùngbǎnga dònǎ pbìndà ádrùngbǎnga ósè ale rǐ mbǎ ì'ì. Pbétù, yà ákě ale tí ka kálǎna òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ǒ ale, ní rǐ ádrùngbǎle nyú tí, ròsè Bàtizò ùbhǒ arí Yùwanì dònǎ. ¹² Ròpè ndì yà ndì Bàtizò ùbhǒ arí Yùwanì apèna ndònzì pbìndà kasu, rìrà àhu indo nga ò rò, òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi náarí inè obi nǐ ka karúgyena ró, ndirò òrǒrù ale náarí kàpà fíyò obi nǐ.

¹³ Músà bhà Hyátá mà, Kàgàwà bhà pbànábí màna kórò, rìrà àhu Yùwanì ò, náapè ùnò dhu angyangyi òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi dǒ. ¹⁴ Ndirò, ma múnona dhu ná'ù nyǐ nyádù nánǐ, ma màmbènà àtina nyǐ nǐ, Yùwanì rǎrǐ ndì Èliyà, yà ìrà rìrà dhu tí ka kati. ¹⁵ Ìnga t'írìta tó bǐna nà rí ale nìrì yà dhu mběyi!

¹⁶ Yà indo arí ale nùdhe ma mádù àdhà bhà rǒ? Abádhí ùlì ì yà pbanga-tsi dǒ ì nùndu nzónzo bhěyi. Atdíđhená ràdù òwu odhíya núnzì rǒ ikù ǒ àtì:

¹⁷ <Mǎ mùmì mbǎ obé tó adyi rùgě ǒ mǎtí fǔkù,

ní nyǐ nyádù inzà òbè.

Ndirò mǎ mùyù mbǎ izu tó adyi mà fǔkù,

ní izu àdù inzà nyǔka.>

¹⁸ Obhó tí, Yùwanì níra, ìnzì ndàdù àrà dhu ònyu rǒ, ndirò ìnzì ndàdù àrà dhu mà nómvù rǒ. Ní ìndrù adù àtìna nzére-alafí rǎrǐ'ì kà'ò. ¹⁹ Ndi dhu bhěyi tí, Ìndrù t'ídhùnà níra ndàrà dhu ònyu rǒ, ndàdù àrà dhu nómvù rǒ. Ní ìndrù arádù kàtì òna óvò ale tí, ndirò atdíđǒ arí ndòmuvù ale tí. Ndirò abádhí arádù kàtì pàratà tó pbàndómbé mà, yà nzére dhu ònzì arí ale màna ì nózè ale tí. Pbétù, Kàgàwà arí dhu-ǒnga òvò tí dhu tó obhónga náarí ndàvǐ kpangba kà rǒnzina dhu-nyutsì.»

* 11:10 11.10 Mál 3.1; Mrk 1.2

Yèsù rǒrù yà òyá ale núvò ì ìnzì ì a'ú tí ndì ndúnɔna dhu kigò dǒ dhu

(Luk 10.13-15)

20 Wò dhu-dzidǒ, Yèsù apè ndòrù atdíǒ yà ábhǒ wíwì nyú ndì ndónzì òyá kigò dǒ, inzá ì kigò ǒ ale núgèrè ì, 'ùbhà fíyó nzérenga dhu-okú dò rò. Kǎtì: ²¹ «Kòràzinì mà, Bètèsàydà màná tó kigò, yà ùkú ndì nònzì wíwì ní'iyana gukyè Tirò mà, Sidónà màná tó kigò ǒ ndì nónzì dhu tí, ní ì kigò ǒ ale ní'iyana angyí ì úfǒ gòníyà mberù tí ròyá, 'àdù ohu nútò dòya ò, ndínì ì ùgèrè ì, 'ùbhà fíyó nzérenga dhu navì tí ró. Ní ndì dhu-okú dò rò, nyì nyí'ì àpbè ǒ Kòràzinì, ndirò nyì nyí'ì àpbè ǒ Bètèsàydá. ²² Wò dhu-okú dò rò ní ndì, ma mí dhu òvɔ kpanjangba fùkù. Kàgàwà rǐ ìndrù-ànyá nítdì nínganí, kǐtdíya dhu dùkú abhàbhó nyú, ròsè Tirò mà, Sidónà màná tó kigò dǒ ndì ndítǒdina dhu dòná. ²³ Ndirò inyi, Kàpèrnàwumù tò kigò, yà ùnú ndì nónzì wíwì ní'iyana gukyè Sòdomò tó kigò ǒ ndì nanzì dhu tí, ní Sòdomò ní'iyana ìnè indo màtí. Ní ndì dhu-okú dò rò, inyi, Kàpèrnàwumù tò kigò, nyì nyá'ù tí dhu, ìdzì Kàgàwà rǎràdù nyidzi òrù-akpà ò? Ìnzì rádù nyidzi, akekpa màtí. Pbétù, kà rǐ nyifǒ obvò, ndàdù nyobvù ìnzì aráve dhòdhódhónganà kàzù ò. ²⁴ Ndi dhu-okú dò rò ní ndì ma mí dhu òvɔ kpanjangba fùkù, Kàpèrnàwumù ǒ bhǎ, Kàgàwà rǐ ìndrù-ànyá nítdì nínganí, kǐtdíya dhu Kàpèrnàwumù tò kigò dǒ abho nyú, ròsè Sòdomò tò kigò dǒ ndì ndótǒdina dhu dòná.»

Yèsù rǐ m̀hètù àbhɛ afíya rìngyě ì ale núnzi tina ò dhu
(Luk 10.21-22)

²⁵ Tdítdǒ Yèsù adù àtìná: «Òvɔ, Àba Kàgàwà, òrù-akpà mà, yà adzi màná ǒ Ádrùngbǎlé, ma mìfɛ nyì atdíǒ yà inga núni dhu tí ka kózùna ale-rǒ nyì nyarù dhu ní nyì nyábhu àkyákyè ale nyú rùni nídhunì. ²⁶ Obhó tí Àbá, nyì nyazè ndì dhu rònzì ndì wò dhu bhèyi.»

²⁷ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù àtìná: «Àbadu níibho wà kóró dhu tó ádrùngbǎnga fudú. Atdí ale mà núni nzá Kàgàwà t'ídhùnà, pbétù ka núni ní kà t'Ábanà kèlě. Ndirò atdí ale mà núni nzá kà t'Ábanà, pbétù ka núni ní ìma kà t'ídhùnà kèlě, yà ma mózè mɔvò ka fíyò ale màná.»

²⁸ Tdítdǒ kǎdù àtìná: «Nyìwù tidu ò, nyí kóró yà nyí nyìngyě nyí, nyádù ì'ì ì nà'è ànò nà dùkú rò. Ní ma mí asota nábhɛ fùkù. ²⁹ Nyòsò yà tudú rí'ì kòmò átò tukú, ndirò nyìrì fùkù ma múyána dhu. Obhó tí, ìma ní ndì ìyò arádi, ndirò yòrɔwà tó afína nà ale. Ndirò ní ndì nyí nyádù

asota nábà afíkù ò. ³⁰ Obhó tí, pbàkà kòmò ní isó ró'ò kòmò, ndirò pbàkà ànò ní isó inzá ndì nà'ε ànò*.»

12

Yèsù bhà irèta sàbatù-idhò dǒ

(Mrk 2.23-28; Luk 6.1-5)

¹ Wò dhu-dzidǒ, sàbatù-idhò ǒ, Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà náambénà ùda dǒ nghanù tó inga òna nǎ ùda otu ǒ. Ndi kàsùmì ǒ, kàbhà ábhàlǐ ní'ì àwù nà atdíǒ. Ní ì ábhàlǐ náadù 'òpè, 'òwù otu-igì dǒ rí'ì nghanù náfà rǒ, 'ùtsèrě kpǒna liya ò, 'àdù ùkanà. ² Ní Pbàfàrisáyó níitdègu wò dhu nǎlǎ, ní abádhí adù àtìna Yèsù nǐ: «Ándà pé pbàkù ábhàlǐ rǐ inzá àkǎ kǒnzì sàbatù-idhò ǒ dhu nǒnzi.» ³ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyǐ nyàpè tí obhó Dàwudì mà, róná ale mànà náanzì atdíku àwù nà ì ì'ì rò dhu nǒzù*?» ⁴ Àbadhi náatsù Kàgàwà bhà idza, ndàdù perè tí ka kùbho Kàgàwà tò mǔgati nùgù, ì rǒnyè róná ale mànà. Wò ndi mǔgati ní'ì inzà àkǎ àbadhi mà, róná ale mànà rǒnyè mǔgati. Pbétù, kǒnyè rádù ale ní'ì pbàkùhání kèlě vǐya dǒ rǒ*. ⁵ Ndirò, nyǐ nyǒzù tí obhó Músà bhà Ʋyátá ò ka kándí dhu, kati: «Sàbatù-idhò ǒ arí kasu ònzi Kàgàwà bhà idzá, ìnzǐ 'ìfù ndi idhò pbàkùhání, ní dǒ ka rǎrǐ nzǐ àdù ndi dhu nǒzù afátá tí?» ⁶ Pbétù, ma mí dhu òvǒ kpanjangba fǔkù: yà iró rí'ì dhu nósè iwà Kàgàwà bhà idza dònǎ màtí. ⁷ Dhu í'íná gukyè iwà nyǐ nyúni yà Kàgàwà bhà Andítá rǎnǒna dhu-tì dhu tí, yà ìtí rátina: «Ma mǒzè dhu ní izu àbà ka kí ìndrǔ dǒ dhu, ìnzǐ ní ìzǎ tó perè nùbhǒ ka kí idù dhu kèlě*», ní nyǐ nyàmbènà nzǐ anya nítdì yà ìmbǎ rí'ì afátá nà ale dǒ. ⁸ Obhó tí, Ìndrǔ t'ídhùnà ní ndi sàbatù-idhò dǒ Ádrèngbǎle.»

Yèsù rǐ ɔtsúna ɔtsù ale nígǔ dhu

(Mrk 3.1-6; Luk 6.6-11)

⁹ Ʋró rǒ Yèsù níivà ndì, ndàrà ɔtsù fǐyǒ unduta-dzà ò. ¹⁰ Ní ɔtsúna ɔtsù atdí ale ní'ì ànyì idza. Ànyì rǒ ì'ì ale náazè 'òbhù Yèsù. Ní ndi dhu-okú dò rǒ, abádhí níivú dhu Yèsù-tsǔ, 'àti: «Àlě tó Ʋyátá návi tí àvì ìndrǔ kígǔ sàbatù-idhò ǒ?» ¹¹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nzínzìkù ǒ atdí ale náapè ì'ì atdí tàrà nà tí, ndi tàrà ràdù ìtsì ádzǐ ibhu-akpà ò sàbatù-idhò ǒ, ní ndi ale tí nzǐ àdù òfo ndi ibhu-akpà ò, ndàrà kidyì ànyì rǒ?» ¹² Ìndrǔ òsè tí nzá tàrà dònǎ! Nírò,

* **11:30** 11.30 Kà-tì ní: ma mávina nyǒnzì dhu ní isó ró'ò dhu, ndirò ma mábhùna nyǎnò ànò ní isó ró'ò ànò. * **12:3** 12.3 1Sà 21.3-7 * **12:4** 12.4

Law 24.9 * **12:7** 12.7 Ʋse 6.6

Músà bhà Hyátá návi wà kɔnzì idzinga ìndrũ tò sàbatù-ìdhò ò.»¹³ Ní Yèsù adù àtìna wò ɔtsúna ótsù ale ní: «Ígba ɔtsúnu.» Ní ndi ale náadù ɔtsúna nígbà, ndi kòtsú ràdù ògù, róngò yà idzi rǒ rǒ rǐ rǐ ngàtsi kòtsú bhěyi.

¹⁴ Ní Pbfàrìsáyó núuvò, 'òwù 'ùndu, ndíní ì ìri tí ì ìngbǎ dhu bhěyi màtí ì ì Yèsù nábhě kohò dhu dǒ.

Yèsù ní fíndà Kàgàwà ɔpì kasutále dhu

¹⁵ Yèsù nítdègu wò dhu níri, ní kǎdù ndìvǎ ànyì rǒ rǒ ndàrà. Ní ábhǒ alé-yà náadù òwu kǒwù ǒ, kǎ ràdù andi nà rǐ rǐ ale nígu kóró. ¹⁶ Pbéù, kǎyá dhu ɔbi nyú nà abádhí tò, ìnzì àdhi màtí ndì ndí'ì dhu nɔnɔ tí ìndrũ tò. ¹⁷ Wò dhu anzì ndì ndíní yà Kàgàwà núunɔ pɔ̀ndà nabi Ísayà-otù ǒ dhu náaká tí. Kǎtí:

¹⁸ «Kàni ma mǒpì pɔ̀kà inɔ-akpà, yà atdí dǒ ma mǒzè ale, ndirò afídu arí idha nómvù pɔ̀ndà dhu dǒ ale.

Ma mí kírǎ pɔ̀kà Ìlǎ-Alafí ní, ndirò kà rǐ obhónánga òvɔ kóró pɔ̀bìrì ǒ ale tò.

¹⁹ Kà rǐ nzì tsùna nálè atdí ale nà màtí, ndirò kà rǐ nzì ɔte ɔrú tǔna nà. Atdí ale mà rǐ nzì kà-tù ìri ngudhà ǒ rǒte rǒ.

²⁰ Kà rǐ nzì ndì nàtdo ízò nukò, ndirò kà rǐ nzì núnúnú rǒrù tarà nívé, ràrà àhù mùlè mà nábhě kà rǐ obhónánga tò dhu ò.

²¹ Ní kóró pɔ̀bìrì ǒ ale náapbáyà afíya kà-rǒ tí* .»

Yèsù rǐ ɔte nádù ndì nòbhù ale tò dhu

(Mrk 3.22-30; Luk 11.14-23)

²² Nírò ní ndì ìndrũ níwú nzére-alafí arí ònà atdí ale nà Yèsù-tí'ò. Ndi ale ní'ì ndùmùndùmú, ndirò ìnzì arǒte ale. Ní Yèsù ígù ka, ràdù ndòpè ndòtè, ndàdù inga àla. ²³ Ní idhɔ núukɔ kóró ànyìrǒ ì'ì ale, abádhí ràdù àtìna: «Tí nzì Dàwudì t'ídhùnà yà?» ²⁴ Pbéù, abádhí rǎnɔna dhu nìrì Pbfàrìsáyó náadù àtìna: «Yàrí ale náarí nzére-alafí nódi Bèlìzèbulì tí kátina pǒmvo ǒ kamà bhà ádrùngbǎnga tó ɔbi ní.»

²⁵ Pbéù Yèsù núuni abádhí rǐrèna dhu, ní kǎdù àtìna abádhí ní: «Atdí ádrùngbǎ kamà bhà pɔ̀bìrì ǒ ale náapè ambe 'úgyè dǒ nzínziya ǒ, ní ndi ádrùngbǎ kamà bhà idzi-tsù ràdù ndòdì òdì tí. Atdí kígò ǒ ale mà, ndirò atdí ɔdhi mà náapè àmbe anya nónzì dǒ nzínziya ǒ, ní ì kígò náarí nzì àperè, ndirò ì ale tó ɔdhi-tì náarí nzì ide. ²⁶ Ní pǒmvo Sitanì náapè àdù ndòpè ndòdì pǒmvo, ní ka nádù ì'ì ndùgye rǐ ndìtírò ale. Ní kàbhà ádrùngbǎnga tó idzi ràdù àperè ìngbǎ dhu bhěyi? ²⁷ Ndirò, ma mapé ì'ì Bèlìzèbulì bhà ɔbi ní ma

* 12:21 12.21 Ìsa 42.1-4

márí nzéere-alafí nódì dhu tí, ní fùkù inzo náarádù kòdì àdhi bhà obi nǐ? Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, abádhí nítǐya ndi ànyàkù. ²⁸ Pbéù, dhu apé ìì Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí bhà obi nǐ ma márí nzéere-alafí nódì dhu tí, ní òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi nírà wà àhù bvùkù. ²⁹ Inzǐ atdí ale mà rǎdù òtsù obi nǐ ìdzǐdzò ale bhà idza, ndàdù kàbhà idzá dhu númbà, inzà ndì ndùtsì ndi ìdzǐdzò ale angyi rórò. Pbéù ka ndì ndùtsì dhu-dzidò nga ní ndi kà rǎdù kóró kàbhà idzá dhu númbà nǐ. ³⁰ Ìmbǎ rǐì tidu ònǎ rò ale ní pbàkà òmvù. Ndirò inzǐ rí dhu-tsù ùndù* atdíkpá ma mànà ale, ní rǐ dhu ìnda ìnda tí rùdú rò. ³¹ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mí kùno kpangba fùkù: ìndrù náabáya àbà kóró fíyó nzéenga mà, Kàgàwà nǐ ì arí dhu ùno nzéere dhu mànà dhu tó ubàta. Pbéù, Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí nǐ rí dhu ùno nzéere ale, náabáya nzǐ ubàta akekpá màtí. ³² Ìndrù t'ídhùnà nǐ rí nzéere dhu ùno ale náabáya àbà ubàta. Pbéù, Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí nǐ rí nzéere dhu ùno ale náabáya nzǐ ubàta, yà kombí rǐì kàsùmì ò màtí, ndirò olù rírà kàsùmì ò màtí.»

Itsu núnǐ ka karí kpǒna rǒ
(Luk 6.43-45)

³³ Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìna: «Atdí itsu náapé ìì idzi itsu-tidò tí, ní ndi itsu rǎdù ì'onà ní idzi itsu-kpǒ-tidò. Ndirò itsu náapé ìì nzéere itsu-tidò tí, ní ndi itsu rǎdù ì'onà ní nzéere itsu-kpǒ-tidò. Obhó tí, itsu núnǐ ka karí kpǒna rǒ. ³⁴ Nyǐ, ámvò tó osu tó rùgànda tíró, idzi òte rǎdù àhù ingbǎ dhu bhèyi likù ò rò, àzembè nyǐ nongó ìì nzéere ale nyú? Obhó tí, ale-tsù arórìna dhu ní ale-afí àlè nǐ irèta. ³⁵ Idzi afina nà ale-afí ò rò aráhù dhu ní idzi dhu, ndirò nzéere afina nà ale-afí ò rò aráhù dhu ní nzéere dhu. ³⁶ Ma mí obhó dhu núno fùkù, Kàgàwà rǐ ìndrù-ànyà ìtdì nínganí, kàraya ìndrù návi rǒ ràwe yà ì ùno ìmbǎ tǐna nà dhu mà kóró. ³⁷ Obhó tí, tsùnu-bvu rǒ ní ndi ka kozúya nyi obhónángatále tí, ndirò tsùnu-bvu rǒ ní ndi ka kotdíya anya dùnú.»

Yèsù àvǐ ka kí rǒnzì wìwì dhu
(Mrk 8.11-12; Luk 11.29-32)

³⁸ Wò dhu-dzidò, Músà bhà Ùyátá tó ngúfe màlímó mà, ngúfe Pbhàfàrisáyó mànà náati Yèsù nǐ: «Màlimò, mà mòzè nyonzi wìwì ndínǐ mà mala tí.» ³⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàtì: «Indo aríì ale narí nzéere ale, ndirò abádhí náarí nzǐ Kàgàwà ózè dhu ònzi. Abádhí òzè kǒnzi wìwì kèlè fíyò, ní ka kí nzǐ atdí wìwì mà nónzi abádhí tò. Pbéù,

* **12:30** 12.30 Iró dhu-tsù ùndù ka kí dhu-tì rǎdù ìì tàrà-tsù ùndù ka kí dhu tí, ndirò ngàtsi nǐ onzi-bvù ònyù-tsù ùndù ka kí dhu tí.

abádhí tò ka kávína dhu ní nabì Yǒnà rǒ ndì nanzì wíwì kèlě. ⁴⁰ Ádhàdhì nabì Yǒnà náadhò ìbhũ idhò ádrùngbǎ ìbhě-yà-ba ò dhu bhěyi tí, ní ndi dhu bhěyi tí, Ìndrũ t'ídhùnà nòódhóya ìbhũ idhò adzi ò. ⁴¹ Nabì Yǒnà rǔnɔna Kàgàwà bhà Ídzì Mákǔrù ì ìrì rò, Nìnawè tó kigò ǒ bhà núugèrè ì, 'ùbhà fíyó nzérenga. Ní ndi dhu-okú dò rò, Kàgàwà rǐ ìndrũ-ànyǎ nítì nínганí, Nìnawè ǒ bhà níwàya ì 'ìkò indo arí ale-nyìkpa rǒ, 'àdù abádhí-ànyǎ nítì. Ndirò yà ɔnzìkú idè ale nòsè wà Yǒnà dònǎ. ⁴² Músùngú dònǎ rò arí'ì Sabà tí kátina pbìrì ǒ tsìbhà ádrùngbǎ kamà níra yà adzi-tsù ǒdì ndì ì rò, ndìrà yà dhu-ǒnga t'òvòta nuni ádrùngbǎ kamà Sòlòmɔnì rǔnɔna ɔte níri. Ní ndi dhu-okú dò rò, Kàgàwà rǐ ìndrũ-ànyǎ nítì nínганí, íyàdhíyà níwàya ndì, ndidè indo arí ale-nyìkpa rǒ, ndàdù abádhí-ànyǎ nítì. Pbétù, yà ɔnzìkú idè ale nòsè wà Sòlòmɔnì dònǎ màtì.»

Nzére-alafí rǐ ndàdù tdítǒ yà ndì ndáhu ònà rò ale ò dhu (Luk 11.24-26)

⁴³ Yèsù adù àtìna tdítǒ: «Nzére-alafí náapè àhu atdí ale ò rò, ní kà rǎdù àrà, ndùbhi rùngù ònǎ, ndámbe ndì ndàrà ndàso róngà nómè dǒ, ìnzǐ ndàdù àbàna. ⁴⁴ Ní kà rǎdù àtìna afína ò: «Ma mí madù yà ma mahù ònà rò pbàkà idza ò.» Ányì kàdu ndì rò, kà rǐ ndi idza nótù tírǒrò, iwà ka kàtsù ònángà, kadù òbhòlònà mběyi nyú ró. ⁴⁵ Nírò ní ndi kà rǎdù àrà àrùbhù ngǔkpa nzére-alafí, yà atdíǒ òrù ròsè dònà nǎ núnzi, 'ìwù òtsù mànà atdíkpá ndi ale ò. Ní wò dhu-dzidǒ, ndi ale bhà ǒfò rǎdù ì'ì nzére nyú ròsè yà angyi ì'ì kàbhà ǒfò dònǎ. Ní ndi dhu ní'íya ndi dhu bhěyi tí yà indo arí nzére ale tò.»

Yèsù tsánà mà kà t'ádóna mànà (Mrk 3.31-35; Luk 8.19-21)

⁴⁶ Yèsù rǐ dhu òvò ìndrũ tò ònà kàsùmì ǒ, kà-tsánà mà kà t'ádóna mànà níwù ùvò kà rǐ'ì ònà idza-lí. Ní abádhí nítsi iko irinǎ rò, 'àdù 'òzè ndínì ì ɔte tí Yèsù nà. ⁴⁷ Ní atdí ale náadù àtìna Yèsù nǐ: «Íyànũ mà adónũ mànà rǐ'ì irí, ní abádhí òzè 'òtè inyì nà.» ⁴⁸ Ní Yèsù adù dhu ìvu ndi ale-tsù ndàti: «Íyàdu ní àdhi, ndirò adódu ní àdhi mà?» ⁴⁹ Tdítǒ kǎdù pbìndà ábhàlì nítè ɔtsúna nǐ, ndàdù àtìna: «Kànì íyàdu mà, adódu mànà. ⁵⁰ Obhó tí, adòdu, awèdu, ndirò íyàdu ní yà òrù-akpà ò arí'ì Àbadu Kàgàwà ózè dhu ɔnzi arí ale.»

13

Ɔnyù-tsè òre rí ale tó mbólí (Mrk 4.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Ndi nínganí tí, Yěsù náahù idza rò, ndàdù àrà àdi rèrù-bidǒ. ² Ní, ádrùngbǎ ihé-yà nyú núundu ì, ì ràkpòrò kàngbò. Ní ndi dhu-okú dò rò, kǎdù ùpo, ndàdi ibhú ò. Ihé-yà náadù òko rèrù-bidǒ. ³ Yěsù núúnò ábhǒ dhu nyú abádhí tò mbólí ǒ, ndàti: «Atdí ale náahù ndámbe ònyù-tse nórè dǒ. ⁴ Ní yà ònyù-tse nóre kà rí pbìndà inga ǒ òná kàsùmì ǒ, atdídhéná itse náawà ì otu-gì dǒ. Ní àrè náadù ìwu, 'ùbhí ì itse otu-gì dǒ rò. ⁵ Ngǔkpà-tsí náadù 'àwà ìmbǎ adzi rǐ'ì abho dóná odu-kengere dǒ. I itse níinga kòmbómbí, ìmbǎ adzi rǐ'ì abho tsiyà nídhuní. ⁶ Pbétù, adyifò níitdègu ìka, ní kǎdù wò ìngingà ònyù-nzo núbì, ràdù òtdyù, inzà ivéya nótsù ádzàdzi adzi ò nídhuní. ⁷ Atdídhéná itse náawà ì okpèya nà itsukpó-nzo nzínzì ǒ. I okpèya nà itsukpó-nzo náadù òvi kòmbómbí, 'àdù wò ìngingà ídzi ònyù nùtsì. ⁸ Pbétù ngǔkpà itse náawà ì ídzi adzi ǒ. Ní ì itse-tsí náá'ò, atdídhéná ròdhì atdátdí miyà itse, ngǔkpà ròdhì azàzá kumì itse, ndirò ngǔkpà ràdù ibhìbhú kumì itse nódhì.»

⁹ Yěsù adù àtìnà tdítǒ ihé-yà nǐ: «Inga t'írìta tó bǐna nà rǐ'ì ale náká ndirì yà ma múnòna dhu mběyi!»

*Ádhu Yěsù náaránà òte rǒ mbólí ǒ ní?
(Mrk 4.10-12; Luk 8.9-10)*

¹⁰ Wò dhu-dzidǒ ní ndi, Yěsù bhà ábhàlǐ náandri kà-tí'ò, 'àdù dhu nívu kà-tsǔ 'àti: «Ádhu nyí nyarí dhu núúnò ihé-yà tò mbólí ǒ tí nǐ?» ¹¹ Ní Yěsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Kàgàwà nábhù wà nyí nyǔni òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi-nyutsì ndi nórù dhu, pbétù abádhí núni nzá ka. ¹² Obhó tí, dhu nà arí'ì ale tò, ka kabhùya dhu abho, ràdù ì'ì dhu nà abho nyú ròsè. Pbétù, akekpá arí'ì dhu nà ale, ní-fó rò ka kakòya ndi ákě fénángba mà kóró. ¹³ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mǎrí dhu núúnò abádhí tò mbólí ǒ, ndíní abádhí nóowu tí inga nándà rò, ìnzí 'àdù dhu nála. Abádhí nóowu tí bǐya níkpèlè rǒ, ìnzí 'àdù dhu níri, ndirò ìnzí ndi dhu ràdù dòya nálù. ¹⁴ Ndi dhu bhěyi ní ndi, nabì Ìsayà núúnò dhu ràdù àká. Kǎti:

Kàgàwà ràtina: «Nyí nyí inga níri ìri mběyi nyú, pbétù ìnzí yà nyí nyìri dhu ràdù dèkù àlù akekpá màtí. Nyí nyí inga nándà àndà mběyi nyú, pbétù ìnzí nyàdù atdí dhu mà nála.»

¹⁵ Obhó tí, atdí dhu mà náarí nzí kàrí ale-afí-ngbò núbèlè. Abádhí nùrí bǐya, ndirò abádhí nùpbí nyìkpóya, akye ì alana nga nǐ, akye ì írìna nga nǐ, ndirò akye dhu alúna dòya,

'àdù 'ùgèrè 'ùbhà fiyó nzérenga,
madù ì nígu nǎ*.>

¹⁶ Pbéù, nyǎ ní ndi hirò nyǎ nyónzì, yà nyìkpókù náarí inga nálá, ndirò bǐkù ràdù inga níri rò. ¹⁷ Ma mí obhó dhu núnò fǔkù, ibí pbànábí mà, obhónánga ònzi arí ale màná, náazè 'àla yà kombí nyǎ nyálàna dhu, pbétù abádhí náadù nzá kàla. Abádhí náazè 'ìrì yà nyǎ nyírìna kòmbí dhu, pbétù abádhí náadù nzá kìrì.»

Ḑnyù-tse òre rí ale tó mbólí-tì
(Mrk 4.13-20; Luk 8.11-15)

¹⁸ Yèsù adù àtìna tǎítǎò pbìndà ábhàlǐ nǎ: «Nyìri pé yà ònyù-tse nóre rí ale tó mbólí-tì. ¹⁹ Ḑrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà rǐ idzi ònyù indrù dǒ dhu dǒ ka kúnona dhu níri rí ale, ìnzǐ ndi dhu ràdù dòya àlù, núli ì yà itse náawà ì òyá otu-gì-dò bhèyi. Pfòmvo ràdù ìrà, ndàdù yà abádhí-afí ò ka kòzò òte núwa abádhí-afí ò rò.

²⁰ Ngǔkpà ale núli ì yà itse náawà ì òyá, ìmbǎ ábhǒ adzi nà dóná odu-kengerè-dò bhèyi. Abádhí rǐ Kàgàwà bhà òte níri, 'àdù àkónà dhèdhe nyú nà ányìrǒ rò tí. ²¹ Abádhí rǐ nzǐ àdù kàbhù ivéna ròdì ndì afíya ò. Pbéù, abádhí ràdù ì àpba ndi òte rǒ ákě kàsùmì kèlě tí. Ní yà àpbè mà, avuta màná nópè ì Kàgàwà bhà òte-okú dò rò rò, abádhí ràdù fiyó a'uta núbhà ányìrǒ rò tí.

²² Ngǔkpà ale-tsí tǎítǎò, núli ì yà itse náawà ì nzínziya ǒ okpèya nà itsukpó-nzo bhèyi. Abádhí rǐ Kàgàwà bhà òte níri, pbétù yà adzi ǒ ìrèta mà, yà adzi dǒ ònzi náarábhùna tǐtò tó dhèdhe màná dhu ràdù ndi òte nátsì ìnzǐ ròdhì itse. ²³ Ndirò, ngǔkpà ale núli ì yà itse náawà ì òná ídzi adzi bhèyi. Í ale náarí Kàgàwà bhà òte níri, 'àdù à'unà. Ndirò abádhí ní ì itse òdhì ràdù: atdídhená ròdhì ka atdátí miyà, ngǔkpà ròdhì ka azàzá kumì, ndirò ngǔkpà-tsí ràdù ìbhìbhú kumì nódhì.»

Nganù nzínzi ǒ ìngà nzére ìrì-tidò tó mbólí

²⁴ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù náawe ngǎtsi mbólí ihé-yà tò ndàti: «Kànǐ òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi nófò ndì nà dhu: Atdí ale náazò ídzi nganù-tse pbìndà inga ǒ. ²⁵ Ní atdíku kùbhingáná, idhò ò kóró ale rǐ ì rórò, òmvù nǎra, ndòzò nzére ìrì-tidò tó itse ndi nganù nzínzi ǒ, ndàdù àrà. ²⁶ Wò nganù níitdègu inga, ndòvi, ndàdù nditù, ní wò nzére ìrì-tidò náadù inga, ndòvi átò. ²⁷ Ní wò inga-àbadhi bhà kasutále níiwú kà-tí'ò, 'ìvù dhu kà-tsù, 'àti: <Ádrùngbǎlè, nyǎ nyazò inga ǒ dhu ní'ì tí obhó ídzi nganù-tse? Olu, wò nzére ìrì-tidò nádù ìrà àdhà rò?> ²⁸ Wò inga-àbadhi náadù

* 13:15 13.15 Ìsa 6.9-10

dhu àdu kasutále tò ndàti: <Òmvũ ní ndi wò dhu nónzì.> Kòkò kasutále náadù dhu ìvu tdítđò kà-tsù 'àti: <Nyì nyòzè tí nzá mǒwù ì nzére irí nórđrù?> ²⁹ Ní inga-àbadhi náadù dhu àdu abádhí tò, ndàti: <Inzá ma mòzè nyòwù kòdrù, akye nyì nyadùna nganù nókpò átò kòdrù nyì nyí rò nǐ. ³⁰ Nyitse pé abádhí rovi atdíkpá, ràrà àhù nganù nótse ka kowuya òná idhò ò. Ndi nínaganí ní ndi ma matiya nganù nótse rí ale nǐ: Nyòdrù pé wò nzére irí nyùtsi dóna tí, ndíní kùbì tí kàzu ò. Ndirò, nyàdù nyòtse nganù, nyàdù ùndunà nyǎli óngòlì ò.>»

Hàradali-kpǒ tó mbólí

(Mrk 4.30-32; Luk 13.18-19)

³¹ Tdítđò, Yèsù adù ngàtsi mbólí náwe ihé-yà tò, ndàti: «Òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi nǐli ndi pbìndà inga ǒ atdí ale níidiyi ndòzò hàradali-kpǒ bhèyi. ³² Ndi hàradali-kpǒ ní ákěkpá dhu-tútù-ngba nyú kóró itse nzínzi ǒ. Pbéù kápé inga, ndàdù òvi, ní kàradù òse yà inga ǒ ka karí òzòna kóró itsukpó dónǎ. Ndirò, kàradù òngo itsú-yà-ba tí, àrè mà ràdù òwu idzàya nòsì rǒ òpbina nzínzi ǒ.»

Afi tó mbólí

(Luk 13.20-21)

³³ Yèsù adù yàrí ngàtsi mbólí náwe tdítđò abádhí tò, ndàti: «Òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi nǐli ndi yà tsìbhále rìdyina ndàngbǒ nganù-ra tó óyǒ kumì dóná imbò nà kilo ò afi bhèyi. Ní ndi dhu ràdù ndi idyi nábhu rìvù kóró.»

Ádhu Yèsù náaràna òte rǒ mbólí ǒ nǐ?

(Mrk 4.33-34)

³⁴ Yèsù náawe kóró kòrí dhu mbólí ǒ ihé-yà tò. Kàránà nǐ atdí dhu mà núnò rǒ abádhí tò inzá ndi ndàwe mbólí ǒ rórò, ³⁵ ndíní Kàgàwà bhà nabì núnò dhu náaká tí. Kàti: «Ma múnòya dhu abádhí tò mbólí ǒ, ndirò ma maweya yà òdhù ò aróko yà Kàgàwà anzina yà adzi òná idhò ò rò kóró dhu abádhí tò.»

Nzére irí-tidò tó mbólí-tì

³⁶ Wò dhu-dzidò, Yèsù núnbhà wòrí ihé-yà, ndàdù òtsù idza. Ní kàbhà ábhàlì náadù òtsù kà-ti'ò, 'adù àtìna kà nǐ: «Áwě pé wò inga ǒ inga nzére irí-tidò tó mbólí-tì fàkà.» ³⁷ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Yà idzi itse òzò rí ale ní Ìndrù t'ídhùnà. ³⁸ Itse òzò ka kí òná inga ní yà adzi. Ndi idzi itse ní òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà rǐ idzi ònyu dòyá ale. Nzére irí-tidò ní Nzére ale, Pfòmvo bhà inzo. ³⁹ Yà ndi nzére irí-tidò nòzò òmvũ ní Pfòmvo.»

Nganè nótse ka kí inga ǒ rò dhu ní yà adzi ǒ dhu-tsù rǐ ndòdì òná idho. Ndirò, nganè òtse rí ale ní Kàgàwà bhà màlàyíkà. ⁴⁰ Ní àdhàdhì ka karí nzére irí núndũ inga ǒ rò kubì kàzũ ò dhu bhěyi, ndi dhu onziya ndi ndi dhu bhěyi tí, yà adzi ǒ dhu-tsù rǐtsi ndòdì nínganí. ⁴¹ Ní, Ìndrũ t'ídhùnà náaviya pbìndà màlàyíkà rìwũ yà ngũkpà ale nábhũ arí rònzi nzérenga ale mà, yà nzérenga nónzi arí ale mànà nípfo pbìndà ádrùngbǎnga tó idzi ǒ rò. ⁴² I màlàyíkà náadũya abádhí nàwà yà ìnzǐ aráve dhòdhòdhóngà nà kàzũ ò. Ányì ní'iyà odzi mà, ale-kù t'átrita mànà. ⁴³ Ní, obhónángatále náambèya ùmbili dǒ adyifò bhěyi òrù-akpà ò arí'ì Abayà Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó idzi ǒ. Inga t'írita tó bǐna nà rí'ì ale, nákǎ ndirì yà ma múnɔna dhu.»

Inga ǒ ka kórù ábhǒ odzina nà dhu tó mbólí

⁴⁴ Tdítdǒ Yèsù ati: «Òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi níli ndi inga ò ndi nórù ábhǒ odzina nà dhu bhěyi. Atdí ale náapé kàbà, ní ndi ale rǎdũ kidyì, ndòrù tdítdǒ ndi inga ǒ tí. Wò dhu-dzidǒ, ábhǒ dhèdhe-okú dò rò, kà rǎdũ àrà, ndùdzǐ kóró foná arí'ì dhu-tsí, ndàdũ ìrà ndi inga nódzi fíndà.»

Ábhǒ odzina nà yòkpó tó mbólí

⁴⁵ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù ati ihé-yà nǐ: «Òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi níli ndi ùyũya yòkpó nóme rí ndòdzì dhu t'údzítátále bhěyi. ⁴⁶ Orú odzina rǐ'ì atdí yòkpó ndi ndàbà rò, ní kà rǎdũ àrà, ndùdzǐ kóró foná arí'ì dhu, ndàdũ ndi yòkpó nódzi.»

Ibhè-mbǐ tó mbólí

⁴⁷ Yèsù adũ àtìna tdítdǒ abádhí nǐ: «Òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi níli ndi rèrù ò ka kũpe ìbhè t'óhota tó imbi bhěyi. Ndi imbi rǎdũ kóró ìbhe-tidò nótisì. ⁴⁸ Kǎpé àle ìbhè nǐ, ní ka nùpenà ale rǎdũ kàdhà, 'ípfo idha-bidò, 'àdũ òko obvò ìbhè-ǒnga t'óvòta tò. Abádhí rǎdũ ídzi ìbhè núdò fǐyó sǐngè ò, 'àdũ nzére-tsí nàwà.

⁴⁹ Dhu onziya ndi ndi dhu bhěyi tí yà adzi ǒ dhu-tsù rǐ ndòdì nínganí. Kàgàwà bhà màlàyíkà níwúya, 'àdũ nzérenga ònzi arí ale nípfo obhónángatále nzínzi ǒ rò. ⁵⁰ Abádhí náadũya i nzérengatále nàwà ìnzǐ aráve dhòdhòdhóngànà kàzũ ò. Ányì ní'iyà odzi mà, ale-kù t'átrita mànà.»

Dhu-ɔwátá mà, dhu-ayí mànà tó mbólí

⁵¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adũ dhu ìvu pbìndà ábhàlǐ-tsũ, ndàti: «Yà ma màwe kóró dhu nálũ tí wà dũkũ?» Ní abádhí

adù dhu àdu kà tò, 'àti: «ƙwà dòka nàlǎ.» ⁵² Ní Yěsù adù àtìna abádhí nǎ: «Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi dǒ ka kúdhe dhu fìndà Músà bhà Ƴyátá tó atdí màlimò, ràdù ndìli atdí idza-àbadhi, yà p̀bìndà ongyéngá nódo ndì ndarí ònà dhu ò rò arí dhu-owátá mà, dhu-ayí màna nípfò bhèyi.»

Nàzàretì tó kigò ǒ bhà ná'ù nzá Yěsù dhu
(Mrk 6.1-6; Luk 4.16-30)

⁵³ Yěsù níitdègu kǒkò mbóli t'áweta níto, ní kǎdù ndìvà ndàrà ànyìrǒ rò. ⁵⁴ Kǎdù àrà yà ndì ndavì ònà kigò ò. Kǎdù ndòpè ndàrà dhu núdhe rǒ ìndrù tò fìyó unduta-dzà ǒ rò. Ní yà kà r̀ǹona dhu níri rí ale idho núuko atdídǒ. Abádhí náambénà àtìna dǒ: «Wò inga t'únita-tidò mà wìwì t'ónzita tó obi màna ní kǎbà àdhà? ⁵⁵ Ka tí obhó sàpàti t'ídhùnà? Kà-tsánà-ovò tí obhó Màriyà? Ndirò, kà t'ádóna tí obhó Yàkòbhò mà, Yòzefù mà, Sìmoni mà, Yudhà màna? ⁵⁶ Ndirò kóró kà t'áwéna nàtí obhó òko iró àlè-nzínzi ǒ? Ní kóró kǒkò dhu kǎbà àdhà?» ⁵⁷ Ní wò dhu-okú dò rò, abádhí nóowúnà nzí kà r̀ǹona dhu ná'ù rǒ. Nírò ní ndì Yěsù adù àtìna abádhí nǎ: «Nabì nífù ka karí kóró ngari ǒ. P̀bétù, ndì nyú ka kadhì ònà kigò ǒ, ndirò fì-dzá bhà nzínzi ǒ, kǎrì'ì mbá ifuta nà.» ⁵⁸ Ní wò ìmbǎ abádhí rǎ'ì a'uta nà dhu-okú dò rò, Yěsù adù nzá ábhǒ wìwì nónzì ànyìrǒ.

14

Bàtizò nubhónà Yùwanì bhà ove
(Mrk 6.14-29; Luk 9.7-9)

¹ Hèròdè ní'ì Gálilayà tó p̀bìrì ǒ lìwalì tí ònà kàsùmì ǒ, kǎri Yěsù dǒ ka kúnona dhu. ² Ní kǎdù àtìna p̀bìndà kasútále nǎ: «Bàtizò nubhónà Yùwanì ní wò ndì nìngbè ove-bvù rò. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, kà rǎ'ì wìwì t'ónzita tó obi nà.»

³ Wò ndì Hèròdè ní ndi Ƴyátá nabhù kosò Yùwanì, kadù ùtsìna kidò imbi ò. Kǎnzì ndi dhu, adòna Filipò-ve, Hèròdiyà-okú dò rò.

⁴ Obhó tí, Yùwanì ongónà àtìna inzà dhu rǎkǎ Hèròdè ridyì Hèròdiyà venà tí. ⁵ Ní wò dhu-okú dò rò, Hèròdè nóongónà ndòzè ndàbhù Yùwanì kohò. P̀bétù, kǒngónà ihé-yà odò nónzì, kóró ale núuni dhu Yùwanì rǎrǎ Kàgàwà bhà nabì nídhunǎ.

⁶ Ní atdíku, Hèròdè rǎ ndì ka kadhì ònà idho níre nínganì, Hèròdiyà bhà tsìbhíngba náabè yà Hèròdè núnzìna ale-onzì, ndi obé ràdù Hèròdè-nyìkpó nófò atdídǒ. ⁷ Ní ndi dhu-okú dò rò, kǎdù dhu otsò ndàtì, ndì rǎrǎ kóró dhu-tsí yà ndi tsìbhíngba r̀nzìna-fónà nábhù kà tò. ⁸ Ní íyànà òvò fìndà dhu-okú dò rò, ndi tsìbhíngba náadù àtìna Hèròdè

nǎ: «Íbhò bàtizò ùbhò arí Yùwanì-dò fudú iró tsàlìtsalì dǎ!»
 9 Ní izu nùuka ádrùngbá kamà Hèròdè atdíǎ wò dhu-okú
 dò rò. Pbéù, angyangyi ndì ndòtsònà dhu yà ndì ndùnzìnà
 ale-ònzǐ rò dhu-okú dò rò, kǎdù dhu ùya ndínǐ kabhù tí
 Yùwanì-dò kà tò. 10 Ní kǎdù atdí ale návi ràrà Yùwanì-dò
 nókèrè imbi ò rò. 11 Wò ale adù irà Yùwanì-dò nà tsàlìtsalì
 dǎ rò, ndàdù àbhùnà wò tsìbhíngba-fó, kà ràdù àrà àbhùnà
 íyànà-fó. 12 Yùwanì bhà ábhàlǐ náadù iwu kǎ-bvò níyì,
 'òwù òtdùnà. Abádhí adù òwu wò ndì nònzì dhu òyǐ nà
 Yèsù tò.

Yèsù rǐ imbò lufù ale nóngù dhu

(Mrk 6.30-44; Luk 9.10-17; Yùw 6.1-14)

13 Bàtizò nubhónà Yùwanì nòvè dhu ndì ndirì rò, Yèsù
 níivà ndì uró rò íbhú ǎ, ndàrà atdí rò atdí rùngù tí rǐ'ì ngari
 ò. Pbéù, kà rǎrà dhu nìrì ihé-yà náadù ùvò fíyó kigò ǎ rò,
 'òwù kòwù ǎ pǎya dǎ, idha-gì dònǎ.

14 Ibhú ò rò ndì ndàhu rò, Yèsù náala ádrùngbá ihé-yà,
 ndàdù izu nábà atdíǎ abádhí dǎ. Ní kǎdù ndòpè ndìgù
 abádhí iwù nà andítale.

15 Pbétsòngǎnǎ, Yèsù bhà ábhàlǐ níiwú kà-tí'ò, 'adù àtìnà
 kà nǎ: «Ínga náti iwà, ndirò iró nga rǐ'ì igi. Ní áví kǎkò
 ale ràdù ì pbanga-tsidò, ndínǐ ì udzì tí ònyù fíyò.» 16 Ní
 Yèsù adù dhu àdu pbìndà ábhàlǐ tò ndàti: «Ínzá dhu àkǎ
 abádhí ròwù pbanga-tsidò! Nyàbhu ònyù nyǐ-tírò abádhí
 tò.» 17 Pbéù, abádhí náadù dhu àdu Yèsù tò, 'àti: «Ònyù tí
 mǎ mí'ì nà iró dhu ní imbò m̀gati mà, óyǎ ìbhè mànà kèlè.»

18 Yèsù adù àtìnà abádhí nǎ: «Nyìwù ì dhu nà àzú fudu ò.»
 19 Nírò ní ndì Yèsù náadù kòrí alé-yà návi ròkò obvò irí dǎ.
 Kǎdù kǎkò imbò m̀gati nùgù, óyǎ ìbhè mànà ndùlǎ fóná.

Tdítdǎ kǎdù òrù-akpà ò nga nándà, ndàdù Kàgàwà nónzì
 ràso ì dhu. Wò dhu-dzidǎ, kǎdù m̀gati-ònga nùko, ndùbho
 pbìndà ábhàlǐ-fó, abádhí ràdù ùndònà ihé-yà-fó. 20 Kóró ale
 náanyù dhu, ì rùlè nǎ àkǎkǎ dhu-bvù. Wò dhu-dzidǎ, Yèsù
 bhà ábhàlǐ núundu òdòdì ònyù-go-tsù, ì rìrǎ idre dòná óyǎ
 nà sǎngè nǎ. 21 Dhu nanyù ale-bvu ní'ì mbèmbè imbò lufù

kpabhále, inzá ka kòzù vèbhále mà, nzónzo mànà rórò.

Yèsù rùbhi rèrù dǎ dhu

(Mrk 6.45-52; Yùw 6.15-21)

22 Ányìrò rò tí, Yèsù náavi pbìndà ábhàlǐ rùpò íbhú ò,
 ndínǐ ada tí angyi fìndà rèrù-adzè, ihé-yà návi ndì ndì ràdu
 ì íbha òna nǎ. 23 Abádhí ndì ndàdu dhu lutìná, kǎdù ùpo
 pbìrì dò, ndàrà nditsò. Ní inga náti rò, kǎtù ndì atdíró ányì.

24 Ibhú náadù ì'ì iwà ndì ndàrà itse nyé idha-bidǎ rò ró.

Màkurà núubhínà ndùpbi rǒ ibhú rǒ, awe rǒpili tùm̀bà tí abádhí-nyìkpa rǒ nídhuní.

²⁵ Ní à'ǔ-akpà-òngǒ ǒ, Yèsù adì ndàmbe ìrà dǒ pbìndà ábhàlì-tí'ò idha dǒ ndì ndúbhi rǒrò. ²⁶ Ní, idha dǒ kà rùbhi dhu ì àla rò, ǒdò nìsì atdíđ abádhí ò, 'àdù àtìna: «Mìgìngò ní yà!» Ní abádhí náapè 'àmbe ùkú dǒ ǒdò rǐ 'ònzì dhu-okú dò rò. ²⁷ Nírò ní ndì Yèsù náadù tǔna nápfò abádhí tò ndàti: «Nyòtù afíkù! Ima ní yà, ìnzì nyònzì ǒdò!» ²⁸ Ní Péterù adù àtìna kà nǐ: «Ádrùngbálé, inyi tí kápé ì'ì, ní áví ma marà tinu ò idha dǒ.» ²⁹ Ní Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Írà nà!» Ní Péterù ifo ibhú ò rò, ndàmbe ùbhi dǒ idha dǒ Yèsù-tí'ò ndì ndàrà rò. ³⁰ Pbé̀tù, awe rǒpili ǒbi nà dhu ndì ndàla rò, ǒdò nìsì àbadhi ò. Ní idha ò ndì ndòpè ndòsù rò, kǎkù: «Ádrùngbálé ígǔ ma!» ³¹ Ányìrǒ rò tí, Yèsù adù ǒtsúna nágbà, ndàlǔ ka, ndàdù àtìna kà nǐ: «Ínyi, ákě a'uta nà ale, ádhu afínu rǔguru nǐ?» ³² Ní abádhí náadù ùpo ǒyǒ rò kóró ibhú ò, awe ràdù opilita núbhà. ³³ Nírò ní ndì ibhú ò ì'ina Yèsù bhà ábhàlì núuko ì kònzì, ì rífù ka, 'àdù àtìna: «Obhó nyú, nyì ní Kàgàwà t'ídhùnà.»

*Yèsù rǐ Gènèzàretì tó mùlengù ǒ andítale nígǔ dhu
(Mrk 6.53-56)*

³⁴ Yèsù mà pbìndà ábhàlì màna níitdègu rèrù náda, ní abádhí awù ùvo Gènèzàretì tó pbìrì ò. ³⁵ Ndi pbìrì ǒ bhà núunì Yèsù. Ní abádhí náadù ìndrù núvi rǒwù dhu nóvò kóró kyèròkyèrò rǐ'ì pbanga òna nǎ. Ní ìndrù náadù andì nà rǐ'ì kóró ale númbà Yèsù-tí'ò. ³⁶ Abádhí náadùnà Yèsù nítdè ìtdè tí rùbhà ì andítale rùpbalǎ róná mùdzarù-bidòngbò kèlè. Ní ka nùpbalǎ ale nóowúnà ùgu rǒ dòtsí.

15

*Pbàyàhúdì t'ábhúya nóongónà ùdhenà màndu
(Mrk 7.1-13)*

¹ Wò dhu-dzidǒ, Pbfàrisáyó mà Músà bhà Hyátá tó màlímó màna níiwú Yèrùsalemà tó kigò ò rò, 'iwù ùvò Yèsù-tí'ò, 'àdù dhu ìvu kà-tsǔ, 'àti: ² «Ádhu pbùkù ábhàlì náarí nǐ àlè t'ábhúna tó màndu nífù nǐ? Obhó tí, abádhí náarí nǐ ǒtsúya nú'ò tdǔ ì ǒnyu dhu rò.» ³ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tó, ndàti: «Olu nyǐ, ádhu nyǐ nyarí nǐ Kàgàwà bhà Hyátá nífù, pbé̀tù nyǎdù abhúku tó màndu kèlè nífu nǐ? ⁴ Obhó tí, Kàgàwà náati: <Ífù àbanu mà íyànu màna.> Ndirò kǎti: <Àbanà nǐ ndirò íyàna nǐ màtí dhu nùnò ale, náká kohò, rǒvè.> ⁵ Pbé̀tù nyǐ, nyǐ nyarí àtina, atdí ale rapé dhu òvo kpangba àbanà tò, ndirò íyàna tò màtí, ndàti: <Dzùnànu nónzì ma màmbènà nǐ fudú rǐ'ì dhu, ní ma mùtri wà perè

tí Kàgàwà tò.»⁶ Ní ndi ale rǐ mbǎ àbanà mà íyànà màna dzùnà ònzi ndi ndí dhu-atdyú nà. Ní ndi dhu bhěyi, nyǐ nyóhò wà Kàgàwà bhà Ɔte fàkú màndu-okú dò rò.⁷ Nyǐ, ɔyɔyɔ idàya nà alé! Nabì Ìsayà núɛno obhó dhu nyú dùkú, ndàti:

⁸ «Kàrí ale náarí mifǔ tsùya-kpò dǔ tí, afiya ràdù ì'ì itse nyú rùdú rò.

⁹ Yà abádhí arí mulě nǐ ulétá ní kòkórò nga tó.

Abádhí náarúdhěna ìndrǔ tò ní ìndrǔ tó ɔyátá*.»

Ìndrǔ nábhɛ rádù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǔ dhu
(Mrk 7.14-23)

¹⁰ Wò dhu-dzidǔ, Yěsù anzi ihé-yà, ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Nyǐri yà ma múɛna dhu, nyádù àlanà mběyi dùkù ò.

¹¹ Inzǐ ní ale-lí òtsù dhu ndi ìndrǔ nábhɛ rádù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǔ. Pbéù, ìndrǔ nábhɛ rádù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǔ dhu ní ndi ale-lí'ò rò àhɛ dhu.»

¹² Ní Yěsù bhà ábhàlǐ náadù ìndri kà-tí'ò, 'adù àtìna kà nǐ: «Nyǐ nyèni tí wà Pbàfàrisáyó-ònga níwà ndi tí, wò nyǐ nyúɛna dhu níri ì í rò dhu?»¹³ Ní Yěsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Kóró itsukpó, yà inzà òrù-akpà ò arí'ì Àbadu Kàgàwà náazò ní ka kòngbéya kóró ivéya màna.¹⁴ Nyùbhà abádhí. Ndùmùndùmú ní kòkò rí ndùmùndùmú núnda. Ndirò, atdí ndùmùndùmú náapé àmbe ngàtsi ndùmùndùmú núnda dǔ, ní abádhí ràdù 'awà óyó kóró ibhu ò.»

¹⁵ Ní Péterù adù àtìna kà nǐ: «Áwě pé wòrí mbóli-tì fàkà.»

¹⁶ Ní Yěsù adù àtìna kà nǐ: «Nyǐ nyú mà, kàlǔ tí obhó dùkù átò?¹⁷ Nyǐ nyèni tí nzá dhu kóró dhu-tsí yà ale-lí rótsù, ràràdù ùda ale ò, ndàdù àhɛ ale ò rò ɔtsó dò ka kòwù rò?

¹⁸ Pbéù, ale-tsù arórìna dhu ní ale-afí ò rò àhɛ dhu. Ndirò ndi dhu ní ndi arádù ìndrǔ àbhɛ ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǔ.

¹⁹ Obhó tí, ìndrǔ-afí ò rò nga ní ndi nzére dhu náarúvò nǐ. Í dhu ní: nzére irèta, abvo òho ka kí dhu, m̀nyòni ònzi ka kí dhu, màkuni ònzi ka kí dhu, ogbo ònzi ka kí dhu, tìtò núno ka kí ale t'ódhina dǔ dhu, ndirò ìndrǔ nǐ ka kí dhu ùno nzére dhu màna.²⁰ Kòrí ní ì ìndrǔ àbhɛ rádù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǔ. Pbéù, ònyù nónyɛ ka kí inzà ka kù'ò ale-ɔtsú rórò dhu, ní rǐ nzǐ àdù ìndrǔ nábhɛ ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǔ.»

Atdí ìnzǐ ní M̀yàhudì-àyi rǐ Yěsù ná'u dhu
(Mrk 7.24-30)

²¹ Wò dhu-dzidǔ, Yěsù níwà ndi ɛró rò, ndàrà Tirò mà, Sìdonà màna tó pbìrì ò.²² Ní ndi pbìrì ǔ arádi Kànanà tó pbìrì ǔ atdí tsìbhále níra àhɛ Yěsù-tí'ò, ndàdù ndòpè

* 15:9 15.9 Ìsa 29.13

ndükü, ndàmbe àtìna dǒ: «Ádrùngbǎle, Dàwudì t'Ídhùnǎ, ábà izu dǔdú! Nzére-alafí rávu atdí dǔ mà nádu kà tò. Ní Yèsù bhà ábhàlǐ náandri Yèsù-tí'ò, 'àdù àtìna kà nǐ: «Áví wò tsìbhále rádu ndì àlě-owù ǒ rò, ikù nà kà rǔbhi àlě-owù ǒ nídhunǐ.»²⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu ábhàlǐ tò, ndàti: «Kàgàwà ívi ma Ísràyeli tó pbiri ǒ bhà-okú dò rò, kǎkà ùwǔwǐ tàma bhěyi ì nǔlǐ ale.»²⁵ Pbétù, wò tsìbhále náadù ìrà, ndòkò ndì ɔtdyùna dǒ Yèsù-ònzǐ, ndàdù àtìna kà nǐ: «Ádrùngbǎle, ónzǐ dzùnàdu!»²⁶ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ínzá dhu ǒfò nga kidyì nzónzo tó ònyù, kadù òbvùnà itsě-nzo tò.»²⁷ Wò tsìbhále adù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Wò nyì nyùnò dhu ní obhó dhu nyé, Ádrùngbǎlé. Pbétù, itsě-nzo mà náarí abáya rǐ dhu ònyu dóná rò mizà dǒ rò ì nàwà ònyù-ú'ù nónyu.»²⁸ Nírò ní ndi Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ígyò! Yà tsìbhále, pbùkù a'uta rǐ'ì ádrùngbǎ nyé. Wò nyì nyòzè dhu náká ndònzǐ ndì indù yà nyì nyé nyì nyòzè ka dhu bhěyi.» Ní, wò tsìbhále t'ívanǎ-ngba náadù ògù ányìrǒ rò tí.

*Yèsù rǐ ábhǒ ale nígǔ fǐyó andi ǒ rò dhu
(Mrk 7.31-37)*

²⁹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù níivà ndì uró rò, ndàrà Gàlilayá tó rèrù-bidò. Ní ányì kǎdù ùpo atdí pbiri dò, ndàdù àdi obvò.³⁰ Nírò ní ndi abhàbhó ale nà òyá ihé níiwú ngbóya úve kóró ale mà, ndùmùndúmú mà, otsutále mà, iwǐ mà, ndirò ábhǒ ngǔkpà anditále mànà nà 'iwù ùlinà Yèsù-ònzǐ, kà ràdù abádhí ìgù.³¹ Ní idho nǔkò ihé-yà atdí dǒ nyé iwǐ rǒte dhu, ngbóya úve ale-ngbò rǔgù dhu, otsutále rǔbhi dhu, ndirò ndùmùndúmú mà rǐ inga àlǎ dhu ì àla rò. Ní abádhí náadù 'òpè ì rǐfù Pbàìsràyélí tó Kàgàwà atdí dǒ nyé.

*Yèsù rǐ ifò lufù ale nóngù dhu
(Mrk 8.1-10)*

³² Wò dhu-dzi dǒ, Yèsù náanzi pbìndà ábhàlǐ, ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Ma mí kǎkàrí ale-izu ònzǐ atdí dǒ. Kòní mà mòkò ìbhùku abádhí mànà mbàlimbàlǐ, ndirò abádhí rǒnyùna dhu rǐ'ì mbá. Ní ma mòzè nzá mabhù abádhí ròwù ìnzá dhu nònyù rórò, akye sàzì arana abádhí àbhù rawà ì otu ǒ nǐ.»³³ Ní Yèsù bhà ábhàlǐ náadù dhu ìvu Yèsù-tsǔ, 'àti: «Yàrí rùngù ǒ, àlě kówu yà dhu bvù tí ihé-yà nóngù àlě kí nǐ ònyù nábà àdhà?»³⁴ Ní Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsǔ, ndàti: «Nyì nyí'ì mùgatì nà ìfe?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò 'àti: «Àrùbhù, ndirò ngúfe ìbhè nzo mànà.»³⁵ Nírò ní ndi Yèsù adù ihé-yà návi ròkò obvò.

³⁶ Wò dhu-dzidò, kǎdù kǒkò àrùbhù m̀gati mà, kǒkò ìbhè màná nùgù ndùlǎ fóná, ndàdù òtsò nábhu Kàgàwà tò. Tdítdò, kǎdù kǒkò m̀gati-ònga nùkò, ndùbho pbìndà ábhàlǐ-fó, abádhí ràdù ùndòná ihé-yà tò. ³⁷ Kóró ale náanyù dhu 'ùlè nǐ àkǎkǎ dhu bvǔ. Ní Yèsù bhà ábhàlǐ náadù òdòdì ònyù-go-tsù nùndu, rùlè àrùbhù s̀ngè ò. ³⁸ Dhu nanyù ale-bvu nǐ 'ì ìfò lufù kpabhále, inzà ka kòzù vèbhále mà nzónzo màná rórò. ³⁹ Kòrí ihé-yà ndì ndàvi ràdu ì ibha dhu-dzidò, Yèsù adù ùpo ibhù ò, ndàdù àrà M̀gàdanì tí kátina pbìrì ò.

16

Pbàfàrisáyó mà, Pbàsàdùkáyó màná rǐ Yèsù nàví r̀nzì wǐwǐ dhu

(Mrk 8.11-13; Luk 12.54-56)

¹ Pbàfàrisáyó mà, Pbàsàdùkáyó màná náawù ùvò Yèsù-tì'ò. Ní kà-afí ì omvù tí nǐ, abádhí náavi ka rìtè òrù-akpà ò rò ìrà atdí ize fǐyò. ² Pbétù, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ìnga rǎti rò, nyǐ nyáróngo àtìna: <Igye rǐ nǐ ìkò, òrù-akpà-nyì-r̀ngà nílilu tí nídhunǐ.> ³ Ndirò bhòtsungá, nyǐ nyaràdù àtìna: <Indo igye r̀gye ògye, òrù-akpà-nyì-r̀ngà nítì ìtì tí nídhunǐ.> Nyǐ nyúni dhu ní òrù-akpà-nyì r̀ nyǐ nyàla dhu rǐtèna dhu kèlè, ìnzǐ nyàdù ìrà rǐrà kàsùmì ò rǐ ndònzì dhu núnì. ⁴ Indo arí ale ní nzére ale, ndirò abádhí náarí nǐ Kàgàwà ózè dhu ònzì. Abádhí ózè k̀nzì wǐwǐ fǐyò. Pbétù ka kǐ nǐ atdí wǐwǐ mà ǹnzì abádhí tò. Abádhí tò ka kávina dhu ní nabì Ỳnà rò ndì nanzì wǐwǐ kèlè.» Wò dhu-dzidò, Yèsù adù abádhí nùbhà, ndàdù àrà fìndá dhu nǐ.

Pbàfàrisáyó mà, Pbàsàdùkáyó màná tó afi
(Mrk 8.14-21)

⁵ Yèsù mà, pbìndà ábhàlǐ màná nùtdègu ada r̀r̀-adzè, ní m̀gati nídýì ì í dhu náadzò Yèsù bhà ábhàlǐ ònǎ rò. ⁶ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Òo! Nyàndà nga mbèyi! Nyòdo nyǐ Pbàfàrisáyó mà, Pbàsàdùkáyó màná tó afi r̀ rò.» ⁷ Ní Yèsù bhà ábhàlǐ náadù 'òpè 'òtè nzínziya ò, 'àmbe àtìna d̀: «Ka r̀tè wò dhu bhèyi inzà àlè kidyì m̀gati dhu-okú d̀ rò.» ⁸ Ní Yèsù náasù abádhí r̀ǹona dhu, ndàdù dhu ìvu abádhí-tsù ndàti: «Ádhu nyǐ nyátina nzínzikù ò, ìmbǎ àlè kǐ'ì m̀gati nà dhu-okú d̀ rò dhu r̀r̀r̀ ndì nǐ? Nyǐ ní ákè a'uta nà ale! ⁹ Kàpè tí obhó d̀kù àlǎ? Nyǐ nyàpè tí nzà ìmbò m̀gati-ònga ma m̀kò, ìmbò lufù ale ràdù ònyùnà dhu ìrè? Ndirò nyǐ nyìrè tí inzà yà nyǐ nyadù òwunà òdòdì m̀gati-go tó s̀ngè-bvu? ¹⁰ Nyǐ nyìrè tí inzà àrùbhù m̀gati-ònga ma m̀kò, ìfò lufù ale r̀nyù dhu? Ndirò nyǐ nyìrè tí inzà yà nyǐ nyadù òwunà òdòdì m̀gati-go tò s̀ngè-bvu? ¹¹ Ìngbà

dhu bhěyi dhu, inzá nyí nyàdè dhu ùni, ìnzí ràrĩ m̀gati ma móte dòná, yà ma mí dhu òvo f̀k̀k̀ matí, nyí ròdo nyí P̀b̀àf̀àr̀is̀áyó mà, P̀b̀às̀àd̀ùk̀áyó mà nà tò afi r̀ò r̀ò r̀ò.» ¹² Níró ní ndi Ỳs̀ù bhà ábhàlĩ nádù dhu ùni, Ỳs̀ù r̀òte d̀ona dhu r̀àr̀ĩ ǹzĩ m̀gati ǹónzi ka karí ǹzĩ afi. P̀b̀ét̀ù, k̀à r̀òte d̀oná dhu r̀àr̀ĩ P̀b̀àf̀àr̀is̀áyó mà P̀b̀às̀àd̀ùk̀áyó mà nà náarúdhèna ìndr̀ù tò dhu.

*Péterù rĩ Ỳs̀ù náti Krístò tí dhu
(Mrk 8.27-30; Luk 9.18-21)*

¹³ Wò dhu-dzidò, Ỳs̀ù mà p̀b̀ìndà ábhàlĩ mà nà náawù Kàyisàriyà-Filipì tò kigò-bidò rí'ì p̀b̀ìrì ò. Ní k̀ivú dhu p̀b̀ìndà ábhàlĩ-tsù, ndàti: «Ádhu ìndr̀ù náarúnona Ìndr̀ù t'ídhùnà d̀ò?» ¹⁴ Ní abádhí adù dhu àdu k̀à tò, 'àti: «Atdídhèná ale náarátina nyi r̀àr̀ĩ B̀àtìzò nubhónà Ỳùwanì. Ng̀ùkpà ale náarádù àtìná nyi r̀àr̀ĩ nabì Èliyà. Ndirò ng̀ùkpà ale-tsì náarádù àtìná nyi r̀àr̀ĩ nabì Ỳèr̀emiyà, ndirò ng̀àtsi ǹzĩ nyi r̀àr̀ĩ K̀àg̀àwà bhà p̀b̀ànábí ǹzìnzì ò atdí nabì.» ¹⁵ Ní Ỳs̀ù adù dhu ìvu abádhí-tsù ndàti: «Olu nyí, nyí nyarátina ma r̀àr̀ĩ àdhi?» ¹⁶ Ní Simonì Péterù náadù dhu àdu k̀à tò, ndàti: «Nyì ní Krístò, ìnzí aróvè K̀àg̀àwà t'ídhùnà.» ¹⁷ Níró ní ndi Ỳs̀ù adù atìná Péterù ǹzĩ: «Nyì nyònzì wà hirò, Simonì, Ỳùwanì t'ídhùnà! Ìnzí ní ìndr̀ù ndi wò dhu nàbhù nyuni. P̀b̀ét̀ù ka nàbhù nyuni ní òr̀ù-akpà ò arí'ì Àbadu K̀àg̀àwà. ¹⁸ Ní, ma mátina nyi ǹzĩ: Nyi ní Péterù, bhalabhala tò odu. Ndi bhalabhala tò odu d̀ò ní ndi ma m̀s̀íyà p̀b̀àkà K̀ànìsà. Òve-bvù ka kòtsù ònà tsàtsù ǹóonziyà ǹzĩ atdí dhu mà ndi K̀ànìsà r̀ò. ¹⁹ Ma mabhùya òr̀ù-akpà ò Ádr̀ungbà kamà K̀àg̀àwà bhà idzi ò ka kòtsù ǹzĩ f̀ungulà funú. Kóró dhu-tsí yà adzi d̀ò nyi nyètsì, ǹóngo ì'ì iwà ndi ǹètsì òr̀ù-akpà ò màtí. Ndirò kóró dhu-tsí yà adzi d̀ò nyi nỳngà, ǹóngo ì'ì iwà ndi ǹngà òr̀ù-akpà ò màtí.» ²⁰ Wò dhu-dzidò, Ỳs̀ù adù dhu núya p̀b̀ìndà ábhàlĩ tò ìnzí dhu ǹnò tí atdí ale tò màtí ndi r̀àr̀ĩ Krístò.

*Ỳs̀ù rĩ ndi ndòvè, kòtdù ndi, ndàdù nd̀ngbè dhu ǹóvo dhu
(Mrk 8.31-9.1; Luk 9.22-27)*

²¹ Ròpè ndi ányìr̀ò r̀ò, Ỳs̀ù apè ndòvò dhu kpangba p̀b̀ìndà ábhàlĩ tò ndàti, dhu r̀àkà wà ndàrà Ỳèr̀ùsàlemà tò kigò ò, ndíni p̀b̀àk̀ùr̀ù mà, p̀b̀àk̀ùhání tò ádr̀òdr̀ò ale mà, ndirò Músà bhà Èyátá tò m̀alímó mà nà náabhù tí ndi ndàbà àp̀b̀è abhò ányì. Abádhí r̀àr̀ĩ ndàbhù kohò ndi, kadù ndòtdù, ndirò ìbhù idhò dzidò, ndi radùya nd̀ngbè òve-bvù rò. ²² Ní Péterù adù kidyi ndàrà nà igi, ndàdù ndòpè ndòr̀ù k̀à-d̀ò, ndàti: «Ádr̀ungbàlé, K̀àg̀àwà àk̀à ndòd̀ò ng̀b̀õnù! Ìnzá dhu àk̀à wò dhu r̀ònzì ndi r̀ùnù.» ²³ P̀b̀ét̀ù, Ỳs̀ù adù

ndàgèrè, ndàti Péterù nǎ: «Ìndrǐ nyi itse tidú rò p̄f̄omvo Sítanǐ! Nyi nyí dhu ònzi nyitsu ma nzéřenga ò. Obhó tí, nyi nyí nzi inga nírè Kàgàwà náarí inga ìrè dhu bhěyi, pbétù nyi nyí inga nírè ìndrǔ náarí inga ìrè dhu bhěyi.»

²⁴ Wò dhu-dzidǔ, Yěsù adù àtìnà pbìndà ábhàlǐ nǎ: «Ndi ale náapé ndòzè ndùbhi owùdu ǔ, ní kàkǎ ndàdzo ròná rò, ndàdù ndà'ù ndànò pbìndà m̀s̀alabhà, ndàdù ùbhi owùdu ǔ. ²⁵ Pbìndà ípìrǒnga nòzè ndìgǔ ale níwíya ka. Pbétù okúdu dò rò rí pbìndà ípìrǒnga níwí ale, náadùya kàbà àbà tdítǔ. ²⁶ Ìndrǔ rǐ yà adzi ǔ dhu nóngyè kóró, pbìndà ípìrǒnga ràdù àwí dhu tó ídzìnga ní àdhu? Atdí dhu mà tí inè, yà ìndrǔ ràdù àbhunà pbìndà ípìrǒnga ǹẁẁ tí? ²⁷ Obhó tí, Ìndrǔ t'ídhùnà níraya Àbanà Kàgàwà bhà ádr̀ngb̀nga tó awáwù ǔ pbìndà màlàyíkà mànà. Nírò ní ndi kàdùya ìngbàtí ìlì ndì ale mà nùbho ndi ale bhà kasubvu rǔ. ²⁸ Ma mí obhó dhu núnò f̀k̀k̀: ngǔkpà ale kàkà iró rí'ì ale nzínzi ǔ, ǹẁv̀ỳya nzi ìnzá ì àla Ìndrǔ t'ídhùnà rǐrà pbìndà idzi tó ádr̀ngb̀nga ǔ dhu rórò.»

17

Yěsù-wòyǔ rǐ ndùgèrè dhu
(Mrk 9.2-13; Luk 9.28-36)

¹ Azà idho dzidǔ, Yěsù núugu Péterù mà, Yàkòbhò mà, ndirò Yàkòbhò t'ádònà Yùwanì mànà, 'adù òwu nà lèngèlèngè ádzí pbìrì-akpà dò.

² Ní Yěsù-wòyǔ ǹẁg̀r̀è ndì abádhí-nyìkpó ǔ rò. Kà-nyì náadù ndòpè ndùmbìlì adyifò bhěyi, kà-rǔ m̀dz̀ar̀è ràdù òwu tdyé awáwù bhěyi.

³ Nírò ní ndi Músà mà Èliya mànà ǹẁt̀t̀ ì, 'adù àmbe òte dǔ Yěsù mànà. ⁴ Ní Péterù adù àtìnà Yěsù nǎ: «Ádr̀ngb̀alé, dhu òfò nga àlè ròkò iró. Ní nyi nyòzè ka nǎ, ma mí ìbhu hemě-dzà nùpè iró, atdí ní pb̀k̀k̀, ngàtsi ní Músà bhà, ndirò ngàtsi ní Èliya bhà.»

⁵ Wò dhu núnò Péterù rǐ rórò ní ndi, inga àwù rí ádr̀ngb̀à àpbù níibvú ndì, ndàtsì abádhí sisina nǎ. Ndirò ndi àpbù ò rò, atdí ale-tù náadù ndìri, ndàti: «Yàrí ní Idhùdu, atdí dǔ ma mózè ale. Kǎrí nyìkpódu nòfò dhu ònzi. Ní, nyìri kà-tsù dhu.»

⁶ Yěsù bhà ábhàlǐ níitdègu wòrì ale-tù níri, ní òdò níisí atdí dǔ abádhí ò. Abádhí adù 'àwà obvò, ì r̀p̀b̀ nyìya adzikpa nyú rǔ. ⁷ Ní Yěsù náandri abádhí-tí'ò, ndàpbàlǎ abádhí-ngbò, ndàdù àtìnà: «Nyìvà nyí, Ìnzí nyònzì òdò!»

⁸ Ní kǔkò ábhàlǐ níivà ì 'àndà nga, 'adù Yěsù kèlè nála atdí rò.

⁹ Pbirì dò rò abádhí ráwũ òná kàsùmì ǒ, Yèsù adù dhu núya abádhí tò ndàti: «Àpé nyàwε yà nyí nyàla dhu atdí ale tò màtí, ràrà àhũ Ìndrũ t'ídhùnà rĩ ndìngbè ɔve-bvè rò dhu ò.» ¹⁰ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù bhà ábhàlĩ náadù dhu ivu Yèsù-tsũ 'àti: «Ádhu Músà bhà Ƴyátá tó màlímó náarátina Èliya rākā pé ndìrà angyi nǐ?» ¹¹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Obhó tí, Èliya náká wà ndìrà, kóró dhu nyitì ndì ndohú tí. ¹² Pbétù, ma mátina Èliya nírà wà àhũ, ìnzí ìndrũ ràdù Èliya tí kà rĩ'ì dhu núnì. Ndirò abádhí náadù àvu kà-rǒ afiyya nózè dhu bhèyi. Ní ndi dhu bhèyi tí, abádhí náavùya Ìndrũ t'ídhùnà rǒ.» ¹³ Nírò ní ndi Yèsù bhà ábhàlĩ náadù dhu ùni, yà Yèsù rùbhi òte rǒ dóná fíyò ale ràrĩ Bàtizò nubhónà Yùwanì.

*Yèsù rĩ sǐmvo nà ngbángba nígũ dhu
(Mrk 9.14-29; Luk 9.37-43a)*

¹⁴ Yèsù mà, pbìndà ìbhũ ábhàlĩ mànà níitdègu iwu ùvò ihé-yà rĩ'ì ró, ní atdí ale níindri Yèsù-tí'ò, ndòkò ndi ɔtdyàna dǒ kònzí, ¹⁵ ndàdù àtìna kànì: «Ádrùngbálé, ábà izu idhùdu dǒ. Kà rĩ'ì sǐmvo nà, ndirò kǎrì àndi atdí. Bilinganà kǎrì ndàwà kàzũ ò, ndirò idha ò màtí. ¹⁶ Ma mìrà kà nà ndínì pbàkù ábhàlĩ níngú tí, ní abádhí àdù nzá kǐgũ.» ¹⁷ Ní Yèsù adù àtìna: «Hàkà! Nyí, ìmbǎ a'uta nà ale tó rùgànda, ndirò nzére ale! Àlě kokoya nyí mànà ìfe kàsùmì tí? Ndirò fùkú dhu-dzi ma mondúya ràrà àhũ ìfe idho tí? Nyiwũ ndi ngbángba nà àzú fudu ò!» ¹⁸ Yèsù adù òte ɔrú tũna nyú nà wò ngbángba ò rĩ'ì nzére-alafí dǒ, ndi nzére-alafí ràdù àhũ ndi ngbángba ò rò. Ní ndi ngbángba náadù ɔgù ànyìrǒ rò tí.

¹⁹ Ní Yèsù bhà ábhàlĩ náadù òndri Yèsù-tí'ò atdí rò kà rĩ'ì rórò, 'àdù dhu ivu kà-tsũ, 'àti: «Ádhu ìnzá mà mìpfo wò nzére-alafí nǐ?» ²⁰ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nyí nyipfo nzá ka fùkú áké a'uta-okú dò rò. Ma mí obhó dhu núnò fùkù: fùkú a'uta ní'ínà gukyè hàràdali-kpǒ náarí'ì dhu bvùtí màtí, ní nyí nyambènà àtina yàrí pbìrì nǐ: «Ìngbè nyi iró rò nyarà ndálù,» ní ndi pbìrì àmbènà àdù ndìngbè ànyìrǒ rò. Ndirò, lèmàkũ nónzi rí atdí dhu mà námbènà ì'ì mbǎ. [²¹ Pbétù, wòrí nzére-alafí-tidò nábhũ ràdù ràhũ dhu ní itsòta mà, ònyù t'ónyuta-tsù t'útsita mànà kèlě.»]

Yèsù rĩ ndi ndóvè, kòtdù ndi, ndàdù ndìngbè dhu nóvo tǎítǎ dhu

(Mrk 9.30-32; Luk 9.43b-45)

²² Yèsù mà pbìndà ábhàlĩ mànà níitdègu 'òtù atdíkpá Gàlilayà tó pbìrì ò, ní Yèsù adù dhu òvò abádhí tò, ndàti:

«Ka kí Ìndrũ t'ídhùnà nípfõ, kabhũ ìndrũ-fó. ²³ Ní i ale rĩ kòho, kadù òtdùnà. Pbéù ìbhũ idhò dzidõ, kǎdùya ndìngbè òve-bvù rò.» Ní wò dhu ì ìrì rò, izu náadù Yèsù bhà ábhàlì núka atdíð.

Yèsù mà Péterù nà rĩ Kàgàwà bhà idza-dò tó pàratà núfõ dhu

²⁴ Yèsù mà, pbìndà ábhàlì mànà nítdègu owu ùvò Kàpèrnawumù tó kigò ò, ní Kàgàwà bhà idza-dò tó pàratà t'úfótá tó pbàndómbé níndri Péterù-ti'ò, 'àdù dhu ìvu kà-tsũ, 'àti: «Fùkú màlimò náatí Kàgàwà bhà idza-dò tó pàratà núfõ ùfõ?» ²⁵ Ní Péterù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ùfõ arúfõna.» Ní idza Péterù òtsù rò, Yèsù náapè òte angyi, ndivũ dhu kà-tsũ ndàti: «Ádhu nyi nyìrè wò dhu ð, Sìmoní? Ádhi ndi yà adzi ò ádròdrõ kámá tó pàratà núfõ rádù? Ndirò, ádhi ndi ùdzina ndi ndí dhu-dò nátsà rádù abádhí tò? Tí abádhí tó pbìrì ò ale nyú? Ndirò ngátsi nĩ, tí iwũ tí iwũ ndi pbìrì ò ale?» ²⁶ Ní Péterù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ìwũ tí iwũ ndi pbìrì ò ale.» Ní Yèsù adù àtìnà kànì: «Wòrí ní ìtí ka kátina, ndi pbìrì ò ale nyú ràrĩ nzi àdù kùfò. ²⁷ Pbéù, dhu àkǎ nzá àlě ràbhũ abádhí ròtsù nzérenga ò. Ní, ndi dhu bhěyi kà rĩ'ì rò, árà rèrù ò, nyadù ìnè nóbvù idha ò. Ní angyi nyi nyìbvùna ìbhè-li'ò nga nyángbě, nyadù fùrangà-kpõ nídyì lina ò rò. Ndi fùrangà ní ndi nyi nyádù pàratà náfò nĩ àlě tò, óyõ kóró.»

18

Ádrùngbǎ ale nyú ròsè ní àdhi?

(Mrk 9.33-37; Luk 9.46-48)

¹ Ndi kàsùmì ò, Yèsù bhà ábhàlì níndri Yèsù-ti'ò, 'àdù dhu ìvu kà-tsũ, 'àti: «Òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ò, ádrùngbǎ ale nyú ròsè ní àdhi?» ² Ní Yèsù adù atdí ákě ngbángba nánzi, ndìlì ridè abádhí-ònzì. ³ Kǎdù àtìnà: «Ma mí obhó dhu núncò fùkù: ìnzì nyì nyapé nyùgèrè, nyùlì nyì nìní nzónzo bhěyi, ní nyì nyotsúya nzi òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ò akèkpá màtí. ⁴ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ndifõ rí obvò nditírò, ndìlì ndi yàrí ngbángba bhěyi ale, ní'iyà ndi òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ò ádrùngbǎ ale. ⁵ Ndirò, yà dhu bhěyi ngbángba nákö rí okúdu dò rò ale, ní iwà ima nàkò ima nyú tírò ale.»

Ìndrũ àbhũ ka kí ròtsù nzérenga ò dhu-rõ rò dhu àkǎ kòdò ale dhu

(Mrk 9.42-48; Luk 17.1-2)

⁶ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna ábhàlǐ nǐ: «Yà ma ná'ù nzónzo nzínzì ǒ, atdí ngbángba mà nábhǔ rí ròtsù nzérenge ò ale, ní dhu òfò nga mběyi nyú kosò ádrùngbǎ odu-ba ndi ale-tú, kadù ndi ale nídò ádrùngbǎ rèrù tó lùlù ò. ⁷ Àpè ní ndi yàrí adzi tò, ìndrǔ àbhǔ kǎrí ròtsù nzérenge ò dhu-okú dò rò. Obhó tí, ìndrǔ rǎdù òtsù òtsù nzérenge ò. Pbéù, ìndrǔ nábhǔ rí ròtsù nzérenge ò ale rǐ'ì àpè ǒ. ⁸ Dhu apé ì'ì ɔtsúnɔ mà, ndirò pǎɔnɔ mà náarí nyabhǔ nyotsù nzérenge ò dhu tí, ní ɔtdì ndi ɔtsúnɔ mà ndi pǎɔnɔ màná, nyadù àwàná itse nyú rànú rò. Dhu òfò nga mběyi nyú, nyotsù atdí ɔtsúnɔ nà, ndirò atdí pǎɔnɔ nà dhòdhódhóngà tó ípìrǒngà ò, ròsè ɔyǒ ɔtsúnɔ mà, ɔyǒ pǎɔnɔ mà nódo nyí nyí indù, kadù nyobvù nà ìnzǐ aráve dhòdhódhóngànà kàzɔ ò dhu dònǎ. ⁹ Ndirò, dhu apé ì'ì nyìkpónɔ náarí nyabhǔ nyotsù nzérenge ò dhu tí, ní itǎ ka, nyadù ìwàná nyobvù itse rànú rò. Dhu òfò nga mběyi nyú, nyotsù dhòdhódhóngà tó ípìrǒngà ò atdí nyìkpónɔ nà, ròsè ɔyǒ nyìkpónɔ nódo nyí nyí indù, kadù nyobvù ìnzǐ aráve dhòdhódhóngànà kàzɔ ò dhu dònǎ.»

*Àwǎwí, ndàdù ndàbà tàrà tó mbólí
(Luk 15.3-7)*

¹⁰ Tdítdǒ, Yèsù adù àtìna ábhàlǐ nǐ: «Nyòdo nyí mběyi, ìnzǐ nyònzǐ kǎkàrí nzónzo nzínzì ǒ atdí ngbángba mà gàyà. Ma mí obhó dhu núno fǔkù: òrù-akpà ò arí'ì abádí tó màlàyíkà náaróko bìlínghànà, 'àmbe òrù-akpà ò arí'ì Àbadu Kàgàwà-nyìkpa nándà dǒ. [¹¹ Obhó tí, Ìndrǔ t'ídihùnà níra àwǎwí ale nígu.]

¹² Ní, ádhu nyí nyírèna yà dhu dǒ? Atdí ale náapè ì'ì atdí miyà tàrà nà, atdí ràdù àwí abádí nzínzì ǒ rò, ní ndi ale tí nzǐ àdù kǒkò àrùgyètdí kumì dòná àrùgyètdí nà ngǔkpà tàrà nábhà pbìrì dǒ rányɔ ró, ndàdù àrà yà àwǎwínà tsí nó mè? ¹³ Kǎpé kàbà, ní ma màtina nyí nǐ: kà rǎdù ì'ì ádrùngbǎ dhèdhe nyú nà ndi tàrà-okú dò rò, ròsè yà àrùgyètdí kumì dòná àrùgyètdí nà ngǔkpà tàrà, yà ìnzǐ ùwínà dònǎ. ¹⁴ Ní ndi dhu bhěyi tí, òrù-akpà ò arí'ì Àbaku Kàgàwà nózè nzá atdí ngbángba mà rǎwí kǎkàrí nzónzo nzínzì ǒ rò dhu.»

Dhu nàfǎ nyí nǐ ɔdhìnɔ nónzǐ nyí nyádù tí dhu

¹⁵ Yèsù adù àtìna tdítdǒ ábhàlǐ nǐ: «Ɔdhìnɔ náapè dhu àfǎ nyí nǐ, ní dhu àkǎ nyarà kòtù, nyadù kàbhà afátá nóvò kà tò ɔyǒ rò nyí nyí'ì kà màná rórò. Kǎpé nyí nyùnò dhu níri, ní nyí nyìgǔ wà ndi ɔdhìnɔ. ¹⁶ Pbéù, kǎpé ndùvò ìnzǐ ndirò tsùnù dhu, ní àdù nyidyí atdí ale mà, ndirò ngàtsi nǐ

óyǒ ale mà, nyǒwù mànà kà-ti'ò, ndíní óyǒ, ndirò ngǎtsi ní ìbhù ngàm̀bì mà núnò dhu-bvù rǒ ka kadù tí ndi dhu nóbhòlò. ¹⁷ Pbé̀tù, kǎpé ndùvǒ ìnzí ndìrì abádhí-tsù dhu, ní ádù nyipfo ndi dhu Kàgàwà ná'ù ale tó mùtù nzínzì ò. Ndirò kǎpé ndùvǒ ìnzí ndìrì ì ale mà, ní ádù nyozú ka ìnzá Kàgàwà ná'ù ale tí, ndirò ádù nyozú ka pàratà t'úfótá tó atdí ndombè bhèyi.»

Dhu ùtsi ka kí dhu mà, dhu ùngǎ ka kí dhu mànà

¹⁸ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìnà ábhàlì nǐ: «Ma mí obhó dhu núnò fùkù: Kóró dhu-tsí yà adzi dǒ nyí nyùtsì, nóngo ì'ì iwà ndi nùtsì òrù-akpà ò màtí. Ndirò kóró dhu-tsí yà adzi dǒ nyí nyùnga, nóngo ì'ì iwà ndi nùnga òrù-akpà ò màtí. ¹⁹ Ma mí obhó dhu núnò tǎítǎ fùkù: nzínzìkù ǒ óyǒ ale mà náapé 'ìrì yà adzi dǒ, 'ònzì yà ì òzè kóró dhu-tsí, ní òrù-akpà ò arí'ì Ábadu Kàgàwà rádù ndi dhu nábhù àbhù abádhí tò. ²⁰ Obhó tí, óyǒ ale mà, ngǎtsi ní ìbhù ale mà núndu ì ǒvòdu rǒ rǒ, ní ma mí'ì ìnè abádhí nzínzì ǒ.»

Dhu àkǎ kùbà dhu ale t'ódhìnà tò dhu

²¹ Wò dhu-dzidǒ, Péterù náandri Yèsù-ti'ò ndàdù dhu ìvù kà-tsù, ndàti: «Ádrùngbǎlé, ma mádù dhu ùbà ìfe-gùna dhu nàfǎ ǒnzidú ǒdhidu tò? Ma tí ádù dhu ùbà kà tò àrùbhù-gùna?» ²² Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ma mí nzi atina nyi rǎràdù dhu ùbà kà tò àrùbhù-gùna. Pbé̀tù, dhu àkǎ nyubà dhu kà tò àrùbhù kumì, àrùbhù-ràdǒ-gùna.

²³ Wò dhu-okú dǒ rò ní ndi ma máтина, òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ríli ndi atdí ádrùngbǎ kamà yà pbìndà wànzá nà arí'ì pbìndà kasutále nazè rùbho ì wànzá bhèyi. ²⁴ Ní, kítdègu ì wànzá nà arí'ì ale-ǒvò nópè ndúnzì, ní ka kiwú atdí kasutále, yà fùrangà tó lufù-tsù tó wànzá nà rí'ì nà kà-ti'ò. ²⁵ Wò ndi ale rí ndi wànzá núbhǒ ní atdí dhu mà ní'ì mbǎ kà-fó. Ní kàbhà ádrùngbǎlé náadù dhu ùya, ndíní ka kudzí tí ndi ale mà, pbìndà tsìbhále mà, pbìndà nzónzo mà, kóró foná arí'ì dhu mànà, ndíní ka kùbhò tí ndi wànzá nǐ. ²⁶ Ní wò kasutále náakò ndi ǒtdyùna dǒ pbìndà ádrùngbǎlé-ònzì, ndàdù nditsò kà-rò ndàti: «Ádrùngbǎlé, ùbà dhu idù, nyadù nga ǒdò ake. Úbhǒ ma mí wò wànzá núbhǒ kóró ìndù.» ²⁷ Ní wò ádrùngbǎlé náadù izu àbà atdí dǒ kà dǒ, ndàdù àtìnà ìnzì kà rǎrì atdí dhu mà núbhǒ fìndà. Ní kǎdù kùbhà ràrà. ²⁸ Ní uró rò ndìvǎ ndi rò, wò kasutále náatù yà ì arí kasu ǒnzì mànà ale nzínzì ǒ atdí ale. Ndi ale ní'ì mbèmbè atdí miyà ònari tó kàbhà wànzá nà. Ní, kǎkò wò ale dàna-tsi rǒ, ndi rìpbǒ dàna-tsi, ihèna ròrì, ndàdù àtìnà nǐ: «Úbhǒ pbàkà wànzá!» ²⁹ Ní wò kà t'ódhìnà náakò ndi ǒtdyùna dǒ kà-pfò rǒ, ndàdù

ndìtsò kà-rǒ, ndàti: «Ǽbà dhu idù, nyadù nga òdò ake. Ûbhǒ ma mí pbùkù wànzá núbhǒ.» ³⁰ Pbétù, wòrí ale náazè nzá ndìrì kà rǎnǎna dhu. Ní, kǎdù kàbhǔ kosò imbi ò, kòdò ndì ndí rùbho pbìndà wànzá dhu òna nǎ.

³¹ Ní, yà abádhí arí kasu nónzì mànà atdíkpá ngǔkpá kà t'ódhína, níitdègu wò ndì nònzì dhu nǎlá, ní izu núuka abádhí atdíǒ. Ní abádhí adù òwu wò ndì nònzì dhu náwe kóró fíyó ádrùngbǎle tò. ³² Nírò ní ndì wò ádrùngbǎle náavi kanzì ndì kasutále, ndàdù àtìnà nǐ: «Nyi ní nzére kasutále nyú! Nyi nyìtsò nyi rùdú dhu-okú dò rò, ma màti ìnzǐ nyi rǎrǐ atdí dhu mà núbhǒ idù. ³³ Ní nyi nyàmbènà àdù dhu ùbà átò odhìnu tò, àdhàdhì ma mùbà dhu indù dhu bhèyi.» ³⁴ Ní wò ádrùngbǎle náakó atdíǒ, ndàdù wò kasutále nábhu kosò imbi ò, kòdò ndì ndí ndínǐ kóró pbìndà wànzá nubhò tí dhu ònǎ.»

³⁵ Yèsù adù àtìnà tdítǒ ábhàlǐ nǐ: «Ndi dhu bhèyi tí ní ndì, òrù-akpà ò arí'ì Àbadu Kàgàwà rǎdù dhu ònzì rùkú, ìnzá ìngbàtí ìli ndì ale mà nzínzìkù ò núbà dhu atdí afína nyú nà adòna tò rò.»

19

Yèsù rǐ dhu núdhě kpatsìbhále mà rǐ 'ùbhǎ pbìndà tsìbhále nà dhu dǒ dhu
(Mrk 10.1-12)

¹ Yèsù níitdègu yà ndì ndúbhi ùdhenà rǒ dhu t'údheta nító, ní kǎvà ndì Gàlìlayà tó pbìrì ò rò, ndàrà Yùdeyà tó pbìrì-alàdò, yà Yòrdànì tó idha-apkà-adzènà rò arí'ì ò. ² Ní abhàbhó ale nà òyá ihé náadù òwu kǒwu ò, kà rǎdù abádhí nzínzì ò andì nà ale nígu ányì.

³ Ní ngúfe Pbàfàrisáyó níiwú Yèsù-tì'ò ndínǐ ì omvú tí kà-afí. Ní, abádhí níiwú dhu kà-tsǔ 'àti: «Àlě tó Ƴyátá návi tí wà atdí kpatsìbhále mà ròdhò pbìndà tsìbhále ìngbǎ tí ìli ndì afátá-okú dò rò màtí?» ⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nyǐ nyàpè tí obhó Kàgàwà bhà Andítá náarúnǎna kpanya dhu nózù? Kǎrátina: «Mùhàngú ò rò, Kàgàwà náanzì kpatsìbhále mà, tsìbhále nà.» ⁵ Ndirò kǎrátina: «Ndi dhu-okú dò rò, kpatsìbhále rǎdù àbanà mà, íyànà mànà núbhà, 'àdù 'ùngbò pbìndà tsìbhále nà. Ndirò, abádhí óyǒ rò rǎdù òngo atdí ale-ngbò tí.» ⁶ Ní ndì dhu bhèyi tí, abádhí ní nzǐ àdù ì'ì óyǒ ale tdítǒ, pbétù abádhí nóngò wà atdí ale-ngbò tí. Ní dhu àkǎ nzá atdí ale mà rùtu Kàgàwà ùngbò ale-ǒnga.»

⁷ Ní Pbàfàrisáyó adù dhu ivu tdítǒ kà-tsǔ, 'àti: «Olu, ádhu Músà núuyá dhu ndàti, dhu rǎrǎdù àkǎ kandǐ ùbhátá

tó bhàruwà kabhu tsibhále-fó, ndi tsibhále òdì ka kí rò nǐ*?»
 8 Ní Yěsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Músà náabhù nyí nyõngo fùkù vèbhále nòdì odú afíkù náaró'ò dhu-okú dò rò. Pbéù mùhàngú ò rò, ndi dhu ní'ì mbǎ wò dhu bhěyi. 9 Ma mí obhó dhu núnò fùkù: atdí kpatsibhále náapé p̀bìndà tsibhále nódhò, ndàdù òdìnà, inzà ní m̀nyònì kèlè ǹnzì ngàtsi kpatsibhále nà dhu-okú dò rò rò, ní ngàtsi tsibhále ndì ndàmbà rò, ka nádù ì'ì iwà m̀nyònì ǹnzì.»

10 Ní Yěsù bhà ábhàlì náadù àtìnà Yěsù nǐ: «Wò dhu bhěyi kpatsibhále mà nzínzì ò dhu rǐ'ì tsibhále mànà rò, ìndrù rǐ 'ùmbǎ dhu tó ídzìngà rǐ'ì mbǎ.» 11 Ní Yěsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ínzì ní kóró ale wòrì Ɔte náarí d̀yà àlǎ, pbéù kǎrì d̀yà àlǎ ale ní kǎkà Kàgàwà ábhù kà r̀lǎ d̀yà ale kèlè. 12 Kpabhále-tsù àtò rádù ìnzì r̀mbǎ vèbhále dhu-tsù rǐ'ì ibì. Obhó tí, atdídhená kpabhále náarí nzì vèbhále ùmbǎ ùdhǐ tí ka kudhǐ ì àmǎ tírò dhu-okú dò rò. Ngǎkpà kpabhále náarí nzì vèbhále nùmbǎ, ɔbì nǐ ka ka kùgèrè ì, 'òngò àmǎ tí dhu-okú dò rò. Ndirò ngǎkpà-tsí náaróko àmǎ bhěyi, ìnzì 'ùmbǎ vèbhále òrù-akpà ò Ádr̀ngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi-okú dò rò. Yà ma m̀nò dhu rǐ d̀na àlǎ ale nǎkǎ kà r̀lǎ d̀na!»

*Yěsù rǐ ǹnì nzónzo násò dhu
 (Mrk 10.13-16; Luk 18.15-17)*

13 Wò dhu-dzidò, ìndrù níwù ǹnì nzónzo nà Yěsù-tí'ò, ndínì kǎlì tí ɔtsùna d̀yà, ndàdù ndìtsò d̀yà. Pbéù, Yěsù bhà ábhàlì náadù òko 'àmbè òrù d̀ ì ale d̀. 14 Ní Yěsù adù àtìnà p̀bìndà ábhàlì nǐ: «Nyèbhà nzónzo r̀wù tídu ò, ndirò ìnzì nyàtò abádhí-tsù, òrù-akpà ò Ádr̀ngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ní abádhí bhěyi ì ǹlì ale tó nídhunǐ.» 15 Ní Yěsù adù ɔtsùna ǹlì ì nzónzo d̀, ndi dhu-dzidò, ndàdù ndìv̀à ndàrà ányìrò rò.

*Yěsù mà r̀te atdí ònzítále nà dhu
 (Mrk 10.17-31; Luk 18.18-30)*

16 Wò dhu-dzidò, atdí ale ǹira Yěsù-tí'ò, ndàdù dhu ìvu kà-tsù ndàti: «M̀limò, àdhu ndi ídzì dhu tí ma màkǎ m̀nzì, ndínì ma mabá tí dhòdhòdhònga tó ípìr̀ngà?» 17 Ní Yěsù adù dhu ìvu kà-tsù, ndàti: «Ádhu nyí nyí dhu ìv̀ tsùdú ídzì dhu tí rǐ'ì dhu d̀ nǐ? Atdí ale kèlè ní ndi ídzì ale tí rǐ'ì. Nyí nyapé nyoze nyotsù dhòdhòdhònga tó ípìr̀ngà ò, ní dhu àkǎ nyifù Músà bhà Ɔyátá.» 18 Ní wò ale adù dhu ìvu Yěsù-tsù, ndàti: «Íngbǎgà Ɔyátá ì?» Ní Yěsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Dhu àkǎ nzà nyohò abvo, dhu àkǎ nzà nyonzi m̀nyònì, dhu àkǎ nzà nyonzi ogbo, ndirò dhu àkǎ

* 19:7 19.7 Tòr 24.1-4

nzá nyunò tìtò odhìnu dǒ. ¹⁹ Dhu àkǎ nyifu àbanu mà íyànu mànà, ndirò dhu àkǎ nyoze odhìnu yà nyi nyú nyi nyoze nyi nyi-tírò dhu bhèyi*.»

²⁰ Ní wòrí kpatsìbhíngba náadù àtìnà Yèsù nǐ: «Ma mífu wà kǒkòrí Hyátá kóró, ní ádhu ndi àkǎkǎ mǎnzì tǎítǎí?»
²¹ Ní Yèsù adù àtìnà kà nǐ: «Nyi nyapé nyoze nyi'ì àkǎkǎ ale tí, ní árà, nyadù kóró nyi nyarí'ì nà dhu núdzi, nyadù i dhu ò rò nyi nyongyè fùrangà nùndò nǎkùtále tò. Ndi dhu bhèyi ní ndi nyi nyadùya ònzì nábà òrù-akpà ò. Wò dhu-dzidǒ, nyádù nyíra, nyadù owùdu núngu.» ²² Pbéù, wò kpatsìbhíngba nítdègu wò ɔte níri, ní kǎdù àrà ànyìrò rò atdíǎ izu nùka ndi rórò, atdíǎ ndi ndónzì nídhunǐ.

²³ Nírò ní ndi Yèsù adù àtìnà p̀bìndà ábhàlǐ nǐ: «Ma mí obhó dhu núnɔ fǔkù: ònzítále rǒtsù òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ò dhu ní odú dhu nyú. ²⁴ Ndirò, ma mí obhó dhu núnɔ fǔkù tǎítǎí: ngàmíyà rǒtsù, ndùdà sìndanì-bhu ǒ dhu rǐ'ì isó. Pbéù, ònzítále rǒtsù òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ò dhu rǐ'ì odú nyú ròsè.»

²⁵ Ní wòrí ɔte ì ìrì rò, idho núnɔ Yèsù bhà ábhàlǐ atdíǎ. Ní abádhí ambénà dhu òngù dǒ tsùyá nzínziya ǒ, 'ámbe àtìnà dǒ: «Wò dhu bhèyi kà rǐ'ì rò, ádhi pbá ale ndi ògù rádù ògù?» ²⁶ Ní Yèsù andà abádhí, ndàdù àtìnà abádhí nǐ: «Ìndrù tò ndi dhu rǐ nǐ àkǎ, pbéù Kàgàwà tò kà rǐ àkǎ àkǎ.»

²⁷ Nírò ní ndi Péterù adù ɔte òpè, ndàti: «Íri, mǎ múbha kóró dhu mǎdù owùnɔ núngu, ní ádhu ndi mǎ mabáya?»
²⁸ Ní Yèsù adù àtìnà abádhí nǐ: «Ma mí obhó dhu núnɔ fǔkù: yà adzi dǒ kóró dhu rǐ 'ùwǎ, 'òngò ɔwátána tí rò, Ìndrù t'ídhùnà náadiya p̀bìndà ádrùngbǎnga tó awáwè tó tombi dǒ. Ndi nínaganí, nyí, yà owùdu nyí nyúngu rò, nyí nyokoya átò atdí kumì dóná óyǒ nà tombi dǒ, nyámbe atdí kumì dóná óyǒ nà P̀bàìsráyélí tó rùgànda-tsù-ànyǎ nítdì dǒ. ²⁹ Ndirò ìngbàtí ìli ndi ale mà, yà okúdu dò rò rí p̀bìndà idza, adóna, awéna, àbanà, íyàná, p̀bìndà inzo, ndirò p̀bìndà ɔnzìbvù mà núbha, náabáya i dhu atdí miyà-gùna ròsè. Ndirò, kǎdùya dhòdhódhóngà tó ípìrǒnga nábà. ³⁰ Pbéù, ábhǒ ale yà kòmbí arí'ì wemberè tí nóngoya olù ale tí, ndirò yà olù ale tí arí'ì kòmbí ale náadùya òngò wemberè tí.»

20

Vinyò tó inga ǒ kasu nanzì kasutále tó mbólí

* 19:19 19.19 Uvt 20.12-16; Law 19.18; Tòr 5.16-20

¹ Tdítdǒ Yěsù adù àtìna p̀bìndà ábhàlì ní: «Obhó tí, yàrì ní ndi Ɔrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi nófò ndì nà dhu: Atdí idza-àbadhi náahù bhòtsungánǎ idza rò, ndàmbe kasutále nómè dǒ, ndíní owu tí kasu ònzì p̀bìndà v̄nyò tó inga ò. ² Abádhí níri ì ì kasutále mànà atdí ònari-kpǒ dǒ atdíku idho tó kasu tó mùkìmbà tí. Kǎdù ì ale nóvì ròwù v̄nyò tó p̀bìndà inga-bvè.

³ Tdítdǒ, kǎhù ìbhù adyifò-sisì kútsingá nga tó ǒ, ndàdù ngǔkpà ale nála p̀banga-tsidǒ róko ìmbǎ kasúna ró. ⁴ Ní kǎdù àtìna ì ale ní: «Nyí mà átò, nyòwu nyònzì kasu v̄nyò tó p̀bàkà inga ò, tdǔ ma mádù fùkú mùkìmbà núbho àkǎkǎ dhu bhèyi.» ⁵ Ní ì ale náadù òwu ndi v̄nyò tó inga ò. Wò idza-àbadhi náahù tdítdǒ azà adyifò-sisì adyíbhengá nga tó ǒ, ndirò àrùgyètdí adyifò-sisì adyídǒ nga tó ǒ, ndàdù dhu ònzì ndi dhu bhèyi tí. ⁶ Kà riku dòná rò ní, kǎhù atdí kumì dòná atdí nà adyifò-sisì p̀bìtsòngǎ nga tó ǒ, ndàdù ngǔkpà ale nála p̀banga-tsidǒ òkò, ìnzì ì ì atdí dhu mà nónzi rórò ró. Ní kǎdù dhu ìvu abádhí-tsǔ, ndàti: «Ádhu, ròpè ndì kútsingánǎ rò rìrà àhù kòmbí, nyí nyòkò iró ìnzì nyí nyí atdí dhu mà nónzi rórò ní?»

⁷ Ní abádhí adù dhu àdu kà tò, 'àti: «Ìnzá ní atdí ale mà nápè m̄tsù p̀bìndà kasu ò.» Ní kǎdù àtìna ì ale ní: «Olu nyí mà átò, nyòwu nà nyònzì kasu p̀bàkà v̄nyò tó inga ò.» ⁸ Ní p̀bìtsòngánǎ, wò inga-àbadhi náati p̀bìndà kasutále tó ádrùngbǎle ní: «Únzì kasutále, nyadù f̄iyò mùkìmbà núbho. Nyí nyí kòpè yà olù kasu nòpè ale rǒ rò, nyadù àrà kùtsà yà angyi kasu nòpènà ale rǒ.» ⁹ Ní yà atdí kumì dòná atdí nà adyifò-sisì p̀bìtsòngǎ nga tó ǒ kasu nòpè ale níwú, kadù ngátsi ale bhà atdí ònari nábhù ndi ale tò. ¹⁰ Yà angyi kasu nòpènà ale níwú ùvò átò. Abádhí níri nga f̄iyò ka kùbhòna mùkìmbà rǎròse òse yà olù kasu nòpènà ale tó mùkìmbà dònǎ. P̀bétù, abádhí mà átò náadù atdátí ònari kèlě nábà. ¹¹ Ní kǎkǒ ì ì rò, kǎkò ale nápè 'àmbe ònu dǒ inga-àbadhi ní. ¹² Abádhí ati kà ní: «Kǎkà kasutále níwú ùvò olù, 'adù kasu nónzì atdí adyifò-sisì kèlě tí. Ní nyi nyadù tí mùkìmbà núbho abádhí tò àdhàdhì mà mànà, àzèmbè mà 'i ní ndi bilí mà m̀onzì kasu, adyifò ràdù m̀òbì rò?» ¹³ Ní wò ale adù dhu àdu atdí abádhí nzínzì ǒ ale tò, ndàti: «P̀bǎlé ma m̀onzì nzá nyi nzére. Nyi nyà'ùnà tí nzá atdí ònari rǒ nyi nyí kasu nónzì atdí idho ǒ dhu? ¹⁴ Nírò, ákǒ indú mùkìmbà, nyadù àrà indú dhu ní. Ma mòzè mabhù ka wò olù ìràna ale tò àdhàdhì indù ma mabhù ka dhu bvè tí. ¹⁵ Ma mádù p̀bàkà f̀rangà núndò ma mòzè ka dhu bhèyi. Tí nzì obhó? Ndirò yà mà m̀onzì ìdzi dhu nyi nyàla tí nzére dhu mà m̀onzì dhu

tí?>»

¹⁶ Ní Yèsù adù àtìnà tdítdǒ: «Yà kòmbí arí'ì olù ale tí ale nóongoya wemberè tí, ndirò yà kòmbí arí'ì wemberè tí ale náadùya òngo olù ale tí.»

Ibhù rí kisé nǐ Yèsù rǐ ndì ndóvè kotdù ndì, ndàdù ndìngbè dhu nóvò dhu

(Mrk 10.32-34; Luk 18.31-34)

¹⁷ Yèrùsàlemà tó kigò ò ndì ndúpo rórò, Yèsù náanzi p̀bìndà atdí kumì dòná óyǒ nà ábhàlǐ igi. Ní otu ǒ ì ówu rórò, kǎdù àtìnà abádhí nǐ: ¹⁸ «Kǎnǐ àlě kúpo Yèrùsàlemà tó kigò ò, ní ányì ka kí Ìndrǔ t'ídhùnà nípfǒ kabhù pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Músà bhà Ƴyátá tó málímó màná fó. Abádhí rǐ anya nótdì kà-dǒ ndínǐ ka koho tí ka, ¹⁹ 'adù kàbhù ìnzǐ ní Pbàyàhúdì-fó. I ale rǐ kòzè àkyàkyè ale tí, 'adù kùvi asé nǐ. Ndirò abádhí rǐ kùtǒ m̀s̀alabhà dǒ, r̀òvè, kadù òtdùnà. Pbétù, ìbhù idho dzidǒ, kǎdùya ndìngbè òvèbvè r̀ò.»

Zèbèdayò bhà ingba-tsánà rǐ ádr̀ungbǎnga nónzi Yèsù-fó p̀bìndà óyǒ inzo tò dhu

(Mrk 10.35-45)

²⁰ Wò dhu-dzidǒ, Zèbèdayò bhà ingba-tsánà mà, p̀bìndà óyǒ inzo màná náandri Yèsù-tí'ò. Ní ndì ingba-tsánà náakò ndì òtdỳnà dǒ Yèsù-ònzǐ, ndínǐ ndì ndonzi tí dhu kà-fó.

²¹ Ní Yèsù ivú dhu kà-tsù ndàti: «Ádhu nyi nyòzè?» Ní kǎdù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «P̀b̀k̀ù ádr̀ungbǎnga tó idzi ǒ, ábhǔ kǎkà p̀b̀k̀à óyǒ inzo ròkò tinú, atdí ràdi indú fangà dònǎ rò, ngǎtsi ràdù àdi igù dònǎ rò.» ²² Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Nyǐ nỳnì nzá wò nyǐ nỳonzina fudú dhu. Nyǐ tí adù yà ma móm̀v̀nà àpbè tó kópà-tsù nóm̀v̀ èmv̀?» Ní wò ingba-tsánà mà náadù dhu àdu Yèsù tò, àti: «Èmv̀ mà mádù èmv̀nà.» ²³ Ní Yèsù adù àtìnà abádhí nǐ: «Obhó tí, èmv̀ nyǐ nỳom̀v̀yà ma móm̀v̀nà kópà-tsù. Pbétù ìndrǔ nǐlǐ ka kí ràdi idú fangà dònǎ rò, ndirò idú igù dònǎ rò dhu ní nzǐ òtèdu. I ngari ní yà Àbadu náabhòlò ka fíyò ale tó.»

²⁴ Wò dhu ì ìr̀ì r̀ò, atdí kumì ngǔkpà ábhàlǐ náadù àkò àkò tí kǒkò óyǒ atdí iya bhà ale r̀ò. ²⁵ Ní Yèsù adù p̀bìndà ábhàlǐ nánzi tina ò, ndàdù àtìnà abádhí nǐ: «Nyǐ nỳnì wà yà ìndrǔ dǒ ádròdrǒ ale tí ka kátina ale náaràdù i ale nǐlǐ fíyò ino tí, 'àmbe avu dǒ r̀òyá dhu. Ndirò, nyǐ nỳnì wà yà ádròdrǒ ale náaràdù òb̀yà à'è ìndrǔ dǒ tí dhu. ²⁶ Pbétù, dhu àkǎ nzá ndònzǐ ndì ndì dhu bhèyi nzínziku ǒ. Atdí nzínziku ǒ ale náapé ndòzè ndàdi ádr̀ungbǎle tí, ní kà ràdù àkǎ ndì'ì fùkú kasutále tí. ²⁷ Ndirò atdí nzínziku ǒ ale náapé ndòzè ndàdi wemberè tí, ní ndì ale ràdù àkǎ ndì'ì fùkú ino

tí. ²⁸ Ndi dhu bhěyi ní ndi, Ìndrũ t'ídhùnà nírà nzá ndínĩ ka kɔnzì tí kasu fíndà. Pbé̀tù kírà ndínĩ ndɔnzì tí kasu ngũkpà ale tò, ndàdè p̀bìndà ípìrɔ̀nga nábhũ ábhõ ale nũwù tí.»

Yèsù rĩ óyõ ndùmùndùmú nígũ dhu

(Mrk 10.46-52; Luk 18.35-43)

²⁹ Yèsù mà rùvò p̀bìndà ábhàlĩ mànà Yèrikò tó kigò ò rò ònà kàsùmì ǒ, ábhõ ihé-yà náadè òwu Yèsù-owù ǒ. ³⁰ Ní yà otu-gì dǒ ì òkò ró ì òyõ ndùmùndùmú níri Yèsù rũda dhu. Ní abádhí adè 'òpè 'ùkũ, 'ámbe àtìnà dǒ: «Ádrùngbǎle, Dàwudì-dhú bvũ alé, ábà izu dǒká!» ³¹ Ihé-yà náadè òko 'ámbe òrè dǒ abádhí dǒ, 'adè abádhí návi rìnè. Pbé̀tù kǒkòrí ndùmùndùmú náadè ùkũ ɔrú tũya nyú nà tdítǒ, 'àti: «Ádrùngbǎlé, Dàwudì t'ídhùnà, ábà izu dǒká!» ³² Ní Yèsù adè ide, ndànzì abádhí, ndàdè dhu ìvu tsùyá, ndàti: «Ádhu nyĩ nyòzè mɔnzì fũkù?» ³³ Ní abádhí adè dhu àdu kà tò, 'àti: «Ádrùngbǎlé, ábhũ nyĩkpóka rala inga.» ³⁴ Ní Yèsù adè izu nába abádhí dǒ, ndàdè abádhí-nyĩkpó-ngbò nùpbala. Ní ànyìrò rò tí, kòrí óyõ ale náadè 'òpè 'àla inga, 'adè òwu Yèsù-owù ǒ.

21

Yèsù rǒtsù Yèrùsàlemà tó kigò ò dhu

(Mrk 11.1-11; Luk 19.28-40; Yùw 12.12-19)

¹ fkyèrò Yèsù mà, p̀bìndà ábhàlĩ mànà nókò Yèrùsàlemà tó kigò ò ì owu tí ùvò rórò, ní abádhí núuto ì Bètèfagè tí kátina pbanga ò. Ndi pbanga ní'ì mizèyituni tí kátina itsu náarí'ì dónà p̀bìrì-ɔngò rǒ. Ní Yèsù náavi óyõ p̀bìndà ábhàlĩ ròwù angyi, ² ndàdè àtìnà abádhí nĩ: «Nyòwu wè angyi rí'ì fũkù pbanga ò. Ní ndi pbanga ò nyĩ nyòtsù rórò, nyĩ nyĩ kayinǒ-yà nótù òsò ka kòsò ró, p̀bìndà ingba ràdè ì'ì tiná. Ní, nyùnga ka, nyǎdè ìwu abádhí nà kóró tidu ò. ³ Ní atdí ale mà núunɔna gukyè dhu abádhí dǒ, ní nyĩ nyadèna àtìnà: <Ádrùngbǎle rĩ'ì abádhí-atdyú nà.> Ní ànyìrò rò tí, ka kadèna abádhí nùbhà nyĩwũ nà.»

⁴ Wòrí dhu náanzì ndì ndínĩ angyi nabi Zàkàriyà núunɔ dhu náaká tí. Kǎti:

⁵ «Nyàti Sàyuni tó kigò ǒ tsìbhíngba nĩ:

<Ándà! Kànĩ p̀bùkù kamà rĩrà tinu ò!

Kà rĩrà ìyònga nyú ǒ, kayinǒ-yà dǒ ndì ndàdi rórò,

kayinǒ-yà bhà ingba dǒ ndì ndàdi rórò*.>»

⁶ Ní ábhàlĩ náawù, 'adè yà Yèsù àvinà fíyò dhu nónzì.

⁷ Abádhí níwú kayinǒ-yà nà p̀bìndà ingba mànà, 'adè ròyá

* 21:5 21.5 Zàk 9.9

orú m̀dzarè núhu d̀yá, Ỳsù ràdù àdi d̀nà. ⁸ Ábhõ ihé-yà núuhu r̀yá mberù otu ǒ. Ngǔkpà ale náadù itsu-d̀kà nókò, 'àdè ùhunà otu ǒ. ⁹ Ní yà angyi rówu Ỳsù-ònzí ale mà, k̀wù ǒ ríwu ale mànà náambénà ùkù d̀, 'àti: «Hòsanà! Ilèta náká kabhu D̀awudi-dhú bv̄ ale tò! Kàgàwà náká ndàsò Ádr̀ngbàle-òvò r̀ rírà ale! Hòsanà! Ilèta náká kabhu òr̀-akpà ò arí'ì Kàgàwà tò!»

¹⁰ Ní Ỳsù r̀tsù Ỳr̀sàlemà tó kigò ò r̀, kóró ale-tsi náava ndì, 'àmbe àtìna d̀: «Wòrí ale tí àdhi?» ¹¹ Ní ihé-yà noowúnà dhu àdu r̀ abádhí tò, 'àti: «Nabì Ỳsù ní yà, Nàzàretì-ale, Gàlilayà tó pbìrì ǒ.»

*Ỳsù r̀ Kàgàwà bhà idzá r̀ rí dhu nùdzí ale nòdì dhu
(Mrk 11.15-19; Luk 19.45-48; Ỳw 2.13-22)*

¹² Wò dhu-dzidǒ, Ỳsù náatsù Kàgàwà bhà-dza ò, ndàdù ànyì-dzá r̀ rí dhu òdzi ale mà, ànyì-dzá r̀ rí dhu ùdzí ale mànà dhu nòdì kóró. Kàdù f̀rangà-ònga núwù rí ale r̀ f̀rangà núwù d̀nà r̀ mizà mà, àmbò nùdzí rí ale nókò d̀yá tombi mànà dhu nátì.

¹³ Wò dhu-dzidǒ, kàdù àtìna ì ale nì: «Kàgàwà bhà bhùkù ò Andítá r̀tina: <Pbàkà idza ní ka kanziya itsòta-dzà tí, pbétù nyì, nyì nyàdù k̀gèrè r̀ngò ogbotále náarí 'ùru ònà ngari tí.»»

¹⁴ Wò dhu-dzidǒ, ndùmùndùmú mà, otsutále mànà níiwú Ỳsù-tí'ò Kàgàwà bhà idza ǒ, ka ràdù ì nígu. ¹⁵ Ní pbàkùhání tó ádr̀dr̀ ale mà, Músà bhà Úyátá tó màlímó mànà náakó yà Ỳsù r̀nzina wíwì ì àla r̀, ndirò nzónzo r̀kù Kàgàwà bhà idzá dhu ì ìr̀ r̀. Ì nzónzo ambénà àtìna d̀: «Hòsanà! Ilèta náká kabhu D̀awudi dhú-bv̄ ale tò.» ¹⁶ Abádhí adù dhu ìvu Ỳsù-tsù, 'àti: «Nyì tí k̀kò nzónzo r̀ǹna dhu níri ìr̀?» Ní Ỳsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ìr̀ ma mírina! Nyì nyàpè tí nzá Kàgàwà bhà bhùkù ò ka kándì dhu nòzù? Ndi Andítá r̀tina: <Nyì nyábhù nzónzo mà, ndirò iré-nzo mànà dhu r̀ambe nyifù d̀.»» ¹⁷ Wò dhu-dzidǒ, Ỳsù adù ndìv̀à pbàkùhání tó ádr̀dr̀ ale mà, Músà bhà Úyátá tó màlímó mànà tí r̀, ndàdù àhu kigò ò r̀, ndàrà Bètàniyà tí kátina pbanga ò. Ányì ní ndì kàdù àrà òdhò.

*Ỳsù r̀ mùtini tí kátina itsu nófù dhu
(Mrk 11.12-14,20-25)*

¹⁸ Tsùtsà nínganí kùtsingánà Ỳsù r̀ngo Ỳr̀sàlemà tó kigò ò ònà kàsùmì ǒ, kí'ì àwù nà. ¹⁹ Ní kàla mùtini tí kátina atdí itsu otu-gì d̀, ndàdù òndri tina ò. Pbétù kàdù ndì itsu-bì kèlè nótù. Ní kàdù ndì itsu nófù ndàti: «R̀pè ndì indo, atdí itsu-kp̀ mà náká nzá ndò'ò d̀nù tdítǒ.» Ní ànyìr̀ r̀ tó wò itsu náadù òtdyù atdíǒ.

²⁰ Yèsù bhà ábhàlì náala wò dhu, idho ràdù ùko atdíđ. Ní abádhí adù dhu ìvu Yèsù-tšǔ, 'àti: «Wòrí mùtinì nótdyù atdíđ kòmbómbí tí ìngbà-dhu bhèyi?» ²¹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mí obhó dhu núnò fùkù, nyí nyapé ì'ì a'uta nà ìnzì afiku ràdù ùguru, ní nyí nyí nzì adù wò itsu rǒ ma mònzì dhu kèlě nónzì. Pbétù, nyí nyádù àtìnà yà pbìrì nǐ mǎti: <ìngbè nyi uró rò, nyadù àrà ìtsì ádrùngbǎ rèrù ò!> Ní ndi dhu ràdù ndònzì yà nyí nyùnò ka dhu bhèyi tí. ²² Nyí nyapé ì'ì a'uta nà, ní nyí nyádù fùkù itsòta ǒ nyí nyònzì kóró dhu-tsí nábà àbà.»

Yèsù bhà ádrùngbǎnga nírà àdhà rǒ?

(Mrk 11.27-33; Luk 20.1-8)

²³ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù atsù Kàgàwà bhà idza, ndàdù ndòpè ndùdhe dhu ìndrǔ tò. Ní pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Pbàyàhúdì-bvǎ pbàkùrǔ mànà náandrì Yèsù-tì'ò, 'adù dhu ìvu kà-tšǔ 'àti: «Ádhi nyi návi nyongò kóró kòrí dhu nónzi? Ádhi ádrùngbǎnga tó obi nábhu indù nyongò i dhu nónzi nǐ?» ²⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mí atdí dhu kèlě nívǔ tsùkú. Nyí nyapé ndi dhu nádǔ idù, ní ma mǎdù ma mǎrí i dhu nónzi pbìndà obi nǐ ale núnò fùkù. ²⁵ Ádhi Yùwanì nivi rìrà bàtizò núbho ìndrǔ tò? Tí Kàgàwà, ndirò ngǎtsi nǐ tí ìndrǔ?» Pbétù abádhí náadù 'òpè 'irè nga nzínziya ǒ, 'àmbe àtìnà dǒ: «Àlě kapé dhu àdǔ Kàgàwà rǎrǐ ndi ka nivi, ní kǎdùna dhu ìvu àlě-tšǔ ndàti: <Olu, ádhu ìnzà nyí nyadù Yùwanì núnò dhu ná'ù nǐ?» ²⁶ Ndirò àlě kapé àtina, ìndrǔ rǎrǐ ndi ka nivi, ní àlě kí ihé-yà-ǒdò nónzi, kóró ale náarì Yùwanì nǒzù Kàgàwà bhà nabì tí nídhunǐ.» ²⁷ Nírò ní ndi abádhí adù dhu àdu Yèsù tò, 'àti: «Ìnzà mǎ mǎni.» Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ìma nyú mà átò, ma mí nzì i dhu nónzi ma mǎrí nǐ obi núnò fùkù.»

Atdí àba bhà óyǒ kpabhínzo tó mbólí

²⁸ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù dhu ìvu tdítđ abádhí-tšǔ, ndàti: «Ádhu nyí nyirè yà ma mǎwěna mbólí dǒ? Atdí ale ní'ì óyǒ pbìndà kpabhínzo nà. Ní kǎno dhu atdí ìngba tò ndàti: <Pbànǐngbá, àrà nyonzi kasu vǐnyò tó ìnga ò indo.> ²⁹ Wò ìngba náadù dhu àdu àbanà tò, ndàti: «Ìnzì ma mǎrà àwólò!» Pbétù olù nyú, kǎgèrè pbìndà irèta, ndàdù ndìvǎ, ndàrà vǐnyò tó ìnga-bvǎ. ³⁰ Tdítdǒ wò ale núnò àdhàdhi dhu kèlě ngǎtsi pbìndà ìngba tò. Ní ndi-tsí náadù dhu àdu àbanà tò, ndàti: «Àrà ma mǎrà àbá.» Pbétù kǎdù nzà àrà ndi ìnga-bvǎ.» ³¹ Ní Yèsù adù dhu ìvu pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà Pbàyàhúdì ǒ pbàkùrǔ mànà-tšǔ ndàti: «Ádhi ndi kǒkò óyǒ kpabhínzo nzínzi ǒ, àbanà òzè dhu nanzi?» Ní

abádhí adù dhu àdu Yěsù tò, 'àti: «Yà angyi àbanà àvinà ràrà kasu ònzì ingba.» Nírò ní ndi Yěsù adù àtìnà abádhí nǎ: «Ma mí obhó dhu núno fùkù, pàratà t'áfótá tó pbàndómbé mà, m̀nyòni tó vèbhále mànà nóowuya ùvò angyi r̀kù Ádr̀ngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ò. ³² Obhó tí, bàtizò nubhónà Yùwanì ǹira bv̀kù, ndàdù obhónànga tó otu nítè fùkù, ní nyì nyadù nzá kà r̀nona dhu ná'ù. Pbétù pàratà t'áfótá tó pbàndómbé mà, m̀nyòni tó vèbhále mànà ní i kà r̀nona dhu ná'u. Ndirò wò ndi dhu mà nyì nyàla rò, nyì nyadù nzá nyǎgèrè, nyǔbhà fùkù nzérenga, nyádù Yùwanì r̀nona dhu ná'ù.»

*Vĩnyò tó inga ǎ rí kasu ònzi òr̀r̀r̀ kasutále tó mbóli
(Mrk 12.1-12; Luk 20.9-19)*

³³ Wò dhu-dzidǎ, Yěsù adù àtìnà pbàkùhání tó ádr̀dr̀r̀ ale mà Pbàyàhúdí ǎ pbàkùr̀ mànà nǎ: «Nyìri ngǎtsi mbóli. Atdí ale náazò pbìndà vĩnyò tó inga, ndàdù ngb̀na nákpòr̀ kòr̀wà nǎ. Kǎdù ndi vĩnyo-kp̀ náhà ka kóngo òná ibhu nógyè, ndàdù ini nòsì ndi inga ǎ òdótále tò. Wò dhu-dzidǎ, àbadhi mà náadù 'ir̀i ndi inga-kàsù nónzì róngo ale mànà, ndínì i owu tí ndi inga ǎ ò'ò dhu-ǎnga núndò r̀ i ale mànà. Wò dhu-dzidǎ, kǎdù ndìv̀à ndàrà abhi ò. ³⁴ Ní ndi vĩnyò-kp̀ nópè ka kí òná kàsùmì ǎ, kǎvì ngúfe ale pbìndà kasutále nzínzì ǎ ròwù f̀ndà ka kútù vĩnyò-kp̀-tsí náko, ndi inga-kàsù nónzì arí ale-fó. ³⁵ Pbétù, kòr̀i ale náadù k̀kò ùvì ka kùvì ale núlù ̀l̀l̀ tí. Abádhí náavì atdí, 'adù atdí nóhò, ndirò 'adù ibhu rí kisè-ťsí núbvù odu nǎ. ³⁶ Tdítdǎ wò inga-àbadhi náavì ibí ngǎkpà kasutále, ròsè yà angyi í'ì d̀na nǎ. Ní k̀kò vĩnyò tó inga-kàsù nónzì arí ale náadù i ale nónzì yà angyi í'ì ale i anzì dhu bhèyi tí. ³⁷ Ní kà r̀ku d̀ná rò nǎ, wò inga-àbadhi náavì idhùnà nyú r̀rà k̀kò pbìndà inga-kàsù nónzì arí ale-tì'ò. Kǎdù inga irè afina ò ndati: «Ifù abádhí r̀ idhùdu nyú nífù.» ³⁸ Pbétù, wò vĩnyò tó inga kàsù nónzì arí ale níitdègu wò inga-àbadhi t'ídhùnà nálǎ, ní abádhí atè nzínziya ǎ 'àti: «Kòni, inga-àbadhi tí ongoya olù ale nyú ní wò. Kòwu kòho ka, ndínì inga adù tí àdi àlè tò.» ³⁹ Ní abádhí náalù inga àbadhi t'ídhùnà, 'ipfo inga ò rò, 'adù òhònà!»

⁴⁰ Ní Yěsù adù dhu ìvu pbàkùhání tó ádr̀dr̀r̀ ale mà, Pbàyàhúdí ǎ pbàkùr̀ mànà-tšù, ndati: «Nyì nyèni rò, wò inga-àbadhi r̀rà àhu nínganí, k̀nziya wò vĩnyò tó inga-kàsù nónzì arí ale ingbà dhu bhèyi?» ⁴¹ Ní abádhí adù dhu àdu Yěsù tò, 'àti: «K̀kyeya k̀kò nzére ale ìmbǎ izú na, ndàdù ndi vĩnyò tó inga-kàsù nábhù ngǎkpà ale-fó. I ale ní i, kà tò róngo adù òwu yà kà tò i ùtù vĩnyò-kp̀-ťsí nábhù r̀, ndi vĩnyò-kp̀ i òpè òná kàsùmì ǎ.»

42 Tdítdǒ Yěsù adù dhu ivu abádhí-tsǔ, ndàti: «Nyǐ nyàpè tí obhó Kàgàwà bhà bhùkù ò ka kándí dhu òzù? Ndi Andítá rātina:

«Yà odu-dzà nòsì arí ale náabvù igi odu, ní ndi adù òngo idza-pbidò nódò rí ádrùngbǎ odu tí.

Ádrùngbǎle Kàgàwà ní ndi ndi dhu nanzi, ndirò ndi dhu ní idhò rǐ àlě núkǒ nǐ.»

43 Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma mátina nyǐ nǐ: ka kakòya Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi fukú rò, kadù àbhùnà yà ndi idzi-ǒnga nà àkà itse nódhì rádù ale tò. 44 [Yà ndi òbvù ka kabvù odu dǒ rǐtsì ale ní ǒnga núkòya ndi ìkò tí, ndirò ndi odu rǐtsì dóná ale ní ǒnga kǎnyiriya ìnyiri tí.»]

45 Ní, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Pbàfàrìsáyó mànà nítdègu kǒkò Yěsù àwe mbóli níri, ní abádhí adù dhu nòsù ì rǎrǐ ndi Yěsù rǒte dǒyá. 46 Ní abádhí adù 'òpè 'òmè Yěsù nálù ì'í ònà otu. Pbétù, abádhí náadù ihé-yà-òdò nónzi, kóró ale núni dhu Yěsù rǎrǐ Kàgàwà bhà nabi nídhunǐ.

22

Ádhìngbǎ ka kùndà nǐ m̀hèndù tó mbóli
(Luk 14.15-24)

1 Wò dhu-dzidǒ, Yěsù náapè ndòvò dhu tdítǒ ihé-yà tò mbóli ǒ, ndàti: 2 «Kǎnǐ òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi nófò ndi nà dhu: «Atdí ádrùngbǎ kamà náahù ndònzì m̀hèndù idhùnà bhà ndrù-àyi ka kùndà rò. 3 Ní kǐví pbìndà kasutále ròwù ndi m̀hèndù ò iwú tí ndi ndúnzi ale návi rìwù. Pbétù, ì ale náadù nzá 'òzè 'ìwù m̀hèndù ò.» 4 Ní kǎdù ngǔkpà kasutále núvi tdítǒ ròwù, ndàdù dhu núya fǐyò, ndàti: «Nyàti, yà m̀hèndù ò iwú tí ma múnzi ale nǐ: m̀hèndù tó ònyè níye wà, pbàkà ìkyi-akpá mà, ivu nà ìzǎ mànà ní ka kàzè wà. Kóró dhu-tsí àkǎ wà, ní nyìwù àdhìngbǎ ka kùndà nǐ m̀hèndù ò.» 5 Pbétù, wò ka kùnò dhu náatdú nzá kǒkò ùnzi ka kùnzi ale-afí mà. Abádhí adù òwu ì òzè dhu nyú nónzi. Atdí ale náarà pbì inga-bvù, ngǎtsi ale adù àrà pbìndà udzítá tó dhu-otù ǒ, 6 ngǔkpà ale-tsí náadù wò ádrùngbǎ kamà bhà kasutále núlu, ì ràvu ròyá nzére nyú, 'àdù òkyèná. 7 Ní wò ádrùngbǎ kamà náakó atdíǒ. Kǎdù pbìndà pbànowí nóvi ròwù kǒkò pbìndà kasutále nòkyè ale nòkyè, ndirò rádù ì ale tó kigò núbì. 8 Wò dhu-dzidǒ, kǎdù àtìná òdòdì kasutále nǐ: «Ádhìngbǎ ka kùndà nǐ m̀hèndù tó ònyè níye wà. Pbétù, ndi ònyè nɔnyɛ tí ma múnzi ale náká nzá 'òtsù m̀hèndù-idzà ò. 9 Ní nyòwu otu-yàgá ònǎ, nyǎdù ányì nyǐ nyótùna ale núnzi kóró, rìwù m̀hèndù ò.» 10 Ní kǒkò kasutále náawù ádròdrǒ ngudhà

ò, ì rùndu kóró ànyì ì òtù ale, nzéere dhu ònzi arí ale mà, ìdzinga ònzi arí ale màna, m̀hèndù-ìdza-ònga ràlè ìndrũ nĩ. ¹¹ Nírò ní ndi ádr̀ngbã kamà náaròtsù m̀hèndũ-dza ò, ndàhu k̀k̀k̀ ka k̀nzi ale nándà. Ní kàla atdí ale inzà m̀hèndù tó mberù nàf̃ ró. ¹² Ní k̀vú dhu wò ale-tsũ ndàti: «Pbálé, nyi nyìtsù ìngbã dhu bhèyi àzú-dza, ìmbã nyi nyí ì m̀hèndù tó m̀dzarù nà rórò?» Pbétù, wò ale ràdũna dhu ní ì mbã atdí màtí. ¹³ Ní kamà adù àtìna pbìndà kasutále nĩ: «Nyùtsi wò ale-pfò, kòtsú màna, nyàdù kitdù, nyòbvù iri ìnò ò. Ànyì ní òdzi mà, ale-kù t'átrita màna tó ngari.» ¹⁴ Yèsù adù àtìna tdítđ ihé-yà nĩ: «Ùnzi ka k̀nzi ale rĩ ì abho, pbétù òvò ka kòvò ale rĩ ì ngúfe.»

*Ìndrũ rĩ dhu òngù Yèsù-tsũ pàratà t'ífótá đ dhu
(Mrk 12.13-17; Luk 20.20-26)*

¹⁵ Wò dhu-dzidđ, Pbàfàrisáyó náawù m̀hanurà nónzi, 'àdù 'ìrì ìngbã dhu bhèyi ì'í dhu ìvũ Yèsù-tsũ, ndíní ì omvù tí kà-afí nĩ dhu đ. ¹⁶ Ní abádhí adù ngúfe f̃yó ábhàlĩ mà, Hèròdè bhà ale màna nóvì ròwù àtìna Yèsù nĩ: «M̀limò, mà máni wà dhu nyi rarí obhó dhu núno. Nyi nyarí obhó dhu núdhè Kàgàwà òzè ìndrũ ròkò tí dhu đ. Ndirò nyi nyarí nzĩ ìndrũ ràdù ìrèna dhu òđò nónzi, ìnzĩ nyi nyarí ìndrũ bhà ádr̀ngbãnga nándà nídhunĩ. ¹⁷ Ní, áđũ pé dhu fãkà yà mà mívũna tsùnù dhu đ. Àlè tó Hyátá návi tí àvì àlè rufò ádr̀drđ kámá đ kamà Kàyìsarà bhà pàratà?»

¹⁸ Pbétù Yèsù núuni abádhí rĩrèna nzéere dhu angyangyi. Ní kàdù àtìna abádhí nĩ: «Nyí oyoyò idàya nà alé, ádhu nyí nyí afídu númvũ nĩ? ¹⁹ Nyìtè pé ndi pàratà nuf̃ ka kári nĩ f̀rangà-kp̃ mandà.» Ní abádhí adù atdí f̀rangà-kp̃ nábhu Yèsù-fó. ²⁰ Ní Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsũ, ndàti: «Yà ka kòbhòlò nyina-wòyò, kàdù òvòna nándi iró ale ní àdhi?» ²¹ Ní abádhí adù dhu àdu kà tò, 'àti: «Ádr̀drđ kámá đ kamà Kàyìsarà.» Nírò ní ndi Yèsù adù àtìna abádhí nĩ: «Nyùbho Kàyìsarà bhà dhu-tsí Kàyìsarà-fò'ò, nyàdù Kàgàwà bhà dhu-tsí núbho Kàgàwà-fò'ò.»

²² Wò dhu bhèyi Yèsù àdu f̃yò dhu ì ìrì rò, idho náadù abádhí núko atdíđ. Ní abádhí náadù Yèsù núbha, àdù òwu f̃yó dhu nĩ.

*Pbàsàdùkáyó rĩ dhu òngù Yèsù-tsũ
ùvũvè ale rĩ 'ùngbè òve-bvù rò dhu đ dhu
(Mrk 12.18-27; Luk 20.27-40)*

²³ Ndi nínani tí ngúfe Pbàsàdùkáyó níwù Yèsù-ti'ò. Abádhí ní ì arátina ìnzĩ ùvũvè ale rangbeya ì òve-bvù rò. Ní abádhí níwù dhu Yèsù-tsũ, 'àti: ²⁴ «M̀limò, Músà náati atdí ale rapé tsìbhále námba, ndàdù òvè inzà ì òdhi atdí

ngbángba mà rórò, ní dhu rākă ndi ale t'ádònà rùndu yà p̀b̀indà kpatsibhále óvè tsibhále-tsù. Ndi dhu bhèyi ní ndi abádhí rādù ǹz̀ónzò ǹódhì wò àvāvè adònà-òvò dǒ*. 25 Ní ndi dhu bhèyi tí, fàrábvù atdí ale ní'ì kpabhínzò nà àrùbhù. Ní sengba náambà tsibhále, ndàdù óvè inzà ì ódhì atdí ngbángba mà rórò. Kǎdù venà nùbhà lunatìnǎ adònà-fó. 26 Dhu adù ndònzì ndi dhu bhèyi tí kà-dzidǒ kà t'ádònà rǒ, ndirò ìbhù rí kisé kpatsibhíngba rǒ matí, ràrà àhù kóró kǒkò àrùbhù kpabhínzò ríku dhu ò. 27 Kóró kǒkò kpabhínzò núve dhu lutìnǎ, wò ndi tsibhále náadù óvè átò. 28 Ní ùvǎvè ale rí 'ùngbè òve-bvù rò nínganí, wòrí tsibhále ní'íya àdhi-ve, kóró kǒkò àrùbhù ale núumbá ka nídhuní?» 29 Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nyí nyùwí itse nyú fùkú irèta ǒ, inzà nyí nyùnì Kàgàwà bhà Andítá r̀ǹǹona dhu mà, ndirò Kàgàwà bhà ádr̀ng̀b̀ánga tó ɔbi mà dhu-okú dò rò. 30 Obhó tí, ùvǎvè ale rí 'ùngbè òve-bvù rò nínganí, kpabhále mà vèbhále mànà núumbáya nǒ ì. P̀b̀étù abádhí nókoya Kàgàwà bhà màlàyíká náaróko òr̀ù-akpà ò dhu bhèyi. 31 Ndirò, yà ùvǎvè ale rí 'ùngbè òve-bvù rò dhu dǒ, nyí nyàpè tí nzá Kàgàwà núunò kpanjanga fùkú dhu nòzù? Kǎti: 32 «Ìma ní Àbràhamù bhà Kàgàwà, Ísakà bhà Kàgàwà, ndirò Yàkòbhò bhà Kàgàwà.» Kàgàwà ní ípiròrò arí'ì ale tó Kàgàwà, ìnzì ní ùvǎvè ale tó Kàgàwà.»

33 Wò Yèsù ùnò dhu ì ìrì rò, idho núuko ihé-yà atdí dǒ kà rùdhèna dhu dǒ.

Ádr̀ng̀b̀á Hyátá ròsè kóró Hyátá dònǎ
(Mrk 12.28-34; Luk 10.25-28)

34 P̀b̀àfàrisáyó níitdègu Yèsù àdu P̀b̀àsàdùkáyó tò dhu nábhu abádhí rìnè dhu ìrì, ní abádhí náadù 'àndu 'òtè. 35 Nírò ní ndi abádhí ǹz̀ínzì ǒ atdí ale, Músà bhà Hyátá tó màlimò, náazè ndòmvù Yèsù-afí. Ní kívú dhu Yèsù-tsù ndàti: 36 «Màlimò, ádr̀ng̀b̀á Hyátá ròsè kóró Músà bhà Hyátá dònǎ ní ìngbà Hyátá?» 37 Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Dhu àkă nyoze p̀b̀ùkù Ádr̀ng̀b̀ále Kàgàwà kóró afínù mànà, kóró atdyúnù mànà, ndirò kóró p̀b̀ùkù irèta mànà. 38 Wòrí ní ndi wemberè tó ádr̀ng̀b̀á Hyátá ròsè kóró Hyátá dònǎ. 39 Ndirò, yàrí ní ndi ɔyò rí kisé Hyátá, yà ndi nòfò angyi rí'ì Hyátá nà: Dhu àkă nyoze ɔdhìnu yà ìnyì nyú nyì nyóze nyì nyitírò dhu bhèyi. 40 Kóró Músà bhà Hyátá mà, Kàgàwà bhà p̀b̀ànábí náarùdhèna kóró dhu mànà nípbì ì kǒkò ɔyǒ Hyátá rǒ.»

Krístò nátí Dàwudì t'ídhùnà?
(Mrk 12.35-37; Luk 20.41-44)

* 22:24 22.24 ɔpt 38.8; Tòr 25.5-8

41 Pbàfàrisáyó ní'ì ùndù ì ùndu ì ró. Ní Yèsù níivù dhu abádhí-tsù, ndàtì: ⁴² «Ádhu Krístò dǒ nyí nyárí ìrèna? Ádhi t'ídhùnà ndi?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò, 'àtì: «Krístò ní Dàwudì t'ídhùnà.» ⁴³ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Olu ádhu, Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí rǐ ndùnda rò, Dàwudì náati ka pbìndà Ádrùngbǎle tí nǐ? Ndi Dàwudì ati:

44 «Ádrùngbǎle Kàgàwà rǎtina pbàkà Ádrùngbǎle nǐ: ìrà nyadì idú fangà dònǎ rò,

ràrà àhù ma mí pbùkù òmvù nábhù nyòbè dòya dhu ò*.»

45 Ní Dàwudì rǐ'ì Ádrùngbǎle tí rǐ Krístò nánzi, ní Krístò rǎdù ì'ì ìngbǎ dhu bhěyi kà t'ídhùnà tí?»

46 Ní Pbàfàrisáyó nzínzi ò atdí ale mà náadù nzá atdí dhu mà nádu Yèsù tò. Ndirò ròpè ndì ányìrò rò, atdí ale mà náadù nzá ndòmvù ndòngù dhu Yèsù-tsù tdítǒ.

23

Yèsù rǐ ìndrù-nyìkpó nítdyù Pbàfàrisáyó mà Músà bhà Hyátá tó màlímó mànà rǒ rò dhu (Mrk 12.38-40; Luk 11.39-52; 20.45-47)

¹ Wò dhu-dzidò, Yèsù náavò dhu ihé-yà mà, pbìndà ábhàlǐ mànà tò, ndàtì: ² «Músà bhà Hyátá tó màlímó mà, Pbàfàrisáyó mànà ní tó kasu narí 'àwe Músà bhà Hyátá-tì ìndrù tò. ³ Ní dhu àkǎ nyìrì abádhí-tsù dhu, nyǎdù abádhí àvi fùkù kóró dhu ònzì. Pbétù, dhu àkǎ nzá nyònzì nyí abádhí náarí 'ònzì dhu bhěyi. Obhó tí, abádhí náarí nzǐ àdù yà ì údhèna ìndrù tò dhu nónzì. ⁴ Abádhí náarí ì nà'ε ànò nùtsi, 'àdù ùgbànà ìndrù-udò, pbétù ìnzì 'àdù 'òzè 'ùpbàlǎ ì ànò-ngbò ɔtsúya-dò nǐ màtí. ⁵ Abádhí náarí kóró fíyó dhu nónzi ndíní ìndrù náala tí. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi abádhí náarí yà nyìya-ndrìnǎ màtí, ndirò tsuyatsùnǎ màtí ì arúsòna ísòwù-nzo* nóbhòlò rǐ'ì ìhìhù. Ndirò abádhí arádù fíyó mberù-bidò rǒ bhèlèbhélé nónzì rǐ'ì ádzàdzì nyú. ⁶ Mùhendù ò, abádhí arí 'òzè 'òkò ndàvǐ rǐ ngari ò. Ndirò unduta-dzà ò, abádhí arí 'òzè 'òkò angyinǎ rò rǐ'ì ifuta tó tombi dǒ. ⁷ Pbanga-tsidò ìndrù arí 'ùndù òyá ngari ò, abádhí arádù 'òzè katsè ì ifuta nyú nà, 'àdù 'òzè kanzi ì «Màlímó» tí.

⁸ Pbétù, nyí nyàkǎ nzá nyǎbhù nyí kambe nyünzì dǒ «Màlímó» tí. Obhó tí, nyí nyí'ì Màlímò nà atdí tí, ndirò nyí ní atdí àba bhà ale. ⁹ Ndirò yà adzi dǒ, dhu àkǎ nzá nyǎnzi atdí ale mà àbakù tí. Obhó tí, nyí nyí'ì Àbakù nà atdí tí. Ndi Àbakù ní Kàgàwà, yà òrù-akpà ò arí'ì ale. ¹⁰ Ndirò dhu

* 22:44 22.44 Zàb 110.1

* 23:5 23.5 ì isòwù-nzo ò abádhí ulínà dhu ní'ì

Hyátá ka kúndì dòyá dhu.

àkǎ nzá nyǎbhu nyí kambe nyünzi dǎ <Ìndrũ ùnda arí ale> tí. Obhó tí, nyǎnda arí ní atdí ale kèlě. Ndi ale ní Krístò. ¹¹ Nzínzìku ǎ ádrùngbǎle tí rí'í ale náadíya fùkú kasutále tí. ¹² Ndídzí rí ndítírò ɔrú ale, ní Kàgàwà ifoya ifò tí. Ndirò ndifò rí ndítírò ale, ní Kàgàwà idzíya idzí tí.»

Yēsù rǒrù ɔɔɔɔ ale-idà-dɔ nà ka kí'í dhu dǎ dhu
(Mrk 12.40; Luk 11.39-42,47-52; 20.47)

¹³ Yēsù adù àtìna tditdǎ: «Nyí nyí'í àpè ǎ, Músà bhà Ʋyátá tó màlímó mà, Pɔfàrisáyó màná, nyí ní ɔɔɔɔ idàya nà ale dhu-okú dò rò! Nyí nyá rí ɔrù-akpà ǎ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ò ka kòtsù òná tsàtsù nápbí ìndrũ rǎ. Nyí nyarí nzí òtsù ányì nyí-tírò màtí, ndirò nyí nyarí nzí àdù ányì ì nòzè 'òtsù ale mà nábhù ròtsù ányì. ¹⁴ [Nyí nyí'í àpè ǎ, Músà bhà Ʋyátá tó màlímó mà, Pɔfàrisáyó màná, nyí ní ɔɔɔɔ idàya nà ale dhu-okú dò rò! Nyí nyá rí abvo-ayí-fó dhu núdhǎ kóró, nyǎdù àmbe nyítsò dǎ ádzàdzí, ndíní kati tí nyí idzi ale tí. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ka kòtíya anya dükú ròsè ngǔkpà ale dònǎ!]

¹⁵ Nyí nyí'í àpè ǎ, Músà bhà Ʋyátá tó màlímó mà, Pɔfàrisáyó màná, nyí ní ɔɔɔɔ idàya nà ale dhu-okú dò rò! Nyí nyarúbhi kóró ngari ǎ yà adzi dǎ, ndirò rèrù dònǎ màtí, ndíní nyí nyabá tí atdí ale mà, nyǎgèrè róngò fùkú ábhǎlǐ tí. Ndi ale nyí nyàbà rò, nyí nyarádù kàbhù róngò ìnzí aráve dhòdhóhónganà kàzù ò ogbeya ale tí ɔɔɔ-gùna ròsè dükù nǎ.

¹⁶ Nyí nyí'í àpè ǎ, yà ndùmùndúmú tírò nyí nyá rí ìndrũ núnda rò! Nyí nyarátina, atdí ale rapé dhu òtsò Kàgàwà bhà idza-ɔvò rǎ, ní ndi dhu rǎnzina dhu rǎrǐ'í mbǎ. Pɔétù, ndi ale rapé dhu òtsò Kàgàwà bhà idzá dhu ka kóbhòlò ní ɔrò-ɔvò rǎ, ní dhu rǎràdù àkǎ ndi ale rǎnzì wò ndi ndòtsò dhu okúna dò rò dhu. ¹⁷ Nyí ní ìmbǎ dòya nà ale, ndirò ndùmùndúmú! Ádhu ndi ádrùngbǎ dhu nyú ròsè? Tí ɔrò, ndirò tí Kàgàwà bhà idza, wò ndi ɔrò nùgèrè róngò Kàgàwà-nyìkpó ǎ ìlǎ dhu tí? ¹⁸ Nyí nyarádù àtìna átò, atdí ale rapé dhu òtsò màzàbahù-ɔvò rǎ, ní ndi dhu rǎnzina dhu rǎrǐ'í mbǎ. Pɔétù, ndi ale rapé dhu òtsò ndi màzàbahù dǎ rí'í perè tí ka kàbhù Kàgàwà tò dhu-ɔvò rǎ, ní dhu rǎràdù àkǎ ndi ale rǎnzì wò ndi ndòtsò dhu okúna dò rò dhu. ¹⁹ Nyí ní ndùmùndúmú! Ádhu ndi ádrùngbǎ dhu nyú ròsè? Tí yà Kàgàwà tò ka kàbhù perè? Ndirò, tí màzàbahù, wò ndi perè nùgèrè róngò Kàgàwà-nyìkpó ǎ ìlǎ dhu tí? ²⁰ Atdí ale náapé dhu òtsò màzàbahù-ɔvò rǎ, ní kòtsò wà dhu ndi màzàbahù-ɔvò rǎ, kóró dònǎ rí'í dhu màná. ²¹ Atdí ale náapé dhu òtsò Kàgàwà bhà idza-ɔvò rǎ, ní kòtsò wà dhu ndi Kàgàwà bhà

idza-ovò rǒ, ndirò ányì-dzá arádi Kàgàwà-ovò rǒ. ²² Atdí ale náapé dhu òtsò òrù-akpà-ovò rǒ, ní kòtsò wà dhu Kàgàwà bhà tombi-ovò rǒ, ndirò kòtsò wà dhu ndi tombi dǒ àdi Kàgàwà-ovò rǒ.

²³ Nyǐ nyǐ'ì àpbè ǒ, Músà bhà Ʋyátá tó màlímó mà, Pbhàfàrisáyó màñà, nyǐ ní oyoyò idàya nà ale dhu-okú dò rò! Nyǐ nyǐ'ì ònyù-dzi nábhù arí rǒngù mběyi irí-bǐ-tidò mà, pbabí òbhòlo ka karí nǐ irí-bǐ-tidò mà, ònyù àbhù arí rǒvù mběyi irí-bǐ-tidò mà nà tó atdínka idrè dǒ núbhò perè tí Kàgàwà tò. Pbhétù, nyǐ nyarádù Músà bhà Ʋyátá nzínzi ǒ ádròdrǒ Ʋyátá nyú núbhà ìnzǐ nyǐfù. I Ʋyátá ní: Obhó dhu nónzi ka kí dhu mà, izu àbà ka kí ìndrǔ dǒ, kadù dhu ùbà fíndà dhu mà, ndirò dhu ka kòtsò okúna dò rò dhu ònzǐ ka kí dhu mà nà. Kǒkò ní i àkǎkǎ nyǒnzǐ dhu, ìnzá nyǐ nyùbhà ngǔkpà Ʋyátá nífù nyǐ nyǐ dhu rórò. ²⁴ Nyǐ, ndùmùndùmú tí rò nyǐ nyǐ'ì ìndrǔ núnnda rò! Nyǐ nyǐ'ì òmvèna nyǐ nyǐ dhu núrǒ ùrǒ tí, akye nyungunyungu mà núudàna ònà nǐ, pbhétù nyǐ nyarádù ngàmìyà nyú nótò ùkù!

²⁵ Nyǐ nyǐ'ì àpbè ǒ, Músà bhà Ʋyátá tó màlímó mà, Pbhàfàrisáyó màñà, nyǐ ní oyoyò idàya nà ale dhu-okú dò rò! Nyǐ nyǐ'ì kópà mà sǎnì mà nà-ngbò nú'ò, pbhétù i kópà mà, i sǎnì mà nà ònga ràdù ì'ì ùlè tí ì ùlè ogbo ǒ nyǐ nyùwě dhu mà, ìndrǔ-fó rò nyǐ nyùdhǎ obi nǐ dhu mà nà nǐ. ²⁶ Inyi, ndùmùndùmú tó Mùfàrisayò, ú'ò pé kópà ò nga angyi rǐlǎ, ndirò ní ndi kà-ngbò ràdù ìlǎ átò.

²⁷ Nyǐ nyǐ'ì àpbè ǒ, Músà bhà Ʋyátá tó màlímó mà, Pbhàfàrisáyó màñà, nyǐ ní oyoyò idàya nà ale dhu-okú dò rò! Nyǐ nyǐ'ì nyǐ ùtri ka kùtri rǒwù adzi-dò bhěyi. I adzi-dò ràdù ùya atdídǒ iri nǎ rò, pbhétù òyà rò 'àdù ì'ì ùlè tí ì ùlè ùvùve ale-kpa mà, kóró ùmǔmò dhu-tidò mà nà nǐ ró. ²⁸ Nyǐ nyú mà átò, nyǐ nyarólo ídzǐ ale bhěyi nyǎndà rí ale-nyǐkpó ǒ. Pbhétù afiku ònǎ rò pbání ùlè tí nyǐ nyùlè oyoyò ale-idà mà, nzérenga mà nà nǐ rórò.»

²⁹ Tdítdǒ, Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Nyǐ nyǐ'ì àpbè ǒ, Músà bhà Ʋyátá tó màlímó mà, Pbhàfàrisáyó màñà, nyǐ ní oyoyò idàya nà ale dhu-okú dò rò! Nyǐ nyǐ'ì ibhu nógye Kàgàwà bhà pbànábí ka kùtdú tí òyà, nyǎdù obhónángatále-adzi-dò torò nónzi. ³⁰ Ndirò nyǐ nyarádù àtìna: «Mǎ mi'ina gukye yà abhúka ní'ì ònà kàsùmì ǒ, ní mǎ mirina nzi mǎ abádhí mà nà mǎfù Kàgàwà bhà pbànábí-azù.» ³¹ Wò dhu bhěyi ní ndi, nyǐ nyà'ù wà dhu nyǐ-tírò, nyǐ rǎrǐ yà Kàgàwà bhà pbànábí nakyè ale tó pbàdzukuru. ³² Nírò, nyǒnzǐ i abhúku náapè kasu, nyǒwù ùtsànà!

³³ Nyí ní osu! Atdídǒ arórù ámvò! Nyí nyugùya ìngbǎ dhu bhěyi anya ìtdì ka kí dùkú kawà nyí yà ìnzí aráve dhòdhódhónganà kàzù ò dhu ǒ rò? ³⁴ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma mí Kàgàwà bhà pbanábí mà, dhu-ǒnga t'óvòta núni ale mà, Músà bhà Ʋyátá tó màlímó màná núvì ròwù bvèkù. Nyí nyokyeya atdíthená ale abádhí nzínzi ǒ, nyǎdù ngùkpà nútò mùsàlabhà dǒ. Nyí nyadùya ngùkpà nòvì asé ní fùkú unduta-dzà ǒ rò, nyǎdù àvu ròyá kóró kígò òna nǎ. ³⁵ Ndi dhu bhěyi ní ndi, ka kitdìya yà ìmbǎ afátá na ndi nufu azu-ànyǎ kóró dùkú, ròpè ndì Àbèlì, obhónángatále-azù rǒ rò, ràrà àhù Zàkàriyà, Bèrèkiyà t'ídhùnà-azù ò. Ndi Zàkàriyà nyí nyahò màzàbahù mà yà <atdíǒ ìlǎ ngari> tí kátina kàluga màná nzínzi ǒ rò. ³⁶ Ma mí obhó dhu núno fùkù: Kàgàwà nítidya kóró kòrí ale-azù-ànyǎ kǎkà indo arí'ì ale dǒ!»

*Yèsù rǐ dhu òzu Yèrùsàlemà tó kígò dǒ dhu
(Luk 13.34-35)*

³⁷ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù apè ote ndàti: «Yèrùsàlemǎ, Yèrùsàlemǎ, Kàgàwà bhà pbanábí nókye nyi nyarí, nyǎdù Kàgàwà òvì tìnù ò ale núbvù odu ní rò, ma mómuvù mandu ùnú aróko ale-tsù ife-gùna, àdhàdhì à'ù-yà-ba náarí pbìndà inzo nándù pékéléna-tsi dhu bhěyi. Pbétù nyi nyǎdù nzá ndi dhu nózè! ³⁸ Nírò, kànǐ Kàgàwà rǐ pé yà ùnú arí'ì pbìndà idza núbha ròngò rùngù tí. ³⁹ Ma mí dhu ùno fùkù: Ròpè ndì kombí nyí nyí nzí malǎ tdítǒ, ràrà àhù nyí nyowuya àtìnà ima ní: <Kàgàwà àkǎ ndàso Ádrùngbǎle-òvò rǒ rírà ale> dhu ò!»

24

*Yèsù rǐ Kàgàwà bhà idza ka kugoloya dhu nóvò dhu
(Mrk 13.1-2; Luk 21.5-6)*

¹ Yèsù àhù Kàgàwà bhà idza rò ndàmbe àrà dǒ òná kàsùmì ǒ, kàbhà ábhàlǐ náandrì kà-ti'ò, 'àdù Kàgàwà bhà idza ka kòsì tí dhu nítè kà tò. ² Nírò ní ndi Yèsù adù àtìnà abádhí nǐ: «Nyí nyàla tí wà kóró kòkò dhu? Ma mí obhó dhu núno fùkù: ngǎtsi nínganí atdí odu mà nóodíya nzí ngǎtsi odu dǒ yà iró ka kòrù odu nzínzi ǒ, inzá ka kùgolo ndì rórò.»

*Yèsù ròte tdǎ ndì ndingo òrù-akpà ò rò rò indrǔ abáya
apbè dǒ dhu*

(Mrk 13.3-13; Luk 21.7-19)

³ Yèsù àdi Mizèyituni tí kátina itsu náarí'ì dóná pbìrì dǒ rórò, kàbhà ábhàlǐ náawù òyá kà-ti'ò, 'àdù dhu ìvu kà-tsù 'àti: «Ʋno pé wò dhu nóonziya ndì òná kàsùmì fǎkà. Ndirò,

ádhu ndi nyi nyíngo òná, ndirò kóró yà adzi ǒ dhu-tsù rí ndòdì òná kàsùmì nitèya fǎkà?»

⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nyàndà nga mbèyi, ndirò àpé nyǎbhù atdí ale mà rùtrǎ nyí. ⁵ Ábhǒ ale nóowuya ìwu rǒ ɔvòdu rǒ, 'àdù àtìna: <Ìma ní Krístò.> Ndirò abádhí núutráya ábhǒ ale nyú. ⁶ Nyí nyiriya ìla-òyí mà, 'ònzì rí ìla-gìrìtí màna. Pbéù, àpé nyǎbhùya ɔdɔ rìsì ùkù. Obhó tí, dhu àkǎ wà kóró kǒkò dhu rònzì ì. Pbéù, wòrì ní'ìya nzí yà adzi ǒ dhu-tsù rí ndòdì kóró dhu. ⁷ Atdídhená ale-tidò nóowuya 'ùgyè rǒ ngǔkpà ale-tidò màna. Ndirò atdí ádrùngbǎ kamà bhà pbìrì ǒ ale mà, nóowuya 'ùgyè rǒ ngǎtsi ádrùngbǎ kamà bhà pbìrì ǒ ale màna. Ágǎyì mà mùtìtì màna ní'ìya dhèdhèrò ngari òná. ⁸ Kóró ndi àpbè ní'ìya àdhàdhì yà ari ɔpè ndàkà ndi òná tsìbhále náarábàna àpbè bhèyi.

⁹ Kǒkò dhu rí 'ònzì òná kàsùmì ǒ, ìndrǔ nóowuya nyípfo rǒ ndíní ka kavù tí rùkú, kadù nyǒkyè. Kóró ale yà ìnzá Kàgàwà núni nóondróya nyí okúdu dò rò. ¹⁰ Wò ndi kàsùmì ǒ, ábhǒ ale nyú núubhàya fíyó a'uta. Abádhí nóondróya ì nzínziya ǒ. Ndirò nzínziya ǒ, abádhí nóowuya ì nípfo rǒ, 'ùbho ì òmvǔ-fó. ¹¹ Títò tó ábhǒ pbànábí núunyàya ì, 'àdù ábhǒ ale nyú nátra. ¹² Nzérenga nóotróya yà adzi dǒ, ràdù ábhǒ ale tó àzè nábhà rǎzo. ¹³ Pbéù, kǒkò dhu-dzi òndù rí kóró, rǎrà àhu kóró dhu-tsù rí ndòdì dhu ò ale ní ndi ògù ɔgúya.

¹⁴ Ka kúnɔya pé òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi tó Ídzi Màkùrù angyi kóró yà adzi ǒ, ndíní kóró ale adù tí ìrìna. Ndirò ní ndi yà adzi ǒ dhu-tsù náadùya ndòdì.»

Yèsù rǒte ɔdòna rǒ'ɔ ìndrǔ-tse ɔtdì rí dhu dǒ dhu (Mrk 13.14-23; Luk 21.20-24)

¹⁵ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlǐ ní: «Nyí nyalaya yà Kàgàwà bhà nabì Dànyelè núuno <ɔdòna rǒ'ɔ atdídǒ òndrò ka kóndrò atdídǒ ale> tí ka kátina ale, Kàgàwà bhà idzá ìlìlǎ ngari ò idè ró. Yàrí dhu òzè rí ale náká ndàlǎ ka mbèyi dóna ǒ! ¹⁶ Ní ndi nínganí, Yùdeya tó pbìrì ǒ ì nòtù ale náakáya òtsè pbìrì-akpá dò. ¹⁷ Pbi idza dǒ ka kóbhòlò okota tò ngari ò ndi nòtù ale, náakáya nzí ndifò, ndìrà pbi idzá dhu númbà ndòkù nà. ¹⁸ Ndirò, ìnga-bvù ndi nòtù ale náakáya nzí ndòngò ìbha, ndàrà róná ɔrú mùdzarù nídyì. ¹⁹ Ndi nínganí, òya nà rí'ì vèbhále mà, ìba nóndo rí nzónzo rí'ì foyá vèbhále màna ní'ìya ádrùngbǎ àpbè ǒ! ²⁰ Nyítsò nyí Kàgàwà rǒ, ìnzí nyí nyángìlì dhu ní'ìya tí yà ìgye àmǒ òná ádrùngbǎ gírì nà kàsùmì mà, ndirò sàbatù-idhò màna ǒ. ²¹ Ndi nínganí, ìndrǔ náabáya àpbè abho nyú, ròsè kóró

yà ì abà yà Kàgàwà náanzìna yà adzi rò rìrà àhù indo àp̀bè dòná. Ndirò ndi àp̀bè-tidò ní'íya mbá tdítđ akèkpá màtí. ²² Inzi Kàgàwà núungòna gukyè wòrí idhò-ònga, ní atdí ale mà náagùna nzi. Pbé̀tù kùngò ndi idhò-ònga ròngò ídò yà fíndà oko tí ndi ndavò ale-okú dò rò.

²³ Atdí ale mà náatiya gukyè nyí ní: <Nyàndà! Kàní Krístò rí'ì iró!> ndirò ndàti: <Ndání kà rí'ì ndoró!>, ní àpé nyá'uya ka. ²⁴ Títò tó Krístò mà, títò tó pbànábí mànà núnyàya ì, 'àmbe ádròdrò wíwí mà, inzà apèna 'ònzì angyi ìndrù-nzínzì ò dhu mànà dhu ònzì dò, ndíní ì utorá tí fíndà Kàgàwà avò ale mà, àkàkà fíyò ní. ²⁵ Kòní, ma mòvò wà ndi dhu angyangyi fùkù!

²⁶ Ìndrù owuya gukyè àtìna rò nyí ní: <Nyàndà, ndání kà rí'ì rùngù ò,> ní àpé nyòwuya òwu rò ányì. Ndirò, ìndrù owuya gukyè àtìna rò: <Kàní kà rí'ì kàluga ò,> ní àpé nyá'uya ì ale rùnona dhu. ²⁷ Obhó tí, Ìndrù t'ídhùnà rìrà dhu níliya ndi àdhàdhì ɔvɔ náarámbìli òrù-akpà rò, nditò ndi adyifò náarí nditò iná rò, ndèdà adyifò náarótsù iná rò dhu bhèyi. ²⁸ Abvo rí'ì róna ní ndi pbàsègè núunduya ì òyá.»

Ìndrù t'ídhùnà rìngò dhu

(Mrk 13.24-27; Luk 21.25-28)

²⁹ Yèsù adù àtìna tdítđ ábhàlì ní: «Wòrí ádrùngbá àp̀bè dzidò tí adyifò núutiya, àbí ràdù inga t'áwùta núbhà. Alali náawáya ì òrù-akpà-nyí rò rò, ndirò ádròdrò ɔbi nà arí'ì òrù-akpà ò dhu-tsí níviya. ³⁰ Nírò ní ndi ka kalaya Ìndrù t'ídhùnà rìngò dhu ìtè rí dhu òrù-akpà-nyí rò. Ní yà adzi ò kóró ale-tidò náambèya 'ùhù dò atdíđ. Abádhí náalaya Ìndrù t'ídhùnà, òrù-akpà ò rò rìrà ádrùngbá àp̀bù dò, ádrùngbànga tó ɔbi nà, ndirò ádrùngbànga tó awáwù ò ró. ³¹ Ádrùngbá wàndà nóngóya, Ìndrù t'ídhùnà, ràdù pbìndà màlàyíkà núvi ifo yà adzi-pbidò ònà, ndíní fíndà ndi ndavò ale-tsù nundu tí, ròpè ndi yà adzi náapè ndi ì rò, ràrà àhù kà-tsù náarà ndòdì ì.»

Mùtìni tí kátìna itsu tó mbólí ràvìna dhu

(Mrk 13.28-31; Luk 21.29-33)

³² Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlì ní: «Nyìrè pé mùtìni-kpa dò róte mbólí rùnona dhu: yà kà-bí nípbàna ndi tsànda ò rò, kòpbí náapè ì'á, bína ràdù ndòpè ndàtá, ní nyùni dhu lábhu tó kàsùmì rìrà wà. ³³ Ní ndi dhu bhèyi tí, nyí nyalaya gukyè kòkòrí dhu rí 'ònzì dhu, ní nyí nyùniya dhu Ìndrù t'ídhùnà rìngò ònà kàsùmì ràkà wà, ndirò kà rari'ì tsàtsàná. ³⁴ Ma mí obhó dhu núnɔ fùkù, kàkà kòmbí

rí'ì ale rǐ nǐ ùve kóró inzá kǒkò dhu nónzì ì rórò. ³⁵ Òrù-akpà mà, yà adzì mànà nùudàya ùdà, pbétù pbàkà òtè nùudàya nǐ akekpa màtí.»

*Atdí ale mà núnì nzá Yèsù ingoya òná idho dhu
(Mrk 13.32-37; Luk 17.26-30,34-36)*

³⁶ Yèsù adù àtìna tǐtǐdǒ ábhàlǐ nǐ: «Atdí ale mà núnì nzá ì dhu nónziya ì òyá idho mà ndì kàsùmì mànà, ìmbá rǐ'ì òrù-akpà ò arǐ'ì màlàyíkà màtí, ndirò ìmbá rǐ'ì Kàgàwà t'ídhùnà màtí. Pbétù ka núnì ní Àba Kàgàwà kèlè atdirò.

³⁷ Obhó tí, yà Nwà bhà ato ǒ ì nanzì dhu nónziya ì ndì dhu bhèyi tí yà Ìndrǔ t'ídhùnà rǐngo nínganí. ³⁸ Obhó tí, angyinǎ rò, tǔ idha nùutú ràm̀bilì kóró yà adzì rò, ìndrǔ ongónà 'ònyù, 'adù 'òmvù. Abádhí ongónà 'ùmba, 'adù fiyó nzónzo nábhu ràm̀bǎ ì, ràrà àhu Nwà rǒtsù sàfinà ò òná idho ò. ³⁹ Ìndrǔ níli nzá afiya atdí dhu dǒ màtí, ràrà àhu idha rǔtǔ ràm̀bilì yà adzì, ràdù ìndrǔ-tse nótǐ kóró dhu ò. Ní ndì dhu nónziya ndì ndì dhu bhèyi tí Ìndrǔ t'ídhùnà rǐngo nínganí. ⁴⁰ Ndi nínganí, óyǒ rò ì nòtù inga-bvǔ ale nzínzì ǒ rò, ka kowuya atdí ale nódýì rǒ, kadù ngǎtsi ale nùbhà. ⁴¹ Ndirò, óyǒ rò ì nòtù dhu ò'ù ì'ì odu dǒ ró vèbhále nzínzì ǒ rò, ka kowuya atdí tsibhále nódýì rǒ, kadù ngǎtsi nùbhà. ⁴² Nírò, nyàndà nga mbèyi, inzá nyǐ nyùnì fùkù Ádrùngbǎle níraya òná idho nídhunǐ. ⁴³ Ndirò, nyàlǔ yà ma múnɔna dhu mbèyi dǔku ò: idza-àbadhi náapé àdù ogbotále rǐrà pbìndà kùbhingá òná kàsùmì núnì angyangyi, ní kà ràdù àdì ípìrǒ rò, ìnzǐ ndàdù pbìndà idza-tsù nábhu ogbo rùkò, ndàdù òná dhu ùmbà. ⁴⁴ Ní ndì dhu-okú dò rò, nyǐ nyú mà átò, nyǐ nyàkǎ nyòkò ípìrǒ rò. Obhó tí, Ìndrǔ t'ídhùnà níraya yà inzá nyǐ nyìrè kà ràdù ìrà òná dhu tí kàsùmì ǒ.»

*Ídzì kasutále mà nzére kasutále mànà tó mbólí
(Luk 12.41-46)*

⁴⁵ Wò dhu-dzidǒ Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Ádhi pbà kasutále yà ndì nífu, ndirò nyǐkpóna ótdyù, yà pbìndà kasu tó ádrùngbǎle níli kasutále dǒ ádrùngbǎle tí, rǐngò ònyù nùbho kasutále tò àkǎkǎ kàsùmì ǒ? ⁴⁶ Hirò nónziya ní wò ndì kasutále, yà ndàdù ndì ndí rò pbìndà kasu tó ádrùngbǎle rǒtùna fǐndà ka kavi kasu nónzi arǐ ró ale. ⁴⁷ Ma mí obhó dhu núnɔ fùkù, kàbhà kasu tó ádrùngbǎle níliya ka ádrùngbǎle tí, rǐngò kóró pbìndà dhu-tsí nódò! ⁴⁸ Pbétù, ndì kasutále ní'íya gukyè nzére ale tí, ndàdù àtìna afína ò: <Pbàkà kasu tó ádrùngbǎle ní nǐ ndì nadùya tsàkàtsàkà,> ⁴⁹ ndàdù ndòpè ndòvì ì arǐ kasu ònzi mànà atdíkpá odhína,

'àdù òwu dhu ònyù rǒ, 'àdù dhu òmvù atdíkpá òri aróri ale màrà, ⁵⁰ ní kàbhà kasu tó ádrùngbǎle rǐ ndàdù inzà kìrènà idho ǒ, ndirò inzà kàni kàsùmì ǒ nínganí, ⁵¹ kǒdíya ka kasu ǒ rò, ndàdù ànyàna nótù àdhàdhì ɔyɔyɔ idàya nà ale-ànyà nítdì ka karí dhu bhèyi. Ànyì ní'íya ɔdzi mà, ale-kù t'átrita màrà.»

25

Idrè inzà àpè kpabhále núnǐ vèbhínzo tó mbólí

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna p̀b̀indà ábhàlǐ nǐ: «Òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi níliya ndi yà dhu bhèyi: Idrè inzà àpè kpabhále núnǐ vèbhínzo núugu f̀ỳỳó tarà ndínǐ ì owu tí amba-akpà-tsí náko. ² Ní imbò abádhí núnǐ ǒ ní'ì p̀b̀àdhómá, ndirò imbò nadù ì'ì nyìkpóya ótdyù. ³ P̀b̀àdhómá tó imbò tsí núugu f̀ỳỳó tarà, ìnzǐ 'àdù olù dz̀ǹàya ǹǹzina tarà ò idha nídyì. ⁴ P̀b̀étù, yà nyìkpóya ótdyù tsí, náadù f̀ỳỳó tarà nùgù, 'àdù olù dz̀ǹàya ǹǹzina tarà ò idha nídyì ngàtsi wìtù ǒ. ⁵ Ní ìnzǐ amba-akpà-tsí r̀r̀rà tsàkàtsàkà rò, kǒkò idrè vèbhínzo-nyìkpó náapè 'òrì, idho ràdù 'òdyì.

⁶ Nírò ní ndi ìkù náarà àta iku-alìkpa ǒ: «Kànǐ amba-akpà-tsí nírà wà! Ní nyùvò nyòwù kàko!» ⁷ Ní kǒkò idrè vèbhínzo níwà ì idho ò rò, 'àdù 'òpè 'òbhòlò f̀ỳỳó tarà. ⁸ Ní p̀b̀àdhómá tó vèbhínzo náati yà nyìkpóya ótdyù tsí nǐ: «Kànǐ f̀àkà tarà ràvè, ní nyìbho f̀ùkù tarà ò idha ake f̀àkà.» ⁹ Ní yà nyìkpóya ótdyù tsí náadù dhu àdu abádhí tò 'àti: «Inzǐ f̀òkà rí'ì idha r̀k̀k̀ àlè tò atdíkpá nyǐ màrà! Ní nyòwu nyòdzi f̀ùkù kùdzǐ arí ale-fó.» ¹⁰ Ní kǒkò p̀b̀àdhómá tó vèbhínzo náadù òwu tarà ò idha nódzi. P̀b̀étù, ànyì abádhí òwù ró ní ndi, amba-akpà-tsí adù ndìtò. Ní yà imbò vèbhínzo, nyìkpóya ótdyù, yà angyangyi rúbhi kòdò rǒ, náadù òtsù atdíkpá àbadhi màrà amba ka kùndà nǐ màhendù ò, kadù tsàtsù nàpbi atdíǒ. ¹¹ Ní olù nyú ní ndi, ngùkpà imbò vèbhínzo níwù ùvò. Abádhí nítsi 'òpè 'ùkù, 'àmbe àtìna dǒ: «Ádrùngbǎlé, ádrùngbǎlé, ápfo tsàtsù f̀àkà!» ¹² P̀b̀étù, amba-akpà-tsí náadù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ma mí obhò dhu núnò f̀ùkù: Inzá ma m̀ni nyǐ!»»

¹³ Ní Yèsù adù àtìna t̀d̀t̀d̀ p̀b̀indà ábhàlǐ nǐ: «Nyòko nyìkpókù nà, inzà nyǐ nỳni ndi idho mà, ndi kàsùmì màrà nídhunǐ.»

*Atdí ale bhà ìbhu kasutále tó mbólí
(Luk 19.11-27)*

¹⁴ Tdítdǒ Yěsù adù àtìna p̀bìndà ábhàlǐ nǐ: «Ōrù-akpà ǒ Ádr̀ngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi nǐlì ndì yà dhu bhěyi: Atdí ale náazè ndàrà abhi ò. Ní kǎnzi p̀bìndà kasutále, ndàdù p̀bìndà malì ǹndò foyá. ¹⁵ Atdí ale-fó kǎbhù imbò tàlatà*, ngǎtsi-fó kǎbhù óyǒ tàlatà, ndirò ìbhu rí kìsè ale-fó kǎbhù atdí tàlatà. Ngǎtsi ale tò kǎránà kǎbhù rǒ ndi ale bhà ádr̀ngbǎnga tó ǒbì-bvù rǒ. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndìv̀à ndàrà abhi ò. ¹⁶ Ní ànyirǒ rò tí, yà imbò tàlatà nabà ale náarà mùtùruzì ònzì ndi f̀rangà dǒ, ndàdù ngǎtsi imbò tàlatà nóngyè. ¹⁷ Yà óyǒ tàlatà nabà ale náanzì dhu ndi dhu bhěyi tí, ndàdù ngǎtsi óyǒ tàlatà nóngyè. ¹⁸ Pbétù, yà atdí tàlatà nabà ale náarà ìbhu nógyè, ndàdù p̀bìndà kasu tó ádr̀ngbǎle bhà malì nótdù ònà.

¹⁹ Ní ábhǒ idho nyú dzidǒ, wò kasu tó ádr̀ngbǎle náarà ndàdu abhi ò rò. Ní kǎdù p̀bìndà kasutále núnzi ndinǐ ngǎtsi ale ǹnno tí ìngbǎ dhu bhěyi màtí ndì ndónzì kasu foná ka kabhù tàlatà nǐ dhu. ²⁰ Ní yà imbò tàlatà ka kabhù foná ale ǹira, ndètè yà ndì ndóngyè ngǎtsi imbò tàlatà, ndàdù àtìna: «Ádr̀ngbǎlé, nyi nyibho imbò tàlatà fudú, ní kǎnǐ ma móngyè ngǎtsi imbò tàlatà.» ²¹ Kǎbhà kasu tó ádr̀ngbǎle náadù àtìna kà nǐ: «Ídzi dhu ní wò! Nyi ní idzi kasutále, ndirò mběyi arí foná ka k̀lì dhu òdo ale. Nyi nyódò yà funú ma mabhù ákěkpá dhu nyú mběyi. Ní ndi dhu-okú dò rò, ma mí nyilǐ nyongò pbàkà ádr̀ngbǎ malì nyú nódo. Ìrà àlè r̀nzi dhèdhe atdíkpá nyi mànà!» ²² Wò dhu-dzidǒ, yà óyǒ tàlatà nabà ale ǹira, ndàdù àtìna: «Ádr̀ngbǎlé, nyi nyibho óyǒ tàlatà fudú. Ní kǎnǐ ma móngyè ngǎtsi óyǒ ngùkpá tàlatà.» ²³ Kǎbhà kasu tó ádr̀ngbǎle náadù àtìna kà nǐ: «Ídzi dhu ní wò! Nyi ní idzi kasutále, ndirò mběyi arí foná ka k̀lì dhu òdo ale. Nyi nyódò yà funú ma mabhù ákěkpá dhu nyú mběyi. Ní ndi dhu-okú dò rò, ma mí nyilǐ nyongò pbàkà ádr̀ngbǎ malì nyú nódo. Ní ìrà àlè r̀nzi dhèdhe atdíkpá nyi mànà.» ²⁴ Kà r̀ku dòná rò nǐ, yà atdí tàlatà nabà ale ǹira átò, ndàdù àtìna: «Ádr̀ngbǎlé, ma m̀ni dhu nyi r̀rǐ atdítdǒ arórù ale. Nyi nyarí dhu ògu inzà nyi nyazò dhu ònà ìnga ǒ, ndirò nyi nyarí ònyè-tsù ǹndù inzà nyi nyarè itse ònà ìnga ǒ. ²⁵ Ma mí ì ̀do nà atdítdǒ, ní ndi dhu-okú dò rò, ma marà pb̀kù tàlatà nótdù adzi ò. Ní, ákǒ pb̀kù malì fudú rò.» ²⁶ Kǎbhà kasu tó ádr̀ngbǎle adù dhu àdu kà tò ndàtì: «Nyi ní nzéɛ, ndirò ngbǒna áyí kasutále! Nyi nyuni wà dhu ma rarí dhu ògu inzà ma mazò dhu ònà ìnga ǒ, ndirò ma rarí ònyè-tsù ùndù inzà ma marè

* **25:15** 25.15 Atdí tàlatà ní mbèmbè imbò àbì tó kasu tó mùkìmbà Pb̀gìrìkì tó pbìrì ǒ.

itse ònà inga ǒ. ²⁷ Ní dhu akána tí obhó nyarà pbàkà fùrangà nílì yà fùrangà òdò arí ale-fó, ndínì ma mí madù nínganì, ma madùya t'ítsi àkònà iwà dòná nìdò rórò.> ²⁸ Wò kasu tò ádrùngbǎle náadù àtìna tdítdǒ: <Nyàkò wò atdí tàlatà kà-fó rò, nyǎdù àbhùnà yà idrè tàlatà nà rí'ì ale tò. ²⁹ Obhó tí, dhu nà arí'ì ale tò ka kabhùya dhu, àbadhi ràdù ì'ì dhu nà abho nyú ròsè. Pbétù, ìmbǎ arí'ì dhu nà ale-fó rò, ka kakòya yà akekpa kǎrì'ì nà dhú-ngba mà. ³⁰ Ní nyìdyi wò àkyǎkyè kasutále, nyòbvù iri ìnò ò. Ányì ní'ìya odzi mà ale-kù t'átrita mànà.>>

Ìndrǔ t'ídhùnà itdiya ìndrǔ-ànyǎ tí dhu

³¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlì nǐ: «Ìndrǔ t'ídhùnà mà ríwu pbìndà ádrùngbǎnga tò awáwù ǒ kóró pbìndà màlàyíkà mànà nínganì, kǎdiya ádrùngbǎnga tò awáwù tò pbìndà tombi dǒ. ³² Ní kóró yà adzi dǒ ale-tidò núunduya ì kònzǐ, kà ràdù òyángà núndò àdhàdhì tàma núnda arí ale náarí tàma mà nzínzì ònga nútù ìndrì mànà dhu bhèyi. ³³ Kǎliya tàma pbìndà fangà dònǎ rò, ndàdù ìndrì núlì pbìndà ígù dònǎ rò. ³⁴ Nírò ní ndi Ádrùngbǎ kamà náadùya àtìna pbìndà-fangà dònǎ rò rí'ì ale nǐ: <Nyìwù, nyí yà Àbadu náaso nyí rò, nyòkò yà angyangyi kǎbhòlò fùkù yà adzi ndi ndanzì nínganì Ádrùngbǎ kamà bhà idzi-kàmǎ tí. ³⁵ Obhó tí, ma mí'ì àwù nà, ní nyí nyibho ònyè mòmnyè. Ma mí'ì idha-atdyú nà, ní nyí nyibho idha mòmnyè. Ma mí'ì olo tí, ní nyí nyakò ma mbèyi. ³⁶ Ma mí'ì tírǒrò, ní nyí nyufó ma. Ma mí'ì andi nà, ní nyí nyiwú mandà. Ndirò ma mí'ì imbi ò, ní nyí nyiwú mandà.> ³⁷ Nírò ní ndi obhónángatále nòongúya dhu kà-tsǔ, 'àti: <Ádrùngbǎlé, íngbàngá nga ndi mà mala nyi àwù nà nyí'ì ró, màdù ònyè nábhu nyòmnyè nǐ? Íngbàngá nga ndi mà mala nyi idha-atdyú nà nyi nyí'ì ró, màdù idha nábhu nyòmnyè nǐ? ³⁸ Íngbàngá nga ndi nyi nyí'ì olo tí, màdù nyako mbèyi ní? Ndirò, íngbàngá nga ndi mà mala nyi tírǒrò nyi nyí'ì ró, màdù mberù núfò rànú nǐ? ³⁹ Íngbàngá nga ndi, mà mala nyi andi nà nyi nyí'ì ró, màdù òwu nyandà ní? Ndirò, íngbàngá nga ndi mà mala nyi imbi ò nyi nyí'ì ró, màdù òwu nyandà nǐ?> ⁴⁰ Ní Ádrùngbǎ kamà, adùya dhu àdu abádhí tò, ndàti: <Ma mí obhó dhu núno fùkù, dhu apé ì'ì iwà nyí nyanzì kòkò dhu yà ìnzǐ ka karòzùna dhu tí adódu nzínzì ǒ atdí ale rò màtí dhu tí, ní nyí nyanzì wà ka rùdú.>

⁴¹ Tdítdǒ, Ádrùngbǎ kamà náadùya àtìna fìndá ígù dònǎ rò rí'ì ale nǐ: <Nyìndrǐ nyí itse tidú rò, yà Àba Kàgàwà afù nyí rò. Nyòwu yà kǎbhòlò Pfòmvo mà, pbìndà màlàyíkà

mànà tò ìnzĩ aráve dhòdhóhónganà kàzɛ ò! ⁴² Obhó tí, ma mí'ì àwù nà, ní nyĩ nyibho nzá dhu mɔnyù. Ma mí'ì idha-atdyú nà, ní nyĩ nyibho nzá idha mɔmvù. ⁴³ Ma mira olo tí bvùkù, ní nyĩ nyakò nzá ma. Ma mí'ì tíròrò, ní nyĩ nyufó nzá ma. Ma mí'ì andi nà, ndirò ma mí'ì imbi ò ka kósò ma ró, ní nyĩ nyiwú nzá mandà. > ⁴⁴ Ní kòkò ígù dònǎ rò ì'ìnà ale náadùya dhu òngù átò kà-tsù, 'àti: <Ádrùngbǎlé, íngbàngá nga ndi má mala nyi àwù rĩ nyoho ró, idha-atdyú rĩ nyoho ró, olo tí nyi nyirà fàrábvù ró, tíròrò nyi nyí'ì ró, andi nà nyi nyí'ì ró, ndirò imbi ò ka kósò nyi ró, ìnzĩ mǎdù atdí dhu mà nónzì indù nǐ? > ⁴⁵ Ní Ádrùngbǎ kamà náadùya dhu àdu abádhí tò, ndàti: <Ma mí obhó dhu núnò fùkù, kòkò ìnzá nyĩ nyanzì yà ìnzì ka karózùna dhu tí adódu nzínzì ò atdí ale-rò màtí dhu, ní nyĩ nyanzì nzá rùdú. > ⁴⁶ Ní abádhí nóowuya dhòdhóhóngà tò àpè ò, pbétù obhónángatále náadùya òwu dhòdhóhóngà tò ípìrònga ò.»

26

Pbàyàhúdì tò ádròdrò ale rĩ 'ìri Yèsù ì oho tí dhu
(Mrk 14.1-2; Luk 22.1-2; Yùw 11.45-53)

¹ Yèsù níitdègu yà ndi ndúbhi ùdhenà rò ìndrù tò dhu t'údheta nító kóró, ní kǎdù àtìna pbìndà ábhàlǐ nǐ: ² «Nyĩ nyèni wà dhu Pásika tò Mùhendù rǎrǐ'ì óyò idho dzidò. Ní ka kí Ìndrù t'ídhùnà nípfò, kabhɛ òmvù-fó, ndínǐ ka kǎtò tí mùsàlabhà dǒ.»

³ Wò ndi kàsùmì ò ní ndi, pbàkùhání tò ádròdrò ale mà, Pbàyàhúdì tò pbàkùrǔ màna, núundu ì Kàyafà bhà ádrùngbǎ idzá-yà-ba ò. Kàyafà ní'ì pbàkùhání dǒ kamà. ⁴ Ní, abádhí níri ì ndínì ì alú tí Yèsù ìnzá kóró ale núnì rórò, 'àdù àbhùnà kohò. ⁵ Pbétù, abádhí náadù àtìna: «Dhu àkǎ nzá àlě rǎlǔ ka mùhendù ò rò, akye ìndrù níivàna dhu nǐ.»

Yèsù-dòtsirò nùtrì atdí tsibhále rĩ ndrùù róngu akye nǐ
dhu

(Mrk 14.3-9; Yùw 12.1-8)

⁶ Yèsù ní'ì Bètàniyà tí kátina pbangá-ngba ò, Simoni tí kátina atdí ale bhà idzá. Ndi Simoni ní yà kíkí nà ì'ì ale. ⁷ Ní atdí tsibhále náandrì kà-ti'ò. Ndi tsibhále ní'ì àlbatrò tí kátina odu nǐ ka kóbhòlò tsúpà nà foná. Ndi tsúpà ò ì'ì dhu ní ndrùù róngu, ndirò orú odzina nà akye. Ní ònyù nónyu Yèsù rĩ òná kàsùmì ò, kǎdhò ndi akye Yèsù-dòtsirò. ⁸ Ní wò dhu ì àla rò, Yèsù bhà ábhàlǐ náapè 'ònu nzínziya ò, 'àmbe àtìna dǒ: «Hòkò! Ádhu kà rĩ wòrì akye nínzǎ wò dhu bhèyi ní? ⁹ Ka kàmbènà tí obhó ndi akye nábhù kodzi orú odzi ò, kǎdù ndi fùrangà núndò nǎkùtále tò?» ¹⁰ Ní

Yèsù nítdègu wò abádhí rǎnɔna dhu nósù, ní kǎdù àtìna abádhí nǎ: «Ádhu nyí nyèva wò tsibhále-tsi nǎ? Yà rùdù kònzì dhu ní ídzì dhu nyú ròsè. ¹¹ Obhó tí, nyí nyóngo òko nǎkùtále mànà bìlìnganà, pbétù àlě kí nzì ongo òko nyí mànà bìlìnganà. ¹² Wò akye kòdhò dùdu-tsíró dhu nǎ, kòbhòlò wà ngbòdu angyangyi otú tò. ¹³ Ma mí obhó dhu núno fùkù: kóró ngari ǒ, yà Kàgàwà bhà Ídzì Mǎkǎrù núno ka kí yà adzi ǒ inanǎ, ka kóngo yà tsibhále nónzì dhu àwe ìndrù tò, kowù kǎrè rǒ róná.»

Yudhà rǎ Yèsù ònzi ndàbhù òmvù-fó dhu
(Mrk 14.10-11; Luk 22.3-6)

¹⁴ Wò dhu-dzidǒ, idre dóná óyǒ nà Yèsù bhà ábhàlǐ nzínzì ǒ atdí ale, Yudhà Ìskàriyotà tí kátina, náarà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale-tí 'ò, ¹⁵ ndàdù àtìna abádhí nǎ: «Ádhu nyí nyòzè nyìbhò idù ndínǎ ma mipfo tí Yèsù mabhù fùkú?» Ní abádhí náadù Pbàyàhúdì-bvǔ ìbhù kumì fàrangà-kpǒ nózù, 'àbhù kà-fó. ¹⁶ Ányìrǒ rò tí, Yudhà náadù Yèsù nípfǒ ndì ndí, ndàbhù abádhí-fó nǎ ídzì otu nópè ndònè.

Yèsù rǎ Pásìka tó mǎhendù tó ònyù nǎví kòbhòlò dhu
(Mrk 14.12-21; Luk 22.7-14; 6.21-23; Yùw 13.21-30)

¹⁷ Ìmbǎ ònà afi nà mǎgati ka konyúnà ònà mǎhendù tó wemberè tó idho ǒ, Yèsù bhà ábhàlǐ náawù dhu ìvu Yèsù-tsǔ 'àti: «Ádhà nga ndi nyi nyòzè Pásìka tó ònyù mǒbhòlò indù nǎ?» ¹⁸ Ní Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlǐ nǎ: «Nyòwu kígò ò atdí ale bhà, nyǎdù àtìna kà nǎ, Mǎlimò rǎtina iwà pbìndà ɔve tó kàsùmì-tsù rìndù ndì. Ní ì rǎrǎ Pásìka tó mǎhendù tó ònyù ònyù atdíkpá pbìndà ábhàlǐ mànà pbù idzá rò.» ¹⁹ Ní Yèsù bhà ábhàlǐ náanzì yà kàvinà fíyò dhu, 'adù Pásìka tó mǎhendù tó ònyù nóbhòlò.

²⁰ Ìnga nítdègu àti, ní Yèsù mà náadù òko ònyù-tsùnǎ pbìndà atdí kumì dóná óyǒ nà ábhàlǐ mànà. ²¹ Ní dhu nónyu ì í ònà kàsùmì ǒ, Yèsù náati abádhí nǎ: «Ma mí obhó dhu núno fùkù, nzínzikù ǒ atdí ale rǎ mipfǒ, ndàbhù ma òmvù-fó.» ²² Ní izù núuka Yèsù bhà ábhàlǐ atdídzǒ nyú, 'adù 'òpè 'òngù dhu atdátdíra ǒ kà-tsǔ, 'òwù àtìna rǒ: «Tí ima ndi Ádràngbǎlé?» ²³ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Yà atdíkpá mǎ mǎfǒ ɔtsúka nà kyàwì ò ale ní ndi rí mipfǒ, ndàbhù ma òmvù-fó. ²⁴ Ìndrù t'ídhùnà rǒvè yà Kàgàwà bhà Andítá rǎnɔna dóná dhu bhèyi. Pbétù, kípǒ rí ndàbhù òmvù-fó ale rǎ ì ádràngbǎ àpbè ǒ! Dhu akána nzì kodhì ndi ale mà!» ²⁵ Ní Yudhà, yà Yèsù nípfǒ rí ndàbhù òmvù-fó ale, náakò ɔte, ndivù dhu kà-tsǔ, ndàti: «Tí ima ndi Mǎlimǒ?» Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Nyí ní ndi ka nyi nyùnò.»

*Ádrùngbǎle Yèsù nábhě rí kirè ònyà**(Mrk 14.22-26; Luk 22.14-20; 1Kò 11.23-25)*

²⁶ Dhu ònyà ì'í òná kàsùmì ǒ, Yèsù idyi m̀gati, ndàlù foná. Ní òtsò ndì ndàbhù Kàgàwà tò dhu-dzidǒ, k̀k̀k̀ kà-ǒnga, ndàdù ùndòná pb̀indà ábhàlì-fó, ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Nyàkò yà dhu, nyàdù ònyànà. Ngbǒdu ní yà.» ²⁷ Tdítǒ k̀idiyì ònyà rí'í òná kópà ndàlù foná. Ní òtsò ndì ndàbhù Kàgàwà tò dhu-dzidǒ, k̀d̀d̀d̀ kàbhù abádhí tò, ndàdù àtìna: «Nyí'ì kóró, nyòm̀v̀v̀ ka. ²⁸ Yàrí ní azùdu, yà ìndr̀ ònyànà Kàgàwà mànà azu, ndirò ábhǒ ale-okú d̀ò r̀ò ndì nùf̀ù, ndínì Kàgàwà nùb̀à tí ìndr̀ tó nzérenga abádhí tò. ²⁹ Ma mátina nyí nǐ: Ròpè ndì kòmbí, ma mí nzi yàrí ònyànà nóm̀v̀v̀ tdítǒ, r̀àrà àh̀ ònyànà òwútá nóm̀v̀v̀ àlè kowuya atdíkpá nyí mànà Ábadu Kàgàwà bhà ádrùngb̀anga tó idzi ǒ dhu ò.» ³⁰ Adyi* ì ùỳ ònyànà dhu-dzidǒ, abádhí adù òwu mìzèyitunì tí kátina itsu náarí'ì d̀òná pb̀irì d̀ò.

*Yèsù rí Péterù rí ndòdho dhu nòvò dhu**(Mrk 14.27-31; Luk 22.31-34; Yùw 13.36-38)*

³¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna pb̀indà ábhàlì nǐ: «Indo, yàrí iku ǒ, nyí kóró, nyí nyí m̀b̀ha atdíró. Obhó tí, Kàgàwà bhà bh̀k̀k̀ ò ka kándì dhu kati: «Ma mohoya tàrà t'ùndatatalè, tàrà ràdù 'ìfàlà kóró ngari òná*.»

³² Pb̀ètù, ma mìngb̀è ma dhu-dzidǒ, ma mad̀yà àrà nyòd̀ò Gálilayà tó pb̀irì ò r̀ò.» ³³ Ní Péterù apè òte, ndàdù àtìna Yèsù nǐ: «Ng̀kpà ale mà rí mb̀ nỳb̀ha, ní ma mí nzi nỳb̀ha akèkpá màtí.» ³⁴ Ní Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Ma mí obhó dhu núnò ìndù: «Indo, yàrí iku ǒ, ìnzá à'ù-akpà nàpè òngò r̀òr̀ò, nyí nyí'ina iwà nyí nyàtì ìbh̀-̀g̀na ìnzá nyí r̀nì ma r̀ò.»

³⁵ Ní Péterù adù dhu àdu kà tó, ndàtì: «Ma mí nzi àtina akèkpá màtí ìnzá ma r̀nì nyí, ìmb̀ dhu ì'ina atdíkpá àlè k̀v̀e nyí mànà dhu màtí.» Ndirò kóró ng̀kpà ábhàlì náadù dhu ùnò ndì dhu bh̀yì tí.

*Yèsù rí ndìtsò Gètèsèmanì rò dhu**(Mrk 14.32-42; Luk 22.39-46)*

³⁶ Tdítǒ, Yèsù mà pb̀indà ábhàlì mànà náawù ùvò Gètèsèmanì tí kátina atdí ngari ò. Ní k̀d̀d̀d̀ àtìna abádhí nǐ: «Nyòko ìr̀ò ndàlù ma m̀rà mìtsò òna nà.» ³⁷ Ní k̀d̀d̀d̀ Péterù mà, Zèb̀edayò bhà óyò inzo mànà núnzi, 'adù òwu mànà ànyì. Ní k̀'ì ìz̀ nà atdíǒ, afina ràdù ndòpè ndìnzà ndì. ³⁸ Nírò ní ndì k̀d̀d̀d̀ àtìna abádhí nǐ: «Afidu rí'ì ábhǒ ìz̀ nyí nà, ak̀ỳ ma m̀v̀v̀ dhu bh̀yì. Ní nyòko ìr̀ò, ndirò nyòko ìpìr̀òr̀ò, yà ma mádi dhu bh̀yì.» ³⁹ K̀d̀d̀d̀ àrà itseta

* 26:30 26.30 Ka kuyànà ní Zàb 113-118

* 26:31 26.31 Zàk 13.7

ake, ndàdù ndìbvu obvò, ndàpbă nyìna adzikpa nyú rǒ. Ní kǎdù ndìtsò, ndàti: «Àbá, ndi dhu rǎdù ndònzì nánì, ìndrì wò àpbè tó kópà itse rùdú rò. Pbétù, ndi dhu àkǎ nzá ndònzì ndì ma mòzè ka dhu bhěyi, kàkǎ ndònzì ndì yà nyì nyú nyì nyòzè ka dhu bhěyi.» ⁴⁰ Ní kǎdù ndàdu kǒkò ìbhu àbhàlì-tí'ò, ndàdù abádhí nótù iwà ùdho ró. Ní kǎdù dhu ìvu Péterù-tšù, ndàti: «Nyì nyàdù tí obhó òko ìpirǒ rò ma mànà atdí adyifò-sisì màtí? ⁴¹ Nyòko ìpirǒrò, ndirò nyìtsò nyì akye nyì nyotsúna umvútá ò nǎ. Alafí nózè ndònzì ìdzi dhu, pbétù ale-ngbò rǐ ndi ì'ì ivíví i dhu t'ónzita tò.»

⁴² Ȯyò rí kisě nǎ, kǐndrì ndì itse tdítǒ abádhí-tí rò, ndàdù ndìtsò yà dhu bhěyi: «Àbadú, yàrí àpbè tó kópà náapè ì'ì ìnzì rúda dùdu nǎ ìnzá ma mòmvù rórò dhu tí, ní ìtsè affinù òzè dhu ronzì ndì!» ⁴³ Ní, àbhàlì-tí'ò ndì ndàdu ndì rò, kǎdù abádhí òtù iwà ùdho ró, atdídǒ ìdho rǐ'ì nyìkpóya ǒ nǐdhuñ. ⁴⁴ Yēsù nǐvà ndì, ndìndrì ndì itse tdítǒ abádhí-tí rò. Ní ìbhu rí kisě nǎ, kǎdù ndìtsò, ndùnò yà angyi ndì ndàrà ùnònà rǒ ɔte kèlě. ⁴⁵ Tdítǒ kǎdù ndì àbhàlì i, ndàdù àtìnà abádhí nǐ: «Nyì pbání òko nyì nyòko òdho nyì nyódho ró! Nyì pbání nyǎsǒ nyì? Nyàndà! Kànì Ìndrù t'ìdhùnà nábhù ka kǐ nzérenatále-fó nǎ kàsùmì nákǎ wà. ⁴⁶ Ní nyìvà nyì, kòwu! Kànì ma àbhù rí òmvù-fó ale nǐrà wà!»

Yēsù nálǔ ka kǐ kosò dhu

(Mrk 14.43-50; Luk 22.47-53; Yùw 18.3-12)

⁴⁷ Yēsù rǒte ònanǎ, Yudhà, atdí kumì dòná óyǒ nà kàbhà àbhàlì nzínzì ǒ atdí ale, nǐtò ndì àbhǒ ihé-yà mànà owùna ǒ. I ale-fó nǐ'ì obhí-akpá mà, mùgǒ mànà. Abádhí nivi nǐ'ì pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Pbàyàhúdì ǒ pbàkùrù mànà. ⁴⁸ Ndi Yudhà yà Yēsù nípǒfǒ rí ndàbhu rí òmvù-fó ale, nǐ'ì iwà ndì ndònzina Yēsù ka kuni tí ròná dhu nùnònà ihé-yà tò. Kǎti abádhí nǐ: «Ma mámbǒna ale nǐ'ina ndì nyì nyì atdyúna òho ale. Ní nyàlǔ ka dòtsí.» ⁴⁹ Ní Yudhà náandri ányìrǒ ró tí Yēsù-tí'ò, ndàdù kàtsè ndàti: «Yǎmbù Mǎlimò!» Kǎdù kàmbò. ⁵⁰ Ní Yēsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Òdhí, ónzì nyì nyìrà ònzìnà dhu!» Nírò ní ndì ngǔkpà ale náadù ìndri, àlǔ Yēsù, àdù òsònà. ⁵¹ Ní Yēsù mà nǐ'ì mànà ale nzínzì ǒ, atdí ale nǐdhá pbìndà ìla tó obhi-akpà, ndù'à pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà bhà kasutále-bì nǐ. ⁵² Ní Yēsù àdù àtìnà kà nǐ: «Ádù pbùkù obhi findá ngari ò. Obhó tí, kóró ale yà obhi ùgu arí ìndrù tò, nǎuvèya obhi nǐ tí. ⁵³ Nyì nyìrè tí dhu ìnzì ma ràmbènà mùdzùnà nónzi Àbadu Kàgàwà-fó, rǎdù atdí kumì dòná óyǒ nà dòná róse ìla t'úgyeta tó pbìndà màlàyíká tó pikò nǐbhò idù ányìrǒ rò tí? ⁵⁴ Pbétù, ndi dhu bhěyi kǐ'ì rò, yà àndì ka kandì Kàgàwà

bhà Andítá ò dhu náakána ìngbã dhu bhěyi? Obhó tí, ndi Andítá ràtina kà rākã ndònzì ndi ndi dhu bhěyi.»

⁵⁵ Ndi kàsùmì ǒ, Yěsù adù àtìna ihé-yà nǐ: «Ádhu nyí nyíwu ma nálẹ fukú obhí-akpá mà, m̀gò màna nà, ogbotále nálẹ ríwu ale bhěyi nǐ? Bìlìnganà ma múbhì àdi rò mambe dhu ùdhe dǒ Kàgàwà bhà idza ǒ rò, ìnzì nyàdù ma àlẹ. ⁵⁶ Pbé̀tù, kóró kǒkò dhu nónzì ì ndíń Kàgàwà bhà pbànábí náandí dhu náaká tí.» Nírò ní ndi kóró ábhàlì núubhà àbadhi, 'àdù òtse.

Yěsù rǐ'ì Pbayàhúdì-bvǔ ádròdrǒ anya nítàì arí ale-ònzì dhu

(Mrk 14.53-65; Luk 22.54-55,63-71; Yùw 18.13-14,19-24)

⁵⁷ Yà Yěsù nòsò ale náawù kà nà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà, Kàyafà tí kátina bhà, yà Músà bhà Hyátá tó màlímó mà, pbàkùrǔ màna núndu ì i. ⁵⁸ Péterù adù àdi itseta ndàmbe àrà dǒ Yěsù-owù ǒ, ndàrà àhẹ pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà bhà idza-li'ò. Ní kàtsù idza-ngbò ka kákpòrò nǐ kàlì ò, 'àdù òko obvò atdíkpá sàndírì màna, ndíń ndi ndala tí wò dhu rǎrà iku tí dhu.

⁵⁹ Ní pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Pbayàhúdì-bvǔ ádròdrǒ anya nítàì arí ngǔkpà ale màna kóró, náambénà títò dǒ màtí ka kí Yěsù nóbhẹ dòná dhu nónè dǒ, ndíń kadù tí kòhò. ⁶⁰ Pbé̀tù, ìmbã títò tó ábhǒ ngàmì mà níiwú, 'ùnò títò kà-dǒ, ní abádhí náabà nzá atdí dhu mà. Nírò ní ndi óyǒ ale núuto ì, ⁶¹ 'àdù àtìna: «Wòrí ale àtì: ndi ràràdù Kàgàwà bhà idza núgolo, ndàdù òsinà tdítǒ ìbhẹ idhò ǒ.»

⁶² Ní pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà níivà ndi, ndidè, ndàtì Yěsù nǐ: «Nyì tí obhó dhu àdù? Ádhu kǒkò ale rǎnna d̀nù?» ⁶³ Pbé̀tù, Yěsù adù ìnè ìnè tí. Ní wò kamà adù àtìna kà nǐ: «Yà ìnzì aróvè Kàgàwà-òvò rǒ, ma mòzè nyòtsò dhu nyú. Nyì tí Krístò, Kàgàwà t'ídhùnà nyú?» ⁶⁴ Ní Yěsù adù dhu àdu kà tò, ndàtì: «Inyi ní ndi ka nyì nyùnò. Pbé̀tù, ma mí obhó dhu núno fǔkù: Ròpè ndi kòmbí, nyí nyí Ìndrù t'ídhùnà nálǎ ádr̀ngbãnga tó obi nà arí'ì Kàgàwà bhà fangà dòná rò àdi ró. Ndirò, nyí nyalaya ka átò ádr̀ngbã àpbù dǒ rírá òrù-akpà ò rò ró.» ⁶⁵ Ní pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà núufa róná mberù-ònga, ndàdù àtìna ihé-yà nǐ: «Kùnò dhu nzére nyú Kàgàwà nǐ! Ìmbã àlě kí'ì ngàmì-atdyú nà tdítǒ. Nyí nyìrì wà kùnò Kàgàwà nǐ dhu. ⁶⁶ Ní ádhu nyí nyìrè kà dǒ?» Ní ihé-yà adù dhu àdu kà tò 'àtì: «Kākã wà ndòvè.»

⁶⁷ Wò dhu-dzidǒ, abádhí núuso iso Yěsù-nyìkpó ò, 'àdù kùdù ùngùrù ì ùngùrù ọtsúya nǐ. Ngǔkpà ale nóowúnà

kùpbì rǒ, ⁶⁸ 'àdù àtìnà kà nǐ: «Ínyi Krístǒ, áti pé nyi nòpbì ale fǎkà!»

Péterù rǎtina inzà ndì rúni Yěsù dhu
(Mrk 14.66-72; Luk 22.56-62; Yùw 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Péterù ní'ì irí ndì ndàdì idza-lí ró. Ní kasu tó atdí tsibhále níndri kà-tí'ò, ndàdù àtìnà kà nǐ: «Ínyi mà átò, nyí nyí'ì atdíkpá Yěsù, Gàlilayà tó pbìrì ǒ ale mànà.» ⁷⁰ Pbéù, Péterù adù wò dhu nágò kóró ale-ònzǐ rò, ndàtì: «Ínzà ma m̀nì wò nyi nyúnona dhu.»

⁷¹ Wò dhu-dzidǒ, Péterù adù ndìv̀, ndàrà idza-ngbò ka kákpòrò ní kàlì-li'ò. Ní kasu tó ngǎtsi tsibhále náala ka, ndàdù àtìnà ányìrǒ ì'ì ale nǐ: «Yàrí ale mà ní'ìnà atdíkpá Yěsù, Nàzàretì ale mànà!» ⁷² Ní Péterù adù wò tsibhále ùnò dhu nágò tdítǒ, ndàdù dhu nyú òtsò, ndàtì: «Ínzà ma m̀nì wò ale.» ⁷³ Ní inzà kàsùmì nùdà abho màtí rórò, ányìrǒ ì'ì ale náandrì Péterù-tí'ò, 'àdù àtìnà kà nǐ: «Obhó nyú, nyi ní abádhí nzínzì ǒ atdí ale. Obhó tí, mà m̀nì nyi yà nyi nyóte tí dhu rò.» ⁷⁴ Ní Péterù adù ɔte nópè, ndàtì abádhí nǐ: «Kàgàwà náká ndòtdì ànyǎdu! Ma mòtsò wà dhu matì, inzà ma rúni wò ale!» Ní ányìrǒ rò tí à'ǔ-akpà náadù òngò. ⁷⁵ Nírò ní ndi Péterù adù yà Yěsù núnònà f̀ndà dhu nírè. Kǎtì: «Ínzà à'ǔ-akpà nápè òngò rórò, nyi nyi'ina iwà nyi nyàtì ìbhù-g̀na, inzà nyi rúni ma ró.» Ní Péterù adù àhù iri, ndàdù ndòpè ndòdzì ádr̀ngbǎ izu nyú nà.

27

Yěsù nà ka kówu ùvò Pilatò-ònzǐ dhu
(Mrk 15.1; Luk 23.1-2; Yùw 18.28-32)

¹ Kútsingánǎ nyú, pbàkùhání tó ádr̀òdrǒ ale mà, Pbàyàhúdì ǒ pbàkùrǔ mànà kóró, níri ì atdíkpá, ndínì ì abhù tí Yěsù kohò. ² Ní abádhí náabhù ka kùtsì, 'àdù òwu àbhùnà Pilatò-fó. Ndi Pilatò ní'ì Pbàró má tó pbìrì ǒ lìwalì.

Yudhà rǐ ndùtsi dhu
(Kas 1.18-19)

³ Yudhà, yà Yěsù nípfo ndàbhù òmvù-fó ale, níitdègu kà-dǒ ka kòtdì anya ndínì ka koho tí dhu níri, ní kǎpè ndìrè nga yà ndì ndònzì dhu dǒ, izu ràdù ndùka atdídǒ. Ní kǐdyi yà ndì ndàkò ìbhù kumì f̀rangà-kpǒ, ndàrà àdunà pbàkùhání tó ádr̀òdrǒ ale mà, Pbàyàhúdì ǒ pbàkùrǔ mànà f̀'ò. ⁴ Kǎdù àtìnà abádhí nǐ: «Ma máfà dhu nzére nyú, ìmbǎ afátá nà ale ma mípfo ɔve tò nídhunì.» Pbéù, abádhí adù dhu àdu kà tò 'àtì: «Ínzà wò dhu àndà mà. Ǫtǎny ní ndì!» ⁵ Ní Yudhà adù wò f̀rangà nívò Kàgàwà bhà idzá, ndàdù àhù, ndàrà ndùtsì.

⁶ Pbàkùhání tó ádròdrǒ ale núwá wò fùrangà-kpǒ, 'àdù àtìna: «Àlě tó Ùyátá návi nzá àlě rùli yàrì fùrangà perè tí ka kùbho Kàgàwà bhà idzá fùrangà nùlì ka karí ònà sàndukù ò. Obhó tí, ndi fùrangà ní ìndrù-azù ka kòdzi róná fùrangà.»
⁷ Abádhí níitdègu 'ìrì ndi fùrangà dǒ, ní abádhí adù òwu ìtǎ òru arí ale bhà inga nódzi kà-rǒ, ndínì ka kongó tí ìnzì ní Pbàyàhúdì nátdu ònà. ⁸ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ndi inga nánzi ka kárì indo màtì «azu tó inga» tí. ⁹ Ndi dhu bhěyi ní ndi, yà Kàgàwà bhà nabì Yèrèmiyà núwò dhu náaká. Kǎtì: «Abádhí níidiyì ìbhu kumì fùrangà-kpǒ yà Pbàisràyéli níri ì dóná ka ka kodzi tí róná. ¹⁰ Abádhí adù ndi fùrangà nídyì, 'àbhu ìtǎ nórù arí ale bhà inga rǒ, yà Ádrùngbǎle Kàgàwà núwá idù dhu bhěyi*.»

Pilatò rǐ dhu nóngù Yèsù-tsǔ dhu

(Mrk 15.2-5; Luk 23.3-5; Yùw 18.33-38)

¹¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù níidè lìwalì-ònzì. Ní lìwalì níivú dhu kà-tsǔ ndàtì: «Nyi tí Pbàyàhúdì tó Ádrùngbǎ kamà?» Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàtì: «Ìnyi ní ndi ka nyì nyùnò.» ¹² Tdítdǒ pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, pbàkùrǔ mànà náadù kòbhù, pbétù kǎdù nzá atdí dhu mà nádu. ¹³ Nírò ní ndi Pilatò adù àtìna kà ní: «Nyi nyìrì tí nzá wò kóró ka kùnò dùnú dhu?» ¹⁴ Pbétù, Yèsù adù nzá atdí dhu mà nádu kà tò, idho ràdù lìwalì núko atdítdǒ.

Yèsù-ànyǎ nótdì ka kí ndínì ka koho tí dhu

(Mrk 15.6-15; Luk 23.13-25; Yùw 18.39-19.16)

¹⁵ Bilì, yà Pásìka tó m̀hendù-idhò náarìrà dhu bhěyi, lìwalì bhà màndu ní'ì ndìkòlò atdí ale, yà ihé-yà nózè kikòlò imbi ò rí'ì ale nzínzi ò rò. ¹⁶ Ní ndi nínganí, yà atdítdǒ òvòna ótò ndi Bàrabà tí kátina atdí ale, ní'ì imbi ò ka kósò ró. ¹⁷ Ní ihé-yà níitdègu 'àndù, ní Pilatò ivú dhu abádhí-tsǔ, ndàtì: «Ádhi nyì nyòzè mìkòlò fùkù? Tí Yèsù Bàrabà? Ndirò tí Yèsù, yà Krístò tí kátina ale?» ¹⁸ Pilatò núwò dhu mběyi nyú abádhí rìwù kà nà fona ò kǎdhà nónzi ì í dhu-okú dò rò.

¹⁹ Ní Pilatò àdi anya t'ítàtì tó tombi dǒ rórò, kà-ve níivi tũna kà tò, ndàtì: «Nzìtsǔ nyi wò ìmbǎ rí'ì afátá nà ale bhà dhu ò. Obhó tí, indo kùbhingá, ma màbà àpbè abho nyú onyù-bvù kókú dò rò.» ²⁰ Pbétù, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, pbàkùrǔ mànà níitsu dhu ihé-yà-dò ò, ndínì Bàrabà nonzi tí kikòlò, kǎdù Yèsù nóhò. ²¹ Ní lìwalì náakò ote tdítdǒ, ndivù dhu abádhí-tsǔ ndàtì: «Ádhi ndi kǎkà óyǒ ale nzínzi ò nyì nyòzè mìkòlò fùkù?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò 'àtì:

* 27:10 27.10 Yèr 18.2-3; 19.1-2; 32.6-15; Zàk 11.12-13

«Bàrabà!»²² Ní lìwalì adù dhu ìvu tdítđđ abádhí-tsù, ndàti: «Olu, ádhu ndi Yěsù Krístò tí ka kátina ale nǐ ma mónzina?» Ní kóró ale náadù dhu àdu kà tò, 'àti: «Étǒ ka mùsàlabhà dǒ!»²³ Ní Pilatò níwú dhu tdítđđ ndàti: «Ádhu nyú ndi kǎfǎ?» Nírò ní ndi abádhí adù idù àrǐ nyú tí, 'àti: «Étǒ ka mùsàlabhà dǒ dhé!»²⁴ Dhu ònzì lèmana dhu mà, ìndrù-tsi àva ndì tí dhu màna dhu ndì ndàla rò, Pilatò nídyi idha, ndù'ò otsúna nǐ ihé-yà-ònzǐ rò, ndàdù àtìna abádhí ní: «Wò ale-azù àbhù ka kí rùfù ndi dhu ò ma mí mbǎ ì'ì! Ǫtèkù ní ndi.»²⁵ Ní kóró ihé-yà adù dhu àdu kà tò 'àti: «Kǎzù àkǎ ndàdi dòka-tsíró fàkǎ nzónzo màna.»²⁶ Nírò ní ndi Pilatò adù Bàrabà níkòlò abádhí tò. Kǎdù Yěsù àbhù kùvi asé nǐ, ndàdù àbhùnà kowù ùtonà mùsàlabhà dǒ.

Pbànowí rǐ Yěsù ìwǎ dhu
(Mrk 15.16-20; Yùw 19.2-3)

²⁷ Pilatò bhà pbànowí náawù Yěsù nà lìwalì bhà ádrùngbǎ idzá-yà-ba ò, kóró pbànowí tó pikò ràdù 'àndu róná.²⁸ Ní abádhí núuwa kà-rǒ mùdzarù, 'adù òlòlù kanzù† náfo kà-rǒ.²⁹ Tdítđđ abádhí akpǒrǒ okpèna nà itsukpó-nzo tó mùkákú, 'adù àfonà kà-dǒ rǒ. Abádhí adù izò‡ nábhu kà rǎlù fangà tó otsúna nǐ. Wò dhu-dzidǒ, abádhí nóowúnà 'ùkò rǒ otdyàya dǒ kònzǐ, 'adù òwu kìwa rǒ, 'òpbì sàlutì fìndà, 'adù àtìna kànǐ: «Yǎmbù Pbàyàhúdì tó Ádrùngbǎ kamà!»³⁰ Abádhí nóowúnà iso núso rǒ kà-dò, 'adù òwu izò nídha rǒ kà-fó rǒ, 'ùtì kà-dòtsirò nǐ.³¹ Wò dhu bhèyi ì àvu kà-rǒ dhu-dzidǒ, abádhí níwa òlòlù kanzù kà-rǒ rò, 'adù kà-rǒ mùdzarù nyú núfo kà-rǒ tdítđđ. Wò dhu-dzidǒ, abádhí adù òwu kà nà, 'òwu ùtonà mùsàlabhà dǒ.

Yěsù nútǒ ka kí mùsàlabhà dǒ dhu
(Mrk 15.21-32; Luk 23.26-43; Yùw 19.17-27)

³² Yèrùsàlemà tó kigò ò rò ì úvò rórò, abádhí náatù ì Kùrenì tó kigò ǒ atdí ale nà. Ndi ale-ovò ní'ì Simonì. Ní pbànowí adù kùtu rànò Yěsù bhà mùsàlabhà.³³ Ní abádhí awù ùvò atdí ngari Gòlògotà tí kátina ò. Gòlògotà-tì ní ale dò-kpa tó ngari.³⁴ Anyì abádhí náabhù tdyǒkpó nà ka kàngbǒ òvayì ndínǐ Yěsù omvú tí. Ní ka ndì ndìnè rò, Yěsù adù nzá kòzè ndòmvi.³⁵ Wò dhu-dzidǒ, abádhí núutó ka mùsàlabhà dǒ, 'adù kà-rǒ mùdzarù nùndò foyá ngalà ǒ ì òvì rórò.³⁶ Wò dhu-dzidǒ, abádhí adù òko obvò, 'àmbe kàngbǒ nódò dǒ.³⁷ Kà-dóná, abádhí apbá àndí ka kàndì dhu dóná bháwù-ngba. I andítá ní'ì kà-ànyǎ ka kòtdì ndínǐ ka koho tí okúna dò rò afátá nítè rí. Ndi andítá ní'ì: «Yàrí ní Yěsù, Pbàyàhúdì tó Ádrùngbǎ kamà.»³⁸ Ndirò ka kutó óyǒ

† 27:28 27.28 Òlòlù kanzù ní'ì Pbàrómá tó pbànowí núufónà mberù. ‡ 27:29 27.29 Ndi izò núuwù dhu ní'ì ádrùngbǎ kamà-fó mùgǒ.

ogbotále m̀s̀alabhà d̄ kà mànà, atdí ale kà tó fangà dònǎ r̀, ndir̀ ngǎtsi ale kàbhà ígù dònǎ r̀.

³⁹ Anyir̀ r̀da ale ǹowúnà dhu ǹǹò r̀ kà n̄, 'àdù òwu d̀ya ǹb̀hì r̀. ⁴⁰ Abádhí owúnà àtìnà r̀ ka n̄: «Inyi, yà Kàgàwà bhà idza nyi nyátsù nyugolo, nyadù òsìnà ìbhù idhò ǒ r̀, ígù pé nyi nyi-tír̀! Nyi nyapé ì ì Kàgàwà t'ídhùnà nyú tí, ní ífo pé m̀s̀alabhà d̄ r̀.»

⁴¹ P̀b̀akùhání tó ádr̀dr̀ ale mà, M̀s̀à bhà Ƴyatá tó màlímó mà, P̀b̀ayàhúdì ǒ p̀b̀akùr̀ mànà ǹngb̀ò ka ndi dhu bh̄yi tí, 'àti: ⁴² «K̄ḡ ng̀kpà ale, p̀b̀étù kà r̄ n̄ ì àdù ndìgù nditír̀! Ka ná tí P̀b̀àisr̀yélì tó Ádr̀ngb̀à kamà? Kifo pé kombí m̀s̀alabhà d̄ r̀, ndir̀ ní ndi mà mad̀na kà'ù. ⁴³ Kà'ù Kàgàwà, ndir̀ k̄ti: «Ìma ní Kàgàwà t'ídhùnà.» Ní kàndà pé Kàgàwà r̄ k̄ḡ kombí dhu.» ⁴⁴ Ndir̀ k̀k̀ò kà-tì ka k̀t̀nà m̀s̀alabhà d̄ ogbotále ǹngò dhu kà n̄ ndi dhu bh̄yi tí.

Ỳs̀ù r̀v̀è dhu

(Mrk 15.33-41; Luk 23.44-49; Ỳw 19.28-30)

⁴⁵ R̀p̀è ndi azà adyif̀-̀s̀ìs̀ì adyìbhengá nga tó ǒ r̀, r̀rà àhu àr̀g̀yètdì adyif̀-̀s̀ìs̀ì adyíd̄ nga tó ò, ìn̄-yà níibv̀ú ndi k̀r̀ò ndi p̀b̀ir̀ ǒ. ⁴⁶ Ní mb̀emb̀è ndi àr̀g̀yètdì adyif̀-̀s̀ìs̀ì ǒ, Ỳs̀ù náakù or̀ú t̀na nyú nà, ndàti: «Èloyì, Èloyì, lamà s̀ab̀akàtanì?» Kà-tì ní: «P̀b̀akà Kàgàwà, p̀b̀akà Kàgàwà, ádhu nyi nỳbhà ma ní*?» ⁴⁷ Ngúfe ale k̀k̀ò ànyì r̀ ì ì ale nzínzì ǒ n̄iri ẁò dhu, 'àdù àtìnà: «Kà r̄ Èliya nánzi.» ⁴⁸ Ní abádhí nzínzì ǒ atdí ale náakù, ndìd̀yì sifong̀ò, ndàf̀ ògyògyè d̀vayì ò. Ẁò dhu-dzid̄, k̀d̀ù k̀wà ndòtù ízò-tsù d̄, ndàd̀ àvanà Ỳs̀ù-tsù ndin̄ k̀ndù tí ònà r̄ ì d̀vayì. ⁴⁹ P̀b̀étù, ng̀kpà ale àdù àtìnà: «Kàndà pé Èliya r̀rà k̄gù dhu.» ⁵⁰ Ỳs̀ù adù òkù tdít̄d̄ ar̄ nyú tí, afina ràd̀ù ìtd̄. ⁵¹ Anyir̀ r̀ò tí, Kàgàwà bhà idzá ka k̀s̀ò mber̀ù náadù ndifa, ònànga r̀tù ndi oyo, r̀p̀è ndi or̀ù r̀ò, r̀rà àhu obv̀ò. M̀t̀it̀ì náabh̀è adzi rivi, bhalabhala tó odu ràd̀ù 'ùfa. ⁵² Ndir̀ò, ìndr̀ù ka k̀td̀ù òyà ìbhù-lì'ò náadù 'ùngbe. Ní yà Kàgàwà bhà ale tí ì ar̄'ì r̀òr̀ò uv̀è ale náadù 'ùngbe. ⁵³ Abádhí núuv̀ò ìbhù ò r̀ò. Ní Ỳs̀ù ìngb̀è ndi dhu-dzid̄, abádhí àdù òtsù Ỳr̀usàlemà ìl̄l̄ k̄g̀ ò ábh̄ ale nyú ràd̀ù ì àla ànyì. ⁵⁴ P̀b̀ar̀ómá tó p̀b̀ir̀ ǒ atdí miyà p̀b̀anówì d̄ ádr̀ngb̀àle mà, yà Ỳs̀ù-ngb̀ò nòd̀ò r̀ò ùbhìnà p̀b̀anówì mànà, náala m̀t̀it̀ì nábh̀è adzi r̀ambe ìvi d̄ dhu, k̀r̀ò ndi ǹn̄zì dhu mànà. Ní odo n̄ísì atdí d̄ abádhí ò, abádhí ràd̀ù àtìnà: «Obhó nyú, yàr̀ì ale ní'ì Kàgàwà t'ídhùnà.»

* 27:46 27.46 Zàb 22.2

⁵⁵ Ábhǒ vèbhále ní'ì ànyì rò 'àmbe 'ònzì rí dhu àndà dǒ itse rò. Í vèbhále ní'ì Gàlilayà tó pbìrì ò rò íwũ Yèsù-owù ǒ, 'òwù kà-kàsǔ nónzì rǒ vèbhále. ⁵⁶ Abádhí nzínzì ǒ í'ì ní: Mágàdalà tó kigò ǒ Màriyà mà, Màriyà, Yàkòbhò mà Yòzefù mànà tsánà, ndirò Zèbèdayò bhà inzo tsánà mànà.

Yèsù nótù ka kí dhu

(Mrk 15.42-47; Luk 23.50-56; Yùw 19.38-42)

⁵⁷ Pbítsòngǎnǎ, atdí ònzònzì ale níra àhu Pilatò bhà. Ndi ale ní'ì Àrimàtayò tí kátina kigò ǒ ale, ndirò kǒvò ní'ì Yòzefù. Ka ní'ì Yèsù bhà ábhàlǐ átò. ⁵⁸ Ní kǎrà Pilatò-tí'ò, ndàdù Yèsù-abvò nónzì. Ní Pilatò àdù ndi abvo návi kabhù kà-fó. ⁵⁹ Ní Yòzefù adù ndi abvo nídyì, ndàkpòrò ngbòna yà abvo òtdù ka karí òná mberù-owútá ní. ⁶⁰ Kǎdù àrà kòtdù yà ndi nyú ka kòtdúya tí òná ndi ndabhù kogyè bhalabhala ò ibhu ò. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ádrùngbǎ odu-íyà-ba nígèrè ndàpbí ndi ibhu-lí'ò nǐ, ndàdù àrà. ⁶¹ Mágàdalà tó kigò ǒ Màriyà mà, ngǎtsi Màriyà mànà náadù òko ànyìrǒ, ibhu-tsànà.

Pbànowí rǐ Yèsù-adzidò-ngbò nódò dhu

⁶² Tsútsǎ nínganí, sàbatù-idhò tò indrù óbhòlóná ì òná idhò dzidǒ ùbho inga ǒ, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Pbàfàrisáyó mànà náawù atdíkpá Pilatò bhà. ⁶³ Abádhí adù àtìna kà nǐ: «Ádrùngbǎlé, wò títò-ba núuno inzà ndi ndàpè òvè rórò dhu nísè wà òká. Kǎti, ìbhù idhò dzidǒ ndi ringbèya ndi òve-bvù rò. ⁶⁴ Ní ndi dhu-okú dò rò, dhu àkǎ nyavi kòdò wò adzidò-ngbò ràrà àhu ìbhù idhò ò. Obhó tí, kabhà ábhàlǐ rǎdù iwu kǎ-bvò nówè, 'òwù nà, 'àdù àtìna indrù nǐ iwà kà ringbè ndi òve-bvù rò. Ní wò ndi títò nádù ì'ì nzére nyú, ròsè yà angyi í'ì dònǎ.» ⁶⁵ Ní Pilatò adù àtìna abádhí nǐ: «Kànǐ pbànowí sàndìrì tí oko tí. Ní nyòwu, nyàdù ndi adzidò-ngbò nábhu kòdò mbèyi yà nyǐ nyòzè ka dhu bhèyi.» ⁶⁶ Ní abádhí awù, 'àdù ize níli ibhu-tsù ka kàpbí nǐ odu rò, 'àdù pbànowí núli ràmbe ndi adzidò-ngbò nódò dǒ.

28

Yèsù rǐ ndàngbè dhu

(Mrk 16.1-10; Luk 24.1-12; Yùw 20.1-10)

¹ Tsútsǎ nínganí, sàbatù-idhò dzidǒ rùbho inga ǒ, Mágàdalà tó kigò ǒ Màriyà mà, ngǎtsi Màriyà mànà náawù màmbì ǒ Yèsù ka kòtdù róngà nándà. ² Ní uró rò tí, ádrùngbǎ mùtiti níisí, Kàgàwà bhà màlàyikà rǎdù ifo òrù-akpà ò rò. Kǎdù odu nógèrè igi, ndàdù àdi dòná. ³ Kíli ndi òvo nábili dhu tó awáwù bhèyi, kà-rǒ mùdzarù rǎdù òwu tdyé, mbìlìkàkù bhèyi. ⁴ Ní ádrùngbǎ odo níisí yà ibhu-ngbò òdò rǒ rúbhi sàndìrì ò. Abádhí adù 'òpè 'àmbe ìvi dǒ, ndirò

'àdù 'àwà obvò iwà ẹ̀ve ale bhěyi. ⁵ Ní màlàyikà náapè ọte, ndàtì vèbhále nǐ: «ǐnzǐ nyònzì ọdọ. Ma m̀ni wà dhu nyǐ nyómèna ale r̀rǐ Yèsù, yà mùsàlabhà dǔ ka kútǔ ale. ⁶ Kà rǐ mbǎ ì'ì iró, k̀ngbè wà ndì yà ndi ndunọ dhu bhěyi. Nyiwǔ nyàndà pé kǎ-bvò ka k̀lì r̀yi rónḡa. ⁷ Ní nyòwu nyùnọ dhu tsàkàtsàkà kàbhà ábhàlǐ tò nyǎti, ka r̀ngbè wà ndì ọve-bvù rò, ndirò kà r̀rǐ àrà nyòdò kòmbí Gálilayà tó p̀bìrì ò rò. Ányì nga r̀rǐ ndi nyǐ nyí ndàlá nǐ. Kòní ma mì'ì nà f̀kù ma munọ tí dhu ní wò.»

⁸ Ní abádhí nǐvà ì, 'òwù tsàkàtsàkà ibhu-tsùnǎ rò, ùlè tí ì ùlè ọdọ mà, ábhǔ dhèdhe mànà nǐ rórò. Ndirò abádhí adù ọtse 'òwù màkùrù nà Yèsù bhà ábhàlǐ tò. ⁹ Ányìrǔ rò tí, Yèsù ira, ndirà ndùsò abádhí mànà, ndàdù abádhí nátsè, ndàtì: «Yàmbù.» Abádhí adù indri kà-tí'ò, 'ùlù ì kà-pfò rǔ, 'àdù kifu. ¹⁰ Ní Yèsù adù àtìnà abádhí nǐ: «ǐnzǐ nyònzì ọdọ. Nyòwu nyùnọ dhu adódu tò, ròwù Gálilayà tó p̀bìrì ò. Ányì nga ní ndi, abádhí rǐ malǎ nǐ.»

Pbànowí r̀owu Yèsù ̀ngbè ndi dhu nòvò dhu

¹¹ Otu ọ k̀kò vèbhále rǐ'ì rórò, yà Yèsù adzìdọ-ngbò nódò rǔ rúbhi pbànowí nzínzì ọ ngúfe ale náadù ì Yèrùsalemà tó kigò ò. Abádhí náawù k̀kò kóró ì nònzì dhu náwe pbàkùhánì tó ádròdrǔ ale tò. ¹² Ní ì pbàkùhánì tó ádròdrǔ ale mà, Pbàyàhúdì ọ pbàkùrù mànà núundu ì, 'àdù 'irì ndínì ì ubhò tí ábhǔ f̀rangà nyú pbànowí tò. ¹³ Abádhí adù dhu ẹ̀ya ì pbànowí tò 'àtì: «Nyǐ nyowuna dhu òvò rǔ k̀rangba nyǎti, kàbhà ábhàlǐ rìwù kǎ-bvò nówè kùbhingá òdhò nyǐ nyòdhò ró. ¹⁴ Ndirò l̀walì nǐrina gukyè ndi dhu, ní mà m̀ni wà mà mí kà-afí nàbhù r̀kò ndi tí dhu, ndirò màdù nyìḡu ̀nzǐ nyǎbá tí àpbè!» ¹⁵ Ní k̀kò Sàndirì náakò f̀rangà, 'àdù wò f̀yò ka k̀yǎ dhu kèlè nónzì. Ní ndi màkùrù náadù ndùgà Pbàyàhúdì nzínzì ọ, r̀rà àhẹ indo màtì.

Yèsù rǐ ndàvǐ pbìndà ábhàlǐ tò dhu

(Mrk 16.14-18; Luk 24.36-49; Yùw 20.19-23; Kas 1.5-8)

¹⁶ Yèsù bhà atdí kumì dóná atdí nà ábhàlǐ náawù Gálilayà yà k̀tènà f̀yò p̀bìrì dò. ¹⁷ Ní ábhàlǐ níitdègu Yèsù nálá, ní abádhí nǐfù ka. Pbétù, dhèdhe abádhí nzínzì ọ ale náa'ù nzá dhu Yèsù nyú r̀rǐ ndi. ¹⁸ Ní Yèsù adù indri abádhí-tí'ò, ndàdù àtìnà abádhí nǐ: «Kàgàwà níibho wà kóró ádr̀ngbǎnga fudú òr̀-akpà ò dhu-tsí dǔ, ndirò yà adzi ọ dhu-tsí dǔ màtì. ¹⁹ Nírò, nyòwu kóró p̀bìrì ọ ale-bvù, nyádù abádhí nàbhẹ r̀gèrè ì, 'òngò pbàkà ábhàlǐ tí. Ndirò,

nyùbho bàtizò abádhí tò, Àba Kàgàwà-ovò rò, ka t'ídhùnà-ovò rò, ndirò Hlă-Alafí-ovò rǒ. ²⁰ Ndirò, nyùdhe dhu abádhí tò rífɛ yà kóró ma mɛyá fǔkù dhu. Ndirò, nyùni dhu ma rǎrǎ inè atdíkpá nyǎ mànà, rǎrà àhɛ kóró yà adzi ǒ dhu-tsù náaraya ndòdì ònǎ idhɔ ò.»

Mǎrkò andí Yěsù Krístò bhà Ídzi Mākūrù Yàrí bhǔkù ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí bhǔkù nandí ní Mǎrkò, yà átò ka kanzínà Yùwanì Mǎrkò tí. Ka ní'ì Màriyà t'ídhùnà, ndirò ndi Màriyà ní'ì Yèrùsàlemà tó kigò ǒ Kànìsà ǒ bhà nzínzi ǒ atdí ale (Kas 12.12, 25). Mǎrkò nyú ndìtírò ní'ì nzí uvitatále, pbétù ka ní'ì Péterù t'ódhìnà, yà atdíkpá abádhí arí kasu ònzi mànà (1Pé 5.13). Ndirò, Péterù-tsù ní ndi kǐri Yěsù dǒ róte Ídzi Mākūrù. Mǎrkò unction andànà Bàrnabà mà uvitatále Pòlò mànà fiyó wemberè tó abhi ǒ (Kas 12.25; 13.5). Olùnà rò, Bàrnabà nídyi Mǎrkò ndíní ara tí Ídzi Mākūrù núnò tdítdǒ Kipurò tó pbìrì ǒ bhà tò (Kas 15.36-39). Olùnà rò nyú tdítdǒ ní ndi, Mǎrkò mà náadù òwu 'òtù Pòlò nà yà wemberè tí ka kósò Pòlò Romà tó kigò ò ònà kàsùmì ǒ (Fìl 1.24; Kòl 4.10).

Mǎrkò andí pbìndà bhǔkù yà ìnzí ní Pbàyàhúdì tó pbàkrístò tò. Ndi bhǔkù ò, kǐli pbìndà òte-ivé Yěsù-kàsù dǒ, ìnzí ní kǎrúdhèna dhu dǒ. Kítè Yěsù «Kàgàwà t'ídhùnà tí» (1.1; 15.39), pbétù Yěsù nyú ndìtírò ràdù ndàtì «Ìndrù t'ídhùnà tí» (8.31,38) «Ìndrù t'ídhùnà-tì» ní, Kàgàwà ábhù kóró dhu dǒ ádrùngbǎnga tó obi foná ale. Kà rǐ dhu ìtè átò, Yěsù rǐ'ì ìndrù obhó nyú.

Yěsù apè pbìndà kasu Gàlilayà tó pbìrì ò rò (1.1-9.50), ndàdù àrà àhù nà Yùdeyà tó pbìrì ò, ròsè dòtsí ní Yèrùsàlemà tó kigò ǒ (10.1-16.20).

Bhǔkù-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Bàtìzò nubhónà Yùwanì rǐ Yěsù Krístò bhà Ídzi Mākūrù núnò ìndrù tò dhu (1.1-13).
- Yěsù rǐ pbìndà kasu òpè Gàlilayà tó pbìrì ò rò, ndàdù àrà àhù nà Yèrùsàlemà tó kigò ò dhu (1.14-10.52).
- Yěsù rǒvè, kòtdù ndì, ndàdù ndìngbè òve-bvè rò dhu (11.1-16.8).
- Yěsù rǐ ndàtè pbìndà ábhàlǐ tò tdǔ ndì ndòdzí òrù-akpà ò rò dhu (16.9-20).

Bàtìzò nubhónà Yùwanì rǐ Kàgàwà bhà

Ídzi Mākūrù núnò ìndrù tò dhu

(Màt 3.1-12; Luk 3.1-18; Yùw 1.19-28)

¹ Yàrí ní Yěsù Krístò, Kàgàwà t'ídhùnà dǒ róte Ídzi Mākūrù náapè ndì tí dhu. ² Àdhàdhì nabì Ìsayà náandí dhu pbìndà bhǔkù ò dhu bhèyi, ndàtì: «Kàgàwà rǎtina:

«Ma mí pbàkà mùkèngyè nòvì angyi indù. Kà rǐ otu nówè indù*.»³ Ndi mùkèngyè rǐ dhu òvɔ ɔrú tǔna nyú nà rùngù ò, ndàti: «Nyòbhɔɔ ngudhà Ádrùngbǎle tò, nyùtò kà rǔbhi ònà otu*!»

⁴ Ní Yùwanì níto ndì rùngù ò, ndàmbe bàtizò núbho dǔ indrǔ tò, ndàdè àrà dhu nòvɔ rǔ abádhí tò ndàti: «Nyùgèrè nyǐ nyǔbhà fùkú nzérenga, nyǎdè bàtizò nálù, ndínǐ Kàgàwà adù tí fùkú nzérenga núbà fùkú.»⁵ Yùdeyà tó pbìrì ǔ ábhǔ ale nyú, Yèrùsàlemà tó kigò ǔ ale mànà níwúnà kóró kà tí'ò. Abádhí núunónà fǐyó nzérenga kpanjanga, Yùwanì ràdè bàtizò núbho fǐyò Yòròdanì tó idha-akpà ò.⁶ Yùwanì náafónà ngàmiyà tí kátina ìzǎ-ká nǐ ka kódyù mùdzarè, ndàdè mvuna'ò níso asé tó kùkyè nǐ. Kǒngúnà ndì indù mà nǐ, irí ǔ itì-dha mànà.⁷ Kǎránà dhu núnò rǔ ihé-yà tò ndàti: «Olù rírà dzidu dǔ ale rǐ'ì ádrùngbǎnga tó ɔbì nà atdíđ ròsè dùdunǎ. Ma màkǎ nzá mǔkò ma mǔnga kǎpfò rǔ kàyitò-mbí* mà.»⁸ Ima, ma marí bàtizò núbhǔ fùkú idha nǐ. Pbétù, àbadhi náaraya bàtizò núbho rǔ fùkú ìlǎ-Alafí nǐ.»

Yèsù rǐ bàtizò nálǔ dhu

(Màt 3.13-4.11; Luk 3.21-22; 4.1-13)

⁹ Yùwanì arí bàtizò ùbhǔ ònà kàsùmì ǔ, Yèsù níra Gàlilayà tó pbìrì ǔ atdí kigò, Nàzàretì tí kátina ò rò, ndìrà àhù Yòròdanì tó idha-akpà ò, Yùwanì ràdè bàtizò nábhu fǐndà.¹⁰ Ní idha ò rò Yèsù ráhù rò, kála òrù-akpà-li'ò ndìkpa rí ró, ìlǎ-Alafí ràdè ifo ònà kà-dǔ àmbò tó ófò ǔ.¹¹ Ndirò, kǐrì atdí ale-tù òrù-akpà ò rò róte ró, ndàti: «fnyì ní Idhùdu, yà atdíđ ma mózè ale, idhèdu náarí ndìkǎ okúnù dò rò.»

¹² Ní ànyìrǔ rò tí, ìlǎ-Alafí núutu Yèsù ràrà rùngù ò.¹³ Ní kǎnzì ifo kumì idhɔ ànyì, Sitanì ràdè àmbe kà-afí númvu dǔ. Kǎdì irí ǔ ìzǎ náaróko ònà ngari ò, màlàyíkà ràdè àmbe dzùnàna nónzì dǔ.

Yèsù rǐ wemberè tó pbìndà ábhàlǐ núnzi dhu

(Màt 4.12-22; Luk 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Yùwanì ka kósò imbi ò dhu-dzidǔ, Yèsù náarà Gàlilayà tó pbìrì ò, ndàmbe Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù núnò dǔ indrǔ tò.¹⁵ Kǎránà àtìnà rǔ: «Kàsùmì nǎkǎ wà. Ɔrù-akpà ǔ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi-tsù níndù wà ndì. Ní, nyùgèrè nyǐ nyǔbhà fùkú nzérenga, ndirò nyà'u Ídzi Màkǔrù.»

¹⁶ Gàlilayà tó rèrù-bidǔ ndì ndúbhi rórò, Yèsù náala óyǔ àwèrù, Sìmonì† mà adònà Àndèreyà nà, ìbhè nóho rí imbi

* 1:2 1.2 Mál 3.1 * 1:3 1.3 Ìsa 40.3 * 1:7 1.7 Ale-pfò rǔ kàyitò-mbí t'úngata ní'ì ino-kàsù. † 1:16 1.16 Ndi Sìmonì-òvò ní Péterù átò (Mrk 3.16).

nĩ rèrè ò ró. ¹⁷ Ní Yèsù náati abádhí nĩ: «Nyìwũ owùdu ò, ma mí nyǎgèrè nyǎngò ìndrũ tó àwèrũ‡ tí.» ¹⁸ Ní uró rò tí, abádhí núubhà fíyó ìbhè-mbĩ, 'àdù òwu kòwù ò.

¹⁹ Tdítdǒ, Yèsù náandri itseta ake, ndàdù Zèbèdayò bhà inzo, Yàkòbhò mà Yùwanì nà nála. Abádhí ní'ì fíyó ìbhù ò, fíyó ìbhè-mbĩ nóbhòlò ì'í ró. ²⁰ Ní ányìrò rò tí, Yèsù náanzi abádhí. Ní, abádhí adù àbayà Zèbèdayò núbhà ìbhù ò kasutále mànà, 'àdù òwu Yèsù-owù ò.

Yèsù rĩ nzére-alafí nà arí'ì atdí ale nígũ dhu

(Luk 4.31-37)

²¹ Yèsù mà p̀b̀ndà ábhàlĩ mànà náawù ùvò Kàpèrnawumù tí kátina kigò ò. Ní, P̀b̀yàhúdí tó asotadhò ò, Yèsù náatsù unduta-dzà ò, ndàdù ndòpè ndùdhe dhu ányì-dzá ì'ì ale tò. ²² Ní Yèsù r̀ǹona dhu níri rí ale idhò núukò atdítdǒ, kàrĩ dhu núdhè tí dhu dǒ. Obhó tí, kàbhà dhu t'údheta ní'ì mbà Músà bhà Hyátá tó màlímó tó dhu t'údheta bhèyi. Ndirò, kàmbénà dhu núdhe dǒ ádr̀ngb̀anga tó òbi nyú nà.

²³ Ní wò kàrĩ dhu núdhè ònà kàsùmì ò tí, nzére-alafí nà arí'ì atdí ale náatsù ndì unduta-dzà ò, ndàdù òkù ndàti: ²⁴ «Ádhu nyì nyòzè mà nà Yèsù, Nàzàretì tó kigò ò alé? Nyì nyìrà tí tséka nyì nyòtdí tí? Ma m̀ǹni wà dhu mbèyi nyú nyì r̀r̀r̀ àdhi. Nyì ní Kàgàwà ìvì ìlĩlã ale.» ²⁵ Ní Yèsù náarù wò ale ò rí'ì nzére-alafí dǒ, ndàti: «Ínè, áhũ wò ale ò rò!» ²⁶ Ní wò ndì nzére-alafí níyà wò ale-ònga òbi nyú nà, ndàdù àhũ kà ò rò ádr̀ngb̀á ìkũ nyú nà. ²⁷ Kóró ale idhò núukò, r̀m̀be dhu nóngù dǒ tsùyá nzínziya ò, 'àmbe àtìnà dǒ: «Íngbà dhu-tidò wò? M̀k̀r̀r̀-òwútá nyú ní yà ádr̀ngb̀anga tó òbi nyú nà ka kùnò! Yàrí ale rĩ dhu núyà nzére-alafí tò màtí, ràdù tsùnà dhu níri!» ²⁸ Ní Yèsù r̀ǹnzina dhu-òyĩ núugà ndì kòmbómbí kóró Gàlilayà tó p̀b̀irì ò.

Yèsù rĩ andi nà ábhò ale nígũ dhu

(Màt 8.14-17; Luk 4.38-41)

²⁹ Unduta-dzà ò rò ì 'ùvò dhu-dzidǒ, Yèsù mà náadù òwu uró rò tí Simoni mà Àndèreyà nà mà t'ídza. Abádhí awù atdíkpá Yàkòbhò mà Yùwanì mànà nà. ³⁰ Ní ányì-dzá, Simoni bhà aguna-àyi ní'ì ara dǒ ndì ndayi ró, atdítdǒ kàzũ ùtò ndì òna nã nídhunĩ. Ní, yà Yèsù ìrà àhũ rórò tí, ka kavò íyàdhíyà r̀ndi dhu kà tò. ³¹ Ní Yèsù náandri kà ì, ndàlũ kòtsú, ndàdù kìvà òrù. Ní kà-ò ì'ì kàzũ náavè, kà ràdù àdì ndàmbe ònyè ùbho dǒ abádhí tò. ³² P̀b̀ítsòngã, adyifò nótsù dhu-dzidǒ, ka kowúnà ìwu rǒ andi nà arí'ì kóró ale nà Yèsù

‡ 1:17 1.17 Kà-tì ní: Ìndrũ-tsù ùndu róngo Kàgàwà-owù nungu tí ale.

ti'ò, nzéere-alafí nà arí'ì ale mànà. ³³ Ní, kigò ǒ ale núundu ì kóró Yèsù rí'ì ònà idza-lí. ³⁴ Ní Yèsù níngú dhèdhèrò anditidò nǐ arándi ábhǒ ale nyú. Kǎránà nzéere-alafí nípfo rǒ átò ábhǒ ale ò rò. Ndirò, kǎránà nzí ì nzéere-alafí núbhà rǒ ròtè, iwà abádhí núnì Yèsù rǎrǎ ádhi dhu nídhuní.

Yèsù rí Kàgàwà bhà Ídzì Mákǔrù núnò Gálilayà tó pbìrì ǒ dhu

(Luk 4.42-44)

³⁵ Tsútsǎ nínnganí bhǒtsungá, inzà inga nápè àwù rórò, Yèsù níwà ndì ndàhù kigò ò rò, ndàrà igi rùngù ò ndàdù ndòpè ndìtsò ndì ányì. ³⁶ Ní, Simonì mà ǒdhína mànà náawù kòmè. ³⁷ Ní Yèsù ì àla rò, abádhí náati kà nǐ: «Ádrùngbǎlé, kóró ale rǐ nyòmè.» ³⁸ Pbétù Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Kòwu kyèròkyèrò rí'ì ngǔkpà pbanga ò. Ányì, ma màkǎ mǎnò Kàgàwà bhà Ídzì Mákǔrù átò, ndi dhu-okú dò rò ma míra nídhuní.» ³⁹ Nírò ní ndi kǎdù ùbhi Gálilayà ǒ kóró ngari ǒ, ndàrà Ídzì Mákǔrù núnò rǒ ndi pbìrì ǒ unduta-dzà ǒ rò, ndàdù àrà nzéere-alafí nípfo rǒ abádhí rǐ'ì òyà ale ò rò.

Yèsù rí kíkí nà ale nábhǔ rìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ dhu

(Màt 8.1-4; Luk 5.12-16; 17.12-19)

⁴⁰ Atdíku, kíkí nà atdí ale ní'ira Yèsù ì, nditsì ndòkò ǒtdyùna dǒ kònzǐ, ndàdù ndìtsò kǎrǒ ndàti: «Nyì nyòzè ka nǐ, nyì nyínè nyabhù ma mìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ.» ⁴¹ Ní Yèsù náabà izu kǎdǒ, ndàdù ǒtsúna nágbà, ndàpbàlǎ kàngbò, ndàdù àtìna kà nǐ: «Iwà ma mòzè. flànà!» ⁴² Ní ányìrǒ rò tí, kíkí níikù wòrí ale rǒ rò, kà ràdù ìlǎ. ⁴³ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù uyá dhu kà tò ǒbi nyú nà, ndàdù kàvi rǎrà, ⁴⁴ ndàti nǐ: «Ándà nga mbèyi, àpé nyànò wò dhu atdí ale tò màtí. Pbétù àrà nyitè nyì nyògù dhu kùhanì tò, ndirò nyádù nyabhù yà Músà bhà Úyátá nùuyá perè Kàgàwà tò, ndíní nyì nyògù dhu nitè tí kóró ale tò*.» ⁴⁵ Pbétù wòrí ale níitdègu àrà, náadù ndòpè ndàrà róná ndì nònzì dhu náwè rǒ atdí dǒ nyú, ndùgà ndi dhu-òyǐ kóró ngari ònǎ. Wò ndi dhu-okú dò rò, Yèsù náadúnà nzí àrà ǒtsù rǒ kpangba atdí kigò ò màtí, pbétù kǎránà àdi rǒ lèngèlèngè. Ní, indrù owúnà iwu rǒ kà-ti'ò kóró ngari ònǎ rò.

2

Yèsù rí ngbǒna úve ale níngú ndàdù pbìndà nzérenga núbà dhu

(Màt 9.1-8; Luk 5.17-26)

* 1:44 1.44 Law 14.2-31

1 Ngúfe idho dzidõ, Yèsù níingo tdítdõ Kàpèrnawumù tó kigò ò, kóró ale ràdù dhu ìrì, inè kà rārì'ì idzá*. 2 Ní ábhõ alé-yà núundu ì Yèsù rī'ì ònà idza ò, ìmbã ale-pfò kafó róngà mà rī'ì ndi idza-lí màtí. Yèsù náadù àdi ndàmbe Kàgàwà bhà Ɔte núdhe dõ abádhí tò. 3 Nírò ní ndi ngùkpà ale níiwú ngbõna úve ale nà Yèsù-tí'ò, ìfo ale nánò ótdù dõ rórò. 4 Pbétù, abádhí rī ndi ale nítsù Yèsù-tí'ò dhu ní'ì obi tí ihé-yà-okú dò rò. Ní abádhí núungbe idza-dòtsirò yà Yèsù nádi ònà ngari dõ rò, 'adù wòrí ale nífo ònà ótdù mànà Yèsù-ònzí. 5 Ní kòrí ale tó a'uta ndi ndàla rò, Yèsù ati wò ngbõna úve ale nĩ: «Ɔdhí, ma mùbà wà pbùkù nzérenga.»

6 Ní, yà ányìrõ ì òkò ró ì'ì Músà bhà Ɔyátá tó ngúfe màlímó, náambénà inga níre dõ afíya ò, 'àmbe àtìnà dõ: 7 «Ádhu wò ale rī dhu ùnò nzére nyú Kàgàwà nĩ nĩ? Ádhi ìndrù bhà nzérenga núbà ràdù, inzà ní Kàgàwà kèlě atdírdò núbà ka rò?» 8 Ní uró rò tí, Yèsù núuni abádhí rīrèna afíya ò dhu, ndàdù dhu ìvu abádhí-tsù ndàti: «Ádhu nyí'ì wòrí irèta-tidò nà nĩ? 9 Kati ngbõna úve ale nĩ: «Ma mùbà wà pbùkù nzérenga», ndirò kati: «Ívã nyi, ítdu indú ótdù, nyadù àrà», ní kòrí óyõ dhu nzínzi ò isó ró'ò dhu ní àdhu? 10 Nírò, ma mòzè nyùni dhu, inè Ìndrù t'ídhùnà rārì'ì ádrùngbãnga tó obi nà, ndùbà ìndrù bhà nzérenga yà adzi dõ.» Nírò ní ndi kádù àtìnà wò ngbõna úve ale nĩ: 11 «Ma màtina inyi nĩ: Ívã nyi, ítdu indú ótdù, nyadù àrà pbùkù.» 12 Ní ányìrõ rò tí, wòrí ale níivà ndi kóró ale-nyìkpó ò rò, nditdù fíndá ótdù, ndàdù àrà pbìndà. Idho nyú núuko uró ì'ì alé-yà kóró atdítdõ, ràdù Kàgàwà nífu 'àti: «Ínzà mã màpè yà dhu bhèyi dhu-tidò nálã!»

*Yèsù rī Lawì nánzi owùna nungu tí dhu
(Màt 9.9-13; Luk 5.27-32)*

13 Wò dhu-dzidõ, Yèsù náadù ndi Gàlìlayà tó rèrù-bidò. Ní, ihé-yà nóowúnà ìwu rõ kà ì, kà ràdù àmbe dhu ùdhe dõ fíyò. 14 Ní ùda ndi ndúda rórò, kàla Lawì†, Àlùfayò t'ídhùnà pàratà t'úfótá-dzà ò àdi ró. Ní Yèsù ati kà nĩ: «Írà owùdu ò.» Ní, Lawì adù ndìvã ndàrà kòwù ò.

15 Wò dhu-dzidõ, Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà náawù dhu nónyè ndi Lawì bhà idza. Ní, pàratà tó ibí pbàndómbé mà, nzérenga tó ngùkpà ale mànà ní'ì atdíkpá abádhí mànà ndi ònyè-tsùnã. Obhó tí, ibí ì dhu bhèyi ale-tidò nóongónà ndi ùbhi kòwù ò. 16 Ní Pbàfàrisáyó nzínzi ò Músà bhà Ɔyátá tó màlímó ní'ì inè ányìrõ. Ní abádhí níitdègu Yèsù

* 2:1 2.1 Ndi idza ní'ì ngàtsi nĩ Simonì mà Àndèreyà mànà màtò (Mrk 1.29).

† 2:14 2.14 Ngàtsi ndi Lawì Ɔvò ní'ì Màtayò (Màt 9.9).

mà rǐ dhu ònyu i nzérenгатále mà, pàratà tó pbàndómbé mànà dhu nálǎ, náati Yèsù bhà ábhàlǐ nǐ: «Ádhu kàrǐ dhu nónyu pàratà tó pbàndómbé mà ndirò nzérenгатále mànà ní?»¹⁷ Ní, wò dhu ndì ndìrì rò, Yèsù adù atìnà abádhí nǐ: «Ìmbǎ rǐ'ì andi nà ale náarí nǐ m̀ngangà-atdyú nóho, pbétù m̀ngangà-atdyú òho arí ale ní andi nà rǐ'ì kèlě. Inzá ma mira obhónangatále núnzi, pbétù ma mira ùnzìnà ní nzérenгатále.»

Yèsù bhà irèta ònyu t'ónyuta-tsù t'útsita dǒ
(Màt 9.14-17; Luk 5.33-39)

¹⁸ Bàtizò nubhónà Yùwanì bhà ábhàlǐ mà Pbàfàrisáyó mànà nóngónà ònyu t'ónyuta-tsù nútsì. Ní atdíku, ìndrù iwú dhu ìvu Yèsù-tsù, 'àti: «Ádhu Yùwanì bhà ábhàlǐ mà Pbàfàrisáyó tó ábhàlǐ mànà náarí ònyu t'ónyuta-tsù nútsì, ìnzǐ pbùkù ábhàlǐ ràdù kùtsì átò nǐ?»¹⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò mbóli ǒ ndàti: «Nyǐ nyirè tí nga àdhingbǎ ka kùndà nǐ m̀hendù ò iwú ale ràràdù ònyu t'ónyuta-tsù nútsì, àzembè ìnè akpa-tsi rǐ'ì nzínziya ǒ rórò? Ìnzǐ akèkpá màti! Kóró kàsùmì yà ìnè ì í'ì òná atdíkpá akpa-tsi mànà ǒ, abádhí rǐ nǐ àdù ònyu t'ónyuta-tsù nútsì.²⁰ Pbétù, atdí idho ní'iyà ìnè, yà akpa-tsi nódyi ka kí òná abádhí nzínzi ǒ rò. Ndi idho rǎkǎ nǎnganì ní ndi, abádhí nútsiya ònyu t'ónyuta-tsù.

²¹ Ndirò, ìnzǐ atdí ale mà ràdù ngoyi-owútá tó kèlèmù nǎpba mberù-ayí ǒ, akye ndi kèlèmù náadùna ndàduru ndi mberù ka kù'o rò, ndàdù ndi mberù-ayí núfà, ndi ufàtabhu ràdù àhu ihù nyú tdítǒ nǐ.²² Ndi dhu bhèyi tí, ka kí nǐ àdù divayi-owútá nǐsi kàmudzè-ayí ò, akye ndi divayi níivùna kàmudzè-ayí ò, ràdù ndi kàmudzè núfà, ndi divayi ràdù ndùfù obvò nǐ. Nírò dhu-òfò nga kisi divayi-owútá kàmudzè-owútá ò.»

Yèsù bhà irèta Pbàyàhúdì tó sàbatù-idhò dǒ
(Màt 12.1-8; Luk 6.1-5)

²³ Atdíku Pbàyàhúdì tó sàbatù-idhò ǒ, Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà náambénà òwu dǒ nganù tó inga òna nǎ údà otu ǒ. Ní, Yèsù bhà ábhàlǐ náadù 'òpè 'òwù otu-igì dǒ rǐ'ì nganù náfà rǒ.²⁴ Ní wò dhu nàla Pbàfàrisáyó náati Yèsù nǐ: «Ándà pé dhu, ádhu pbùkù ábhàlǐ rǐ inzá àlě tó uyátá ávi dhu ònzi sàbatù-idhò ǒ ní*?»²⁵ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyǐ nyàpè tí inzá Dàwudì nánzi dhu nózù*? Atdíku, àbadhi mà ròná ale mànà ní'ì àwù nà, ìmbǎ ì ònyuna dhu ràdù ì'ì.²⁶ Ní, kǎtsù Kàgàwà bhà idza,

* 2:24 2.24 Tòr 23.25 * 2:25 2.25 1Sà 21.1-6

ndàdù perè tí ka kùbho Kàgàwà tò m̀gati nídyì ndònyè. Obhó tí, àlě tó Ʋyátá rǎtina wò ndi m̀gati nónyè rádù rǎrì p̀bàkùhání kèlě víya dǒ rò. P̀bétù Dàwudì níidyì ka ndònyè, ndàdù kàbhù átò ì ùbhi mànà p̀bìndà ale tò. Wò ndi dhu náanzì ndi Àbìyàtarì ní'ì p̀bàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà tí nínganí.»

²⁷ Yèsù adù àtìnà tdítǒ abádhí nǐ: «Ìndrù ka kanzì nzá sàbatù-idhò tò, p̀bétù sàbatù-idhò ka kanzì ìndrù tò. ²⁸ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ima Ìndrù t'ídhùnà, ima ní ndi Ádr̀ngbǎle sàbatù-idhò dǒ m̀tí.»

3

*Yèsù rǐ ɔtsúna ótsù ale nígǔ sàbatù-idhò ǒ dhu
(M̀t 12.9-14; Luk 6.6-11)*

¹ Ngǎtsi nínganí sàbatù-idhò ǒ, Yèsù náatsù tdítǒ unduta-dzà ò. Ní ɔtsúna ótsù atdí ale ní'ì ányì-dza. ² Ányìrò ì'ì ngùkpà ale náambénà Yèsù nándà dǒ atdyúya nyú nà, ndínì 'ala tí, kàrà tí wò ale nígǐgǔ sàbatù-idhò ǒ, ndínì 'adù tí kòbhù ndi dhu-okú dò rò. ³ Ní Yèsù ati wò ndi ɔtsúna ótsù ale nǐ: «Ív̀a nyì, nyidè Ʋró kóró ale nzínzi ǒ.» ⁴ Tdítǒ kǎdù dhu nívu yà ányìrò ì'ì ale-tsǔ ndàti: «Àlě tó Ʋyátá návi tí k̀onzì idzi dhu ìndrù tò, ndìrò tí k̀onzì nzére dhu ìndrù tò sàbatù-idhò ǒ? Tí kǐgù ìndrù bhà ípir̀ngà, ndìrò tí kùbhà ndi ale ròvè?» P̀bétù abádhí adù ìnè ìnè tí. ⁵ Ní, Yèsù náandà abádhí-dò nga kóró akótá nyú nà, izù rádù ndùka atdíǒ abádhí tó odú ale-afí-okú dò rò. Ní kǎdù àtìnà ndi ale nǐ: «Ígba ɔtsúnù!» Kà rádù kǐgbà. Ní kòtsú náadù ògù ányìrò rò tí.

⁶ Ní ányìrò rò tí, P̀bàfàrisáyó núuvò unduta-dzà ò rò, 'adù 'undu Hèròdè bhà ale mànà, ndínì 'iri tí ì ìngbǎ dhu bhèyi m̀tí ka kí Yèsù nábhù kohò dhu dǒ.

*Ihé-yà rǐwu kóró ngari ònǎ rò Yèsù rǐ'ì ì dhu
(M̀t 4.23-25; 12.15-16; Luk 6.17-19)*

⁷ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù mà p̀bìndà ábhàlǐ mànà nídhá ì Gàlìlayà tó r̀r̀r̀-bidò, ábhǒ ale tó ihé-yà rádù òwu owùya ǒ. I alé-yà níiwú Gàlìlayà tó p̀bìrì ò rò, Yùdeyà tó p̀bìrì ò rò, ⁸ Yèrùsàlemà tó kǐgò ò rò, Ìdùmeyà tó p̀bìrì ò rò, Yòròdanì tó idha-akpà-adzèná rò arí'ì p̀bìrì ò rò. Ndirò abádhí iwú Tirò mà Sidònà mànà tó kǐgò tó mùlengù ònǎ rò. I ábhǒ ale tó ihé-yà níiwú Yèsù ì, kǎr̀onzina dhu-òyǐ ì ìr̀ì dhu-okú dò rò. ⁹ Ní, Yèsù adù p̀bìndà ábhàlǐ návi r̀lì atdí ibhù f̀ndà, akye ndi ihé-yà níipbóna ndi nǐ. ¹⁰ Obhó tí, ibí ale nígǔ kǎr̀í dhu-okú dò rò, kóró ale andi nà rǐ'ì nóowúnà 'òdzì r̀ò kà rǐ'ì ì, ndínì 'apbálá tí kàngbò. ¹¹ Ndirò Yèsù ì àla rò, nzére-alafí

nóowúnà yà ì arí'ì òyà ale nábhù rǒ rùkò ì ɔɔɔyàya dǒ Yēsù-ònzǐ, 'àdù òwu abádhí àbhù rǒ rùkù, 'àmbe àtìna dǒ: «Inyi, nyi ní Kàgàwà t'ídhùnà nyú.» ¹² Pbhétù Yēsù adúnà àrà dhu núya rǒ ì nzéɛ-alafí tò obi nyú nà, ìnzǐ àdhi màtí ndì ndí'ì dhu nɛnɔ tí.

Yēsù rǐ atdí kumì dòná óyǒ nà ale nóvò ndùli uvitatále tí dhu

(Màt 10.1-4; Luk 6.12-16)

¹³ Wò dhu-dzidǒ, Yēsù núupò atdí pbìrì dò, ndàdù ndì ndòzè ndùnzi ale núnzi, ì ale ràdù ìwu tina ò. ¹⁴ Kǎdù atdí kumì dòná óyǒ nà ale núli, ndàdù ɔvòya nóvò «uvitatále» tí. Kǎli abádhí ndíní 'ongó tí oko mànà atdíkpá. Kǎli abádhí, ndíní ndongó tí ùvinà ròwù Kàgàwà bhà Ídzi Màkǎrù núnò ìndrù tò, ¹⁵ ndìrò ndíní ì'ì tí ádrùngbǎnga tó obi nà 'òwù nzéɛ-alafí nípfo rǒ nǐ ìndrù ò rò.

¹⁶ Yàrí ní ndi yà kǎvò atdí-kumì dòná óyǒ nà Uvitatále-ɔvò: Simoni (Yēsù adù ngǎtsi kǔvò nóvò Péterù tí), ¹⁷ Yàkòbhò mà adònà Yùwanì nà. Abádhí óyǒ kóró ní'ì Zèbèdayò bhà inzo. Yēsù adù ngǎtsi abádhí-ɔvò nóvò Bòwànergè tí, kà-tì ní ɔvò bhà inzo. ¹⁸ Àndèreyà, Filipò, Bàrtòlòmàyò, Màtayò, Tùmasì, Yàkòbhò (Àlùfayò t'ídhùnà), Tàdayò, Simoni, yà atdídǒ ndì nuyénà fiyó pbìrì dǒ ale, ¹⁹ ndìrò Yudhà Ìskàriyotà, yà Yēsù ìpfo adù àrà ndàbhù òmvù-fó ale.

Yēsù àtì ka kǐ dòná ìnza ndì dhu tí ndìrò nzéɛ-alafí rǐ'ì ònà dhu tí dhu

²⁰ Wò dhu-dzidǒ, Yēsù náadù ndì idza. Ní, ihé-yà náadù 'àndu tdítǒ kà-tí, Yēsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà rǐ ònyù nónyu ònà kàsùmì mà ràdù ì'ì mbǎ. ²¹ Ní wò dhu ì ìrì rò, kà mà t'ídzá-bhà náadù kàtì iwà dòná ìnza ndì dhu tí. Ní, abádhí adù ìwu kòdyì òwùnà.

²² Ndìrò, Yèrùsàlemà tó kigò ò rò ìwù Yēsù-tí'ò Músà bhà Úyátá tó màlímó náambénà àtìna dǒ: «Pǔmvo Bèlizèbuli rǐ'ì kǎ ò.» Ndìrò abádhí ambénà àtìna dǒ: «Wò ndì nzéɛ-alafí ǒ ádrùngbǎle ní ndi arí kàbhù ròdi kǔkò ì nzéɛ-alafí.» ²³ Ní Yēsù anzi abádhí, ndàdù dhu ùnò fiyò mbólí ǒ ndàtì: «Nzéɛ-alafí dǒ ádrùngbǎle, Sitanì, ràdù ndòdì ìngbǎ dhu bhèyi ndìtírò? ²⁴ Atdí ádrùngbǎ kamà bhà pbìrì ǒ ale náapè àmbe 'ùgyè dǒ nzínziya ǒ, ní ndi kamà bhà idzi náarí nǐ àperè. ²⁵ Ndìrò, atdí ɔdhi náapè àmbe anya nónzì dǒ nzínziya ǒ, ní ì ale tó ɔdhi-tì náarí nǐ ìde. ²⁶ Nìrò, Sitanì náapè adù ndòpè ndùgyè ndì ndìtírò, kàbhà idzi-ònga ràdù ndùtu, ní kàbhà ádrùngbǎnga rǐ nǐ adù àperè, kàbhà idzi-tsù ràdù ndòdì.

27 Inzǐ atdí ale mà rǎdù òtsù ɔbi nǐ idzǐdzò ale bhà idza, ndàdù kàbhà idzá dhu númbà, inzà ndì ndàlǔ pé ka ndùtsì angyi rórò. Ka ndì ndàlǔ ndùtsì dhu-lutinǎ ní ndi, kà rǎdù kàbhà idzá dhu númbà. 28 Ma mí obhó dhu núno fǔkù, ìndrǔ náabáyà àbà kóró fiyó nzérenga tó ɔbàta, ndirò abádhí náabáyà àbà Kàgàwà nǐ ì arí dhu ùno nzére dhu tó ɔbàta mà. 29 Pbétù, Ìlǐlǎ-Alafí nǐ rí dhu ùno nzére ale náabáyà nzi ɔbàta akekpá màtí. Obhó tí, kàbhà nzérenga ní dhòdhódhóngà nà rádi nzérenga.» 30 Yèsù atè wò dhu bhèyi abádhí nǐ, abádhí àti ndì rǎrǐ ì nzére-alafí dǒ ádrùngbǎle nà ònà dhu-okú dò rò.

Ádhi mà nyú ndi Yèsù-tsánà, kà t'ádóna, kà t'áwéna mànà?

(Màt 12.46-50; Luk 8.19-21)

31 Tdítdǒ, Yèsù-tsánà mà kà t'ádóna mànà níwú ùvò Yèsù rǐrǐ ònà idza-lí. Abádhí itsi iko irinǎ rò, 'àdù atdí ale návi rànzi Yèsù idza rò. 32 Ihé-yà ní'ì kà-tí ì òkò, 'àkpòrò kàngbò ró. Ní ka kadù àtìnà kà nǐ: «Kànǐ iyànɔ mà adónɔ mà awénɔ mànà rǐrǐ iri. Abádhí rǐ nyɔme.» 33 Ní Yèsù adù dhu àdu ndàti: «Ádhi ndi iyàdu, ndirò ádhimà ndi adódu?» 34 Tdítdǒ kǎdù yà tiná òkò 'àkpòrò ngbǒna ale dò nga nándà, ndàdù àtìnà: «Kànǐ iyàdu mà adódu mànà. 35 Kàgàwà òzè dhu nónzi rí ale ní ndi, adòdu, awèdu, ndirò iyàdu.»

4

Ɔnyù-tse òre rí ale tó mbólí

(Màt 13.1-9; Luk 8.4-8)

1 Wò dhu-dzidǒ, Yèsù ivà ndì ndàrà Gǎlìlayà tó rèrù-bidò. Ní ànyì ndì ndàrà àhɔ rò, kǎpè ndàmbe dhu ùdhe dǒ tdítdǒ ìndrǔ tò. Ní, ádrùngbǎ ihé-yà nyú núundu ì, 'àkpòrò kàngbò. Ndi dhu-okú dò rò, kǎdù ùpo ibhú ò, ndàdi ànyì. Ndi ibhú ní'ì rèrù dǒ, ihé-yà rǎdù òko rèrù-bidǒ. 2 Ní kǎmbénà ábhǒ dhu nyú núdhe dǒ abádhí tò mbólí ǒ. Ndi pbìndà dhu t'údheta ǒ, kǎwe dhu abádhí tò ndàti: 3 «Nyìri pé! Atdíku, atdí ale náahù ndàrà ɔnyù-tse nórè inga ǒ. 4 Ní yà ɔnyù-tse nóvo kǎrǐ ònà kàsùmì ǒ, atdídhená itse náawà ì otu ǒ. Ní, àrè adù iwu, 'ùbhí ì itse otu ǒ rò. 5 Ngǎkpà-tsí náawà ì ìmbǎ adzi rǐrǐ dòná abhɔ odu-kengere dǒ. Kòrí itse náadù inga kòmbómbí, ìmbǎ adzi rǐrǐ dòyá abhɔ nídhunǐ. 6 Ní adyifò níitdègu ìka, náadù wò ìngingà ɔnyù-nzo nóbi, rǎdù òtdyù, ìmbǎ ivéya rǐrǐ ádzàdzí nídhunǐ. 7 Atdídhená itse náawà ì okpèna nà itsukpó nzínzi ǒ, ì okpèna nà itsu náadù àta, 'àdù òvi, 'àdù wò ìngingà ídzi ɔnyù nútsì, inzǐ rǎdù ò'ò. 8 Pbétù, ngǎkpà itse náawà ì ídzi adzi ǒ. Ní ì ɔnyù

nínga, 'òvì, 'àdù ò'ò mběyi nyú. Atdídhena náadhì itse ìbhù kumì-gùna ròsè, ngǔkpà náadhì azà kumì-gùna ròsè, ndirò ngǔkpàkà-tsí náadhù òdhi atdí-miyà-gùna ròsè.» ⁹ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Inga t'írìta tó bǐna nà rí'ì ale níri ka.»

*Yèsù rǐ ònyù-tse òre rí ale tó mbólí-tì nàwě dhu
(Màt 13.10-17; Luk 8.9-10)*

¹⁰ Yèsù níitdègu ndìndrì itse ihé-yà rǒ rò, ní yà kà-tí aróko ale mà, kàbhà atdí-kumì dóná óyǒ nà ábhàlì màna náavi ka ràwe kǒkò mbólí-tì. ¹¹ Ní kǎdù dhu abádhí tò ndàti: «Fǔkù nyú, ka kítè wà òrù-akpà ǒ Ádrùngbá kamà Kàgàwà bhà Idzi-nyu-tsi ndì nórù dhu. Pbétù, ngǔkpà ale náarí kóró dhu níri mbólí tó ófò ǒ,

¹² <ndínì ì owu tí inga àndà rǒ, pbétù ìnzǐ 'àdù atdí dhu mà nála,
ndirò 'àdù nga níri, pbétù ìnzǐ atdí dhu mà ràdù dòya nálu,
akye ì owuna 'ùgèrè fíyó nzérenga ǒ rò, Kàgàwà ràdù dhu núbà fíyò nǐ*!>»

¹³ Tdítdǒ, Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Nyǐ nyàni tí nzá yàrí mbólí rǎnɔna dhu? Olu, nyǐ nyádù kóró ngǔkpà mbólí rǎnɔna dhu núnì ìngbá dhu bhěyi? ¹⁴ Yàrí ní ndì ònyù-tse nóre rí ale tó mbólí-tì: Ònyù-tse òre rí ale nórè dhu ní Kàgàwà bhà Ɔte. ¹⁵ Ngǔkpà ale nǔlì ì yà Kàgàwà bhà Ɔte náwà ì òná otu bhěyi. Abádhí rǐ ndì Kàgàwà bhà Ɔte níri, ányirǒ rò tí Pfòmvo ràdù ìrà, ndàdù ndì òre ka kòrè Ɔte nípfò abádhí-afí ò rò. ¹⁶ Ngǔkpà ale nǔlì ì odu-kengere-dɔ yà ìmbá adzi rǐ'ì dóná abhɔ bhěyi. Kàgàwà bhà Ɔte ì ìrì rò, abádhí ràdù kà'ù dhèdhe nyú nà ányirǒ rò tí. ¹⁷ Pbétù, abádhí rǐ nzǐ àdù kàbhù ivéna ròdì ndì afiyya ò, 'àdù 'àpba kà-rǒ ákě kàsùmì kèlě tí. Ní, yà àpbè mà avuta màna nópè ì Kàgàwà bhà Ɔte abádhí á'ù dhu-okú dò rò rò, abádhí ràdù 'àwà dòtsí fíyó a'uta ǒ rò. ¹⁸ Ngǔkpà ale-tsí nǔlì ì okpèna nà itsu nzínzì ǒ itse náwà ì òná inga bhěyi. Abádhí náarí Kàgàwà bhà Ɔte níri, ¹⁹ pbétù, yà adzi dǒ ka kóko tí dhu tó irèta mà, ònzi náaríbhona utrátá tó dhèdhe mà, ngǔkpà dhu-atdyú màna ràdù òtsù abádhí-afí ò. Ní, kóró kòrí dhu ràdù ndì Ɔte nǔtsì, 'àdù àbhunà ìnzǐ ròdhi itse. ²⁰ Ndirò ngǔkpà ale nǔlì ì idzi adzi ǒ itse náwà ì òná inga bhěyi. I ale náarí Kàgàwà bhà Ɔte níri, 'àdù à'ùnà. Ndirò, ì ale náarádù idzi itse nódhi: atdídhena ale ròdhi ka ìbhù kumì-gùna ròsè, ngǔkpà ròdhi ka azà kumì-gùna ròsè, ndirò ngǔkpà-tsí ràdù kòdhi atdí-miyà-gùna ròsè.»

* 4:12 4.12 Ìsa 6.9-10

Tarà tó mbóli mà Kàgàwà bhà Ɔte rĩ indrũ-do àlě dhu tó mbóli màna

(Luk 8.16-18)

²¹ Tdítdõ, Yěsù ivú dhu abádhí-tsũ ndàti: «Ka katí tarà òbòbi, kadù àtsìnà itã-tsi? Ndirò, ka katí kòbòbi, kadù ìlinà ara-tsi? Ka katí nzi kòbi kili ɔrú, mběyi kàri inga náwè ró?

²² Obhó tí, kóró dhu-tsí yà ndì narù náalaya ndì kpongba, ndirò kóró dhu-tsí yà òdhũ ò arádi náaviya ndì kpongba awáwè ò. ²³ Inga t'íríta tó bĩna nà rí'ì ale náká ndìrì ka!»

²⁴ Yěsù adù àtìna tdítđõ abádhí nĩ: «Nyàndà nga mběyi yà nyĩ nyírina dhu nà. Ka kudhèya dhu fũkù àdhàdhì yà nyĩ nyarí dhu núdhě indrũ tò òná mǔgèrè ǒ, kadù àmàna àma tí. ²⁵ Obhó tí, dhu nà arí'ì abho ale tò, ka kabhùya dhu abho nyú ròsè. Pbéù, ìmbã dhu arí'ì abho foná ale-fó rò, ka kakòya yà ake kãrì'ì nà dhu mà*.»

Viyà dõ rò rínga itse tó mbóli

²⁶ Yěsù adù àtìna tdítđõ: «Yàrí ní ndi ɔrù-akpà ǒ Ádrùngbã kamà Kàgàwà bhà Idzi nófò ndì nà dhu: Atdí ale níivà ndì ndòrè nganù-tse pbì inga ǒ. ²⁷ Ní yà inga náarátì, ndàdù ùbho dhu bhěyi, kãráyi inga náti rò, ndàdù ndìvã inga núbho rò. Wò ndi kàsùmì ǒ ònyù-tse náarátã, ndàdù inga inzã àbadhi núni ìngbã dhu bhěyi màtí kà rínga dhu rórò.

²⁸ Adzi rãdù wòrí nganù ní'ò ndítìrò. Wemberè tí kà rĩ kabhũ rìngã, ɔɔ rí kisë nĩ ndàdù kabhũ ròvi, kà rĩku dò ná rò nĩ, ndàdù kabhũ rìtù ndì, rãdù ò'ò. ²⁹ Wò nganù nó'ò dhu-dzidõ ní ndi, wò ale rãdù kasu nópè pbìndà obhi nĩ, nganù t'ótseta tó kàsùmì náká wà nídhuní.»

Hàràdalì-kpõ-tútũ-ngba tó mbóli

(Màt 13.31-32,34; Luk 13.18-19)

³⁰ Yěsù adù àtìna tdítđõ: «Ádhu àlě kádù àtìna ɔrù-akpà ǒ Ádrùngbã kamà Kàgàwà bhà Idzi nófò ndì nà dhu tí? Ndirò, ìngbã mbóli ndi kà dõ àlě kádù àwenà rìtè ka? ³¹ Kõfò ndì hàràdalì tó itsukpò-tse nà. Adzi ò ka kí kòzò òná kàsùmì ǒ, ka ní áké dhu-tútũ-ngba nyú ròsè kóró yà adzi ǒ itse dònã.

³² Pbéù, yà ní ka kí kòzò adzi ò, ní kà ròvi, ndàdù òngo ádrùngbã itsukpó tí, ròsè kóró itsukpò-tidò dònã. Kõpbí rãdù òvi ádzãdzĩ nyú, àrè mà rãdù idzàya nòsì kà-bĩ tó sísì ǒ*.»

³³ Ndi dhu bhěyi tí, Yěsù núúnónà Kàgàwà bhà Ɔte kóró ale tò ábhõ yàrí mbóli-tidò ǒ. Kúnónà ka àdhàdhì yà ndì

* **4:25** 4.25 Wò dhu-tì ní, fìndà ka kùdhe dhu arí dònã àlě ale, ní ka kabhùya rànì nga abho. Pbéù, ìnzì dònã arí fìndà ka kùdhe dhu àlě ale, ní do ò rò ka kipfoya yà kãrì'ì nà áké ìrètã-ngba mà kóró. * **4:32** 4.32 Zèk 17.23; 31.6; Dàn 4.12,21

ndúnɔna dhu níri rí ale-do nálu rádù dhu bhëyi. ³⁴ Kóténà nzí abádhí nà inzá ndì ndùnò mbólí ǒ rórò. Pbétù, òyá ì òtù ì pbìndà ábhàlì mànà ònà kàsùmì ǒ, kǒngónà àdù ì mbólí-tà náwe kóró abádhí tò.

Yësù rǐ àpùpú nábhǔ ridè dhu
(Màt 8.18,23-27; Luk 8.22-25)

³⁵ Ndi nínganí tí pbítsòngǎ, Yësù náati pbìndà ábhàlì nǐ: «Kada rërù-adzè.» ³⁶ Ní, Yësù bhà ábhàlì núubhà ihé-yà, 'àdù òtsù yà Yësù rǐ ì ònà ibhú ò, 'àdù òwu. Ngǎkpà ibhú náadù ì ì inè ányìrǒ. ³⁷ Nírò ní ndi àpùpú náapè ndòpìlì òbì nyú nà, mùkurà rádù 'òpè 'àwà ì ibhú ò, ibhú rádù àmbe àle dǒ idha nǐ. ³⁸ Yësù náadù ì ì ibhú tó kǒbhé ò ndì ndàyi ndìpbì dóna kùsé rǒ, idhò rádù ndòdyì ró. Ní kàbhà ábhàlì níngà ka idhò ò rò, 'àdù àtìnà kà nǐ ìkù nyú ǒ: «Màlimǒ, yà àlé kúve dhu nátdǔ tí obhó afínù akekpa màtí?» ³⁹ Ní idhò ò rò ndì ndìvà ndì rò, Yësù náarù awe dǒ, ndàdù àtìnà rèrù nǐ: «Ínè! Ùtsi tsùnù!» Ní awe náadù opilita núbhà, inga rádù inè bhì. ⁴⁰ Ní Yësù adù àtìnà pbìndà ábhàlì nǐ: «Ádhu nyí nyí ɔɔɔ nónzi nǐ? Nyí nyàpè t'óbhó ì ì a'uta nà?» ⁴¹ Ní, ádrùngbǎ ɔɔɔ nyú níisí abádhí ò, abádhí rádù 'òpè 'òtè nzínziya ǒ 'àmbe àtìnà dǒ: «Ádhi pbá ale yà, awe mà, rèrù mànà dhu náarí tsùnà dhu níri?»

5

Yësù rǐ nzéɛ-alafí nà arí'ì ònà ale nígǔ dhu
(Màt 8.28-34; Luk 8.26-39)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yësù mà pbìndà ábhàlì mànà náawù ùvò Gálilayà tó rërù-adzè, Pbàgèrasì* tó pbìrì ò. ² Ní yà Yësù ifò ibhú ò rò rórò tí, atdí ale náahù ìndrǔ ùtdǔ ka karí ònà ngari ò rò, ndìrà kà-tí'ò. Ndi ale ní'ì nzéɛ-alafí nà arí'ì ònà ale. ³ Kǒngónà òdhò ndi ngari ò, ndirò kà sòwòrò nónzi rí ndùtsì àdrà-mbì nǐ atdí ale mà ní'ì mbǎ. ⁴ Obhó tí, bilínganà ka kùtsínà kǎpfò singà-mbì nǐ, kadù kǒtsú nùtsì àdrà-mbì nǐ. Ní kǒngónà àdù ì àdrà-mbì nátdì, ndàdù singà-mbì nátdì átò. Ndirò, kàlǔ rí ndònzì lèmana ale ní'ìnà mbǎ atdí màtí. ⁵ Bilínganà, yà inga náarátì, ndàdù ùbho dhu bhëyi, kítúnà ndì ndàmbe ùbhi dǒ ìndrǔ nùtdǔ ka karí inanà, ndirò pbìrì dònǎ, ndàmbe ùkù dǒ, ndàdù àrà ngbóna àzè rǒ kpùwǎkpùwǎ odu nǐ.

⁶ Ní kǎla Yësù itse rò, ndàdù òkù tina ò. Kǎdù, ndìbvù kònzì, ndùkò ndì ɔtdyèna dǒ. ⁷ Kǎdù òkù àrǐ nyú tí ndàtì: «Ádhu nyí nyòzè ma nà Yësù, kóró dhu dǒ arí'ì Kàgàwà

* 5:1 Ndi pbìrì ní'ì ìnzì ní Pbàyàhúdì tó pbìrì.

t'Ídhunǎ? Ma mìtdè nyi ìtdè tí, Kàgawà-ɔvò rǒ, ìnzǐ àvǔ rùdú.» ⁸ Wò dhu kǎnɔ okúna dò rò dhu ní, Yèsù arána àtìna rǒ kà nǐ: «Nzéré-alafí, áhǔ wò ale ò rò!» ⁹ Ní Yèsù adúnà àrà dhu ìvu rǒ kà-tsǔ ndàti: «Ɔvònu ní àdhi?» Kà ràdù dhu ádu Yèsù tǒ ndàti: «Ɔvòdu ní <Ihé>, ibí rò mà mí'í nídhunǐ.» ¹⁰ Ní, kǎdúnà àrà Yèsù nónzi rǒ atdyúna nyé nà, ìnzǐ ì nzéré-alafí nabhù tí ròwù itse ndi p̀bìrì ǒ rò.

¹¹ Anyìrǒ, àdù tó ádr̀ngbǎ màhǒ-yà ní'í p̀bìrì-ɔngò rǒ ì anyu ró. ¹² Ní ì nzéré-alafí náadù Yèsù ìtdè ìtdè tí, 'àti: «Óvì mà mǒwù ndǎkà àdù nzínzi ò, ndínǐ màdù tí ùtsǔ abádhí ò.» ¹³ Ní Yèsù adù ndi dhu ná'ù abádhí tò. Nírǒ ní ndi kǒkò nzéré-alafí núuvò wò ale ò rò, 'adù òwu òtsù adù ò. Ní kóró kǒkò adù tó màhǒ-yà, mbèmbè óyǒ lufù, náadrú p̀bìrì-ɔngò rǒ rò, ì r̀p̀bà ì r̀èr̀ ò, tsèya ròtdì ì. ¹⁴ Kǒkò adù núnà rǒ rúbhi ale náatsè, 'òwù ɔyi nà kigò ò, ndirò igigi rí'í p̀banga òna nǎ. Ní ìndr̀ náadù iwu, 'iwù wò ndi nònzi dhu àndà. ¹⁵ Abádhí níwú ùvò Yèsù tí, 'adù wò ndi ibí nzéré-alafí arúbhi ì'í rǒ ònà ale nála. Ndi ale ní'í obvò ndi ndàdi, ndùfǒ róná mùdzarù, p̀bìndà irèta ràdù ndàdu ró. Ní ɔdɔ náadù ìsǐ abádhí ò. ¹⁶ Yà ndi nònzi dhu nàlanà ale náadù wò nzéré-alafí nà ale mà adù mànà rǒ ì nònzinà dhu náwe abádhí tò. ¹⁷ Ní abádhí náadù ɔpè 'ìtdè Yèsù ndínǐ ndi nivà tí, ndàrà fiyó p̀bìrì ǒ rò.

¹⁸ Ní yà Yèsù r̀p̀o ibhú ò ònà kàsùmì ǒ, yà nzéré-alafí núvònà ònà rò ale nátdè Yèsù ndínǐ 'owu tí mànà atdíkpá. ¹⁹ Ní Yèsù náa'u nzá ndi dhu kà tò. P̀bétù kǎdù àtìna ndi ale nǐ: «Ádù nyi p̀b̀k̀, ìndù ale-ti'ò, nyadù yà ìndù Ádr̀ngbǎle ònzì kóró dhu náwe abádhí tò, izu kàbà d̀ǹú dhu mànà.» ²⁰ Ní wò ale náadì d̀na ndàrà, ndàdù ndòpè nd̀ǹò yà Yèsù nónzi f̀ndà kóró dhu Dèk̀apoli tí kátina p̀bìrì ǒ. Ní, yà kà r̀ǹona dhu ǹr̀ ì ale kóró ní idhɔ núukɔ atdíđǒ.

Yàhirò bhà tsibhíngba mà Yèsù rǒ mùdzarù-ngbò napbálá tsibhále mànà
(Mát 9.18-26; Luk 8.40-56)

²¹ Tdítdǒ Yèsù náadà ibhú ǒ r̀èr̀-adzè. Ní idha-gì dǒ kide rórò, ádr̀ngbǎ ihé-yà náandu ndi ndàkpòrò kà-ngbò. ²² Ní, unduta-dzà ǒ ádr̀dr̀ ale nzínzi ǒ atdí ádr̀ngbǎle, Yàhirò tí kátina, níra àhù anyìrǒ. Ní Yèsù ndi ndàla rò, kíbvú ndi obvò kà-pfò rǒ. ²³ Kǎdù kítde atdyúna nyé nà, ndàti: «Ív̀d̀-ngba rí'í afína rǒ ka kòdona ró. Ní, irà ɔtsúnu nyi nyuli tí kà-dǒ, ndínǐ kǒgú tí, ndàdù àdi nyìkp̀ona nà.» ²⁴ Yèsù mà náadù òwu Yàhirò nà, ádr̀ngbǎ ihé-yà ràdù ndìdhò owùya ǒ Yèsù ì ìp̀b̀ nzínziya ǒ rórò.

²⁵ Í ale nzínzi ǒ ní'í atdí tsibhále, atdí kumì d̀ǹá óyǒ nà ato tí azu nóongónà irà róná. ²⁶ Kàbà àp̀bè abhɔ nyú

ibí pbàngángá-bvùnă, ndàdù kóró foná ongyéngá-tse nótdì ányì. Pbétù ndi dhu adúnà nzì àrà kà dzùnà nónzì rǒ, kà rǒ andi ràdù àrà òtrɔ rǒ atdíđ. ²⁷ Ní, Yèsù dǒ ka kúnona dhu ndi ndírì dhu-okú dò rò, kǐra ihé-yà nzínzì ò, ndàpbàlă kà-rǒ mùdzarù-ngbò olùnă rò. ²⁸ Ka ní'ì afína ò rírà òte rǒ ndàmbe àtìnà dǒ: «Ma mapé kà-rǒ mùdzarù-ngbò nàpbàlă, ní ma mógù ògù.» ²⁹ Ní Yèsù rǒ mùdzarù-ngbò kàpbàlă rórò tí, yà kà-rǒ arírà azu náadù ide, kà ràdù ndìnè iwà ndi ndògù pbìndà andi ò rò ró. ³⁰ Wò ndi kàsùmì ò tí, Yèsù níinè ndi iwà ìndrù t'ígútá tó pbìndà òbi nónzì kasu ró. Ní kǎgéré ndi ihé-yà nzínzì dò, ndìvù dhu ndàtì: «Ádhi rùdú mùdzarù-ngbò nàpbàlă?» ³¹ Ní kàbhà ábhàlì adù dhu àdu kà tò 'àti: «Ádrùngbálé, nyi nyàla wà ihé-yà nákpòrò ngbõnu 'ìpbò nyi tí dhu. Ní, nyi tí adù dhu ìvu tdítđ rǎrì àdhi ngbõnu nàpbàlă?» ³² Pbétù Yèsù adù ndàgere ndàndà kóró ihé-yà-dò nga, ndínì ndi ndala tí rǎrì àdhi ndi dhu nònzì. ³³ Ní ndi tsìbhále adù àdi ndàmbe ìvi dǒ ɔdɔ nǐ, iwà ndi ndùnì róná ndi nònzì dhu nídhunì. Ní kǎdù ìrà ndìbvù ndi Yèsù-pfò-rǒ, ndàdù kóró obhó dhu núnò fíndà. ³⁴ Yèsù adù àtìnà kà nǐ: «Pbà nǐ tsìbhíngbá, pbùkù a'uta nígù wà nyi. Ní, àrà mbéyi, nyadù ògù pbùkù àpbè ò rò.»

³⁵ Wò dhu núnɔ Yèsù rǐ rórò ní ndi, ɔyi nà ríwu unduta-dzà ò ádrùngbále Yàhirò bhà rò ale núuto ì, 'adù àtìnà kà nǐ: «Pbùkù tsìbhíngba nóvè wà, ní ádhu nyi nyí Màlimò-tsi àvǎ tdítđ nǐ?» ³⁶ Pbétù Yèsù náadù nzá afína mà nǐli abádhí rǎnɔna dhu dǒ. Kǎdù àtìnà Yàhirò nǐ: «Ìnzì ɔnzi ɔdɔ, í'ì a'uta nà tí.» ³⁷ Kǎdù nzá atdí ale mà nózè rùndà ndi ányì, pbétù kǎdù ùnzìnà rùndà ndi ní Péterù mà, Yàkòbhò mà, adònà Yùwanì mànà kèlě. ³⁸ Ní abádhí awù ùyò unduta-dzà ò ádrùngbále bhà. Ní ányì, Yèsù náatù ìndrù tsiya náva ì, 'àmbe òdzi dǒ, 'adù àmbe ùkù dǒ ɔrú tǔya nyú nà ró. ³⁹ Ní kǎtsù idza, ndàdù àtìnà abádhí nǐ: «Ádhu wò dhu bhéyi tsìkù náva ndi nǐ? Ádhu nyí nyódzi nǐ? Yàrí ngbángba nóvè nzá, pbétù kòdhò òdhò tí.» ⁴⁰ Pbétù, abádhí náadù Yèsù rǎnɔna dhu-gàyà ònzì ònzi tí. Ní Yèsù adù abádhí nípfo idza rò kóró, ndàdù ndi ngbángba t'ábanà mà kà-tsánà, ndìrò pbìndà ìbhu ábhàlì mànà kèlě núnzì, 'òtsù mànà ndi ngbángba-abvò rǐ'ì ònà kàluga ò. ⁴¹ Ní kǎlú ndi ngbángba ɔtsúna rǒ, ndàdù àtìnà nǐ: «Tàlità kumì.» Kà-tì nǐ: «Tsìbhíngbá, ma mátina: «fva nyi, nyidè!»» ⁴² Ní ányìrò rò tí, wò tsìbhíngba níivà ndi ndidè, ndàdù ndòpè ndùbhi. Obhó tí, kàbhà atɔ ní'ì iwà áhu atdí kumì dòná ɔyɔ nà atɔ tí. Wò dhu ì àla rò, idhɔ núuko ányìrò í'ì kóró ale atdíđ nyú. ⁴³ Yèsù adù dhu núya abádhí tò atdíđ, ìnzì ndi dhu

nabhù tí atdí ale mà rùni. Tdítdõ kǎdù àtìna ndi ngbángba t'ále nĩ: «Nyàbhù ònyù ake kà rònyù!»

6

*Nàzàretì tó kigò ǒ bhà ná'ù nzá Yèsù dhu
(Màt 13.53-58; Luk 4.16-30)*

¹ Wò dhu-dzidõ, Yèsù náivà ndi ànyirõ rò, ndàrà ndi ndavi òná kigò ò, p̀b̀indà ábhàlĩ ràdù òwu owùna ǒ ànyì. ² Ní sàbatù-idhò ǒ, kǎdì ndàmbe dhu núdhe dõ ìndrù tò unduta-dzà ǒ rò. Ní ábhõ ale yà kà rùnona dhu ìrì rí, ní idhò núuko atdí. Abádhí ambéna àtìna dõ: «Kóró wò ɔte-tidò nà kírà àdhà rò? Wòrì dhu-ònga t'òvòta-tidò mà, ndirò wò wiwì nónzi kǎrì nĩ ɔbì màna dhu kǎbà àdhà? ³ Tí obhó ka ndi sàpàti, Màriyà t'ídhùnà? Ka tí obhó Yàkòbhò mà, Yòsè mà, Yudhà mà, Simoni màna t'ádòna? Ndirò kà t'áwéna t'óbhó òko atdíkpá iró àlě màna?» Ní wò dhu-okú dò rò, ìndrù nóowúnà nzi kà rùnona dhu ná'ù rò. ⁴ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nĩ: «Nabì nífù ka kǎrì kóró ngari ǒ. P̀b̀étù, yà ndi nyù ka kadhì òná kigò ǒ, ndirò fìndá ale nzínzi ǒ, ndirò p̀b̀ì idzá-bhà nzínzi ǒ màtí, ka kǎrì nzi kifù.» ⁵ Yèsù náadù nzá atdí wiwì mà nónzi ànyirõ, p̀b̀étù kǎdù ɔtsùna núli ngúfe andítale dõ tí, i ale ràdù ùgu fiyó andi ǒ rò. ⁶ Ní idhò núuko Yèsù atdí, ìmbá fiyó kigò ǒ bhà rí'ì a'uta nà dhu-okú dò rò.

*Yèsù rĩ p̀b̀indà atdí kumì dòná ɔyò nà ábhàlĩ núvĩ dhu
(Màt 9.35; 10.1,5-14; Luk 9.1-6)*

Yèsù náaràna ùbhi rò kóró kyèròkyèrò rí'ì p̀b̀anga òná, ndàmbe dhu ùdhe dõ ìndrù tò. ⁷ Ní kǎnzi p̀b̀indà atdí kumì dòná ɔyò nà ábhàlĩ, ndàdù ndòpè ndùvĩ abádhí ɔyòyò rò. Kǎví abádhí iwà ndi ndàbhù nzére-alafí nòdi abádhí ràdù nĩ ádrùngbànga tó ɔbì fiyó rórò. ⁸ Kǎdù dhu núya abádhí tò ndàti: «Àpé nyìdì atdí dhu mà abhi tò, p̀b̀étù nyùgu mùgò kèlě. Àpé nyùgu mùgati mà, bhòlò mà, fùrangà mà ngbòku ǒ. ⁹ Nyùfò kàyitò p̀fòku rò, p̀b̀étù àpé nyùfò mberù ɔyòyò rùkú.» ¹⁰ Ndirò, kǎdù àtìna abádhí nĩ: «Nyì ka kàko atdí idza ǒ rò, nyì nyowuna òko rò ànyì-dzá, ràrà àhu ànyirõ rò nyì nyúvò nyòwù dhu ò. ¹¹ Atdí p̀b̀anga ǒ ale nóowuna gukyè 'ùvo rò ìnzì 'àko nyì, ndirò ìnzì 'irì nyì nyùnona dhu, ní nyì nyowuna òwu rò ànyirõ rò, nyàdù p̀fòku-tsítsírò àhù nó'ò, ndínì abádhí tó afátá nitè tí abádhí tò.»

¹² Ní kòkò ábhàlĩ náawù Kàgàwà bhà Ídzì Màkùrù núno ìndrù tò, 'òwù àtìna rò, dhu rākā abádhí rùgèrè ì 'ùbhà fiyó nzérenga. ¹³ Abádhí nóowúnà ábhõ nzére-alafí nípfò rò ìndrù ò rò, 'àdù òwu andi nà ábhõ ale nútri rò akye nĩ, i ale ràdù ùgu.

*Bàtizò nubhónà Yùwanì bhà ɔve
(Màt 14.1-12; Luk 9.7-9,19-20)*

¹⁴ Ádrùngbã kamà Hèròdè* níri Yèsù dǒ ka kúnɔna dhu, kǒvò nótò ndì kóró ngari ǒ nídhuní. Atdídhená ale nóowúnà àtìná rǒ: «Bàtizò ùbho rǒ arúbhi Yùwanì níngbè wà ndì ɔve-bvù rò. Ndi dhu-okú dò rò ní ndì, kábà wíwí t'ónzita tó ɔbi.» ¹⁵ Pbéù, ngǔkpà ale owúnà àtìná rǒ: «Èliyà ní wò.» Ngǔkpà ràdù àtìná tdítǒ: «Angyí í'ì pbànábí nzínzi ǒ atdí nabi bhéyi ale ní wò.» ¹⁶ Ní wò dhu ndì ndìrì rò, Hèròdè ati: «Bàtizò ùbho rǒ arúbhi Yùwanì ní wò. Ma mábhɔ kàdɔ kɔtdì, ní ka ní wò wà ndì níngbè.»

¹⁷ Wò ndì Hèròdè nyú ndìtírò ní ndì ɔyátá nabhù kosò Yùwanì, ndàdù àbhunà kutsi, kadù ìlinà imbi-dzà ò. Hèròdè náanzì ndi dhu, adòná Filipò-fó rò ndì ndakò tsibhále nóokú dò rò. Ndi tsibhále-ɔvò ní'ì Hèròdiyà. ¹⁸ Kǎnzì ndi dhu, Bàtizò nubhónà Yùwanì nóongónà àdù àtìná kà ní, inzà dhu ràkã kà ràkɔ adòná-ve nídhuní. ¹⁹ Hèròdiyà náakó atdíǒ Yùwanì rǒ, ndàdù kòzè ndàbhɔ kohò. Pbéù, ndi dhu náadù í'ì odú kà tò. ²⁰ Obhó tí, Hèròdè nóongónà Yùwanì-ɔdò nónzì obhónángatále tí, ndìrò Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ ale tí ndì ndèni ka dhu-okú dò rò. Ní kǒngónà àdù Yùwanì-ngbò nódò atdíǒ. Yùwanì rǎɔna dhu níri ndì ndí rò, Hèròdè bhà irèta nóongónà àdù ndìza atdíǒ, pbéù kǒngónà àdù kà rǎɔna dhu òzè ndìrì atdíǒ.

²¹ Ní atdíku, Hèròdiyà náabà Yùwanì àbhǔ ndì ndí kohò òná otu. Ndi dhu ní'ì yà Hèròdè rǐ ndì ka kadhì òná idho níre òná mǎhendù-idhò ǒ dhu. Ní Hèròdè unzi rìwǔ ndi mǎhendù ò ale ní'ì: yà í arí kasu ònzi mànà ádròdrǒ ale mà, pbìndà pbànowí tó ádròdrǒ ale mà, ndìrò Gàlilayà tó pbìrì ǒ pbangá-nzo òná arí'ì ifuta nà atdíǒ ale mànà. ²² Ní Hèròdiyà bhà tsibhíngba náatsù mǎhendù-dzà ò, ndàdù òbè atdíǒ. Ndi ɔbé náafò Hèròdè-nyìkpó atdíǒ yà ndì ndúnzìna ale mànà. Ní ádrùngbã kamà Hèròdè adù àtìná wò tsibhíngba-ɔwú ní: «Ónzi afínɔ òzè dhu fudú, ní ma mí ndi dhu àbhǔ àbhǔ indù.» ²³ Kǎdù dhu nótso ndi tsibhíngba-ònzì ndàti: «Ma mòtsò wà dhu ndíní ma mabhù tí nyi nyónzina dhu indù, ìmbã í'ina yà idzi ma mónyù dóná pbìrì tó atdínga óyǒ dǒ mà nábhǔ ma mí indù dhu màtí.» ²⁴ Ní wò tsibhíngba náahù àwú-dzà rò, ndàdù dhu nívu íyànà-tsǔ ndàti: «Ádhu ndi ma màkã monzi?» Ní kà-tsánà adù dhu àdu ndàti: «Bàtizò núbhò arí Yùwanì-dɔ.» ²⁵ Ní tsibhíngba náangbó ndì kòmbómbí ádrùngbã kamà-ti'ò, ndàdù dhu ònzi fóná ndàti: «Ma mòzè nyibhò Bàtizò ùbhò arí Yùwanì-dɔ kòmbí fudú tsàlìtsalì dǒ rò.»

* **6:14** 6.14 Ndi Hèròdè-ɔvò ní'ì Àtipasi. Ka ní'ì Gàlilayà tó pbìrì ǒ Ádrùngbã kamà.

26 Ní izu núuka ádrùngbǎ kamà atdíđǎ nyú. Pbétù, kà rǐ ndùvǒ Yùwanì-dò rǎ dhu ní'ì obi tí, yà ndì ndùnzinà ale-ònzǐ rò ndì ndòtsònà dhu dhu-okú dǎ rò. 27 Ní ányǎrǒ rò tí, kǎdù ngbǒna nódo arí pbànowí nzínzi ǒ atdí mùnowi nóvi, ndùyá dhu fǐndà ndíní ira tí Yùwanì-dò nà fóná. Ní wò mùnowi níivà ndì ndàrà imbi-dzà ò, nditsi Yùwanì-dò nókèrè. 28 Wò dhu-dzidǎ, kǎdù ìrà ndi ale-dò nà tsàlìtsalì dǎ rò, ndàdù àbhùnà wò tsibhíngba-fó, ndi tsibhíngba ràdù àbhùnà íyànà-fó. 29 Ní Yùwanì bhà ábhàlǐ níitdègu wò dhu níri, ní abádhí adù iwu, 'àdù kǎ-bvò nídyì 'òwù òtdùnà.

Yèsù rǐ imbò lufù ale nóngù dhu

(Màt 14.13-21; Luk 9.10-17; Yùw 6.1-14)

30 Yèsù bhà uvitatále náandu ì kà-tí, 'àdù yà ì ònzì kóró dhu mà, ndirò yà ì ùdhe ìndrù tò kóró dhu mà nà dhu náwe kà tò. 31 Wò ndi kàsùmì ǒ, abádhí-tí'ò ríwu ale mà, abádhí tí ò rò rí 'àdù ale mà nà ní'ì abhò nyú, ònyè nónyu abádhí rǐ ònà kàsùmì mà ràdù ì'ì mbá. Ní Yèsù adù àtìnà pbìndà uvitatále nǐ: «Nyìwǔ rùngù tí rí'ì atdí ngari ò, ndíní nyǐ nyaso tí nyǐ aké.» 32 Ní abádhí náadù òwu vǐyà dǎ rò ibhú ǒ rùngù tí rí'ì atdí ngari ò. 33 Pbétù, ábhǒ ale nyú náala abádhí rǒwu dhu, 'àdù abádhí rǒwu ì nga núni. Ní ìndrù náadù 'ìvà kóró kigò ònǎ rò, 'òwù tsàkàtsàkà nyú pfǒya dǎ ányì, 'àdù òwu ùvò angyi abádhí rǎ.

34 Ní Yèsù náhu ibhú ò rò rò, kǎla wò ádrùngbǎ ihé-yà, abádhí-izù ràdù ndàlù atdíđǎ, ìmbǎ ùndana rí ale rǐ'ì tàrà tò màhò bhèyi abádhí nálì ì nídhunǐ. Yèsù adù àdi ndàmbe ábhǒ dhu nyú núdhe dǎ abádhí tò. 35 Inga ràti dhu níitdègu ndindù, ní kàbhà ábhàlǐ níindri kà-tí'ò, 'àdù àtìnà kà nǐ: «Író nga rǐ'ì rùngù tí, ndirò inga náti wà.» 36 Ní, áví kǒkò ale ròwù inga nóbhì ka karí òyà ngari ò, ndirò kyèròkyèrò rí'ì pbanga ò, ndíní ònyè nudzì tí fíyò. 37 Yèsù adù òte nádu abádhí tò ndàti: «Nyàbhù ònyè abádhí tò nyǐ-tírò!» Ní ábhàlǐ náadù dhu nívu Yèsù-tsǔ 'àti: «Nyì nyòzè tí mòwù mùgatì nódzì óyǒ miyà òinarì' rǎ, ndíní mǎ mabhù tí abádhí rǒnyè?» 38 Ní Yèsù adù dhu nívu abádhí-tsǔ, ndàti: «Ífe mùgatì nyǐ nyǐ'ì nà? Nyàndà pé ka.» Ní kǎ-bvu ì ùni rò, abádhí adù dhu nádu kà tò àti: «Mǎ mí'ì imbò mùgatì nà, ndirò óyǒ ìbhè nà.» 39 Wò dhu-dzidǎ, Yèsù avi pbìndà ábhàlǐ ràbhù kóró ale ròkò tsùna rǎ obvò ìrì dǎ. 40 Abádhí adù òko tsùna tí: atdídhená ngari ǒ atdátdí miyà ale, ndirò ngǔkpà ngari ǒ ìmbimbó kumì ale. 41 Nírò ní ndi Yèsù núugu kǒkò imbò mùgatì, óyǒ ìbhè mà nà ndùlǔ fóná. Ní, òrù-akpà ò nga àndà ndì ndí rórò, kǎdù òtsò nábhù Kàgàwà tò. Kǎdù

† 6:37 6.37 Yèsù bhà kàsùmì ǒ, atdí òinarì ní'ì atdíku idhò tò kasu tò mùkìmbà.

mùgati-önga núkò, ndùbho pbìndà ábhàlì-fó, ndínì abádhí núundo tí ìndrù tò. Kǎdù kǎkò óyǎ ìbhè núndò átò abádhí-fó kóró. ⁴² Ányìrǒ ì'ì kóró ale náanyù dhu 'ulè nǎ. ⁴³ Yèsù bhà ábhàlì náadù òdì òdì mùgati-go-tsù núndu, ìbhè-go mànà, 'àdù atdí kumì dòná óyǎ nà sǎngè níra nǎ. ⁴⁴ Ndi mùgati nanyù ale nzínzi ǎ, kpabhále ní'ì imbò lufù tí.

Yèsù rùbhi idha dǎ dhu
(Màt 14.22-33; Yùw 6.16-21)

⁴⁵ Wò dhu-dzidǎ tí, Yèsù náabhù pbìndà ábhàlì rùpò ìbhù ò, ndínì ada tí angyi fìndà rèrù-adzè, Bètèsàyidà tó kigò inǎ rò, yà ndì nyú tírò ndì ndì ihé-yà návì ròwù ìbha ònanǎ. ⁴⁶ Ihé-yà nà ì ùbhǎ ì dhu-dzidǎ, kǎdù àrà pbìrì dò, ndàrà ndìtsò. ⁴⁷ Inga náti rò, ìbhù ní'ì rèrù-alikpa ò ábhàlì nà, Yèsù ràdù ndùbhà atdíró olù idha-adzè. ⁴⁸ Ní Yèsù ala ǎbì tí ìbhù t'ótùta rǎ'ì pbìndà ábhàlì tò dhu, tùm̀bà tí awe ròpìli abádhí-nyìkpa rǎ nídhunì. Ní à'ù-akpà-òngǎ ǎ, kǎrà pbìndà ábhàlì-tí'ò, ndàm̀be ùbhi dǎ idha dǎ. Kǎdù dhu ònzì angyi ndúda abádhí tò dhu bhèyi. ⁴⁹ Ní, kà rùbhi idha dǎ dhu ì àla rò, abádhí náadù kàtì mìgìngò tí, 'àdù 'òpè 'ùkù, ⁵⁰ ábhǎ ǎdò nyú nà kàlǎ rǎ kóró ale ní'ì nídhunì. Pbétù uró rò tí, Yèsù adù tǎna àpfò abádhí tò ndàti: «Nyòtù afíkù, ima ní yà! Ìnzì nyònzì ǎdò!» ⁵¹ Tdítdǎ, kǎdù ùpò ìbhù ò abádhí-tí'ò, awe ràdù opilita núbhà atdídǎ. Ní idho núukò abádhí atdídǎ nyú. ⁵² Obhó tí, Yèsù ònzì wìwì, ndìtrǎ mùgati dhu náalú nzá abádhí-dò: abádhí tó ìrèta rǎ ndi dhu-tì nálǎ dhu ní'ì odù.

Yèsù rǎ Gènèzàretì tó pbìrì ǎ andítale nígù dhu
(Màt 14.34-36; Yùw 6.22-25)

⁵³ Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà níitdègu rèrù náda, ní abádhí náasò fìyó ìbhù kifukù ǎ, 'àdù òtsù Gènèzàretì tó pbìrì ò. ⁵⁴ Ní ìbhù ò rò abádhí núvò rórò tí, ìndrù náadù Yèsù núni. ⁵⁵ Ní abádhí náadù àngìli kóró ndi pbìrì ònǎ, 'àdù 'òpè 'ùmbà andítale, 'òwù òwu rǎ nà ótdù dǎ, Yèsù-bvu ka kò'ì òyà kóró ngari òna nǎ. ⁵⁶ Ndirò, kóró ngari ǎ Yèsù rùbhi inanǎ, pbanga ònǎ, kigò ònǎ, ndirò inga nóbhi ka karí inǎ màtí, ìndrù nóowúnà ìwu rǎ andítale nà, 'ùli pbanga-tsídǎ ìndrù náarí 'ùndù òyà ngari ǎ. Abádhí adúnà òwu Yèsù nónzì rǎ rùbhà ì ale rùpbalǎ ròná mùdzarù-bidò-ngbò kèlè. Ní ìngbàtí ìli ndì ale mà yà kàbhà mùdzarù-bidò-ngbò nàpbalǎ, náaránà ògù rǎ dòtsí.

7

Pbàyàhúdì tó màndu
(Màt 15.1-9; Luk 11.37-41)

¹ Pɓàfàrisáyó mà Yèrùsàlemà tó kigò ò rò iwũ Músà bhà Ʋyátá tó ngúfe màlímó mànà núundu ì Yèsù tí. ² Ní, abádhí náala Yèsù bhà ábhàlǐ nzínzì ǒ ngǔkpà ale, òtòtì ɔtsúya nǐ rówu dhu nónyè rǒ, kà-tì ní inzá ì ù'ò ɔtsúya yà fáyó sòmà tó màndu nónzì ka dhu bhèyi rórò. ³ Pɓàfàrisáyó mà, kóró ngǔkpà Pɓàyàhúdì mànà níifu abhúya tó màndu atdíđ. Ní, abádhí nóonyúnà nǐ ònyè inzá ì ù'ò ɔtsúya mbèyi nyú rórò. ⁴ Ndirò kòbǐ ò rò ì ìngò rò, abádhí nóonyúnà nǐ dhu inzá ì ù'ò ì rórò. Abádhí níifu yà í abà ábhǒ ngǔkpà màndu átò. Í màndu nǐ: kópà nú'ó ka kí mbèyi nyú dhu, itǎ mà, suma nǐ ka kóbhòlò itǎ mà, dǒyá ka karóyi dhu mànà nú'ó ka kí mbèyi nyú dhu mànà. ⁵ Ní, Pɓàfàrisáyó mà Músà bhà Ʋyátá tó màlímó mànà níivú dhu Yèsù-tsǔ 'àti: «Ádhu inzá pɓèkù ábhàlǐ nífu àlě t'ábhúna tó màndu, 'àdù àmbe dhu nónyè đǒ òtòtì ɔtsúya nǐ ní?» ⁶ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nabì Ìsayà núɔɔ obhó dhu nyú ðùkú. Nyǐ ní ɔyɔyɔ afiya nà ale yà kǎndí dhu bhèyi tí, ndàti: <Kàgàwà ràtina: kàrí ale náarí mifǔ tsùya ǒ tí, afiya ràdù ì itse nyú rùdú rò. ⁷ Abádhí náarí mǎlě kòkórò. Abádhí arúdhèna ìndrǔ tò dhu ní ìndrǔ tó Ʋyátá kèlě*.>»

⁸ Yèsù adù àtìnà tdítđ: «Nyǐ nyárí Kàgàwà bhà Ʋyátá núbha igi, nyǎdù nyǎpba ìndrǔ óvò fùkù dhu rǒ tí. ⁹ Nyǐ nyárí Kàgàwà bhà Ʋyátá nódho, nyǎdù afiku nápba fùkú màndu rǒ tí. ¹⁰ Obhó tí, Músà núuyá dhu fùkù ndàti: nyi rǎkǎ nyifu àbanu mà íyànu mànà, ndirò àbanà mà íyànà mànà nǐ dhu nùnò ale rǎkǎ kohò òho tí. ¹¹ Pɓétù nyǐ nyú, nyǐ nyárí dhu óvò ìndrǔ tò nyàti: ndi ale rapé dhu ùɔ kɓangba àbanà tò, ndirò íyànà tò màtí ndàti: <Dzùnànu nónzi ma màmbènà nǐ fudú rǐ ì dhu ní Kòrbanì, kà-tì ní: Kàgàwà tò ka kùtri perè.> ¹² Ní ndi ale rǐ mbǎ àbanà mà, ndirò íyànà mà dzùnà nónzi ndi ndí dhu-atdyú nà. Ní nyǐ nyaràdù ndi dhu kèlě ná'ù ndi ale tò. ¹³ Ní ndi dhu nǐ, nyǐ nyárí Kàgàwà bhà ɔte-òvũ níto, yà nyǐ nyarúdhèna fùkù nzínzikù ǒ fùkú màndu nǐ. Ndirò, nyǐ nyarí ndi dhu bhèyi dhu-tidò nónzi abho nyú.»

*Ìndrǔ nábhu ràdù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ dhu
(Màt 15.10-20)*

¹⁴ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù náanzi ihé-yà tdítđ, ndàdù àtìnà nǐ: «Nyǐ kóró, nyǐri yà ma múɔna fùkù dhu, ndirò nyàlǔ ka ðùkù ò. ¹⁵ Ìnzǐ ìri rò rótsù ìndrǔ ò atdí dhu mà, ràdù ìndrǔ nábhu ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ. Pɓétù, ìndrǔ-afí ò rò

* 7:7 7.7 Ìsa 29.13

àhù dhu ní ndi kàbhù rádù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ. ¹⁶ [Inga t'írìta tó bǐna nà rí'ì ale, náká ndìrì wò ma m̀̀nò dhu*.]

¹⁷ Yèsù níitdègu ihé-yà nùbha ndàdù òtsù idza, ní kàbhà ábhàlǐ náadù wò ndi mbóli-tì níyù kà-tsù. ¹⁸ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nì: «Nyí nyú mà, kàlù t'óbhó d̀̀kù átò? Nyí nyùnì t'óbhó dhu, ìnzǐ ìrì rò ròtsù ìndrù ò atdí dhu mà r̀̀ràdù ìndrù nábhù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ? ¹⁹ Obhó tí, ndi dhu nótsù nzá ndi ale-afí ò, pbétù kòtsù ndi ale-fi-tsù ò, ndàdù àhù kà-ò rò ɔtsó dò ndi ale àrà rò.» Wò ndi nd̀̀nò ɔte ǒ, Yèsù náavò dhu kpangba ònyù ka r̀̀ràdù kóró ònyù-tidò nónyù. ²⁰ Ní kàdù àtìna t̀̀dítdò: «Ìndrù-afí ò rò àhù dhu ní ndi rádù ìndrù nábhù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ. ²¹ Obhó tí, ìndrù-afí ò rò arúvò nzére ìr̀̀t̀̀ta náarí ndi ìndrù nábhù r̀̀nzi nzére dhu. Í nzére dhu ní: m̀̀nyòni t'ónzita, ogbo t'ónzita, abvo t'òhota, ²² màkuni t'ónzita, ngàtsi ale-fó rí'ì dhu dǒ ka kí ale-afí ìlì dhu, òr̀̀ù ka kór̀̀ù dhu, ìndrù t'útrátá, ìnzǐ ka kí uyátá-òdò nónzì dhu, adha t'ónzita, ìndrù nǐ ka kí dhu ù̀̀nò nzére dhu, ale òyò ka kí dhu, àr̀̀ì bhèyi ka kí ale ònzì dhu. ²³ Kóró kòrí nzére dhu náarúvò ìndrù-afí ò rò, ràdù ìndrù nábhù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ.»

*Ìnzǐ ní M̀̀yàhudi-àyi r̀̀ Yèsù ná'u dhu
(M̀̀t 15.21-28)*

²⁴ Ƴró rò, Yèsù iwà ndi ndàrà Tirò tí kátina kígò tó mùlengù ò. Ní kàtsù atdí idza ò, ìnzǐ ndàdù atdí ale mà nózè r̀̀ni ànyìr̀̀ò ndi ndí'ì dhu. P̀̀bétù, kà r̀̀ì ndòru dhu ní'ì odú. ²⁵ Obhó tí, atdí tsìbhále yà nzére-alafí náaràvu p̀̀bìndà tsìbhíngba r̀̀ò, níri Yèsù dǒ ka káwèna dhu. Ní ànyìr̀̀ò rò tí, íyàdhíyà náadù ìrà Yèsù-tí'ò, ndàdù ndìbvù obvò kàp̀̀fò r̀̀ò. ²⁶ Ndi tsìbhále ní'ì ìnzǐ ní M̀̀yàhudi-àyi, p̀̀bétù ka ní'ì Sirò-Fòyìnìkì tó p̀̀bìrì ǒ ale. Ní kítsò ndi Yèsù r̀̀ò, ndíni nzére-alafí nìpfo tí p̀̀bìndà tsìbhíngba ò rò. ²⁷ P̀̀bétù, Yèsù adù àtìna kà nì: «Ƴbhà pé nzónzo r̀̀nyù dhu 'ùlè nǐ angyi. Obhó tí, dhu òfò nzá nga kidyì nzónzo tó ònyù, kàdù òbvùnà ìtsè-nzo tò.» ²⁸ Íyàdhíyà náadù dhu àdu kà tò ndàtì: «Obhó Ádr̀̀ngbàle, p̀̀bétù mizà tsinǎ rí'ì ìtsè mà náarí nzónzo-fó rò ì nàwà ònyù-ú'ù-nzo mà nónyù.» ²⁹ Níró ní ndi Yèsù adù àtìna kà nì: «Wò nyi nyàdu ɔte-okú dò rò, ád̀̀nà nyi p̀̀b̀̀k̀̀ù, iwà nzére-alafí náhù p̀̀b̀̀k̀̀ù tsìbhíngba ò rò.» ³⁰ Ní kàdù ndi p̀̀bìndà, ndàdù p̀̀bì ingba nó̀̀tù ara dǒ àyi ró, iwà nzére-alafí náhù ònà rò ró.

*Yèsù r̀̀ì ìnzǐ arí inga ìrì ndìr̀̀ò ìnzǐ ndàdù ɔte atdí ale nígù
dhu
(M̀̀t 15.29-31)*

* 7:16 7.16 Wòrí andítá r̀̀ì mbá ábhò angyè andítá ò.

³¹ Wò dhu-dzidõ, Yësù ivà ndì tdítđõ Tirò tó mùlengù ǒ rò, ndùdà Sidonà tó kigò ònǎ, ndàdù ingo Gàlilayà tó rèrù-bidò, Dèkàpoli tó pbirì ònǎ ndì ndùdà rórò. ³² Ní, ka kiwù ìnzǐ bǐna arí nga ìri, ndirò ìnzǐ aróte mběyi atdí ale nà Yësù tí 'ò. Ka kadù kitdè itdè tí, ndínì ɔtsúna nìlì tí ndì ale dõ. ³³ Ní Yësù náadù kidyi atdíró ndàranà lèngèlèngè ihé-yà ǒ rò. Kádù ɔtsúna-kpò núfò wò ale-bì ò, ndàdù iso nísò ɔtsúna-kpò rǒ, ndàpbalǎ kǐdà-dɔ-ngbò nǐ. ³⁴ Tdítđõ, Yësù andà òrù-akpà ò nga, ndàdha ihèna, ndàdù àtìna wò ale nǐ: «Èfatá!» Kà-tì ní «Ángbě nyi!» ³⁵ Ní uró rò tí, wòrí ale-bì núungbe ì, idàna ràdù ɔ'ò isó ɔte tò, ndàdù ndòpè ndòtè mběyi. ³⁶ Yësù adù kóró ale nísò ìnzǐ ndì dhu núnɔ tí atdí ale tò matí, pbétù yà kàrǐ abádhí nósò dhu náaranà indrù názi rǒ àzǐ tí ràmbe ɔte dõ ndì dhu dõ. ³⁷ Ní idhɔ náadù abádhí nukɔ atdíđõ nyú ròsè, 'ámbe àtìna dõ: «Kà rǒnzina dhu ní kóró ídzi dhu nyú. Ndirò, kà rǎrà bǐya úrǐ ale-bì mà núngbe rǒ, ndàdù ìnzǐ aróte ale mà nábhu ròtè.»

8

Yësù rǐ ifò lufù ale nóngù dhu
(Màt 15.32-39; Mrk 6.30-44)

¹ Ndi nínganì, ádrùngbǎ ihé-yà náandu ì tdítđõ. Ní ìmbǎ abádhí rǐ'ì ònyuna ì í dhu nà nídhunǐ, Yësù anzi pbìndà ábhàlǐ ndàdù àtìna abádhí nǐ: ² «Ma mí'ì izu nà atdíđõ kákà ale dõ. Mǎ mòkò wà abádhí mànà ìbhuku mbàlimbàlì, ndirò abádhí rǐ mbǎ ì'ì ònyuna ì í dhu nà. ³ Ma mapé abádhí àvǐ ròwù àwù nà fǐrǎbvù, ní sàzì rǎrà abádhí nábhu ràwà ì otu ǒ. Obhó tí, abádhí nzínzì ǒ atdídhená ale níwù itse rò nyú.» ⁴ Ní, kàbhà ábhàlǐ náadù dhu àdu kà tò 'àti: «Ka kówu abádhí nóngù ka kí nǐ ònyù notù àdhà yàrí ràngù ǒ?» ⁵ Ní Yësù adù dhu ivu abádhí-tsù ndàti: «Nyǐ nyǐ'ì mùgati nà ife?» Ní abádhí adù dhu àdu 'àti: «Mǎ mí'ì mùgati nà àrùbhù.» ⁶ Ní Yësù avì ihé-yà ròkò obvò. Kádù kǒkòrí àrùbhù mùgati nùgù ndùlǎ foná, ndàdù ɔtsò nábhu Kàgàwà tò. Wò dhu-dzidõ, kádù ì mùgati-ònga nukɔ ndùbho pbìndà ábhàlǐ-fó, ndínǐ abádhí unɔ tí ihé-yà tò. Ní ì ábhàlǐ náadù ì mùgati nùndò ì ale tò.

⁷ Abádhí ní'ì ngúfe ìbhě-nzo nà átò. Ní Yësù adù ɔtsò nábhu Kàgàwà tò kǒkòrí ìbhè dõ, ndàdù pbìndà ábhàlǐ návi rùndò ì ìbhě-nzo átò. ⁸ Kóró ale náanyù dhu 'ulè nǐ àkákà dhu bhěyi. Ní ábhàlǐ náadù ɔdòdì mùgati-go-tsù núndu, rùlè àrùbhù sèngè ǒ. ⁹ Ányìrǒ, indrù ní'ì mbèmbè ifò lufù ráhu dhu bvù. Wò dhu-dzidõ, Yësù adù abádhí àvi ròwù. ¹⁰ Ányìrǒ rò tí, Yësù mà pbìndà ábhàlǐ mànà núupò ìbhù ò, 'adù òwu Dàlmànuta tí kátina pbirì ò.

Pbàfàrisáyó rĭ Yĕsù àvĭ rònzì wĭwĭ dhu
(Màt 16.1-4; 12.38-39)

¹¹ Atdíku, Pbàfàrisáyó níwù ùvò Yĕsù-tí'ò, 'àdù 'òpè 'àgò ì kà nà kǎfí ì omvú tí. Ní, abádhí náavì ka rònzì atdí wĭwĭ, ndínĭ Kàgàwà bhà rò kàbhà ádrùngbànga tó òbì nírà dhu navì tí. ¹² Ní ndì dhu adù ìnze Yĕsù rǒ atdídǒ, ndàdù àtìnà: «Heè! Ádhu indo arí'ì ale nózè wĭwĭ kèlĕ 'àla nĭ? Ma mí obhó dhu núnò fùkù; ka kí nzĭ atdí wĭwĭ mà núnzì abádhí tò.» ¹³ Wò dhu-dzidǒ, Yĕsù ivà ndì abádhí-tí rò, 'àdù ùpò ìbhù ò pbìndà ábhàlĭ mànà, 'àdù àda rèrù-adzè.

Pbàfàrisáyó tó afi mà, Hèròdè bhà afi mànà
(Màt 16.5-12)

¹⁴ Mùgati nídyì ì í àkākǎ dhu bvètí dhu náadzò Yĕsù bhà ábhàlĭ ònǎ rò, abádhí ràdù 'òtù atdí mùgati kèlĕ nà foyá ìbhù ò. ¹⁵ Ní Yĕsù núuyá dhu abádhí tò ndàti: «Nyàndà nga mbèyi, nyòdo nyĭ Pbàfàrisáyó tó afi* mà, Hèròdè bhà afi mànà dhu rǒ rò.» ¹⁶ Ní, Yĕsù bhà ábhàlĭ náatè nzínziya ò, 'àmbe àtìnà dǒ ìmbǎ ì rǎrĭ'ì mùgati nà. ¹⁷ Ní Yĕsù náasè abádhí rǎnǒna dhu, ndàdù dhu ìvu abádhí-tsù ndàti: «Ádhu nyĭ nyátina, ìmbǎ nyĭ rǎrĭ'ì mùgati nà nĭ? Ndi dhu àpè t'óbhó dǔku àlǔ? Nyĭ nyàpè tí nzá ndi dhu àlǔ dǔku ò? Fùkù irèta dònǎ dhu òsè t'óse tí? ¹⁸ Nyìkpókù rĭnè, ní nyĭ t'óbhó inga nálǎ? Bĭku rĭnè, ní nyĭ t'óbhó inga níri*? Nyĭ nyirè t'óbhó ¹⁹ ife sǐngè ò màtí nyĭ nyundu òdòdì mùgati-go-tsù rùlè dhu, yà ìmbò mùgati-ǒnga ma mùkò ìmbò lufù ale tò nínganĭ?» Abádhí adù dhu àdu 'àti: «Atdí-kumì dòná óyǒ nà sǐngè ò.» ²⁰ Ndirò Yĕsù adù dhu ìvu tdítǒ ndàti: «Yà àrùbhù mùgati-ǒnga ma mùkò ìfò lufù ale tò nínganĭ, nyĭ nyundu òdòdì mùgati-go-tsù rùlè ife sǐngè ò?» Ní abádhí adù dhu àdu, 'àti: «Àrùbhù sǐngè ò.» ²¹ Nírò ní ndi Yĕsù adù àtìnà abádhí nĭ: «Ní ndi dhu àpè tí nzá dǔku àlǔ kòmbì màtí?»

Yĕsù rĭ atdí ndùmùndúmú nígǔ dhu
(Yùw 9.1-11)

²² Wò dhu-dzidǒ, Yĕsù mà pbìndà ábhàlĭ mànà náawù ùvò Bètèsàyidà tí kátina pbanga ò. Ní ányì, ìndrù níwù atdí ndùmùndúmú nà Yĕsù-tí'ò, 'àdù 'ìtsò Yĕsù rǒ ndínĭ kà-ngbò naphálá tí. ²³ Ní Yĕsù náalú wòrĭ ndùmùndúmú òtsúna rǒ, 'ùvò nà pbanga ò rò. Tdítǒ kǎdù ìsò nísò kànyìkpó rǒ, ndàdù òtsúna núlĭ kà dǒ. Ndirò Yĕsù adù dhu nívu kà-tsù ndàti: «Nyĭ tí atdí dhu mà nálǎ àlǎ?» ²⁴ Ní wò ndùmùndúmú náangbe nyìkpóna, ndàdù àtìnà: «Ma mí

* **8:15** 8.15 Yĕsù rǎtina afi tí dhu ní, ìnzĭ Pbàfàrisáyó mà, Hèròdè bhà ale mànà rĭ dhu à'u dhu. * **8:18** 8.18 Yèr 5.21; Zèk 12.2

indrü nälã itsu bhëyi rólo ró, pbétù abádhí rübhi ùbhi.»
 25 Yësù adù otsúna núli tdítđ kànyìkpó dǒ, kà ràdù inga nála kpanjanga. Ndirò, kǎdù ògù atdíđ, ndàdù kóró dhu àla mbëyi nyú. 26 Ní Yësù adù kàvi ràdu ndì pbìndà, ndàdù àtìnà: «Àpé nyotsú wò pbanga ò.»

*Péterù rí Yësù náti Krístò tí dhu
 (Màt 16.13-20; Luk 9.18-21; Yüw 6.67-71)*

27 Wò dhu-dzidǒ, Yësù mà pbìndà ábhàlǐ mànà náawù Kàyisàriyà-Filipi tó kigò tí rí'ì pbangá-nzo ò. Ní otu ǒ, kǐvú dhu abádhí-tsǔ ndàti: «Ìndrù arátina ma ràrì àdhi?»
 28 Abádhí adù dhu àdu kà tò 'àti: «Atdídhená ale náarátina nyi ràrì bàtizò nubhónà Yüwanì. Ngǔkpà ale náarádù àtìnà nyi ràrì Èliyà†. Ndirò, ngǔkpà ale-tsí náarádù àtìnà nyi ràrì angýi í'ì ngǔkpà pbànábí nzínzi ǒ atdí ale.» 29 Yësù adù dhu ìvu abádhí-tsǔ ndàti: «Olu nyí, nyí nyarátina ma ràrì àdhi?» Ní Péterù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ínyi, nyi ní Krístò.» 30 Nírò ní ndì Yësù adù abádhí nísò ìnzì wò dhu nuno tí atdí ale tò màtí.

*Yësù rí ndì ndóvè kotdù ndì, ndàdù ndìngbè dhu nóvo dhu
 (Màt 16.21-28; Luk 9.22-27)*

31 Wò dhu-dzidǒ, Yësù náadì ndàmbe dhu núdhe dǒ pbìndà ábhàlǐ tò. Kǎti: «Dhu àkǎ Ìndrù t'ídihùnà ràbà àpbè atdíđ. Pbunga ǒ pbàkùrǔ mà, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Músà bhà Úyátá tó màlímó mànà nóodhoya ka. Ndirò, ka kohoya ka, kadù òtdùnà. Pbétù ìbhu idho dzidǒ kǎdùya ndìngbè.» 32 Kǎno wò dhu abádhí tò kpanjanga nyú. Ní Péterù adù kidyì ndàrà nà igi, ndàdù ndòpè ndòrù dóná. 33 Ní Yësù agéré ndì ndàndà pbìndà ábhàlǐ, ndàdù òrù Péterù dǒ ndàti: «Ìndrì nyi itse tidú rò Pfòmvo Sitaní! Nyi nyí nzí inga nírè Kàgàwà náari inga ìrè dhu bhëyi nídhuní, pbétù nyi nyí inga nírè indrü bhëyi.»

34 Tdíđđ, Yësù náanzi ihé-yà pbìndà ábhàlǐ mànà, ndàdù àtìnà abádhí nǐ: «Ndi ale náapé ndòzè ndùbhi owùdu ǒ, ní ndì ale àkǎ ndàdzo róná rò, ndàdù ndà'ù ndànò pbìndà mùsàlabhà‡, ndàdù ùbhi owùdu ǒ. 35 Obhó tí, pbìndà ípirõnga nõzè ndòdò fíndà ale níwíya ka. Pbétù, okúdu dò rò, ndirò Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù-okú dò rò rí pbìndà ípirõnga níwí ale, nígúya ka. 36 Ndirò, indrü rí yà adzi ǒ ònzì nábà, ndàdù pbìndà ípirõnga níwi dhu tó ídzìnga ní àdhu? 37 Ìndrù ràdù àbhùnà pbìndà ípirõnga nduwù tí ní

† 8:28 8.28 Èliyà ní'ì mbèmbè imbò miyà ato ǒ angýinǎ rò Yësù tò. Ndirò, Pbàyàhúdì ongónà inga ìrè kà riraya angýinǎ rò Màsiyà tò (Màl 3.23). ‡ 8:34 8.34 Pbìndà mùsàlabhà nánò indrü rí dhu-tì ní, ndì ale rí ndà'u ndàbà àpbè àdhàdhì Yësù abà apbè dhu bhëyi dhu.

atdí dhu mà tí'ì inè? ³⁸ Indo arí'ì ale ní nzérenga ònzi arí ale, ndirò ìnzí arí 'òdo Kàgàwà tò ale. Ní ndi ale-nyì náapè iwu okúdu dò rò, ndirò pbàkà ɔte-okú dò rò kòrí ì ale nzínzi ò, ní Ìndrű t'ídhùnà-nyì níwuya átò kőkú dò rò ì itsi iwu ìlìlǎ màlàyíkà mànà Àbanà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù ò nínganí.»

9

¹ Yèsù adù àtìna tdítđ abádhí nǎ: «Ma mí obhó dhu núno fúkù: yà iró rí'ì ale nzínzi ò, ngùkpà ale núuvèya nzi inzà ì àla òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi rǎra ádrùngbǎnga tó ɔbi nà dhu rórò.»

*Yèsù-wòyǒ rǎ ndùgèrè dhu
(Màt 17.1-13; Luk 9.28-36)*

² Azà idho dzidǒ, Yèsù náanzi Péterù mà, Yàkobhò mà, Yùwanì mànà, 'àdù ùpo mànà ádzí pbìrì-akpà dò. Anyì abádhí náatù ì òyá. Ní Yèsù-wòyǒ núugèrè ndì abádhí-nyìkpó ò rò. ³ Kà-rǒ mùdzarù náapè ndùmbìlì atdíđ, ràdù òwè tdyé, ìnzí yàrí adzi dǒ atdí ale mà ràdù dhu òbhòlò ròwè dhu bhèyi. ⁴ Tdítdǒ, nabiÈliyà mà Músà mànà núuto ì abádhí tí, 'àdù àmbe ɔte dǒ Yèsù mànà. ⁵ Nírò ní ndi Péterù náati Yèsù nǎ: «Màlimǒ, dhu òfò nga àlě ròkò iró. Mǎ mí ìbhu hemě-dzà núpě, atdí indù, atdí Músà tò, ndirò atdí Èliyà tò.» ⁶ Péterù núuni nzà ádhu mà núno ndì ndi dhu. Obhó tí, àbadhi mà ngùkpà ábhàlì mànà ní'ì ɔdo nà atdíđ. ⁷ Ní ádrùngbǎ àpbù níubvú ndì, ndàtsi abádhí sisìna nǎ. Ndirò atdí ale-tù náadù ndirò wò àpbù ò rò, ndàti: «Yàrí ní Idhùdu, atdíđ ma mózè ale. Nyìri kà-tsù dhu.» ⁸ Anyìrǒ rò tí, kőkòrí ábhàlì náandà tiyá nga, pbétù ìnzí àdù atdí ale mà nála. Yèsù kèlě náadù ì atdíró abádhí-tí.

⁹ Pbirì dò rò abádhí ráwù ònà kàsùmì ò, Yèsù núuyá dhu abádhí tò ndàti: «Àpé nyàwe yà nyì nyàla dhu atdí ale tò màtí, ràrà àhu ima, Ìndrű t'ídhùnà, ma mí mingbè dhu ò.»

¹⁰ Ní abádhí náalú wò fíyò ka kùyǎnà dhu dòya ò, àzèmbè ì ì dhu òngù tsùyá nzínziya ò rórò, 'àmbe àtìna dǒ: «Ìndrű rǎ ndìngbè ɔve-bvè rò dhu-tì ní ádhu?» ¹¹ Wò dhu-dzidǒ, abádhí níivú dhu Yèsù-tsù 'àti: «Ádhu Músà bhà Hyátá tó màlímó náarátina, Èliyà ràkǎ pé ndìrà angyi ní*?» ¹² Ní Yèsù adù dhu abádhí tò ndàti: «Obhó tí, Èliyà nǎkǎ wà ndàdu ndì angyi, ndìrà kóró dhu-nyìtì nòhù*. Pbetù, ádhu Kàgàwà bhà Andítá náarátina átò ìndrű t'ídhùnà rabáya àpbè abho, kadù itsìna ónzì ní?» ¹³ Pbetù, ma mí dhu òvo fúkù: Èliyà

* 9:11 9.11 Màl 3.23 * 9:12 9.12 Màl 3.24

bhěyi atdí ale níira wà àhu, ìndrũ ràdù àvu róná ì òzè dhu bhěyi*, àdhàdhì Andítá nówò kà dǒ dhu bhěyi.

Yēsù rĩ nzéere-alafí ipfò ìnzĩ aróte, ìnzĩ ndàdù inga ìrì ngbángba ò rò dhu

(Màt 17.14-21; Luk 9.37-43a)

¹⁴ Yēsù mà kǒkò ìbhu ábhàlĩ mànà níiwú ùvò ngǔkpà ábhàlĩ-tí. Ní abádhí náala ádrùngbǎ ihé-yà ì ábhàlĩ-ngbò nàkpòrò ró. Ndirò Músà bhà Úyátá tó màlímó náadù òko 'àmbe 'àgò dǒ abádhí mànà. ¹⁵ Ní, ìndrũ níitdègu Yēsù nálǎ, ní idho núukò abádhí atdíidǒ, 'adù òtse 'òwù Yēsù nátsè. ¹⁶ Yēsù adù dhu ìvu pbìndà ábhàlĩ-tsù ndàti: «Ádhu abádhí mànà nyĩ nyĩ nyǎgò dóná?» ¹⁷ Ní ihé-yà nzínzi ò atdí ale náadù dhu àdu kà tò ndàti: «Màlimò, ma mìrà idhùdu nà funu ò. Nzéere-alafí yà kàbhũ arí ìnzĩ ràmbe òte dǒ ní rĩ'ì kà ò. ¹⁸ Kóró ngari ò, ndi nzéere-alafí níva dhu kà rǒ ró, kǎrí kà-ǒnga níbvũ obvò, isó-yà rùpbò ndi liná, ràdù àmbe kũna nátri dǒ, kàngbò ràdù ndifirì ndidzò. Ní ma màvi pbùkù ábhàlĩ ripfo ndi nzéere-alafí kà ò rò, pbétù abádhí nádù nzá kà-lèma nónzi.» ¹⁹ Ní Yēsù adù dhu núnò abádhí tò kpangba ndàti: «Hàkà! Nyĩ ìmbá a'uta nà alé! Àlě kokoya nyĩ mànà ife kàsùmì tí tdítdǒ? Ma mí fùkú dhu-dzi nòndù ràrà àhu ife idho tí? Nyiwũ ndi ngbángba nà tidu ò.» ²⁰ Ní ka kadù iwu kà nà Yēsù-ti'ò. Úró rò tí, wò nzéere-alafí níitdègu Yēsù nálǎ, ní kíyà ndi ngbángba-ǒnga òbi nyú nà, ràdù ìtsì obvò, ràmbe ndùbolo dǒ adzi ò, isó-yà ràdù ndùpbò liná. ²¹ Yēsù adù dhu ìvu kà t'ábanà-tsù ndàti: «Wò dhu ópè ndi ìngbàtíngá kà rǒ?» Kà t'ábanà náadù dhu àdu ndàti: «Àdĩ kàdi ngbángba nyú tí rórò. ²² Ndirò ibì-gùna nyú, nzéere-alafí náarí kàbhũ ràwà ndi kàzu ò màtí, ndirò idha ò màtí, ndínì óvé tí. Ní, ìmbá màtí dhu ì'ì, ndi dhu ònzì nyi nyádù nánì, ábà izu dòkà nyonzi dzùnàka.» ²³ Yēsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Nyi pbánì àtina, ndi dhu ònzì nyi nyádù nánì? Kóró dhu ràdù àkǎ a'uta nà rĩ'ì ale tò.» ²⁴ Ní ányirò rò tí, wò ngbángba t'ábanà náafà ndi ndàti: «Ìnè ma mí'ì a'uta nà! Ní ónzi dzùnàdu nyitrò ka!»

²⁵ Wò dhu-dzidǒ, Yēsù ala ihé-yà tiya ò rítse ró. Ní kǎdù òrù ndi nzéere-alafí dǒ, ndàti kà nĩ: «Yà ngbángba nábhũ arí ìnzĩ ràmbe òte dǒ, ndirò ìnzĩ ràmbe nga níri dǒ nzéere-alafí, ma màtina nyi nĩ: «Áhũ yà ngbángba ò rò, ndirò àpé nyadù nyi tdítdǒ kà ò.» ²⁶ Ní wòrì nzéere-alafí náakù, ndiyà wò ngbángba-ǒnga òbi nyú nà, ndàdù àhu kà ò rò. Wò ngbángba níli ndi iwà òvè ale bhěyi, ányirò ì'ì ábhǒ ale

* 9:13 9.13 Mrk 6.14-29; Yùw 1.19-27

ràdù àmbè àtìná dǒ: «Íwà òvè.» ²⁷ Pbéù, Yèsù náadù kàlù òtsúna rǒ, ndìvà, ridè.

²⁸ Yèsù níitdègu ndàdù idza, kàbhà ábhàlǐ ràdù 'òtù òyá kà màná, ní abádhí adù dhu ìvu kà-tsǔ 'àti: «Ádhu inzá mǎ mǐpfo wò nzére-alafí nǐ?» ²⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ínzǐ vurò dhu rǎdù wòrǐ nzére-alafí-tidò nǐpfo. Pbéù kǐpfo rǎdù ní itsòta kèlě.»

Yèsù rǐ ndì ndóvè kòtdù ndì, ndàdù ndìngbè dhu nóvo tǎítǎ dhu

(Màt 17.22-23; Luk 9.43b-45)

³⁰ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ màná níivà ì ànyìrǒ rò, 'àdù ùda Gàlilayà tó pbìrì òna nǎ. Kǎzè nzá kuni ìngboró màtí ì í'ì pbìndà ábhàlǐ màná dhu. ³¹ Obhó tí, kǎmbénà dhu ùdhe dǒ abádhí tò, ndàmbe àtìná dǒ abádhí nǐ: «Ka kǐ mǐpǒ, ima Ìndrù t'Ídhùnà, kabhù ma ìndrù-fó. Ní ì ale rǐ mohò, kadù motdù. Ndirò ìbhù idhò dzidǒ, ma mǎdù mingbè ìngbè.» ³² Pbéù, wòrǐ òte náalú inzá kǒkò ábhàlǐ-dò, ndirò abádhí adù kà-tsǔ ì í dhu òngù dhu-òdò nónzì ònzi tí.

Ábhàlǐ nzínzì ǒ ádrùngbǎle nyú ròsè ní àdhi?

(Màt 18.1-5; Luk 9.46-48)

³³ Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ màná náawù ùvò Kàpèrnàwumù tí kátina kigò ò. Ní, idzá ì í'ì rórò, Yèsù níivú dhu pbìndà ábhàlǐ-tsǔ ndàti: «Ádhu nyǐ nyúbhi nyǎgò rǒ dòná otu ǒ?» ³⁴ Pbéù abádhí náadù ìnè ìnè tí. Obhó tí, otu ǒ, abádhí ubhínà 'àgò rǒ nzínziya ǒ, ndínì ì unì tí ádrùngbǎle ròsè nzínziya ǒ rǎrǐ àdhi. ³⁵ Ní Yèsù adì obvò, ndàdù atdí kumì dòná óyǒ nà ábhàlǐ núnzì, ndàdù àtìná abádhí nǐ: «Ndi ale náapè ndòzè ndì'ì wemberè t'ále tí, ní ndì ale àkǎ ndì'ì kóró ale tò arádi olù ale tí, ndàdù ì'ì kóró ale tò arí kasu ònzi ale tí.» ³⁶ Tǎítǎ, kǎdù ákě ngbángba nídyì, ndìlì ridè abádhí-ònzǐ. Kǐdyi ndì ngbángba ndàtdù, ndàdù àtìná pbìndà ábhàlǐ nǐ: ³⁷ «Yàrí ngbángba bhèyi atdí ngbángba nàkò okúdu dò rò ale, nádù ì'ì iwà ima nàkò ale. Ndirò ima nàkò ale nàkò inzá ima kèlě, pbéù kàkò ima níivè ale átò.»

Ìmbǎ rǐ'ì àlě tó òmvù tí ale ní àlě-tí'òná rò rǐ'ì ale

(Luk 9.49-50)

³⁸ Yùwanì náati Yèsù nǐ: «Màlimò, mǎ màla atdí ale nzére-alafí nǐpǒ rǐ ìndrù ò rò òvònu rǒ ró. Ní mǎ màtsù mǐsǒ ndì dhu kà tò, ìnzǐ ndì ale náarúbhi atdíkpá àlě màná nídhunǐ.»

³⁹ Pbéù, Yèsù adù dhu àdu ndàti: «Ínzǐ nyìsǒ ndì dhu kà tò, ìnzǐ ìndrù rǎdù wìwì nónzì òvòdu rǒ, ndàdù òte nzére ima nǐ kòmbómbí tí nídhunǐ. ⁴⁰ Ìnzǐ ndì ale náapè ì'ì àlě tó òmvù

tí, ní ka ní àlě-tí'òná rò rí'ì ale. ⁴¹ Obhó tí, ma mí obhó dhu núnò fùkù: idha mà nábhě rí nyòm̀vù Krístò bhà ale tí nyí nyí'ì dhu-okú dò rò ale, náadìya nzi inzà ndì ndàbà pbìndà perè rórò.»

*Nzérénga rǒrò dhu àkà kòdò ale dhu
(Màt 18.6-9; Luk 17.1-2)*

⁴² Yèsù adù àtìnà tdítǒ: «Yà ma ná'ù nzónzo nzínzi ǒ atdí ngbángba mà nábhě rí ròtsù nzérénga ǒ ale-tú, dhu ǒfò nga mběyi nyú kosò dhu ǒ'ù ka karí dóná odu-ba, kadù ndì ale nídò ádrùngbǎ rèrù ǒ. ⁴³ Dhu apé ì'ì otsúnù náarí nyabhě nyotsù nzérénga ǒ dhu tí, ní ǒtdì ka. Dhu ǒfò nga atdí ǒ indù, nyotsù atdí otsúnù nà dhòdhódhóngà tó ípìrǒngà ǒ, ròsè óyǒ otsúnù nà nyí nyàrà ìnzì aráve dhòdhódhónganà kàzù ǒ dhu dónǎ. ⁴⁴ [Ányì, ale-ngbò nónyù rí rìpbà ndì asa náarí nzi ùve, ndirò ányì kàzù náarí nzi àve akekpa màtí.] ⁴⁵ Dhu apé ì'ì pfǒnù náarí nyabhě nyòtsù nzérénga ǒ dhu tí, ní ǒtdì ka. Dhu ǒfò nga nyotsù atdí pfǒnù nà dhòdhódhóngà tó ípìrǒngà ǒ, ròsè óyǒ pfǒnù nà ka kí nyobvù ìnzì aráve dhòdhódhónganà kàzù ǒ dhu dónǎ. ⁴⁶ [Ányì ale-ngbò nónyù rí rìpbà ndì asa náarí nzi ùve, ndirò ányì kàzù náarí nzi àve akekpa màtí.] ⁴⁷ Ndirò, dhu apé ì'ì atdí nyìkpónù náarí nyabhě nyotsù nzérénga ǒ dhu tí, ní ítù ka nyobvù. Dhu ǒfò nga nyotsù ǒrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ǒ atdí nyìkpónù nà, ròsè óyǒ nyìkpónù nà ka kí nyobvù ìnzì aráve dhòdhódhónganà kàzù ǒ dhu dónǎ. ⁴⁸ Ányì ale-ngbò nónyù arí rìpbà ndì asa náarí nzi ùve, ndirò ányì kàzù náarí nzi àve akekpa màtí*.⁴⁹ Obhó tí, Kàgàwà núu'oya kóró ale kàzù nì rìlǎ nyìkpónà ǒ, àdhàdhì ka karí perè tí ka kùbhòna kà tò dhu nú'ò iko nì rìlǎ kà-nyìkpó ǒ dhu bhěyi*.

⁵⁰ Iko ní ídzì dhu nyú. Pbéù, iko-òvù náapé ìku, ní ka kádù kàbhù ròkyè àdhu nì tdítǒ? Nyàbhù òvùkù rì'ì iko nì ka kòsì dhu-òvù náarí'ì dhu bhěyi, nyòkò màràngà ǒ nzínzìkù ǒ.»

10

*Yèsù rǐ dhu ùdhě kpatsìbhále mà rǐ 'ùbhǎ pbìndà tsìbhále
nà dhu dǒ dhu*

(Màt 19.1-12; Luk 16.18)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù níva ndì Kàpèr̀nàwumù rò, ndàrà Yùdeyà tó pbìrì ǒ, ndàdù àda Yòròdanì tí kátina idha-akpà-adzè. Ní, ábhǒ ihé-yà náadù 'ùndu kàtí tdítǒ, kà ràdù dhu

* 9:48 9.48 Ìsa 66.24 * 9:49 9.49 Law 2.13

òpè ndùdhe tdítđ ñyò yà bilínganà ndì ndarónzina dhu bhëyi.

² Ní ngúfe Pbàfàrisáyó níwú kà i ndíní ì omvú tí kǎfí. Abádhí níwú dhu Yèsù-tsù àti: «Músà bhà Úyátá návi tí wà kpatsibhále ròdhò pbìndà tsibhále ndàdù òdinà?» ³ Ní Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsù ndàti: «Ádhu Músà bhà Úyátá núuno fùkù ndi dhu dǒ?» ⁴ Abádhí adù àtìnà: «Músà náati, kpatsibhále ràràdù ùbhátá tó bhàruwà náandi, ndàbhù ndi pbìndà tsibhále-fó, ndàdù kòdì*.»

⁵ Ní Yèsù adù àtìnà abádhí ñ: «Músà náandí wòrí Úyátá fùkù odú afíkù náar'ò dhu-okú dò rò. ⁶ Pbétù mùhàngú ò rò, Kàgàwà náanzì kóró dhu nínganí, kǎnzì kpatsibhále mà tsibhále nà*. ⁷ Ní ndi dhu-okú dò rò, kpatsibhále ràdù àbanà mà íyànà mànà nùbhà, 'adù òwu 'ungbò atdíkpá pbìndà tsibhále mànà, ⁸ abádhí óyò rò ràdù òngo atdí ale tí. Ndi dhu bhëyi ní ndi, abádhí ní nzí óyò ale tdítđ, pbétù abádhí nóngò iwà atdí ale tí. ⁹ Nírò, dhu àkǎ nzá atdí ale mà rùtu Kàgàwà úngbò ale-ònga.»

¹⁰ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà nítdègu 'adù idza, ní kàbhà ábhàlǐ náadù dhu òngù kà-tsù tdítđ ndi dhu dǒ. ¹¹ Ní, Yèsù adù àtìnà abádhí ñ: «Atdí kpatsibhále náapé pbìndà tsibhále nódhò, ndàdù ngàtsi tsibhále nídyì, ní ndi kpatsibhále nónzì wà mùnyòni, ndàdù dhu àfa angyì pbìndà tsibhále-ònzí. ¹² Ndi dhu bhëyi tí, atdí tsibhále náapé pbìndà kpatsibhále nùbha, ndàdù ndòkù ngàtsi kpatsibhále tò, ní ndi tsibhále nónzì wà mùnyòni.»

*Yèsù rǐ ñiní nzónzo násò dhu
(Màt 19.13-15; Luk 18.15-17)*

¹³ Atdíku, ìndrù níwú nzónzo nà Yèsù-ti'ò, ndíní kǎli tí òtsúna dòyá, ndàdù àsonà. Ní Yèsù bhà ábhàlǐ náadù òrù òrù tí i ale dǒ. ¹⁴ Ní, wò dhu ndi ndàla rò, Yèsù-ònga náadù ndìwà pbìndà ábhàlǐ rǒ, ndàdù àtìnà abádhí ñ: «Nyùbhà nzónzo rìwù tidu ò, ìnzí nyùtò abádhí-tsù. Obhó tí, òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi ní abádhí bhëyi ì nùli ale tó. ¹⁵ Ma mí obhó dhu núno fùkù: ìnzí rí òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi nákö ngbángba náari dhu àkǒ dhu bhëyi ale, náadùya nzí òtsù ányì akekpá màtí.» ¹⁶ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù nzónzo númbo, ndùli òtsúna dòyá, ndàdù abádhí násò.

*Yèsù mà rǒte atdí ònzitále nà dhu
(Màt 19.16-30; Luk 18.18-30)*

* **10:4** 10.4 Tòr 24.1 * **10:6** 10.6 Òpt 1.27; 2.24

17 Yèsù níitdègu ìsì otu ǒ ndàmbe àrà dǒ, ní atdí ale níku ongu tí kà-tí'ò. Kítsi ndòkò otidyàna dǒ Yèsù-ònzì, ndàdù dhu ìvu kà-tsù ndàti: «Ídzi Màlimǒ, ádhu ndi àkǎ mǎnzì ndínì ma mabá tí dhòdhóhóngà tó ípìrǒnga?» 18 Ní Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Ádhu nyi nyí manzi ídzi ale tí nǐ? Ìmbǎ ídzi ale rǐ'ì atdí mǎtí, pbétù Kàgàwà kèlě atdíró. 19 Nyi nyèni wà Kàgàwà bhà Úyátá: <dhu àkǎ nzá nyohò abvo, dhu àkǎ nzá nyonzi mǎnyòni, ndirò dhu àkǎ nzá nyonzi ogbo. Dhu àkǎ nzá nyadi tìtò tó ngàmì tí odhìnu rǒ, ndirò dhu àkǎ nzá nyugù ngùkpà ale tó dhu utrátá ǒ. Dhu àkǎ nyifu àbǎnu mà íyǎnu nà.» 20 Wò ale náadù dhu àdu Yèsù tò ndàti: «Màlimǒ, ma mífu kǒkòrí Úyátá kóró rǒpè ndì idù ngbángba ò rò.» 21 Ní Yèsù adù kàndà àzè nyú nà, ndàdù àtìna kà nǐ: «Atdí dhu ní ndi rùnù ndì nùbhà: Àrà, nyadù kóró nyi nyarí'ì nà dhu nùdzi, nyadù nyi nyòngyè fùrangà nùndò nǎkùtále tò, ndi dhu bhèyi ní ndi nyi nyabáya ònzì òrù-akpà ò. Wò dhu-dzidǒ, adù nyira, nyadù owùdu núngu.» 22 Pbétù wò ale níitdègu wò ote níri, ní kànyì-ǒnga náadù ìfà ìfà tí, ndàdù àrà izu nyú nà, ábhǒ ònzì nyú nà ndì ndí'ì dhu-okú dò rò.

23 Ní, Yèsù náandà tiná nga, ndàdù àtìna pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Ònzitále rǒtsù Kàgàwà bhà Idzi ò dhu ní odú dhu nyú!» 24 Ní, idho núuko ábhàlǐ atdídǒ nyú wò dhu ì ìrì rò. Pbétù, Yèsù adù àtìna tdítǒ abádhí nǐ: «Pbànǐnzó, òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi ò ka kótsù dhu ní odú dhu nyú. 25 Ngàmìyà rǒtsù ndùdà sìndanì-bhu ònǎ dhu rǐ'ì isó nyú. Pbétù ònzitále rǒtsù òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi ò dhu rǐ'ì odú nyú ròsè.» 26 Idho náadù ábhàlǐ núko atdídǒ nyú ròsè angyi ì'ina dònǎ, abádhí rádù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nzínziya ǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Olu, ádhi nyú ndi ògù rádù ògù?» 27 Ní, Yèsù andà pbìndà ábhàlǐ, ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Ìndrù tò ndi dhu rǐ nzi adù àkǎ, pbétù Kàgàwà tò kà rádù àkǎ àkǎ. Obhó tí, Kàgàwà tò kóró dhu náarí àkǎ àkǎ.»

28 Nírò ní ndi Péterù apè ote ndàti kà nǐ: «Íri, mǎ múbhà kóró dhu, mǎdù owùnù núngu.» 29 Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ma mí obhó dhu núnǒ fùkù: atdí ale mà náapè pbìndà idza, adóna, awéna, íyànà, àbanà, pbìndà nzónzo mà, pbìndà onzibvu mà nà nùbha okúdu dò rò, ndirò Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù-okú dò rò, 30 ní yà kòmbí àlě kí'ì ònǎ kàsùmì ǒ, kábáya idza, adóna, awéna, ayína, inzo, onzibvu mà nà atdí miyà-gùna ròsè, kadù àvu rònǎ átò. Ndirò olù rírà kàsùmì ǒ, kádùya dhòdhóhóngà tó

ìpìrõnga nába. ³¹ Pbéù, ábhõ ale yà kòmbí arí'ì wemberè tí, nóokoya olù ale tí. Ndirò yà olù ale tí arí'ì kòmbí ale nóokoya wemberè t'ále tí.»

*Ibhù rí kisě nř, Yěsù rř ndì ndóvè, kòtdù ndì,
ndàdù ndìngbè dhu nóvò dhu
(Màt 20.17-19; Luk 18.31-34)*

³² Ndi kàsùmì ǒ, Yěsù mà pbìndà ábhàlì mànà ní'ì Yèrùsàlemà ì úpo ònà otu ǒ. Ní, Yěsù náadì ndàmbe àrà dǒ angyi abádhí tó. Ní idhò núukò kàbhà ábhàlì atdíǒ, ndirò kà-dzidǒ ríwù ale náadù ì'ì odò nà. Ní Yěsù náanzi atdí-kumì dòná óyó nà ábhàlì tina ò tdíǒ, ndàdù ndòpè ndàwe ròná rí ndònzì inzà òtrò kàsùmì ǒ dhu fíyò. ³³ Kàtì abádhí nř: «Nyìrì dhu, kànì àlě kúpo Yèrùsàlemà. Ní ànyì, ka kí Ìndrù t'Ídhùnà nábhù pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Músà bhà Hyátá tó màlímó mànà-fó. Abádhí rř anya òtdì kà-dǒ ndínì ka koho tí, ndirò abádhí rř kàbhù ìnzì ní Pbàyàhúdì-fó. ³⁴ I ale rř kà gàyà nónzì, ì rùso iso kà-dǒ, 'ùvì ka asé nř, 'adù kòhò, kadù kòtdù. Ndirò, ìbhù idhò dzidǒ, kàdùya ndìngbè.»

*Yàkòbhò mà Yùwanì nà rř ádrùngbǎnga nónzì Yěsù-fó
dhu
(Màt 20.20-28)*

³⁵ Wò dhu-dzidǒ, Zèbèdayò bhà inzo, Yàkòbhò mà Yùwanì nà níwú Yěsù-tí'ò, àdù àtìnà kà nř: «Mǎ mòzè nyonzi fanú mǎ mónzina dhu fǎkà.» ³⁶ Ní Yěsù adù àtìnà abádhí nř: «Ádhu nyì nyòzè mǎnzì fǎkà?» ³⁷ Ní, abádhí adù dhu àdu kà tò àtì: «Pbùkù Idzi tó ádrùngbǎnga tó awáwù ò nyì nyótsù nínganí, nyì nyabhùya mǎ mǒkò tinú, atdí ale ràdì indú fangà dònǎ rò, ngàtsi ale ràdù àdì ígù dònǎ rò.» ³⁸ Pbéù Yěsù adù àtìnà abádhí nř: «Nyì nyàni nzá wò nyì nyònzì dhu. Nyì tí àdù yà ma mómuvèna àpbè tó kópà-tsù nómuvè òmvù? Ndirò nyì tí àdù yà ma málùna àpbè tó bàtizò nálù àlǎ?» ³⁹ Ní abádhí adù dhu àdu kà tò àtì: «Ònzì mǎ mǎdù lèmana nónzì.» Ní Yěsù adù àtìnà abádhí nř: «Obhó tí, òmvù nyì nyómuvéya ma mómuvèna àpbè tó kópà-tsù, nyàdù ma málùna àpbè tó bàtizò nálù. ⁴⁰ Pbéù, ìndrù nř ka kí ràdì idú fangà dònǎ rò, ndirò idú ígù dònǎ rò dhu ní nř òtèdu. I ngari ní Kàgàwà náabhòlò ka fíyò ale tó.»

⁴¹ Wò dhu ì ìrì rò, atdí-kumì ngùkpà ábhàlì náadù àkò àkò tí Yàkòbhò mà Yùwanì nà rř. ⁴² Ní Yěsù adù abádhí nánzì kóró, ndàdù àtìnà abádhí nř: «Nyì nyúni wà yà ìndrù ùnda rí dhu tí ka kátina ale náarádù 'à'e yà ì ùndana ale dǒ tí dhu. Ndirò, nyì nyúni wà ìndrù dǒ ádròdrǒ ale tí ka kátina ale náarádù òko 'àmbe obìya kèlè nívi dǒ ìndrù tò dhu.

43 Pbé̀tù, dhu àkǎ nzá ndònzì ndì wò ndi bhě̀yi nzínzìkù ǒ. Atdí nzínzìkù ǒ ale náapé ndòzè ndì'ì ádrùngbǎle tí, ní kàkǎ ndì'ì fùkù kasútále tí. 44 Ndirò, atdí nzínzìkù ǒ ale náapé ndòzè ndì'ì wemberè t'ále tí, ní kàkǎ ndì'ì kóró ale tó ino tí. 45 Obhó tí, ima Ìndrù t'ídhùnà, ma mira nzá ndíní ma mabhù tí ìndrù rònzì kasu idù, pbé̀tù ma mira ìndrù-kàsù ma mɔnzi tí, madù pbàkà ípìrɔ̀nga nábhù kóró ale nɔ̀wù tí.»

*Yèsù rǐ Bàràtimayò tí kátina ndùmùndúmú nígǔ dhu
(Màt 20.29-34; Luk 18.35-43)*

46 Wò dhu-dzidǒ, Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà níiwú ùvò Yèrikò tí kátina kigò ò. Ní ndi kigò ò rò abádhí rǔvò pbìndà ábhàlǐ mànà, ndirò ádrùngbǎ ihé-yà mànà òná kàsùmì ǒ, atdí ndùmùndúmú Bàràtimayò tí kátina, Timayò t'ídhùnà, náadì otu-igì dǒ ndámbe dhu núnzi dǒ ìndrù-fó. 47 Ní, kítdegu dhu níri Yèsù, Nàzàreti ǒ ale ràrǐ wò rírà, ní kǎpè ndùkù, ndámbe àtìnà dǒ: «Yèsù, Dàwudì t'Ídhùnǎ, ábà izu dudu!» 48 Ábhǒ ale náambèná ɔ̀rù dǒ kàdǒ ndíní kìnè tí. Pbé̀tù, kǎdù àdì ndámbe ùkù dǒ àrì nyù tí tdítǒ, ndámbe àtìnà dǒ: «Dàwudì t'Ídhùnǎeè, ábà izu dudu!» 49 Ní Yèsù adù ide, ndàdù àtìnà: «Nyànzi pé ka!» Ní abádhí náadù wò ndùmùndúmú nánzi, 'adù àtìnà nǐ: «Ótù afínù! Ìvǎ nyi, kǎnǐ kà rǐ nyanzi!» 50 Ní kǎbvù pbìndà ɔ̀rù mùdzarè, ndàdù ndìbè ndidè, ndàdù àrà Yèsù-tì'ò. 51 Ní Yèsù níivú dhu kà-tsù ndàti: «Ádhu nyi nyòzè mɔnzi indù?» Ní wò ndùmùndúmú náadù ɔ̀te kà tò ndàti: «Màlimǒ, ma mòzè mala nga tdítǒ.» 52 Ní Yèsù adù àtìnà kà nǐ: «Àrà, iwà pbèkù a'uta nígǔ nyi.» Ní ànyìrǒ rò tí kǎdù nga nópè ndàla, 'adù òwu atdí otu ǒ Yèsù mànà.

11

*Yèsù rǒtsù Ádrùngbǎ kamà bhě̀yi Yèrùsàlemà tó kigò ò
dhu
(Màt 21.1-11; Luk 19.28-40; Yùw 12.12-19)*

1 Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà rǐ Yèrùsàlemà tó kigò nìndù òná kàsùmì ǒ, abádhí náawù ùvò ìkyèrǒ Bètèfagè mà Bètànìyà mànà tí kátina pbangá nzo tí. 1 pbangá nzo ní'ì Mìzèyitunì tó pbìrì-ɔ̀ngò rǒ. Ní Yèsù avì pbìndà ábhàlǐ nzínzi ǒ óyǒ ale, 2 ndàdù àtìnà abádhí nǐ: «Nyòwu wò angyi rǐ'ì fùkù pbanga ò. Ní ànyì nyí nyótsù rórò tí, nyí nyí atdí kayinǒ-ngba nótù òsò ka kòsò ró, yà inzà atdí ale mà nápe ùbhi dòná angyi. Ní nyànga ka, nyǎdù ìwu nà iró. 3 Ndirò, atdí ale mà níivúna gukyè dhu tsùkù ndàti: «Ádhu nyí nyí

wò dhu ònzi okúna dò rò?> Ní nyí nyadùna àtìna ndi ale nĩ: <Ádrùngbàle rĩ kätdyú nóho, ndirò kà rĩ kädü kòmbí tí.> »

⁴ Ní abádhí náadù òwu, àdù kayinò-ngba nótù irí, tsätsù tí ka kòsò ngudhà-bidò ró. Ní abádhí adù kùnga. ⁵ Ngúfe ale, wò ànyirò ì'ì ale nzínzi ò, níwú dhu abádhí-tsü 'àti: «Ádhu wò nyí nyónzina? Ádhu nyí nyí wò kayinò-ngba núnǵá nĩ?» ⁶ Ní kǒkò óyò ábhàlĩ náadù yà Yèsù òvòna fíyò òte kèlè nádu abádhí tò, kadù abádhí núbhà ròwù. ⁷ Abádhí níwú wò kayinò-ngba nà Yèsù-tí'ò. Abádhí adù ròyá orú mùdzarù núwà, 'ùhu ndi kayinò-ngba dǒ, Yèsù ràdù àdi dóná. ⁸ Ibí ale náadù ròyá orú mùdzarù núwà, 'ùhu otu ò. Ndirò ngǔkpà ale náadù yà inga ò ì à' à àwǎ-dòká núhu otu ò. ⁹ Ní, yà angyi rówu Yèsù-ònzí ale mà, kǒwù ò ríwu ale màna náambénà ùkù dǒ 'àti:

«Hòsanà*!

Ádrùngbàle Kàgàwà nákǎ ndàso òvòna rò ríra ale!

¹⁰ Kàgàwà nákǎ ndàso yà ríra àlè t'ábanà, ádrùngbǎ kamà Dàwudì bhà Idzi!

Hòsanà òrù-akpà ò arí'ì Kàgàwà tò*!»

¹¹ Ní Yèsù náara àhu Yèrùsàlemà tó kigò ò, ndàdù òtsu Kàgàwà bhà idza. Ní, tiná rí'ì kóró dhu ndi ndàndà dhu-dzidǒ, abádhí náadù ùvò 'òwù pbìndà atdí-kumì dóná óyò nà ábhàlĩ màna Bètàniyà tí kátina pbanga ò, inga ríra ndíní ndatì tí nídhuní.

*Yèsù rĩ ìnzí aró'ò mùtinì tí kátina itsu nófù dhu
(Màt 21.18-19)*

¹² Tsútsǎ nínganí, Yèsù mà pbìndà ábhàlĩ màna rǔvò Bètàniyà rò òná kàsùmì ò, Yèsù ní'ì àwù nà. ¹³ Ní itse rò, kǎla mùtinì tí kátina itsu atdídǒ bina núkù ró. Ní kädù àrà ndi itsu dò nga nándà, ndíní ndotú tí itsu-kpǒ kädò. Ní ìkyèrò ndi ndàrà àhu ndi itsu-tí rò, kätù kà-bí kèlè, ndi kàsùmì ní'ì ìnzí ndi itsu-tidò náaró'ò òná nídhuní. ¹⁴ Ní Yèsù atè wò itsu ní ndàti: «Dhu àkǎ nzá atdí ale mà ròtò dúnú ró'ò itsu-kpǒ ìngbàngá màtí!» Kàbhà ábhàlĩ náadù wò kùnò dhu níri.

*Yèsù rĩ Kàgàwà bhà idzá rò rí dhu nǔdzí ale nódi dhu
(Màt 21.12-17; Luk 19.45-48; Yùw 2.13-22)*

¹⁵ Yèsù mà pbìndà ábhàlĩ màna náawù ùvò tditdǒ Yèrùsàlemà tó kigò ò. Ní kǎtsù Kàgàwà bhà idza, ndàdù ndòpè ndòdi ànyì-dzá rò rí dhu nǔdzí ale. Kǎránà fùrangà-ònga núwǔ ka kí dóná rò mizà nótdì rǒ†, ndàdù àmbò nǔdzí

* **11:9** 11.9 Pbàyàhúdì t'ávàna ò, Hòsanà-tì ní: fǔǔ mà kòmbí. * **11:10** 11.10 Zàb 118.25-26 † **11:15** 11.15 Fùrangà-ònga t'úwutátàle ní'ì yà Pbàyàhúdì tó fùrangà rò ràdù Pbàrómá mà Pbàgìríkì màna tó fùrangà núwu ale. † fùrangà dǒ rí'ì ale-nyì-wòyò ní'ì afátá Pbàyàhúdì tò.

rí ale nókò dòyá kitì náwà. ¹⁶ Ndirò kǎránà nzǐ atdí ale mà nábhũ rǒ rànò dhu dòná, ndùdà nà Kàgàwà bhà idza òna nǎ. ¹⁷ Ní kǎdù dhu ùdhe abádhí tò ndàti: «Īlǐlǎ Andítá ò, Kàgàwà rǎtina: <Pbàkà idza ka katiya itsòta-dzà tí kóró pbìrì ò ale tò*.> Pbétù nyǐ, nyǐ nyádù kùgèrè ròngò ogbotále náarí 'òtù ònà ngari tí*.»

¹⁸ Ní Pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà Ƴyátá tó màlímó màná níri wò ndì nònzì dhu. Ní abádhí adù 'òpè 'ònè Yèsù nábhũ ì í kohò ònà otu. Obhó tí, abádhí ambénà kǒdò ònzì dǒ, kóró ale núkò rǒ idho rǎrà kà rǔdhèna dhu dǒ dhu-okú dò rò. ¹⁹ Īnga rǎti dhu-tsù dǒ, Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ màná náadù ùvò 'òwù Yèrùsàlemà rò.

Yèsù rǐ dhu ùdhě a'uta mà dhu t'úbàta màná dǒ dhu (Màt 21.20-22)

²⁰ Tsùtsǎ nínganí kútsingánǎ, otu ò 'úda rórò, Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ màná náala yà Yèsù ófúná mùtini tí kátina itsu iwà òtdyù ivéna màná ró. ²¹ Ní Péterù adù yà Yèsù ùnóná ndi itsu nǐ dhu níre, ndàdù àtina kànì: «Màlimò, ándà pé yà nyi nyófúná mùtini nótdyù wà atdí dǒ dhu.» ²² Ní Yèsù adù àtina pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Nyà'ù Kàgàwà. ²³ Ma mí obhó dhu núno fǔkù, atdí ale náapé atina yàri pbìrì nǐ: <Īngbè nyi Ƴró rò, nyadù àrà ìtsi ádrùngbǎ rèrù ò>. Ní, ìnzǐ kǎfí náapé ùguru, pbétù kà rǎdù yà ndì ndùnò dhu rǐ ndònzì dhu ná'ù, ní ndi dhu rǎdù ndònzì ndi dhu bhěyi tí kà tò. ²⁴ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mátina nyǐ nǐ, Kàgàwà-fó nyǐ nyónzina itsòta ò kóró dhu, náká nyǎ'ù iwà nyǐ rǎbà ndi dhu. Ní kà rǎdù ndi dhu nábhũ fǔkù. ²⁵ Ndirò, nyǐ nyikò nyámbe nyǐtsò dǒ Kàgàwà rǒ ònà kàsùmì ò, nyǐ nyapé ì inè dhu nà afíkù ò odhíkù dǒ, ní dhu àká nyǔbà ndi dhu kà tò, ndínǐ òrù-akpà ò arí'ì Àbaku náadù tí fùkú afátá núbà fǔkù. [²⁶ Pbétù, ìnzǐ nyǐ nyapé dhu núba ngǔkpà ale tò, ní òrù-akpà ò arí'ì Àbaku rǐ nzǐ àdù fùkú afátá núbà fǔkù akekpa màtí.]»

Yèsù arí pbìndà kasu ònzì àdhi bhà ádrùngbǎnga tó obi nǐ?

(Màt 21.23-27; Luk 20.1-8)

²⁷ Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ màná náadù ì tdít dǒ Yèrùsàlemà tó kigò ò. Ní Kàgàwà bhà idzá Yèsù rǔbhi ònà kàsùmì ò, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Músà bhà Ƴyátá tó màlímó mà, Pbàyàhúdì tó pbàkùrǔ màná níiwú kà ì. ²⁸ Ní abádhí níiwú dhu kà-tsù 'àti: «Kǒkòrì dhu nónzì nyi nyarí àdhi-tù rǒ? Ádhi ádrùngbǎnga tó obi nábhũ indù nyongò ì dhu

nónzì nǎ?» ²⁹ Ní Yěsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ma mí atdí dhu kèlě níwù tsùkù. Nyí nyapé ndi dhu nádù idù, ní ma mádù yà ma marí i dhu nónzi pbìndà ádrùngbǎnga tó obi nǎ ale núnò fùkù. ³⁰ Ádhi Yùwanì nívi rìrà bàtizò núbho ìndrù tò? Tí Kàgàwà, ndirò tí ìndrù? Nyàdu pé ka idù.» ³¹ Pbétù abádhí náapè 'irè inga nzínziya ǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Àlě kapé dhu àdù: <Kàgàwà ní ndi ka nívi>, ní kǎdùna dhu ìvu àlě-tsǎ, ndàti: <Olu, ádhu ìnzá nyí nyádù Yùwanì núnò dhu ná'ù nǎ?> ³² Ndirò, àlě kapé àtina: <Ìndrù ní ndi ka nívi...>» Abádhí náambénà ihé-yà-òdò nónzì dǒ, kóró ale núnò dhu Yùwanì ràrì Kàgàwà bhà obhóná nabì nyú nídhunì. ³³ Ní abádhí adù dhu àdu Yěsù tò 'àti: «Ìnzá má màni.» Ní Yěsù adù dhu àdu ndàti: «Nírò, ima mà átò, ma mí nzì i dhu nónzi ma marí nǎ obi núnò fùkù.»

12

*Vĩnyò tó inga ǒ rí kasu ònzi òròrù kasutále tó mbólí
(Màt 21.33-46; Luk 20.9-19)*

¹ Tdítdǒ, Yěsù náapè ndàwe òte mbólí ǒ abádhí tò ndàti: «Atdí ale náazò vĩnyò tó inga, ndàdù ngbǒna nákpòrò kòròwà nǎ. Kǎdù ndi vĩnyò-kpǒ náhà ka kóngo òná ibhu nóbhòlò, ndàdù ini nòsì òdótále tò. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndi inga núbhà kasu ònzì róngo kà ǒ ale-fó, ndàdù àrà abhi ò. ² Ní ndi vĩnyò-kpǒ nópè ka kí òná kàsùmì náká rò, kǎvi atdí pbìndà kasutále ràrà fìndà ka kútù vĩnyò-kpǒ-tsí náko ndi inga-kàsù nónzi arí ale-fó. ³ Pbétù, abádhí náalú wò ka kìvìnà ale 'òngbù, 'adù àdunà róngò òtsúna-kpa nà. ⁴ Ní, inga-àbadhi náavì ngǎtsi kasutále ràrà abádhí-tì'ò. Ní abádhí núnvi ndi ale-dò-tsirò, 'adù dhu ùnò nǎ. ⁵ Inga-àbadhi náavì ngǎtsi ale tdítdǒ ányì, abádhí ràdù ndi-tsí nóhò. Ndirò, kùvì ibì ngǎkpà kasutále ányì, ní abádhí náavì atdídhená-tsí, 'adù ngǎkpàkà nókyè. ⁶ Ní, wò inga-àbadhi-fó arà òdì ní atdí kà t'ídhùnà yà atdí dǒ kǒzè kèlě. Ní kà ríku dóná rò nǎ, kǎvi ndi idhùnà abádhí i, ndàdù inga nírè afína ò ndàti: «ǎfù abádhí rǎ idhùdu nífù.» ⁷ Pbétù, wò vĩnyò tó inga-kàsù nónzi arí ale náadù òte nzínziya ǒ 'àti: <Kòní inga-àbadhi tí ongoya olù ale ní wò. Kòwu kòho ka, ndínì ndi inga náadiya tí àlě tò.> ⁸ Ní abádhí náalú kà t'ídhùnà 'òhò, 'adù abvòna nóbvù itse ndi inga ǒ rò.» ⁹ Ní Yěsù adù dhu ìvu ndàti: «Ádhu nyú wò inga-àbadhi ràdù ònzìnà? Kà ràdù ìrà, ndòkyè wò inga-kàsù nónzi arí ale, ndàdù ndi vĩnyò tó inga nábhù ngǎkpà ale-fó. ¹⁰ Nyí nyózù tí nzá yà Kàgàwà bhà Anditá ò ka kándì dhu:

<Yà odu-dzà nòsì arí ale náabvù igi odu* ,
 náadù òngo idza-pbìdò nòdò arí odu tí.

11 Kòní Ádrùngbàle Kàgàwà náanzì dhu,

ndirò ndi dhu ní idhò rǐ ìndrǔ ùkǒ nǐ atdíđǒ dhu* .>

12 Ní Pbayàhúdì ǒ kámá náasù dhu ì rárì ndi Yèsù rǐ ì ùnò mbólí ǒ. Ní abádhí apè 'òmè Yèsù nálǔ ì í òná otu, pbétù abádhí adù ihé-yà-òdò nónzì. Ní abádhí adù kùbhà, 'adù òwu fìyó dhu nǐ.

*Ìndrǔ rǐ dhu òngù Yèsù-tsǔ pàratà t'úfótá dǒ dhu
 (Màt 22.15-22; Luk 20.20-26)*

13 Pbayàhúdì ǒ kámá náavì ngúfe Pbfàrìsáyó mà Hèròdè bhà ale màná Yèsù-tí'ò, ndínì kà-ida-dò nidyi tí otèna ǒ. 14 Ní abádhí náawù, 'adù àtìna kà nǐ: «Màlimò, mà múni wà dhu nyì rárì obhó dhu núnò, ndirò nyì rárì nzǐ atdí ale-òdò mà nónzi. Obhó tí, nyì nyarí nzǐ ìndrǔ-nyì-kpa náandà, pbétù nyì nyarí Kàgàwà bhà otu núdhè ìndrǔ tò obhóngà dǒ. Ní, àlè tó Hyátá návi tí àvì àlè rùfǒ Rómà tó pbìrì ǒ kámá dǒ ádrùngbǎ kamà bhà pàratà? Ndirò, kǐsǒ tí ka ìsǒ? Àlè tí adù kùfò ùfǒ, ndirò àlè tí nzǐ adù kùfò?» 15 Pbéù, òru tí abádhí òrù yà ì ìrèna afiyya ò dhu dhu ndì ndùni rò, Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Ádhu nyǐ nyí afidu númvù nǐ? Nyibho pé atdí fùrangà-kpǒ fudu ò, ndínì mandá tí.» 16 Ní abádhí náadù ìwu fùrangà-kpǒ nà atdí Yèsù-fò ò. Yèsù adù dhu ìwu abádhí-tsǔ ndàti: «Yà ka kòbhòlò nyìna-wòyǒ, kadù òvòna náandi ale ní àdhi?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò 'àti: «Kámá dǒ ádrùngbǎ kamà Kàyìsarà.» 17 Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ndi dhu bhèyi kà rǐ ì rò, nyùbho kámá dǒ ádrùngbǎ kamà Kàyìsarà bhà dhu-tsí Kàyìsarà tò, nyàdù Kàgàwà bhà dhu-tsí nùbho Kàgàwà tò.» Wò dhu bhèyi Yèsù àdu dhu náadù abádhí àbhù idhò rùkò atdíđǒ.

Pbàsàdùkáyó rǐ dhu òngù Yèsù-tsǔ ùvǔvè ale nùngbeyà ì dhu dǒ dhu

(Màt 22.23-33; Luk 20.27-40)

18 Wò dhu-dzidǒ, ngúfe Pbfàsàdùkáyó níiwú Yèsù-tí'ò. Abádhí ní ndi arátina ìnzǐ ùvǔvè ale rùngbeyà ì òve-bvù rò. Ní abádhí níiwú dhu Yèsù-tsǔ 'àti: 19 «Màlimò, Músà náandi dhu yà dhu bhèyi fàkà: <Atdí ale t'ádònà náapé òvè, ndàdù tsìbhále nùbhà ìmbǎ atdí ngbángba nà màtí fóná, ní dhu àkǎ ndi ale rùndu adònà ùbhà abvo-àyi-tsù, 'adù nzónzo nódhì nà yà òvòvè adònà-òvò dǒ* .>

20 Ní, atdí ale ní'ì kpabhínzo nà àrùbhù. Ní sengba náambà tsìbhále, ndàdù òvè ìnzǐ ndùbhà atdí ngbángba

* 12:10 12.10 Odu rítèna ní Màsiyà * 12:11 12.11 Zàb 118.22-23 * 12:19 12.19 Tòr 25.5-10

mà. ²¹ Ní kà lutìná kpatsibhíngba náadù wò abvo-àyi-tsù núndu, ndàdù òvè átò ìnzì ndùbhà atdí ngbángba mà. Ndi dhu náanzì ndì ndi dhu bhèyi tí ìbhu rí kisè kpatsibhíngba rǒ. ²² Ní kóró kǒkò àrùbhù kpabhínzo wò tsibhále númbá ndì fíyò, núwvè kóró ìnzì 'ùbhà atdí ngbángba mà. Abádhí núve kóró dhu-dzidǒ, wò tsibhále náadù òvè átò. ²³ Ní kòmbí, kóró ùwvè ale rǐ 'ùngbè òve-bvù rò nínganí, wòrí tsibhále ní'íya àdhi bhà? Obhó tí kóró kòrí àrùbhù kpabhínzo núumbá wà ì ndi tsibhále nà.» ²⁴ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyí nyùwí wà fùkú irèta ǒ: nyí nyùnì nzá Kàgàwà bhà Andítá núndò dhu mà, ndirò nyí nyùnì nzá Kàgàwà bhà ádrùngbánga tó òbì mà. ²⁵ Obhó tí, ùwvè ale rǐ 'ùngbè òve-bvù rò nínganí, kpabhále mà vèbhále mànà núumbáya nǐ ì, pbètù abádhí nókoya Kàgàwà bhà màlàyíká náaróko òrù-akpà ò dhu bhèyi. ²⁶ Ndirò, yà ùwvè ale rǐ 'ùngbè òve-bvù rò dhu dǒ, nyí nyàpè tí nzá atdí ngari nózù Músà bhà Andítá ò, yà kàzù rǒrù róná ìnzì rógbe rórò kìdzùmbà dǒ? Ányìrǒ nga ní ndi Kàgàwà ati Músà nǐ: <Ima, Ima ní Àbràhamù bhà Kàgàwà, Ìsakà bhà Kàgàwà, ndirò Yàkòbhò bhà Kàgàwà*.» ²⁷ Yèsù adù àtìná tdítǒ: «Kàgàwà ní nǐ ùwvè ale tó Kàgàwà, pbètù ka ní ípìrǒ rò arí'ì ale tó Kàgàwà. Ní nyí, nyí nyùwí atdíǒ nyú fùkú irèta ǒ.»

Ádrùngbǎ Hyátá ròsè kóró Hyátá dònǎ
(Màt 22.34-40; Luk 10.25-28)

²⁸ Músà bhà Hyátá tó màlímó nzínzì ǒ atdí màlimò níri Yèsù mà rǐ 'àgò Pbàsàdùkáyó mànà dhu. Kǎla Yèsù nádu dhu mbèyi nyú Pbàsàdùkáyó tò dhu. Ní kǎndrì Yèsù ì, ndàdù dhu ìvu tsùnà ndàti: «Íngbà Hyátá ndi kóró Hyátá dònǎ ósè?» ²⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Kǎnǐ kóró Hyátá dònǎ ósè Hyátá: <firi dhu Ìsràyelí, àlè tó Ádrùngbále Kàgàwà ní ndi atdíró Ádrùngbále. ³⁰ Dhu àkǎ nyoze pbùkù Ádrùngbále Kàgàwà kóró afínù nà, kóró atdyúnù nà, kóró pbùkù irèta nà, ndirò kóró òbìnu mànà*.» ³¹ Ndirò kǎnǐ ɔyò rí kisè Hyátá: <Dhu àkǎ nyoze odhìnu yà nyí nyú nyí nyóze nyí nyí-tírò dhu bhèyi.> Kǒkòrí ɔyǒ Hyátá dònǎ róse ngǎtsi uyátá rǐ'ì mbǎ*.» ³² Ní Músà bhà Hyátá tó màlimò náadù àtìná Yèsù nǐ: «Nyí nyòtè mbèyi nyú Màlimò. Nyí nyùnò dhu ní obhó dhu: Ádrùngbále Kàgàwà ní ndi atdíró Ádrùngbále, ndirò ngǎtsi kà bhèyi Kàgàwà rǐ'ì mbǎ. ³³ Ní dhu àkǎ ìndrù ròzè Kàgàwà kóró afina nyú nà, kóró pbìndà

irèta nyú nà, ndirò kóró òbìna nyú mànà. Ndirò dhu àkã kà ròzè òdhìnà yà ndì nyú ndì ndózè ndì ndìtírò dhu bhèyi. Wòrí ní ndì ídzì dhu nyú ròsè Kàgàwà tò ka kí ìzã tó perè núbì màzàbahù dǒ, kadù kóró perè-tidò núbho kà tò dhu dònǎ.»

³⁴ Yèsù náala wò Músà bhà Ƴyátá tó màlimò nádu dhu fìndà mbèyi nyú ndirò ídzì irèta nyú nà dhu. Ní kǎdù àtìnà kà nǎ: «Ìmbǎ nyì nyí'ì itse òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi rǒ rò.» Wò dhu-dzidǒ, atdí ale mà náamvù nzá ndivù dhu tdítǒ Yèsù-tšǎ.

Krístò ná tí Dàwudì t'ídhùnà nyú?

(Màt 22.41-46; Luk 20.41-44)

³⁵ Yèsù rǎ dhu núdhě ìndrù tò Kàgàwà bhà idzá rò ònǎ kàsùmì ǒ, kǐvù dhu ndàti: «Músà bhà Ƴyátá tó màlimó náarátina ìngbǎ dhu bhèyi Krístò rǎrǎ Dàwudì t'ídhùnà?

³⁶ Ƴìlǎ-Alafí rǎ ndùnda rò, ádrùngbǎ kamà Dàwudì nyú ndìtírò náati:

«Ádrùngbǎle Kàgàwà náati pbàkà Ádrùngbǎle nǎ:

ìrà nyadì idú fangà dònǎ rò,

ràrà àhù ma mí pbùkù òmvù nábhě nyòbè dòya dhu ǒ*.»

³⁷ Dàwudì nyú ndìtírò rǎ kànzi Ádrùngbǎle tí. Ní kà rǎdù ì'ì ìngbǎ dhu bhèyi átò Dàwudì t'ídhùnà tí?»

Yèsù rǎ ihé-yà návì ròdò ì Músà bhà Ƴyátá tó màlimó rǒ rò dhu

(Màt 23.1-36; Luk 20.45-47)

Ábhǒ ihé-yà núubhínà Yèsù rǎnǒna dhu nírì rǒ atdyúya nyú nà. ³⁸ Yà ndì ndúdhěna ìndrù tò dhu ǒ, Yèsù ubhínà àtìnà rǒ ì ale nǎ: «Nyòdo nyí Músà bhà Ƴyátá tó màlimó rǒ rò. Abádhí arózèna dhu ní 'ùbhi ádzàdzì kanzù ì ùfǒ rórò, 'àdù ìndrù nózè ràtsè ì ifuta nyú nà ìndrù arí 'ùndù òyá ngari ǒ. ³⁹ Unduta-dzà ǒ, abádhí arí 'òzè 'òkò ádròdrǒ ale tò ka kòbhòlò ngari ǒ, ndirò mùhèndù ǒ, 'àdù òzè 'òkò ifuta tó ngari ǒ. ⁴⁰ Abádhí arí abvo-àyí-idzá ǒ dhu òvo kóró, àzèmbè ì'ì 'ìtsò ádzàdzì ndíni ka kati tí ì ídzì ale tí rórò. Wò dhu-okú dò rò, ka kitdìya anya abádhí dǒ òbì nyú nà.»

Nǎkù tó abvo-àyi rǎ perè nábhě Kàgàwà tò dhu

(Luk 21.1-4)

⁴¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù náadi Kàgàwà bhà idzá, Kàgàwà tò ka karí perè núdǒ ònà sàndukù-tí. Ní kǎdì ndàmbe ìndrù rǎ fùrangà núdǒ ndì sàndukù ò tí dhu nándà dǒ. Ònzì tó ibì ale núudo fùrangà abhàbhó. ⁴² Ní nǎkù tó atdí abvo-àyi níra, ndàdù ìnzì rí ábhǒ kasù mà nónzi óyǒ fùrangà-kpǒ-nzo kèlě

* 12:36 12.36 Zàb 110.1

nídò wò sàndukù ò. ⁴³ Ní Yèsù anzi pbìndà ábhàlǐ, ndàdù àtìná abádhí nǐ: «Ma mí obhó dhu núnò fùkù: Wòrǐ nǎkù tó abvo-àyi nídò fùrangà sàndukù ò ròsè kóró ale dóná. ⁴⁴ Kóró kòkò ngǔkpà ale núbho ìmbá rǐ'ì kasu nà fǐyò fùrangà kèlè foyá rǐ'ì fùrangà dǒ rò. Pbétù pbìndà nǎkù ò, wò abvo-àyi núbho dzànàna nónzi àmbènà pbìndà ípìrǒnga ò foná rǐ'ì fùrangà kóró.»

13

Yèsù rǐ Kàgàwà bhà idza ka kugoloya dhu nóvò dhu
(Màt 24.1-2; Luk 21.5-6)

¹ Yèsù rǎhù Kàgàwà bhà idza rò òná kàsùmì ò, kàbhà ábhàlǐ nzínzì ò atdí ale náati kà nǐ: «Màlimò, ándà pé! Ìngbàtí ùya odu kǎkà! Ìngbàtí ka kasì osí-tidò yà!» ² Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Nyì nyàla tí wà kǎkà osí-abábá? Kàrì osí-abábá ka kósì nǐ odu nzínzì ò, atdí odu mà rǐ nǐ ndùbha ngǎtsi odu dǒ. Ka kí abádhí nùgòlò kóró.»

Yèsù ròte yà adzi ò dhu-tsù rǐ ndòdì òná idhò nitèya ize dǒ dhu
(Màt 24.3-14; Luk 21.7-19)

³ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adì Mizèyituni tó pbìrì dǒ, ndàmbe Kàgàwà bhà idza nándà dǒ nyìna-kpa tí. Ní òyá ì òtù ì Yèsù mànà rò, Péterù mà, Yàkòbhò mà, Yùwanì mà, Àndèreyà mànà níivú dhu Yèsù-tsù 'àti: ⁴ «Éno pé ìngbá kàsùmì ò màtí wò nyì nyùnò dhu nóvòziya ndì dhu fǎkà? Ndirò, ìngbà ize ndì kóró kòkò dhu rǐ 'ònzì òná kàsùmì nitèya?»

⁵ Ní Yèsù adù dhu òvò abádhí tò ndàti: «Nyàndà nga mbèyi, ìnzì nyǎbhù nyǐ atdí ale mà rùtrǎ nyǐ. ⁶ Ábhò ale nóowuya iwu rǒ òvòdu rǒ, 'òwù àtìná rǒ: «Ìma ní Krístò». Ndirò abádhí núutráya ábhò ale nyú. ⁷ Ndirò, nyǐ nyopéya gukyè nyǐrì ìla rǐ ndònzì dhu mà, ìla dǒ ka kúnona dhu mànà, ní àpé nyònzìya òdò. Dhu àkǎ wà kòkò dhu rònzì ì, pbétù wò dhu ní'íya nǐ iwà yàrì adzi ò dhu-tsù nódí ndì dhu. ⁸ Atdí pbìrì ò ale núugyeya ì ngǎtsi pbìrì ò ale mànà. Ndirò atdí ádrùngbá kamà bhà pbìrì ò ale núugyeya ì ngǎtsi ádrùngbá kamà bhà pbìrì ò ale mànà. Ndi kàsùmì ò, mùtiti náabhùya dhèdhèrò pbìrì rivi, ndirò àgǎyì nǐtsìya yà adzi ò. Ndi dhu ní'íya àdhàdhì ari rǐ ndòpè ndàkà ndì uguta tò dhu bhèyi.

⁹ Pbétù nyǐ, nyàndà nga mbèyi. Ka kowuya nyǎbhù rǒ anya ùnò arí ale rìtdì ànyǎkù. Ka kowuya nyǎbhù rǒ kùvi nyǐ unduta-dzà ò rò. Ka kowuya nyǎbhù rǒ nyònzì mùsambà lǐwálí-ònzì rò, ndirò ádròdrò kámá-ònzì rò okúdu dò rò, ndínǐ nyǐ nyǐ'ì tí pbàkà ngàmbì tí abádhí-ònzì.

¹⁰ Obhó tí, dhu àkǎ pé kunò Kàgàwà bhà Ídzì Mākūrù angyinǎ rò kóró pbìrì ǒ ale tò. ¹¹ Ndirò, nyǐ nà abádhí òwù ànyǎku ka kitdì tí rò, àpé nyǒwuya afiku nítu rǒ angyangyi nyǐ nyúnɔna dhu nǐ. Pbétù, dhu akáya nyǒwù tsùku dǒ isǐ ɔte kélě núnò rǒ ndi kàsùmì ǒ. Obhó tí, i ɔte nóowuya nzǐ ùvò rǒ ùkù rò, pbétù Hlǎ-Alafí náaraya ndi kili rǒ tsùku dǒ. ¹² Ìndrǔ náaraya adònà nípfo rǒ ndàbhù kohò, ndirò ingba t'ábanà náaraya dhu ònzì rǒ ndi dhu bhěyi tí pbì ingba rǒ. Nzónzo níwàya dhu ì nódhì ale rǒ, 'àdù abádhí àbhù kǎkyè. ¹³ Kóró ale nóondróya nyǐ okúdu dò rò. Pbétù Kàgàwà nígúya ale ní kǒkò dhu-dzi nóndù rí kóró ràrà àhù i dhu rǐku dhu ò ale.»

*Yēsù rǒte ádrùngbǎ àpbè dǒ dhu
(Màt 24.15-28; Luk 21.20-24)*

¹⁴ Yēsù adù àtìnà tdítǒ: «Nyǐ nyalaya gukyè <ɔdòna rǒ'ò atdíǒ òndrò ka kóndrò atdíǒ ale> tí ka kátina ale, yà inzà ndi ndàkànà ndidè ònà ngari ǒ idè ró (Yàrí dhu òzù rí ale nákǎ ndàlǔ ka mběyi dònà ò), ní Yùdeya ǒ ì nòtù ale náakáya 'òtsè pbìrì-akpá dǒ. ¹⁵ Pbì idza dǒ ka kóbhòlò okota tò ngari ò ndi nòtù ale, náakáya nzǐ ndifò, ndirò ìnzǐ ndòtsù ndàhù atdí dhu mà nídyi idza rò. ¹⁶ Ndirò, ɔnzì-bvè ndi nòtù ale náakáya nzǐ ndòngò ibha, ndàrà rònà ɔrú mùdzarù nídyi. ¹⁷ I idhɔ ǒ, òya nà rǐ'ì vèbhále mà, iba òndo rí nzónzo rǐ'ì foyá vèbhále mànà ní'íya àpbè ǒ. ¹⁸ Nyìtsò nyǐ Kàgàwà rǒ, ìnzǐ kǒkò dhu nóonziya tí ì ádrùngbǎ gírì tó kàsùmì ǒ. ¹⁹ Obhó tí ì idhɔ ǒ, ìndrǔ náabáya àpbè abhɔ, ròsè yà Kàgàwà anzina yàrí adzi rò, rǐrà àhù indo ì arí àbàna àpbè dònǎ. Ndirò ì àpbè-tidò ní'íya ìmbǎ akekpa màtí tdítǒ. ²⁰ Ìnzǐ Ádrùngbǎle Kàgàwà náadùna gukyè wòrǐ idhɔ-ǒnga, ní atdí ale mà náagùna nzǐ. Pbétù kǎdù ndi idhɔ-ǒnga ròdì idǒ, fǐndà ndi ndóvò pbìkì ale-okú dǒ rò. ²¹ Atdí ale mà náatiya gukyè nyǐ nǐ: <Nyàndà, kànǐ Krístò rǐ'ì iró!> Ndirò ngǎtsi nǐ, <nyàndà, ndǎnǐ kà rǐ'ì ndoró!> Ní àpé nyǎ'uya ka! ²² Obhó tí, tìtò tó krístò mà, tìtò tó pbànábí mànà núunnyàya ì ùnyà. Abádhí náambèya wìwì mà, idhɔ rǐ ìndrǔ ùkǒ nǐ dhu mànà nónzì dǒ, ndínǐ 'utrǎ tí yà Kàgàwà óvò fǐndà ale nǐ, àkǎ ka rǎdù àkǎ fǐyò nǐ. ²³ Ní nyǐ, nyàndà nga mběyi! Ma mòvò wà kóró dhu fǔkù angyangyi.»

*Ìndrǔ t'ídhùnà rǐngo dhu
(Màt 24.29-31; Luk 21.25-28)*

²⁴ Kǎdù àtìnà tdítǒ: «Pbétù ì idhɔ ǒ, wò àpbè tó kàsùmì dzidǒ, adyifò núutiya, àbǐ rǎdù inga t'áwùta núbhà. ²⁵ Alali náawáya ì ɔrù-akpà-nyǐ rǒ rò, ndirò ádròdrò ɔbi nà arǐ'ì

òrù-akpà ò dhu níiviyá*. ²⁶ Nírò ní ndi ka kalaya ìndrù t'Ídhùnà òrù-akpà ò rò rírà ádrùngbã àpbù ò, ádrùngbãnga tó òbi nà, ndirò ádrùngbãnga tó awáwè ò ró*. ²⁷ Ní kúviya pbìndà màlàyíká ifo yà adzi-pbidò ònã, rùndu yà ndi ndavò fìndà pbìndà ale-tsù, ròpè ndi yà adzi-tsù náapè ndi i rò, ràrà àhù kà-tsù arà ndòdì i*.»

Mùtinì tí kátina itsu tó mbóli rítèna àlè tò dhu
(Màt 24.32-35; Luk 21.29-33)

²⁸ Tdítdò kádù àtìnà: «Nyìrè pé mùtinì tí kátina itsu tó mbóli ròvona dhu: kòpbi náapè ì'á, kà-bí ràdù ndòpè ndàtà, ní nyí nyùnì wà dhu adyifò tó kàsùmì ràrì'ì ìkyèrò. ²⁹ Ní ndi dhu bhèyi tí, nyí mà átò, nyí nyalaya gukyè kòkòrí dhu rí 'ònzì dhu, ní nyí nyùnìya dhu kà rìngò dhu ràrì'ì ìkyèrò, ndirò kà ràrì'ì tsàtsùnã. ³⁰ Ma mí obhò dhu núno fùkù, yà kòmbí rí'ì rùgànda rí nzi ùda inzà kóró kòkò dhu nónzì ì rórò. ³¹ Òrù-akpà mà yà adzi mànà núudàya ùdà, pbétù pbàkà òte núudàya nzi akèkpá màtí.»

Kàgàwà kèlè atdíró núni ndi Yèsù ingyò ònà idho dhu
(Màt 24.36-44)

³² Kádù àtìnà tdítdò: «Ma míngò ònà idho mà, ndi kàsùmì mànà dhu nàndà dhu ní, atdí ale mà núni inzà ka, ìmbá rí'ì òrù-akpà ò rí'ì màlàyíká màtí, ìmbá rí'ì Kàgàwà t'Ídhùnà màtí. Pbetù ka nùnì ní Àba Kàgàwà kèlè atdíró.

³³ Nyàndà nga mbèyi, nyòko nyìkpòku nà, inzà nyí nyùnì ndi kàsùmì nídhunì. ³⁴ Ndi dhu níliya ndi àdhàdhì abhi ò rárà ale náarí dhu ònzì dhu bhèyi: kà rãhù pbi idza rò, ndùbhà ndi idza kasutále-fó. Kà rí i ale nzínzì ò ngàtsi ale rónzina kasu nítè ndi ale tò, ndàdù dhu núya idzali'ò nódo rí sàndìrì tò ràdi nyìkpóna nà. ³⁵ Nírò, nyòko nyìkpòku nà, inzà nyí nyùnì idza-àbadhi rìngò ònà kàsùmì nídhunì. Nyí nyùnì nzà dhu kà ràtí ndàdù pbítsòngànã, ngàtsi ní iku-alikpa ò, ngàtsi ní à'ù-akpà-òngò ò, ndirò ngàtsi ní kútsingànã. ³⁶ Kìtò ndi inzà nyí nyìrè kàsùmì ò ní, dhu àkã nzà kà ròtù nyí òdhò nyí nyódhò ró. ³⁷ Yà fùkù ma mànò dhu ní ma mànò wà kóró ale tò. Nyòko nyìkpòku nà!»

14

Pbàyàhúdì ò ádròdrò ale rí 'ìrì Yèsù nálù ka kí, kadù òhònà dhu dò dhu
(Màt 26.1-5; Luk 22.1-2; Yùw 11.45-53)

* 13:25 13.25 Ìsa 13.10; 34.4; Zèk 32.7; Yòw 2.10; 3.4 * 13:26 13.26 Dàn 7.13

* 13:27 13.27 Tòr 30.4; Nèh 1.9; Zàk 2.10

¹ Pbàyàhúdí tó Pásìka tó m̀hèndù mà, Ìmbă ònà afi nà m̀gati tó m̀hèndù mà nà ní'ì ɔyɔ idhòya nódì ró. Ní Pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Músà bhà Ƴyátá tó m̀límó mà nà náapè ònè Yèsù nálù ì'í inzá kóró ale ùni rórò ònà otu, ndíní 'adù tí àbhunà kohò. ² Obhó tí, abádhí owúnà àtìnà rò nzínziya ɔ: «Dhu àkă nzá àlè rálù ka m̀hèndù ɔ rò, akye ìndrù níivàna dhu ní.»

Atdí tsibhále rí ndrùù róngu akye nódhò Yèsù-dòtsíró dhu (Màt 26.6-16; Luk 7.36-50; 22.3-6; Yùw 12.1-8)

³ Yèsù ní'ì Bètaniyà tí kátina pbanga ɔ, Sìmonì tí kátina ale bhà idzá. Ndi ale ní'ì kíkí nà angyinà rò. Ní ònyè nónyu Yèsù rí ònà kàsùmì ɔ, atdí tsibhále náatsù àlbatrò tí kátina odu ní ka kóbhòlò tsúpà nà fóná. Ndi tsúpà ò ì'í dhu ní ɔrú odzina nà ndrùù róngu akye. Ndirò ndi akye ní'ì nardò tí kátina irí-ví ní ka kóbhòlò akye. Ní íyàdhíyà ǹukò ndi tsúpà-tsù, ndàdù ndi akye nódhò Yèsù-dòtsíró. ⁴ Ní ànyirò ì'ì ale nzínzi ɔ, dhèdhè ale náakó, 'adù àmbe òte dɔ nzínziya ɔ àti: «Ádhu kàrì wòrì akye nínzã wò dhu bhèyi ní? ⁵ Ka kambènà tí obhó kàbhù kodzì ìbhù miyà dònã róse f̀rangà-kpò rɔ*, kadù ndi f̀rangà ǹndò ǹkùtále tò!» Abádhí náadù àkò atdí dɔ nyé wòrì tsibhále rò. ⁶ Pbétù, Yèsù adù àtìnà abádhí ní: «Nyàbhà wò tsibhále ràdi. Ádhu nyí nyàva kà-tsi ní? Yà rùdú kònzì dhu ní idzì dhu nyé. ⁷ Obhó tí, nyí nyóngo òko ǹkùtále mà nà bìlìnganà. Ndirò, nyí nyòzè ka ònà kóró kàsùmì ɔ, nyí nyóngo adù abádhí-dzùnà nónzì ònzi. Pbétù ima, àlè kínzì ongo òko nyí mà nà bìlìnganà. ⁸ Íyàdhíyà ònzì dhu ní lèmana nónzi ndì ndí dhu: kùtri wà ngbòdu, ndòbhòlò angyangyi ɔtú tò. ⁹ Ma mí obhó dhu ǹno f̀kù: Kàgàwà bhà Ídzì M̀k̀r̀r̀ ǹno ka kí yà adzi ɔ kóró ngari ɔ ìnanã, ka kóngo yà tsibhále nónzì dhu náwe ìndrù tò átò, kadù òwu kàrè rò róná.»

Yudhà rí Yèsù ònzi ndipfo, ndàbhù pbàkùhání ɔ ádròdrò ale-fó dhu

(Màt 26.14-16; Luk 22.3-6)

¹⁰ Yèsù bhà idre dònã óyò nà ábhàlì nzínzi ɔ atdí ale, Yudhà Ìskàriyotá tí kátina, náara pbàkùhání tó ádròdrò ale-tí'ò, ndíní ndì ndipfo tí Yèsù ndàbhù abádhí-fó. ¹¹ Ní, Yudhà ùnò dhu ì ìrì rò, abádhí-dhè níika ndì atdí dɔ. Abádhí adù àtìnà ì r̀r̀ f̀rangà nàbhù kà tò. Ní Yudhà náadù ndòpè ndòmè Yèsù ìpfò ndì ndí ndàbhù abádhí-fó ònà idzì kàsùmì.

* 14:5 14.5 ìbhù miyà f̀rangà-kpò ní mbèmè atdí ato tó kasu tó m̀k̀mbà.

Yěsù mà rĭ Pásika tó m̀hèndù tó ònyù nónyɛ p̀bìndà ábhàlĭ mànà dhu

(Màt 26.17-25; Luk 22.7-14,21-23; Yùw 13.21-30)

¹² Ìmbă òná afi nà m̀gati tó m̀hèndù tó wemberè tó idho, yà tà-mà-akpá-nzo-ză ka kubínà òná ǒ, Yěsù bhà ábhàlĭ níivú dhu kà-tsù 'àti: «Ádhànga ndi nyi nyòzè m̀wù P̀b̀yàhúdí tó Pásika tó ònyù nóbhòlò òná indù?» ¹³ Ní, Yěsù adù p̀b̀indà ábhàlĭ nzínzi ǒ óyǒ ale nóvi, ndàdù àtìna abádhí nĭ: «Nyòwu kigò ò, ní nyí nyí atdí ale nótù idha nàno andu ǒ ró. Ní nyàdù nyòwu kòwù ǒ. ¹⁴ Ní kà r̀rà òtsù idza ró, nyí nyatina ndi idza-àbadhi nĭ: «M̀limò níivú dhu ndàti: Mă mí P̀b̀yàhúdí tó Pásika tó ònyù nónyɛ òná rò p̀b̀akà ábhàlĭ mànà kàluga rĭ'ì ngbòró?» ¹⁵ Ní, kàd̀una ɔ̀r̀nă rò rĭ'ì ádr̀ngbă kàluga nítè f̀k̀k̀, yà angyangyi ka kòbhòlò kóró dhu òná. Ányì nga ní ndi, nyí nyobhòlona ònyù àlè tò nĭ.» ¹⁶ Ní, kòkò óyǒ ábhàlĭ níivà ì 'òwù kigò ò. Abádhí náadù kóró dhu nótù yà Yěsù núnòná ka f̀yò dhu bhèyi tí, 'adù Pásika tó ònyù nóbhòlò.

¹⁷ P̀b̀its̀ngánă, Yěsù mà p̀b̀indà atdí kumi d̀nă óyǒ nà ábhàlĭ mànà náawù ùvò wò ka kòbhòlòná ngari ò. ¹⁸ Ní, yà abádhí òkò 'ámbe dhu ònyù dǒ mizà dǒ rò òná kàsùmì ǒ, Yěsù ati: «Ma mí obhó dhu núnò f̀k̀k̀, nzínzikɛ ǒ atdí ale rĭ ima nípfò ndàbhɛ ma òmvù-fó. Ndi ale ní yà atdíkpá mă mí dhu ònyɛ mànà ale.» ¹⁹ Ní, izu núuka kòkò ábhàlĭ atdí dǒ nyú, ràdù 'òpè 'òngù dhu atdátđi-rà ǒ kà-tsù, 'òwù àtìna rò: «Tí ima ndi?» ²⁰ Yěsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ndi ale ní nzínzikɛ ǒ atdí ale, yà atdí kumi d̀nă óyǒ nà nyí nyí'ì rò, yà atdíkpá mă mí ɔ̀súka ùfò mànà s̀nì ò ale. ²¹ Obhó tí, ìndrù t'Ídhùnà r̀vè yà Kàgàwà bhà Andítá núnò d̀nă dhu bhèyi. P̀b̀étù, ìndrù t'Ídhùnà nípfò rĭ ndàbhɛ òmvù-fó ale rĭ'ì àp̀bè ǒ! Dhu akána nĭ kòdhi ndi ale mà!»

Ádr̀ngbăle Yěsù nábhĭ rĭ kirè ònyù

(Màt 26.26-35; Luk 22.7-20; 1Kò 10.16-17; 11.23-26)

²² Yěsù mà p̀b̀indà ábhàlĭ mànà rĭ dhu ònyɛ òná kàsùmì ǒ, Yěsù níidiyi m̀gati ndàlĭ f̀nă. Ní ɔ̀tsò ndi ndàbhɛ Kàgàwà tò dhu-dzidǒ, k̀k̀k̀ kà-ònga, ndàdù ùndòná p̀b̀indà ábhàlĭ-fó, ndàdù àtìna abádhí nĭ: «Nyàkò yà dhu, ngbòdu ní yà.» ²³ Tđítđò kĭdiyi ònyù rĭ'ì òná kópà ndàlĭ f̀nă. Ní ɔ̀tsò ndi ndàbhɛ Kàgàwà tò dhu-dzidǒ, kàdù kàbhɛ abádhí tò, abádhí kóró ràdù òmvùnà. ²⁴ Yěsù adù àtìna abádhí nĭ: «Yàrí ní azùdu, yà ìndrù ǹngbò Kàgàwà mànà azu, ndirò yà ábhò ale-okú dò rò ndi ǹf̀f̀. ²⁵ Ma mí obhó dhu núnò f̀k̀k̀, ma mí nĭ ònyù nónyɛ tđítđò akèkpá màtí, r̀rà àhu ònyù-òwútá nóm̀vù ma maraya ɔ̀r̀-akpá ǒ Ádr̀ngbă

kamà Kàgàwà bhà Idzi ǒ òná idho ò.» ²⁶ Adyi* ì ùyù dhu-dzidǒ, abádhí náadù òwu Mìzèyìtunì tó pbìrì dò.

Yèsù rǐ Péterù rǐ ndòdho dhu nóvo dhu
(Màt 26.31-35; Luk 22.31-34; Yùw 13.36-38)

²⁷ Yèsù ati pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Nyǐ kóró, nyǐ nyǐ mubha ùbha. Obhó tí, Kàgàwà bhà Andítá ò ka kándǐ dhu kati: «Ma mohoya tàrà t'úndatatalé, tàrà ràdù 'ìfàlà kóró ngari òná.» ²⁸ Pbétù, ma mǐngbè ma dhu-dzidǒ, ma madùya àrà nyòdò Gàlilayà tó pbìrì ò rò.» ²⁹ Pbétù, Péterù adù àtìna kà nǐ: «Ngǔkpà ale mà rǐ mbá nyubha, ní ima, ma mí nǐ nyubha.» ³⁰ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ma mí obhó dhu núno indù, indo yàrì iku ǒ tí, inzà à'ǔ-akpà nàpè òngò oyo-gùna rórò, nyi nyi'ina iwà nyi nyàti ìbhù-gùna inzà nyi rúnì ima ró.» ³¹ Pbétù, Péterù adù àtìna tdítǒ obi nyú nà: «Ma matina nǐ akekpa màtì inzà ma rúnì nyi, ìmbá dhu i'ina atdíkpà àlě kúve dhu màtì.» Ndirò kóró ngǔkpà ábhàlǐ náadù dhu ùnò ndi dhu bhèyi tí átò.

Yèsù rǐ ndìtsò Gètèsèmanì tí kátina inga ò rò dhu
(Màt 26.36-46; Luk 22.39-46)

³² Wò dhu-dzidǒ, Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ màrà náawù ùvò atdí ngari Gètèsèmanì tí kátina ò. Ní Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Nyòko iró mitsò ma màrà ònaná.» ³³ Nírò ní ndi kǎdù Péterù mà, Yàkòbhò mà, Yùwanì màrà núgù 'òwù màrà. Ní, kǎpè ndì'ì ádrùngbá odo nà, ndàdù ì'ì ábhǒ izu nà. ³⁴ Ní kǎdù àtìna abádhí nǐ: «Afídu rǐ'ì ábhǒ izu nyú nà, akye ma móvè dhu bhèyi. Ní, nyòko iró, ndirò nyòko ípirǒ rò.» ³⁵ Kǎdù àrà itseta ake, ndàdù ndibvu obvò. Ní kǎdù ndìtsò Kàgàwà rǒ, ndínǐ kàkǎ nǐ, ndi àpbè tó kàsùmì núudà tí dóna ná. ³⁶ Ní kǎmbénà àtìna dǒ: «Òò Abá, lèmanù ònzì rí dhu náarí'ì mbá. Ní indrǐ wò àpbè tó kópà itse rúdú rò. Pbétù ndi dhu àkǎ nzà ndònzì ndì ma mòzè ka dhu bhèyi, kàkǎ ndònzì ndì nyi nyú nyi nyòzè dhu bhèyi.» ³⁷ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndàdu kǒkò ìbhù ábhàlǐ-tí'ò, ndàdù abádhí nótù iwà ùdho ró. Ní kǎdù àtìna Péterù nǐ: «Simonì, nyi tí òdhò òdhò tí? Nyi nyàdù tí obhó àdi ípirǒ rò atdí adyi màtì? ³⁸ Nyòko ípirǒrò, ndirò nyìtsò nyǐ, akye nyǐ nyotsúna umvútá ò nǐ. Alafí nózè wà kònzì idzi dhu, pbétù ale-ngbò rǐ'ì ivívi.» ³⁹ Tdítǒ, Yèsù indrǐ ndì abádhí tí rò, ndàdù ndìtsò ndùnò yà angyi ndì ndùnònà ote kèlě. ⁴⁰ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndàdu pbìndà ábhàlǐ-tí'ò, ndàdù abádhí nótù iwà ùdho ró, atdí dǒ idho rǐ'ì nyìkpóya ǒ nídhunǐ. Ní abádhí náadù nzà kà tò ì ádùna dhu núni. ⁴¹ Ìbhù rí kisě nǐ, Yèsù adù ndì pbìndà ábhàlǐ-tí'ò, ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Nyǐ

* 14:26 14.26 Zàb 113-118

nyòko tí òko òdhò nyí nyódhò ró? Nyí tí nyàsò nyí nyí ró? Fwà àkǎ wò dhu-bvùtí! Kàsùmì náká wà! Nyàndà, kànì ka kí Ìndrù t'ídhùnà nípfò kabhù nzérenगतáλε-fó. ⁴² Nyìvà nyí, kòwu! Kànì ma nípfò rí ndàbhù ma òmvù-fó ale nìrà wà àhù íkyèrò!»

Yèsù nòsò ka kí dhu

(Màt 26.47-56; Luk 22.47-53; Yùw 18.3-12)

⁴³ Ní ànyìrò rò tí, yà Yèsù rǒte ònanǎ, Yudhà, yà idre dòná óyò nà ábhàlì nzínzì ò atdí ale, níto ndì ihé-yà mànà owùna ò. I ale-fó ní'ì obhi-akpá, mùgò mànà. Abádhí nivì ní'ì pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Músà bhà Ƴyátá tó màlímó mà, pbàkùrù mànà. ⁴⁴ Yudhà, yà Yèsù nípfò rí ndàbhù òmvù-fó ale, ní'ì iwà ndì ndònzina Yèsù ka kùni tí ròná dhu nùnònà ihé-yà tò. Kǎti: «Ma mámbòna ale ní'ina ndì yà nyí nyí atdyúna nóho ale. Ní nyí nyalúna ka, nyǎdù òwu nà mbèyi nyí nyódonà rórò.» ⁴⁵ Yudhà nítdègu ndìto, ní kǎndrì Yèsù-tí'ò, ndàdù àtìnà kà nǎ: «Màlimò!» Wò dhu-dzidò, kǎdù kámbo. ⁴⁶ Ngǎkpà ale náadù Yèsù nálù, 'adù òsònà. ⁴⁷ Ní, ànyìrò í'ì ale nzínzì ò atdí ale nídhá pbì obhi-akpà, ndìtsà pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà bhà kasutále-bì nǎ. ⁴⁸ Yèsù adù àtìnà abádhí nǎ: «Ɔma àlù nyí nyíwu rò, nyí nyàdù tí iwu fakú obhi-akpá nà mùgò mànà, ogbotále nálù ríwu ale bhèyi? ⁴⁹ Bilinganà ma múbhì àdì rǒ tikú, madù àmbe dhu núdhe dǒ Kàgàwà bhà idza ò rò, ìnzì nyǎdù malù. Pbétù, wò dhu rí ndònzì ndíni Andítá únò dhu náaká tí.» ⁵⁰ Nírò ní ndì ábhàlì núubhà àbadhi, 'adù òtse kóró. ⁵¹ Atdí kpatsibhíngba náadì ndàmbe àrà dǒ Yèsù-owù ò, atsita tó mberù kèlè ndì ndòbvù ròná rórò. Ní ka kadù àbadhi nálù. ⁵² Pbétù, kǎdù ndì mberù nángolo ròná rò, ndàdù òkù nzínzì rò.

Yèsù rǎ'ì Pbàyàhúdì-bvù ádròdrò anya nítdì arí ale-ònzì dhu

(Màt 26.57-68; Luk 22.54-55,63-71; Yùw 18.13-14,19-24)

⁵³ Yà Yèsù nòsò ale náawù kà nà pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà bhà, yà kóró pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, pbàkùrù mà, Músà bhà Ƴyátá tó màlímó mànà núndu ì ì. ⁵⁴ Péterù adù àdì itseta, ndàmbe àrà dǒ Yèsù-owù ò, ndàrà òtsù pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà bhà idzangbò ka kákpòrò nǎ kàlì ò. Ní ànyì, abádhí náadù òko atdíkpá sàndìrì mànà, 'àmbe kàzù nóvò dǒ. ⁵⁵ Pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, kóró ngǎkpà ale yà Pbàyàhúdì bvù ádròdrò anya nítdì arí mànà, náambénà Yèsù nóbhù ka kí dòná dhu nóne dǒ, ndíni 'adù tí ànyàna nótdì kohò. Pbétù, abádhí náabà nzá atdí dhu mà. ⁵⁶ Obhó tí, ábhò ale nóowùnà iwu

rõ, 'adù Yësù nóbhù tìtò dõ, pbétù abádhí-òtë nóowúnà nzi 'àsò rõ. ⁵⁷ Ngúfe ale níivà ì, 'òbhù ka tìtò dõ, 'àti: ⁵⁸ «Mǎ mǎrì kà ràtina: <Ma mí yà ìndrù asì otsúya nǎ Kàgàwà bhà idza nùgòlò, madù ngǎtsi-tsí, yà ìnzǎ ìndrù rǎ kàsùna nónzi otsúya nǎ nòsì ìbhù idho ǎ.» ⁵⁹ Ní wò ndì òbhùta dõ màtí, abádhí-òtë náasò nzá ì. ⁶⁰ Ní pbàkùhání tó ádròdrõ ale dõ kamà níivà ndì ndidè kóró ale-ònzǎ, ndàdù dhu ìvu Yësù-tsǎ ndàti: «Nyi t'òbhó dhu àdù kǎkò ale rǎnɔna dùnú dhu dõ?» ⁶¹ Pbétù, Yësù adúnà àrà ìnè rò ìnè tí, ìnzǎ ndàdu atdí dhu mà. Ní pbàkùhání tó ádròdrõ ale dõ kamà níivú dhu tdítð kà-tsǎ ndàti: «Nyi tí Krístò, yà mǎ mǎrì ìfǎna Kàgàwà t'Ídhùnà?» ⁶² Ní, Yësù adù dhu àdu ndàti: «Obhó, ìma ní ndì. Ndirò nyǎ kóró, nyǎ nyalaya Ìndrù t'ídhùnà ádrùngbǎnga tó òbì nà arí'ì Kàgàwà bhà fangà dònǎ rò àdì ró. Ndirò, nyǎ nyalaya ka átò òrù-akpà-nyì rõ àpbù ǎ rírà ró.» ⁶³ Ní wò dhu ndì ndìrì rò, pbàkùhání tó ádròdrõ ale dõ kamà núufà ròná mberù-ònga nàwí-okú dò rò, ndàdù àtìnà: «Ádhu tó ngàmì àlě kí'ì atdyúna nà tdítð! ⁶⁴ Nyǎ nyìrì wà kùnò dhu nzére nyú Kàgàwà nǎ dhu. Ní, ádhu nyǎ nyìrè kà dõ?» Ní, kóró ale adù anya òtdì kà-dõ, 'àti kà rǎkǎ kohò. ⁶⁵ Abádhí nzínzi ǎ atdíhená ale náapè 'ùso iso Yësù dò. Abádhí owúnà kà-nyì nátsì rõ, 'adù kùdù otsúya nǎ. Ndirò abádhí owúnà àtìnà rõ kà nǎ: «Nyi nyùnì rò, àti pé nyi nòpbì ale fǎkà.» Ndirò sàndìrì náalú Yësù, 'adù ùpbìnà otsúya nǎ.

Péterù ràtina inzá ndì rúnì Yësù dhu

(Mát 26.69-75; Luk 22.56-62; Yúw 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Péterù àdì pbàkùhání tó ádròdrõ ale dõ kamà bhà idza-lí ònà kàsùmì ǎ, ndì kamà bhà kasu tó vèbhále nzínzi ǎ atdí tsìbhále níito ndì. ⁶⁷ Ní, kǎla Péterù kàzù nóvɔ rí ró, ndàdù nyìkpóna nódì ròná, ndàdù àtìnà nǎ: «Ínyi átò, nyì nyì'ì atdíkpá Yësù yà Nàzàretì ǎ ale mànà.» ⁶⁸ Pbétù, Péterù adù wò kùnò dhu nágò ndàti: «Ínzá ma mùnì, ndirò inzá dùdu àlě wò nyì nyùnò dhu.» Ní, Péterù adù ndìvà ndì idza-lí rò, ndàrà idza-ngbò ka kákpòrò nǎ kǎlì-lí'ò, [à'ù-akpà ràdù òngò.] ⁶⁹ Pbétù, wò kasu tó tsìbhále náala àbadhi, ndàdù ndòpè ndùnò dhu tdítð ányìrò ì'ì ale tò ndàti: «Yàrí ale ní abádhí nzínzi ǎ atdí ale!» ⁷⁰ Péterù adù ndì dhu nágò àgò tí tdítð. Ní ákě kàsùmì dzidò, ányìrò ì'ì ale náati Péterù nǎ tdítð: «Obhó nyú, nyì ní abádhí nzínzi ǎ atdí ale, nyì ní Gǎlìlayà tó pbìrì ǎ ale átò nídhunǎ.» ⁷¹ Ní, Péterù adù òtè òpè ndàti: «Dhu apé ì tìtò núɔ ma mí dhu tí, ní Kàgàwà àkǎ ndòtdì ànyádu. Ma mòtsò wà dhu nyú, inzá ma mùnì wò nyǎ nyúnɔna ale.» ⁷² Wò ndì kàsùmì ǎ tí, à'ù-akpà náadù

òngò ɔɔ rí kisé nǐ. Ní, Péterù adù yà Yěsù ùnònà fíndà dhu nírè: «Ínzá à'ǔ-akpà nápè òngò ɔɔ-gùna rórò, nyi nyi'ina iwà nyi nyàti ìbhɛ-gùna inzá nyi rúnì ma ró.» Nírò ní ndi Péterù adù ndòpè ndòdzì.

15

*Yěsù rǐ'ì Lìwalì Pìlatò-ònzǐ dhu
(Màt 27.1-2,11-14; Luk 23.1-5; Yùw 18.28-38)*

¹ Kútsingá nyú, Pbàkùhání tó ádròdrò ale mà núundu ì pbàkùrǔ mà, Músà bhà Ƴyátá tó màlímó mà, kóró ngǔkpà ale yà Pbàyàhúdì bvǔ ádròdrò anya nítì arí màna, ndínǐ ì iri tí ì Yěsù dǔ. Ní, abádhí adù Yěsù àbhɛ kǔtsì, 'àdù òwu nà 'òwù àbhɛnà Pìlatò-fò ò. ² Ní Pìlatò ivú dhu Yěsù-tsǔ ndàti: «Ínyi, nyi tí Pbàyàhúdì tó ádrùngbǎ kamà?» Ní Yěsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ínyi ní ndi ka nyùnò.» ³ Pbàkùhání tó ádròdrò ale náambénà Yěsù nóbhù dǔ ibí otu ò. ⁴ Ní Pìlatò adù dhu nívu kà-tsǔ tdítǔ ndàti: «Nyi nyàdu tí nzá atdí dhu mà? Nyi nyìrì wà abádhí rǐ nyòbhɛ dòná kóró dhu!» ⁵ Pbétù, Yěsù adù nzá atdí dhu mà nádu, idhò ràdù Pìlatò núkò atdí dǔ nyú.

*Yěsù-ànyǎ nótì ka kí, ndínǐ ka koho tí dhu
(Màt 27.15-26; Luk 23.13-25; Yùw 18.39-19.16)*

⁶ Yà Pbàyàhúdì tó Pásìka tó màhendù-idhò náarírà dhu bhěyi, Pìlatò nóngónà atdí ale níkòlò yà imbi ò rǐ'ì ale nzínzì ò rò. Ndi ale nongónà ì'ì yà ihé-yà nózè kikòlò fíyò ale. ⁷ Ní, Bàrabà tí kátina atdí ale ní'ì imbi ò ka kósò ró. Ka kusó abádhí atdíkpà yà abvo nóhò ale màna. I ale náahò ndi abvo yà dhu ì ivà ìnzǐ àmbɛ kamà-tsǔ dhu níri dǔ ònà kasumì ò. ⁸ Ní, ihé-yà níwà ì 'òwù Pìlatò bhà, 'àdù kàvi rìkòlò atdí ale fíyò, yà bilǐ ndi ndarónzina Pásìka tó màhendù ò dhu bhěyi. ⁹ Pìlatò adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyǐ nyòzè tí mikòlò Pbàyàhúdì tó ádrùngbǎ kamà fǔkù?» ¹⁰ Ohó tí, kǔni dhu mběyi nyú, pbàkùhání tó ádròdrò ale rìwǔ Yěsù nà fona ò kǎdhà ònzì ì'í dhu-okú dò rò. ¹¹ Pbétù, pbàkùhání tó ádròdrò ale níitsu dhu ihé-yà-dò ò, ndínǐ Bàrabà kèlě nonzi tí kikòlò fíyò. ¹² Ní, Pìlatò níwú dhu tdítǔ ihé-yà-tsǔ ndàti: «Ádhu nyú nyǐ nyòzè mɔnzì yà Pbàyàhúdì tó ádrùngbǎ kamà tí nyǐ nyarì ànzina ale nǐ?» ¹³ Ní, abádhí adù dhu àdu kà tò ìkǔ nyú ò àti: «Ʋtǔ ka mùsàlabhà dǔ!» ¹⁴ Ní, Pìlatò adù dhu nívu abádhí-tsǔ, ndàti: «Ádhu nyú ndi kǔnzì nzére dhu tí?» Ní, abádhí adù idù àrì nyú tí 'àti: «Ʋtǔ ka mùsàlabhà dǔ!» ¹⁵ Pìlatò náazè ndònzì ihé-yà-dhè níká rí dhu. Ní kǎdù Bàrabà níkòlò abádhí tò. Wò dhu-dzidǔ,

kädù Yësù nábhù kúvi asé nǎ, ndàdù àbhùnà kowù ùtonà mùsàlabhà dǎ.

Pbànowí rǎ Yësù ikpǎ dhu

(Màt 27.27-31; Yùw 19.2-3)

¹⁶ Pbànowí náawù Yësù nà lǐwalì bhà ádrùngbǎ idzá-yà-ba-ngbò ka kákpòrò nǎ kàlì ò. Abádhí adù kóró pbànowí tó pikò núnzi rìwù ányìrò. ¹⁷ Ní, abádhí náafó òlòlù orú mùdzarù Yësù rǎ, 'adù okpèna nà itsu-dòká tó mùkákú nákpòrò, 'afǎ kà-dò rǎ. ¹⁸ Wò dhu-dzidǎ, abádhí náapè 'atsè Yësù 'òwù àtìna rǎ: «Yàmbù, Pbàyàhúdì tó ádrùngbǎ kamà!» ¹⁹ Abádhí nóowúnà kà-dòtsirò nóvì rǎ izò nǎ, 'adù isò núso kà-dò. Ndirò, abádhí adúnà òwu 'ùkò rǎ otidyàya dǎ, 'agù ì obvò nyú kònzì. ²⁰ Ka ì ikpǎ dhu-lutinà, abádhí níwa òlòlù orú mùdzarù kàrǎ rǎ, 'adù kàrǎ mùdzarù núfo kàrǎ tdítǎ. Wò dhu-dzidǎ, abádhí adù ùvò kànà iri, 'adù òwu kùto mùsàlabhà dǎ.

Yësù nútǎ ka kí mùsàlabhà dǎ dhu

(Màt 27.32-44; Luk 23.26-43; Yùw 19.17-27)

²¹ Kùrenì tó kígò ǎ atdí ale, Simonì tí kátina, núubhínà ùda rǎ ányìrò inga bvù rò ndì ndírà rórò. Ndi ale ní'ì Àlisandurù mà Rufù nà mà t'ábanà. Ní pbànowí núutu ka ranò Yësù bhà mùsàlabhà. ²² Abádhí náawù Yësù nà, 'òwù ùvò nà Gòlògotà tí kátina ngari ò. Gòlògotà-tì ní «ale-dòkpa tó ngari.» ²³ Abádhí náatsú 'àbhù mànèmanè tí kátina itsu-dha nà ka kàngbǎ òvayì Yësù tò. Pbétù, Yësù adù nzá kòmùvù. ²⁴ Wò dhu-dzidǎ, abádhí náadù kùto mùsàlabhà dǎ. Abádhí adù kàrǎ mùdzarù núndò foyá, ngalà ǎ ì òvì rórò. Abádhí avì ngalà ndínì ì unì tí ngàtsi ale ràrǎ ngbàgà-tsí nábà. ²⁵ Ka kutó ka mùsàlabhà dǎ ìbhù adyifò-sisì kútsingá nga tó ǎ. ²⁶ Kòho ka kí okúna dò rò dhu ka kùtè ònà andítá náati: «Pbàyàhúdì tó ádrùngbǎ kamà.» ²⁷ Ndirò, abádhí núutó óyǎ ogbotále átò mùsàlabhà dǎ Yësù tí: atdí ale ka kutó, kodì Yësù bhà fangà dònǎ rò, kadù ngàtsi ale nútó, kodì Yësù bhà ígù dònǎ rò. ²⁸ [Ndi dhu bhéyi ní ndi, yà Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandì dhu náaká. Ndi Andítá rátina: «Ka kazù ka nzérengatále nzínzi ò*.»]

²⁹ Ní, ányìrò rúda ale nóowúnà dòya nóbhì rǎ, 'adù dhu ùnò kà nǎ, 'àti: «Òhǎ! Inyi, yà nyi nyátsù nyugolo Kàgàwà bhà idza, nyadù tí òsìnà ìbhù idho ǎ rò, ³⁰ ígù pé nyi nyi-tírò, nyadù ìfo mùsàlabhà dǎ rò!» ³¹ Ndi dhu bhéyi tí, pbàkùhání tó ádròdrǎ ale mà, Músà bhà Úyátá tó màlímò mànà núugbó Yësù, 'adù òwu àtìna rǎ nzínziya ǎ: «Kígù ngùkpà ale, pbétù kàrǎ nzì adù ndìgu ndítírò!» ³² Dhu àkǎ Krístò, Pbàisràyéí

* 15:28 15.28 Ìsa 53.12

tó ádrùngbǎ kamà, rìfò kòmbí mùsàlabhà dǒ rò, ndíní mǎ mala tí, mǎdù kà'ù.» Yà Yèsù tí ka kùtònà mùsàlabhà dǒ ale, náambénà dhu ùnò dǒ átò kà nǎ.

Yèsù rǒvè dhu

(Màt 27.45-56; Luk 23.44-49; Yùw 19.28-30)

³³ Adyíbhengá nga tó azà adyifò-sisì ǒ, ínǒ-yà níibvú ndì kóró ndì pbìrì ǒ, ràrà àhù adyídǒ nga tó àrùgyètdí adyifò-sisì ǒ. ³⁴ Ní adyídǒ nga tó àrùgyètdí adyifò-sisì ǒ, Yèsù náakù ɔrú tǔna nyú nà ndàtì: «Èloyì, Èloyì, lamà sàbàkàtanì.» Kàtì ní: «pbàkà Kàgàwà, pbàkà Kàgàwà, ádhu nyì nyùbhà ma ní?» ³⁵ Ányìrǒ ì'ì ale nzínzì ǒ, wò dhu nìrì atdídhená ale náadù àtìnà: «Nyìrì pé, kà rǎ nabi Èliyà nánzi!» ³⁶ Atdí ale abádhí nzínzì ǒ náakù ndìdyì sifongò, ndáfò ògyògyè divayì ǒ. Kǎdù kìwà ndòtù ízò-tsù-dǒ, ndàbhù ndíní Yèsù andú tí ònà rí'ì divayì ndòtò. Kǎdù àtìnà: «Nyitse pé! Kàndà pé Èliyà ràtí kifo ifò mùsàlabhà dǒ rò!» ³⁷ Ní Yèsù adù òkù àrì nyú tí, afína ràdù ìtdě.

³⁸ Kàgàwà bhà idza ǒ ka kúsò ádrùngbǎ mberù-ǒnga náadù ndífa ònángà rùtù ndì ɔɔɔ, ròpè ndì ɔrù rò rìsǐ obvò. ³⁹ Pbàrómá tó pbìrì ǒ atdí miyà pbànowí dǒ ádrùngbǎ ale ní'ì Yèsù-ònzì ndì ndidè ró. Ní Yèsù òvè tí dhu ndì ndàla rò, kǎtì: «Yàrí ale ní'ì obhó nyú Kàgàwà t'Ídhùnà!» ⁴⁰ Ngúfe vèbhále ní'ì átò ányìrǒ, 'ámbe dhu àndà dǒ itse rò. Abádhí nzínzì ǒ ì'ì ní, Mǎgàdalà tó pbanga ǒ Màriyà mà, Màriyà, Yàkòbhǒ-ngba mà Yòsè mànà-tsánà mà, Sòlomì mànà. ⁴¹ Abádhí núubhì Yèsù-owù ǒ, 'adù òwu kà-kàsǔ ònzì rǒ Gállilayà tó pbìrì ǒ kí'ì rò. Ibí ngǔkpà vèbhále yà kà mànà upò atdíkpá 'òwù Yèrùsàlemà tó kígò ǒ ní'ì inè átò ányìrǒ.

Yèsù nótdù ka kí dhu

(Màt 27.57-61; Luk 23.50-56; Yùw 19.38-42)

⁴² Inga ràtì dhu-tsù dǒ, yà tsùtsǎ nínganí Sàbatù ní'ina rórò indrù rǎ ì òbhòlò ònà idhò ǒ, ⁴³ Yòzefù níira àhù. Ka ní'ì Àrimàtayò tí kátina pbanga ǒ ale. Ndirò, ka ní'ì atdídǒ ka kífu Pbàyàhúdì-bvǔ ádròdrǒ anya nítdì arí ale nzínzì ǒ atdí ale. Ndirò, ka ní'ì átò arí òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi rǎrà dhu nódo atdyúna nà ale. Ní, kǎrà ìmbǎ ònà ɔdóna Pilatò bhà, ndàdù Yèsù-abvò nónzì káfó. ⁴⁴ Pbétù, idhò núuko Pilatò atdídǒ iwà Yèsù òvè dhu ndì ndìrì rò. Ní kǎdù Pbàrómá tó pbìrì ǒ atdí miyà pbànowí dǒ ádrùngbǎle návi kanzì, ndàdù angyí màtí Yèsù nóvèna dhu nívu tsúná. ⁴⁵ Ní wò pbànowí dǒ ádrùngbǎle nádu fìndà dhu ndì ndìrì rò, kǎdù Yòzefù návi rìdyì Yèsù-abvò.

⁴⁶ Yòzefù náadù abvo t'ótdùta tó mberù* nódzi. Kǎdù Yèsù-abvò nífo m̀s̀alabhà dǎ rò, ndákpòrò ndi mberù ò. Kǎdù àrà ndi abvo nà, ndàrà òtdùnà, ndìli bhalabhala ò ka kóbhì ròtsù ibhu ò. Wò dhu-dzidǎ, kǎdù ádr̀ngbǎ odu-íyà-ba nígèrè, ndàpbi ndi ibhu-li'ò nǎ. ⁴⁷ M̀g̀adalà tó pbanga ò M̀riyà mà, M̀riyà Yòsè-tsánà mànà, náadù òko 'àmbe kòtdù ka kí ró nga nándà dǎ.

16

Yèsù rǎ ndìngbè ɔve-bvù rò dhu

(M̀t 28.1-8; Luk 24.1-12; Ỳw 20.1-10)

¹ S̀abatù-idhò nùdà dhu-dzidǎ, M̀g̀adalà tó pbanga ò M̀riyà mà, M̀riyà, Ỳakòbhò-tsánà mà, S̀òlomì mànà núudzí ndr̀ù r̀ng̀u akye, ndìni 'owu tí Yèsù-abvò-ngbò nútri nǎ. ² Ní kùtsingá nyú, S̀abatù dzidǎ r̀ubho nga ò, adyifò rǎ ndìto r̀or̀ò, abádhí náawù Yèsù ka kòtdù i. ³ Ní otu ò, abádhí owúnà dhu òngù rǎ tsùyá nzínziya ò, 'àmbe àtìnà dǎ: «Ádhi wò odu-íyà-ba nógere rí àlètò ibhu-lí rò?» ⁴ P̀bétù, yà ì ùbè nga 'àndà rò, abádhí ala wò odu iwà ka kògèrè igi ró. Obhó tí, ndi odu i'ì ádr̀ngbǎ nyú. ⁵ Ní abádhí atsù ibhu ò, 'adù òwòwù kanzù nǎfò kpatsibhíngba* nála fangà dònǎ rò àdi ànyì ró. Ní odo náadù isǎ atdí dǎ abádhí ò. ⁶ Ní, wò kpatsibhíngba adù àtìnà abádhí nǎ: «Ínzǎ nyònzǎ odo, nyǎ nyónena ní Yèsù, Nàzàreti ò ale, yà m̀s̀alabhà dǎ ka kútò. K̀ngbè wà ndì, ní k̀rǎ ìmbá iró. Nyàndà, k̀nǎ k̀-ìvò ka kili ràyi ró nga. ⁷ Nyòwu nyùnò dhu P̀éterù mà tò, ng̀kpà ábhàlǎ mànà nyàti, kà r̀arǎ àrà nyòdò G̀alilayà tó pbìrì ò rò. Ányì ní ndi nyǎ nyǎ k̀alǎ, yà f̀k̀ k̀nò ka dhu bhèyi.» ⁸ Ní abádhí núuvò ibhu ò rò, 'adù òtse itse nyú ndi ibhu tí rò. Obhó tí, abádhí ambénà ìvi dǎ, idhò ràdù 'ùkò atdí dǎ. Ndirò abádhí núùnò nzá atdí dhu mà atdí ale tò màtǎ, odo nà ì í'ì dhu-okú dò rò.

Yèsù rǎ ndàvǎ M̀g̀adalà tó kigò ò M̀riyà tò dhu

(M̀t 28.9-10; Ỳw 20.11-18)

⁹ [Yèsù níitdègu ndìngbè, ní s̀abatù-idhò dzidǎ wemberè tó idhò ò, k̀vì ndi angyi M̀g̀adalà tó pbanga ò M̀riyà tò. Ndi M̀riyà ní ndi àr̀bhù nzére-alafí k̀pfo ònà rò. ¹⁰ Íyàdhíyà adù àrà ndi dhu núnò yà Yèsù mà ní'ì mànà ale tò. I ale ní'ì izu nà, 'adù àmbe òdzi dǎ. ¹¹ P̀bétù, abádhí níitdègu M̀riyà r̀tina Yèsù r̀ngbè wà ndì, ndirò iwà ndi ràla ka dhu níri, ní abádhí náadù nzá kà r̀nòna dhu ná'ù.

* **15:46** 15.46 Abvo t'ótdùta tó mberù ní'ì kitanì tí kátina itsukpó-nzo-ìmvò ní ka kódyù mberù. * **16:5** 16.5 Ndi kpatsibhíngba ní'ì K̀gàwà bhà màlàyikà.

Yěsù rǐ ndàvǐ pbìndà ábhàlǐ nzínzì ǒ ǒyǒ ábhàlǐ tò dhu
(Luk 24.13-35)

¹² Wò dhu-dzidǒ, Yěsù náavì ndì pbìndà ábhàlǐ nzínzì ǒ ǒyǒ ale tò. Kǎvì ndì abádhí tò ìnzì abádhí rǐ ndùnǐ òná vurò woyò ǒ. I ábhàlǐ núubhìna òwu rǒ atdí pbanga ò. ¹³ Ní i ábhàlǐ náadù 'ádu, 'òwù ndì dhu nówò ngǔkpà ábhàlǐ tò. Pbétù i ábhàlǐ náadù nzá abádhí rǎnɔna dhu ná'ù.

Yěsù rǐ ndàvǐ pbìndà idre dóná atdí nà ábhàlǐ tò dhu
(Màt 28.16-20; Luk 24.36-49; Yùw 20.19-23; Kas 1.6-8)

¹⁴ Kà rǐku dóná rò nǐ, Yěsù náavì ndì pbìndà idre dóná atdí nà ábhàlǐ tò, ònyè nónyɛ abádhí rǐ òná kàsɔmì ǒ. Ní Yěsù apè ndòrù abádhí dǒ ndàti: «Nyǐ nyǐ'ì mbǎ a'uta nà, ndirò afíkɛ rǐ'ì odú nyú, inzá nyǐ nyà'ù yà ma mǐngbè ma dhu nàla ale rǎnɔna dhu dhu-okú dò rò.» ¹⁵ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù àtìna abádhí nǐ: «Nyòwu yà adzi ǒ kóró ngari òná, nyǎdù Kàgàwà bhà Ídzi Mǎkǔrù núnò kóró ale tò. ¹⁶ Nyǐ nyúnɔna dhu ná'u rí, ndàdù bàtizò nálɛ ale nógúya ògù. Pbétù ìnzì rí nyǐ nyúnɔna dhu ná'u ale dǒ ka kotdíya anya. ¹⁷ Kàrí ní i yà nyǐ nyúnɔna dhu ná'ù ale núnì rǒ ka kowuya ròyá ize: abádhí nówuyaya nzéɛ-alafí nípfo rǒ ìndrù ò rò ɔvòdu rǒ. Abádhí nówuyaya òte rǒ yà inzà ì apè ùnǐna angyangyi aláva ǒ. ¹⁸ Abádhí nówuyaya mbǎ osu mà núlɛ rǒ ɔtsúya nǐ, 'àdù ìndrù òho rǐ itsu mà nómvù, ní atdí nzéɛ dhu mà náaraya nzǐ ndònzì rǒ abádhí rǒ. Abádhí nówuyaya ɔtsúya núlì rǒ andítále dǒ, i ale ràdù ùgɛ.»

Yěsù rǐ ndàdù Kàgàwà i òrù-akpà ò dhu
(Luk 24.50-53; Kas 1.9-11)

¹⁹ Wò dhu bhěyi Ádrùngbǎle Yěsù nówò dhu pbìndà ábhàlǐ tò dhu-dzidǒ, Kàgàwà náadù kòdyi tina ò òrù-akpà ò, kà ràdù àdi Kàgàwà bhà fangà dóná rò. ²⁰ Ní Yěsù bhà ábhàlǐ adù òwu Kàgàwà bhà Ídzi Mǎkǔrù núnò kóró ngari òná. Ádrùngbǎle Kàgàwà náaràna abádhí-dzàna nónzì rǒ ndì kasu ǒ, ndàdù àrà abádhí rǎnɔna ɔte tó obhóngà nábhu rǒ ràvì ndì wiwì-otù ǒ†.]

† 16:20 16.20 Mrk 16.9-20 rǐ'ì ìmbǎ ibí ngǔkpà angyè Andítá ò.

Lukà andí Yěsù Krístò bhà Ídzì Mākūrù Yàrí bhǔkù ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí ní Lukà tí kátina ádrùngbǎ mùngangà (Kòl 4.14) náandí Yěsù Krístò bhà Ídzì Mākūrù. Kǎndí ka Romà tó kígò ò rò, mbèmbè azà kumì ato mà àrùbhù kumì ato màna nzinzi ò Yěsù Krístò ka kùgù dhu-dzidǒ. Ndi Lukà ní'ì nzí Yěsù bhà uvitatále, pbétù kǎtè Yěsù nanda ale màna ndíní ndì ndani tí Yěsù bhà ípìrǒnga ní'ì yà adzi ò tí dhu. Ndirò, kǎnda Yěsù bhà uvitatále Polò Ídzì Mākūrù t'únota tó atdídhena kàbhà abhi ò (Kas 16.10-17; 20.5-21.1). Ka ní'ì nzí Mùyàhudì (Kòl 4.10-14).

Lukà andí ndi bhǔkù Tòfilò tí kátina Mùgìrikì tò. Ndi ale í'ì orá ngarí ò. Kǒvò-otù ò, Lukà ambénà dhu òvò dǒ yà ìnzí ní Pbàyàhúdì-tidò tó pbàkrístò tò. Kǎzè dhu ní abádhí-dò rǎlǎ dhu Yěsù rira ì nǐgù átò atdíkpá Pbàyàhúdì màna.

Lukà àndà nga nà atdídǒ ale ní itsiya ònzi ka karí ale: vèbhále, nzónzo, nzérenгатále, nǎkùtále, andítále, nzére-alafí írá ale, ndirò ìnzí ní Pbàyàhúdì. Kàbhà òte-lùkpǒ ní: itsòta, Hìlǎ-Alafí, hirò ònzi ka kí dhu, nzérenga t'úbàta, ndirò dhu àkǎ kodò ale ádrùngbǎle Yěsù rǐngo dhu tò dhu.

Ungbòta-ǒwútá ò, kǎndí ndi «Uvitatále kàsù tó bhǔkù.»

Bhǔkù-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Bhǔkù-dòkpa (1.1-4).
- Bàtizò nubhónà Yùwanì ùgù ka kí dhu mà Yěsù ùgù ka kí dhu màna dhu (1.5-2.52).
- Bàtizò nubhónà Yùwanì rǐ Ídzì Mākūrù ùnǒ dhu (3.1-20).
- Yěsù rǐ bàtizò àlǎ dhu mà pǒmvo Sitanì rǐ kà-afí ùmvù dhu màna dhu (Luk 3.21-4.13).
- Gálilayà tó pbìrì ò Yěsù anzì kasù (4.14-9.50).
- Yèrùsàlemà tó kígò ò ndì ndàrà òná kàsùmì ò Yěsù anzì kasù (9.51-19.44).
- Yèrùsàlemà ndì ndàrà àhù rò Yěsù anzì dhu mà kǎdà òyá dhu màna (19.45-24.53).

*Yàrí bhǔkù Lukà andí okúna dò rò dhu
(Kas 1.1-3)*

¹ Ádrùngbǎle Tòfilò, ábhǒ ale nyú nómvù wà ì rándí dhu yà àlǎ nzinzi ò ndì nónzì dhu dǒ. ² Abádhí nándí ì dhu àdhàdhì, yà ì dhu rǐ 'òpè 'ònzì ì dhu nala nyìkpóya nyú ní ale náawe àlǎ tò dhu bhèyi. I ale ní ì adù 'òpè 'ùnò

ndi òte ìndrũ tò. ³ Ní ima mà átò, ma mádù kóró i dhu tó obhónɡa nónè muni mběyi nyú, ròpè ndi yà i dhu náapè ì rórò. Ní ádrùngbǎle Tòfilò, ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma mòzè mandí yà ma mónè muni fíndá obhónɡa dhu indù, ⁴ ndíní nyi nyuni tí dhu, yà indù ka kúdhe dhu ràrĩ obhó dhu nyá.

*Bàtizò nubhónà Yùwanì núɡu ka kí dhu tó màkũrũ
(Zòz 13.12; 1Sà 1.1)*

⁵ Hèròdè ní'ì Yùdeyà tó pbìrì ò ádrùngbǎ kamà tí òná kàsùmì ò, Zàkàriyà ní'ì kùhanì. Ndi Zàkàriyà ní'ì atdí kùhanì yà Àbiyà bhà pbàdzukurũ tí i'ì pbàkùhání nzínzi ò. Kàbhà tsìbhále-òvò ní'ì Èlizàbeti, Àròni-dhú bvũ tsìbhíngba. Ndirò, ndi Àròni ní'ì pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà. ⁶ Ní Zàkàriyà mà Èlizàbeti mànà óyǒ kóró ní'ì obhónángatále Kàgàwà-ònzí, ndirò Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà Úyatá nífú arí atdí dǒ ale. ⁷ Pbétù abádhí ní'ì ìmbá atdí ngbángba nà màtí, Èlizàbeti ní'ì ìngò-àyi nídhuní. Ndirò abádhí óyǒ kóró ní'ì iwà óngò mùlà tí ale.

⁸ Ní atdíku, yà Zàkàriyà mà náarí kasu ònzi mànà atdíkpá pbàkùhání tó rùwu ò, Zàkàriyà adì ndàmbe pbìndà kasu nónzi dǒ Kàgàwà-ònzí. ⁹ Ní, yà pbàkùhání tó màndu núnò dhu bhěyi, òdhína náavò Zàkàriyà ngàlà nĩ, ndíní otsú tí yà pbàkùhání kèlè víyà dǒ rò nóotsúnà òná Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà idzá kàluga ò. Kǎhù ndrùu aróngu alindra-tidò nóbì perè tí màzàbahù dǒ. ¹⁰ Wò ndi kàsùmì ò, kóró ngũkpá ale náadù òko àmbe 'ìtsò dǒ irinǎ rò. ¹¹ Nírò ní ndi Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà màlàyikà níto ndi Zàkàriyà tí, ndàdù ide alindra núbì kà rĩ dóná rò màzàbahù tó fangà dónǎ rò. ¹² Ní wò màlàyikà ndi ndàla rò, Zàkàriyà-afí náabè ndi atdí dǒ, òdo ràdù ìsì òná. ¹³ Pbétù màlàyikà adù àtìna kà nĩ: «Zàkàriyǎ, nzí ònzi òdo, Kàgàwà níri wà pbùkù ìtsòta nídhuní. Pbùkù tsìbhále Èlizàbeti rĩ kpatsìbhá ngbángba núɡu indù, nyadù òvòna nóvò Yùwanì tí. ¹⁴ Ní kǒkú dò rò, idhènu níikaya ndi, nyadù àdi ádrùngbǎ dhèdhe nyú ò. Ndirò, ibí ale nyú nóokoya dhèdhe ò, ka kùgù ka dhu-okú dò rò.» ¹⁵ Ndi ngbángba ní'ìyà ádrùngbǎle Kàgàwà-nyìkpó ò. Kǒmvúyà nzí òvayì mà, ndirò kǒmvúyà nzí ale òri ràdù atdí iwa-tidò mà. Kàgàwà níiráyà ka pbìndà Ìlílá-Alafí nĩ, àdàdì íyànà-fìtsù ò rórò. ¹⁶ Ndirò, ka ní ndi Pbàìsràyélí nzínzi ò ibí ale nabhùya rìngò fíyó Ádrùngbǎle Kàgàwà-tì'ò. ¹⁷ Kàgàwà-ònzí kùbhiyà nà ale-afí-tidò, ndirò ádrùngbǎnga tó òbì-tidò ní'ìyà yà Kàgàwà bhà nabi Èliyà ní'ì nà ale-afí mà, ádrùngbǎnga tó òbì mànà-tidò. Kǎbhùya inzo mà

rùngbò ì abáya mànà, ndàdù ìnzì arí Kàgàwà ózè dhu ònzi ale nábhù rùgèrè ì, 'òngò obhónángatále tí. Ndi dhu bhéyi ní ndi, kǒbhòloya ìndrù angyangyi Ádrùngbàle Kàgàwà tò.

¹⁸ Zàkàriyà níwú dhu màlàyikà-tsé, ndàti: «Wò nyi nyànò dhu tó obhónga núní ma mí àdhu rǒ? Obhó tí, ima ní mùlà-akpà nyú, ndirò pbàkà tsibhále bhà atò mà nàrà wà ádzì nyú átò.» ¹⁹ Ní wò màlàyikà adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ima ní Gàbrìyeli, yà bilí ma marí ìde Kàgàwà-ònzì, mambe kàbhà kasu ònzì dǒ ale. Ní Kàgàwà ìvì ma tinu ò, mirà wòrí ìdzì màkùrù nǒvò ìndù. ²⁰ Pbétù yà ìnzá nyi nyà'ù yà mà mùnò ìndù dhu rǐ 'ònzì fíyó kàsùmì ǒ dhu dhu-okú dǒ rǒ, nyi nyóngo iwí tí, ìnzì nyongò òte, ràrà àhù i dhu nóowuya 'ònzì òyá idhò ò.»

²¹ Wò Zàkàriyà mà rǒte màlàyikà mànà òná kàsùmì ǒ, ihé-yà náadù òko 'àmbe Zàkàriyà nódò dǒ ìrì rǒ. Ní, ìnzì kà rǎhù sese Kàgàwà bhà ìdzá kàluga ò rǒ rǒ, idhò núuko abádhí atdíídǒ. ²² Ní Zàkàriyà níitdègu àrà àhù ányì rǒ, ní kǎdù nzá òte ìndrù mànà. Pbétù kǎdù àdi ndàmbe inga núdhò dǒ ǒtsúna-kpò ní, ìnzì ndi ndóte rǒrǒ. Ní ìndrù adù dhu òsù, iwà Kàgàwà ràvi ndi Zàkàriyà tò onyu rǒdzì kà-dò dhu bhéyi dhu tó ǒfò ǒ ndi kàluga ǒ.

²³ Zàkàriyà mà tó rǎwù níitdègu ìku, ní kǎdù ndi ndàrà àhù pbìndà. ²⁴ Ní ngúfe idhò dzidǒ, Èlizàbeti, kàbhà tsibhále náangò òna tí. Kǎdù ndòrù, ràrà àhù imbò àbì tí. Kǒngónà àtìna afína ò: ²⁵ «Kàní Ádrùngbàle Kàgàwà ónzì idù dhu. Àbadhi nípfò wà ma yà nyìdu àbhù arí ràmbe iwu dǒ ìndrù nzínzì ǒ dhu-íyà ǒ rǒ.»

Yèsù núgu ka kí dhu tó màkùrù

(Màt 1.18-23; Ìsa 7.14)

²⁶ Atdíku, azà àbì tó òna nà Èlizàbeti rǐ'ì rǒrǒ, Kàgàwà náavi pbìndà màlàyikà Gàbrìyeli ràrà Gàlìlayà tó pbìrì ò, Nàzàretì tí kátìna atdí pbanga ò. ²⁷ Ányì kǎrà atdí tsibhíngba, ìnzá àpè kpatsibhále núní tí'ò. Ndi tsibhíngba ní'ì iwà Dàwudì-dhú bvù ale, Yǒzefù órì. Kǒvò ní'ì Màriyà. ²⁸ Màriyà tí ndi ndàrà àhù rǒ, wò màlàyikà náatse ka, ndàti: «Ìlè nyi Màriyá, iwà nyi nyàbà Ádrùngbàle Kàgàwà bhà ìdzìngà, ndirò ìnè Kàgàwà rǐ'ì nyi nà.» ²⁹ Wò òte ndi ndirò rǒ, Màriyà-afí náabè ndi atdíídǒ. Kírè nga afína ò ndàti: «Yàrí mùlèmbè-tì nyú ní àdhu?» ³⁰ Ní màlàyikà adù àtìna kà ní: «Ìnzì onzi ǒdò Màriyá, Kàgàwà bhà ìdzìngà nyi nyàbà wà nídhuní. ³¹ Kòní nyi nyóngo ùnu tí, ndirò nyi nyuguya kpatsibhá ngbángba, nyadù ǒvòna nǒvò Yèsù tí. ³² Ka ní'íya ádrùngbàle, ndirò ka kanziya ka kóró dhu dǒ arí'ì Kàgàwà

t'ídhùnà tí. Ndirò, Ádrùngbǎle Kàgàwà náadùya kili ràdi abhunà, kamà Dàwudì bhà tombi dǒ. ³³ Kǒnyaya idzi Yàkǒbhò-dhú dǒ, ndirò kàbhà idzi ní'íya dhòdhóhóngà tó.» ³⁴ Ní, Màriyà níivú dhu màlàyikà-tsù, ndàti: «Wò dhu rǎkǎ ìngbǎ dhu bhèyi idù, yà inzà ma màpè kpatsìbhále núní rò?» ³⁵ Ní, màlàyikà náadù dhu àdu kà tò ndàti: «Ìlǐlǎ-Alafí rífo dùnú, ndirò kóró dhu dǒ arí Kàgàwà rǐ nyatsì pbìndà ádrùngbǎnga tó obi nǐ sísí bhèyi. Ní ndi dhu-okú dò rò, nyi nyúguna ngbángba ní'íya Kàgàwà ópì fíndà, ndirò ka kanziya ka Kàgàwà t'ídhùnà tí. ³⁶ Kòní, a'ènu Èlizàbetì rǐ'ì azà àbǐ tó òna nà, àzèmbè iwà ka kati ndì ìngò-àyi tí rórò. Kà rǐ kpatsìbhíngba núgu màlà dǒ rò, ³⁷ ìmbǎ Kàgàwà lèma nónzi rí dhu náarí'ì nídhunǐ.» ³⁸ Nírò ní ndi Màriyà náadù àtinà màlàyikà nǐ: «Ma ní Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà ino-àyi. Ní, ítse ndi dhu rónzi ndì yà nyi nyùnò ka dhu bhèyi.» Wò dhu-dzidǒ, màlàyikà náadù ndìvà ndàrà kà-tí rò.

Màriyà rǎrà Èlizàbetì nándà dhu

³⁹ Wò ndi kàsùmì ò tí, Màriyà náadù ndìvà ndàrà kòmbómbí, yà Yùdhà bhà pbìrì ò arí pbìrì-akpá nzínzi ò atdí kigò ò. ⁴⁰ Ní ànyì, kǎtsù Zàkàriyà bhà idza, ndàdù kàbhà tsìbhále Èlizàbetì nátsè. ⁴¹ Èlizàbetì níitdègu Màriyà nátsè ndì dhu níri, ní kà-fitsù ò rǐ'ì ngbángba náadù ndòpè ndùbè nga kà'ò. Ndirò, Kàgàwà náadù Èlizàbetì níra Ìlǐlǎ-Afina nǐ. ⁴² Ní, Èlizàbetì náadù ndòpè ndòtè orú tǔna nyú nà, ndàti Màriyà nǐ: «Kàgàwà náso wà nyi atdí dǒ ròsè kóró vèbhále dònǎ. Ndirò, kàso wà finu-tsù ò rǐ'ì ngbángba átò. ⁴³ Ìngbà dhu-bvùtí dhu yà, pbàkà Ádrùngbǎle Kàgàwà-tsánà nyú náarírà mandà nǐ? ⁴⁴ Ándà, nyi nyàtsè ma dhu níitdègu isǐ bídu ò, ní ànyìrò rò tí, yà fidu-tsù ò rǐ'ì ngbángba náadù ndòpè ndùbè nga fidu-tsù ò, ádrùngbǎ dhèdhe-okú dò rò. ⁴⁵ Inyi, nyi nyònzì wà hirò, yà Ádrùngbǎle Kàgàwà núnò indù dhu rǐ ndònzì ònzì dhu nyi nyà'ù dhu-okú dò rò.»

Màriyà rǐ Kàgàwà nílè dhu

(1Sà 2.1-10; Zàb 113)

⁴⁶ Nírò ní ndi Màriyà ati: «Ma mí Ádrùngbǎle Kàgàwà nílè atdyúdu nyú nà, ⁴⁷ ndirò afídu rǐ'ì ádrùngbǎ dhèdhe nyú ò, Kàgàwà pbàkà ǒgùba ò. ⁴⁸ Kàgàwà níre ma, yà ìnzì ìndrù ràdù òzùnà dhu tí pbìndà ino-àyi. Obhó tí, ròpè ndì kòmbí, kóró ale rǒngo matì hirò nónzì tsìbhíngba tí. ⁴⁹ Kóró dhu dǒ arí'ì obi nà Kàgàwà nónzì ádròdrò dhu nyú idù. Kǒvò ní Ìlǐlǎ ovo. ⁵⁰ Ndirò, yà odòna ònzì arí ale dǒ kǎrí izu nába bìlìnganà. ⁵¹ Kǎvi obìna nyú, ndòpfòlò yà idzítá tó affiya

nà arí'ì ale-ǒnga. ⁵² Kífo ádròdrǒ kámá fíyó ádròdrǒnga tó tombi dǒ rò, ndàdù yà ìnzí ka karózùna dhu tí ale nídzì, ndùlì ádròdrǒ ngari ǒ. ⁵³ Kǎbhù ìmbǎ dhu arí'ì foyá ale rònzì atdíǒ, ndàdù ònzònzì ale nítu, ndòdì ròwù ɔtsúyaka ná. ⁵⁴ Kònzì p̀b̀indà ìno, P̀b̀à̀sr̀aỳélì dzùnà, ndàdù p̀b̀indà izu nírè d̀oyá, ⁵⁵ àdhàdhì yà angyangyi ndì ndavò àlè t'ábána, Àbràhamù mà, p̀b̀indà p̀b̀àdzukuru màna tò, bìlìnganà ndì ndongó tí ònzìnà dhu bhèyi.» ⁵⁶ Ní M̀ariyà mà náadù òko atdíkpá Èlizàbetì màna, r̀ar̀à àhù mbèmbè ìbhù àbì tí. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndìv̀à, ndàdu ndì p̀b̀indà.

*B̀at̀izò nubhónà Ỳuwanì ǹg̀u ka kí dhu
(Luk 1.13-17; 3.4-9)*

⁵⁷ Èlizàbetì r̀ì ndùgù òná k̀asumì níitdègu àkǎ, ní kǎdù kpatsibhá ngbángba ǹg̀u. ⁵⁸ Ní, Èlizàbetì mà aróko màna atdíkpá p̀b̀anga ǒ ale mà, kà mà t'ídzá-bhà màna níitdègu Ádr̀ungb̀ale K̀ag̀awà nába izu Èlizàbetì dǒ, r̀ug̀u ngbángba dhu tó màk̀ur̀ù níri, ní abádhí-idhè níika ndì atdíkpá Èlizàbetì màna. ⁵⁹ Ní, wò ngbángba nónzì atdí yengè rò, abádhí iwú, kadù k̀onzìnga nóbhòlò. Ndirò, abádhí azè kilì àbanà Z̀ak̀ariyà-ɔvò kà-dǒ. ⁶⁰ P̀b̀étù, wò ngbángba-tsána Èlizàbetì náadù àtìna: «Ìnzì ní wò dhu bhèyi. K̀ak̀à k̀ovò ɔvòna Ỳuwanì tí.» ⁶¹ Ní, k̀òkò Èlizàbetì mà r̀ì màna ale náadù àtìna kà nì: «Ìmbǎ Ỳuwanì tí k̀atìna ɔvò náarì ì'ì p̀b̀uk̀ù idzá-bhà nzínzì ǒ ale dǒ.» ⁶² Ní, abádhí adù dhu ivu kà t'ábanà-tsù ɔtsúya nì, ndínì ì unì tí kà ròzè k̀ovò p̀b̀indà ingba-ɔvò àdhi tí. ⁶³ Ní, Z̀ak̀ariyà adù dhu àndì karí d̀oná odu-afã-ngba nónzì ɔtsúna nì kiwù ná, ndàdù yàrí dhu àndì d̀oná: «K̀ovò ní Ỳuwanì.» Ní idho adù k̀orì ale ǹko k̀orò. ⁶⁴ Ní ànyirò rò tí Z̀ak̀ariyà-tsù náadù ndangbe, Z̀ak̀ariyà ràdù ndòpè ndòtè, ndàmbe K̀ag̀awà nílè dǒ ɔrú t̀una nyú ná. ⁶⁵ Ɔdò níisí k̀orò ànyirò arí'ì kyèròkyèrò p̀b̀anga ǒ ale ò. Ndirò, Ỳudeyà tó p̀b̀irì ǒ arí'ì p̀b̀irì-akpá nzínzì ǒ p̀b̀anga ǒ, ìndr̀ù nóowúnà wò ndì ǹonzì k̀orò dhu tó màk̀ur̀ù k̀èlè náwe rǒ. ⁶⁶ Ní, k̀òkò ì ǹonzì k̀orò dhu dǒ ka k̀unona dhu nìrì ale náadò ì dhu afíya ò, 'adù àmbe àtìna dǒ: «Yàrí ngbángba nì'íya ìngbà dhu bhèyi ngbángba-tidò?» Obhó tí, Ádr̀ungb̀ale K̀ag̀awà bhà ádr̀ungb̀anga tó ɔbi ní'ì ndì ngbángba ná.

Z̀ak̀ariyà r̀ì K̀ag̀awà nílè, K̀ag̀awà bhà nabi bhèyi dhu

⁶⁷ Wò dhu-dzidǒ, K̀ag̀awà nírá Z̀ak̀ariyà, wòrí ngbángba t'ábanà, Hìl̀à-Alafí nì. Ní, Z̀ak̀ariyà adù ndòpè ndòtè K̀ag̀awà bhà nabi bhèyi, ndàti:

⁶⁸ «Ilèta náká kabhù Ádr̀ungb̀ale, P̀b̀à̀sr̀aỳélì tó K̀ag̀awà tò,

kĩrà p̀b̀ìndà ale nándà, ndàdù ùwunà nídhunĩ.

⁶⁹ Kǎdù obhónánga tó uwuta níbhò àlě tò, p̀b̀ìndà ino-akpà Dàwudì bhà idzá-bhà tírò.

⁷⁰ Kàgàwà náavò dhu angyí nyú p̀b̀ìndà ìlĩlǎ p̀b̀ànábí-otù ǒ, ndàti:

⁷¹ Ndi rigúya àlě àlě tó òmvũ-fó rò, ndirò ndi rigúya àlě kóró ale yà àlě nóndrò-fó rò.

⁷² Ndi dhu bhěyi ní ndi kítè p̀b̀ìndà izu àlě t'ábána tò, ndàdù abádhí tò ndi ndanzì p̀b̀ìndà ìlĩlǎ ungbòta tó làkà nířè.

⁷³ Kǎnzì ndi dhu àdhàdhì yà àlě t'ábanà Àbràhamù tò ndi ndatsò dhu bhěyi.

⁷⁴ Kǎti, ndi rigúya àlě àlě tó òmvũ-fó rò, ndínĩ àlě kongó tí kàsũna nónzì ìnzì àlě kí odo ònzì rórò.

⁷⁵ Ndi dhu bhěyi ní ndi, àlě kokoya ìlĩlǎ ale tí Kàgàwà-nyìkpó ǒ, ndirò obhónángatále tí, kóró kàsùmì yà òko àlě kòko àlě-nyìkpó nà òná ǒ.

⁷⁶ Ndirò inyi p̀b̀ànǹgbá, inyi ní'iya kóró dhu dǒ arí'ì Kàgàwà bhà nabì.

Obhó tí, nyi nyadiya angyi Ádrùngbǎle tò, otu nyi nyobhòlo tí kà tò.

⁷⁷ Ndirò, nyi nyadùya dhu òvò kàbhà ale tò, ndínĩ abádhí unì tí dhu, kà rǎrǎ ìrà ì nígu, ndàdù fíyó nzéřenga núbà fíyò.

⁷⁸ Obhó tí, àlě tó Kàgàwà ní atdíđǒ arí ìndrũ-izù nálǎ Kàgàwà:

kǎbhùya òrù-akpà ǒ awáwù rǎwù àlě-dǒnga, àdhàdhì ndìto rí adyifò náarí ale-dǒnga náwù dhu bhěyi.

⁷⁹ Kǎbhùya yà ìnò ǒ aróko, yà ove-sisì níibvú ndi dòyá ale-nyĩnga rǎwù.

Ndi dhu adùya àlě àbhu àlě rùngu màrùngà tó otu.»

⁸⁰ Wòrì ngbángba náambénà òvi dǒ, afína ràdù àmbe obi òtsi dǒ. Kǒngónà àdi rùngù ò, rǎrà àhu P̀b̀àìsràyélí-ònzì ndi ndaraya ndàvi kpangba òná idhò ò.

2

Màriyà rĩ Yěsù núgu dhu

(Màt 1.18-25; 5.1-2; Ìsa 9.5)

¹ Ndi idhò ǒ, ádròdrǒ kámá dǒ kamà Kàyìsarà Ògústò náabhù uyátá ndàti, p̀b̀ìndà p̀b̀ìrì ǒ aróko kóró ale rǎkǎ kandĩ físi ò. ² Wò ndi wemberè tó andítá náanzì ndi yà Kùrèniyò ní'ì lèwalì tí Siriyà tó p̀b̀ìrì dǒ nínganí. ³ Kóró ale náawù ì àndi, ngǎtsi ale rǎrà ndàndi fíyó p̀b̀anga nyú ò. ⁴ Ní, Yòzefù níwà ndi átò, ndùpò Gálilayà tó p̀b̀ìrì ǒ p̀b̀anga,

Nàzàretì tí kátina ò rò, ndàrà Yùdeyà tó pbìrì ò, ndàrà àhù Bètèlèhemù, ádrùngbǎ kamà Dàwudì ka kùgù ònà pbanga ò. Kǎrà ányì Dàwudì-dhú bvǔ ale tí ndì ndí'ì nídhunǐ. ⁵ Àbadhi mà náawù ányì yà ndì ndòrì pbìndà tsìbhále Màriyà nà, ònà nà rǐ'ì rórò, ndí'ì ka kandí tí ì fìsì ò. ⁶ Ní ányì ì òwù ùvò rò, Màriyà rǐ ndùgù ònà idhò náaká. ⁷ Ní, kùgù pbìndà sengba tó kpatsìbhá ngbángba, ndàdù ngbǒna nákpòrò mberù nǐ. Kǎdù ndì ngbángba nǐlì ràyi ìzǎ arí dhu ònyu ònà kìwalì ò, ìmbǎ ngari rǐ'ì olo-dzà ò abádhí tò nídhunǐ.

Màlàyíká rǐ 'àvì mùtungà t'úndatatále tò dhu
(Màt 2.1-15; Ìsa 41.27)

⁸ Ndi pbìrì ǒ, mùtungà t'úndatatále ní'ì fìyó tàrà tò màhò nódo ì'ì kùbhingá irí ǒ ró. ⁹ Ní, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà màlàyikà nítò ndì abádhí tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù ràdù ndàtsì abádhí dǒ. Ní odo nísì abádhí-afí ò atdídǒ. ¹⁰ Pbétù, màlàyikà náadù àtìnà abádhí nǐ: «Ínzǐ nyònzì odo, ma mìrà kóró ale-idhè rǐ ndìkǎ nǐ idzì màkùrù nà fùkù nídhunǐ. ¹¹ Indo yàrí iku ǒ, ka kùgù Ɔgùba fùkù, Dàwudì bhà kigò ǒ. Ndi Ɔgùba ní Krístò Ádrùngbǎle. ¹² Ndirò, kànǐ kùnǐ nyǐ nyǐ rònà dhu: nyǐ nyǐ iré-ngba nótù mberù ò ka kàkpòrò ngbǒna, kadù ilinà ràyi ìzǎ náarí dhu ònyu ònà kìwalì ò ró.» ¹³ Ányìrǒ rò tí ní ndì, òrù-akpà ǒ màlàyíká tó ihé-yà náandu ì wòrì màlàyiká rǒ, ì rilè Kàgàwà, àti:

¹⁴ «Ilèta náká kabhù òrù-akpà ò arí'ì Kàgàwà tò!

Ndirò, màrùngà náká ndí'ì yà adzi dǒ idzì afíya nà ale tò!»

Mùtungà t'úndatatále rǒwu Bètèlèhemù dhu

¹⁵ Màlàyíká níva ì tiyá rò, 'àdu ì òrù-akpà ò rò, mùtungà t'úndatatále náatè nzínziya ǒ 'àti: «Kòwu Bètèlèhemù, ndí'ì àlè kala tí ányì ndì nònzì dhu, yà Ádrùngbǎle Kàgàwà núnò àlè tò dhu.» ¹⁶ Ní, abádhí náawù ányì tsàkàtsàkà, 'àdù Màriyà mà nótù Yòzefù mànà, ndirò ngbángba ràdù ì'ì ìzǎ arí dhu ònyu ònà kìwalì ò ndì ndàyì ró. ¹⁷ Ndi ngbángba ì àla rò, abádhí náawe yà màlàyikà núnònà fìyò kà-dǒ dhu. ¹⁸ Ní kóró ale, yà mùtungà t'úndatatále rǎnna dhu nìrì ní idhò núuko wò abádhí rǎnna dhu dǒ. ¹⁹ Pbétù, Màriyà náadò wò dhu kóró afina ò, ndàdù àmbe inga nìrè dǒ dònà atdídǒ. ²⁰ Wò dhu-dzidǒ, mùtungà t'úndatatále náadù ì Kàgàwà nífù ì'ì, 'àdù àmbe ilènà dǒ rórò, kóró dhu-tsí yà ì rǐ, 'àdù àlanà nónzì ì yà abádhí tò màlàyikà núnònà dhu bhéyi tí nídhunǐ.

Yèsù tó ngbángba-ɔvò nóvo ka kí dhu

21 Atdí yengè nítdègu àkǎ wò ngbángba ka kùgù dhu-zidǒ, ní ka kadù kònzǎnga nóbhòlò. Ka kadù ndi ngbángba-ovò nóvò Yèsù tí, àdhàdhì yà màlàyikà núuno inzà kà-tsánà àpè òngò òna tí rórò dhu bhèyi.

Yèsù tó ngbángba nítè ka kówu Kàgàwà tò Kàgàwà bhà idzá rò dhu
(Law 12)

22 Yòzefù mà, Màriyà nà rǐ 'ù'ò 'ilǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ ònà idho náaká àdhàdhì Músà bhà Ʋyátá núno ka dhu bhèyi. Ní abádhí idyi Yèsù tó ngbángba 'òwù nà Yèrùsàlemà tó kigò ò, 'òwù itènà Ádrùngbǎle Kàgàwà tò. 23 Obhó tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà Ʋyátá ò ka kandí dhu kati, sengba tí ka kùgù kpatsibhíngba nópì ka rǎrǒngò Ádrùngbǎle Kàgàwà tò.

24 Ní abádhí náadù yà Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà Ʋyátá núno perè núbho átò. I perè ní'ì óyǒ aliri, ngǎtsi nǐ óyǒ àmbò-nzo. 25 Wò ndi kàsùmì ǒ, atdí ale, Sìmiyonì tí kátina ní'ì inè Yèrùsàlemà tó kigò ò. Ndi ale ní'ì idzi ale nyú. Ka ní'ì obhónángatále, ndirò Kàgàwà nífù arí atdíǒ ale. Ndirò, kǒngónà Pbàìsràyélí ndi ndigú tí rǐrà ale nódò. Ní Kàgàwà nírá ka pbìndà Ʋlǎ-Alafí nǐ, 26 ndi Ʋlǎ-Alafí ràdù dhu òvò angyangyi kà tò ndàti: ìnzǐ kà rǒvéya inzà ndi ndàla Ádrùngbǎle Kàgàwà rǐvina Krístò rórò. 27 Ní, Ʋlǎ-Alafí rǐ ndùnda rò, kǎrà òtsù Kàgàwà bhà idza. Nírò ní ndi Màriyà mà, Yòzefù nà níiwú Yèsù tó ngbángba nà, ndíní yà Ʋyátá núno dhu náaká tí. 28 Ní, Sìmiyonì náakò ngbángba ndàtdù, ndàdù òtsò nábhu Kàgàwà tò, ndàti:

29 «Ádrùngbǎle Kàgàwǎ, kòmbí nyi nyí mbǎ pbùkù ino-akpa núbha ròvè,

àdhàdhì yà angyangyi nyi nyavò idù dhu bhèyi.

30 Obhó tí, ma màla wà pbùkù rò ìrà ògù nyìkpódu nyú nǐ.

31 Ndi ògù ní yà nyi nyú nyi nyabhòlò kóró ale tò.

32 Ka ní yà inzà àpè nyunǐ kóró yà adzi ǒ ale-nyǐnga náwù rí awáwù.

Ndirò ka ní ádrùngbǎnga tó awáwù pbùkù ale Pbàìsràyélí tò*.»

Sìmiyonì rǐ Yèsù onziya dhu nóvò angyangyi, Kàgàwà bhà nabi bhèyi dhu

33 Yèsù t'ábanà mà, kà-tsánà mànà idho núuko atdíǒ, wò Sìmiyonì rùnona Yèsù tó ngbángba nǐ dhu níri ì'í rò.

34 Sìmiyonì náaso abádhí, ndàdù àtinà kà-tsánà Màriyà ní: «Yàrí ngbángba rǐ Pbàìsràyélí nzínzi ǒ ábhǒ ale nábhu ràwà ì, ndàdù ábhǒ ale nídi. Ndirò, ka ní ize yà ìndrù àbhù rí ràgò

* 2:32 2.32 Ìsa 42.6; 49.6; 52.10

ì nzínziya ǒ, ³⁵ ndíní yà ábhǒ ale núuru afíya ò irèta núuvi tí ì kpanjangba. Ndirò inyì Màriyá, pbùkù àpbè rǐ ndíìl ıla tó obhi-akpa ka kòdù, ròsù afína ale bhà àpbè bhèyi.»

Tsibhá nabi Anà rǒte Yèsù tó ngbángba dǒ dhu

³⁶ Wò ndi kàsùmì ǒ tí, Kàgàwà bhà atdí tsibhá nabi, Anà tí kátina, ní'ì inè átò. Anà ní'ì Àseri-dhú-bvǔ ale, Fànoli t'ívànà. Ka ní'ì mùlà-àyì-ngba nyú. Abádhí náakò yà tsibhíngba tí rò ì umberá ì nà ale nà àrùbhù ato kèlǐ tí, ndi ale ràdù òvè. ³⁷ Ní, kǎdù àdi abvo-àyi tí, rǎrà àhù àrù kumì dòná ifo nà ato nónzi ndi ndí dhu ò. Kǒngónà nzǐ àhù iri Kàgàwà bhà idzá rò. Pbétù, kǒngónà Kàgàwà bhà idzá kasu kèlǐ nónzi adyìbhengá màtí ndirò kùbhingá màtí. Kǒngónà àdù ònyù t'ónyuta-tsù nùtsì, ndàdù àmbe ndìtsò dǒ. ³⁸ Ní, ndi tsibhá nabi Anà níto ndi wò Simiyoni rǒte òná kàsùmì ǒ, ndàdù ndòpè ndàbhù òtsò Kàgàwà tò. Ndirò, kǎdù ndòpè ndàwè dhu Yèsù tó ngbángba dǒ, yà Kàgàwà rǐ Yèrùsàlemà núwǔ dhu nódò arí kóró ale tò.

Yèsù tó ngbángba nà ka kóngo Nàzàretì dhu

³⁹ Yèsù t'ábanà mà, kà-tsánà mà nà níitdègu kóró dhu nónzi yà Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà Hyátá núnò ka dhu bhèyi, ní abádhí adù 'àdu Yèsù tó ngbángba nà Gálilayà tó pbìrì ǒ fíyó kigò, Nàzàretì tí kátina ò. ⁴⁰ Ní, Yèsù tó ngbángba adù àdi ndàmbe ovi dǒ, ndàdù àmbe obi àbà dǒ. Kàgàwà nírá ka dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta nǐ, kóró kà rǒnzina dhu ràdù Kàgàwà-nyìkpó nófò atdíidǒ.

Yèsù rǐ'ì Kàgàwà bhà idzá, atdí kumì dòná óyǒ nà ato nà dhu

(Luk 2.41; 1Sà 1.3,7,21-28)

⁴¹ Yà ato náarírá dhu bhèyi, Yèsù t'ábanà mà kà-tsánà mà nà nóongónà òwu Yèrùsàlemà tó kigò ò, Pásìka tó mùhendù ò. ⁴² Ní, Yèsù níitdègu atdí kumì dòná óyǒ nà ato nísǐ, ní abádhí náawù atdíkpá Yèsù tó ngbángba mà nà àdhàdhì yà angyi ì arónzina dhu bhèyi. ⁴³ Ní, mùhendù ìku rò, Yèsù t'ábanà mà, kà-tsánà mà nà náadù ì, 'òngò ìbha. Pbétù, Yèsù tó ngbángba náadù àdi Yèrùsàlemà tó kigò ò, inzà àbanà mà, íyànà mà nà núnì rórò. ⁴⁴ Abádhí adù Yèsù àtì inè rí'ì òdhína mà nà ì ùbhi atdíkpá ró dhu tí. Nírò ní ndi iwà ì ùbhi, ròpè ndi kùtsingánǎ, rǎrà àhù pbítsòngǎ rórò, abádhí apè 'òmè Yèsù, fíyó ale mà, òdhíya mà nà nzínzi ǒ. ⁴⁵ Pbétù, abádhí náadù nzà kàla. Ní, ndi dhu-okú dò rò, abádhí náadù ì tdítdǒ Yèrùsàlemà tó kigò ò, 'òwù kòmè. ⁴⁶ Ní, ìbhù idhò dzidǒ ní ndi, abádhí náawù kòtù Kàgàwà bhà idzá àdi Hyátá tó màlímó nzínzi ǒ ró. Kǎmbénà Hyátá tó

màlímó rǔnɔna dhu nírì dǔ, ndàdù àrà dhu òngù rǔ abádhí-tsǔ. ⁴⁷ Kóró ale, yà kà rǔnɔna dhu nírì rí núko rǔ idho arána atdíđ, kàbhà inga t'únita mà, kà rǎrà tsúná ka kǐvǔ dhu nádu rǔ tí dhu mànà dhu dǔ. ⁴⁸ Ní, kà t'ábanà mà kà-tsánà mànà nítdègu kàlǎ, ní idho núuko atdíđ. Ní, kà-tsánà adù àtìnà kà nǐ: «Pbàńgbá, ádhu wò nyi nyònzì ròká? Ándà pé, ima, àbanu mànà, mà mònè nyi ádrǔngbǎ izu nyú ná.» ⁴⁹ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ádhu nyǐ nyúbhi mòmè rǔ fǐndà? Nyǐ nyèni tí nzá dhu ma rǎrǐ'ì Àbadu bhà idzá ma mónzina kasu ná?» ⁵⁰ Pbétù, wò Yèsù núnò dhu náadù nzá kà t'ábanà mà, kà-tsánà mànà-do nálǔ. ⁵¹ Ní, Yèsù mà náadù ì àdu abádhí mànà 'òwù Nàzàretì. Kǒngónà abádhí-tsǔ dhu nírì atdíđ, ndirò kà-tsánà ongónà adù kǒkò dhu nódò kóró afína ò tí. ⁵² Ndirò, Yèsù tó ngbángba náadi ndàmbe òvi dǔ ngbǔna ò rò, dhu-ǒnga t'óvòta tó pbìndà irèta ràdù àmbe ndise dǔ. Kǒngónà adù Kàgàwà-nyìkpó nófò rí dhu nónzì, ndàdù indrǔ-nyìkpó nófò rí dhu nónzì átò.

3

*Bàtizò nubhónà indrǔ tò Yùwanì núunò Ídzi Màkǔrù
(Màt 3.1-12; Mrk 1.1-8; Yùw 1.6-8,19-28)*

¹ Tibèriyò Kàyìsarà ní'ì Pbàró má tó pbìrì ǒ kámá dǔ ádrǔngbǎ kamà. Ní, atdí kumì dóná imbò ná ato tí kǒnyù idzi ró ato nálǔ rórò, Pòtiyò Pilatò ní'ì Yùdeyà tó pbìrì ǒ lǐwalì. Ndirò, Hèròdè ní'ì Gálilayà tó pbìrì ǒ ádrǔngbǎ kamà, Hèròdè t'ádònà, Filipò ràdù ì'ì Ìturiyò mà, Tràkònitì mànà tó pbìrì ǒ ádrǔngbǎ kamà. Ndirò, Lisàniyà ní'ì Àbilenì tó pbìrì ǒ ádrǔngbǎ kamà. ² Wò ndi kàsùmì ǒ, Anà mà Kàyafà mànà ní'ì pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǔ kámá. Ní, rǔngù ò Zàkàriyà t'ídhùnà Yùwanì rǐ'ì rórò, Kàgàwà náavò pbìndà ote kà tò. ³ Wò dhu-dzidǔ, Yùwanì náadù ndòpè ndùbhi Yòròdanì tó idha-akpà-bidǔ arí'ì kóró pbìrì òna ná. Kǎránà indrǔ núnzì rǔ bàtizò tò, ndàrà àtìnà rǔ: «Nyùgèrè nyǐ nyǔbhà fùkú nzérenga, nyǎdù bàtizò nálǔ. Ní, Kàgàwà ràdù fùkú nzérenga núbà fùkù.» ⁴ Wò dhu bhèyi ní ndi, nabì Ìsayà náandí pbìndà bhùkù ò dhu náaká. Kǎti: «Kòńì atdí ale-tù rǐ ndìri rǔngù ò:

<Nyòbhòlo Àdrǔngbǎle Kàgàwà bhà ngudhà,
nyütò kà rǔbhi òná otu.

⁵ Ìbhù rǐ'ì òyá ngari náká nyütò adzi òyá rùlè,
nyǎdù pbìrì-akpá mà pbìrì-nzo mànà núgòlo,
nyòhù rǒngò kyèngyèrù tí.

Ì nútɔya otu náká nyütò rikò túrútúrú,

ndirò, kulukulu arí'í òyá ngari náká nyòhù mběyi.

⁶ Ndirò ní ndi, kóró ale rĩ Kàgàwà rĩ indrũ nígũ tí dhu nálă.»

⁷ Ní, ihé-yà nóowúnà iwu rǒ Yùwanì-tí'ò, ndínì Yùwanì núubhò tí bàtizò fíyò. Ní, Yùwanì aránà àtìnà rǒ abádí nǐ: «Nyĩ ní ámvò tó osu-tse! Ádhi ndi dhu nóvò fùkù ndàtì, nyĩ rārì ùgu yà rírà Kàgàwà bhà anya t'ítàtì ò rò? ⁸ Nyònzì iwà nyĩ nyùgèrè nyĩ, nyũbhà fùkù nzére mùtso dhu návì rí dhu. Ndirò, àpé nyìrè nga afiku ò nyámbe àtìnà dǒ: «Àbràhamù ní abhukà.» Ma mí dhu núnò fùkù: Kàgàwà rádù kàrì odu mà nùgèrè róngò Àbràhamù t'ídhúna tí. ⁹ Àlǒ ka kiyà wà kili itsu-pfò rǒ. Ní kóró itsu, yà ìnzì arí ídzi itsu-kpǒ ní'ò, nùkèrè ka kí, kadù àwànà kàzu ò.» ¹⁰ Ní ihé-yà níwú dhu Yùwanì-tsù 'àtì: «Mă mí dhu ònzì ìngbă tí?» ¹¹ Ní, kădù dhu àdu abádí tò, ndàtì: «Oyo rí'í mùdzarù nà ale, náká ndàbhu ka atdí yà ìmbă rí'í kà nà ale tò. Ndirò, ònyè rí'í foná ale náká ndùndò ka ìmbă rí'í kà nà ale tò.» ¹² Pàratà tó pbàndómbé níwú átò, ndínì ì alú tí bàtizò. Ní abádí níwú dhu Yùwanì-tsù, 'àtì: «Màlimò, mă mí dhu ònzì ìngbàtì?» ¹³ Ní, kădù dhu àdu abádí tò, ndàtì: «Àpé nyòwu pàratà t'úfótá tó fùrangà-bvu nótdì rǒ orú nyú, ròsè yà uyátá ò ka kótdì ka tí dhu dónă.» ¹⁴ Ndirò, pbànowí níwú dhu átò Yùwanì-tsù 'àtì: «Olu mă'í na, mă mí dhu ònzì ìngbàtì?» Ní, Yùwanì adù dhu àdu abádí tò, ndàtì: «Àpé nyòwu atdí ale-fó fùrangà mà nídha rǒ obi nǐ. Ndirò, àpé nyòwu indrũ nóbhè rǒ títò dǒ, nyădù foná fùrangà náko. Pbétù, nyòwu yà àbì dǒ ka karí nyũbhò nǐ fùkù mùkimbà kèlè nóddò rǒ nyălă.»

¹⁵ Uró ì'í ale kóró náambénà ndònzì rí dhu nóddò dǒ atdyúya nyú nà, ndínì ì ala tí. Ndirò abádí kóró náambénà nga níre dǒ afíya ò ngătsi nǐ Yùwanì rārì ndi Krístò. ¹⁶ Ní, Yùwanì adù àtìnà kóró ì ale nǐ: «Ima, ma mí bàtizò núbhò fùkù idha nǐ. Pbétù, dzidu dǒ rírà ale rí'í obi nà ròsè dùdu nă. Ma màká nzá munga kàpfò rǒ kàyitò-mbì mà. Ndi ale náaraya bàtizò núbho rǒ fùkù Hílă-Alafí nǐ, ndirò kàzu nǐ. ¹⁷ Kălù ònyè-ònga t'ílèta tó kanya-tidò foná, ndínì ndipfo tí nganù-kpǒ nǐ kéléna ò rò. Ní, kùnduya nganù-kpǒ-tsù pbìndà óngòlǐ ò, ndàdù dzéngéléna núbì ìnzì aráve ádrùngbă kàzu ò.»

¹⁸ Wò dhu bhěyi ní ndi, Yùwanì náaràná Ídzi Màkürù núnò rǒ indrũ tò. Kàránà indrũ àkă 'òkò tí dhu nóvò rǒ indrũ tò. ¹⁹ Nírò ní ndi Yùwanì adù lĩwalì Hèròdè bhà nzérenga nóvò kà tò, adónà-ve Hèròdiyà káko dhu-okú dò rò, ndirò abho kǎfá ngũkpà dhu-okú dò rò. ²⁰ Ní, Hèròdè

adù dhu àfa tdítđđ atdíđđ nyú ròsè, ndàbhù Yùwanì kosò imbi ò.

Yèsù rĭ bătizò nálĭ dhu

(Màt 3.13-17; Mrk 1.9-11; Yùw 1.32-34)

²¹ Kóró ale níitdègu bătizò nálĭ, ní Yèsù adù bătizò nálĭ átò. Ní, Yèsù rĭ ndìtsò òná kàsùmì ǒ, òrù-akpà-tsù náangbe ndì, ²² Hĭlĭ-Alafí ràdù ifo orù rò, àmbò tó ófò ǒ, ndàdi kàdǒ. Ndirò, ale-tù náadù ndìrì òrù-akpà ò rò, ndàti: «Nyì ní Idhùdu, atdíđđ ma mózè, nyìkpódu nòfò dhu ònzi arí ale.»

Yèsù t'ábhúna-ǒvò

(Opt 5; 11.10-27; Màt 1.1-17)

²³ Yèsù rĭ pbìndà kasu nópè òná kàsùmì ǒ, kàbhà atò ní'ì mbèmbè ìbhù kumì tĭ ndì ndáhù ró. Ní ìndrŭ ongónà dhu ìrè Yèsù ràrĭ Yòzefù t'ídhùnà. Yòzefù ní'ì Heli t'ídhùnà. ²⁴ Heli ní'ì Mátatì t'ídhùnà. Mátatì ní'ì Lawì t'ídhùnà. Lawì ní'ì Mèleki t'ídhùnà. Mèleki ní'ì Yanà t'ídhùnà. Yanà ní'ì Yòzefù t'ídhùnà. ²⁵ Yòzefù ní'ì Mátàtiyà t'ídhùnà. Mátàtiyà ní'ì Àmòsè t'ídhùnà. Àmòsè ní'ì Nàhumù t'ídhùnà. Nàhumù ní'ì Èsili t'ídhùnà. Èsili ní'ì Nàgayì t'ídhùnà. ²⁶ Nàgayì ní'ì Matì t'ídhùnà. Matì ní'ì Mátàtiyà t'ídhùnà. Mátàtiyà ní'ì Sìmeyì t'ídhùnà. Sìmeyì ní'ì Yòsè t'ídhùnà. Yòsè ní'ì Yudhà t'ídhùnà. ²⁷ Yudhà ní'ì Yòwanà t'ídhùnà. Yòwanà ní'ì Resà t'ídhùnà. Resà ní'ì Zèrùbàbelì t'ídhùnà. Zèrùbàbelì ní'ì Sàrtiyelè t'ídhùnà. Sàrtiyelè ní'ì Neri t'ídhùnà. ²⁸ Neri ní'ì Mèleki t'ídhùnà. Mèleki ní'ì Adì t'ídhùnà. Adì ní'ì Kòsamà t'ídhùnà. Kòsamà ní'ì Èlimàdamù t'ídhùnà. Èlimàdamù ní'ì Eri t'ídhùnà. ²⁹ Eri ní'ì Yèsuwà t'ídhùnà. Yèsuwà ní'ì Èliyèzerì t'ídhùnà. Èliyèzerì ní'ì Yòrimù t'ídhùnà. Yòrimù ní'ì Mátatà t'ídhùnà. Mátatì ní'ì Lawì t'ídhùnà. ³⁰ Lawì ní'ì Sìmiyonì t'ídhùnà. Sìmiyonì ní'ì Yudhà t'ídhùnà. Yudhà ní'ì Yòzefù t'ídhùnà. Yòzefù ní'ì Yònamà t'ídhùnà. Yònamà ní'ì Èliyàkimù t'ídhùnà. ³¹ Èliyàkimù ní'ì Mèleyà t'ídhùnà. Mèleyà ní'ì Ménà t'ídhùnà. Ménà ní'ì Mátatà t'ídhùnà. Mátatà ní'ì Nàtanà t'ídhùnà. Nàtanà ní'ì Dàwudi t'ídhùnà. ³² Dàwudi ní'ì Yèsè t'ídhùnà. Yèsè ní'ì ǒbedè t'ídhùnà. ǒbedè ní'ì Bòazà t'ídhùnà. Bòazà ní'ì Sàlmonì t'ídhùnà. Sàlmonì ní'ì Nàsònì t'ídhùnà. ³³ Nàsònì ní'ì Àmìnàdabhù t'ídhùnà. Àmìnàdabhù ní'ì Àdìminì t'ídhùnà. Àdìminì ní'ì Arnì t'ídhùnà. Arnì ní'ì Hèsromì t'ídhùnà. Hèsromì ní'ì Pàrezì t'ídhùnà. Pàrezì ní'ì Yudhà t'ídhùnà. ³⁴ Yudhà ní'ì Yàkòbhò t'ídhùnà. Yàkòbhò ní'ì Ìsakà t'ídhùnà. Ìsakà ní'ì Àbràhamù t'ídhùnà. Àbràhamù ní'ì Terà t'ídhùnà. Terà ní'ì Nàhorì t'ídhùnà. ³⁵ Nàhorì ní'ì Sèrugù t'ídhùnà. Sèrugù ní'ì Rewù t'ídhùnà. Rewù ní'ì Pèlegì t'ídhùnà. Pèlegì ní'ì Èberì t'ídhùnà. Èberì ní'ì Selà t'ídhùnà. ³⁶ Selà ní'ì Kàyinanà t'ídhùnà. Kàyinanà ní'ì Àrùfàsadi t'ídhùnà.

Àrùfàsadi ni'ì Semù t'ídhùnà. Semù ni'ì Nwà t'ídhùnà. Nwà ni'ì Lámekì t'ídhùnà. ³⁷ Lámekì ni'ì Mètùsilà t'ídhùnà. Mètùsilà ni'ì Ènòkà t'ídhùnà. Ènòkà ni'ì Yèredè t'ídhùnà. Yèredè ni'ì Màmèleli t'ídhùnà. Màmèleli ni'ì Kàyinanà t'ídhùnà. ³⁸ Kàyinanà ni'ì Ènòsà t'ídhùnà. Ènòsà ni'ì Setì t'ídhùnà. Setì ni'ì Àdamù t'ídhùnà. Àdamù nabhòlò ni'ì Kàgàwà.

4

Pfòmvo rĭ Yēsù-afí nùmvŭ dhu
(*Opt 3.1-6; Mát 4.1-11; Mrk 1.12-13*)

¹ Hlĭlĭ-Alafí nírà ndì rórò, Yēsù náadù ndì Yòròdanì tó idha-akpà ò rò, ndì Hlĭlĭ-Alafí ràdù ndùndà ndàrà rùngù ò. ² Ní ànyì, Pfòmvo nùumvú kà-afí ìfo kumì idho tí. Kǒkòrí idhó-yà núudà ìnzì kà rònnyè atdí dhu mà, àwù ràdù kàlu atdíđ. ³ Ní ndì kàsùmì ǒ, Pfòmvo náati Yēsù nĭ: «Nyi nyapé ì'ì Kàgàwà t'ídhùnà tí, ní úgèrè pé wòrí odu róngò m̀gati tí.» ⁴ Ní, Yēsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Kàgàwà bhà Andítá rătina: <ĭnzì ní m̀gati kèlĕ ndì ìndrŭ bhà ípìrǒnga òdò ràdù.>» ⁵ Pfòmvo náadù kàbhŭ ràrà ǒrú nyú ndì nángbe ngari ò, ndàdù kàbhŭ ràndà yà adzi dǒ ádròdrǒ kámá tó pbìrì kóró ákĕ kàsùmì ǒ tí. ⁶ Kǎdù àtìna Yēsù nĭ: «Ma mí nyabhŭ nyonyù idzi kóró kǎkàrí pbìrì dǒ, nyadù àdi ì pbìrì tó ádròdrǒnga mà, òyá ònzì mànà dǒ kóró. Ka kibho wà ka idù, ní ma mádù kàbhŭ ma mòzè ale tò. ⁷ Nírò, nyi nyapé nyòkò ǒnzidú, nyifŭ ima, ní ma mí kǒkòrí dhu núbhǒ kóró indù.» ⁸ Ní Yēsù adù ǒte àdu kà tò, ndàti: «Andítá rătina: <Dhu àkǎ nyifŭ Ádr̀ngbǎle, pb̀kù Kàgàwà, nyadù kà kèlĕ núle atdíró.>» ⁹ Tdítdǒ, Pfòmvo adù Yēsù àbhŭ ràrà Yèrùsàlemà tó kigò ò, ràrà àhŭ Kàgàwà bhà idza tó m̀narà dò. Kǎdù àtìna Yēsù nĭ: «Nyi nyapé ì'ì Kàgàwà t'ídhùnà tí, ní óbè nyi iró rò nyisĭ obvò. ¹⁰ Andítá rătina:

<Kàgàwà ràdù pb̀indà màlàyikà návi ròdò ngb̀nŭ.>

¹¹ Ndirò, ndì Andítá rătina tdítdǒ:

<Abádhí rĭ nyitdù ǒtsúya-tsíró,

akye odu abh̀na pf̀nŭ ràvo nĭ*.>»

¹² Ní, Yēsù adù dhu àdu Pfòmvo tò, ndàti: «Kàgàwà bhà Andítá rătina: <ĭnzá dhu àkǎ nyumvŭ Ádr̀ngbǎle pb̀kù Kàgàwà-afí*.>»

¹³ Ní Pfòmvo níitdègu Yēsù-afí nùmvŭ kóró otu ǒ, ní kǎdù àrà itse Yēsù-tí rò, ràrà àhŭ ngǎtsi kàsùmì náaraya ndìbhò dhu ò.

* 4:11 4.11 Zàb 91.11-12 * 4:12 4.12 Tòr 6.16

Yèsù rǐ ndòpè ndùdhe dhu indrǔ tò Gàlìlayà tó pbìrì ò dhu
(Ìsa 61.1-3; Mát 4.12-17; Mrk 1.1-15)

14 Wò dhu-dzidǒ, Yèsù náadù ndì Gàlìlayà tó pbìrì ò, iwà Ìlǐlǎ-Alafí nírǎ ndì pbìndà ádrùngbǎnga tó obi nǐ rórò. Ní kà rǒnzina dhu-òyí núugà ndi kóró ndi pbìrì ò. 15 Kǎránà dhu núdhe rǒ indrǔ tò Pbàyàhúdì tó unduta-dzà ò rò, kóró ale ràdù òwu ndì kèlě nífù rǒ.

Nàzàretì ò bhà rǐ 'ùvǒ inzí 'a'u tí Yèsù dhu
(Mát 13.53-58; Mrk 6.1-6)

16 Wò dhu-dzidǒ, Yèsù náarà Nàzàretì tó pbanga yà ndì nyú ndì ndavì òná ò. Ní, sàbatù-idhò ò, kǎtsù unduta-dzà ò, yà bilí ndì ndarí ònzina dhu bhěyi. Ní, kǐvà ndì ndidè, ndíní ndì ndòzú tí Kàgàwà bhà Andítá. 17 Ní, ka kadù nabi Ìsayà náandí bhǔkù nábhù kà-fó. Ní, kǎngbe ndi bhǔkù, ndàdù ìsǐ yà dhu bhěyi ka kándí dhu òná ngari dǒ:

18 «Ádrùngbǎle bhà Ìlǐlǎ-Alafí rǐ'ì dùdú.

Kǔtri ima, ndíní ma mǎno tí pbìndà Ídzì Màkǔrù nǎkùtále tò.

Kìvì ima, ndíní ma mǎno tí imbi ò ka kúsò ale nùkòlǒ ka kí dhu ì ale tò,

madù ndùmùndúmú-nyìkpó rǐ ì núngbě dhu nóvò ì ndùmùndúmú tò.

Kìvì ima, ndíní ma mǎkolo tí yà ròyá ka karávu ale, ino-kàsǔ ò rò,

19 madù ndi, Ádrùngbǎle Kàgàwà rǐ pbìndà ídzìnga návì indrǔ tò òná ato nóvò indrǔ tò*.»

20 Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù wǒrì Andítá nǎpbi, ndàdù àdunà unduta-dzà ò arí kasu ònzi ale-fò ò, ndàdù àdì obvò. Ní wò unduta-dzà ò ì'ì kóró ale náadù nyìkpóya núdi Yèsù rǒ tí.

21 Nírò ní ndi Yèsù adù òte òpè, ndàti abádhí nǐ: «Wò nyí nyìrì ma mózùna ró Andítá nǎkǎ wà indo.»

22 Ní kóró ale náa'u wò Yèsù rǔnɔna dhu, idhò ràdù ì ùko kà-li'ò rò ráhu ídzì òte níri ì'ì rò. Abádhí ambénà àtìna dǒ: «Tí obhó Yòzefù t'ídhùnà nyú wò?» 23 Ní, Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Obhó tí, nyí nyínè ì'ì nyǔnò yàrí mbàyi idù, nyàti: <Màngangǎ, ígǔ pé nyi nyi-tírò.> Ndirò, nyí nyínè ì'ì nyàti ima nǐ átò: <Mǎ mírì wà Kàpèrnàwumù tó kigò ò nyi nyónzì kóró dhu. Nírò, ónzi pé ì dhu átò yà fùkú kigò ò.>»

24 Wò dhu-dzidǒ, kǎdù àtìna: «Ma mí kùnɔ kpanjanga fùkù, obhó dhu nyú ní ndi: Kàgàwà bhà atdí nabi mà nǎkó ka karí nzǐ mběyi yà ndi nyú ka kùgù òná pbanga ò. 25 Ma mí obhó dhu núno fùkù: Nabi Èliya bhà ato ò, abvo-ayí ní'ì inè ibí nyú Pbàìsràyélì tó pbìrì ò. Ndi ato ò, igye náadi inzí ndìkò ìbhù ato dòná azà àbì nà tí, ádrùngbǎ àgǎyi ràdù ìtsì kóró

* 4:19 4.19 Ìsa 61.1-2

ndi pbìrì ò. ²⁶ Ní, Kàgàwà náavì nzá nabi Èliyà ràrà kóró i abvo-ayí-bvù. Pbétù, kǎdù kòvì ràrà pbìndà ní Sìdonà tó pbìrì ò Sàrèpatà tí kátina kigò ò atdí abvo-ayi kèlě. ²⁷ Ndirò, Kàgàwà bhà nabi Èlisà bhà atò ò, kíkítále ní'ì inè ibí nyú Pbàìsràyélí tó pbìrì ò. Ní, abádhí nzínzì ò atdí ale mà rǒ kíkí náagù nzá. Pbétù, róná kíkí náagù ní Siriyà tó pbìrì ò atdí ale, Nàmanì tí kátina kèlě*.»

²⁸ Ní, wò Yèsù ùnò dhu ì ìrì rò, kóró wò Pbàyàhúdì tó unduta-dzà ò ì'ì ale náakó atdíidò. ²⁹ Ní abádhí adù 'ìvà, 'àdhà Yèsù, 'ìpfo kigò ò rò. Ndi dhu-dzidò abádhí adù ùpò kà nà ndi kigò ka kòsì dóná pbìrì dò-tsirò ò, ndínì 'idzì tí ka ròbòlò pbìrì-ongò rò, ràrà ìtsì pbìrì-pfò ò. ³⁰ Pbétù, Yèsù adù ndàwìlì abádhí nzínzì ò rò, ndàdù àrà fìndá dhu nǐ.

*Yèsù rǐ nzére-alafí náarávu róná ale nígǔ dhu
(Màt 4.13-16; 8.14-18; Mrk 1.21-39)*

³¹ Wò dhu-dzidò, Yèsù náarà Kàpèrnàwumù tó kigò ò, Gàlìlayà tó pbìrì ò. Ní ànyì kǎdì, ndàmbe dhu núdhe dǒ ìndrù tó sàbatù-idhò ò. ³² Ní kóró ale idhò núuko atdíidò, kà rǐ dhu núdhě ádrùngbǎle bhěyi nídhunì. ³³ Ndirò, nzére-alafí náarávu róná atdí ale ní'ì unduta-dzà ò. Ní, ndi ale akù àrǐ nyú tí ndàtì: ³⁴ «Áà! Ádhu nyì nyòzè mǎ nà Yèsù, Nàzàretì tó kigò ò alé? Nyì nyìrà tí tséka nyì nyòtdí tí? Ma màni wà dhu mběyi nyú nyì rǎrǐ àdhi. Nyì ní Kàgàwà bhà Ìlìlǎ ale.» ³⁵ Ní, Yèsù náarù orú tǔna nyú nà wò ale ò rǐ'ì nzére-alafí dǒ, ndàtì: «Ínè! Áhǔ wò ale ò rò!» Ní wò nzére-alafí níubvú wò ale-ònga kóró ale-ònzì, ndàdù àhù kà-ò rò ìnzá ndi ndònzì atdí nzére dhu mà kà-rǒ rórò. ³⁶ Ní, kóró ale idhò núuko atdíidò, 'àdù àmbe òte dǒ nzínziya ò, 'àmbe àtìna dǒ: «Íngbà dhu bhěyi òte-tidò wò? Wò ale rǐ dhu núyǎ nzére-alafí tó ádrùngbǎle bhěyi, ndirò ádrùngbǎnga tó òbì nyú nà, ì nzére-alafí ràdù ùvò ìndrù ò rò!» ³⁷ Ní, Yèsù-òyì náadù ndùgà kóró Gàlìlayà tó pbìrì ò.

*Yèsù rǐ ábhǒ ale nígǔ fìyó andì ò rò dhu
(Màt 8.14-17; Mrk 1.29-34)*

³⁸ Wò dhu-dzidò, Yèsù náahù unduta-dzà ò rò, ndàdù àrà Sìmonì bhà idza. Ányì idzá, Sìmonì bhà aguna-ayi ní'ì atdíidò kàzù ùtò ndi òna nǎ ró. Ní, ka kadù Yèsù návi, ndínì ka nígù tí. ³⁹ Ní, ànyì-dza ndi ndòtsù rò, Yèsù náagù ndi aguna-ayi dǒ, ndàdù òrù orú tǔna nyú nà kàbhà andì dǒ, ndi andì ràdù ògù. Ní, wò aguna-ayi adù ndìvà ànyìrò rò tí ndòyè ònyù ìndrù tó. ⁴⁰ Adyifò ròtsù rórò, yà dhèdhèrò andì-tidò nà ale nà rǐ'ì idzàya ònǎ kóró ale, níiwú ì andítále

* 4:27 4.27 2Ká 5.1-14

nà Yěsù-tí'ò. Ní, Yěsù núulí ọtsúna i anditále dǒ, i ale ràdù ùgu. ⁴¹ Nzére-alafí náadù ùvò átò ibí anditále ò rò, 'àdù òwu ùkù rǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Nyi ní Kàgàwà t'ídhùnà!» Pbétù, Yěsù náaràna òrù rǒ i nzére-alafí dǒ, ìnzí ndàdù abádhí à'ù ròtè, iwà abádhí núnì ndì rǎrì Krístò nídhuní!

Yěsù rǐ Kàgàwà bhà Ídzi Mākǔrù núno Yùdeyà tó pbìrì ò dhu

(Màt 4.23; Mrk 1.35-39)

⁴² Inga níitdègu ubho, ní Yěsù ahù Kàpèrnàwumù tó kigò ò rò, ndàdù àrà atdí ngari lèngèlèngè rǐ'ì ò. Ní, ihé-yà adù 'òpè òmè ka. Abádhí níitdègu owu kòtù, ní abádhí adù 'ùvo kàrǒ ìnzí ara tí nzínziya ǒ rò. ⁴³ Pbétù, Yěsù adù àtìna abádhí nǐ: «Ma ka kivi, ndíní ma mǎno tí òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi tó Ídzi Mākǔrù kóró kigò ònǎ. Ní ndi dhu-okú dò rò, dhu àkǎ marà kùnò átò ngǔkpà kigò ò.» ⁴⁴ Ní kǎdù ndòpè ndùnò ka Yùdeyà tó pbìrì ǒ unduta-dzà ònǎ.

5

Yěsù rǐ pbìndà ábhàlǐ nópè ndùnzi dhu

(Màt 4.18-22; Mrk 1.16-20; Yùw 1.35-51; 21.1-11)

¹ Atdíku, Yěsù idè Gènèzàretì tó rèrù-bidǒ. Ní, ihé-yà adù 'àndu íkyèrǒ nyú kàtí, ndíní ì iri tí kà rǎnona Kàgàwà bhà Ọte. ² Ní, Yěsù ala óyǒ ibhú rèrù-bidǒ. I ibhú ò ì'ì àwèrù náadù ifo, 'àmbe fíyǒ ìbhè-mbí nú'ò dǒ. ³ Ní, Yěsù adù ùpo i ibhú nzínzi ǒ atdí ibhú ò. Ndi ibhú nǐ'ì Sìmonì bhà ibhú. Ní kǎdù Sìmonì àvi ròtù ibhu rèrù-bidǒ rò, ròndrì ake idha ò. Wò dhu-dzidǒ, Yěsù adù àdi ibhú ò, ndàdù ndòpè ndùdhe dhu ihé-yà tò. ⁴ Ní, Yěsù itdègu ndì ndúbhi ùdhenà rǒ dhu nító, ní kǎdù àtìna Sìmonì nǐ: «Ọtù ibhú, ròndrì ádzí idha rǐ'ì ró.» Wò dhu-dzidǒ, nyàdù nyùpe fùkú ìbhè-mbí idha ò. ⁵ Ní, Sìmonì adù àtìna Yěsù nǐ: «Ádrùngbǎlé, mǎ mònzì kasu kurà, ìnzí mǎbà atdí dhu mà. Pbétù, nyi nyàvi ka dhu bhèyi, ma mí kùpè ùpè.» ⁶ Ní, ìbhè-mbí ì ùpe rò, Sìmonì mà odhína mǎnà náadù ábhǒ ìbhè-íyà nyú nótsì, abádhí tó ìbhè-mbí ràdù 'òpè 'ùdrù ì ìbhè à'è ndì dhu nǐ. ⁷ Sìmonì mà adù ngǎtsi ibhú ò ì'ì odhíya nánzi, rìwù dzùnàya ònzì. Ní, i abádhí t'ódhíya níiwú, 'àdù kǒkò óyǒ ibhú níra ìbhè nǐ. I ibhú náadù 'òpè 'àmbe usu dǒ idha ò, ìbhè ná'è ì atdídǒ òyà nídhuní. ⁸ Sìmonì Péterù níitdègu wò dhu àlǎ, ní kǎdù ndòkò ọtdyùna dǒ Yěsù-ònzì, ndàdù àtìna kà nǐ: «Índrì nyi itse tidú rò, Ádrùngbǎlé, ima ní nzérenгатále nídhuní.» ⁹ Obhó tí, ọdo níisí atdídǒ nyú Sìmonì mà, yà atdíkpá ì ì'ì mǎnà kóró odhína mǎnà ò yà abho nyú ì òkyè ìbhè dhu-okú

dò rò. ¹⁰ Simoni t'ódhína: Yàkòbhò mà, Yùwanì màná ò ọ̀dọ̀ nń́sì ndi dhu bhěyi tí. Ɔ kà t'ódhína nń́ì Zèbèdayò bhà inzo. Pbétù, Yèsù adù àtìnà Simoni nń́: «Ɔnzì ọ̀nzi ọ̀dọ̀, Simoni! Ròpè ndi indo, nyi nyóngo indrù tó àwèrù tí.» ¹¹ Nírò ní ndi abádhí náawù fíyó íbhú nà inga-kpa dò, 'àdù kóró foyá ì'ì dhu núbhà ányìrò, ndi dhu-dzidò 'àdù Yèsù-owù núngu.

Yèsù rě kíkí nà atdí ale nígù dhu

(Màt 8.1-4; Mrk 1.40-45; Luk 17.12-19)

¹² Atdíku, Yèsù nń́ì Gálilayà tó pbirì ò atdí kigò ò. Ní, kíkí álù ngbóna kóró atdí ale nń́to ndi, ndàdù Yèsù nála. Ní kńra, ndítsi ndibvu Yèsù-ònzì, ndàpbà nyina adzikpa nyú rò, ndàdù ndítsò Yèsù rò ndàti: «Ádrùngbálé, nyi nyòzè ka nń́, dhu òfò nga nyigù ma.» ¹³ Ní Yèsù agba ọ̀tsúna, ndàpbàlà kàngbò, ndàdù àtìnà kà nń́: «Ɔwà ma mòzè ka. Ní ógù nà!» Ní ányìrò rò tí, wòrí ale rò kíkí náadù ndàwù. ¹⁴ Wò dhu-dzidò Yèsù adù dhu ùya wò ale tò, ndàti: «Àpé nyunò wò dhu atdí ale tò màtí. Pbétù, àrà nyitè nyi nyògù dhu kùhanì tò, nyadù yà Músà bhà Ɔyatá núnunò perè nábhu Kàgàwà tò, ndínì iwà nyi nyògù dhu navi tí kóró ale tò.» ¹⁵ Wò Yèsù ònzì dhu-òyì nungà ndi atdídò. Ní, ihé-yà náadù àndu Yèsù tí, ndínì ì iri tí kà rúnona dhu, ndirò ndínì kígù tí nyuyatsi rí'ì andi. ¹⁶ Pbétù, Yèsù adúnà àrà ndìvà rò, ndàrà àdi lèngèlèngè rí'ì ngari ò, ndàdù àmbe ndítsò dò ányì.

Yèsù rě ngbóna úve ale nígù dhu

(Zàb 103.3; Màt 9.1-8; Mrk 2.1-12)

¹⁷ Atdíku Yèsù adì ndàmbe dhu núdhe dò indrù tò. Ní, Pbàfàrisáyó mà, Ɔyatá tó màlímó màná níiwú, 'òkò Yèsù tí. Abádhí níiwú Gálilayà mà Yùdeyà màná tó pbirì ò kóró pbanga ònà rò, ndirò Yèrùsàlemà tó kigò ònà rò màtí. Ndirò, yà Yèsù rí'ì nà Kàgàwà bhà ádrùngbànga tó obi náaràna kàbhu rò rìgù andi nà ale fíyó andi ò rò. ¹⁸ Nírò ní ndi indrù níiwú ngbóna úve atdí ale nà ótdù dò ì ànò rórò. Abádhí ambénà dhu ònzì dò idza ì itsu tí ka, 'àdù ìlinà Yèsù-ònzì. ¹⁹ Pbétù, abádhí rě kitsù tí ányì-dza dhu nń́ì obi tí, ihé-yà-okú dò rò. Ní, abádhí núpò kà nà idza dò, 'àdù idza dò-tsirò núngbe, 'ifo wò ale pbìndà ótdù màná imbi rò ònà, 'àdù ìlinà ihé-yà nzínzi ò Yèsù-ònzì. ²⁰ Ní, Yèsù itdègu kòrí ale rí'ì nà a'uta nálà, ní kàdù àtìnà wò ngbóna úve ale nń́: «Yà alé, pbùkù nzérénga núbà wà ndi.» ²¹ Ní, Ɔyatá tó màlímó mà, Pbàfàrisáyó màná náadù òkò 'àmbe inga nírè dò afíya ò, 'àmbe àtìnà dò: «Ádhi pbá ale wò wò dhu bhěyi rí dhu ùnò nzére nyú Kàgàwà nń́? Ádhi ndi indrù tó nzérénga núbà rádù inzà ní Kàgàwà kèlè

atdirò nùbà ka rò?» ²² Ní, Yèsù asù abádhí tó irèta, ndàdù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàti: «Ádhu nyí nyí'ì wòrí irèta-tidò nà afíkù ò nǐ? ²³ Ádhu ndi isó ró'ò ùnɔna ka kí rò? Tí kati: «Pbùkù nzérenga nùbà wà ndi», ndirò tí kati: «fva nyí, nyubhi?» ²⁴ Pbétù ma mòzè nyǎni dhu inè Ìndrù t'ídhùnà rari'ì ádrùngbǎnga tó obi nà yà adzi dǒ, ndùbà ìndrù tó nzérenga.» Nírò ní ndi kǎdù àtìnà wò ngbǔna úve ale nǐ: «Ma mátina inyi nǐ: «fva nyi, nyitdù indú ótdù, nyadù àrà pbùkù!»» ²⁵ Ní ányirǒ rò tí, wòrí ale níwà ndi ndidè, kóró ale-ònzǐ, ndàdù yà ndi ka kànòna dòná ótdù nídyì, ndàdù àràna pbìndà Kàgàwà nílè rǒ ndi ndàrà rórò. ²⁶ Ní kóró ale idho núuko atdidǒ. Abádhí ambénà Kàgàwà nílè dǒ atdidǒ, ùlè tí ì ùlè ɔɔɔ nǐ rórò, 'àdù àmbe àtìnà dǒ: «Indo mã mãla dhu ní idho rǐ ìndrù ùkǒ nǐ dhu!»

*Yèsù rǐ Lawì nánzi dhu
(Màt 9.9-13; Mrk 2.13-22)*

²⁷ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù ahù idza rò, ndàdù pàratà tó atdi ndombè, Lawì tí kátina nála pàratà t'úfótá tó bìrò ǒ àdi ró. Ní, Yèsù adù àtìnà kà nǐ: «Írà owùdu ǒ.» ²⁸ Ní Lawì adù ndìvà, ndùbhà kóró fóná ì'ì dhu-tsí, ndàdù àrà kǔwù ǒ.

²⁹ Wò dhu-dzidǒ, Lawì adù ádrùngbǎ mùhendù nónzi Yèsù tò pbìndà dzá. Ányì-dzá, abádhí ní'ì ònyù-tsùnǎ atdíkpa pàratà t'úfótá tó ibí pbàndómbé mànà, ndirò ngùkpa ale mànà. ³⁰ Ní, Pbàfàrisáyó mà, fiyó Úyátá tó màlímó mànà náambénà ònu dǒ nzínziya ǒ. Ní, abádhí ivú dhu Yèsù bhà ábhàlǐ-tsù 'àti: «Ádhu nyí nyí dhu ònyù, nyádù dhu òmvù atdíkpa pàratà t'úfótá tó pbàndómbé mà, ndirò nzérengatále mànà nǐ?» ³¹ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ìmbǎ rí'ì andi nà ale náarí nzǐ mùngangà-atdyú nóho. Pbétù kǎtdyú òho arí ní andi nà rí'ì ale kèlè. ³² Ma mirà nzá ídzi ale núnzi. Pbétù, ma mirà ùnzìnà ní nzérengatále, ndíní ì nùgèrè tí 'ùbhà fiyó nzérenga.»

*Yèsù bhà irèta ònyù t'ónyuta-tsù t'útsita dǒ
(Màt 9.14-17; Mrk 2.18-22)*

³³ Wò dhu-dzidǒ, Pbàfàrisáyó mà, nzínziya ǒ Úyátá tó màlímó mànà náati Yèsù nǐ: «Bàtizò núbhǒ arí Yùwanì bhà ábhàlǐ mà, fàkà ábhàlǐ mànà náarí ònyù t'ónyuta-tsù nùtsi, 'àdù àmbe 'ìtsò dǒ àpàpì. Pbétù, pbùkù ábhàlǐ kèlè náarádù òko 'àmbe dhu ònyù dǒ, 'àdù àmbe dhu òmvù dǒ.» ³⁴ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nyí nyirè tí dhu nyí rǎràdù àdhìngbǎ ka kùndà nǐ mùhendù ò iwù ale nágo obi nǐ ìnzǐ ònyù nɔnyu tí, àzèmbè inè ì ní'ì atdíkpa akpa-tsi mànà òná kàsùmì ǒ? ³⁵ Pbétù, idho ní'íya inè, yà akpa-tsi

nívà ka kí abádhí nzínzi ǒ rò òná. I idho ǒ ní ndi, abádhí nùutsiya ònyù t'ònyuta-tsù.»

³⁶ Yèsù adù yàrí mbólí náwe átò abádhí tò. Kǎti: «Ìnzí atdí ale mà rǎdù kèlèmù tí ndì ndíílna dhu nífa mberù-owútá ǒ rò, ndàdù àpbanà mberù-ayí ǒ. Kǎpe kònzì ndi dhu bhéyi, ní rǎdù ndi mberù-owútá nínza ìnzǎ tí. Ndirò, ndi kèlèmù mà rí nzí àdù ì àko mberù-ayí nà. ³⁷ Ndirò, ìnzí ka kádù òwáyí-owútá nùdho andu-ayí ò, akye ndi òwáyí níwùna ì andu-ayí ò, rǎdù ì andu nótrè, ndi òwáyí rǎdù ndùfù obvò nǎ. ³⁸ Nírò, dhu òfò nga kudho òwáyí-owútá andu-owútá ò. ³⁹ Ndirò, ìnzí òwáyí-ayí nòmuvù ale rǎdù ndòzè ndòmuvù òwáyí-owútá tdítǒ, kà rǎdù àtìnà òwáyí-ayí rǎrǎ ndi òvòvù nídhuní.»

6

Yèsù bhà irèta sàbatù-idhò dǒ

(Màt 12.1-14; Mrk 2.23-3.6; Luk 13.10-17; 14.1-6)

¹ Atdíku, sàbatù-idhò ǒ, Yèsù mà pòbìndà ábhàlǐ mànà náakò 'àmbe owu dǒ nghanù tó inga òna nǎ údà otu ǒ. Ní kàbhà ábhàlǐ náadù 'òpè 'òwù otu-igì dǒ rǐ'ì nghanù náfa rǒ, 'àdù owu ìnyìnà rǒ òtsúya-tsíró, 'àdù kpòna nùka. ² Ní, ngúfe Pòbàfàrisáyó náadù dhu ìvu Yèsù bhà ábhàlǐ-tsù 'àti: «Ádhu nyí nyí ìnzá àlè tó Úyátá návi kònzì sàbatù-idhò ǒ dhu nónzì ní?» ³ Ní, Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàti: «Nyí nyàpè tí obhó Dàwudì anzì atdíku, àwù nà ì í'ì róná ale mànà rò dhu nózù? ⁴ Àbadhi náatsù Kàgàwà bhà idza, ndàdù perè tí ka kùbho Kàgàwà tò mùgati nùgù ndònyù. Kádù kùbhà átò róná ale tò, àzembè àlè tó Úyátá nóngó àtìnà ndi mùgati ònyù rǎdù rǎrǎ pòkùhání kèlè víya dǒ rò?» ⁵ Yèsù adù àtìnà tdítǒ abádhí nǎ: «Ìndrù t'ídhùnà, ní sàbatù-idhò dǒ ádrèngbǎle.»

Yèsù rǐ òtsúna ótsù ale nígù dhu

(Màt 12.9-14; Mrk 3.1-6)

⁶ Ngǎtsi nínganí sàbatù-idhò ǒ, Yèsù náatsù unduta-dza ò, ndàdù ndòpè ndùdhe dhu ìndrù tò. Ní, atdí ale, fangà tó òtsúna ótsù ní'ì ànyì-dzá. ⁷ Ní Músà bhà Úyátá tó màlímó mà, Pòbàfàrisáyó mànà náambénà Yèsù nándà dǒ atdyúya nyù nà, ndíní ì ala tí kàrà tí àdù wò ale nígù ìgù sàbatù-idhò ǒ. Obhó tí, abádhí azè 'àbà kòbhè ì ádù dòná dhu. ⁸ Pòbétù, Yèsù nùuni abádhí rǐrèna dhu. Ní, kádù àtìnà wò òtsúna ótsù ale nǎ: «Íva nyi, nyidè ndoró kóró ale-ònzí.» Ní, wò ale adù ndìvà, ndidè wò Yèsù ìtè ró. ⁹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìnà abádhí nǎ: «Ma mí dhu níwù tsùkú: àlè tó Úyátá návi tí àvì kònzì ìdzì dhu mà, ndirò ngǎtsi nǎ kònzì nzére dhu

mà ìndrù tò? Ndirò, kǎvi tí àvǐ kigù ìndrù bhà ípirõnga, ndirò ngǎtsi nǐ, kǔbhà ndi ale rònè?»¹⁰ Wò dhu-dzidõ, Yèsù andà kóró kòrí ale dò nga, ndàdù àtìna wò ɔtsúna ótsù ale nǐ: «Ígba ɔtsúnú!» Wò ale náadù ɔtsúna nígbà: ndi ɔtsúna ràdù ndàto, ndògù.¹¹ Pbétù, abádhí náakó atdíidõ, 'àdù 'òpè 'àgò ì nzínziya ɔ, àdhu mà àkǎ ì rònzi Yèsù-rõ dhu dõ.

Yèsù rǐ pbìndà atdí kumì dòná ɔyõ nà uvitatále nòvò dhu (Màt 10.1-4; Mrk 3.13-19; Kas 1.13)

¹² Atdíku Yèsù núupò pbìrì dò, ndàrà ndìtsò. Ní, kǎdì ànyì, ndìtsò ndi kurà Kàgàwà rò.¹³ Ní inga núbho rò, Yèsù núunzi pbìndà ábhàlǐ, ndàdù atdí kumì dòná ɔyõ nà ale nòvò nzínziya ɔ rò. Kǎdù abádhí ɔvò nòvò uvitatále tí. Yàrí ní ndi ì ale-ɔvò: ¹⁴ Simoni, yà Yèsù adù ɔvòna nòvò átò Péterù tí mà, adònà Àndèreyà mànà. Yàkòbhò mà Yùwanì nà. Filipò mà Bàrtòlòmàyò nà. ¹⁵ Mátayò mà, Tùmasì nà. Yàkòbhò, Àlùfayò t'ídhùnà mà, Simoni, yà atdíidõ ndi ngyénà fǐyó pbìrì dõ ale mànà. ¹⁶ Yudhà, Yàkòbhò t'ídhùnà mà, Yudhà Ìskàriyòtá, yà Yèsù nipfo ndàbhù òmvù-fó mànà.

Yèsù rǐ dhu núdhě, ndàdù àrà andi nà ale nígu rõ dhu (Màt 4.23-25; 5.2-12; Mrk 3.7-13)

¹⁷ Wò dhu-dzidõ, Yèsù mà, pbìndà atdí kumì dòná ɔyõ nà uvitatále mànà náawú pbìrì dò rò, 'ìwù ùvò kyèngyèrù dõ, yà ábhõ ngǔkpà pbìndà ábhàlǐ rǐ'ì ró. Ányìrõ, ábhõ ihé-yà ní'ì átò. Ì ale níwú Yùdeyà tó pbìrì ò rò, Yèrùsàlemà tó kigò ò rò, ndirò ádrùngbá rèrù-bidõ arí'ì kigò, Tirò mà Sìdònà nà tí kátina ò rò.¹⁸ Abádhí níwú, ndíní ì iri tí Yèsù rǎnɔna dhu, ndirò, ndíní kǐgú tí nzínziya ɔ rǐ'ì andi nà ale. Ní Yèsù adù abádhí nzínzi ɔ nzére-alafí náarávu ròyá ale nígu.¹⁹ Kóró ale, yà andi nà rǐ'ì, nóowúnà 'òzè rõ 'àpbàlǎ Yèsù-ngbò. Obhó tí, kà-nyutsì rò ráhu ádrùngbànga tó ɔbi náaránà kóró ale nígu rõ fǐyó andi ɔ rò.

Hirò nɔnziya ale mà, àpbè ɔ okoya ale mànà (Màt 5.1-12)

²⁰ Wò dhu-dzidõ, Yèsù adù pbìndà ábhàlǐ dò nga àndà, ndàdù àtìna ì ábhàlǐ nǐ:

«Nyǐ nyònzì wà hirò yà nǎkù tí nyǐ nyǐ'ì rò, Kàgàwà nòɔnyaya idzi dǎkú nídhunǐ.

²¹ Nyǐ nyònzì wà hirò yà àwù nà nyǐ nyarí'ì kòmbí rò, nyǐ nyulèya ònyè nǐ nídhunǐ.

Nyǐ nyònzì wà hirò yà nyǐ nyarí òdzi kòmbí rò, nyǐ nyokoya ɔgbótá ɔ nídhunǐ.

²² Nyǐ nyònzì wà hirò yà ìndrù nòndrò nyǐ, 'àdù nyǐtu nzínziya ɔ rò, 'àdù òwu dhu ùnò rõ nyǐ nǐ, ndirò 'àdù

òwu nyòzè rǒ nzéere ale tí Ìndrù t'ídhùnà-okú dò rò rǒ.

23 Nyàbhu idhèku rìka ndì, ndirò nyòbhè nyí dhèdhe-okú dò rò, fùkú perè ní'íya ádrungbá nyú òrù-akpà ò nídhuní. Obhó tí wò dhu bhèyi tí abádhí t'ábáya náavù pbànábí rǒ.

24 Pbétù, nyí nyí'ì àpbè ǒ, nyí ònzitále tí rò, nyí nyábà wà nyàbhù rí nyònzì hirò dhu nídhuní.

25 Nyí nyí'ì àpbè ǒ yà kòmbí nyí nyarí'ì ònyù nà abhàbhó rǒ,

nyí nyokoya àwù nà nídhuní.

Nyí nyí'ì àpbè ǒ, yà kòmbí nyí nyarí òko ugbótá ǒ rò, nyí nyokoya izu ǒ, ndirò nyàdù àmbe òdzi dǒ nídhuní.

26 Nyí nyí'ì àpbè ǒ yà kóró ale náarí nyílè rò, ndi dhu bhèyi tí, abádhí t'ábhúya níilè tító tó pbànábí nídhuní*.»

Yèsù rí dhu núdhè òmvù nózè ka kí dhu dǒ dhu (Mát 5.38-48; 7.12a)

27 «Pbétù, nyí yà nyí nyí ma múnona dhu nári rò, ma máтина nyí nǐ: Nyòzè fùkú òmvù. Nyònzì ídzìnga yà nyí nóndrò ale tò. 28 Nyàso nyòfù arí ale. Ndirò, nyítsò nyí nyùdhù arí ale dǒ. 29 Atdí ale náapé atdídhená binu-bhu nópbì, ní ágèrè ngàtsi kà ròpbì átò. Ndirò, atdí ale náapé pbùkù orú mùdzarè nídyì, ní àpé nyúvò nyí ìnzì kà ridyì pbùkù sìmisì átò. 30 Dhu nònzì funú ale tò dhu àkà nyarà ndi dhu àbhu rǒ. Ndirò, atdí ale náapé indú dhu nídyì, ní dhu àkà nzá nyudyò ka. 31 Ōnzì dhu ngàkpà ale tò àdhàdhì nyí nyòzè abádhí rònzì ka indù dhu bhèyi. 32 Nyí nyapé yà nyí nózè ale kèlé nózè, ní nyí nyìrè tí nga nyí ràràdù ídzìnga nábà àbà? Nzéreatále mà nózè yà ì nózè ale átò! 33 Ndirò nyí nyapé ídzìnga nónzì yà fùkù arí kònzì ale tò tí, ní nyí nyìrè tí nga nyí ràràdù ídzìnga nábà àbà? Nzéreatále mà náarí dhu ònzì átò ndi dhu bhèyi tí! 34 Nyí nyapé dhu ùwù yà nyí nyà'ù ndi dhu àdu rádù fùkù ale tò tí, ní nyí nyìrè tí nga nyí ràràdù ídzìnga nábà àbà? Nzéreatále mà átò náarí dhu ùwùwù yà fíyò rádù kàdu ale tò! 35 Pbétù nyí, nyòzè fùkú òmvù, nyàdù ídzìnga nónzì fíyò. Ndirò, nyàdù nyùwu dhu ìndrù tò, ìnzá nyí nyìrè nga abádhí rǎdùna fùkù dhu dǒ rórò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyabáya ádrungbá perè. Ndirò Kàgàwà, yà kóró dhu dǒ arí'ì ale náanziya nyí pbìndà inzo tí. Obhó tí, kǎrí ídzìnga nónzì yà ìnzì arí fíyò ka kònzì dhu tó ídzìnga núní ale tò, ndirò nzéere dhu ònzì

* 6:26 6.26 Ìsa 5.22

arí ale tò màtí átò. ³⁶ Nyàvi fùkú ídzìnga ìndrű tò, àdhàdhì Àbakù Kàgàwà náarí kàví dhu bhèyi.»

*Yèsù rĩ dhu núdhě ìndrű-ànyă t'ítđita dđ dhu
(Màt 7.1-5)*

³⁷ «Dhu àkă nzá nyănò ìndrű-ànyă, akye Kàgàwà náaraya ànyăkù ùnò nĩ. Dhu àkă nzá nyítđì anya ìndrű dđ, akye Kàgàwà náaraya anya ìtđì dükú nĩ. Dhu àkă nyübà dhu ìndrű tò, ndínĩ Kàgàwà náadùya tí dhu ùbà fùkù. ³⁸ Dhu àkă nyăbhù fùkú r'ì dhu ìndrű tò, ndínĩ Kàgàwà adùya tí dhu àbhù fùkù. Ka kitròya dhu fùkú ísòwũ ò ídzì mùgèrè ò, ràlè, ròyì ndì, kadù òsònà, kape, kadù ìranà mbèyi nyú. Obhó tí, ka kudhèya dhu fùkù àdhàdhì yà nyĩ nyarí dhu núdhě ngăkpà ale tò ònà mùgèrè ò.»

³⁹ Yèsù adù yàrí mbólí ùnò átò abádhí tò, ndàti: «Atdí ndùmùndúmú t'ádù ngătsi ndùmùndúmú núnđà ùnda? Ìnzì akèkpá màtí: abádhí rădù 'àwà óyó kóró ibhu ò. ⁴⁰ Ìnzì atdí ábhăĩ bhà ìrèta mà náaróse pbìndà màlimò bhà ìrèta dònă. Pbéťù, mbèyi ka kùdhe dhu fìndà ábhăĩ bhà ìrèta rădù àkăkă pbìndà màlimò bhà ìrèta nà. ⁴¹ Ádhu nyi nyádù nyoze nyala òdhìnù-nyìkpó ò ìtsì kíkò-ngba kèlè, ìnzì nyadù nyìkpónù ò ìtsì itsukpó-tsùdó-ngba nyú nínè nĩ? ⁴² Nyi nyádù àtìnà ìngbà dhu bhèyi òdhìnù nĩ: <Òdhí, ìtsè midyi nyìkpónù ò r'ì kíkò,> àzèmbè nyi nyongó ì'ì ìnzì nyi nyì nyìkpónù ò r'ì ìtsukpó-tsùdó-ngba nyú nínè ró? Ìnyi, óyóyó idàna nà alé, ìdyì pé nyìkpónù ò r'ì ìtsukpó-tsùdó-ngba angyi, ndirò ní ndi nyi nyádù òdhìnù-nyìkpó ò r'ì kíkò nídyi nyi nyi tí dhu nála mbèyi.»

*Yèsù rĩ dhu núdhě itsu núnĩ ka karí kpõna rđ dhu dđ dhu
(Màt 7.16-20; 12.33-35)*

⁴³ Wò dhu-dzidđ, Yèsù adù àtìnà: «Ìnzì ídzì itsu-tidò rădù nzére itsu-kpõ ní'ò. Ndirò, ìnzì nzére itsu-tidò rădù ídzì itsu-kpõ ní'ò. ⁴⁴ Kóró itsu-tidò núnĩ ka karí kpõna nyú rđ. Ìnzì ka kádù mùtini-kpõ nópè ilé dđ, ndirò ìnzì ka kádù vñyò-kpõ nópè okpèna nà itsu dđ. ⁴⁵ Ídzì afina nà ale náafi ò rò aráhu dhu ní ídzì dhu. Ndirò, nzére afina nà ale náafi ò rò aráhu dhu ní nzére dhu. Ale-tsù náarí òrina dhu ní ale-afi rübhi ìrèna rđ atdíđ dhu.»

*Óyó idza-tidò tó mbólí
(Màt 7.24-27)*

⁴⁶ «Ádhu nyi nyarí mitdè, nyămbe àtìnà dđ: <Ádrùngbăle! Ádrùngbălé,> ìnzì nyádù ma múnõna fùkù dhu ònzì ní? ⁴⁷ Ma mí pé tidu ò rírà ale, ndirò ma múnõna dhu, ndàdù ndi dhu ònzì, ní rădù ndòfò nà ale nítè fùkù. ⁴⁸ Ndi ale níli ndi

yà p̀b̀ìndà idza napè ndòsì ale bhěyi. Kăgyè p̀b̀ìndà idza-bhu mběyi nyú ndàrà ìsì bhalabhala dǒ, ndàdù idza-pfò nórù ndi bhalabhala dǒ. Ní, igye níkǒ, idha rùtù nǐ rò, idha náakpà ndi idza-pfò, ìnzì ngbǒna mà ràdù ndàyà, mběyi nyú ka kasì ndi idza nídhuní. ⁴⁹ P̀b̀étù, ma mú̀nɔna dhu níri rí, ìnzì ndàdù ndi dhu nónzì ale, níli ndì yà adzi-ví ǒ p̀b̀ìndà idza nasì inzà ndì ndògyè bhùna rórò ale bhěyi. Igye níkǒ, idha rùtù nǐ rò, idha náakpà ndi idza-pfò, ràdù ndùgòlò ányìrò rò tí, ràdrù ndì atdíǒ.»

7

*Yèsù rí p̀b̀ànówí tó ádr̀̀ngbǎle bhà kasutále nígũ dhu
(Màt 8.5-13; Yùw 4.46-54)*

¹ Yèsù níitdègu yà ndì ndúbhi ù̀nò̀nà rǒ ìndrù tò dhu t'únɔta níto, ní kǎdù àrà Kàpèrnàwumù tó kigò ò. ² Ányì, P̀b̀arómá tó p̀b̀ìrì ǒ atdí miyà p̀b̀ànówí dǒ ádr̀̀ngbǎle bhà kasutále ní'ì afína rǒ ka kóɔna ró. Ndirò ndi kasutále ní'ì atdíǒ kòzè. ³ Ní wò ádr̀̀ngbǎle níitdègu Yèsù dǒ ka kúnɔna dhu níri, ní kǎvì P̀b̀àyàhúdì nzínzì ǒ ngúfe p̀b̀àkùrǔ rǒwù Yèsù nánzì, ndín'ira tí p̀b̀ìndà kasutále nígu. ⁴ Kǒkò p̀b̀àkùrǔ náawù ù̀vò Yèsù-tí'ò, 'àdù 'òpè 'ìtsò ì atdíǒ Yèsù rǒ, 'àti: «Yà mà nivì tinu ò ádr̀̀ngbǎle náká wà nyonzi dzùnàna. ⁵ Àbadhi nózè tikàdɔ atdíǒ. Ndirò, ka ní ndi fàká unduta-dzà nábhɛ kosi.» ⁶ Ní, Yèsù mà náadù òwu atdíkpá kǒkò p̀b̀àkùrǔ mànà. Ní, ìkyèrǒ abádhí òkò wò p̀b̀ànówí dǒ ádr̀̀ngbǎle bhà idza-lí'ò ì owu tí ù̀vò rórò, ndi ádr̀̀ngbǎle náadù ɔdhína nóvì rǒwù dhu ù̀nò Yèsù tò, 'àti: «P̀b̀ànówí dǒ ádr̀̀ngbǎle ràtina nyi nǐ: <Ádr̀̀ngbǎlé, nzítù afínu! Inzá ma màli ma nyi nyádù òtsù p̀b̀ìndà idza ale bhěyi.> ⁷ Ndi dhu-okú dò rò átò ní ndi, ma màdìna ìnzì marà ma-tírò tinu ò. P̀b̀étù, òrì atdí dhu kèlě, ní p̀b̀àkà kasutále ràdù ògù ògù. ⁸ Ìma nyú, yà ma mí'ì rò, ma mí'ì inè dùdu-tsíró ádr̀̀drǒ ale nà. Ndirò, ma mí'ì inè ma marúvina p̀b̀ànówí nà. Ma mapé àtina atdí mùnowì nǐ <Árà!> Ní kà ràdù àrà. Ndirò ma mapé àtina ngǎtsi nǐ <Ìrà!>, ní ndi tsí ràdù ìrà. Ndirò, ma mapé àtina p̀b̀àkà kasutále nǐ <Ŋzi yà dhu!>, ní kà ràdù kònzì.» ⁹ Ní Yèsù níitdègu wò p̀b̀ànówí dǒ ádr̀̀ngbǎle núnò dhu ìri, ní idhɔ núukɔ atdíǒ. Ní, Yèsù adù ndàgere ndàti yà owùna ǒ rúbhi iwu rǒ ihé-yà nǐ: «Ma màtina nyi nǐ: inzà ma màpè yà dhu bhěyi a'uta-tidò nà ale nálǎ P̀b̀àisràyélí tó p̀b̀ìrì ǒ màtí.» ¹⁰ Kǒkò p̀b̀ànówí dǒ ádr̀̀ngbǎle nóvina Yèsù-tí'ò ɔdhína níitdègu 'àdù, 'iwù ù̀vò idza, ní abádhí náatù wò andi nà ì'ina kasutále iwà ògù ró.

Yèsù rí atdí abvo-àyi bhà ingba níkyě dhu

11 Wò dhu-dzidõ, Yësù náarà Nàyinà tí kátina pbanga ò. Kàbhà ábhàlǐ, ábhõ ihé-yà mànà náadù kùndà ányì. 12 Ní, pbanga ò kótsù ró kàrà àhù rò ní ndi, ka kubhínà òwu rǒ atdí abvo nà, ndínǐ ka kowu tí òtdùnà. Ndi abvo ní'ì atdí tí arí'ì atdí abvo-àyi-fó ngbángba-abvò. Ndi pbanga ǒ ábhõ ale nyú ní'ì atdíkpá ì ówu ndi abvo-àyi mànà kàbhùlì ò ró. 13 Ní ka ndi ndàla rò, Ádrùngbǎle Yësù náabà izu atdídõ kàdõ, ndàdù àtìnà kà nǐ: «Nzõdzi iyá!» 14 Ní kǎdù indri ndàlǔ ótdù-ngbò, ka nàno ale ràdù ìko. Ní Yësù adù àtìnà: «Mǔlě-ngbá, ma mátina nyi nǐ: ívà nyi.» 15 Ní wò òvòvènà ale nívà ndi, ndàdi sùnátù dõ, ndàdù òte nópè. Ní Yësù adù kàdu íyànà-fò ò. 16 Wò dhu-dzidõ, òdo nísí kóró ale ò. Ní, abádhí nùlè Kàgàwà, 'adù àtìnà: «Kàgàwà bhà ádrùngbǎ Nabì náhù wà àlě-nzínzi ǒ, ndirò Kàgàwà nírà iwà pbìndà ale-kùmbà nónzi.» 17 Wò Yësù ònzì dhu-òyì náadù àkǎ kóró Yùdeyà tó pbìrì ǒ, tiná arí'ì ngǎkpà pbanga mànà.

Bàtizò nubhónà Yùwanì bhà ábhàlǐ ròwù dhu ivu Yësù-tsǔ dhu

(Màt 11.2-19)

18 Wò dhu-dzidõ, Yùwanì bhà ábhàlǐ náadù wò Yësù ònzì dhu náwe kóró fiyó màlimò tò. Ní, Yùwanì náanzi óyõ ale abádhí nzínzi ǒ, 19 ndàdù òvinà ròwù dhu ivu Ádrùngbǎle Yësù-tsǔ 'àti: «Nyi tí yà mǎ marí òdona, ndínǐ ira tí ale? Ndirò mǎ màkǎ tí mǒdò vurò ale?» 20 Kǒkò Yùwanì níyì ale níitdègu ìwu ùvò Yësù-tí'ò, ní abádhí níyú dhu Yësù-tsǔ 'àti: «Bàtizò nùbhõ arí Yùwanì níyì mǎ mǐwù dhu ivu tsùnù, nyi ràtí yà mǎ marí òdona, ndínǐ ira tí ale, ndirò mǎ rǎkǎ tí mǒdò vurò ale?» 21 Wò ndi kàsùmì ǒ tí, Yësù níigú ibí ale nyú fiyó andi mà, nzére arí ì ònzi dhu mànà ǒ rò. Kàránà nzére-alafí nípfo rǒ indrù ò rò, ndàdù ibí ndùmùndùmú-nyìkpó nábhù rùngbe ì. 22 Nírò ní ndi kǎdù dhu àdu Yùwanì ìvinà ale tò, ndàti: «Nyòwu nyàwe yà nyì nyálǎna dhu mà, yà nyì nyírìna dhu mànà Yùwanì tò. Kà tò nyì nyáwěna dhu ní: ndùmùndùmú-nyìkpó rǎròwu 'ùngbe rǒ, 'adù inga àla. Òtsótsù ale rǎròwu ùgu rǒ, 'adù ùbhi mběyi. Kíkí nà ale rǎròwu ùgù rǒ, ìwì ràdù òwu inga nírì rǒ. Ùvǎve ale rǎròwu ìkye rǒ, ùtdǔ ka kùtdǔ ale ràdù 'ùngbe. Ndirò, nǎkùtále rǎròwu Ídzi Màkùrù nírì rǒ. 23 Hirò nonziya ale ní yà ìnzì rí 'àwà okúdu dò rò ale.»

24 Kǒkò Yùwanì ìvinà ale níitdègu 'ìvà 'òwù, ní Yësù adù ndòpè ndàwe dhu ihé-yà tò Yùwanì dõ. Kǎpè ndòngù dhu abádhí-tsǔ, ndàti: «Ádhi nyì nyawù àndànà rùngù ò? Tí awe rǐ ònángà núttyǎ izò? 25 Ádhi nyú nyì nyawù àndànà? Tí orú odziya nà mùdzarù nǎfõ ale? Pbétù, orú odziya nà

mùdzarè nùfǒ ale, 'àdù òko ònzì ǒ, nótù nyí nyádù ádròdrǒ kámá-idzà ǒ. ²⁶ Ní ádhi nyú nyí nyawù àndàna olu? Tí Kàgàwà bhà nabi? Obhó tí, nyí nyawù Kàgàwà bhà nabi nándà. Pbétù ma mátina nyí nǐ, iwà kà ròsè nabi dònà màtí. ²⁷ Kòkú dò rò nga ní ndi ka kandí dhu kati:

«Kònnǐ ma mòvì pbàkà mùkèngyè angyi indù,
ndínǐ nyi nyúbhi òná otu nobhòlo tí*»

²⁸ Ma mátina nyí nǐ, yà tsibhále nyú núugu yà adzi dǒ ale nzínzi ǒ, Yùwanì dònà òsè ale rǐ'ì mbá. Pbétù, yà ákě ale tí ka kálàna òrù-akpà ǒ Ádrùngbá kamà Kàgàwà bhà idzi ǒ ale, nósè wà Yùwanì dònà.

²⁹ Yùwanì rùnona dhu nírì kóró ale, pàratà tó pbàndómbé mànà, náa'ù Kàgàwà ózè ì rònzi dhu, 'àdù bàtizò àlǔ Yùwanì-fó. ³⁰ Pbétù, Pbàfàrisáyó mà, Ʋyátá tó màlímó mànà náadhò Kàgàwà òzè 'ònzì dhu. Ní ndi dhu-okú dò rò, abádhí náadù nzá 'òzè 'àlǔ bàtizò Yùwanì-fó.

³¹ Yà indo arí ale nyú núdhe ma mádù àdhà bhà rǒ? Abádhí núli ì àdhà bhà bhěyi? ³² Abádhí núli ì yà pbanga-tsidǒ ì nùndu nzónzo bhěyi. Atdídhena rádù òwu ɔdhiya núnzi rǒ ikǔ ǒ, 'àti: «Mǎ mǎmì mbá ɔbé tó adyi rùgě ǒ màtí fǔkù, ní nyí nyádù nzá òbè. Ndirò, mǎ mùyù mbá làngáyí tó adyi mà fǔkù, ní nyí nyádù nzá òdzi.» ³³ Obhó tí, bàtizò nubhónà Yùwanì níra, ìnzǐ ndàrà ònyù nónyù rǒ, ìnzǐ ndàdù dhu mà nómvù. Ní, nyí nyadù àtina, nzére-alafí rǎrǐ'ì kà-ò. ³⁴ Ndi dhu bhěyi tí, Ìndrǔ t'ídhùnà nírà, ndàrà dhu ònyù rǒ, ndàdù dhu òmvù. Ní, nyí nyarádù kàtì òna óvò ale, ndirò atdí dǒ arí ndòmvù ale tí. Ndirò, nyí nyarádù kàtì pàratà tó pbàndómbé mà nzérengatále mànà ì nózè ale tí. ³⁵ Pbétù, dhu-ònga t'óvòta tó obhóngà náarí ndávì kà-nyutsì rò àhu dhu-otù ǒ.»

*Yèsù rǐ dhu núbà nzérenga tó tsibhále tò dhu
(Màt 26.6-13; Mrk 14.3-9; Yùw 12.1-8)*

³⁶ Atdí Mùfàrisayò náanzi Yèsù 'òwù dhu ònyù mànà pbìndà. Ní, Yèsù arà, ndòtsù kabhà idza, ndàdù àdi ndàmbe dhu ònyù dǒ. ³⁷ Ní kòmbómbí tí, ndi kigò ǒ nzérenga tó atdí tsibhále níri Yèsù rǐ dhu ònyù Mùfàrisayò bhà idzá rò dhu. Ní kǎdù ìrà àlùbatrò tí kátina odu nǐ ka kóbhòlò tsúpà nà foná Yèsù-tí'ò. Ndi tsúpà ò ì'ì dhu ní ndrùù róngu akye. ³⁸ Ní, kǐtsi ìde Yèsù tí olù nǎ rò, ndàdù ndòpè ndòdzì. Ní òdzi ndì ndódzi rórò, kǎdù ndàgu ndàmbe Yèsù-pfò-ngbò nímo dǒ nyina-dha nǐ, ndàdù ùndonà dònà-ká ní. Tdítdǒ, kǎdù Yèsù-pfò námbo, ndàdù ndrùù róngu akye núdho dòyá.

* 7:27 7.27 Uvt 23.20; Màl 3.1

³⁹ Ní wò Yěsù nànzìnà ònyù tò Mùfàrisayò nítdègu wò dhu nàlá, náadù ndòpè ndàmbe àtìnà dǒ afína ò: «Yàrí ale í'íná gukye Kàgàwà bhà nabi nyú tí, ní kàmbènà pé wò ngbǒna nùlǔ rí tsibhále rǎrǎ àdhi dhu núnǐ. Kàmbènà pé dhu núnǐ íyàdhiyà rǎrǎ nzérenge tó tsibhále.» ⁴⁰ Ní, Yěsù apè òte ndàtí wò Mùfàrisayò nǐ: «Simonǐ, ma mòzè mənò atdí dhu indù.» Ní Simonǐ adù àtìnà: «Màlimǒ, ́no nà ndi dhu.» ⁴¹ Ní Yěsù adù àtìnà: «Atdí ale náabhù fùrangà óyǒ ale rùwù foná: atdí ale tò kǎbhù imbò miyà fùrangà-kpǒ, ndirò ngǎtsi ale tò kǎbhù imbò kumì fùrangà-kpǒ. ⁴² Ní ìmbǎ kǒkò óyǒ ale rǐ'í kóró, wò ì wùwù fùrangà nádú ì'í nǐ fangà nà rò, wò ale náadù dhu ùbà óyǒ kóró abádhí tò, ìnzǐ rùbho fiyó wànzá. Ní, ádhi ndi nyi nyùnì rò, kǒkò óyǒ ale nzínzi ò atdí dǒ rádù wò fùrangà nùwù fìndà ale nózè?» ⁴³ Simonǐ adù dhu àdu Yěsù tò, ndàtí: «Ma mènì rò, atdí dǒ rádù wò ale òzè ale ní yà ábhǒ fùrangà tó wànzá ka kùbà fìndà ale.» Ní, Yěsù adù àtìnà Simonǐ nǐ: «Nyi nyùnò wà obhó dhu nyú.» ⁴⁴ Wò dhu-dzidǒ, Yěsù adù ndàgere, ndàndà wò tsibhále, ndàdù àtìnà Simonǐ nǐ: «Nyi nyàla tí wà wò tsibhále, Simonǐ? Ándà, ma mìtsù pbùkù idza, ní nyi nyìbhò nzá ale-pfò tó idha mà idù. Pbétù, wò tsibhále nú'ò pfòdu nyina-dha nyú nǐ, ndàdù ngbǒna núndo dóna-ká nyú nǐ. ⁴⁵ Nyi nyàmbǒnà nzá ima, nyi nyí makǒ rò. Pbétù, yà pbùkù idza ma mìtsùnà rò, íyàdhiyà rǐ'í inè pfòdu námbo rǒ ndi ndàrà ró. ⁴⁶ Nyi nyitdèna nzá akye mà dùdu-tsí ró. Pbétù, íyàdhiyà nùdho ndrùù róngu akye nyú pfòdu dǒ. ⁴⁷ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma mí dhu nóvò kpangba indù. Wò tsibhále návi ádrùngbǎ àzè nyú idù. Ní, ndi dhu-okú dò rò, ma mùbà wà kǎbhà nzérenge kóró. Pbétù, akekpa dhu ka kùbà fìndà ale bhà àzè narí ákě kèlě yà fìndà dhu nùbà ale tò.» ⁴⁸ Yěsù adù àtìnà wò tsibhále nǐ: «Ma mùbà wà pbùkù nzérenge.»

⁴⁹ Ní kǒkò Yěsù mà rùbhi dhu ònyù rǒ mànà ale náadù 'òpè 'àmbe àtìnà dǒ afiyya ò: «Íngbà ale-tidò yà indrù bhà nzérenge mà nùbà rádù indrù tò?» ⁵⁰ Pbétù, Yěsù adù àtìnà wò tsibhále nǐ: «Pbùkù a'uta nígu wà nyi. Ní àrà mbèyi.»

8

Yěsù-owù ò ubhi vèbhále

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yěsù núubhi kigò ònǎ, ndirò pbanga ònǎ màtí. Kǎránà Ídzi Màkùrù núnò rǒ, ndàdù àrà òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi tó màkùrù nóvò rǒ indrù tò. Ní, atdí kumì dóná óyǒ nà kǎbhà ábhàlǐ mà, ² yà kípfo nzére-alafí òyà rò, ndirò yà kígú fiyó andi ò rò ngúfe vèbhále

mànà, nóowúnà ùbhi rǒ atdíkpá kà mànà. Yàrí ní i vèbhále-ovò: Màngàdalà tó kigò ǒ Màriyà, yà àrùbhù nzére-alafí Yèsù ipfo ònà rò, ³ Zǎni, Kuzà bhà ingba-tsánà. Ndi Kuzà ni'ì Hèròdè bhà mali nòdónà ale. Ndirò ni'ì Sùzanà mà, ibí ngǔkpà vèbhále mànà. I vèbhále ní yà Yèsù mà p̀bìndà ábhàlì mànà ní dzànà ònzì rǒ owúnà foyá dhu nǐ vèbhále.

Ɔnyù-tse Ɔre rí ale tó mbólí

(Màt 13.1-9; Mrk 4.1-9)

⁴ Atdíku, ìndrù níiwú Yèsù-tí'ò dhèdhèrò p̀banga ònǎ rò. Ní, ádrùngbǎ ihé-yà náandu ì'ì Yèsù-tí. Nírò ní ndi kǎdù yàrí mbólí náwe abádhí tò, ndàti: ⁵ «Atdí ale níwà ndi, ndàrà ònyù-tse nórè p̀bìndà inga ǒ. Ní yà ònyù-tse nóre kà rǐ inga ǒ ònǎ kàsùmì ǒ, atdídhená itse náawà ì ndi inga-gìnǎ údà otu ǒ, ìndrù ràdù òyánga nótsì p̀fɔya nǐ. Ndirò, àrè adù iwu, 'ùbhì i itse otu ǒ rò. ⁶ Ngǔkpà-tsí náawà ì ìmbǎ adzi rǐ'ì dònǎ abho odu-kengere dǒ. Ní, i tsí níinga, adyifò ràdù itdyunà, ìmbǎ òdòdù adzi rǐ'ì abho d̀oyá dhu-okú d̀ò rò. ⁷ Ndirò, ngǔkpà itse náawà ì okpèya nà itsukpó-vé rǐ'ì ònǎ adzi ǒ. Ní, i okpèya nà itsu-kpó náadù àta, 'òvì atdíkpá kò ìngìngà ònyù mànà, 'adù i òvì róvì ònyù nátsì ìnzì ràdù ò'ò. ⁸ P̀bétù, ngǔkpà itse náawà ì idzì adzi ǒ. Ní, i tsí níinga, 'òvì, 'adù ò'ò, ngǎtsi r̀àrà atdí miyà itse nódhì rǒ.» Yèsù adù àtìnà ihé-yà nǐ t̀dítdǒ: «Inga t'írìta tó b̀ikù nà nyǐ nyapé ì'ì, ní nyìri nga mběyi!»

Ádhu Yèsù náaràná Ɔte rǒ mbólí ǒ nǐ?

(Màt 13.10-17; Mrk 4.10-12)

⁹ Ní ẁorí mbólí ì ìrì dhu-lutinǎ, Yèsù bhà ábhàlì níwú ndi mbólí-tì kà-tsù. ¹⁰ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyǐ nyú, nyǐ nyúni wà Ɔrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi-nyutsì ndi nórù dhu. P̀bétù, ngǔkpà ale tò ka karí kàwě mbólí tó Ɔfò ǒ, ndínì abádhí owu tí inga àndà rǒ, p̀bétù ìnzì 'adù atdí dhu mà nála, 'adù òwu inga nírì rǒ, p̀bétù ìnzì atdí dhu mà ràdù d̀oya nálu*.»

Yèsù rǐ ònyù-tse tó mbólí-tì náwě dhu

(Màt 13.18-23; Mrk 4.13-20)

¹¹ «Yàrí ní ndi ẁorí mbólí-tì: Ɔnyù-tse ní Kàgàwà bhà Ɔte. ¹² Atdídhená ale nùlì ì yà itse náawà ì ònǎ otu bhěyi. Kàgàwà bhà Ɔte abádhí ìrì rò, P̀fɔmvo ràdù ìrà, ndipfo ndi Ɔte abádhí-afí ò rò, ìnzì abádhí a'u tí dhu, 'adù ùgà.

* 8:10 8.10 Ìsa 6.9

¹³ Ngǔkpà ale nǔli ì yà ìmbǎ adzi rǐ'ì dòná abhɔ odu-kengerɛ-do bhěyi. Kàgàwà bhà ɔte ì ìrì rò, abádhí rǐ kà'ù dhèdhe nyú nà. Pbétù, abádhí rǐ 'àpǎ ákě kàsùmì kèlě tí Kàgàwà bhà ɔte rǔ, ìnzǐ 'àdù kàbhɛ ivéna ròdì ndì afiya ò. Ní, ale-afí ùmvù rí dhu-tidò nópè ndì rò, abádhí rǎdù fiyó a'uta núbhà atdíđ. ¹⁴ Okpèna nà itsu-vé nà adzi bhěyi ì nǔli ale ní, yà Kàgàwà bhà ɔte níri arí, ìnzǐ yà ì ìrìnà ɔte rǎdù itse nódhì. Obhó tí, yà adzi ǒ dhu-tsí tó irèta mà, yà adzi dǒ ònzì mà, ndirò yà adzi dǒ ka kóko dhu tó dhèdhe mànà, náarádù abádhí-afí nǔtsì. ¹⁵ Ídzi adzi bhěyi ì nǔli ale ní, yà Kàgàwà bhà ɔte níri arí atdí afiya nyú nà, 'àdù òdònà afiya ò, 'àdù 'àpba ròná ale.»

Tarà tó mbóli
(Mrk 4.21-25)

¹⁶ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìnà: «Atdí ale mà rǐ nzǐ àdù tarà nóbì, ndàdù àtsì nà ìtǎ-tsi. Ndirò, kà rǐ nzǐ àdù kòbì, ndàdù ìlinà ara-tsi. Pbétù, ka kádù kòbì kilì ɔrú, ndíní idza rítsù ale-nyínga nawù tí. ¹⁷ Kóró dhu tsí, yà ùru ì nuru núuviya ì k pangba. Ndirò, kóró dhu-tsí yà òdhǔ ò aróko, ní ka kuniya kóró, rǎdù 'ùvi k pangba awáwù ò. ¹⁸ Nyàndà nga mběyi yà fǔkù ka kúnɔna dhu níri nyí nyá rí tí dhu nà. Obhó tí, dhu nà arí'ì abhɔ ale náabáya dhu abhɔ nyú ròsè. Ndirò, ìmbǎ arí'ì kà nà ale-fó rò ka kakòya yà kǎ rí irèna ndì ndí'ì nà dhu tí dhu mà.»

Yèsù-tsánà mà Yèsù t'ádóna mànà
(Màt 12.46-50; Mrk 3.31-35)

¹⁹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù-tsánà mà, kà t'ádóna mànà níiwú Yèsù rǐ'ì ì. Pbétù, abádhí rǒwu ùvò kà-tí dhu ní'ì ɔbi tí ihé-yà-okú dò rò. ²⁰ Ní, ka kadù dhu òvò Yèsù tò, kati: «fyanɛ mà adónɛ mànà níko irí. Ní, abádhí òzè 'àla ngbɔnɛ.» ²¹ Pbétù, Yèsù adù àtìnà yà tiná ì'ì kóró ale nǐ: «fyađu mà, adódu mànà ní yà Kàgàwà bhà ɔte níri arí, 'àdù kùnò dhu ònzì ale.»

Yèsù rǐ àpùpú nábhǔ ridè dhu
(Màt 8.18,23-27; Mrk 4.35-41)

²² Atdíku, Yèsù mà, pbìndà ábhǎlǐ mànà núupò atdí ibhú ò. Ní, kǎti abádhí nǐ: «Kàda rèrù-adzè.» Ní, abádhí adù abhi ɔpè 'òwù ányì. ²³ Ní idha dǒ ì ówu rórò, Yèsù náayi, idhɔ ròdyì ndì. Ní, kòmbómbí tí àpùpú náapè ndòpìlì rèrù dǒ, idha rǎdù ndòpè ndòtsù ibhú ò. Ní, ibhú ì'ì fkyèrǒ ndíní ndì ndabì tí abádhí nà idha ò. ²⁴ Nírò ní ndì ábhǎlǐ náandri Yèsù-tí'ò, 'ìnga ka idhɔ ò rò, 'àdù àtìnà: «Ádrùngbǎlé, Ádrùngbǎlé, àlě kiku wà!» Ní, Yèsù níivà ndì, ndisǒ awe mà, mùkurà mànà rikò. Ányìrǒ rò tí, awe núbhà opilita,

idha ràdù inè bhì. ²⁵ Nírò ní ndi kǎdù àtìná p̀b̀ìndà ábhàlì nì: «Nyí nyàpè tí obhó ì'ì a'uta nà?» Ní ɔɔɔ nùsì abádhí ò, idho ràdù 'ùko. Abádhí ambénà òte dǒ nzínziya ǒ, 'àmbe àtìná dǒ: «Íngbà dhu bhěyi ale-tidǒ yà? Kǎrǒte awe mà, idha màná dhu dǒ, ràdù tsùnà dhu ìrì!»

*Yèsù rǐ nzéere-alafí náarí àvu róná atdí ale nígù dhu
(Màt 8.28-34; Mrk 5.1-20)*

²⁶ Yèsù mà, p̀b̀ìndà ábhàlì màná náawù ùvò P̀b̀àg̀erasì tó p̀b̀ìrì ò. Ndi p̀b̀ìrì ní'ì Gàlìlayà tó r̀èr̀ù-adzèná rò. ²⁷ Ní, ibhú ò rò Yèsù ifò, ndàhù idha-bidò rò, kigò ǒ atdí ale níra àhù kònzì. Ndi ale ní'ì ibí nzéere-alafí náarí'ì ònà. Ndirò, kí'ì mbǎ mberù nà róná ábhǒ idho nyú tí. Kǒngónà nzì àdi atdí idza ǒ màtí. P̀b̀étù, kǒngónà àdi kàbhùlì ò. ²⁸ Ní, Yèsù ndi ndàla rò, kǎkù, ndàdù ìrà ndìbvù obvò Yèsù-ònzì. Ndirò, kǎdù dhu òvò Yèsù tó ɔrú-tùna nyú nà, ndàti: «Hhì! Àdhu àlě nzínzi ǒ rǐ'ì Yèsù, yà kóró dhu dǒ arí'ì Kàgàwà t'Ídhùnà? Ma mìtsò ma ìtsò tí nyú r̀ùnù, nzì àvù r̀údú.» ²⁹ Obhó tí, Yèsù adù àdi ndàmbe dhu nùya dǒ wò ale ò rǐ'ì nzéere-alafí tó, ndínì àhù tí kà ò rò. Ndirò, ibí-g̀una ndi nzéere-alafí ongónà dhu ìvà kà rǒ. Ní, ka kongónà àdù ndi ale nódò àdrà-mbì nǐ ka kùtsì rórò, ndirò singà-mbì nǐ ka kùtsì p̀f̀ona mà rórò. P̀b̀étù, kǒngónà kǒkò ndi ka kùtsì nǐ imbi nátdi kóró. Ndirò, kà'ò rǐ'ì nzéere-alafí nóongónà àdù kidzi r̀àrà ìmbǎ ìndrù arí'ì ì nanǎ. ³⁰ Ní, Yèsù níivú dhu wò ale-tsù, ndàti: «Ɔvònu ní àdhi?» Ní, kǎdù dhu àdu Yèsù tó, ndàti: «Ɔvòdu ní <Ihèyà.» Obhó tí, ibí nzéere-alafí nyú náatsù kà ò. ³¹ Ndirò, ì nzéere-alafí nùtsò ì Yèsù rǒ, ìnzì dhu nùyá tí f̀iyò 'òwù òyì ò.

³² Wò ndi kàsùmì ǒ, àdù tó màhò ní'ì inè ànyìrò ì ànyù p̀b̀ìrì-ɔngò rǒ ró. Ní, kǒkò nzéere-alafí náadù 'ìtsò Yèsù rǒ, ndínì rusà nufà tí f̀iyò, 'òwù òtsù ì àdù ò. Ní, kǎdù ndi rusà ùfà abádhí tó. ³³ Kǒkò nzéere-alafí náadù 'ùnnyà wò ì í'ì ònà ale ò rò, 'àdù òwu òtsù àdù ò. Nírò ní ndi ì àdù tó màhò náadù àdrù p̀b̀ìrì-ɔngò rǒ rò, 'òwù 'ùp̀b̀à ndi p̀b̀ìrì-p̀f̀ò ò rǐ'ì r̀èr̀ù ò, tsěya ròtdì ì. ³⁴ Wò ndi nònzì dhu ì àla rò, kǒkò àdù nùndà rǒ r̀ùbhi ale náatsè kóró, 'àdù ndi dhu òyì nùgà kigò ǒ bhà tó, ndirò p̀b̀anga ònǎ màtí. ³⁵ Ìndrù náawù wò ndi nònzì dhu nándà. Ní abádhí adù òwu Yèsù-tì'ò, 'àdù wò nzéere-alafí nùvò ònà rò ale nótù kà-tí nyú àdi róná mberù màná, ndirò ìdzì rǒ rò nyú ró. Ní, ɔɔɔ náadù ìsì atdídǒ abádhí ò. ³⁶ Wò ì nònzì kóró dhu nàla ale náawè wò nzéere-alafí náarí àvu róná ale nógù tí dhu kǒkò iwù iwù ale tó. ³⁷ Ní P̀b̀àg̀erasì tó p̀b̀ìrì ǒ ale kóró náadù Yèsù nónzi r̀ìvà ndi firábvù rò, atdídǒ ì'ì ɔɔɔ nónzi nídhunì. Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù ùpo ibhú ò, ndàdù ndàdu abádhí-bvù rò.

38 Wò nzére-alafí núvònà ònà rò ale níítsò ndì, ndíní ì owu tí atdíkpá Yèsù mànà. Pbéù, Yèsù adù nduvo ùvò tí kàrò, ndàti: 39 «Ádù nyi pbùkù nyadù Kàgàwà ònzì rùnù kóró dhu náwε.» Nírò ní ndì wò ale náadù àrà, ndàdù àmbe Yèsù ònzì fíndà dhu náwε dǒ indrù tò kígò ǒ kóró ngari ǒ.

Yèsù rǐ Yàhirò bhà tsibhíngba mà atdí tsibhále mànà níǵǔ dhu

(Màt 9.18-26; Mrk 5.21-43)

40 Yèsù níitdègu ndàdù, ndàdà rèrù-adzè, ní ànyì ihé-yà nyú náadù kàkò, angyangyi ì úbhi kòdò rǒ nídhuní. 41 Ní kòmbómbí tí, Yàhirò tí kátina atdí ale níira àhù ànyìrǒ. Ka ní'ì Pbayàhúdì tó unduta-dzà ǒ ádrùngbálé. Ní, kibvú ndì Yèsù-ònzì, ndàdù ndítsò kàrò, ndíní ara tí pbìndà. 42 Kítsò ndì ndì dhu bhèyi, yà atdí tí arí'ì fóná tsibhíngba rǐ'ì afína rǒ ka kòdona ró dhu-okú dò rò. Wò ndì tsibhíngba ì'ì mbèmbè atdí kumì dónà óyǒ nà ato nà. Ní, Yàhirò bhà Yèsù rǎrà ònà kàsùmì ǒ, ihé-yà nyú níibòlò ì kà-rǒ, 'ìpbǒ ka átsí. 43 Ndirò, atdí tsibhále, yà vèbhàle tó ogóbhà tó azu náará ìrà róná, rǎrà àhù atdí kumì dónà óyǒ nà ato tí, ní'ì ìnè abádhí nzínzì ǒ. Ka ní'ì iwà fóná ongyéngá-tsè nótí pbàngángá dónà ndì ndarí úbhi ró. Pbéù, atdí mǎngangà mà náadù nzá kígù. 44 Ní, wò tsibhále náawè ndì Yèsù-dzidò nǎ rò, ndàpbàlǎ kàrǒ mùdzarù-bidò-ngbò. Ní ànyìrǒ rò tí wò tsibhále rǒ arí ìrà azu náadù ide. 45 Ní, Yèsù ivú dhu ihé-yà-tsù ndàti: «Ádhi ngbǒdu nàpbàlǎ?» Ní kóró ale adù 'àgò àgò tí. Pbéù, Péterù adù dhu òvò Yèsù tò ndàti: «Hòkò Málímò, ihé-yà nyú ní ndì ngbǒnu nàkpòrò, 'ìpbǒ nyi átsí!» 46 Ní Yèsù adù àtìnà kà nǐ: «Iwà atdí ale nàpbàlǎ ngbǒdu! Ma m̀ni wà dhu mbèyi nyú, atdí obi ràhù wà nyudutsi rò.» 47 Ní, wò tsibhále níitdègu iwà Yèsù nòsù wò ndì ndònzì dhu dhu nǎlǎ, nǐ kǎdù ìrà iví ndì ndívi rórò, ndibvù ndì Yèsù-ònzì: Ní, kóró ale-ònzì rò, kǎdù Yèsù rǒ mùdzarù-bidò-ngbò ndì ndàpbàlǎ okúna dò rò dhu mà, ndirò ndì ndògù ànyìrǒ rò tí dhu mànà dhu náwε. 48 Ní Yèsù adù àtìnà íyàdhíyà nǐ: «Pbà nǐ tsibhíngbá, iwà pbùkù a'uta níǵǔ nyi! Ní árà màràngà ǒ.»

49 Àzèmbè Yèsù rǒte ònà kàsùmì ǒ, atdí ale níira Pbayàhúdì tó unduta-dzà ǒ atdí ádrùngbálé, Yàhirò tí kátina bhà rò. Ní, kítsi àtìnà ndì Yàhirò nǐ: «Ádrùngbálé, ivànù-ngba nóvè wà! Ní nzǐ àvǎ Málímò-tsì.» 50 Pbéù, Yèsù níitdègu wò Yàhirò tò ka kànò dhu níri, ní kǎdù àtìnà ndì Yàhirò nǐ: «Nzǐ onzi odo! F'ì a'uta nà tí! Ní pbùkù tsibhíngba rǒgù ògù.» 51 Ní Yàhirò bhà ndì ndàrà àhù rò, Yèsù náa'u nzá atdí ale mà ròtsù idza owùna ǒ. Pbéù,

kǎ'u ní Péterù mà, Yùwanì mà, Yàkòbhò mà, wò ngbángba t'ábanà mà, kà-tsánà mà nà kèlè. ⁵² Ányìrò ì'ì kóró ale náambénà òdzi dǒ, izu ràdù 'ùka atdí dǒ wò ngbángba bhà ɔve-okú dò rò. Pbé tù, Yèsù adù àtì nà abá dhí nǐ: «Inzi nyòdzi, inzá wò ngbángba nóvè! Kòdhò òdhò tí.» ⁵³ Ní ìndrù adù Yèsù rǎnɔna dhu ùgbò ùgbò tí, ì ùni dhu iwà wò tsibhíngba ròvè nídhuní. ⁵⁴ Pbé tù, Yèsù adù wò tsibhíngba nálɔ ɔtsúna rǒ, ndàdù dhu òvò fíndà ɔrú tǔna nyú nà, ndàtì: «Pbàńgbá, ívà nyí!» ⁵⁵ Ní, kà-afí náadù ingo, ndàdù ndìvà ndì kàsùmì ǒ tí. Ní Yèsù adù ònyè àvi kabhu kà tò. ⁵⁶ Ní wò tsibhíngba t'ábanà mà, kà-tsánà mà nà náko ìdho adù atdí dǒ. Ndirò, Yèsù adù abá dhí nísò inzi wò ndì nònzì dhu nɔvò tí atdí ale tò màtí.

9

Yèsù rǐ atdí kumì dòná ɔyǒ nà pbìndà ábhàlǐ núvì dhu (Màt 10.5-15; Mrk 6.7-13)

¹ Yèsù andu atdí kumì dòná ɔyǒ nà pbìndà ábhàlǐ-tsu, ndàbhù ádrùngbǎnga tó ɔbi fíyò. Ndi ɔbi ní'ì kóró nzérealafí ní pfo abá dhí ràdù nǐ ìndrù ò rò, 'adù dhèdhèrò andi-tidò nà ale nígu nǐ ádrùngbǎnga tó ɔbi. ² Ní, kǔvì abá dhí ròwù òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi tó màkǔrù núnò ìndrù tò, 'adù andi nà ale nígu. ³ Kǔyá dhu abá dhí tò ndàtì: «Àpé nyídyi atdí dhu mà abhi tò. Àpé nyùgu mùgò mà, bhòlò mà, mùgatì mà, ndirò fùrangà mà nà. Ndirò, àpé nyùgu mberù ɔyǒyó. ⁴ Nyí ka kàkò ònà idza ǒ, nyí nyowuna òko rǒ, ràrà àhu ányìrò rò nyí nyí nyí và nyòwù dhu ò. ⁵ Ndirò, inzá ka kàkò nyí ònà kígò ǒ rò, nyí nyowuna ùvò rǒ, nyàdù pfòku-tsítsírò àhù nó'ò ányìrò, ndíní abá dhí tó afátá nìtè tí abá dhí tò.» ⁶ Ní kǒkò ábhàlǐ nívà ì 'òwù, ì rùbhi dhèdhèrò pbanga òna nǎ, 'àmbe Ídzi Màkǔrù núnò dǒ, 'adù òwu ìndrù nígu rǒ kóró ngari ònà.

Hèròdè-dò rǐ ndìnzǎ Yèsù rǎnzina dhu ìrì ndì ndí rò dhu (Màt 14.1-12; Mrk 6.14-29)

⁷ Ádrùngbǎ kamà Hèròdè ní rì Yèsù rǎnzina dhu-òyí. Ní ndì dhu adù kàdò àbhù rìnza ndì atdí dǒ. Atdí dhená ale nóowúnà àtì nà rǒ, bàtizò ùbho rǒ arùbhi Yùwanì rìngbè wà ndì. ⁸ Ngùkpà ale adúnà òwu àtì nà rǒ, Èliyà rǎrǐ wò ndì nìtò. Ndirò ngùkpà-tsí náadúnà òwu àtì nà rǒ, yà angyí uvè pbà nábì nzínzì ǒ atdí ale rǎrǐ wò ndì nìngbè. ⁹ Pbé tù, Hèròdè adù àtì nà: «Ma mávi wà bàtizò ùbho rǒ arùbhi Yùwanì-dò kòkèrè. Nírò, á dhì pbá ale nyú wò ma mǎrà ònzina rí dhu-òyí ní rǐ rǒ?» Nírò ní ndì Hèròdè adù ndòzè ndàla Yèsù.

*Yèsù rí imbò lufù ale nóngù dhu
(Màt 14.13-21; Mrk 6.30-44; Yùw 6.1-15)*

¹⁰ Yèsù bhà uvitatále níitdègu 'adũ, ní abádhí adù ì ònzì dhu àwe Yèsù tò kóró. Ní, Yèsù mà, ì ábhàlì mànà adù ùvò atdíkpá, 'òwù lèngèlèngè rí'ì ngari ò, Bètèsàyidà tí kátina kigò-tí'ò. ¹¹ Pbéttù ihé-yà níitdègu abádhí òwù ndì ngari ò dhu ìrì, ní ihé-yà adù òwu ányì átò. Ní, ányì ì òwù ùvò rò, Yèsù adù abádhí àkò, ndàdù òte òpè ndàwe fíyò òrù-akpà ò Ádrùngbá kamà Kàgàwà bhà Idzi dõ. Ndirò, kádù ì nòzè ndìgù ì ale nígu átò. ¹² Ní inga níitdègu ndòpè ndàti, ní Yèsù bhà ábhàlì náadù iwu kà-tí'ò. Ní abádhí adù dhu òvò kà tò, 'àti: «Írò àlè kí'ì rùngù ò. Ní, òvì ihé-yà ròwù kyèròkyèrò rí'ì pbanga mà, inga òbhi ka karí òyá ngari mànà ònã. Ányì nga ní ndì abádhí rí ònyù mà, idho tò ngari mànà dhu nábà nĩ.» ¹³ Pbéttù, Yèsù adù àtìnà abádhí nĩ: «Nyàbhù ònyù abádhí tò nyĩ-tírò!» Ní, ábhàlì adù dhu àdu kà tò 'àti: «Mã mí imbò m̀gati mà óyò ìbhè kèlè mànà nà. Ní, nyi nyòzè tí m̀wù ònyù ùdzi mã-tírò kòkò alé-yà tò kóró!» ¹⁴ Ányìrò kpabhále í'ì mbèmbè imbò lufù tí. Ní, Yèsù adù pbìndà ábhàlì àvi ràbhù kòkò ale, ròkò obvò, imbimbó kumì rò tsùna tí. ¹⁵ Í ábhàlì adù dhu ònzì ndì dhu bhèyi tí, 'àbhù kóró ale ròkò obvò. ¹⁶ Wò dhu-dzidõ, Yèsù ugu kòkò imbò m̀gati mà, óyò ìbhè mànà, ndùlù foná. Ní, kádù òrù-akpà-ònga àndà, ndàdù wòrì ònyù náso. Tdítdõ, kádù m̀gati-ònga núkò, ndùbho pbìndà ábhàlì-fó, ndínì abádhí núundo tí ihé-yà tò. ¹⁷ Ní, kóró ale náadù dhu ònyù 'ùlè nĩ. Yèsù bhà ábhàlì náadù òdòdì m̀gati-go mà, ìbhè-go mànà-tsù núndu, 'adù atdí kumì dòná óyò nà sèngè níra nĩ.

*Péterù rí Yèsù náti Kàgàwà bhà Krístò tí dhu
(Màt 16.13-19; Mrk 8.27-30; Yùw 6.66-71)*

¹⁸ Atdíku, Yèsù núubhínà ndìtsò rò atdíró, ìnè pbìndà ábhàlì rí'ì tiná rórò. Ní, kívú dhu abádhí-tsù, ndàti: «Yà ìndrù ròte dùdú rò, abádhí náaróngo àtìnà ma ràrì àdhi?» ¹⁹ Ní abádhí náadù òte kà tò 'àti: «Atdídhèná ale náarátina nyi ràrì yà bàtizò nubhónà Yùwanì. Ngùkpà ale náarátina nyi ràrì Èliya. Ndirò, ngùkpà ale-tsí náaràdù àtìnà nyi ràrì angýì èvè pbànábí nzínzì ò rò ndì níngbè atdí ale.» ²⁰ Ní, kádù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàti: «Olu, nyi nyú, nyi nyarátina ma ràrì àdhi?» Ní, Péterù adù dhu àdu, ndàti: «Nyi ní Kàgàwà bhà Krístò.»

*Yèsù rí ndì ndòvèya kòtdè ndì, ndàdù ndìngbè dhu nóvò
dhu
(Màt 16.20-28)*

21 Yěsù adù abádhí nísò obi nyú nà ìnzí ndi dhu núnò tí atdí ale tò màtí. 22 Kadù àtìnà p̀b̀ìndà ábhàlì nì t̀d̀ítd̀: «Dhu àkà Ìndrù t'ídhùnà ràbà àp̀b̀è atdítd̀. P̀b̀anga ǒ p̀b̀àk̀ur̀ù mà, p̀b̀àk̀uh̀ání t̀ó ádr̀òdr̀ò ale mà, Ʋyátá t̀ó màlímó mànà dhu ǹóod̀h̀oya ka. Ka kohoya ka, kadù ̀òtd̀ànà. Ndirò, ìbhu idhò ǒ, k̀ád̀ùya nd̀ìngb̀è.»

*Yěsù-owù núngrě ka kí tí dhu
(Mrk 8.30-9.1)*

23 T̀d̀ítd̀, Yěsù adù àtìnà ànyìr̀ò ì'ì k̀óró ale nì: «Ndi nòzè ndùbhi owùdu ǒ ale nákà ndàdzo r̀óná r̀ò, ndàd̀ù ndà'ù ndànò p̀b̀ìndà mùsàlabhà k̀óró k̀àsùmì ǒ, ndàd̀ù owùdu núngr̀. 24 P̀b̀ìndà íp̀ìr̀õnga nòzè ndòd̀ò f̀ìndà ale níwíya ka. P̀b̀étù, okúdu d̀ò r̀ò rí p̀b̀ìndà íp̀ìr̀õnga níwí ale, nígúya ka. 25 Ìndrù r̀ì yà adzì ǒ k̀óró ònzì nábà, p̀b̀ìndà íp̀ìr̀õnga ràd̀ù nd̀ìnza, ng̀àtsi nì ndi nyú ndàd̀ù àwí dhu t̀ó ídzìnga ní àdhu? 26 Ìndrù-nyì náapé ìwà okúdu d̀ò r̀ò, ndirò p̀b̀àkà ̀òte-okú d̀ò r̀ò màtí, ní Ìndrù t'ídhùnà-nyì níwùya átò k̀òkú d̀ò r̀ò ndi nd̀ìtsi ìrà p̀b̀ìndà ádr̀ùngb̀ãnga t̀ó awáwù mà Àbanà bhà awáwù mà ndirò ìlìl̀à màlàyíká t̀ó ádr̀ùngb̀ãnga t̀ó awáwù mànà ǒ nínganì. 27 Ma mí obhó dhu núnò f̀ùk̀ù: ng̀ùkpà ale, yà irò r̀ì'ì ale nzìnzi ǒ, nùwèya nzì inzà ì àla Kàgàwà r̀ì idzi nónyà ìndrù d̀ò dhu r̀órò.»

*Yěsù-wòyò r̀ì nd̀ùg̀èr̀è dhu
(Màt 17.1-9; Mrk 9.2-10)*

28 Mbèmbè àr̀ù idhò dzid̀ò, wò dhu ndi ndòtè r̀órò, Yěsù náanzi Péterù mà, Yùwanì mà, Yàkòbhò mànà, 'adù ùpò nà p̀b̀ìr̀ì d̀ò, nd̀ìní ì itsò tí ì. 29 Ní, Yěsù r̀ì nd̀ìtsò ònà k̀àsùmì ǒ, k̀à-nyì-wòyò nùg̀èr̀è ndi, k̀à-r̀ò mùdzarè ràd̀ù òwà, ndàmbe ùmbilì d̀ò ale-nyìkpò nóho rí dhu bhèyi. 30 Ní ànyìr̀ò, óyò ale nùtò ì, 'àmbe ̀òte d̀ò Yěsù mànà. I ale ní'ì Músà mà Èliyà nà. 31 Ní ádr̀ùngb̀ãnga t̀ó awáwù ǒ ì ùtò ì r̀ò, abádhí náambénà ̀òte d̀ò Yèr̀ùsàlemà Yěsù r̀àrà p̀b̀ìndà kasu nùtsà nì abhi d̀ò. 32 Péterù mà, ̀òdh̀ìna mànà ní'ì ìwà idhò nùdà nà atdítd̀ r̀ó. Ní, idhò ò r̀ò ì ìv̀à ì r̀ò, abádhí náala Yěsù bhà ádr̀ùngb̀ãnga t̀ó awáwù, k̀òkò tiná ìkò óyò ale mànà. 33 Ní, k̀òkòr̀ì ale r̀ì Yěsù nùbha ònà k̀àsùmì ǒ, Péterù náadù àtìnà Yěsù nì: «Màlimò, dhu ̀òf̀ò nga àlè r̀òkò irò. K̀ùd̀ì ìbhu hemè-dzà, atdí indù, ng̀àtsi Músà t̀ò, ndirò ng̀àtsi Èliyà t̀ò.» (Péterù nùni inzà àdhu mà núnò ndi ndi dhu.) 34 Wò dhu nóte kà r̀ì r̀órò ní ndi, ádr̀ùngb̀ã àp̀b̀ù níibv̀ù ndi, ndàtsi abádhí sisina nì. Ní ̀òd̀ò níisí Yěsù bhà ábhàlì ò, wò àp̀b̀ù r̀ì ndàtsi d̀òyá dhu ì àla r̀ò. 35 Wò àp̀b̀ù ò r̀ò, atdí ale-tù níri ndi, ndàti: «Yàrí ní Idhùdu, idù ma m̀òp̀ì ale. Ní, nyìri

kà-tsü dhu.» ³⁶ Wò dhu-dzidõ, Yësù náadù ndòtù atdíró tí ányìrõ. Kàbhà ábhàlì náadù wò ì àla dhu nódò afíya ò tí, ìnzì àdù atdí dhu mà núnò ìndrù tò.

*Yësù rí nzéε-alafí náaràvu róná ngbángba nígü dhu
(Màt 17.14-21; Mrk 9.14-29)*

³⁷ Tsütsä nínaganí, Yësù mà, kòkò ìbhü pbìndà ábhàlì màná náawú pbìrì dò rò. Ní, ihé-yà náadù ìwu Yësù tí ò. ³⁸ Ní, ì ihé-yà nzínzì ò atdí ale náavò dhu orú tũna nyú nà Yësù tò, ndàti: «Màlimõ, ma mìtsò mà ìtsò tí nyú rùnù, ágèrè pé nyì nyàndà idhùdu. Obhó tí àbadhi arí'ì atdíró tí fudú. ³⁹ Nzéε-alafí òtsù kà ò rò, ní ányìrõ rò tí kàrókù, ndi nzéε-alafí ràdù ònángà níyà òbi nyú nà, isó-yà ràdù ndùpbò liná. Ndi nzéε-alafí náarí àrà kùbhà pbã ngbòró rò, iwà ndi ndàbhü ka rìngyë ndi, ndùvë kpàna atdídí nyú rórò. ⁴⁰ Ní, ma mìtsò ma pbükù ábhàlì rõ, ndínì wò nzéε-alafí nípfo tí kà ò rò. Pbétù, abádhí àdù nzá kà-lè mà ònzì.» ⁴¹ Ní, Yësù adù àtìnà: «Hàkà! Nyí indo arí'ì ale tí rò, nyí ní ìmbã arí'ì a'uta nà ale! Ndirò, nyí ní nzéε ale! Àlë kokoya atdíkpá nyí màná ìfè kàsùmì tí? Ndirò, ma mondúya fùkú dhu-dzi ràrà àhü ìfè idhò tí?» Nírò ní ndi Yësù adù àtìnà wò ngbángba t'ábanà nã: «Írà ndi idhùnù nà iró!» ⁴² Ní, Yësù-tì'ò ndi ngbángba ròndri òná kàsùmì ò, nzéε-alafí níbvú kà-ònga obvò, ndàdù kà-ònga níyà òbi nyú nà. Pbétù, Yësù náadù òrù wò nzéε-alafí dõ, wò ngbángba ràdù ògù. Wò dhu-dzidõ, kàdù ndi ngbángba nádu àbanà-fò ò. ⁴³ Ní, idhò núuko uró ì'ì kóró ale atdídí, Kàgàwà bhà ádrùngbãnga tó òbi ì àla rò.

*Yësù rí ndi ndóvè, kòtdù ndi, ndàdù ndìngbè dhu nóvo
tdítidõ dhu*

(Màt 17.22-23; Mrk 9.30-32)

Òko ìndrù òko idhò rí 'ùkõ Yësù ònzì dhu dõ rórò, ní kàdù dhu òvò pbìndà ábhàlì tò. ⁴⁴ Kàtí: «Nyùdì bïkù nyìrì yà fùkù ma múnona òte mbèyi: Obhó tí, ka kí Ìndrù t'ídhùnà nípfo kabhü ìndrù-yà-fó.» ⁴⁵ Pbétù, wò òte náadù nzá abádhí-dò àlù. Obhó tí, ndi òte-tì náarù ndi òru tí abádhí rõ ìnzì abádhí unì tí. Ndirò, abádhí adù Yësù-tsü ì'ì ndi òte-tì nívù dhu-òdò nónzì ònzì tí.

*Ádrùngbãle nyú ròsè ní àdhi
(Màt 18.1-5; Mrk 9.33-37)*

⁴⁶ Ì ábhàlì náadù 'òpè 'àgò ì nzínziya ò. Abádhí ambénà dhu òngù dõ tsùyá nzínziya ò, 'àmbe àtìnà dõ: «Àlë nzínzì ò ádrùngbãle nyú ròsè ní àdhi?» ⁴⁷ Pbétù, Yësù núuni abádhí tó irèta angyangyi. Ní, kàdù ákë ngbángba nídyì ndìlì rìdè tiná nyú, ⁴⁸ ndàdù dhu òvò pbìndà ábhàlì tò, ndàti: «Yàrí

ngbángba nàkɔ ɔvòdu rǒ ale nákɔ wà ma. Ndirò, ima nàkɔ ale nákɔ wà yà ima nívi ale. Obhó tí, nzínzikɛ ǒ kóró, ákě ale tí rǐ'ì ale ní ndi ádrùngbǎlé.»

Ìnzǐ ndi ale náapé ǐ'ì àlě tó òmvǔ tí, ní ndi ale ní àlě nzínzi ò ale

(Mrk 9.38-41)

⁴⁹ Yùwanì adù dhu òvò Yèsù tò, ndàti: «Màlimǒ, mǎ màla atdí ale ɔvònu rǒ rǐ nzéɛ-alafí nípfǒ ìndrǔ ò rò ró. Ní mǎ mìsǒ ka ìnzǐ kǎrǐ ùbhi atdíkpá mǎ mànà owùnɛ ǒ dhu-okú dò rò.» ⁵⁰ Pbétù, Yèsù adù dhu òvò kà tò, ndàti: «Ìnzǐ nyìsǒ ndi dhu kà tò. Obhó tí, ìnzǐ ndi ale náapé ǐ'ì àlě tó òmvǔ tí, ní ndi ale ní àlě nzínzi ò ale.»

Sàmàriyà ǒ bhà rǐ 'ùvǒ ìnzǐ 'àkɔ Yèsù dhu

⁵¹ Yèsù rǒdzì yà adzi ǒ rò, ndàrà òrù-akpà ò òná idho ní'ì iwà ndì ndìndù ndì ró. Ní ndi dhu-okú dò rò, kǎká ndàrà Yèrùsàlemà tó kigò ò. ⁵² Ní, kǎdù pbìndà mùkèngyè nóvi ròwù angyi fìndà. Ní i ale uvò 'òwù, 'òwù òtsù Pbàsàmàriyá tó atdí pbanga ò, ndínì ò obhòlò tí kǎkǒ ka kí tí dhu. ⁵³ Pbétù, ndi pbanga ǒ bhà adù nzá Yèsù àkɔ fìrǎbvǔ, Yèrùsàlemà tó kigò ò kà rǎrà dhu-okú dò rò. ⁵⁴ Ní, Yèsù bhà ábhàlǐ, Yàkòbhò mà Yùwanì mànà níitdègu wò dhu àlǎ, ní abádhí adù dhu òvò Yèsù tò, 'àti: «Ádrùngbǎlé, nyi nyòzè tí wà mǒnzi kázɛ rífò òrù-akpà ò rò, ròtdì kǒkò ale-tsè?» ⁵⁵ Pbétù, Yèsù adù ndàgèɛ ndàndà abádhí dò nga, ndàdù òrù abádhí dǒ. ⁵⁶ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà náadù ùvò, 'òwù ngǎtsi pbanga ò.

Yèsù-owù nòzè 'ùngu ale

(Màt 8.19-22)

⁵⁷ Otu ǒ kǒkò ale ròwu rórò, atdí ale náavò dhu Yèsù tò ndàti: «Ádrùngbǎlé, ma mǒngo ùbhi owùnɛ ǒ, kóró ngari ǒ nyi nyúbhi i nanǎ.» ⁵⁸ Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ayíwě mà náarí'ì inè bhǔya nà. Ndirò, yà ɔrú arángìlì àrè mà náarí'ì inè idzàya nà. Pbétù, Ìndrǔ t'ídhùnà, rǐ ndòkò, ndìlì dònà obvò róngà mà náarí'ì ìmbǎ.» ⁵⁹ Ndirò, Yèsù adù àtìnà ngǎtsi ale nǐ: «Írà owùdu ǒ!» Pbétù, ndi ale adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ádrùngbǎlé, úfà rusà idù, marà pé àbadu òtdù angyi.» ⁶⁰ Ní, Yèsù adù dhu òvò kà tò, ndàti: «Ébhà kǒkò abvo rùtdǔ fíyó abvo. Pbétù, àrà nyuno òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi tó Màkǔrù ìndrǔ tò.» ⁶¹ Ngǎtsi ale náati tdítǒ Yèsù nǐ: «Ádrùngbǎlé, ma mòzè mǎngu owùnɛ. Pbétù, úfà pé rusà angyi idù, marà pbàkà idzá-bhà nóvi.» ⁶² Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti:

«Ɔwà inga nòpè ndòbhì ale náapé olùnga àndà, ní ndi ale àkǎ nzá ndònzì kasu òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi ǒ.»

10

Yèsù rǐ p̀b̀indà àr̀ùbh̀ù kumì d̀oná ǒyǒ nà ábhàlǐ núvǐ ǒyǒyǒ rò dhu
(Màt 10.7-16)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Ádrùngbǎle Yèsù náavò àr̀ùbh̀ù kumì d̀oná ǒyǒ nà ngǎkpà ale. Kǎdù ì ale núvǐ ǒyǒyǒ rò ròwù angyi f̀indà, yà ndì nyú nditírò ndì ndàkànà ndàrà òyà kóró kigò mà, kóró ngari mànà ò. ² Tdǔ abádhí òwu rò, kǎdù dhu òvò abádhí tò, ndàti: «ǒnyè t'óguta-kàsǔ rǐ'ì abho nyú, pbétù ndi ònyè ògu rí ale rǐ'ì ngúfe. Ní nyàtsò nyǐ inga-àbadhi rǒ, ndínǐ ònyè t'óguta-kàsǔ t'ále-bvǔ nitró tí. ³ Nírò, nyòwu: Kòní ma mùvǐ nyǐ tà mà bhěyi tsamangèrě nzínzi ò. ⁴ Àpé nyùgu ísòwǔ mà, bhòlo mànà. Ndirò, àpé nyùgu kàyitò. Àpé nyòwu ìko rǒ ìko tí otu ǒ, atdí ale mà nátse nyǐ nyí rò. ⁵ Atdí idza ò nyǐ nyòtsù rò, nyǐ nyowuna ányì idzá-bhà àtsè rǒ angyi nyàti: «Màr̀ungà àkǎ ndì'ì àzú-dzá.» ⁶ Màr̀ungà nòzè atdí ale mà ní'ì ányì-dzá rò, ní wò nyǐ nyòzè rǐ'ì ányì-dzá màr̀ungà náarana ì'ì rǒ ndi ale tò. Pbétù, ìmbǎ nyǎkǒ rǐ màr̀ungà ǒ ale ní'ì rò, ndi màr̀ungà arana ndàdu rǒ f̀ukù ò. ⁷ Nyǐ ka kàkò ònà idza ǒ, nyǐ nyowuna òko rǒ ányì-dzá tí. Ndirò nyǐ nyowuna f̀ukù ka kàbhù dhu kèlě nónyè rǒ, nyǎdù f̀ukù ka kàbhù dhu kèlě nóm̀vù. Obhó tí kasutále nákǎ ndàbà p̀b̀indà mùkimbà. Àpé nyòwu ùda rǒ atdí idza ò rò ngǎtsi idza ò. ⁸ Atdí kigò ò nyǐ nyòtsù, kǎdù nyǎkò rò, nyǐ nyowuna f̀ukù ka kàbhù dhu nónyè rǒ ònyu. ⁹ Nyǐ nyowuna ndi kigò ǒ andi nà ale nígu rǒ, nyǎdù àtìnà ndi kigò ǒ bhà ní: «Kàgàwà rǐ idzi ònyu d̀ukú ònà kàsùmì nínđu wà ndì.» ¹⁰ Pbétù, atdí kigò ò nyǐ nyòtsù, ìnzǐ kǎdù nyǎkò rò, nyǐ nyowuna ùvò rǒ ndi kigò-tsidǒ ngudhà ò, nyǎdù àtìnà ndi kigò ǒ bhà ní: ¹¹ «Kànǐ, mà mò'ò wà p̀f̀oka-tsítsíró ì nùpbǎ f̀ukú kigò ǒ àhù r̀ongò d̀ukù. Pbétù nyùnì dhu, Kàgàwà rǐ idzi nónyè ìndrù dǒ ònà kàsùmì r̀indù wà ndì.» ¹² Ma mí dhu òvò f̀ukù: Kàgàwà rǐ ìndrù-ànyǎ nítđì nínganí, wòrí kigò dǒ kòtdíya anya, ròsè Sòdomò tó kigò dǒ ndì ndatđì anya d̀onǎ.»

ǒyá ale núvǒ ì ìnzǐ 'a'u tí Yèsù dhu
(Màt 11.20-24)

¹³ Tdítđò, Yèsù adù àtìnà: «Nyǐ nyí'ì àpbè ǒ Kòràzini tó kigò, ndirò nyǐ nyí'ì àpbè ǒ Bètèsáyidà tó kigò! Obhó tí, yà

ùkú ì nònzì wìwì ní'iyana gukyè Tirò mà, Sidonà màna tò kigò ò ì nónzì dhu tí, ní ì kigò ò ale ní'iyana angyí nyú ì ugèrè ì, 'ùbhà fìyò nzéere mùtso ró. Abádhí ì'iyana iwà ì wfo gònnyà mberù tí ròyá, 'adù ohu nùtro dòya ò ró. ¹⁴ Nírò, Kàgàwà rí ìndrù-ànyà nítì nínganí, kítìya dhu dükú abhàbhó nyú, ròsè Tirò mà Sidonà màna tò kigò dõ ndì nditì dhu dòná. ¹⁵ Ndirò ìnyi Kàpèrnawumù, nyi nyà'ù tí dhu ìdzì Kàgàwà ràràdù nyidzi òrù-akpà ò? Pbéù kà rí nyifò obvò, ndàdù nyabhù nyarà àhù òve-bvù.

¹⁶ Tsùkú dhu nìrì ale nìrì wà tsùdú dhu. Ndirò, ìnzá nyí nàko ale náko nzá ìma átò. Ndirò, ìnzá ìma nàko ale náko nzá yà ìma nívi ale.»

Àrùbhù kumì dòná óyò nà ábhàlì rí ì adù dhu

¹⁷ Kòkò Yèsù ùvinà àrùbhù kumì dòná óyò nà pbìndà ábhàlì náadù ì atdídõ nyú ìdhèya níka ì rórò. Ní, abádhí adù àtìna Yèsù nì: «Ádrùngbálé, nzéere-alafí mà nìrì tsùká dhu, òvònu rõ mà mòdì ì rò!» ¹⁸ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nì: «Ma màla àlã Sitanì òrù-akpà ò rò rítsi, ràmblì òvò bhèyi ró. ¹⁹ Kònì ma màbhù wà ádrùngbànga tò òbi fùkù, ndínì nyí nyòbé tí osu mà áwìya nì arí ìndrù ùbì àwù-tidò màna-ònga nì. Ndirò ma màbhù wà òbi fùkù ndínì nyí nyonzi tí wò òmvù bhà kóró òbi lèma nì. Ndirò, nyonzi rí nzéere atdí dhu mà rí'ì ìmbá. ²⁰ Pbéù, dhu àkã nzá ìdhèku níka ndì nzéere-alafí ròwu tsùkú dhu ìrì rõ dhu-okú dò rò. Dhu àkã kà níka ndì iwà ka kúndì òvòku òrù-akpà ò dhu-okú dò rò.»

Yèsù-ìdhè rí ndìkà dhu (Mát 11.25-27; 13.1-17)

²¹ Wò ndì kàsùmì ò tí, Kàgàwà bhà Ìlìlã-Alafí náabhù Yèsù ìdhèna níka ndì atdídõ. Ní kàti: «Òo Àba Kàgàwà, òrù-akpà mà yà adzi màna ò Ádrùngbálé, ma mìlè nyi atdídõ nyú, yà ìnga núni, 'adù dhu-ònga t'òvòta núni ale rõ nyi nyarù dhu ní nyi nyábhù ìnzì ka kádù òzànà dhu tí ale nyú rànì dhu-okú dò rò. Obhó tí Àbá, wò dhu bhèyi ní ndì nyi nyazè ndì dhu rònzi ndì. ²² Àbadu níibho wà kóró dhu fudú, ndirò atdí ale mà núni nzá àdhi mà ràrì Kàgàwà t'ìdhùnà, pbéù kà núni ní kà t'Àbanà kèlè. Ndirò, atdí ale mà núni nzá Àba ràrì àdhi mà dhu, pbéù kà núni ní kà t'ìdhùnà kèlè, ndirò yà kòzè nditè ka fìyò ale màna.»

²³ Wò dhu-dzidõ, Yèsù agéré ndì pbìndà ábhàlì dò, ndàdù dhu òvò fìyò tí òyá, ndàti: «Hirò nònzì ale ní yà nyí nyálàna dhu àlã rí ale. ²⁴ Obhó tí, ma màtina nyí nì: ábhò pbànábì nyú, ábhò ádròdrò pbàkámá màna ní'ì dhu-atdyú nà 'àla yà nyí nyálàna dhu, pbéù abádhí adù nzá ì dhu nála. Ndirò,

abádhí i'ì dhu-atdyú nà 'ìrì yà nyí nyírìna dhu, pbétù abádhí adù nzá i dhu níri.»

*Ídzi afína nà Mùsàmàriyà tó mbólí
(Màt 22.34-40; Mrk 12.28-34)*

²⁵ Ʋyátá tó atdí màlimò níivà ndì ndìvũ dhu Yèsù-tšũ kà-afi ndì ndomvú tí nĩ, ndàti: «Màlimò, ádhu ndi àkáká monzì, ndínĩ ma mabá tí dhòdhòdhóngà tó ípìrǒngà?» ²⁶ Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ádhu àlě tó Ʋyátá ò ka kándĩ? Ádhu kà ò nyi nyarí òzùna?» ²⁷ Wò ale náadù dhu àdu ndàti: «Dhu àkà nyoze pbùkù Ádrùngbàle Kàgàwà kóró afínũ nyú nà, kóró atdyúnũ nà, kóró ɔbìnũ nà, ndirò kóró pbùkù irèta mànà. Ndirò, dhu àkà nyoze ɔdhìnũ yà nyi nyú nyi nyóze nyi nyi-tírò dhu bhěyi.» ²⁸ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Nyi nyòtè mběyi nyú. Ʋnzi ka, ní nyi nyádù ípìrǒngà nábà.» ²⁹ Pbétù, wò Ʋyátá tó màlimò náaze ndòlè dhu fíndà. Ní kádù dhu ivu Yèsù-tšũ, ndàti: «Ʋdhìdu ní àdhi?» ³⁰ Nírò ní ndi Yèsù adù yàrí mbólí náwe. Kàti: «Atdí ale núubhínà àwũ rǒ Yèrùsàlemà tó kigò ò rò, ndàmbe àrà dǒ Yèrikò tó kigò ò. Ní otu ǒ, ogbotále náakèrè ka, 'adù kòngbè, 'adù kàrǒ m̀dzarè nùdha, 'adù òwu fiyó dhu nĩ, 'ùbhà àbadhi iwà ɔve-ngbò nòfò ró. ³¹ Ní pbǎ ngboró rò, atdí kùhanì núubhínà ùda rǒ wò otu ǒ. Ní ndi ale ndì ndàlā rò, wò kùhanì nùudà otu-igi dǒ, ndàdù àrà fíndá dhu nĩ. ³² Ndirò, atdí M̀lawi níira àhũ ànyìrǒ ndi dhu bhěyi tí. Ní, kándrì ndàlā wòrí ale, ndàdù pbìndà otu nága igi, ndàdù àrà. ³³ Pbétù, Sàmàriyà tó pbìrì ǒ atdí ale, wò ndi otu ǒ rárà, náarà àhũ wò ngbòna àvɔ ale tí. Ní ka ndì ndàlā rò, àbadhi náadù izu àbà atdíǒ kàdǒ. ³⁴ Ní, kádù òndrì tdítǒ ìkyèrǒ nyú kà-ti'ò, ndì rùdhɔ akye, òvayì mànà kà-rǒ otú dǒ, ndàdù ndi otú nùtsì. Tdítǒ, kádù kitdù ndìli pbìndà kayinò dǒ, ndàdù àràna olo-dzà ò. Ànyì, kádù kàngbò nódò mběyi nyú. ³⁵ Tsútsǎ nánaganí, kidyì óyǒ fùrangà-kpǒ ndàbhũ olo-dzà-àbadhi-fó, ndàdù àtìna kà nĩ: «Ʋdɔ yàrí ale mběyi. Tdítǒ ma múda iró rò, ma mítsi kókú dǒ rò nyi nyiwí tdítǒ dhu nùbho indù ma-tírò.» ³⁶ Wòrí mbólí dzidǒ, Yèsù adù dhu ivu ndàti: «Ádhi ndi kǒkò ìbhũ ale nzínzì ǒ ndì navi nyìkpónũ ǒ wò ogbotále angbè ale t'ódhìnà tí?» ³⁷ Ní, Ʋyátá tó màlimò náadù dhu àdu, ndàti: «Yà ídzìngà nònzì kà tò ale.» Ní Yèsù adù àtìna kà nĩ: «Nyi nyú mà átò, àrà, nyadù dhu ònzì ndi dhu bhěyi.»

Yèsù rǐ'ì M̀arità mà, M̀ariyà mànà mà t'ídzá dhu

³⁸ Yèsù mà, pbìndà ábhàlì mànà rǐ'ì abhi ǒ rò, ní abádhí awù ɔtsù atdí pbanga ò. Ndi pbanga ǒ, M̀arità tí kátina

atdí tsìbhále náakò abádhí p̀b̀i idzá. ³⁹ Ndi Màrità ní'ì ìnè Màriyà tí kátina awènà nà. Ní, ndi Màriyà náadi Ádr̀ungb̀ále Ỳs̀ù tí íkỳer̀o nyú, ndàmbe kà r̀unona dhu níri d̀o. ⁴⁰ P̀b̀étù, Màrità adù ì'ì atdí d̀o idzá ábh̀o kasu náva tsina ró. Ní, íyàdhiyà arà Ỳs̀ù-tí'ò ndi dhu-okú d̀o r̀o. Káti: «Ádr̀ungb̀alé, wò awèdu ùbhà ima, mambe kasu ònzì d̀o atdí r̀o dhu nónzì tí nzá atdí dhu mà r̀unú? Nír̀o, áví ka r̀ira dz̀unadu ònzì.» ⁴¹ Ní, Ádr̀ungb̀ále Ỳs̀ù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Màrità! Màrità! Nyi nyí inga ìr̀e abho, tsinù ràdù ndàva ábh̀o dhu-okú d̀o r̀o. ⁴² Atdí dhu k̀elè ní ndi àk̀ak̀á dhu tí r̀í'ì. Màriyà òvò ídzi dhu nyú, yà ìnzì atdí ale mà ràdù àkonà foná r̀o.»

11

Ỳs̀ù r̀í ale ìtsò ka kádù tí dhu núdhè p̀b̀indà ábh̀alí tò dhu

(Màt 6.9-13; 7.7-11)

¹ Atdíku Ỳs̀ù náadi ndàmbe ndìtsò d̀o atdí ngari ò r̀o. Ní k̀itdègu itsòta níto, ní kàbhà ábh̀alí nzínzì ò atdí ale náati kà nì: «Ádr̀ungb̀alé, údhè mǎ màkǎ m̀ongò m̀itsò tí dhu f̀ákà, àdhàdhì B̀atizò nubhónà Ỳuwanì núudhè ka p̀b̀indà ábh̀alí tò dhu bhèyi.» ² Ní Ỳs̀ù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyítsò nyí nyí r̀o, nyòngò àtìna:

«Ábakǎ,

òvònu àkǎ kuni H̀ilǎ ɔvo tí.

Ábh̀ù d̀oká nyi nyí idzi ònyù òná idho ràkǎ.

³ Óngò mǎ'ì nà rákǎ ònyù níbhò f̀ákà bilínganà.

⁴ Ʋbà f̀aká nzérenga f̀ákà,

átò mǎ marí dhu Ʋba ɔnzìkǎ dhu nùfǎ ale tò nídhuní.

Ndirò, àpé nyabhù mǎ m̀otsù umvútá ò.»

⁵ Tdítd̀o, kádù àtìna abádhí nì: «Atdí nzínzìku ò ale r̀í'ì ɔdhìnà nà, ndàdù ndìv̀à ndàrà iku-alìkpa ò ndi ɔdhìnà bhà, ndìtsi àtìna kà nì: «ɔdhí, íbhò pé íbhu m̀ugati m̀wuwə funú,

⁶ atdí ɔdhìdu nírà àhù p̀b̀akà, abhi ònǎ r̀o, ní ma mábh̀una kà r̀onyù dhu r̀í'ì ìmbǎ akekpa m̀atí fudú.» ⁷ Ní, idza nǎ r̀o

wò ale náapé àdù dhu àdu ndàti: «Ìnzì ávǎ tsidu. Tsǎtsù ka kàpbi wà. Mǎ mòyi wà p̀b̀akà inzo mànà. Ní, ma mí nzì

mìv̀à marà m̀ugati àbhù indù.» ⁸ Ní ma mí dhu ɔvo k̀rangba f̀ùkù: wò ale r̀í mbǎ àdù àdi ìnzì ndìv̀à ndì, ndìrà m̀ugati

àbhù kà tò ɔdhìnà tí kà r̀í dhu-okú d̀o r̀o, p̀b̀étù kà ràdù ndìv̀à,

ndàdù kóró dhu yà kà r̀í atdyúna òho nábhù kà tò dhu ní, ìnzì ndì ndí ndìngyè r̀ór̀o kà r̀ubhi kònzì r̀o dhu.

⁹ Nír̀o, ma m̀atìna nyí nì: dhu àkǎ nyònzì dhu, ndirò ní ndi ka kádù kàbhù f̀ùkù. Dhu àkǎ nyònè dhu, ní ndi nyí nyádù kàbà. Ndirò dhu àkǎ nyítd̀o tsǎtsù, ní ka kádù kàpfo

fùkù. ¹⁰ Obhó tí, dhu nònzi ale tò ka kádù dhu àbhù. Dhu nònè ale, ràdù dhu àbà. Ndirò, tsàtsù nìtdǒ ale ní tò ka kádù tsàtsù àpfò. ¹¹ Ádhi pbá ale t'ábanà ndi idhùnà nónzi ìbhè foná rò ràdù osu nábhu kà tò? ¹² Ndirò ngàtsi nǎ, idhùnà nónzi à'ù-bhǐ foná rò, kà t'ádù áwina nǎ arí ìndrù ùbǐ àwù-tidò nábhu àbhù kà tò? ¹³ Nírò nyǐ nyú ngà, nzéere ale tíró nyǐ nyárí idzi dhu núbhǒ fùkú nzónzo tò rò, òrù-akpà ò arí'ì Àbaku ràdù àdi ìngbà dhu bhěyi ìnzǐ ndàbhù Hǐlǎ-Alafí ka nònzi foná ale tò?»

*Yēsù rǐ τε nádǔ ndi nòbhù ale tò dhu
(Màt 12.22-30; Mrk 3.22-27)*

¹⁴ Atdíku Yēsù adì ndàmbe atdí ale nábhu ròngò iwǐ tí nzéere-alafí nípfò dǒ ndi ale ò rò. Ní nzéere-alafí nítdègu àhu, ní ndi ale adù ndòpè ndòtè, idho ràdù ihé-yà náko atdí. ¹⁵ Pbétù, ngúfe ale adù àtìna: «Kàrǐ nzéere-alafí nòdi Bèlizèbuli tí kátina nzéere-alafí dǒ ádrùngbǎle bhà obi nǎ.» ¹⁶ Ngùkpàkà-tsí náazè 'òmvù Yēsù-afí. Ní, abádhí náavi ka rònzi atdí wiwǐ, ndínǐ òrù-akpà ò rò kàbhà obi irà dhu navi tí. ¹⁷ Pbétù Yēsù núuni abádhí rǐrèna dhu angyangyi. Ní kádù àtìna abádhí nǎ: «Atdí ádrùngbǎ kamà bhà pbìrǐ ò ale-ònga náapè adù ndùndò, ní ndi ádrùngbǎ kamà bhà idzi-tsù ràdù ndòdì òdì tí, òná idza ràdù 'ùgolo, atdídhená idza ràdrù ì ngùkpà idza dǒ. ¹⁸ Ní Pfòmvo náapè àmbe ndùgye dǒ ndítirò, ní kàbhà idzi ràdù àdi ìngbà dhu bhěyi ìnzǐ tsùna ròdì ndì, wò nyǐ nyátina Bèlizèbuli bhà obi nǎ ma rarí nzéere-alafí nòdi rò? ¹⁹ Ndirò, dhu apé ì'ì Bèlizèbuli bhà obi nǎ ma marí nzéere-alafí nòdi dhu tí, ní fùkú ale náaràdù kòdi àdhi bhà obi ní? Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ì fùkú ale núunoyà ndi ànyàkù. ²⁰ Pbétù, dhu apé ì'ì ma marí nzéere-alafí nípfò modì ìndrù ò rò Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó obi nǎ dhu tí, ní nyùni dhu Kàgàwà rǐ idzi ònyu dükú òná idho náká wà.

²¹ Obi nà atdí ale, ndàdù ì'ì kóró fìndá màtsùmù nà, náapè àmbe pbìndà pbanga-ngbò nódò dǒ, ní kàbhà dhu-tsí ràdù òko mběyi, ìnzǐ kinza. ²² Pbétù ngàtsi ale yà ìdzǐdzò ròsè kà dònǎ náapè adù irà àhu, ndàdù kà lèmà nónzi, ndùdhǎ yà kǎrí ndòyò ròyá kóró kà-fó màtsùmù, ní ndi ale ràdù kà-fó rò ndi ndùdhǎ dhu nùndò òdhína tò. ²³ Ìmbǎ rǐ'ì tidu òná rò ale ní pbàkà òmvù, ndirò ìnzǐ rǐ dhu-tsù ùndù atdíkpà ìma mànà ale ní rǐ dhu ìnda ìnda tí.»

*Nzéere-alafí ràdù ndàdu ndi ndahù ònà rò ale-ò tdítǒ dhu
(Màt 12.43-45)*

²⁴ Yēsù adù àtìna tdítǒ: «Nzéere-alafí náapè àhu atdí ale ò rò, ní ndi nzéere-alafí náarí àrà, ndùbhi rùngù ònǎ màtí ndàmbe ndi ndàrà ndàso róngà nómè dǒ. Ní ìnzá ndi ndàbà

ka rò, kà rǎdù àtìnà: «Ma mí madũ yà ma mahù ònà rò pbà idza ò.»²⁵ Anyì ndì ndàrà àhũ rò, kà rǐ anyì-dzá nga nótù iwà ka kàtsù, kadù nyìnati òhù mběyi nyú ró.²⁶ Nírò ní ndi kà rǎdù àrà àrùbhù ngǎkpà nzére-alafí, atdíđǒ fíyó nzérenga-òbì osè pbìndà òbì dóna nǎ núnzi, 'iwũ òko mànà atdíkpá ndi ale ò. Ní wò dhu-dzidǒ, ndi ale bhà ófò rǎdù ìì nzére nyú ròsè yà angyi ìì kàbhà ófò dónǎ mǎtí.»

Hirò nǎnziya ale

²⁷ Wò dhu bhěyi Yěsù rǒte ònǎ kàsùmì ǒ, atdí tsibhále náati kà nǐ ihé-yà nzínzi ò rò: «Índú ari ayò finatsù ò, nyadù ìbàna òndò tsibhále nónzi wà hirò.»²⁸ Pbétù, Yěsù adù dhu àdu ndàti: «Hirò nyú nónzi ale ní yà Kàgàwà bhà Ǔte níri arí, 'adù ndi Ǔte rǎnǎna dhu nónzi ale.»

Yěsù rǒte ihé-yà nózè konzi wiwì fíyò dhu dǒ dhu (Màt 12.38-42)

²⁹ Ihé-yà níitdègu 'òpè 'àndu ì Yěsù tí, ní Yěsù adù Ǔte òpè ndàti: «Indo arí'ì ale narí'ì nzére ale nyú. Abádhí nózè konzi wiwì kèlě fíyò. Pbétù, ka kí nzǐ atdí ngǎtsi wiwì mà nítè abádhí tò, inzǎ ní Yǒnǎ rǒ ndì nanzì dhu kèlě nádi wiwì tí abádhí tò rò.³⁰ Àdhàdhì yà nabi Yǒnǎ rǒ ndì nanzì dhu ní'ì wiwì tí Nínawè ǒ bhà tò dhu bhěyi, Ìndrũ t'ídhùnà rǒ rí ndònzì dhu ní'ìya wiwì tí kǎkà indo arí'ì ale tò.³¹ Ndirò ìndrũ-ànyǎ nítdì ka kí nínaganí, Sabà tó pbìrì ǒ ádrùngbǎ tsibhá kamà níwàya ndì, ndidè indo arí ale-nyìkpa rǒ, ndàdù abádhí-ànyǎ nítdì. Obhó tí, kǐra yà adzi-tsù adì ndì ì rò, ndìrà dhu-ǒnga t'óvòta nuni ádrùngbǎ kamà Sòlòmònì rǎnǎna dhu níri. Ndirò nyèni dhu, yà ǔnziké idè ale nósè wà Sòlòmònì dónǎ mǎtí.³² Ndirò, ìndrũ-ànyǎ nítdì ka kí nínaganí, Nínawè ǒ bhà níwàya ì, 'ìkò kǎkà indo arí ale-nyìkpa rǒ, 'adù abádhí-ànyǎ nítdì. Obhó tí, Nínawè ǒ bhà núugèrè ì, 'ùbhà fíyó nzére mǎtsò Yǒnǎ rǎnǎna dhu ì ìrì rò. Ndirò nyèni dhu iró rí'ì ale rǎdà wà Yǒnǎ dónǎ mǎtí.»

Ale-nyìkpó ní ale-ngbò rǒ tarà (Màt 5.15; 6.22-23)

³³ Tdíđǒ Yěsù adù Ǔte ise ndàti: «Atdí ale mà rǐ nzǐ adù tarà nóbì, ndàdù ìlìnà ndì nórù ngari ǒ, ngǎtsi nǐ ndàdù àtsinà ìtǎ-tsi. Pbétù kà rǎdù kòbì, ndàdù àgùrùnà ǔrú, ndínì idza rítsù ale-nyǐnga nawù tí.³⁴ Nyìkpónu rǐ'ì àdhàdhì ngbõnu náwù rí tarà bhěyi. Nyìkpónu náapè ì'ì idzi rǒ rò, ní kóró ngbõnu rǎdù ì'ì awáwù ǒ. Pbétù nyìkpónu náapè ì'ì mbǎ idzi rǒ rò, ní kóró ngbõnu rǎdù ì'ì ìnò ǒ.³⁵ Ní dhu òfò nga nyòdò afínu ò rí'ì awáwù mběyi, ìnzǐ ongo tí ìnò tí.³⁶ Ndirò kóró ngbõnu náapè àwù, ìmbǎ rǎnú atdí ngari

mà rì'ì ìnò ǒ, ní kóró ngbõnu rädù àwù, àdhàdhì yà atdíđǒ ráwù tarà nátdyì ngbõnu dhu bhëyi.»

Yèsù rǒrù Pbàfàrisáyó mà, Úyátá tó màlímó màná dǒ dhu (Màt 23.1-36; Mrk 12.38-40; Luk 20.45-47)

³⁷ Wò Yèsù rǒte òná kàsùmì ǒ ní ndì, atdí Mùfàrisayò náanzi ka ràrà ònyù nónyù pbìndà. Ní, Yèsù atsù kàbhà idza, ndàdi ònyù-tsùná. ³⁸ Ní, idho núuko wò Mùfàrisayò atdíđǒ nyú yà Yèsù rǐ ònyù nópè ndònyù inzà ndì nd'ò otsùna rórò dhu ndì ndàla rò. ³⁹ Pbéù, Àdrùngbàle Yèsù adù àtìna kànì: «Nyǐ, Pbàfàrisáyó tíró, Nyǐ nyárí kópà mà sǎnì màná ngbò kèlè nú'ò, pbéù afìku òná rò nyádù ì'ì ùlè tí nyǐ nyùlè ogbo t'ónzita mà, nzérenga t'ónzita màná-atdyú nǐ ró. ⁴⁰ Nyǐ ní ìmbǎ dòya nà ale. Kàgàwà, yà ale-ngbò nanzì, náanzì tí obhó ale-afì átò? ⁴¹ Ní dhu àkǎ nyùbho afìku nyú ò rò àhu dhu perè tí Kàgàwà tò. Ndi dhu bhëyi ní ndì nyǐ nyádù ìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ.

⁴² Nyǐ Pbàfàrisáyó tíró, nyǐ nyǐ'ì àpbè ǒ! Nyǐ nyárí ònyù nábhu arí ròvù irí-bǐ-tidò mà, kóró itò-tidò màná tó atdínga idre dǒ núbhò perè tí Kàgàwà tò, nyádù àdzo obhónánga ònzi nyǐ nyǐ dhu mà, Kàgàwà òzè nyǐ nyǐ dhu màná dhu rǒ rò. Kǒkò ní ì àkákàná nyǒnzi dhu, inzà nyǐ nyádzo kǒkò angyangyi nyǐ nyarónzina ngùkpà dhu rǒ rò rórò. ⁴³ Nyǐ Pbàfàrisáyó tíró, nyǐ nyǐ'ì àpbè ǒ! Pbayàhúdì tó unduta-dzà ǒ, nyǐ nyárí nyòzè nyòkò angyinǎ rò rǐ'ì tombi dǒ, ndirò ìndrù arí 'ùndù òyá ngari ǒ, nyǐ nyárí nyòzè kowù nyàtsè rǒ ifuta nyú nà! ⁴⁴ Nyǐ nyǐ'ì àpbè ǒ! Nyǐ nyǎli nyǐ ìnzì arí 'àlǎ adzido, yà ìndrù arúbhi dòyá inzà ì ùnì rórò bhëyi.»

⁴⁵ Tdítdǒ, Úyátá tó atdí màlímó náati Yèsù nǐ: «Màlímò, wò nyǐ nyótèna ote ǒ, nyǐ nyùnò wà dhu mà nǐ átò.» ⁴⁶ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Nyǐ, Úyátá tó màlímó tíró, nyǐ nyǐ'ì àpbè ǒ átò! Obhó tí, nyǐ nyárí odú ró'ò ànòna ka kí rò ànò núgbǎ ìndrù dǒ, ìnzì nyádù nyòzè nyǎpbalǎ ì ànò-ngbò otsùku-do nǐ màtí. ⁴⁷ Nyǐ nyǐ'ì àpbè ǒ! Nyǐ nyárí Kàgàwà bhà pbànábi-adzido nórù, àzèmbè pbánì abáku kèlè náakyè abádhí rórò! ⁴⁸ Wò dhu bhëyi ní ndì nyǐ nyètè dhu kpangba iwà nyǐ rà'ù abáku anzì dhu. Obhó tí, abádhí náakyè Kàgàwà bhà pbànábi, ndirò nyǐ nyarádù ì pbànábi-adzido nórù. ⁴⁹ Wò dhu-okú dò rò ní ndì, Kàgàwà náavò dhu kpangba dhu-ǒnga t'óvòta tó pbìndà irèta nǐ ndàti: «Ma mí pbàkà pbànábi mà, pbàkà uvitatále màná núvì abádhí nzínzi ò. Ní abádhí nókoyeya kǒkò mà mòvì ale nzínzi ǒ atdídhèná ale, 'àdù àvu ngùkpà-tsí rǒ.» ⁵⁰ Ndi dhu bhëyi ní ndì, Kàgàwà nítidiya yà indo arí'ì ale-ànyà, yà yà adzi Kàgàwà anzina rò ndì nufu Kàgàwà bhà pbànábi-azù-okú

dò rò, ⁵¹ ròpè ndi Àbèli-azù rǒ rò, ràrà àhụ Zàkàriyà-azù ò. Ndi Zàkàriyà ka kahò Kàgàwà bhà idzá màzàbahù mà atdíđ ìlā ngari mànà nzínzì ǒ rò. Obhó tí, ma mí kùnò kpangba fùkù, Kàgàwà níitdìya yà àkye ka kakyè ale-abvò-ànyá yà indo arí'ì ale dǒ. ⁵² Nyí, Ƴyátá tó màlímó tírò, nyí nyí'ì àpè ò! Nyí nyíwà inga t'únita tó tsàtsù tó fùngulá, ìnzì nyàdù nyòzè nyòtsù nyí-tírò ndi tsàtsù ǒ, ndirò nyàdù nyúvo ì nòzè 'òtsù kà ǒ ale rǒ ìnzì ròtsù!»

⁵³ Yèsù níitdègu ndìvà Ƴrò rò, ní Ƴyátá tó màlímó mà, Pbàfàrisáyó mànà náakó atdíđ kà rǒ, 'adù 'òpè 'òngù ábhò dhu nyú kà-tsù. ⁵⁴ Abádhí nóowúnà kà-afí nómvù rǒ ɔte ní ndíní ì idyi tí kà-idà-dò 'adù kòbhù dòná.

12

*Yèsù rǐ pbìndà ábhàlì-nyìkpó nítdyù dhu
(Màt 10.26-27)*

¹ Wò ndi kàsúmì ǒ, ábhò ihé-yà náandu ì Yèsù tí, 'àkpòrò kà-ngbò, ale-pfò kafó róngà mà ràwí. Nírò ní ndi Yèsù apè ndòtè pbìndà ábhàlì tò angyi, ndàti: «Nyòdò nyí mbèyi Pbàfàrisáyó tó afi rǒ rò. Ndi afi ní abádhí tó ɔyɔyɔ ale-idà. ² Kóró dhu-tsí yà ì nuru núuniya ì kpangba. Ndirò kóró dhu-tsí yà òdhù ǒ aróko núuniya ì kpangba. ³ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, yà ìnò ǒ rò nyí nyòtè kúbhingá dhu náaraya ndìrì rǒ kpangba awáwè ǒ. Ndirò, yà bhèlù ǒ nyí nyòtè kàluga ǒ rò dhu núku rǒ ka kowuya ikù ǒ idza dǒ rò.»

*Ádhi ndi àkǎkǎ kònzì ɔdòna?
(Màt 10.28-31)*

⁴ Yèsù adù àtànà tdítđ: «Òdhídù, ma mí yà dhu náno fùkù: dhu àkǎ nzá nyònzì yà ngbòkù kèlě nóho rí, ndi dhu-dzidò ìmbǎ 'adù ì'ì rùkù ì ónzina ngàtsi dhu nà ale-ɔdò. ⁵ Ma mí ɔdòna àkǎ nyònzì ale ní tē fùkù. Nyí nyàkǎ nyònzì ɔdòna ale ní Kàgàwà, yà ìndrù ndi ndòhò rò rádù ì'ì ádrùngbǎnga tó ɔbi nà ndòbvù ndi ale ìnzì aráve dhòdhòdhónganà kàzù ò ale. Obhó tí, ma mátina nyí nǐ: ndi ale ní ndi nyí nyàkǎ nyònzì ɔdòna.

⁶ Imbò àrè-tútù-nzo nódzi ka ka tí obhó óyǒ fùrangà-kpò-nzo rǒ tí? Pbétù, atdí kǒkò àrè-tútù-nzo nzínzì ǒ mà náari nzí àdzo Kàgàwà ònǎ rò ìnzì kà ròdò ngbòna. ⁷ Ndirò Kàgàwà úni wà dùku-ká-vé-bvù mà kóró. Ní ìnzì nyònzì ɔdò! Obhó tí, fùkù ípìrǒnga nòsè wà ábhò àrè-tútù-nzo tó ípìrǒnga dònǎ màtí.»

*Yèsù bhà ale tí ka kóko dhu mà, kòdhò ka kí dhu mànà
(Màt 10.32-33; 12.32)*

⁸ Tdítdǒ kǎdù àtìna: «Ma mátina nyí nǐ: ndi ale náapé dhu ùno kprangba ábhǒ ale-ònzǐ ndàti ndì rǎrǐ pbàkà ale, ní Ìndrǔ t'ídhùnà náadùya àtìna átò Kàgàwà bhà màlàyíkà-ònzǐ, ndi ale rǎrǐ pbìndà ale. ⁹ Pbétù, modho rí ìndrù-ònzǐ ale ní ma modhoya átò Kàgàwà bhà màlàyíkà-ònzǐ. ¹⁰ Ndirò, Ìndrǔ t'ídhùnà nǐ rí dhu ùno nzére ale, náabáya àbà pbìndà nzérenga tó ubàta. Pbétù Kàgàwà bhà Ìlǐlǎ-Alafí nǐ rí dhu ùno nzére ale, náabáya nǐ ubàta akekpa màtí. ¹¹ Nyí nà ka kówu ànyàku kitdì tí unduta-dzà ǒ rò màtí, pbàkámá-ònzǐ rò màtí, ndirò ngǎtsi nǐ pbanga ǒ ádròdrǒ ale-ònzǐ rò màtí rò, ní àpé nyòwuya afiku nítu rǒ nyí nyí rùkú dhu nísǒ tí dhu mà, ndirò nyí nyúnona dhu mà nǐ. ¹² Obhó tí, Ìlǐlǎ-Alafí náaraya ndi nyí nyúnona ndi kàsùmì ǒ dhu núdhe rǒ fùkù.»

Kpóna ǒ iwí nà ònzitále tó mbólí

¹³ Ihé-yà nzínzi ǒ rò, atdí ale náati Yèsù nǐ: «Màlimǒ, áví adòdu rùndò yà àbadu núubhà òvè ndì ndóvè rò dhu-ònga fóká.» ¹⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ádhi ndi ima nǐlì ndínì mongó tí ànyàku núnò, madù fùkù dhu núnò fùkù?» ¹⁵ Tdítdǒ, Yèsù adù àtìna kóró ale nǐ: «Nyàndà nga mbèyi! Nyòdo nyí ábhǒ ongyéngá-atdyú òho nyí nyí nyàbà dhu rǒ rò. Obhó tí, ìnzǐ ní ábhǒ ongyéngá ndi ìndrǔ tò rǎdù ìpìrǒnga nábhu.»

¹⁶ Nírò ní ndi Yèsù náadù yàrí mbólí náwe ihé-yà tò. Kǎti: «Ònzònzì atdí ale bhà inga ǒ ònyù náanzi, ndàdù ò'ò mbèyi nyú. ¹⁷ Ní kǎdù ndòpè ndirè nga afína ò, ndàti: «Ádhu ndi àkǎ àkǎ mǒnzì yà ìmbǎ ma mí'ì pbàkà ònyù-tsè-tsù núnù ma mí òná ngari nà rò? ¹⁸ Kànǐ ma mǒnzina dhu: ma mí pbàkà òngòlǐ nùgòlò, madù ádròdrǒ ngùkpa-tsí núsì. Wò dhu-dzidǒ, ma mí kóró pbàkà ònyù-tsè mà, kóró pbàkà ngùkpa ongyéngá mànà núnù muli i òngòlǐ ò. ¹⁹ Nírò ní ndi ma mí inga ìrè afidu ò mati: nyi nyí'ì inè nyòdo rí ibí ato nyú tí ábhǒ dhu-tsí-yà nà. Ní ásǒ nyi, ónyu nyi, ómvù nyi, ndirò ónzi mùhendù.» ²⁰ Pbétù, Kàgàwà náadù àtìna kànì: «Ìnyi, nyìkpóna ǒ iwí nà alé, indo yàrí iku ǒ, nyi nyí yàrí adzi núbha! Ní, yà nyi nyúndu nyòdù dhú-yà núbha nyi nyí àdhi tò?» ²¹ Wò dhu bhèyi tí ní ndi ndi dhu rǐ'ì yà dhu-tsù ùndù arí fìndà, ìmbǎ ndàdù ì'ì ònzitále tí Kàgàwà-nyìkpó ǒ ale tò.»

*Kàgàwà arí pbìndà ale dzànà ònzi tí dhu
(Màt 6.25-34)*

²² Tdítdǒ Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Kòní, wò dhu-okú dò rò ní ndi ma mátina nyí nǐ: dhu rǎkǎ nzá nyítù afiku fùkù ìpìrǒnga-okú dò rò, ndirò ngbòku-okú dò rò nyàti, nyí

ràrì àdhu nónyu, ndirò nyí ràrì àdhu núfò rùkú. ²³ Obhó tí, ìndrù bhà ípìrõnga nósè wà ònyù dònà, ndirò ale-ngbò nósè wà m̀dzarù dònà. ²⁴ Nyàndà pé àkùrù! Abádhí náarí nzí dhu òzò, ndirò abádhí náarí nzí ònyù ògu onzi-bvù rò. Ndirò abádhí-fò, ònyù òdo ka karí òyà àrò mà, óngòlì màna náarí'ì mbà. Pbétù Kàgàwà náarí ndi abádhí nóngù! Nírò, fùkú ípìrõnga nósè wà atdíð kòkòrí àrè tó ípìrõnga dònà! ²⁵ Ádhi-pbá ale ndi nzínziku ò, wò afína ndi ditù ndàmbe ìrènà dõ dhu bhèyi, rádù idhòna nítro yà adzi ò atdí idho nì màtí? ²⁶ Ní, dhu rì'ì inzí nyí nyádù kòkò isó ró'ò dhu bhèyi rólo dhu sòwòrò nónzì dhu tí, ní àdhu nyí nyádù afiku nítu ngùkpà dhu-tsí nì nì? ²⁷ Nyàndà pé kòkò inga ò arí inga dhu-tsí náarípò tí dhu. Abádhí náarí nzí kasu nónzi, ndirò abádhí náarí nzí mberù nódyù. Pbétù ma mí obhó dhu núno fùkù: ádrùngbà kamà Sòlòmònì nyú mà, kóró pbìndà ònzì-iyà ò, náafó nzá kòrí itsu-opfò nzínzì ò atdí itsu-opfò tó aya dònà màtí fìndá aya r̀da m̀dzarù. ²⁸ Írì-bì ní indo tí rì ndàlã inga ò, tsútsã rádù òtdyù, kadù òbvùnà kàzù ò dhu. Pbétù Kàgàwà náarádù abádhí ùfò mbèyi nyú. Ní kà tí nzí àdù nyùfò mbèyi nyú ròsè ì irì-bì dònà màtí, nyí ákè a'uta nà alé? ²⁹ Ní nyí, dhu àkã nzá nyítù afiku, nyàmbe nyí nyónyuna dhu mà, nyí nyóm̀vuna dhu màna dhu nònè dõ. ³⁰ Obhó tí, kóró kòkò dhu nóne arí inzí ì'ì ingyè rórò ale ní yà adzi ò ale, yà inzà Kàgàwà ná'ù. Pbétù nyí, Àbaku Kàgàwà núni wà dhu nyí ràrì'ì ì dhu-atdyù nà. ³¹ Nírò, nyòme pé Kàgàwà bhà idzi angyi, ndirò ní ndi kà rádù kòkò nyí nyí atdyúya òho dhu námà àma tí fùkù. ³² Inzí nyònzì òdo, wò ákè tamà tó màhò-ngba bhèyi nyí nyí'ì ngúfe rò! Obhó tí, Àbaku-nyìkpó dhu ófò wà, ndàbhù pbìndà Idzi fùkù.»

*Ɔrù-akpà ò ka kí ongyéngá-tsù núndù dhu
(Màt 6.19-21)*

³³ Kádù àtìnà tdítð: «Nyùdzí fùkú arí'ì dhu-tsí, nyádù nyí nyòngyè f̀rangà núbho perè tí nàkùtálè tò. Nyòbholo ìnzí rádù 'ìnza isòwù, nyádù fùkú ongyéngá-tsù núndu òrù-akpà ò. Ányì, kà rì nzí àdù ndi ìnza, ogbotálè mà rì nzí àdù òwu ùvò ányì, ndirò akuku mà rì nzí àdù dhu òbhè ányì. ³⁴ Obhó tí, pbùkù ongyéngá rì'ì ì nga ní ndi afínù rádù ì'ì ònà átò.»

*Kasu tó Ádrùngbàle r̀ngo dhu náká kòdò tí dhu
(Màt 24.36-44; 25.1-30; Mrk 13.33-37)*

³⁵ Tdítdõ Yèsù adù àtìnà pbìndà ábhàlì nì: «Nyòko kengè dõ, nyádù mvaku'ò nìso kùkyè nì, fùkú tarà rádù òko òrù ì òrù rórò. ³⁶ Ndirò, dhu àkã nyèli nyí átò yà f̀yó

kasu tó ádrùngbǎle nódò rí ringò ádhìngbǎ ka kùndà nǐ màhendù ò rò kasutále bhèyi. Ní, kìrà àhù, ndìtsì tsǎtsù nítò rò, abádhí ràdù tsǎtsù nápfò kà tò ányìrò rò tí. ³⁷ Ní, hirò nɔnziya kasutále ní yà fíyó ádrùngbǎle rǐrà àhù dhu nótúya ípìrò rò ale. Ma mí obhó dhu núno fùkù, wò kasu tó ádrùngbǎle rǐrà àhù rò, kǎfóya kasu tó pbìndà mberù róná. Wò dhu-dzidò, kǎdùya pbìndà kasutále nòhù, ròkò ònyù-tsùnǎ, ndàdù ònyù nábhù abádhí rònnyè. ³⁸ Iku-alikpa ò màtí, ngǎtsi nǐ à'ǔ-akpà-òngò ò màtí kìrà àhù rò, hirò nɔnziya ní yà ípìrò rò kà rǒtùna ale.

³⁹ Nyalù yà ma múnona dhu mbèyi dùkù ò. Ídza-àbadhi náapè àdù ogbotále rǐrà òná kàsùmì nùni, ní rǐ nzi àdù pbìndà idza-tsù nábhù ogbotále rùkò. ⁴⁰ Ní, nyǐ nyú mà átò, nyòko nyìkpókù nà, Ìndrù t'ídhùnà níraya inzà nyǐ nyìrènà ndì ndádù ìrà òná dhu tí kàsùmì ò nídhunǐ.»

Ndì nífu kasutále tó mbólí
(Màt 24.45-51)

⁴¹ Péterù adù dhu ivu kà-tsù ndàti: «Ádrùngbǎlé, nyi tí wòrí mbólí nǎwě fǎkà tí, ndìrò nyi tí kǎwě kóró ale tò?»
⁴² Ní, Ádrùngbǎle adù dhu àdu ndàti: «Ádhi-pbá kasutále nyìkpóna ótdyù, yà fíndà ka kàvinà dhu ònzi arí? Ndi ale ní ndi yà pbìndà kasu tó ádrùngbǎle náadùya ìlinà pbìndà ale dǒ ádrùngbǎle tí, rǎrà ònyù núndò rǒ abádhí tò àkǎkǎ kàsùmì ò. ⁴³ Ní hirò nɔnziya kasutále ní yà pbìndà ádrùngbǎle ringo rò kà rǒtùna yà fíndà ka kavi kasu nónzi arí ró ale. ⁴⁴ Ma mí obhó dhu núno fùkù, kàbhà kasu tó ádrùngbǎle nùliya ka kóró pbìndà dhu-tsí dǒ ádrùngbǎle tí. ⁴⁵ Pbétù, wò kasutále náapè àdù inga nírè afína ò ndàti: pbàkà kasu tó ádrùngbǎle ní dhu úmbè wà, ndàdù ndòpè ndòvì yà ì arí kasu ònzi mànà atdíkpá kpabhále mà, vèbhále mànà, ndàdù àrà ndònyù rǒ, ndàdù ndòmù, ndòri, ⁴⁶ ní kàbhà kasu tó ádrùngbǎle rǐ ndàdù inzà kìrènà idho ò, ndìrò inzà kùnìnà kàsùmì ò rò, ndi ádrùngbǎle náabhùya atdídò órù màlipò kà tò*, ndàdù kòbvù yà ìnzǐ arí fíyò ka kavi dhu ònzi ale nzínzi ò. ⁴⁷ Ndi kasutále, yà iwà ndì ndúni pbìndà kasu tó ádrùngbǎle-afí nózè dhu rórò rádi ìnzǐ ndòbhòlò ndì, ìnzǐ ndàdù pbìndà ádrùngbǎle ózè dhu ònzi, náabáya mùgò abho nyú ròsè. ⁴⁸ Pbétù inzà ndì ndúni pbìndà kasu tó ádrùngbǎle-afí ózè dhu dhu-okú dò rò rí dhu àfǎ ale, ndi afátá ràdù kòzè kavi, ní ndi ale náabáya mùgò ngúfe tí. Abho ka kubhò dhu foná ale-fó ka konziya dhu abho, ndìrò

* 12:46 12.46 Kà-tì ní, kàbhà kasu tó ádrùngbǎle núu'aya kà-ònga ràhù oyo.

abho nyú ròsè ka kubhà dhu fóná ale-fó ka kadùya dhu ònzi abho nyú ròsè.»

*Ìndrũ-ǒnga rĩ ndũndo Yēsù-okú dò rò dhu
(Màt 10.34-36)*

⁴⁹ «Ma mírà kàzũ ma mivó tí yà adzi dǒ, ní ma mòzè wà ndì kàzũ rirũ. ⁵⁰ Ma mí atdí bàtizò nà ma málũna. Ní, itũ kà rǒ'ò rùdú dhu bhěyi, kàkã wà ndònzì ndì.»

⁵¹ «Nyĩ nyìrè tí nga ma rírà mārùngà níbhò yà adzi ǒ? Ìnzĩ ní ndi dhu bhěyi, akèkpá màtí. Pbéti ma mírà ìndrũ-ǒnga nábhũ rùndò ì. ⁵² Obhó tí, ròpè ndì kòmbí, imbo rò aróko atdí idza ǒ ale-ǒnga náarana ndùtù rǒ ɔyɔ, ìbhũ ale ròndrò ɔyǒ ale, ndirò ɔyǒ ale ràdù ìbhũ ale nóndrò. ⁵³ Àbanà náaraya idhùnà nóndrò rǒ, idhùnà ràdù àbanà nóndrò. fyanà náaraya ivànà òndrò rǒ, ivànà ràdù íyanà nóndrò. Aguna-àyi náaraya pbìndà àdhìngbã nóndrò rǒ, àdhìngbã ràdù pbìndà aguna-àyi nóndrò.»

*Kombí ràdù ndònzì dhu núnĩ ka kí-dhu
(Màt 16.2-3)*

⁵⁴ Yēsù adù àtìnà átò ihé-yà nĩ: «Nyĩ nyapé àpbù nálã adyifò arótsù inã rò rírà ró, ní nyĩ nyarí àdù àtìnà ànyìrǒ rò tí ìkǒ igye rǎrĩ ìkǒ, ndi dhu ràdù ndònzì ndi dhu bhěyi tí. ⁵⁵ Ndirò, nyĩ nyapé awe àlã mùsùngú dònã rò rírà ró, ní nyĩ nyarí àdù àtìnà ìka adyifò rǎrĩ ìka, ndi dhu ràdù ndònzì ndi dhu bhěyi tí. ⁵⁶ Nyĩ ní ɔyɔ-ɔyɔ idàya nà ale. Nyĩ nyarí yà adzi dǒ rí 'ònzì dhu mà, òrũ-akpà-nyì rǒ rí 'ònzì dhu mànà dhu núnĩ mběyi nyú. Ní, ádhu ìnzĩ nyĩ nyarí àdù yà kòmbí rí'ì kàsùmì ǒ rí 'ònzì dhu rǎnɔna fǎkù dhu núnĩ ní?»

*Ìndrũ mà rĩ 'ìrì ndì nòbhù ale nà dhu
(Màt 5.25-26)*

⁵⁷ «Ádhu ìnzĩ nyĩ nyarí dhu-ǒnga òvò nyĩ-tírò, ndínĩ nyĩ nyuni tí obhónánga tó dhu tí rí'ì dhu nĩ? ⁵⁸ Dhùwanì ò nyĩ nyówu nyi nòbhù ale mànà rò, dhu àkã nyonzi obi nyìrì nyĩ ndi ale nà, nyítò ndi dhu òko nyĩ nyòko otu ǒ rórò. Ìnzá nyi nyònzì ka ndi dhu bhěyi rò, kà ràdù àrà nyabhũ anya t'ítàtì t'ále-fó, ì ale ràdù nyabhũ pùrùsi-fó, ndi pùrùsi ràdù nyosò imbi ò. ⁵⁹ Ma mí obhó dhu núnɔ indù: nyi nyí nzĩ àdù àhũ imbi ò rò ìnzá nyi nyùbho dùnú ka kòtdì dhu, rìku kórò rórò.»

13

Ìndrũ rĩ 'ùgèrè 'ùbhà fiyó nzére màtsɔ dhu

¹ Ndi kàsùmì ǒ, ngúfe ale níwú Gálilayà tó pbìrì ǒ bhà rǒ ndì nònzì dhu náwe Yēsù tò. Abádhí ati, Pilatò ràbhũ ì ale

kòkyè, azùya rùngbõ ndì yà abádhí rùbhõna perè tí ìzã-azù màná. ² Ní Yèsù adù àtìná abádhí nì: «Nyí nyìrè tí dhu kòkò i Gàlìlayà ǒ bhà rí'ì i nzéřngatále ròsè Gàlìlayà tó pbìrì ǒ kóró ngùkpà ale dòná, wò dhu bhèyi ka kakyè abádhí dhu-okú dò rò? ³ Ma mátina nyí nì, ìmbá kà rí'ì ndi dhu bhèyi. Pbétù, ìnzì nyí nyapé nyùgèrè, nyùbhà fùkú nzéře mùtso, ní nyí nyáve kóró átò! ⁴ Ndirò, atdí kumì dòná àrù nà ale, yà Silòamù tó mènàrà núgòlò ndì dòyá rùve, ní nyí nyìrè tí dhu abádhí rí'ì nzéřngatále ròsè Yèrùsàlemà tó kigò ǒ kóró ngùkpà ale dòná? ⁵ Ìnzì akekpá màtí. Pbétù, ìnzì nyí nyapé nyùgèrè, nyùbhà fùkú nzéře mùtso, ní nyí nyàvèya kóró ndi dhu bhèyi.»

Ìnzì arí ò'ò mùtini-kpa tó mbólí

⁶ Tdítdǒ Yèsù adù yàrí mbólí náwe átò ndàtì: «Atdí ale ní'ì mùtini-kpa nà pbìndà vinyò tó inga ǒ. Ní kára ndínì ndòpé tí itsu-kpǒ ndì mùtini-kpa dǒ, pbétù kǎdù nzá atdí dhu mà nótù kà dǒ. ⁷ Ní kǎdù àtìná ndi vinyò tó inga kàsù nónzì arí ale nì: «Ándà pé! Kànì ato náhu wà ìbhu nyú yà ma marí ìrà mùtini-kpǒ ma mǎpé tí yàrí mùtini-kpa dǒ ró, ní ma marí nzì atdí dhu mà nótù kà dǒ. Ní ókèrè ka, inga-ǒnga nířì kǎrì kòkórò dhu-okú dò rò.» ⁸ Wòrí kasutále náadù dhu àdu kà tò ndàtì: «Ádrùngbǎlé, ìtsè kà radì pé yàrí ato ǒ tí. Ma mí kà-pfò-rǒnga nóbhì, madù ìkyì-zì nùtrò ròná. ⁹ Ní ngǎtsi nì, kǎdùya ò'ò ò'ò tdítdǒ rírá ato ǒ. Ndirò ìnzá kò'ò rò ní ndi nyi nyadùya kàbhu kòkèrè.»

Yèsù rí òtsótsù tsibhále nígù dhu

¹⁰ Atdíku, sàbatù-idhò ǒ, Yèsù adì ndàmbe dhu núdhe dǒ unduta-dzà ǒ rò. ¹¹ Ní atdí tsibhále ní'ì ìnè ányì idzá. Ndi tsibhále ní'ì yà ònà arí'ì nzéře-alafí ábhu adzína-kpa ràtdò ndì, ìnzì rǒngò ndàto ake màtí, ràrà àhu atdí kumì dòná àrù nà ato tí. ¹² Ní Yèsù itdègu wò tsibhále àlǎ, ní kǎnzi íyàdhíyà, ndàdù àtìná nì: «Tsibhálé, nyí nyògù wà pbùkù andi ǒ rò.» ¹³ Ní Yèsù adù ǒtsúna núlì wòrí tsibhále dǒ, ányìrǒ rò tí kǎdzí-kpa ràdù ndàto, íyàdhíyà ràdù ndòpè ndìfu Kàgàwà. ¹⁴ Ní unduta-dzà ǒ ádrùngbǎle níitdègu Yèsù ìgù wòrí tsibhále sàbatù-idhò ǒ dhu nálǎ, náakó atdítdǒ. Ní wòrí ádrùngbǎle náati ihé-yà nì: «Ìndrù ràdù kasu nónzì òyá idho náarí'ì aza. Ní nyòngò ìwu nyí nà kigù nyí i aza idho ǒ, ìnzì ní sàbatù-idhò ǒ!» ¹⁵ Ádrùngbǎle Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàtì: «Nyí ní oyoyò idàya nà ale! Sàbatù-idhò ǒ tí, nyí kóró, nyí nyatí nzi fùkú ìkyì-akpá mà, fùkú kayinò màná nùngǎ kìwalì ǒ rò rí dhu ònyà rórò, nyàdù ùndàna

ròwù idha nómvù? ¹⁶ Ní yàrí tsìbhále ní Àbràhamù-dhú-bvù tsìbhíngba, ndirò Sìtanì núutsi ka ràrà àhù atdí kumì dòná àrù nà ato nyú tí. Ní dhu àmbènà tí obhó àkã kíkòlò ka Sìtanì bhà imbi ò rò sàbatù-idhò ò?» ¹⁷ Wò dhu bhèyi Yèsù ivù dhu rò, yà kà-rò òmvù tí rí'ì kóró ale-nyì náadù iwù atdí. Pbéù, ihé-yà-idhè náadù ndìka atdí, yà Yèsù ràrà ònzìnà rò idhò rì ìndrù ùkò nì kóró dhu-okú dò rò.

Hàràdalì-tsè tó mbólí
(Màt 13.31-32; Mrk 4.30-32)

¹⁸ Yèsù adù àtìnà tdítdò: «Ádhu ndi òrù-akpà ò Ádrùngbá kamà Kàgàwà bhà idzi nófò ndì nà? Ma mádù kùdhe àdhu rò? ¹⁹ Kìlì ndì yà atdí ale nídyi ndòzò pbìndà inga ò hàràdalì-kpò bhèyi. Ndi hàràdalì-kpò níngà, ndòvì, ndàdù òngò itsukpó tí, àrè ràdù idzàya nòsì sòbìna nzínzì ò.»

Afi tó mbólí
(Màt 13.33)

²⁰ Yèsù adù dhu ivu tdítdò, ndàti: «Ádhu ndi ma mádù Kàgàwà bhà idzi núdhè ròná? ²¹ Yàrí ní ndi kòfò ndì nà dhu: Kìlì ndì yà atdí tsìbhále nídyi, ndàngbò mbèmbè óyò kumì dòná imbò nà kilo nganù-ra tó ò afi bhèyi, ndi dhu ràdù ndi idyi nábhù rìvù kóró.»

Yèsù ròtè ndi nípbò tsàtsù dō dhu
(Màt 7.13-14,21-23)

²² Yèsù adì ndàmbe àrà dō Yèrùsàlemà tó kigò ò. Ní kàránà dhu núdhe rò ìndrù tò yà ndì ndúda òyaná kigò mà pbanga mànà ònà. ²³ Ní atdí ale níwù dhu kà-tsù ndàti: «Ádrùngbálé, tí ngúfe ale kèlè i ùgùgùya?» Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: ²⁴ «Nyònzì òbi nyòtsù ndi nípbò tsàtsù ò. Obhó tí, ma mátina nyì nì: ábhò ale nyú nóowuya 'òmvù rò 'òtsù, pbéù ndi dhu náaraya nzì àkã rò abádhí tò. ²⁵ Atdíku, idza-àbadhi níwàya ndì, ndàdù tsàtsù nàpbi idza nà rò. Ní iri nyì nyòtdì nyì rò, nyì nyokoya gukyè nyàmbe tsàtsù òtdò dō, nyòwù àtìnà rò: <Ádrùngbálé, ápfo tsàtsù fàkà,> ní idza-àbadhi náaraya dhu àdu rò fàkù ndàti: <Inzá ma m̀ni nyì nyiwù àdhà rò màtí dhu!» ²⁶ Nírò ní ndi nyì nyowuya àtìnà rò kànì: <Má manyè tí obhó dhu, mádù dhu òmvù ònzìnú rò? Ndirò nyì nyarànà tí obhó dhu núdhe rò fàkà fàkà pbanga-tsìdò ngudhà ò rò?» ²⁷ Ní àbadhi adùya àtìnà nyì nì tdítdò: <Inzá ma m̀ni àdhà rò màtí nyì nyiwù dhu. Ní nyìndrì nyì itse nyú tidú rò, nyì kóró, yà nzére dhu ònzì nyì nyarí rò!» ²⁸ Àbràhamù mà, Ìsakà mà, Yàkòbhò mà kóró pbànábí mànà nyì nyàla òrù-akpà ò Ádrùngbá kamà Kàgàwà bhà idzi ò òkò ró, kadù nyòdì iri ànyìrò rò

ní ndi, nyí nyambèya òdzi dǒ, nyǎdù àmbe kùkù nátri dǒ.
²⁹ Ní ìndrù níwúya ifo yà adzi-pbidò ònǎ rǒ, 'àdù dhu ònyù
 atdíkpá ndi òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ǒ.
³⁰ Ní yà kòmbí arí'ì olù ale tí ale, nóokoya wemberè tí, ndirò
 yà wemberè tí arí kombí ale, nóokoya olù ale tí.»

*Yèsù rǐ dhu òzu Yèrùsàlemà tó kigò dò dhu
 (Màt 23.37-39)*

³¹ Wò ndi kàsùmì ǒ tí, ngúfe Pbàfàrisáyó níwú dhu òvò
 Yèsù tò, 'àti: «Ívǎ nyi nyarà iró rò, Hèròdè rǐ dhu ònzi ndíní
 ndabhù tí nyi kohò nídhuní.» ³² Ní kǎdù àtìna abádhí nǐ:
 «Nyòwu nyàti wò ayíwě nǐ: Ròpè ndi indo, rǎrà àhù tsútsǎ,
 ma rǎrǐ nzére-alafí nípfò, modì ìndrù ò rò, ndirò ma rǎrǐ
 andi nà ale nígù. Ndirò ibho ma radùya pbàkà kasu nítò.
³³ Pbétù ròpè ndi indo, tsútsǎ, rǎrà àhù ibho, dhu àkǎ modì
 dùdu, mambe àrà dǒ. Obhó tí, dhu àkǎnà nzá nabi rǎrà òvè
 igi Yèrùsàlemà tó kigò rǒ rò.»

³⁴ «Yèrùsàlemà, Yèrùsàlemǎ, nyí nyarí pbànábí nòkye
 nyǎdù Kàgàwà òvì tinu ò ale núbvu odu nǐ. Abho-gùna nyú
 ma mómvù mandu ùnú aróko ale-tsù àdhàdhì à'ǔ-yà-ba
 náarí pbìndà inzo-tsù nándù pékéléna-tsi dhu bhèyi! Pbétù
 nyi nyádù nzá ndi dhu nózè. ³⁵ Nírò kòní, ka kí pé fùkú idza
 núbha fùkú. Ma mí obhó dhu núnò fùkù: nyí nyí nǐ ma
 àlǎ tdítǒ, rǎrà àhù nyí nyowuya àtìna: Kàgàwà rǎkǎ ndàso
 Ádrùngbǎle-òvò rǒ rǐrà ale òná idho ò.»

14

Yèsù rǐ atdí ale nígù tdítǒ sàbatù-idhò ǒ dhu

¹ Atdíku sàbatù-idhò ǒ, Yèsù ira dhu ònyù Pbàfàrisáyó
 nzínzi ǒ atdí ádrùngbǎle bhà idzá. Ní ìndrù adù nyìkpóya
 núdi, 'àmbe kàndà dǒ atdyúya nyú nà. ² Ní, òna ádhà ndi
 atdí ale ní'ì Yèsù-ònzí. ³ Ní Yèsù, ivú dhu Hyátá tó màlímó
 mà Pbàfàrisáyó mànà-tsù, ndàti: «Àlè tó Hyátá ná'ù tí wà
 ìndrù igu ka kǎdù sàbatù-idhò ǒ dhu? Ndirò ngǎtsi nǐ, kǎti
 tí ìnzí ka rǎràdù kìgu?» ⁴ Pbétù abádhí náadù ìnè, ìnzí 'àdu
 ɔte. Ní Yèsù idyi wòrí ale ndìgù, ndàdù àvinà rǎrà. ⁵ Tdítǒ
 Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Ádhi pbá ale nzínzikù ǒ, pbìndà
 ingba mà, ndirò pbìndà ìkyi mà nítisi dzìwò ò rò, ìnzí rǎdù
 kípfo ányìrǒ rò tí ndi dzìwò ò rò sàbatù-idhò ǒ?» ⁶ Ní abádhí
 rǎdùna wòrí ɔte dǒ dhu náadù abádhí-lèmà nónzi ònzi tí.

Mùhendù ǒ ka kóko òná ngari dǒ róte mbóli

⁷ Yèsù nítdègu yà ì ka kúnzìna mànà ònyù tò ale nóvò
 angyinǎ rò rǐ'ì tombi, 'àdù òko dòyá dhu nálǎ, ní kǎdù yàrí
 mbóli náwe ì ale tò ndàti: ⁸ «Atdí ale nánzi nyi àdhìngbǎ

ka kùndà nǐ m̀hèndù tó ònyù tò rò, dhu àkǎ nzá nyitsi àdi angyinǎ rò rí'ì tombi dǒ. Obhó tí, ngǎtsi nǐ wòrí ale nádù ì'ì iwà ànzìnà pb̀k̀k̀ ifuta dònǎ pb̀indà ifuta ósè ngǎtsi ale átò. ⁹ Ní wò ngǎtsi ale nítò ndì rò, wò nyí ǹnzìnà óyó kóró ale rǎdù àrà àtìnà nyi nǐ: <fvà nyi, nyubhà ngari wò ale tò.> Ní nyi nyí nyivà, nyarà àdi olù rí'ì tombi dǒ dhu rǎdù nyinu nábhù rìwù atdíđǒ. ¹⁰ Ní, nyi ka k̀nzì m̀hèndù ǒ ònyù tò rò, dhu òfò nga nyitsi àdi olùnǎ rò rí'ì tombi dǒ, ndíní yà nyi ǹnzìnà ale nítò rò, k̀tsi tí ndi àtìnà nyi nǐ: <Ǫdhí, údà nyadi angyinǎ rò.> Ní, ndi dhu nádù ì'ì ádr̀ngbǎ ifuta nyú tí indù yà atdíkpá nyí nyí dhu ònyù mànà kóró ale-ònzí. ¹¹ Obhó tí, ndìđzì rí ndìtírò ǒrú ale ní ka kifoya. Ndirò, ndifò rí ndìtírò ale ní ka kidziya.»

M̀hèndù ǒ rǎdù àkǎ kunzi ale-tidǒ

¹² Tdíđǒ Yèsù adù àtìnà wò ndì ǹnzìnà ònyù tò ale nǐ: «Kútsingá nga tó ònyù, ndirò ngǎtsi nǐ adyíbhengá nga tó ònyù nyi nyòbhòlò indrú tò rò, dhu àkǎ nzá nyunzi ǒdhínu mà, adónù mà, fùkú idzá-bhà mà, ndirò ònzònzì ǒdhínu mànà. Obhó tí, abádhí rǎdù òwu nyanzi átò fíyó m̀hèndù ǒ, nyadù yà abádhí tò nyi nyanzi dhu-ari ǒ nába abádhí-fó. ¹³ Pb̀tù, ònì nyi nyònzì rò, dhu òfò nga nyunzi ale ní: nǎkùtále mà, òtsòtsù ale mà, úkele arúkele ale mà, ndùmùndùmú mànà. ¹⁴ Nírò ní ndi nyi nyádù hirò ònzì, ìmbǎ abádhí rí'ì indù ì ádùna dhu nà dhu-okú dò rò. Obhó tí, Kàgàwà náadùya ndi yà nyi nyanzi dhu-ari ǒ nádu indù, yà Kàgàwà rí obhónángatále nábhù r̀ngbe ì ǒve-bvù rò nínganí.»

Ádr̀ngbǎ m̀hèndù tó mbóli

(Màt 22.1-14)

¹⁵ Wò Yèsù ̀nò dhu ndì ndìrì rò, kà mà r̀bhi dhu ònyù rǒ mànà atdíkpá ale nzínzi ǒ atdí ale náati Yèsù nǐ: «Hirò ǹnzìya ale ní, ǒr̀-akpá ǒ Ádr̀ngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ǒ dhu ǹnyaya ale!»

¹⁶ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Atdí ale náanzi ádr̀ngbǎ ònì ndàdù ábhò ale nyú ǹnzì ònà. ¹⁷ Ní, ndi ònì tó kàsùmì àkǎ rò, kǎvi pb̀indà kasùtále r̀rà dhu ̀nò yà ndì ndúnzi ale tò, ndàti: <Kóró dhu-tí ka kòbhòlò wà, ní nyiwù kòmbí.> ¹⁸ Pb̀tù, kóró kòrí ale náapè 'òwù ̀bàta ǹnzì rǒ atdíđírá ǒ. Wemberè t'ále ati wò kasùtále nǐ: <Ma módzì atdí inga, ní dhu àkǎ marà ndi inga nándà. Ní, ma mìtsò ma r̀nú atdíđǒ, úbà dhu idù.> ¹⁹ Ngǎtsi ale náati: <Ma módzì inga t'òbhita tó ìkyi-akpá idre, ní ma mí abádhí nǐ ma m̀ngò kasù ònzì tí dhu nómvù. Nírò, ma mìtsò ma atdíđǒ r̀nú, úbà dhu idù.> ²⁰ Ndirò, ngǎtsi ale adù àtìnà

kà nǎ: <Mǎ múmbǎ mǎ pbàkà tsìbhále nà ró idho nápè nzá òtro. Ní, ma mí nzí àrà àwólò.> ²¹ Ní wò kasutále náadù ndì pbìndà ádrùngbǎle ì, ndàdù kǒkò ale rǒwu àdunà rǒ fíndà dhu náwe kóró àbadhi tò. Ní wòrí idza-àbadhi náakó atdíđ, ndàdù àtìna pbìndà kasutále nǎ: <Àrà tsàkàtsàkà kigò ǒ ngudhà ònǎ, ndirò otu ònǎ màtí, nyundu nǎkùtále mà, òtsòtsù ale mà, ndùmùndùmú mà, ndirò ùkele arúkele ale mànà, nyirà nà iró.> ²² Ní, ànyìrò ndì ndìngò rò, kítsi àtìna: <Ádrùngbǎlé, ma mònzì wà yà nyi nyàvi dhu, pbétù ngari nódì òdì tdítđ idzá.> ²³ Ní wò kasu tó ádrùngbǎle náadù àtìna pbìndà kasutále nǎ: <Áhǔ, nyarà igigi pbanga ò rǒwu otu ònǎ, inga-ngbò ka kúkpòrò ní kòròwà ònǎ màtí, nyadù ìndrǔ nútù ritsù, ndínì idzá nga núupílí tí ndì ìndrǔ nǎ. ²⁴ Obhó tí, ma mátina nyǎ nǎ: atdí ale mà yà ka kùnzìna ale nzínzì ǒ níineya nzí pbàkà dìnì ǒ ònyè-dzi mà.>>

Yèsù bhà ábhàlǐ tí ndì nòzè ndàtì ale náká ndònzì dhu (Mát 10.37-38)

²⁵ Wò dhu-dzidǒ, ábhǒ ihé-yà núubhìna òwu rǒ atdíkpá Yèsù mànà. Ní Yèsù agéré ndì abádhí dò, ndàdù àtìna abádhí nǎ: ²⁶ «Owùdu ǒ ndì nòzè ndùbhi ale náapè nzí àbanà mà, íyànà mà, pbìndà tsìbhále mà, pbìndà nzónzo mà, adóna mà, awéna mà, ndirò pbìndà ípìrǒnga nyé mà nóndrò, ní rǐ nzí àdù àdi pbàkà ábhàlǐ tí. ²⁷ Ndirò, ìnzì ndì ale náapè pbìndà mùsàlabhà nánò, ndàdù ùbhi owùdu ǒ, ní rǐ nzí àdù àdi pbàkà ábhàlǐ tí.

²⁸ Ádhi pbá ale, nzínzìkù ǒ, idzá-yà-ba ndì ndòzè ndòsì rò, ìnzì rádù àdi, ndùpǐ pé ìfe màtí ndì idza t'òsita kàsǔ rádù fùrangà nónzì dhu angyi, ndàdù dhu àndà yà foná rí'ì fùrangà ràtí ndì kasu nító ito? ²⁹ Pbétù kǎpé àdù ndì idzapfò kèlè nòsì, ndì idza-kàsǔ rádù àkpa, ní kóró ale wòrí dhu nàla rádù 'òpè 'ùgbǒ ndì ale, 'òwù àtìna rǒ: ³⁰ <Yàrí ale náapè ndòsì yà idzá-yà-ba, pbétù kà-kàsǔ nító kà rǐ dhu nádù wà kà-lèmà nónzì.>

³¹ Ndi dhu bhèyi tí, ádhi pbá ádrùngbǎ kamà, ìla ùgyè ndì ndàrà ngàtsi ádrùngbǎ kamà nà rò, ìnzì rádù àdi, ndàndà foná rí'ì pbànowí-bvǔ, ndínì ndùnì tí dhu, pbìndà atdí kumì lufù pbànowí ràtí àdù 'ùgyè ùgyè kǒkò pbìndà òmvù rǐrà nà óyǒ kumì lufù pbànowí mànà? ³² Kǎpé ndì dhu àlǎ odú fíndà, ní kà rádù pbìndà mùkèngyè núvi rǒwù wòrí ngàtsi kamà bhà, àdi kàdì itse rórò, rǒwù màràngà ǒ ì óko nǎ otu nómè.

³³ Ní ndì dhu bhèyi tí, atdí ale mà nzínzìkù ǒ, ìnzà foná arí'ì kóró dhu nùbhà, ní rǐ nzí àdù àdi pbàkà ábhàlǐ tí.»

Ɔmbă ònà okyeta nà iko tó mbóli
(Màt 5.13; Mrk 9.50)

³⁴ Kădù àtìnà tđítđó: «Iko ní ídzi dhu nyú, pbétù iko ò okyeta náapé iku, ní ka kádù kăbhù ròkye àdhu nǐ tđítđó? ³⁵ Kà-kàsù rǐ mbă àdù ì'ì akèkpá mătí inga tò mătí, ndirò inga ǒ ka kútròna ìkyí-zì tò mătí. Ní ka kádù kòyì irí ò. Inga t'írìta tó bǐna nà rǐ'ì ale náká ndirì dhu!»

15

Àwăwí ndàdù ndàbà tàrà tó mbóli
(Màt 18.11-14)

¹ Àlità bhà fùrangà-tsù nùndù arí pbàndómbé mà, nzére fíyó mùtsò nà ale màrà níwú kóró Yèsù tí ò, ndínì ì iri tí kà rǎnɔna dhu. ² Ní, Pbàfàrisáyó mà, Ɔyátá tó málímó màrà náambénà ònu dǒ nzínziya ǒ, 'àmbe àtìnà dǒ: «Wò ale náarí nzére fíyó mùtsò nà ale nákwǒ, 'adù àmbe dhu nónyè dǒ màrà.» ³ Ní, Yèsù adù yàrí mbóli náwe abádhí tò:

⁴ «Atdí ale nzínziku ǒ náapé àdù ì'ì atdí miyà tàrà nà, atdí ràdù àwǐ nzínziya ǒ rǒ. Ní, ndi ale tí nzǐ àdù kǒkò àrùgyètdí kumì dóná àrùgyètdí nà ngùkpá tàrà nùbhà ànyè rányè ró, ndàdù àrà àwăwínà-tsí nónè, ràrà àhu kàbà ndì ndàrà dhu ò? ⁵ Ndirò ka ndì ndàbà rò, kà ràdù kidyì ndìlì una dǒ, atdídǒ idhèna ìka ndì rórò, ⁶ ndàdu ndì nà ìbha. Kà ràdù ɔdhína núnzì, tiná aróko ale màrà, ndàdù àtìnà nǐ: <Nyàbhù idhèku rìka ndì ma màrà atdíkpá, ma màbà wà àwăwínà pbàkà tàrà nídhunǐ.> ⁷ Ndi dhu bhéyi tí, ma mătina nyǐ nǐ: ádrùngbă dhèdhe nyú ràdù ì'ì òrù-akpá ò, atdí nzéreatále nùgèrè ndì ndùbhà pbìndà nzérenga dhu-okú dò rò, ròsè àrùgyètdí kumì dóná àrùgyètdí nà ídzi ale, yà ìmbă rǐ'ì ì í 'ùgèrè 'ùbhà fíyó nzérenga dhu-atdyú nà dóná.»

Àwăwǐ ràdù ndàbà fùrangà-kpǒ tó mbóli

⁸ «Ndirò, ádhi pbá tsibhále, idre fùrangà-kpǒ nà ndì ndì'ì, atdí ràdù àwǐ nzínziya ǒ rò rò, ìnzǐ ràdù tarà nóbì, ndàtsù idzá nga, ndàdù nga nónè mbéyi nyú, ràrà àhu kàbà ndì ndàrà dhu ò? ⁹ Ndirò, ka ndì ndàbà rò, íyàdhiyà ràdù ɔdhína núnzì, tiná aróko ale màrà, ndàdù àtìnà nǐ: <Nyàbhù idhèku rìka ndì ma màrà atdíkpá, ma màbà wà fudú rò àwǐ idú fùrangà-kpǒ nídhunǐ.> ¹⁰ Ndi dhu bhéyi tí, ma mí kùnɔ fùkù, Kàgàwà bhà màlàyíkà-idhè ràdù ndìka atdídǒ, atdí nzéreatále kèlè nùgèrè ndì, ndùbhà pbìndà nzérenga rò.»

Àwăwí ndàdù àrà ingo kpatsibhíngba tó mbóli
(Màt 7.7-8; 1Yù 3.1)

¹¹ Yěsù adù àtìnà tdítđǒ: «Atdí ale ní'ì kpabhínzo nà ɔyo. ¹² Ní olù ingba náati àbanà nǐ: «Ábá, íbhò yà pbùkù ongyéngá ǒ rò ákǎ kibhò dzákà dhu-tsí fudu ò.» Ní abádhí t'ábanà núundò pbìndà ongyéngá-ɔnga pbìndà inzo-fó. ¹³ Ní, ngúfe idhò dzidǒ, olù ingba núudzí fíndà ka kùbho dhu-tsí, ndàdù àrà pbìndà fùrangà nà itse nyú ngǎtsi pbìrì ò. Ányì, kǎtdì foná dhu-tsè kóró, yà adzi dǒ dhèdhe-okú dò rò. ¹⁴ Kítđègu foná fùrangà nínzǎ kóró, ní àgǎyì nísí wò ndì pbìrì ǒ, àbadhi-ngbò ràdù ndòtdì atdíđǒ. ¹⁵ Ní, àbadhi náarà ɔtsù ndì pbìrì ǒ atdí ale bhà kasu ò. Ndi ale náadù kòvì rǎrà pbìndà àdù nóngù inga ò. ¹⁶ Kǎránà ndòzè rǒ ndòngù ndì àdù rǒnyuna itsu-kpǒ nǐ, ndirò kà tò rí atdí dhu mà nábhu ale náarà nà ì'ì rǒ mbǎ. ¹⁷ Ní, kǎpè ndirè nga afína ò, ndàdù àtìnà: «Ífe kasutále nyú àbadu tò arí kasu nónzi, 'àdù dhu ɔnyù 'ùlè nǐ gòna mà ròdì, madù àmbe ɔvè dǒ iró àwù nǐ! ¹⁸ Ma mí mìvǎ madu ma àbadu bhà. Ní ma mítsi àtìnà àbadu nǐ: Ábá, ma máfǎ dhu ɔrù-akpà-ɔnzì, madù dhu àfa ɔnzínú. ¹⁹ Ní ma màkǎ nzá kanzi ma tdítđǒ pbùkù ingba tí. Ítsè madì pbùkù kasutále nzínzi ǒ atdí ale màtí.» ²⁰ Ɖró rò, kǎdù ndìvǎ, ndàdu ndì àbanà bhà.

Ní àdì kǎdì itseta nyú rórò, kà t'ábanà náala ka, ndàdù izu nábà atdíđǒ kǎdǒ. Ní kà t'ábanà náakù kà ì, ndìtsì ndìbvù kǎdǒ, ndàdù kámbo. ²¹ Ní kà t'ídhùnà náadù àtìnà kà nǐ: «Ábá, ma máfǎ dhu ɔrù-akpà ɔnzì, madù dhu àfa ɔnzínú. Ní, ma màkǎ nzá kanzi ma pbùkù ingba tí.» ²² Pbéù, kà t'ábanà náadù àtìnà pbìndà ino nǐ: «Nyònzì dhu tsàkàtsàkà nyìdyì atdíđǒ àya kanzù nyǎfǒ kà-rǒ. Ndirò nyìdyì petè nyǎfǒ kǒtsù-kpò rǒ, nyǎdù kàyitò núfò kà-pfò rǒ. ²³ Nyìwù ɔyǒyò ìkyì-akpǎ-ngba nà nyòdù, àlě ràdù ádrùngbǎ m̀hèndù nónzi. ²⁴ Obhó tí, yàrí pbàkà ingba náavè, ní kìkyè wà. Ndirò kǎwí, ní kàrà wà ndàdu.» Ní, ànyìrǒ rò, abádhí adù ádrùngbǎ m̀hèndù nópè ì rònzì.

²⁵ Wò dhu rǐ ndònzì rò, wò ale bhà ádrùngbǎ ingba ní'ì inga bvù ndì ndàrà nà rǒ. Ní, ànyìrò ndì ndàrà ingo rò, ìkyèrǒ ndì ndòdì idza-lí'ò ndito tí ndì rórò, kǐrì adyi mà, ɔbé mà nà tò wògò. ²⁶ Ní kǎnzì àbanà bhà kasutále atdí, ndivù wò rí ndònzì dhu-tì tsuná, ²⁷ Ní ndì kasutále náadù dhu àdu kà tò ndàtì: «Adònu nìrà wà àhu. Ní, ìdzi rǒ rò kàrà ingo dhu-okú dò rò, àbanu àdù ɔyǒyò ìkyì-akpǎ-ngba nábhu kodù.» ²⁸ Ní, ádrùngbǎ ingba náadù àkǒ, ndàdù ndùvo ìnzì ndotsú tí idza. Kà t'ábanà náadù àhu idza rò, ndàdù kà-afí nópè ndínì otsú tí idza. ²⁹ Ní, kǎdù dhu àdu àbanà tò ndàtì: «Yà atɔ-akpǎ-tsù náarí ndòvì dhu bhèyi, ma marí kasu ɔnzì indù ino bhèyi. Ndirò, ma màpè nzá

mòbè òtĕnũ dònǎ atdíku màtí. Ní, nyi nyapèna nzá ìndrĭngba-tsí dhu mà níbhò mozè, mǎnzì mǔhèndù nĭ òdhídu mànà! ³⁰ Pbéù, wò pbùkù ingba, funú dhu-tse natdì kóró mànyòni ò nàrà ingo rò ní ndi, nyi nyàdù òyòyò ikyi-akpǎngba nábhũ kodù kà tò.> ³¹ Kà t'ábanà náadù àtìnà kà nĭ: <Pbàńgbá, àlĕ karóko nyi nà bilínganà, ndirò yà kóró fudú rí'ì dhu ní pbùkù átò. ³² Pbéù, dhu àkǎnà àlĕ rònzi mǔhèndù, àlĕ-idhè ràdù ndìka. Obhó tí, yàrí àvǎvè adònu níkyè wà. Ndirò kǎwí, ní kàla wà ndi.>>

16

Nyìkpóna ótdyù kasutále tó mbóli
(Mát 6.24; 1Tì 6.17-19; 1Pé 5.2)

¹ Yèsù adù yàrí dhu náwe átò pbìndà ábhàlĭ tò: «Atdí ònzitále ní'ì atdí pbìndà kasutále nà. Ndi kasutále kǎlĭ rí'ì kóró pbìndà dhu-tsí dǒ ádrùngbǎle tí. Ní ka kadù ndi kasutále nóbhù kati, kà rarí pbìndà ádrùngbǎle bhà dhu-tsí nínzǎ. ² Ní wòrí ádrùngbǎle náanzi ka, ndàdù dhu ìvu tsùnà ndàti: <Ádhu wò ma mǎrà ìrìnà rǒ dùnú ka kúnona rǒ? Itè pé pbàkà dhu-tsí nódo nyi nyàrí tí dhu idù. Ròpè ndi kòmbí, nyí nĭ adi tdítǒ pbàkà dhu-tsí dǒ ádrùngbǎle tí.> ³ Ní wòrí ale níre nga afína ò, ndàti: <Ma mí dhu ònzi ingbá dhu bhěyi yà pbàkà ádrùngbǎle rĭ ima nípfǒ pbìndà dhu-tsí t'ódota-kàsũ ò rò rò? Tí mongò inga nóbhì? Wòrí tò ma mí'ì ìmbǎ òbi nà. Tí mongò dhu núnzi ìndrũ-fó? Wòrí nĭ nyìdu ràdù ìwũ tí ìwũ. ⁴ Iwà ma mǎni ma mǎnzina dhu, ndínĭ ìndrũ ongó tí makò mběyi fírǎbvù nǎ, mipfǒ ka kí kasũ ò rò rò.> ⁵ Nírò ní ndi kǎpè ndúnzi pbìndà kasũ tó ádrùngbǎle bhà wànzá nà arí'ì ale atdátírà ò. Angyi ndi nìtò ale-tsũ kĭvú dhu, ndàti: <Ife dhu nyi nyí'ì nà pbàkà ádrùngbǎle bhà wànzá tí?> Ní wò ale adù dhu àdu kà tò ndàti: ⁶ <Atdí miyà kàtinì akye tó.> Ní wòrí kasutále adù dhu àdu kà tò ndàti: <Kànĭ bhàruwà. Ádĭ obvò nyadù ìmbò kumì kàtinì akye tó nándi kà dǒ tsàkàtsàkà.> ⁷ Tdítǒ kĭvú dhu ngǎtsi ale-tsũ, ndàti: <Olu inyi, pbùkù ní ife?> Ní wò ale adù dhu àdu ndàti: <Ma mí'ì atdí miyà gònĭyà nganù-kpǒ tó nà.> Ní wò kasutále náadù àtìnà kà nĭ: <Kànĭ pbùkù bhàruwà. Ándĭ àrù kumì.> ⁸ Ní, ádrùngbǎle níilè wò ìmbǎ obhónánga nà pbìndà kasutále atdíǒ, àbadhi ònzi dhu nyìkpóna ótdyù ale bhěyi dhu-okú dò rò. Obhó tí, yà adzi ò ale-nyìkpó nótdyù atdíǒ nyú. Abádhí náarí nzínziya ò dhu nóbhòlo màgèzi nà, ròsè yà awáwù ò arúbhi ale dònǎ.

⁹ Nírò, ma mátina nyí nĭ: nyùfě olo yà ìmbǎ fìndá obhónánga nà otu ò nyí nyábà ongyéngá nĭ. Ndi dhu bhěyi

ní ndi, dhu itsinà ndòtdì rùkú nínganí, i olo náadùya tí ndi nyàko yà dhòdhòdhóngà nà nyí nyóngo òko òyá idza ò. ¹⁰ Obhónánga dǒ arí akekpá dhú-ngba nódo ale, ní ndi rádù ádrùngbá dhu nódo átò obhónánga dǒ. Ndirò, ìnzí arí ákèkpá dhu nódo obhónánga dǒ ale, ní rí nzí àdù ádrùngbá dhu mà nódo átò obhónánga dǒ. ¹¹ Nírò, ìnzí nyí nyapé àdù yà fùkú arí'ì yà adzi dǒ ongyéngá nódo obhóngà dǒ, ní ádhi ndi ídzi ongyéngá-tidò nábhù adùya fùkù? ¹² Ndirò ìnzá nyí nyòdo fùkú ka kàbhù ngàtsi ale bhà dhu mà mběyi rò, ádhi ndi fùkù adùya fùkú ongyéngá nyú nábhù?

¹³ Ìnzí atdí kasutále mà rádù óyǒ ádròdrò ale-kàsǔ nónzì atdí kàsùmì ǒ tí. Obhó tí, kà rádù atdí ádrùngbá ale nòndrò, ndàdù ngàtsi nózè. Ndirò ngàtsi nǐ, kà rádù ndàpba atdí rǒ, ndàdù ngàtsi nídzèlè. Ìnzí nyí nyádù Kàgàwà-kàsǔ nónzì atdíkpá fùrangà-kàsǔ mànà.»

*Yèsù rí dhèdhèrò dhu-tidò núdhě dhu
(Mát 11.12-13; 5.31-32; Mrk 10.11-12)*

¹⁴ Pbfàrisáyó, abho ì ózè fùrangà dhu-okú dò rò, núubhínà Yèsù rǔnǒna dhu níri rǒ, 'àdù òko 'àmbe ndi dhu núgbo dǒ. ¹⁵ Ní Yèsù adù àtànà abádhí nǐ: «Nyí, nyí ní obhónángatále tí arí 'abhù ìndrù ròzù ì ale. Pbéù, Kàgàwà úni wà afíku ò nyí nyírèna dhu. Obhó tí, yà ìndrù ròzùna ádrùngbá dhu tí dhu ní ndi Kàgàwà óndrò atdí dǒ dhu.» ¹⁶ Músà bhà Hyátá mà, pbanábí mànà tó kàsùmì-tsù náarà ìku bàtizò nubhónà Yùwanì rǒ. Ndirò, ròpè ndi ndi Yùwanì bhà kàsùmì ò rò, ka kárúnǒna ní òrù-akpà ǒ Ádrùngbá kamà Kàgàwà bhà idzi tó Ídzi Màkùrù. Ní, ngàtsi ale náarí ǒbi ònzì fíndà ndíní ndi ndotsú tí ndi idzi ò. ¹⁷ Yà adzi mà, òrù-akpà mànà rádù ùda ùda isó nyú, pbéù yàrí Hyátá ǒ atdí andítá-tútùngba mà náawíya nǐ.

¹⁸ «Atdí kpatsìbhále mà náapé pbindà tsìbhále nódhò, ndàdù ngàtsi tsìbhále nókù, ní ndi ale nónzì wà m̀nyòni. Ndirò atdí kpatsìbhále mà náapé àdù pbindà kpatsìbhále ódhò tsìbhále nókù, ní ndi ale ònzì wà m̀nyòni.»

*Ònzítále mà Làzarù nà tó mbóli
(Zàb 49.17-21; 73.4-5,19; Luk 6.20-21,24-25)*

¹⁹ «Atdí ale ní'ì ònzítále. Ndi ale nóongónà atdí dǒ úya ǒrú odziya nà mberù nǐfò. Bilingànà kǒngónà àdi dhèdhe ǒ tí, ndàdù ídzi ònyù-tidò kèlě nónyù dǒ. ²⁰ Ndirò, Làzarù tí kátina ale ní'ì nàkùtále. Ka ní'ì otù ípba ngbǒna kóró ale. Ní, kǒngónà àyi wò ònzítále bhà idza-lí. ²¹ Kǒngónà àdù ndòzè ndòngù ndi ònzítále rí dhu ònyù dòná rò mìzà dǒ rò rí 'àwà obvò ònyù-ú'ù-nzo nǐ. Ndirò ìtsé nóongónà àdù iwu, 'àmbe

kà rǒ otú dǒnga nútá dǒ. ²² Ní atdíku wòrí nǎkùtále náavè, Kàgàwà bhà malàyíkà rǎdù afína nódyì, 'òwù nà òrù-akpà ò, Àbràhamù-ti'ò. Ngǎtsi idhò ǒ, wò ònzitále náadù òvè átò, kadú òtdùná. ²³ Ní ɔve-bvù, àzèmbè ndì ndí àpbè nábà abhò nyú rórò, wò ònzitále náangbe dóna, ndàndà nga, ndàdù Àbràhamù nála itse rò, Làzarù àdi tiná ró. ²⁴ Ní wò ònzitále náafà ndì ndàti: <Àbadu Àbràhamù, ábà izu dùdú! Áví Làzarù ròdù ɔtsúna-kpò-dò idha ò, ndàdù ìrà nà idàdu-dò ma midú tí nǐ. Obhó tí, ma mí'ì ábhò àpbè nyú ǒ yàrí kàzu ò.> ²⁵ Pbéù Àbràhamù adù àtìná kà nǐ: <Pbànǎngbá, ìrè pé dhu: nyi nyábà ábhò ídzìnga nyú pbùkù ípìrǒnga ǒ, pbéù Làzarù í'ì àpbè ǒ pbìndà ípìrǒnga ǒ. Ní kòmbí Làzarù rǐ'ì ídzìnga ǒ, ndìrò nyi nyí'ì àpbè ǒ. ²⁶ Ndìrò ròsè kóró dhu dóná, àlè-nzínzì ǒ nyí mànà rǐ'ì dhu ní ádzí ibhu-akpà. Ní àzú dhená rò ìndrù rǎda tikù ò nǐ fangà rǐ'ì ìmbǎ, ndìrò tikù ònǎ rò màtí ìndrù rǐda tika ò nǐ fangà rǐ'ì ìmbǎ átò.> ²⁷ Wò ònzitále adù àtìná tdítǒ: <Ma mìtdè nyi atdíǒ àbadú. Áví Làzarù rǎrà àba bhà pbanga ò. ²⁸ Obhó tí, ma mí'ì inè imbò adódu nà. Ní, dhu àkǎ Làzarù rǎrà dhu òvò abádhí tò ngàmbì bhèyi, akye abádhí nóowuya iwu átò yàrí àpbè tó ngari ò nǐ.> ²⁹ Ní Àbràhamù adù dhu àdu kà tò, ndàti: <Músà mà pbànábí mànà náandí dhu rǐ'ì inè àwú. Ní i adónu àkǎ ì rǐrǐ ì Andítá rǎnɔna dhu!> ³⁰ Tdítǒ wò ònzitále adù àtìná: <Inzá wò dhu àkǎ wò dhu bhèyi, àbadu Àbràhamù. ɔve-bvù rò ndì nìngbè atdí ale nyú náapè àrà dhu òvò abádhí tò, ní abádhí rǎdù 'ùgèrè ùgèrè, 'ùbhà fiyó nzére mùtsò.> ³¹ Pbéù Àbràhamù adù àtìná àbadhi nǐ: <Inzǐ abádhí náapè Músà mà, pbànábí mànà rǎnɔna dhu níri, ní abádhí rǐ nzǐ ibhu ò rò ndì nìngbè ale rǎnɔna dhu mà níri.>>

17

Ìndrù àbhù rǎdù ròtsù nzérenga ò dhu

(Màt 18.6-9,21-22; Mrk 9.22-28,42; 1Kò 8.9-13; 10.32)

¹ Yèsù ati pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Ìndrù rǎdi ìmbǎ ndì'ì ndàbhù rǐ ndòtsù nzérenga ò dhu nà dhu rǐ'ì odú nyú. Pbéù ɔdhìnà nábhù rǐ ròtsù nzérenga ò ale rǐ'ì àpbè ǒ. ² Dhu òfò nga mbèyi nyú, kosò ádrùngbǎ odu-ba ndi ale-tú, kadù ndì ale nídò ádrùngbǎ rèrù ò, kí'ì kàrí nzónzo nzínzì ǒ atdí ngbángba mà nábhù rǐ ròtsù nzérenga ò ale tí rò. ³ Nírò, nyòdò nyí mbèyi nyí-tírò!

Dhu t'úbàta

(Màt 18.15,21-22)

Ɖdhìnu náapé dhu àfǎ onzìnú, ní dhu àkǎ nyovò kàbhà afátá kà tò. Kǎpé ndùgèrè ndùbhà pbìndà nzérenga, ní dhu àkǎ nyubà dhu kà tò. ⁴ Ndirò kǎpé dhu àfǎ onzìnú àrùbhù-gùna atdí adyi ǒ, ndàdù ndàdu àrùbhù-gùna ndìrà àtìna nyí nǐ: «Ma mùgèrè wà ma mubhà pbàkà nzére mùtsò.» Ní dhu àkǎ nyarà dhu ùbà rǒ kà tò.»

Yēsù rǐ dhu núdhě pbìndà ábhàlǐ tò a’uta dǒ dhu
(Màt 17.19-20)

⁵ Wò dhu-dzidǒ, pbìndà uvitatále náadù àtìna Ádrùngbǎle Yēsù nǐ: «Ádrùngbǎlé, ítrǒ fàkǎ a’uta.» ⁶ Ní Ádrùngbǎle Yēsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Fùkú a’uta ní ìnà gukye hàràdalì tí kátina itsu-kpǒ bvě mǎtí, ní nyí nyàmbènà àtina yàrí itsu nǐ: «fngbè nyi ivénu mànà, nyarà nyodì ádrùngbǎ rèrù ǒ», ní kàmbènà àdù tsùkú dhu níri ìri.»

Yēsù rǐ dhu núdhě yà fǐndà ka kàvi dhu kèlě nònzi kasutále dǒ dhu

⁷ «Ádhi pbá ale nzínziku ǒ ndi, yà inga bvè rò ríngo, ngǎtsi nǐ tàrà ndì ndùndà ì rò ríngo pbìndà kasutále nǐ rádù àtìna: «fàrà tsàkàtsàkà, ònyè nyi nyonyu tí!» ⁸ Pbétù kà tí nǐ àdù àtìna kà nǐ: «Óyè ònyè idù. Ndirò nyádù nyufó nyi mbéyi, nyadù ònyè níbhò idù. Dhu ma mònyè madù dhu òmvù dhu-dzidǒ ní ndi, nyi nyadùna dhu ònyè, nyadù dhu òmvù átò.» ⁹ Wò ádrùngbǎle t’ádù òtsò àbhu àbhě ndi pbìndà kasutále tò yà kà tò ndì ndàvinà dhu kònzi dhu-okú dǒ rò? ¹⁰ Ní ndi dhu bhéyi tí, nyí nyú mà átò, nyí nyapé yà fùkú ka kàvinà dhu ònzi kóró, ní nyí nyàkǎ nyàti: «Mǎ ní ìmbǎ tǐya nà kasutále, mǎ mònzi yà àkǎ àkànà mònzi fàkǎ kasu kèlě.»»

Yēsù rǐ idrè kíkítále nígǔ dhu
(Màt 8.2-4; Luk 5.12-14)

¹¹ Yèrùsàlemà tó kigò ò ndì ndàrà rórò, Yēsù núudà Sàmàriyà tó pbìri mà Gàlìlayà tó pbìri mànà nzínzi ǒ ifo òna nǎ. ¹² Ní atdí pbanga ò kà rǒtsù ró, idrè kíkítále náatù ì kà mànà. Ní, itseta ì ikò rórò, ¹³ abádhí apè ’ùkú, ’àmbe àtìna dǒ: «Yēsù, Mǎlimǒ, ábà izu dǒkǎ!» ¹⁴ Ní, abádhí ndì ndàla rò, Yēsù atì abádhí nǐ: «Nyòwu nyitè nyí pbàkùhání tò.» Ní ànyì ì ówu rórò, abádhí náala ì iwà ì ùgu ró. ¹⁵ Ní abádhí nzínzi ǒ atdí ale níitdègu ndì ndògù dhu nálǎ, náadù ndì owùna-lú, Kàgàwà nífǔ ndì ndí orú tǔna nyú nà rórò. ¹⁶ Ní, kǐtsi ndìbvù Yēsù-pfò rǒ, ndàpbǎ nyina adzikpa nyú rǒ, ndàdù òtsò nábhu Yēsù tò. Wò ndi ale ní ì Sàmàriyà tó pbìri ǒ ale. ¹⁷ Ní, Yēsù ivú dhu ndàti: «Nǐ ì tí obhó idrè ale ì ùgǔ ùgu kóró? Ní àrùgyètí ngǔkpà ale rǐ ì àdhà? ¹⁸ Tí yà

vurò pbìrì ò atdí ale kèlě ndi ndi nàdu ndìrà Kàgàwà nífu?»
 19 Tdítdǒ kǎdù àtìná wò ndi ale nǐ: «Ívǎ nyi, nyadù àrà. Íwǎ
 pbùkù a'uta nígǔ nyi.»

*Kàgàwà bhà idzi-dhò indù ndi dhu nítè rí dhu
 (Màt 24.23-42)*

20 Pbàfàrìsáyó níwù Kàgàwà rǐ idzi nónyu ìndrù dǒ òná
 idho Yèsù-tǔ rò, kǎdù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Kàgàwà
 rǐ idzi nónyu ìndrù dǒ òná idho rǐ nǐ ìrà ale-nyìkpó nǐ
 kǎdù àlanà ófò ò. 21 Ka kǐ nǐ àdù àtìná: «Nyàndà, kà rǐ'ì
 iró!» Ndirò ngǎtsi nǐ: «Kà rǐ'ì ndoró!» Obhó tí, òrù-akpà ò
 Àdrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ní rǐ'ì inè nzínziku ò.»

22 Tdítdǒ Yèsù adù àtìná ábhàlǐ nǐ: «Ídho ní'íya inè yà
 Ìndrù t'ídhùnà bhà idho nózè nyí nyí nyǎla atdí màtí òná,
 pbétù nyí nyadùya nǐ kàla. 23 Ka kowuya àtìná rǒ nyí nǐ:
 «Kà rǐ'ì ndálù!» ngǎtsi nǐ: «Kà rǐ'ì iró!» Ní, àpé nyǒwuya
 òwu rǒ ányì, ndirò àpé nyǒwuya òtse rǒ ányì. 24 Obhó tí,
 àdhàdhì ɔvɔ náarámbìli òrù-akpà-nyì rǒ, atdídhéná adzi-igi
 òná rò, ndùdà ngǎtsi adzi-igi ò dhu bhěyi, Ìndrù t'ídhùnà
 bhà idho ò dhu ní'íya ndi dhu bhěyi tí. 25 Pbétù, dhu
 àkǎ pé kà ràbà àpbè abho nyú angyi, ndirò yà indo arí'ì
 ale ràdù kòdhò. 26 Nwà bhà kàsùmì ò ndi nanzì dhu-
 tidò nóonziya ndi ndi dhu bhěyi tí Ìndrù t'ídhùnà bhà idho
 ò. 27 Ndi kàsùmì ò, ìndrù nóongónà 'ònyù, 'àdù 'òmvè.
 Abádhí ongónà 'ùmba, 'àdù fíyó nzónzo nábhù rùmbǎ ì,
 rǎrà àhù Nwà rǒtsù sàfinà ò òná idho ò. Wò dhu-dzidǒ ní
 ndi, àdrùngbǎ igye níkó, idha ràdù yà adzi dǒ kóró dhu-
 tsí àmbìli, ndàdù ìndrù-tǔ nótì kóró. 28 Ndirò kónziya
 ndi átò, yà Lotì bhà kàsùmì ò ndi nanzì dhu bhěyi. Ndi
 kàsùmì ò, ìndrù nóongónà 'ònyù, 'àdù 'òmvè. Abádhí
 ongónà ɔdhíya-fó dhu núdzi, 'àdù òwu foyá dhu núbho rǒ
 ɔdhíya rùdzí átò. Abádhí ongónà itse núzo inga ò, 'àdù òwu
 idza núsì rǒ. 29 Pbétù Lotì àhù Sòdomò tó kigò ò rò nínganí,
 Kàgàwà náabhù òrù rórù odu tó kǎzù rìpbà ndi òrù-akpà
 ò rò, ròtdì Sòdomò ò bhà-tǔ kóró. 30 Ní, dhu nóonziya ndi
 ndi dhu bhěyi tí Ìndrù t'ídhùnà rǐ ndàvì ìndrù tò nínganí.

31 Ndi nínganí, pbìndà idza dò ka kóbhòlò okota tò ngari
 ò ndi nòtù ale, pbìndà dhu-tsí ràdù ì'ì idza, náakáya nǐ
 ndifò, ndàhù ì dhu-tsí nùgù. Ndi dhu bhěyi tí, inga bvè ndi
 nòtù ale náakáya nǐ ndàdu ndi ibha. 32 Nyìrè pé Lotì-ve rǒ
 ndi nanzì dhu. 33 Pbìndà ípìrǒnga nòzè ndìgù ale níwíya
 ka. Pbétù pbìndà ípìrǒnga níwí rí ale náadùya kòdò òdò.
 34 Ma mí kùnɔ fùkù, ndi iku ò, óyǒ rò ì nòtù atdí ara dǒ
 ale nzínzì ò rò ka kowuya atdí ale nódyì rǒ, kǎdù ngǎtsi ale

núbhà. ³⁵ Ɔyɔ̀ rò rí dhu ò'ù atdíkpá odu dɔ̀ ró ì nòtù vèbhále nzínzì ɔ̀ rò, ka kowuya atdí nódyì rɔ̀, kadù ngàtsi núbhà. ³⁶ [Ɔyɔ̀ rò ì nòtù inga-bvù kpabhále nzínzì ɔ̀ rò, ka kowuya atdí ale nódyì rɔ̀, kadù ngàtsi ale núbhà.] ³⁷ Ní Yèsù bhà ábhàlǐ náadù dhu ivu kà-tsù 'àti: «Wòrí dhu ɔ̀nziya ndi àdhà Ádrùngbǎlé?» Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Abvo rǐ ì róngà ní ndi pbàsègè núunduya ì nǐ.»

18

Abvo-àyi mà, anya t'ítàtá t'ále mà nà tò mbólí

¹ Yèsù awe atdí mbólí pbìndà ábhàlǐ tò, ndínǐ itè tí dhu abádhí rākǎ 'òngò 'ítsò bìlìnganà ìnzǐ ì ì ìngyè rórò. ² Kǎti: «Atdí kigò ɔ̀, anya t'ítàtá tò atdí ale ní'ì inè. Ndi ale ní'ì ìnzǐ arí Kàgàwà ɔ̀dò nónzi, ndirò ìnzǐ arí atdí ale mà nífù ale. ³ Ndirò, ndi kigò ɔ̀, atdí abvo-àyi ní'ì inè átò. Ní ndi abvo-àyi ongónà ìrà anya t'ítàtá t'ále-tí'ò, ndàdù ndítsò kà-rɔ̀, ndàti: «Èno ànyàka pbàkà anyatále mà nà.» ⁴ Ní ábhò idho nyá tí, wò anya t'ítàtá t'ále náazè nzá ndùnò ndi anya. Nírò ní ndi atdíku kǐrè nga, ndàti: «Ma mí mbǎ ìnzǐ ma marí Kàgàwà ɔ̀dò nónzi dhu màtí, ndirò ìnzǐ ma marí atdí ale mà nífù dhu màtí, ⁵ ní, bìlì kǎrí tsidu àvǎ dhu-okú dò rò, dhu àkǎ wà m̀nò abádhí-ànyǎ pbìndà anyatále mà nà, akye kóngóna ìrà dùdu-ònga ùkpà nǐ.» ⁶ Ádrùngbǎle Yèsù adù àtì nà tdítdò: «Nyìri pé wò ìmbǎ obhóngà nà anya t'ítàtá t'ále nùno dhu! ⁷ Ní, Kàgàwà tí nzǐ àdù yà adyìbhengá nga mà, kùbhingá nga mà nà ɔ̀ arí 'ítsò róná fìndà ndi ndavò ale rɔ̀ dhu nùtsè? Kà tí àdù ìnè ìnè abádhí rɔ̀? ⁸ Ma màtina nyǐ nǐ: kà rǎràdù abádhí-rɔ̀ dhu nùtsè tsàkàtsàkà nyá. Pbéù, Ìndrù t'ídhùnà rìngò nínganí, kótuya tí tdù a'uta nà ale yà adzi dɔ̀?»

Mùfàrisayò mà pàratà tò ndombè mà nà tò mbólí (Mbà 28.13; 30.12-13; Yàk 4.6,9; 1Pé 5.5-6)

⁹ Tdítdò, Yèsù awe yàrí mbólí yà obhónángatále tí arí 'òzù, 'adù ngùkpà ale-gàyà nónzì ale tò. ¹⁰ Kǎti: «Ɔyɔ̀ ale náatsù Kàgàwà bhà idza, ndínǐ 'ítsò tí ì. Atdí abádhí nzínzì ɔ̀ ale ní'ì Mùfàrisayò, ndirò ngàtsi ale ní'ì pàratà tò ndombè. ¹¹ Ní, Mùfàrisayò níidè, ndàmbe ndítsò dɔ̀ afina ò, ndàti: «Ɔo Kàgàwǎ, ma màbhù ɔ̀tsò nyá indù, ìmbǎ ma marí'ì ngùkpà ale-tsi bhèyi nídhunǐ. I ale ní kǎkà ogbo ɔ̀nzi arí ale, kǎkà ìnzǐ ní obhónángatále, ndirò kǎkà m̀nyònnì ɔ̀nzi arí ale. Ndirò ma ní nzǐ pàratà tò yàrí ndombè bhèyi ale. ¹² Ma màrí ɔ̀nyù t'ónyuta-tsù nùtsi ɔ̀yò-gùna atdí yengè rɔ̀. Ndirò ma marí pbàkà kórò ongyéngá tò atdíngà idrè dɔ̀ núbhò

perè tí indù.» ¹³ Pbéù, wò pàratà tó ndombè níidè itseta, ìnzì ndòzè ndàngbe dònà, ndàndà orù nga mà. Pbéù, kǎdì ndámbe odrùna-dò nùpbì dǒ izu nà, ndàdù àmbe àtìna dǒ: <O Kàgàwǎ, ábà izu dùdú, ima nzérenгатále tírò.> ¹⁴ Ma mátina nyí nǐ: wòrí pàratà tó ndombè náadù ndì pbìndà iwà Kàgàwà nózù ndì ídzi ale tí rórò. Obhó tí, ndìdzì rí ndìtírò orú ale ní ka kifoya obvò. Ndirò, ndifó rí obvò ndìtírò ale ní ka kidziya orú.»

Yèsù rǐ nìní nzónzo násǒ dhu
(Màt 18.1-4; 19.13-15; Mrk 10.13-16)

¹⁵ Ìndrù nóowúnà iwu rǒ ìba-tsùná nzónzo nà Yèsù-tí'ò, ndíní kǎlì tí ɔtsúna dǒyá. Pbéù, wò dhu ì àla rò, ábhàlì adù orù orù tí ì ale dǒ. ¹⁶ Ní Yèsù adù ì nzónzo nónzì kiwù nà tina ò, ndàdù àtìna pbìndà ábhàlì nǐ: «Nyùbhà nzónzo riwù tidu ò, ìnzì nyàtò tsùya. Obhó tí, Kàgàwà bhà idzi ní abádhí bhèyi ì nǎlì ale tó. ¹⁷ Ma mí obhó dhu núnò fùkù: ìnzì rí Kàgàwà bhà idzi nákö ákě ngbángba bhèyi ale, nóotsúya nǐ akekpa màtí kà ò.»

Yèsù mà rǒte ònzitále nà dhu
(Màt 19.16-30; Mrk 10.17-31)

¹⁸ Atdí ádrùngbǎle níivú dhu Yèsù-tsù, ndàti: «Ídzi màlimǒ, ádhu ndì àkǎ àkǎ mǎnzì, ndíní ma mabá tí dhòdhódhóngà tó ípirǒnga?» ¹⁹ Ní Yèsù adù dhu iwu kà-tsù ndàti: «Ádhu nyi nyí ma ànzì ídzi ale tí nǐ? Ìmbǎ ídzi ale rǐ'ì atdí màtí. Kàgàwà kèlě atdíró ní ndì ídzi ale. ²⁰ Nyi nyúni wà Ʋyátá: <Dhu àkǎ nzá nyonzi múnnyòni, dhu àkǎ nzá nyohò abvo, dhu àkǎ nzá nyonzi ogbo, dhu àkǎ nzá nyunò títò odhìnu dǒ. Ndirò, dhu àkǎ nyifu àbanu mà íyànu nà.» ²¹ Ní wò ale náadù dhu àdu Yèsù tò ndàti: «Ma mífu kǒkòrí Ʋyátá kóró, ròpè ndì idú ngbángba ò rò.» ²² Ní wò dhu ndì ndìrì rò, Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Atdí dhu ní ndì ndì nùbhà tdítǒ indù: dhu àkǎ nyudzì funú arí'ì dhu kóró, nyadù kà ò rò nyi nyòngyè fùrangà nùndò nǎkùtále tò, ní nyi nyádù ì'ì ònzì nà orù-akpa ò. Wò dhu-dzidǒ, nyádù nyira, nyadù owùdu núngu.» ²³ Ní wò dhu ndì ndìrì rò, izu núnuka ka atdíǒ, abho ndì ndónzì dhu-okú dò rò. ²⁴ Yèsù níitdègu izu núnuka ka atdíǒ dhu nálǎ, náadù àtìna kà nǐ: «Ònzì t'ále rǒtsù Kàgàwà bhà idzi ò dhu rǐ'ì obi nyú tí. ²⁵ Obhó tí, dhu rǐ'ì isó nyú ngàmiyà rǒtsù ndùdà sindani-bhu ònǎ, ròsè ònzitále rǒtsù Kàgàwà bhà idzi ò dhu dònǎ.» ²⁶ Ní, wò Yèsù rǎnɔna dhu nìrì ale níivú dhu kà-tsù, 'àti: «Olu, ádhi nyú ndì ògù rádù ògù?» ²⁷ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ìndrù-lèmà nònzì dhu rǐ nǐ àdù Kàgàwà-lèmà nónzì.» ²⁸ Nírò ní ndì Péterù adù àtìna Yèsù nǐ: «Kànì, mà

mábhà fóká dhu, mǎdù owùnù núnghu.» ²⁹ Ní Yěsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mí obhó dhu núngho fǎkù: Ìndrù náapé p̀b̀indà idza mà, p̀b̀indà ingba-tsánà mà, adóna mà, àbanà mà, íyànà mà, p̀b̀indà inzo mànà núbha òrù-akpà ǒ Ádr̀ngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi-okú dò rò, ³⁰ ní, yà kòmbì rí'ì kàsùmì ǒ, kà rí dhu nábà abhò nyú ròsè. Ndirò, olù rírá kàsùmì ǒ, kǎd̀yaya dhòdhòdhóngà tó ípìr̀ngà nábà.»

Yěsù rí ndì ndòvè kòtd̀ù ndì, ndàd̀ù ndìngbè dhu nóvò dhu (Màt 20.17-19; Mrk 10.32-34; Luk 9.22,44-45)

³¹ Yěsù núugu p̀b̀indà atdí kumì dòná ǒyǒ nà ábhàlì tina ò, ndàd̀ù àtìnà nì: «Kànì àlè kúpo Yèrùsàlemà. Ní kóró dhu, yà p̀banábí náandí Ìndrù t'íd̀hùnà dǒ, ní rǎkǎ ànyì. ³² Obhó tí, ka kí àbadhi nípfǒ, kabhu yà ìnzì ní P̀b̀yàhúdífó. Ndirò ka kí kùgbǒ kadù àvu róná, kadù iso núso kà dò. ³³ Ndirò, asé nì ka kùvi ka dhu-dzidǒ, ka kad̀yaya kòhò, kadù òtd̀ùnà. Ní ìbhù idhò dzidǒ, kǎd̀yaya ndìngbè.» ³⁴ P̀b̀étù wò Yěsù ùnò dhu náad̀ù nzá abádhí-dò nálù akekpá màtí. Ndi òte-tì náarù ndì òru tí abádhí rǒ, ìnzì abádhí ràd̀ù àdhu dǒ màtí Yěsù rǒte dhu núnì.

Yěsù rí atdí ndùmùndùmú nígù Yèrikò dhu (Màt 20.29-34; Mrk 10.46-52)

³⁵ Yěsù níitdègu Yèrikò tó kigò níndù, ní kǎtù atdí ndùmùndùmú otu-igì dǒ àdì, ndàmbe dhu núnzi dǒ ìndr̀fó ró. ³⁶ Ní, wò ndùmùndùmú níri ihé-yà rǔda dhu, ndàd̀ù dhu ìvu, àdhu mà rí ndònzì dhu ndì ndùnì tí. ³⁷ Ní ka kadù dhu òvò kà tò kati: Yěsù, Nàzàretì ǒ ale rǎrì wò rúda. ³⁸ Ní kǎkù, ndàti: «Yěsù, Dàwudì nìngbá, ábà izu d̀d̀d̀!» ³⁹ Ní yà angyi òkò 'àmbe òwu dǒ ale náarù kà dǒ, àd̀ù kàvi rìnè. P̀b̀étù kǎd̀ù òkù tdítǒ àrì nyú tí, ndàti: «Dàwudì nìngbá, ábà izu d̀d̀d̀!» ⁴⁰ Ní Yěsù adù ide ndàd̀ù kàvi kiwù nà tina ò. Ní, ìkyèr̀ò kàrà àhu tiná rò, Yěsù ìvù dhu kà-tsù ndàti: ⁴¹ «Ádhu nyi nyòzè m̀onzi indù?» Ní kǎd̀ù dhu àdu ndàti: «Ádr̀ngbǎlé, ma mòzè mala nga.» ⁴² Ní Yěsù adù àtìnà kà nì: «Álǎ nà inga! Íwà p̀b̀ùkù a'uta nígù nyi!» ⁴³ Ní ànyìr̀ò rò tí, wò ndùmùndùmú-nyìkpó náad̀ù ndòpè ndàla nga, àbadhi ràd̀ù àrà Yěsù-owù ǒ, Kàgàwà-òvò nílè ndì ndí rórò. Ndirò kóró ale, wò ndì nònzi dhu nàla, náad̀ù Kàgàwà-òvò nílè átò.

19

Zàkayò rí Yěsù nózè ndàla dhu (Luk 5.32)

¹ Yèrikò tó kigò ò ndì ndòtsù rò, Yěsù náad̀ì ndàmbe ùda dǒ ndì kigò òna nǎ. ² Ní atdí ale Zàkayò tí kátina ní'ì inè

ányì. Ndi Zàkayò ní'ì pàratà tó pbàndómbé dǒ ádrùngbǎle, ndirò ka ní'ì ònzítále. ³ Ní kǎzè ndàla Yèsù rǎrǎ àdhi. Pbéù, kà rǎ Yèsù nálǎ ihé-yà nzínzì ǒ dhu ní'ì odú, ídǒ ndì ndí'ì dhu-okú dǒ rò. ⁴ Ní kǎkù angyi, ndàdù ùpo mùkuyù tí kátina itsu dǒ, ndínǎ ndì ndala tí Yèsù, ányìrǒ kà rǎda dhu-okú dǒ rò. ⁵ Ní, Yèsù níitdègu ìrà àhù ányìrǒ, ní kǎndà ǒrù nga, ndàdù àtìna Zàkayò nǎ: «Zàkayǒ, ifo tsàkàtsàkà. Indo dhu àkǎ mǒdhò pbùkù idzá.» ⁶ Ní Zàkayò adù ifo tsàkàtsàkà, ndàdù kàkò dhèdhe nyú nà. ⁷ Ní wò dhu nàla kóró ale nánù afiya ò, 'àmbe àtìna dǒ: «Kàrà òdhò nzéngatále bhà nyú!» ⁸ Pbéù Zàkayò níwà ndì ndidè, ndàdù àtìna Ádrùngbǎle Yèsù nǎ: «Ádrùngbǎlé, kǎnǎ ma mǎbhù pbàkà ongyéngá tó atdínga óyǒ dǒ nǎkùtále tò. Ndirò dhu í'ina gukyè ìndrù bhà dhu ma makò tìtò dǒ dhu tí, ní ma mí ndì dhu nádù ifo-rà-dǒ ndì ale tò.» ⁹ Ní Yèsù adù àtìna kà nǎ: «Indo ògù nírà wà àhù àzú-dzá, yàrí ale ní Àbràhamù t'ídhùnà átò nídhunǎ. ¹⁰ Obhó tí, Ìndrù t'ídhùnà ìrà ùwùwí ale nónè, ndínǎ ndàdù tí ìgunà.»

Idrè fùrangà tó mbóli

(Mát 25.14-30)

¹¹ Yà ndì ndúnona dhu ìrì rí ale tò, Yèsù adù yàrí mbóli náwe tdítdǒ. Obhó tí, yà íkyèrǒ Yèsù rǎ'ì Yèrùsàlemà tó kígò ò ndì ndotsú tí dhu-okú dǒ rò, ìndrù náambénà inga níre dǒ afiya ò, kòmbí nga rǎrǎ ndì ǒrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi rǎ ndòpè nǎ. ¹² Ní kǎtì: «Atdí ale ní'ì kamàtidǒ. Ní ndì ale níwà ndì fíyó pbìrì ǒ rò, ndàrà itse nyú vurò pbìrì ò, ndínǎ ka kùdò tí ndì ádrùngbǎ kamà tí, ndì dhu-dzidǒ, ndàdù ingo fíyó pbìrì ò. ¹³ Ní, kúnzi idrè ale pbìndà kasutále nzínzì ǒ rò, ndàbhù idrè fùrangà* foyá. Ndirò, kǎdù dhu ùya abádhí tò, ndàti: «Nyònzì mùtùruzì wò fùrangà dǒ, ràrà àhù ma míngo dhu ò.» ¹⁴ Pbéù, kà mà tó pbìrì ǒ ale náandrò ka atdítdǒ. Ní abádhí adù ìndrù òvì ròwù kǒwù ǒ, ròwù àtìna: «Mǎ mòzè nzá wò ale rònyè idzi dòkà.» ¹⁵ Ní, ádrùngbǎ kamà tí ka kùdò ndì dhu-dzidǒ, ndì ndìngò fíyó pbìrì ò rò, kǎvì kúnzi kǒkò fùrangà ndì ndundo foyá pbìndà kasutále, ndínǎ ndì ndunì tí ìngbǎ dhu bhèyi mǎtí abádhí nónzì kasu ndì fùrangà nǎ dhu. ¹⁶ Ní, wemberè tó ale níra, ndàti kà nǎ: «Ádrùngbǎlé, pbùkù fùrangà nísé ndì atdí kumì fùrangà nǎ.» ¹⁷ Ní ádrùngbǎle adù àtìna kà nǎ: «Ídzi dhu ní wò! Nyì ní ídzi kasutále. Nyì nyódò yà funú ma mabhù ákèkpá dhù-ngba nyú mbèyi. Ní ndì dhu-okú dǒ rò, ma mí nyìlì nyadi ádrùngbǎle tí idrè kígò dǒ.» ¹⁸ Jyò rí kisè

* 19:13 19.13 Ndi fùrangà-bvu ní'ì ikyi-akpà òdzi rádù fùrangà-bvu.

kasutále níira ndàdù àtìna: <Ádrùngbǎlé, pbùkù fùrangà nísè ndì imbò fùrangà nǐ.> ¹⁹ Ní ádrùngbǎlé adù àtìna kà nǐ: <Inyi nyú mà átò, nyi nyádi imbò kigò dǒ ádrùngbǎlé tí.> ²⁰ Ngǎtsi kasutále níira, ndàdù àtìna: <Ádrùngbǎlé, kǎnǐ pbùkù fùrangà. Ma makporo ka mberù ò, madù òrùnà. ²¹ Obhó tí, ma marúbhi òdònu nónzì rǒ, inyi ní atdidǒ arórù ale nídhunǐ. Nyi nyárí dhu ìdyi inzá nyi nyìli dhu ró, ndirò nyi nyárí ònyù ògu inzá nyi nyazò dhu ró.> ²² Ní ádrùngbǎlé adù àtìna kà nǐ: <Ma mí anya òtdì dùnú tsunu-bvu rǒ. Inyi ní nzére kasutále. Nyi nyuni wà dhu ma rǎrǐ òrù arórù ale, ma rarí dhu ìdyi inzá ma mìli dhu ró, ndirò ma rarí ònyù ògu inzá ma mazò dhu ró. ²³ Nírò, ádhu inzá nyi nyadù àrà idú fùrangà nǐli bǎkì ò nǐ, ndǎnǐ ma mírà àhu nínganǐ, ma madùya tí àkòna iwà dóná nídò rórò?> ²⁴ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù àtìna ányìrǒ ì'ì ale nǐ: <Nyàko wò kà-fó rí'ì fùrangà, nyǎdù àbhunà yà idre rí'ì kà nà ale tò.> ²⁵ Ní i ale adù àtìna kà nǐ: <Ádrùngbǎlé, kà rǐ'ì inè idrè fùrangà nyú nà.> ²⁶ Ma mátina nyǐ nǐ, ka kabhùya dhu inè dhu rǐ'ì foná ale tò. Pbétù yà ìmbǎ rí'ì dhu nà ale-fó rò, ka kakòya yà kà-fó rí'ì dhu mà. ²⁷ Ndirò nyiwù pé yà inzá ma nazè mɔnyù idzi dòyá pbàkà òmvù-tsí nà iró, nyǎdù àzènà onzidú rò.»

Yèsù rǎrà Yèrùsàlemà tó kigò ò dhu

(Zàk 9.9; Mát 21.1-11; Mrk 11.1-11; Yùw 12.12-19)

²⁸ Wò dhu bhèyi ndì ndòtè dhu-dzidǒ, Yèsù adù ùda ndàdi angyi ihé-yà tò, ndàdù ùpo ndàrà Yèrùsàlemà tó kigò ò. ²⁹ Ní kǐtdègu Bètèfagè mà Bètàniyà màna tó pbanga nǐndù, Mizèyituni tó pbirì inǎ rò, ní kǎvi óyǒ ale pbìndà ábhàlǐ nzínzì ò rò ròwù angyi, ³⁰ ndàdù àtìna nǐ: «Nyòwu wò angyi rí'ì pbanga ò. Ní, ányì nyǐ nyówu ùvò rò, nyǐ nyǐ inzá atdí ale mà nǎpè ùbhi dóná angyi kayinǒ-ngba nótù òsò ka kòsò ró. Ní nyàdù nyǎnga ka, nyǎdù iwu nà iró. ³¹ Ndirò atdí ale mà níivúna gukyè dhu tsùkú ndàti: <Ádhu nyǐ nyǐ kùngǎ nǐ?> Ní nyǐ nyadùna dhu àdu kà tò nyǎti ádrùngbǎlé rǎrǐ'ì kǎtdyú nà.» ³² Ní kǒkò Yèsù òvi ale náawù, 'àdù kóró dhu-tsí nótù yà Yèsù núnònà fǐyò dhu bhèyi tí. ³³ Ní abádhí rǐ kayinǒ-ngba núnǎ rò ní ndì, ndì kayinǒ-ngba-abádhí níivú dhu abádhí-tsù, 'àti: «Ádhu nyǐ nyǐ kayinǒ-ngba núnǎ nǐ?» ³⁴ Ní abádhí adù dhu àdu 'àti: «Ádrùngbǎlé rǐ'ì kǎtdyú nà.» ³⁵ Abádhí náadù òwu wòrǐ kayinǒ-ngba nà Yèsù-tì'ò, 'àdù ròyá orú mùdzarè núwà, 'ùhu dóná, 'àdù Yèsù àbhu rùpò ndàdi ndì kayinǒ-ngba dǒ. ³⁶ Ní yà Yèsù rǎrà angyi dhu bhèyi, ìndrù nóowúnà ròyá mùdzarè núwà rǒ, 'ùhu otu ò. ³⁷ Ní Yèsù itdègu Yèrùsàlemà tó kigò nǐndù, yà Mizèyituni

tó pbirì dò rò ráwũ otu ǒ, ní kǒwu ǒ ríwu ábhàlǐ tó ihé-yà náadù 'òpè 'ilè Kàgàwà orú túya nyú nà, yà Yèsù rǒnzina kóró wiwì ì àla dhu-okú dò rò. ³⁸ Abádhí ambénà àtìna dǒ: «Asota náká yà Ádrùngbàlè Kàgàwà-òvò rǒ rírà ádrùngbà kamà nà.

Màrùngà àká ndì'ì òrù-akpà ò,

ndirò, ilèta náká ndì'ì òrù-akpà ǒ orú ngari ò* .»

³⁹ Ní ihé-yà nzínzì ǒ ì'ì ngúfe Pbàfàrisáyó náati Yèsù nǐ: «Màlimò, ísǒ pbùkù ábhàlǐ rìnè.» ⁴⁰ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ma mátina nyǐ nǐ: abádhí nínèna gukyè, ní odu rǐ ndi ùkù.»

Yèsù rǒdzi Yèrùsàlemà tó kigò dǒ dhu

⁴¹ Yèsù itdègu irà àhu íkyèrǒ Yèrùsàlemà tó kigò tí ndàdù kàla, ní kǎpè ndòdzì kà dǒ, ⁴² ndàmbe àtìna dǒ: «Yàrí idhò ǒ, nyi nyú mà átò nyi nyúnnyana gukyè màrùngà nábà nyi nyádù tí dhu! Pbétù kombí ndi dhu òrù wà ndì rùnù. ⁴³ Obhó tí, idhò ní'íya inè, yà pbùkù òmvù rǐ nyòkèrè, ì ràkpòrò ngbǒnu ònà odu tó kàlì nǐ, ì rìlì nyi átsì, 'adù 'òpè 'ùgyè nyi kóró ngari ònà rò. ⁴⁴ Abádhí rǐ nyugòlò, ì ròbè ùnúnga, inyi, kóró ùnú aróko ale mànà. Ndirò, abádhí rǐ nzǐ inyi ka kasì nǐ atdí odu mà núbha ràdì ngàtsi odu dǒ, inzà nyi nyuni òrù-akpà ò rò mùdzùnà irà indù ònà kàsami nídhunǐ.»

*Yèsù rǐ Kàgàwà bhà idzá rò rí dhu ùdzi ale nòdì dhu
(Màt 21.12-17; Mrk 11.15-17; Yùw 2.13-17)*

⁴⁵ Kàgàwà bhà idza ndì ndòtsù rò, Yèsù adù ndòpè ndòdì ànyì idzá rò rí dhu ùdzi ale. ⁴⁶ Kàmbénà àtìna dǒ abádhí nǐ: «Andítá áti: <Pbàkà idza ní'íya itsòta-dzà>, pbétù nyǐ, nyǐ nyádù kùgèrè ròngò ogbotále náarí ì nùru ònà ngari tí* .»

⁴⁷ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àdi ndàrà dhu ùdhe rǒ indrù tò bìlìnganà Kàgàwà bhà idzá rò. Ní pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Úyátá tó màlímó mà, ndirò Pbàyàhúdì nzínzì ǒ ádròdrǒ ale mànà náadù 'òpè 'òmè kàbhu ì ádù kohò ònà otu. ⁴⁸ Pbétù abádhí nùuni inzà ì ádù ònzìnà dhu, kóró ale rǒwu Yèsù rùnɔna dhu nírì rǒ atdyúya nyú nà nídhunǐ.

20

*Yèsù arí pbìndà kasu ònzi àdhi bhà ádrùngbǎnga tó ɔbí nǐ?
(Màt 21.23-27; Mrk 11.27-33)*

* 19:38 19.38 Zàb 118.26; Luk 2.14 * 19:46 19.46 Ìsa 56.7; Yèr 7.11

¹ Kǒkòrí idho nzínzi ǒ, atdíku Yěsù adì ndàmbe dhu ùdhe dǒ, ndàdù àmbe Ídzi Màkǔrù núnò dǒ ìndrǔ tò Kàgàwà bhà idzá rò. Ní pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Úyátá tó màlímó mà, ndirò Pbàyàhúdí ǒ pbàkǔrǔ mànà náadù 'ùtò ànyìrǒ. ² Ní abádhí ivú dhu Yěsù-tsǔ 'àti: «Éno pé àdhi bhà ádrùngbǎnga tó obi nǐ màtí nyi nyárí kǒkòrí dhu nónzi dhu fǎkà. Ndirò, ádhi nyú ndi wò ádrùngbǎnga tó obi nábhù indù?» ³ Ní Yěsù adù dhu àdu abádhí tó ndàti: «Íma nyú mà átò, ma mí atdí dhu nívǔ tsùkú: Nyàdu pé dhu idù. ⁴ Yùwanì bhà bàtizò nǐ'ì tí òrù-akpà ò rò ìrà? Ka nǐ'ì tí ìndrǔ-bvǔ rò áhù bàtizò?» ⁵ Pbétù abádhí adù 'òpè 'ìrè nga nzínziya ǒ, 'àmbe àtìnà dǒ: «Àlě kapé dhu àdù òrù-akpà ò rò kà rǐrà, ní kǎdùna àtìnà: <Olu ádhu inzà nyí nyadù Yùwanì rǔnǒna dhu ná'ù nǐ?» ⁶ Ndirò, àlě kapé dhu àdù ìndrǔ-bvǔ rò kà ráhù, ní kóró ale adùna àlě núbvu odu nǐ, iwà kóró ale ná'ù dhu Yùwanì rǐ'ì Kàgàwà bhà nabi nídhunǐ.» ⁷ Ní, abádhí adù dhu àdu, inzà ì rúnì àdhà rò màtí ndi bàtizò ìrà dhu. ⁸ Ní Yěsù adù àtìnà abádhí nǐ: «Íma nyú mà átò, ma mí nǐ àdhi bhà ádrùngbǎnga tó obi nǐ màtí ma marí i dhu ònzi dhu núnò fǔkù.»

*Vǐnyò tó inga ǒ arí kasu ònzi òrǒrù kasutále tó mbólí
(Màt 21.33-46; Mrk 12.1-12)*

⁹ Wò dhu-dzidǒ, Yěsù adù ndòpè ndàwe yàrí mbólí ihé-yà tò ndàti: «Atdí ale náazò vǐnyò tó inga, 'adù 'ìrì ndi inga-kàsǔ nónzi róngo ale mànà. Wò dhu-lutinǎ, kǎdù ndìvǎ ndàrà abhi ò ábhǒ idho nyú tí. ¹⁰ Ní vǐnyò-kpǒ t'ópèta tó kàsùmì náká rò, wòrí inga-àbadhi náavì atdí pbìndà kasutále ràrà fǐndà ka kùtù vǐnyò-kpǒ náko ndi inga-kàsǔ nónzi arí ale-fó. Pbétù i kasutále náadù kòngbù, 'adù kàdu ròngò ɔtsúna-kpa nà. ¹¹ Wòrí inga-àbadhi náavì ngǎtsi kasutále tdítǒ ràrà ànyì. Pbétù vǐnyò tó inga-kàsǔ nónzi arí ale náangbù ndi ale átò, 'ùnò dhu nǐ, 'adù àdunà ròngò ɔtsúna-kpa nà. ¹² Tdítǒ kǎvì ìbhù rí kìsè kasutále ràrà ànyì. Ní abádhí náavì ndi tsí átò, ngbǒna rùngbìli ndi otú tí, 'adù òdinà. ¹³ Ní wò inga-àbadhi náati: <Ma mí dhu ònzi ìngbǎ tí? ɔtsò! Ma mí idhùdu nyú, afídu-mbi nóvì ànyì. Ngǎtsi nǐ abádhí rǐ kǐfù ìfǔ.> ¹⁴ Pbétù, kǒkòrí kasutále níitdègu wòrí kà t'ídhùnà nálǎ, ní abádhí náadù òte nzínziya ǒ 'àti: <Kòní inga-àbadhi tí adìya ngǎtsi nínганí ale nyú ní wò. Ní kòho ka, ndínì inga adùya tí àdi àlě tò.> ¹⁵ Ní abádhí adù kòdì inga ò rò, 'adù òhònà. Ní, ádhu nyú ndi wòrí inga-àbadhi rǎdù ònzìnà kǒkòrí kasutále nǐ? ¹⁶ Kà rǎdù ìrà, ndàbhù abádhí kòkyè, ndàdù ndi inga-kàsǔ nábhù ngǔkpa ale-fó.»

Ní ìndrű níitdègu wò Yèsù ùnò dhu ìri, náadù àtìnà: «Ínzá wòrí dhu àkǎ ndònzì ndì wò nyi nyúnona dhu bhěyi.»

17 Ní, Yèsù andà abádhí dò nga, ndàdù dhu ìvu abádhí-tsű ndàtì: «Yà Kàgàwà bhà Andítá núnò dhu-tì ní àdhu? Ndi Andítá àtì:

<Yà odu-dzà nòsì arí ale náabvù igi odu,

ní ndi adù òngo idza-pbidò nódò rádù àkǎkǎ odu tí*.>

18 Ndi odu dǒ rítsì ale níikòya ndì ìkò tí kà dǒ. Ndirò kà rítsì dòná ale ní ònga kǎnyiriya ìnyiri tí.»

Ìndrű rǐ dhu òngù Yèsù-tsű pàratà t'áfótá dǒ dhu

19 Wò ndi kàsùmì ǒ tí, Ʋyátá tó màlímó mà, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mànà náatsú 'àlě Yèsù, pbétù abádhí náadù ihé-yà-òdò nónzì. Abádhí ní'ì iwà dhu nòsù ì rǎrǐ ndi Yèsù rűbhi òte rǒ dòyá mbólí ǒ. 20 Ní abádhí náapè 'àmbe Yèsù rúnona dhu mà kà rǒnzina dhu mànà nándà dǒ kóró, 'adù abhábho núli ròkò Yèsù tí ídzi ale bhěyi. Í abhábho akò kà-tí ndínǐ 'adù tí kàlù nzére ale tí tsùna-bvu rǒ, 'adù kípfo 'abhù anya t'ítàtì t'ále mà, lǐwalì mànà-fó. 21 Ní ì abhábho níivú dhu Yèsù-tsű, ì ràtì: «Màlimǒ, mà múnì wà dhu nyi nyárí ùnona dhu mà, nyi nyárí ùdhěna ìndrű tò dhu mànà rǎrǐ obhó dhu nyé. Ndirò, nyi nyárí ìnzǐ ìndrű-ònga nóvò, pbétù nyi nyárí Kàgàwà ózè ìndrű ròkò tí dhu núdhě obhóna dǒ. 22 Nírò, àlě tó Ʋyátá návi tí àvǐ àlě rűfǒ Kàyìsarà bhà pàratà?» 23 Pbétù, abádhí rǐrèna dòná dhu ndì ndòsù rò, Yèsù adù àtìnà abádhí nǐ: «Nyìbho pé atdí ònari fudu ǒ. 24 Ádhi yà, nyina-wòyǒ mà pbìndà andítá mànà rǐ'ì kà dǒ?» Ní abádhí adù dhu àdu 'àtì: «Kàyìsarà ní ndi.» 25 Ní Yèsù adù àtìnà abádhí nǐ: «Nyùbho Kàyìsarà bhà dhu-tsí Kàyìsarà tò, nyǎdù Kàgàwà bhà-tsí núbho Kàgàwà tò.» 26 Ní abádhí rǐ kòzù nzére ale tí wò kùnò ìndrű tò dhu-okú dǒ rò dhu náadù abádhí lè mà nónzì ònzi tí. Pbétù, idho núko ì atdí dǒ fǐyò kàdu òte nǐ rò, abádhí adù ìnè ìnè tí.

Pbàsàdùkáyó rǐ dhu òngù ùvǎvè ale rǐ ùngbě dhu dǒ dhu (Màt 22.23-33; Mrk 12.18-27; 1Kò 15)

27 Wò dhu-dzidǒ, Pbàsàdùkáyó nzínzì ǒ ngúfe ale níiwú Yèsù-tì'ò. Abádhí ní'ì inzà á'ù yà ùvǎvè kùtdű ì ale rǎdù 'ùngbe òve-bvù rò dhu ale. Ní abádhí níivú dhu Yèsù-tsű 'àtì: 28 «Màlimǒ, yàrí ní Músà náandí fǎkà Ʋyátá: Atdí ale náapè òvè, ndùbhà pbìndà tsibhále ìmbǎ atdí ngbángba nà màtì, ní dhu àkǎ kà t'ádònà rùndu ndi abvo-àyi-tsű, 'adù nzónzo òdhì mànà yà àvǎvè adònà-òvò dǒ*. 29 Nírò, atdí ale ní'ì àrùbhù kpabhínzo nà. Ní ádrùngbǎ ìngba náakù

* 20:17 20.17 Zàb 118.22 * 20:28 20.28 Tòr 25.5

tsìbhále, ndàdù òvè ìnzì ndùbhà atdí ngbángba mà. ³⁰ Ní kà-lutinà kpatsìbhíngba mà, ³¹ ìbhù rí kisé màná núundu wòrí abvo-àyi-tsù, 'àdù ùve. Ndi dhu anzì ndì wò dhu bhèyi tí kòkòrí àrùbhù kpabhínzo rǒ, rùve kóró ìnzì 'ùbhà atdí ngbángba mà. ³² Abádhí ùve kóró dhu-dzidǒ, ndi tsìbhále náadù òvè átò. ³³ Ní, ùngbeta-idhò ǒ, wòrí tsìbhále ní'íya àdhi bhà, yà kóró kòkòrí àrùbhù kpabhínzo tò kǐ'ì tsìbhále tí rǒ?» ³⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Yà kòmbí rǐ'ì adzi ǒ, kpabhále mà vèbhále màná náarí 'ùmbùmbà. ³⁵ Pbéù yà Kàgàwà ózù àkākānà 'òkò yà olù rírà adzi ǒ dhu tí ale, kà-tì ní yà 'ùngbè rí ùvùvè ale nzínzì ǒ rǒ vèbhále mà kpabhále màná, nóokoya ìnzì 'ùmbà ì. ³⁶ Ndirò abádhí núuvèya nzì tdítǒ akekpa màtí, màlàyíkà bhèyi abádhí núuliya ì nídhuní. Ndirò, abádhí ní'íya Kàgàwà bhà inzo iwà abádhí ùngbe ì nídhuní. ³⁷ Músà avò dhu kprangba ùngbè ùvùvè ale rùngbeya ì. Pbindà andítà ò, yà kàzù rǒrù rónà kàdzàmbà dǒ róte ngari ǒ, kǎnzi Ádrùngbǎle Kàgàwà Àbràhamù bhà Kàgàwà, Ísakà bhà Kàgàwà, ndirò Yàkòbhò bhà Kàgàwà tí. ³⁸ Nírò, Kàgàwà ní nzì ùvùvè ale tó Kàgàwà, pbéù ka ní ípìrǒ rǒ arí'ì ale tó Kàgàwà. Obhó tí, Kàgàwà tò kóró ale rǐ'ì inè ípìrǒ rǒ.» ³⁹ Ní, Úyátá tó ngúfe màlímó náakò ote 'àti Yèsù nǐ: «Màlimó, nyi nyòtè mbèyi nyú.» ⁴⁰ Abádhí náadù nzá 'òmvù 'ìvù atdí dhu mà tdítǒ Yèsù-tsù.

Krístò nàtí Dàwudì t'ídhùnà?

(Yèr 23.5-6; Mát 22.41-46; Mrk 12.35-37)

⁴¹ Tdítǒ Yèsù adù dhu ìyu abádhí-tsù ndàti: «Kà kádù àtìná ìngbà dhu bhèyi Krístò rǎrǐ Dàwudì t'ídhùnà?

⁴² Dàwudì nyú ndítírò rǎtina Zàburì* tó bhùkù ò:

«Ádrùngbǎle Kàgàwà rǎtina pbàkà Ádrùngbǎle nǐ:

Ádǐ idú fangà dònǎ rǒ,

⁴³ rǎrà àhù ma mí pbàkù òmvù nábhù nyòbè dòya dhu ò.»

⁴⁴ Ní, Dàwudì rǐ'ì Ádrùngbǎle tí rí kǎnzi, ní kà rǎdù ì'ì ìngbà dhu bhèyi Dàwudì t'ídhùnà tí?»

Yèsù rǐ pbindà ábhàlǐ nǎvǐ ròdò ì Úyátá tó màlímó rǒ rǒ dhu

(Mát 23.1-36; Mrk 12.37-40)

⁴⁵ Àzèmbè ihé-yà nókò 'àmbe ndì ndúnɔna dhu ìrì dǒ rǒrò, Yèsù adù àtìná pbindà ábhàlǐ nǐ: ⁴⁶ «Nyòdo nyí Úyátá tó màlímó rǒ rǒ. Abádhí aròzèna dhu ní 'ùbhi ádzàdzí kanzù ì ùfǒ rǒrò, 'àdù ìndrù nòzè rǎtsè ì ifuta nyú nà yà ìndrù arí 'undu òyá ngari ǒ. Abádhí arí 'òzè 'òkò 'ávǐ rí tombi dǒ unduta-dzà ǒ, 'àdù 'òzè 'òkò angyinà rǒ rǐ'ì ngari

* 20:42 20.42 Zàb 110.1

ò m̀h̀end̀ù ǒ. ⁴⁷ Abádhí arí abvo-ayi-fó dhu òvo kóró, 'àd̀ù àmb̀e 'ìtsò dǒ ádzàdzí, ndíní ka katí tí ì ídzi ale tí. Ní Kàgàwà it̀diya anya abádhí dǒ obi nyú nà.»

21

*Nàk̀ù tó abvo-ayi rí perè nábhǔ Kàgàwà tò dhu
(Mrk 12.41-44)*

¹ Yèsù angbe ndì ndàndà nga, ndàd̀ù ònzítále nála perè tí ì úbhòna Kàgàwà tò f̀uràngà nùdǒ rí sàndukù ò ró. ² Kàd̀ù atdí nàk̀ù tó abvo-ayi nála átò rí óyǒ f̀uràngà-kpǒ-nzo níd̀ò ndì sàndukù ò ró. ³ Ní Yèsù ad̀ù àtìnà ànyì idzá ì'ì ale ní: «Ma mí obhó dhu núnò f̀ùk̀ù. Wòrì nàk̀ù tó abvo-ayi níd̀ò f̀uràngà abhò nyú ròsè kóró ale dònà. ⁴ Obhó tí, kóró kǒkòrí ngǔkpà ale núbho perè tí f̀uràngà ní yà ìmbà rí'ì kasu nà f̀iyò kèlè. Pbétù íyàdhíyà, pbìndà nàk̀ù ǒ, nád̀ù kóró foná rí'ì f̀uràngà yà dz̀unàna ònzi àmbènà níd̀ò perè tí Kàgàwà tò.»

*Yèsù rí Kàgàwà bhà idza nùgòlò ka kí dhu nóvo dhu
(Màt 24.1-2; Mrk 13.1-2)*

⁵ Ngúfe ale náakò 'àmb̀e òte dǒ Kàgàwà bhà idza dǒ. Abádhí ambénà àtìnà dǒ ka rósì ka ùyǔya odu mà, Kàgàwà tò ka kúbho perè tí dhu mànà ní. Ní, Yèsù ad̀ù àtìnà: ⁶ «Ídho ní'íya ìnè, yà ìnzí atdí odu mà nùubhàya ndì ngàtsi odu dǒ ìnzá ka kùgòlò rórò óyá, kǒkò nyí nyálàna dhu nzínzi ǒ.»

*Yèsù ròte tdǔ ndì ndingo rò ì ǹonziya dhu dǒ dhu
(Màt 24.3-14; Mrk 13.3-13)*

⁷ Tdítdǒ ì ale náad̀ù dhu ìvu Yèsù-tsù, 'àti: «Màlimò, ìngbà tìngá nga ndì kǒkòrí dhu nóonziya ì ní? Ádhu ndì ì dhu rí 'ònzi òná kàsùmì àkà dhu nitèya f̀àkà?» ⁸ Ní Yèsù ad̀ù dhu àdu ndàti: «Nyàndà nga mbèyi, ìnzí nyàbh̀u nyí atdí ale mà r̀urà nyí. Obhó tí, àbhǒ ale níwúya òvòdu rǒ, ngàtsi ale r̀arà àtìnà rǒ: «Ìma ní Krístò.» Ndirò: «Yà adzi dǒ dhu-tsù rí ndòdì òná kàsùmì-tsù níndù wà ndì.» Ní, àpé nyòwu òwu rǒ ì ale-owù ǒ. ⁹ Nyí nyowuya gukyè ìla-òyí níri rǒ, nyàd̀ù ìndr̀ù ìv̀à dhu ìnzí 'àmb̀e f̀iyò kámá-tsù dhu ìrì dǒ dhu-òyí níri rǒ, ní àpé nyòwuya òdo nábh̀u rǒ rìsì ùk̀ù. Obhó tí, dhu akáya kǒkòrí dhu r̀onzi ì angyi, pbétù ì dhu náaviya nzí dhu yà adzi ǒ dhu-tsù r̀arí ndòdì kòmbí tí.»

¹⁰ Tdítdǒ Yèsù ad̀ù àtìnà: «Atdídhená ale-tidò nóowuya 'ùgyè rǒ ngǔkpà ale-tidò mànà, ndirò atdí ádr̀ungbà kamà bhà pbìrì ǒ ale nóowuya 'ùgyè rǒ ngàtsi ádr̀ungbà kamà bhà pbìrì ǒ ale mànà. ¹¹ Ádr̀òdrǒ mùtiti náabh̀u adzi rivi, ndirò ozokpa mà àg̀ayi mànà ràd̀ù ì'ì dhèdhèrò ngari ònà. Òdo àbh̀ù rí rìsì ìndr̀ù ò dhu nóonziya ì, ìdho rí ìndr̀ù

ùkò nǐ ádròdrò dhu ràdù 'ònzì òrù-akpà-nyì rǒ. ¹² Pbéù, tdě kòkò dhu nòonzi ì kóró rò, ka kulúya pé nyǐ, kadù àvu rākú. Ka kubhòya nyǐ unduta-dzà ǒ ádròdrò ale-fó ndínǐ ka kitdì tí ànyākú. Ka kusóya nyǐ imbi ò, ndirò ka kowuya nyǐ nà ádròdrò kámá mà, lìwálí mànà ònzì, ɔvòdu-okú dò rò. ¹³ Ndi kàsùmì-ònga ní ndi nyǐ nyowuya dùdú nyǐ nyúni dhu náwe rǒ abádhí tò nǐ. ¹⁴ Ní, nyǐ nyākǎ nyúni dhu, inzà dhu rākàná nyitù afíkú, nyǐ nyǐ mèsambà ònzì tí dhu nǐ. ¹⁵ Obhó tí, ima ní ndi ma maraya nyǐ nyúnɔna dhu mà, àkǎ àkǎ dhu-ònga t'òvòta tó irèta mànà dhu nábhu fùkú. Ní fùkú òmvù nòowuya nǐ iko rǒ nyìkú-kpa rǒ, 'àgò nyǐ nyúnɔna dhu. ¹⁶ Abákú mà, ayíkú mà, adókú mà, fùkú idzá-bhà mà, ɔdhíkú mànà nòowuya nyǐpfo rǒ, 'ùbho nyǐ òmvù-fó, 'àdù nzínzikú ǒ ábhǒ ale nyú núbho kòkyè. ¹⁷ Kóró ale nòondróya nyǐ okúdu dò rò. ¹⁸ Pbéù, dākú rǒ atdí àyǐ-ngba mà náawíya nǐ. ¹⁹ Nyǐ nyǐ dhu-dzi òndù tí dhu náabhàya ndi nyǒdò fùkú ípirònga.»

*Yèsù rǐ Yèrùsàlemà tó kigò rǐ ndùkò dhu nòvo dhu
(Màt 24.15-21; Mrk 13.14-19)*

²⁰ «Nyǐ nyalaya gukyè Yèrùsàlemà tó kigò iwà òmvù tó pbànówí àkpòrò ngbòna ró, ní nyǐ nyuniya dhu ndi kigò rǐ ndùkò ònà kàsùmì-tsù rindù wà ndì. ²¹ Ní, Yùdeyà tó pbìrì ǒ ì nòtù ale, náakáya 'òtsè pbìrì-akpá dò. Yèrùsàlemà ì nòtù ale náakáya 'ùvò ànyìrò, àdù òtse. Ndirò ngùkpà pbanga ònà ì nòtù ale náakáya nǐ 'òtsù Yèrùsàlemà tó kigò ò. ²² Obhó tí, ì idhò ní'íya dhu t'útsèta tó idhò, ndínǐ yà Andítá náarúnɔna kóró dhu náaká tí. ²³ Ndi nínganí, òya nà rí 'òtù vèbhále mà, ìba òndo rí nzónzo rǐ 'òtù foyá vèbhále mànà, ní'íya àpbè ǒ. Obhó tí, Pbàìsràyélí tó pbìrì ǒ bhà náabáya àpbè abhò nyú, ndirò Kàgàwà bhà nàwí náadùya ndàvi kpanjanga abádhí dǒ. ²⁴ Abádhí nzínzi ǒ atdídhénà ale-tse ka kòtdíya obhi nǐ, kadù ngùkpàkà núso kumbà kóró ngùkpà pbìrì ònà. Ndirò, ì ngùkpà pbìrì ǒ ale nòobéya Yèrùsàlemà tó kigò-dò, ràrà àhu fíyò pbìrì ònà ì í 'àdù ònà kàsùmì rāká dhu ò.»

*Ìndrù t'ídhùnà rìngo dhu
(Màt 24.29-31; Mrk 13.24-27)*

²⁵ «Nyǐ nyalaya ize adyifò rǒ, àbǐ rǒ, ndirò alali rǒ màtí. Ndirò, yà adzi dǒ kóró pbìrì ǒ ale ní'íya ádrùngbǎ izu ǒ, ádrùngbǎ rèrù mà, mùkurà mànà rǒnzina wògò nìrì ì í, ìnzì 'àdù àdhu mà nónzi ì í dhu núnì rò. ²⁶ Ìndrù núuvèya ùvè tí ɔdò nǐ, yà adzi rǒ rí ndònzì dhu nòdò ì í rò. Obhó tí, ádròdrònga tó ɔbi nà arí'ì òrù-akpà-nyì rǒ dhu-tsí níviya

kóró. ²⁷ Nírò ní ndi ka kalaya Ìndrũ t'ídhùnà òrù-akpà ò rò rírà ró. Kíraya ádrùngbã àp̀b̀ù ǹz̀ǹz̀i ò, ábhõ ádrùngbãnga tó òbi nà, ndirò ábhõ ádrùngbãnga tó awáwà nà. ²⁸ Ní, kóró kòkòrí dhu nóopéya gukyè 'ònzì ì, ní nyí nyikòya mbèyi, nyángbe dũkũ, iwà nyũkòlò ka kí àp̀b̀è ò rò òná idhò nínđu ndì nídhunĩ.»

*Mùtinì tí kátina itsu mà,
kóró ngũkpà itsu-tidò mànà tó mbólí rávina dhu
(Màt 24.32-35; Mrk 13.28-31)*

²⁹ Yèsù adù yàrí mbólí náwe tditdò abádhí tò ndàti: «Nyàndà pé mùtinì tí kátina itsu mà, kóró ngũkpà itsu mànà. ³⁰ Nyí nyapé abádhí-bí nálã iwà ì nòpè 'àtà ró, ní ka nyí nyàndà rò, nyí nyarí dhu núní nyí-tírò tí iwà lábhú tó kàsùmì rindù ndì. ³¹ Ní ndi dhu bhèyi tí, nyí mà átò, nyí nyalaya gukyè kòkòrí dhu rĩ 'ònzì dhu, ní nyí nyuniya dhu Kàgàwà rĩ idzi ònyu ìndrũ dõ òná idhò-tsù rindù wà ndì. ³² Ma mí obhó dhu núnò fũkù: yà kòmbí rí'ì rùgànda rĩ nzì ùda inzà kòkòrí dhu nónzì ì rórò. ³³ Òrù-akpà mà, yàrí adzi mànà núudàya ùdà, p̀b̀étù p̀b̀akà òte núudàya nzì akekpa màtí.»

*Yèsù rĩ ìndrũ návì rànà nga mbèyi,
'adù àmbe 'itsò dõ bìlìnganà dhu*

³⁴ «Nyàndà nga mbèyi, akye onyú mà, iwa t'órita mà, ndirò yà adzi ò dhu t'írèta mànà náatdúna afíkũ nĩ. Ndirò, nyàndà nga mbèyi, akye ndi idhò náaraya isì dũkú inzà nyí nyuni rórò nĩ. ³⁵ Àdhàdhì àdà náarí isì ìzã dõ dhu bhèyi, ndi idhò nísíya ndi dhu bhèyi tí kóró yà adzi ò ale dõ. ³⁶ Nírò, nyòko nyìkpòkũ nà, nyàdù òwu nyítsò rõ kóró kàsùmì ò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyadùya yà rírà kóró dhu ò rò nyí nyúgu nĩ, ndirò Ìndrũ t'ídhùnà-ònzì nyí nyíko nĩ òbi nábà.»

³⁷ Adyíbhengá, Yèsù aránà dhu núdhe rõ ìndrũ tò Kàgàwà bhà idzá rò, ndirò kùbhingá ndàdù àrà àhũ rõ, ndàrà àyi Mizèyitunì tí kátina p̀hìrì dõ. ³⁸ Ndirò bhòtsungánà nyú, kóró ale nòowúnà 'ìvã rõ, 'òwù Kàgàwà bhà idza, Yèsù-ti'ò, ndíní ì iri tí kà rùdhèna dhu.

22

*P̀b̀ayàhúdì tó ádròdrõ ale rĩ 'ìri ndíní 'abhù tí Yèsù kohò
dhu*

(Màt 26.1-5; Mrk 14.1-2; Yùw 11.45-53)

¹ Yà ìmbã òná afi nà Mègati tó m̀h̀endù, Pásika tí kátina, ní'ì iwà idhòna nínđu ndì ró. ² Ní, p̀b̀akùhání tó ádròdrõ ale mà, Úyátá tó màlímó mànà náambénà Yèsù nábhu ì adù kohò òná otu nónè dõ, ihé-yà-òdò nónzì ì í nídhunĩ.

Yudhà rĩ Yèsù ipfõ ndàbhũ Pbhàyàhúdì tó ádròdrõ ale-fó dhu

(Màt 26.14-16; Mrk 14.10-11)

³ Nírò ní ndi Sìtanì náatsù Yudhà, Ìskàrìyotà tí kátina ale-afí ò. Ndi Yudhà ní'ì atdí kumì dòná óyõ nà Yèsù bhà ábhàlì nzínzì ò atdí ale. ⁴ Ní kàrà, òwù 'ìrì pbàkùhání tó ádròdrõ ale mà, Kàgàwà bhà idza-ngbò òdo arí sàndìrì tó ádròdrõ ale mànà, Yèsù nípfõ ndì ndí ndàbhũ abádhí-fó tí dhu dõ. ⁵ Ní, abádhí-idhè níka ndì atdí, 'àdù 'ìrì fùrangà ì abhù tí Yudhà tò. ⁶ Ní Yudhà náadù ndi dhu ná'ù, ndàdù ndòpè ndònè Yèsù nípfõ ndì ndí ndàbhũ abádhí-fó ònà otu, inzà ihé-yà núni rórò.

Yèsù rĩ Pásìka tó ònyè náyí kòbhòlò dhu

(Màt 26.17-25; Mrk 14.12-21; Yùw 13.21-30)

⁷ Yà ìmbà ònà afi nà Mùgati tó m̀hèndù-idhò náaká. Ndi idhò ní'ì yà tàmbà-nzo náze ka kí Pásìka tó ònyè tí ònà idhò. ⁸ Ní, Yèsù avì Péterù mà Yùwanì nà ndàti nĩ: «Nyòwu nyòbholò Pásìka tó ònyè ndíní àlè konyu tí.» ⁹ Ní, abádhí ivú dhu kà-tsù 'àti: «Ádhà nga ndi nyi nyòzè m̀wù ndi ònyè òbhòlò ònà?» ¹⁰ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Kígò ò nyí nyòtsù rò, nyí nyí nyàsò idha nàndò andu ò atdí ale nà. Ní, nyòwu k̀wù ò tí, nyòwù òtsù kà r̀rà òtsù ònà idza ò. ¹¹ Ní nyí nyadùna àtìna ndi idza-àbadhi nĩ: «M̀limò níwù dhu tsùnù ndàti: M̀ mí Pásìka tó ònyè nónyu ònà rò pbàkà ábhàlì mànà k̀luga rĩ'ì àdhà?» ¹² Ní k̀dùna òrùnà rò rĩ'ì ádr̀ngbà k̀luga, yà k̀ró dhu ka k̀bhòlò ònà nítè f̀kù. Anyì nga ní ndi nyí nyòbholona ònyè àlè tò nĩ.» ¹³ Ní abádhí náawù kígò ò, 'àdù k̀ró dhu nótù yà Yèsù ùnòna ka f̀yò dhu bhèyi tí, 'àdù Pásìka tó m̀hèndù tó ònyè nòbhòlò.

Yèsù nábhũ rĩ kirè ònyè

(Màt 26.26-30; Mrk 14.22-26; 1Kò 11.23-25)

¹⁴ Ònyè tó k̀sumì nítdègu àkà, ní Yèsù mà náakò 'àmbe dhu ònyè dõ pb̀ndà uvitatále mànà. ¹⁵ Ní Yèsù ati abádhí nĩ: «Atdyúdu ì'ina atdí òlè r̀nyè yàrí Pásìka tó ònyè atdíkpá nyí mànà tdù ma mabá àpbè rò. ¹⁶ Obhó tí, ma mátina nyí nĩ, ma r̀rĩ nĩ k̀nyu tdít, r̀rà àhũ òr̀-akpà ò Ádr̀ngbà kamà Kàgàwà bhà idzi ò k̀raya àkà dhu ò.» ¹⁷ Ní, Yèsù idyi d̀vayi rĩ'ì ònà k̀pà, ndàdù òtsò àbhũ Kàgàwà tò, ndàdù àtìna: «Nyàkò yàrí k̀pà, nyùdà nzínziku ò, nyòm̀vè ònà rĩ'ì d̀vayi. ¹⁸ Obhó tí, ma mátina nyí nĩ, ma r̀rĩ nĩ d̀vayi òm̀vè tdít, r̀rà àhũ Kàgàwà rĩ idzi nónyu ìndrù dõ dhu ò.» ¹⁹ Tdít k̀dù mùgati nídyi, ní òtsò ndì ndàbhũ Kàgàwà tò dhu-dzidõ, k̀kò ndi mùgati-ònga, ndàdù àbhunà pb̀ndà

uvitatále-fó, ndàdù àtìnà: yàrí ní ngbǒdu, okúku dǒ rò ma màbhù. Nyòngò dhu ònzì ndi dhu bhěyi, nyàmbe mirè dǒ róná. ²⁰ Ònyù dzidǒ, kǎdù òvayì rǐ'ì ònà kópà nábhu ndi dhu bhěyi tí abádhí tò, ndàdù àtìnà: «Yàrí kópà ní ɔwútána tí rí nyǔngbò Kàgàwà nà, yà okúku dǒ rò rí ndùfu azùdu-otù ǒ. ²¹ Pbéù, kànǐ ima nípǒfǒ rí ndàbhù ma òmvù-fó ale rǐ inè atdíkpá ima mànà ònyù-tsùná. ²² Obhó tí, Ìndrù t'ídihùnà rǎrà fíndá dhu nǐ yà dóná ka kudhé dhu bhěyi. Pbéù ka nípfo ndàbhù òmvù-fó ale rǐ'ì àpbe ǒ.» ²³ Ní, Yèsù bhà uvitatále náadù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nzínziya ǒ 'àmbe àtìnà dǒ, rǎrǐ àdhi pbá ale nzínziya ǒ, wò dhu bhěyi dhu ònzì rádù.

Ádrùngbǎle nyú ròsè ní àdhi?

(Màt 18.1-4; Mrk 10.35-45; Yùw 13.2-17)

²⁴ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù bhà ábhǎlǐ náakò 'àmbe 'àgò dǒ nzínziya ǒ ɔbi nyú nà. Abádhí ambénà dhu òngù dǒ tsùyá, rǎrǐ àdhi nyú ndi ádrùngbǎle nzínziya ǒ ròsè. ²⁵ Ní Yèsù adù àtìnà abádhí nǐ: «Yà adzi ǒ pbìrì dǒ ádròdrǒ kámá náarí i pbìrì-dò nónyu ɔbi nyú nà. Ndirò i pbìrì dǒ rǐ'ì ɔbi nà ale náarádù 'òzè kanzi i ídzìnga ònzi arí ale tí. ²⁶ Ní, fùkù kà rǐ'ì mbá ndi dhu bhěyi. Pbéù, ádrùngbǎle tí rǐ'ì nzínzìku ǒ ale náká ndi'ì ákěkpá ale bhěyi, ndirò ìndrù ùnda rí ale náká ndi'ì ìndrù-kàsù ònzi rí ale bhěyi. ²⁷ Nírò, ádrùngbǎle nyú ní àdhi? Tí yà mizà dǒ rò rí ònyù nónyu ale? Ngǎtsi nǐ, tí yà ònyù nùlì mizà dǒ ale? Tí obhó yà ònyù nónyu rí mizà dǒ rò ale kèlě ndi ádrùngbǎle? Pbéù ma mí'ì nzínzìku ǒ àdhàdhì yà ònyù nùlǐ rí mizà dǒ ale bhěyi. ²⁸ Nyǐ, nyǐ'ì ní ndi nyǐ nyádzi nyǐ, nyǒndù àpbe-dzi atdíkpá ima mànà ale. ²⁹ Ní ndi dhu-okú dǒ rò ní ndi, ma mútri nyǐ ádrùngbǎ òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi tò, àdhàdhì Àbadu Kàgàwà nùutri ma kà tò dhu bhěyi. ³⁰ Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyǐ nyonyuya dhu, nyǎdù dhu òmvù atdíkpá ima mànà pbàkà idzi ǒ. Ndirò nyǐ nyadùya òko kamà tó tombi dǒ, nyàmbe atdí kumì dóná óyó nà Pbàìsràyélì tó rùgànda-tsù-ànyǎ núnò dǒ.»

Yèsù rǐ Péterù rǐ ndòdho dhu nóvo dhu

(Màt 26.31-35; Mrk 14.27-31; Yùw 13.37-38)

³¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìnà Péterù nǐ: «Sìmonì, Sìmonì, írì pé! Sìtanì nónzì nyǐ, ndínǐ ndilè tí ùkúnga, àdhàdhì nganù-ònga nílè ka karí dhu bhěyi. ³² Pbéù ma màtsò ma okúnù dǒ rò ìnzì pbàkù a'uta nóongo tí olù. Ní, nyǐ nyapé ìngo tidu ò, ní dhu àkǎ nyabhù ɔbi adónù-afí tò.»

³³ Ní Péterù adù àtìnà kà nǐ: «Ádrùngbǎlé, ma mà'ù wà

dhu kusò àlě atdíkpá imbi ò, ndirò àlě ràdù ùve atdíkpá nyi màna.» ³⁴ Ní Yěsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Péterù, ma mátina nyi nì: indo, à'ù-akpà rĩ nzi òngò inzà nyi nyòdhò ma ìbhù-gùna nyati, inzà nyi rùni ma rórò.»

Yěsù rĩ pbìndà uvitatále nàví rùgù ísòwě mà, bhòlò mà, ìla tó obhi-akpá màna dhu

³⁵ Tdítdò, Yěsù ivú dhu pbìndà ábhàlĩ-tšù ndàti: «Yà ma muví nyi nyòwù ìmbà ísòwě mà, ìmbà bhòlò mà, ndirò ìmbà kàyitò na rò, ní atdí dhu mà náawí tí àwí rùkú?» Ní abádhí adù dhu àdu 'àti: «Inzá atdí dhu mà náawí ròkà.» ³⁶ Ní Yěsù adù àtìna abádhí nì: «Pbétù kòmbí, ísòwě nà rĩ'ì ale náká ndidyì ka, bhòlò nà ale ràdù pbìndà bhòlò nídyì. Ndirò, ìmbà rĩ'ì ìla tó obhi-akpà nà ale náká ndàbhù róná mùdzarù kodzi, ndínì ndadù tí ìla tó obhi-akpà nódzi ndi fàrangà rǒ. ³⁷ Obhó tí, ma mátina nyi nì: yà Andítá núnò dùdú dhu náká wà rònzi ndi. Ndi Andítá ràtina: «Ka kazù àbadhi nzére ale nzínzi ò.» Ní obhó tí, ìma nàndà dhu ní rĩ ndònzì ònzì.» ³⁸ Ní, abádhí adù àtìna: «Ádrùngbálé, kànì óyǒ ìla tó obhi-akpá.» Ní kádù àtìna: «Íwà àká.»

Yěsù rĩ ndìtsò Mizèyituni tó pbìrì dǒ rò dhu
(Màt 26.36-46; Mrk 14.32-42; Yùw 18.1-2)

³⁹ Yěsù náahù idza rò, ndàdù àrà Mizèyituni tó pbìrì dò, yà bilí ndi ndarì ònzina dhu bhěyi. Kàbhà uvitatále náadù òwu kòwù ǒ ànyì. ⁴⁰ Ní ànyì ndi ndàrà àhù rò, kàti pbìndà ábhàlĩ nì: «Nyìtsò nyi, akye nyi nyotsúna umvútá ò nì.» ⁴¹ Tdítdò, kìndrì ndi itseta abádhí tí rò, mbèmbè òbvù ka kòbvù odu nàmbènà ìtsì róngà adzí tí, ndàdù ndòkò ǒdyùna dǒ, ndìtsò ndi, ⁴² ndàti: «Àbá, nyi nyòzè ka nì, ìndrì pé yàrì kópà itse rùdú rò. Pbétù, àpé k'ì ma mòzè dhu rĩ ndònzì dhu tí, kàká ndi'ì ndi nyi nyòzè dhu tí.» ⁴³ [Nírò ní ndi màlàyikà níto ndi òrù-akpà ònà rò, ndìrà ǒbi nàbhù kà tò. ⁴⁴ Ádrùngbà izu nùka ndi dhu-okú dǒ rò, kàránà ndìtsò rǒ ádrùngbà ǒbi nyú nà tdítǒ, róná rò rùtdě adyò ràdù ndìli azu rùtdě obvò dhu bhěyi.] ⁴⁵ Itsoṭa dzidǒ, kǐvà ndi, ndàdù ndàdu pbìndà ábhàlĩ-tì'ò, ndàdù abádhí òtù iwà ùdho ró, atdíǒ izu nùka ì nídhunì. ⁴⁶ Ní kádù àtìna abádhí nì: «Ádhu nyi nyòdhò nì? Nyìvà nyi, ndirò nyìtsò nyi, akye nyi nyotsúna umvútá ò nì.»

Yěsù nòsò ka kǐ dhu
(Màt 26.47-56; Mrk 14.43-50; Yùw 18.3-11)

⁴⁷ Àzèmbè Yěsù ròte rórò ní ndi, ihé-yà núnnya ì, Yudhà tí kátina ale ràdù àdi fiyó pìkò dò-tsíró. Ndi Yudhà nì'ì Yěsù bhà atdí kumì dòná óyǒ nà ábhàlĩ nzínzi ǒ atdí ale. Ní kìndrì Yěsù-tì'ò, ndínì ndi ndambó tí ka. ⁴⁸ Ní Yěsù adù

àtìna kà nǐ: «Yudhǎ, tí ambótá-otù ǒ nga ndi nyi nyí Ìndrǔ t'ídhùna nábhě òmvǔ-fó nǐ?» ⁴⁹ Kǎkǎ Yěsù mànà ì'ìna ale níitdègu wò rí ndàpà ndònzì ndì dhu nǎlǎ, níivú dhu Yěsù-tsǔ, 'àti: «Ádrùngbǎlé, dhu àkǎ tí mǔ'a ìndrǔ ila tó obhi-akpá nǐ?» ⁵⁰ Ní, abádhí nzínzì ǒ atdí ale núu'a pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà bhà kasutále, ndítsà fangà dònǎ bǐna. ⁵¹ Pbétù, Yěsù adù àtìna: «Ìnzě, úbhà! Iwà àkǎ wò dhu bvùtí!» Wò dhu-dzidǒ, Yěsù adù ndi ale-bì-ngbò nápbala, ràdù ògù. ⁵² Ní, Yěsù adù àtìna kòkò róná iwǔ pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Kàgàwà bhà idza-ngbò òdo arí sàndírì tó ádròdrǒ ale mà, pbàkùrǔ mànà nǐ: «Nyí nyàdù tí iwu fùkú ila tó obhi-akpá nà, ndirò fùkú mùgò mànà ogbotále nòsò ríwu ale bhěyi?» ⁵³ Àlě kúbhì ì'ì rǒ nyí mànà bilìnganà Kàgàwà bhà idzá, ìnzí nyàdù malù. Pbétù kòmbí rí kàsùmì ní fùkú, ya ìnò ǒ arí kasu ònzi obi mànà.»

Péterù rǎtina inzá ndì rùni Yěsù dhu

(Màt 26.57-58,69-75; Mrk 14.53-54,66-72; Yùw 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Yěsù ì àlǔ dhu-dzidǒ, abádhí náadù òwu kà nà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà bhà. Péterù adù àdi olùnǎ rò, ndàmbe àrà dǒ abádhí-owù ǒ. ⁵⁵ Kǒkòrí ale núuto kàzu rùwugà dǒ, 'adù òko tsùna nǎ. Péterù adù irà, ndàdi átò abádhí nzínzì ǒ. ⁵⁶ Ní, kasu tó atdí tsìbhále náala Péterù kàzu-tsùná àdi ró. Ní kǎdì nyìkpóna kà rǒ, ndàdù àtìna: «Yàrí ale mà ní'ìna átò kà mànà.» ⁵⁷ Pbétù, Péterù adù kà-tsǔ dhu nágò, ndàti: «Yà tsìbhále, inzá ma mǔni wò ale!» ⁵⁸ Ákě kàsùmì dzidǒ tí, ngǎtsi ale náala ka tdítǒ, ndàdù àtìna kà nǐ: «Ìnyi nyú mà átò, nyi ní atdí abádhí nzínzì ǒ ale.» Pbétù Péterù adù àtìna wò ale nǐ: «Ìnzí ní ma abádhí nzínzì ǒ ale.» ⁵⁹ Tdítdǒ, mbèmbe iwà atdí adyifò-sisì nyú nùdà rórò, ngǎtsi ale náavò dhu obi nyú nà ndàti: «Obhó nyú, yàrí ale mà ní'ì atdíkpá kà mànà, ka ní Gàlìlayà tó pbìrì ǒ ale nídhunǐ.» ⁶⁰ Ní, Péterù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ìnzá ma mǔni wò nyi nyòzè nyùnò dhu.» Wò ndi kàsùmì ǒ tí, àzèmbe Péterù rǒte rórò ní ndi, à'ǔ-akpà náadù òngò. ⁶¹ Ní, Ádrùngbǎlé Yěsù náagéré ndì, ndàndà Péterù. Nírò ní ndi Péterù adù ya Ádrùngbǎlé Yěsù núnònà fíndà dhu nírè. Kǎti: «Ìndo, inzá à'ǔ-akpà nǎpè òngò rórò, nyi nyí'ina iwà nyi nyòdhò ma ìbhù-ràdǒ ró.» ⁶² Ní Péterù adù àhù iri, ndàdù òdzi ádrùngbǎ izu nyú nà.

Yěsù nǐ ka kí dhu núno, kadù àmbe òvìna dǒ dhu
(Màt 26.57-68; Mrk 14.65; Yùw 18.12-24)

⁶³ Yà Yēsù rǐ'ì foyá ale náambénà kùgbò dǒ, 'àdù àmbe kòvì dǒ. ⁶⁴ Abádhí owúnà kà-nyì àtsì rǒ, 'àdù dhu ìvu kà-tsù, 'àti: «Áti pé nyì nùtì ale fákà?» ⁶⁵ Ndirò abádhí náadù ábhǒ ngùkpà nzére dhu nyá núnò kà nǐ.

Yēsù nà ka kówu ùvò Pbàyàhúdí bvǔ ádròdrǒ anya nítdì arí ale-ònzǐ dhu

(Màt 26.59-66; Mrk 14.55-64; Yùw 18.19-24)

⁶⁶ Inga nítdègu ùbho, ní Pbàyàhúdí tó pbàkùrǔ mà, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Úyátá tó màlímó màná, núundu ì, 'àdù Yēsù nábhù kowù nà firábvǔ ádròdrǒ anya nítdì arí ale-ònzǐ. ⁶⁷ Ní, abádhí níwú dhu Yēsù-tsù 'àti: «Nyì nyapé ì'ì Krístò tí, ní únò pé ka fákà.» Ní Yēsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ma mapé kùnò fǔkù, ní nyǐ nyǐ nzǐ kà'u. ⁶⁸ Ndirò, ma mapé dhu ìvǔ tsùkù, ní nyǐ nyǐ nzǐ dhu àdu idù. ⁶⁹ Pbétù rǒpè ndì kombí, Ìndrǔ t'ídhùnà rǎrà àdì Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó òbì tó fangà dǒnǎ rò.» ⁷⁰ Ní, kóró ale adù dhu ìvu kà-tsù 'àti: «Olu nyì tí ndì Kàgàwà t'ídhùnà?» Ní kǎdù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyǐ ní ndì nyǐ nyàti, ima rǎrǐ ndì.» ⁷¹ Ní abádhí adù àtìna: «Àlě tí'ì inè ngàm̀bì-atdyú nà tdítǒ? Àlě kírì wà kùnò dhu àlě-bì nyú nǐ.»

23

Yēsù rǐ m̀sambà ònzi Pilatò-ònzǐ dhu

¹ Abádhí níwà ì kóró atdíkpá, 'òwù Yēsù nà, 'òwù ùvò nà Pilatò-ònzǐ. ² Ní abádhí apè 'òbhù ka, 'àmbe àtìna dǒ: «Mǎ mòtù yàrí ale àlě tó pbìrì ǒ ale-dò idzǐ rí, ndíndì dhu níwà tí ró. Kà rǎrà ìndrǔ-tsù nátò rǒ ìnzǐ Kàyìsarà bhà pàratà nufó tí. Ndirò kà rǎrà ndàti rǒ ndàtìrò Krístò, ádrùngbǎ kamà tí.» ³ Ní Pilatò ìvú dhu Yēsù-tsù ndàti: «Ƒnyì, nyì tí Pbàyàhúdí tó ádrùngbǎ kamà?» Ní Yēsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ƒnyì ní ndì ka nyì nyùnò.» ⁴ Ní Pilatò adù àtìna pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, ihé-yà màná nǐ: «Ƒnzá ma màla atdí afátá mà yàrí ale dǒ ka kádù anya òtdì okúna dò rò.» ⁵ Pbétù abádhí náadù dhu nùtu atdíǒ, 'àdù àtìna: «Kà rǔdhèna dhu náarí ìndrǔ-dò nídzǐ. Kǒpè ka Gàlìlayà tó pbìrì ò rò, ndùdà nà kóró Yùdeyà tó pbìrì ònǎ, ndìrà àhù nà iró.»

Yēsù rǐ'ì ádrùngbǎ kamà Hèròdè-ònzǐ dhu

⁶ Pilatò nítdègu wò dhu ìrì, náadù dhu ìvu wò ndì ale ratí Gàlìlayà tó pbìrì ǒ ale. ⁷ Ní, ádrùngbǎ kamà Hèròdè bhà pbìrì ǒ ale tí kà rǐ'ì dhu ndì ndìrì rò, Pilatò adù kàbhù kowù nà Hèròdè-fò ò. Wò ndì kàsùmì ǒ, Hèròdè náadù ndòtù Yèrusàlemà tó kígò ò ndì ndìrà átò ró. ⁸ Ní Yēsù ndì ndàla rò, Hèròdè-ìdhè níika ndì atdíǒ. Obhó ka ní'ì angyangyi tí

ubhínà ndòzè rǒ ndàla Yēsù-ngbò, yà kà dǒ ka kúnona dhu nírì ndì ndarí dhu-okú dǒ rò. Ndirò, kǎzè ndàla kà rǒnzina atdí wiwì mà. ⁹ Ní Hèròdè náangù dhu ádzíta nyú Yēsù-tsǔ, pbétù kǎdù nzá atdí dhu mà nádu kà tò. ¹⁰ Pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Úyátá tó màlímó mànà ní'ì ányìrǒ. Ní abádhí adù Yēsù òbhù òbi nyú nà. ¹¹ Nírò ní ndì Hèròdè mà, yà ngbòna òdo rí pbànowí mànà, náambénà kùnò dǒ itsi dǒ. Ní ka ndì ndùgbǒ, ndàdù àyàya mberù náfo kà-rǒ dhu-dzidǒ, kǎdù Yēsù àdu kowù nà tdítǒ Pilatò-fo ò. ¹² Ndi nínganí tí, Hèròdè mà Pilatò nà, náadù 'òzè òzè tí, àzèmbè òmvù tí ì árubhi ì'ì rǒ angyinǎ rò rórò.

Yēsù-ànyǎ nótdì ka kí ndíní ka kohò tí dhu

¹³ Pilatò náandu pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale mà, ngǔkpà ale mà. ¹⁴ Ní kǎdù àtìna abádhí nǐ: «Nyí nyiwù yàrí ale nà fudu ò, nyǎdù àtìna kà rarí ìndrù-do nídzì ndíní dhu nivà tí. Nírò, kàní ma mòngù dhu kà-tsǔ nyìkpóku ǒ rò. Ní ma màla nzá atdí afátá mà kà-dǒ ka kí anya nótdì okúna dǒ rò. Ndirò, atdí dhu mà rǐ'ì ìmbǎ yà nyí nyòbhù ka dóná. ¹⁵ Hèròdè nyú mà nála nzá atdí afátá mà kà dǒ, kǎdù kàdu tdítǒ àlě-fo ò nídhuní. Ní, yà kǒnzì dhu ǒ, atdí dhu mà rǐ'ì mbǎ, yà kàbhù rádù kohò. ¹⁶ Ní, ma mí kíkòlò iwà ma màbhù ka kǎvi rórò.» ¹⁷ [Yà Pásìka tó mǎhendù-ìdhò náaríra dhu bhěyi, ka kongónà atdí ale níkòlò imbi ò rò abádhí tò.] ¹⁸ Ní, abádhí kóró náapè 'ùkù atdíkpá, 'àmbe àtìna dǒ: «Ábhǔ wò ale kohò, nyadù Bàrabà níkòlò fákà.» ¹⁹ Ndi Bàrabà ka kasò imbi ò, kígò ǒ ndì nónzì wògò-okú dǒ rò, ndirò ìndrù kǒhò dhu-okú dǒ rò.

²⁰ Pilatò abhù tǔna tdítǒ ihé-yà tò, Yēsù ndì ndòzè ndìkòlò nídhuní. ²¹ Pbétù, abádhí adù ìdù: «Étǒ ka mùsàlabhà dǒ! Étǒ ka mùsàlabhà dǒ!» ²² Ìbhù rí kisě nǐ, kǎti abádhí nǐ: «Ádhu nyú ndì kǎfǎ? Inzá ma màla atdí afátá mà, yà káká kohò okúna dǒ rò. Ní ma mí kàbhǔ kǎvi, madù ìkòlònà ràrà.» ²³ Pbétù, abádhí náadù dhu ètu, 'àmbe ùkù dǒ àrǐ nyú tí, ndíní ka kutó tí ka mùsàlabhà dǒ. Ní abádhí tó ìkù-òbì òsè dóna nǎ rò, ²⁴ Pilatò adù abádhí-afí òzè dhu nónzì. ²⁵ Ní kíkòlò yà imbi ò ka kósò kígò ǒ ndì nónzì wògò-okú dǒ rò, ndirò abvo nóhò dhu-okú dǒ rò ale. Ndi ale ní'ì yà abádhí rǔbhi ònzina rǒ kíkòlò ale. Nírò ní ndì kǎdù Yēsù nábhu abádhí-fó, ndíní abádhí onzi tí afiya nózè dhu bhěyi.

Yēsù nútǒ ka kí mùsàlabhà dǒ dhu

²⁶ Yēsù nà ì ówu òná kàsùmì ǒ, abádhí náalú Simoni tí kátina atdí ale inga bvù rò rírà rórò. Ndi ale ní'ì Kùrenì tó kígò ǒ ale. Ní abádhí náadù mùsàlabhà nágba kà-dǒ, ndíní

kǎnó tí, ndàmbe àrà dǎ nà Yěsù-owù ǎ. ²⁷ Ábhǒ ihé-yà mà, vèbhále mànà náambénà òwu dǎ Yěsù owù ǎ. I vèbhále náambénà odrùya-dò nùpbi dǎ izu-okú dò rò, 'àdù àmbe Yěsù òdzì dǎ. ²⁸ Ní Yěsù agéré ndì ndàndà abádhí, ndàdù àtìna: «Yèrùsàlemà ǎ vèbhínzó, ìnzì nyòdzi ma! Pbétù, nyòdzi nyí nyí-tírò, ndirò nyòdzi fùkú nzónzo. ²⁹ Obhó tí, idhò rǐ'ì inè yà òyá ka kowuya àtìna rǒ: «Hirò nònzì ní ìngò-ayí, ndirò hirò nònzì ní inzá ì nugu vèbhále, yà inzá inzo apèna ibàya-tsù nínđú vèbhále.» ³⁰ Ndi nínganí, ìndrù owuya àtìna rǒ pbìrì-akpá ní: «Nyàgbù nyí dòkà!» Ndirò abádhí owuya àtìna rǒ pbìrì ní: «Nyàtsì nyí dòkà!» ³¹ Obhó tí, yà dhu bhèyi ka kí dhu ònzi kázù itsu rǒ rò, òtdyòtdyù itsu rǒ ka kónzina dhu nóloya ìngbà dhu bhèyi?»

³² Wò ndi kàsùmì ǎ tí, ka kambénà òwu dǎ átò nzére dhu ònzi arí óyǒ ale nà, ndíni ka kòkye tí atdíkpá Yěsù mànà. ³³ Ní, «Ale-dò-kpa» tí kátina ngari ò ì òwù ùvò rò, abádhí nùtò Yěsù mùsàlabhà dǎ ànyìrǒ, kǒkò nzére dhu ònzi arí óyǒ ale mànà. Atdí ale ka kutó Yěsù bhà fangà dònǎ rò, kadù ngàtsi nùtò kàbhà ìgù dònǎ rò. ³⁴ [Ní, Yěsù ambénà àtìna dǎ: «Ábá, úbà dhu abádhí tò, inzá abádhí ùni ì ónzina dhu nídhuní.»] Abádhí náadù Yěsù rǒ mùdzarù nùndò foyá, ngalà ǎ ì òvì rórò. ³⁵ Ìndrù náadù ìko ànyìrǒ, 'àmbe ndònzi rí dhu nándà dǎ. Pbétù, pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale náadù òko 'àmbe Yěsù nùgbò dǎ, 'àmbe àtìna dǎ: «Kìgù ngùkpà ale, ní kìgù pé ndì ndítìrò, kápé ì'ì Krístò, Kàgàwà ópì fìndà ale tí!» ³⁶ Pbànowí náambénà kùgbò dǎ átò, 'àdù òwu ògyògye òvayì náva rǒ kà-tsù. ³⁷ Abádhí adúnà òwu àtìna rǒ: «Nyí nyapé ì'ì Pbàyàhúdì tó ádrùngbà kamà tí, ní ìgù pé nyí nyí-tírò.» ³⁸ Kà-dònǎ ka kadù dhu àndi yà dhu bhèyi: «Yàrí ale ní Pbàyàhúdì tó ádrùngbà kamà.»

³⁹ Yà Yěsù tí ka kùtò mùsàlabhà dǎ ale nzínzì ǎ atdí ale nùunò dhu kà ní ndàtì: «Nyí tí obhó Krístò? Ìgù pé nyí nyí-tírò, nyadù mà nígu!» ⁴⁰ Pbétù ngàtsi kà t'ódhìna náadù òrù kà dǎ ndàtì: «Nyí tí obhó Kàgàwà-òdò mà nónzi, àzèmbè nyí nyongó ì'ì ndi àpbè-tidò kèlě nábà nyí nyí? ⁴¹ Àlě kí àpbè nábà obhónánga dǎ, àlě tó afátá-okú dò rò àlě kí kàbà nídhuní. Pbétù yàrí ale náfà nzá atdí dhu mà.» ⁴² Tdítdǎ, kádù àtìna: «Yěsù, ìrè nyíre ma pbùkù idzi ò nyí nyótsù rò.» ⁴³ Ní Yěsù adù dhu àdu kà tò ndàtì: «Ma mí obhó dhu nùunò indù: àlě kòtsù nyí mànà indo tí parádisò ò.»

Yěsù rǒvè dhu

⁴⁴ Mbèmbè azà adyifò-sisì adyíbhengá nga tó ǎ, ìnǒ-yà níibvú ndì kóró ndi pbìrì ǎ, ràrà àhu àrùgyètdí adyifò-sisì adyídǎ nga tó ò. ⁴⁵ Adyifò náavè, Kàgàwà bhà idza ǎ

ka kúsò ádrùngbã mberù pàziyà tí kátina-ǒnga ràdù ndífa átsí rò. ⁴⁶ Ní Yěsù akù ɔrú tũna nyú nà ndàti: «Àbá, ma màbhũ afídu fúnú.» Wò dhu ndì ndòrì dhu-dzidǒ ní ndì, kà-afí náadù ìtdé dòtsí. ⁴⁷ Wò ndì nònzì dhu ndì ndàla rò, Pbarómá tó pbìrì ǒ atdí miyà pbànowí dǒ ádrùngbãle nílè Kàgàwà ndàti: «Obhó nyú, yàrí ale ní'ì obhónángatále!» ⁴⁸ Kóró alé-yà, yà ibí rò iwùná dhu àndà, náala wò ndì nònzì dhu. Ní abádhí náadù ì ányìrǒ rò dòya-tsirò ùlǔ izu nyú nà rórò. ⁴⁹ Yà Yěsù núnì kóró ale, Gàlìlayà tó pbìrì ò rò ka nùndà vèbhále mànà, níikò itseta, 'àmbe ùda rúda dhu nándà dǒ.

Yěsù nótdù ka kí dhu

⁵⁰ Pbhàyàhúdì-bvǔ ádròdrǒ anya nítì arí ale nzínzì ǒ, Yòzefù tí kátina atdí ale ní'ì inè. Ndi ale ní'ì idzi ale, ndirò ka ní'ì obhónángatále. ⁵¹ Kátsù nzá yà Yěsù dǒ rí 'irì ale tó ɔte ò màtí, ndirò abádhí rǒnzina dhu ò màtí. Wò ndi Yòzefù ní'ì Àrimàtayò tí kátina Pbhàyàhúdì-bvǔ atdí kígò ǒ ale. Ndirò kǒngónà Kàgàwà rǐ idzi ònyu ìndrǔ dǒ òná idho nóddò. ⁵² Ní kàrà Pilatò bhà, ndàrà Yěsù-abvò nónzì kà-fó. ⁵³ Kǎdù Yěsù-abvò nífo mùsàlabhà dǒ rò, ndàdù ngbòna nákpòrò mberù ò. Kǎdù àrà ndi abvo nótdù bhalabhala ò ka kóbhì ibhu ò. Ndi ibhu ní'ì inzà ka kàpè atdí ale mà nótdù ònà angyi. ⁵⁴ Wò dhu anzì ndì yà ìndrǔ rǐ 'òbhòlò ndínì sàbatù adù tí ndòpè òná idho ǒ. ⁵⁵ Yà Gàlìlayà tó pbìrì ò rò Yěsù nùndà vèbhále, náadù òwu atdíkpá Yòzefù mànà. Abádhí náala Yěsù-abvò nótdù ka kí òná ibhu, 'àdù Yěsù ka kǐlì ibhu ò tí dhu nála. ⁵⁶ Wò dhu-dzidǒ, abádhí náadù 'àdu firábvǔ, 'òwù andròkò mà, ndrùù róngu akye mànà nóbhòlò. Sàbatù-idhò ǒ, abádhí náadù 'àso yà Hyátá nónzì dhu bhèyi.

24

Yěsù rǐ ndìngbè dhu

(Màt 28.1-10; Mrk 16.1-8; Yùw 20.1-13)

¹ Sàbatù-idhò dzidǒ rúbho nga ǒ, vèbhále náawù kútsingá nyú kàbhùlì ò. Abádhí awù ànyì yà angyangyi ì ǒbhòlò mbèyi róngu akye mànà foyá. ² Ní, abádhí adù odu nótu iwà ka kògèrè ibhu-lí rò ró. ³ Ní abádhí atsù ndi ibhu ò, pbétù abádhí adù nzá Ádrùngbãle Yěsù-abvò nótu. ⁴ Ní atdíidǒ idho náko abádhí ndi dhu dǒ rórò ní ndi, óyǒ ale nùuto ì abádhí tí, atdíidǒ rúbhìlì mùdzarù nà ròyá. ⁵ Ní atdíidǒ ɔdò nísì òyà dhu-okú dò rò, abádhí adù dòya nùtdò obvò. Pbhétù, kòrí ale adù dhu ìvu abádhí-tsǔ 'àti: «Ádhu nyí nyí inè rí'ì nyìkpóna nà ale nóme ùvǔve ale nzínzì ǒ

nĩ? ⁶ Kà rĩ'ì mbǎ irò, kìngbè wà ndì òve-bvù rò. Nyìrè pé yà fùkù kũno àdì ndì ndàdì Gálilayà tó pbìrì ò rórò dhu. ⁷ Kǎti: «Dhu àkǎ kipfo Ìndrù t'ídhùnà kabhu nzérenгатále-fó, kadù ètonà mùsàlabhà dǒ, ndirò ìbhù idho dzidǒ, kà ràdù ndìngbè.» ⁸ Nírò ní ndì abádhí náadù yà Yèsù unò òte nírè. ⁹ Ní abádhí adù ì ibhu-tí'ò rò, 'òwù yà ì àla kóró dhu núnò atdí kumì dóná atdí nà ábhàlǐ tò, kóró ngùkpá ale mànà. ¹⁰ I vèbhále ní'ì Mágadalà tó kigò ǒ Màriyà mà, Zǎnì mà, Yàkòbhò-tsánà, Màriyà mànà. Ndirò, yà abádhí ì'ìnà mànà ngùkpá vèbhále, náadù dhu àwe ndì dhu bhèyi tí Yèsù bhà uvitatále tò. ¹¹ Pbétù, kǒkò vèbhále ènò fíyò dhu nàtì uvitatále adù zèze tí. Ní abádhí adù nzá ndì dhu ná'ù. ¹² Pbétù Péterù náadù ndìvà, ndòkù kàbhùlì ò. Ní, ndì ndàgù ndì ndàndà ibhu-ònga rò, kàla mberù-mbélémbèlè kèlè ányì. Wò dhu-dzidǒ, kádù ndàdu ndàrà pbìndà atdídǒ idho náko ndì wò ndì nònzì dhu dǒ rórò.

Yèsù rĩ ndàvì óyǒ ábhàlǐ tò Èmawù ràrà otu ǒ dhu (Mrk 16.12-13)

¹³ Ndi nínganí tí, Yèsù bhà ábhàlǐ nzínzì ǒ óyǒ ale náakò 'àmbe òwu dǒ Èmawù tí kátina pbanga ò. Ndi pbanga ní'ì atdí kumì dóná atdí nà kilòmètèrè tí Yèrùsàlemà tó kigò rǒ rò. ¹⁴ Abádhí ambénà òte dǒ yà ì nònzì kóró dhu-tsí dǒ. ¹⁵ Ní wò abádhí rǒte, 'adù àmbe 'agò dǒ ònà kàsùmì ǒ, Yèsù nyú ndìtírò náandrì abádhí tí ò, 'adù àmbe òwu dǒ atdíkpá abádhí mànà. ¹⁶ Pbétù, dhu adù abádhí-nyínga níti ìnzì rùnì Yèsù. ¹⁷ Ní Yèsù ivú dhu abádhí-tsù, ndàti: «Ádhu nyí nyí nyǎgò dóná, àzèmbè nyí nyongó òwu?» Ní kòrì ábhàlǐ náadù ìko, izu ràdù 'ùka atdídǒ. ¹⁸ Atdí abádhí nzínzì ǒ ale, Kìliyopà tí kátina, náadù dhu ìvu kà-tsù ndàti: «Nyí tí ndì atdíró Yèrùsàlemà tó kigò ǒ bhà nzínzì ǒ ìnzá nyí nyùnì kàrí idho nzínzì ǒ ndì nònzì dhu?» ¹⁹ Kádù àtìnà abádhí nĩ: «Ádhu ndì?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò 'àti: «Yà Yèsù, Nàzàretì tó kigò ǒ ale rǒ ndì nónzì dhu. Ndi ale ní'ì ádrùngbǎ òbi nà nabì. Kǎrà ndì pbìndà òbi návi rǒ kàsùna ǒ, ndirò òtèna ǒ màtí, Kàgàwà-ònzì ndirò kóró ale-ònzì màtí. ²⁰ Ní fàkà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, fàkà ádròdrǒ ale mànà nípfò ka, 'àbhù kòtdì anya dóná ndínì ka kohò tí, 'adù kàbhù kutǒ mùsàlabhà dǒ. ²¹ Mǎ nyú, mǎ múbhì dhu ìrè rǒ ka rǎrì ndì Pbàìsràyélì núwù rí ìno-kàsù ǒ rò. Pbétù ròsè kóró dhu dóná, ìndo kóró kòrì dhu ónzì ì ró idho náhu wà ìbhù. ²² Ní obhó tí, nzínzìka ǒ ngúfe vèbhále nábhù idho ràko mǎ atdídǒ. Abádhí òwùnà bhòtsungá kàbhùlì ò. ²³ Ní ìnzá ì òtù Yèsù-abvò rò, abádhí adù ìngo, 'adù àtìnà màlàyíkà ràvi ì fíyò. Ní, ì màlàyíkà ràti ìnè Yèsù rǎrì'ì nyìkpóna nà. ²⁴ Yà mǎ mì'ì mànà atdíkpá ale nzínzì ǒ, ngúfe

ale nádù òwu átò kàbhùlì ò, 'àdù ndì dhu nótù àdhàdhì yà vèbhàle náwenà dhu bhèyi tí. Pbéù abádhí àdù nzá ndì Yèsù-ngbò nyú nála.»

²⁵ Ní Yèsù adù àtìnà abádhí nǎ: «Nyǎ ní ìmbǎ irèta nà ale! Ndirò nyǎ ní ìnzǎ arí pbànábí núuno kóró dhu ná'ú tsákàtsákà ale! ²⁶ Dhu aká tí obhó Krístò ràbà àpbè ndì dhu bhèyi tdǔ ndì ndotsú pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù ò rò?» ²⁷ Wò dhu-dzidǔ, kǎdù dòná ka kandí Kàgàwà bhà Andítá ò kóró dhu-tì nópè ndàwe abádhí tò, ròpè ndì Músà bhà Andítá ò rò, ràrà àhu kóró pbànábí náandí dhu ò.

²⁸ Abádhí níitdègu yà ì úbhi òwu rǔ ònà pbanga nínù, ní Yèsù adù dhu ònzì itse rárà ale bhèyi. ²⁹ Pbéù abádhí adù Yèsù àgo 'àti: «Ádǎ atdíkpá mǎ mànà. Obhó tí, adyifò àrà wà, ndirò inga ràti kòmbí tí.» Ní Yèsù adù òtsù, 'òkò atdíkpá abádhí mànà. ³⁰ Ní ònyù-tsùnǎ ì òkò atdíkpá abádhí mànà rórò, Yèsù nídyi mǔgati ndàlǔ fóná, ndàdù òtsò nábhu Kàgàwà tò. Wò dhu-dzidǔ, kǎdù mǔgati-ǒnga núko ndùndò abádhí-fó. ³¹ Nírò ní ndì abádhí-nyǎnga náarà ndùtù, 'àdù Yèsù núni. Pbéù Yèsù náadù àwǐ dòtsí abádhí-nyǎkpó ò rò. ³² Ní abádhí adù 'òpè 'òtè nzínziya ǔ, 'àmbe àtìnà dǔ: «Àlè-afí nígbènà tí obhó àlè ò, yà otu ǔ kà rǔbhi Kàgàwà bhà Andítá-tì náwe rǔ àlè tò rò?»

³³ Abádhí adù 'ìvǎ ànyìrò rò tí, 'àdu ì Yèrùsàlemà tó kigò ò. Ní ànyì abádhí atù kǔkò atdí kumì dòná atdí nà uvitatále ǔdhíya mànà ì nàndu ró. ³⁴ Ní ì uvitatále náadù àtìnà abádhí nǎ: «Obhó nyú, Ádrùngbǎle Yèsù níngbè wà ndì. Kàvi wà ndì Sìmonì tò.» ³⁵ Ní kòrí ǔyǔ ábhàlǎ náadù ròyá ndì nònzì otu ǔ dhu mà, ìngbǎ dhu bhèyi màtí ì òwù Yèsù núni mǔgati-ǒnga núkǔ rí ró dhu mànà dhu náwe abádhí tò.

Yèsù rǎ ndàvǐ pbìndà atdí kumì dòná atdí nà ábhàlǎ tò dhu (Màt 28.16-20; Mrk 16.14-18; Yùw 20.19-23; Kas 1.1-8)

³⁶ Yà Èmawù rò iwǔ ale rǔte ngǔkpá ábhàlǎ mànà ònà kàsùmì ǔ tí ní ndì, Yèsù nyú ndìtírò náavi ndì abádhí nzínzi ǔ, ndàdù àtìnà abádhí nǎ: «Kàgàwà àkǎ ndàbhu nyǎ nyòkò màrùngà ǔ.» ³⁷ Ní atdídǔ ádrùngbǎ ǔdò nísí òyà dhu-okú dò rò, abádhí adù dhu àtì ale-mùlì ì àla dhu tí. ³⁸ Pbéù Yèsù adù dhu nívu abádhí-tsǔ ndàti: «Ádhu fùkú irèta nìnza? Ndirò ádhu wòrí irèta-tidò rǎ'ì afíku ò nǎ? ³⁹ Nyàndà pé ǔtsúdu mà pfǔdu mànà! Ima nyú ní yà! Nyàpbàlǎ pé ngbǔdu, ndirò nyàndà pé, ale-mùlì náarí'ì ìmbǎ ìzǎ nà ròná, ndirò kà-kpa mà náarí'ì ìmbǎ yà rùdú nyǎ nyálàna dhu bhèyi.» ⁴⁰ Wò dhu ùno ndì ndí rò, kǎdù ǔtsúna mà, pfǔna mànà nítè abádhí tò. ⁴¹ Pbéù wò ì í'ì nà ádrùngbǎ dhédhe

ǒ, abádhi rĩ nzi ndi ndúnona dhu ná'u, ndirò atdíđǒ idho àdù abádhi nukò dhu-okú dò rò, Yèsù adù dhu ìvu abádhi-tsù ndàti: «Nyĩ tí'ì inè ònyùnà ka kádù dhu nà fùkù iró?»
⁴² Ní abádhi adù ikurũ ikuru ìbhè-ròrǒ-ngba nábhũ kà tò.
⁴³ Kádù ndi ìbhè náko, ndàdù à'ànà àzembè abádhi rālana rórò. ⁴⁴ Wò dhu-dzidǒ, kádù àtìna abádhi nĩ: «Kòni yà fùkù ma mongónà ùnónà òko ale kòko atdíkpá rórò dhu ní wò. Dhu aká yà kóró ka kandí dudu Músà bhà Ƴyátá ò mǎtí, Kàgàwà bhà pbànábi tó Andítá ò mǎtí, ndirò Zàburi ò mǎtí dhu rònzi ì kóró.» ⁴⁵ Nírò ní ndi kádù abádhi tó irèta nungbe, ndíni abádhi alú tí Kàgàwà bhà Andítá rúnona dhu dòya ò. ⁴⁶ Tdíđǒ kádù àtìna abádhi nĩ: «Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu kati: Krístò àkǎ ndàbà àpbe, kàkǎ ndòvè, ìbhũ rí kisé idho ǒ ndàdù ndingbè. ⁴⁷ Ndirò kòvò rǒ, dhu àkǎ kunò indrũ rĩ 'ùgèrè, 'ùbhà fiyó nzérenge, Kàgàwà ràdù dhu ùbà fiyò dhu kóró pbìrì ǒ ale tò, ròpè ndi Yèrùsàlemà rò.
⁴⁸ Nyĩ ní ndi dhu tó ngàmbì. ⁴⁹ Ndirò kòni ma mí yà Àbadu náakò fíndá làká fùkù dhu nívi fùkù. Ní nyĩ nyàkǎ nyòkò yàrí kigò ǒ tí, ràrà àhũ òrù-akpà ò rò rírà ádrungbǎnga tó obi nába nyĩ nyĩ dhu ò.»

*Yèsù rĩ ndàdù òrù-akpà ò Kàgàwà i dhu
 (Mrk 16.19; Kas 1.9-11)*

⁵⁰ Yèsù adù àrà pbìndà ábhàlĩ nà Bètàniyà tí kátina pbanga-ti'ò. Ní, kǎngbe ɔtsúna ndàso abádhi nĩ. ⁵¹ Ní yà abádhi násò ndi ndi òná kàsúmì ǒ, àbadhi mà núubhá ì pbìndà ábhàlĩ mànà, ndàdù òdzì, ndàrà òrù-akpà ò. ⁵² Ní Yèsù ì ifu dhu-lutinǎ, abádhi náadù 'àdu ádrungbǎ dhèdhe nyú nà Yèrùsàlemà tó kigò ò. ⁵³ Abádhi nóongónà 'ùndu bilìnganà Kàgàwà bhà idzá, 'àmbe Kàgàwà-òvò nílè dǒ.

Yùwanì andí Yěsù Krístò bhà Ídzi Màkürù Yàrí bhŭkù ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Ungbòta-Ɔwútá ò, Yùwanì tí ka kátina ale rǐ̀ì ibí nyé. Pbétù, yàrí bhŭkù nandí tsí tí ka kìrè ní Zèbèdayò mà pbìndà tsìbhále Sàlòmè mànà t'ídhùnà, yà Yěsù bhà uvitatále tí í'ì. Pbìndà bhŭkù ò, kà rǒte dòná ndàtírò, ndàtì ndì «Yěsù ózè ábhàlǐ» tí (21.20-25). Kúndí átò dhu ní'ì Upfòta tó bhŭkù, 1 Yùwanì, 2 Yùwanì, ndirò 3 Yùwanì tó bhàrwà.

Yùwanì andí yàrí bhŭkù mbèmbè àrù kumì dòná imbò nà ato mà nzínzi ǒ àrùgyètdí kumì ato nà Yěsù ka kùgù dhu-dzidǒ. Kándí Yěsù Krístò bhà yàrí Ídzi Màkürù, ndínì ndì ndabhù tí pbàkrístò-afí ròtsi ɔbì nǐ. Kándí ndì Màkürù átò yà iri í'ì fíyó pbìrì ǒ rò Pbàyàhúdí tò. Abádhí nzínzi ǒ ábhǒ ale nyé náa'ù nzá dhu Yěsù rǎrǐ Màsiyà. Yùw 20.31 ò, Yùwanì rǎtina, ndì randí dhu ndínì ìndrù náa'ù tí dhu Yěsù rǎrǐ Màsiyà, Kàgàwà t'ídhùnà, 'àdù í'ì ípìrǒnga nà kǒvò rǒ.

Pbìndà andítá ò, Yùwanì rǒte óyǒ dhu dǒ: «Pbàyàhúdí» (2.18-20, ndirò 5.10-16), yà Yěsù nuggyèná atdíđǒ ale, mà «a'uta» mànà. Pbàyàhúdí ní Pbàfàrisáyó mà Pbàyàhúdí tó ngŭkpà kámá mànà (11.57). A'uta tó atdí ófò rǐ̀ì 2.23-24 ò. Ábhǒ ale nyé náa'ù Yěsù yà kà rǎrà ònzìnà rǒ wìwì àlǎ ì í dhu-okú dò rò tí. Pbétù, kà tò inga nafò ndínì ka kí'ì tí obhóná a'utatalé tí dhu ní'ì yà ndì ndùdhe dhu ífǔ ka kí atdíđǒ dhu (8.31).

Bhŭkù-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Yùwanì rǐ̀ Yěsù àtì Kàgàwà ìtè rí kpanjangba Ɔte tí dhu (1.1-18).
- Bātìzò nubhónà Yùwanì rǐ̀ Yěsù, Màsiyà rǐ̀rà dhu ɔvo dhu (1.19-34).
- Yěsù rǐ̀ wemberè tó pbìndà ábhàlǐ òvò dhu (1.35-51).
- Yěsù rǐ̀ àrùbhù ize nítè, rítè ndì rǎrǐ Kàgàwà t'ídhùnà nyé dhu (2.1-12.50).
- Yěsù rǐ̀ kà rǐ̀ku dòná rò dhu ùdhě pbìndà ábhàlǐ tò, ndàdù ndìtsò abádhí dǒ dhu (13.1-17.26).
- Yěsù ɔsò ka kí dhu mà kà rǒvè mùsàlabhà dǒ dhu mànà dhu (18.1-20.9).
- Yěsù ingbè ndì ɔve-bvù rò, ndàdù ndìtè pbìndà ábhàlǐ tò dhu (20.10-21.25).

Kàgàwà t'Ídhùnà Yèsù núugèrè ndì ndòngò ìndrǔ tí dhu (1Yù 1.1-3; 5.20)

¹ Ɔpè tí kóró dhu rǐ ndòpè rò, Ɔte tí ka kátina ale níí'ì inè. Ndi Ɔte tí ka kátina ale mà níí'ì atdíkpá Kàgàwà mànà. Ndirò ndi Ɔte ní'ì Kàgàwà. ² Ɔpè tí kóró dhu rǐ ndòpè rò, kí'ì Kàgàwà-ti'ò. ³ Kàgàwà náanzì kóró dhu kòtù ǒ. Ndirò Kàgàwà náanzì nzá atdí dhu mà inzà ndì ndònzì kòtù ǒ rórò. ⁴ Ndi Ɔte-nyutsì i'ì dhu ní'ì ípìrǒnga, ndi ípìrǒnga ràdù i'ì awáwù ìndrǔ tò. ⁵ Ndi awáwù nátdyi nga ínò ǒ rò, ínò náadù nzá ndi awáwù náko. ⁶ Nírò ní ndi Kàgàwà nívi atdí ale níitò ndi. Ndi ale-ɔvò ní'ì Yùwanì. ⁷ Kíra ndíní ndi ndadì tí ngàmbi tí ndi awáwù tò, ndíní kóró ale náadù tí ndi awáwù ná'ù kà rǔnɔna ndi awáwù dǒ dhu-okú dò rò. ⁸ Ndi Yùwanì nyú ndítírò ní'ì nzí awáwù, pbétù kíra ndíní ndadì tí ngàmbi tí ndi awáwù tò.

⁹ Ndi Ɔte ní'ì obhóná awáwù nyú, yà kóró ale-nyínga nàwù ràdù yà adzi ǒ ndi ndìrà àhu rò awáwù. ¹⁰ Kí'ì inè yà adzi ǒ. Ndirò Kàgàwà náanzì yà adzi kòtù ǒ, pbétù yà adzi ǒ ale náadù nzá kùni. ¹¹ Kíra àhu fíyò pbirì ǒ ale nyú nzínzì ǒ, pbétù i ale nádù nzá kàko. ¹² Pbétù kóró ale, yà ka nakò 'adù kà'ù tò, kǎdù ádrùngbǎnga tó ɔbi nábhu rùgèrè ì 'òngò Kàgàwà bhà inzo nyú tí. ¹³ Abádhí nóngò Kàgàwà bhà inzo tí, ìnzí ní ale-ngbò tó ǒfò ǒ, ndirò ìnzí ní ìndrǔ-afí nózè ka dhu bhèyi ka kugu ì dhu-okú dò rò. Pbétù abádhí nóngò kà bhà inzo tí Kàgàwà ózè ka rǐ'ì ndi dhu bhèyi dhu-okú dò rò. ¹⁴ Ɔte tí ka kátina ale núugèrè ndi, ndòngò ìndrǔ tí, ndàdù ìrà àdi àlě nzínzì ǒ, àlě tí ndi ndàlě ídzìnga mà, obhónga mànà nǐ rórò. Àlě kala kàbhà ádrùngbǎnga tó awáwù. Ndi awáwù ní, yà Àbanà Kàgàwà-fó ndi atdí tí arí i'ì kàbhà ingba náabà. ¹⁵ Kà dǒ ndi ndí dhu àwé rò, bàtizò nubhónà Yùwanì náavò dhu àrǐ nyú tí, ndàti: «Yàrí ní ndi yà ma muno ale, mati: <Dzidu dǒ rǐrà ale rǐrǐ Ádrùngbǎle nyú, ròsè dùdunǎ. Kí'ì inè angyangyi inzà ka kàpè mugu rórò nídhunǐ.>»

¹⁶ Pbindà ádrùngbǎ ídzìnga-okú dò rò, kǎso àlě, àlě ràbà ídzìnga, ídzìnga dǒ. ¹⁷ Kàgàwà níibho pbìndà Hyátá àlě tò, Músà-otù ǒ. Pbétù kǎdù pbìndà ídzìnga mà, pbìndà obhónga mànà níbhò àlě tò Yèsù Krístò-otù ǒ. ¹⁸ Atdí ale mà nàpè nzá Kàgàwà àlě akekpa màtí. Pbétù ka nábhu àlě rùnì ní yà atdí tí arí'ì kà t'Ídhùnà. Ndi kà t'Ídhùnà ní ndi Àbanà tí arádi, ndirò ka ní Kàgàwà.

Bàtizò nubhónà Yùwanì náawe ndítírò dóná dhu (Màt 3.1-12; Mrk 1.1-8; Luk 3.1-18; Yùw 5.33-36)

19 Atdíku Yèrùsàlemà rò, Pbhàhúdí tó ádròdrö ale náavi pbàkùhání mà, pbàláví màna ròwù dhu ìvu Bàtizò nubhónà Yùwanì-tsű ka rărĩ àdhi. Ní, yàrí ní ndi Yùwanì adù àdunà dhu. 20 Inzá ndì ndàgò ndì rórò, kǎvò dhu kpanya ndàti: «Ìma, ma ní nzĩ Krístò.» 21 Ní, abádhí adù dhu ìvu tdítđò kà-tsű 'àti: «Olu, inyi ní àdhi? Nyi tí Èliyà?» Ní kǎdù dhu àdu, ndàti: «Ìnzĩ ní ma Èliyà.» Abádhí níivú dhu tdítđò: «Nyi tí Kàgàwà bhà nabi yà mǎ máròdona?» Yùwanì náadù dhu àdu: «Ìnzĩ ní ma Kàgàwà bhà Nabi.» 22 Ní abádhí adù dhu ìvu kà-tsű, 'àti: «Olu, nyi ní àdhi, ndínĩ mǎ madù tí òwu nyi nyádùna fǎkà dhu òvò yà mǎ nivìnà ale tò? Ádhu nyi nyú nyi nyùnò nyi-tírò dènú?» 23 Ní, Yùwanì adù yà Kàgàwà bhà nabi Ìsayà náandí dhu nádu abádhí tò, ndàti:

«Ìma ní yà rùngù ò rò rúkũ, tũna ràmbe ndìrì dǒ ale:

«Nyùtò Ádrùngbǎle bhà otu*.» 24 Kǒkò ka kivìnà ale ní'ì Pbhàfàrisáyó. 25 Ní abádhí níivú dhu tdítđò Yùwanì-tsű, 'àti: «Olu, ìnzĩ ní nyi Krístò mà, ndirò Èliyà mà, ndirò ìnzĩ ní nyi yà mǎ marí òdona Kàgàwà bhà nabi mà rò, ádhu nyi nyárí bàtizò núbhò ìndrű tò ní?»

26 Ní Yùwanì adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ìma, ma márí bàtizò núbhò ìndrű tò idha ní. Pbhétù nzínzikũ ò atdí ale rĩ'ì ìnè. Ndi ale ní ìnzá nyi nyúnì ale. 27 Kà rĩrǎ dzidu dǒ, pbétù ma màkǎ nzá mǒkò ma, munga kà-pfò rǒ kàyitò-mbí mà.»

28 Wò dhu náanzì ndì Bètàniyà tí kátina pbanga ò, yà Yùwanì ongónà bàtizò núbho ìndrű tò ònà rò, Yòròdanì tí kátina idha-akpà-adzèná rò.

Yèsù ní Kàgàwà bhà Tàmǎ-ngba dhu

29 Tsútsǎ nínganí, Yùwanì náala Yèsù tina ò rĩrǎ ró, ndàdù àtìnà: «Kǎnĩ Kàgàwà bhà Tàmǎ-ngba, yà adzi ò ale tó nzérénga nú'ò rí. 30 Ka ní ndi yà ma mungò dhu okúna dò rò, mati: «Dzidu dǒ rĩrǎ ale rărĩ Ádrùngbǎle nyú ròsè dùdunǎ, kǐ'ì ìnè angyangyi, ìnzá ka kàpè mugu rórò nídhunĩ.» 31 Ìma nyú mà ma muni nzá ka. Pbhétù, ma mĩrà bàtizò núbho ìndrű tò idha ní, ndínĩ Ìsràyeli ò bhà nabhù tí rùnì ka.»

32 Ní kǎdù dhu òvò tdítđò, ndàti: «Ma mala Kàgàwà bhà Ìlǎlǎ-Alafí òrù-akpà ò rò rífo àmbò tó ófò ò, ndàdì kà-dǒ ró. 33 Ndirò ìma nyú mà, ma muni nzá ka. Pbhétù Kàgàwà, yà ìma nivì mĩrà bàtizò núbho ìndrű tò idha ní, náati ìma ní: «Nyi nyálǎna Ìlǎlǎ-Alafí rífo, ndàdù àdì dònà ale ní ndi Ìlǎlǎ-Alafí ní rí bàtizò núbho ìndrű tò ale.» 34 Nírò, ma mála wà

* 1:23 1.23 Ìsa 40.3

ndi dhu, ndirò ma mí dhu òvò kprangba, àbadhi rărĩ ndi Kàgàwà t'ídhùnà.»

*Yèsù rĩ wemberè tó p̀b̀indà ábhàlĩ núnzi dhu
(Màt 4.18-22; Mrk 1.16-20; Luk 5.1-11)*

³⁵ Tsútsă nínɡaní tdítđ, b̀atizò nubhónà Yùwanì mà ní'ì yà inzi ì í'íná òná ngari ǒ tí, p̀b̀indà óyǒ ábhàlĩ mànà. ³⁶ Ní, Yèsù ndi ndàla ùda rúda ró rò, k̀ati p̀b̀indà ábhàlĩ nĩ: «Kòní Kàgàwà bhà Tàmă-ngba.» ³⁷ Ní k̀òkò óyǒ ábhàlĩ níri wò Yùwanì ùnò dhu, 'àdù 'ìvà, 'òwù Yèsù-owù ǒ. ³⁸ Ní, àrà ndi ndàrà rórò, Yèsù náagéré ndi ndàndà olúnga, ndàdù k̀òkò ábhàlĩ nála owùna ǒ ríwu ró. Ní k̀adù dhu ìvu abádhí-tsǔ, ndàti: «Ádhu nyĩ nyónena?» Ní abádhí adù dhu ìvu Yèsù-tsǔ, 'àti: «Rabĩ, nyi nyarádi ìngb̀oró?» Rabi-tì ní M̀alimò. ³⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyìwù, ndínĩ nyi nyala tí ka.» Ní abádhí adù owu, 'àdù k̀arádi ró nga àla. Abádhí adù òko atdíkpá kà mànà ndi nínɡaní. Ndi dhu ní'ì mb̀emb̀è idrè adyifò-sisì adyídǒ nga tó ǒ dhu. ⁴⁰ K̀òkò Yùwanì r̀ǹona dhu ǹr̀inà, 'àdù owu Yèsù-owù ǒ ale nzínzi ǒ atdí ale-ovò ní'ì Àndèreyà. Ndi Àndèreyà ní'ì Simoni Péterù t'ádònà. ⁴¹ Ní Yèsù-tì rò ì ìvà ì rò, Àndèreyà náadù àrà angyi adònà Simoni r̀ĩ'ì i, ndàdù àtìnà k̀anĩ: «Mă màla M̀asiyà.» M̀asiyà-tì ní Krístò. ⁴² K̀adù wò ndi adònà, Simoni, núnà 'òwù nà Yèsù r̀ĩ'ì i. Ní anyi abádhí owù ùvò rò, Yèsù ɔdí nyìkpóna ndàndà Simoni, ndàdù àtìnà nĩ: «Ínyi, nyi ní Simoni, Yùwanì t'ídhùnà. Ní ròpè ndi k̀ombi, ka k̀ongo nyanzi Kefà tí.» Kà-tì ní Péterù.

Yèsù rĩ Filipò mà Nàtànèlì mànà núnzi owùna ǹngũ tí dhu

⁴³ Tsútsă nínɡaní, Yèsù azè ndàrà Gálilayà tó p̀b̀iri ò. Ní anyi ndi ndàrà rórò, k̀atù Filipò, ndàdù àtìnà nĩ: «Filipò, ìrà owùdu ǒ.» ⁴⁴ Wò ndi Filipò ní'ì Àndèreyà mà Péterù mànà mà tó p̀b̀anga, Bètèsayidà tí kátina ǒ ale. ⁴⁵ Ní Filipò arà, ndàrà àhũ Nàtànèlì-tì, ndìtsi àtìnà k̀anĩ: «Mă màla wà yà p̀b̀indà Hyátá ò Músà avò dhu okúna dò rò, ndirò yà fiyó andítá ò Kàgàwà bhà p̀b̀anábí náavò dhu okúna dò rò ale* . Ndi ale ní Yèsù, Nàzàretì tó kigò ǒ ale, Yòzefù t'ídhùnà.» ⁴⁶ Ní, Nàtànèlì adù dhu ìvu Filipò-tsǔ, ndàti: «Ídzì dhu nyú t'ádù àhũ àhũ Nàzàretì rò dhéé?» Ní, Filipò adù àtìnà kà nĩ: «Írà pé ndínĩ nyi nyala tí ka.»

⁴⁷ Ní, Yèsù itdègu Nàtànèlì àlã tina ò rírà ró, ní k̀adù dhu òvò k̀ókú dò rò, ndàti: «K̀anĩ P̀b̀àisràyélì tó p̀b̀iri ǒ ale nyú ní yà, ìmbã ɔtrátá r̀ĩ'ì nyunatsi.» ⁴⁸ Ní Nàtànèlì adù dhu ìvu

* 1:45 1.45 Tòr 18.18; Ìsa 9.5

Yěsù-tsuǎ, ndàti: «Nyi nyùnì ma ìngbǎ dhu bhěyi?» Ní Yěsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Inzá Filipò àpè nyanzi rórò, ma màlanà nyi mùtini-kpa-tsinǎ nyi nyidè ró.» ⁴⁹ Ní Nàtànèli adù àtìnà Yěsù nǐ: «Màlimǒ, ìnyi ní Kàgàwà t'ídhùnà, ndirò nyi ní Pbàisràyélí tó Ádrùngbǎ Kamà!» ⁵⁰ Yěsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Nyi nyà'ù tí dhu, yà ma màti, ma ràlanà nyi mùtini-kpa-tsinǎ nyi nyidè ró dhu-okú dò rò? Pbétù, nyi nyí wò dhu dònǎ róse ádròdrǒ dhu nyú nálǎ!» ⁵¹ Yěsù adù àtìnà tdítǒ: «Ma mí obhó dhu núno fùkù. Nyí nyí òrù-akpà-tsué nálǎ ndì nàngbe, Kàgàwà bhà màlàyíká ràdù òwu ùpo rǒ orù, 'adù ifo obvò Ìndrù t'ídhùnà dǒ ró*.»

2

Yěsù rǐ wemberè tó pbìndà wìwì nónzi dhu

¹ Ìbhu ráhu idho ǒ, ka kanzì àdhìngbǎ ka kùndà nǐ mǎhèndù Kanà tí kátina pbanga ǒ, Gàlilayà tó pbìrì ò. Yěsù tsánà, Màriyà, ní'ì inè ndi mǎhèndù ǒ. ² Ndirò ka kadù Yěsù mà, pbìndà ábhàlǐ mànà núnzì átò riwù ndi mǎhèndù ò. ³ Ní, yà òmvùna ka kí dìvayi níku rò, Yěsù tsánà náati Yěsù nǐ: «Kàrí ale rǒmvùna dìvayi rǐ'ì mbǎ.» ⁴ Ní Yěsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Iyá, ádhu ndi nyi nyòzè monzi? Inzá pbàkà kàsùmì nàpè àkǎ.» ⁵ Ní kà-tsánà adù àtìnà kasutále nǐ: «Ònzi nyònzì kà ràvìna nyònzì kóró dhu.» ⁶ Ányìrǒ, yà odu nǐ ka kóbhòlò andu-abábá ní'ì inè aza. Ì andu ní'ì yà Pbàyàhúdì náarí 'ù'ò 'ìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ nǐ idha núdhǒ ka karí òyà andu. Ndirò, ì andu ní'ì mbèmbè atdí miyà lítrè mà ràdù òtsù atdí ò nǐ dhu bvùtí andu. ⁷ Ní Yěsù àti kǒkò kasutále nǐ: «Nyùtdyò idha, nyìrà kòrì andu nǐ kóró.» Ní abádhí adù ì andu níra idha nǐ rùlè liyá.

⁸ Tdítdǒ, Yěsù adù àtìnà abádhí nǐ: «Nyùtdyo pé ka ake, nyòwù nà mǎhèndù tó ádrùngbǎle rìnè.» Ní abádhí adù òwu kà nà ndi ádrùngbǎle rìnè. ⁹ Wò mǎhèndù tó ádrùngbǎle níinè yà dìvayi tí Yěsù ùgèrè róngò idha, ìnzì ndàdù àdhà rò màtí ka kìwù ndi dìvayi nà dhu núni. Pbétù yà ndi idha nùtdyòná kasutále kèlě ní ì iwà ka nùni. Ní wò mǎhèndù tó ádrùngbǎle náanzi akpatsi, ndàdù dhu ìvu tsúná, ndàti: ¹⁰ «Ìgyò! Kóró ale náarí atdítdǒ òvù dìvayi nábhù kòpè òmvù róná rò angyi, kadù yà inzá òvù mběyì-tsí níbhò olù, iwà ìndrù òmvù ì 'òrì rórò. Ní, nyi nyàdù tí atdítdǒ òvù dìvayi nyú nóddò rìrà àhu kòmbínga ò màtí?» ¹¹ Wòrì ní ndi Yěsù anzi pbìndà wemberè tó wìwì. Kǎnzì ka Kanà tí kátina Gàlilayà tó pbìrì ǒ atdí pbanga ò. Ndi dhu

* 1:51 1.51 ǒpt 28.12

adù kàbhà ádrùngbǎnga tó awáwè nítè, kàbhà ábhàlǐ ràdù kà'ù.

¹² Wò dhù-dzidǒ, Yèsù mà náadù òwu Kàpèrnàwumù tí kátina pbanga ò atdíkpá, íyànà mà, adóna mà, ndirò pbìndà ábhàlǐ mànà. Abádhí náadù òko ányì ngúfe idho kèlě tí.

Yèsù rǐ Kàgàwà bhà idzá rò rǐ dhu ùdzǐ ale nódì dhu (Màt 21.12-13; Mrk 11.15-17; Luk 19.45-46)

¹³ Atdíku, Pbàyàhúdì tó Pásìka tó mùhendù-idhò ní'ì iwà ndì ndìndù ndì ró. Ní Yèsù ivà ndì, ndàrà Yèrùsalemà tó kigò ò. ¹⁴ Ní ányì, kàtsù Kàgàwà bhà idza, ndàdù ìkyì-akpá mà, tàrà mà, àmbò mà nábhǔ rí kudzi ale mà nótù obvò òkò ró. Ndirò ányì-dza kátù ngùkpá ale ní'ì fùrangà ò nga nábhǔ rí kùwu ale. ¹⁵ Ní, Yèsù akyè imbi asé bhèyi, ndàdù kòrí ale nódì nǐ kóró, ndìpfo Kàgàwà bhà idza rò, fíyó tàrà mà, ndirò fíyó ìkyì-akpá mànà. Kǎdù yà fùrangà-ǒnga nábhu rǒ rúbhi kùwu ale tó fùrangà-ǒnga núvo obvò, ndàdù abádhí tó mizà nátdì ràwà ì adziya dǒ. ¹⁶ Ndirò, kǎdù àtìná àmbò nábhu rǒ rúbhi kudzi ale nǐ: «Nyìpfo kǒkò dhu iró rò. Ìnzǐ nyǐ nyádù Àbadu bhà idza nùgèrè róngò dhu t'údzítá-idza tí.» ¹⁷ Nírò ní ndì Yèsù bhà ábhàlǐ náadù yà Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu nírè. Ndi andítá ràtina: «Pbùkù idza ma mózè nǐ àzè náarí mǒbi àdzò bhèyi*.» ¹⁸ Ní Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale náadù dhu ivu Yèsù-tsu, 'àti: «Íngbǎgà wiwì nyì nyávina fǎkà wò nyì nyònzì dhu-okú dò rò?» ¹⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nyùgolo pé wòrí Kàgàwà bhà idza, ní ma mí kòsì rìdè ìbhu idho ǒ.» ²⁰ Ní, kòrí Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale náadù àtìná Yèsù nǐ: «Hòkò! Wòrí idza ka kasì rǎrà àhu ìfo kumì dóná azà nà ato nyú tí, ní nyì tí adù kòsì òsì ìbhu idho ǒ?» ²¹ Pbétù, Yèsù ipbé ndàmbe àtìná dǒ idza tí dhu ní'ì ngbǒna nyú ndì ndìtírò. ²² Ní, yà ndì ndóvè, kotdù ndì dhu-dzidǒ, Yèsù níitdègu ndìngbè ìbhu ò rò, nírò ní ndì kàbhà ábhàlǐ náadù yà kùno dhu nírè. Ní abádhí adù yà Kàgàwà bhà Andítá mà, Yèsù unò fíyò òte mànà dhu ná'ù.

Yèsù arí ale-afí ò dhu núnǐ kóró dhu

²³ Pbàyàhúdì tó Pásìka tó mùhendù níitdègu Yèsù òtù Yèrùsalemà tó kigò ò, ní ábhǒ ale nyú náa'u ka yà kà rǎrà ònzìnà rǒ wiwì-okú dò rò. ²⁴ Pbétù, Yèsù nyú ndìtírò náa'u nzá iwà abádhí ná'ù ndì dhu, kùni abádhí kóró nídhunǐ. ²⁵ Ndirò, kǎránà mbǎ ì'ì rǒ ngàmbi-atdyú nà ìndrù bhà dhu-okú dò rò, iwà ndì ndùni ndì ale-afí ò dhu kóró angyangyi nídhunǐ.

* 2:17 2.17 Zàb 69.10

3

Nìkòdemù mà rǒte Yēsù nà dhu
(Màt 18.3; Yùw 1.12-13; 2Kò 5.17; Zèk 36.26)

¹ Nìkòdemù tí kátina atdí ale ní'í Pbàfàrisáyó nínzi ò. Ndi ale ní'í Pbàyàhúdí tó atdí ádrùngbàle. ² Ní atdíku, kǐvà ndi ndìrà àhù kùbhingánǎ Yēsù-ti'ò, ndàdù àtìnà kànì: «Màlimò, mà múnì wà dhu nyi rǎrǎ Kàgàwà ívì rìrà dhu ùdhe fákà ale. Obhó tí, atdí ale mà rǐ nzǐ àdù kǒkò nyi nyarónzina wìwì-tidò nónzì ìmbǎ Kàgàwà ì'í atdíkpá ndì nà rò.» ³ Ní Yēsù adù àtìnà kànì: «Ma mí obhó dhu núnò indù. Atdí ale mà rǐ nzǐ àdù òtsù òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ò inzà ka kùgù ndì òwútána tó uguta nǐ rǒrò*.» ⁴ Ní, Nìkòdemù adù dhu ìvu Yēsù-tsǔ, ndàtì: «Íwà óngò mùlà tí ale nùgù ka kádù ìngbà dhu bhěyi tdítǔ? Ndi ale tí àdù ndàdu tdítǔ íyànà-fitsù ò, kadù ndùgù ɔɔɔ rí kǐsè uguta nǐ?» ⁵ Ní Yēsù adù dhu àdu Nìkòdemù tò, ndàtì: «Ma mí obhó dhu núnò indù: ìnzǐ ndi ale náapè ndàbhǔ kùgù ndì idha mà Ìlǎ-Alafí mànà-otù ò, ní ndi ale rǐ nzǐ àdù òtsù òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ò*.» ⁶ Ìndrǔ òdhi arí ngbǒna ònǎ rò ní ìndrǔ. Ndirò ìndrǔ òdhi arí afína ònǎ rò ní Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí. ⁷ Ní, dhu àkǎ nzà idhò rǎkò nyi yà ma mátina dhu rǎkǎ kùgù nyí òwútána tó uguta nǐ dhu-okú dò rò. ⁸ Awe náarópili, ndàmbe àrà dǔ afína òzè ì, nyadù àmbe tǔna nírì dǔ. Pbétù, nyi nyí nzǐ àdù àdhà rò màtí ka rǐrà dhu, ndirò àdhà màtí kà rǎrà dhu núnì. Ní ndi dhu rǐ'í ndi dhu bhěyi tí, Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí-otù ò ndì nùgù ale tò.» ⁹ Ní, Nìkòdemù adù dhu ìvu Yēsù-tsǔ, ndàtì: «Wòrì dhu rǎdù ndònzì ìngbà dhu bhěyi?» ¹⁰ Ní Yēsù adù dhu àdu kà tò, ndàtì: «Ínyi ní atdíǔ ndì núnì Pbàìsràyélí tó pbìrì ò màlimò nyé, ní nyi nyúni tí inzà wò dhu? ¹¹ Ma mí obhó dhu núnò indù. Mà marúnona dhu ní ùnǐ mà múnì dhu. Ndirò mà maróko fíndá ngàmbì tí dhu ní nyìkpóka nǐ mà mála dhu, pbétù nyí nyárì nzǐ àdù mà múnona dhu ná'ù. ¹² Yà ìnzǐ nyí nyárì fǔkù ma múnona yà adzi dǔ arí 'ònzì dhu ná'ù rò, ní nyí nyádù fǔkù ma múnona òrù-akpà ò arí 'ònzì dhu ná'ù ìngbà dhu bhěyi? ¹³ Atdí ale mà núpò nzà ányì. Pbétù ányì úpò ní Ìndrǔ t'ídhùnà kèlě, yà ányìrò ifo ale. ¹⁴ Ní àdhàdhì Músà níidì osu-wòyǔ itsu dǔ rò ɔrú rànghù ò dhu bhěyi*, dhu-àkǎ kidì Ìndrǔ t'ídhùnà ɔrú, ¹⁵ ndínǐ ka nà'ù ìngbà tí ìlì ndì ale mà náadùya tí dhòdhòdhóngà tó ípiróngà nábà. ¹⁶ Obhó tí, Kàgàwà náazè yà adzi ò ale atdíǔ. Ní kǐbho yà atdí tí

* **3:3** 3.3 Kà-tì ní, Kàgàwà rǐ ìndrǔ ùgu afína ònǎ rò dhu. * **3:5** 3.5 Zèk 36.25-27; Yùw 7.37-39 * **3:14** 3.14 ɔzt 21.9

arí'ì Idhùnà yà adzi ǒ, ndíní ka nà'ù ìngbà tí ìli ndì ale mà náadùya tí nzí àwí, pbétù ndi ale adùya tí dhòdhódhóngà tó ípìrǒngà nábà. ¹⁷ Obhó tí, Kàgàwà nívi nzá Idhùnà rìrà yà adzi ǒ ale-ànyǎ nítì, pbétù kivi ka rìrà ndíní yà adzi ǒ ale núugù tí otùna ǒ. ¹⁸ Ndì ale náapé kà'u, ní ndi ale dǒ Kàgàwà adùya nzí anya ǒtdì. Pbétù, inzà ka ná'ù ale dǒ kǒtdì wà anya angyangyi, inzà kǎ'ù Idhùnà dhu-okú dò rò. ¹⁹ Yàrí ní ndi Kàgàwà nítdìya anya ìndrù dǒ okúna dò rò dhu. Awáwù níra àhù yà adzi ǒ, pbétù ìndrù náadù ìnò ǒ ì óko dhu nózè atdíǒ, ròsè ndi awáwù dònǎ, nzére dhu ònzì ì arí dhu-okú dò rò. ²⁰ Obhó tí, nzérenga ònzì arí ale náarí awáwù òndrò òndrò tí, ìnzí ndàdù ndòzè ndàhù awáwù ò, akye ndi ndarónzina nzére dhu náadùna àrà ndàla rǒ kpangba nǎ. ²¹ Pbétù, obhó dhu ònzì arí ale náarí ndòzè ndùbhi awáwù ǒ, ndíní ndi ndarónzina dhu náala tí ndi Kàgàwà ózè dhu bhèyi ndi ndarónzina dhu tí.»

*Yèsù ní Àdrùngbǎle ròsè Yùwanì dònǎ
(Yùw 1.19-24)*

²² Wò dhu-dzidǒ, Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà náawù Yùdeyà tó pbìrì ò. Ní anyì, abádhí náakò ngúfe idho tí, 'adù òwu bàtizò nùbho rǒ ìndrù tò. ²³ Yùwanì náarànà bàtizò nùbho rǒ átò ìndrù tò Sàlimù tí kátina pbanga tí arí'ì ngátsi pbanga, Àyìnonì tí kátina ǒ. Obhó tí, ndi pbanga ǒ idha ní'ì abho nyú. Ní ìndrù nóowúnà ìwu rǒ Yùwanì rǐ'ì i, kà ràdù bàtizò nùbho fíyò. ²⁴ Wò ndi kàsùmì ǒ, Yùwanì ní'ì inzà ka kapè òsòna imbi ò ró.

²⁵ Nírò ní ndi Yùwanì bhà ábhàlǐ mà atdí Mùyàhudì mànà náakò 'àmbe 'àgò dǒ ìndrù rǐ ndù'ò ndìlǎ Kàgàwà-nyìkpò ǒ tí dhu dǒ. ²⁶ Ní, i ábhàlǐ níwù Yùwanì-tí'ò, 'adù àtìna kànì: «Màlimò, yà Yòròdanì tó idha-akpà-adzè nyí nyí'ì mànà atdíkpá ale, yà nyi nyú tírò nyi nyóvò dhu dòná fákà ale, ní rǐ'ì bàtizò ùbhò ndi ndi ìndrù tò ró. Ndirò kóró ale rǒwu òwu rǒ kà-tí'ò.» ²⁷ Ní Yùwanì adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ìndrù ràdù àbànà dhu ní òrù-akpà ò rò ka kìbhò fìndà dhu kèlè. ²⁸ Nyí nyú nyí-tírò, nyí ní yà ma muno dhu tó ngàmbì. Ma máti ima rǎrǐ nzí Krístò, pbétù ma rǎrǐ Kàgàwà ívi angyinǎ rǒ kà tò ale. ²⁹ Àdhìngbǎ-òwútá nà rǐ'ì ale ní ndi ndi àdhìngbǎ bhà ale. Pbétù ndi kà bhà ale t'ódhìnà, yà kà-tí idè ndàmbe kà rùnona dhu ìrì dǒ, nídhè ràdù ndìka atdíǒ kà-tù ìrì ndi ndi rò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, ma mí'ì dhèdhe nà, ndirò ndi dhèdhe náká wà atdíǒ nyú kòmbí. ³⁰ Ní dhu àká wà Yèsù-òvò ràmbe ndòtò dǒ, òvòdu ràdù àmbe àwí dǒ.»

Yùwanì rǐ Yèsù àti òrù-akpà ò rò írà ale tí dhu

³¹ Wò dhu-dzidõ, Yùwanì náadù dhu-ovò tdítidõ, ndàti: «Òrù-akpà ò rò írà ale ní ndi rí'ì kóró ale dõ. Pbétù, yà adzi ò ka kùgù ale ní yà adzi ò ale kèlě, ndirò kà rādù òte yà adzi ò dhu dõ tí. Òrù-akpà ò rò írà ale rí'ì kóró ale dõ. ³² Kárúnona dhu ní nyìkpóna nyú nǐ ndì ndála dhu, ndirò ní bina nyú nǐ ndì ndírì dhu. Pbétù, ìndrù arí nzì àdù kà rúnona dhu ná'ù. ³³ Kà rúnona dhu nà'ù ale návi dhu kpangba Kàgàwà rārì obhó dhu ùno arí ale. ³⁴ Obhó tí, Kàgàwà ívi ale náarí Kàgàwà bhà òte núnò, atdídõ kírā ndì p̀b̀indà Ìlìlā-Alafí nǐ dhu-okú dõ rò. ³⁵ Kàgàwà ózè Idhùnà atdídõ. Ní ndi dhu-okú dõ rò, kādù kóró dhu tó ádr̀ungbānga nábhù kàfó. ³⁶ Kàgàwà t'ídhùnà nà'ù ale, ní rādù dhòdhódhónga tó ípìr̀onga nábà. Pbétù, ndì nùvò ìnzì ndirì kà t'ídhùnà-tsù dhu ale, náabáya nzì dhòdhódhónga tó ípìr̀onga, pbétù Kàgàwà bhà nàwí r̀ongo àdi dhòdhódhónganà ndi ale dõ.»

4

*Yèsù mà r̀ote Sàmàriyà tó pbirì ò atdí tsibhále nà dhu
(Ìsa 55.1; Yùw 7.37-39; Kas 8.25)*

¹ Wò ndi kàsùmì ò, Yùdeyà tó pbirì ò Pbàfàrisáyó nǐrì ìndrù rúnona Yèsù dõ dhu. Abádhí ambénà àtìnà dõ, Yèsù rārì àrà íbí ale nyú nùgèrè r̀ò r̀ongò p̀b̀indà ábhàlì tí, ndàdù àrà bàtizò núbho r̀ò ábhò ale nyú tò, ròsè yà Yùwanì arí kònzì tí dhu dònā. ² Pbétù, Yèsù nyú ndítírò náaranà nzì bàtizò núbho r̀ò ìndrù tò, kùbho r̀ò owúnà ní kàbhà ábhàlì. ³ Ní, Yèsù adù ndìvā Yùdeyà tó pbirì ò rò, ndàdu ndì Gálilayà tó pbirì ò. ⁴ Ní ányì ndì ndàrà rò, kāká ndùdà Sàmàriyà tó pbirì òna nā. ⁵ Ní kārā àhù Sàmàriyà tó pbirì ò atdí pbanga, Sìkarì tí kátina ò. Ndi pbanga ní'ì kyèr̀okyèr̀ò yà idhùnà Yòzefù tò Yàkòbhò náabhù adzi tí. ⁶ Ndirò, Yàkòbhò bhà dzìwò ní'ì ányìr̀ò. Ní, Yèsù itsi àdi wòrì dzìwò-bidõ atdídõ ndì ndìngyè ndì abhi nǐ dhu-okú dõ rò. Ndi dhu ní'ì mbèmbè azà adyifò-sisì adyìbhengá nga tó ò dhu. ⁷ Ní, Sàmàriyà tó pbirì ò atdí tsibhále nǐra idha nítidyò. Ní Yèsù adù àtìnà kà nǐ: «Ìbho pé idha mòm̀vù.» ⁸ Wò ndi kàsùmì ò, Yèsù bhà ábhàlì náadù ì'ì kigò ò ò òwù ònyè nùdzi ndínì ò onyè tí ró. ⁹ Ní, wò Sàmàriyà tó pbirì ò tsibhále náadù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Hòkò! Ìngbà dhu bhèyi dhu, inyì Màyàhudi tí rò, nyì nyì idha nónzi fudú ndínì nyì nyòm̀vù tí, àzèmbè ima nongó ì'ì Mùsàmàriyà-àyi?» Obhó tí, irita ní'ì ìmbā Pbàyàhúdì mà nzínzi ò Sàmàriyà ò bhà mànà. ¹⁰ Ní, Yèsù adù dhu àdu kàtò ndàti: «Nyì nyì'ìnà gukyè Kàgàwà arábhùna ìndrù tò dhu núnì ale tí, nyadù yà funú rí idha nónzi ndòm̀vù ale rārì àdhi dhu núnì, ní nyì nyàmbènà

ndi idha nónzi kà-fó, kà ràdù ípìrǒnga àbhǔ rí ìndrǔ tò idha nábhu ìndù.» ¹¹ Ní wò tsìbhále adù dhu ìvu Yèsù-tsǔ, ndàti: «Ádrùngbǎlé, idha ìtdyò nyi nyádù nǐ ngemekù mà rǐ'ì mbǎ fǎnú, ndirò yàrí dzìwò rǐ'ì ádzǐ nyú. Ní nyi nyí wò ndi ípìrǒnga àbhǔ rí idha nábà àdhà? ¹² Abhukà Yàkòbhò ní ndi yàrí dzìwò nùbhà fǎkà. Ka nyú ndítírò, kàbhà inzo mà, kà bhà mùtǔngà mànà, nùumvú kà ǒ idha átò. Ní inyi, nyi tí ndi adrùngbǎlé ròsè ndi abhukà Yàkòbhò dònǎ?» ¹³ Ní Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Ìngbàtí fli ndi ale mà yàrí dzìwò ǒ idha nòmuvù, nóhò idha-atdyú rǎdù òho tdítǔ. ¹⁴ Pbétù, yà ima nyú ma mábhǔna idha nómuvù rí ale, nóhò idha-atdyú rǐ nǐ adù tdítǔ ò akekpá màtí. Obhó tí, ma mábhǔna ndi ale tò idha rǎdù òngo dhòdhóhóngà tó ípìrǒnga nábhu rí ìndrǔ tò idha rǒngo ìtu ònà rò idha-dòti tí.» ¹⁵ Ní wò tsìbhále adù àtìnà Yèsù nǐ: «Ádrùngbǎlé, íbhò wòrí idha idù, ìnzǐ idha-atdyú nóongó tí mohò, ndirò ìnzǐ ma mongó tí ìrà idha nítidyò ìró tdítǔ.» ¹⁶ Ní Yèsù adù àtìnà kà nǐ: «Árà nyanzi pbùkù kpatsìbhále, nyádù ìwu mànà ìró.» ¹⁷ Ní wò tsìbhále adù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Ìmbǎ ma mí'ì kpatsìbhále nà.» Ní Yèsù adù àtìnà kà nǐ: «Nyi nyàdu dhu mběyi nyú nyati, ìmbǎ nyi rǎrǐ'ì kpatsìbhále nà. ¹⁸ Obhó tí, nyi nyúmbǎ nyi ìmbò kpabhále nyú tò. Ní, yà kombí nyǐ nyí'ì nà kpatsìbhále ní nǐ pbùkù ale. Ní, wò nyi nyùnò dhu ní obhó dhu nyú.» ¹⁹ Ní, wò tsìbhále adù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Ádrùngbǎlé, iwà ma mùni dhu nyi rǎrǐ Kàgàwà bhà nabi nyú. ²⁰ Abhúka nóongónà Kàgàwà núle yàrí pbìrì dǒ rò, pbétù nyǐ Pbàyàhúdí-tírò, nyǐ nyaràdù àtìnà, Yèrùsalemà tó kigò rǎrǐ ndi Kàgàwà núle ka kádù òwu ònà rò kigò.» ²¹ Ní, Yèsù adù àtìnà kà nǐ: «Yàrí tsìbhále, á'u yà ma mùnna ìndù dhu. Atdí kàsùmì ní'íya ìnè, yà ìnzǐ nyǐ nyuléya àlè t'Ábanà Kàgàwà yàrí pbìrì dǒ rò màtí, ndirò Yèrùsalemà tó kigò ǒ rò màtí ònà. ²² Nyǐ, Sàmàriyà tó pbìrì ǒ bhà tírò, nyǐ nyárí Kàgàwà núlè ìnzá nyi nyúni mběyi rórò. Pbétù mà, Pbàyàhúdí tírò, mà mǎrì kùlè iwà mà mùni mběyi nyú rórò. Obhó tí, Kàgàwà rǐbhona ìndrǔ tò ògù rǎhu Pbàyàhúdí nzínzì-bvǔ rò* . ²³ Pbétù, kàsùmì nǐndù wà ndi, ndirò ndi kàsùmì nǎkǎ wà. Wò ndi kàsùmì ní, yà Kàgàwà-nyìkpó nòfò dhu bhěyi arí Kàgàwà ùlè ale rǐ 'òpè 'ùlè ka afiyya ò, ndirò obhóngà nyú dǒ ònà kàsùmì. Obhó tí, àlè t'Ábanà Kàgàwà arónena ní ndi dhu bhěyi rí ndùlè ale-tidò. ²⁴ Kàgàwà ní Alafí. Ní dhu àkǎ kùlè rí ale rùlè ka afiyya ò, ndirò obhóngà nyú dǒ.» ²⁵ Ní wò tsìbhále adù àtìnà Yèsù

* 4:22 4.22 Ìsa 2.3

nǎ: «Ma m̀ni wà dhu M̀siyà, Krístò tí kátina ale riraya ìrà. Ní, kà r̀rà ǹnganí, k̀weya kóró dhu f̀kà.» ²⁶ Ní Ỳsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Ima ní ndi Krístò, yà inyì nà ma móte.» ²⁷ Wò ndi kàsùmì ò ní ndi, Ỳsù bhà ábhàlì náadù 'ùtò ànyìrò. Ní idho ǹukò abádhí atdí, ì àla Ỳsù mà r̀te atdí tsibhále nà dhu-okú dò rò. Pbétù, atdí ale mà abádhí nzínzi ò náadù nzá ndòmvù ndivù dhu Ỳsù-tsù, r̀rì àdhu Ỳsù r̀'ì atdyúna nà, ndirò r̀rì àdhu abádhí r̀te dòná wòrì tsibhále màna. ²⁸ Nírò ní ndi wò tsibhále ǹubhà foná idha-andù urò, ndàdù òngo ndàrà kigò ò. Kàdù àtina ànyì ndi ndòtù ale nǎ: ²⁹ «Nyiwù nyàndà pé yà kóró ma marónzina dhu nàwe idù ale! Ngàtsi nǎ, pbà ìnzì Krístò ndi.» ³⁰ Ní kòrì ale náadù 'ìvà, 'òwù Ỳsù r̀'ì i. ³¹ Wò ndi kàsùmì ò, pbìndà ábhàlì ǹutu Ỳsù 'àti: «M̀limò, ónyu dhu ake.» ³² Ní, Ỳsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ma mí'ì inè ma m̀nyuna ònyù nà. Ndi ònyù ní inzà nyì nỳni ònyù.» ³³ Ní i ábhàlì náadù 'òpè 'òngù dhu tsèyá nzínziya ò 'àmbe àtina dò: «Atdí ale mà nírà tí ìrà ònyù nà kàtò?» ³⁴ Ní Ỳsù adù àtina abádhí nǎ: «Pbàkà ònyù ní m̀nzì yà ma nívi ale-afí òzè dhu, madù yà k̀bhò ndínì ma m̀nzì tí kasu nónzì mìtò. ³⁵ Tí obhó nyì ndi nyì nyarì àtina: «Inga ò r̀'ò ònyù nógu ka kí ònà àbì ǹbhà ndi ìfo àbì tí.» Pbétù ima, ma mátina nyì nǎ, nyì r̀ngbe pé d̀ku nyàndà inga. Ònyù nó'ò wà inga ò, ndirò kàkà wà oguta nà! ³⁶ Ònyù-tsù ǹndu inga ò rò ale náarì pbìndà màkimbà nábà. Ndirò k̀rì ònyù-tsù ǹndù dhòdhóhóngà tó ipìr̀ngà tò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, yà ònyù-tsè nazò inga ò ale mà, kà-tsù ǹndu adù inga ò rò ale màna-idhè ràdù ndika atdíkpá. ³⁷ Obhó tí, yàrì mbólì ǹndò dhu ní obhó dhu nyù: «Atdí ale náarì ònyù-tsè nózò inga ò, ngàtsi ale ràdù ndi ònyù nógù inga ò rò.» ³⁸ Ní ima, ma móvi nyì nyòwù ònyù ògù inzà nyì nyazò dhu ònà inga ò. Ng̀kpà ale náanzì ndi kasu kà ò angyinà rò, nyàdù ìdzinga nábà abádhí tó kasu-nyu-tsi.»

³⁹ Ní, wòrì kigò ò aròko Sàmariyà ò ábhò ale nyù náa'ù Ỳsù, wòrì tsibhále náwenà f̀yò dhu-okú dò rò. Kàti: «Kàwe ma m̀nzì dhu kóró idù.» ⁴⁰ Ní, Sàmariyà ò ale níitdègu ìwu ùvò Ỳsù-ti'ò, ní abádhí adù kònzì ndínì adì tí ì màna firábvù. Ní Ỳsù mà náadù òko abádhí màna óyò idho tí. ⁴¹ Ní, ábhò ng̀kpà ale nyù náadù Ỳsù ná'ù, yà kà r̀nona ndi nyù tírò òte-okú dò rò. ⁴² Abádhí owúnà àtina r̀ò wò tsibhále nǎ: «Mǎ mà'ù Ỳsù, ìnzì ní nyì nỳndò dhu-okú dò rò tí, pbétù mǎ mà'ù ka yà b̀ka nyù nǎ mǎ m̀rì kà r̀nona dhu dhu-okú dò rò. Ndirò, mǎ m̀ni wà dhu ka nyù r̀rì ndi yà adzi ò ale tó Ògùba.»

Yèsù rǐ Gàlilayà tó pbìrì ǒ atdí ádrùngbǎle bhà ìngba níǵǔ dhu

(Màt 8.5-13; Luk 7.1-10)

⁴³ Jyǒ idhò ndì ndònzì Sàmàriyà dhu-dzidǒ, Yèsù ivà ndì ndàrà Gàlilayà. ⁴⁴ Obhó tí, ka ní'ì iwà áti ndì nyú tírò, ìnzì ka rarí nabì níǵǔ pbìndà pbìrì nyú ǒ*. ⁴⁵ Pbétù, Gàlilayà tó pbìrì ò Yèsù àrà àhù rò, ányì bhà náakò ka mbéyi nyú, iwà ì awù átò Yèrùsalemà, Pásika tó m̀hèndù-idhò ǒ, 'àdù kà r̀nzina kóró dhu àla nídhunì.

⁴⁶ Nirò ní ndì Yèsù adù àrà t̀d̀t̀d̀ Kanà tí kátina atdí pbanga ò, Gàlilayà tó pbìrì ò. Ndi pbanga ní ndì k̀g̀g̀èrè idha r̀ngò d̀vayì tí òná. Gàlilayà, K̀p̀èrǹwumù tí kátina pbanga ǒ, àlità bhà kasu tó atdí ádrùngbǎle ní'ì inè. Ndi ale t'ídhùnà ní'ì andi nà. ⁴⁷ Ní, Yèsù irà Yùdeyà rò ndirà àhù Gàlilayà dhu ndì ndirì rò, wò ádrùngbǎle náarà Yèsù-tì'ò. Kǎdù ndìtsò Yèsù rǒ ndínì awù tí, ndàrà idhùnà nígu K̀p̀èrǹwumù. Ndi kà t'ídhùnà ní'ì afina rǒ ka kòdona ró. ⁴⁸ Ní Yèsù adù àtina kànì: «Nyí nyí nzì dhu à'u, inzà nyí nyàla wiwì mà, inzà apèna 'ònzì angyi ìndrù nzínzì ǒ dhu mànà dhu rò!» ⁴⁹ Ní wò ádrùngbǎle adù àtina Yèsù nì: «Ádrùngbǎlé, irà nyawù pbàkà inzà pbàkà ìngba-afí nàpè ìtdě rórò.» ⁵⁰ Ní Yèsù adù àtina kà nì: «Àrà ibha! Ìnè idhùnù rǐ'ì nyìkpóna nà.» Ní wò ádrùngbǎle náa'u Yèsù ùnò f̀indà dhu, ndàdù ndivà, ndàrà. ⁵¹ Ní ibha ndì ndóngo rórò, abádhí núusò ì otu ǒ pbìndà kasutále mànà, ì ale ràdù àtina iwà kà t'ídhùnà r̀g̀g̀. ⁵² Ní wò ale adù dhu ivu abádhì-tsù, ndàti: «K̀g̀g̀nà ife adyifò-sisì ǒ?» Ní, abádhí adù dhu àdu kàtò 'àti: «K̀g̀g̀nà inzi, àrùbhù adyifò-sisì adyíbhengá nga tó ǒ.» ⁵³ Ní wò ngbàngba t'ábanà adù dhu òsù ányìrǒ rò tí, wò ndi kàsùmì ǒ tí Yèsù rátina ndì nì: iwà pbìndà ìngba r̀g̀g̀. Ní àbadhi mà, kóró pbìndà idzá-bhà mànà náadù Yèsù ná'ù atdí. ⁵⁴ Wò dhu bhèyi ní ndi, Yèsù anzì oyo rí kisè pbìndà wiwì, Yùdeyà rò ndì ndirà àhù Gàlilayà rò.

5

Yèsù rǐ ngbǒna úve atdí ale níǵǔ dhu

¹ Wò dhu-dzidǒ, yà Pbàyàhúdì rǐ f̀iyó sòmà tó atdí m̀hèndù nónzi òná kàsùmì ǒ, Yèsù ivà ndì ndàrà Yèrùsalemà tó kigò ò. ² Ndi kigò ò ka kòtsù òná atdí tsàtsù-òvò ní'ì «Tàmà tó Tsàtsù.» Ní, ùye ka kúyè idha ní'ì ndi tsàtsù tí. Pbàyàhúdì t'ávana ǒ, ndi idha-òvò ní'ì Bètèsàyidà. Ndirò, kigi rǒ ka kasì imbò mbàrazà. ³ Ní, dhèdhèrò andi-tidò nà ale nóongónà òyì ì mbàrazà tsinà. Ì ale ní'ì ndùmùndùmù mà, òtsòtsù ale mà, ndirò ngbǒya úve

* 4:44 4.44 Màt 13.57

ale mànà. [⁴ Ní, abádhí ongónà òyì ànyìrǒ, 'àmbe Kàgàwà bhà màlàyikà rǐ ndi idha-ǒnga nángbǒ dhu òdò dǒ. Obhó tí, atdí kàsùmì ǒ, Kàgàwà bhà màlàyikà nóongónà ifo òrù-akpà ò rò, ndòtsù ndi idha ò, ndàdù ònánnga àngbo. Ní, wemberè tí òtsù ndi idha ò ale nóongónà àdù ògù dòtsí pbìndà andi ǒ rò.] ⁵ Ní, ànyìrǒ ì'ì atdí ale ní'ì iwà andi alú ndi ró atò àrà àhù ìbhù kumì dòná àrù nà atò tí ale. ⁶ Ní, wò ale ndi ndàla àyáyì ró, ndàdù dhu ùni iwà ka rónzi ábhǒ idhò nyú andi nà rò, Yèsù ivú dhu kà-tsù, ndàti: «Nyì nyòzè tí iwà nyògù?» ⁷ Ní wò ale adù dhu àdu Yèsù tò ndàti: «Ádrùngbálé, idha-ǒnga màlàyikà àngbǒ rò, ma marí mbá àdù ì'ì mitdu rí, ndàfǒ ma ndi idha ò ale nà. Ndirò, yà ma mí momvù ndínì ma mofo tí idha ò rò, ngàtsi ale kélé náaràdù òfo angyi rùdú ndi idha ò.» ⁸ Ní Yèsù adù àtìnà wò ale nǐ: «Ívà nyì, nyitdù indú ara, nyadù àrà.» ⁹ Ní ànyìrǒ rò tí, wò ale náagù, ndàdù pbìndà ara nítdu ndàrà nà.

Wò dhu rǐ ndònzì ònà idhò ní'ì sàbatù-idhò. ¹⁰ Ní Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale náadù àtìnà wò ògògù ale nǐ: «Indo rí'ì ní sàbatù-idhò! Ní dhu àkǎ nzá nyanò pbùkù ara nyambe ùbhi dǒ nà.» ¹¹ Ní, wò ale adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Íma nìgù ale ní ndi àti ima nǐ, ma rítdu pbàkà ara, madù àrà nà.» ¹² Ní kǒkò Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale adù dhu ivu kà-tsù 'àti: «Ádhi pbá ale ndi nyì nǐ àti, nyì rítdu pbùkù ara, nyadù àrà nà?» ¹³ Pbétù, wò ka kìgù ale náadù nzá àdhi mà ùnònà ndi dhu dhu núni. Obhó tí, wò ndi kàsùmì ǒ, Yèsù adù ì'ì iwà ndi ndàwǐlì ndi, ndàrà ànyìrǒ ì'ì ihé-yà nzínzi ǒ rò ró. ¹⁴ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àrà wò ale nótù Kàgàwà bhà idzá, ndàdù àtìnà kà nǐ: «Kònì nyì nyògù wà. Ní àpé nyònzì nzérenga tdítǒ, akye nzére dhu nyú ròsè wòrí dòná náarana nyabà tdítǒ nǐ.» ¹⁵ Ní wò ale náadù àrà, nditsi àtìnà Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale nǐ, Yèsù rǎrǐ ndi ndi nìgùnà. ¹⁶ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ì ádròdrǒ ale náadù 'òpè 'ònè Yèsù, ndínì ì abhù tí kohò, sàbatù-idhò ǒ kà rǎrà ìndrù ìgù ró nídhunì. ¹⁷ Pbétù, Yèsù adù àtìnà abádhí nǐ: «Àbadu Kàgàwà rǐ'ì inè kòmbí màtí ndi ndi kasu ònzi ró, ní ima mà átò, ma mí'ì kasu ònzi ma mí ró.» ¹⁸ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale náadù 'òpè 'ònè Yèsù tdítǒ atdyúya nyú nà, ndínì ì abhù tí kohò. Abádhí ambénà kònè dǒ, ìnzì ní ìnzá kífù sàbatù-idhò dhu-okú dò rò tí, pbétù kǎràdù Kàgàwà àtì àbanà nyú tí, ndi dhu ràdù ndàbhù ì'ì àdhàdhì Kàgàwà nà dhu-okú dò rò.

Kàgàwà t'ídhùnà, Yèsù bhà ádrùngbǎnga

¹⁹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìnà Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale nǐ: «Ma mí obhó dhu núno fǔkù: Kàgàwà t'Ídhùnà rǐ

nzì àdù atdí dhu mà nónzì dóna rǒ, pbétù kà rǎdù ònzìnà dhu ní yà Àbanà rǒnzina ró ndì ndálǎna dhu kèlě. Obhó tí, Àbanà arónzina dhu nónzì kà t'Ídhùnà rǎdù átò. ²⁰ Obhó tí, Àbanà ózè Idhùnà, ndàdù ndì ndarónzina kóró dhu núvi kà tò. Kàrǐ yà ndì ndónzì dhu dónǎ róse ádròdrǒ dhu núvì tdítđǒ ndì Idhùnà tò, ndínǐ idhò adù tí nyǎko nǐ atdíđǒ. ²¹ Àdhàdhì Àbadu náarí èvǔve ale nábhǔ rǎngbe ì ɔve-bvè rò, ndàdù ípirǒnga ùbho fǐyò dhu bhěyi tí, ní ka t'Ídhùnà rǎdù ípirǒnga núbho yà ndì ndòzè ndùbho ka fǐyò ale tò. ²² Ndirò, Àbadu náarí nzì ìndrǔ-ànyǎ nítđì, pbétù kǐbhò anya t'ítđita tó ádrǎngbǎnga tó ɔbi kóró Idhùnà-fó, ²³ ndínǐ kóró ale nífu tí Idhùnà, àdhàdhì ì arí Àbanà nífǔ dhu bhěyi. Ní, ìnzì arí Kàgàwà t'Ídhùnà nífù ale, nífu nzá yà ka nívi Àbanà. ²⁴ Ma mí obhó dhu núno fǔkù: Yà ma múnona dhu níri rí ale, ndàdù yà ima nívi ale ná'ù, nába wà dhòdhódhóngà tó ípirǒnga. Ndirò, ka kotdíya nzì anya kà đǒ, pbétù kǔdà wà ɔve òna nǎ, ndàdù òtsù ípirǒnga ò. ²⁵ Ma mí obhó dhu núno fǔkù: kàsùmì nínđu wà ndì, ndirò ndì kàsùmì àkǎ wà. Ndi kàsùmì ní yà èvǔvè kutđǔ ì ale rǐ Kàgàwà t'Ídhùnà-tù níri òná, ndirò kà-tù ìri rí ale rǎdù ípirǒnga nába. ²⁶ Obhó tí, àdhàdhì Àba Kàgàwà náarí ì ípirǒnga nà nyunatsi dhu bhěyi, ní kǎbhǔ Idhùnà rǐ ì ípirǒnga nà átò nyunatsi. ²⁷ Ndirò, kǎdù ìndrǔ-ànyǎ t'ítđita tó ádrǎngbǎnga tó ɔbi nábhǔ Idhùnà tò, Ìndrǔ t'Ídhùnà ní ka dhu-okú đǒ rò. ²⁸ Ní, àpé nyàbhǔ idhò rǎko nyǐ ndì dhu đǒ. Obhó tí, kàsùmì nínđu wà ndì, yà kóró ale kǎkà èvǔvè kutđǔ ì rǐ túdu ìri òná, ²⁹ 'adù 'ùngbe ɔve-bvè rò. Ní yà ídzi nga ònzi ì arí rórò èvè ale núngbeya ì, 'adù dhòdhódhóngà tó ípirǒnga nába. Pbéttù, yà nzérenga ònzi ì arí rórò èvè ale, núngbeya ì, kadù anya nítđì dòyá*.»

Yèsù rǐ pbìndà ádrǎngbǎnga návǐ rí ìndrǔ tò dhu nóvo dhu

³⁰ Tdítdǒ Yèsù adù dhu òvò Pbàyàhúdí tó ádròdrǒ ale tò, ndàti: «Ima nyú, ma mí nzì àdù atdí dhu mà nónzì dùdu rǒ, pbétù ma mádù ìndrǔ-ànyǎ nótdì Àbadu Kàgàwà nóvò ka idù dhu bhěyi. Ndirò ndì anya nótdì ma mádù obhónánga đǒ. Obhó tí, ma marí nzì ma mòzè dhu nónzi, pbétù ma marónzina dhu ní yà ima nívi ale nózè dhu kèlě. ³¹ Ma mapé àdù àdi pbàkà ngàmì tí ma-tírò, ní ma múnona dhu ní nzì àdù ì ì obhó dhu. ³² Pbéttù, ngǎtsi ale ní ndì pbàkà ngàmì, ndirò ma mùni wà dhu, kà rǎnona dùdú dhu rǎrǐ obhó dhu.

* 5:29 5.29 Dàn 12.2

³³ Nyí nyóvì ìndrũ ròwù dhu òngù bàtizò núbhõ arí Yùwanì-tsũ, ní kǎdù obhó dhu tí rí'ì dhu núnò fùkù i ale dõ. ³⁴ Ima nyú, ma mózè nzá ìndrũ rǎdi pbàkà ngàmì tí dhu, pbétù ma mí yàrí dhu núnò fùkù ndínì nyí nyugù tí. ³⁵ Yùwanì í'ì nzínzikù ò àdhàdhì òbi ka kòbì ràmbe inga nàwù dõ tarà bhèyi. Ndirò, nyí nyádù idhèkù nábhu rika ndì áké kàsùmì kèlè tí kà rúnòna fùkù dhu tó awáwù ò. ³⁶ Ní ima nyú, ma mí'ì inè Yùwanì unò dhu dònǎ òsè ngǎtsi dhu nà. Obhó tí, ndi dhu ní yà Àbadu Kàgàwà íbhò ndínì ma mɔnzi tí rǎkǎ kasu, yà inè rí'ì ònzi ma mónzina ró. Ní i kasu arí ndi dhu àvì, Àbadu Kàgàwà rǎrì ndi ima nívi. ³⁷ Yà ma nívi Àbadu ní átò pbàkà ngàmì. Ní, nyí nyàpè nzá kà-tù níri akekpa màtí, ndirò nyí nyàpè nzá kà-nyì-kpa nálǎ. ³⁸ Ndirò, nyí nyí'ì mbǎ kǎbhà ɔte nà afiku ò, inzǎ nyí nyá'ù yà kivi ale dhu-okú dõ rò. ³⁹ Nyí nyózè nyógyè Kàgàwà bhà Andítá-ònga, nyí nyárí inga ìrè kòtù ò nyí rǎràdù dhòdhódhóngà tó ípìrònga nábà dhu-okú dõ rò. Ní, i Andítá ní i pbàkà ngàmì. ⁴⁰ Pbétù, nyí nyózè nzá nyíwù tidu ò, ndínì nyí nyabá tí obhóná ípìrònga. ⁴¹ Ma mózè nzá ìndrũ rǎ mìlè dhu. ⁴² Pbétù, ma múni wà nyí: nyí nyózè nzá Kàgàwà. ⁴³ Ima, ma mírǎ Àbadu Kàgàwà-ɔvò rǎ, ní nyí nyádù nzá makò. Pbétù, ngǎtsi ale náapè àdù ìrà ɔvòna nyú rǎ, ní nyí nyádù ndi ale àkò akye. ⁴⁴ Nyí nyádù dhu à'ù ìngbà dhu bhèyi, yà nyí nyózè nyífu nyí nyí-tírò nzínzikù ò, ìnzì nyádù Kàgàwà atdirò rǎ nyífu dhu ònè rò? ⁴⁵ Àpé nyìrè nga ima rǎrì ndi ma mí nyòbhu Àbadu-fó. Pbétù nyòbhu rí ní Músà, yà atdíð nyí nyá'ù tsuná dhu ale*. ⁴⁶ Obhó tí, nyí nyá'ùyana gukyè Músà náandí dhu, ní nyí nyádùyana ma múnòna dhu à'ù átò, okúdu dõ rò kǎndí i dhu nídhunì. ⁴⁷ Ní yà inzǎ nyí nyá'ù kǎndí dhu rò, nyí nyádù ma múnòna ɔte ná'ù ìngbà dhu bhèyi*?»

6

Yèsù rǎ ìmbò lufù ale nóngù dhu

(Màt 14.13-21; Mrk 6.30-44; Luk 9.10-17)

¹ Wò dhu-dzidõ, Yèsù adà Gàlilayà tó rèrù-adzè. Ndi rèrù ka kanzínà átò Tìbèriyà tí. ² Ní ádrùngbǎ ihé-yà náadù òwu kòwù ò, andi nà ale rǎ ka rǎrà ònzìnà rǎ wìwì nála rǎ ì ówu nídhunì. ³ Ní Yèsù núupò pbìrì dõ, 'àdù òko obvò ányì pbìndà ábhàlǐ mànà. ⁴ Wò ndi kàsùmì ò, Pbàyàhúdì tó mùhendù, Pásika tí kátina-idhò ní'ì iwà ndìndù ndì ró. ⁵ Ní Yèsù ubè nga ndàndà, ndàdù ihé-yà nála tina ò ríwu

* 5:45 5.45 Tòr 31.26-27 * 5:47 5.47 Tòr 18.15

ró. Ní kǎdù dhu ìvu Filipò-tsǔ, ndàti: «Àlě kówu m̀gati òdzì àdhà ndíní kǎkà ale ɔnyɛ tí?» ⁶ Kívú wò dhu Filipò-tsǔ, àbadhi-afí kèlě ndì ndomvú tí nǐ. Obhó tí, kǎni wà ndì ndádù ònzìnà dhu. ⁷ Ní Filipò adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Àlě kí mbǎ m̀gati nódzi óyó miyà f̀rangà-kpǒ rǒ m̀atí, kadù ̀ndònà níní m̀atí kòrí ale-fó, ní rǐ nzí àkǎ abádhí rǒ.» ⁸ Yèsù bhà ábhàlǐ nzínzi ǒ, Àndèreyà tí kátina atdí ale, Sìmonì Péterù t'ádònà, náadù àtìnà Yèsù nǐ: ⁹ «Atdí kpatsibhíngba rǐ'ì inè iró sàyirí tí kátina nganù-ra nǐ ka kóbhòlò imbò m̀gati nà, dòná óyó ìbhè nà. Pbétù wò ndì dhu mà rǒnzina yà dhu bvù tí ale rǒ dhu ní àdhu?» ¹⁰ Ní Yèsù adù àtìnà pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Nyàvi ìndrù ròkò obvò.» Ányìrǒ irí nǐ'ì inè abho. Ní ihé-yà adù òko obvò ndì irí dǒ. Í ale-bvù nǐ'ì mbèmbè imbò lufù kpabhále. ¹¹ Ní Yèsù ugu kǒkò imbò m̀gati ndùlǔ foná. Ní ̀tsò ndì ndàbhɛ Kàgàwà tò dhu-dzidǒ, kǎdù ì m̀gati àbhɛ kundò ̀rò ì'ì ale tò. Ndirò, kǎdù ìbhè nábhɛ átò kundò abádhí tò, abádhí nà rákǎ dhu bhèyi. ¹² Ihé-yà níitdègu dhu ɔnyɛ 'ùlè nǐ, ní Yèsù adù àtìnà pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Nyùndu ̀dòdì m̀gati-go-tsù, akye ndì ninzana kòkòrò nǐ.» ¹³ Ní Yèsù bhà ábhàlǐ náadù kǒkò ɔnyɛ ka kònyù imbò m̀gati ò rò ̀dì m̀gati-go-tsù núndu, rùlè atdí kumì dòná óyó nà sèngè ǒ. ¹⁴ Ní wò Yèsù ̀nzì wìwì ì àla rò, ihé-yà adù ɔte ̀pè nzínziya ǒ, 'àmbe àtìnà dǒ: «Obhó nyú, yàrí ale ní yà ka kuncò ìrà iraya yà adzi ǒ dhu tí Kàgàwà bhà nabì nyú.» ¹⁵ Ní Yèsù itdègu abádhí rǐ dhu ̀nzì ndíní ì alá tí ndì, 'ùdò ndì f̀yó ádr̀ngbǎ kamà tí dhu ̀nǐ, ní kǎdù ndìdha abádhí nzínzi ǒ rò, ndádù àrà atdíró pbìrì dò.

*Yèsù r̀bhi r̀r̀ dǒ dhu
(M̀t 14.22-33; Mrk 6.45-52)*

¹⁶ Ìnga níitdègu àti, ní Yèsù bhà ábhàlǐ náawú pbìrì dò rò, ìwù ùvò r̀r̀-tsù. ¹⁷ Ní abádhí núupò atdí ìbhú ò, 'adù abhi ̀pè 'àmbe òwu dǒ r̀r̀-adzè, Kàpèrnàwumù tó pbanga ò. Ìnga nǐ'ì iwà ndì ndàti ró, Yèsù ràdù ì'ì inzà ndì ndàpè ìrà àhɛ abádhí ì ró. ¹⁸ Ndirò idha adù ì'ì atdídǒ tsina àva ndì awe r̀pili ̀bi nyú nà dhu-okú dǒ rò ró. ¹⁹ Ní Yèsù bhà ábhàlǐ nǐ'ì iwà ì ̀tù ìbhú ràrà mbèmbè imbò kilòmètèrè tí, ndìrò ngàtsi nǐ mbèmbè azà kilòmètèrè tí r̀r̀-alikpa ò ró. Nírò ní ndì abádhí náala Yèsù idha dǒ r̀bhi p̀fona dǒ, ndàmbe ìrà dǒ ìbhú ì ró. Ní ̀dò nǐsì atdídǒ abádhí ò. ²⁰ Pbétù, Yèsù adù àtìnà abádhí nǐ: «Ìnzì nỳnzì ̀dò! Ìma ní yà.» ²¹ Ní abádhí náatsú 'àbhɛ Yèsù r̀pò ìbhú ò, ní kòmbómbí tí ìbhú náadù àrà àhɛ adzèná idha-bidò, yà abádhí r̀bhi àda rǒ ìnǎ rò.

*Ihé-yà rǐ Yèsù ̀nɛ ndíní ì ala tí dhu
(M̀t 14.34-36; Mrk 6.53-56)*

22 Tsútsǎ nínganí, rèrù-adzè ì núbhàná ihé-yà níirè dhu atdí tí ibhú rí'íná idha-tsùnǎ. Ndirò, abádhí irè dhu Yèsù rúpòná nzá ndi ibhú ò, 'àdà atdíkpá pbìndà ábhàlǐ mànà, pbétù i ábhàlǐ rówùná òyá. 23 Ní, ngùkpá ibhú náadù iwu Tìbèriyà tò kigò ònǎ rò, iwù ùvò íkyèrǒ yà òtsò ndi ndàbhù Kàgàwà tò dhu-dzidǒ, Yèsù ábhuná m̀gati ihé-yà r̀nyù ró. 24 Ní ihé-yà níitdègu dhu àlǎ, ìmbǎ Yèsù mà, pbìndà ábhàlǐ mànà ràrǐ'ì nzínziya ǒ, ní abádhí adù ùpo Tìbèriyà rò iwù ibhú ǒ, 'òwù Yèsù ònè Kàpèrnàwumù tò kigò ò.

Yèsù rǐ ndàtì ípirǒnga nábhù rádù ìndrù tò m̀gati tí dhu

25 Kǒkò ihé-yà náawù ùvò rèrù-adzè, 'adù Yèsù òtù ányì. Ní abádhí níivú dhu kà-tsǔ 'àtì: «Màlimò! Nyi nyìrà àhù ìngbǎ tí ngá àzú?» 26 Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàtì: «Ma mí obhó dhu núnò fùkù: nyí nyí m̀one dhu ní m̀gati nyí nyónyùnǎ nyùlè nǐ dhu, ìnzǐ ní yà ma márónzina wíwì nyí nyála, nyàdù à'ùnà dhu. 27 Ní, dhu àkǎ nzá nyǒnzì kasu ndìnza rádù ònyù-okú dò rò. Pbétù, dhu àkǎ nyǒnzì kasu dhòdhódhóngà tò ípirǒnga nábhù rádù fùkù ònyù-okú dò rò. Ndi ònyù àbhù rádù fùkù ní Ìndrù t'ídhùnà. Obhó tí, ka ní ndi Àbanà Kàgàwà níli pbìndà ádr̀ngbǎnga tò ize r̀oná ale, ndínǐ ndi ndívi ndi ka dhu navì tí.» 28 Ní kǒkò ihé-yà adù dhu ìvu Yèsù-tsǔ 'àtì: «Ádhu ndi àkǎkǎ m̀onzì, ndínǐ mà m̀onzi tí Kàgàwà bhà kasu?» 29 Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàtì: «Kàgàwà bhà kasu ní, nyǎ'ù yà ndi nyù tírò ndi ndívi ale.» 30 Abádhí adù dhu ìvu tdítǒ kà-tsǔ 'àtì: «Íngbà wíwì nyi nyónzina màla, ndínǐ mà madù tí nya'ù? Ádhu ndi nyi nyónzina? 31 Abhúka náanyù manà tí kátina m̀gati r̀ngù ǒ, àdhàdhì yà Kàgàwà bhà Andítá r̀nnona dhu bhèyi. Ndi Andítá ràtina: «Kàgàwà náabhù òr̀ù-akpà ò rò ìrà m̀gati abádhí r̀nyù* .>» 32 Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàtì: «Ma mí obhó dhu núnò fùkù: ìnzǐ ní Músà ndi òr̀ù-akpà ò rò ìrà m̀gati nabhù fùkù. Pbétù, Àbadu Kàgàwà ní ndi òr̀ù-akpà ò rò ìrà obhóná m̀gati nábhù rí fùkù. 33 Obhó tí, Kàgàwà bhà m̀gati ní òr̀ù-akpà ò rò ìrà m̀gati. Ndirò, ndi m̀gati ní dhòdhódhóngà tò ípirǒnga nábhù rí yà adzi ǒ ale tò m̀gati.» 34 Ní, ihé-yà adù àtìnà Yèsù nǐ: «Ádr̀ngbǎlé, óngò wòrì m̀gati níbhò fǎkà bìlìnganà.» 35 Ní Yèsù adù dhu òvò abádhí tò kpanjanga, ndàtì: «Íma ní ndi yà ípirǒnga nábhù rádù ìndrù tò m̀gati. Ndi ale náapè ìrà tidu ò, ní rǐ nzǐ àdù àwù nínè akekpá màtì. Ndirò, ndi ale náapè ma'u, ní rǐ nzǐ àdù òmvùnà ndi ndi dhu-atdyú nóhò akekpá màtì. 36 Kòní ma m̀nò wà i dhu

* 6:31 6.31 Uvt 16.4,15; Zàb 78.24

fùkù. Nyí nyála wà ma, pbétù nyí nyàpè nzá ma'ú. ³⁷ Àba Kàgàwà nìbhò idù ale náká 'iwù kóró tidu ò. Ndirò, tidu ò irà ale nòdì ma mí nzí àdù iri. ³⁸ Obhó tí, ma mírà òrù-akpà ò rò, ndíní ma mɔnzi tí yà ma nívi ale-afí ózè dhu. Pbétù, ma mírà nzá ndíní ma mɔnzi tí afídu ózè dhu. ³⁹ Yàrí ní ndi yà ma nívi Àbadu-afí ózè dhu: «Dhu àkà nzá mabhù yà fudú kìbhò ale nzínzi ò atdí ale mà ràwí. Pbétù, yà adzi ò dhu-tsù rítsi ndòdì nìnganí, dhu akáya mabhù abádhí rùngbè ì.» ⁴⁰ Tdítdǒ Yèsù adù àtìna: «Yàrí ní ndi Àbadu ózè dhu: kóró ale yà Idhùnà àlà rí, 'àdù à'unà, ràdù dhòdhódhóngà tó ípìrǒngà nábà. Ndirò, ma madùya abádhí nábhù rùngbè ì yà adzi ò dhu-tsù rítsi ndòdì nìnganí.» ⁴¹ Ní wò dhu ì iri rò, Pbàyàhúdì tó ádròdrò ale náapè 'àmbe ònu dǒ nzínziya ò Yèsù-okú dò rò. Abádhí anù wò Yèsù àti, ndi ràrì òrù-akpà ò rò irà mùgati nídhuní. ⁴² Ní, abádhí ambénà àtìna dǒ nzínziya ò: «Tí obhó Yèsù, Yòzefù t'ídhùnà nyú yà? Àlě kúni wà kà t'ábanà mà, kà-tsánà màna. Ní, kà ràdù àtìna ìngbá dhu bhèyi ndi rírà òrù-akpà ò rò*?» ⁴³ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ìnzí nyònu nzínzikù ò. ⁴⁴ Ìnzí atdí ale mà ràdù irà tidu ò, ìnzí ní yà ima nívi Àbadu Kàgàwà kèlě nábhù ndi ndìrà tidu ò rò. Ndi ale ní ndi ma madùya àbhùnà rùngbè ndi, yà adzi ò dhu-tsù rítsi ndòdì nìnganí. ⁴⁵ Kàgàwà bhà pbànábí náandí dhu 'àti: «Kàgàwà nyú nditírò núudhèya dhu kóró ale tò*.» Àbadu Kàgàwà rùnɔna dhu nìrì, ndàdù à'unà ale ní ndi ràdù irà tidu ò. ⁴⁶ Atdí ale mà náapè nzá Àbadu àlà. Pbétù, kà nála ní yà Kàgàwà-tí'ò rò irà ale kèlě atdíró. ⁴⁷ Ma mí obhó dhu náno fùkù: Yèsù nà'ù ale ní rí'ì dhòdhódhóngà tó ípìrǒngà nà. ⁴⁸ Ima ní ndi dhòdhódhóngà tó ípìrǒngà nábhù arí ìndrù tò mùgati. ⁴⁹ Abhúkù náanyù manà tí kátina mùgati rùngù ò, ní abádhí adù wà ùve. ⁵⁰ Pbétù, yàrí ní ndi òrù-akpà ò rò irà mùgati. Ndi mùgati nònyù ale rí nzí àdù òvè. ⁵¹ Ima ní ndi ípìrǒngà tó ndi mùgati, yà òrù-akpà ò rò irà. Ndi ale apé ndi mùgati nónyù, ní ndi ale adùya dhòdhódhóngà tó ípìrǒngà nábà. Ma mábhùna ndi ale rònnyù mùgati tí dhu ní ngbòdu. Ma mí ndi ngbòdu nábhù, ndíní yà adzi ò ale náabá tí ípìrǒngà otùna ò.»

⁵² Wò dhu ì iri rò, Pbàyàhúdì adù 'òpè 'àgò ì obi nyú nà nzínziya ò. Abádhí ambénà dhu òngù dǒ tsùyá, 'àmbe àtìna dǒ: «Hòkò! Yàrí ale ràdù ngbòna nìbhò ìngbá dhu bhèyi àlě rònnyù?»

⁵³ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nì: «Ma mí obhó dhu náno

fùkù: Ìnzì nyí nyapé Ìndrù t'ídhùnà-ngbò nónyù, ìnzì nyädù kázù nómuvù, ní nyí nyí nzí àdù dhòdhódhóngà tó ípìrǒngà nábà. ⁵⁴ Ndi ale apé ngbòdu nónyù, ndàdù azùdu òmvù, ní ndi ale rädù dhòdhódhóngà tó ípìrǒngà nábà, ndirò ma madùya ndi ale àbhù rìngbè ndì yà adzi ò dhu-tsù ritsi ndòdì nínganí. ⁵⁵ Obhó tí, ngbòdu ní obhóná ònyù, ndirò azùdu ní obhóná òmvù. ⁵⁶ Ní ndi ale apé ngbòdu nónyù, ndàdù azùdu òmvù, ní ma mí'ì inè ndi ale-nyutsi, ndirò ndi ale rí'ì inè nyadutsi. ⁵⁷ Ìma nívi Àbadu Kàgàwà náarí'ì inè ípìrǒngà nà, ndirò ma márí'ì inè ípìrǒngà nà kókú dò rò. Ní ndi dhu bhèyi tí, ngbòdu nónyù ale ní rädù ì'ì ípìrǒngà nà otùdu ò. ⁵⁸ Yàrí ní ndi òrù-akpà ò rò ífò m̀gati. Ndi m̀gati rí'ì mbà yà abhúku náanyù m̀gati bhèyi. Ndi m̀gati ì ònyù dhu-dzidò, abádhí náadù wà àvɛ. Pbétù, ndi ale náapé yàrí m̀gati nónyù, ní rí nzí àdù òvè ìngbà tí ngá matí.»

⁵⁹ Wòrí ní ndi Yèsù ɛno dhu, yà Kàpèrnàwumù tó pbanga ò unduta-dzà ò rò ndì ndí dhu núdhè ìndrù tò òná kàsùmì ò.

*Dhòdhódhóngà tó ípìrǒngà nábhù rí ìndrù tò ɔɛ
(Èbr 4.12-13)*

⁶⁰ Wò Yèsù ɛnò dhu ì ìrì rò, kàbhà ábhàlì nzínzì ò ábhò ale nyú náadù 'òpè 'àmbe àtìna dò: «Yàrí ale rúdhèna ìndrù tò dhu nídzò ìdzo tí. Ní ádhi pbá ale ndi k̀r̀r̀ rádù?» ⁶¹ Yèsù itdègu kòkò ale rònu nzínziya ò yà ndì ndùdhe fíyò dhu-okú dò rò dhu núnì, ní kádù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàti: «Wò ma m̀nò dhu nábhù tí nyí nyòtsù nzérenga ò? ⁶² Olu, nyí nyáláyana gukyè Ìndrù t'ídhùnà òrù-akpà ò rúpo yà angyi ndì ndí'ì ì ró, ní ádhu nyí nyúnòyana? ⁶³ Ìlìl-Àlafí ní ndi dhòdhódhóngà tó ípìrǒngà nábhù arí ìndrù tò ale. Pbétù, ìndrù nyú rädù ònzìnà dhu rí'ì ìmbà. Yà fùkù ma m̀nò ɔɛ ní Ìlìl-Àlafí ìbhò m̀nò fùkù ɔɛ. Ndirò, ndi ɔɛ ní dhòdhódhóngà tó ípìrǒngà nábhù rí ìndrù tò ɔɛ. ⁶⁴ Pbétù, nzínzikù ò ngùkpà ale ná'ù nzá ndi ɔɛ.» Obhó tí, angyangyi nyú, Yèsù núunì wà abádhí nzínzì ò ìnzá ndì ná'ù ale mà, ndì nìpfoya ndàbhù ndì òmvù-fó ale mànà. ⁶⁵ Ní kádù àtìna tdítò abádhí nì: «Kòní wò dhu-okú dò rò nga ní ndi, ma m̀vò dhu fùkù matì: ìnzì atdí ale mà ràràdù ìrà tidu ò, ìnzá Àba Kàgàwà kèlè nábhù ndì ndìrà rò.»

⁶⁶ Ní ròpè ndì ɛró rò, Yèsù bhà ábhàlì nzínzì ò ábhò ale nyú núudhá ì olù, 'àdù 'òpè ìnzì 'òwù ùbhi rò kòwù ò tdítò. ⁶⁷ Ní wò dhu ndì ndàla rò, Yèsù adù dhu ìvu pbìndà atdí kumì dòná óyò nà ábhàlì-tsù, ndàti: «Nyí nyú mà nyí nyòzè tí nyòwù átò?» ⁶⁸ Ní Sìmonì Péterù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ádr̀ngbálé, mà m̀wu àdhi bhà? Nyí nyarúnona ɔɛ ní

dhòdhódhóngá tó ípírǒngá nábhù rádù ìndrù tò τε. ⁶⁹ Ní kòmbí mǎ'í na, mǎ mà'ù wà nyí. Ndirò mǎ m̀̀ni wà dhu nyí rǎrǎ Kàgàwà bhà rò írà Ìlǎ́lǎ ale.» ⁷⁰ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Yà atdí kumì dòná óyǒ nà nyí nyí'í rò, tí obhó ima ndi ma mavò nyí? Pbé̀tù nzínzíkù ǒ rí'í atdí ale ní P̀̀fòmvo nyú!» ⁷¹ Yèsù ambénà òte dǒ dòná ní Yudhà, Simoni Ìskàriyotà t'ídhùnà. Obhó tí, ndi Yudhà ni'í ndi Yèsù ìpfò rí ndàbhù òmvù-fó ale, àzèmbè ndi ndongó ì'í kàbhà atdí kumì dòná óyǒ nà ábhàlǎ nzínzi ǒ atdí ale.

7

Yèsù t'ádóna rǎ 'ùvǒ ìnzǐ à'ù ka dhu

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù ubhì Gàlilayà tó pbìrì ònǎ. Obhó tí, kǎzè nzá ndùbhi Yùdeyà tó pbìrì ònǎ, P̀̀bàyàhúdì tó ádròdrò ale rǒwu ndòné rǒ, ndíní ì abhù tí ndi kohò ndi dhu-okú dò rò. ² Wò ndi kàsùmì ǒ, P̀̀bàyàhúdì tó hemě-dzà tó m̀̀hendù-ìdhò ní'í iwà ndìndù ndi ró. ³ Ní Yèsù t'ádóna náati kà ní: «Ívǎ nyí iró rò, nyarà Yùdeyà tó pbìrì ò, ndíní pb̀̀kù ábhàlǎ náala tí nyí nyarónzina dhu átò. ⁴ Ìnzǐ ndi nòzè kuni ndi ale rádù ndi ndarónzina dhu nùrù ùru tí. Ní kǒkò nyí nyarónzina dhu àkǎ nyarà ònzìnà rǒ kóró ale rádù àlanà.» ⁵ Obhó tí, i Yèsù t'ádóna nyú mà ìtírò náa'u nzá kàbhà dhu. ⁶ Ní Yèsù adù àtìnà abádhí ní: «Idù ídzi kàsùmì nǎpè nzá àkǎ. P̀̀bé̀tù, f̀̀kù kóró kàsùmì ní ídzi kàsùmì. ⁷ Yà adzi ǒ ale rǎ nzǐ adù nyòndrò. P̀̀bé̀tù, ima abádhí óndrò atdíǒ, yà ma mǎrádù dhu ùnò kpangba mati: abádhí arónzina dhu rǎrǎ nzére dhu dhu-okú dò rò. ⁸ Ní nyí, nyòwu m̀̀hendù ò. Ímá na, ma mí nzǐ àrà wò m̀̀hendù ò, ìnzá ànyì ma mǎrà ní pb̀̀kà kàsùmì àpè àkǎ nídhunǐ.» ⁹ Wò dhu ndi ndùnò abádhí tò rò, Yèsù adù àdì Gàlilayà tó pbìrì ò.

*Yèsù rǎ dhu ùdhě hemě-dzà tó m̀̀hendù ǒ dhu
(Law 23.34)*

¹⁰ Yèsù t'ádóna níitdègu òwu m̀̀hendù ò, ní kǎdù ndìvǎ ndàrà átò ànyì. Kǎrà ànyì ìnzǐ ndìtè ndi kpangba ìndrù tò. ¹¹ Ní, P̀̀bàyàhúdì tó ádròdrò ale náambénà kònè dǒ wò ndi m̀̀hendù ǒ. Abádhí owúnà dhu òngù rǒ 'àmbe àtìnà dǒ: «Ka nyú rǐ'í ìngbòrò?»

¹² Wò ndi kàsùmì ǒ, ihé-yà náambénà 'àgò dǒ atdíǒ nyú nzínziyà ǒ Yèsù nàndà dhu dǒ. Atdídhénà ale nóowúnà àtìnà rǒ: «Wòrí ale ní ídzi ale nyú.» Ngǎkpà ale rádù òwu àtìnà rǒ: «Ìnzǐ ní wò dhu bhěyi! Wòrí ale náarí ìndrù nùtrǎ atdíǒ.» ¹³ P̀̀bé̀tù, abádhí nzínzi ǒ atdí ale mà náarànà nzǐ ndi ndòzè ndùnò Yèsù dǒ dhu nóvò rǒ kpangba, P̀̀bàyàhúdì tó ádròdrò ale-òdò nónzi ì'í dhu-okú dò rò.

14 Ní, iwà m̀hèndù-ònga nàlì ndì rórò ní ndi, Yèsù atsu Kàgàwà bhà idza ò, ndàdù ndòpè ndùdhe dhu ìndrù tò. 15 Ní idhò núuko P̀b̀yàhúdí atdí d̄ nyá. Abádhí adù 'òpè 'òngù dhu tsùyá, 'àmbe àtìnà d̄: «Yàrí ale nyá ǹnì Andítá ìngbá dhu bhèyi, àzèmbè ìnzá ndì ndòzù dhu rórò?» 16 Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàtì: «Yà ma marúdhèna ìndrù tò dhu ní nzì dùdu ò rò àhù dhu, pbétù ndi dhu aráhu yà ma nívi Àbadu Kàgàwà-dò ò rò. 17 Kàgàwà ózè dhu nòzè ndònzì ale ní ndi rádù dhu ùnì, yà ma marúdhèna dhu ràtí Kàgàwà údhe idù dhu, ndirò ngàtsi n̄, yà ma marúnona òte ràtí dùdu ò rò àhù òte. 18 D̀ona ò rò àhù dhu d̄ tí arí ndòzè ndidè ale ní ndi nòzè kifù ndi ale. P̀b̀étù, yà ndi nívi ale nòzè kifù ale rádù obhó dhu ǹnì. Ndirò, nzère dhu mà r̄i nzì àdù àhù kà-ò rò. 19 M̀sà núubhà tí nzá Úyátá f̀k̀k̀? P̀b̀étù, atdí ale mà nzínzìkù ò náarí nzì àdù ndi Úyátá nífù. Ní ádhu nyí nyá r̄i m̀one ndínì nyí nyabhù tí ma kohò n̄?» 20 Ní ihé-yà adù dhu àdu Yèsù tò, 'àtì: «Nyí nyí'ì nzère-alafí nà ùnù! Ádhi ndi nyone r̄i ndínì ndi ndabhù tí nyí kohò?» 21 Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàtì: «Ma m̀onzì atdí dhu kèlè sàbatù-idhò ò, idhò rádù nyùkò kóró. 22 M̀sà núuyá dhu f̀k̀k̀ nyòngò f̀k̀k̀ kpabhínzo-ònzìnga nóbhòlò. (P̀b̀étù ndi dhu nyá napè ní nzì M̀sà. Ka napè ní abhúkù). Ní, nyí nyaradù kpabhínzo-ònzìnga nóbhòlò sàbatù-idhò ò màtí. 23 Nyí nyá r̄i f̀k̀k̀ kpabhínzo-ònzìnga nóbhòlò sàbatù-idhò ò màtí, ìnzì ndi dhu rádù nyàbhù nyùkò M̀sà bhà Úyátá. Ní ádhu ìndrù-ngbùlù nyá ma màgù sàbatù-idhò ò rò nyí nyádù àkò rùdú n̄? 24 Ìnzì nyòngò ìndrù-ànyà nítdì yà nyìkpókù ò nyí nyálana dhu-okú dò rò tí. P̀b̀étù, nyòngò ìndrù-ànyà nítdì obhónanga d̄.»

Ìndrù r̄i dhu òngù Yèsù ràtí

yà Kàgàwà h̀no ìr̄ir̄aya dhu tí Òg̀ba dhu

25 Wò Yèsù ùnò dhu ì ìr̄i rò, Yèrùsalemà tó kigò ò atdí dhená ale náapè 'òngù d̄ tsùyá, 'àmbe àtìnà d̄: «Hòkò! Tí obhó yà ka kùbhi ònèna r̄ò ndínì kabhù tí kohò ale nyá wò? 26 Nyàndà pé kà r̄ote kpangba, ìnzì kadù atdí dhu mà ǹonzì ròná! Àlè tó ádròdrò ale nyá ǹnì tí nzá wà dhu, yà r̄i ale r̄ar̄i obhó nyá Krístò? 27 P̀b̀étù, àlè k̀nì wà àdhà rò màtí yà r̄i ale ní r̄à dhu. Krístò r̄r̄à nínganí, atdí ale mà núuniya ìnzì àdhà rò màtí k̀r̄à dhu.»

28 Nírò ní ndi Kàgàwà bhà idza ò rò ndi ndi dhu ùdhe ìndrù tò rórò, Yèsù atè òr̄ú t̀na nyá nà, ndàtì: «Nyí nyùnì wà ma, ndirò nyí nyùnì wà àdhà ale màtí ma mí'ì dhu. P̀b̀étù, ma mí r̄à nzá òvòdu d̄ ma-tírò. Ima nívi ale ní àkà àkà nyá'ù ale, ndirò ndi ale ní ìnzá nyí nyùnì ale. 29 P̀b̀étù,

ma múni wà àbadhi. Obhó tí, ma mírà kà bhà rò, ndirò Ka ní ndi ima nívi ale.» ³⁰ Ní, abádhí adù dhu ònzì ndínì ì alú tí Yèsù, pbétù atdí ale mà náadù nzá ɔtsúna níli kà-rò, inzà kà bhà kàsùmì nàpè àkǎ nídhunì.

³¹ Pbétù, ihé-yà nzínzì ǒ ábhǒ ale nyú náadù Yèsù à'ù. I ale nóowúnà àtìna rò: «Křístò rǐrà nǐnganì, kǒnziya tí ònzì idho rǐ ìndrǔ ùkǒ nǐ dhu ròsè yàrí ale rǎrà ònzìna rò dhu ònǎ?»

³² Pbàfàrisáyó nítdègu kǒkò ihé-yà rǎnɔna obvò tǔyá na Yèsù dǒ dhu níri, ní pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Pbàfàrisáyó màna, náavi Kàgàwà bhà idza-ngbò nódo arí sàndìrì, ròwù Yèsù nòsò. ³³ Ní abádhí níwǔ ùvò tiná rò Yèsù ati: «Àlě kòko òko atdíkpá nyǐ màna ákě kàsùmì tí tdítǒ. Ndi dhu-dzidǒ, ma mí madǔ yà ima nívi ale-tí'ò. ³⁴ Ní, nyǐ nyowuya ima nòmè rò, ìnzǐ nyádù mala. Obhó tí, yà ma mǎrà ì nga ní ìnzǐ nyǐ nyádù òwu ùvò ì nga.»

³⁵ Ní, Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale náadù 'òpè 'òngù dhu tsàyá nzínziya ǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Hòkò! Kà rǐ ndìvǎ ndàrà àdhà, ìnzǐ àlě kadù tí ndàla? Kà tí àrà yà Pbàgìrìkì-bvùnǎ ì nífalà Pbàyàhúdì-bvù? Kà tí àrà dhu ùdhe Pbàgìrìkì tò? ³⁶ Nyàndà pé kàti, àlě rǎrǐ ndòne ìnzǐ àlě ràdù ndàla, ndirò ndì ndàrà ì nga rǎrǐ ìnzǐ àlě ka kádù òwu ùvò ònà ngari. Ní wò dhu-tì ní àdhu?»

Yèsù rǒte dhòdhóhóngà tó ípìrǒnga àbhǔ rí idha dǒ dhu

³⁷ Hemě-dzà tó mǔhendù rǐku òná idho ní'ì ndi ádrùngbǎ idho nyú. Ní, ndi nǐnganì, Yèsù ivà ndì ndidè ihé-yà-ònzì, ndàdù dhu òvò abádhí tò ɔrú tǔna nyú nà, ndàti: «Idha-atdyú nà rǐ'ì ale náká ndìrà tidu ò, ndínì ndadù tí idha nómvù. ³⁸ Àdhàdhì yà Kàgàwà bhà Andítá rǎnɔna dhu bhěyi tí, ima nà'ù ale-afí ò rò dhòdhóhóngà tó ípìrǒnga nábhǔ rí ìndrǔ tò idha ràdù àhɔ, rǐli ndì yà bhùna ǒ róku idha-akpà ǒ idha bhěyi.» ³⁹ Yèsù ɔno wò dhu, yà Kàgàwà ràdù ndì nà'ù ale ìra nǐ Hǐlǎ-Alafí-okú dò rò. Wò ndi kàsùmì ǒ, Kàgàwà ní'ì inzà ndì ndàpè pbìndà Hǐlǎ-Alafí nívi rǐrà yà adzi dǒ ró. Obhó tí, Kàgàwà ní'ì inzà ndì ndàpè Yèsù ìdzì, ndìli pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù ǒ ró.

⁴⁰ Ní wò Yèsù ùnò dhu ì ìrì rò, ihé-yà nzínzì ǒ atdídhená ale náati Yèsù nǐ: «Yàrí ale ní obhó nyú Kàgàwà bhà nabì nyú.» ⁴¹ Ngǔkpà ale adù àtìna: «Yàrí ale ní Křístò.» Ndirò, ngǔkpà-tsí náadù àtìna: «Hǒyì! Křístò tí àdù ìrà ìrà Gàlìlayà tó pbìrì ò rò? ⁴² Kàgàwà bhà Andítá nǎtí obhó àtina Křístò rahùya Dàwudì-dhú bvǔ rò? Ndirò, kǎtí obhó àtina àbadhi rahùya Bètèlèhemù, yà Dàwudì adì òná pbanga ǒ rò?» ⁴³ Nírò ní ndi ihé-yà-ǒnga náadù ndùndò Yèsù-okú dò

rò. ⁴⁴ Ní atdí dhená abádhí nzínzi ǒ ale náatsú 'òsò Yèsù, pbétù atdí ale mà náadù nzá otsúna nílì kà-rǒ.

Pbàyàhúdí tó ádròdrǒ ale rǐ 'ùvǒ ìnzǐ 'à'ù Yèsù dhu

⁴⁵ Wò dhu-dzidǒ, yà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Pbàfàrisáyó màná nóvìnà ròwù Yèsù òsò sàndìrì níitdègu 'àdù, ní i ale níwú dhu i sàndìrì-tsǔ, 'àti: «Ádhu inzá nyǐ nyìwǔ Yèsù nà nǐ?» ⁴⁶ Ní kǒkò sàndìrì náadù dhu àdu 'àti: «Ínzá atdí ale mà nápè òte angyi wòrí ale rǎrà òte rǒ dhu bhěyi!» ⁴⁷ Pbàfàrisáyó adù dhu ìvu abádhí-tsǔ 'àti: «Nyǐ nyú mà, nyǐ nyùbhà tí nyǐ kà rùtrǎ nyǐ átò?» ⁴⁸ Nyǐ nyála tí àlǎ àlě tó ádròdrǒ ale nzínzi ǒ atdí ale mà, ndirò Pbàfàrisáyó nzínzi ǒ atdí ale mà ka ná'ù ró? ⁴⁹ Pbétù, kǒkò ka ná'ù ihéyà ní inzá àlě tó Ƴyátá núnì ale. Ndirò, i ale ní òfù tí ka kófù ale.»

⁵⁰ Wò ndi kàsùmì ǒ, Nìkòdemù, yà kùbhingánǎ arà àhu Yèsù-tí'ò ale ní'ì inè i Pbàfàrisáyó nzínzi ǒ. Ní kǎdù dhu ìvu abádhí-tsǔ, ndàti: ⁵¹ «Àlě tó Ƴyátá návi tí àví kotdì anya ìndrǔ dǒ, inzá ka kǐrì ndi ale rùnona dhu mà, ndirò inzá ka kùnì ndi ale ònzì dhu mà rórò?» ⁵² Ní abádhí adù dhu àdu Nìkòdemù tó 'àti: «Nyǐ nàtí átò Gálilayà tó pbìrì ǒ ale? Ɔne pé Kàgàwà bhà Andítá ò nga mběyi! Ní nyi nyí dhu àlǎ, inzá Kàgàwà bhà nabi ràpè àhu atdí màtí Gálilayà tó pbìrì ò rò.» [⁵³ Wò dhu-dzidǒ, ngǎtsi ale adù ndìvǎ ndòdì dóna, ndàrà pbìndà.

8

Mùnyònì tó tsìbhále nà ka kíwu ùvò Yèsù-tí'ò dhu
(Zàb 50.18)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù ivà ndì ndàrà mìzèyìtunì tí kátina itsu náarí'ì dóná pbìrì dò. ² Ní, tsútsánínganí kútsingá nyé, kǎdù ndì tdítǒ Kàgàwà bhà idza, kóró ale ràdù 'àndu tiná. Ní kǎdì obvò, ndàdù ndòpè ndùdhe dhu ìndrǔ tò. ³ Nírò ní ndi Músà bhà Ƴyátá tó màlímó mà, Pbàfàrisáyó màná, níwú atdí tsìbhále nà Yèsù-tí'ò, 'adù àbhunà ridè kóró ale-ònzǐ. Ndi tsìbhále ní'ì mùnyònì ònzì rí ró ka kòtdì. ⁴ Ní abádhí atí Yèsù nǐ: «Màlimǒ, yàrí tsìbhále mà ka kòtdì mùnyònì ònzì rí ró. ⁵ Músà nùnyá dhu fákà ndàti, i dhu bhěyi vèbhále núbvu mà ròngò odu nǐ, rùve. Ní nyi nyé, nyi nyátina ìngbǎ dhu bhěyi yàrí tsìbhále nǐ?»

⁶ Abádhí níwú wò dhu Yèsù-tsǔ, 'òmvù kà-afí nǐ, ndínǐ ì idyi tí kǎ-dà-dò, 'adù kòbhù okúna dò rò. Pbétù, Yèsù adù ndàgu obvò, ndàdù àdi ndàmbe dhu àndi dǒ otsúna-kpò nǐ adzikpa dǒ. ⁷ Ní Músà bhà Ƴyátá tó màlímó mà, Pbàfàrisáyó màná nútù dhu, 'àmbe dhu òngù dǒ tsúná tí rò, Yèsù angbe

ndì, ndàdù àtìná abádhí nǎ: «Nzínziku ǒ, inzá àpè dhu àfǎ atdíku màtí ale náká ndi ndòpè ndùbvù ka wemberè tí odu nǎ.»

⁸ Yèsù adù ndàgu tdítǒ, ndàmbe dhu àndi dǒ adzikpa dǒ. ⁹ Ní abádhí níitdègu wò kùnò dhu níri, ní abádhí adù 'òpè 'ùwè ì atdátíra ǒ ànyìrǒ rò, ròpè ndì kàkà iwà atòya ówù angyi ale rǒ rò. Yèsù mà náadù 'ùbhà óyǒ rò tí wò ndi onzíná idèná tsibhále mànà. ¹⁰ Nírò ní ndi kängbe ndi tdítǒ, ndàdù àtìná wò tsibhále nǎ: «Hòkò! Kòkò nyòbhù rǒ rúbhi ale rǐ'ì ìngboró? Atdí ale mà nótdì tí obhó anya dùnú?» ¹¹ Ní wò tsibhále adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ádrùngbálé, inzá atdí ale mà nótdì anya dùnú.» Ní Yèsù adù àtìná kà ní: «Ma nyú mà, ma mí nzi anya òtdì dùnú. Ní árà, ndirò àpè nyonzi nzérenge tdítǒ.»]

Yèsù rǐ ndàti yà adzi ǒ ale-nyǐnga àwù rí awáwù tí dhu (Yùw 1.4-5; 12.46)

¹² Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù dhu òvò tdítǒ ihé-yà tò ndàti: «Ìma ní ndi yà adzi ǒ ale-nyǐnga àwù rí awáwù. Ndi ale náapé owùdu nǎngǎ, ní rǐ nzi àdù ùbhi ínò ǒ akekpá màtí, pbétù, kà rǎdù ì'ì ipìrǒnga nábhù rí awáwù nà.» ¹³ Ní, Pbàfàrisáyó adù àtìná Yèsù nǎ: «Nyí nyarádi nyi-tírò nyi nyarónzina dhu tó ngàmbi tí. Ní, nyi nyarúnona dhu ní nzi obhó dhu.»

¹⁴ Ní, Yèsù adù àtìná abádhí nǎ: «Ìmbà dhu rǐ'ì ma marádi pbàkà ngàmbi tí ma-tírò dhu màtí, ní ma marúnona dhu ní obhó dhu. Obhó tí, ma múni wà àdhà rò màtí ma mǐrà dhu, ndirò ma múni wà àdhà màtí ma mǐrà dhu. Pbétù, nyí nyúni nzá àdhà rò màtí ma mǐrà dhu, ndirò nyí nyúni nzá àdhà màtí ma mǐrà dhu. ¹⁵ Nyí nyá rí ìndrù-ànyà nítdì yà adzi ǒ ale náarí ìndrù-ànyà nítdì òná ófò ǒ. Pbétù, ma marí nzi atdí ale-ànyà mà nótdì. ¹⁶ Ndirò, ma mapé àdù ìndrù-ànyà nótdì, ní ma mádù kòtdì obhóngà dǒ. Obhó tí, ma mí'ì mbà atdíró ndi anya t'ítàta ǒ, pbétù mà mí'ì yà ima nívi Àbadu mànà. ¹⁷ Fùkú Úyátá ò ka kándì dhu kati, óyǒ ale rapé òko atdí dhu tó ngàmbi tí, ní ì ale ùnò dhu rǎràdù ì'ì obhó dhu. ¹⁸ Ní ma marádi pbàkà ngàmbi tí ma-tírò, ndirò yà ma nívi Àbadu ní átò pbàkà ngàmbi.» ¹⁹ Ní Pbàfàrisáyó adù dhu ìvu Yèsù-tsù 'àti: «Ndi Àbanu rǐ'ì àdhà?» Ní Yèsù adù dhu àdu, ndàti: «Nyí nyúni nzá ma, ndirò nyí nyúni nzá Àbadu. Nyí nyúnnyana gukyè ima, ní nyí nyúnnyana ùnì Àbadu átò.»

²⁰ Yèsù ambénà wò dhu ùnò dǒ Kàgàwà bhà idzá ndi ndàdi ndàmbe dhu ùdhe dǒ ìndrù tò rórò. Kǎdì yà perè tí ka kùbhòna Kàgàwà tò fùrangà núdǒ ka ká rí òná sàndukù

tí. Pbéù, atdí ale mà náadù nzá kòsò, inzà kàbhà kàsùmì nápè àkà nídhuní.

Yèsù ràtina ìndrù ràrì nǎ àdù òwu ndì ndàrà i dhu

²¹ Tdítdǒ, Yèsù adù àtìna Pbayàhúdì nǎ: «Kànǎ ma màrà wà, ní nyǎ nyǎ nyǒpè nyǒnè ma, pbéù, nyǎ nyúve ùvè tí fùkú nzérenga ǒ. Ma màrà i nyǎ nyǎ nǎ àdù òwu ùvò.»

²² Ní, Pbayàhúdì adù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nzínziya ǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Kà tí ndòho òho tí, wò kà ràtina ìnzǎ àlè ràràdù òwu ùvò ndì ndàrà i rò?»

²³ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǎ: «Nyǎ ní obvò bhà, pbéù ima ní ǒrù ale. Nyǎ ní yà adzi ǒ bhà, pbéù ima ní nǎ yà adzi ǒ ale. ²⁴ Ndi dhu-okú dǒ rò ní ndi ma màti, ùvè tí nyǎ ràrùve fùkú nzérenga ǒ nǎ. Obhó tí, ìnzǎ nyǎ nyapè dhu à'u ima ràrì ndi yà ì'ì arí'ì ale, ní nyǎ nyúve ùvè tí fùkú nzérenga ǒ.»

²⁵ Pbayàhúdì adù dhu ìvu Yèsù-tsù 'àti: «Nyǎ nyú, nyǎ ní àdhi?» Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ìma ní yà màhàngú ò rò ndì napèna rò ma marúnona fùkù ale. ²⁶ Ma mí'ì ábhǒ dhu nyú nà okúkù dǒ rò ma múnona. Ndirò, ma mí'ì dükú ma màdù anya ìtdì okúya dǒ rò dhu nà abho nyú. Pbéù, yà ima nívi ale náarúnona dhu ní obhó dhu. Ndirò, ma màràdù òvòna yà adzi ǒ ale tò dhu ní kà-tsù ma mírì dhu.»

²⁷ Ní Pbayàhúdì náadù nzá dhu ùni Àbanà Kàgàwà-okú dǒ rò kà ràrùbhi òte rǒ fíyò. ²⁸ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǎ: «Ìndrù t'ídhùnà nútǒ nyǎ nyǎ mùsàlabhà dǒ nínganì ní ndi nyǎ nyaniya dhu ma ràrì ndi yà ì'ì arí'ì ale. Ndirò, nyǎ nyadùya dhu ùni, ìnzǎ ma ràrì atdí dhu mà nónzi ma mòzè ka dhu bhèyi, pbéù, ma marúnona dhu ràrì Àbadu Kàgàwà núudhè idù dhu kèlè. ²⁹ Yà ima nívi Àbadu náarí'ì ìnè atdikpá ma màna. Kùbhà nzá ma atdirò, yà ma màrónzina bilínganà dhu ní kà-nyìkpó nófò dhu kèlè nídhuní.» ³⁰ Nírò ní ndi wò dhu bhèyi Yèsù òtè rò, ábhǒ ale nyú náadù kà'ù.

Àbràhamù bhà pbàdzukurù nyú ní àdhi mà?

(Rom 6.14; Gàl 3.7,29; 1Yù 3.8-10)

³¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna yà ndì nà'ù Pbayàhúdì nǎ: «Nyǎ nyapè yà ma mùnò fùkù dhu nífù, ní nyǎ ní'ina obhó nyú pbàkà ábhàlǎ. ³² Nyǎ nyǎ obhónga núnǎ, ndi obhónga ràdù nyábhù nyǎ'ì dükú nyǎ-tírò.» ³³ Ní kòkò Pbayàhúdì náadù dhu ìvu Yèsù-tsù, 'àti: «Mǎ ní Àbràhamù bhà pbàdzukurù. Ndirò, mǎ mapèna nzá òko atdí ale bhà ìno mà tí. Ní ádhu nyǎ nyátina, mǎ ràrì mǎgèrè mí'ì dóká mǎ-tírò nǎ?»

³⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mí obhó dhu núnò fùkù: Ndi ale náapè àmbe nzérenga nónzi dǒ, ní ndi ale ní nzérenga tó ìno. ³⁵ Ìno ní ìnzǎ ràdù

àdi idzá ale nyú tí bilínganà ale. Pbétù, ale t'ídhùnà nyú náarádi idzá ale tí bilínganà. ³⁶ Nírò, Kàgàwà t'ídhùnà nyú náapè àdù nyípfo inc-kàsù ò rò, ní nyí nyádù ì'ì obhó tí dùkú nyí-tírò. ³⁷ Ma múni wà dhu nyí ràrì Àbràhamù bhà pbàdzukurú. Pbétù, nyí nyarádù mɔnɛ, ndínì nyăbhù tí ma kohò, ìnzì yà ma múnona dhu náarádù ngari àbà afiku ò dhu-okú dò rò. ³⁸ Ma marúnɔna dhu ní Àbadu Kàgàwà bhà ma mála dhu. Pbétù, nyí nyarónzina dhu ní yà àbaku núnono fùkù dhu.»

³⁹ Ní Pbàyàhúdì adù dhu àdu Yèsù tò 'àti: «Àbakà ní'ì Àbràhamù.» Ní kádù àtìna abádhí nì: «Nyí nyí'iyana gukyè Àbràhamù bhà inzo nyú tí, ní nyí nyóngòyana Àbràhamù anzì kasu nónzì. ⁴⁰ Ma múnò yà Kàgàwà nítè idu obhó dhu fùkù. Pbétù, nyí nyarádù mɔnɛ ndínì nyí nyăbhù tí ma kohò. Àbràhamù náanzì nzá dhu wò nyí nyarónzina dhu bhèyi. ⁴¹ Nyí nyarónzina dhu ní àbaku arónzina dhu.» Ní abádhí adù àtìna Yèsù nì: «Mă ní nzì m̀nyòni ò ka kódhì nzónzo. Àbakà rí'ì atdì tí. Ndi Àbakà ní Kàgàwà.»

⁴² Ní Yèsù adù àtìna abádhí nì: «Kàgàwà í'iyana gukyè Àbaku tí, ní nyí nyózèyana ma òzè, Àbadhi-ti'ò rò ma mírà, ndirò kivi ndi ima nídhunì. Ma mírà nzá ɔvòdu dõ matírò, pbétù ima nívi nì Àbadhi ndítírò. ⁴³ Ní ádhu ìnzì ma múnona dhu náarí duku àlù nì? Obhó tí, kárí nzì duku àlù, ìnzì nyí nyádù fùkù ma múnona dhu ìrì dhu-okú dò rò. ⁴⁴ Nyí ní àbaku Pfòmvo bhà inzo. Ndirò, nyí nyarózena nyónzì dhu ní ndi àbaku ózè dhu kèlè. M̀hàngú ò rò, àbadhi ní'ì ìndrũ-tsè òtdì arí ale. Kápèna nzá obhó dhu núnono akekpa m̀atì, ìmbă obhóna náarí'ì kà ò nídhunì. Títò ùnono ndi ndí rò, káronzina dhu ní pbìndà m̀andù nyú. Obhó tí, àbadhi ní títò ùnono arí ale, ndirò ka ní títò t'ábanà. ⁴⁵ Pbétù ima, ma marúnɔna dhu ní obhó dhu. Ní, ndi dhu-okú dò rò nyí nyarí nzì àdù ma múnona dhu ná'ù. ⁴⁶ Ádhi pbá ale ndi nzínziku ò rádù pbàkà nzérenga nítè? Ádhu obhó dhu núnono ma mí fùkù rò, nyí nyarí nzì àdù ma múnona dhu ná'ù nì? ⁴⁷ Kàgàwà bhà inzo rádù kàbhà ɔte ìrì. Pbétù, nyí nyarí nzì kàbhà ɔte ìrì, nyí ní nzì kàbhà inzo dhu-okú dò rò.»

Yèsù rí ndàti ádr̀ngbăle tí Àbràhamù ró dhu

⁴⁸ Wò dhu-dzidõ, Pbàyàhúdì náadù dhu àdu Yèsù tò 'àti: «Mă m̀nò obhó dhu nyú, yà mă m̀atì nyi r̀rì Sàmariyà tó pbìrì ò ale, ndirò nzére-alafí r̀rì'ì ùnù rò.» ⁴⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nzére-alafí r̀rì'ì mbă údù. Ma márí Àbadu Kàgàwà nífù, pbétù nyí nyarí nzì àdù mífù.

50 Ma mǎrí nǚ ìndrǔ rǐ mifǔ dhu nónε. Pbétù, ìndrǔ rǐ mifǔ dhu nónε arí, ndàdù ìndrǔ-ànyǎ ìtdì atdí ale rǐ ì inè.
 51 Ma mí obhó dhu núnc fùkù. Ndi ale náapé ma múncna dhu nífǔ, ní ndi ale náalaya nǚ òve-ngbò akekpá màtí.»

52 Ní Pbàyàhúdí adù àtìna Yèsù nǚ: «Òtsò! Kòmbí nga ní ndi mǎ mà'ù dhu inè nzére-alafí rǎrǐ ì ùnù nǚ. Àbràhamù náavè wà, ndirò Kàgàwà bhà pbànábí mà núuvè wà átò. Ní nyi nyádù àtìna ìngbǎ dhu bhéyi nyi nyúnncna dhu nífǔ rí ale ralaya nǚ òve-ngbò akekpá màtí? 53 Nyi tí ádrùngbǎle nyú, ròsè yà àvǎvè abhuká Àbràhamù dònǎ? Ndirò, Kàgàwà bhà pbànábí mà núuvè wà átò. Ní nyi nyú, nyi nyózù nyi àdhi tí?»

54 Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Dhu í'iyana gukyè ma-tírò ma mǎrí mifǔ dhu tí, ní ndi ifata ní'iyana mbǎ tǎna nà. Pbétù, mifǔ arí ní Àbadu Kàgàwà, yà nyi nyarátina fùkú Kàgàwà tí. 55 Nyí nyúni nzá Àbadhi, pbétù ma múni wà ka. Ma mapé adù àtìna ìnzá ma rúni ka, ní ma nádù ì'ì iwà ma mòngò tìtòtále tí átò nyí bhéyi. Pbétù ma múni wà ka, ndirò ma mǎrí kà bhà òte nífǔ. 56 Abhuku Àbràhamù núuni dhu, àhǔ ndi raraya àhu ma mǐrà yà adzi ò òná idho ò. Ní ndi idho ndi ndàla pbìndà a'uta ò rò, kídhè níika ndi atdíǎ.» 57 Ní Pbàyàhúdí adù dhu ìvu Yèsù-tsǔ 'àti: «Nyi nyú, nyi nyàpè nzá imbò kumì ato mà nísè. Ní, nyi nyala tí àlǎ Àbràhamù?» 58 Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǚ: «Ma mí obhó dhu núnc fùkù: Ìnzá ka kàpè Àbràhamù núgu rórò, ma mǐ'ì inè.» 59 Níró ní ndi, Pbàyàhúdí náadù 'òpè 'ùwǎ odu, ndíní ì ubvú tí ka nǚ. Pbétù, kǎdù ndòrù dòtsí, ndàdù àhu Kàgàwà bhà idza ò rò.

9

Yèsù rǐ ndùmùndúmú tíró ka kugu atdí ale nígǔ sàbatù-idhò ò dhu

(Mrk 8.22-25; 10.46-52)

1 Otu ò ì ówu pbìndà ábhàlǐ mànà rórò, Yèsù ala ndùmùndúmú tíró ka kugu atdí ale. 2 Ní kàbhà ábhàlǐ náadù dhu ìvu kà-tsǔ 'àti: «Màlimò, ádhi nzérenga nanzì ndíní wòrí ale nabhù tí kugu ndùmùndúmú tíró? Tí ka nyú ndi ndítírò nzérenga nanzì? Ndirò ngǎtsi nǚ, tí kà t'ábanà mà kà-tsánà mànà ì nzérenga nanzì?» 3 Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ìnzǐ ní àbadhi bhà nzérenga mà ndi, ndirò ìnzǐ ní kà t'ábanà mà kà-tsánà mànà tó nzérenga mà ndi. Pbétù, wòrí dhu anzi ndi kà-rǒ ndíní Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó òbi náavi tí ndi kà-nyatsi. 4 Ní, dhu àkǎ àlě rònzì yà ma nívi ale bhà kasu àdì inga àdì adyíbhengá nga

tí ró. Kòní inga rǐrà ndíní ndatì tí, yà ìnzí atdí ale mà rǎdù kasu ònzì iku ǒ ní. ⁵ Yà àdì ma màdì yà adzì dǒ òná kàsùmì ǒ, ima ní ndì yà adzì ǒ awáwù.»

⁶ Wò dhu bhěyi ndì ndòtè dhu-dzidǒ, Yèsù isò isò obvò, ndàdù ɔtɔ nóbhòlò ndì isò ní. Tdítdǒ, kǎdù ndì ɔtɔ nídyì ndàbòlò, ndàdù àtrinà wò ndùmùndùmú-nyìkpó rǒ. ⁷ Kǎdù àtinà kà nǐ: «Árà nyu'ò nyìkpónu Silòamù tí kátina ùye ka kúyè idha ò.» (Silòamù-tì ní: ìvì tí ka kívì ale.) Ní wò ndùmùndùmú arà idha ò, ndàdù nyìkpóna nú'ò. Ní, ányìrò kà rǐ ndàdù rò, kǎdù ndòpè ndàla inga mběyi.

⁸ Ní, yà atdíkpá abádhí aróko mànà ale mà, yà kǎlǎ arí dhu ùnzí rí ìndrǔ-fó ró ale mànà, náapè 'òngù dhu tsùyá, 'ámbe àtinà dǒ: «Tí obhó yà obvò arádi, ndámbe dhu ùnzì dǒ ìndrǔ-fó ale yà?» ⁹ Atdídhená ale náambénà àtinà dǒ: «Ka nyú ní yà,» ngǔkpà rǎdù àtinà: «Tìtò! Ìnzí ní ka wò! Kà mà ǒfò ì nà ale ní wò.» Pbéttù, wò ndùmùndùmú náadù dhu à'ù ndìtírò, ndàtì: «Ima nyú ní yà.» ¹⁰ Ní kòrí ale adù dhu ìvu kà-tsù 'àtì: «Olu, nyìkpónu nyú núngbe ì ìngbǎ dhu bhěyi?» ¹¹ Ní kǎdù dhu àdu abádhí tò, ndàtì: «Yèsù tí kátina ale ní ndì ɔtɔ nàbòlò, ndàtri nyìkpódu rǒ, ndàdù àtinà ma nǐ, ma ràra maru'ò nyìkpódu Silòamù ò. Ní ma màrà ányì, mu'ò nyìkpódu, madù mɔpè mala inga dòtsí.» ¹² Kòrí ale adù dhu ìvu tdítdǒ kà-tsù 'àtì: «Wò ndì ale rǐ'ì ìngbòrò?» Ní kǎdù dhu àdu, ndàtì: «Ìnzá ma m̀nì.»

Pbàfàrisáyó rǐ dhu òngù

nyìkpóna ùngbe ndì ndùmùndùmú-tsù dhu

¹³ Wò dhu-dzidǒ, ka kadù òwu wòrí ale nà, kowù ùvòná Pbàfàrisáyó-ònzí. ¹⁴ Obhó tí, wò Yèsù àbòlò ɔtɔ, ndùngbe ndùmùndùmú-nyìkpó nǐ òná idhò nǐ'ì sàbatù-idhò. ¹⁵ Ní ndì dhu-okú dò rò ní ndì, Pbàfàrisáyó mà átò níivú dhu wòrí ale-tsù 'àtì: «Nyìkpónu nyú núngbe-ndì ìngbǎ dhu bhěyi?» Ní kǎdù dhu àdu abádhí tò, ndàtì: «Yèsù ìdyì ɔtɔ ɔtsuna-kpò rǒ, ndàtri nyìkpódu rǒ, madù arà nyìkpódu nú'ò idha ò. Ní, kòmbí ma mí inga nálǎ àlǎ.» ¹⁶ Ní Pbàfàrisáyó nínzì ǒ atdídhená ale náadù àtinà: «Wòrí dhu nònzì ale nǐrà nzá Kàgàwà bhà rò, ìnzá kífù sàbatù-idhò nídhunì.» Pbéttù, ngǔkpà-tsí náadù àtinà: «Nzéréngatále rǎdù wòrí wiwì-tidò nónzì ìngbǎ dhu bhěyi*?» Wò dhu adù abádhí-ònga nábhu r̀ndò ndì ùndò tí. ¹⁷ Ní Pbàfàrisáyó adù dhu ìvu tdítdǒ wò ìgǔ Yèsù ìgǔ ndùmùndùmú-tsù, 'àtì: «Olu ìnyì nyú, nyì nyátina ìngbǎ tí wò nyìkpónu nábhu r̀ngbe ì ale nǐ?» Ní

* **9:16** 9.16 Pbàyàhúdì-bvù, ka kozúnà ɔtɔ àbòlò ka kǐ kadù ìndrǔ ìgu nǐ dhu iwà ka kònzì kasu dhu tí. Ní ì kasu-tidò ònzì ka kǐ sàbatù-idhò ǒ dhu ka kǐsò ìsò tí. Ní, wò Yèsù ònzì dhu nǐ'ì afátá, rǎdù kábhu kozù nzéréngatále tí.

kādù dhu àdu abádhí tò ndàti. «Wòrí ale ní Kàgàwà bhà nabì.»

¹⁸ Pbéù, i Pbayàhúdí tó ádròdrò ale† núuvó ì dòtsí ìnzí à'ù dhu, wòrí ale rí'ì ndùmùndúmú, ní kà ròpè wà ndàla nga kòmbí. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, abádhí núunzi kà t'ábanà mà, kàtsánà màna rìwù. ¹⁹ Ní abádhí iwù ùvò rò, ì ádròdrò ale níuvú dhu, 'àti: «Tí yà ndùmùndúmú tíró ka kugù dhu tí nyí nyarátina idhùkù nyú yà? Olu kàdù ndòpè ndàla nga ìngbã dhu bhèyi kòmbí?»

²⁰ Ní wò ndùmùndúmú t'ábanà mà, kàtsánà màna náadù dhu àdu abádhí tò 'àti: «Mă nyú, mà m̀ni dhu ní, yàrí ní idhùkà nyú. Ndirò, mà m̀gù ka ndùmùndúmú tíró. ²¹ Pbéù, kàdù ndòpè ndàla nga ìngbã dhu bhèyi màtí kòmbí dhu ní mà m̀ni nzá. Ndirò, àdhi mà nábhù kà-nyìkpó r̀ngbe ì dhu mà m̀ni nzá. Àbadhi ní iwà óvì ale. Ní nyivù dhu kà-tsù, ndíní kádù tí r̀nà dhu àwè nditíró.»

²² Kà t'ábanà mà, kàtsánà màna náadù dhu wò dhu bhèyi Pbayàhúdí tó ádròdrò ale tò, abádhí-òdò nónzi ì í dhu-okú dò rò. Obhó tí, ì Pbayàhúdí tó ádròdrò ale ní'ì iwà ì níri angyangyi ndíní ì ongó tí Yèsù nàti Krístò tí ìngbàtí ìli ndì ale mà nípfò, 'òdi unduta-dzà ò rò, ìnzí kadù òzùnà Mèyàhudi tí tdítđ. ²³ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, wò ndùmùndúmú t'ábanà mà, kà-tsánà màna náadù àtina Pbayàhúdí tó ádròdrò ale ní: «Àbadhi ní iwà óvì ale, ní nyivù dhu kà-tsù nyú.»

²⁴ Ní ɔɔ rí kisé ní, Pbayàhúdí tó ádròdrò ale náanzi wò ndùmùndúmú tí arúbhi ì'ì rò ale, 'adù dhu òvò f̀ndà 'àti: «Ótso pé dhu Kàgàwà-ònzí, nyi r̀rì obhó dhu nyú núno. Mă nyú, mà m̀ni wà dhu wòrí ale r̀rì nzéřengatále.» ²⁵ Ní wòrí ale adù àtina abádhí ní: «Nzéřengatále mà tí kà rí'ì dhu ma m̀ni nzá. Pbéù, ènì tí ma m̀ni atdí dhu ní, ima ní'ì ndùmùndúmú, ní kòmbí ma mí inga nálă àlă.»

²⁶ Ní abádhí adù dhu ivu wòrí ale-tsù 'àti: «Ádhu nyú wòrí ale nónzi indù? Kàbhù nyìkpónù r̀ngbe ndì ìngbã dhu bhèyi?» ²⁷ Ní kádù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma màwè wà wò dhu f̀kù, pbéù nyí nyàdù nzá ma m̀nɔna dhu ìrì. Ní ádhu nyí nyòzè mawè nyíri tdítđ? Nyí nyòzè tí nzá wà nyòngò átò kàbhà ábhàlì tí?»

²⁸ Níró ní ndi Pbayàhúdí tó ádròdrò ale núno dhu wòrí ale ní 'àti: «Inyi nyú, nyi ní ndi kàbhà ábhàlì. Pbéù mà, mà'ì ní Músà bhà ábhàlì. ²⁹ Mă nyú, mà m̀ni wà dhu Kàgàwà mà ratè Músà nà. Pbéù, àdhà rò màtí wòrí alé irà dhu mà m̀ni nzá.» ³⁰ Ní wò ale adù àtina kòkò Pbayàhúdí

† 9:18 9.18 Pbayàhúdí tó ádròdrò ale tí ka kátina irò ale ní Pbfàrisáyó tí ka kàti ale kèlè.

tó ádròdrǒ ale nǐ: «Hòkò! Kònǐ idho rǐ ìndrǔ ùkǒ nǐ dhu nyú ní ndi wò, wò nyǐ nyátina inzá nyǐ rùni àdhà rò màtí kǐrà dhu. Pbétù nyìkpódù na kùngbe wà! ³¹ Mǎ mùni iwà dhu, Kàgàwà rǎrǐ nzǐ àdù nzéréngatále tó itsòta nírì. Pbétù, ka ràdù pbìndà itsòta nírì ale ní, pbìndà Uyatá nífù arí, ndàdù ndì ndóze dhu ònzì ale. ³² Yà mùhàngú ò rò ndì napèna rò, ka kapèna nzá dhu ìri atdí ale mà rùngbe yà àdhi tí ka kadhì ndùmùndúmú tírò ale-nyìkpó. ³³ Ìnzǐ dhu í'íná gukyè Kàgàwà bhà rò wòrí ale írà dhu tí, ní kàmbe'nà nzǐ atdí dhu mà nónzi.» ³⁴ Nírò ní ndi Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale adù dhu ìvu wòrí ale-tsǔ, 'àti: «Ìnyi nyú, ìnyi ka kadhì òdhi tí ngbùlǔnǔ nyú mà'nà pbùkù nzérénga ǒ. Ní nyi tí ndi àdù dhu ùdhe fákà?» Wò dhu-dzidǒ, abádhí adù kipfo, ràhu unduta-idzà ò rò.

Ìnzá Yèsù ná'ù ale ní ndùmùndúmú afina ònǎ rò
(Luk 10.21; 2Kò 4.3-6)

³⁵ Yèsù itdègu Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale nípfò wòrí ale ìri unduta-idzà ò rò dhu nírì, ní kǎrà ndi ale-tí'ò, ndàdù itsi àtina kà nǐ: «Ìnyi nyú, nyi nyá'ù tí wà Ìndrǔ t'ídùnà?» ³⁶ Ní, kǎdù dhu ìvu Yèsù-tsǔ, ndàti: «Màlimò, àdhi pbá ale ndi, ndínǐ ma madù tí à'unà?» ³⁷ Ní Yèsù adù dhu kàtò, ndàti: «Nyi nyàla wà ka! Ndirò ka ní yà nyǐ nyóte nà kòmbí ale.» ³⁸ Ní, wò ale adù dhu òvò kpangba Yèsù tò, ndàti: «Ádrùngbálé, iwà ma mà'ù nyi.» Kǎdù ndòkò otdyàna dǒ Yèsù-ònzǐ, ndifù ka.

³⁹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtina: «Ma mírà yà adzi ǒ, ndínǐ ma mùno tí yà adzi ǒ ale-ànyǎ. Ma mírà, ndínǐ yà adzi ǒ ndùmùndúmú nóopé tí 'àla nga, yà inga àlǎ arí ale ràdù 'ùgèrè 'òngò ndùmùndúmú tí.» ⁴⁰ Nírò ní ndi yà Yèsù mà ì'ì mà'nà atdíkpá ngúfe Pbàfàrisáyò† náadù dhu ìvu kà-tsǔ, 'àti: «Mǎ nyú mà, mà nàtí ndùmùndúmú átò?» ⁴¹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nyǐ nyúnnyana gukyè dhu nyǐ rǎrǐ ndùmùndúmú, ní ka kàmbe'nà nzǐ àtina nyǐ rǎrǐ'ì nzérénga nà. Pbétù kòmbí nyǐ nyaràdù àtina àlǎ nyǐ rǎrǐ inga àlǎ. Ní ka kùni wà dhu, fùkú nzérénga rǎrǐ'ì otuna nyú ǒ.»

10

Tàmà t'úndatatále tó mbólí
(Zàb 23; Zèk 34.1-4; 1Pé 2.24-25; 5.1-4)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtina tdítǒ kòkò Pbàfàrisáyò nǐ: «Ma mí obhó dhu núnò fùkù. Ìnzǐ arótsù kàlì-lí*, tàma

† 9:40 9.40 Ɔzù 18 otu ǒ ka kàndí dhu * 10:1 10.1 Pàlèstina tó pbìrì ǒ, ka kítsunà tàma kàlì ò kùbhingá, kadhì atdí undatatále ìlì ròdò ndi kàlì-lí'ò.

tó kàlì ò ale, pbétù yà kàlì dònǎ arúpo ndòyò ndì kàlì ò ale ní ogbotále, ndirò ka ní obi nǐ arí dhu ùdhǎ indrǔ-fó rò ale. ² Pbétù, yà kàlì-lí arótsù ale ní ndi tàrà ùnda arí ale. ³ Kà tò nga ní ndi kàlì-lí'ò òdò arí ale rǎdù kàlì-átù ùngbe kà ròtsù òná kàlì ò, tàrà rǎdù kùni túna ró nǐ. Ní, kà rǎdù pbìndà tàrà nyé núnzi òvòya ró, ndàdù ipfonà rùvò kàlì ò rò†. ⁴ Ní kóró ndi ndípfo pbìndà tàrà, rùvò kàlì ò rò dhu-dzidǒ, kà rǎdù àdi ndàmbe àrà dǒ angyi abádhí dò-tsíró, abádhí rǎdù 'òdhò owùna ǒ, kà-tù ì ùni dhu-okú dò rò. ⁵ Tàrà rǐ nzi àdù òwu olo tí rǐ'ì ale-owù ǒ, pbétù abádhí rǎdù òtse òtse tí kà-tsǔ rò, inzà ì ùni kà-tù nídhunǎ.»

⁶ Yèsù unò wòrí mbóli Pbàfàrisáyó tò, pbétù wò kùnò abádhí tò dhu náadù nzá abádhí-dò nálǎ.

Yèsù ní ídzi undataba

⁷ Yèsù adù àtìná tdítǒ abádhí nǐ: «Ma mí obhó dhu núnzi fǔkù, ima ní ndi tàrà tó kàlì tó tsátsù. ⁸ Kóró ale yà angyinà rò íwù idù ní'ì ogbotále, ndirò obi nǐ arí dhu ùdhǎ indrǔ-fó rò ale. Pbétù, tàrà adù nzá abádhí-tù núnzi. ⁹ Ní, ima ní ndi kàlì tó tsátsù. Ndi ale náapé itsù ùdunǎ, ní rǎdù ògù ògù. Kà rǎdù òtsù kàlì ò, ndàdù àhù kàlì ò rò. Ndirò kà rǎdù ònyè nábà àbà. ¹⁰ Ogbotále náaríà dhu kèlě ndi nduwé tí. Ndirò kǎrí ìrà, ndíní ndi ndòkye tí dhu, ndàdù dhu ìnza. Pbétù ima nyé, ma mírà ndíní indrǔ abá tí ípìrǒnga, ndirò ndíní abádhí abá tí ka abhò nyé ròsè.

¹¹ Ima ní ídzi undataba. Ídzi undataba náarí pbìndà ípìrǒnga nádzi òve tò pbìndà tàrà-okú dò rò. ¹² Tàrà ùnda arí ndíní ka kubhò tí ndi ale ní nzi tàrà-àbadhi. Kǎpé nyàmàsò rǐrà dhu nálǎ, ní kà rǎdù òkù tí òkù, ndàdù tàrà ùbhà víyà dǒ rò. Ní, nyàmàsò rǎdù atdíhená tàrà núbà ndàrà nà, ndàdù ngǔkpà-ǒnga nífalà. ¹³ Obhó tí, fùrangà-okú dò rò rǐ kasù ònzi ale, náafí atdu tàrà rǔve dhu rǐ nzi àdù. ¹⁴ Ima ní ndi ídzi undataba. Ma múni wà pbàkà tàrà, ndirò pbàkà tàrà núnzi wà ma. ¹⁵ Àdhàdhì Àbadu núnzi ma, madù Àbadu núnzi dhu bhèyi, ma mǎdzi wà pbàkà ípìrǒnga òve tò pbàkà tàrà-okú dò rò. ¹⁶ Ndirò, ma mí'ì inè ngǔkpà pbàkà tàrà nà, kǎkà ìmbǎ rǐ'ì yàrí kàlì ò. Ní, ma mǎkǎ marà ì tsí nídi átò madu kàlì ò. Abádhí rǎdù túdu ìrì ìrì. Ndi dhu bhèyi ní ndi, tàrà tó màhò rǎdù ì'ì atdí tí, ùdana rǐ ale rǎdù ì'ì atdí tí átò.

¹⁷ Àbadu ózè ma, pbàkà ípìrǒnga ma mǎdzi òve tò, ndíní madùya tí àbàrà tdítǒ dhu-okú dò rò. ¹⁸ Pbàkà ípìrǒnga nódyi rǐ atdí ale mà rǐ'ì mbǎ, pbétù, ma mí pbàkà ípìrǒnga nádzi ma-tírò òve tò. Ma mí'ì inè ádrùngbǎnga tó obi nà

† 10:3 10.3 Pàlèstìnà tó pbìrì ǒ, tàrà okónà màhò ǒ. Ndirò kóró ì màhò nóongónà ì'ì fiyó undatátale nyé nà.

madzi pbàkà ípìrǒnga ɔve tò, ndirò ma mí'ì inè ɔbi nà mabà ndì ípìrǒnga tdítǔ. Wòrí ní ndi Àbadu náyǎ idù dhu.»

¹⁹ Ní wò Yèsù ùnò ɔte-okú dò rò, Pbàyàhúdì-ǒnga náadù ndùndò ùndò tí tdítǔ. ²⁰ Abádhí nzínzi ǒ, ábhǒ ale nyú náambénà àtìnà dǒ: «Ìnè pfòmvo rǐ'ì yàrí ale ɔ. Àrǐ rǐ'ì kà dǒ. Ní ádhu nyǐ nyí kà-tsǔ dhu ìrì nǐ?» ²¹ Pbétù ngǎkpà-tsí ambénà àtìnà dǒ: «Ìnzǐ pfòmvo rǐ'ì ònà ale rǎdù ɔte wò dhu bhèyi. Pfòmvo tí àdù ndùmùndùmú-nyìkpò ùngbe ùngbè?»

Ìndrǔ rǐ Yèsù àpà 'ùbvǔ odu nǐ dhu

²² Yèrùsalemà tó kigò ǒ, Pbàyàhúdì náambénà yà Kàgàwà bhà idza ka kitsu tdítǔ dhu nírè ka kongónà nǐ mùhendù nónzì dǒ. Ndi kàsùmì ní'ì ádrùngbǎ gírì tó kàsùmì. ²³ Ní ndi idhò ǒ, Yèsù ambénà ùbhi dǒ Kàgàwà bhà idza-lí, «Sòlòmònì bhà mbàrazà» tí kátina mbàrazà-tsinǎ. ²⁴ Ní ngúfe Pbàyàhúdì andu ì, 'àkpòrò kà-ngbò, 'àdù dhu ìvu kà-tsǔ, 'àti: «Nyi nyé, nyi nyabhùya afíka rǎgùrù ndì ràrà àhù ife idhò tí? Nyi nyapé ì'ì Krístò nyé tí, ní ɔvo pé ndi dhu kpanya fǎkà.»

²⁵ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma móvò wà wò dhu fǔkù, pbétù nyǐ nyá'ù nzá ndi dhu. Yà Àba Kàgàwà-ɔvò rò ma mǎrónzina wíwì, náarí ndi àdhi-pbá ale màtí ma mí'ì dhu nítè. ²⁶ Pbétù, nyǐ nyá'ì nzǐ ndi dhu ná'u, ìnzǐ nárí nyǐ pbàkà tàrà nzínzi ǒ tàrà dhu-okú dò rò. ²⁷ Pbàkà tàrà náarí tǔdu ìrì ìrì. Ma múni wà abádhí, ndirò abádhí náarádù owùdu núngu. ²⁸ Ndirò, ma mí dhòdhóhóngà tó ípìrǒnga nábhǔ owùdu núngu ale tò. Ní abádhí núuwíya nzǐ akekpá màtí afíya ònǎ rò. Ndirò, atdí ale mà núudháya nzǐ abádhí fudú rò. ²⁹ Àba Kàgàwà yà abádhí nibho fudú, ní ádrùngbǎle ròsè kóró ale dònǎ. Ndirò, atdí ale mà rǐ'ì ìmbǎ ɔbi nà ndìdhǎ atdí dhu mà Àbadu-fó rò. ³⁰ Ima, Àbadu Kàgàwà màrà, mà'ì ní atdí ale nyé.»

³¹ Ní, Pbàyàhúdì náadù odu ùwa tdítǔ, ndínì ì ubvú tí Yèsù nǐ. ³² Pbétù, Yèsù adù àtìnà abádhí nǐ: «Ma mábhu nyǐ nyǎla ábhǒ ídzi dhu nyé yà Àba Kàgàwà ìbhò idù ɔbi nǐ. Ní, ádhu ndi kǒkò ì dhu nzínzi ǒ, nyǐ nyí mapà nyùbvǔ ma odu nǐ okúna dò rò?» ³³ Ní Pbàyàhúdì adù dhu àdu Yèsù tò, 'àti: «Ìnzǐ ní ídzi dhu-okú dò rò nga ndi mà mí màpà mǔbvǔ nyi nǐ. Pbétù, mà mòzè mǔbvǔ nyi okúna dò rò dhu ní, nyi nyùnò dhu nzére nyé Kàgàwà nǐ dhu. Ìnyi ní ìndrǔ-tsí dhu, ní nyi nyádù àtìnà ìngbǎ dhu bhèyi, nyi rǎrǐ Kàgàwà!» ³⁴ Yèsù adù dhu àdu tdítǔ abádhí tò, ndàti: «Fùkú Úyátá* ò ka kándì tí nzá dhu, kati: «Ìma Kàgàwà, ma

* 10:34 10.34 Zàb 82.6

máti nyí nǐ, nyí rǎrǐ mǔngǔ-nzo?» ³⁵ Àlě kúni wà dhu atdí ale mà rǎrǐ nzǐ àdù Kàgàwà bhà Andítá-tì nùgerε. Kàgàwà átì p̀b̀indà òte ka kùnò fiyò ale-òvò mǔngǔ-nzo tí. ³⁶ Ní, Àba Kàgàwà ópì ndi ima, ndivi ma yà adzi ǒ. Ní, yà ma mátina, ima rǎrǐ kà t'Ídhùnà rò, nyí nyádù àtìna ìngbǎ dhu bhèyi ma rùnò dhu nzére nyú kà nǐ? ³⁷ Dhu apé ì'ì ìnzǐ ma mǎrí Àbadu bhà kasu ònzi dhu tí, ní dhu àkǎ nzá nyá'ù ma. ³⁸ P̀b̀étù, dhu apé ì'ì ònzi ma mǎrí kàbhà kasu ònzi dhu tí, ní ìnzá màtí nyí nyá'ù ima nyú rò, dhu àkǎ nyá'ù yà ma mǎrónzina kasu. Ma m̀ǹò wà dhu, ndínǐ ndi dhu alú tí d̀k̀u, nyádù dhu ùni mbèyi nyú Àbadu rǎrǐ'ì nyadutsi, ndirò ma rǎrǐ'ì kà-nyetsi.» ³⁹ Ní, P̀b̀àyàhúdì tó ádròdrò ale náadù dhu ònzi tdítǔ ndínǐ ì alú tí Yèsù 'òsò. P̀b̀étù, Yèsù adù ndàwili abádhí-fò rò, ndàrà.

⁴⁰ Ní Yèsù adù ndàdu, ndàrà tdítǔ Yòròdanì tó idha-akpà-adzè, yà Yùwanì úb̀h̀i bàtizò úb̀ho rǒ angyinǎ rò ìndrù tò ì, ndòngò àdi ànyì. ⁴¹ Ní ànyì, ábhǒ ale nyú nóowúnà ìwu rǒ kà ì, 'adù òwu àtìna rǒ nzínziya ǒ: «Obhó tí, Yùwanì nónzì nzá atdí wiwì mà. P̀b̀étù, yàrí ale dǒ kǎrà àwenà rǒ kóró dhu ní'ì obhó dhu nyú.» ⁴² Ní ábhǒ ale nyú náadù Yèsù à'ù ànyì.

11

Làzarù bhà òvε (Yùw 5.21; 6.40)

¹ Làzarù tí kátina atdí ale ní'ì andì nà. Ndi ale nóongónà àdi Bètaniyà tí kátina pbanga ǒ. Ndirò, Bètaniyà ní'ì Màriyà mà, awènà Màrità màna, mà tó pbanga. ² Ndi Màriyà ní ndi, yà Ádrùngbǎle Yèsù-pfò dǒ adù àrà ndrùu róngu akyε nódhò, ndàdù kà-pfò-ngbò núndo d̀ǹa-ká nǐ. Ndirò, ka ní'ì ndi wò andì nà ì'ì Làzarù t'áwènà. ³ Ní, Làzarù t'áwéna náavi ìndrù rǎrà dhu òvò Yèsù tò, ndàti: «Ádrùngbǎlé, kànǐ yà atdíǔ nyi nyòzè ale, Làzarù rǐ'ì andì nà.» ⁴ Ní wò dhu ndì ndìrì rò, Yèsù adù àtìna wò ale nǐ: «Wò Làzarù rǎndi nǐ andì rǐ nzǐ kàbhǔ ròvè d̀òt̀s̀í. P̀b̀étù, ndi andì àlǔ ka ndínǐ Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó òbì nitè tí, ndàdù kà t'Ídhùnà bhà ádrùngbǎnga tó òbì nitè átò.»

⁵ Yèsù azè Màrità mà, awènà Màriyà màna, ndàdù Làzarù nózè átò. ⁶ Ní, Làzarù rǎndi dhu ndì ndìrì rò, Yèsù adù óyò idho nyú nónzì, yà ndi andì tó màkǔrù ótù ndì òná ngari ò. ⁷ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù àtìna p̀b̀indà ábhǎlǐ nǐ: «Kàdu àlě Yùdeyà tó p̀b̀irì ò.» ⁸ Ní, ábhǎlǐ adù dhu ìvu kà-tsù 'àti: «Hòkò Màlimò! Kòmbí tí ní P̀b̀àyàhúdì nǎpà 'ùbvù nyi odu nǐ. Ní nyi nyòzè tí nyadu nyi ànyì tdítǔ?» ⁹ Ní Yèsù adù dhu

ivu abádhí-tsù, ndàti: «Adyíbhengá nga ǒ, adyifò-sisì náatí obhó ongo ì'ì atdí kumì dóná óyǒ ná? Ní indrù apé àmbe ùbhi dǒ adyíbhengá, ní ndi ale rǐ nzǐ àdù ndàgìlì ndìtsì, yà adzi dǒ awáwù nálá ndì ndí dhu-okú dò rò. ¹⁰ Pbéù, kápé àmbe ùbhi dǒ kùbhingá, ní kà rǎdù àrà ndàgìlì rǒ ndìtsì, ìnzǐ ndì ndí inga nálá dhu-okú dò rò.» ¹¹ Wò dhu ndì ndùnò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna p̀b̀ìndà ábhàlǐ nǐ: «Àlě t'ódhìnà Làzarù nódhò òdhò tí. Pbéù, ma m̀arà ndínǐ ma mitsi tí k̀ìngà idhò ò rò.» ¹² Ní, Yèsù bhà ábhàlǐ adù dhu àdu 'àti: «Ádr̀ungbálé, kápé ì'ì òdhò tí òdhò dhu tí, ní kà rǒgù ògù.» ¹³ Obhó tí, Yèsù azè ndùnò dhu ní'ì, iwà Làzarù r̀òvè. Pbéù, kàbhà ábhàlǐ adù dhu ìrè idhò nyú dǒ kà r̀aròte. ¹⁴ Ní, Yèsù adù dhu òvò k̀pangba abádhí tò, ndàti: «Làzarù òvè wà. ¹⁵ Ndirò, idhèdu ǹìka okúkù dò rò dhu ní, ìmbǎ ma mì'ì ànyì dhu. Ní, wò ndi dhu ònzì ndì, ndínǐ nyǐ nyadù tí ma à'ù. Ní, kòwu pé ndi Làzarù òvè ì.» ¹⁶ Nírò ní ndi Yèsù bhà ábhàlǐ nzínzì ǒ atdí ale, T̀emasì tí kátina, yà ka kongónà àdù ànzìnà átò Dìdimò* tí, náadù àtìna ng̀ùkpà ábhàlǐ nǐ: «Kòwu átò ànyì, ndínǐ àlě k̀vè tí atdíkpà M̀alimò mànà.»

*Yèsù ní indrù àbhù rǎdù r̀ìngbè ndì,
ndirò ìpìr̀õnga àbhù rǎdù indrù tò ale dhu*

¹⁷ Yèsù itdègu àrà àhù Bètànìyà, ní kǎtù Làzarù iwà ka kótdù ka ró idhò àhù ìfò ró. ¹⁸ Ndi Bètànìyà tó p̀banga ní'ì mbèmbè ìbhù kilòmètèrè tí Yèrùsàlemà tó k̀ìgò rǒ rò. ¹⁹ Ní, P̀bàyàhúdì nzínzì ǒ ábhǒ ale nyú níwú M̀arità mà M̀ariyà mànà-tì'ò, ndínǐ ì opé tí abádhí-afí adòyà Làzarù bhà òve-okú dò rò. ²⁰ Ní, M̀arità níitdègu Yèsù r̀ìrà dhu ìrì, ní kǎdù ndìvà, ndàrà k̀àkò otu ò rò. Pbéù, M̀ariyà adù àdi idza. ²¹ Ní, M̀arità itsi àtìna Yèsù nǐ: «Ádr̀ungbálé, nyi nyí'iyana gukyè iró, ní adòdu óvèyana nzǐ. ²² Pbéù, ma m̀uni wà dhu, kòmbí màtí K̀agàwà r̀arǐ fóná nyi nyónzina kóró dhu nábhù àbhù indù.» ²³ Ní, Yèsù adù àtìna M̀arità nǐ: «Adònu rǐ ndìngbè ìngbè ìbhù ò rò.» ²⁴ Ní, M̀arità adù àtìna kà nǐ: «Ma m̀uni wà dhu, yà adzi ǒ dhu-tsù rǐ ndòdì nínganí, yà ùv̀v̀v̀è ale kóró rǐ 'ùngbè rò, àbadhi r̀ìngbèyà ndì ìngbè átò.» ²⁵ Ní, Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Ìma ní ndi indrù àbhù rǎdù r̀ìngbè ndì, ndàdù ìpìr̀õnga nábhù indrù tò ale. Ní, òvè tí màtí ìma ná'ù ale náapé òvè, ní rǎdù ìpìr̀õnga nábà àbà. ²⁶ Ndirò, ìnè rǐ'ì p̀b̀ìndà ìpìr̀õnga nà, ndàdù ma'ù ale, ní rǐ nzǐ àdù òvè akèkpà màtí. Nyi nyà'ù tí wà yà ma m̀unò dhu?» ²⁷ Ní, M̀arità adù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Ìwà ma mà'ù ndi dhu Ádr̀ungbálé. Ma mà'ù wà dhu ìnyì r̀arǐ ndi

* 11:16 11.16 Dìdimò-tì ní ozo tí ka k̀gù ale.

Krístò, Kàgàwà t'ídhùnà, yà yàrí adzi ǒ rírà dhu tí ka kati ale.»

Yēsù rǐ Làzarù ǒdzi dhu

²⁸ Wò dhu bhéyi ndì ndàdu dhu Yēsù tò dhu-dzidǒ, Màrità náadù àrà awènà Màriyà nánzì. Ní, idza ndì ndòtsù Màriyà i rò, Màrità náadù dhu òvò kàtò bhèlu ǒ, ndàti: «Màlimò irà wà. Ní kà rǐ nyanzi.» ²⁹ Ní wò Màrità ùnò dhu ndì ndìrì rò, Màriyà adù àhu àrǐ nyú tí, ndàrà Yēsù rǐ'ì i.

³⁰ Wò ndi kàsùmì ǒ, Yēsù i'ì inzà ndì ndàpè itsù pbanga ò ró. Pbétù, kǎdù ì'ì àdì ndì ndàdì yà Màrità mànà ì òtùnà ì ònà ngari ǒ ró. ³¹ Pbàyàhúdì nǐ'ì atdíkpá Màriyà mànà idzá, 'àdù àmbe kà-afí nópè dǒ. Ní, Màriyà ìvà ndì, ndàhu àrǐ nyú tí dhu ì àla rò, abádhí adù 'ìvà átò, 'òwù kǒwù ǒ. Abádhí ati ka yà Làzarù ka kótdù i rárà, ndàrà ǒdzi ányìrò dhu tí.

³² Ní, yà Yēsù rǐ'ì ró ndì ndàrà àhu rò, Màriyà níitdègu Yēsù alá, ní kǎdù ndibvu obvò kà-pfò rǒ, ndàdù àtìnà kà nǐ: «Ádrùngbǎlé, nyi nyí'iyana gukye iró, ní adòdu óvèyana nzǐ.» ³³ Ní Màriyà mà, yà owùna ǒ iwù Pbàyàhúdì mànà rǒdzi dhu ndì ndàla rò, izu núuka Yēsù atdídǒ, afína ràmbe inga irè dǒ. ³⁴ Nírò ní ndi Yēsù adù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàti: «Nyǐ nyótdù ka ìngboró?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò 'àti: «Ádrùngbǎlé, irà ndínǐ nyi nyala tí ányìrǒ nga.» ³⁵ Nírò ní ndi Yēsù adù ǒdzi. ³⁶ Ní, Pbàyàhúdì adù òko 'àmbe àtìnà dǒ: «Ìgyò! Nyàndà pé kǒzè Làzarù tí dhu!» ³⁷ Pbétù, abádhí nzínzì ǒ atdídhená ale náadù àtìnà: «Hòkò! Wò ale nyú ní ndi ndùmùndùmú-nyìkpó nábhù rùngbe ndì. Ní kǎbhàyana tí obhó Làzarù ìnzì ròvè?»

Yēsù rǐ Làzarù nábhě rìngbè ndì ǒve-bvù rò dhu

³⁸ Kǒkò Pbàyàhúdì rùnɔna dhu ndì ndìrì rò, izu náadù Yēsù ùka atdídǒ nyú. Ní, abádhí adù òwu Làzarù ka kótdù i. Ka katdù ka ònà ibhu nǐ'ì bhalabhala ò ka kógyè, kadù lina'ò náphi odu-íyà-ba nǐ ibhu. ³⁹ Ní, ányì ì òwu ùvò rò, Yēsù ati yà tiná ì'ì ale nǐ: «Nyògere wò odu ibhu-lí rò.» Ní Làzarù-bvù t'áwènà Màrità náadù Yēsù ìso, ndàti: «Ìnzè Ádrùngbǎlé! Wò abvo nópè wà ndòngù atdídǒ. Kònzì wà ìfo idho nyú ibhu ò.» ⁴⁰ Pbétù, Yēsù adù dhu àdu Màrità tò, ndàti: «Ma màtìnà tí obhó nyi nǐ, nyi rapé ima ná'u, ní nyi rǎrǐ àdù Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù nála?» ⁴¹ Ní, ka kadù odu nógèrè ibhu-lí rò. Wò dhu-dzidǒ, Yēsù adù nyìkpóna náva ndàndà ɔrè nga, ndàdù ndìtsò, ndàti: «Àba Kàgàwǎ, ma màbhù òtsò indù, tsùdú dhu nyi nyèrì nídhunǐ. ⁴² Obhó tí, ma màni wà dhu ìrì nyi raróngo tsùdú dhu ìrì bìlìnganà. Pbétù, ma mìtsò ma wò dhu bhéyi dhu ní, ndínǐ

kākà ngbõdu nàkpòrò iró ale náa'ú tí dhu inyi rārĩ ndi nyi nyívì ma.»

⁴³ Wò dhu ndi ndòrì dhu-dzidõ, Yèsù adù Làzarù nánzi orú tũna nyú nà, ndàti: «Làzarù, áhù wòrí ibhu ò rò.»
⁴⁴ Ní, Làzarù adù àhù ibhu ò rò, otsúna mà, p̄fõna màna ka kùndilì abvo ùtdě ka karí òná mberù nĩ, kadù nyina niso mbèrèse nĩ rórò. Wò dhu-dzidõ, Yèsù adù àtina ihé-yà nĩ: «Nyùnga Làzarù, nyàdù ùbhànà ràrà ibha.»

*Yèsù òne ka kí ndíní ka koho tí dhu
 (Zab 71.10; Mat 26.1-5; Mrk 14.1-2; Luk 22.1-2)*

⁴⁵ Yà Màriyà mǎrǎbvù iwùna, 'àdù Yèsù ònzì Làzarù rǒ dhu àla P̄bàyàhúdì nzínzi ò, ábhõ ale nyú náadù Yèsù à'ù. ⁴⁶ P̄bétù, abádhí nzínzi ò atdídhená ale náadù òwu P̄bàfàrisáyó-ti'ò, 'àdù yà Yèsù ònzì dhu àwe abádhí tò. ⁴⁷ Ní, ndi dhu ì irì rò, p̄bàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, P̄bàfàrisáyó màna, náadù yà P̄bàyàhúdì-bvù ádròdrǒ anya nítì arí ale-tsù núndu. Nírò ní ndi abádhí náadù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nzínziyà ò, 'àmbe àtina dǒ: «Wòrí ale rǎrà ábhõ wìwì nyú nónzi rǒ. Ní ádhu ndi àkǎ àkǎ àlě rónzi? ⁴⁸ Àlě kapé kùbha ràmbe ndi dhu ònzì dǒ, ní kóró ale rĩ kà'ú. Ndirò P̄bàróma tó p̄birì ò ádròdrǒ ale náadùya iwu, 'ùgolo àlě tó Somǎ-dzà, 'àdù àlě tó p̄birì nínza.»

⁴⁹ Kǒkò ì P̄bàyàhúdì-bvù ádròdrǒ anya nítì arí ale nzínzi ò, atdí ale-ovò ní'ì Kàyafà. Ní ndi ato ò, ka ní'ì ndi p̄bàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà. Ní, kǎti odhina nĩ: «Nyĩ nyú nyĩ nyùni nzá atdí dhu mà wò dhu ò. ⁵⁰ Nyĩ nyùni tí obhó dhu, dhu rǎkǎna atdí ale kèlě rǒvè kóró ale tó ngari ò, ìnzì àlě tó p̄birì ò kóró ale-tsè náadù tí ndòtdì?» ⁵¹ Kùno nzá wòrí dhu dóna nyú ò rò àhù rórò. P̄bétù, wò ndi ato ò ndi ndi'ì ndi p̄bàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà tí dhu-okú dò rò, kǎvò dhu angyangyi, Kàgàwà bhà Nabì bhèyi, ndàti: Yèsù rǎkǎ ndòvè P̄bàyàhúdì tó ngari ò. ⁵² Ndirò, kǎti atò kà rārì nzĩ òvè P̄bàyàhúdì tó ngari ò tí, p̄bétù kà rǎkǎ ndòvè ndíní ndi ndundu tí yà adzi ò ì nifàlǎ Kàgàwà bhà inzo-tsù, ròkò atdíkpá.

⁵³ Ní, rǒpè ndi ndi idho ò rò, P̄bàyàhúdì-bvù ádròdrǒ ale náapè 'òné Yèsù ndíní ì adù tí àbhunà kohò. ⁵⁴ Wò dhu-okú dò rò ní ndi, Yèsù adù ndòpè ìnzì ndàrà ùbhi rǒ kpangba P̄bàyàhúdì nzínzi ò. P̄bétù àbadhi mà, p̄bìndà ábhàlì màna, náadù 'ìvǎ 'òwù yà rùngù-ti'ò arí'ì mùlengù ò atdí p̄banga Èfàràyimù tí kátina ò, 'àdù òko ányì.

⁵⁵ Wò ndi kàsùmì ò, P̄bàyàhúdì tó Pàsika tó mùhendù-idhò ní'ì iwà ndi ndindù ndi ró. Ní, ábhõ ale nyú níwù fiyó p̄banga òná rò, 'iwù ùvò angyinǎ rò Pàsika tò Yèrùsàlemà

tó kigò ò, ndíní ì u'ò tí ì, 'ìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ†. ⁵⁶ Ní, Yèrùsàlemà ì òwù ùvò rò, abádhí ambénà Yèsù ònè dǒ. Ní Kàgàwà bhà-dzá ì í'ì rórò, abádhí ambénà dhu òngù dǒ tsùyá nzínziya ǒ, 'àmbe àtìnà dǒ: «Ádhu nyí nyìrè kà-dǒ? Tí ínzi kà rǎrǎ ìrà m̀hèndù ǒ?» ⁵⁷ P̀bàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, P̀bàfàrisáyó màná náadù dhu ùya ìndrù tó 'àtì: «Atdí ale mà náapé Yèsù rǎ'ì ró nga núní, náká nditè ka ndíní kadù tí òwu kòsò.»

12

Màriyà rǎ Yèsù-pfò nùtrǐ ndrùu róngu akye nǐ dhu
(Màt 26.6-13; Mrk 14.3-9; Luk 7.36-50)

¹ Azà idho tí Pàsìka tó m̀hèndù-idhò núbhà ndì rórò, Yèsù ìvà ndì ndàrà Bètànìyà tí kátina pbanga ò. Ndi pbanga nǐ'ì yà kàbhù rìngbè ndì òve-bvù rò Làzarù mà tó pbanga. ² Ní ànyì, ka kabhù ònyù kà tò. Màrità náambénà ònyù núnndò dǒ abádhí tó, Làzarù ràdù ì'ì átò ndi ònyù ònyu rí atdíkpá Yèsù màná ale nzínzi ǒ.

³ Nírò ní ndi Màriyà nídyi ndrùu róngu akye tó atdí lítrè-ǒnga ka kùndò ɔɔ tó atdínga, ndòdhò Yèsù-pfò dǒ. Ndi akye nǐ'ì nardò tí kátina ìrì-vǐ nǐ ka kóbhòlò, odzina ràdù ì'ì ɔrú nyú akye. Wò dhu-dzidǒ, Màriyà adù Yèsù-pfò-ngbò nundo dóna-ká nǐ, ndi akye-dzi ràdù nditu, ndàká kóró ànyì-dzá. ⁴ Ní wò dhu ndi ndàla rò, Yèsù bhà ábhàlǐ nzínzi ǒ atdí ale, Yudhà Ìskàriyotà tí kátina, yà Yèsù ìpfo arana ndàbhù òmvù-fó ale, níivú dhu, ndàtì: ⁵ «Ádhu ìnzá ka kàbhù wòrì akye kodzi ìbhù miyà ònari* rǒ, kadù ndi f̀rangà núnndò nàkùtále tó nǐ?» ⁶ K̀nɔ nzá wò dhu nàkùtále-izù ndi ndàla dhu-okú dǒ rò. P̀bétù, k̀nɔ ka ogbotále tí ndi ndí'ì dhu-okú dǒ rò. Obhó tí, k̀ngónà ndi f̀rangà tó ìsòwǔ nódò, ndàdù àrà ndi f̀rangà núwe rǒ afína òzè dhu bhèyi. ⁷ Ní, Yèsù adù dhu àdu Yudhà tó, ndàtì: «Ébhà Màriyà radì! Ítsè ka ròdò wòrì akye ima ka kòtdúya òná idho tó. ⁸ Nyí nyóngo òko nàkùtále màná bìlìnganà, p̀bétù àlè, àlè kí nzi ongo òko nyí màná bìlìnganà.»

P̀bàkùhání tó ádròdrǒ ale rǎ 'ìrì, ndíní ì abhù tí Làzarù kohò dhu

⁹ P̀bàyàhúdì tó ihé-yà níitdègu Yèsù rǎ'ì Bètànìyà dhu ìrì, ní abádhí adù òwu ànyì. Abádhí awù nzá ànyì Yèsù-okú dǒ rò tí, p̀bétù abádhí awù ànyì ndíní ì adù tí yà Yèsù ábhù rìngbè ndi òve-bvù rò Làzarù-ngbò mà nála átò. ¹⁰ Nírò

† 11:55 11.55 P̀bàyàhúdì tó màndu nǐ'ì 'ù'ò ì, 'ìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ Pàsìka tó m̀hèndù tó, àdhàdhì yà f̀yó somà tó màndu nózè ka dhu bhèyi (2 Ì nanzi 30.17-20).

* 12:5 12.5 ìbhù miyà ònari nǐ'ì mbèmbè atdí ato nyú tó kasu tó mùkimbà.

ní ndi pbàkùhání tó ádròdrǒ ale náadù 'ìrì ndíní ì abhù tí Làzarù kohò átò. ¹¹ Obhó tí, ábhǒ Pbàyàhúdì nyú nóowúnà ùvò rǒ abádhí nzínzi ǒ rò, 'àdù Yèsù ná'ù kòkú dò rò.

Yèsù rǒtsù Yèrùsàlemà tó kigò ò dhu

(Màt 21.1-11; Mrk 11.1-11; Luk 19.28-40)

¹² Tsútsà nínganí, yà Pásìka tó m̀hèndù ò íwù Yèrùsàlemà tó kigò ò ihé-yà níri dhu, Yèsù r̀r̀'̀ì otu ǒ ndi ndíra átò Yèrùsàlemà tó kigò ò ró. ¹³ Ní, abádhí adù ngazì-kpa-dòkà nókò, 'ùvò nà, 'òwù Yèsù àkò nà otu ò rò. Ní, Yèsù ì àla rò, abádhí apè 'ùkù, 'àmbe àtìna dǒ: «Hòsanà*! Ilèta náká kabhu yà Ádr̀ngb̀ale Kàgàwà-òvò rǒ r̀ira Pb̀aisràyélì tó Ádr̀ngb̀a Kamà tò!»

¹⁴ Nírò ní ndi Yèsù abà kayinǒ-ngba, ndàdù ùpo, ndàdi dòná, yà Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu bhèyi. I Andítá r̀tina:

¹⁵ «Nyí Sàyuni tó kigò: ǒ bhá, ìnzì nyònzì odo.

Kòní fùkú Ádr̀ngb̀a Kamà r̀ira, kayinǒ-ngba dǒ ndi ndàdi rórò.»

¹⁶ Wò dhu náalú nzá Yèsù bhà ábhàlì-dò. Pbétù, Yèsù ódzì òr̀-akpà ò pbìndà Ádr̀ngb̀anga tó awáwè ǒ dhu-dzidǒ ní ndi, abádhí awù dhu ìrè, yà Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu, ka randí Yèsù-okú dò rò. Ndirò, ka rádù ndi dhu ònzì kà-rǒ ndi dhu bhèyi tí.

¹⁷ Ábhǒ ale nyú, yà Yèsù r̀r̀ Làzarù ànzi r̀ngbè ndi òve-bvù rò ró ì'̀, náadù òkò 'àmbe Yèsù ónzì dhu àwe dǒ ìndr̀ tò.

¹⁸ Ní, k̀r̀í wìwì ònzì dhu ì ìr̀ì dhu-okú dò rò, ihé-yà náadù òwu Yèsù àkò otu ò rò. ¹⁹ Nírò ní ndi Pb̀af̀arisáyó náadù 'òpè 'òtè nzínziya ǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Nyí nyàla tí wà! Nyí nyí nzì yà dhu lèma ònzì. Kóró ale òkò wà 'àmbe òwu dǒ kòwù ǒ tí.»

Ngúfe Pb̀ag̀ir̀íkì r̀r̀ Yèsù òne ndíní ì ala tí dhu

²⁰ Yà Pásìka tó m̀hèndù ò íwù Yèrùsàlemà tó kigò ò, 'iwù Kàgàwà ùle ale nzínzi ǒ, ngúfe Pb̀ag̀ir̀íkì ní'̀ ì inè átò. ²¹ Ní, ì Pb̀ag̀ir̀íkì níndri Filipò tí kátina ábhàlì-tí'̀ ò. Ndi Filipò ní'̀ Gálilayà tó pbìrì ǒ atdí pbanga, Bètèsàyidà tí kátina ǒ ale. Ní, abádhí avò dhu Filipò tò, 'àti: «Ádr̀ngb̀alé, m̀ m̀zè m̀la Yèsù-ngbò.»

²² Ní Filipò adù àrà wò dhu òvò Àndèreyà tí kátina ngàtsi ábhàlì tò. Wò dhu-dzidǒ, abádhí adù 'ìv̀à 'òwù wò dhu òvò atdíkpá Yèsù tò. ²³ Ní, Yèsù adù àtìna uró ì'̀ ale ní: «Àba

† 12:13 12.13 Pb̀ayàhúdì t'̀ávàna ǒ, Hòsanà-tì nyú ní «f̀rà nyonzi dzànaka.» Pbétù, iró kà-tì ní: «Kàgàwà àkà ilèta nà.» ‡ 12:15 12.15 Sàyuni tó kigò-tì ní Yèrùsàlemà tó kigò.

Kàgàwà rǐ Ìndrǔ-t'ídhùnà-òvò nábhǔ rìlè ndì òná kàsùmì nírà wà. ²⁴ Ma mí obhó dhu núnò fǔkù: ìnzǐ nganù-kpǒ náapé ìtsì adzi ò, ndàdù òmò, ní ndi nganù-kpǒ rǎdù àdi atdirò tí. Pbétù kǎpé òmò, ndàdù ìnga, ní ndi rǎdù ábhǒ itse nyú nódhì. ²⁵ Pbhìndà ípìrǒnga nózè rí ndòdò fíndà ale níwíya ka. Pbétù, pbhìndà ípìrǒnga nózè rí ndiwí okúdu dò rò yà adzi ǒ ale, náadùya kòdò dhòdhóhóngà tó ípìrǒnga tò. ²⁶ Ndi ale náapé ndòzè ndònzì kàsǔdu, ní ndi ale àkǎ ndèngù owùdu. Ndirò, ma mí'ì ró, pbàkà kasutále rǎdù ì'ì átò. Ndi ale náapé kàsǔdu ònzi, ní Àba Kàgàwà rǎdù ndi ale ìfà.»

Yèsù rǒte ndì ndóvè dhu dǒ dhu

²⁷ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna: «Afídu rǐ ìnga ìrè atdíǒ kòmbí. Ní, ma mátina ìngbà tí? Ma tí àtina: Àba Kàgàwǎ, ígǔ ma yà yàrí kàsùmì ǒ rí ndàpà ndònzì ndi rùdú dhu ǒ rò? Pbétù, ma mírà wò ndi kòmbí rí ndàpà ndònzì ndi dhu-okú dò rò. ²⁸ Ní Àbá, ábhǔ òvònu rìlè ndì.» Nírò ní ndi atdí ale-tù náadù ndìrì òrù-akpà ò rò, ndàti: «Ma màbhù wà òvòdu rìlè ndì, ndìrò ma mí kàbhǔ ábhǔ rìlè ndì tdítǒ.» ²⁹ Ní, ányìrǒ ì ìkò ró ì'ì ihé-yà níri wò dhu, 'adù àtìna: «Ìgyò! Ọvò nyú ní wò àtà!» Ngǔkpà ale adù àtìna: «Hòkò! Kàgàwà-bhà màlàyìkà ní wò dhu nùnò kà tò.» ³⁰ Pbétù, Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Wò nyǐ nyìrì ale-tù núnò nzá dhu idù, pbétù kùnò ka fǔkù. ³¹ Kòmbí rǐrà kàsùmì ní yà Kàgàwà rǐ yà adzi ǒ ale-ànyǎ nítǐ òná kàsùmì. Ndirò, ndi kàsùmì ní ndi Kàgàwà rǐ Pǒmvo, yà adzi ǒ ádràngbǎle, nípfǒ òná, ndòdi yà adzi ǒ rò. ³² Pbétù ima, yà adzi ǒ rò ka kí modyì marà ọrù rò, ma madùya kóró ale-tsù nándu tídu ò.» ³³ Wò ndi ndùnò dhu ǒ, Yèsù azè ndàtè dhu ní ìngbà dhu bhèyi ọve-tidò nǐ màtí ndi ndóvè dhu.

³⁴ Ní ihé-yà adù dhu ìvu Yèsù-tsǔ, 'àti: «Mǎ mózù dhu Músà bhà Ọyátá ò, Krístò radìya dhòdhóhóngànà. Ní, ádhu nyì nyádù àtìna Ìndrǔ t'ídhùnà rǎkǎ pé ndàrà òrù-akpà ò nǐ? Ndirò, ndi Ìndrǔ t'ídhùnà nyú ní àdhi?» ³⁵ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Awáwù rǐ'ì inè nzínzìkù ǒ ákě kàsùmì kèlě tí. Ní, dhu àkǎ nyùbhi yà ìnè nyǐ nyí'ì ndi awáwù nà ró, akye ìndò adùna tsùku ùtò nǐ. Obhó tí, ìndò ǒ rúbhi ale rǐ nzǐ àdù àdhà màtí ndi ndàrà dhu núnì. ³⁶ Ní dhu àkǎ nyá'ù ndi awáwù, yà òko nyǐ nyòko atdíkpá kà mànà òná kàsùmì ǒ, ndíñí nyǐ nyadùya tí òko awáwù ǒ nzónzo tí.» Wò dhu ndi ndùnò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àrà ndòrù itse ihé-yà rǒ rò.

Pbàyàhúdì rǐ 'ùvǒ ìnzǐ 'à'ù Yèsù dhu

37 Yěsù anzì mbǎ ábhǒ wìwì mà Pbàyàhúdì-ònzǐ, ní abádhí adù nzá kà à'ù. 38 Wò ndi dhu anzì ndì ndínǐ yà Kàgàwà bhà nabi Ìsayà núnɔ dhu náaká tí. Kǎti:

«Ádrèngbǎle Kàgàwǎ, ádhi tsùkǎ dhu na'ù?

Ndirò, ádhi ndi Ádrèngbǎle Kàgàwà nítè pbìndà ɔbi fǐndà*?»

39 Ndirò, ndi Ìsayà kèlě núnɔ inzǎ Pbàyàhúdì náa'ù dhu okúna dò rò dhu. Kǎti:

40 «Kàgàwà nítì abádhí-nyǐnga rònɔ̀ò ndùmùndùmú tí, ìnzǐ inga nala tí.

Ndirò, kǎdù abádhí-afí nábhɛ rò'ò odù, akye dhu alána dòya, ràdù 'ùgèrè 'ùbhà fǐyó nzérenga, ndínǐ ndadù tí abádhí níɛ nǐ.»

41 Nabi Ìsayà núnɔ wòrí dhu Yěsù bhà ádrèngbǎnga tó awáwù ndi ndala angyangyi, ndàdù òte kà dǒ dhu-okú dò rò.

42 Pbétù, nabi Ìsayà núnɔ mbǎ wò dhu mà, ní Pbàyàhúdì tó ádròdrò ale nzínzì ǒ màtí, ábhǒ ale nyú náa'ù Yěsù. Ní, abádhí adúnà nzǐ òwu ndi dhu àvi ró kpanjangba, Pbàfàrisáyó-ɔdò nónzi ì í dhu-okú dò rò, akye ka kadùna òwu 'ipfo, kodì ì unduta-idzà ǒ rò nídhunǐ. 43 Abádhí náazè ìndrǔ rǐ 'ifǔ dhu, ròsè Kàgàwà rǐ 'ifǔ dhu dóná.

Kàgàwà nítìdìya ìndrǔ-ànyǎ Yěsù bhà ɔte-bvɛ ró dhu

44 Wò dhu-dzidǒ, Yěsù apè ɔte ɔrú tǔna nyú nà, ndàti:

«Ndi ale náapè ima ná'ù, ní kà'ù nzá ima kèlě, pbétù kà'ù wà yà ima nivi mirà yà adzi ǒ ale mà átò. 45 Ndirò, ndi ale apè ima àlǎ, nála wà yà ima nivi yà adzi ǒ ale mà átò.

46 Ima, yà adzi ǒ awáwù tíró, ma mirà ndínǐ ìnzǐ ima ná'ù ale náadù tí àdi ìnò ǒ. 47 Ndi ale náapè ma múnɔna dhu ìri, ìnzǐ ndàdù ndi dhu níli afína ò, ní ndi ale-dǒ ràdù anya ɔtdì ní nzǐ ima. Obhó tí, ma mirà nzá ndínǐ mìtdì tí anya yà adzi ǒ ale dǒ, pbétù ma mirà ndínǐ ma mìgú tí yà adzi ǒ ale ìgǔ tí. 48 Ndi ale apè ima nódhɔ, ìnzǐ ndàdù ma múnɔna dhu ná'ù, ní ndi ale nába wà ànyǎna ɔtdì rí dhu. Yà ma múnò ɔte ní ndi kà-ànyǎ nɔtdìya yà adzi ǒ dhu-tsù rǐ ndòdì nínganí. 49 Obhó tí, yà ma marúnɔna dhu núnɔ ma marí nzǐ ràhɛ ùdù rò ma-tírò. Pbétù kǎráhɛ Àbadu Kàgàwà, yà ima nivi mirà yà adzi ǒ ale bhà rò. Ka nyú ndítírò ní ndi dhu náyǎ idù ma màkǎ múnò dhu mà, ma màkǎ múnò ìndrǔ tó dhu màna dhu dǒ. 50 Ndirò, ma múnì wà dhu yà kǎyǎ dhu rǎrǐ ndi dhòdhódhóngà tó ìpìrǒnga níbhò ràdù ìndrǔ

* 12:38 12.38 Ìsa 53.1

tò dhu. Ní, yà ma múnɔna dhu núɔ ma mí àdhàdhì Àbadu Kàgàwà nùyǎ ka idù dhu bhěyi.»

13

Yèsù rǐ p̀b̀indà ábhàlǐ-pf̀ò nú'ò dhu

¹ Tsútsǎ nínganí P̀b̀àyàhúdí tó Pásika tó m̀h̀endù ní'ina rórò, Yèsù ɔni dhu, yà adzi ǒ rò ndì ndì ndìwà, ndàrà Àbanà Kàgàwà bhà òná kàsùmì rākǎ wà. Ní Yèsù, yà atdíđǒ yà adzi ǒ arí'ì p̀b̀indà ale nazè, náadù abádhí òzè tdítđǒ ìnzǐ rádù ìku àzè nǐ.

² Ní p̀b̀íts̀òngǎnǎ, Yèsù mà ní'ì ònyù-tsùnǎ p̀b̀indà ábhàlǐ mànà. Nírò ní ndì P̀f̀òmvo níitsu dhu Yudhà, Simoni Ìskàriyotà t'íd̀hùnà-afí ò, ndínǐ Yèsù nipfo tí ndàbhɔ òmvũ-fó. ³ P̀b̀étù, Yèsù nyú núɔni dhu, iwà Àbanà Kàgàwà ribho kóró dhu đǒ ádr̀ungbǎnga tó ɔbi fóná. Ndirò, k̀ǹni wà dhu, ndì nyú ndì rírà Àbanà Kàgàwà-tì'ò rò, ní ndì rǎrǐ ndàdũ Àbanà-tì'ò. ⁴ Ní, Yèsù iwà ndì ònyù-tsùnǎ rò, ndìwà ròná ɔrú m̀dzarè, ndìli igi. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù b̀èr̀èse nídyi ndisò mvuna 'ò nǐ. ⁵ Tdíđǒ, kǎdù idha ìdyi ndòdhò ádr̀ungbǎ sǎnì ǒ, ndàdù ndòpè ndù'o p̀b̀indà ábhàlǐ-pf̀ò nǐ, ndàdù àrà ùndonà rǒ yà mvuna 'ò ndì ndisòná nǐ b̀èr̀èse nǐ. ⁶ Ní, Yèsù níitdègu àrà àhɔ Simoni Péterù tí, ní Péterù adù dhu ìvu kà-tsǔ, ndàti: «Ínyi nyú p̀b̀akà Ádr̀ungbǎlé tírò, nyi nyòzè tí nyu'o p̀f̀òdu?» ⁷ Ní, Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Yà ma m̀onzina dhu núɔnǐ nyi nyí nǐ kòmbí, p̀b̀étù, nyi nyaraya k̀ǹni olù.» ⁸ Ní, Péterù adù àtìnà Yèsù nǐ: «Nyi nyí nǐ p̀f̀òdu ù'ò akekpa màtí.» Ní, Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Ínzǐ ma mapé p̀f̀ònu nú'ò, ní àlè kí'ì ìmbǎ irita nà ìnyi mànà.» ⁹ Ní, Simoni Péterù adù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Ádr̀ungbǎlé, wò dhu bhěyi kà rǐ'ì rò, nyi nyí nǐ p̀f̀òdu kèlè nú'ò, p̀b̀étù, nyi nyí ɔtsúdu mà, dùdu mànà nú'ò àtò!» ¹⁰ Ní, Yèsù adù àtìnà kànǐ: «Íwà ndì nú'ò ale rǐ'ì mbǎ ndì ndì ndù'ò tdítđǒ dhu-atdyú nà. P̀b̀étù kà rádù àkǎ ndù'ò p̀f̀òna kèlè, iwà ndì ndìlǎ kóró otu ǒ nídhunǐ. Nyí nyú, nyí nyílǎ wà Kàgàwà-nyìkpó ǒ. P̀b̀étù, nyí kóró nyí nyílǎ nzá kà-nyìkpó ǒ.» ¹¹ Obhó tí, Yèsù núɔni ndìpfò rí ndàbhɔ ndì òmvũ-fó ale angyangyi. Ndi dhu-okú dò rò ní ndì kǎtì p̀b̀indà ábhàlǐ nǐ: «Nyí kóró, nyí nyílǎ nzá Kàgàwà-nyìkpó ǒ.»

¹² P̀b̀indà ábhàlǐ-pf̀ò ndì ndù'o dhu lutìnǎ, Yèsù adù yà ròná rò ndì ndìwànà m̀dzarè nídyi ndáfó ròná, ndàdù ndàdu ònyù-tsù. Nírò ní ndì kǐvú dhu p̀b̀indà ábhàlǐ-tsù, ndàti: «Nyí nyùnì tí ùnǐ yà ma m̀onzì rúkú dhu-tì? ¹³ Nyí nyárí ìma nánzi M̀lìmò tí, ndirò Ádr̀ungbǎle tí. Ní ndì dhu

ní obhó dhu. Obhó tí, ima ní ndi Màlimò. Ndirò, ima ní ndi Ádrùngbàle. ¹⁴ Nírò ima, fùkú Màlimò tírò nyú, ndirò fùkú Ádrùngbàle tírò nyú, ma mù'ò p̄fòkú rò, dhu àkã nyóngò p̄fòkú ù'ò nzínziku ò átò. ¹⁵ Obhó tí, yà fùkú ma mìtè dhu ní ófò, ndíní nyí nyongó tí dhu ònzì átò odhíkú rǒ yà rùkú ma m̀onzì dhu bhěyi. ¹⁶ Ma mí obhó dhu núno fùkú: Kasutále bhà ádrùngbãnga nòsè nzá pb̀indà kasu tó ádrùngbàle bhà ádrùngbãnga dònã. Ndirò, òvi ka kòvi ale bhà ádrùngbãnga nòsè nzá yà ndi nòvi ale bhà ádrùngbãnga dònã*. ¹⁷ Kòní, kòmbí nyí nyùnì wà kǒkò dhu. Ní, nyí nyádù hirò ònzì ì dhu nyí nyònzì nǐ.»

¹⁸ Tdítdǒ Yèsù adù àtinà pb̀indà ábhàlǐ nǐ: «Ma m̀nò nzá wò dhu okúkú dò rò kóró. Ma m̀nì wà ima nyú ma m̀vò nzínziku ò ale. Pb̀étù, Kágawà bhà Andítá arúnona dhu náká r̀onzì ndi. Ndi Andítá arátina: <Yà atdíkpá mã marí dhu ònyu m̀anà ale, nóngò wà rùdú òmvù tí.> ¹⁹ Ma m̀vò wò dhu angyangyi fùkú, inzà ndi dhu àpè ndònzì rórò. Ndi dhu bhěyi ní ndi, ndi dhu r̀itsi ndònzì nínaganí, nyí nya'uya dhu, ima r̀arǐ <Í'ì arí'ì ale.> ²⁰ Ma mí obhó dhu núno fùkú: ma m̀vì ale náko ale, náko wà ima átò. Ndirò, ima náko ale náko wà yà ima nivi mirà yà adzi ò ale átò.»

Yèsù rǐ Yudhà rǐ ndipfò, ndàbhù ndi òmvù-fò dhu nóvo dhu

(Màt 26.20-25; Mrk 14.17-21; Luk 22.21-23)

²¹ Wò dhu bhěyi ndi ndòtè dhu-dzidǒ, Yèsù-afí náadù àdi ndàmbe inga nírè dǒ atdítdǒ. Ní, kǎdù dhu òvò kpanjangba pb̀indà ábhàlǐ tò, ndàti: «Ma mí obhó dhu núno fùkú. Nzínziku ò atdí ale rǐ ndi mipfò, ndàbhù ma òmvù-fò.» ²² Ní, Yèsù bhà ábhàlǐ adù òko, 'àmbe 'àndà dǒ nzínziya ò, inzǐ 'adù àdhi dǒ màtí kà rǒte dhu núni. ²³ Wò ndi kàsùmì ò, yà atdítdǒ Yèsù ózè pb̀indà ábhàlǐ nzínzi ò atdí ábhàlǐ ní'ì Yèsù-tí ndi ndàdi ònyè-tsùnã ró. ²⁴ Ní, Sìmonì Péterù adù kàvi iwina ò rivù dhu Yèsù-tsǔ, r̀arǐ àdhi ndi kà rùbhi òte rǒ dònã. ²⁵ Ní, wò ábhàlǐ adù ndilò Yèsù dò, ndàdù dhu ìvu kà-tsǔ, ndàti: «Ádrùngbálé, àdhi ndi?» ²⁶ Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ndi ale ní yà ma mí m̀gatì-afà nídyì modù supù ò, madù àbhùnà f̀indà ale.» Nírò ní ndi Yèsù adù m̀gatì-afà nídyì, ndòdù supù ò, ndàdù àbhùnà Yudhà, Sìmonì Ìskàriyotà t'ídùnà tò. ²⁷ Yudhà níitdègu wò m̀gatì-afà àkǒ, ní Sitanì adù òtsù kà-afí ò. Ní Yèsù adù àtinà Yudhà nǐ: «Wò nyi nyòzè nyonzi dhu, náká nyonzi tsákàtsàkà.» ²⁸ Kǒkò uró ì'ì ale nzínzi ò, atdí ale mà núni nzá àdhu-okú dò rò màtí Yèsù rǐ wò dhu núno kà tò dhu.

* 13:16 13.16 Yùw 15.20

²⁹ Yà fùrangà tó ísòwǔ nódò Yudhà arí dhu-okú dò rò, abádhí nzínzi ǒ atdídhena ale náadù dhu àtì, Yèsù àvi ka rùdzí màhendù tò àkǎ kudzí dhu dhu tí. Ndirò ngǎtsi nǐ, abádhí adù dhu àtì Yèsù àvi ka rùndò fùrangà nǎkùtǎle tò dhu tí. ³⁰ Pbéù, mùgati-afà ndì ndàkò Yèsù-fó rò, ndadù ònyùnà dhu-dzidǒ, Yudhà náadù àhù dòtsí ndàrà. Wò ndi kàsùmì ǒ, inga náadù ì'ì iwà ndì ndàti ró.

Hyátá-owútá

³¹ Yudhà àhù idza rò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna pbindà ábhǎlǐ nǐ: «Kòmbí nga ní ndi Ìndrǔ t'ídùnà-òvò ilè ndì nǐ. Ndirò, kòmbí nga ní ndi Kàgàwà-òvò ilè ndì kà-nyutsi nǐ. ³² Kàgàwà-òvò náapé ndilè kà-nyutsi, ní Kàgàwà adùya kǒvò àbhù rilè ndì átò nyùnatsi, ndirò kǎrǐ ndi kǒvò àbhù rilè ndì kòmbí tí. ³³ Pbanǎnzó, àlě kí'ì atdíkpá nyǐ mànà ákě kàsùmì kèlě tí. Nyǐ nyí mone òne. Ní àdhàdhì yà ma mànò Pbayàhúdì tò dhu bhěyi tí, ma mátina nyǐ nǐ átò, yà ma mǎrà i nyǐ rǎrǐ nzǐ adù òwu ùvò. ³⁴ Ní, kǎnǐ fùkù ma màbhà uyátá owútá: nyòzè nyǐ nzínziku ǒ. Àdhàdhì yà ima nyú ma mózè nyǐ dhu bhěyi, dhu àkǎ nyòzè nyǐ átò nzínziku ǒ. ³⁵ Nyǐ nyapé nyòzè nzínziku ǒ, nírò ní ndi kóró ale rǎdù dhu ùni, nyǐ rǎrǐ pbàkà ábhǎlǐ nyú.»

Yèsù rǐ Péterù rǐ ndòdhò dhu nówò dhu (Mát 26.31-35; Mrk 14.27-31; Luk 22.31-34)

³⁶ Wò dhu-dzidǒ, Sìmonì Péterù adù dhu ivu Yèsù-tsǔ, ndàti: «Ádrùngbǎlé, nyi nyára àdhà?» Ní, Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Nyi nyí nzǐ ìrà owùdu ǒ kòmbí, yà ma mǎrà i. Pbéù, nyi nyaraya ìrà owùdu ǒ olù.» ³⁷ Ní Péterù adù dhu ivu tdítǒ kà-tsǔ, ndàti: «Ádrùngbǎlé, ádhu ìnzǐ ma mǎrà kòmbí owùnù ǒ okúna dò rò? Ma mòzè wà miwǐ pbàkà ípìrǒnga okúnù dò rò.» ³⁸ Ní, Yèsù adù dhu ivu kà-tsǔ, ndàti: «Ìnyi nyú nyi nyòzè tí wà nyiwǐ pbùkù ípìrǒnga okúdu dò rò? Ma mí obhó dhu núno ìndù, ìnzá à'ù-akpà nǎpè òngò rórò, nyi nyí'ina iwà nyi nyòdhò ma ìbhù-gùna, nyàti ìnzá nyi rúnì ma ró.»

14

Yèsù ní Kàgàwà-ti'ò rǐ ìndrǔ àbhǔ rǎrà àhù otu dhu

¹ Yèsù adù àtìna tdítǒ pbindà ábhǎlǐ nǐ: «Ìnzǐ nyàbhù afíkù rirè inga abhò. Nyǐ nyàkǎ nyá'ù Àba Kàgàwà, ndirò nyǐ nyàkǎ nyá'ù ma átò. ² Àba Kàgàwà bhà idzá, òyá ka kóko ngari rǐ'ì abhò. Ìmbǎ kà rǐ'ì ndi dhu bhěyi nánǐ, ma màmbènà nzǐ àtina ma rǎrà wà ngari òbhòlò fùkù. ³ Ndirò, ma mǎrà, madù ngari òbhòlò fùkù rò, ma mí madù àdù

mirà nyǔgù, ndíní ma mǎrà àdi ró, nyǐ nyadùya tí òwu òko átò. ⁴ Ndirò, yà ma mǎrà í rǎrà otu nyǐ nyúni wà.»

⁵ Ní, Tùmasì adù àtìna Yěsù nǐ: «Ádrùngbǎlé, mǎ m̀ni nzá nyi nyárà í nga. Olu, mǎ mǎdù ányì rǎrà otu ǹni ìngbà dhu bhěyi?» ⁶ Ní, Yěsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Íma ní ndi otu, obhóngà, ndirò ípìrǒnga. Atdí ale mà rǐ nzǐ àdù àrà àhu Àbadu Kàgàwà í, inzà ndi ndùdà otùdu ònǎ rórò. ⁷ Dhu apé ì'ì iwà nyǐ nyúni ma dhu tí, ní nyǐ nyúni wà Àbadu átò. Ní, ròpè ndi kòmbí, nyǐ nỳni wà ka, ndirò nyǐ nyàla wà ka.»

⁸ Ní, Filipò adù àtìna Yěsù nǐ: «Ádrùngbǎlé, ítè pé ndi Àbanu mǎ rǎla, wòrí kèlě ní ndi àkǎ àkǎ fǎkà dhu.» ⁹ Ní, Yěsù adù dhu àdu Filipò tò, ndàti: «Hòkò, Filipò! Àlě kókò wà nyǐ mànà ábhò idho nyú tí, ní nyi nyàpè tí nzá m̀ni? Íma nála ale, nála wà Àbadu átò. Ní ìngbà dhu bhěyi dhu nyi nyádù àtìna, ma rìtè pé Àbadu nyala nǐ? ¹⁰ Nyi nyà'ù tí nzá dhu, ma rǎrǐ'ì Àbadu-nyutsì, ndirò Àbadu rǎrǐ'ì nyudutsì? Yà ma maráwèna fùkù dhu ní nzǐ ùdù rò àhu dhu. Pbétù, yà nyudutsì arádi Àbadu ní ndi arí pbìndà kasu ònzi. ¹¹ Nyà'u ima, yà ma mátina nyǐ nǐ, ima rǎrǐ'ì Àbadu-nyutsì, ndirò Àbadu rǎrǐ'ì nyudutsì rò. Ìmbǎ kǐ'ì ndi dhu bhěyi rò, nyà'u ima yà nyudutsìnǎ rò rí ndònzì kasu-okú dò rò. ¹² Ma mí obhó dhu núnò fùkù: ndi ale apé ima ná'u, ní yà ma mǎrónzina kasu nónzì ndi ale rǎdù ònzi átò. Ndirò, kà rǎdù kònzì abho nyú ròsè yà ma marónzina-tsi dònǎ, Àbadu bhà ma mǎrà nídhunǐ. ¹³ Òvòdu rǒ nyǐ nyònzì kóró dhu-tsí, nónzì ma móngo ònzi, ndíní Àbadu-òvò náadù tí ndilè Idhùnà-nyutsì. ¹⁴ Nyǐ nyapè óngo dhu nónzì fudú òvòdu rǒ, nónzì ma móngo ònzi fùkù.»

*Yěsù rǐ Kàgàwà rǐ Hlǎ-Alafí níbhò dhu nóvo dhu
(Yùw 16.5-15)*

¹⁵ Tdítdǒ, Yěsù adù àtìna pbìndà ábhǎlǐ nǐ: «Nyǐ nyapè ì'ì ima nyǐ nyóze dhu tí, ní nyǐ nyàkǎ nyǐfu pbàkà uyátá. ¹⁶ Íma, ma mí Àbadu Kàgàwà nónzì ribhò ngǎtsi Mùdzùnàba fùkù, ndíní nyǐ nyongó tí òko mànà dhòdhódhonganà. ¹⁷ Ka ní obhóngà núdhě arí ìndrù tò Hlǎ-Alafí. Obhó tí, yà adzi ò ale rǐ nzǐ àdù kàkò, ìnzǐ ì í kǎlǎ, ndirò inzà ì úni ka dhu-okú dò rò. Pbétù nyǐ, nyǐ nyúni wà ka, atdíkpá nyǐ nyaróko ka mànà, ndirò afíkù ò kǎrádi dhu-okú dò rò.

¹⁸ Ma mí nzǐ nyǐbha ìzù tí, ma míngo ìngo tikù ò tdítdǒ. ¹⁹ Inzá òtrò idho ò, yà adzi ò ale rǐ nzǐ malá tdítdǒ. Pbétù nyǐ, nyǐ nyǐ malá àlǎ, inè ma mí'ya nyǐkpódu nà, ndirò

inè nyí nyí'íya nyìkpókè nà átò dhu-okú dò rò. ²⁰ Ndi idho rākā nínɡaní ní ndi, nyí nyuniya dhu, ima rarí'í inè Àbadu-nyutsi, nyí rarí'í inè nyudutsi, ndirò ma rarí'í inè nyakutsi.

²¹ Pbakà uyátá nà'ù, ndàdù ifunà ale, ní ndi ma nózè ale. Ima nózè ale, nózè Àbadu rādù átò. Ndirò, ma mādù kòzè átò, madù mitè fíndà.»

²² Nírò ní ndi Yudhà, ìnzí ní Yudhà Ìskàriyotà, níivú dhu Yèsù-tse, ndàti: «Ádrùngbálé, ádhu ndi nyí nyádù nyitè fākà tí, ìnzí nyadù nyitè yà adzi ǒ ngǔkpà ale tò nǐ?» ²³ Ní, Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Ndi ale náapè ima nózè, ní ndi ale rādù ma múnona dhu nífu. Àbadu rādù ndi ale nózè átò. Ndirò, mǎ mādù iwu Àbadu mànà ndi ale bhà, mādù mǎ móko róngá nóbhòlò kàbhà. ²⁴ Pbéù, ìnzí ndi ale náapè mozè, ní rǐ nzi àdù ma múnona dhu nífu. Yà nyí nyírina ma múnona ró dhu ní rǐ nzi àhù údù rò. Pbéù, kà ráhù yà ma níivú Àbadu ò rò.

²⁵ Kòní, ma múnò ndi dhu fǔkù, àdì ma mādì nzínzikè ǒ rórò. ²⁶ Ní, Àbadu rǐvina ɔvòdu rǒ Mùdzùnàba, Hìlǎ-Alafí, rǒngó kóró dhu núdhe fǔkù, ndàdù àrà yà fǔkù ma múno kóró dhu nábhù rǒ nyǐrè.

²⁷ Ma mùbhà màrùngà fǔkù, ma màbhù pbakà màrùngà nyú fǔkù. Ndirò, ma màbhù nzá ka fǔkù àdhàdhì yà adzi ǒ ale náarí kàbhù ìndrú tò òná ófò ǒ. Ní, afíkù àkǎ nzá ndirè nga abho, ndirò nyí nyākǎ nzá nyǒnzi ɔdò. ²⁸ Nyí nyírì wà yà fǔkù ma múno dhu, mati: «Ma màrà wà, ndirò ma mí madù àdù tikù ò.» Ní nyí nyí'íná gukyè ima nyí nyóze dhu tí, ní idhèkù àmbènà ndìkǎ ìkǎ tí Àbadu i ma màrà rò. Obhó tí, ndi Àbadu bhà ádrùngbǎngá nósè wà pbakà ádrùngbǎngá dònǎ. ²⁹ Kòní, ma múnò wà ka fǔkù kòmbí inzá ndi dhu àpè ndònzì rórò, ndíní ndi dhu rǐ ndònzì nínɡaní, nyí nyadùya tí dhu à'ù. ³⁰ Ma mí nzi òte abho nyí mànà tdítǒ. Obhó tí, kòní yà adzi ǒ kamà Pfòmvo rǐrà. Pbéù, rùdú kà rǒnzina atdí dhu mà rǐ'í mbǎ. ³¹ Pbéù, kà rǐrà, ndíní yà adzi ǒ ale núuni tí dhu iwà ma róze Àbadu, ndirò ma rarí dhu ònzi kǎyǎ idù dhu bhéyi. Nírò, nyíwà nyí, kòwu iró rò.»

15

Yèsù rǐ ndàti vǐnyò-kpa nyú tí dhu

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìnà pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Ima ní ndi vǐnyò-kpa nyú*. Ndirò, Àbadu Kàgàwà ní ndi vǐnyò-kpa-ngbò òbhòlo arí ale. ² Ní kóró ɔpbídu, yà ìnzí arí itsu-kpǒ ǐ'ò, nú'a kà rādù ù'ǎ tí rùdú rò. Ndirò, yà mbéyi arí

* 15:1 15.1 Ungbòta-Ayí ò, vǐnyò-kpa rǐtèna dhu ní Pbàisràyélí (Ìsa 5.1-7).

itsu-kpɔ̃ ì'ò ɔpbídu-ngbò nùwa kà rǎdù, ndíní adù tí itsu-kpɔ̃ ì'ò abhɔ nyú tdítǎ. ³ Ní nyí, ɔpbídu tírò, nyí nyílǎ wà Àbadu-nyíkpó ǎ, yà fùkù ma mǒvò ɔte-okú dò rò. ⁴ Nírò, dhu àkǎ nyòkò nyɛdutsi, àdhàdhì ma marádi nyɛkutsi dhu bhěyi. Vinyò-ɔpbí rǐ nzí àdù ò'ò, ìmbǎ ndì ndí'ì ndi vinyò-kpa rǒ rórò. Ní, ndi dhu bhěyi tí, nyí nyí nzí àdù atdí dhu mà nónzì inzá nyí nyòkò nyɛdutsi rò.

⁵ Ìma ní ndi vinyò-kpa, ndirò nyí ní vinyò-ɔpbí. Ní, nyɛdutsi rádi, madù àdi nyunatsi ale, rǎdù itse nódhì abhɔ nyú. Obhó tí, inzá nyí nyòkò nyɛdutsi rò, nyí nyí nzí àdù atdí dhu mà nónzì. ⁶ Ìnzá àdi nyɛdutsi ale, nóbvù ka kádù igi, àdhàdhì yà ìnzí arí itsu-kpɔ̃ ì'ò vinyò-ɔpbí nú'à ka karí, kadù òbvùnà igi dhu bhěyi. Kà rǎdù òtdyù, kadù àndunà kawà kàzù ò, rǎdù ògbe. ⁷ Pbétù, nyí nyapé òko nyɛdutsi, nyádù pbàkà ɔte nódò afíkù ò, ní nyònzì nyí nyòzè kóró dhu Àbadu-fó, ní ka rǎdù ndi dhu àbhɛ fùkù. ⁸ Nyí nyapé idzi kasu tó itse nódhì abhɔ, nyádù dhu itè nyí rǎrǐ pbàkà ábhàlǐ nyú, ní Àbadu-ɔvò rǎdù ndilè. ⁹ Àdhàdhì Àbadu ózè ma dhu bhěyi, ma mǒzè nyí átò. Ní dhu àkǎ nyòkò ndi ma mǒzè nyí nǐ àzè ǎ. ¹⁰ Nyí nyapé pbàkà ɛyátá nífù, ní nyí nyádù òko nyí ma mǒzè nǐ àzè ǎ, àdhàdhì ma mífu Àbadu bhà ɛyátá, madù àdi kǒzè ma nǐ àzè ǎ dhu bhěyi.

¹¹ Ma mènò wò dhu fùkù ndíní nyí nabhù tí nyí'ì pbàkà dhèdhe nà, ndi fùkù dhèdhe rǎdù àkǎ. ¹² Yàrí ní ndi pbàkà ɛyátá fùkù: «Nyòzè nyí nzínzikù ǎ, àdhàdhì ma mǒzè nyí dhu bhěyi.» ¹³ Ìndrù rǐ ndàdzí ndòvè ɔdhína tó ngari ǎ nǐ àzè dònǎ róse ngǎtsi àzè rǐ'ì mbǎ. ¹⁴ Nyí nyádù òko ɔdhídu tí, yà fùkù ma mùyǎ dhu nyí nyífu rò. ¹⁵ Ma mí nzí nyǎnzì tdítǎ pbàkà kasutále tí, ìnzí kasutále rǎdù pbìndà kasu tó ádràngbǎle rǒnzina dhu núni nídhuní. Pbétù, ma mǎrí nyǎnzì ɔdhídu tí, Àbadu-tsù ma mìri dhu ní ma mǒvò wà kóró fùkù nídhuní. ¹⁶ Ìnzí ní nyí ndi nyí nyòvò ma, pbétù ìma ní ndi ma mǒvò nyí. Ní, ma mòvì nyí nyòwù, ndíní nyí nyòdhi tí dhòdhòdhonganà róngo àdi itse. Ndi dhu bhěyi ní ndi, Àbadu rǎdù fóná nyí nyònzì ɔvòdu rǒ kóró dhu-tsí nábhu fùkù. ¹⁷ Nírò, fùkù ma mùyǎ dhu ní, nyí rǎkǎ nyòzè nyí nzínzikù ǎ.»

Yà adzi ǎ ale rǐ Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà nóndrò dhu (Màt 10.22-33; Yùw 16.1-3,33)

¹⁸ Tdítǎ Yèsù àdù àtìnà pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Yà adzi ǎ ale náapé nyòndrò, ní nyùnì dhu abádhí róndrò wà ìma átò angyinǎ rò fùkù. ¹⁹ Nyí nyí'iyana gukyè yà adzi ǎ ale tí, ní abádhí ádùyana nyòzè òzè tí, fíyó ale ní nyí nídhuní.

Pbétù ima, ma mǒvò nyǐ abádhí nzínzì ǒ rò, mǔli nyǐ igi. Ní nyǐ ní nzǐ yà adzi ǒ ale tdítǒ. Ní ndi dhu-okú dò rò ní ndi abádhí óndrò nyǐ. ²⁰ Nyirè pé yà fùkù ma mǎnò dhu, mati: Kasutále bhà ádrùngbǎnga rósè nzá pbìndà kasu tó ádrùngbǎle bhà ádrùngbǎnga dǒnǎ. Ní, dhu apé ì'ì abádhí ávu rùdú dhu tí, ní abádhí rávu àvǔ rùkú átò. Ndirò, dhu apé ì'ì abádhí ífǔ ma múdhe fíyò dhu dhu tí, ní abádhí rǐ nyǐ nyúdhèna fíyò dhu nífǔ ífǔ átò. ²¹ Obhó tí, abádhí rǒngò kóró kǒkò dhu ònzì rùkú okúdu dò rò, inzá ì úni ima nívi mirà yà adzi ǒ ale dhu-okú dò rò. ²² Inzá ma mirà yà adzi ǒ, madù dhu òvò abádhí tò nánǐ, abádhí únǐyana nzǐ nzérénga nà ì í'ì dhu. Pbétù, kòmbí abádhí dǒ ka kí izu àbà kubà fíyó nzérénga tí dhu rǐ'ì mbǎ. ²³ Ima nòndrò ale nòndrò wà Àbadu átò. ²⁴ Inzá ma mǒnzì yà inzá atdí ale mà nǎpè ònzina dhu abádhí nzínzì ǒ nánǐ, abádhí únǐyana nzǐ nzérénga nà ì í'ì dhu. Pbétù, kòmbí abádhí àla wà ma mǒnzì dhu. Ní iwà ì àla ì dhu rǒrò màtí, abádhí òko òko ima ì óndrò, 'adù Àbadu nòndrò átò ró. ²⁵ Abádhí ónzì kòrǐ dhu kóró, ndínǐ fíyó uyátá ò ka kuno dhu náaká tí. Ndi uyátá ò ka kati: «Abádhí óndrò ima ìmbǎ tǐnǎ na*.»

²⁶ Tdítǒ Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Àbadu Kàgàwà-tí'ò rò, ma mí Mùdzùnàba nívi ìvi fùkù. Ndi Mùdzùnàba ní kà bhà rò rǐrà obhóngà tó Hǐlǎ-Alafí. Ní kà rǐrà àhu rò, ka ní'íya ndi pbàkà ngàm̀bì. ²⁷ Ndirò, nyǐ nyú mà átò, nyǐ ní'íya pbàkà ngàm̀bì, yà ndi napèna rò, àlě karí'ì inè atdíkpá nyǐ màna dhu-okú dò rò.»

16

¹ Tdítǒ, Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Ma mǒvò wò dhu angyangyi fùkù, akye nyǐ nyowuya nyǎwà fùkú a'uta ǒ rò nǐ. ² Ka kowuya nyǐpfo rǒ, kodi nyǐ unduta-dzà ǒ rò. Ndirò, yà rǐrà kàsùmì ǒ, nyǒkye rǐ ale nóowuya dhu ùni rǒ Kàgàwà rǎrǐ yà ì úlèna. ³ Ndirò, abádhí owuya ndi dhu ònzì rǒ inzá ì úni Àbadu Kàgàwà mà, ndirò inzá ì úni ima mà dhu-okú dò rò. ⁴ Nírò, ma mǒvò wò dhu angyangyi fùkù, ndínǐ ndi kàsùmì rǎkǎ rò, nyǐ nyirèya tí dhu, iwà ma ravò ka fùkù.»

Kàgàwà bhà Hǐlǎ-Alafí-kàsǔ

Yèsù adù àtìna tdítǒ pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Ma mǒvò nzá wò dhu angyangyi fùkù, òko àlě kòko atdíkpá nyǐ màna dhu-okú dò rò. ⁵ Nírò, kànǐ kòmbí ma màdu wà ma yà ma nívi mirà yà adzi ǒ ale-tí'ò. Ndirò, nzínzikù ǒ atdí ale mà nívǔ nzá dhu tsùdú, ndàti: «Nyi nyàrà àdhà?» ⁶ Obhó tí,

* 15:25 15.25 Zàb 69.5

wò dhu bhěyi mà mòvò fùkù dhu nábhu wà nyǐ izu rùka nyǐ atdíđǒ! ⁷ Nírò, kànǐ ma mí obhó dhu nóvò fùkù kòmbí: ídzì dhu tí àkǎ atdíđǒ fùkù dhu ní marà Àbadu Kàgàwà-ti'ò. Obhó tí, inzà ma màrà kà-ti'ò rò, kàbhà rò àmbènà ìrà Mùdzùnàba rǐ nzǐ àdù ìrà tikù ò. Pbétù, ma mapé àrà, ní ma mádù ndi Mùdzùnàba nívi ìvi rǐrà tikù ò. ⁸ Ní kà rǐrà àhù rò, kà rǒngo yà adzi ǒ ale tó nzérenga nítè abádhí tò, ndàdù abádhí àkǎnà 'ùbhi ònà obhónánga tó otu nítè abádhí tò. Ndirò, kà rǒngo àdù Kàgàwà nítǐya anya ìndrǔ-dǒ tí dhu nítè átò abádhí tò. ⁹ Kà rǒngo inzà abádhí ná'ù ìma dhu tó nzérenga nítè abádhí tò. ¹⁰ Kà rǒngo obhónánga nítè fùkù, ma mí madù Àbadu-ti'ò, ìnzǐ nyádù òwu ma àla rǒ tǐtǐđǒ nídhunǐ. ¹¹ Ndirò, kà rǒngo Kàgàwà rǐ anya ìtǐ ìndrǔ dǒ tí dhu nítè, iwà kǎtǐ anya angyangyi yà adzi ǒ ádrǔngbǎle Pfòmvo dǒ dhu-okú dò rò.

¹² Ma mí'ì inè fùkù ma múnona tǐtǐđǒ ábhǒ dhu nyé nà. Pbétù, ì dhu rǐ nzǐ àdù dǔku àlù kòmbí. ¹³ Ndi Hǐlǎ-Alafí, yà obhóna nítè rǐ ìndrǔ tò rǐrà àhù rò, kà rǒngo nyǎndà kóró obhóna* tó otu ǒ. Obhó tí, kà rǐ nzǐ ongo ònà rò nyé àhù dhu núnò ìndrǔ tò. Pbétù, kà rǒngo ùnònà fùkù dhu ní Àbadu-tsǔ ndi ndírina dhu. Ndirò, kà rǒngo òvònà fùkù dhu ní ì nonziya dhu. ¹⁴ Kǎraya ǒvòdu nábhu rǒ rilè ndi, ma maraya dhu náwe rǒ kà tò, kà ràdù ùdànà fùkù dhu-okú dò rò. ¹⁵ Àbadu-fó rǐ'ì kóró dhu ní pbàkà dhu. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma màti nyǐ nǐ, obhóna tó ndi Hǐlǎ-Alafí raraya ma màwe fǐndà dhu nùdà rǒ fùkù.»

Yèsù bhà ábhàlǐ tó izu rǐ ndùgèrè ndòngò dhèdhe tí dhu

¹⁶ Tǐtǐđǒ, Yèsù adù àtìnà pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Ngúfe idho ǒ, nyǐ nyǐ nzǐ malǎ. Ndirò, ngúfe idho dzidǒ, nyǐ nyǐ malǎ àlǎ tǐtǐđǒ.»

¹⁷ Ní, kàbhà ábhàlǐ nzínzì ǒ atdídhená ale náadù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nzínziya ǒ, 'àmbe àtìnà dǒ: «Wò kà rǎwěna àlě tò dhu-tì ní àdhu? Kà rǎtina: «Ngúfe idho dzidǒ, nyǐ nyǐ nzǐ malǎ, ndirò ngúfe idho dzidǒ, nyǐ nyǐ malǎ àlǎ tǐtǐđǒ.» Ndirò, kà rǎtina átò: «Ma màrà Àbadu Kàgàwà-ti'ò.»» ¹⁸ Abádhí adù òko, 'àmbe dhu òngù dǒ tsùyá tǐtǐđǒ, 'àmbe àtìnà dǒ: «Wò kà rǎnona ngúfe idho-tì nyé ní àdhu?» Ní, abádhí adúnà òwu dhu àdu rǒ ìtírò tí, 'àti: «Inzá àlě kùnì wò kà rǎnona dhu-tì.»

¹⁹ Ní, Yèsù ǎni dhu abádhí rǎrǐ dhu ònzǐ ndínǐ ì ivú tí dhu tsúnà. Ní kǎdù dhu ìvu abádhí-tsǔ, ndàti: «Nyǐ nyátí dhu òngù tsùkú nzínzikù ǒ, yà ma mùnò dhu dǒ? Ma màti, ngúfe idho dzidǒ nyǐ rǎrǐ nzǐ malǎ, ndirò, ngúfe idho

* 16:13 16.13 14.6

dzidǒ, nyǐ rǎrǐ malǎ àlǎ tdítǒ. ²⁰ Ma mí obhó dhu núno fùkù: Nyǐ nyodziya, izu ràdù nyùka atdíǒ fùkù àpbè-okú dò rò. Pbéù, ndi dhu adùya yà adzi ǒ ale-idhè nábhù rika ndi ikǎ tí. Ndirò, nyǐ nyokoya izùku ǒ, pbéù fùkù izu náadùya ndùgèrè, ndòngò dhèdhe tí. ²¹ Ona rǐ ndàkà tsibhàle, náaróngo ì'ì izu ǒ, ndi ndí ndùgu òná kàsùmì nindù wà ndi nìdhunǐ. Pbéù ndi ndùgù ndi rò, kà rǐ nzǐ àdù yà ndi ndàbànà àpbè nìrè tdítǒ, ngbángba ndi ndùgù yà adzi ǒ dhu ìka idhèna dhu-okú dò rò. ²² Nírò, nyǐ nyú mà átò, nyǐ nyí'ì izu nà kòmbí. Pbéù, ma mí nyǎlǎ àlǎ tdítǒ. Nírò ní ndi idhèku níkaya ndi, ìnzǐ atdí ale mà ràdù ndi fùkù dhèdhe nótdì. ²³ Ndi idho rǐrà nínganí, nyǐ nyowuya nzǐ atdí dhu mà nívu rǒ tsùdú. Ma mí obhó dhu núno fùkù: ɔvòdu rǒ nyǐ nyònzì kóró dhu, nábhù Àbadu Kàgàwà rǒngò àbhù fùkù. ²⁴ Rǐrà àhù kòmbínga ò, nyǐ nyàpè nzá atdí dhu mà nónzi kà-fó ɔvòdu rǒ. Nírò, nyòngò dhu ònzì kà-fó, ní kà rǒngò àdù ndi dhu nábhù àbhù fùkù, ndínǐ idhèku náadù tí ndika atdíǒ.»

Yèsù rǎtina iwà ndi rǒnzì yà adzi lè mà dhu

²⁵ Yèsù adù àtìna tdítǒ pbìndà ábhàlǐ ní: «Ma màno kǒkò dhu fùkù mbóli ǒ. Pbéù, kàsùmì rǐrà ìrà, yà ìnzǐ ma mǒngò dhu ɔvò òná fùkù mbóli ǒ. Ndi kàsùmì ǒ, ma mǒngò Àbadu Kàgàwà dǒ dhu nóvò kpangba fùkù. ²⁶ Ndirò, ndi kàsùmì ǒ, nyǐ nyóngò dhu ònzì ɔvòdu rǒ Àbadu-fó. Ma màti nzá nyǐ nǐ, ma rǎrǐ ndi òngò mitsò Àbadu rǒ okúku dò rò. ²⁷ Obhó tí, Àbadu nyú nditírò nózè wà nyǐ, nyǐ nyózè ima, nyǎdù dhu à'ù, ma rǐrà Kàgàwà-ti'ò rò dhu-okú dò rò. ²⁸ Ima nyú, ma mirà Àbadu-ti'ò rò, mirà àhù yà adzi ǒ. Ní kòmbí, ma mí mìvǎ yà adzi ǒ rò, madu ma kà i.»

²⁹ Ní, Yèsù bhà ábhàlǐ àdù àtìna kà ní: «Kònzǐ, kòmbí nga ní ndi nyǐ nyòtè kpangba fǎkà, ìnzǐ nyànò atdí dhu mà mbóli ǒ nǐ. ³⁰ Ndirò kòmbí mà màni wà dhu, nyǐ rúnì wà kóró dhu, ndirò nyǐ rarí ìndrù rǐrèna ndínǐ ndi ndivú tí dhu núnǐ angyangyi. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, mà mà'ù wà dhu nyǐ rǐrà Kàgàwà-ti'ò rò.»

³¹ Ní, Yèsù àdù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàti: «Nyǐ nyà'ù tí wà dhu kòmbí? ³² Kànǐ kàsùmì rǐrà, ndirò, ndi kàsùmì nyú náká wà. Ní, nyǐ nyǐ nyǐndà rùdú rò, ngǎtsi ale ròdyì otùna, nyǎdù mubhà atdíró. Pbéù, ma mí nzǐ mubha atdíró, ìnè Àbadu rǐ'ì atdíkpá ima màna nìdhunǐ. ³³ Ma mòvò wò dhu fùkù ndínǐ nyǐ nyabá tí màrùngà nyudutsì. Obhó tí, yà adzi ǒ nyǐ nyǐ àpbè nába àba. Pbéù, àpé nyònzì ɔdɔ, ma mònzì wà yà adzi-lè mà nìdhunǐ.»

17

Yèsù rǐ ndìtsò Àbanà rǒ pbìndà ábhàlǐ-okú dò rò dhu
(Ròm 8.34; Èbr 7.24-25)

¹ Wò dhu bhèyi ndì ndòtè dhu-dzidò, Yèsù agéré ndì, ndàndà òrù-akpà ò nga, ndàdù ndìtsò, ndàti: «Àba Kàgàwǎ, kàsùmì náká wà. Ní, ábhù Idhùn-òvò rilè ndì, ndínì Idhùn-òvò adù tí òvò-òvò àbhù rilè ndì átò. ² Nyi nyábhù ka rǐ'ì ádrùngbǎnga tó òbi nà kóró ale dǒ. Ndi dhu bhèyi ní ndi, kà rǒngo dhòdhóhóngà tó ípìrǒnga nábhù foná nyi nyábhù kóró ale tò. ³ Ndi dhòdhóhóngà tó ípìrǒnga ní: abádhí rànì inyi kèlě atdí-òvò rǎrǐ ndi obhóná Kàgàwǎ, ndirò abádhí rànì Yèsù Krístò, yà nyi nyívi rǐrà yà adzi ò ale. ⁴ Ma mábhù wà òvò-òvò rilè ndì yà adzi dǒ, madù yà fudú nyi nyibho ndínì ma mǒnzi tí kasu nónzì mitò. ⁵ Ní kòmbí, inyi Àbá, ábhù òvòdu rilè ndì tinú ò, àdhàdhì yà inzà nyi nyàpè yà adzi òbhòlo rórò, òvòdu níilè ndì tinú ò dhu bhèyi.

⁶ Ma mábhù wà òvò-òvò, yà adzi ò ale nzínzì ò rò nyi nyóvò, nyibhò fudú ale rànì. Abádhí ní'ì pbùkù ale, ní nyi nyádù abádhí níbhò fudú. Ndirò, abádhí nó-dò wà pbùkù òte affiya ò. ⁷ Ní kòmbí, abádhí núnì wà dhu, yà fudú nyi nyibhò kóró dhu ráhù funú rò. ⁸ Obhó nyú, ma múdà wà yà abádhí tò ma múdà tí nyi nyibhò fudú òte abádhí tò, abádhí ràdù àkòná mbèyi nyú. Abádhí únì wà dhu, obhó tí ma rǐrà tinú ò rò, 'àdù dhu à'ù átò nyi rívi ndi ima.

⁹ Abádhí-dǒ nga ní ndi ma mí mitsò nǐ. Ma mí nzǐ mitsò yà adzi ò ngǔkpà ale-dǒ. Pbétù, ma mí mitsò yà fudú nyi nyibhò ale dǒ, pbùkù ale tí abádhí rǐ'ì dhu-okú dò rò. ¹⁰ Kóró ale, yà fudú rǐ'ì ní pbùkù ale, ndirò yà funú rǐ'ì kóró ale ní pbàkà ale. Ndirò òvòdu náarí ndilè abádhí-nyutsi. ¹¹ Àbá, ma mí nzǐ àdi tdít-dǒ yà adzi ò. Pbétù, abádhí nóko òko yà adzi ò. Ndirò kòmbí ma mǎrà tinú ò. Ní Ìlǐlǎ Àba Kàgàwǎ, ódò abádhí yà dùdú nyi nyóvò òvò-òvò-òvò nǐ. Ndi dhu bhèyi ní ndi, abádhí ràdù òko atdí ale tí, àdhàdhì àlě ní atdí ale inyi mǎnà dhu bhèyi. ¹² Yà abádhí mǎnà mǎ mí'ì atdíkpá òná kàsùmì ò, ma mòdò abádhí, yà dùdú nyi nyavò òvò-òvò-òvò nǐ. Ndirò, ma mòdò abádhí mbèyi nyú, ìnzì atdí ale mǎ ràwǐ nzínzìya ò rò. Pbétù, abádhí nzínzì ò rò àwǐ atdí ale ní, yà pbùkù Andítá* ò ka kandí dhu dóná, àwǎwíya dhu tí ale kèlě, ndínì ndi Andítá náadù tí àkǎ. ¹³ Óo! Àba Kàgàwǎ, kànǐ kòmbí ma mí madù tinú ò. Ní ma móte wò dhu bhèyi, àdì ma madì yà adzi ò rórò, ndínì pbàkà dhèdhe nírá tí abádhí. ¹⁴ Ima, ma móvò pbùkù òte abádhí tò, ní yà adzi ò

* 17:12 17.12 Zàb 41.10; Yùw 13.18

ale nádù abádhí òndrò òndrò tí. I ale óndrò abádhí, abádhí ní nzǐ yà adzi ǒ ale, àdhàdhì ima mà átò, ima ní nzǐ yà adzi ǒ ale dhu bhěyi dhu-okú dò rò. ¹⁵ Àbá, ma mí nzǐ mitsò rùnù, ndínǐ nyi nyugu tí abádhí yà adzi ǒ rò. Pbétù, ma mí mitsò rùnù, ndínǐ nyi nyodo tí abádhí Nzére ale, Pfòmvo rò rò. ¹⁶ Obhó tí Àbá, abádhí ní nzǐ yà adzi ǒ ale, àdhàdhì ima mà átò, ima ní nzǐ yà adzi ǒ ale dhu bhěyi. ¹⁷ Ní, útrǐ abádhí ròkò pbùkù ale tí obhóngà-otù ǒ. Ndi obhóngà ní pbùkù ote. ¹⁸ Nyi nyívì ma mirà yà adzi ǒ. Ní ndi dhu bhěyi tí, ma mòvì abádhí átò ròwù yà adzi ǒ ale nzínzì ò. ¹⁹ Abádhí-okú dò rò ní ndi, ma mábhù ma kóró ima nyú tírò indù, ndínǐ abádhí adù tí 'àbhù átò indù obhóngà-otù ǒ.

Yèsù rǐ ndìtsò olù ndi na'uya ngǔkpà ábhàlǐ dǒ dhu

²⁰ Àbá, ma mí nzǐ mitsò yà fudú nyi nyíbhò ale-okú dò rò tí. Pbétù, ma mí mitsò átò yà abádhí rǒvona pbùkù obhóngà tó ote níri rí, 'adù ma'ù ale-okú dò rò màtí. ²¹ Ma mí mitsò átò, ndínǐ abádhí kóró ní'ì tí atdí ale tí, àdhàdhì inyi Àbá, nyi nyarí'ì nyudutsì, madù ì'ì nyunutsì dhu bhěyi. Ma mí mitsò átò ndínǐ abádhí ì'ì tí atdí ale tí àlě-nyutsì, ndínǐ yà adzi ǒ ale náa'ù tí dhu, nyi rívì ndi ima, mirà yà adzi ǒ. ²² Ma mábhù wà abádhí-ovò rìlè ndi, àdhàdhì nyi nyábhù ovòdu rìlè ndi dhu bhěyi, ndínǐ abádhí ì'ì tí atdí ale tí, àdhàdhì àlě karí'ì atdí ale tí inyi mànà dhu bhěyi. ²³ Ma mí'ì abádhí-nyutsì, nyadù ì'ì nyudutsì, ndínǐ abádhí oko tí kóró atdí ale nyú tí, yà adzi ǒ ale ràdù dhu ùni nyi rívì ndi ima yà adzi ǒ. Ndirò, abádhí ràdù dhu ùni nyi rózè ì, àdhàdhì nyi nyóze ima dhu bhěyi.

²⁴ Ndirò Àba Kàgàwǎ, nyi nyíbhò ndi abádhí fudú. Ní, ma mòzè mǒwù òko atdíkpá abádhí mànà yà tinù ma mǎrà àdi ró, ndínǐ abádhí ala tí pbàkà ádrùngbǎnga tó awáwù. Ndi ádrùngbǎnga tó awáwù nyi nyibho idù, nyi nyazè ma inzà nyi nyàpè yà adzi òbhòlò rórò dhu-okú dò rò. ²⁵ Obhónánga tó Àba Kàgàwǎ, yà adzi ǒ ábhǒ ale mà nókò mbǎ ìnzǐ 'ùni nyi, ní ima, ma múni wà nyi. Ndirò, yà fudú nyi nyíbhò ale núnì wà dhu nyi rívì ndi ma, mirà yà adzi ǒ. ²⁶ Ma mábhù wà ovònu abádhí rùnì. Ndirò, ma mí kàbhù àbhù olù ríwu ngǔkpà ale mà rùnì átò. Ma mí wò dhu ònzi, ndínǐ yà nyi nyóze ma nǐ àzè-tidò náadù tí àdi abádhí-afí ò, ndirò madù àdi abádhí-afí ò átò.»

18

Yèsù nálǔ ka kí kosò dhu

(Màt 26.47-56; Mrk 14.43-50; Luk 22.47-53)

¹ Wò dhu bhěyi ndì ndìtsò ndì dhu-dzidǒ, Yěsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà núuvò, 'àdù àda Kìdrǒnì tí kátina idhá-ngba-adzè. Ní ànyì, atdí inga ní'ì inè. Ní, abádhí adù òtsù ndi inga ò. ² Yudhà, yà Yěsù ipfǒ rí ndàbhù òmvũ-fó ábhàlǐ, ní'ì iwà ànyìrǒ nga núni átò. Obhó tí, Yěsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà, nóongónà òwu 'undu bilínganà ànyìrǒ. ³ Ní, Yudhà idè findá pìkò-dòtsíró ale níiwú ùvò ndi inga ǒ. Ndi pìkò ǒ ní'ì pbànowí mà, yà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà Pbàfàrisáyó mànà nívi sàndírì mànà. Abádhí-fó ní'ì, òrù rórù tarà mà, màle rǒ kàzù mà, màtsùmù mànà. ⁴ Ní Yěsù, yà angyangyi róná rí ndònzì kóró dhu nàni, náandri abádhí tí ò, ndàdù dhu ivu tsùyá, ndàti: «Ádhi nyǐ nyónena?» ⁵ Ní, abádhí àdù dhu àdu kà tò 'àti: «Mǎ mónena ní Yěsù, Nàzàretì tó kigò ǒ ale.» Ní, Yěsù àdù àtìna abádhí ní: «Ìma ní ndi.» Ndi kàsùmì ǒ, Yudhà yà Yěsù ipfǒ rí ndàbhù òmvũ-fó ale, ní'ì inè átò abádhí nzínzi ǒ. ⁶ Ní, Yěsù itdègu ndìtè abádhí tò, ndàti: «Ìma ní ndi.» Ní abádhí adù 'àdu dziyà-dò nǐ olù, 'àdù 'àwà obvò. ⁷ Yěsù ivú dhu tdítǒ abádhí-tsù, ndàti: «Ádhi nyǐ nyónena?» Ní, abádhí adù dhu àdu Yěsù tò 'àti: «Mǎ mónena ní Yěsù, Nàzàretì tó kigò ǒ ale.» ⁸ Ní, Yěsù àdù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mùnò wà dhu fùkù matì, ima rǎrǐ ndi. Ní, dhu apé ì'ì ima nóne nyǐ nyí dhu tí, ní nyùbhà kàkà ngùkpà ale ròwù.» ⁹ Yěsù atè wò dhu bhěyi, ndínǐ yà angyinǎrò ndi ndùnòna dhu náaká tí. Kǎti: «Àba Kàgàwá, yà fudú nyi nyìbhò ale nzínzi ǒ rò, mà mábhù nzá atdí ale mà ràwǐ*.»

¹⁰ Simoni Péterù ní'ì pbìndà obhi-akpà nà. Ní, kǐdhá ka òdhùna ò rò, ndù'á pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà bhà kasutále nǐ, ndìtsà fangà dònǎ bǐna. Ndi kasutále-òvò ní'ì Malkò. ¹¹ Pbétù, Yěsù adù àtìna Péterù ní: «Péterǔ, ádù pbùkù obhi-akpà òdhùna ò! Nyi nyòzè tí obhó yà Àba Kàgàwà ìbhò ndínǐ ma mòmuvú tí àpbè tó kópà-tsù mòmuvù?» ¹² Nírò ní ndi pbànowí tó pìkò, òyá ádrùngbàle mà, Pbàyàhúdì tó sàndírì mànà, náalú Yěsù 'òsò, 'àdù òtsúna nùtsì.

Yěsù nà ka kówu ùvò pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà, Anà-ònzǐ dhu

(Mát 26.57-58; Mrk 14.53-54; Luk 22.54)

¹³ Wò dhu-dzidǒ, kǒkò Yěsù nòsò ale náawù kà nà wemberè tí Anà bhà. Ndi Anà ní'ì Kàyafà bhà aguna-akpà. Ndirò, wò dhu rǐ ndònzì ònà atò ǒ, Kàyafà ní'ì ndi pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà. ¹⁴ Wò ndi Kàyafà ní ndi

* 18:9 18.9 17.12

dhu navò Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale tò, ndàti: «Dhu àkǎ atdí ale kèlě rǒvè àlě tó pbìri ǒ kóró ale tó ngari ǒ.»

Péterù rǎtina inzà ndì rúnì Yēsù dhu
(Màt 26.69-70; Mrk 14.66-68; Luk 22.55-57)

¹⁵ Yēsù nà ka kówu Anà bhà ònà kàsùmì ǒ, Simoni Péterù mà, Yēsù bhà ngǎtsi ábhàlǐ mànà, náambénà òwu dǒ átò Yēsù-owù ǒ ányì. Wò ndì ngǎtsi ábhàlǐ ní'ì iwà ndì pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà úni angyangyi. Ní, ndì ábhàlǐ adù òtsù Yēsù-owù ǒ, ndì pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà bhà idza-ngbò ka kákpòrò nǐ kàlì ò. ¹⁶ Péterù adù ndùbhà irinǎ rò tsǎtsùnǎ. Ní, wò Yēsù-owù ǒ òtsù ngǎtsi ábhàlǐ, yà iwà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà úni angyangyi náahù iri, 'iwù ɔte yà tsǎtsù-ngbò òdɔ rí tsibhá sàndìrì nà. Ndì sàndìrì adù Péterù àvi ròtsù kàlì ò. ¹⁷ Ní, kàlì ò Péterù òtsù rò, wòrì tsibhá sàndìrì níwú dhu kà-tsǔ, ndàti: «Nyi nyú, nyi tí nzǐ átò wò ale bhà ábhàlǐ nzínzì ǒ atdí ale?» Ní, Péterù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Hóò! Inzǐ ní ma kàbhà ábhàlǐ.» ¹⁸ Wò ndì kàsùmì ǒ, gírì ambénà ò'ò dǒ atdí. Ní, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà bhà kasutále mà, Kàgàwà bhà idza-ngbò òdɔ arí sàndìrì mànà, náadù òko 'àmbe yà ì ùtɔ kàzɔ òvò dǒ. Ní, Péterù adù àdi átò, ndàmbe kàzɔ òvò dǒ atdíkpá abádhí mànà.

Anà rǐ dhu òngù Yēsù-tsǔ dhu
(Màt 26.59-66; Mrk 14.55-64; Luk 22.66-71)

¹⁹ Wò Péterù mà rǐ kàzɔ òvò ònà kàsùmì ǒ, Anà, pbàkùhání dǒ ádrùngbǎ kamà, náadù ndòpè ndòngù dhu Yēsù-tsǔ, kàbhà ábhàlǐ mà, ndirò yà ìndrǔ tò kǎrúdhèna dhu mànà dhu dǒ. ²⁰ Ní, Yēsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Ma mǎrà dhu òvò rǒ kpangba kóró ale tò. Ndirò, ma mǎrà dhu ùdhe rǒ bìlǐngànà Pbàyàhúdì tò, yà abádhí núndu ì fiyó unduta-dzà ǒ màtí, ndirò, Kàgàwà bhà idza ǒ màtí ònà kàsùmì ǒ, ìnzǐ madù àrà atdí dhu mà nórù rǒ abádhí rǒ. ²¹ Ní, ádhu nyi nyí dhu òngù tsùdú nǐ? Nyi nyàkǎ nyongù yà tsùdú abádhí ìrì fiyò ma múnɔna ró dhu abádhí-tsǔ. Abádhí úni ndì fiyò ma múnò dhu mběyi.»

²² Ní, wò dhu ùnɔ Yēsù rǐ ònà kàsùmì ǒ ní ndì, ányìrǒ ì'ì atdí sàndìrì níndri Yēsù-tí'ò, ndòpbi kà-bi-bhù, ndàdù dhu ìvu tsùnǎ, ndàti: «Nyi tí adù ɔte àdu wò dhu bhěyi pbàkùhání tó ádrùngbǎ kamà tò?» ²³ Ní, Yēsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Ma mapé ì'ì nzéɛ ma mòtè dhu tí, ní ìtè pé ndì nzéɛ ma múnò dhu. Ndirò, dhu apé ì'ì mběyi ma màdu dhu kàtò dhu tí, ní ádhu nyi nyí ima núpbi okúna dǒ rò?»

²⁴ Wò dhu-dzidǒ, Anà náadù Yēsù àbhɔ kowù nà ùtsi ka

kùtsì ɔtsúna rórò pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà Kàyafà bhà.

Péterù rǎtina tdítǒ inzá ndì rúni Yěsù dhu
(Màt 26.71-75; Mrk 14.69-72; Luk 22.58-62)

²⁵ Wò ndì Yěsù nà ka kówu Kàyafà bhà ònà kàsúmì ǒ, Sìmonì Péterù adì kàzɔ-tsùnǎ tí, ndàmbe kàzɔ òvò dǒ. Ní, ka kivú dhu kà-tsù, kati: «Nyì tí nzì átò wò ka kówu nà ale bhà ábhàlǐ nzínzì ǒ atdí ale?» Ní, Péterù adù ndàgò, ndàti: «Hòò! Inzì ní ma wò ale bhà ábhàlǐ.» ²⁶ Ní, Anà bhà kasutále nzínzì ǒ atdí ale náadù dhu ìvu Péterù-tsù, ndàti: «Hòkò! Ma màlanà tí obhó nyǐ atdíkpá wò ale mànà inga ǒ?» Wò ndì ale ní'ì, yà Péterù ɔ'ànà, ndìtsà bǐna ale mà t'ídzá ale. ²⁷ Ní, Péterù adù ndàgò àgò tí tdítǒ, ányìrǒ rò tí, à'ù-akpà ràdù òngò.

Pbàrómá tó pbìrì ǒ Lìwalì rǐ dhu òngù Yěsù-tsù dhu
(Màt 27.1-2,11-14; Mrk 15.1-5; Luk 23.1-5)

²⁸ Wò dhu-dzidǒ, ka kuvò Yěsù nà kùtsingá nyú Kàyafà bhà rò, kowù nà Lìwalì Pilatò bhà idzá-yà-ba ò. Pbétù, kǒkò Yěsù nà òwù ányì Pbàyàhúdì náadù 'ùvo ùvò tí, ìnzì 'òtsù Pilatò bhà idza-ngbò ka kákpòrò nǐ kàlì ò. Abádhí anzì ndì dhu, akye ì owuna òtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ, ìnzì 'adù Pásìka tó màhendù tó ònyù nónyù nǐ. ²⁹ Ní, Pilatò náadù àhɔ ndàrà abádhí-tì'ò, ndàdù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàti: «Ádhu nyǐ nyòbhù yà ale okúna dò rò?» ³⁰ Ní, abádhí adù dhu àdu Pilatò tò, 'àti: «Ìnzì kǐ'íná gukyè nzéɛ dhu ònzi arí ale tí, ní mà màmbènà nzì kòsò mǐwù nà fɔnɔ ò.» ³¹ Ní, Pilatò adù àtìnà abádhí nǐ: «Nyìdyi ka nyǒtdì ànyàna nyǐ nyú tǐrò yà fùkú ɔyátá núnò ka dhu bhèyi.» Ní, kǒkò Yěsù nà òwù ányì Pbàyàhúdì náadù àtìnà Pilatò nǐ: «Ìmbǎ mà mí'ì ìndrù-ànyǎ nótǐ mà mí, ndínǐ ka koho tí nǐ rusà nà.» ³² Wò dhu anzì ndì, ndínǐ yà Yěsù avò angyangyi ìngbà dhu bhèyi ɔve-tidò nǐ màtí ndì ndòvèya dhu náaká tí*.

³³ Wò dhu-dzidǒ, Pilatò adù ndàdu pbìndà idzá-yà-ba ò, ndàdù Yěsù ànzì ndivù dhu tsùnà, ndàti: «Nyì nyú, nyì tí Pbàyàhúdì tó ádràngbǎ kamà?» ³⁴ Ní, Yěsù adù dhu ìvu kà-tsù, ndàti: «Nyì nyú, nyì tí wò dhu ìvù afínɔ nyú ò rò àhɔ rórò? Ndirò ngǎtsi nǐ nyì tí kivù ngùkpà ale náwe ndì dhu ìndù dūdú dhu-okú dò rò?» ³⁵ Pilatò ìvù dhu tdítǒ Yěsù-tsù, ndàti: «Ìma tí Màyàhudi? Fùkú pbìrì ǒ ale nyú mà, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mànà nípfo ndì nyì 'ìbhò nyì fudú. Ní ádhu nyú nyì nyáfǎ?» ³⁶ Ní, Yěsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Pbàkà idzi ní nzì yà adzi ǒ idzi-tidò. Pbàkà idzi í'íná gukyè yà adzi ǒ idzi-tidò tí, ní pbàkà ale àmbènà 'ùgye ùgye

* 18:32 18.32 12.32-33

dùdú ìnzí ka kipfo tí ima, kabhu ma Pbàyàhúdí tó ádròdrò ale-fó. Pbétù, kòmbí pbàkà idzi ní nzí yà adzi ǒ idzi-tidò.»³⁷ Pilatò adù dhu ìvu Yèsù-tsǔ tdítdǒ, ndàti: «Olu inyi, nyi tí ádrùngbǎ kamà?» Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Inyi ní ndi nyi nyátina ima rǎrǎ ádrùngbǎ kamà. Ima ka kùgù yà adzi ǒ, madù ìrà ndíní ma mongó tí obhóngá nítè ìndrù tò. Obhóngá nózè 'ùni ale rǎdù túdu níri ìri.»³⁸ Ní, Pilatò adù dhu ìvu Yèsù-tsǔ, ndàti: «Obhóngá nyú ní àdhu?»

*Yèsù-ànyǎ nótdì ka kí ndíní ka koho tí dhu
(Màt 27.15-31; Mrk 15.6-20; Luk 23.13-25)*

Wò dhu bhěyi ndi ndivù dhu Yèsù-tsǔ dhu-dzidǒ, Pilatò adù àhu tdítdǒ kàlì ò rò, ndàrà Pbàyàhúdí-ti'ò. Ní kǎdù dhu òvò abádhí tò, ndàti: «Ma màla nzá wò ale dǒ ka kí anya nótdì okúna dò rò atdí dhu mà. ³⁹ Pbétù, yà fùkù màndu núnò ka dhu bhěyi, ma marí imbi ò ka kósò atdí ale níkòlò bílinganà fùkù yà Pásìka tó màhendù náarí ìrà dhu bhěyi. Ní, nyí nyòzè tí mikòlò Pbàyàhúdí tó ádrùngbǎ kamà fùkù?»⁴⁰ Ní, abádhí àdù dhu àdu ikù nyú ǒ Pilatò tò, 'àti: «Inzi ní wò ale ndi mà mòzè kíkòlò! Pbétù, mà mòzè kíkòlò ale ní Bàrabà!» Wò ndi Bàrabà ní'ì àrǎ ònzi arí ale*.

19

¹ Wò dhu bhěyi ihé-yà nádu dhu fíndà dhu-dzidǒ, lìwali Pilatò náadù Yèsù àvi kalǔ, kuví asé nǎ. ² Nírò ní ndi pbànowí náadù okpèna nà itsu-dòkà tó mùkàkù nákpòrò, 'áfò Yèsù-dò rǒ, 'adù òlòlù kanzù náfo kà-rǒ. ³ Abádhí nóowúnà ìwu rǒ Yèsù-ti'ò, 'adù kàtsè, 'àti: «Yàmbù, Pbàyàhúdí tó ádrùngbǎ kamà!» Ndirò, abádhí adúnà òwu kà-bi-bhù nópbi rǒ átò.

⁴ Pilatò náahù tdítdǒ kàlì ò rò, ndàrà ihé-yà i, ndàdù àtìna abádhí nǎ: «Kòní, ma mí wò ale náví kuvò nà kàlì ò rò, ndíní nyí nyuni tí dhu ìnzá ma ràla kà-dǒ ka kí anya òtdì okúna dò rò atdí dhu mà.»⁵ Nírò ní ndi Yèsù adù àhu kàlì ò rò dóna rǒ okpèna nà itsu-dòkà tó mùkàkù nà, ndirò róná òlòlù kanzù nà. Ní, Pilatò àdù àtìna ihé-yà nǎ: «Kàní ndi fùkù ale!»⁶ Ní, pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Kàgàwà bhà idza-ngbò òdo arí sàndìrì màna níitdègu Yèsù àlǎ, ní abádhí náadù 'òpè 'ùkù, 'àmbe àtìna dǒ Pilatò nǎ: «Ábhù kutǒ mùsàlabhà dǒ! Ábhù kutǒ mùsàlabhà dǒ!» Pilatò adù àtìna abádhí nǎ: «Nyídyi ka nyütò nyí-tírò ndi mùsàlabhà dǒ. Obhó tí, ima nyú, ma màla nzá kà-dǒ ka kí anya nótdì okúna dò rò atdí dhu mà.»⁷ Ní, Pbàyàhúdí náadù dhu àdu Pilatò tò, 'àti:

* **18:40** 18.40 Ndi Bàrabà ka kasò imbi ò, kigò ǒ ndi nónzì wògò-okú dò rò, ndirò ìndrù kòhò dhu-okú dò rò.

«Mă mí'ì inè atdí uyátá nà. Ndi uyátá rătina kà rākă ndòvè, Kàgàwà t'Ídhùnà tí kǎrí ndàti ndítírò dhu-okú dò rò.»

⁸ Pilatò itdègu wò ɔte ìri, ní ɔdo adù ìsì kà-ò atdíđò ròsè yà angyinārò k'ìnà nà dònǎ mǎtí. ⁹ Ní, pbìndà idzá-yà-ba ò ndì ndàdu ndì tdítđò rò, Pilatò àdù dhu ìvu Yēsù-tsǔ, ndàti: «Nyi ní àdhà ale?» Pbétù, Yēsù adù nzá atdí dhu mà nádu kà tò. ¹⁰ Pilatò adù dhu ìvu tdítđò kà-tsǔ, ndàti: «Nyi nyòzè tí obhó nyadu ɔte idù? Nyi nyùnì tí obhó dhu, ma rǎrǎ'ì inè ádrùngbǎnga tó ɔbi nà mikòlò nyi? Ndirò, nyi nyùnì tí obhó dhu, ma rǎrǎ'ì inè ádrùngbǎnga tó ɔbi nà mabhù nyi kutò nyi mùsàlabhà dǎ?» ¹¹ Ní, Yēsù adù dhu àdu Pilatò tò, ndàti: «Hòkò! Ìmbǎ nyi nyí'ì atdí ádrùngbǎnga tó ɔbi nà mǎtí dùdú, inzà Kàgàwà kèlě nábhu ka indù òrù-akpà ò rò rò. Ndi dhu-okú dò rò, ma mǎtina nyi nǎ: Yà ma nìpfo ndàbhù ma fúnú ale bhà nzérénga nòsè wà pbàkù nzérénga dònǎ mǎtí.»

¹² Ní, ròpè ndì uró rò, Pilatò adù ndòpè ndònè Yēsù ìkòlò ndì ndí ònà otu. Pbétù, Pbàyàhúdì tó ihé-yà náadù 'òpè 'ùkù, 'àmbe àtìnà dǎ Pilatò nǎ: «Nyi nyí nyi nyapé wòrí ale ìkòlò, ní nyi ní'ina inzà nyi nyózè Pbàrómá tó pbìrì ǒ kámá dǎ ádrùngbǎ kamà ale. Ndi ale apé ndàti ndítírò ádrùngbǎ kamà tí, ní ndì ale ní ndì kámá dǎ ádrùngbǎ kamà nà arí ndùgye ale.» ¹³ Ní, kǒkò ale ùnò dhu ndì ndìrì rò, Pilatò adù Yēsù àvi kuvò nà ìri, ndàdù àdì odu nǎ ka kórù, rìvǎ ndì ɔrú ngari ǒ. Pbàyàhúdì t'ávàna ǒ, ka kí kǎnzi Gàbatà tí. ¹⁴ Wò dhu rǎ ndònzì ònà idhò ní'ì yà Pásìka tó mùhèndù tò ìndrù rǎ 'òbhòlò ònà idhò. Ndirò, ndì dhu anzì ndì mbèmbè azà adyifò-sisì adyìbhengá nga tó ǒ. Ní, Pilatò ati Pbàyàhúdì tó ihé-yà nǎ: «Kòní fùkù ádrùngbǎ kamà!» ¹⁵ Pbétù, kòrì ihé-yà náadù 'òpè 'ùkù, 'àmbe àtìnà dǎ Pilatò nǎ: «Kākă ndòvè! Kākă ndòvè! Ábhǔ ka kutò mùsàlabhà dǎ!» Pilatò àdù dhu ìvu abádhì-tsǔ, ndàti: «Nyí nyòzè tí mabhù fùkù ádrùngbǎ kamà kutò mùsàlabhà dǎ?» Ní, pbàkùhání tó ádròdrò ale náadù dhu àdu Pilatò tò, 'àti: «Ìmbǎ mă mí'ì ngǎtsi ádrùngbǎ kamà nà! Fàkà ádrùngbǎ kamà ní kámá dǎ ádrùngbǎ kamà kèlě.» ¹⁶ Nírò ní ndì Pilatò adù Yēsù àbhù abádhì-fó, ndínì ka kowu tí ùtònà mùsàlabhà dǎ.

*Yēsù nùtò ka kí mùsàlabhà dǎ dhu
(Màt 27.32-44; Mrk 15.21-32; Luk 23.26-43)*

Pilatò àvi ì dhu-okú dò rò, Ihé-yà adù Yēsù idyì 'òwùnà kigò ǒ rò, ndínì ì owu tí ùtònà mùsàlabhà dǎ. ¹⁷ Ní, kigò ò rò ì ùvò rò, Yēsù anò ndùtò ka kí dònǎ mùsàlabhà ndítírò, ndàmbe àrà dǎ nà ale-dò-kpa tó ngari tí ka kătina ngari ò. Pbàyàhúdì t'ávàna ǒ, ka kí kǎnzi Gòlògotà tí. ¹⁸ Anyì

ní ndi pbànowí nùutó Yěsù mùsàlabhà dǒ. Ka kutó abádhí dhèdhèrò mùsàlabhà dǒ óyǒ ngǔkpà ale mànà. Ka kutó atdí ale, kodì Yěsù bhà fangà dònǎ rò, kadù ngǎtsi ale nùtò, kodì Yěsù bhà ígù dònǎ rò. ¹⁹ Pilatò adù dhu àvi kandí, kapbǎ mùsàlabhà dǒ kà-dònǎ. Ndi andítá ní'ì: «YÀRĪ NĪ YĚSŪ, NĀZĀRETĪ TŌ KĪGŌ Ō ALE, PBÀYĀHŪDÍ TŌ ÁDRĚNGBĀ KAMĀ.» ²⁰ Ní, ábhǒ Pbàyàhúdí nyú nóowúna wò dhu òzù rǒ. Obhó tí, yà Yěsù ka kùtǒ mùsàlabhà dǒ róngá ní'ì íkyèrǒ kígò tí. Ndirò ndi dhu ka kandí Pbàyàhúdí t'ávàna mà, Pbàrómá t'ávàna mà, ndirò Pbàgìríkí t'ávàna mànà ǒ. ²¹ Ní, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale náadù òwu Pilatò iso, 'ati: «Nzàndí dhu ka rǎrǎ Pbàyàhúdí tó ádrèngbǎ kamà. Pbétù, ándí dhu nyati: Àbadhi rátì ndi, ndì rǎrǎ Pbàyàhúdí tó ádrèngbǎ kamà.» ²² Pbétù, Pilatò adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Yà mà màndí dhu ní mà màndí wà!»

²³ Yěsù ì ùtò mùsàlabhà dǒ dhu-dzidǒ, pbànowí adù kà-rǒ mùdzarù nùgù, 'ùndò oyánga ìfò àdhàdhì, 'àdù ùndònà foyá, ngǎtsi ale ridyì atdínga ìfò dǒ fìndà. Uró adù ndùbhà ní kà-rǒ kanzù kèlě. Ndi kanzù ní'ì inzà ka kùpbǎ ùpbǎ tí. Pbétù, ka ní'ì atdí-nyina kèlě tí ka kódyù, ròpè ndì tǔna ò rò, rǎrà àhụ pfóna ò. ²⁴ Ní, kǒkò pbànowí adù òte nzínziya ǒ, 'ati: «Apé kùfa wò kanzù-ǒnga ùfá tí, pbétù, kàkǎ àlě ròvì ngàlà ǒ, ndíní àlě kala tí kà rǎdi fìndà ale.» Wò dhu anzi ndì, ndíní Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu náaká tí. Ndi Andítá rǎtina:

«Abádhí ùndò rùdú mùdzarù foyá,
'àdù rùdú kanzù nòvì ngàlà ǒ*.»

Wòrí ní ndi pbànowí anzi Yěsù rǒ dhu.

²⁵ Yà Yěsù ka kùtǒ dòná mùsàlabhà tí ikò íkyèrǒ ní: Màriyà, Yěsù-tsánà mà, ndi kà-tsánà t'áwènà nà, ndirò ní Màriyà, Kiliyopà bhà ingba-tsánà mà, Màgàdalà tó kígò ǒ Màriyà mànà. ²⁶ Ní Yěsù itdègu íyànà nálǎ, ndàdù yà atdídǒ ndì ndózè pbìndà ábhàlǐ nála kà-tí idè átò ró, ní kǎdù àtìna íyànà nǐ: «Iyá, kònǐ idhùnu.» ²⁷ Tdítdǒ, kǎdù àtìna wò ábhàlǐ nǐ: «Pbǎlé, kònǐ íyànù.» Ní, ròpè ndì uró rò, wò ábhàlǐ náadù Yěsù-tsánà nídyì ndàrà nà pbìndà.

Yěsù rǒvè dhu

(Màt 27.45-56; Mrk 15.33-41; Luk 23.44-49)

²⁸ Wò dhu-dzidǒ, Yěsù ùni dhu, yà ndì ndira ònzìnà yà adzi ǒ kasu rǎkǎ wà kóró. Ní, ndíní Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu náaká tí, kǎdù àtìna: «Ma mí'ì idha-atdyú nà*.» ²⁹ Wò ndi kàsùmì ǒ, òdyògyè dìvayi rǐ'ì ònà atdí andu ní'ì

inè ányìrǒ. Ní, pbànowí adù sifongò nídyì, 'òdù ndi òdùvayi ò, 'àdù ndi sifongò òtù hìsopò tí kátina itsukpó-tsù-dǒ, 'àva Yèsù-tsù. ³⁰ Ní, Yèsù itdègu ndi òdùvayi àndù ndòtò, ní kǎdù àtìnà: «Kóró dhu àkǎ wà.» Wò dhu-dzidǒ, kǎdù dóna iyè, afína ràdù itdè dòtsí.

Atdí múnòwì rǐ Yèsù-ongò-kpa òdù àlǐ nǐ dhu

³¹ Wò dhu anzì ndì ònà idhò ní'ì, sàbatù tò òndrù rǐ 'òbhòlò ònà idhò. Obhó tí, ndi sàbatù-idhò ní'ì ádrèngbǎ idhò nyú Pbayàhúdì tò. Ní, Pbayàhúdì tó ádròdrǒ ale náaze nzá abvo rǒko mùsàlabhà dǒ ndi idhò ò dhu. Ní, ndi dhu-okú dò rò, abádhí náawù Pilatò bhà, 'òwù ì abvo nónzi, ndínǐ ka kùkò tí agàya-kpa, kǎdù ifonà mùsàlabhà dǒ rò. ³² Ní pbànowí náawù, 'àdù itsi mùsàlabhà dǒ ì'ì Yèsù mànà ale-agà-kpa núkò. Abádhí núkò wemberè t'ále-agà-kpa, 'àdù oyo rǐ kisé ale-agà-kpa núkò átò. ³³ Pbéttù, Yèsù-tí ì iwù ùvò rò, abádhí adù kòtù iwà afína itdè ró, ònzǐ 'àdù agàna-kpa núkò. ³⁴ Ní, kǒkò pbànowí nínzi ò atdí múnòwì náadù Yèsù-ongò-kpa àlǐ nǐ. Ányìrǒ rò tí, azu mà idha mànà ràdù 'ìsòlò ndi kǒngò-kpa ò rò. ³⁵ Wòrǐ dhu rǐ ndònzì dhu nala nyìkpóna nyú nǐ ale náawe ka kpangba. Ndirò kǎni dhu, ndi ràwe obhó dhu nyú, ndínǐ nyǐ nyú mà nyǐ nya'u tí ka átò. ³⁶ Obhó tí, wò Yèsù-rǒ ndi nanzi dhu náanzì ndi, ndínǐ yà Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu náaká tí. Ndi Andítá ràtina: «Kà-kpa nínzi ò atdí ale-kpa mà ka kùkòya nǐ*.» ³⁷ Ndirò, ngàtsi ngari ò, ndi Andítá ràtina tdítò: «Abádhí agéréya pé ì, 'àndà yà ongòna-kpa ì udù àlǐ nǐ ale*.»

Yèsù nótdù ka kí dhu

(Màt 27.57-61; Mrk 15.42-47; Luk 23.50-56)

³⁸ Wò dhu-dzidǒ, Yòzefù yà Àrimàtayò tí kátina kigò ò ale, náarà Pilatò bhà, ndàdù Yèsù-abvò nónzi kà-fó, ndínǐ ka kifo tí mùsàlabhà dǒ rò. Ndi Yòzefù ní'ì átò Yèsù bhà ábhàlǐ. Pbéttù, kǎbhù nzá kuni ndi Yèsù bhà ábhàlǐ tí, Pbayàhúdì tó ádròdrǒ ale-òdò nónzi ndi ndarí dhu-okú dò rò. Ní, Pilatò níitdègu wò Yòzefù ùnò dhu ná'u, ní kǎdù àrà, ndàdù Yèsù-abvò nífo mùsàlabhà dǒ rò. ³⁹ Wò ndi kàsùmì ò, Nìkòdemù, yà atdíku arà àhù Yèsù-tí kùbhingá ale, náadù irà àhù átò Yòzefù-tí. Kǐra yà mběyi aróngu akye-tidò tó mbèmbè ìbhù kumì kilo nà foná. Ndi akye ní'ì mànèmanè tí kátina itsu-dha mà, kàdzagulé-dha mànà ka kángbǒ atdíkpá. ⁴⁰ Ní, Yòzefù mà Nìkòdemù nà níitdu Yèsù-abvò, 'àkpòrò ngbóna wò ndi ndrùù róngu akye ì ùdhò dóna mberù nǐ. Abádhí anzì ndi dhu àdhàdhì yà fiyó màndù ò

* 19:36 19.36 Uvt 12.46; Zàb 34.21 * 19:37 19.37 Zàk 12.10

Pbàyàhúdí náarónzina abvo òtdù ì í rò dhu bhěyi. ⁴¹ Wò ndi Yěsù ka kùtónà mùsàlabhà dǒ ró, atdí inga ní'ì inè. Ndirò, ndi inga ò, atdí ibhu-owútá yà inzà ka kàpè indrũ òtdù angyi ònà náadù ì'ì inè átò. ⁴² Ní, sàbatù tò Pbàyàhúdí rĩ 'òbhòlo dhu-okú dò rò, ndirò íkyèrò ndi ibhu nótù ndi dhu-okú dò rò, Yòzefù mà Nìkòdemù nà náadù ùvò Yěsù òtdù ndi ibhu ò.

20

Yěsù rĩ ndìngbè dhu

(Màt 28.1-8; Mrk 16.1-8; Luk 24.1-12)

¹ Yengè-idhò ò bhòtsungá, inzà inga àpè ùbho mběyi rórò, Màngàdalà tó kigò ò Màriyà níivà ndi, ndàrà Yěsù ka kótdù i. Ní, kátù ibhu lí'ò ka kápbi nĩ odu-iyà-ba iwà ka kògèrè igi ró. ² Ní, kángbó ndi owùna-lú, ndòkù wò dhu àwε Simonì Péterù mà, ngàtsi ábhàlĩ yà atdíidǒ Yěsù azè mànà tò, ndàti: «Iwà ka kítdu àlě tó Ádrùngbàlε-abvò ibhu ò rò, kowù nà. Ní, àlě kùni nzà ka kòwù kilì ró-nga!» ³ Ní Péterù mà, wò ndi ngàtsi ábhàlĩ mànà, náadù òwu Yěsù ka kótdù i. ⁴ Abádhí ambénà òtse dǒ óyǒ rò atdíkpá. Pbétù, wò ngàtsi ábhàlĩ náadù òkù, ndùbhà Péterù olù, ndàdù àrà àhù angyi yà Yěsù ka kótdù i. ⁵ Ní, kĩtsi ndàgu, ndàndà ibhu-ònga, ndàdù yà Yěsù-abvò-ngbò ka kákpòrò nĩ mberù kèlě nála ányì. Pbétù kádù nzà òtsù ányì. ⁶ Tdítdǒ, yà olù ndi nùbhànà Simonì Péterù, níira àhù ányìrò, ndàdù òtsù ibhu ò. Ní, kádù yà Yěsù-abvò-ngbò ka kákpòrò nĩ mberù mà, ⁷ yà kà-dò ka kátsi nĩ bèrese mànà kèlě nótù ndi ibhu ò. Ndi bèrese mà ní'ì mbá atdíkpá abvo-ngbò ka kákpòrò nĩ mberù mànà, pbétù kí'ì atdírdǒ ka kòkò kilì ró. ⁸ Nírò ní ndi yà angyi àràndà àhù ábhàlĩ náadù òtsù ibhu ò átò. Ní kàla wò dhu, ndàdù dhu à'ù iwà Yěsù rìngbè ndi. ⁹ Obhó tí, Kàgàwà bhà Andítá ò ka kúnò Yěsù dǒ dhu ní'ì inzà ndi ndàpè kàbhà ábhàlĩ-dò àlě ró. Ndi Andítá ràtina: Ìngbè kà rìngbèya ndi òvε-bvù rò*. ¹⁰ Wò dhu-dzidǒ, kǒkò óyǒ ábhàlĩ náadù 'àdu, 'òwù firábvù.

Yěsù rĩ ndàvĩ Màngàdalà tó kigò ò Màriyà tò dhu

(Màt 28.9-10; Mrk 16.9-11)

¹¹ Kǒkò ábhàlĩ òwù dhu-dzidǒ, Màngàdalà tó kigò ò Màriyà níira àhù átò Yěsù ka kótdù ró, ndàdù itsi ide ndi ibhu tí ndàmbe òdzi dǒ. Ní, òdzi ndi ndódzi rórò, kágú ndi, ndàndà ibhu-ònga. ¹² Kádù Kàgàwà bhà óyǒ màlàyíkà nála ányì òkò ró. I màlàyíkà núufó òwǒwè mberù, 'àdù òko yà Yěsù-abvò ka kilì ràyi ró. Atdí màlàyikà náadì kà-dò ka kilì ràyi iná

* 20:9 20.9 Zàb 16.10-11

rò, ngätsi ràdù àdi kà-pfò ină rò. ¹³ Ní i màlàyíká níivú dhu Màriyà-tsű, 'àti: «Iyá, ádhu nyi nyódzi nǐ?» Ní, Màriyà àdù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ka kitdù wà pbàkà Ádrùngbǎle-abvò ibhu ò rò kowù nà. Ní ma m̀ni nzá àdhà m̀tí ka kowù kilí dhu.»

¹⁴ Ní wò dhu ndì ndùnò rò, Màriyà agéré ndì, ndàndà olù nga, ndàdù Yèsù nála ididè ró. Pbétù, kǎni nzá dhu Yèsù ràrǐ ndì. ¹⁵ Ní, Yèsù ivú dhu kà-tsű ndàti: «Iyá, ádhu nyi nyódzi nǐ? Ádhi nyi nyónena?» Ní wò Yèsù ka kòtdù ònà inga-àbadhi tí ndì ndí Yèsù àti rò, Màriyà adù àtìna kànì: «Pbǎlé, dhu apé ì'ì nyi nyitdù ndi pbàkà Ádrùngbǎle-abvò, nyarà nà dhu tí, ní itè nyi nyarà kilí ró nga idù, ndínǐ ma madù tí àrà kidyì.» ¹⁶ Ní, Yèsù adù kànzi òvòna rǒ, ndàti: «Màriyà!» Nírò ní ndi Màriyà náagéré ndì, ndàdù àtìna kà nǐ Pbàyàhúdì t'ávàna ǒ: «Ràbunì!» Kà-tì ní: «M̀limò.» ¹⁷ Ní, Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Inzǐ ùtò tsùdu! Obhó tí ma màpè nzá madù Àbadu-tì'ò. Pbétù, àrà nyovo dhu adódu tò nyati, ma ràrǐ àrà Àbadu-tì'ò. Ndi Àbadu ní Àbaku átò. Ka ní pbàkà Kàgàwà, ndirò ka ní fùkú Kàgàwà átò.» ¹⁸ Ní, Màgàdalà tó kigò ǒ Màriyà náadù àrà dhu òvò Yèsù bhà ábhàlǐ tò, ndàti: «Ma màla Ádrùngbǎle!» Kǎdù yà Yèsù àvinà ndùnò abádhí tò dhu náwe abádhí tò.

Yèsù rǐ ndàvǐ pb̀inda ábhàlǐ tò dhu

(M̀t 28.16-20; Mrk 16.14-18; Luk 24.36-49)

¹⁹ Ndi yengè-idhò ǒ tí, pb̀itsongǎ, Yèsù bhà ábhàlǐ náandu ì atdí idza ǒ, 'àdù tsǎtsù ùpbi idzanǎ rò, Pbàyàhúdì tó ádròdrò ale-òdò nónzi ì í dhu-okú dò rò. Nírò ní ndi Yèsù ito ndì, ndidè abádhí nzínziya ǒ, ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Nyòko màrùngà ǒ!» ²⁰ Wò dhu ndì ndòrì dhu-dzidǒ, Yèsù adù otsúna-tsirò mà, ongòna-kpa mànà nítè pb̀inda ábhàlǐ tò. Ní ì ábhàlǐ-idhè náadù ndìka atdíidǒ, fiyó Ádrùngbǎle ì àla nídhunǐ. ²¹ Yèsù àdù àtìna tdítǒ abádhí nǐ: «Nyòko màrùngà ǒ. Àdhàdhì yà Àba Kàgàwà níivi ma mirà yà adzi ǒ dhu bhèyi, ma mòvi nyǐ átò.» ²² Wò dhu ndì ndòrì dhu-dzidǒ, kǐvò ihèna abádhí dò, ndàdù àtìna: «Nyàko Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí! ²³ Fiyó nzérenga nyǐ nyèbà fiyò ale tò, Kàgàwà róngo dhu ùbà átò. Ndirò, inzà nyǐ nyèbà fiyó nzérenga fiyò ale tò, kà rǐ nzǐ ongo àdù dhu ùbà átò.»

Yèsù rǐ ndàvǐ T̀masì tò dhu

²⁴ Wò Yèsù rǐ ndàvǐ idzá pb̀inda ábhàlǐ tò ònà kàsuni ǒ, kàbhà atdí kumi dòná óyó nà ábhàlǐ nzínzi ǒ atdí ale, T̀masì tí kátina ní'ì ìmbǎ. Ngätsi ndi T̀masì-òvò ní'ì

Dìdimò*. ²⁵ Ní, Tùmasì ìrà àhù nzínziya ǒ rò, kǒkò ábhàlì adù àtìna kà nǐ: «Mǎ màla wà àlě tó Ádrùngbǎle!» Pbéù, Tùmasì adù àtìna abádhí nǐ: «Ínzá ma màla kǒtsú-tsíró mǎsùmalì-bhu, madù ɔtsúdu-kpò nótù ndì mǎsùmalì-bhu ò, ndirò kǒngò-kpa rǒ àlì-bhu ò rò, ma mí nǐ wò dhu ná'ù akekpa màtí!»

²⁶ Ní atdí yengè dzidǒ, Yèsù bhà ábhàlì náandu tsùya tdítǒ idzá, Tùmasì ràdù ì'ì átò nzínziya ǒ. Ní, àzembè inè tsátsù rǐ'ì idzanǎ rò ka kàpbi ró rórò, abádhí ala Yèsù iwà idè nzínziya ǒ ró. Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Nyòko màrùngà ǒ!» ²⁷ Tdítdǒ, kǎdù àtìna Tùmasì nǐ: «Írà ɔtsún-kpò nà iró, ndirò, ánda pé ɔtsúdu-tsíró nga. Ígba ɔtsún, nyadù ɔtsún-kpò nótù ɔngòdu rǒ àlì-bhu ò. Nzǎbhù afínù rùgùrù, dhu àkǎ nya'ù dhu à'ù tí.» ²⁸ Ní, Tùmasì adù àtìna Yèsù nǐ: «Ínyi ní pbàkà Ádrùngbǎle, pbàkà Kàgàwà.» ²⁹ Yèsù adù àtìna kànì: «Nyi nyà'ù tí ma nyìkpónu nyé nǐ nyi nyàla ma dhu-okú dò rò? Hirò nónzì ale ní, yà inzá ì àla dhu rórò arí dhu à'ù ale!»

Yùwanì andí pbìndà bhùkù okúna dò rò dhu

³⁰ Yèsù anzì ábhǒ ngùkpà wìwì nyé pbìndà ábhàlì-ònzì. Ní, ì wìwì àndi ka kadù nzá yàrí bhùkù ò. ³¹ Pbéù, yàrí bhùkù ò ka kandí wìwì-tsí, ní ka kandí, ndínì ìndrù náa'ù tí dhu, Yèsù ràrǐ Krístò, Kàgàwà t'ídhùnà. Ndirò ka kandí ka ndínì ka nà'ù ale, náadù tí ípìrǒnga nábà kǒvò rǒ.

21

Yèsù rǐ ndàvǐ pbìndà àrùbhù ábhàlì tò dhu

(Màt 4.18-22; Mrk 1.16-20; Luk 5.1-11)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù avì ndì tdítǒ àrùbhù pbìndà ábhàlì tò, Tìbèriyà tí kátina rèrù-bidǒ*. Yàrí ní ndì, kǎvì ndì abádhí tò tí dhu. ² Wò ndì kàsùmì ǒ, Simònì Péterù mà, Tùmasì Dìdimò tí kátina mà, Nàtanelì, Gálilayà tó pbìrì ǒ atdí pbanga, Kanà tí kátina ǒ ale mà, Zèbèdayò bhà inzo mà, ndirò Yèsù bhà óyǒ ngùkpà ábhàlì mànà, ní'ì atdíkpá. ³ Ní pbítìsǒngǎ, Simònì Péterù ati odhína nǐ: «Ma màrà wà ìbhè ùpe.» Ní, ì kà t'ódhína adù àtìna kà nǐ: «Mǎ'ì mà átò, mǎ mówu atdíkpá nyi mànà.» Ní ànyìrǒ rò tí, abádhí adù 'ìvǎ 'òwù, 'àdù ùpo ìbhú ò. Pbéù, ndì iku ǒ, abádhí abà nzá atdí dhu mà.

⁴ Nírò ní ndì màmbì òzè ndì rò, Yèsù idè rèrù-bidǒ. Ní, ka ì àla rò, ábhàlì adù nzá dhu ùni Yèsù ràrǐ ndì. ⁵ Ní, Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàtì: «Nzónzò, nyí tí'ì inè ònyù nà ake

* **20:24** 20.24 Dìdimò-tì ní ozo tí ka kugu ale.

* **21:1** 21.1 Ngǎtsi ndì Tìbèriyà tó rèrù-òvò ní Gálilayà tó rèrù.

màtí?» Ní, abádhí adù dhu adu kàtò, 'àti: «Ìmbǎ!» ⁶ Ní Yēsù adù àtìná abádhí nǐ: «Nyàpe pé imbi fangà dònǎ rò ibhú tò, ní nyí nyí dhu nábà àbà.» Ní, abádhí adù imbi nápe yà Yēsù itè ró, ndi imbi idha abádhí rǐ dhu ràdù abádhí lèma nónzì ònzì tí, abho ìbhè rǐ'ì kà ò dhu-okú dò rò. ⁷ Ní, wò dhu ndì ndàla rò, yà atdíǎ Yēsù ózè p̀b̀ìndà ábhàlǐ náadù àtìná Péterù nǐ: «Hàkà! Ádr̀ungbǎle Yēsù ní wò!» Ní, Péterù itdègu f̀ỳó Ádr̀ungbǎle tí kà rǐ'ì dhu níri, náadù mberù àfo róná, ìwa ndì ndìwà róná rò ró ndi mùdzarù ì'ì nídhunǐ. Wò dhu-dzidǎ, kǎdù ndibvu idha ò. ⁸ Ngùkpà ábhàlǐ náadù òko 'àmbe ìwu dǎ ibhú ǎ, ìbhè-mbǐ àdha ì í rórò. Ndi imbi nǐ'ì abho nyú ìbhè nòtsì, ndalè nǐ. Ndirò, ì ábhàlǐ nǐ'ì mbǎ itseta nyú idha-bidǎ rò. Abádhí ì'ì mbèmbè atdí miyà mètèrè kèlè tí idha-bidǎ rò.

⁹ Ní, ibhú ò rò ì ifò 'ùdà idha-bidǎ rò, abádhí ala kàzù-li ìbhè ka kùli ràmbe ìbǐ dǎ dòná, ndirò mùgatì ràdù ì'ì átò tiná ró. ¹⁰ Ní, Yēsù adù àtìná abádhí nǐ: «Nyìwù pé kókò nyí nyòkyè ìbhè-ròrò nà.» ¹¹ Ní, Simoni Péterù adù ùpo t̀d̀ít̀d̀ǎ ibhú ò, 'adù imbi ipfo ibhú ò rò áyà-bvudò. Ndi imbi nǐ'ì ìwà ndì ndalè atdí miyà, imbò kumì dòná ìbhu nà ádròdrò ìbhè nǐ ró. P̀b̀étù, ìmbǎ dhu ì'ì wò dhu bvàtí màtí ìbhè àlè kà 'ò dhu tí, ní ndi imbi náadù nzá ndùdrù. ¹² Ní, ìbhè nǐbǐ dhu-dzidǎ, Yēsù adù p̀b̀ìndà ábhàlǐ nánzì, ndàti: «Nyìwù nyònyu dhu!» Wò ndi kàsùmì ǎ, ábhàlǐ nzínzì ǎ atdí ale mà náadù nzá dhu ìvu Yēsù-tsǔ ndàti, kà rǎrǐ àdhi. Obhó tí, abádhí núuni wà dhu f̀ỳó Ádr̀ungbǎle rǎrǐ ndi. ¹³ Ní, Yēsù adù ìndri abádhí-tǐ'ò, ndìdyì mùgatì, ndàdù ùndònà abádhí-fó. Kǎdù ìbhè nùgù átò, ndùndò abádhí-fó. ¹⁴ Wòrǐ nǐ'ì ìbhu rǐ kǐsè nǐ Yēsù rǐ ndàvǐ p̀b̀ìndà ábhàlǐ tò, òve-bvù rò ndì ndíngbè ndì dhu-dzidǎ dhu.

Yēsù rǐ Péterù ìlǐ ràdì p̀b̀ìndà tàma t'ùndatatále tí dhu

¹⁵ Ǔnyè p̀b̀ìndà ábhàlǐ ònyè dhu-dzidǎ, Yēsù adù dhu ìvu Simoni Péterù-tsǔ, ndàti: «Simoni, Yùwanì t'ídhùnǎ, nyí nyú, nyí nyózè tí wà ma, ròsè kóró kǎkà ngùkpà òdhínu nózè ìma tí dhu dònǎ?» Ní, Péterù àdù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ìwà Ádr̀ungbǎlé! Nyí nyú, nyí nyùnì wà dhu ìwà ma róze atdíǎ.» Ní, Yēsù adù àtìná kà nǐ: «Óngù p̀b̀àkà tàma.» ¹⁶ Ǔyo rǐ kǐsè nǐ, Yēsù ìvú dhu Simoni-tsǔ, ndàti: «Simoni, Yùwanì t'ídhùnǎ, nyí nyózè tí wà ma?» Ní, Simoni adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Ìwà Ádr̀ungbǎlé! Nyí nyùnì wà dhu ìwà ma róze nyí.» Ní, Yēsù adù àtìná kà nǐ: «Ádǐ p̀b̀àkà tàma t'ùndatatále tí.» ¹⁷ Ìbhu rǐ kǐsè nǐ, Yēsù ìvú dhu Simoni-tsǔ, ndàti: «Simoni, Yùwanì t'ídhùnǎ, ìnyí nyú nyí nyózè tí wà ma?» Ní, wò dhu ndi ndirò rò, izu náadù Simoni ùka

atdídǒ, ìbhũ-gùna Yěsù ìvũ dhu tsùná, ndàti: «Nyi nyóze tí wà ma?» dhu-okú dò rò. Ní, Sìmonì adù dhu àdu Yěsù tò, ndàti: «Ádrùngbálé, ìnyi nyú nyi nyúni wà kóró dhu. Ní, nyi nyùni wà dhu iwà ma róze nyi.» Ní, Yěsù adù àtìnà kà nǐ: «Óngù pbàkà tàmà. ¹⁸ Ma mí obhó dhu núnò indù. Ìndrũ-owú tí nyi nyi'ì òná kàsùmì ǒ, nyi nyongónà rànú dhu iso nyi-tírò, nyadù àrà afínũ òze ì. Pbétù, mùlà tí nyi nyóngo rò, nyi nyóngo okùnũ núní†, ngàtsi ale ràdù ndi rànú dhu iso, ndàdù dùnũ òtdì, ndàrà nyi nà ìnzá afínũ òze ì.» ¹⁹ Yěsù avò dhu wò dhu bhěyi Péterù tò, ndíní ìngbà dhu bhěyi ɔve-tidò nǐ mǎtí Péterù ɔvéya dhu nitè tí, ndi kàbhà ɔve ràdù Kàgàwà-ɔvò àbhũ rilè ndi. Wò dhu ndi ndùnò dhu-dzidǒ, Yěsù adù àtìnà Péterù nǐ: «Éngǔ owùdu.»

Yěsù rǐ dhu àwě Péterù tò yà atdídǒ ndi ndóze pbìndà ábhàlǐ dǒ dhu

²⁰ Ní, ówu ì ówu rórò, Péterù agéré ndi, ndàndà olùnga, ndàdù yà atdídǒ Yěsù óze pbìndà ábhàlǐ nála owùya ǒ rírà ró. Wò ndi ábhàlǐ ní ndi yà ònyè-tsùnǎ ì í'ì rórò ndi nilo Yěsù-dò, ndivũ dhu kà-tsǔ, ndàti: rǎrǐ àdhi ndi kípǒ rǐ ndàbhũ òmvũ-fó. ²¹ Ní, Péterù itdègu wò ábhàlǐ àlǎ, ní kǎdù dhu ìvu Yěsù-tsǔ, ndàti: «Olu Ádrùngbálé, ádhu ndi wò atdídǒ nyi nyóze pbùkù ábhàlǐ rǒ ndi nɔnzìya?» ²² Ní, Yěsù adù dhu àdu Péterù tò, ndàti: «Ma mapé kòze ràdì, ìnzǐ rǒvè, rǎrà àhũ ɔrù-akpà ò rò ma míngo tdítǒ yà adzi ǒ òná idhò ò, ní ndi dhu àndà tí ìnyi? Pbétù, ma mǎtina nyi nǐ: «Éngǔ owùdu!»» ²³ Wò dhu bhěyi Yěsù ùnò dhu-òyǐ náadù ndùgà ka ná'ù ale nzínzì ǒ, ì ale ràdù àmbe àtìnà dǒ, ìnzǐ wò atdídǒ kòze ábhàlǐ rǒvéya. Obhó nyú, Yěsù atì nzá ìnzǐ kà rǒvéya, pbétù, kǎti Sìmonì nǐ: ndi rapé ndi ábhàlǐ nóze ìnzǐ rǒvè, rǎrà àhũ ɔrù-akpà ò rò ndi ndíngo tdítǒ yà adzi ǒ òná idhò ò, ní ndi dhu rǎndà tí ka.

²⁴ Kòrì dhu nawe, ndàdù àndìnà ale ní yà atdídǒ Yěsù azè ábhàlǐ. Ndirò, mǎ mà'ù wà dhu kǎndí dhu rǎrǐ obhó dhu nyú. ²⁵ Yěsù anzì ábhò ngǔkpà dhu nyú. Ní, ka kandíyana gukyè ì dhu atdátdírà ǒ, ní kóró ì dhu ka kǎndí òyà bhùkù náakána nǐ yà adzi ǒ.

† **21:18** 21.18 Péterù rǐ okùna ùyǐ, ngàtsi ale ràdù róná dhu iso dhu tí Yěsù atì dhu ní, mùsàlabhà dǒ ka kutóya Péterù dhu.

Uvitatále-kàsǔ tò bhǔkù

Yàrí bhǔkù ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí Uvitatále-kàsǔ tò bhǔkù nandí ní Lukà tí kátina ale. Ka kirè nga kà randí ka azà kumì ato mà azà kumì dòná ifo nà ato mà nà nzínzi ǒ, Yèsù ka kùgù dhu-dzidǒ.

Kǎndí ndi bhǔkù Tòfilò tí kátina ale tò. Ka kirè dhu ní ndi Tòfilò rí'ì orú ngari ǒ arí'ì indrù nzínzi ǒ atdí Mùgìrikì. Kǒvò-otù ǒ, Lukà ambénà dhu òvò dǒ pbàkrístò tí rí'ì ìnzí ní Pbàyàhúdí mà Pbàyàhúdí nyú tí rí'ì tsí mà nà tò.

Ndi bhǔkù ò kǎndí dhu ní Yèsù Krístò adzì, ndàrà òrù-akpà ò tí dhu mà (1.9-11), Kàgàwà adù Hlǎ-Alafí ivì tí dhu mà nà (1-2). Ndi Hlǎ-Alafí ní ndi òbi nabhù Uvitatále tò, ràbhù Kànìsà rùndò ndi rākā kóró ngari ònǎ, ròpè ndi Yèrùsàlemà tò kigò ǒ rò, rùdà Yùdeyà tò pbìrì ò, Sàmàriyà tò pbìrì ò, ndirò ràrà àhù ìnzí ní Pbàyàhúdí-bvè màtí. Ndi bhǔkù ò ka kòtè dòyá abho nyú ale ní óyǒ uvitatále: yàrí ní Péterù (1-2), ndirò ní Pòlò (13-28).

Bhǔkù-nyìtì ka kòhù tí dhu

- Yèsù ódzì, ndàrà òrù-akpà ò dhu-dzidǒ, kàbhà ábhàlǐ rí Hlǎ-Alafí rí 'irǎ dhu nódò dhu (1.1-26).
- Yèsù dǒ Ídzì Mākūrù ùno ka kí Yèrùsàlemà tò kigò ǒ, ndirò Yùdeyà mà, Sàmàriyà mà nà tò pbìrì ǒ dhu (2.1-12.25).
- Pòlò bhà wemberè tò abhi ǒ kà rí Ídzì Mākūrù núnò Kìpurò tò pbìrì ǒ bhà tò, ndirò Gálìlayà tò pbìrì ǒ atdí dhená kigò ǒ bhà tò dhu (13.1-14.28).
- Kànìsà ǒ pbàkūrù tò wemberè tò unduta Yèrùsàlemà tò kigò ǒ (15.1-35).
- Pòlò bhà oyo rí kìsě abhi ǒ kà rí Ídzì Mākūrù núnò Pbàgìrìkì tò pbìrì ǒ bhà tò dhu (15.36-18.22).
- Pòlò bhà ìbhù rí kìsě abhi ǒ kà rí Ídzì Mākūrù núnò Èfesò tò kigò ǒ bhà tò, Àziyà-Ngba tò pbìrì ò dhu (18.23-20.38).
- Pòlò rí Ídzì Mākūrù ùno ìnè ndi ndí'ì imbi ò rǒrǒ Yèrùsàlemà mà, Kàyisàriyà mà, Rómà mà nà tò kigò ǒ dhu (21.1-28.31).

*Yèsù rí dhu ùyǎ pbìndà uvitatále tò
tdǎ ndi ndòdzí òrù-akpà ò rò dhu*

¹Tòfilò pbálé, yà angyi ma mándí indù bhǔkù ò, ma máwe Yèsù anzì kóró dhu, kùdhè indrù tò dhu mà nà, ròpè ndi dònà-kpa ò rò, ²ràrà àhù kà rǒdzì òrù-akpà ò ònǎ idho ò.

Tdũ ndi ndodzi rò, kũyá dhu Kàgàwà bhà Hlĩlǎ-Alafĩ bhà obi nĩ, yà fĩndà ndi ndóvò uvitatále tò abádhí rǒngo ònzìnà dhu dǔ. ³ Ndi ndóvè kotdũ ndi, ndàdũ ndingbè ɔve-bvũ rò dhu-dzidǔ, Yèsù itè ndi ibí otu nyú ǔ pbìndà uvitatále tò, ifo kumì idho nzínzi ǔ. Kǎnzì wò dhu ndínì inè ndi ndí'ì ípirǔ rò nyìkpóna nà dhu tó obhóngà nitè tí abádhí tò. Kǎránà dhu òvò rǔ abádhí tò òrũ-akpà ǔ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi dǔ.

⁴ Ní atdíku, atdíkpá Yèsù mà rĩ'ì ònyũ-tsùnǎ pbìndà uvitatále mànà rórò, kũyá dhu abádhí tò, ndàti: «Àpé nyìvà nyì Yèrùsalemà tó kigò ǔ rò. Pbétũ, nyòdo yà fũkũ ma móvò Àbadu Kàgàwà náakò fũkũ làkà. ⁵ Obhó tí, bàtizò nubhónà Yùwanì núubhónà bàtizò ìndrũ tò idha nĩ. Pbétũ ngúfe idho dzidǔ, nyì, nyì nyì Hlĩlǎ-Alafĩ tó bàtizò nálũ.»

Yèsù rǔdzì òrũ-akpà ò dhu

(Màt 28.18-20; Mrk 16.15-19; Luk 1.1-4; 24.33-51; Èfe 4.8-10)

⁶ Yèsù-tí ì nundu kàbhà uvitatále níivú dhu kà-tsũ, 'àti: «Ádrùngbǎlé, tí kòmbí nga ndi nyi nyì Pbàìsràyélí tó idzi nádũ abádhí-fo ò nĩ?» ⁷ Ní, Yèsù adũ dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ìnzì ní òtèkũ ndi nyũni ndi idho mà, ndi kàsũmì mànà. Àbadu náatdì ka atdíró pbìndà ádrùngbǎnga tó obi-bvũ rǔ. ⁸ Pbétũ, nyì nyabáya ádrùngbǎnga tó obi Hlĩlǎ-Alafĩ rĩfo dũkú nínganí. Ní, nyì nyadũya òngo pbàkà ngàmbi tí Yèrùsalemà tó kigò ǔ, Yùdeyà tó pbìrì ǔ, ndirò Sàmàriyà tó pbìrì ǔ, rǎrà àhũ yà adzi-tsũ náadì ndi i.» ⁹ Wò dhu ndi ndòtè dhu-dzidǔ ní ndi Yèsù náapè ndòdzì òrũ-akpà ò, àzèmbè abádhí rǎndàna rórò, àpbũ rǎrà ndiwi abádhí-nyìkpó ǔ rò*. ¹⁰ Ní, òko abádhí òko nyìkpóya ì ùdĩ 'àmbe Yèsù àránà òrũ-akpà ò ì nga nándà dǔ rórò ní ndi, òwòwũ mùdzarũ nũfǔ ròyá óyǔ ale nũuto ì abádhí-tí, ¹¹ 'adũ àtìna abádhí nĩ: «Gàlìlayà ǔ bhǎ, ádhu nyì nyòkò ɔró, nyámbe òrũ-akpà ònga nándà dǔ ní? Wò Yèsù, nzínzikũ ǔ rò ndi nìvà ndòdzì òrũ-akpà ò ale, náadũya ndi ányìrò àdhàdhì wò nyì nyàla kà rǎrà ányì dhu bhèyi tí.»

Màtiyà nóvò ka kí rùwũ Yudhà Ìskàriyotà dhu

(Zàb 133; Luk 24.52-53)

¹² Wò dhu-dzidǔ, Yèsù bhà uvitatále náadũ ì pbìrì dò rò, 'òwũ Yèrùsalemà tó kigò ò. Ndi pbìrì-ɔvò ní'ì Mizèyitunì, ndirò ndi pbìrì ì'ì íkyèrǔ Yèrùsalemà tó kigò tíró mbèmbè

* 1:9 1.9 Wò ndi dhu náanzì ndi Bètànìyà tí kátina pbanga-tí arí'ì pbìrì dǔ (Luk 24.50).

atdí kilòmětèrè tí†. 13 Ní, abádhí níitdègu òwu ùvò Yèrùsàlemà tó kigò ò, ní abádhí atsù idza, 'àdù ùpo orùná rò ka kóbhòlò ányìdzá kàluga ò. Ndi kàluga ní'ì angyinàrò màtí abádhí arí 'ùndù òná bílìnganà kàluga. † uvitatále ní'ì Péterù, Yùwanì, Yàkòbhò, Àndèreyà, Filipò, Tùmasì, Bàrtòlòmàyò, Màtayò, Yàkòbhò, Àlùfayò t'ídhùnà, Sìmonì, yà atdí dō ndì nuyénà fìyó pbìrì dō ale, ndirò Yudhà, Yàkòbhò t'ídhùnà. 14 Abádhí andu ì atdíkpá, 'òngò 'ìtsò bílìnganà atdyúya nyú nà. Ndirò, abádhí nzínzi ò ì'ì átò ní'ì Màriyà, Yèsù tsánà mà, ngàkpà vèbhále mà, ndirò Yèsù t'ádóna màná.

15 Ní atdíku, kòrí ale núundu ì mbèmbè atdí miyà dóna óyò kumì nà ale tí rò. Ní ndi nínganí, Péterù ivà ndì ndidè abádhí nzínzi ò, ndàdù àtànà: 16 «Àbanžzó, dhu àkã wà yà Hìlã-Alafí náavò Hìlã Andítá ò dhu rākã. Ádrùngbã kamà Dàwudì-otù ò, kãvò dhu angyangyi Yudhà-okú dò rò* . Ndi Yudhà ní ndì yà Yèsù òsò rówu ale tó pìkò-dòtsíró idè ale. 17 Ka ní'ì àlě nzínzi ò ale nyú, ndirò kà-kàsù ní'ì inè. 18 Kãdzi atdí inga inzà àkã otu ò ndì ndóngyè fùrangà rō. Pbétù, ndi inga ò kítsi, nyina-ndri ròpbì ndì wemberè tí adzi rō, òna rìkpà ndì, tsuna maramàrà ràdù ndèvo adzi-bvã. 19 Ní Yèrùsàlemà ò bhà kóró níri kà-rō ndì nònzì dhu, 'àdù ndi inga-òvò nóvò Àkèldamà tí ávaya ò. Àkèldamà-tì ní: <Azu tó inga.> 20 Zàburì tó bhùkù ò ka kándì dhu, kati:

<Kàbhà pbanga rōngò rùngù tí,
inzì atdí ale mà rùbhà ndì òná* .>
Ndirò kà rátina átò:

<Kàbhà kasu àbhù ka kí ngãtsi ale tò* .>

21 Yà Yèsù-owù ò àlě kùbhì ùbhi rō màná atdíkpá ale rí'ì inè, 22 ròpè ndì ndi Yèsù rí bàtizò àlě Yùwanì-fó dhu ò rò, ràrà àhù kà rōdzì òrù-akpà ò òná idho ò. Ní, dhu àkã wà àlě ròvò abádhí nzínzi ò atdí ale, ndínì àlě koko tí màná Yèsù íngbè ndì dhu tó ngàmì tí.»

23 Ní, abádhí adù óyò ale-òvò nípfò: Yòzefù mà Màtiyà nà. Yòzefù ka kanzína átò Bàrìsabà tí, ndirò itdèta tó kòvò ní'ì Yèsitò. 24 Wò dhu-dzidò, Péterù mà náadù 'ìtsò ì ràtì: «Ádrùngbále Kàgawã, nyi nyúni kóró ale-afí ò dhu. Ní, itè pé kãkã óyò ale nzínzi ò nyi nyú nyi nyòvò ale, 25 ndínì uvitatále tó kasu nonzi tí yà Yudhà úbhà ngari ò, ndàdù àrà yà pbìndà dhu tí ndì ndúni ngari ò.» 26 Nírò ní ndi Péterù mà oðhína màná náadù ngalà nóvì. Ndi ngalà adù Màtiyà

† 1:12 1.12 Wòrí ní ndi sàbatà-idhò ò ka kavi kongò ùbhi dhu-adzì nga. Pbàgìrìkí t'ávana ò ka kí kàtì «sàbatà tó otu» tí. * 1:16 1.16 Zàb 41.10 * 1:20

1.20 Zàb 69.25 * 1:20 1.20 Zàb 109.8

àlu, Màtíyà ràdù kǒkò atdí kumì dòná atdí nà ì núbhà Yěsù bhà uvitatále-bvụ nise.

2

Kàgàwà bhà Ẹlǎ-Alafí rífo Pèndèkòtè-idhò ǒ dhu

¹ Pèndèkòtè-idhò* níitdègu àkǎ, ní Yěsù ná'ù ale níí'ì atdíkpá ì àndu tsùya atdí ngari ǒ ró. ² Ní kòmbómbí, awe rǒpili ɔbi nyú nà dhu bhěyi ró'ò dhu tó wògò níri ndì òrù-akpà ò rò rífo ró, ndì dhu ràdù abádhí òkò ònà idza níra. ³ Nírò ní ndì abádhí ala kàzụ-idà-dò bhěyi rólo dhu-idà-dò ányidzá, ònángà ràdù ndùndò ròkò abádhí-dòtsíró. ⁴ Ní Kàgàwà bhà Ẹlǎ-Alafí nírá abádhí kóró, abádhí ràdù 'òpè 'òtè dhèdhèrò ale t'ávàna-tidò àdhàdhì Ẹlǎ-Alafí nítè ka fíyò dhu bhěyi.

⁵ Wò dhu rí ndònzì ònà idhò ǒ, yà adzì ǒ kóró pbirì ònà rò íwù, Kàgàwà rǒ afíya nápbǎ Pbàyàhúdì, níí'ì inè átò Yèrùsàlemà tó kigò ǒ. ⁶ Ní, wòrì wògò ì ìrì rò, ìndrù náandu ì Yěsù ná'ù ale rí'ì ró, idhò ràdù 'ùko atdídǒ ngǎtsi ale rí abádhí ìrì ávàngà nyú nóte rí ró dhu-okú dò rò. ⁷ Ní, idhò núuko abádhí atdídǒ, 'àdù àmbe àtìnà dǒ: «Hòkò! Kǒkò róte ale kóró tí obhó Gálilayà ǒ bhà nyú?» ⁸ Ní, ádhu ngǎtsi ale rí abádhí ìrì ávàngà nyú nóte rí ró ní? ⁹ Kǎkà àlě nzínzì ǒ rí'ì atdídhená ale níwù Pbàpartè tó pbirì ò rò, Pbàmedì mà Pbàèlamù mànà tó pbirì ò rò. Ndirò, ngǔkpà ale níwù Mèzòpòtamiyà mà, Yùdeyà mà, ndirò Kàpàdòkiyà mànà tó pbirì ò rò. Ngǔkpà-tsí níwù Pòtò mà Àziyà mànà tó mùlengù ò rò, ¹⁰ ngǔkpà ràdù iwu Fùrùgiyà rò, Pàfùliyà rò, Mísri rò, ndirò kyèròkyèrò Libiyà tó pbirì ǒ atdí pbanga Kùrenì tí kátina ò rò. Ndirò, ngǔkpà ale íwù Romà tó kigò mà, Krětè tó pbirì mà, Àràbiyà tó pbirì mànà ò rò. ¹¹ Atdídhena ale ní Pbàyàhúdì nyú, ndirò ngǔkpàkà ní ùgèrè tí ì nùgèrè, 'òngò Pbàyàhúdì tó somà tó Ẹyátá nífụ ale. Pbétù, àlě kí abádhí ìrì Kàgàwà anzì ádròdrǒ dhu tó màkǔrè àwě rí àlě t'ávàngà nyú ǒ ró.»

¹² Ní, idhò núuko kòrì ale, fíyò irèta riku. Abádhí ambénà dhu òngù dǒ tsùyá nzínziyà ǒ, 'àmbè àtìnà dǒ: «Wò dhu-tì nyú ní ádhu?» ¹³ Pbétù, ngǔkpà ale-tsí náambénà Yěsù ná'ù ale rúnona dhu gàyà nónzì dǒ ònzì tí, 'àdù àmbe àtìnà dǒ: «Íwà kǒkò ale òrì atdídǒ.»

Péterù rí dhu òvò ihé-yà tò dhu

* 2:1 2.1 Pbagíríkí t'ávàngà ǒ Pèndèkòtè-tì ní imbò kumì rí idhò isè idhò. Pbàyàhúdì tó mànù ǒ ka ní'ì Pásika tó mùhendù dzidǒ rí imbò kumì rí idhò isè idhò ǒ ka kònzìnà mùhendù (Law 23.15-21; Tòr 16.9-11).

14 Nírò ní ndi Yèsù bhà uvitatále tírò ì ikò atdíkpá atdí kumì dóná atdí nà ngùkpà ɔdhína mànà rórò, Péterù apè ndòvò dhu ɔrú tūna nyú nà ihé-yà tò. Kǎti: «Nyǎ Pbhàhúdí tírò, ndirò nyǎ kóró Yèrùsàlemà tó kigò ǔ nyǎ nyí'ì rò, nyìkpèlè bǐkù nyǎrì yà ma múnɔna dhu mbèyi. 15 Kòrí ale nóri nzá wò nyǎ nyírèna dhu bhèyi, àlé kòko òko ìbhù adyifò-sisì kútsingá nga tó ǔ tí nídhuní. 16 Pbéù, wò rí ndònzì dhu ní yà Kàgàwà bhà nabi Yòwelè náavò ìndrù tò dhu. Kǎti:

17 <Kàgàwà ràtina: yà adzi ǔ dhu-tsù rǐ ndòdì nínganí, ma miráya kóró ale Afídu nǎ.

Ní fùkú kpabhínzo mà vèbhínzo mànà nóongoya pbànábí tí,

Fùkú zàdhà náalaya dhu ɔnyu bhèyi ródzì dòyà dhu tó ǔfò ǔ,

Fùkú mùlà-akpá tò, madù dhu òvò ònyù ǔ.

18 Obhó tí, ndi nínganí, ma miráya pbàkà inɔ-akpá mà, pbàkà inɔ-ayí mànà Afídu nǎ,

ràdù òngo pbànábí tí.

19 Ma mɔnzíya yà inzà apèna 'ònzì angyi ìndrù-nzínzì ǔ dhu òrù-akpà-nyì rǔ,

madù wíwì ònzì yà adzi dǔ. I dhu ní'íya azu mà, kàzù mà, ndirò àpbù bhèyi ùtì ikò mànà.

20 Tdǔ wò ndi Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà idhɔ náaká rò,

adyifò núugèrèya ndi ndòngò ìnò tí,

ndirò àbǐ núugèrèya ndi ndòlù azu bhèyi.

Ndi idhɔ ní'íya ádrùngbǎ idhɔ nyú.

Ndirò, ndi idhɔ ní'íya Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù rǐ ndàvǐ kpangba òná idhɔ.

21 Nírò ní ndi Kàgàwà araya ɔvòna nànzì ìngbàtí ìli ndi ale mà nígu rǔ*.>

22 Nyǎ Pbhàsràyélí tó pbìrì ǔ bhǎ, nyǎrì yà ma múnɔna fùkù dhu. Kàgàwà nítè wà dhu ndi rópì ndi Yèsù, yà Nàzàretì tó kigò ǔ ale. Obhó tí, kòtù ǔ, Kàgàwà ónzì wà wíwì mà, yà inzà apèna 'ònzì angyi ìndrù-nzínzì ǔ dhu mànà, ndàdù ize nítè nzínzìkù ǔ. Ní nyǎ nyúni ì dhu mbèyi nyú. 23 Wò ndi ale

ka kipfo kabhù fùkú, àdhàdhì yà angyangyi Kàgàwà udhé, ndirò angyangyi kǎpí dhu bhèyi. Ní, nyǎ nyípfo ka, nyǎbhù inzà àpè Kàgàwà ùnǎ ale ròhò, 'ùtò mùsàlabhà dǔ. 24 Ka kòtdù ka, pbéù Kàgàwà ádù kabhù rìngbè ndi ɔve-bvù rò,

ndi dhu ràdù kabhù ràhù ɔve tó àpbè ǔ rò, ìmbǎ ɔve ní'ì ɔbi nà kà dǔ nídhuní. 25 Obhó tí, ádrùngbǎ kamà Dàwudi náavò dhu kòkú dò rò, ndàtì:

26 Ní fùkú kpabhínzo mà vèbhínzo mànà nóongoya pbànábí tí,

Fùkú zàdhà náalaya dhu ɔnyu bhèyi ródzì dòyà dhu tó ǔfò ǔ,

Fùkú mùlà-akpá tò, madù dhu òvò ònyù ǔ.

* 2:21 2.21 Yòw 3.1-5

«Ma mongónà Ádrùngbǎle Kàgàwà àla ɔnzìdú bìlìnganà.
Kà rǐ'ì inè idú fangà dònǎ rò, ní ùdúnga rǐ nǐ ìvi ɔɔɔ nǐ.

²⁶ Kònǐ wò dhu-okú dò rò ní ndi afidu rǐ'ì dhèdhe nà,
dhèdhe tó ɔte ràdù ì'ì idàdu dǒ.

Ndirò ma m̀nì wà dhu, ɔve-bv̀è màtì ngbòdu ràd̀ya inga
t'ódɔta nà tí.

²⁷ Ohó tí, nyi nyubhàya nǐ afidu ràdi ɔve-bv̀è.

Ndirò, nyi nyadùya nǐ ima, pb̀k̀k̀ ìlìlǎ ale-abv̀ò nyú núbhà
ròm̀ò ibhu ò.

²⁸ Nyi nyítè wà ípìr̀ngà tó otu idù,
ndirò, ɔnzìnú ma mí motù nínganí,

idhèdu níkaya ndi atdí dǒ nyú* .»

²⁹ Tdí dǒ Péterù adù àtìnà ihé-yà nǐ: «Odhídù, ma mòzè
m̀v̀ò dhu k pangba f̀k̀k̀ àlè t'ábhunà-nzìnzi, ádrùngbǎ
kamà Dàwudì-okú dò rò: kǎv̀è, kadù ndòtdù. Ndirò indo
màtì, kǎ-dzìdɔ rǐ'ì inè àlè-rábv̀ù. ³⁰ Pbétù ka nǐ'ì Kàgàwà
bhà nabi. Ní, k̀nì dhu angyangyi Kàgàwà ratsò dhu ndàti,
ndi riliya kàbhà pb̀dzukuru nzìnzi ǒ atdí ale ràdi kǎri dǒ
ádrùngbǎ kamà tí. ³¹ Ádrùngbǎ kamà Dàwudì náala ndi
nɔnzìya dhu angyangyi. Ní ndi dhu bhèyi ní ndi kǎv̀ò dhu
angyangyi Krístò níngbèya ndi ɔve-bv̀è rò dhu dǒ. Kǎti:

«Kàgàwà núubhàya nǐ ka ɔve-bv̀è.

Ndirò, kǎ-bv̀ò nóɔm̀ɔya nǐ ibhu ò* .» ³² Kàgàwà abhù wà
wò ndi Yèsù rìngbè ndi ɔve-bv̀è rò. Ní àlè'ì kóró, àlè
ní ndi dhu tó ngàm̀bì. ³³ Nírò, Kàgàwà ábhù wà ka
ròdzì òr̀ù-akpà ò, ràdù àdi f̀ndá fangà dònǎ rò. Ndirò,
kǎk̀ wà yà Àbanà akò f̀ndá làkà Ìlìlǎ-Alafí. Ní, k̀rǎ
wà mǎ kà nǐ. Wò ndi Ìlìlǎ-Alafí r̀nzina dhu ní ndi wò
nyí nyálǎna nyàdù àmbe ìr̀nà dǒ kòmbì. ³⁴ Ádrùngbǎ
kamà Dàwudì núupò nzá òr̀ù-akpà ò, pbétù kǎti:

«Ádrùngbǎle Kàgàwà náati pb̀k̀k̀ Ádrùngbǎle nǐ:

Ádì pb̀k̀k̀ fangà dònǎ rò,

³⁵ r̀rà àhù ma mí pb̀k̀k̀ òmv̀ù nábhù nyòbè dòya dhu ò* .»

³⁶ Nírò, kóró Pbàìsràyélí tó pb̀r̀ì ǒ bhà nǎkǎ ì r̀nì dhu
mbèyi nyú, Yèsù wò nyí nyábhù kutò mùsàlabhà dǒ
ale, ní Kàgàwà rábhù wà r̀ngò Ádrùngbǎle tí, ndirò
Màsiyà tí.»

³⁷ Ní, wò Péterù òv̀ò f̀iyò dhu ì ìr̀ì rò, ndi dhu náasù ihé-yà
atdí dǒ. Ní abádhí adù dhu ìvu Péterù mà ng̀kpà uvitatále
m̀nà-tsu, 'àti: «Àbanǐnzó, mǎ màkǎ m̀nzì dhu ìngbàtì?»

³⁸ Ní Péterù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyùgèrè nyí
nyúbhà f̀k̀k̀ nzerenga. Ndirò nyálù bàtizò Yèsù Krístò-òv̀ò

rõ, ndíní Kàgàwà ɔ̀bà tí fùkú nzérenga, nyǎdù kàbhà ɔ̀lǎ-
Alafí tó perè náko. ³⁹ Obhó tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà náakò
ndi làkà fùkù fùkú nzónzo mànà. Ndirò kǎkò ka átò yà ndi
ndúnzina kóró ale, yà itse arí'ì rùkú rò tò.»

⁴⁰ Péterù ɔ̀no ábhõ ngǔkpà dhu nyú tdítđõ abádhí tò,
ndíní abádhí nabhù tí rà'ù ndi ndùnò dhu, ndirò ndíní
abádhí-afí nabhù tí ròtsi ɔ̀bi. Kǎvò dhu abádhí tò, ndàti:
«Nyàbhu nyí Kàgàwà rìgǔ nyí, ìnzí nyí nyabá tí kǎkò nzére
ale tó ɔ̀fò.» ⁴¹ Wò Péterù ɔ̀nò dhu nà'ù ale kóró náadù bàtizò
à'ù kubho fíyò. Ní ndi nínnganí, Yèsù ná'ù ale-bvù níisè ndi
mbèmbè ìbhu lufù ale nǎ. ⁴² Ní i ale náapbá afíya atdíđõ,
'òngò Yèsù bhà uvitatále rǔdhèna fíyò dhu ìrì. Abádhí andu
tsùya, 'òngò òko atdíkpá, 'òngò dhu ònyè atdíkpá, ndirò
'òngò 'ìtsò atdíkpá.

Yèsù ná'ù ale nóongónà òko tí dhu

⁴³ Ɔ̀dò ɔ̀ngónà ìsì kóró ale ò, yà Yèsù bhà uvitatále rǔnzina
yà ìnzá apèna 'ònzì angyi ìndrǔ-nzínzì ɔ̀ dhu mà, abádhí
rǔnzina wíwì mànà dhu àlǎ ì í rò. ⁴⁴ Kóró ale, yà Yèsù ná'ù,
nóongónà òko atdíkpá. Ndirò, abádhí ɔ̀ngónà foyá dhu
ùlì atdíkpá kàsùya nonzi tí. ⁴⁵ Abádhí ɔ̀ngónà foyá dhu-
tsí mà foyá ongyéngá mànà núdzi, 'àdù ì ɔ̀ngyè fùrangà
núndò foyá, ngàtsi ale ràbà ka dzùnàna nyú ɔ̀nzì rádù dhu-
bvùtí. ⁴⁶ Abádhí ɔ̀ngónà tsùya àndu kóró idho ɔ̀ Kàgàwà
bhà idzá. Ndirò, abádhí ɔ̀ngónà idzàya ɔ̀nǎ ɔ̀nyè nónyè
atdíkpá dhèdhe nyú nà, ndirò atdí afíya nyú nà. ⁴⁷ Abádhí
ɔ̀ngónà Kàgàwà ìlè, kóró ale rádù abádhí ìfu. Ndirò, yà
ìnga náarúbho dhu bhèyi, Ádrùngbǎle Kàgàwà nóongónà
àrà abádhí-bvù níse rǔ yà ɔ̀wétána tí ndi nà'ù ale nǎ.

3

Péterù mà Yùwanì nà rǎ atdí ɔ̀tsòtsù ale nígǔ dhu (Kas 4.9-22; 9.32-35; 14.8-10)

¹ Atdíku, Péterù mà Yùwanì nà náava ì ndíní ì owu tí 'ìtsò
Kàgàwà bhà idza ɔ̀ rò, arùgyètdí adyifò-sisì adyíđõ nga tó
ɔ̀. ² Ní, Kàgàwà bhà idza ka kòtsù ɔ̀nǎ tsàtsù-tí, abádhí atù
òtsòtsù rórò ka kugù atdí ale. Wò ndi tsàtsù-ɔ̀vò ní'ì «Áyàya
Tsàtsù.» Bìlìngànà ka kongónà ndi ale nítdu, kiwù ìlìnà ràdì
ndi tsàtsù-tí, ràmbè mùdzùnà núnzi đõ ányì dza rótsù ale-fó.
³ Ní, wò ale itdègu Péterù mà Yùwanì nà nálǎ Kàgàwà bhà
idza rótsù ró, ní kǎdù ndòpè ndàmbe dhu ùnzì đõ abádhí-
fó. ⁴ Ní, Péterù mà Yùwanì nà núudí nyìkpóya wò ale rǔ,
Péterù rádù àtìnà kà nǎ: «Ándà pé dòkà nga.» ⁵ Ní wò ale
adù abádhí dò nga nándà atdyúna nyú nà, dhu ɔ̀dò ndi ndi
ndíní ndi ndabá tí abádhí-fó dhu-okú dò rò. ⁶ Pbétù, Péterù

adù àtìná kà nǎ: «Ma mí'ì ìmbǎ ɔ̀rò mà, ndìrò fùrangà tí kátina sùma mà nà màtí. Ìndù ma mábhùna ní fudú rí'ì dhu kèlě. Ní ma mátina ìnyi nǎ: «Nàzàreti ǒ ale Yèsù Krístò-òvò rǒ, ìvǎ nyì nyidè, nyadù ùbhi.»»

⁷ Wò dhu-dzidǒ, Péterù adù wò ale àlẹ fangà tó ɔ̀tsúna rǒ, ndìvǎ ɔ̀rù. Ní ɔ̀rò rò tí, kà-pfò mà kà-pfò-kùlità màna náadù ɔ̀bi nábà. ⁸ Ní wò ale ìbe ndì ndidè pfóna dǒ, ndàdù abhi ɔ̀pè. Àbadhi mà náadù ɔ̀tsù atdíkpá Kàgàwà bhà idza, Péterù mà Yùwanì màna nà. Ní àrà ndì ndàrà rórò, wò ale ambénà ndòbhè dǒ ɔ̀bhè tí, Kàgàwà nílè ndì ndí rórò. ⁹ Kàgàwà bhà idzá ì'ì kóró ale náala ka ùbhí rúbhi ndàdù àmbe Kàgàwà ilè dǒ ró. ¹⁰ Ní, abádhí itdègu kùnǎ yà Kàgàwà bhà idza tó «Àyǎya Tsàtsù» tí kátina tsàtsù-tí arádi ndàmbe mùdzùnà ùnzi dǒ ìndrù-fó ale tí, ní ɔ̀dò nǎsì abádhí ɔ̀, idhò ràdù abádhí ùkò atdídǒ wò ale rǒ ndì nònzi dhu-okú dò rò.

*Péterù rí dhu ɔ̀vò ihé-yà tò dhu
(Kas 2.22-36; 4.5-12; 5.30-32)*

¹¹ Wò ale náapbá ndì atdídǒ Péterù mà Yùwanì màna rǒ. Ní abádhí adù ɔ̀wu atdíkpá, 'òwù ɔ̀ko Kàgàwà bhà idza tó mbàrazà-tsinǎ. Ndi mbàrazà-òvò ní'ì «Ádrùngbǎ kamà Sòlòmònì bhà mbàrazà.» Nírò ní ndì ìndrù náadù itse, ì ràndu ì abádhí-tí, idhò ùkò ì atdídǒ dhu-okú dò rò. ¹² Ní, Péterù itdègu wò dhu àlǎ, náadù dhu ìvu abádhí-tsù ndàtì: «Nyí, Pbàisràyélí tó pbìrì ǒ bhà tírò, ádhu nyí nyàbhù nyí idhò rùkò nyí wò ale ɔ̀gù dhu-okú dò rò ní? Ndirò, ádhu nyí nyùdǐ nyìkpókù ròkǎ, nyámbe màndà dǒ fàkǎ ádrùngbǎnga tó ɔ̀bi nǎ má màbhù ka rògù dhu bhèyi ní? Ndirò ngǎtsi nǎ, Kàgàwà ózè dhu ɔ̀nzi má marí dhu-okú dò rò má màbhù ka ròpè ndùbhi dhu bhèyi ní? ¹³ Àlě t'ábhúna Àbràhamù, Ìsakà, Yàkòbhò mà tó Kàgàwà ní ndì pbìndà ìnò-akpà Yèsù Krístò, yà nyí nyípfo nyàbhù ɔ̀mvù-fó ale nòvò nàbhù rilè ndì. Nyí nyuvó nyí lǐwalì Pilatò rǒ ìnzǐ ka níkòlò tí imbi ɔ̀ rò, àzèmbè iwà àbadhi ɔ̀tdì kà-ànyǎ ndínǎ ndì ndikòlò tí rórò. ¹⁴ Nyí nyadhò yà Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ ale nyú, ndirò obhónángatále nyú, nyádù abvo ɔ̀kye arí ale nyú nábhu kíkòlò imbi ɔ̀ rò. ¹⁵ Ní ndì dhu-otù ǒ, nyí nyàbhù kohò ale ní yà ìpìrǒnga nábhu arí ìndrù tò ale nyú. Pbéttù, Kàgàwà ábhù wà ka rìngbè ndì ɔ̀vè-bvù rò. Ní má ní ndì dhu tó ngàmì. ¹⁶ Wò nyí nyálǎna ale nyí nyúni wà mbèyi nyú. Ní ka nàbhù ràbà ɔ̀bi dhu ní yà má má'ù Yèsù-òvò bhà ádrùngbǎnga tó ɔ̀bi. Yèsù ná'ù ka kí dhu nábhu ndì ka rògù atdídǒ wò nyí nyálǎna dhu bhèyi.

17 Ní àbanǎnzó, kòmbí mà m̀̀ni wà dhu wò nyí nyónzì fùkú ádròdrò ale mà̀nà Yèsù rǒ dhu, ní nyí rónzì inzà nyí nỳ̀ni nga dhu-okú d̀̀ rò. 18 P̀̀bétù, wò Kàgàwà ádu ònzìnà kà-rǒ dhu ní yà angyangyi ndì ndavò kóró p̀̀bìndà p̀̀banábì-otù ǒ dhu. Kàti p̀̀bìndà M̀̀siyà rabáya àp̀̀bè*. 19 Nírò, nyùgèrè nyí nyùbhà fùkú nzérenga, nyàdu ingo Kàgàwà-tí'ò, ndíní kàdu tí fùkú nzérenga nínò. 20 Ndi dhu bhèyi ní ndi Ádrùngbàle Kàgàwà rí nyí nyí nyàsò ònà kàsùmì nábhù rākà, ndàdu Yèsù, yà angyangyi ndì ndapì M̀̀siyà nívi rìrà fùkù. 21 Kòmbí dhu àkà kà ràdi òrù-akpà ò, ràrà àhu Kàgàwà rí kóró dhu-tsí nùgèrè r̀̀ngò ɔwátana tí ònà idho ò. Kàgàwà avò wà ndi dhu angyangyi nyú p̀̀bìndà ìlìlì p̀̀banábì-otù ǒ*. 22 Obhó tí, M̀̀sà ati: «Ádrùngbàle fùkú Kàgàwà níipfoya ima bhèyi atdí p̀̀bìndà nabì fùkù nzínziku ǒ rò. Ní dhu akáya nyòngò kà r̀̀nɔna fùkù kóró dhu níri. 23 Inzì r̀̀ngò ndi nabì r̀̀nɔna dhu ìrì ale-tse nótù Kàgàwà r̀̀ngò ádu kóró p̀̀bìndà ale nzínzì ǒ rò*.»

24 Péterù adù dhu ise átò ihé-yà tò, ndàti: «Kàgàwà bhà p̀̀banábì kóró, r̀̀pè ndì Sàmòlè rǒ rò, ràrà àhu dzina dǒ uvò kóró ngùkpà p̀̀banábì ò, náavò dhu átò ì idho ǒ ì nɔnzìya dhu dǒ. 25 Nyí ní p̀̀banábì tó inzo. Ní kòkò p̀̀bìndà p̀̀banábì-otù ǒ Kàgàwà anzì làkà ní kǎnzì fùkù. Ndirò nyí nyùngbò wà nyí Kàgàwà nà yà abhùkù mà̀nà Kàgàwà mà̀ nùngbò ì dhu-otù ǒ. Obhó tí, Kàgàwà ati Àbràhamù nì: «P̀̀bùkù p̀̀bàdzukuru-otù ǒ, ma masoya yà adzi ǒ r̀̀gànda-tsù kóró*.» 26 Ndi dhu bhèyi ní ndi Kàgàwà ìvi p̀̀bìndà inɔ-akpà Yèsù Krístò fùkù wemberè tí, ndíní nyí naso tí ndàbhu nyí nyùgèrè nyí nyùbhà fùkú nzérenga.»

4

Péterù mà Yùwanì nà nùsò ka kí, kadù dhu òngù tsùyá dhu

1 Wò Péterù mà Yùwanì nà rí dhu òvò ihé-yà tò ònà kàsùmì ǒ ní ndi p̀̀bàkùhání mà, Kàgàwà bhà idza-ngbò òdò arí sàndìrì tó ádrùngbàle ale mà, P̀̀bàsàdùkáyó mà̀nà nùuto ì ányìrò. 2 Ní, abádhí-idhè níka nzà ndì wò Péterù mà Yùwanì nà rí dhu ùdhè ihé-yà tò Yèsù ingbè ndì ɔve-bvù rò dhu dǒ rò. Ndi dhu r̀̀tèna dhu ní ìkye ùv̀̀ve ale r̀̀dù ìkye dhu, ndirò ùngbè ùv̀̀ve kutdù ì ale r̀̀dù ùngbe ɔve-bvù rò dhu. 3 Ní, abádhí adù Péterù mà Yùwanì nà nùso. Ní inga r̀̀tì nídhunì, abádhí adù Péterù mà Yùwanì nà nùlì

* 3:18 3.18 Luk 24.26-27 * 3:21 3.21 Ìsa 34.4; 51.6; 65.17 * 3:23 3.23 Tòr

18.15,18,19 * 3:25 3.25 ɔpt 22.18; 26.4

imbi ò, ràrà àhũ tsútsǎ nínganí nga ò. ⁴ Pbé̀tù, ihé-yà nzínzi ò ábhǒ ale nyú, kǒkò óyǒ ábhǎlǐ rǔdhěna ìndrǔ tò dhu nǐrǐ, náa'ú Yě̀sù, ndi dhu ràdù Yě̀sù ná'ù ale-bvũ nábhũ risě ndi, ràhũ mbě̀mbè imbò lufù ale tí.

⁵ Tsútsǎ nínganí, Pbhàyahúdí tò ádròdrǒ ale mà, pbàkùrǔ mà, Músà bhà Ƴyatá tò màlímó màna náandu ì Yěrùsàlemà tò kigò ǒ. ⁶ Abádhí náandu ì atdíkpá pbàkùhání tò ádròdrǒ ale dǒ kamà Anà mà, Kàyafà mà, Yùwanì mà, Àlìsandurù mà, ndirò pbàkùhání tò ádròdrǒ ale dǒ kámá-idzà ǒ bhà màna. ⁷ Ní, kǒkò ì nàndu ale náavi Péterù mà Yùwanì nà kiwũ nà nzínziya ò, 'àdè dhu òpè 'òngù tsùyá. Abádhí ati: «Nyǐ nyú, nyǐ nyígũ wò òtsótsù ale àdhi bhà ádrùngbànga tò ɔbi nǐ, ndirò àdhi-ɔvò rǒ?»

⁸ Ní, Kàgàwà bhà Hǐlǎ-Alafí nírá Péterù, ràdù dhu àdu abádhí tò, ndati: «Nyǐ ádròdrǒ ale mà, pbàkùrǔ màna tírò, ⁹ kònrǐ indo nyǐ nyí dhu òngù tsùkǎ wò òtsótsù ale rǒ mà mónzi ídzìnga mǐgũ ka dhu-okú dò rò. ¹⁰ Nyǐ nyákǎ nyǐni, nyǐ kóró Pbhàisràyélí tò pbiri ǒ bhà màna dhu ní, nyǐ nyábhũ Yě̀sù Krístò, Nàzàretì tò pbanga ǒ ale, kutǒ mùsàlabhà dǒ dhu. Ní, Kàgàwà ádù wà kàbhũ rìngbè ndi ɔve-bvè rò. Kòvò-okú dò rò nga ní ndi wò ale idè ɔnzikǎ ídzì rǒ rò nǐ. ¹¹ Ndi Yě̀sù ní ndi Kàgàwà bhà Andítá nóvò dhu okúna dò rò ndati:

<Yà nyǐ nyabvù igi odu, nyǐ, idza òrũ arí ale tírò,

ní ndi òngò idza-pbidò nóvò ràdù odu tí*.>

¹² Ƴgù ràdù ndàbà kòtù ǒ tí atdírò, ìmbǎ ngǎtsi ale-ɔvò rǐ'ì yà adzi ǒ atdí màtí, yà Kàgàwà ìbhò ndínì ìndrǔ ugù tí otùna ǒ nídhunǐ.»

¹³ Ní wò dhu bhěyi Péterù mà Yùwanì nà àdu dhu fíyò ìmbǎ óyá ɔdó na dhu náadù Pbhàyahúdí-bvũ ádròdrǒ anya ìtdì arí ale àbhũ idhò rùkò atdídǒ. Ndirò, abádhí asù dhu Péterù mà Yùwanì nà ràrǐ inzà inga núnì ndirò inzà dhu nǒzù ale. Ndirò abádhí asù dhu átò Yě̀sù màna arúbhi ùbhi rǒ atdíkpá ale ràrǐ ì. ¹⁴ Pbé̀tù, wò ògògù òtsótsù ale nálá ì ì nzínziya ǒ idè ró rò, abádhí rǔnɔna dhu náadù àwǐ àwǐ tí. ¹⁵ Ní, abádhí adù Péterù mà Yùwanì nà návi rùvò dhàwanǐ-dzà ò rò, 'àdè 'òpè 'àgò ì nzínziya ǒ. ¹⁶ Abádhí ambénà àtìna dǒ nzínziya ǒ: «Àlě kí kòrǐ ale ònzi ìngbà dhu bhěyi? Obhó tí, Yěrùsàlemà tò kigò ǒ bhà kóró núnì wà wò abádhí ònzi wiwì mběyi nyú. Ní, àlě kí nzi àdè ndi dhu àgò. ¹⁷ Pbé̀tù, dhu àkǎ nzà ndi dhu-òyǐ rùgà ndi kóró ale nzínzi ǒ. Àlě kàkǎ àlě risǒ abádhí ìnzǐ Yě̀sù-ɔvò nati tí tdítdǒ atdí ale-bì ǒ màtí.»

* 4:11 4.11 Zàb 118.22

18 Ní wò dhu-dzidò, kòkò ádròdrò ale adù Péterù mà návi ritsù tdítò tìya ò. Abádhí adù dhu ìso Péterù mà tò ìnzì Yèsù-òvò nati tí akekpá màtí, ndirò ìnzì dhu nudhè tí tdítò ìndrù tò Yèsù-òvò rò. 19 Pbétù, Péterù mà Yùwanì nà náadù dhu àdu abádhí tò, 'àti: «Nyòtdì pé yà anya nyí nyú tírò. Ádhu Kàgàwà-nyìkpó nòfò: tí kirì tsùkú dhu, ndirò, tí kirì tsùnà dhu? 20 Mǎ'í na ní ndi, ìnzì mǎ mǎdù iwà mǎ màla dhu mà, ndirò iwà mǎ mìrì dhu mà nóvò mǎ mí ìndrù tò dhu nùbhà.»

21 Ní, abádhí dǒ ì òrù tdítò dhu-dzidò, kòkò Pbàyàhúdì tò ádròdrò-anya ìtdì arí ale náadù abádhí ùkòlò ròwù. Í ádròdrò ale ala nzá abádhí dǒ ì í anya òtdì okúna dò rò atdí dhu mà. Obhó tí, kóró ale adù òko 'àmbe Kàgàwà ilè dǒ wò ndì nònzì dhu-okú dò rò. 22 Wò ndi Péterù mà Yùwanì nà náanzì wíwì róná 'igù ale ní'ì iwà pbìndà ato ísè ndì ròsè ìfò kumì ato dònǎ ale.

Yèsù ná'ù ale rǐ 'ìtsò Kàgàwà rò dhu

23 Í ka kùkòlò dhu-dzidò, Péterù mà Yùwanì nà náadù òwu òdhíya rǐ'ì i, 'adù yà pbàkùhání tò ádròdrò ale mà, pbàkùrù mànà nóvò fíyò dhu náwe abádhí tò. 24 Ní wò dhu ì ìrì rò, kòkò Yèsù ná'ù ale náadù 'ìtsò Kàgàwà rò, 'àti: «Ò Ádrùngbǎlé, nyi nyanzi ndi òrù-akpà mà, yà adzi mà, ádròdrò rèrù-abábá mànà òyá arí'ì kóró dhu mànà. 25 Pbùkù Hìlǎ-Alafí nǐ nyi nyabhù pbùkù ìnc-akpà, abhukà, ádrùngbǎ kamà Dàwudì ròvò dhu ìndrù tò. Kǎti:

«Ádhu wò dhu bhèyi ìnzá Kàgàwà núnì ale-tsi àva ndì nǐ? Ndirò, ádhu ìndrù òko 'àmbe ìmbǎ tìya nà dhu ùdhe dǒ ndínǐ ì onzi tí nǐ?»

26 Yà adzi ò ádròdrò ale nóbhòlò wà ì ìla t'úgyeta tò. Ndirò, kámá nádù wà 'ìrì atdíkpá, ndínǐ ì ugye tí ì Ádrùngbǎle Kàgàwà nà, pbìndà Màsiyà mànà*.»

27 Obhó tí, ádrùngbǎ kamà Hèròdè mà, lèwalì Pòtiyò Pilatò mà, ìnzì ní Pbàyàhúdì mà, Ìsràyeli tò pbìrì ò bhà mànà núndu wà ì yàrì kígò ò. Abádhí ùndu ì, ndínǐ ì ugye tí Yèsù, pbùkù Hìlǎ ìnc-akpà, yà nyi nyú nyi nyútri ale. 28 Ndi dhu bhèyi ní ndi abádhí ònzì pbùkù ádrùngbǎnga tò òbi nǐ yà nyi nyú nyi nyudhè ndirò nyi nyazè rònzì ndì angyangyi dhu. 29 Nírò kòmbì Ádrùngbǎle Kàgàwǎ, ándà pé kòkò ale rápàna 'ònzì ròká dhu. Ábhù pbùkù ìnc ròwù pbùkù òte òvò rò ìndrù tò ìmbǎ òyá òdó na. 30 Ígba òtsúnà, ndínǐ ìndrù nìgú tí, ràdù wíwì mà, yà ìnzá apèna 'ònzì

* 4:26 4.26 Zàb 2.1-2

angyi ìndrũ-nzínzì ǒ dhu mànà nónzì pbùkù Ìlǐlǎ ino-akpà Yèsù-ǒvò rǒ.»

³¹ Ní Yèsù ná'ù kǒkò ale nítdègu itsòta nító, ní yà abádhí ì'ì ì àndu ì ró nga náadù ndòpè ndivi, Kàgàwà ràdù abádhí ìra pbìndà Ìlǐlǎ-Alafí nǐ. Ní, abádhí adù 'òpè 'ùnò Kàgàwà bhà Ǔte ìmbǎ òyá odó na.

Yèsù ná'ù ale rǐ foyá dhu núlǐ atdíkpá ròngò dzùnàya ònzì dhu

(Luk 12.33; Kas 2.44-47; 2Kò 8.13-15; 1Yù 3.16-19)

³² Yèsù ná'ù ale ní'ì atdí ale bhěyi afiya mà, atdyúya mànà ò rò. Atdí ale mà abádhí nzínzì ǒ nóongónà nzǐ foná dhu àtì pbìndà dhu nyú tí. Pbétù, abádhí ongónà kóró foyá dhu núlǐ atdíkpá. ³³ Abádhí ongónà àdù Ádrùngbǎle Yèsù ingbè ndì ǒve-bvù rò dhu tó màkürù nówò ìndrũ tò ádrùngbǎ ǒbi nyú nà. Ndirò Kàgàwà ongónà àdù abádhí àso kóró atdíǒ. ³⁴ Dhu ǒtdì ndì róná ale ní'ínà mbǎ abádhí nzínzì ǒ atdí màtí. Obhó tí, inga nà ale mà kóró, idza nà ale mànà kóró, nóongónà ì dhu-tsí núdzi, 'àdù ìwu ì òngyè fùrangà nà, ³⁵ 'ùbho Yèsù bhà uvitatále-fó. ǐ uvitatále ongónà àdù ndì fùrangà núndò kóró ale tò, ngǎtsi ale ràbà ka dzùnàna ònzì ràdù dhu-bvùtí.

³⁶ Ndi dhu bhěyi tí, Yòzefù tí kátina atdí Mèlawì ní'ì inga nà. Ka nǐ'ì Kipurò tí kátina pbìrì ò ka kugù ale. Yèsù bhà uvitatále ongónà àdù kànzi átò Bàrnabà tí. Bàrnabà-tì ní ìndrũ-afí òpè arí ale. ³⁷ Ní kǎbhù pbìndà inga kodzì, ndàdù ìra ndì fùrangà nà, ndìrà àbhù nà Yèsù bhà uvitatále-fó.

5

Ànàniyà mà pbìndà tsibhále Sàfirà nà rǒ ndì nanzì dhu
(Tòr 23.21-23; 2Ká 5.20-27; Kas 4.35-37)

¹ Pbétù, Ànàniyà tí kátina ale mà níiri ì pbìndà tsibhále Sàfirà nà 'àbhù fiyó inga kodzì. ² Ní, Ànàniyà idyi ndì inga ka kodzì róná fùrangà-ròrò fìndà, iwà pbìndà tsibhále ùnì átò rórò. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù àrà ndì fùrangà-go àbhù Yèsù bhà uvitatále-fó. ³ Ní Péterù ivú dhu Ànàniyà-tsù, ndàti: «Ànàniyǎ, ádhu nyi nyàbhù pfòmvo Sitanì rìrà afínu nǐ? Nyi nyùtrǎ Kàgàwà bhà Ìlǐlǎ-Alafí, nyadù inga nyi nyàbhù kodzì rò nyi nyàbà fùrangà-ròrò nídyi indù. ⁴ Ìnzá nyi nyàpè ndì inga àbhù kodzì rò, ka nǐ'ì t'óbhó pbùkù? Ndirò, iwà màtí nyi nyàbhù ka kodzì rò, nyi nyòngyè fùrangà nǐ'ì t'óbhó pbùkù kèlě? Ní, ádhu nyú nyi nàbhù nyonzì dhu wò dhu bhěyi? Nyi nyùnò nzá tìtò ìndrũ tò, pbétù nyi nyùnò ka Kàgàwà tò.»

⁵ Ní wò Péterù ùnò dhu ndì ndìrì rórò tí, Ànàniyà nńtsi obvò, ndàdù òvè dòtsí. Ní kóró ale, wò Ànàniyà rǒ ndì nònzì dhu nìrì ò ɔɔo isí atdíǎ. ⁶ Wò dhu-dzidǎ, kpabhínzo adù iwu, 'àkpòrò Ànàniyà-abvò-ngbò mberù* ò, 'adù òwu òtdànà.

⁷ Mbèmbè ìbhù adyifò-sisì tí Ànàniyà òvènà ró adyifò-sisì ùdà rórò ní ndì, kàbhà tsibhále, Sàfirà náatsù tǎtǎdǎ Péterù mà-tí'ò. Kùni nzà p̀b̀indà ale rǒ ndì nònzì dhu. ⁸ Ní, Péterù ivú dhu kà-tsù, ndàti: «Éno pé! Tí nyí nyàbhù inga kodzì róná fùrangà-bvu yà?» Ní, Sàfirà adù dhu àdu ndàti: «Hì! Ka ní wò.»

⁹ Ní Péterù adù àtìnà Sàfirà nǐ: «Nyí nyàdù nyírì ìngbà dhu bhèyi p̀b̀ukù ale nà, nyòwù Kàgàwà bhà ìlǎlǎ-Alafí nyú nútra? Àndà! Kònǐ p̀b̀ukù ale òtdù òwù kpabhínzo rǐtsù kòkò dǎ. Ní, abádhí rǐ abvònu ìtdù átò, 'òwù òtdànà.» ¹⁰ Úró rò tí, Sàfirà nńtsi gbùò obvò Péterù-ònzì, ndàdù òvè dòtsí. Ní, idza ì itsù rò, kpabhínzo adù Sàfirà òtù iwà òvè ró, 'adù kǎ-bvò ìtdù, 'òwù òtdànà átò yà kàbhà ale ì òtdànà ró.

¹¹ Ní, ɔɔo nńsì atdíǎ kànìsà ò, wò Ànàniyà mà Sàfirà nà rǒ ndì nònzì dhu ì ìrì rò.

Yèsù bhà uvitatále rǐ andì nà ibí ale nígǔ dhu

¹² Yèsù bhà uvitatále náanzì ábhǒ wíwì mà, yà inzà apèna 'ònzì angyi ìndrù-nzínzì ò ábhǒ dhu mànà ìndrù nzínzì ò. Ndirò, Yèsù ná'ù ale kóró nóongónà 'àndu bìlìnganà. Abádhí ongónà òko atdíkpá «Ádrùngbǎ kamà Sòlòmònì bhà mbàrazà» tí kátina mbàrazà-tsìnà. ¹³ Ndirò, yà inzà Yèsù ná'ù ale nzínzì ò, atdí ale mà nóongónà nǐ ndòm̀vù ndàngbò ndì abádhí nzínzì ò. P̀b̀étù, ìndrù ongónà àdù àm̀be Yèsù ná'ù ale ilè dǎ atdíǎ. ¹⁴ Ábhǒ kpabhále mà vèbhále mànà nóowúnà Ádrùngbǎle Yèsù à'ù rǒ, ndì dhu ràdù àrà ka ná'ù ale-bvu àbhù rǒ risè ndì atdíǎ.

¹⁵ Ní, ìndrù nóowúnà andì nà ale númbà rǒ 'iwù nà ngudhà ò. Abádhí owúnà ì ale núlì rǒ ròyì fiyó ara mà fiyó ótdù mànà dǎ, ndínǐ Péterù rǐda ányìrǒ ònà kàsùmì ò, àbadhi-sisì nyú mà náara tí ndìbvù rǒ atdí ale dǎ màtí. ¹⁶ Ábhǒ ale nyú nóowúnà iwu rǒ andì nà ale nà, nzére-alafí náarávu ròyá ale mànà yà kyèròkyèrò rǐ'ì Yèrùsàlemà tó kigò-tí p̀b̀anga ònǎ rò. Ní ì ale owúnà ùgù rǒ kóró.

Yèsù bhà uvitatále núsǒ ka kǐ, kadù dhu òngù tsùyá dhu (Ìsa 65.13; Kas 4.5-12; 12.3-11; 18.20)

* 5:6 5.6 Ndi mberù-tidò ní'ì abvo-ngbò t'ákpòròta tò tí ka kapì.

17 Wò dhu-dzidǒ, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà, yà ì ì'ì mànà atdíkpá Pbàsàdùkáyó tó mùtù nzínzì ǒ ale mànà, náambénà Yěsù bhà uvitatále rǎnzina dhu-adhà ònzì dǒ atdíǒ. 18 Ní abádhí adù Yěsù bhà uvitatále àbhù kusǒ, kùdò kóró ale tó imbi-dzà ò. 19 Pbétù kùbhingá nǎ, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà atdí màlàyikà náadù ìrà imbi-dzà-tsù núpfo, ndàdù Yěsù bhà uvitatále àbhù rùvò iri. Ndirò, ndi màlàyikà adù àtìnà abádhí nǎ: 20 «Nyòwu nyìkò Kàgàwà bhà idzá, nyàdù ípìrǒnga-òwétá dǒ róte kóró màkǎrù nóvò ìndrǔ tò.» 21 Ní, Yěsù bhà uvitatále adù 'ìvà bhòtsungá nyú, 'òwù Kàgàwà bhà idza ò, 'adù 'òpè ùdhe dhu ìndrǔ tò.

Pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà mà, yà ì ì'ì mànà atdíkpá ale mànà níwù ùvò rò, abádhí adù Pbàyàhúdì-bvǔ ádròdrǒ-anya ìtdì arí pbàkùrǔ-tsù àndu. Ndirò, abádhí adù sàndìrì àvi ròwù Yěsù bhà uvitatále ùgù, 'ìwù nà imbi ò rò. 22 Ní imbi-dzà ò ì ìwù ùvò rò, kǒkò sàndìrì adù nzá ì uvitatále òtù abádhí ka kùdò ònà kàluga ò. Ní abádhí adù 'àdu anya t'ítàtì t'ále-tí'ò, 'adù dhu òvò fǐyò, 'àti: 23 «Mǎ mòwù ùvò imbi-dzà-li'ò, ní mǎ mòtù ndi imbi-dzà-tsù mběyi nyú ka kùpbì ró. Ndirò, sàndìrì ní'ì inè fǐyó ngari ǒ tí ì ìkò ró. Pbétù, mǎ mìtdègu tsàtsù ùpfo, ní mǎ màdù nzá atdí ale mà nótù kàluga ò.»

24 Ní wò Kàgàwà bhà idza-ngbò òdò arí sàndìrì tó ádrùngbǎle mà, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mànà nítdègu wò dhu ìri, ní abádhí-dò ò nga adù ìkù tí ìku. Ní abádhí adù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nzínziya ǒ, 'àmbe àtìnà dǒ: «Ádhu nyú wò ndi nònzì kǒkò ale-rǒ?» 25 Nírò ní ndi atdí ale itò ndi, nditsi àtìnà kǒkò ádròdrǒ ale nǎ: «Nyèri dhu! Kǒkò nyí nyàbhù kusǒ, kùdò imbi ò ale rǎ'ì Kàgàwà bhà idzá ì ìkò, 'àmbe dhu ùdhe dǒ ìndrǔ tò ró.»

26 Ní, sàndìrì tó ádrùngbǎle mà, ròná ngǔkpà sàndìrì mànà náawù Kàgàwà bhà idza, ndínǎ ì ugu tí Yěsù bhà uvitatále 'ìwù nà anya t'ítàtì t'ále-ònzì. Pbétù, abádhí nǔlùú nzá ì uvitatále òbi nǎ ìwù nà, ìndrǔ rǎdù 'ùbvù odu nǎ dhu-òdò ònzì ì 'í dhu-okú dò rò.

27 Wò dhu-dzidǒ, sàndìrì abhù Yěsù bhà uvitatále rìwù ùvò ádròdrǒ anya ìtdì arí ale-ònzì. Ní, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà náadù ndòpè ndòngù dhu abádhí-tsù, ndàti: 28 «Mǎ mísǒ wà nyí ìnzì nyí nyowu tí dhu ùdhe rǒ wò ale-òvò rǒ. Ní, nyàndà pé nyí nyónzì dhu: Yèrùsàlemà tó kigò ǒ bhà nùlè wà ùlè tí fǐyò nyí nyúdhèna wò ale dǒ dhu nǎ. Ndirò nyí nyòzè nyífo wò ale-azù dòkà átò!» 29 Ní Péterù mà ngǔkpà uvitatále mànà náadù dhu àdu kà tò, 'àti: «Àkàkà dhu tí kifù Kàgàwà ùnò dhu, ndirò tí kifù ìndrǔ ùnò dhu? 30 Nyí ní ndi nyí nyàbhù Yěsù kutǒ mùsàlabhà dǒ ròvè, kadù

òtdùnà. Pbétù, abhúka tó Kàgàwà nábhu wà ka rìngbè ndì òve-bvù rò. ³¹ Ndirò, Kàgàwà àbhu wà ka ròdzi òrù-akpà ò, ndàdù àbhunà ràdi findá fangà dònǎ rò. Kǎbhu ka ràdi Kamà tí ndirò Ɔgùba tí, ndíní otu nabhù tí Pbàìsràyélí tò rùgèrè ì, 'ùbhà fíyó nzérenga, ràdù ùbàta tó otu àbà. ³² Mǎ ní ì ì nónzì dhu tó ngàm̀bì. Ndirò, Kàgàwà ùnò dhu ìfǎ arí ale nírá kǎrì ní pbìndà Ɔlǎlǎ-Alafí ní ì dhu tó ngàm̀bì átò.»

³³ Ní wòrì ɔte ì ìrì rò, ádròdrò anya ìtdì arí ale náakò atdíđ, 'àdù dhu òzè ndíní ì abhù tí Yèsù bhà uvitatále kòkyè. ³⁴ Pbétù, abádhí nzínzì ǒ Gàmàliyeli tí kátina atdí Mùfàrisayò ní'ì inè. Ndi ale ní'ì Músà bhà Ɔyátá tó màlimò, ndirò ka ní'ì atdíđ kóró ale arífǎna ale. Ní, kǐvǎ ndì ndidè ɔrú ádròdrò anya ìtdì arí ale nzínzì ǒ, ndàdù Yèsù bhà uvitatále àvi kipfo iri ákě kàsùmì tí. ³⁵ Ní kǒkò uvitatále ùvò iri dhu-dzidò, kǎdù dhu òvò ádròdrò anya ìtdì arí ale tò, ndàti: «Nyí Pbàìsràyélí tó pbìrì ǒ bhǎ, nyàndà nga mbèyi kǒkò ale rǒ nyí nyápàna nyǒnzì dhu nà. ³⁶ Kòní, tdèku tí Tèwudhà nívǎ ndì, ndàrà ndàti rǒ ádrùngbǎle tí, mbèmbè ìfo miyà ale ràdù 'òdhò owùna ǒ. Ní ka kòhò ka, yà kà-tsù dhu ná'ù ale ràdù 'ìfàlà, wò abádhí ìtsò dhu ràdù inè.

³⁷ Tèwudhà-dzidò, Gàlilaya tó pbìrì ǒ atdí ale, Yudhà tí kátina nívǎ ndì ndi dhu bhèyi tí yà ìndrù òzè ka kí ònǎ kàsùmì ǒ, ihé-yà ràdù 'òdhò owùna ǒ. Pbétù, ka kòhò ka rò, yà kà-tsù dhu ná'ù ale nádù 'ìfàlà átò. ³⁸ Ní kòmbí ma mátina nyí ní: «Nyùvò kǒkò ale tó dhu ò rò. Nyàbhà abádhí ròwù. Wò abádhí ùdhe ì ɔnzi tí dhu mà, wò abádhí rǒnzina dhu mànà ní'ina gukyè ìndrù ò rò àhù dhu tí, ní ì dhu rìnè ìtírò. ³⁹ Pbétù, ì dhu apé ì'ì Kàgàwà nyú ùdhè ndì ndonzi tí dhu tí, ní nyí nyí nzi ì dhu àbhù rìnè. Nyàndà nga mbèyi! Akye nyí nyowuna nyòtù Kàgàwà nà nyí nyí nyùgye ró.» Ní kǒkò ádròdrò anya ìtdì arí ale náadù wò Gàmàliyeli òvò fíyò dhu ìrì.

⁴⁰ Abádhí adù uvitatále àvi ritsù tiya ò. Ní idza abádhí ìtsù rò, ì ádròdrò ale adù abádhí àbhu kǎvi, 'àdù dhu ìsò fíyò ìnzí Yèsù-òvò nati tí tdítđ ìndrù nzínzì ǒ. Wò dhu-dzidò, ì ale adù abádhí ùkòlò, ròwù. ⁴¹ Ní Yèsù bhà uvitatále uvò kòrì ale-ònzí rò dhèdhe nyú nà, ì ka kòzè iwà àkǎ 'àbà àpbè Yèsù-òvò-okú dò rò ale tí nídhuní. ⁴² Ndirò, Kàgàwà bhà idza ǒ màtí, idzàya ònǎ màtí, abádhí ùbhà nzá kóró idhò ǒ ì 'í dhu ùdhè ìndrù tò dhu. Ndirò abádhí ùbhà nzá Yèsù rǎrì Másiyà dhu tó Ídzi Mǎkùrè nóvò ì 'í ìndrù tò dhu.

6

Yèsù bhà uvitatále dzùnà ònzì róngo àrèbhù ale nóvò ka

kí dhu

(Uvt 18.13-26; 1Ti 3.8-13)

¹ Kǒkò ì idhò ǒ, Yèsù bhà ábhàlǐ-bvụ náadì ndàrà ndise rǒ. Ní yà Pbàgìrìkí t'ávàna òte arí Pbàyàhúdì* náadù 'òpè 'ònù yà ávaya nyú nóte arí Pbàyàhúdì† nǐ, fíyó abvo-ayí rǒwu ùdzò tí ùdzo rǒ bìlìnganà ònyè ùndo ka kí ìndrù tò ònà kàsùmì ǒ dhu-okú dǒ rò. ² Ní, atdí kumì dòná óyǒ nà Yèsù bhà uvitatále náandu Yèsù bhà ábhàlǐ-tsù kóró, 'àdù àtìnà nǐ: «Ínzá dhu àkǎ àlé rùbhà Kàgàwà bhà ǒte ùno àlé kí ìndrù tò dhu ònyè-okú dǒ rò. ³ Nírò àbanǐnzó, dhu àkǎ nyòvò àrùbhù ale nzínziku ǒ, ndínǐ mǎ madù tí ndi kasu àbhu foyá. † ale àkǎ ì'ì ídzi mùtso nà ale tí, Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí írǎ ale tí, ndirò dhu-ǒnga t'óvòta núnì ale tí. ⁴ Ndi dhu bhèyi ní ndi kàsùka nádu ì'ì ìndrù dǒ mǎ mí mǐtsò dhu mà, Kàgàwà bhà Ídzi Mākùrù ùno mǎ mí ìndrù tò dhu mànà dhu kèlě.»

⁵ Ní, wò dhu adù Yèsù bhà ábhàlǐ-nyìkpó nófò kóró. Ní, abádhí avò Stìfanù ádrùngbǎ a'uta nà ale, ndirò Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí írǎ ale mà, Filipò mà, Pòròkòrò mà, Nìkànòrà mà, Timonì mà, Pàràminà mà, Nìkùla mànà. Nìkùla ní'ì Àtìyòkiyà tó kigò ǒ ale‡, yà Pbàyàhúdì tó somà ò ndi nùgèrè ale. ⁶ Wò dhu-dzidǒ, abádhí adù kǒkò ì òvò ale nítè Yèsù bhà uvitatále tò. Nírò ní ndi Yèsù bhà uvitatále adù 'ìtsò ǒtsúya ì ùlì abádhí dò-tsíró rórò.

⁷ Wò ndi kàsùmì ǒ, Kàgàwà bhà ǒte adù ndànga atdídǒ ìndrù nzínzi ǒ. Ndirò, Yèsù bhà ábhàlǐ-bvụ náadù àdi ndàrà ndise rǒ atdídǒ Yèrùsàlemà tó kigò ǒ, ibí pbàkùhání mà ràdù Yèsù ná'ù átò.

Stìfanù òsò ka kí dhu

⁸ Kàgàwà nírá Stìfanù pbìndà ídzinga mà, pbìndà ádrùngbǎnga tó obi mànà nǐ. Ní, kǎránà yà inzá apèna 'ònzì angyi ìndrù-nzínzi ǒ dhu mà, wìwì-abábá mànà nónzì rǒ ìndrù nzínzi ǒ. ⁹ Ní ngúfe ale, yà «Íno-kàsù ǒ rò ka kùkòlo ale» tí kátina unduta-dzà ǒ ale nzínzi ǒ, náadù 'òpè 'àgò ì kà nà. † ale ní'ì Kùrenì tó kigò ǒ Pbàyàhúdì, Àlìsàndùriyà tó kigò ǒ Pbàyàhúdì, Kìlikiyà tó kigò ǒ Pbàyàhúdì, ndirò Àziyà tó mùlengù ǒ Pbàyàhúdì. ¹⁰ Pbétù, abádhí anzi nzá Stìfanù lèmà, kí'ì dhu-ǒnga t'óvòta tó màgèzì nà, ndirò Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí ambénà kùndà dǒ kà rǒte rò nídhunì. ¹¹ Nírò ní ndi abádhí adù ìndrù nódzi fùrangà rǒ ndínì ì ale ǒvo tí dhu 'àti: «Mǎ mírì wò ale nzère nyú rí dhu ùno Músà nǐ ndirò Kàgàwà nǐ ró.» ¹² Abádhí adù dhu itsu ihé-yà mà, pbàkùrù

* 6:1 6.1 † ale ka kanzínà átò Èlènístè tí. † 6:1 6.1 †-tsí ní'ì Pbàèbràniyà.

‡ 6:5 6.5 Ka kanzínà ka átò pròzèlìtè tí.

mà, Músà bhà Ƴyátá tó màlímó mànà-dò ò, ndíní dhu nìvà tí Stìfanù rǒ. Nírò ní ndi abádhí alú ka 'òsò, 'àdù òwu nà, 'òwù ùvò nà ádròdrǒ anya ìtdì arí ale-ònzí. ¹³ Abádhí adù òwu títò dǒ rí Stìfanù òbhù ale nà átò ànyì, ndíní ka nòbhù tí 'àti: «Ínzí ndi ndí ndìngyě rórò, wò ale náarí dhu ùnò nzére nyú àlě tó Kàgàwà bhà ìlǐlǎ idza nǐ, ndirò Músà bhà Ƴyátá nǐ. ¹⁴ Mǎ mírì wà ka ìtí rátina: Yēsù, Nàzàretì tó kigò ǒ ale rǎrǎ Kàgàwà bhà idza nùgòlò, ndàdù yà Músà ùbhà àlě tò àlě tó màndu nùgere.»

¹⁵ Ní, wò anya t'ítàtà-idzà ǒ ì'ì ale kóró núudí nyìkpóya Stìfanù rǒ, 'àdù kà-nyì àla Kàgàwà bhà màlàyikà-nyì bhěyi rólo ró.

7

Stìfanù rǐ dhu òvò ìndrǔ tò anya t'ítàtà-idzà ǒ rò dhu

¹ Wò dhu-dzidǒ, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà nívù dhu Stìfanù-tsǔ, ndàti: «Wò dùnú ka kùnò dhu tí obhó dhu?» ² Ní Stìfanù adù ɔte ɔpè, ndàti: «Abádhù ndirò adódù, nyìri yà ma múnɔna fùkù dhu. Ádrùngbǎnga tó awáwè nà arí'ì Kàgàwà náavi ndi àlě t'ábhunà Àbràhamù tó Mèzòpòtamiyà tó pbìrì ò kà rǐ'ì rórò, tdǔ kǎra àdi Hàranì tó pbìrì ò rò. ³ Ní, kǎti Àbràhamù nǐ: «Fvà nyì fùkù pbìrì ǒ rò, ndirò fǔ-dzá-bhà nzínzì ǒ rò, nyarà yà indù ma mítèna pbìrì ò.»

⁴ Ní Àbràhamù ivà ndi Kàlìdeyà tí kátina pbìrì ǒ rò, ndàrà àdi Hàranì. Àbràhamù t'ábanà óvè dhu-dzidǒ, Kàgàwà adù Àbràhamù àbhù rìvà ndi Hàranì rò, ràrà àdi yà kòmbí nyí nyí'ì òná pbìrì ǒ. ⁵ Ní ndi pbìrì ǒ, kǎbhù nzá atdí adzi mà, ndirò pfǒna-owù kǐlì róngà bvùtí ngarí-ngba mà kà tò. Pbéù, kǎkò wà làkà Àbràhamù tó ndàti, àbhǔ ndi rabhùya ndi pbìrì kà tò pbìndà pbàdzukuru mànà. Kǎnò wò dhu ìmbǎ Àbràhamù arí'ì atdí ngbángba nà màtí rórò. ⁶ Kàgàwà ati yà dhu bhěyi: «Pbàkù pbàdzukuru nóowuya òko ngǔkpà ale tó pbìrì ò. Ànyì, ka kabhùya abádhí róngò ìnò tí, kadù àvu ròyá, ràrà àhù ifo miyà atò tí.» ⁷ Kàgàwà ati átò: «Ma mítdiya ndi anya nyǎbhǔ òyá ale rǐ nyǒngò ìnò tí pbìrì ǒ ale-dǒ. Ndi dhu-dzidǒ ní ndi, ma mabhùya abádhí rùvò ndi pbìrì ǒ rò, rìwǔ òko, 'òngò ima núle yàrí ngarì ǒ rò.» ⁸ Wò dhu-dzidǒ, Kàgàwà adù kpabhínzò-ònzǐnga òbhòlò ka kí dhu nídi ize tí ndíní Àbràhamù mànà ì ungbò ì dhu nitè tí. Ndi dhu bhěyi ní ndi, Ìsakà ka kùgù rò, Àbràhamù abhù kònzǐnga kòbhòlò àrù rí idhò isè idhò ǒ. Ìsakà anzì dhu ndi dhu bhěyi tí idhùnà Yàkòbhò-rǒ,

Yàkòbhò ràdù kònzì ndi dhu bhëyi tí atdí kumì dòná óyò nà idhúna, àlě t'ábhúna-nzìnzì rǒ.

⁹ Adòyà Yòzefù-adhà ònzi ì arí dhu-okú dò rò, ì àlě t'ábhúna-nzìnzì náabhù ka Mísri tó pbìrì ǒ bhà ròdzi. Pbétù, Kàgàwà ì'ì inè atdíkpá kà nà. ¹⁰ Ní, kǎdù kàbhù ràrà ùda rǒ ndi ndábàna kóró àpbè ònǎ. Ndirò, Kàgàwà abhù ka ràbà idzinga Mísri tó pbìrì ǒ ádrùngbǎ kamà Fàrawù-ònzì, ndàdù dhu-ònga t'òvòta tó mǎgèzì àbhù kà tò. Ní, Fàrawù adù Yòzefù ìlì Mísri tó pbìrì ǒ lèwalì tí. Ndirò, kǎdù kàlì ádrùngbǎle tí pbìndà idzá kóró dhu-dǒ.

¹¹ Wò dhu-dzidǒ, àgǎyì núsí Mísri tó pbìrì ǒ ndirò Kànanà tó pbìrì ǒ màtí. Ndi dhu ní'ì ádrùngbǎ àpbè nyú. Ndirò, àlě t'ábhúna rǐ ì ónyuna dhu mà àbà ró nga mà ní'ì ìmbǎ. ¹² Ní, Yàkòbhò itdègu inè ònyù rǐ'ì Mísri dhu ìri, náadù àlě t'ábhúna* nóvì, ròwù wemberè tó abhi nǐ ànyì*. ¹³ Joyce rí abádhí tó abhi nísè ànyì abhi ǒ, Yòzefù adù nditè abádhí tò abádhí t'ádòná nyú tí. Nírò ní ndi ádrùngbǎ kamà Fàrawù adù Yòzefù mǎ-dzá-bhà núni átò. ¹⁴ Wò dhu-dzidǒ, Yòzefù adù àbanà Yàkòbhò mà, kóró fǐ-dzá-bhà mànà návi riwù òko Mísri tó pbìrì ò. F ale-bvè kóró ní'ì àrùbhù kumì dòná imbò nà ale. ¹⁵ Ní, Yàkòbhò adù òtse Mísri. Àbadhi mà, pbì inzo àlě t'ábhúna mànà náawù uvè ànyì. ¹⁶ Ka kadúnà òwu abádhí-abvò númbà rǒ, kiwù ùtdùnà Sikemù tó pbìrì ò, yà àlě t'ábhunà Àbràhamù náadzi fùrangà rǒ Hèmorà bhà inzo-fó ihu ò.

¹⁷ Ní, yà Àbràhamù tò Kàgàwà akò làkǎ rǎkǎ ònǎ kàsùmì níitdègu ndindù, ní àlě tó ale-bvè núsé ndi ndòtrò atdídǒ Mísri tó pbìrì ǒ. ¹⁸ Nírò ní ndi yà inzá Yòzefù núni ádrùngbǎ kamà náanyù idzi Mísri tó pbìrì dǒ. ¹⁹ Ní ndi ádrùngbǎ kamà núutrá àlě tó ale, ndàdù àvu àlě t'ábhúna rǒ. Kǎdù abádhí ùtù átò rùbhǎ foyá nzónzo ndínì uvè tí. ²⁰ Wò ndi kàsùmì ǒ ní ndi, ka kugù Músà. Músà ní'ì atdídǒ áya, ndàdù Kàgàwà-nyìkpó òfò ngbángba. Ní ka kadò ndi Músà tó ngbángba ìbhù àbì tí àbanà bhà idzá. ²¹ fyanà itdègu Músà tó ngbángba ùbha, ní ádrùngbǎ kamà Fàrawù t'ívanà adù kidyì, ndàrà ìvinà pbìndà ngbángba nyú bhëyi. ²² Ní ànyì-dzá, ka kudhè Mísri ǒ bhà tò ka karúdhèna dhu-tsí-tidǒ kóró Músà tò, àbadhi ràdù ì'ì ádrùngbǎnga tó obi nyú nà òtèna ǒ, ndirò kàsùna ǒ màtí.

²³ Ní atdiku, ìfò kumì atò nà ndi ndí'ì rórò, Músà núudhé dhu ndi rǎkǎ ndàrà adóna Pbàisràyélí nándà. ²⁴ Ní, kǎtù abádhí nzínzì ǒ atdí ale ròná Mísri ǒ atdí ale rǎvu ró. Ní, kǎzè ndisǒ kà-rǒ dhu. Ní, adòná-rǒ dhu ndi ndutsè tí, kǎdù

* 7:12 7.12 F àlě t'ábhúna ní'ì kàbhà inzo. * 7:12 7.12 Joyce 42-45

wò Mísri ǒ ale nóhò òho tí. ²⁵ Kǎti dhu ùnǎ adóna Pbaìsràyélí rǎ dhu ùnǎ, Kàgàwà rívi ndi ndì, ndínǎ ndì nduwè tí ì ino-kàsǔ ǒ rò dhu tí. Pbéù abádhí adù nzá ndi dhu ùni.

²⁶ Tsútsǎ nǎnganí, Músà atù óyǒ Pbaìsràyélí 'òngbù rí ró. Ní kǎzè ndùkòlo abádhí-ǒnga ròkò màrùngà ǒ. Ní, kǎti abádhí nǎ: «Àbanǎnzó, nyǎ ní atdí ǒdhi! Ní ádhu nyǎ nyávu rùkú nyǎ-tírò nǎ?» ²⁷ Pbéù, yà ǒdhinà rǒ rúbhi àvu rǒ ale níidzi Músà, ndàdù àtìnà nǎ: «Ádhi ndi inyí nǎli dòkà kamà tí? Ndirò ádhi ndi nyí nǎli ndínǎ nyí nyongó tí ànyàka ùnò?» ²⁸ Nyí nyòzè tí nyohò ma yà inzi nyí nyóhóná Mísri tó pbìri ǒ ale dhu bhéyi?» ²⁹ Ní, wò dhu ndi ndìrì rò, Músà akù dòtsí, ndàrà àdi Pbàmìdìyani tó pbìri ǒ. Ányì kǎdhì kpabhá nzónzo ǒyò.

³⁰ Ifò kumì ato dzidǒ, Kàgàwà bhà màlàyikà náavi ndi kà tò Sinayi tí kátina pbìri-akpà tí aríì rùngù ǒ, kàzu rǒrù róná inzi rógbe rǒrò kǐdzùmbà ǒ. ³¹ Ní idho núuko Músà atdíǒ wò dhu ndi ndàla rò. Pbéù, yà ndi ndóndri ndínǎ ndi ndandá tí dhu mbéyi rò, Músà iri Ádrùngbǎle Kàgàwà-tù wò kàzu ò rò róte ró. ³² Kǎti: «Ima ní abhúnù tó Kàgàwà. Ima ní Àbràhamù mà, Ìsakà mà, Yàkòbhò mànà tó Kàgàwà.» Ní, ǒdò nǎ ndi ndívi dhu-okú dò rò, Músà adù nzá ndòmùvù ndàndà ndi kàzu-dònga mà tdítǒ. ³³ Wò dhu-dzidǒ, Ádrùngbǎle Kàgàwà adù àtìnà kànǎ: «Èwa pfǒnu rǒ kàyitò, wò nyí nyidè ró nga ní ìlǐlǎ ngari nídhunǎ. ³⁴ Obhó tí, ma màla wà pbàkà ale rábàna Mísri tó pbìri ǒ bhà fò àpbè! Ndirò, ma mìrì wà abádhí rǎ 'ùhǔ tí dhu. Ní, ma mìfò wà òrù-akpà ò rò, ndínǎ ma mìpfo tí abádhí ndi àpbè ǒ rò. Ní, írà! Kòmbí ma mí nyovi Mísri.»

³⁵ Stìfanù adù dhu òvò tdítǒ, ndàti: «Wò ndi Músà Pbaìsràyélí adhò angyinǎ rò. Abádhí ati kànǎ: «Ádhi ndi inyí nǎli dòkà kamà tí? Ndirò ádhi ndi nyí nǎli ndínǎ nyí nyongó tí ànyàka ùnò?» Ndi Músà kèlè ní ndi Kàgàwà adù òvìnà ràrà kamà tí, ndirò Pbaìsràyélí ùkòlǒ rí ino-kàsǔ ǒ rò ale tí. Kǎtè ndi kà tò pbìndà màlàyikà-otù ǒ, yà inzi rógbe rǒrò kàzu rǒrù róná kǐdzùmbà ǒ. ³⁶ Ndi Músà ní ndi, Pbaìsràyélí nìpfo Mísri rò, yà inzà apèna 'ònzì angyi indrù-nzínzì ǒ dhu mà, ize mànà nónzì ndi ndí dhu-otù ǒ. Kǎnzì i dhu Mísri tó pbìri ǒ «Òlòlù ádrùngbǎ rèrù» tí kátina ádrùngbǎ rèrù ǒ, ndirò rùngù ǒ ifò kumì ato ǒ. ³⁷ Ndi Músà kèlè ní ndi dhu navò Pbaìsràyélí tò ndàti: «Kàgàwà níipfoya ima bhéyi atdí pbìndà nabì fùkù nzínzìkù ǒ rò.» ³⁸ Pbaìsràyélí àndu tsùya rùngù ǒ rò, kǒngónà ndi ide àlè t'ábhúna mà nzínzì ǒ yà Sinayi tó pbìri dò rò rí dhu òvò fǐndà Kàgàwà bhà màlàyikà mànà. Kǎkò ndi ípirǒnga tó ǒte, ndàdù ùdàna

àlě tò. ³⁹ Pbéù, àlě t'ábhúna náazè nzá 'ifú Músà rǔnɔna dhu. Abádhí ongónà kà-tsǔ dhu àsà àsa tí, atdyúya ràdù ì'ì ndínì ì adù tí ì Mísri tó pbìrì ò.

⁴⁰ Ní atdíku, abádhí ati Àrǒnì† nǐ: <Mǎ mǎni nzá yà Mísri rò mǎ nábhǔ mǔvò Músà rǔ ndì nǐpè yà kǎrà ì dhu. Ní, óbhòlo mǎngǔ-nzo-wòyǔ* fǎkà, ndínì ka kongó tí ànònà kambe òwu dǔ nà angyi fǎkà.> ⁴¹ Ní abádhí abhòlò ìkyì-ngba-wòyǔ, 'adù ìzǎ tó perè ùbì ndi sànamǔ-ngba-ònzì. Ndirò abádhí anzì mǔhendù dhèdhe nyú nà ndi ìtírò ì óbhòlò dhu-okú dò rò. ⁴² Ní, Kàgàwà ǔgèrè dzinà-dò abádhí tò, ndùbhà róngò àmbe òrù-akpà-nyì rǔ dhu nǔle dǔ, Kàgàwà bhà pbànábí tó bhǔkù ò ka kandí dhu bhèyi. Ndi andítá átì:

<Ìsràyeli ǔ bhǎ,

yà rǔngù ǔ nyì nyónzì ìfò kumì ato ǔ, nyì nyúbì tí ùbì ìzǎ tó perè ɔnzidú?

Ndirò, nyì nyúbho tí ùbhò ngǔkpà dhu-tsí tó perè idù?

⁴³ Inzá akǔkpá màtì! Pbéù nyì nyúbhì Mòloki‡ bhà hemè nánò rǔ,

nyǎdù òwu fǎkú mǎngǔ-ngba Rèfanì§ bhà alali-wòyǔ nánò rǔ.

Ì dhu-wòyǔ nyì nyabhòlò ndínì nyì nyongó tí ùlenà.

Ní, ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mí nyǎbhǔ kumbà nyì, karù nyì nà àrù tí Bàbelì tó pbìrì ònǎ*.>

⁴⁴ Rǔngù ǔ ì ì'ì nínganí, àlě t'ábhúna ní'ì ìnè Kàgàwà rǔ'ì nzínziya ǔ dhu ìtè rí hemě-dzà nà. Ndi idza ka kupe àdhàdhì yà Kàgàwà nyú nítè ka Músà tò òná ófò ǔ. ⁴⁵ Olunǎ rò, abáya adù ndi hemě-dzà ùdà àlě t'ábhúna-fò'ò. Ndirò, Yèsuwà arí 'ùnda òná kàsùmì ǔ, àlě t'ábhúna náadù kidyi 'iwǔ nà yà òyá ale Kàgàwà ábhǔ 'òdì pbìrì ò. Ndi hemě-dzà náadì abádhí nzínzi ǔ, rǎrà àhǔ ádrǔngbǎ kamà Dàwudi bhà kàsùmì ò. ⁴⁶ Dàwudi tò Kàgàwà ìtè pbìndà ìdzìnga atdíđ. Ní Dàwudi adù rǔsà ònzì ndínì ndi ndòbhòlo tí adita tó ngari àlě t'ábhuna Yàkòbhò bhà Kàgàwà tò*. ⁴⁷ Pbéù, idza òsì adù Kàgàwà tò ale ní Sòlòmòní†. ⁴⁸ Pbéùngàtì, yà kóró dhu dǔ arí'ì Kàgàwà náarí nǔ òdì ìndrǔ-òtsú asì idza ǔ. Wòrì ní ndi Kàgàwà bhà nabì nǔnɔ dhu, ndàtì:

⁴⁹ <Òrù-akpà ní pbàkà tombi,

ndirò yà adzi ní pfǒdu ùlǐ ma marí dòná dhu.

† 7:40 7.40 Àrǒnì ní'ì Músà t'ádònà drǔngbǎ. * 7:40 7.40 Uvt 32.1-6 ‡ 7:43

7.43 Mòloki ní Kànanà ǔ bhà tó mǎngǔ-ngba. § 7:43 7.43 Rèfanì ní Mísri ǔ

bhà ongónà ùlenà alali-ɔvò. * 7:43 7.43 Àmò 5.25-27 * 7:46 7.46 Atdídhena

andítá rǔ kàtì Yàkòbhò bhà pbàdzukuru tò ka kí idza òsì dhu tí. † 7:47 7.47

Ndi Sòlòmòní ní'ì ádrǔngbǎ kamà Dàwudi t'ídhunà.

Ní íngbà tí ìlì ndì idza ndi idù nyí nyósìna?
Ndirò íngbà tí ìlì ndì ngari ndi ma mádù maso ònà?

⁵⁰ Tí obhó ọ́súdu ndi i dhu ñabhòlò kóró*?»

⁵¹ Stìfanù adù àtìnà tditdò: «Nyí atdidò dọya ídzò alé, ndirò afiya mà b́ya mànà nùtsì Kàgàwà rǒ alé, bìlìnganà nyí nyarí nzi Kàgàwà bhà Ẹlǎ-Alafí rǒvona fákù dhu ìri. Nyí nyí dhu ònzi abhúku bhéyi! ⁵² Ádhi pbá ale ndi Kàgàwà bhà pbànábi nzinzi ọ́ inzà abhúku ávu róná? Abádhí akyè yà angyangyi dhu navò Obhónángatále rǐrà dhu dǒ ale. Nyí ní ndi nyí nyípfo ndi Obhónángatále nyábhù òmvù-fó. Ní kòmbí, nyí nyòngò wà ka nahò ale tí. ⁵³ Ndirò, nyí nyábà Kàgàwà bhà Ẹyátá kàbhà màlàyíkà-otù ọ́, pbétù, nyí nyádù nzá ndi Ẹyátá nífu.»

Stìfanù ùbvù ka kí odu nǐ rǒvè dhu

⁵⁴ Anya t'ítàta-idzà ọ́ ì'ì ale nítdègu wò Stìfanù ùnò dhu ìri, ní abádhí akó atdidò, 'àdù kúya àtri Stìfanù-okú dò rò, nàwí rǐ 'òri nídhuní. ⁵⁵ Pbétù, Kàgàwà bhà Ẹlǎ-Alafí ìrà ndi dhu-okú dò rò, Stìfanù adù ọ́rù-akpà ò nga àndà. Ní ányì, kǎla Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù, ndàdù Yèsù àla Kàgàwà bhà fangà dònǎ rò idè ró. ⁵⁶ Ní, Stìfanù adù àtìnà: «Ma mí ọ́rù-akpà-li'ò àlǎ ndi nàngbe ró. Ndirò, ma mí Ìndrù t'ídhùnà nǎlǎ Kàgàwà bhà fangà dònǎ rò idè ró.»

⁵⁷ Ní, wò dhu nìrì ale níidù ikù nà kóró, 'àdù ọ́súya-kpò nùfó b́ya-bhu ò akyè ì irina kà rǎvona dhu tditdò nǐ. Abádhí nǎalà ì atdíkpá kàdò, 'òdì ì kà-dǒ, ⁵⁸ 'àdhà ka 'ípfo iri kigò ò rò, 'àdù kòpè 'ùbvù odu nǐ ndíní ọ́vé tí. Wò dhu tó ngàmbi tí ì'ì ale, nùuwa ròyá mùdzarù 'ùlì Sǎwúlò tí kátina kpatsìbhíngba-pfò tí. ⁵⁹ Yà odu nǐ ka kí ndùbvù ònà kàsùmì ọ́, Stìfanù ambénà ndìtsò dǒ, ndàti yà dhu bhéyi: «Ádrùngbǎlé Yèsù, ákǒ afidu!» ⁶⁰ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndòkò ọ́dyàna dǒ, ndàdù òkù ọ́rú tǔna nyú nà ndàti: «Ádrùngbǎlé, àpé nyozú wòrì nzérenga abádhí dǒ.»

Wò dhu ndi ndòrì rórò ní ndi, kà-afí nǎadù ìtdě atdidò.

8

¹ Sǎwúlò adù dhu òlè òlè tí kǒkò Stìfanù nòhò ale tò.

Sǎwúlò rǎvu Kànìsà rǒ dhu
(Yùw 6.70; Kàs 11.21; Fìl 1.12)

Wò Stìfanù ka kòhò ònà idho ọ́ tí, ka kapè kavu atdidò kànìsà rǒ Yèrùsàlemà tó kigò ọ́. Ní, Yèsù nǎ'ù ale uvò Yèrùsàlemà rò, 'ìfàlǎ ì Yùdeyà tó pbìrì mà Sàmàriyà mànà ònǎ. Pbétù, Yèsù bhà uvitatále kèlě nǎadù 'ùbhà v́ya dǒ rò

* 7:50 7.50 Ìsa 66.1-2

Yèrùsàlemà tó kigò ǒ. ² Kàgàwà bhà Ɔyátá ífũ arí ngũkpà ale náadè Stìfanù-abvò idyì 'òwù òtdùnà, 'àdè kòdzì atdíǒ.

³ Pbéù, wò ndi kàsùmì ǒ tí, Sáwúlò náazè ndùgolo kànìsà. Ní ndi dhu-okú dò rò, kálú idza tsùnà rǒ ndàrà ùtsù rǒ òyà, ndàdè ànyì-dzá ndì ndòtù Yèsù ná'ù kpabhále mà vèbhále màrà nípfo ɔbì nǐ, ndàrà àwàrà imbi-dzá ò.

⁴ Kigò ǒ rò ì nífàlà ale núubhì dhèdhèrò ngari ònǎ, 'àmbe Kàgàwà bhà Ídzi Màkürù núnò dǒ indrũ tò.

Filipò rǐ Kàgàwà bhà Ídzi Màkürù núnò Sàmàriyà tó pbìrì ǒ dhu

⁵ Ndi dhu bhěyi ní ndi, Filipò* náawú Sàmàriyà tó pbìrì ǒ atdí kigò ò, ndàrà dhu òvò indrũ tò Màsiyà dǒ. ⁶ Ní, ihé-yà náapbà afiyya atdíkpà Filipò rǎnɔna dhu rǒ, kà rǎrà ònzìnà rǒ wìwì-òyì ì ìrì, 'àdè ì dhu nála nyìkpóyya nyú nǐ dhu-okú dò rò. ⁷ Obhó tí, nzére-alafí nóowúnà ùvò rǒ ádrùngbǎ ikũ nà yà ì arávu rǒyá ábhǒ ale nyú ò rò. Ndirò, ábhǒ ale kǎkà ngbǒyya úve, ndirò òtsótsù, nóowúnà ùgu rǒ. ⁸ Ní, ndi dhu abhè indrũ-idhè rìka ndì atdíǒ ndi kigò ǒ.

⁹ Wò ndi kigò ǒ, Sìmonì tí kátina atdí ale ní'ì inè. Ndi ale ní'ì màzítale. Kǒngónà Sàmàriyà ǒ bhà àbhũ idhɔ rùkɔ atdíǒ. Ndirò, kǒngónà àdè ndàtì ndìtìrò ádrùngbǎle tí. ¹⁰ Ní kóró ale, nzónzo mà, ádròdrǒ ale màrà nóongónà afiyya àpba atdíǒ kà rǎnɔna dhu rǒ. Abádhí adúnà òwu àtìnà rǒ: «Yàrí ale ní Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó ɔbì, yà <Ádrùngbǎ ɔbì> tí ka karátina.» ¹¹ Abádhí apbá afiyya kà rǒ dhu ní, angyíta tí kǒpè ndì, ndàrà indrũ àbhũ rǒ idhɔ rùkɔ atdíǒ pbìndà màzì ǒ ndì ndónzina dhu-okú dò rò dhu. ¹² Pbéù, indrũ níitdègu Filipò rǎnɔna fǐyò òrè-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi tó Ídzi Màkürù mà, Yèsù Krístò dǒ Ídzi Màkürù màrà ná'ù, ní abádhí àdè bàtizò àlɛ Filipò-fó. † ale ní'ì kpabhále mà vèbhále màrà. ¹³ Ní, Sìmonì náa'ù dhu átò, ndàdè bàtizò àlɛ. Wò dhu-dzidǒ, kǎdè ndàpba atdíǒ Filipò rǒ. Ndirò, wìwì mà, inzà apèna 'ònzì angyì dhu màrà dhu ndì ndàla rò, idhɔ adúnà àrà kùkò rǒ atdíǒ nyú.

¹⁴ Ní, Yèrùsàlemà tó kigò ǒ ì nòtù Yèsù bhà uvitatále níitdègu iwà Sàmàriyà ǒ bhà ní'ì Kàgàwà bhà Ɔte 'àdè à'unà dhu ùnǐ, ní abádhí adè Péterù mà Yùwanì nà nóvì ròwù ànyì. ¹⁵ Ní, kǒkò óyò uvitatále nówù ùvò Sàmàriyà tó pbìrì ò rò, abádhí itsò ì ndi pbìrì ǒ Yèsù ná'ù ale dǒ ndíní Kàgàwà bhà Ɔlǎ-Alafí nabá tí. ¹⁶ Obhó tí, abádhí ì'ì bàtizò

* 8:5 8.5 Filipò ní yà Yèsù bhà uvitatále dzùnà ònzì ongó tí ka kavò àrùbhè ale nzínzì ǒ atdí ale (Kas 6.5).

kèlě ì álǔ Ádrùngbǎle Yēsù-ovò rǒ, 'àdù ì'ì inzǎ Kàgàwà bhà Ẹlǎ-Alafí àpè ifo nzínziya ǒ atdí ale dǒ màtí ró. ¹⁷ Ní, Péterù mà Yùwanì nà núulì ọtsúya abádhí dǒ, ràdù Kàgàwà bhà Ẹlǎ-Alafí àbà.

¹⁸ Ní, Simonì itdègu ìndrù àbà Kàgàwà bhà Ẹlǎ-Alafí kǒkò óyǒ uvitatále ùlì ọtsúya dòyá rò dhu nǎlǎ, ní kǎdù fùrangà àbhù Péterù mà Yùwanì mànà tò. ¹⁹ Kǎdù àtìnà abádhí nǐ: «Nyibho wò nyí nyí'ì nà ádrùngbǎnga tó ọbì-tidò átò idù, ndínì ọtsúdu ma mǐlì dòná ale nóongó tí Ẹlǎ-Alafí nábà átò.» ²⁰ Pbéttù, Péterù adù dhu àdu kà tò, ndàtì: «Nyí nyàkǎ tsèkù ròtdì ì kóró wò pbùkù fùrangà mànà, nyi nyàtì dhu fùrangà rǒ ka kǎdù yà tírǒrò Kàgàwà arábhùna dhu òdzì dhu tí nídhunì. ²¹ Nyi nyí'ì ìmbǎ nyi nyábàna ndirò nyi nyónzina yà mǎ mónzina dhu ò dhu nà, ìmbǎ afínù rǐ'ì tǔmbà tí Kàgàwà-ònzì nídhunì. ²² Nírò, úgèrè nyi nyabhà wò pbùkù nzére irèta. Ndirò, ìtsò nyi Ádrùngbǎle Kàgàwà rǒ, ndínì kǔbà tí wò afínù ò rǐ'ì nzére irèta indù, àkǎkǎ nǐ. ²³ Obhó tí, ma màla wà afínù ògyè tí dhu, ndirò ma màla wà nzérenga ùtsì afínù tí dhu.» ²⁴ Ní, Simonì adù àtìnà Péterù mà Yùwanì mànà nǐ: «Nyìtsò nyí nyí-tírò dùdú Ádrùngbǎle Kàgàwà rǒ, ìnzì wò nyí nyúnona dhu nóonzi tí ndì rùdú.»

²⁵ Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà Ọte tó obhóngà ì ìtè, 'àdù òvònà ìndrù tò dhu-dzidǒ, Péterù mà Yùwanì mànà náadù òwu Yèrùsàlemà tó kigò ò. Abádhí adúnà òwu Kàgàwà bhà Ídzì Mǎkùrù núndò rǒ ìndrù tò yà ì úda òna nǎ Sàmàriyà tó pbìrì ǒ ibí pbanga ònǎ.

Filipò mà rǐ 'òtù Ètìyòpiyà tó pbìrì ǒ atdí ádrùngbǎle nà dhu

²⁶ Wò dhu-dzidǒ, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà màlàyikà náavò dhu Filipò tò, ndàtì: «Ívǎ nyi iró rò, nyarà mùsùngú dò, yà Yèrùsàlemà tó kigò ò rò ráwù ndàrà Gǎzà tí kátina kigò ò otu ò. Ndi otu ǒ ìndrù arí nzì ùbhi gbòkà.»

²⁷ Ní ànyìrǒ rò tí, Filipò ivà ndì ndàrà ànyì. Ní otu ǒ, kǎtù Ètìyòpiyà tó pbìrì ǒ atdí ale. Ndi ale ní'ì àmǎ†, ndirò ka ní'ì Ètìyòpiyà tó pbìrì ǒ tsìbhá ádrùngbǎ kamà, Kàndakè‡ tí kátina bhà kóró malì dǒ ádrùngbǎle. Ní, kǔbhìnà ndàdu rǒ Yèrùsàlemà tó kigò ò ndì ndàrà Kàgàwà ùle ìnǎ rò, ²⁸ ndámbe àrà dǒ pbìndà, yà mùhàgù arádhana gèrègèrè-tidò ǒ. Ndi gèrègèrè ò kǎdì, ndàdù àmbe yà Kàgàwà bhà

† **8:27** 8.27 Angyè Ungbòta ò, Àmǎ-tì ní pbànowí dǒ ádrùngbǎle. Ọyo rí kisè nǐ, àmǎ-tì ní onzinànga óvè ale, ndirò ngǎtsi nǐ ọbì nǐ ka kóhò onzinànga ale (1Ká 22.9; 2Ká 9.32; Ẹst 1.12; Yèr 38.7; Mát 19.12). ‡ **8:27** 8.27 Kàndakè ní Ètìyòpiyà ǒ ádròdrǒ vèbhá kámá-ovò, àdhàdhì Fàrawù ní'ì Mísri ǒ kámá-ovò dhu bhèyi.

nabi Ìsayà náandí dhu òzù dǒ. ²⁹ Ní wò ndi kàsùmì ǒ ní ndi, Kàgàwà bhà Ìlilá-Alafí ati Filipò nǎ: «Índrǐ nyi íkyèrǒ nyú wò gèrègèrè-tí.» ³⁰ Ní, Filipò adù òku tsàkàtsàkà, ndàrà àhù wò gèrègèrè-tí, ndàdù wò Ètìyòpiyà tó pbirì ǒ ale ìrì Kàgàwà bhà nabi Ìsayà andí dhu òzù rí ró. Ní, Filipò ivú dhu kà-tsù, ndàti: «Wò nyi nyózùna dhu àlǔ tí àlǔ dùnù?» ³¹ Ní, wò ale adù dhu àdu Filipò tò, ndàti: «Ìmbǎ ndi dhu-tì àwě rí idù ale ì'ì rò, kà rádù dùdu àlù ìngbà dhu bhěyi?» Wò dhu-dzidǒ, kǎdù Filipò àvi rùpò ràdi tiná gèrègèrè ò. ³² Wò ndi kǎmbénà òzùnà dǒ Andítá ò ngari ní yà dhu bhěyi rátina: «Kǐli ndì yà òzènà ka kowu tí ka kówu nà tàmà bhěyi.

Àdhàdhì ikána àze ka kǐ tàmǎ-ngba náarínè ìnzǐ ndàpfò tsùna mà dhu bhěyi,

kǐnè ìnzǐ ndàpfò tsùna mà.

³³ Ka kazù nzá ka dhu tí, ndirò ka katdì nzá kà-ànyǎ ndi anya nyú àkǎnà kòtdì dhu bhěyi.

Ádhi pbá ale ndi, kàbhà pbàdzukuru dǒ dhu naweya,

iwà ka kadù kàbhà ípirǒnga níwi yà adzi ǒ rò nídhunǐ*?»

³⁴ Ní wò Ètìyòpiyà ǒ ale adù dhu ivu Filipò-tsù, ndàti: «Ma màtdè nyi ìtdè tí! Ádhi nyú ndi wò Kàgàwà bhà nabi rǐ dhu àwě dóná? Kà t'óte dóná ndítírò, ndirò kà t'óte vurò ale dǒ?»

³⁵ Ní Filipò adù òte òpè, ndòvò Yèsù dǒ Ídzi Màkǔrù kà tò wò ndi Andítá tó ngari ǒ rò tí. ³⁶ Ní otu ǒ ì ówu rórò, abádhí awù ùvò idha rǐ'ì ònà ngari ǒ. Ní, wò Ètìyòpiyà ǒ ale adù dhu ivu Filipò-tsù ndàti: «Kànǐ idha rǐ'ì ìnè iró! Ní ádhu ndi ndùvo rádù rùdú ìnzǐ ma malú tí bàtizò funú?»

³⁷ [Ní Filipò adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Nyi nyapé Yèsù à'u atdí afínù nyú nà, ní nyi nyádù bàtizò àlù àlǔ.» Ní wò ale adù àtìnà Filipò nǎ: «Ma mà'ù wà dhu Yèsù Krístò ràrǐ Kàgàwà t'Ídhùnà.»]

³⁸ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù gèrègèrè àvi kòdi rí ale ràlǔ ridè. Ní, abádhí adù ofo idha ò óyǒ rò Filipò mànà, Filipò rádù bàtizò àbhù kà tò. ³⁹ Ní, idha ò rò ì ùvò rò, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà Ìlilá-Alafí adù Filipò òdyi ndàrà nà, ìnzǐ Ètìyòpiyà ǒ ale rádù àlanà tdítǒ. Pbéttù, wò ndi Ètìyòpiyà ǒ ale náadù fíndá otu ùngù, ndàmbe àrà dǒ ádrùngbǎ dhèdhe nyú nà.

⁴⁰ Wò dhu-dzidǒ, Filipò adù àrà ndòtù Àzòtò tí kátina kigò ò. Kǎdù àdi ndàrà Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù núnò rǒ ìndrù tò yà ndi ndúda ònanǎ kigò ǒ, ndàrà àhù nà Kàyisàriyà tó kigò ò.

* 8:33 8.33 Ìsa 53.7-8

9

Yěsù rǐ Sáwúlò ànzi owùna nungu tí dhu
(Kas 22.6-16; 26.12-18)

¹ Wò ndi kàsùmì ǒ, Sáwúlò tí kátina ale azè dhu ní ndàvu Ádrùngbǎle Yěsù bhà ábhàlǐ rǒ, ndínǐ uvè tí. Ní kǐvà ndì, ndàrà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà bhà. ² Kǎrà bhàrwà àkò kà-fó, ndínǐ ndì ndarana tí ìtènà rǒ Dàmàsikì tó kigò ǒ unduta-dzà ǒ ádròdrǒ ale tó. I bhàrwà ní'ì rusa nífà rǐ kà tò rùsǒ ndi kigò ǒ kà rǒtùna Ádrùngbǎle Yěsù bhà otu nungǔ arí ró kpabhále mà vèbhále màná, ndùmbà, ndàrà nà àdrà-mbí dǒ ka kùsǒ rórò Yèrùsàlemà tó kigò ǒ. ³ Ní, otu ǒ kà rǎrà rórò, íkyèrǒ kòdì Dàmàsikì ndì ndotsú tí rórò ní ndì, awáwù nísí òrù-akpà ǒ rò, ndàtdyi ka atdíró. ⁴ Ní, Sáwúlò itsi obvò, ndàdù atdí ale-tù ìrì, ràti: «Sáwúlò, Sáwúlò, ádhu nyi nyávu rùdú nǐ?» ⁵ Ní, Sáwúlò adù dhu ìvu kà-tsǔ, ndàti: «Ádrùngbǎlé, inyi nyú ní àdhi?» Ní wò ale-tù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Íma ní Yěsù, wò nyi nyávu rùdú rò. ⁶ Ní, ívà nyi nyotsù kigò ǒ. Ányì nga ní ndi ka kǐ nyi nyàkǎ nyonzi dhu nóvò indù nǐ.» ⁷ Kǒkò Sáwúlò mà rùbhi òwu rǒ màná atdíkpá kà t'ódhína níkò, idho rùkò ì, ìnzǐ 'adù tsùya mà náfò. Abádhí ambénà ale-tù kèlè níri dǒ, pbétù ìnzǐ 'adù ndi ale mà nála. ⁸ Ní, Sáwúlò ivà ndì obvò rò, ndidè. Kǎngbe nyìkpóna, ìnzǐ ndàdù inga àla akekpá màtí. Ní, kà t'ódhína adù kàlù ɔtsúna rǒ 'òwùnà, 'òwù ɔtsùnà Dàmàsikì tó kigò ǒ. ⁹ Ányì, kǎnzì ìbhu idho ìnzǐ ndì ndí inga àlǎ rórò. Ndirò kǎnyù nzá dhu mà, ìnzǐ ndàdù dhu mà nómvè.

¹⁰ Wò ndi Dàmàsikì tó kigò ǒ, Yěsù bhà atdí ábhàlǐ, Ànàniyà tí kátina ale ní'ì inè. Ní, Ádrùngbǎle Yěsù avi ndì kà tò onyu rǒdzì kàdò dhu bhèyi dhu tó ɔfò ǒ, ndànzi ka ndàti: «Ànàniyà!» Ní Ànàniyà adù dhu àdu ndàti: «Ádrùngbǎlé, kànǐ ima iró.» ¹¹ Ní, Ádrùngbǎle Yěsù adù àtìnà kànǐ: «Ívà nyi nyarà yà <Túrútúrú idè ngudhà> tí kátina ngudhà ǒ, nyadù ɔtsù Yudhà tí kátina atdí ale bhà idza. Ndirò nyádù nyivú Sáwúlò, Társò tó kigò ǒ ale ányì-dzá-bhà-tsǔ. Obhó tí, ndi ale rǐ'ì inè ndìtsò ndì ndí ró. ¹² Ndirò, kà tò ma mòvò wà dhu onyu bhèyi rǒdzì kàdò ɔfò ǒ, màti: Ànàniyà tí kátina ale rǎrǒtsù ányì idza, ndàdù ɔtsúna ùlì kà-dǒ, ndínǐ kǎdù tí ndòpè ndàla nga tdítdǒ.» ¹³ Ànàniyà adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ádrùngbǎlé, ma mírì wà ábhǒ ale nyú wò ale bhà dhu àwě rí ró. Ndirò ma mírì wà Yèrùsàlemà tó kigò ǒ kǒnzì inyi ná'ù ale rǒ kóró nzére dhu. ¹⁴ Ndirò, iró

kìrà nà ádrùngbǎnga tó obi ní pbàkùhání tó ádròdrǒ ale àbhụ kà tò, ndíní kùsò tí ọ̀vònu rǒ rí 'ìtsò ale.»

15 Pbétù, Ádrùngbǎle Yèsù adù àtìnà Ànàniyà nǐ: «Àrà yà ma mòvì nyi i. Mà mòvò wà wòrí ale kàsùdu nonzi tí: kà rǐ ọ̀vòdu àbhù ròtò ndì kóró ìnzì ní Pbàyàhúdì mà, kóró ádròdrǒ kámá mà, kóró Pbàìsràyélí mànà nzínzì ọ̀. 16 Ndirò ima nyú, ma mí okúdu dò rò kà rǎbàna àpbè nítè kóró kà tò.» 17 Ní, Ànàniyà adù ndìvà, ndàrà Yudhà bhà idza. Ní ànyì, kùlì ọ̀tsùna Sǎwúlò dǒ, ndàdù àtìnà nǐ: «Àbaningba Sǎwúlò, Ádrùngbǎle Yèsù àvi ndì indù otu ọ̀ àzú nyi nyírà rórò. Ní kivi ma tinu ọ̀ ndíní nyi nyala tí inga tdítǒ, Kàgàwà bhà Ịlílá-Alafí ràdù nyira.»

18 Ní uró rò tí, ìbhè-kélé bhèyi ì nùlì dhu náadù 'ùpba Sǎwúlò-nyìkpó ọ̀ rò, Sǎwúlò ràdù ndòpè ndàla nga tdítǒ. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù àrà bàtizò àlụ. 19a Nírò ní ndì kǎnyù dhu, ndàdù obi àbà tdítǒ.

Sǎwúlò rǐ Kàgàwà bhà Ídzi Mǎkǎrù núnọ̀ ìndrù tò Dàmàsikì tó kigò ọ̀ dhu

19b Sǎwúlò mà náadù òko ngúfe idho tí atdíkpá ábhàlì mànà Dàmàsikì tó kigò ọ̀. 20 Ní ànyìrǒ rò tí, kǎdù ndòpè ndàrà dhu ọ̀vò rǒ ìndrù tò unduta-dzà ọ̀ rò, ndàrà àtìnà rǒ, Yèsù rǎrǐ Kàgàwà t'Ídhùnà. 21 Ní, wò dhu nìrì ale kóró náko rǒ idho aránà atdíǒ. Abádhí adúnà ọ̀wu àtìnà rǒ: «Hòkò! Tí obhó yàrí ale nyú yà Yèsù-ọ̀vò rǒ ì nìtsò ale rǒ arúbhi àvu rǒ Yèrùsàlemà tó kigò ọ̀? Ndirò kìrà àzú okúna dò rò dhu tí obhó ndíní ndì ndusó tí i ale, ndàrà nà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale-fò ọ̀?»

22 Pbétù, Sǎwúlò adúnà àrà dhu ọ̀vò rǒ abádhí tò obi nyú nà. Ní, Dàmàsikì tó kigò ọ̀ ì nòtù Pbàyàhúdì rǎdùna kà tò dhu adúnà àrà àwí rǒ àwí tí yà Sǎwúlò rǐ dhu ìtè kpangba Yèsù rǎrǐ Másiyà rò.

23 Ní, ábhǒ idho nyú dzidǒ, Pbàyàhúdì adù 'ìrì ndíní ì oho tí Sǎwúlò. 24 Pbétù, Sǎwúlò adù abádhí ìrì ì dóná dhu ùnì angyangyi. I Pbàyàhúdì ambénà kigò tó tsátsù ọ̀dò dǒ adyìbhengá nǎ ndirò kùbhingánǎ màtí, ndíní Sǎwúlò rǎhụ rò, 'adù tí kòhò. 25 Ní, wò dhu ì ìrì rò, Sǎwúlò bhà ábhàlì adù àbadhi ìdì kùbhingá, 'ìpfo ìrì póló ọ̀, imbi rǒ ka kòsò sǎngǎ-yà-ba ọ̀ rò, rǎwù kigò-ngbò ka kákpòrò nǐ kàlì-kuti rǒ.

Sǎwúlò rǐ ndàdù Yèrùsàlemà tó kigò ọ̀ dhu

26 Sǎwúlò itdègu àrà àhụ Yèrùsàlemà tó kigò ọ̀, ní kǎmvù ndì ndòtsù Yèsù bhà ábhàlì nzínzì ọ̀. Pbétù, ì ábhàlì adù kǒdò ọ̀nzì ọ̀nzì tí, ìnzá ì à'ù dhu, iwà kà rùgèrè ndì, ndòngò Yèsù bhà ábhàlì nyú tí dhu-okú dò rò. 27 Ní, Bàrnabà tí

kátina atdí ábhàlì náadù Sávùlò ìdyì, 'òwùnà atdíkpá Yěsù bhà uvitatále-tí'ò. Ní, kǎdù ìngbà dhu bhěyi mǎtí Sávùlò ála Ádrùngbǎle Yěsù, Dàmàsìkì rǎrà otu ǒ dhu mà, ndirò àdhu mà ndi Ádrùngbǎle Yěsù òvò kà tò dhu màná dhu àwe abádhí tò. Ndirò, Bàrnabà adù ìngbà dhu bhěyi mǎtí Sávùlò ùnò Yěsù-òvò rǒ, ìmbǎ òná ɔdó na Dàmàsìkì tó kigò ǒ bhà tò dhu àwe átò kóró abádhí tò. ²⁸ Ányìrǒ rò tí ní ndi, Sávùlò mà náadù òko atdíkpá Yěsù bhà uvitatále màná, 'àdù òwu ùbhi rǒ kóró ngari òná Yèrùsàlemà tó kigò ǒ. Kǎdúnà àrà dhu òvò rǒ Ádrùngbǎle Yěsù-òvò rǒ ìmbǎ òná ɔdó na. ²⁹ Sávùlò mà adúnà òwu 'òtù rǒ átò yà Pbàgìrìkì t'ávàna òte arí Pbàyàhúdì màná, 'àdù àmbe 'àgò dǒ abádhí màná. Pbétù, kǒkò ì Pbàyàhúdì adúnà òwu dhu ònzì rǒ, ndínì ì oho tí ka. ³⁰ Ní, wò dhu ì ìrì rò, Yěsù ná'ù ale adù kùndà, rǎrà Kàyisàriyà tó kigò ò. Ányìrǒ rò, abádhí adù kàbhù rǎrà Tǎrsò tí kátina kigò ò. ³¹ Wò ndi kàsùmì ǒ, Kànìsà ongónà òko màrùngà ǒ Yùdeyà tó pbìrì mà, Gàlìlayà tó pbìrì mà, Sàmàriyà tó pbìrì màná ǒ. Abádhí adù òko, 'àmbe obi àbà dǒ afiyya òná rò, 'àdù àmbe Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà Hyátá nífu dǒ mběyi nyú. Ndirò abádhí-bvu ongónà àdù àmbe ndise dǒ, Kàgàwà bhà Hǐlǎ-Alafí rǎrà dzùnàya ònzì rǒ dhu-okú dò rò.

Péterù rǐ Àyìneyà tí kátina ale nígǔ dhu

³² Wò ndi kàsùmì ǒ, Péterù adì ndàrà ùbhi rǒ kóró pbanga òná. Ní atdíku, kǎrà ùbhi átò Ludà tí kátina pbanga ǒ arí'ì Yěsù ná'ù ale-bvù. ³³ Ní ànyì, kǎtù Àyìneyà tí kátina atdí ale iwà ara dǒ ndì ndaráyì ró atò árà àhù àrù atò nyú tí ró. ³⁴ Ní kǎtì wò ale ní: «Àyìneyǎ, Yěsù Krístò ìgǔ wà nyì. Ní, ívǎ nyì ara dǒ rò, nyadù ndi ara núhu nyì-tírò.» Ní ànyìrǒ rò tí, wòrì ale ívǎ ndì ndidè ɔrú. ³⁵ Ní Ludà ǒ bhà mà Sàronì tó kyèngyèrè ǒ arí'ì pbanga ǒ bhà màná náala wò dhu, 'àdù 'ùgèrè kóró, 'à'ù Ádrùngbǎle Yěsù.

Péterù rǐ Tàbítà ìkyè dhu

³⁶ Yěsù ná'ù atdí tsìbhále ní'ì inè Yòpà tí kátina kigò ǒ. Ndi tsìbhále-òvò ní'ì Tàbítà*. Ndirò, ndi ɔvò-tì ní 'ìsà'. Kǒngónà ìdzì dhu ònzì abhò nyú ìndrú tò, ndàdù àrà nǎkùtále dzùnà ònzì rǒ. ³⁷ Ní atdíku, andi alú ka, ràdù òvè dòtsí. Ní ka kadù kǎ-bvò ù'ò, kufǒ, kadù ìtdùnà kupò nà, kowù ìlinà ràyi ɔrùnǎ rò rí'ì kàluga ò. ³⁸ Ludà tó pbanga ní'ì ìkyèrǒ Yòpà tó kigò-tí rò. Ní Yòpà rí'ì Yěsù bhà ábhàlì níitdègu dhu ìrì Péterù rǎrì'ì ndi pbanga ǒ, ní abádhí adù

* 9:36 9.36 Pbàgìrìkì t'ávàna ǒ, kǒvò ní Dòrikà.

óyǒ ale nóvì ròwù Péterù ànzì, 'àti: «Mǎ mìtdè nyì itdè tí nyú. Ìrà kòwu atdíkpá tsákàtsàkà fàràbvù.»

³⁹ Ní ányìrǒ rò tí, Péterù mà adù òwu atdíkpá abádhí mànà. Ní, Yopà Péterù àrà àhù rò, ka kùnda ka rùpò ndàrà àhù yà Tàbítà-abvò ka kùlì ònà kàluga ò. Kóró abvo-ayí náadù 'àndu Péterù-tí, 'àmbe òdzi dǒ. Abádhí adúnà òwu yà àdì ndì ndàdì nyìkpóna nà rórò Tàbítà óbhòlò mberù mà ɔrú mùdzarù mànà nítè rǒ Péterù tò. ⁴⁰ Nírò ní ndi Péterù avì kóró ale rùvò kàluga ò rò. Kádù ndòkò ɔtdyùna dǒ, ndàmbe ndìtsò dǒ Kàgàwà rǒ. Wò dhu-dzidǒ, kádù ndàgere abvo dò, ndàdù àtìnà: «Tàbítà, ívà nyì.» Ní, íyàdhíyà náadù nyìkpóna àngbe. Ní Péterù ndì ndàla rò, kádù ndàngbe, ndàdì sùnátù dǒ. ⁴¹ Péterù adù ɔtsùna nàgbà, ndàlǔ Tàbítà nǐ, ndìvà ɔrù. Tdítdǒ, kádù Yèsù ná'ù ale mà abvo-ayí mànà núnzi rìwù, ndàdù Tàbítà nítè fíyò iwà ìkyè rórò. ⁴² Ní Yopà tó kigò ǒ, kóró ale níri wò dhu-òyí, ábhǒ ale nyú ràdù Ádrùngbǎle Yèsù ná'ù. ⁴³ Wò dhu-dzidǒ, Péterù adù ábhǒ idhò nyú nónzì Yopà tó kigò ǒ, yà ɔròhò nonyìnà Sìmonì tí kátina ale bhà idzá.

10

Kòrnòliyò dò dhu rǒdzì ɔnyu tó ɔfò ǒ dhu

¹ Kàyisàriyà tó kigò ǒ, Kòrnòliyò tí kátina atdí ale ní'ì inè. Ka ní'ì «Ìtaliyà tó pbìrì ǒ pbànowí tó pìkò» tí kátina pbànowí* dǒ ádrùngbǎle. ² Àbadhi mà pbì idzá-bhà mànà kóró nóongónà Kàgàwà èle, 'adù Kǒdò ònzì. Kǒngónà ábhǒ mùdzùnà nyú nónzì Pbàyàhúdì nzínzì ǒ nǎkùtále tò, ndàdù àrà ndìtsò rǒ Kàgàwà rǒ kóró kàsùmì ǒ.

³ Ní atdíku, àrùgyètdí adyifò-sisì adyídǒ nga tó ǒ, dhu adzi kà dò ɔnyu tó ɔfò ǒ. Ní, kǎla Kàgàwà bhà màlàyikà pbì idza rítsù ró, ràdù kànzi, ndàti: «Kòrnòliyò!» ⁴ Ní, Kòrnòliyò adù nyìkpóna òdì wò màlàyikà rǒ ɔdò ònzì ndì ndí rórò, ndàdù dhu ìvu tsùnà, ndàti: «Ádrùngbǎlé, ádhu nyì nyí ima ànzì ní?» Ní, màlàyikà adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Kàgàwà ìrì wà pbùkù itsòta. Ndirò, nyì nyarùbhǒna nǎkùtále tò perè návi wà ndì kpangba Kàgàwà-ònzì. Ní, ndi dhu-okú dò rò, Kàgàwà àdzo nzá rùnù rò. ⁵ Ní kòmbí, óvì ìndrù ròwù Yopà, ròwù Sìmonì tí kátina ale ànzì. Ngǎtsi ndi Sìmonì-ɔvò ní Péterù. ⁶ Ndi ale rǐ'ì yà ɔròhò ònyi arí Sìmonì bhà idzá, ndi idza ràdù ì'ì ádrùngbǎ rèrù-bidǒ.»

⁷ Ní, wò Kòrnòliyò mà rùbhi òte rǒ nà màlàyikà níitdègu àwí kà-nyìkpó ǒ rò, ní kádù pbìndà kasu tó óyǒ ale mà,

* **10:1** 10.1 Ndi pìkò ní'ì atdátí miyà pbànowí tó azà mùtù.

atdí pbìndà mùnowì mànà núnzì. Ndi mùnowì ní'ì Kàgàwà bhà Úyátá nífũ arí ale, ndàdù Kòrnòliyò-tsũ dhu ìrì atdíđ. ⁸ Ní, Kòrnòliyò awe wò ndì nònzì dhu kóró abádhí tò, ndàdù abádhí òvì ròwù Yòpà.

Péterù dò dhu ròdzì ònyu tó ǒfò ǒ dhu

⁹ Tsútsà nínganí, kǒkò Kòrnòliyò óvíná ale ní'ì abhi ná tí. Ní, azà adyifò-sisì adyíbhengá nga tó ǒ, abádhí í'ì íkyèrò ndíní ì otsú tí Yòpà tó kigò ò. Nírò ní ndi Péterù upò ndàrà ndìtsò idza-dòtsirò ò ka kóbhòlò asota tò ngari ò rò*. ¹⁰ Ní àwù alú ka atdíđ, ràdù ndòzè ndònyù dhu. Ní ònyù òyè ka kí kà tò òná kàsùmì ǒ ní ndi, dhu adzì kà-dò ònyu bhèyi. ¹¹ Ní kála òrù-akpà-li'ò ndì nàngbe ró, ádrùngbã mberù bhèyi ndì nìli atdí dhu ràdù àmbe ifo dǒ òrù-akpà ò rò ifo pbìnàdò rǒ ka kùlũ ndì rórò, rìrà àhũ yà adzi dǒ. ¹² Wò ndi ádrùngbã mberù ò í'ì dhu ní: ifo pǒya dǒ arúbhi ìzà-tidò mà kóró, òya dǒ arí 'ádha yà adzi dǒ ìzà-tidò mà, órú arángìlì àrè-tidò mànà kóró.

¹³ Ní, Péterù iri atdí ale-tù dhu òvò rí fíndà ró, ndàti: «Péterù, ívà nyi nyazè kòrí ìzã, nyadù à'ànà.» ¹⁴ Ní, Péterù adù dhu àdu, ndàti: «Ìnzì ní wò dhu bhèyi Ádrùngbãlé! Ìnzá ma mapèna yà Kàgàwà isò ìnzì ka kongó tí à'ànà ìzà-tidò ná'a. Ndirò, ma màpè nzá Kàgàwà-nyìkpó ǒ òtì ìzà-tidò ná'a.» ¹⁵ Jyò rí kisè ní, Péterù iri wò ale-tù ràti: «Péterù, iwà Kàgàwà ú'ò rìlã nyìkpóna ǒ dhu náká nzá nyati òtòtì dhu tí.» ¹⁶ Wò dhu adù ndì ndònzì ndì ìbhũ-gùna. Ìbhũ ka nisè dhu-dzidǒ, ka kadù wòrí ádrùngbã mberù ìdha ányìrò rò tí ròdzì òrù-akpà ò.

¹⁷ Péterù adì ndàmbe inga ìrè dǒ wò ndì ndàla dhu dǒ. Nírò ní ndi kǒkò Kòrnòliyò ívíná ale níiwú, itsì ìko Péterù rí'ì òná idza-ngbò ka kákpòrò ní kàlì-lí, iwà ì òngù dhu kóró ngari òná, óròhò ònyi arí Simoni bhà idza ràrì'ì ngbòró rórò. ¹⁸ Ní, abádhí anzi dhu, 'adù dhu ìvu ányì-dzá-bhà-tsũ, 'àti: «Simoni Péterù tí kátina ale nátí àdi àzú-dzá?»

¹⁹ Wò ndi kàsùmì ǒ, Péterù ní'ì inè wò ndì ndàlanà dhu dǒ tí ndì ndí inga ìrè tdítdǒ ró. Nírò ní ndi Kàgàwà bhà Ìlílà-Alafí adù dhu òvò kà tò, ndàti: «Péterù, kòní ìbhũ ale rí nyòmè. ²⁰ Ní ívà nyi nyawũ tsákàtsàkà, nyàdù òwu abádhí mànà atdíkpá ìnzì afínũ rùguru rórò, ima nyú ma mìvì ndi abádhí nídhuní.» ²¹ Ní Péterù ifò, ndìrà àhũ kòrí ale-tí'ò rò, kàti: «Ìma ní ndi yà nyí nyómèna ale. Ní, ádhu nyí nyìwũ iró okúna dò rò?» ²² Ní, abádhí adù dhu àdu, 'àti: «Mã nivì ní Kòrnòliyò, pbànowí dǒ ádrùngbãlé. Ndi ale ní obhónángatále, ndirò ka ní Kàgàwà-òdò ònzì arí ale. Ndirò,

* 10:9 10.9 Mrk 13.15

kóró Pbàyàhúdí arí idzi dhu kèlě àwě kà-dǒ. Ní Kàgàwà bhà màlàyikà návi ndì kà tò, ndàdù kàvi rànzi inyi pbìndà, ndíní ndiri tí nyi nyáwěna fíndà dhu.» ²³ Nírò ní ndi Péterù adù kòrí ale náko ròtsù idza, ndàdù abádhí àbhù ròyi mběyi nyú.

Péterù rǐi Kòrnòliyò bhà idzá dhu

Tsútsǎ nínganí, Péterù mà kǒkò Kòrnòliyò ívi ale mà, Yopà tó kigò ǒ Yèsù ná'ù ale nzínzi ǒ ngúfe ale màna níivà ì Yopà rò, 'òwù Kòrnòliyò bhà Kàyisàriyà tó kigò ò. ²⁴ Ní tsútsǎnínganí tdítǒ, Péterù arà àhù Kàyisàriyà tó kigò ò. Ní ányì, Kòrnòliyò i'ì abádhí òdo ndì ndí ró, atdíkpá yà ndì ndùnzìnà kóró fǐ-dzá bhà mà, atdíǒ ndì ndóze ǒdhina màna. ²⁵ Ní, idza Péterù ròtsù òná kàsùmì ǒ, Kòrnòliyò ahù kàko. Ní kǎkò ndì otdyèna dǒ, ndìbvù ndì kǒnzì-tsù ǒ, ndùlě ka. ²⁶ Pbétù, Péterù adù kàlu ndìvà orù, ndàdù àtìnà kà nǐ: «Ívà nyi orù. Ima mà átò ní inyi bhěyi ale kèlě.» ²⁷ Ní, idza ì ótsù àzembè ì óte Kòrnòliyò nà rórò rò, Péterù atù ábhǒ ale nyú idzá ì nàndu ró. ²⁸ Ní, kǎdù dhu òvò kpanjangba abádhí tò, ndàti: «Nyǐ, nyǐ nyàni wà dhu mběyi nyú Úyátá rísǒ dhu atdíǒ, Mùyàhudì rǎkǎ nzá ndì'ì inzi ní Mùyàhudì t'ódhìnà tí, ndirò kà rǎkǎnà nzá ndòtsù inzi ní Mùyàhudì bhà idza. Pbétù, Kàgàwà nyú ndìtírò nóvò dhu idù, ndàti: Inzá ma rǎkǎ mozù atdí ale mà inzá ílǎ nyìkpóna ǒ ale tí, ndirò inzá àkǎ kokò màna atdíkpá ale tí. ²⁹ Nírò, kǒnǐ ndi dhu-okú dò rò nga ní ndi, yà nyǐ nyòvi ìndrù ròwù manzi rò, ma mivà ma mirà àzù inzi pfǒdu rǔguru rórò. Ní kòmbí, ma mòze muni àdhu-okú dò rò màtí nyǐ nyànzi ma mirà àzù dhu.» ³⁰ Ní Kòrnòliyò adù dhu àdu Péterù tò, ndàti: «Indo idho àhù wà ifo, yà mbèmbè yàrí kàsùmì ǒ tí ma mádi mambe mìtsò dǒ òná pbà idzá rò àrùgyètdí adyifò-sisì adyídǒ nga tó ǒ. Ní ányìrǒ rò tí, ma mála atdí ale iwà idè onzidú, ùmbìli rǔmbìli mùdzarù ndì ndùfǒ róná rórò. ³¹ Ní ndi ale áti ima nǐ: «Kòrnòliyò, Kàgàwà iri wà pbùkù itsòta. Ndirò, kàla wà nǎkùtále tò nyi nyarùbhòna perè. ³² Nírò, óvi ìndrù ròwù Yopà, ròwù Simoni tí kátina ale ànzi. Ngàtsi ndi Simoni-òvò ní Péterù. Ndi ale rǐi yà óròhò ònyi arí Simoni bhà idzá, ndi idza ràdù ì'ì ádrùngbǎ rèrù-bidǒ.» ³³ Ní ányìrǒ rò tí, ma mòvi ìndrù pbùkù ròwù nyanzi. Ní, nyi nyàdù dhu ònzi mběyi màtí nyirà. Nírò, kǎnǐ àlě kí'ì kóró kòmbí Kàgàwà-ònzì, ndíní mà miri tí Ádrùngbǎle Kàgàwà òvò indù ndíní nyi nyawe tí fǎkà dhu kóró.»

Péterù ròte Kòrnòliyò bhà idzá rò dhu

³⁴ Ní, Péterù apè ote, ndàti: «Kòmbí ma m̀̀ni wà dhu obhó tí, ìnzí Kàgàwà rarí ìndrũ-ònga òvò. ³⁵ Ndirò kóró pbìrì ǒ, Kàgàwà ará'una ale ní yà ɔ̀dòna ònzì arí ndàdù obhónánga ònzì ale. ³⁶ Kàgàwà ìbhò pbìndà ote Pbàisràyélí tò. Ndi ote ní, màrùngà tó Ídzì M̀̀kürù Yèsù Krístò-otù ǒ. Ndirò, ndi Yèsù Krístò ní ndi kóró ale tó Ádrùngbàle. ³⁷ Nyí, nyí nỳ̀ni wà kóró Yùdeyà tó pbìrì ǒ ndi nónzì dhu, ròpè ndi Gálilayà tó mùlengù ǒ rò, yà Yùwanì ɔ̀vò ìndrũ tò bàtizò dzidǒ. ³⁸ Ndirò, nyí nỳ̀ni wà ìngbà dhu bhèyi màtí Kàgàwà írǎ Yèsù, Nàzàreti tó kigò ǒ ale pbìndà Ìlǎ-Alafí bhà ádrùngbànga tó ɔ̀bi nǐ dhu. Ndi Yèsù úbhi kóró ngari ònǎ, ndàrà ídzì dhu ònzì rǒ ìndrũ tò, ndàdù àrà P̀̀mvo arávu ròyá kóró ale nígu rǒ, Kàgàwà í'ì ndi mànà nídhuní. ³⁹ Mǎ'ì ní yà Yèsù ɔ̀nzì Pbàyàhúdì tó pbìrì mà, Yèrùsàlemà tó kigò mànà ǒ kóró dhu tó ngàm̀̀bi. Ka kóhò ndi Yèsù, kutǒ mùsàlabhà dǒ, kadù ɔ̀tdùnà. ⁴⁰ Pbétù ìbhu rí kisè idhò ǒ, Kàgàwà ádù kàbhù rìngbè ndi ìbhu ǒ rò, ndàdù kàbhù rìtè ndi k pangba. ⁴¹ Kítè nzá ndi kóró ale tò. Pbétù, kítè ndi fǎkà yà Kàgàwà avò mǎ mǐ'ì pbìndà ngàm̀̀bi tí ale tírò. Kàbhà ìngbèta dzidǒ, mǎ mónyè dhu, mǎdù dhu òmvù atdíkpá kà mànà. ⁴² Ndirò, kǎdù dhu ùya fǎkà, ndíní mǎ mvo tí dhu ìndrũ tò, mǎdù dhu ìtè k pangba, ndi rǎrǐ ndi Kàgàwà avò ndi ndíní ndi ndit̀̀yà tí ùv̀̀vè ale mà, ípìròrò rí'ì ale mànà-ànyǎ. ⁴³ Ndirò, Kàgàwà bhà pbànábí náavò dhu kókú dò rò, 'àti: <Yèsù-ɔ̀vò rǒ, Kàgàwà arí Yèsù nà'ù ìngbàtí ìli ndi ale mà ní bhà nzérenga nùbà kóró ndi ale tò.>»

Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí rǐfo ìnzí ní Pbàyàhúdì dǒ dhu

⁴⁴ Wò Péterù rǒte ònǎ kàsùmì ǒ, Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí nífo kókò Péterù r̀̀nɔ̀na f̀̀yò dhu ìrì rǒ rúbhi kóró ale dǒ. ⁴⁵ Ní, kókò Péterù mà níwũ mànà atdíkpá Yèsù ná'ù Pbàyàhúdì idhò núukò atdíǒ, ìnzí ní Pbàyàhúdì tò Kàgàwà àbhù pbìndà Ìlǎ-Alafí tó perè átò dhu-okú dò rò. ⁴⁶ Obhó tí, ì Pbàyàhúdì níri kókò ì ale ìnzá ì apèna ìrina angyì aláwà-tidò ɔ̀te rí, 'àdù àmbè Kàgàwà bhà ádrùngbànga ìlè dǒ ró. Ní, Péterù adù dhu ìvu Pbàyàhúdì-tsù, ndàti: ⁴⁷ «Kòmbí, kǎkà ale nábà wà Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí átò àlè bhèyi. Ní ádhu ndi ndùvo rádù abádhí rǒ ìnzí bàtizò nalé tí?» ⁴⁸ Nírò ní ndi Péterù adù bàtizò àvi kubho kókò ìnzí ní Pbàyàhúdì tò Yèsù Krístò-ɔ̀vò rǒ. Wò dhu-dzidǒ, kókò bàtizò nalé ale náadù Péterù àgo, 'òkò mànà atdíkpá ngúfe idhò tí.

11

Yèrùsàlemà tó kigò ǒ Péterù rǐ ndi nónzì dhu àwè dhu

¹ Yùdeyà tó pbìrì ǒ ì nòtù uvitatále mà, Yèsù ná'ù ngǔkpà ale màná nírì dhu yà ìnzì ní Pbàyàhúdì mà ní rìrì wà Kàgàwà bhà Ɔte átò. ² Ní, Péterù itdègu ndàdù Yèrùsàlemà tó kigò ò, ní Yèsù ná'ù ndi kigò ǒ Pbàyàhúdì náadù 'òpè 'àmbe òrù dǒ kà-dǒ, 'àti: ³ «Nyi nyàrà òtsù ìngbà dhu bhèyi ìnzì ní Pbàyàhúdì* nzínzì ò, nyǎdù dhu ònyè atdíkpá abádhí màná?»

⁴ Nírò ní ndi Péterù adù ndì nónzì dhu òpè ndàwè tsùnàrǒ abádhí tò. Kǎti: ⁵ «Ma mí'ì Yopà, ní ma mádi mambe mìtsò dǒ adyídǒ, dhu ràdù òdzì dùdù ɔnyɛ bhèyi. Ní, ma mála ádrùngbǎ mberù bhèyi ndì nìlì atdí dhu òrù-akpà ò rò rífo, ndámbe àwǔ dǒ dùdù ìfo pbinàdɔ rǒ ka kùlǔ ndì rórò. ⁶ Ní, yà ma mùdì nyìkpódu mambe wò dhu àndà dǒ rò, ma mála yà adzi dǒ arúbhi ìfo pfǒya dǒ ìzǎ mà, irí ǒ ìzǎ mà, òya dǒ arí 'adhà ìzǎ mà, ɔrú arángìlì àrè màná. ⁷ Wò dhu-dzidǒ, ma mírì atdí ale-tù dhu òvò rí idù ró, ndàti: «Péterù, ívǎ nyi nyazè kòrì ìzǎ, nyadù à'ànà.» ⁸ Ní, ma mádù dhu àdu, matì: «Ìnzì ní wò dhu bhèyi Ádrùngbǎlé! Ìnzǎ ma mapèna yà Kàgàwà isó ìnzì ka kongó tí à'ànà ìzǎ-tidò à'a. Ndirò ma màpè nzá Kàgàwà-nyìkpó ǒ òtì ìzǎ-tidò ná'a.» ⁹ Ɔyɔ rí kisè nǐ, ma mírì wò ale-tù òrù-akpà ò rò róte ró, ndàti: «Péterù, iwǎ Kàgàwà ú'ò rìlǎ nyìkpóna ǒ dhu náká nzá nyatì òtòtì dhu tí.» ¹⁰ Wò dhu nádù ndì ndònzì ndì ìbhɛ-gùna. Ìbhɛ ka nìsè dhu-dzidǒ, ka kádù wòrì ádrùngbǎ mberù ìdha ányìrǒ rò tí ròdzì òrù-akpà ò.

¹¹ Wò ndi kàsùmì ǒ tí ní ndi, rùdú ka kivi Kàyisàriyà tó kigò ò rò ìbhɛ ale nádù 'ùtò yà ma mí'ì òná idza-lí. ¹² Ní, Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí ádù dhu òvò idù ndàti, mà ròwu atdíkpá abádhí màná ìnzì afidu rǔguru rórò. Kǎkà nyí nyálǎna iró azà ɔdhídu nádù munda ányì Kàyisàriyà, màdù ìtsi òtsù yà ima nánzì Kòrnòliyò bhà idza. ¹³ Nírò ní ndi Kòrnòliyò ádù ìngbà dhu bhèyi matì Kàgàwà bhà màlàyikà àvi ndì fìndà pbinàdɔ idzá dhu náwè fǎkà. Màlàyikà átì kà nǐ: «Òvì ìndrǔ ròwù Yopà, ròwù Sìmonì tí kátina ale nánzì. Ngǎtsi ndi Sìmonì-ɔvò ní Péterù. ¹⁴ Ndi ale rǐ ndi ìnyì mà, kórò pbùkù idzá-bhà màná rǔgɛ nǐ ɔte náwè ìndù.» ¹⁵ Ní, ɔte ma mòpè mawè ndi Kòrnòliyò bhà idzá-bhà tò dhu-dzidǒ, Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí nádù ìfo abádhí dǒ, àdhàdhì yà wemberè tí ndì ndìfo àlè dǒ dhu bhèyi. ¹⁶ Ní, ndi dhu ádù mabhɛ mirè yà Ádrùngbǎle Yèsù ɔno àlè tò dhu. Kǎti: «Bàtizò nubhónà Yùwanì núubhò bàtizò ìndrǔ tò idha nǐ. Pbétù nyí, nyí nyí Ìlǎ-Alafí tó bàtizò àlǔ.» ¹⁷ Kàgàwà úbho

* **11:3** 11.3 Ìnzì ní Pbàyàhúdì tí ka kátina ale náti ka kí átò ìnzǎ ka kòbhòlò ɔnzìyángà ale tí.

yà Ádrùngbǎle Yěsù Krístò àlě ka'ù nínganí ndì ndubhò àlě tò perè átò abádhí tò. Ní, ima ní'iyana àdhi ndíní ma muvò tí ma Kàgàwà rǒ ìnzí rònzì p̀b̀ìndà kasu?»

¹⁸ Wò ɔte ì ìrì rò, kǒkò Péterù mà rùbhi 'àgò rǒ màná ale náadù afiya òtù, 'àdù 'òpè 'ilè Kàgàwà, 'ámbe àtìnà dǒ: «Hàkà! Kàgàwà p̀b̀aní àbhù rǎdù ìnzí ní P̀b̀yàhùdí mà nábhu rùgèrè f̀iyó mùtsò, rǎdù obhóná íp̀ìrǒnga nábà átò!»

Kànisa rǐ ndòpè Àtìyòkiyà tó kigò ǒ dhu

¹⁹ Stifanù ka kòhò dhu-dzidǒ, ndì nòpè Yěsù ná'ù ale rǒ avuta náabhù ì ale rǐfàlà ì dhèdhèrò kigò ònǎ. Atdídhená ale náatsè Fòyinikè, ngùkpà ale náatsè Kìpurò, ndirò ngùkpà-tsí náadù òtse Àtìyòkiyà. Abádhí owúnà Kàgàwà bhà Ídzì M̀àkùrù núnò rǒ P̀b̀yàhùdí tò tí. ²⁰ P̀b̀étù, yà abádhí nzínzì ǒ ì nòtù Kùrenì ǒ ngúfe ale mà, Kìpurò ǒ ngúfe ale màná náawù ùvò Àtìyòkiyà, 'àdù 'òpè 'ùnò Ádrùngbǎle Yěsù dǒ róte Ídzì M̀àkùrù ìnzí ní P̀b̀yàhùdí tò. ²¹ Ádrùngbǎle Kàgàwà náabhù ɔbi atdídǒ abádhí tò, ndì dhu rǎdù àrà yà abádhí rǐ dhu òvò f̀iyò ábhǒ ale nyú nábhu rǒ rùgèrè ì, 'àdù Ádrùngbǎle Yěsù ná'ù.

²² Wò abádhí rǒnzina dhu-òyǐ níitdègu àrà òtsi Yèrùsàlemà tó kigò ǒ kànisa ǒ bhà-bì ò, ní ì ale adù Bàrnabà nóvì ràrà Àtìyòkiyà. ²³ Bàrnabà níitdègu àrà àhù ányì, ndàdù Kàgàwà àso Yěsù ná'ù ale dhu nótù, ní kídhè adù ndìka atdídǒ. Kǎdù ì ale-afì àbhù ròtsì ɔbi ndíní ì napbá tí atdídǒ Ádrùngbǎle Yěsù rǒ tí. ²⁴ Ndi Bàrnabà ní'ì ídzì ale, atdídǒ H̀l̀l̀ǎ-Alafí írǎ ale, ndirò ádrùngbǎ a'uta nà ale. Ndi dhu bhèyi ní ndì, ábhǒ ihé-yà nyú náadù Ádrùngbǎle Yěsù ná'ù.

²⁵ Wò dhu-dzidǒ, Bàrnabà adù àrà Sáwúlò nómè Társò tí kátina kigò ò. ²⁶ Ní ka ndì ndàla rò, kǎdù kidyì iwù màná atdìkpá, iwù ùvò nà Àtìyòkiyà. Ndi Àtìyòkiyà tó kigò ǒ kànisa ǒ, abádhí anzì atdí ato nyú. Ndirò ndì kànisa ǒ, abádhí udhè dhu ábhǒ ale nyú tò. Wò ndì Àtìyòkiyà tó kigò ǒ nga ní ndì wemberè tí ka kapè kunzi Yěsù bhà ábhàlì p̀b̀àkrístò tí nǐ.

²⁷ Ndi kàsùmì ǒ, Kàgàwà bhà p̀b̀anábí núuvò Yèrùsàlemà tó kigò ò rò, 'òwù Àtìyòkiyà. ²⁸ Abádhí nzínzì ǒ atdí ale-ɔvò ní'ì Àgabù. Ní, Kàgàwà bhà H̀l̀l̀ǎ-Alafí ɔnda ka ròvò dhu ndàti, ádrùngbǎ àgǎyì rǎrǐ isǐ yà adzi dǒ kóró p̀b̀ìrì ǒ. Obhó tí, ndì àgǎyì adù isǐ yà Klòdiyò ní'ì kámá dǒ ádrùngbǎ kamà tí ònà kàsùmì ǒ†. ²⁹ Wò ndì kàsùmì ǒ tí ní ndì, Yěsù

† 11:28 11.28 Kǐ'ì kámá dǒ ádrùngbǎ kamà tí P̀b̀arómá tó p̀b̀ìrì ǒ.

bhà ábhàlǐ adù 'ìrì, 'ìtsà foyá dhu, ngàtsi ale ràrà kìbhò rǒ foná ndì nàbà dhu-bvù rǒ, ndíní ì onzi tí odhíya dzùnà nǐ Yùdeyà tó phìrì ò. ³⁰ Pèrè ì ìtsà dhu-dzidǒ, abádhí adù kàbhù Bàrnabà mà, Sávùlò màrà ròwù àbhùnà Yèrùsàlemà tó kigò ò kànìsà ò pbàkùrǔ†-fó Yèrùsàlemà tó kigò ò.

12

Yàkòbhò òho ka kǐ, kadù Péterù òsò dhu

¹ Wò ndì kàsùmì ò, ádrùngbá kamà Hèròdè apè ndàvu Kànìsà ò bhà nzínzì ò atdídhénà ale rǒ. ² Ní, kàbhù Yàkòbhò, Yùwanì t'ádònà kòkèrè dònà ìla tó obhi-akpà nǐ, ròvè. ³ Kìtdègu wò ndì ndàbhù kònzì dhu àlǎ Pbhàhúdì-nyìkpó nòfò ró, ní kǎdù Péterù àvi kosò. Wò ndì dhu anzì ndì yà ìmbá ònà afi nà m̀gati tó m̀hendù tó kàsùmì ò. ⁴ Ní, Péterù ka kòsò dhu-dzidǒ, Hèròdè adù kàbhù kidò imbi-dzà ò. Kǎdù ifífò p̀hànowí tó ifo m̀tù nùlì, ròdò kà-ngbò ànyì-dzá. Kùdhè dhu ní, Pásìka tó m̀hendù-idhò rǔda rò ndì ndí kàbhù kòtdì ànyàna ibí ale nzínzì ò rò dhu. ⁵ Ní, ka kambénà Péterù-ngbò òdò dǒ imbi-dzà ò, pbétù Kànìsà ò bhà adù òko, 'àmbe 'ìtsò dǒ Kàgàwà rǒ kǒkú dò rò ìnzì ì í ònà nga òtdì rórò.

Kàgàwà bhà màlàyikà rǐ Péterù ìkòlò imbi ò rò dhu

⁶ Yà tsùtsǎ nínganí Hèròdè rǐ dhu ònzì ndì ndàbhù tí Péterù kòtdì ànyàna ònà idho tó iku ò, Péterù ì'ì óyǒ p̀hànowí nzínzì ò ndì ndàyi ró, ɔtsúna ràdù ì'ì óyǒ àdrà-mbí nǐ ka kùtsì ró. Ndìrò, sàndìrì adù ì'ì tsàtsù-ngbò òdò ì í ró. ⁷ Ní kòmbómbí tí, inzà kǒkò ale ùnì kàsùmì ò, Ádrùngbàlè Kàgàwà bhà màlàyikà níitò ndì, awáwù ràdù Péterù mà rǐ'ì ònà kàlugá-ngba ò nga àtdyi, ràwù hwé. Ní, wò màlàyikà náaya Péterù-ngbò ɔngòna rǒ rò, ndìnga idho ò rò, ndàdù àtìna nǐ: «Ívǎ nyi tsàkàtsàkà.» Ní, Péterù-ɔtsú rǒ ì'ì àdrà-mbí náadù 'ìtdì ìtìrò, 'àwà ì obvò. ⁸ Wò màlàyikà adù àtìna tdítǒ kà nǐ: «Ísǒ mv̀nù ò, nyadù pf̀nù rǒ kàyitò-mbí iso mbèyi.» Ní, Péterù adù wò màlàyikà àvi f̀ndà dhu ònzì. Wò dhu-dzidǒ, màlàyikà adù atìna tdítǒ kà nǐ: «Áfǒ r̀nù ɔrú m̀dzarù, nyadù ìrà owùdu ò.» ⁹ Ní, Péterù adù àhù, ndàrà kǒwù ò. Kùni nzá dhu, wò màlàyikà r̀nzina dhu r̀rì obhó dhu. Pbhétù, kambénà dhu àtì dǒ ɔnyù rǐ ndònyù dhu tí. ¹⁰ Ní, abádhí ɛdà wemberè tó sàndìrì tó m̀tù tí. Tdítdǒ abádhí ɛdà ɔyɔ rǐ kisé sàndìrì tó m̀tù tí. Wò dhu-dzidǒ ní ndì, abádhí awù ùvò yà dòtsí ka kùvò nǐ kigò ò tsumà tó tsàtsù-tí. Ní ndì tsàtsù adù ndàpfò ndìtìrò abádhí

† 11:30 11.30 Pbhàkùrǔ ní kànìsà ò ádròdrǒ ale.

tò, abádhí ràdù ùvò iri, 'àdù òko àmbe òwu dǒ ngudhà ǒ. Ní kòmbómbí tí, wò màlàyikà adù àwí Péterù-tí rò.

¹¹ Nírò ní ndí wò róná ndì nònzì dhu arà Péterù-dò àlẹ. Ní káti: «Kòmbí, ma m̀̀ni wà dhu Ádrùngbàlẹ Kàgàwà nyú ní yà p̀̀bìndà màlàyikà nìbhò rìrà mìkòlò Hèròdè-fó rò, ràdù mabhẹ m̀̀gù yà P̀̀bàyàhúdì rùbhi àpàná rǒ rùdú ì ̀̀nzi tí kóró dhu ǒ rò.» ¹² Wò dhu àlẹ̀ dóna rò ní ndi, kádù arà Màriyà, Yùwanì-tsánà bhà. Ngàtsi ndi Yùwanì-ovò ní'ì M̀̀arkò. Ní ndi Màriyà bhà idzá, ibí ale nyú ní'ì ì àndu ì, 'àmbe 'ìtsò dǒ ró. ¹³ Ní, Péterù itsi tsàtsù ìtdo irinà rò, Ròdhà, kasu tó atdí tsibhíngba ràdù òndri ìkyèrǒ tsàtsù tí. ¹⁴ Ní, Péterù ndì nd̀̀ni t̀̀na rǒ rò, k̀̀dhè ìka ndì atdídǒ. Ní, inzà ndì nd̀̀pfò tsàtsù mà kà tò rórò, kádù ndàngbo, ndòkù Péterù rí'ì tsàtsùnà dhu òvò idza rí'ì ale tò. ¹⁵ Ní ì ale adù dhu àdu Ròdhà tò, 'àti: «Tí àrí d̀̀nù rí'ì dhé?» P̀̀bétù, Ròdhà adù àdi ndàmbe ìnè Péterù rí'ì obhó tí tsàtsùnà dhu kèlẹ̀ nòvò dǒ abádhí tò. Ní abádhí adù àtìnà wò tsibhíngba nì: «Péterù-mùlì ní wò.» ¹⁶ P̀̀bétù, Péterù adù àdi, ndàmbe tsàtsù kèlẹ̀ nótò dǒ. Nírò ní ndi ka kawù tsàtsù àpfò, kà ràdù òtsù idza. Ní, ka ì àla rò, idho adù idza ì'ì ale ùko atdídǒ. ¹⁷ Ní, Péterù adù abádhí nágo ̀̀súna nì ìnzì ̀̀te tí. Kádù ndòpè ndàwe ìngbà dhu bhèyi màtí Ádrùngbàlẹ Kàgàwà àbhẹ ndì ndàhẹ ìmbi ò rò dhu abádhí tò. Tdítdǒ, kádù àtìnà abádhí nì: «Nyòwu nyàwe wò rùdú ndì nònzì dhu Yàkòbhò mà tò, ngùkpà àlẹ̀ t'òdhina mànà.» Wò dhu-dzidǒ, kádù àhẹ idza rò, ndàdù arà ngàtsi ngari ò.

¹⁸ Ní inga ùbho rò, p̀̀bànówí-tsi ava ndì atdídǒ, 'àmbe dhu òngù dǒ tsùyá nzínziya ǒ, 'àti: «Péterù nyú arà àdhà?» ¹⁹ Ádrùngbà kamà Hèròdè adù kàvi kòmè kóró ngari ònà, p̀̀bétù ka kadù nzà kàbà. Nírò ní ndi kádù dhu àvi kongù Péterù-ngbò òdò rǒ rùbhi sàndìrì-tս, ndàdù àbhunà kòkyè kóró. Wò dhu-dzidǒ, Hèròdè adù ndìvà Yùdeyà tó p̀̀bìrì ò rò, ndàrà Kàyisàriyà tó kigò ò, ndàrà àdi ànyì àkẹ̀ kàsùmì tí.

Ádrùngbà kamà Hèròdè rǒvè dhu

²⁰ Ádrùngbà kamà Hèròdè náakó atdídǒ Tirò mà Sìdònà mànà tó kigò ǒ bhà rǒ. Ní, atdíku, abádhí iri ì ndínì ì oví tí ìndrù ̀̀vòya rǒ Kàyisàriyà tó kigò ò, ròwù ̀̀te Hèròdè nà. Ní, ndínì ndi dhu aká tí f̀̀yò, abádhí adù 'ìrì Blástò tí kátina ale nà. Ndi ale ní'ì ádrùngbà kamà bhà idho tó kàluga ǒ dhu dǒ ádrùngbàlẹ. Ní abádhí awù 'ònzì ndínì ì oko tí màr̀̀ngà ǒ Hèròdè mànà, abádhí tó p̀̀bìrì ǒ bhà òngù rí ònyè ongónà ìrà ádrùngbà kamà Hèròdè bhà p̀̀bìrì ò rò nídhunì. ²¹ Ní, yà abádhí ìrì ì ndínì ì ̀̀te tí ádrùngbà kamà mànà ònà idho

ǒ, ndi kamà núufó ndi pbìndà ádrùngbǎnga tó mùdzarù nǐ, ndàdù àdi pbìndà ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ɔte ɔpè, ndàmbe dhu òvò dǒ ihé-yà tò. ²² Ní wò kà rǒte òná kàsùmì ǒ, ihé-yà adù idù 'àti: «Ìgyò! Ìnzí ní ìndrù nyú yà rǒte dhema! Mǔngǔ-ngba nyú ní yà rǒte!» ²³ Ní ànyìrǒ rò tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà màlàyikà náaphì Hèròdè, ìnzá kàbhù ifuta Kàgàwà tò dhu-okú dò rò, asa ràdù àkanà, ròvè dòtsí.

²⁴ Pbéttù wò ndi kàsùmì ǒ, Kàgàwà bhà ɔte adù àdi ndàmbe ndànga dǒ, ndàdù àmbe ndùndò dǒ kóró ngari ònǎ. ²⁵ Bàrnabà mà Sávùlò mànà níitdègu fíyò ka kavi 'òwù ònzìnà Yèrùsàlemà tó kigò ǒ kasu nító, ní abádhí adù 'ìvǎ, 'àdu ì Àtiyòkiyà. Ányì abádhí adù òwu atdíkpá Yùwanì tí kátina atdí ale mànà. Ngǎtsi ndi Yùwanì-ɔvò ní'ì Mǎrkò.

13

*Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí rǐ Bàrnabà mà Sávùlò mànà
nòvò Kàgàwà bhà kasu tò dhu
(Gàl 2.7-9; 2Tì 3.8-9)*

¹ Àtiyòkiyà tó kigò ǒ kànìsà ǒ ale nzínzì ǒ, Kàgàwà bhà pbànábí mà, ìndrù tò arí dhu ùdhè ale mànà ní'ì ìnè. I ale ní'ì Bàrnabà, Nìgerì tí kátina Sìmiyonì, Lùkiyò, Kùrenì tó kigò ǒ ale, Mánàyenì, yà atdíkpá avi ádrùngbǎ kamà Hèròdè mànà ale, ndirò Sávùlò.

² Ní atdíku, yà abádhí rǐ Ádrùngbǎle Kàgàwà ùlě, 'àdù ònyè t'ónyuta-tsù nǔtsì òná kàsùmì ǒ, Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí ati abádhí nǐ: «Nyòpì Bàrnabà mà Sávùlò nà idù, nyǔli igi, ndínì yà ma munzi ì fíyò kasu nǔnzì tí.»

³ Ní, ònyè t'ónyuta-tsù ì ùtsì, 'àdù àmbe 'ìtsò dǒ átò dhu-dzidǒ, abádhí adù ɔsúya núli Bàrnabà mà dǒ Sávùlò nà, 'àdù ùbhànà ròwù.

*Bàrnabà mà Sávùlò nà ròwu Kàgàwà bhà Ídzi Mǎkǔrǎ
ùnò Kìpurò tó sòngà ǒ bhà tò dhu*

⁴ Wò Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí nòvì ì ì ì òwu rò, Bàrnabà mà Sávùlò nà náawù ùvò Sèlèkiyà tó kigò ò. Ní ànyìrǒ rò, abádhí adù ɔtsù ádrùngbǎ ibhú ò, 'òwù Kìpurò tí kátina sòngà dǒ. ⁵ Ní, Sàlaminò tí kátina kigò ò ì òwù ùvò rò, abádhí apè 'ùnò Kàgàwà bhà ɔte ìndrù tò Pbhàhúdì tó unduta-dzà ǒ rò. Yùwanì ní'ì ìnè átò atdíkpá abádhí mànà, ndàdù arà abádhí dzùnà ònzì rǒ. ⁶ Ní iwà ì ùdà Kìpurò tó sòngà ònǎ kóró rórò, abádhí awù ùvò ndi sòngà ǒ kigò, Pafò tí kátina ò. Ní, ndi kigò ǒ, abádhí atù Bǎrà-Yèsù tí kátina màzítále. Àbadhi ní'ì átò Pbhàhúdì nzínzì ǒ tìtò tó nabi. ⁷ Abádhí

ongónà òko atdíkpá Kipurò tó sòngà ǒ lìwalì, Sèrgiyò Pòlò tí kátina ale, yà atdíǒ inga núnì mànà. Ní, ndì lìwalì avì Bàrnabà mà Sávùlò nà kunzì, riwũ tina ò, Kàgàwà bhà Ɔte ndì ndòzè atdíǒ ndìrì nídhunì. ⁸ Pbé̀tù wò màzítále, Èlemà, wòrí ní ndì kǒvò-tì Pbagìríkí t'ávana ǒ, náadù àdì, ndàmbe ndàgò dǒ abádhí mànà. Kǎdù dhu ònzì ndínì ndugéré tí lìwalì-afí, ìnzì dhu na'ú tí. ⁹ Nírò ní ndì Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí irǎ ndì rò, Sávùlò, yà Pòlò tí kátina átò núudí nyìkpóna wò màzítále Èlemà rǒ, ¹⁰ ndàdù àtìna nì: «Nyì nyarí'ì nzére màgèzì nà abho. Ndirò nyì nyarí ìndrũ ùtrǎ abho. Inyi ní Pfòmvo t'ídhùnà nyú, ndirò inyi ní obhónánga rǒ òmvũ. Nyì nyubhàya tí obhó Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà túrútúré idè otu t'útdyata? ¹¹ Ní Kòmbí, Ádrùngbǎle Kàgàwà-otsú ìsì wà dùnú. Nyì nyóngo ndùmùndùmú tí, ìnzì nyala adyifò-nyìkpó atdí kàsùmì ǒ màtí.» Ní uró rò tí, Èlemà-nyínga núutì mbì, ìnǒ-yà ribvũ ndì dóná. Ní, kǎdù ndòpè ndòrì ndì, ndàmbe ndùnda rí ale ònè dǒ. ¹² Ní, lìwalì itdègu wò ndì nònzì dhu àlǎ, náadù Yèsù à'ù, Ádrùngbǎle Yèsù bhà Ídzì Màkürù ùdhè ka kí dhu òsù ndì atdíǒ nídhunì.

Pòlò mà Bàrnabà nà rǒwu ùvò Àtiyòkiyà tí kátina atdí pbanga ò dhu

(Kas 7.1-50; 10.36-43)

¹³ Wò dhu-dzidǒ, Pòlò mà ɔdhína mànà núupò ibhú ò Pafò rò, 'òwù, 'òwù ùvò Pergà tí kátina Pàfùliyà tó pbìrì ǒ atdí pbanga ò. Ányìrǒ ní ndì, Yùwanì* náadù abádhí núbhà, ndàdù ndàdu, ndàrà Yèrùsàlemà tó kigò ò. ¹⁴ Ní, abádhí adù abhi òpè Pergà rò, 'òwù, 'òwù ùvò Pìsìdiyà tó pbìrì ǒ atdí pbanga, Àtiyòkiyà tí kátina ò. Ní sàbatù-ìdhò ǒ, Pòlò mà ɔdhína mànà náatsù unduta-dzà ò, 'adù òko obvò.

¹⁵ Nírò ní ndì ka kazù Músà bhà Ɔyátá tó bhũkù ò ka kandí dhu mà, Kàgàwà bhà pbànábí náandí dhu mànà. Wò dhu-dzidǒ, unduta-dzà ǒ ádròdrǒ ale náadù ìndrũ òvì, ròwù dhu ùnò abádhí tò, 'àti: «Àbanǎzó, nyì nyapé ì'ì ìndrũ tò nyì nyóvona abádhí-afí nyì nyopé tí nì ɔte nà, ní nyòvo ka kòmbí.» ¹⁶ Ní, Pòlò ivà ndì ndidè, ndàdù ìndrũ àpe ɔtsúna nì, rìnè. Nírò ní ndì kǎpè ɔte ndàti: «Ìsràyeli tó pbìrì ǒ bhǎ, ndirò nyì yà Kàgàwà-ɔdò ònzì nyì nyarí rò, nyìrì yà ma múvona dhu. ¹⁷ Àlè, Pbàìsràyélí tírò, àlè tó Kàgàwà náavò ndì àlè t'ábhúna. Ní, Mísri tó pbìrì ò abádhí aróko òná kàsùmì ǒ, kǎdù abádhí àbhũ ròtrò, ròngò ábhǒ alé-yà nyú tí. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù abádhí ìpfo, rùvò ányìrò pbìndà ɔbi nyú nì. ¹⁸ Kǎdù abádhí-ngbò nódo rùngù ǒ,

* 13:13 13.13 Ngàtsi ndì Yùwanì-òvò ní'ì Màrkò.

ràrà àhụ mbèmbè ìfọ kumì ato tí. ¹⁹ Ndirò, kǎdù àrùbhù dhèdhèrò ale-tidò-tsù tó rùgànda-tse nótù Kànanà tó p̀bìrì ǒ rò, ndàdù ndì p̀bìrì àbhụ àlě t'ábhúna tò. ²⁰ Kóró kǒkò dhu anzi ì, ràrà àhụ mbèmbè ìfọ miyà dóná imbò kumì nà ato tí. Wò dhu-dzidǒ, Kàgàwà adù àlě t'ábhúna-ànyà nítdì róngo ale núlì abádhí nzínzi ǒ, ràrà àhụ p̀bìndà nabi Sàmólè nídì ndì ndaraya abádhí nzínzi ǒ ònà kàsùmì ò. ²¹ Ndirò, ròpè ndì uró rò, àlě t'ábhúna náadù kamà ònzi Kàgàwà-fó. Nírò ní ndì Kàgàwà adù Sàwulò nídì abádhí dǒ kamà tí, rònnyè idzi abádhí dǒ, ràrà àhụ ìfọ kumì ato tí. Ndi Sàwulò ní'ì Kisì t'ídhùnà. Ndirò Kisì ní'ì Bènyàminì-dhú-bvù ale. ²² Kàgàwà níitdègu Sàwulò nífó ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ rò, ní kǎdù Dàwudì nídì tdítǒ abádhí dǒ ádrùngbǎ kamà tí. Kǎdù dhu òvò átò Dàwudì-okú dò rò, ndàti: <Ma màbà wà Dàwudì, Yèsè t'ídhùnà, atdíđǒ afídu ózè ale. Ka ní ndì ma mòzè dhu ònzi róngo kóró ale.> ²³ Dàwudì bhà p̀bàdzukuru nzínzi ǒ rò ní ndì, Kàgàwà ipfo Yèsù, ndìdì P̀bàisràyélí tó ǒgùba tí, àdhàdhì yà angyangyi ndì ndakò fíndá làkà dhu bhèyi. ²⁴ Tdù Yèsù ira rò, bàtizò nubhónà Yùwanì náavò dhu Ìsràyeli tó p̀bìrì ǒ bhà tò kóró, ndínì ì nùgèrè tí, 'ùbhà fíyó nzérenga, 'adù bàtizò àlụ. ²⁵ Ní, p̀bìndà kasu-tsù àmbènà àrà ndòdì ònà kàsùmì ǒ ní ndì, Yùwanì ivú dhu P̀bàisràyélí-tsù, ndàti: <Nyí nyarí inga ìrè ima ràrì àdhi? Ima ní nzi wò nyí nyaródonà ndínì ira tí ale. P̀bétù, kànì dzidu dǒ rírà ale ní inzà ma màkǎ munga p̀fóna rǒ kàyitò-mbì mà ale.> ²⁶ Nírò nyí adódù, yà Àbràhamù bhà p̀bàdzukuru tí nyí nyí'ì rò, ndirò nyí, yà Kàgàwà-òdò ònzi nyí nyarí rò, àlě tò nga ní ndì Kàgàwà ìbhò yarí ògù tó ọte nì. ²⁷ Obhó tí, Yèrùsàlemà tó kígò ǒ bhà mà fíyó ádròdrǒ ale mànà nùuni nzà dhu Yèsù ràrì àdhi. Ndirò, yà bilì ka karózùna sàbatù-idhò ǒ, yà Kàgàwà bhà p̀bànbí unò dhu mà náadù nzà abádhí-dò nálụ. P̀bétù, abádhí adù ì dhu àbhụ rāká, yà Yèsù-dǒ ì abhù kotdì anya ndínì ka koho tí dhu-otù ǒ. ²⁸ Ní, inzà ì àbà atdí dhu mà, yà Yèsù-ànyà ọtdì ka kǎdù okúna dò rò rórò, abádhí anzi ka Pilatò-fó, ndínì ka nabhù tí kohò. ²⁹ Ní kǒkú dò rò ka kandì kóró dhu ì àbhụ rònzi ì dhu-dzidǒ, abádhí náabhù kǎ-bvò kifo m̀sàlabhà dǒ rò, 'adù ọtdùnà. ³⁰ P̀bétù, Kàgàwà adù àbadhi àbhụ rìngbè ndì ọve-bvù rò. ³¹ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndàvi ibí idhò nyú ǒ yà Gàlìlayà rò ì iwú mànà atdíkpá, 'iwú ùvò Yèrùsàlemà tó kígò ò ale tò. Kòmbì ì ale ní ì kàbhà ngàmbì P̀bàisràyélí-ònzì. ³² Mǎ nyú mà, mǎ móvona dhu ní ndì Ídzi Mākūrù, yà àlě t'ábhúna tò Kàgàwà náakò fíndá làkà. ³³ Ní, Kàgàwà náabhù wà ndì làkà rāká àlě tò, abádhí tó p̀bàdzukuru tírò. Kàbhù Yèsù

rìngbè ndì ɔve-bvù rò, àdhàdhì yà Zàburi tó bhùkù* ò ka kandí ɔyɔ rí kisé kà tó ngari ɔ̄ dhu bhěyi. Ndi andítá rătina: <Inyi, inyi ní Idhùdu.

Ndirò indo ndì nòpè rò, ima ní Abanɛ.> ³⁴ Ndirò, Yèsù nábhù ndì ndí rìngbè ndì ɔve-bvù rò ìnzí abvòna ròmò dhu kävò angyangyi. Kăti:

<Ma mí nyasò nĩ asota ní ìlilă, ndirò kóró ale rǎ'una, yà angyangyi ma makò findá làká Dàwudì tò asota*.> ³⁵ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi kà rătina átò Zàburi* tó ngătsi ngari ɔ̄:

<Nyi nyabhùya nzĩ pbùkù Ìlilă-Ale-abvò ròmò ibhu ò.> ³⁶ Obhó tí, pbìndà idzi ɔ̄, ádrùngbǎ kamà Dàwudì náanzì Kàgàwà ózè dhu. Ní, kǎvè, kadù ndòtdù abhúna ka kǎtdú ró, abvòna ràdù òmò. ³⁷ Pbétù, yà Kàgàwà àbhù rìngbè ndì ibhu ò rò Yèsù-abvò nómò nzá.

³⁸ Nírò adódù, nyèni dhu kòtù ɔ̄ nga rǎrĩ ndi ìndrũ tó nzérenga rĩ ndùba dhu rĩ ndòvo fùkù nĩ. Ndirò, Músà bhà Ƴyátá mà náabhù nzá nyĩ kòzù nyĩ obhónángatále tí. ³⁹ Yèsù-otù ɔ̄ nga ní ndi ìngbàtí ìli ndì ale mà yà ka nà'ù, nòzù ka kádù obhónángatále tí nĩ. ⁴⁰ Nírò, nyàndà nga mběyi adódù, akye yà Kàgàwà bhà pbànábí ɛno dhu nòonzina ndì rǎkú nĩ. Abádhí ati:

⁴¹ <Nyàndà dhu, nyĩ, ìndrũ-tsì ɔ̄nzì nyĩ nyarí rò.

Nyàbhù nyĩ idhɔ rǎkò nyĩ, ndirò nyàbhù nyĩ tsèku ròtdì ndì. Obhó tí, ma mí atdí dhu ɔ̄nzì, yà ìnè nyĩ nyí'ì nyìkpókù nà ɔ̄ná kàsùmì ɔ̄. Ndi dhu ní ìnzí nyĩ nyádù à'ùnà ngătsi ale náwe fùkù rò dhu*.>»

⁴² Wò dhu-dzidɔ̄, Pòlò mà Bàrnabà mànà níitdègu ùvò unduta-dzà ò rò, ní iyé-yà náadù abádhí ɔ̄nzì ndínì iwúya tí tdítɔ̄ rí'ì sàbatù-idhò ɔ̄, 'iwũ wò ɔte kèlě nádu 'àwe tdítɔ̄ fíyò. ⁴³ Wò unduta-dzidɔ̄, ábhɔ̄ Pbàyàhúdì mà ábhɔ̄ ngǔkpà ale yà Pbàyàhúdì tó dínì ò ì nùgèrè 'òngò Kàgàwà ùle mànà, náadù ùvò, 'òwù Pòlò mà Bàrnabà mànà-owù ɔ̄. Nírò ní ndi kòkò ɔyɔ ale adù dhu ɔ̄vò abádhí tò 'òpè abádhí-afí nĩ, ndínì ì napbá tí 'òngò òko pòtsó Kàgàwà bhà ìdzinga tó otu ɔ̄ tí.

Pbàyàhúdì rĩ Pòlò mà Bàrnabà mànà rǔvɔna fíyò ɔte nódhɔ dhu

⁴⁴ Tdítɔ̄ ì'ì sàbatù-idhò ɔ̄, mbèmbè Àtiyòkiyà tó pbanga ɔ̄ kóró ale núundu ì ndínì ì ìrì tí Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà Ƴte.

⁴⁵ Ní Pbàyàhúdì níitdègu wò ihé-yà àlà, ní adha tó ale-afí mà agòta mànà náadù abádhí ìra, ràdù 'òpè 'àgò Pòlò rǔnɔna

* 13:33 13.33 Zàb 2.7 * 13:34 13.34 Ìsa 55.3 * 13:35 13.35 Zàb 16.10

* 13:41 13.41 Hàb 1.5

fíyò dhu, ndirò 'àmbe dhu ùnò dǒ nzére kà nǐ. ⁴⁶ Ní Polò mà Bàrnabà mànà náadù dhu òvò abádhí tò ìmbǎ òyá ɔdó na, 'àti: «Fùkù nga ní ndi Kàgàwà bhà yàrí ɔte náká kùnò wemberè tí nǐ. Pbétù, nyí nyòdhò ka, nyádù nyòzè nyí-tírò inzà àkǎ 'àbà dhòdhódhóngà tó ípírǒngà ale tí dhu-okú dò rò, mà mí mǔgèrè kòmbí mǔwù kùnò rǒ ìnzí ní Pbàyàhúdì tò. ⁴⁷ Obhó tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà uyá wà ka ndi dhu bhèyi tí fǎkà. Kǎti:

«Ma míli nyí kóró pbirì ǒ ale tó awáwè tí, ndíní nyí nyí 'i tí ògù tó Ídzi Màkǔrù òvo rí kóró ale tò ale tí, ràrà àhù yà adzi-tsù náadì ndì i.»

⁴⁸ Ní, ìnzí ní Pbàyàhúdì níitdègu wò ɔte ìrì, ní abádhí-idhè náadù ndìka atdíǒ, 'adù 'òpè 'ilè Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà ɔte. Ndirò kóró ale, yà Kàgàwà apì dhòdhódhóngà tó ípírǒngà nabáya tí, náadù Kàgàwà à'ù.

⁴⁹ Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà ɔte adù ndùndò kóró ndi Pìsidiyá tó pbirì ǒ. ⁵⁰ Pbétù, Pbàyàhúdì adù dhu ìtsu Kàgàwà ùlě arí ì návi vèbhále mà, kigò ǒ ádròdrò ale mànà do ò, ndíní dhu nìvǎ tí Polò mà Bàrnabà mànà rǒ. Ní, abádhí adù 'òpè 'àvu Polò mà Bàrnabà mànà rǒ, 'adù ípfonà 'òdì fíyó pbirì ǒ rò. ⁵¹ Pbétù, kǒkò óyǒ ábhàlǐ náadù pǔoya-tsítsíró àhù nǒ'ò abádhí-okú dò rò. Wò dhu-dzidǒ, abádhí adù 'ivà, 'òwù Ìkòniyò tó kigò ò. ⁵² Ndirò Yèsù-owù núngu ale-idhè náadù ndìka atdíǒ, Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí ràdù 'ira.

14

*Polò mà Bàrnabà nà rǐ Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù
núno Ìkòniyò tó kigò ò dhu*

¹ Ìkòniyò tó kigò ò ì òwù ùvò rò, Polò mà Bàrnabà nà náatsù átò Pbàyàhúdì tó unduta-dzà ò. Ní ányìdzá, abádhí ùno Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù, ndi dhu ràdù Pbàyàhúdì mà Pbàgìríkí mànà tó ábhǒ ihé-yà nyú nábhù rà'ù Yèsù. ² Pbétù, yà ì nùvǒ ìnzí 'à'ù Yèsù Pbàyàhúdì náadù dhu ìtsu ìnzí ní Pbàyàhúdì-do ò, 'àbhù afiya rìnza ì ndíní dhu nìvǎ tí kǒkò Yèsù ná'ù adóya rǒ. ³ Ní, àzembè wò dhu rǐ ndònzì rórò tí, Polò mà Bàrnabà nà náadù òko ábhǒ idho nyú tí Ìkòniyò tó kigò ǒ. Abádhí adúnà òwu Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù núno rǒ kpangba, ìmbǎ òyá ɔdó na, kà-rǒ ì ìpbi ì nídhuní. Ndirò, Ádrùngbǎle Kàgàwà adúnà àrà yà abádhí rǎnɔna pbindà ídzìngà dǒ dhu tó obhóngà nábhù rǒ ràvi ndì kpangba, yà abádhí rǎnzina wìwì mà yà inzà apèna 'ònzì angyi ìndrù-nzínzì ǒ dhu mànà dhu-otù

ǒ. ⁴ Ní wòrí kigò ǒ ale-ǒnga núundo ndì ɔyɔ, atdídhena ale ròlè ì Pbàyàhúdì-tí'òná rò, ngǔkpà ale ràdù 'òlè Yèsù bhà uvitatále-tí'òná rò. ⁵ Wò dhu-dzidǒ, Pbàyàhúdì mà ìnzì ní Pbàyàhúdì màná, ɔyá ádròdrǒ ale màná náadù 'ìrì ndínì ì ɔpé tí 'àvu Pòlò mà Bàrnabà màná rǒ, 'àdù abádhí àbhù kubvũ odu nǐ rùve. ⁶ Ní, Pòlò mà Bàrnabà màná nítdegu wò dhu ɔsù, ní abádhí uvò Ìkòniyò ǒ rò, 'òtsè Likàòniyà tó pbìrì ǒ pbanga, Lístrà mà Dèrbè màná, tiyá arí'ì kyèròkyèrò pbìrì màná ǒ. ⁷ Ányì abádhí adù òko 'òwù Kàgàwà bhà Ídzi Mākūrù núnò rǒ ìndrũ tò.

Pòlò mà Bàrnabà nà rǐ'ì Lístrà tó kigò ǒ dhu

⁸ Lístrà tó kigò ǒ, ìnzì aríde pǒna dǒ atdí ale ní'ì inè. Ndí ale ní'ì ɔdhi tí ka kadhì ɔtsòtsù rórò ale. Ndirò ka ní'ì ìnzá apèna ùbhi yá ka kadhina ndì rò ale. ⁹ Ní, atdíku kádì ndámbe Pòlò rúnona dhu ìrì dǒ. Ní Pòlò udí nyìkpóna kà-rǒ, kà'ù dhu ɔgù ndì ràmbe ná ɔgù dhu ndì ndàla rò. ¹⁰ Ní, Pòlò adù dhu ɔvò kà tò ɔrú túna nyú nà, ndàti: «fva nyi, nyidè túrútúru pǒna dǒ.» Ní wò ale níbe ndì ndidè, ndàdù ndòpè ndùbhi. ¹¹ Ní wò Pòlò ɔnzì dhu ì àla rò, ihé-yà náapè 'òtè ɔrú túya nyú nà Likàòniyà ǒ bhà t'ávana ǒ, 'ámbe àtina dǒ: «Mǔngǔ-nzo ɔgèrè wà ì 'òngò ìndrũ tí, 'ìtsù àlè nzínzi ǒ.» ¹² Abádhí adù Bàrnabà nàtì Zèwù tí, 'àdù Pòlò nàtì Hérmè tí. Obhó tí, Pòlò ní ndì arána ɔte ùdà rǒ ìndrũ tò. Ndirò, yà Lístrà tó kigò ǒ ka kòtsù ró ní'ì ndì Zèwù tí kátina Pbàgìríkì tó mǔngǔ-ngba bhà sòmá-dzà. ¹³ Ní wò ndì kàsùmì ǒ, Zèwù bhà atdí kùhanì náadù ìrà ìkyi-akpá nà, iwà ndì ndùkpòrò itsu-opfò tó màkàkú ndùfǒ dɔya rǒ rórò, ndìrà àhù nà kigò ǒ ka kòtsù ɔyá tsàtsù tí. Abádhí ní'ì iwà ì nìrì ihé-yà màná ndínì ì ubhò tí ì ìkyi-akpá perè tí kǒkò ɔyǒ uvitatále tò. ¹⁴ Ní, Pòlò mà Bàrnabà nà nítdegu kǒkò ale rǎpàna ndínì ì ɔnzì tí dhu ìrì, núufa ròyá ɔrú mùdzarù-ǒnga, 'àdù ɔtse ihé-yà nzínzi ǒ, 'ámbe ùkũ dǒ, 'àti: ¹⁵ «Hòkò! Ádhu wò nyí nyápàna nyǒnzì dhemǎ? Mǎ'ì nyú, mǎ ní ìndrũ àdhàdhì nyí ní ìndrũ dhu bhèyi. Ndirò, yà fùkù mǎ mòvò dhu ní Kàgàwà bhà Ídzi Mākūrù, ndínì nyí nyubhà tí nyí nyarónzina ìmbǎ tǐya nà dhu, nyádù nyùgèrè nyǒngò yà ìnzì aróvè Kàgàwà bhà ale tí. Ndi Kàgàwà ní ndì yà adzi mà ɔrù-akpà mà ndirò rèrù-abábá mà, ɔyá arí'ì kóró dhu màná nanzì ale. ¹⁶ Angyíta nyú Kàgàwà ubhà pé kóró pbìrì ǒ ale rǒngò ùbhi afíya ɔzè otu ǒ. ¹⁷ Pbétù, kùbhà nzá ndì ndì nditè abádhí tò yà ndì ndónzina ìdzìnga-otù ǒ dhu. Obhó tí, kǎrí igye àbhù rìkǒ ɔrù-akpà ǒ rò fùkù, ndàdù inga ǒ dhu àbhù rò'ò fíyó kàsùmì ǒ. Ndirò indo màtí, kǎradù nyǒngù, ndàdù afíku

níra p̄bìndà ídzinga tó dhèdhe nǎ.»¹⁸ Pòlò mà Bàrnabà nà náatè mbǎ wò dhu bhěyi màtí, ní abádhí rǐ ihé-yà nísò inzǐ ìzǎ tó perè nubhò tí fíyò dhu ní'ì obi tí.

¹⁹ Wò dhu-dzidò, P̄bàyàhúdí níiwú Àtiyòkiyà* tí kátina kigò ò rò, ndirò Ìkòniyò tí kátina kigò ò rò màtí, 'iwù ùvò Lístrà. Ní abádhí níitsu dhu ihé-yà-dò ò, ròpè 'ùbvù Pòlò mà odu nǎ, ndíní ùvè tí. Wò dhu-dzidò, abádhí adù Pòlò àdhà 'ípfo iri kigò ò rò, iwà òvè dhu tí ì í kàti nídhuní.
²⁰ P̄bétù Yèsù ná'ù ale níitdègu 'àndù 'àkpòrò Pòlò-ngbò, ní àbadhi adù ndìvà, ndidè, ndàdù ndàdu ndi kigò ò. Ní tsútsǎ nínganí, abádhí adù òwu Bàrnabà nà Dèrbè tí kátina kigò ò.

Pòlò mà Bàrnabà nà rǐ 'àdù Àtiyòkiyà tó kigò ò dhu

²¹ Dèrbè tó kigò ò ì òwù ùvò rò, Pòlò mà Bàrnabà nà náapè 'ùnò Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrè indrù tò. Ní, ábhò ale nyú núugèrè ì, 'à'ù Yèsù. Wò dhu-dzidò, abádhí náadù 'àdu Dèrbè rò, 'òwù Lístrà. Lístrà rò, abádhí adù 'ìvà, 'òwù Ìkòniyò ndirò Àtiyòkiyà, Pìsìdiyà tó p̄bìrì ò.
²² Kóró kòkò kigò ònǎ, abádhí owúnà Yèsù ná'ù ale-afí nópè rǒ, 'àdù òwu ì ale àvi rǒ rikò pòtsó fíyó a'uta ò. Abádhí adúnà òwu dhu òvò rǒ ì ale tò, 'àti: «Dhu àkǎ àlè rùdà ádrùngbǎ àp̄bè nyú òna nǎ, ndíní àlè kotsú tí òrè-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ò.»
²³ Kóró kànísá òna nǎ, Pòlò mà Bàrnabà nà náadúnà òwu indrù òvò rǒ, 'ùli ndi kànísá ò p̄bàkùrǔ tí. Ònyè t'ónyuta-tsù ì ùtsì, 'àdù àmbe 'ìtsò dǒ dhu-dzidò, abádhí adúnà òwu yà ì òvò ale ùli rǒ yà ì á'ù Ádrùngbǎle Yèsù-fó.

²⁴ Wò dhu-dzidò, abádhí núudà Pìsìdiyà tó p̄bìrì ònǎ, 'àdù òwu ùvò Pàfùliyà tó p̄bìrì ò.
²⁵ Ní, Pèrgà tí kátina ndi p̄bìrì ò kigò ò bhà tò ì ùnò Kàgàwà bhà Òte dhu-dzidò, abádhí adù 'àsòlò, 'òwù Àtaliyà tí kátina kigò ò.
²⁶ Ndi kigò ò rò, abádhí adù 'ìvà 'òwù ibhú ò, 'òwù ùvò Àtiyòkiyà, Sìriyà tó p̄bìrì ò, yà abhi ì apè ònǎ rò kigò ò. Wò ndi kigò ò rò nga ní ndi, ka kabhu abádhí Kàgàwà raso wò abádhí òwù ùtsànà p̄bìndà kasu-okú dò rò.

²⁷ Ní, Àtiyòkiyà ì òwù ùvò rò, abádhí andu Yèsù ná'ù ale-tsù, 'àdù Kàgàwà àbhù ì 'ònzì kóró dhu náwe fíyò. Ndirò, abádhí adù ìngbà dhu bhěyi màtí ì àp̄fò a'uta tó tsátsù inzǐ ní P̄bàyàhúdí tò dhu náwe átò abádhí tò.
²⁸ Wò dhu-dzidò, Pòlò mà Bàrnabà nà náadù òko ábhò idho nyú tí Yèsù ná'ù ale mànà Àtiyòkiyà tó kigò ò.

* 14:19 14.19 Ndi Àtiyòkiyà ní'ì Pìsìdiyà tí kátina atdí p̄bìrì ò kigò.

15

Yěsù ná'ù ale tó unduta Yèrùsàlemà tó kigò ò
(Opt 2.1-9)

¹ Yüdeyà tó pbìrì ò rò iwũ Àtiyòkiyà tó kigò ò ngúfe ale, náapè 'ùdhe dhu Yěsù ná'ù ale tò, 'òwù àtìnà rǒ ìtí: «Ìnzì nyí nyapé nyăbhũ kobhòlò onzikúnga yà Músà bhà Uyátá nónzi ka dhu bhěyi, ní Kàgàwà rǐ nzí nyǐgũ fùkú nzérenga ǒ rò.» ² Ní Polò mà Bàrnabà nà náadù ndi dhu òdhò atdíǒ, ádrùngbá agòta nyú ràdù itsì nzínziya ǒ i ale mànà wò dhu-okú dò rò. Nírò ní ndi abádhí adù dhu ùtsì atdíkpá, ndíní Polò mà Bàrnabà nà ndirò Àtiyòkiyà ǒ ngúfe ngũkpà ale mànà nóowu tí Yèrùsàlemà tó kigò ò, 'òwù òte ndi dhu dǒ Yěsù bhà uvitatále mà, pbàkùrũ mànà-ònzǐ rò. ³ Ní, Àtiyòkiyà ǒ kànisa náadù abádhí dzùnà nónzi àkākă dhu bhěyi ndi abhi tò. Ní Fòyìnìkè mà Sàmàriyà mànà tó pbìrì ònă ì úda ì nană, abádhí owúnà ìngbà dhu bhěyi màtí ìnzì ní Pbàyàhúdì nùgèrè ì Kàgàwà tò dhu nóvò rǒ ìndrũ tò, ndi dhu ràdù àrà Yěsù ná'ù ale àbhũ rǒ idhèya rìka ndi atdíǒ. ⁴ Ní, kǒkò ale níitdègu owu ùvò Yèrùsàlemà tó kigò ò, ní ndi kigò ǒ kànisa mà Yěsù bhà uvitatále mà ndi kànisa ǒ pbàkùrũ mànà, náakò abádhí mběyi nyú. Abádhí náadù Kàgàwà àbhũ 'ònzì dhu náwe kóró kǒkò ì nàkò ale tò. ⁵ Pbétù, atdídhená ale, Yěsù ná'ù Pbàfàrisáyó tó mùtù nzínzi ǒ, náadù 'ivà 'àti: «Dhu àkă kobhòlò Yěsù ná'ù ìnzì ní Pbàyàhúdì-ònzǐnga, kadù dhu ùya fíyò róngò Músà bhà Uyátá nífu.» ⁶ Nírò ní ndi Yěsù bhà uvitatále mà, Kànisa ǒ pbàkùrũ mànà, náandu ì ndíní ì andá tí kǒkò ale ùnò dhu-ònga. ⁷ Ní, atdíǒ ì àgò ì dhu-dzidǒ, Péterù ivà ndi ndidè, ndàdù àtìnà: «Àbanǐnzó, nyí nyèni wà dhu Kàgàwà róvò wà mà angyíta tí nzínziku ǒ rò, ndíní ma mongó tí pbìndà Ídzì Màkùrù núnò ìnzì ní Pbàyàhúdì tò, ndíní abádhí níri tí 'adù dhu à'ù. ⁸ Ndirò Kàgàwà, yà ìndrũ-afí ò dhu mà núní arí ale, nítè wà dhu iwà ndi rákò abádhí, yà abádhí ndi ndíră pbìndà Hǐlă-Alafí nǐ, àdhàdhì yà ndi ndirá àlě dhu bhěyi dhu-otù ǒ. ⁹ Kǎndò nzá àlě-ònga abádhí mànà akekpa màtí, kũ'ò abádhí-afí rǐlă nyìkpóna ǒ, a'uta-otù ǒ nídhuní. ¹⁰ Nírò, ádhu kòmbí nyí nyí Kàgàwà-afí númvũ wò dhu bhěyi, nyámbe ndi nà'e ànò nùgba dǒ Yěsù bhà ábhàlǐ dǒ nǐ? Nyí nyí ndi ànò nùgbă abádhí dǒ àzèmbè ìnzá àlě t'ábhúna nyú mà, ndirò àlě nyú mà àlě kanzi kànò àlě kí dhu-lèmà rórò! ¹¹ Ndirò, àlě kà'ù wà dhu àlě rùgu wà àlě tó nzérenga ǒ rò, Ádrùngbàle Yěsù bhà ídzìnga-okú dò rò, àdhàdhì abádhí nùgu dhu bhěyi.» ¹² Ní, Polò mà

Bàrnabà nà rĩ Kàgàwà àbhũ 'ònzì ìnzì ní Pbàyàhúdì nzínzì ò wìwì mà, yà ìnzá apèna 'ònzì angyì ìndrũ-nzínzì ò dhu màná dhu nàwě rò, kòkò ì nàndunà ale náadù ìnè bhì, 'àmbe abádhí rǎwěna dhu níri dǒ. ¹³ Ní Pòlò mà Bàrnabà nà níitdègu ìnè, ní Yàkòbhò apè òte ndàti: «Àbanǎnzó, nyìri yà ma múnona fùkù dhu. ¹⁴ Sìmiyonì náwe wà ìngbà dhu bhěyi màtí, mùhàngú ò rò, Kàgàwà arí pbìndà ale nópì ìnzì ní Pbàyàhúdì nzínzì ò rò tí dhu àlě tò. ¹⁵ Wò ndi dhu náko wà ndi Kàgàwà bhà pbànábí náandí dhu nà. Ndi andítá rǎtina:

¹⁶ «Ádrùngbǎle Kàgàwà rǎtina: wò dhu-dzidǒ, ma mí madù mirà wò ndi nadrù ádrùngbǎ kamà Dàwudì bhà idza nòsì tdítǒ.

Ní ma mí ndi idza-dúdù nángbě, madù ìdìnà ridè pfǒna dǒ.

¹⁷ Ndi dhu bhěyi ní ndi, yà ì nùbhà ale-go rĩ 'òpè 'òmè Ádrùngbǎle,

ì ale ní kǎkà òvòdu ka kánzì dòyá ale.

Obhó nyá, kóró ìnzì ní Pbàyàhúdì, yà pbàkà ale nyú tí oko tí ma múnzì ale rĩ 'òpè 'òmè ma.

Wòrí ní ndi yà ndi dhu ònzì rí Ádrùngbǎle núnno dhu*.

¹⁸ Ndi Ádrùngbǎle ní ndi ì dhu nábhũ ìndrũ rànì yà mùhàngú ò rò ndi napèna rò ale.»

¹⁹ Tdítǒ, Yàkòbhò adù àtìnà: «Ìma, ma màla dhu ní, dhu rǎkǎ nzá kòbhìlì kòkò ì nùgèrè Kàgàwà tò ìnzì ní Pbàyàhúdì-tsù. ²⁰ Pbétù, abádhí tò dhu rǎkǎ kandì dhu, kati: «Nyí nyàkǎ nzá nyǒngò sànamù tò ka kùbho perè tí ìzǎ ná'á*. Ndirò, nyí nyàkǎ nyǒngò nyǒdò mànyòni ró rò, ìnzì nyǎdù dàna-tsi ka kípbo òbi ní rǒvè ìzǎ mà, ànzùbhà màná ná'á.»

²¹ Obhó tí, angyí ndi napèna rò, ìndrũ náarí'ì ìnè Músà bhà Hyátá nóvo ì arí ìndrũ tò kóró kigò ònǎ ró. Kóró sàbatù-ìdhò ò, abádhí náarí ì Hyátá nózù ìndrũ tò unduta-dzà ò rò.»

Yèrùsàlemà ì nùndu ale rĩ bhàrùwà àbhũ Àtìyòkiyà ò Kànìsà tò dhu

²² Wò dhu-dzidǒ, Yèsù bhà uvitatále mà, Kànìsà ò pbàkùrũ mà, Yèrùsàlemà ò kóró Kànìsà màná náatè nzínziya ò. Abádhí níri ì ndínì ì ovó tí nzínziya ò ale, 'adù òvìnà ròwù atdíkpá Pòlò mà Bàrnabà màná nà Àtìyòkiyà, Sìriyà tó pbìri ò. Ní, abádhí avò Yudhà mà Sìlà nà. Ngǎtsi ndi Yudhà-òvò ní'ì Bàrìsabà. Òdhíya pbàkrístò nzínzì ò, abádhí óyǒ kóró ní'ì atdíǒ ka kífù ale. ²³ Ní, abádhí adù kòrí ale nóvi ròwù bhàrùwà nà. Ndi bhàrùwà ka kandì yà dhu bhěyi: «Mǎ'ì

* 15:17 15.17 Àmo 9.11-12 * 15:20 15.20 Ndi ìzǎ nóti wà Kàgàwà-nyìkpó ò.

odhíku, Yěsù bhà uvitatále mà, Kànisa ǒ pbàkùrǔ màna, mà mòvi nyí atdíđǒ odhíkǎ, ìnzí ní Pbhàyahúdí tírò nyí nyí'ì Àtiyòkiyà mà, Siriyà mà, Kilikiyà màna tó pbìrì ò rò. ²⁴ Mǎ mìrì dhu, nzínzika ǒ rò, atdíđhená ale rówù inzà mà mùfà rusà fíyò rórò, 'òwù dùku ìnza àwú òtèya nǐ, ndi dhu ràdù izu nábhũ afíku ò. ²⁵ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, mà mìrì mà mòvò ìndrũ, màdù òvinà rówù tikũ ò. Abádhí rówu atdíkpá yà atdíđǒ mà mózè odhíka, Pólò mà Bàrnabà màna nà. ²⁶ Ndi Pólò mà nádzi wà fíyó ípìrǒnga ǒve tò àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù Krístò bhà kasu-okú dò rò. ²⁷ Nírò, kòní mà mòvi Yudhà mà Sílà nà, ndíní yà bhàrɔwà ǒ mà màndí ǒte ɔɔɔ tí tsùya ǒ fǔkù. ²⁸ Obhó tí, Kàgàwà bhà Ilǎ-Alafí mà, mà nyú màna, mà màla dhu ní, dhu ràkǎ nzà màgbǎ ndi nà'ε vurò ànò tdítđǒ dùkú, ròsè yàrí uyátá dònǎ. ²⁹ Ndi uyátá ràtina: «Nyí nyàkǎ nzà nyǒngò sànamù tò ka kùbho perè tí izǎ mà, ànzùbhà mà, dàna-tsi ka kípǒ ǒbi nǐ ròvè izǎ màna ná'á. Ndirò nyí nyàkǎ nyǒngò nyǒdò mànyòní rò rò. Kǒkò dhu nyí nyífu dhu ní ndi àdù ì'ì iwà nyí nyònzì idzi dhu dhu. Mbèyi nyòko.» ³⁰ Nírò ní ndi kǒkò òvi ka kòvi ale níivà ì 'òwù wò bhàrɔwà nà Àtiyòkiyà. Ní ànyì ì 'òwù ùvò rò, abádhí andu Yěsù ná'ù ale-tsù, 'àdù ndi bhàrɔwà àbhũ abádhí ròzù. ³¹ Ní wò bhàrɔwà ì 'òzù rò, kòrí ale-ìdhè níika ndi atdíđǒ ndi bhàrɔwà ǒ ka kòpè afiya tí dhu-okú dò rò. ³² Kàgàwà bhà pbànábí tí ì àdù 'òtù dhu-okú dò rò, Yudhà mà Sílà nà náadù ǒte ádzíta nyú kǒkò Yěsù ná'ù ale màna, ì ròpè abádhí-afí, 'àdù abádhí àbhũ ròtsi ǒbi fíyó a'uta ǒ. ³³ Ngúfe idho ì ònzì Àtiyòkiyà dhu-dzidǒ, kǒkò abádhí t'ódhíya náadù abádhí ùbhà ràdu ì, 'òwù yà ì nívi ale-tí'ò. ³⁴ [Pbétù Sílà adù ndòzè ndàdi Àtiyòkiyà. Ní Yudà adù àrà atdíró Yèrùsàlemà.] ³⁵ Pólò mà Bàrnabà nà adù òko Àtiyòkiyà. Ibí ngǔkpà ale màna, abádhí owúnà dhu ùdhe rǒ, 'àdù Kàgàwà bhà ǒte tó Ídzi Màkǔrù núnò átò ìndrũ tò.

Pólò mà Bàrnabà nà ǒnga rǐ ndùndo dhu

(Màt 13.23; 18.20; Yùw 6.44-45)

³⁶ Ngúfe idho-dzidǒ, Pólò atí Bàrnabà nǐ: «ǒdhí, kàdu pé àlě, àlě rówù àlě t'ódhína nándà yà angyi àlě kúnò Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà ǒte ǒyá kigò òna nǎ kóró, ndíní àlě kala tí ìngbà dhu bhèyi màtí abádhí aróko dhu.» ³⁷ Ní, Bàrnabà azè ndìdìyì Yùwanì Màrkò, ndíní ì owu tí màna atdíkpá. ³⁸ Pbétù, Pólò adù nzà ndi dhu òzè, Pàfùliyà tó pbìrì ò rò Yùwanì Màrkò adù ndi owùya ǒ rò, ìnzí ndònzì kasu atdíkpá ì mà nà dhu-okú dò rò. ³⁹ Ní wò dhu-okú dò rò, Pólò mà Bàrnabà nà náagò ì atdíđǒ, ndi dhu ràdù 'àbhũ

'undò ì. Nírò ní ndi Bàrnabà adù Mǎrkò nídyì, 'òwù nà atdíkpá íbhú ǒ Kìpurò tó p̀bìrì ò. ⁴⁰ Ndirò, Pòlò adù Sílà òvò. Ní, Yèsù ná'ù ale itsò ì d̀yá, ndíní Ádr̀ngbǎle Kàgàwà aso tí ì dhu-dzidǒ, abádhí adù 'ìvǎ, 'òwù ányìrǒ rò. ⁴¹ Ní, kǎdà Sírìyà tó p̀bìrì mà, Kìlìkiyà tó p̀bìrì mà nà òna nǎ, ndàrà kànísá-afí òpè rǒ, ndíní ǒbì notsi tí f̀yó a'uta ǒ.

16

Timòtewù rǐ ndàp̀bǎ Pòlò mà Bàrnabà mà nà owù ǒ dhu (Ròm 16.21; Gàl 4.13-15; Fìl 2.19-22)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Pòlò arà àhù Dèrbè. Ányìrò, kǎdù ̀da Lístrà tí kátina kigò ò. Ní ányì, kǎtù Timòtewù tí kátina atdí ale. Ndi ale ní'ì iwà Yèsù ná'ù ale. Kǎ-tsànà ní'ì iwà Yèsù ná'ù M̀yàhudi-àyi, ndirò kǎ t'ábanà ní'ì M̀gìrikì. ² Ní, Lístrà mà Ìkòniyò mà nà tó kigò ǒ, Yèsù ná'ù ale owúnà ídzi dhu nyá náwe rǒ Timòtewù dǒ. ³ Ní, Pòlò-afí adù ndòtdì, ndíní ì ongó tí ùbhi atdíkpá kǎ mà nà. Ní, Pòlò adù kònzìngà àbhù kòbhòlò, wò ndi m̀lengù ǒ arí ì'ì P̀b̀yàhúdì-okú d̀ò rò, ì ale ní'ì kóró iwà dhu núnì Timòtewù t'ábanà rì'ì M̀gìrikì nídhuní. ⁴ Kóró kigò, yà ì ùbhi ònà ǒ, Pòlò mà Sílà nà nóowúnà Yèsù bhà uvitatále mà, Kànísà ǒ p̀b̀k̀r̀ù mà nà nùtsì Yèrùsàlemà tó kigò ò ì ùndu ì rò ̀yátá òvò rǒ Yèsù ná'ù ale tò, 'adù òwu abádhí àvi rǒ rífù ndi dhu. ⁵ Nírò ní ndi kànísà apè 'àmbe ìdzo dǒ f̀yó a'uta ǒ, bv̀yà ràdù àmbe ndise dǒ bìlìngà.

Ɔnyu rǐ Pòlò ̀nyu M̀k̀èd̀niyà rò ka kí ndànzi dhu-rǒ dhu

⁶ Wò dhu-dzidǒ, Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí náagó Pòlò mà Sílà nà, ìnzì owu tí Kàgàwà bhà Ɔte ùnò Àziyà tó p̀bìrì ò. Ní, abádhí ̀da F̀r̀ugiyà mà Gàl̀tiyà mà nà tó p̀bìrì ònǎ. ⁷ Ní, Mìsiyà tó p̀bìrì ò ì ótsù nǐ ifo ǒ ì òwù ùvò rò, abádhí azè 'òwù Bìtìniyà tó p̀bìrì ò. P̀b̀étù, Yèsù bhà Hìlǎ-Alafí adù abádhí àgo ìnzì owu tí ányì. ⁸ Ní, abádhí ̀da Mìsiyà tó p̀bìrì ònǎ, 'adù 'àsòlò, 'òwù ùvò Tròwà tó kigò ò. ⁹ Ní atdíku kùbhingá, dhu adzì Pòlò d̀ò ̀nyu bhèyi. Ndi ̀nyu-bv̀ù, M̀k̀èd̀niyà tó p̀bìrì ǒ atdí ale níidè kònzì, ndàmbe ndìtsò dǒ kà-rǒ, ndàti: «Áda M̀k̀èd̀niyà tó p̀bìrì ò nyarà dz̀nàka ònzì.» ¹⁰ Ní, wò dhu Pòlò àla dhu-dzidǒ, mǎ madù m̀p̀pè m̀b̀hòlò mǎ ányìrǒ rò tí, ndíní mǎ mowu tí M̀k̀èd̀niyà. Obhó tí, mǎ m̀ni dhu Kàgàwà rànzi wà mǎ ndíní mǎ mowu tí p̀b̀indà Ídzi M̀k̀r̀ù núnò ndi p̀bìrì ǒ bhà tò.

Lùdiyà rǐ Ádr̀ngbǎle Yèsù à'ù Filipì tó kigò ǒ dhu (M̀t 13.23; 18.20; Ỳw 6.44-45)

11 Ní mǎ muvò Tròwà rò, mǔpò ibhú ǒ, mǔwù tǔrútǔrú Sàmòtirakì tí kátina sòngà dò. Òbhò nínnganí, mǎ madù ùvò ányìrǒ rò, mǔwù ùvò Nèyàpòlì tó kifukù ò. 12 Ányìrǒ rò, mǎ madù òwu Filipì. Ndi Filipì ní'ì Mǎkèdòniyà tó p̀bìrì ǒ kigò nzínzì ǒ ádr̀ngbǎ kigò nyú, ndirò ka ní'ì P̀bàró má ónyù idzi dóná kigò. Ní, mǎ manzì ngúfe idho ányì. 13 Sàbatù-idhò ǒ, mǎ muvò kigò ò rò, mǔwù atdí idha-akpà-bidò. Mǎ mirè nga ányìrǒ nga rǎrǐ ndi itsòta tó ngari. Ní ányì mǎ mǔwù ùvò rò, mǎ makò obvò, mǎdù àmbe òte dǒ ányìrǒ ì nàndu vèbhále mànà. 14 Abádhí nzínzì ǒ, Lùdiyà tí kátina tsibhále ní'ì ìnè. Ka ní'ì Tùwàterà tó kigò ǒ tsibhíngba. Ní, kǒngónà ùbhi òlòlù m̀dzarè nà ndàmbe ùdzinà dǒ, ndirò kǒngónà Kàgàwà odò ònzì. Ní, kǎdì ndàmbe mǎ múnona dhu ìrì dǒ, Ádr̀ngbǎle Kàgàwà ràdù afina àngbe, ndíní kǎdù tí ndàpba Pòlò mà r̀nnona dhu rǒ. 15 Wò dhu-dzidǒ, íyàdhiyà mà, p̀bìndà idzá-bhà mànà níitdègu bàtizò àlǔ, ní kǎdù mǎnzì, ndàdù àtìnà: «Nyi nyapé dhu ùnǐ iwà ma rà'ù Ádr̀ngbǎle Yèsù, ní nyiwù nyǒngò òko p̀bakà idzá.» Obhó tí, kǎdù m̀tù mǔwù p̀bìndà.

Pòlò mà Sílà nà núsò ka kí dhu
(Kas 19.23-24; Fìl 1.12; 1Tè 2.2; 1Pé 4.12-13)

16 Atdíku, mǎ makò mǎmbe òwu dǒ itsòta-bhùdò. Ní kasu tó atdí tsibhíngba níra, mǎdù mǎsò ndì mànà otu ǒ. Ndi tsibhíngba ò ì'ì nzére-alafí ní'ì ndònzì araya dhu ìtè arí angyangyi ìndrù tò alafí. Ní, kà r̀nzina dhu-otù ǒ, kàbhà kasu tó ádr̀drǒ ale ongónà dhu òngyè abho nyú. 17 Ní, kǎdì ndàmbe ìrà dǒ owùka ǒ Pòlò nà, ndàdù àmbe ùkù dǒ, ndàrà àtìnà rǒ: «Kǎkà ale ní yà kóró dhu dǒ arí'ì orú Kàgàwà bhà ino-akpá. Ndirò, abádhí rǐ nyí nyúgu òná otu òvo fùkà.» 18 Kǎnzì wò dhu ibí idho nyú tí. Nírò ní ndi atdíku, wò dhu àrà ndìngye rò, Pòlò agéré ndì, ndàti wò tsibhíngba ò rǐ'ì nzére-alafí nǐ: «Ma mí dhu ùyǎ indù Yèsù Krístò-òvò rǒ, áhù wò tsibhíngba ò rò.» 19 Ní kàbhà kasu tó ádr̀drǒ ale níitdègu f̀yó ongyéngá-otù rǐ ndòtdì dhu òsù, ní abádhí adù Pòlò mà Sílà nà nùlu, 'adù òwu nà p̀banga-tsidǒ r̀wugà dò, P̀bàró má tó p̀bìrì ǒ anya t'ít̀dita tó ádr̀drǒ ale-ònzì. Ní kǒkò anya t'ít̀dita tó k̀ngò-ònzì ì òwù ùvò rò, 20 abádhí itè Pòlò mà Bàrnabà nà ì ale tò, 'adù àtìnà: «Kǎrǐ ale nífì wògò àlǔ tó p̀banga ǒ. Abádhí ní P̀bàyàhúdì, 21 ní abádhí arí yà àlǔ tò ka kísò ìnzì àlǔ ka'ù tí, ndirò ìnzì àlǔ kongó tí ònzìnà màndù nùdhè àlǔ tò P̀bàró má tǐrò.» 22 Ní, ányìrǒ ì'ì ihé-yà náadù dhu ìvǎ átò Pòlò mà rǒ Sílà nà. Ní kǒkò anya t'ít̀dita t'ále adù Pòlò mà Sílà nà rǒ mberù àbhù k̀wà, 'adù àvinà k̀vi bhélèbhélé asé nǐ. 23 Abádhí ì àbhù k̀vi atdídǒ asé

nĩ dhu-dzidõ, kõkò anya t'ítàtita t'ále náadù abádhí àbhukusõ imbi ò. Anyì abádhí adù dhu ùya Sàndìrì tò, ndínì Pòlò mà Sílà nà-ngbò nòdò tí mběyi nyú. ²⁴ Ní wò uyátá ndì ndìrì rò, Sàndìrì nítsu Pòlò mà Sílà nà átsí rí'ì kàluga nyú ò, ndàdù p'fòya núbè kòmò ò. ²⁵ Ní mbèmbè iku-alikpa ò, Pòlò mà Sílà nà náakò 'àmbe 'ítsò dõ, 'adù àmbe adyi nuyù dõ, 'ifù Kàgàwà ònà. Wò ndi kàsùmì ò, ùsò ka kùsò ngùkpà ale adù òko 'àmbe abádhí rǒnzina dhu kèlě nírì dõ. ²⁶ Nírò ní ndi ádrùngbá mùtiti nísí, imbi-dzà-pfò ròpè ndivi. Wò ndi kàsùmì ò tí tsàtsù núupfo ì kóró, ùsò ka kùsò ale-pfò rò àdrà-mbì ràdù 'ítà kóró. ²⁷ Nírò ní ndi wò Sàndìrì atdà idhò ò rò, ndàdù imbi-dzà-tsù nótù iwà ì nùpfò ró. Ní kǐdhá p'bindà ila tó obhi-akpà, ndàdù dhu ònzì ndínì ndì ndodú tí ndì ndìtírò nĩ, ndòvè, iwà òtsè dhu tí ndì ndì ùsò ka kùsò ale náti rò. ²⁸ P'betù, Pòlò adù òkù orú tũna nyú nà, ndàti: «Pǒrà, nzǒnzi nzére dhu rùnù nyi-tírò. Ìnè mà mí'ì kóró iró.» ²⁹ Ní wò Sàndìrì anzi awáwù kǐtsé nà fǐndà. Nírò ní ndi kǎlì ndì idza ivì tí ndì ndìvi òdò nĩ rórò, ndìtsì ndìbvù Pòlò mà Sílà nà-ònzí. ³⁰ Wò dhu-dzidõ kǎdù Pòlò mà Sílà nà návi rùvò iri. Kǎdù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàti: «P'bakà ádròdrò alé, mà mí dhu ònzì ìngbà dhu bhěyi ndínì mà mǒgú tí?» ³¹ Ní, abádhí adù dhu àdu kà tò, 'àti: «Dhu àkǎ nya'ù Ádrùngbále Yèsù, ndínì nyí nyadù tí ùgu kóró p'bhèkù idzá-bhà mànà.» ³² Wò dhu-dzidõ, Pòlò mà Sílà nà náadù Ádrùngbále Yèsù bhà Òte nówò kà tò, kóró kàbhà idzá ì'ì ale mànà. ³³ Wò ndi kàsùmì ò tí kùbhingánà, Sàndìrì adù Pòlò mà Sílà nà ùgù, ndù'o ròyá otú. Kõkò ale-rò otú ndì ndù'o rórò tí, àbadhi mà kóró p'bindà idzá-bhà mànà náadù bàtizò àlù. ³⁴ Nírò ní ndi kǎdù Pòlò mà Sílà nà ùgù ndàrà nà p'bindà idza, ndàdù ònyù àbhù fíyò. Ní wò ale mà, kóró p'bindà idzá-bhà mànà-idhè náadù ndìka atdídõ Kàgàwà ì à'ù dhu-okú dò rò.

³⁵ Ìnga níitdègu ùbho, ní anya t'ítàtita t'ále avi ìndrù ròwù dhu òvò Sàndìrì tò, 'àti: «'Èkòlò kõkò ale ròwù.» ³⁶ Ní Sàndìrì adù wò màkùrù òvò Pòlò tò, ndàti: «Ádròdrò ale àvi wà ima, ndínì mà màkòlò tí nyí. Nírò, kòmbí dhu àkǎ nyúvò, nyádù òwu màràngà ò.» ³⁷ P'betù Pòlò adù dhu àdu kõkò ka kivi ale tò, ndàti: «Kõkò anya t'ítàtita t'ále àbhù kavi mà asé nĩ ibí ale nzínzì ò rò, inzà ì ùnò ànyàka mà rórò, 'adù mùso imbi ò àzèmbè mà mongó ì'ì P'harómá tó p'birì ò ale nyú. Ní kòmbí abádhí òzè tí 'ùkòlò mà inzà kóró ale ùnì rórò? Ìnzí rákǎ akekpá màtí! Abádhí àkǎ 'iwù màkòlò ì nyú tírò.» ³⁸ Ní kõkò ivì ka kivinà ale náadù 'àdu 'òwù wò Pòlò ùnò dhu náwe anya t'ítàtita t'ále tò. Ní ndi dhu ì ìrì

rò, ɔɔɔ nń́sí abádhí ò atdíǎ, Pólò mà Sílà nà ní Pbarómá tó pbìrì ǎ ale nyé dhu ì ìrì dhu-okú dò rò. ³⁹ Ní kǎkò ádròdrǎ ale adù iwu, 'adù ɔ̀bàta ònzi Pólò mà Sílà nà-fó. Wò dhu-dzidǎ, kǎkò ádròdrǎ ale náadù abádhí ̀̀kòlò imbi ò rò, 'adù àvinà rùvò 'òwù kigò ǎ rò. ⁴⁰ Ní Pólò mà Sílà nà nítǎdègu ùvò imbi ò rò, ní abádhí adù òwu Lùdiyà bhà. Ányì abádhí ala ì Yèsù ná'ù ale mànà. I ale-afí ì òpè dhu-dzidǎ, abádhí adù 'ìvà, 'òwù ányìrǎ rò.

17

Pólò mà Sílà nà rǒwu ùvò Tèsàlònikà tó kigò ò dhu
(Yùw 15.19-21,25; 16.2-3; Fil 4.16; 1TÈ 1.4-7; 2.11-16; 5.21)

¹ Wò dhu-dzidǎ, Pólò mà Sílà nà nń́udà Àmùfipolì mà Àpòlòniyà nà tó kigò òna nǎ, 'òwù ùvò Tèsàlònikà tó kigò ò. Ndi kigò ǎ, Pbayàhúdì tó atdí unduta-dzà ní'ì inè. ² Ní yà bilí ndì ndarónzina dhu bhěyi, Pólò atsù ndi unduta-dzà ò. Ní, ìbh-̀gùna mbàlimbàlì sàbatù-idhò ǎ, abádhí owúnà 'àgò rǎ Kàgàwà bhà Andítá dǎ unduta-dzà ǎ rò anyì-idzá rí'ì ale mànà. ³ Ndi agòta ǎ, kǎránà dhu àwè rǎ ìndrù tò, ndàdù àrà dhu ìtè rǎ Krístò raká wà ndàbà àp̀bè, ndirò kà raká wà ndìngbè ndì ɔ̀vè-bvù rò. Ndirò, kǎránà àtìnà rǎ: «Yà fùkù ma mí dhu òvò okúna dò rò Yèsù ní ndi Krístò.» ⁴ Ní abádhí nzínzì ǎ ngúfe ale náa'ù Pólò mà Sílà nà rǎnɔna dhu, 'adù 'àp̀ba abádhí-rǎ. Ndirò, Kàgàwà ɔ̀dò ònzi arí àbhǎ P̀bàgìrìkì mà, atdíǎ túya arí 'ìrì vèbhále mànà náadù dhu ònzi átò ndi dhu bhěyi tí. ⁵ P̀bétù, P̀bayàhúdì náadù ndi dhu-adhà nónzì ònzi tí. Ní abádhí andu ngudhà ǎ arí ùbhi ìmbǎ dòya nà àkyàkyè ale-tsù, 'adù àbhùnà rìvà dhu ihé-yà nzínzì ǎ, ndi dhu ràdù wògò nífi kigò ǎ. Wò dhu-dzidǎ, abádhí awù Pólò mà Sílà nà òmè Yàsonà bhà, ndíní ì ɔ̀lú tí 'iwù nà ihé-yà-ònzì. ⁶ P̀bétù ányì ì òwù ùvò rò, abádhí atù nzá kǎkò ale. Ní abádhí adù Yàsonà mà kèlè nǎlù Yèsù ná'ù ngúfe ale mànà, 'iwù nà kigò ǎ anya t'ítǎta t'ále-ònzì. Abádhí adù 'òpè 'ùkù, 'àmbe àtìnà dǎ: «Yarí adzi dǎ kóró pbìrì-tsi náva ale níwù wà 'ùnya átò iró kòmbì. ⁷ Ní Yàsonà ákò abádhí pbì idzá. Ndirò ì ale kóró nífù nzá kámá dǎ ádrùngbǎ kamà bhà uyátá, p̀bétù abádhí arádù àtìnà inè Yèsù tí kátina ngǎtsi ádrùngbǎ kamà rǎr'ì.» ⁸ Ní kǎkò ale ùnò dhu ì ìrì rò, ihé-yà mà anya t'ítǎta t'ále mànà-dò nínza ndi atdíǎ. ⁹ Nírò ní ndi anya t'ítǎta t'ále adù fùrangà ìtǎ Yàsonà mà ɔ̀dhina mànà dǎ abádhí rùbho, 'adù abádhí ̀̀kòlò rǒwù.

Pólò mà Sílà nà rǒwu Bèrɔyà tó kigò ò dhu

¹⁰ Inga níitdègu àti, ní Yèsù ná'ù ale náavi Pòlò mà Sílà nà ròwù Bèrɔyà. Ní ànyì ì òwù ùvò rò, abádhí atsu P̀b̀ỳàh̀údí tó unduta-dzà ò. ¹¹ Ndi kigò ǒ bhà ní'ì idzi afiya nà ale ròsè Tèsàlònikà ǒ bhà dònà. Abádhí a'ù Kàgàwà bhà Ɖte kòmbómbí nyú. Ndirò abádhí ongónà Kàgàwà bhà Andítá òzù bilínganà, ndíní ì ala tí yà Pòlò mà náarúnona fíyò dhu ràtì obhó dhu. ¹² Ní abádhí nzínzi ǒ ábhǒ ale nyú náa'ù Kàgàwà bhà Ɖte. Ndirò P̀b̀àg̀ìr̀ík̀í nzínzi ǒ, atdíǒ ka kárí ìf̀f̀na vèbhále mà ábhǒ kpabhále mànà náa'ù Kàgàwà átò. ¹³ P̀b̀ét̀ù, Tèsàlònikà ǒ P̀b̀ỳàh̀údí níitdègu Pòlò rí Kàgàwà bhà Ɖte nóvo átò Bèrɔyà ǒ bhà tò dhu ìri, ní abádhí adù 'ìvà 'òwù ànyì. Ní ànyì ì òwù ùvò rò, abádhí itsu dhu ihé-yà-dò ò, ràdù dhu ìvà Pòlò mà rò. ¹⁴ Ní ànyìrò rò tí, Yèsù ná'ù ale adù Pòlò àvi ràrà ádrùngbã r̀èr̀ù-bidò. P̀b̀ét̀ù, Sílà mà Tímòtewù nà náadù òko Bèrɔyà. ¹⁵ Kǒkò Pòlò nùndà ale náawù kà nà, 'òwù ùvò nà Àtenè tó kigò ò. Wò dhu-dzidǒ, abádhí adù 'àdu Bèrɔyà ìwà Pòlò ùyã dhu fíyò ndíní Sílà mà Tímòtewù nà navì tí rìwù ndòtù tsàkàtsàkà nyú rórò.

Pòlò rí dhu ùdhě Àtenè tó kigò ǒ dhu

(Zàb 69.10; Kas 14.14-17; 26.17-20; 1Kò 1.18-25)

¹⁶ Àtenè tó kigò ò rò ndì ndí Sílà mà Tímòtewù mànà òdò ònà kàsùmì ǒ, idhò núuko Pòlò atdíǒ àlè tí ndi kigò-ǒnga nálè sànamù-nzo ní dhu-okú dò rò. ¹⁷ Ní kàránà dhu òvò rò unduta-dzà ǒ rò P̀b̀ỳàh̀údí mà, Kàgàwà ùlě arí ìnzì ní P̀b̀ỳàh̀údí mànà tò. Ndirò bilínganà, àbadhi mà náadúnà òwu 'àgò rò pbanga-tsidǒ r̀èẁugà dǒ rò tiná ròwu 'ètò rò ale mànà. ¹⁸ Ndirò, yà abhò inga núni ale-akpá, Èpikurò mà Sitòyikò mànà tó irèta rǒ ì nípbì ale nzínzi ǒ ngúfe ale mà, nóowúnà ìwu rǒ 'àmbe òte dǒ kà mànà. Atdídhénà ale abádhí nzínzi ǒ nóowúnà dhu òngù rǒ, 'àmbe àtìnà dǒ: «Ádhu nyú wò tsùna arópe atdíǒ ale òzè ndùnò ìndrù tò?» Ndirò ngùkpàkà adúnà òwu àtìnà rǒ: «Kà rǒ'ò vurò pbìrì ǒ mǎngù-nzo dǒ róte dhu bhěyi.» Obhó tí, abádhí owúnà òte rǒ wò dhu bhěyi yà Pòlò rí dhu ùdhě Yèsù dǒ dhu mà, ùvǎvè ale núungbeyà ì ɔve-bvù rò dhu mànà dhu dǒ dhu ì ìri rò. ¹⁹ Ní, abádhí adù Pòlò ìdyì 'òwù nà, 'òwù ùvò nà Àrèòpagò tí kátina unduta-bhùdò. Abádhí adù dhu ìvu kà-tsù, 'àti: «Nyì nyàmbènà tí tdù wò ɔwútána tí nyì nyúdhéna ìndrù tò dhu-tì àwě fákà? ²⁰ Obhó tí, wò nyì nyáwěna dhu rí'ì olo nyú tí fákà. Ní, mǎ mòzè nyawé ì dhu-tì fákà.» ²¹ Wò ndi kàsùmì ǒ, Àtenè tó kigò ǒ kóró ale mà, kà-ǒ aróko ìwù tí ìwù ale mànà, nóowúnà fíyó ábhǒ kàsùmì nyú núdà rǒ òte ì ɔte ró, ndirò àwěna ka kí màkùrù ɔwútá níri ì í ró. ²² Nírò

ní ndi Pòlò ivà ndì ndidè Àrèòpagò-ònzí, ndàdù ɔte nópè, ndàti: «Àtenè ǔ bhă, ma màndà nyí, madù nyótù kóró dhu-tsí-tidò ǔ atdíđǔ fíyó sòmà nífu ale tí. ²³ Obhó tí, kóró ngari ǔ ma mùbhi fùkú kígò ǔ inaná rò, ma mára fùkú mǔngǔ-nzo-wòyǔ nála rò. Ndirò, ma mìtdě atdí fùkú màzàbahù dǔ, yà ka kándí dhu róná, kati: «Inzá ka kùni mǔngǔ tò.» Ní Kàgàwà, yà nyí nyarúlěna inzà nyí nyèni rórò, ní ndi yà ma mírà òvònà fùkú. ²⁴ Kàgàwà, yà adzi nanzì òná arí'ì kóró dhu-tsí màná ale, ní ndi yà adzi mà òrù-akpà màná dǔ Ádrùngbăle. Kărí nǔ àdi ìndrǔ-òtsú náasi sòmă-dzà ǔ. ²⁵ Ndirò, kărí'ì mbă ìndrǔ rǎdù dzùnàna ònzì nǔ ɔtsúya nǔ ì ònzì dhu-atdyú nà. Obhó tí, Ka ní ndi kóró dhu àbhǔ arí ìndrǔ tò ale: ìpìrǔnga mà, ale-ihè mà, ndirò kóró dhu-tsí màná. ²⁶ Ndirò, kǎnzì kóró ale-tidò tó mùlǔngò rùvò atdí ale-nyutsi rò, ndíní okoya tí yà adzi dǔ. Kǔpí abádhí tó kàsùmì-bvǔ, ndàdù abádhí rǔngò òko òyá p̀bìrì-ifò nùfa. ²⁷ Kǎnzì ì dhu, ndíní ìndrǔ ongó tí ndòmè onzi òbè ì rò, ndíní abádhí adù tí ndùmvu ùmvǔ tí màtí 'òwù ndàbà, tàmanyà p̀bání ìnè ndì ndí'ì fkyèrǔ kóró ale nzínzì ǔ rórò. ²⁸ Obhó tí, kà-nyutsi ní ndi àlě kábà ìpìrǔnga, àlě kárúbhi, ndirò àlě kărí'ì.

Ndirò, fùkú andítátále nzínzì ǔ, ngúfe ale ɔno dhu ndi dhu bhěyi tí átò, 'àti:

«Àlě'ì átò, àlě ní kàbhà rùgànda.» ²⁹ Ní àzembè àlě'ì ní Kàgàwà bhà rùgànda rò, dhu àkă nzà àlě rirè nga Kàgàwà bhà ófò ríli ndì ɔrò mà, ndirò ngătsi nǔ fàrangà tó sùma-tidò mà nǔ ka kóbhòlò mǔngǔ-ngba bhěyi. Ndirò ngătsi nǔ, dhu àkă nzà àlě rirè nga kà ríli ndì odu nǔ màtí ìndrǔ óbhòlò ɔtsúya nǔ yà fíyó irèta nálǔ ka òná ófò ǔ dhu bhěyi. ³⁰ Inzá ìndrǔ àpè inga ùnǔ òná kàsùmì ǔ, Kàgàwà andà nzà nga ìndrǔ arónzina nzérénga nà. P̀bétù, kòzè kòmbí dhu ní kóró ale, kóró ngari òná, ràkă 'ùgèrè ì 'ùbhà fíyó nzérénga. ³¹ Obhó tí, kǐli wà atdí idho ìndrǔ-ànyà ndì ndítđiya tí òná obhónánga dǔ, yà ndì ndópì ndi anya nitđiya tí ale-otù ǔ. Ndi otu ǔ nga ní ndi kǐtè p̀bìndà obhónánga kóró ale tò. Kǎbhù ka rǔngbè ndì ɔve-bvǔ rò.»

³² P̀bétù, kòrì ale níitdègu Pòlò rǔte ìndrǔ rǔ 'ùngbè ɔve-bvǔ rò dhu dǔ dhu ìri, ní atdídhená ale náadù ndi dhu gàyà nónzì ònzì tí. Ndirò, ngǔkpàkà-tsí náadù àtìna, tdǔ ì rǎrǔ Pòlò rǔnɔna dhu ìri tdítđǔ ngătsi idho ǔ. ³³ Nírò ní ndi Pòlò adù ndìvà ndàhǔ, ndàrà abádhí nzínzì ǔ rò. ³⁴ P̀bétù, ngúfe ale adù 'àpba Pòlò-rǔ, 'adù Yèsù ná'ù. † ale nzínzì ǔ ní'ì

Dènesi, Àrèòpagò* tí kátina unduta ǒ atdí ale mà, Dàmàriyà tí kátina atdí tsìbhále mà, ngǔkpa ale màna.

18

Polò rǎrà Kòritò tó kigò ò dhu

(1Kò 1.1-9; 2.1-5; 2Kò 11.5-12; 12.12-13)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Polò ivà ndì Àtenè tó kigò ǒ rò, ndàrà Kòritò tó kigò ò. ² Ní ànyì ndì ndàrà àhù rò, abádhí atù ì Àkilà tí kátina atdí Mùyàhudì nà. Ndi Àkilà ní'ì Potò tí kátina p̀bìrì ǒ ale. Ndirò, abádhí ní'ì kòmbí tí íwũ Itàliyà tó p̀bìrì ò rò p̀bìndà tsìbhále Pèrèsilà màna, 'iwũ ùvò Kòritò tó kigò ǒ. Obhó tí, wò ndì kàsùmì ǒ, kámá dǒ ádrùngbǎ kamà, Klòdiyò ní'ì iwà dhu nuyǎ, ndàti: Kóró P̀b̀yàhúdì rǎkà 'ùvò Romà tó kigò ǒ rò. Ní Polò arà Àkilà mà, Pèrèsilà nà-ti'ò, ³ 'àdù 'ìrì 'òngò òko atdíkpá, 'àdù òwu kasu ònzì rǒ atdíkpá abádhí màna. Obhó tí, abádhí ní'ì atdí kasu-tidò kèlě nónzi arí ale. Ndi abádhí-kàsù ní'ì hemè t'ódyùta. ⁴ Ní, yà sàbatù-idhò náaríra dhu bhèyi, Polò ongónà arà unduta-dzà ò, ndàrà dhu òvò rǒ P̀b̀yàhúdì mà P̀b̀gìrìkí màna tò, ndíní ì nùgèrè tí 'à'ù ndì ndúnona f̀yò dhu. ⁵ P̀b̀ètù, Silà mà Timòtewù màna níitdègu iwu Màkèdòniyà rò, 'iwũ ùvò Kòritò, ní Polò adù ndàpba Kàgàwà bhà Òte t'únòta rǒ tí. Kàránà dhu òvò rǒ kpangba P̀b̀yàhúdì tò, ndàti, Yèsù rǎrì ndi Krístò. ⁶ Nírò ní ndi yà atdídǒ P̀b̀yàhúdì rǐ 'àgò ndì nà, 'àdù àmbe dhu ùnò dǒ nzére nyú ndì ní rò, Polò a'ò róná mùdzarù-ònga ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Azùku àkǎ ndòdzì d̀uku-tsírò nyú. Ma mùtsù wà ma f̀ukú dhu ò rò. Ròpè ndì kòmbí, ma mí m̀gèrè mongò Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù núnò ìnzì ní P̀b̀yàhúdì tò.» ⁷ Wò dhu-dzidǒ, Polò adù ndivà ndàrà Titò Yèsitò tí kátina ale bhà. Ndi ale ní'ì atdídǒ arí Kàgàwà òdò ònzì ale. Ndirò ndi ale bhà idza náadù ì'ì íkyèrò unduta-dzà tí. ⁸ Ní Polò rúnona Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù ì ìrì rò, Krìsipò mà kóró p̀b̀ìndà idzá-bhà màna náadù Yèsù ná'ù. Ndi Krìsipò ní'ì unduta-dzà ǒ ádrùngbǎle. Ndirò, Kòritò tó kigò ǒ ábhǒ ale nyú náadù Yèsù à'ù átò, 'àdù bàtizò àhù. ⁹ Nírò ní ndi atdíku kùbhingá, Ádrùngbǎle Kàgàwà náavi ndì Polò tò ònyu bhèyi ródzì kà-dò dhu tó ófò ǒ, ndàdù àtìna kànǐ: «Àpé nyonzi òdò Polò. Dhu àkǎ nyambe dhu kèlě òvò dǒ ìndrù tò ìnzì nyì nyìnè rórò. ¹⁰ Obhó tí, ma mí'ì ìnè atdíkpá nyì màna. Ndirò, atdí ale mà rǐ nzì otsúna ìlì rùnù, ndònzì nyì nǐ nzére. Ndirò, dhu àkǎ nyuni dhu átò ìnè p̀b̀akà ale rǎrì'ì ibí nyú yàrì kigò ǒ.» ¹¹ Ní Polò adù àdì

* **17:34** 17.34 Àrèòpagò ní Àtenè tó kigò ǒ ka kundúnà ale anya t'ítàtita tò ònà p̀b̀ìrì-òvò.

ndi kigò ǒ atdí ato nyú tí dóná azà àbǐ nà, ndòngò Kàgàwà bhà Ɔte núnò indrũ tò. ¹² Gǎliyò níutdègu òngo Àkayà tò pbìrì ǒ liwalì tí, ní kóró Pbàyàhúdì iri ì Pòlò dǒ, 'àdù kòsò 'òwù nà dhùwanì ò liwalì Gǎliyò-ònzǐ. Ní abádhí ati kànì: ¹³ «Yàrí ale arí indrũ-afí ùlě ràmbe Kàgàwà ifu dǒ, ìnzǐ ní yà àlě tó uyátá nónzì ka dhu bhěyi.» ¹⁴ Ní yà Pòlò àmbènà Ɔte òpè òná kàsùmì ǒ ní ndi liwalì Gǎliyò adù ndi Ɔte òtdì òtdì tí, ndàtì Pbàyàhúdì nǐ: «Dhu í'íná gukyè abvo mà kòhò dhu tí, ndirò atdí dǒ kǎfǎ dhu mà dhu tí, ní ma màmbènà madzǐ àdzǐ mirì nyǐ nyáwěna kà-dǒ dhu tǐna dǒ. ¹⁵ Pbétù, wò nyǐ nyǐ nyǎgò okúna dò rò dhu ní fùkú sòmà tó màndu mà, Ɔvo mà, ndirò fùkú uyátá mànà. Ní ndi dhu àndà nyǐ. Inzá ma mòzè munò kǒkò dhu bhěyi dhu-tsí-ànyǎ nzínzìkù ǒ.» ¹⁶ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù abádhí ùnyà iri dhùwanì-dzà ò rò. ¹⁷ Nírò ní ndi kóró kòrí ale náalú unduta-dzà ǒ ádrùngbǎle, Sòsitèni tí kátina, 'àdù òpènà 'òvì dhùwanì-ònzǐ rò. Pbétù, liwalì Gǎliyò náadù nzá afina mà nátdu abádhí tó dhu nǐ.

Pòlò rǐ ndàdù Àtìyòkiyà dhu
(Kas 20.16; 21.23-26)

¹⁸ Wò dhu-dzidǒ, Pòlò mà náadù pé òko ibí idho nyú tí atdíkpá Kòritò tó kigò ǒ Yèsù ná'ù ale mànà. Nírò ní ndi abádhí adù 'ìvǎ 'òwù ibhú ǒ atdíkpá Pèrèsilà mà Àkilà mànà nà Sìriyà tó pbìrì ò. Ní ànyì ì ówu rórò, abádhí itdègu òwu ùvò Kèkùreyà tí kátina kífukù ǒ, ní tdǔ ì Ɔpé abhi ànyìrǒ rò rò, kǎdù dóna-ká àbhù kàkpà, angyangyi ndi ndatsò dhu Kàgàwà-ònzǐ dhu dhu-okú dǒ rò. ¹⁹ Ní Èfesò tí kátina kigò ǒ ì òwù ùvò rò, Pòlò adù Pèrèsilà mà Àkilà nà nùbhà Ɔyá ànyìrǒ, ndàdù ndìvǎ ndòtsù unduta-dzà ò. Ní ànyì-dzá abádhí adù 'òpè 'àgò ì Pbàyàhúdì mànà. ²⁰ Ì Pbàyàhúdì adù kǎtdyú òhò ndínì ì oko tí mànà ibí idho tí. Pbétù, Pòlò adù nzá ndi dhu ná'ù abádhí tò. ²¹ Abhi òpè ndi ndí rórò, kǎdù dhu àdu abádhí tò, ndàtì: «Kàgàwà òzè ka nǐ, ma mí madù àdù tdít dǒ mirà nyǎndà.» Wò dhu-dzidǒ, Pòlò adù òtsù ibhú ǒ Èfesò rò, ndàrà Kàyisàriyà. ²² Ní Kàyisàriyà ndi ndàrà àhù rò, kǎdù pé àrà Yèrùsàlemà tó kigò ò, ndàrà kànìsà àtsè angyi. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù dóna òdì ndàrà Àtìyòkiyà, Sìriyà tó pbìrì ò. ²³ Kít dègu ngúfe idho òdhò Àtìyòkiyà tó kigò ǒ, ní kǎdù ndìvǎ ndi kigò ǒ rò, ndàdù ndòpè ndùbhi dhèdhèrò kigò òna nǎ, Galàtiyà mà Fùrùgiyà mànà tó pbìrì ǒ, ndùbhi Yèsù ná'ù ale-afí òpè rǒ.

Àpòlò rǎrà àhù Èfesò mà Kòritò mànà tó kigò ò dhu
(Kas 15.41; 16.4-6; 1Kò 3.4-8)

24 Wò ndi kàsùmì ǒ, Àpòlò tí kátina atdí Mùyàhudi níra àhù Èfèsò tó kigò ǒ. Kà ní'ì Àlèsàndùriyà tó kigò ǒ ale. Ndirò, ka ní'ì atdíídǒ ǒte nótisi, ndàdù Kàgàwà bhà Andítá arúnóna dhu ùni mběyi nyú ale. 25 Ndirò, ka ní'ì iwà ka kúdhe dhu fíndà atdíídǒ Ádrùngbàle Yèsù bhà otu dǒ ale. Ní, kǒngónà àdù Yèsù dǒ róte Ídzi Màkùrù nóvò ìndrù tò fíndá obhónánga nyú dǒ atdyúna nyú nà. Pbétù, kùni dhu ní yà bàtizò nubhónà Yùwanì bhà bàtizò kèlè. 26 Ní. Èfèsò ǒ unduta-dzà ǒ ndì ndòtsù rò, kǎpè ndòtè ìmbà ònà ǒdò na. Ní, Pèrèsilà mà Àkilà nà níitdègu kà rǎwěna dhu ìri, ní abádhí adù kidyi 'òwù mànà atdíkpá, 'àdù Kàgàwà bhà otu tó obhónánga nítè fíndà. 27 Wò dhu-dzidǒ, Apòlò náazè ndàrà Kòritò tó kigò ǒ, Àkayà tó pbìri ǒ. Ní, kà t'ódhína náadù ndi dhu ná'ù à'u tí kà tò, 'àdù dhu àndi ndi pbìri ǒ Yèsù ná'ù ale tò, ndíni adù tí kàkò mběyi nyú. Ní, Kòritò ndi ndàrà àhù rò, kǎnzì yà pbìndà ídzìnga-okú dò rò Kàgàwà úbà dhu fíyò rà'ù Yèsù ale ní dzùnà atdíídǒ. 28 Obhó tí, yà Pbàyàhúdì mànà ì í 'àgò kóró ale-ònzì rò rò, kǎdúnà àrà abádhí-lè mà nónzì rǒ ònzì tí. Andítá-otu ǒ, kǎránà dhu itè rǒ kpangba Yèsù ràrì ndi Krístò.

19

*Polò rǐ kànìsà ìdì Èfèsò tó kigò ǒ dhu
(Kas 5.15-16; 8.14-17; Rom 15.25-27)*

1 Àdì Àpòlò àdì Kòritò tó kigò ǒ rórò, Polò núubhì ndùdà Fùrùgiyà tó pbìri ǒ pbìri-akpá ònà, ndàrà àhù Èfèsò tó kigò ǒ. Ní, ànyì ndi ndàrà àhù rò, kǎtù atdíidhená ábhàlì, 2 ndàdù dhu ìvu tsùyá ndàti: «Yà Yèsù nyí nyá'ù nínganí, Kàgàwà írǎ tí írǎ nyí pbìndà Ìlìlǎ-Alafí nǐ?» Ní kòrí ale adù dhu àdu kà tò, 'àti: «Ínzá mà màpè Kàgàwà ópè ndìrà ìndrù pbìndà Ìlìlǎ-Alafí nǐ dhu ìri.» 3 Polò adù dhu ìvu tdítdǒ abádhí-tsù ndàti: «Olu, wò nyí nyálù bàtizò ní'ì ìngbà bàtizò-tidǒ?» Abádhí adù dhu àdu Polò tò, 'àti: «Mǎ málù bàtizò ní Yùwanì bhà bàtizò.» 4 Ní, Polò adù àtànà abádhí nǐ: «Yùwanì úbhì úbhonà rǒ bàtizò ní'ì yà ìndrù ùgèrè ndì, ndùbhà pbìndà nzérenga dhu itè rí bàtizò. Ndirò kùbhì dhu òvò rǒ ìndrù tò, ndíni yà olù rírà fíndà ale na'ù tí. Ndi ale ní Yèsù.» 5 Ní, wò Polò ùnò dhu ì ìrì rò, kǒkò ábhàlì adù bàtizò àlu Ádrùngbàle Yèsù-òvò rǒ. 6 Polò adù ǒtsúna ùlì abádhí dǒ, Kàgàwà ràdù abádhí ìra pbìndà Ìlìlǎ-Alafí nǐ. Ní ànyìrǒ rò tí, kòrí ale náadù 'òpè 'òtè yà ìnzá ì àpè ùnina angyi aláwà-tidò, 'àdù òwu dhu òvò rǒ ìndrù tò, àdhàdhì Kàgàwà bhà pbànábí arí dhu òvò ìndrù tò dhu bhěyi. 7 Í ale ní'ì mbèmbè atdí kumi dònà óyó nà ale.

⁸ Wò dhu-dzidõ, Pòlò anzì ìbhu àbì nyú, ndòngò àrà unduta-dzà ò. Ní ànyì-dzá, kádúnà àrà Ídzi Màkürù nówò rǒ atdyúna nyú nà ìndrù tò, 'àdù àmbe 'àgò dǒ i ale mànà. Ndirò, kádúnà àrà ndòzè rǒ, ndùgèrè ìndrù-afí rà'ù òrè-akpà ǒ Ádrùngbǎ Kamà Kàgàwà bhà idzi dǒ ndì ndúnona dhu. ⁹ Pbétù atdíthená ale abádhí nzínzi ǒ ní'ì odú afíya nà ale. Ní, i ale-tsí náadúnà òwu 'ùvo rǒ ìnzì ì a'u tí Pòlò rǒvona fíyò Ádrùngbǎ Kamà Yèsù bhà otu dǒ dhu. Abádhí adúnà òwu dhu ùnò rǒ nzéere nyú ndi otu nùngu ale ní. Ní, Pòlò adù abádhí ùbhà, ndàdù ábhàlì kèlè nówò, 'òwù mànà. Ní, bìlìnganà kádù àdì ndòngò dhu ùdhe i ábhàlì tò, Tiranò tí kátina atdí ale bhà dàrasǎ-dzà ǒ rò. ¹⁰ Wò dhu anzì ndì ràrà àhu mbèmbè óyó ato nyú tí. Ndi dhu bhèyi ní ndì, Àziyà tó pbìri ǒ ale, Pbàyàhúdì mà, ìnzì ní Pbàyàhúdì mànà níri Ádrùngbǎle Yèsù dǒ ote.

Sikewà bhà inzo rǐ nzéere-alafí nómvu 'òdì dhu

¹¹ Efesò tó kigò ǒ Pòlò rǐ'ì ònà kàsùmì ǒ, Kàgàwà anzì idho rǐ ìndrù ùkǒ ní ábhǒ wíwì nyú kǒtù ǒ. ¹² Ní ìndrù owúnà Pòlò-ngbò nùpbàlǎ lesò mà mberù mànà nùgù rǒ, 'òwù andi nà ale-ngbò nùpbala ní, i ale ràdù òwu ùgu rǒ, ndirò nzéere-alafí nà ale ò rò, i nzéere-alafí ràdù òwu ùvò rǒ.

¹³ Wò ndì kàsùmì ǒ, atdíthená Pbàyàhúdì nítú ì 'òwù ùbhi rǒ kóró ngari ònà, ndínì ì owu tí nzéere-alafí nípfò rǒ, 'òdì ìndrù ò rò Ádrùngbǎle Yèsù-ovò rǒ. Abádhí owúnà àtìnà rǒ i nzéere-alafí nǐ: «Yà Pòlò arúbhi pbìndà Ídzi Màkürù ùnò rǒ Yèsù-ovò rǒ, nyùvò wò ale ò rò!» ¹⁴ Wò ndì dhu nanzì ale ní'ì Sikewà tí kátina atdí ale bhà àrùbhù kpabhínzo. Ndi Sikewà ní'ì Pbàyàhúdì tó pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ atdí kamà. ¹⁵ Nírò ní ndì atdiku, yà abádhí òtè nǐ nzéere-alafí náadù ote abádhí tò, ndàti: «Yèsù ma múni wà, ndirò ma múni wà dhu Pòlò rǎrǐ àdhi pbá ale. Ní nyí nyú, nyí ní àdhi mà?» ¹⁶ Ní, wò nzéere-alafí rǐ'ì ònà ale náalà ndì kòrí ale dò, ndòpè ndòngbù, ndònzì lèmàya kóró. Ní kòrí ale núnnya ì idza rò nzínzì rò, ùlè tí ngbóya ùlè otú nǐ rórò, 'òtsè. ¹⁷ Ní, wò dhu-òyí nítidègu ndùgà Efesò tó kigò ǒ, kóró Pbàyàhúdì mà, ìnzì ní Pbàyàhúdì mànà dhu rìrì, ní odo adù ìsì atdí dǒ abádhí ò. Ndi dhu adù abádhí nábhu rífù Ádrùngbǎle Yèsù-ovò atdí dǒ.

¹⁸ Wò dhu-dzidõ, Yèsù ná'ù ábhǒ ale nyú nóowúnà ì arónzina nzéenga nówò rǒ kpangba. ¹⁹ Ndirò, abádhí nzínzi ǒ, yà òndrù òndrù rǒ arúbhi ábhǒ ale nyú náadù ìwu ndì òndrù òndrù ì arí nǐ bhùkù nà, 'ùbì kóró ale-ònzì rò. Ní, kǒkò ùbì ka kùbì bhùkù-odzi ka kùpí, náahù mbèmbè imbò

kumì lufù fùrangà tí* .²⁰ Wò dhu bhěyi ní ndi, Ádrùngbàle Kàgàwà bhà obi náabhù kàbhà ote rùgà ndi kóró ngari ǒ, ràdù ì'ì obi nà atdidǒ.

Polò rǐrèna ndíní ndi ndonzi tí dhu
(Ovt 9.17; 1Kò 15.32; 16.8-9; 2Kò 1.8-10)

²¹ Kǒkò dhu ónzì ì dhu-dzidǒ, Polò irè dhu afína ò, ndi rākānà ndàhù Èfesò rò, ndàrà Yèrùsàlemà tó kigò ò. Ní, ànyì ndi ndara tí, dhu rākā ndùdà Mākèdòniyà mà Àkayà mànà tó pbìrì ònǎ. Ndirò, kǎdù àtìna: Yèrùsàlemà ndi ndàrà àhù rò, ndi rārǎdù ùda átò, ndàrà àhù Romà tó kigò ò. ²² Nírò ní ndi kǎdù yà dzùnàna ònzì arí óyǒ ale, Tímòtewù mà Rǎstò nà nóvi, ròwù angyi fìndà Mākèdòniyà tó pbìrì ò, ndi nyé, ndàdù ndùbhà ngúfe idhò tí tdítǒ Áziyà tó pbìrì ò.

Dèmètriyò rǐ Èfesò tó kigò ǒ bhà àbhù rìvǎ dhu Polò rǒ dhu

²³ Wò ndi kàsùmì ǒ, ádrùngbǎ wògò náata ìndrù nzínzì ǒ Èfesò tó kigò ǒ, Ádrùngbàle Yèsù bhà otu ùngǔ ka kí dhu-okú dò rò. ²⁴ Obhó tí, ndi kigò ǒ, Dèmètriyò tí kátina atdí àlì-ba ní'ì inè. Ndi ale ongónà sùma nódu, ndàdù ùyǎya dhù-nzo-wòyǒ nóbhòlò nǐ. Ní, àbadhi mà, ì arí kasu ònzì atdíkpá mànà ale mànà nóongónà Àrìtemù tí kátina tsìbhá mǎngù bhà somǎ-dzà-wòyǒ tó sànamù nóbhòlò ndi sùma nǐ, ndi dhu ràdù àrà 'àbhù rǒ, 'òngyè fùrangà abhò nyé. ²⁵ Ní atdíku, kǎndu oðhina-tsù yà ndi kasu-tidò ònzì arí ngǔkpá ale mànà. Kǎdù dhu òvò abádhí tò, ndàti: «Àbanǐnzó, nyí nyùnì wà dhu, yà àlě karábàna ongyéngá raràhù yà àlě kárónzina àlě tó kasu ò rò. ²⁶ Ní, nyí nyàla wà, ndirò nyí nyìrì wà Polò tí kátina ale rǎrà ábhǒ ale nyú-afí núle rǒ, rùgèrè ì àlě tó mǎngǔ-nzo rǒ rò dhu. Kà rǎrà àtìna rǒ, ale-otsú nǐ ka kóbhòlò mǎngǔ-nzo rǎrǐ nzí mǎngù. Wò ndi dhu kǒnzì nzá Èfesò tó kigò ǒ tí, pbétù, kǒnzì ndi dhu mbèmbè kóró Áziyà tó pbìrì ǒ. ²⁷ Ní, wò dhu rǐ'ì inè ndìbhò àpbè àlě tó kasu tò. Ndirò, kà rǐ'ì inè átò ndàbhù Àrìtemù, àlě tó ádrùngbǎ tsìbhá-mǎngù núlě ka karí ònǎ rò somǎ-dzà ìnzì kozù dhu tí. Ndirò, kà rǐ yà ndi kóró Áziyà tó pbìrì ǒ bhà mà, kóró yà adzi ǒ ale mànà dhu náarùlěna mǎngù, Àrìtemù bhà ádrùngbǎnga nábhù rìtsì.»

²⁸ Ní, wòrì ote ì ìrì rò, kǒkò Dèmètriyò àndunà-tsùya ale náakó atdidǒ, 'adù àmbe ùkù dǒ, 'àti: «Èfesò ǒ bhà tírò, àlě tó mǎngù Àrìtemù ní ádrùngbǎ tsìbhá-mǎngù nyú!» ²⁹ Wòrì dhu tó wògò náanga ndi, ndàkǎ kóró ndi kigò ǒ. Nírò ní

* **19:19** 19.19 Ndi dhu ní'ì atdí miyà dóná imbò kumì nà ato ǒ ka kǒnzì kasu tó mùkimbà-bvu.

ndi indrũ núulú Màkèdòniyà tó pbìrì ǒ óyǒ ale, Gǎyò mà Àstarìkò nà, ì ròmè ì nà yà ádròdrǒ ìkpa ìkpa ka karí òná rò idza ò. † Gǎyò mà Àstarìkò nà ní'ì Pòlò mà náarúbhi mànà atdíkpá ale. ³⁰ Ní, Pòlò azè ndì, ndòtsù átò ihé-yà rǐ'ì ì, pbétù Yèsù ná'ù ale náadù nzá ndi dhu ná'ù kà tò. ³¹ Ndirò, Àziyà tó pbìrì ǒ àlità tó atdídhená ale ní'ì kà mànà ì nózè. Ní, ì ale adù indrũ àvi átò ròwù kiso ìnzì otsú tí ìkpa-dzà ò.

³² Ndi kàsùmì ǒ, ànyì-dzá ì nàndu ale-dò nínza ndi atdíǒ. Abádhí ambénà ùkù dǒ, atdídhená ale ràmbe ìnzá ndi nòfò ngùkpa ale rǔnǒna dhu nà dhu ùnò dǒ. Ndirò, ábhǒ ale nyú abádhí nzínzì ǒ, nǔani nzá àdhu-okú dò rò màtí indrũ àndu tsùya ànyì-dzá dhu. ³³ Nírò ní ndi Pbàyàhúdì abhù Àlìsandurù tí kátina atdí ale rùdà angyinǎ rò ihé-yà tò, ihé-yà nzínzì ǒ rò atdídhená ale ràdù wòrì ndònzì dhu-tì náwe fíndà. Ní, kǎgò indrũ otsúna nǐ, ndínǐ ndi ndòvo tí dhu fǐyò. ³⁴ Ní, ihé-yà itdègu dhu òsù Àlìsandurù rǎrǐ Màyàhudi, ní abádhí adù òko 'àmbe ùkù dǒ atdíkpá, rǎrà àhù mbèmbè óyǒ adyifò-sisì nyú tí. Abádhí ambénà àtìnà dǒ: «Èfesò ǒ bhà tírò, àlě tó mǎngù Àrìtemù ní ádrùngbǎ tsìbhá-mǎngù nyú!»

³⁵ Ní, wò kigò ǒ atdí ndòmbè náarà indrũ àbhù rìnè. Kǎdù ote òpè, ndàtì: «Èfesò ǒ bhǎ, ádhi pbá ale ndi nzínzìku ǒ ìnzá àpè dhu ùnǐ, Èfesò tó kigò rǎrǐ ndi ádrùngbǎ mǎngù Àrìtemù ùlě ka karí òná rò idza-ngbò òdò arí, yà òrù-akpà ò rò ísǐ wòyǒna tó sànamù mànà? ³⁶ Wò dhu àgò rí ale rǐ'ì mbǎ. Ní, dhu àkǎ pé nyìnè, nyádù inga ìrè tdǔ nyǐ nyonzi atdí dhu rò. ³⁷ Kǒkò nyǐ nyiwù nà ìrò ale ní ìnzá atdí dhu mà nǎfǎ àlě tó somǎ-dzà nǐ, ndirò abádhí ùnò nzá dhu nzére àlě tó tsìbhá-mǎngù ní màtí. ³⁸ Ní, Dèmètriyò mà yà ì arí kasu ònzì mànà ale mànà náapé ì'ì ì òzè 'òbhù ale nà, ní anya t'únǒta-idhò arí ìnè òngo ì'ì, ndirò ádròdrǒ ale arí'ì ìnè. Ní, abádhí àkǎ 'òwù dhu òbhù ànyì. ³⁹ Ndirò, nyǐ nyapé ì'ì nyǐ nyòzè kòbhòlò ngùkpa dhu-tsí nà, ní ì-tsí òbhòlò ka kádù yà kóró ale ùni unduta-dhò ǒ. ⁴⁰ Àlě kí'ì ìnè kòbhù àlě yà indo ndi nònzì dhu-okú dò rò. Obhó tí, àlě kí'ì mbǎ atdí dhu nà màtí, yà ìrò àlě kùndu àlě okúna dò rò dhu tí àlě kádù àtìnà.» ⁴¹ Wò dhu bhèyi ndi ndòtè dhu-dzidǒ ní ndi, kǎdù kǒkò ì nàndunà ale návi rǎndò ì urò rò.

20

Pòlò rǎrà tdítǒ Màkèdòniyà mà Pbàgiríkì mànà tó pbìrì

Yēsù ná'ù ale-afí àbhụ ròtsì obi dhu

(Ròm 15.25-27; 1Kò 16.1-7; 2Kò 7.5)

¹ Wò wògò-íyà àrà ìnè dhu-dzidǒ, Pòlò andu Yēsù ná'ù ale-tsù. Ní, abádhí-afí ndì ndàbhụ ròtsì obi dhu-dzidǒ, kǎdù abádhí nóvì, ndàdù ndìvà ndàrà Mákèdòniyà tó pbìrì ò. ² Ndi pbìrì ònǎ ndì ndúda rò, kǎránà Yēsù ná'ù ale-afí àbhụ rǒ ròtsì obi yà abhò-gùna ndì ndúnóna Kàgàwà bhà ɔte ní. Nírò ní ndì kǎdù àrà Pbagìríkí tó pbìrì ò, ³ ndàdù ìbhụ àbí nódhò ányì. Ní Sìriyà tó pbìrì ò ndì ndara tí ibhú ǒ ndì ndí dhu ònzi rórò, kírì dhu iwà Pbayàhúdì rìrì ì dóná. Ní, kǎdù ndàdu tdítǒ Mákèdòniyà, ndàrà àhụ ndì pbìrì ǒ kigò Filipì tí kátina ò. ⁴ Ndi abhi ǒ, ka nunda ale ní'ì Sòpàterè, Bèrɔyà tó kigò ǒ ale Pirò t'ídhùnà. Ngǔkpà ale ní'ì Tèsàlònikà tó kigò ǒ ale, Àsitarikò mà Sèkundò nà. Ngǔkpà ale ní'ì Gǎyò, Dèrbè tó kigò ǒ ale mà, Tìmòtewù nà. Ndirò ní'ì Àziyà tó pbìrì ǒ ale Dòkíkò mà Tròfimò nà. ⁵ Ní Filipì rò, kòrí ale adù ùda angyi fǎkà*, 'òwù mǒdò Tròwà tó kigò ò rò. ⁶ Pbétù mǎ'í na, yà ìmbǎ ònǎ afí nà m̀gati tó m̀hendù dzidǒ, mǎ madù mǎvǎ Filipì tó kigò ǒ rò, mǒpè abhi ibhú ǒ. Ní ìmbò idhò-dzidǒ, mǎ madù òwu abádhí òtù Tròwà tó kigò ò. Ndi kigò ǒ ní ndì mǎ madù atdí yengè nyú nónzì.

Pòlò rǐ Ètikò tí kátina kpatsìbhíngba ìkyè dhu

(1Ká 17.17-24; 2Ká 4.32-37; Kas 9.36-42)

⁷ Sàbatù-idhò ǒ pbítsòngǎ†, mǎ mundu mǎ ndíní mǎ m̀ko tí Yēsù bhà ɔve ìrè mǎ mí nǐ m̀gati-ǒnga, mǎdù ònyùnà. Ní, Pòlò adù àdì ndàmbe dhu òvò dǒ ìndrù tò. Kǎdù ndì ɔte àdhà ádzí nyú, ràrà àhụ azà adyifò-sisì kúbhingá nga tó ò, tsútsǎ nínganí ndì ndarana nídhuní. ⁸ Yà ndì mǎ mundu mǎ ònǎ ɔrùnǎ kàluga ǒ, ìnga àwù rí tarà ní'ì abhò nyú. ⁹ Ní, Ètikò tí kátina atdí kpatsìbhíngba adì ndì kàluga tó atdí póló-bidǒ, ndàmbe ɔte ìrì dǒ. Ní, ádzíta nyú ɔte ràrà dhu-okú dò rò, Ètikò-nyìkpó adì ndàmbe òrì dǒ. Ní idhò ò rò kítsi obvò, wò ìbhụ ka kágbǎ d̀yá idza tó ɔrùnǎ idza tó póló ǒ rò. Ka kǎdù k̀vǎ iwà òvè rórò. ¹⁰ Ní, ɔrù rò ndì ndàwù rò, Pòlò itsi ndàgu kà dǒ, ndàdù k̀vǎ ndàmbò foná, ndàdù àtìnà: «Ìnzì nyitù afíkù. Ìnè kà rǐ'ì ìpìrǒnga nà.» ¹¹ Wò dhu-dzidǒ, Pòlò adù ùpo tdítǒ wò ɔrú kàluga ò, ndàdù m̀gati-ǒnga ùkò, ndàdù ònyùnà. Nírò ní ndì kǎdù ɔte tdítǒ ràrà àhụ ìnga rùbhò dhu ò. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndìvǎ ndàrà

* **20:5** 20.5 Yàrí bhùkù nandí ale, Lukà mà náawù 'òtù Pòlò nà Filipì tó kigò ǒ (Kas 16.12). † **20:7** 20.7 Pbayàhúdì-bvǎ, idhò-ɔwútá nóongónà ndòpè adyifò rǒtsù ró rò. Ní Sàbatù-idhò ǒ pbítsòngǎnga ní'ì abádhí tó yengè tó wemberè tó idhò rǐ ndòpè dhu. Yēsù ná'ù ale tò ka ní yengè tó idhò.

findá dhu ní. ¹² Ní, ka kadù wò kpatsìbhíngba ùndà fírábvù ípìròrò, ndi dhu ràdù ìndrù àbhù ròtù afiya atdíđ.

Polò rí ndìvà Tròwà rò, ndàrà Miletò Yèrùsàlemà ndúda rórò dhu

(Màt 7.15-20; 1Tè 2.1-12; Tit 1.9-14; 1Pé 5.1-4; 2Pé 2.1-3)

¹³ Wò ndi kàsùmì ǒ tí, mǎ muvò, mǒdì dòka mǒwù angyi Àsosi ibhù ǒ, Polò ràdù ìrà pǒna dǒ olù. Ní, mǎ mudhè dhu mǐdyì Polò ibhù ǒ Àsosi rò. ¹⁴ Ní, kǐtdègu ìrà mǒtù Àsosi, kǔpò ibhù ò, mǎdù òwu atdíkpá mǒwù ùvò Mitilenì. ¹⁵ Tsútsǎ nínganì, mǎ madù mǐvǎ ányìrǒ rò, mǒwù ùvò Kiyò tí kátina sǒngà-tí'ò. Ndirò ní ndi mǎ madù òwu ùvò Sàmòsì tí kátina sǒngà dò. Tsútsǎ nínganì tdítdǒ, mǎ madù òwu ùvò Miletò tí kátina kigò ò. ¹⁶ Polò azè ndi ndùbhi ibhù ǒ tí, ìnzì ndòtsù Èfesò tó kigò ò, akye ndi ndadùna findá kàsùmì ìwi Àziyà tó pbìrì ò nídhunì. Obhó tí, ka ní'ì iwà dhu núdhè afina ò, ndi rǎmbènà àrà àhù Yèrùsàlemà tó kigò ò angyinǎ rò Pèndèkotè-idhò tò, ndi dhu ràdù àkǎ fíndà nánì.

Polò rí dhu òvò Èfesò tó kigò ǒ kànìsà ǒ pbàkùrù tò dhu

¹⁷ Miletò rò, Polò avì ìndrù ròwù Èfesò tó kigò ǒ kànìsà ǒ pbàkùrù ùnzì. ¹⁸ Ní, ì pbàkùrù itdègu ìwu ùvò kà-tí, ní kǎvò dhu abádhí tò, ndàti: «Nyì nyùnì wà ìngbà dhu bhèyi màtí ma mádi nzínziku ǒ dhu, ròpè ndi yà Àziyà tó fùkù pbìrì ǒ ma mira àhù ònà idho ò rò. ¹⁹ Ma mónzì Ádrùngbǎle Yèsù bhà kasu yorowà nyú nà, nyidu-dha ǒ, ndirò yà Pbàyàhúdì rǐrèna ì onzi tí rùdú nzére dhu tó àpbè ǒ. ²⁰ Nyì nyùnì wà dhu átò inzà ma rórù atdí dhu mà, yà dzùnàkù onzi ràdù dhu nzínzì ǒ. Ma mǎrà kóró dhu òvò rǒ fùkù, madù ùdhenà fùkù rùwugà dǒ rò màtí, ndirò fùkù idzá rò màtí. ²¹ Ma mǎrà dhu òvò rǒ kpangba Pbàyàhúdì tò, ndirò ìnzì ní Pbàyàhúdì tò, ndínì ì nùgèrè tí Kàgàwà tò, 'àdù àlè tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò ná'ù.

²² Nírò, kànì ma mǎrà kòmbí Yèrùsàlemà tó kigò ò, àdhàdhì yà Hìlǎ-Alafí nùtu ima ndínì ma mǎnzi tí ka dhu bhèyi. Ma mùnì nzà àdhu mà rí mabà ányì dhu. ²³ Pbétù Hìlǎ-Alafí àbhù mùnì yà ma múbhi òyanǎ kóró kigò ǒ dhu ní, ima òdò rí dhu rǎrì usótá mà àpbè mànà. ²⁴ Ma mòzù nzà pbàkà ípìrǒnga rì'ì ádrùngbǎ dhu tí idù. Atdí ma mòzè dhu ní, mǎnzi pbàkà kasu yà Ádrùngbǎle Yèsù ibho fudú, marà ùtsànà. Ndi kasu ní múnò Kàgàwà bhà izu tó Ídzi Màkùrù ìndrù tò.

²⁵ Kòmbí, ma mùnì wà dhu nyì rǎrì nzì nyidu-kpa àlǎ tdítdǒ, nyì yà ma múbhi nzínziku ǒ, mambe òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi tó Màkùrù núnò dǒ fùkù

rò. ²⁶ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi indo ma mátina nyí nǎ, nzínziku ǒ rí ndàbhǎ ndàwí ale-azù ní'íya ndi ale-dò-tsíró nyú. ²⁷ Obhó tí, ma mǔbhà nzá atdí dhu mà inzà ma mòvò fùkù rórò, yà Kàgàwà ózè konzì dhu nzínzi ǒ. ²⁸ Nírò, nyòngò nyòdò mbèyi nyí-tírò, nyádù Ɔlilǎ-Alafí úli nyí nyòngò ùndànà Kàgàwà bhà Kànìsà ùndà mbèyi. Ndi Kànìsà ní yà Idhùnà-azù nyú rǒ Kàgàwà adzi fíndà Kànìsà. ²⁹ Ma m̀ni wà dhu yà nzínziku ǒ rò ma mí mivà marà dhu-dzidǒ, tsamangèrè bhèyi órù atdídǒ ale rǎrǎ itsù nzínziku ǒ, ìnzí 'àdù òwu Kàgàwà bhà tàrà-izè ònzì rǒ. ³⁰ Ndirò, nzínziku ǒ rò màtí, atdídhená ale rǔvò ùvò, 'àmbe títò ùndò dǒ ìndrù tò, ndi títò ràdù àrà ìndrù àbhǎ rǒ rǔgèrè ì, 'òngò fiyó ábhàlì tí. ³¹ Nírò, nyàndà nga mbèyi, nyádù àmbe yà ìbhǎ ato ǒ ma múdhe nyídu-dha nyú nà nzínziku ǒ kóró ale tò, adyíbhengá nga mà kúbhingá nga màrà ǒ dhu ìrè dǒ.

³² Ní, kòmbí ma mǔbhà nyí Kàgàwà-fó. Ndirò, ma mǔbhà nyí yà Kàgàwà ózè àlè dhu dǒ róte ɔte ongó tí nyòdò. Ndi ɔte rí nyòsì, ndàdù nyábhǎ nyábà yà p̀bìndà dhu tí rí'ì ale kóró tò Kàgàwà akò fíndá làkà asota. ³³ Yà àlè kí'ì atdíkpá nyí màrà òná kàsùmì ǒ, ma móhò nzá atdí ale bhà f̀rangà-atdyú mà, ɔrò-atdyú mà, ndirò mberù-atdyú mà. ³⁴ Nyí nyú mà, nyí nyúni wà dhu yà dz̀nàdu nónzì dhu mà, mà marí òko màrà atdíkpá ale dz̀nà nónzì dhu màrà ma rónzì kǎkà ɔtsúdu nyú nǎ. ³⁵ Ma marí dhu ìtè bìlìngànà fùkù, dhu rǎkànà nyònzì kasu ndi dhu bhèyi, ndíní nyí nyádù tí òwu ìmbǎ rí'ì ɔbì nà ale dz̀nà ònzì rǒ nǎ. Dhu àkǎ nyírè yà Ádr̀ngbǎle Yèsù ɔno dhu, ndàti: dhu nàbhǎ ìndrù tò ale rònzì wà hirò, ròsè yà ndi dhu ndi ndàbhǎ fíndà ale dònǎ.†»

³⁶ Wò dhu ndi nd̀nò dhu-dzidǒ, Pòlò mà p̀bàk̀r̀ m̀rà nùuko ì ɔtdỳyà dǒ, Pòlò ràdù nditsò. ³⁷ Nírò ní ndi kóró ale adù 'òpè 'àmbe ɔdzi dǒ, 'àdù Pòlò àmbo, ì ròvi ka nǎ. ³⁸ Abádhí nabhè izu rùka atdídǒ dhu ní'ì Pòlò àtìnà abádhí rǎrǎ nzi nyina-kpa àlǎ tǎtǎdǒ dhu. Wò dhu-dzidǒ ní ndi p̀bàk̀r̀ adù Pòlò ùndà, rǎrà ɔtsù bàtó ò.

21

*Pòlò rǔda Tirò mà Kàyisàriyà màrà tò kigò òná
Yèr̀sàlemà ndi ndàrà rórò dhu
(Kas 8.5,40; 20.22-24,36-38)*

¹ Èfèsò Kànìsà ǒ p̀bàk̀r̀ m̀rà mà mǔbhǎ mà rò, mà mawù túrùtùrù ìbhú ǒ, mòwù ùvò Kòsì tí kátina sòngà dò. Tsútsǎ nínganí, mà madù òwu, mòwù ùvò Ròdò tò sòngà dò. Ányìrǒ rò, mà madù òwu Pàtarà tí kátina kigò ò. ² Ní

ányì mǎ mòwù ùvò rò, mǎ matù atdí ádrùngbǎ ibhú abhi ndì ndòpé tí, ndàrà Fòyìnìkè tó pbìrì ò rí dhu ònzi ró. Ní, mǎ madù ùpo ndì ibhú ò, mòwù Fòyìnìkè. ³ Mǎ mitdègu òwu Kìpurò tí kátina sòngà nínù, mǎmbè àlanà dǒ ibhú ò rò, ní mǎ madù kànyì, mǔbhà ígù dǒnǎ rò, mǎdù òwu Sìriyà tó pbìrì ò. Ní ányì mǎ mówu rò, mǎ mawù ùvò Tirò tí kátina kígò ò. Ányì nga ní ndì ka kubhínà ibhú ò ànò ifo rǒ nǎ. ⁴ Ndi kígò ò, mǎ matù Yēsù ná'ù ale. Ní ndì dhu adù mǎbhu mǒnzì atdí yengè nyú ányìrǒ. Ní Hlǎ-Alafí òvò dhu fíyò dhu-okú dò rò, i ale adù Polò iso ìnzì ara tí Yèrùsàlemà tó kígò ò. ⁵ Pbétù wò atdí yengè itdègu ìku, ní mǎ madù ùvò Tirò rò, mòwù. Ní, Yēsù ná'ù ale mà, fíyò vèbhále mà, fíyò nzónzo mà nà kóró núnda mǎ mǔvò kígò ò rò, mòwù ádrùngbǎ rèrù-tsù. Ní ányì mǎ mòwù ùvò rò, mǎ mukò mǎ otduka dǒ atdíkpá, mǎdù mìtsò. ⁶ Wò dhu-dzidǒ, mǎ madù mǒvì abádhí mà nà, mǎdù ùpo ibhú ò, mòwù. Pbétù kǒkò mǎ nùnda ale adù 'àdu 'òngò bvùyà naná.

⁷ Tirò rò mǎ mǔvò rò, mǎ mawù ibhú ò, mòwù ùvò Tòlèmayì tí kátina kígò ò, mǔtsà idha-adzì-kpa dǒ abhi. Ndi kígò ò, mǎ matse mǎ Yēsù ná'ù ale mà nà, mǎdù atdí idho ònzì atdíkpá abádhí mà nà. ⁸ Tsútsǎ nínганí mǎ mǐvǎ mǎ rò, mǎ mawù ùvò Kàyisàriyà tí kátina kígò ò. Ndi kígò ò, mǎ matsù mǒngò òdhò Filipò tí kátina ale bhà-dzá. Ndi Filipò ní'ì Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù t'únòta t'ále. Ndirò ka ní'ì yà Yèrùsàlemà tó kígò ò ka kavò ìndrǔ dzùnà t'ònzita tò àrèbhù ale nzínzì ò atdí ale. ⁹ Ndirò, ndì ale í'ì inzà àpè kpbhále ùnǎ vèbhínzo nà ifo. I vèbhínzo ní'ì Kàgàwà bhà pbànábí. ¹⁰ Ní, mǎ mitdègu íbì idho ònzi Kàyisàriyà tó kígò ò, ní Kàgàwà bhà nabi Ágabù ira Yùdeyà tó pbìrì ò rò, ndìrà àhu ndì kígò ò. ¹¹ Ní tiká ndì ndìrà àhu rò, kídyi Polò bhà kùkyě, ndùtsì pfóna mà otúnà mà nǎ. Kǎdù dhu òvò kpanya fákà ndàti: «Kànǎ Hlǎ-Alafí òvò idù dhu. Kàti: <Yèrùsàlemà ò yà kùkyě àbadhi rǎrà àhu rò, Pbàyàhúdì rǎ kùtsi yà dhu bhěyi, 'àdù àbhùnà ìnzì ní Pbàyàhúdì-fó.» ¹² Ní wò dhu mǎ mǐrì rò, mǎ Kàyisàriyà ò bhà mà nà, mǎ madù Polò iso ìnzì ara tí Yèrùsàlemà tó kígò ò. ¹³ Pbétù, Polò adù dhu àdu fákà, ndàti: «Ádhu wò nyìku-dha nyú nà nyǎ nyápàna nyǒnzì? Nyǎ nyòzè tí nyǔkò afídu? Nyǎ nyákǎ nyǔnǎ dhu ní ima, mà mà'ù wà ìnzì ní mǔtsì ka kí dhu kèlě, pbétù mà mà'ù wà mohò ka kí mòvè Ádrùngbǎle Yēsù-òvò-okú dò rò Yèrùsàlemà tó kígò ò dhu mà átò.» ¹⁴ Ní, ìnzì kà rǎ mǎ múnóna dhu à'ù rò, mǎ madù ìnè tí ìnè, mǎdù àtànà: «Ádrùngbǎle Yēsù òzè dhu kèlě àkǎ ndì ndònzì ndì.»

¹⁵ Ní ngúfe idho mǎ mǒnzì Kàyisàriyà tó kígò ò dhu-dzidǒ,

mă madù mǒbhòlò abhi tò, mǎdù mǎva, mǒwù Yèrùsàlemà tó kigò ò. ¹⁶ Kàyisàriyà tó kigò ǒ, Yèsù ná'ù ngúfe ale adù ùvò átò 'òwù atdíkpá mǎ mànà. Ní ànyì mǎ mǒwù ùvò rò, abádhí adù mǎndà, mǒwù Mùnàsonì tí kátina atdí ale yà mǎ mowuna òdhò rǒ pbì-dzá bhà. Ndi Mùnàsonì ní'ì Kìpurò tó sòngà ǒ ale. Ndirò, ka ní'ì angyita tí Yèsù ná'ù ale.

Polò mà rǐ 'òtù Kànìsà ǒ pbàkùrǔ mànà Yèrùsàlemà ndì ndàrà àhù rò dhu
(1Kò 9.19-23)

¹⁷ Mǎ mitdègu òwu ùvò Yèrùsàlemà tó kigò ò, ní ànyì, Yèsù ná'ù ale akò mǎ dhèdhe nyú nà. ¹⁸ Tsútsǎ nínganí, mǎ madù òwu Polò mànà Yàkòbhò* bhà, ndirò kóró pbàkùrǔ adù iwu átò ànyìrǒ. ¹⁹ Ní abádhí mànà ì àtsè ì dhu-dzidǒ, Polò adù ndòpè ndàwe yà ìnzǐ ní Pbàyàhúdì nzínzì ǒ Kàgàwà abhù ndònzì kóró pbìndà kasu tí dhu atdatdí-rà ǒ abádhí tò. ²⁰ Wò Polò àwe dhu ì ìrì rò, abádhí ifu Kàgàwà atdíǒ. Nírò ní ndì abádhí adù àtìnà Polò ní: «Àbanǐgbá, nyi nyàla tí wà ábhǒ Pbàyàhúdì nyú nùgèrè ì à'ù Yèsù dhu? Ndirò, nyi nyàla tí wà abádhí kóró rǐ'ì inè afíya ì àpbǎ atdíǒ, 'àmbe Músà bhà Úyátá ifu dǒ ró tí dhu? ²¹ Ka kàwe wà dhu abádhí tò okúnú dò rò katì, nyi rǎrǐ dhu ùdhě kǎkà ìnzǐ ní Pbàyàhúdì nzínzì ǒ aróko Pbàyàhúdì tò ìnzǐ Músà bhà Úyátá nifu tí. Ka kàwe wà dhu átò, nyi rarí dhu ùdhě abádhí tò ìnzǐ fíyó kpabhá nzónzo-ònzínga nabhè tí kòbhòlò, ndirò ìnzǐ àlè tó ngùkpá mǎndu Pbàyàhúdì tíró nifu tí. ²² Nírò, ka kí dhu ònzì ìngbà dhu bhěyi? Obhó tí, abádhí rǐ iwà nyi nyìrà àhù iró dhu ìrì ìrì. ²³ Ní, dhu àkǎ nyonzi yà mǎ múnona indù dhu: Kànǐ ifo ale rǐ'ì inè iró. I ale ní iwà dhu nótsò Kàgàwà-ònzǐ ale*. ²⁴ Ní, úgu abádhí nyòwù nyǔ'ò mànà atdíkpá, nyílǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ. Ndirò, adù nyubhò yà abádhí àmbènà ùbhòna ndínǐ ka kǎkpá tí dòya-ká dhu. Ndi dhu bhěyi ní ndì kóró ale rǎdù dhu ùni yà dùnú ka kàwe dhu rǎrǐ nzǐ obhó dhu, pbétù nyi rarí Músà bhà Úyátá ifù ifù átò. ²⁵ Pbétù, Yèsù ná'ù ìnzǐ ní Pbàyàhúdì tò mǎ mírì wà mǎ mǎndǐ dhu mǎti, abádhí rǎkǎ nzá 'òngò sànamè tò ka kùbho perè tí ìzǎ mà, ànzùbhà mà, dàna-tsi ka kípò obi ní ròvè ìzǎ mànà ná'à. Ndirò, mǎ mǎndǐ dhu átò mǎti abádhí rǎkǎ 'òngò 'òdò mǎnyòni rǒ rò.»

²⁶ Ní tsútsǎ nínganí, Polò adù kǒkò ale nùgù, 'òwù 'òpè 'ù'ò ì mànà atdíkpá yà fíyó somà tó mǎndu nózè dhu bhěyi. Wò dhu-dzidǒ, Polò adù àrà, ndòtsù Kàgàwà bhà idza,

* **21:18** 21.18 Ndi Yàkòbhò ní'ì Yèsù t'ádòná, ndirò ka ní'ì ndì Yèrùsàlemà ǒ Kànìsà dǒ àdràngbǎle (Kas 12.17; 15.13). * **21:23** 21.23 ǒzt 6.1-21

ndàdù dhu òvò ànyì idzá ndàti ka ràrř perè ùbhò òvòya dǒ kóró, yà Kàgàwà-nyìkpó ǒ ka kí ale ù'ò kilá òná dhu tí ka kópì àrùbhù idhò rākā nínnganí.

*Pbàrómá tó pbànowí rř Pólò igǔ Pbàyàhúdí-fó rò dhu
(Kas 20.23; 24.5-19; Róm 15.30-31; 1Tì 2.15)*

²⁷ Wò ale ù'ò ka kí kilá Kàgàwà-nyìkpó ǒ nř àrùbhù idhò-tù nítdegù ndìndù ndínř ndikù tí, ní Àziyà tó pbìrì ò rò íwù ngúfe Pbàyàhúdí ala Pólò Kàgàwà bhà idza ǒ. Ní, abádhí adù dhu itsu ihé-yà-dò ò, ndínř dhu nivà tí Pólò-rǒ. Ní, ihé-yà adù Pólò àlù. ²⁸ Abádhí adù 'òpè 'ùkù, 'àmbe àtinà dǒ: «Pbàìsràyélí tó pbìrì ǒ bhǎ, nyimò má! Kànř yà kóró ngari ǒ arí nzére dhu ùdhě kóró ale tò àlě tó pbìrì ǒ bhà dǒ, Músà bhà Hyátá dǒ matí, ndirò Kàgàwà bhà idza dǒ matí ale ní yà. Ròsè kóró dhu dònǎ, kàbhù ìnzř ní Pbàyàhúdí mà ròtsù Kàgàwà bhà idza, ndì dhu ràdù wò Hìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ ngari nábhu ròtì.» ²⁹ Obhó tí, abádhí ní'ì iwà Pólò mà nàlanà kigò ǒ atdíkpá rúbhi Tròfìmò tí kátina ale mànà ró. Ndi Tròfìmò ní'ì Efesò tó kigò ǒ ale. Ní, abádhí adù dhu àtì iwà Pólò itsu Tròfìmò átò Kàgàwà bhà idza dhu tí.

³⁰ Ní, Yèrùsàlemà tó kigò-ǒnga-tsi náava ndì, ihé-yà ràdù itse ndì kigò ǒ kóró ngari òná rò, 'iwù ùvò Pólò mà rř'ì ró. Ní, abádhí alú Pólò, 'idhà ràhù iri Kàgàwà bhà idza-ngbò ka kákpòrò nř kàlì ò rò, 'adù ndì kàlì-li'ò núpbi ànyìrǒ rò tí. ³¹ Ní, yà abádhí rř dhu ònzì ndínř ì oho tí Pólò rò, Yèrùsàlemà tó kigò-ǒnga-tsi náava ndì kóró dhu-òyř náarà àhù Pbàrómá tó pbìrì ǒ atdí lufù pbànowí dǒ ádrùngbǎle dò. ³² Ní, ndì dhu ndì ndirò rórò tí, wò ádrùngbǎle ugu pbànowí mà fiyó ádròdrǒ ale mànà, 'òtsè mànà kǒkò Pólò nàlǔ ale rř'ì ì. Ní, ihé-yà nítdegù wò ádrùngbǎle àlǎ owùna ǒ pbànowí mànà ríwu ró, ní abádhí adù Pólò t'òvita ùbhà. ³³ Nírò ní ndì wò ádrùngbǎle andrì Pólò-ti'ò, ndàlǔ ka, ndàdù àvinà kutsì óyǒ àdrà-mbì nř. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù dhu ìvu ihé-yà-tsǔ, ndàti: «Yàrí ale nyú ní àdhi? Ádhu kònzì?» ³⁴ Pbétù, ihé-yà nzínzì ǒ atdídhená ale rǎdùna ìkù ǒ dhu adúnà nzř àrà ndòfò rǒ ngǔkpà ale rǎnǒna dhu nà. Ní, wò dhu bhěyi ihé-yà rǔkù dhu adù wò ádrùngbǎle àbhù ìnzř ùnǒna ka kí fíndà dhu rǎlǔ dònà. Nírò ní ndì kǎdù pbìndà pbànowí návi rùndà Pólò, 'òwù nà yà ì arí òko òná ádrùngbǎ kàlì ò. ³⁵ Pólò itdegù àrà àhù ndì kàlì ò ka kúpo kotsù ró, ní pbànowí adù kítdu itdu tí òrórǔ, ihé-yà rř kàpà ndínř ì ònzì tí nzére dhu-okú dò rò. ³⁶ Obhó tí, ihé-yà ambénà òwu dǒ ìkù nà Pólò-owù ǒ, 'àmbe àtinà dǒ: «Wò ale àkǎ ndòvè!»

Pólò rř tǎna àwě adóna Pbàyàhúdí tò dhu

³⁷ Yà pbànowí rĩ ndònzì 'itsu ndì fiyó ádrùngbǎ kàlì ò òná kàsùmì ǒ ní ndì, Pòlò ivú dhu ì pbànowí tó ádrùngbǎletsű, ndàti: «Ma màmbènà tí atdí dhu òvo òvo indù?» Ní, wò ádrùngbǎle adù dhu ivu kà-tsű, ndàti: «Nyì nyúni tí wà Pbàgìríkì t'ávàna! ³⁸ Nyì tí nzì Mísrì tó pbìrì ǒ ale, yà tdékuta tí ifò lufù ale yà nzére dhu ònzì arì-dò nídzi, ndàdù dòya òdì ndàrà nà rùngù ǒ?» ³⁹ Ní, Pòlò adù ɔte ɔpè, ndàti: «Ima nyú, ima ní Mùyàhudì, Társò tó kigò ǒ ale, Kilikiyà tó pbìrì ǒ. Ndi Társò ní yà atdíđ ɔvona ótò ndì kigò. Ní ádrùngbǎlé, ma mìtdè nyì ìtdè tí, ìtsè movo dhu yàrí ihé-yà tò.» ⁴⁰ Ní, wò ádrùngbǎle núfà rusà fíndà rò, Pòlò idè ndì kàlì ò ka kúpo, kotsù dòná màngazì dǒ, ndàdù ìndrű àgo ɔtsúna nĩ rìnè. Ní inga ìmbè bhùì rò ní ndì, kǎpè ɔte Pbàyàhúdì t'ávàna ǒ, ndàti:

22

¹ «Abádű ndirò àbanǎnzò, nyìrì yà ma móvona kòmbí, mawe tǐdu òná fűkù dhu.» ² Ní, Pbàyàhúdì t'ávàna nyú ǒ Pòlò rǒte dhu ì ìrì rò, ihé-yà náadù ìnè atdíđ nyú ròsè, inga ràdù ìmbè bhùì. ³ Nírò ní ndì kǎti: «Ima ní Mùyàhudì. Ima ka kugu Társò tó kigò ǒ, Kilikiyà tó pbìrì ǒ. Ndirò, ma móvì òvì tí yàrí Yèrùsàlemà tó kigò ǒ. Ma mábà inga t'únita màlimò Gàmàliyeli-fó. Kűdhe ndì kóró dhu idù àlě t'ábhúna tó Hyátá ifű ka kí atdíđ dhu dǒ. Ima ní'ì atdíđ Kàgàwà nózè ndifu ale, yà kóró nyì nyónzina kòmbí dhu bhěyi tí. ⁴ Ndirò, ma mávu ìndrű rǒ atdíđ Ádrùngbǎle Yèsù bhà otu ùngű abádhí rĩ dhu-okú dò rò, atdídhená ale rùve ùvě màtí. Ma maránà kpabhále mà vèbhále mànà nábhu rǒ kusǒ, kudo imbi-dzà ò. ⁵ Pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà mà, yà ádròdrǒ anya ìtdì arí pbàkùrű tó mùtù mànà kóró ní yà ma múvona dhu tó ngàmbì. Abádhí ní'ì ndì bhàrəwà nibho fudú, ndínĩ ma mara tí dòná Dàmàsikì tó kigò ò. Ní, ma mubhínà àrà rǒ ányì, ndínĩ ma musó tí Yèsù ná'ù ale, madù ìrà nà imbi dǒ rò Yèrùsàlemà tó kigò ò, ndínĩ ka kadù tí àbhùnà ràbà àpbè.»

*Pòlò rĩ ndì ndugèrè ndì, ndà'ù Yèsù tí dhu àwě dhu
(Kas 9.1-19; 26.12-18)*

⁶ Tdíđdǒ, Pòlò awe dhu ndàti: «Ma mí'ì Dàmàsikì tó kigò ò ma mára ró. Ní ìkyèrǒ ma mòdì ndínĩ ma motsú tí ndì kigò ò rǒrǒ ní ndì, azà adyifò-sisì adyìbhengá nga tó ǒ, ádrùngbǎ awáwù núsì òrù-akpà ò rò, ndàtdyi ma. ⁷ Ní, ma mìtsi obvò, madù atdí ale-tù ìrì manzi rí ró. Ndi ale-tù ati: «Sáwúlò, Sáwúlò, ádhu nyì nyávu rùdú nĩ?» ⁸ Ní, ma madù dhu ivu kà-tsű, matì: «Ádrùngbǎlé, nyì nyú ní àdhi?» Ní, wò ale-tù

adù dhu àdu idù, ndàti: «Ìma ní Yěsù, Nàzàreti tó kigò ǒ ale, wò nyi nyávu rùdú rò.»⁹ Kǎkà atdíkpá mǎ mì'ì mànà ale náala ndi awáwù átò, pbétù abádhí adù nzá wò idù rí dhu òvo ale-tù ìrì. Ní, ma madù dhu ìvu tditdǒ kà-tsù, mati:¹⁰ «Ádrùngbǎlé, ádhu ndi ma màkǎ mǎnzi?» Ní Ádrùngbǎlé Yěsù adù dhu àdu idù, ndàti: «Ìvǎ nyi nyarà Dàmàsìkì tó kigò ò. Ányì nga ní ndi ka kí Kàgàwà àvi ndíní nyi nyonzi tí dhu òvo kóró ìndù nǐ.»¹¹ Ma mubhínà nzǐ atdi dhu mà nála rǒ, wò ádrùngbǎ awáwù nóhò nyìkpódu, nyìdú nga ràtì dhu-okú dò rò. Ní kǒkò mǎ mì'ì mànà ale náadù ma àlù otsúdu-rǒ, 'òwù ma nà, marà àhù Dàmàsìkì tó kigò ò.

¹² Ányì, ma matù Ànàniyà tí kátina atdí ale. Ndi ale ní'ì atdíǒ arí Kàgàwà-òdò ònzi, ndàdù àlě tó Uyátá ìfù ale. Ndirò ndi kigò ǒ, kóró Pbàyàhúdì ongónà ídzi dhu kèlě náwe kǒkú dò rò.¹³ Ní, ndi ale ìra àhù tidú, ndàdù àtìna ìma nǐ: «Àbanǐngba Sǎwúlò, nyìnúnga àkǎ ndùtù ndì.» Ní ànyìrǒ rò tí, nyìdúnga núutù ndì, madù kàla.¹⁴ Kǎdù àtìna tditdǒ ìma nǐ: «Àlě t'ábhúna tó Kàgàwà nóvò wà nyi, ndíní nyi nyuni tí ndì ndózè konzì dhu. Kǒvò wà nyi ndíní nyi nyala tí yà obhónángatále Yěsù, nyadù lina 'ò ɔte nyú níri.»¹⁵ Obhó tí, nyi nyí ndi àdi wò nyi nyàla dhu mà, wò nyi nyìrì dhu mànà tó ngàmbì tí kóró ale-ònzǐ.¹⁶ Nírò kòmbí, ádhu nyi nyódona? Ìvǎ nyi nyalǎ bàtizò, Yěsù ràdù pbùkù nzérénga ù'ò ɔvòna-rǒ nyi nyi nyitsò rórò.»

Polò rǐ Yěsù àvi ndì ndàrà ìnzǐ ní Pbàyàhúdì-bvù dhu àwě dhu

¹⁷ Wò dhu-dzidǒ, Polò adù dhu àwε, ndàti: «Ma mitdègu madù Yěrùsàlemà tó kigò ò, ní atdíku Kàgàwà bhà-dzá rò ma mí mitsò òná kàsùmì ǒ, dhu adzì dùdù ɔnyu rǐ mɔnyu dhu bhěyi.»¹⁸ Ní ndi ɔnyu-bvù, ma mala Ádrùngbǎlé Yěsù. Ní kǎdù àtìna ìma nǐ: «Ɔnzi dhu tsàkàtsàkà nyahu Yěrùsàlemà rò. Obhó tí, ndi kigò ǒ bhà nóowuna nzǐ nyi nyáwěna okúdu dò rò dhu ná'ù rǒ.»¹⁹ Ní ma madù dhu àdu kà tò, mati: «Hòkò Ádrùngbǎlé, abádhí úni wà dhu ìma ràrǐ ndi yà unduta-dzà òna nǎ ma múbhì ùbhi rǒ mambe ìnyi ná'ù ale ùso dǒ, madù àrà àbhùnà rǒ kùvi asé nǐ, kǎdù ùdòna ìmbi-dzà ò ale.»²⁰ Ndirò yà pbùkù ngàmbì Stifanù-azù ka kufu nínganí, ìma nyú ma mì'ì ìnè átò ànyìrǒ. Ma ma'u kòho ka kí dhu átò. Ndirò, ma madù àdi mambe kòho rí ale ùwà ròyá rò ɔrú mùdzarù-ngbò nóddò dǒ*.»²¹ Ní Yěsù

* **22:20** 22.20 Polò ambénà ìrèna dǒ dhu ní, Pbàyàhúdì rapé ndì nyú ndì ndúgèrè ndì tí dhu àlà, nùkǒ idho ràrǐ átdíǒ, ràdù Yěsù ná'ù.

adù àtìná ima nǐ: «Ívǎ nyi nyarà, ma mòzè nyi nyarà itse nyú ìnzǐ ní P̀b̀ỳà̀h̀ú̀dí m̀àǹà-bv̀ù níd̀hunǐ.»

*Polò rǐ ndìtè P̀b̀à̀r̀ó̀m̀á tó p̀b̀ì̀r̀ì ǒ ale nyú tí dhu
(Kas 16.22-23; 25.16)*

²² Ihé-yà iri Polò ráwěna dhu, r̀à̀r̀à àh̀u kà rǐ àtina: «Ma mí nyovì nyarà itse nyú, ìnzǐ ní P̀b̀ỳà̀h̀ú̀dí-bv̀ù» dhu ò. Nírò ní ndi abádhí adù 'òpè 'ùkǔ, 'àmbe àtìná dǒ: «Nyòho wò ale! Inzá wò dhu bhěyi ale-tidò àkǎ kùbhà ràdi nyìkpóna nà yà adzi dǒ.» ²³ Abádhí ambénà ùkǔ dǒ, 'adù àmbe r̀òỳá ɔ̀r̀ú m̀à̀dzar̀ù òbhè dǒ, ndirò 'adù àmbe adzi-ra mà òvò dǒ ɔ̀r̀ú. ²⁴ Ní wò dhu ndì ndàla r̀ò, P̀b̀à̀r̀ó̀m̀á-bv̀ù atdí lufù p̀b̀à̀ǹó̀wí dǒ ádr̀ungb̀à̀le adù Polò àvi kitsu kàlì ò. Nírò ní ndi kǎdù àtìná p̀b̀à̀ǹó̀wí r̀àkǎ 'òngù dhu kà-tsǔ, àzembè ì í kòvì asé nǐ r̀òr̀ò, ndínì ndì ndùnì tí wò dhu bhěyi ihé-yà r̀ùkǔ kà-dǒ okúna dò r̀ò dhu. ²⁵ Ní yà ndì ka k̀ùtsì ndínì ka k̀opé tí kòvì ndì asé nǐ r̀ò ní ndi Polò ivú dhu wò tinà idè p̀b̀à̀ǹó̀wí tó atdí ádr̀ungb̀à̀le-tsǔ, ndàti: «Ka kávi tí wà nyǐ nyòngò P̀b̀à̀r̀ó̀m̀á tó p̀b̀ì̀r̀ì ǒ ale nyú òvì asé nǐ, inzá ka kòtdì ànyàna r̀òr̀ò?» ²⁶ Ní wò dhu ndì ndìr̀ì r̀ò, p̀b̀à̀ǹó̀wí tó ádr̀ungb̀à̀le arà yà d̀òna-tsíró rǐ'ì ádr̀ungb̀à̀le-tí'ò, ndàdù dhu òvò f̀índà, ndàti: «Nyì nyàm̀b̀è̀nà dhu ònzi ìngbàtí? Wò ale p̀b̀à̀ǹí P̀b̀à̀r̀ó̀m̀á tó p̀b̀ì̀r̀ì ǒ ale!» ²⁷ Ní wò p̀b̀à̀ǹó̀wí dǒ ádr̀ungb̀à̀le andr̀ì Polò-tí'ò, ndàdù dhu ìvu-tsùnà, ndàti: «Ádù pé dhu idù! Inyi nyú, nyi tí P̀b̀à̀r̀ó̀m̀á tó p̀b̀ì̀r̀ì ǒ ale?» Ní Polò adù dhu à'ù, ndàti: «Òo! Ima ní P̀b̀à̀r̀ó̀m̀á tó p̀b̀ì̀r̀ì ǒ ale nyú.» ²⁸ Wò ádr̀ungb̀à̀le adù àtìná tdítǒ: «Ima nyú, ma madzi P̀b̀à̀r̀ó̀m̀á tó p̀b̀ì̀r̀ì ǒ ale tí ma mí m̀ugèr̀è mongò dhu ábhǒ malì nyú r̀ǒ.» Ní Polò adù àtìná kànì: «Olu, imá na ní òdhi tí ka kadhì ma ndì p̀b̀ì̀r̀ì ǒ ale nyú tí ale.» ²⁹ Ní ányìr̀ò r̀ò tí, k̀òkò Polò-tsǔ àmbènà dhu òngù p̀b̀à̀ǹó̀wí ùbhà Polò ɔ̀r̀ó. Ndirò, ɔ̀dɔ náadù ìsì wò p̀b̀à̀ǹó̀wí dǒ ádr̀ungb̀à̀le ò, iwà ndì ndàbhùnà Polò k̀ùtsì r̀òr̀ò ndì ndàrà dhu ùnì P̀b̀à̀r̀ó̀m̀á tó p̀b̀ì̀r̀ì ǒ ale nyú r̀àr̀ì ka dhu-okú dò r̀ò.

Polò rǐ'ì ádr̀òdr̀ǒ anya ìtdì arí ale-ònzǐ dhu

³⁰ Tsútsǎ níniganí, wò p̀b̀à̀ǹó̀wí dǒ ádr̀ungb̀à̀le azè ndì ndùnì P̀b̀ỳà̀h̀ú̀dí òbhù Polò d̀òná dhu tó obhonga nyú. Ní, k̀àbhù Polò r̀ǒ imbi k̀unga. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù p̀b̀à̀k̀ùh̀ánì tó ádr̀òdr̀ǒ ale mà, P̀b̀ỳà̀h̀ú̀dí-bv̀ù ádr̀òdr̀ǒ anya ìtdì arí ngǔkpà ale màná àvi r̀àndu ì. Ndi dhu-dzidǒ ní ndi, kǎdù Polò àvi kiwǔ nà, kiwǔ ùvò nà k̀òkò ale-ònzǐ.

23

¹ K̀òkò ádr̀òdr̀ǒ ale-ònzǐ ka kiwǔ ùvò ndì nà r̀ò, Polò udí nyìkpóna abádhí r̀ǒ ndàndà abádhí, ndàdù àtìná:

«Àbanñzó, rìrà àhu indo nga ò, ma marúbhi Kàgàwà bhà otu ǒ ídzì afidu nyú nà, ìmbǎ nzéere dhu tí ka kózùna atdí dhu mà rì'ì nyudutsì.» ² Ní, wò dhu Pòlò ùnò rò, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà, Ànàniyà, náavi Pòlò-tí ikò ale ròpbi Pòlò-tsù. ³ Nírò ní ndi Pòlò adù àtìnà: «Kàgàwà rǐ ndi nyopbi, wò mùkùgbà nǐ ka kùtri idza-kuti bhěyi nyi nyòwù rò! Nyi nyàdi uró nyambe ìndrǔ-ànyǎ ùnò dǒ àdhàdhì Músà bhà Ʋyátá òzè ka dhu bhěyi, pbétù inyi kèlě nyadù ndi Ʋyátá nùkò ima nyi nyàvi kòpbi rò.» ⁴ Ní, Pòlò-tí ì'ì ale náadù kiso, 'àti: «Ìnzè! Nzǔno dhu wò dhu bhěyi Kàgàwà bhà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà nǐ!» ⁵ Ní, Pòlò adù àtìnà abádhí nǐ: «Àbanñzó, inzá ní ma mùni pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà tí kà rǐ'ì dhu. Obhó tí, Kàgàwà bhà Andítá rătina inzá nyi rākǎ nyunò dhu pbàkù pbìrì ǒ ádrùngbǎle nǐ*.»

⁶ Pòlò unì wà dhu, kǒkò ànyǎna unò rí ale nzínzi ǒ, atdídhená ale rǎrǐ Pbàsàdùkáyó, ndirò ngǔkpà rǎrǐ Pbàfàrisáyó. Ndi dhu-okú dò rò, Pòlò angbe tǔna kòrì ale nzínzi ǒ, ndàti: «Àbanñzó, ima nyú ní Mùfàrisayò, Pbàfàrisáyó tó ingba. Ní, yà ànyǎdu ùnò ka kí okúna dò rò dhu ní, ma má'ù dhu obi nyú nà ùngbě ùvǔvè kutdǔ ì ale rùngbeya ì ɔve-bvù rò dhu.» ⁷ Wò dhu bhěyi Pòlò òrì dhu adù Pbàfàrisáyó mà, Pbàsàdùkáyó mànà àbhu ràmbe 'àgò dǒ atdídǒ, ndi dhu ràdù ihé-yà-ǒnga àbhu rùndò ndi. ⁸ Obhó tí, Pbàsàdùkáyó ongónà àtìnà ìnzǐ ùvǔvè kutdǔ ì ale rùngbeya ì ɔve-bvù rò. Ndirò abádhí a'ù nzá dhu ìnè màlàyíkà mà, ndirò nzéere-alafí mà rǎrǐ'ì. Pbétù, Pbàfàrisáyó ní'ì kóró kǒkò dhu ná'ù ale. ⁹ Ní, ádrùngbǎ wògò nyú níifí ndi kòrì ale nzínzi ǒ. Nírò ní ndi Pbàfàrisáyó nzínzi ǒ Músà bhà Ʋyátá tó ngúfe màlímó náapè 'àgò ì obi nyú nà, 'àmbe àtìnà dǒ: «Mǎ mabà nzá atdí afátá mà yàrì ale dǒ. Atdí alafí mà, ndirò ngǎtsi nǐ màlàyíkà mà pbòvò tí nzá wà dhu kà tò!» ¹⁰ Wò dhu bhěyi Músà bhà Ʋyátá tó màlímó ùnò dhu náabhù Pbàsàdùkáyó mà, Pbàfàrisáyó mànà ràgò ì abho nyú tdítǒ. Nírò ní ndi Pòlò àpà ka kí ndínǐ ka kudrǔ tí òná nga dhu ɔdò ònzi ndi ndí rò, pbànowí dǒ ádrùngbǎle avi pbìndà pbànowí riwǔ Pòlò òdyì ihé-yà nzínzi ǒ rò, 'òwù òrùnà fǐyó lubhà ò.

¹¹ Ndi iku ǒ tí, Ádrùngbǎle Yèsù adù ndàvi Pòlò tò, ndàti: «Ótù afínǔ! Àdhàdhì wò nyi nyidè pbàkà ngàmbi tí Yèrùsàlemà tó kigò ǒ dhu bhěyi, dhu àkǎ nyonzi dhu ndi dhu bhěyi tí Romà tó kigò ò nyi nyàrà àhu rò.»

* 23:5 23.5 Uvt 22.28

Pbàyàhúdí rĩ 'ìrì ndíní ì oho tí Pòlò dhu
(Zàb 3.1-7; Kas 9.22-25; 2Kò 11.23,26)

¹² Tsútsǎ nínganí kútsingá, ngúfe Pbàyàhúdí ìrì ì 'òtsò dhu nyú 'àti, ìnzí ní Pòlò kèlě ì òhò ròvè nǎ, ì rǎrǎ nzí atdí dhu mà ònyu, ìnzí 'àdù atdí dhu mà òmvù. ¹³ Wò dhu natsò ale ní'ì mbèmbè ìfò kumì dònǎ bvàya rǒse ale. ¹⁴ Ní, abádhí awù pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, pbàkùrù mànà-tí'ò, 'àdù ìtsi dhu òvò fíyò, 'àti: «Mǎ mòtsò wà dhu atdí dǒ nyú mǎti mǎ rǎrǎ nzí atdí dhu mà àfǒ lika ò, ìnzá ní Pòlò kèlě mǎ mòhò ròvè nǎ. ¹⁵ Ní kòmbí, dhu àkǎ nyí mà, yà ádròdrǒ anya ùnò arí ngǔkpà ale mànà, nyòwù Pbàrómá tó pbìrì ò atdí lufù pbànowí dǒ ádrùngbǎle-tí'ò. Nyí nyówu Pòlò ùtsi kà rìrà nà pbìndà dhu-ònga àndà nyí nyí mběyi dhu-abhè ò. Pbétù wò ndì kàsùmì ò, mǎ madùna òbì ònzì mòhò ka ìnzá àpè àrà àhù onzìkú rórò.»

¹⁶ Ní Pòlò t'áwènà bh'ìngba ní'ì ìnè wò dhu òte ka kí ró. Ní kǒkò ale ùyí Pòlò tí dhu ndì ndìrì rò, àbadhi arà lubhà ò Pòlò rĩ'ì ì, ndàdù kóró dhu àwe kà tò. ¹⁷ Ní wò dhu ndì ndìrì rò, Pòlò adù pbànowí tó atdí ádrùngbǎle nánzì. Kǎdù dhu òvò kà tò, ndàti: «Énda yàrí kpatsìbhíngba, nyarà nà dùkú ádrùngbǎle rĩ'ì ì, kà rĩ'ì àbadhi tò ndì ndóvona atdí dhu nà nídhuní.» ¹⁸ Ní wò ádrùngbǎle idyi wò kpatsìbhíngba ndùndà, ndàrà àhù nà wò ndì fíyò ádrùngbǎle-tí'ò. Kǎdù ìtsi àtìnà ndì ádrùngbǎle nǎ: «Wò imbi ò ka kósò atdí ale, Pòlò tí kátina nánzì ima, ndàdù mivì munda yàrí kpatsìbhíngba tìnu ò. Ní kà rĩ'ì indù ndì ndóvona atdí dhu nà.» ¹⁹ Ní wò pbànowí dǒ ádrùngbǎle alú wò kpatsìbhíngba òtsúna rǒ, ndìndrì ndì nà ìgi, ndàdù dhu ìvu tsùnà, ndàti: «Ádhu nyú nyi nyòzè nyunò idù?» ²⁰ Ní wò kpatsìbhíngba adù dhu àwe kà tò, ndàti: «Ádrùngbǎlé, Pbàyàhúdí ìrì wà ì ndíní tsútsǎ ì iwúna tí Pòlò ùtsi, nyirà nà ádròdrǒ anya ìtdì arí ale-ònzí, pbìndà dhu-ònga àndà ka kí mběyi dhu àbhè ò. ²¹ Ní, àpé nya'u abádhí rùnona indù dhu. Wò abádhí ùpe Pòlò rǒ dhu ní àdà. Obhó tí, mbèmbè ìfò kumì dònǎ bvàya rǒse ale nírì wà ì, 'òtsò dhu nyú, ì rǎrǎ nzí dhu ònyu, ndìrò ì rǎrǎ nzí dhu òmvù ìnzá ì òhò Pòlò ròvè rórò. Ní kòmbí, abádhí ùdhe wà ì 'àmbe nyi nyú nyi nyúnona fíyò dhu kèlě òdò dǒ.» ²² Ní wò ádrùngbǎle adù àtìnà wò kpatsìbhíngba nǎ: «Àpé nyunò dhu atdí ale tò màtí, nyati iwà nyi ràwe ndì dhu dzákà.» Wò dhu-dzidǒ, kǎdù wò kpatsìbhíngba návi ràrà fìndá dhu nǎ.

Pbànowí dǒ ádrùngbǎle rĩ Pòlò bhà anya nábhù ràrà ìwalì Fèlìsì dò dhu

23 Wò kpatsibhíngba àrà dhu-dzidǒ, pbànowí dǒ ádrùngbǎle náanzi atdátdí miyà pbànowí dǒ ádròdrǒ ale ɔɔ rìwũ tina ò. Kǎdù dhu òvò abádhí tò, ndàti: «Nyàndà ɔyǒ miyà pbànowí mà, àrùbhè kumì pbànowí, yà mùhàgù dǒ arúbhi mà, ndirò foyá àlǐ nà ɔyǒ miyà pbànowí màná, ndíní nyí nyɔpé tí abhi màná ìbhù adyifò-sisì kúbhingá nga tó ǒ, nyòwù nà Kàyisàriyà tó kigò ò. 24 Ndirò, nyàdù nyí randá mùhàgù átò Pòlò tò, ndíní ka nunda tí ìnzí ngbòna ràvɔ akekpá màtí, ràrà àhù lìwalì Fèlìsì-ònzí.» 25 Wò dhu ndì ndùnò rò ní ndì, kǎdù bhàrùwà àndi yà dhu bhèyi, ndàti: 26 «Ifuta nà àkǎ atdídǒ lìwalì Fèlìsì, ima Klòdiyò Lìsiyà, ma mòvi nyí mbèyi nyú atdídǒ. 27 Yàrí ale, yà ma mòvi kowù nà tinu ò, ní Pbàyàhúdì àlǎ, 'àdù ònzìnà ndíní ì oho tí. Ní, ma mítdègu dhu ùnǐ Pbàrómá tó pbìrì ǒ ale nyú ràrǐ ndì, ní ma múgù pbànowí, mǒwù kídha màná abádhí-fó rò. 28 Wò dhu-dzidǒ, ma mózè muni Pbàyàhúdì òbhè ka okúna dò rò dhu-tì. Ní, ma mádù kàbhù kowù ùvò nà yà abádhí-bvǔ ádròdrǒ anya ìtdì arí ale-ònzí. 29 Ní, kàbhà dhu-ònga kǒkò ale àndà rò, ma mótù dhu ní Pbàyàhúdì ròbhè ka ìnzá kǐfù fìyó Ʋyátá dhu-okú dò rò. Pbétù, ima nyú ma mála nzá atdí afátá mà, yà kàbhù rádù kòtdì ànyàna kohò, ndirò ngǎtsi nǐ kàbhù rádù kosò. 30 Ndirò kànǐ, ka kòvò wà dhu idù iwà Pbàyàhúdì rǐrǐ ì ndíní ì oho tí ka ròvè. Nírò ní ndì ma madù kòvi ànyìrǒ rò tí kowù nà dùnù, madù dhu ùnò kǒkò kòbhù arí ale tò, ndíní adù tí òwu kòbhè fanú.»

31 Wò dhu-dzidǒ, kǒkò pbànowí anzi fìyó ádrùngbǎle àvi dhu. Ní abádhí idyi Pòlò, 'àdù ùndànà kúbhingá tí, 'òwù ùvònà Àtipatrì tí kátina kigò ò. 32 Tsútsǎ nínganí, kǒkò pfǒya dǒ ùbhi pbànowí adù 'àdu fìyó lubhà ò Yèrùsàlemà tó kigò ò, 'àdù mùhàgù dǒ rúbhi-tsí kèlǎ ùbhà rùndà Pòlò, 'òwù ùvò nà Kàyisàriyà tó kigò ò. 33 Ní ànyì ì òwù ùvò rò, kǒkò pbànowí abhè yà fìyó ádrùngbǎle àndìnà bhàrùwà lìwalì-fó, 'àdù Pòlò ìtè kà tò. 34 Ní, wò bhàrùwà ndì ndòzù dhu-dzidǒ, lìwalì Fèlìsì ivú dhu Pòlò-tsǔ, ndàti: «Ìnyi ní ìngbà pbìrì ǒ ale?» Ní Kilìkiyà tó pbìrì ǒ ale tí Pòlò rǐ ì dhu ndì ndùnì rò, kǎdù àtìnà Pòlò ní: 35 «Tǔ ma mí pbàkù dhu-ònga nánda ìnyi nóbhè ale rǐwu ùvò rò.» Wò dhu-dzidǒ, kǎdù Pòlò àbhù kowù nà, kowù òdònà ádrùngbǎ kamà Hèròdè bhà idzá-yà-ba ò.

24

Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale rǐ Pòlò òbhù lìwalì Fèlìsì-fó dhu (Màt 5.11-12; Kas 6.11-12; 21.27-36)

¹ Imbò idho-dzidõ, pbàkùhání tó ádròdrõ ale dõ kamà, Ànàniyà tí kátina, níra Yèrùsàlemà rò, ndìrà àhù Kàyisàriyà tó kigò ò. Abádhí iwú atdíkpá ngúfe pbàkùrù mà, ndirò Tèrtulò tí kátina atdí ale màná, ndíní ì òbhù tí Pòlò lìwalì Fèlisi-fó. Ndi Tèrtulò ní'ì àvùkà. ² Nírò ní ndi lìwalì avì Pòlò kanzi. Ní Pòlò ìrà àhù tiyá rò, Tèrtulò adù kòbhù lìwalì-fó, ndàti: «Ifuta nà àkã ádrùngbãle Fèlisi, mà maróko màrùngà ò okúnu dò rò. Ndirò pbùkù idzi undata-okú dò rò, nyi nyàbhù wà ábhõ dhu nyú rùwù ì, rì'ì mbèyi yàrí Pbàyàhúdì tó pbìrì ò. ³ Ní mà mí wò nyi nyónzina ì dhu nákõ ádrùngbã òtsò nyú nà kóró kàsùmì ò, ndirò kóró ngari ònã. ⁴ Pbétù, akye ma miwína pbùkù kàsùmì abho nì, ma mìtdè nyi ìtdè tí pbùkù idzìnga ò, ndíní nyi nyiri tí indù ma máwèna idõ kàsùmì ò tí dhu. ⁵ Obhó tí, yàrí ale ní nzére ale nyú ròsè. Ndirò, àbadhi ní yà ròká rò ì nútù Nàzàreti ò bhà tó ádrùngbãle. Kãrí kóró Pbàyàhúdì-dò idzi ádròdrõ ale rõ kóró ngari ònã yà adzi ò. ⁶ Ndirò, kòmù wà ndi ndìti Kàgàwà bhà idza mà Kàgàwa-nyìkpó ò átò. Ní, mà mádù kàlù mỗò. [Mà mátsù múnò kà-ànyã àdhàdhì yà àlè tó Úyátá nózè ka dhu bhèyi. ⁷ Pbétù, Pbàró má tó pbànowí dõ ádrùngbãle, Lìsiyà tí kátina, nádù ìrà òbi nyú nà, ndìdhã ka fóká rò. ⁸ Wò dhu-dzidõ, ndi ádrùngbãle ádù ka nòbhù ale àvi rìwù kòbhù funú.] Nírò nyi nyí ndi dhu òngù kà-tsu nyi-tírò, ndíní nyi nyuni tí mà mòbhù ka okúna dò rò dhu.» ⁹ Pbàyàhúdì adù wò Tèrtulò àwe dhu kèlè ná'ù 'àti, obhó dhu ràrì ndi.

Pòlò rì Pbàyàhúdì òbhù ndi okúna dò rò dhu àwè lìwalì Fèlisi-ònzì dhu

(Luk 21.12-15; 1Pé 3.15-16)

¹⁰ Wò dhu-dzidõ, lìwalì Fèlisi núufà rusà Pòlò tò, ndíní òte tí. Nírò ní ndi Pòlò apè òte, ndàti: «Ádrùngbãlé, mà muni wà dhu nyi nyópè nyunò yàrí pbìrì ò ale-ànyã ró ato ráhù wà abho nyú. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi mà mí rùdú dhu àwè ònzìnú, madù dhu à'ù ìri nyi ràrì kàri mbèyi nyú. ¹¹ Nyi nyí'ì inè nyonè yà mà múnona dhu tó obhóngà nyuni. Idho apè nzá òse atdí kumì dòná óyõ nà idho dònã màtí, yà mà màrà Yèrùsàlemà tó kigò ò, màrà Kàgàwà ùle ró. ¹² Ní ànyì, kãkà mòbhù rí ale mà nótù nzá ima Kàgàwà bhà idzá màtí, unduta-dzà ò màtí, ndirò ngãtsi ngari ò kigò ò màtí mà mí màgò ìndrù nà ró, ndirò ngãtsi nì mà mí ihé-yà-dò mà nídzi ró. ¹³ Ndirò kòkò ì ale mà rì ì òbhù mà kòmbí okúna dò rò dhu tó obhóngà ìtè tí dhu mà rì'ì ìmbã.

¹⁴ Pbétù, ùnì tí mà muni ònzìnú rò dhu ní, mà marì ùbhi ònã otu ní Ádrùngbãle Kàgàwà bhà otu. Ní, abádhí arádù

ndi otu àtì nzéere otu tí. Pbétù, ma marí ùlěna ale ní abhúka tó Kàgàwà. Ndirò, ma má'ù wà Músà bhà Ƴyátá mà, yà Kàgàwà bhà pbànábí andí dhu màná kóró. ¹⁵ Ndirò, ma má'ù wà dhu Kàgàwà rǎrǎ atdí dhu ònzì ònzì. Ndirò, abádhí mà ná'ù wà ndi dhu átò. Ndi dhu ní, atdíku Kàgàwà rǎ yà ídzìnga ònzì ì arí ró rò ɛvè ale mà, nzérenga ònzì ì arí rórò ɛvè ale màná nábhě rùngbɛ ì ɔve-bvè rò dhu. ¹⁶ Ní ndi dhu-okú dò rò ní ndi ima nyú ma-tírò, ma marí ɔbi ònzì átò kóró kàsùmì ǒ, ìmbǎ nzéere dhu tí ka kózùna atdí dhu mà rǎ'ì nyɛdutsi Kàgàwà-ònzì, ndirò ìndrù-ònzì.»

¹⁷ Tdítdǒ Pòlò adù àtinà: «Ábhǒ ato nyú dzidǒ, ma mádu ma marà Yèrùsàlemà tó kigò ò, marà fàkà pbìrì ǒ bhà dzùná ònzì fudú malì nǎ, madù perè ùbho átò Kàgàwà tò. ¹⁸ Nírò ní ndi abádhí ótù ma Kàgàwà bhà idzá. Wò ndi kàsùmì ǒ, ma mí'ì iwà ma mù'ò ma mìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ ró. Ndirò tidú tsàya nàndu ale mà, ndirò tsiya àva ndì ale mà ní'ì ìmbǎ. ¹⁹ Pbétù ngúfe Pbàyahúdí, yà Àziyà tó pbìrì ò rò iwù, ní'ì ìnè ànyìrǒ. Ní kǒkǒ ì tsì ní ì àmbènà àkǎ 'iwù ɔobhù funú, ma mónzì nzéere dhu tí dhu ná ì í'ì nánì. ²⁰ Ndirò, kǎkǎ iró rǎ'ì ale nyú ìtírò nákǎ ndi 'ùnò yà ádròdrǒ anya ìtdì arí ale-ònzì ma mí'ì nínnganí ì ala dùdú afátá. ²¹ Ngǎtsi nǎ, pbǎ nzǎ yà abádhí nzínzì ǒ rò ma makù àrǎ nyú tí ɔrú ma midè rórò dhu ndi. Ma makù, mati: «Indo nyí nyí ànyǎdu ùnò okúna dò rò dhu ní ma má'ù dhu ùngbě ùvuvè ale rùngbeya ì ɔve-bvè rò dhu!»»

²² Wò ndi lǐwalì Fèlìsì ní'ì iwà dhu núnì angyangyi Yèsù bhà otu dǒ ale. Ní ndi dhu-okú dò rò ní ndi, kǎdù anya t'únòta-tsù nùtsì, ndòdì olùnga tò. Kǎtì: «Ma mí fùkú dhu-ònga àndà Pbàrómá tó pbìrì ǒ atdí lufù pbànowí dǒ ádrùngbǎle, Lisiyà rǎrǎ àhɛ iró nínnganí.» ²³ Wò dhu-dzidǒ, lǐwalì adù tiná ì'ì pbànowí dǒ atdí ádrùngbǎle àvi ràrà Pòlò òdò imbi-dzà ò. Kǎdù dhu ùya ndi ádrùngbǎle tò, rùbhà hégùrà Pòlò tò, ìnzì ndùtsì, ndirò ìnzì ndàdù àrà kà dzùná ònzì rí kà t'ódhína-tsù ùtò rǒ.

Pòlò mà rǒte lǐwalì Fèlìsì mà, pbìndà tsìbhále Dùrùsìlǎ màná dhu

(Zàb 95.8; Ìsa 55.6-7; Kas 17.30-32)

²⁴ Ngúfe idho-dzidǒ, lǐwalì Fèlìsì mà níwú pbìndà tsìbhále Dùrùsìlǎ màná. Ƴyàdhíyà ní'ì Mùyàhudi-àyi. Ní lǐwalì adù Pòlò àvi kanzì imbi-dzà ò rò. Ní Pòlò ìrà àhɛ rò, wò lǐwalì adù àdi, ndámbe kà rǎwěna Yèsù Krístò ná'ù ka kí dhu dǒ dhu ìrì dǒ. ²⁵ Pbétù yà Pòlò rǎ dhu àwě Kàgàwà ózè ìndrù ràdì tí dhu dǒ dhu mà, ìndrù àkǎ ndòdò ndi ndítírò dhu dǒ dhu mà, ndirò Kàgàwà ìtdiàya ìndrù-ànyǎ dhu dǒ dhu màná

náadù ɔdɔ àbhɛ rìsì Fèlìsì-afí ò. Ní Fèlìsì adù àtìnà Pòlò nǎ: «Kòmbí, nyí nyàkǎ wà nyarà. Kàsúmì àbà ma mí rò ní ndí ma mí indrù àvì rànzi nyí.» ²⁶ Fèlìsì irè nga átò àbhɛ Pòlò ràm̀bènà fùrangà àbhɛ fíndà. Ní ndí dhu-okú dò rò, kǎránà indrù àvì rǒ lòkòlòkò rànzi Pòlò ì ròtè nà.

²⁷ Jyǒ atɔ-dzidǒ, Pòrkiyò Féstò náadù lìwalì Fèlìsì ɔwɛ. Ní, ngari ɔ̀bhà ndì ndí rò, Fèlìsì adù Pòlò ɔ̀bhà imbi-dzà ò, ndínì P̀b̀ỳàh̀údí-idhè nika tí.

25

*Pòlò rǐ p̀b̀ìndà anya ònzi lìwalì Féstò-fó
r̀àrà kámá dǒ ádr̀ungbǎ kamà dò dhu
(Zàb 27.12; 82.5; Kas 23.12-15,30)*

¹ Lìwalì Féstò irà àhɛ Kàyìsàriyà tí kátina Yùdeyà tó p̀b̀ìrì ǒ kigò ò rò, kǎv̀à ndì ndí kigò ǒ rò ìbhɛ idhɔ-dzidǒ, ndàrà Yèrùsàlemà. ² Ní ànyì p̀b̀àk̀ùh̀ánì tó ádr̀òdrǒ ale mà, P̀b̀ỳàh̀údí ǒ p̀b̀àk̀ùr̀ǔ m̀ànà níwù Pòlò òbhɛ kà-fó. Ní abádhí akò 'àmbɛ 'ìtsò dǒ Féstò rǒ, ³ ndínì Pòlò navì tí kiwù nà Yèrùsàlemà yà ì nyú ì òzè ka dhu bhèyi. Obhó tí, abádhí núuyì Pòlò ndínì ì adù tí òhònà òhò tí otu ǒ rò. ⁴ P̀b̀étù, Féstò adù àtìnà kǒkò ale nǎ: «Pòlò rǐ'ì inè imbi-dzà ǒ ka kí ngb̀ona òdɔ Kàyìsàriyà tó kigò ò ró. Ndirò ima nyú ma-tírò, ma mí madù kòmbí tí ànyì.» ⁵ Tdítdǒ kǎdù dhu òvò kǒkò P̀b̀ỳàh̀údí tò, ndàtì: «Nzínziku ǒ ádr̀òdrǒ ale àkǎ 'ìwù owùdu ǒ. Ndirò dhu apé ì'ì ndí Pòlò rǐ'ì afátá nà dhu tí, ní ì ale àkǎ ìtsì kòbhè dòtsí.»

⁶ Féstò anzì nzá àr̀ù idhɔ mà, ndirò ngǎtsi nǎ idre dòná ɔyǒ nà idhɔ mà P̀b̀ỳàh̀údí nzínzi ǒ Yèrùsàlemà tó kigò ò, ndàdù ndàdu Kàyìsàriyà. Ní ànyì ndì ndàrà àhɛ rò, tsútsá nínganì kǎdì anya t'únɔta tó p̀b̀ìndà tombi dǒ, ndàdù Pòlò àvì kiwù nà ɔnzíná. ⁷ Pòlò irà àhɛ rò, kǒkò Yèrùsàlemà rò ìwù P̀b̀ỳàh̀údí adù Pòlò-ngbò nákpòrò, 'ìlì átsí. Abádhí adù Pòlò òbhɛ, 'àwɛ ìtù rǒ'ò ábhɔ afátá nyú dòná. Ndirò, abádhí rǐ kǒkò ì afátá tó obhónɡa ìtè kpangba dhu ní'ì odú nyú. ⁸ Ní, Pòlò adù m̀sambà ònzì, ndàtì: «Ma màfǎ nzá atdí dhu mà P̀b̀ỳàh̀údí tó Úyátá nǎ màtí, Kàgàwà bhà idza nǎ màtí, ndirò P̀b̀àr̀ómá tó kamà dǒ ádr̀ungbǎ kamà nǎ màtí.»

⁹ Lìwalì Féstò azè ndònzì P̀b̀ỳàh̀údí-idhè ìkǎ rí dhu. Ní kǎdù dhu ìvu Pòlò-tsɛ, ndàtì: «Nyí nyòzè tí wà nyarà Yèrùsàlemà tó kigò ò, ndínì ka k̀unɔ tí ànyǎnɛ ɔnzidú nyú rò, wò inyi ka kòbhè dòyá dhu-okú dò rò?»

¹⁰ Ní Pòlò adù dhu àdu Féstò tò, ndàtì: «Yà ma nyú ma mìdè ɔnzíná ní, kámá dǒ ádr̀ungbǎ kamà bhà ngari ǒ rǐ'ì ale bhà anya t'ítàtá tó tombi. Ní dhu àkǎ k̀unò ànyǎdu ànyìrò rò. P̀b̀ỳàh̀údí nǎ ma màfǎ nzá atdí dhu mà, yà nyí

nyùni ka mběyi nyú átò dhu bhěyi. ¹¹ Dhu apé ì'ì ma màfǎ dhu dhu tí, ndirò ma màfǎ dhu apé ì'ì ɔve nà àkǎ dhu tí, ní ma mòdhò nzá ima nóho ka kí dhu. Pbétù, ìmbǎ obhónɡa náapé ì'ì kǒkò ale òbhù ma dòyá dhu ò, ní atdí ale mà rǐ mbǎ ndípfo ma, ndǎbhù ma abádhí-fó. Ma mònzi kámá dǒ ádrùngbǎ kamà kèlě rùnò ànyǎdu.» ¹² Anya ùnɔ ì arí mànà atdíkpá ale nà ì òtè dhu-dzidǒ, Féstò adù dhu òvò Pòlò tò, ndàti: «Nyi nyònzi kámá dǒ ádrùngbǎ kamà rùnò ànyǎnù. Ní ma mí nyovì nyarà kà-ti'ò.»

Lìwalì Féstò rǐ Pòlò bhà dhu òvo
Pbàyàhúdì tó ádrùngbǎ kamà Àgìripà tò dhu
(Kas 9.15)

¹³ Ngúfe idho-dzidǒ, ádrùngbǎ kamà Àgìripà mà awènà Bèrènikè mànà níwú Kàyìsàriyà tó kigò ò, iwù lìwalì Féstò àtsè. ¹⁴ Ní ányìrǒ abádhí rǐ ábhǒ idho nyú nónzì rò, ní ndi Féstò awe Pòlò bhà dhu ndi ádrùngbǎ kamà tò. Kǎti: «Ádrùngbǎ kamǎ, àrà ndàrà rò, lìwalì Fèlìsì úbhà atdí ale imbi-dzà ǒ iró. ¹⁵ Ní Yèrùsàlemà ma mí'ì nínganì, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Pbàyàhúdì ǒ pbàkùrǔ mànà nòbhù ka fudú, 'adù ma nónzì, ndínǐ ma mǒtdí tí anya kà-dǒ.» ¹⁶ Ní ma mádù dhu àdu abádhí tò, mati: «Pbàrómá tó màndù ná'ù nzá kǒtdì indrù-ànyǎ, ndínǐ ka koho tí inzá ka kàsò dòya ndi nòbhù ale mànà rórò, ndirò inzá mùsambà nònzì rórò.» ¹⁷ Ní mà mádù iwu atdíkpá ì ale mànà, mǐwù ùvò iró. Ní inzá kàsùmì mà núdà rórò ní ndi tsútsǎ nínganì ma mádi anya t'únɔta tó pbàkà tombi dǒ, madù ndi ale Pòlò tí kátina ònzì kiwù nà. ¹⁸ Ní yà ka nòbhù ale iwù ùvò rò, ì ale adù nzá yà ma múbhi ìrèná rǒ kǎfǎ dhu tí ádrùngbǎ afátá mà náwe. ¹⁹ Pbétù, abádhí adù òko 'àmbe 'àgò dǒ kà mànà dóná dhu ní fiyó somà Pbàyàhúdì tírò tó dhu kèlě. Ndirò, abádhí adù òko àmbe 'àgò dǒ dóná ngǎtsi dhu ní, Yèsù tí kátina atdí ale, yà iwà avè kǒtdù ndi rórò ndi Pòlò arí adù àtìná inè rǐ'ì nyìkpóna nà dhu tí. ²⁰ Ní ma múni nzá wò dhu bhěyi agòta dǒ ma mádù ònzìnà dhu. Ní ma mádù dhu ìvu Pòlò-tsú, mati kà ràmbènà tí nzǐ ndòzè, ndàrà Yèrùsàlemà rò ka kadù tí ànyǎna ùnò. ²¹ Pbétù, kǎdù ndònzi kǒdò ndi imbi-dzà ǒ tí, ràrà àhù kámá dǒ ádrùngbǎ kamà araya ànyǎna ùnò dhu ò. Nírò ní ndi ma mádù kavi kongò òdònà imbi-dzà ǒ, ràrà àhù ma maraya kòvì, kowù nà kámá dǒ ádrùngbǎ kamà-fò ò òná idho ò. ²² Àgìripà adù àtìná: «Ma mòzè mirì wò ale rǎnɔna dhu ima nyú tírò.» Ní Féstò adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Tsútsǎ tí nyi nyí kà rǎnɔna dhu ìrì.»

23 Ní tsútsǎ nínɡaní, ádrùngbǎ kamà Àgìrípà mà awènà Bèrènikè màná níwú ùyò ìndrù àkǒ ka karí òná rò ádrùngbǎ kàluga-lí, atdíǒ nyú ì ǔfǒ ì rórò. Ní, abádhí atsu ànyì-dza, owùya ǒ Pbarómá tó pbirì ǒ ádròdrǒ ale mà, Kàyisàriyà tó kigò ǒ ádròdrǒ ale màná. Kǒkò ale òtsù idza dhu-dzidǒ, lèwalì Féstò adù Polò àvi kiwù nà. 24 Ní Polò irà àhù rò, Féstò apè ɔte, ndàti: «Ádrùngbǎ kamà Àgìrípà, ndirò nyí kóró àzú-dzá àlě kí'ì nyí màná rò, nyí nyàla tí wà yà ale? Àbadhi ní ndi yà Yèrùsàlemà tó kigò ǒ ma mí'ì rò, ndirò yàrí kigò ǒ màtí Pbhàhúdì tó ihé-yà iwù tidu ò okúna dò rò, 'ámbe ùkù dǒ, 'àtì kà rākā nzá kabhà ràdi nyìkpóna nà. 25 Ní pbākà ǒ, ma mála dhu ní inzà kà rǎfǎ atdí dhu mà, yà kākā kohò okúna dò rò. Pbétù, yà angyangyi kǒnzì ndì ndìtírò ndínì kámá dǒ ádrùngbǎ kamà ɔtǎ tí ànyàna dhu-okú dò rò, ma mádù kàvi ndínì ka kowu tí nà ndi kámá dǒ ádrùngbǎ kamà-fò ò. 26 Pbétù, ma mí'ì ìmbǎ kabhà afátá nyú tí ma mándìna mabhù kámá dǒ ádrùngbǎ kamà tò atdí dhu nà màtí. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma mìbhò ka kiwù nà ɔnzìkù ǒ, ròsè dòtsì ɔnzìnù ǒ nyú ádrùngbǎ kamà Àgìrípà. Ní, óngù dhu kà-tsǔ, ndínì ma mabá tí kà-dǒ ma mádù àndìnà dhu. 27 Obhó tí, òsò ka kòsò ale òvì ka kí kámá dǒ ádrùngbǎ kamà-fò ò, ìnzì kadù pbìndà afátá ìtè dhu-tì rǐ'ì mbǎ!»

26

Polò rǐ Pbhàhúdì arí ndòbhù okúna dò rò dhu-tì àwě ádrùngbǎ kamà Àgìrípà tò dhu
(Màt 10.18-20; Kas 9.1-30; 22.1-21; 1Pé 2.12)

1 Wò dhu-dzidǒ, ádrùngbǎ kamà Àgìrípà ati Polò nǐ: «Nyí nyākā wà nyawe pbùkù dhu kòmbí nyí-tírò.» Nírò ní ndi Polò ava ɔtsúna, ndìfù ádrùngbǎ kamà nǐ, ndàdù ɔte òpè, ndàti: 2 «Ádrùngbǎ kamà Àgìrípà, idhèdu níka ndì atdíǒ indo ma màbà kàsùmì ndínì ma mawe tí yà Pbhàhúdì arí mabhù okúna dò rò dhu-tì ɔnzìnú nídhunì. 3 Obhó tí, nyí nyúni wà àlě tó màndù kóró àlě'ì Pbhàhúdì tírò, ndirò nyí nyúni àlě kárí àlě àgò tí dhu màná dhu mběyi nyú. Ní ma mìtdè nyí ìtdè tí nyirì yà ma máwěna indù dhu.

4 Kóró Pbhàhúdì núnì wà idú nɡbángba ò rò ndì nòpè rò ma móvì tí dhu. Ndirò, abádhí únì wà nzínziya ǒ ma mí'ì nà Yèrùsàlemà tó kigò nyú ǒ kóró pbākà mùtso, ròpè ndì dòna-kpa ò rò. 5 Abádhí únì wà ima angyíta tí. Ní ì òzè ka rò, abádhí rǐ'ì inè 'ìtè dhu ima rǐ'ì Mùfàrisayò, yà ɔbi nyú nà arí Músà bhà Ƴyátá mà, somà tó ngùkpa màndù màná nífù fāká somà ǒ ale-tidò. 6 Ní kòmbí, ka kùdì ma iró

onzinú ànyádu ka kuno tí, yà àlě t'ábhúna tò Kàgàwà akò làkà ma má'ù dhu-okú dò rò. ⁷ Àlě tó atdí kumì dóná óyò nà rùgànda-tsù ná'ù wà ònzi ndi dhu onziya ndi dhu. Ní ndi dhu-okú dò rò ní ndi, abádhí arí Kàgàwà èlě adyíbhengá màtí, ndirò kúbhingá màtí, ìnzí ì 'í ìngyě rórò. Ní ádrùngbã kamà Àgìripã, kònñ Pbhàyàhúdí òbhè ma okúna dò rò dhu ní wò. ⁸ Ní ádhu nyí Pbhàyàhúdí tírò, nyí nyózè Kàgàwà rí ùvùvè ale àbhè rùngbe ì òve-bvè rò dhu ìnzí rádù ndà'ù dhu tí nǐ?

⁹ Ima nyú, yà nyí nyí mandà rò, pbàkà irèta ní'ì mongò magò obi nyú nà Yèsù Nàzàreti tó kigò ò ale-òvò nàtì ìngbàtí ìlì ndì ale mà nà. ¹⁰ Wòrì ní ndi ma mónzi Yèrùsàlèma tó kigò ò dhu: pbàkùhání tó ádròdrò ale ròwu movi rò dhu-okú dò rò, ima nyú ma márà Yèsù ná'ù ábhò ale nyú ábhu rò kusò, kudo imbi-dzà ò. Ndirò, ì ale ka kòzè kòkyè rò, ma madúnà àrà ndi dhu à'ù rǒ à'u tí. ¹¹ Ndirò, ibí-gùna nyú, ma madúnà àrà ùda rǒ unduta-dzà òna nǎ, mambe àvu dǒ Yèsù ná'ù ale-rǒ. Ma madúnà àrà abádhí ùtu rǒ rùnò dhu nzére nyú Yèsù nǐ. Ma mí'ì nàwí nà atdí dǒ abádhí rǒ. Ní ndi nàwí adù mabhè, marà àvu rǒ abádhí rǒ ìnzí ní Pbhàyàhúdí tó kigò ònǎ màtí.

¹² Wò dhu bhèyi ní ndi, atdíku ma madì mambe àrà dǒ Dàmàsiki tó kigò ò. Wò ndi abhi tó rusà nufà idù, 'àdù Yèsù ná'ù ale núsò ma mí nǐ ádrùngbãnga tó obi níbhò idù ní'ì pbàkùhání tó ádròdrò ale. ¹³ Ní ádrùngbálé, azà adyifò-sisì adyíbhengá nga tó ò, otu ò mã mówu rórò, ma mala òrù-akpà ò rò rírà awáwù, ràtdye tiká nga, yà munda rí ale mànà. Ndi awáwù bhà inga t'áwùta asè adyifò arí inga àwù tí dhu dònǎ màtí. ¹⁴ Ní ndi dhu mã màla rò, mã mawà mã kóró obvò. Ndirò, ma madù atdí ale-tù ìrì Pbhàyàhúdí t'ávàna ò rí dhu òvò idù ró. Ndi ale-tù ati: <Sáwúlò, Sáwúlò, ádhu nyi nyávu rùdú nǐ? Nyi nyí tsùdu òbhi, nyambe àpbè àbhè dǒ indù nyi-tírò, àdhàdhì ìkyì arí ndòvì rí mùgò nǐ ale-tsù òbhi dhu bhèyi.> ¹⁵ Ní ma madù dhu nívu kà-tsù, matì: <Ádrùngbálé, nyi nyú ní àdhi?> Ní kǎdù dhu àdu idù, ndàtì: <Ima ní Yèsù, wò nyi nyávu rùdú rò. ¹⁶ Pbhétù, ívà nyi nyidè pfònu dǒ. Yàrí ní ndi ma màvi ma indù okúna dò rò dhu: Ma mòzè nyi nyadi pbàkà kasutále tí. Ndirò, ma mòzè nyi nyí'ì yà nyi nyàla ima dhu tó ngàmbi tí, ndirò nyí'ì olù ma mítèna indù dhu tó ngàmbi tí. ¹⁷ Ma mí ngbònu òdo òdo fùkú pbìrì ò bhà mà, ìnzí ní Pbhàyàhúdí mànà rǒ rò. Ní, ma mòvì nyi abádhí nzínzi ò, ¹⁸ ndíní nyi nyungbe tí abádhí-nyìkpó rùvò ìndò ò rò, rùdà awáwù ò. Ndirò ma mòvì nyi ndíní abádhí uvò tí pfòmvo Sitanì bhà ádrùngbãnga tó obi-tsi rò, 'ùdà Kàgàwà bhà ádrùngbãnga tó obi-tsi. Ndirò,

ma mòvì nyi ányì, ndíní ima abádhí à'ù rò, Kàgàwà adù tí abádhí tó nzérenga núbà abádhí tò, ràdù ngari àbà p̀bìndà ale mànà.»

19 Ádr̀ngbã kamà Àgìripã, wò dhu bhèyi ní ndi ma muvó nzá ma ìnzì mifu yà Ádr̀ngbãle Yèsù òvò idù òr̀-akpà ò rò dhu. 20 Ní ma mapè munò Kàgàwà bhà Ídzi Màkür̀ wemberè tí Dàmàsikì tó kigò ǒ rò. Wò dhu-dzidǒ, ma madù ùda kà nà Yèr̀sàlemà tó kigò ò, ndirò Yùdeyà tó p̀bìri ǒ kóró ngari ònã. Ndirò, ma madù kòvò átò ìnzì ní P̀bàyàhúdì tò. Ìndr̀ tò, ma maránà òvònà rǒ dhu ní, abádhí ràkã 'ùbhà fiyó nzérenga, 'adù 'ùgèrè Kàgàwà tò, ndirò abádhí tó m̀tsò ràkã nditè dhu iwà abádhí r̀gèrè ì, 'ùbhà fiyó nzérenga. 21 Kòní wò dhu-okú dò rò nga ní ndi P̀bàyàhúdì álù ma Kàgàwà bhà idza-ngbò ka kákpòrò nì lubhà ǒ rò, 'adù dhu ònzì ndíní ì oho tí ma. 22 P̀bétù, Kàgàwà ódò ndi ngbòdu dhu-okú dò rò ní ndi ma mí'ì nyìkpódu nà rìrà àhù indo nga ò, madù àmbe kàbhà Ídzi Màkür̀ òvò dǒ kpangba kóró ale, nzónzo mà, ádr̀drǒ ale mànà tò. Músà mà, Kàgàwà bhà ng̀kpà p̀bànábí mànà núuno ì nonziya dhu. Ní wò dhu dǒ ma marí isèna atdí dhu mà r̀'ì mbã. 23 I dhu ní: Krístò rabáya àp̀bè ràrà àhù p̀bìndà òve ò, ka ringbèya ndi ndi wemberè tí ùv̀vè ale nzínzi ǒ rò, i dhu ràdù awáwù àbhù P̀bàyàhúdì mà, ìnzì ní P̀bàyàhúdì mànà tò.»

Pòlò r̀ ádr̀ngbã kamà Àgìripà àvì rà'ù Yèsù dhu

24 Wò dhu bhèyi Pòlò àwe P̀bàyàhúdì arí ndòbhù okúna dò rò dhu dhu-dzidǒ ní ndi l̀walì Féstò akù or̀-ùna nyú nà, ndàti: «Pòlò, tí àr̀ d̀nù r̀'ì? Wò abhò nyú nyi nyózè dhu nídò wà àr̀ d̀nù!» 25 Ní Pòlò adù dhu àdu, ndàti: «Ifuta nà àkã ádr̀ngbãlé, ìmbã àr̀ r̀'ì d̀dù. P̀bétù yà ma m̀nona dhu ní obhó dhu nyú, ndirò ndi dhu ní t̀na nà dhu nyú. 26 Ádr̀ngbã kamà Àgìripà nyú núni wà ndi dhu. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mí dhu àwè kònzì, ìmbã ùdù odó na. Ma mà'ù dhu iwà kà r̀ni i dhu kóró. Obhó tí, i dhu ónzì nzá ì òdhù ò. 27 Ní inyi Ádr̀ngbã kamã, nyi nyá'ù tí wà Kàgàwà bhà p̀bànábí uno dhu? Ma m̀ni dhu iwà nyi rá'ù ka.» 28 Ní ádr̀ngbã kamà Àgìripà adù dhu ìvu Pòlò-tsù, ndàti: «Nyi nyòzè tí mugèrè ma, mongò mùkrístò tí yà ákè kàsùmì ǒ tí?» 29 Ní Pòlò adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ìmbã àmbènà ì'ì ákè kàsùmì màtí, ndirò ábhò kàsùmì màtí, ní ma mí m̀tsò Kàgàwà rǒ, ìnzì ní okúnù dò rò tí. P̀bétù, ma mí m̀tsò d̀kù kóró, yà ma m̀nona dhu ìri nyí nyí indo rò,

ndíní nyí nyugèrè tí nyí nyǒngò ima bhěyi, ìnzí ní kùtsì nyí àdrà-mbí nǐ yà ima ka kùtsì dhu bhěyi.»

³⁰ Nírò ní ndi ádrùngbǎ kamà Àgìripà mà, liwalì Féstò mà, Bèrènikè mà, ndirò kǒkò ányì-dzá ì'ina ngǔkpà ale màna adù ìvǎ 'ìkò ɔrú. ³¹ Ní iri ì ùvò rò, abádhí adù òko 'àmbe òte dǒ nzínziya ɔ, 'àmbe àtìna dǒ: «Yàrí ale ónzì nzá atdí dhu mà yà kàkǎ kosò, ndirò ngǎtsi nǐ kàkǎ kohò okúna dò rò.» ³² Ní, ádrùngbǎ kamà Àgìripà adù àtìna liwalì Féstò nǐ: «Ìkòlò ka kàmbeà yàrí ale ìkòlò inzá kǒnzì ndi angyangyi ndíní kámá dǒ ádrùngbǎ kamà ɔno tí ndi ànyàna nání.»

27

Polò nà ka kówu Rómà tó kigò ò dhu

(Zàb 107.23-31; Ìsa 43.1-2; 2Kò 11.25-26)

¹ Liwalì Féstò níitdègu dhu ùdhě mà* rǎkǎ mǒwù bàtò ɔ Ìtǎliyà tó pbìrì ò, ní ka kadù Polò mà, ùsǒ ka kúsǒ ngǔkpà ale màna núbho Zǔliyò tí kátina atdí ale-fó. Ndi Zǔliyò ní'ì kámá dǒ ádrùngbǎ kamà tò arí kasu ònzì pbànowí dǒ atdí ádrùngbǎle. ² Ní mà mupò Àdràmiti tó kigò ɔ atdí bàtò ò, mǒwù atdíkpá Àstarikò tí kátina atdí ale màna. Ndi ale ní'ì Mákèdòniyà tó pbìrì ɔ atdí kigò, Tèsàlònìkà tí kátina ɔ ale. Ndi bàtò ní'ì Àziyà tó pbìrì ɔ ibí kifukù ònǎ rúda. ³ Ní tsútsǎ nínganí, mà mawù ùvò Sìdónà tó kifukù ò. Ní ányì, Zǔliyò anzì ídzi dhu nyú Polò tò, ndùbhà ka rǎrà ɔdhína àndà, ndíní i kà t'ódhína náadù tí kà dzànà nónzì kà rǐ'ì atdyúya nà dhu-tsí nǐ. ⁴ Sìdónà rò mà mùvò rò, mà mari Kìpurò tó sǒngà-ìgì dònǎ, awe rǒpili tùmbe tí nyíka-kpa rǒ, ràdù àmbe bàtò-tsù àtò dǒ nídhuní. ⁵ Ní mà mawù ádrùngbǎ rèrù dǒ Kilikiyà tó pbìrì mà, Páfúliyà màna ìgì dònǎ, mǒwù ùvò Mirà tí kátina kifukù ò, Likiyà tó pbìrì ò. ⁶ Ndi kigò ɔ ní ndi, yà Polò mà ka kùbhona fóná Zǔliyò, pbànowí tó ádrùngbǎle, náatù Ìtǎliyà tó pbìrì ò rǎrà Àlèsàndùriyà tó kigò ɔ atdí bàtò. Ní wò ádrùngbǎle adù màvi mǔpò kà ò.

⁷ Ní mà mawù rèrù dǒ, mǔbhi ibí idho nyú tí, ìnzí mà món dri rórò. Nírò ní ndi iwà mà màbà ábhǒ àpbè nyú rórò, mà mawù mǔtò Kinidò tó kigò-nyíkpa rǒ. Ní, ìnzí awe rǐ màbhě màmbe òndri dǒ ányìná rò dhu-okú dò rò, mà madù mànyì mǒwù Krètè tó sǒngà tó mùsùngú dònǎ rò, yà ìnzí awe rǒpili ɔbi nà i nǎ rò, mǔdà ndi sǒngà tó adzi-rórò, Sàlmonà tí kátina tí. ⁸ Ní mà mari ɔbi nyú tí ndi pbìrì-kuti

* **27:1** 27.1 Mǎ-tì ní Luká, yàrí bhǔkù nandí ale, nírá ndùngbò Polò mà nzínzi ò dhu (Kas 21.18).

rõ, mǎdù òwu ùvò Ídzì kifukù tí kátina atdí kifukù ò. Wò ndi kifukù í'ì kyèròkyèrò Làseyà tí kátina kigò-tí.

⁹ Mǎ miwí ábhõ kàsùmì nyú, mǎ mówu abhi nà tí dhu ràdù í'ì odú nyú. Ròsè dòtsí, ònyú t'ónyuta-tsù nùtsi ka kí òná kàsùmì náadù í'ì iwà ndi ndùdà ró, ndi dhu ràdù dhu itè awe arópili atdídõ òná kàsùmì ràkà wà. Ní Pòlò avò dhu òdhína tò, ndàti: ¹⁰ «Àbanĩnzó, yàrí àlě tó abhi ǒ àlě kí àpbè àbà àbà abhõ nyú. Ndirò, àlě kíwina dhu ní nzí ní yàrí bàtò kèlě òná anò mànà, àlě kí àlě tó ípìrõnga nyú mà nàpà àlě riwí átò.» ¹¹ Pbéù, pbànowí tó ádrùngbǎle adù wò bàtò òdì rí ale mà, ndi bàtò tó ádrùngbǎle mànà-tsù dhu kèlě níri, Pòlò ùnò dhu ìri ndi ndàmbe nà rò. ¹² Kifukù ǒ ka kóko ádrùngbǎ gírì tó kàsùmì ǒ dhu ní'ì mbǎ mbèyi. Ní ndi dhu-okú dõ rò, ábhõ ale nyú adù dhu à'ù indrù ròpè abhi 'òwù ànyìrõ rò. Abádhí azè dhu ní, àkǎkǎ fíyò nǐ, 'òwù ùvò Fòyìnìkè tó kifukù ò, 'adù ádrùngbǎ gírì tó kàsùmì ùdà ànyìrõ. Wò ndi Fòyìnìkè ní'ì Krètè tó sòngà ǒ atdí kifukù, yà inzí mùsùngú mà, ngòmà nà ndirò múlayí mà ngòmà nà tí kátina awe nóongónà òpili tùm̀bà tí nyina-kpa rǒ†.

Àpùpù rí Pòlò nà ka kówu òná Rómà tó kigò ò bàtò-õnga nùtdyǎ dhu

¹³ Wò dhu-dzidõ, isó tí ró'ò awe náapè ndivõ nga mùsùngú dònǎ rò. Ní, bàtò ò í'ì ale náadù dhu àtì àkǎ fíyò abhi àmbènà àkǎ dhu tí. Nírò ní ndi abádhí iwà nàngà, bàtò ràdù abhi òpè ndàmbe òrì dõ Krètè tó sòngà-bidõ. ¹⁴ Pbéù kòmbómbí tí, Hèràkulò tí ka kí òvòna ànzi àpùpù náapè ndòpìlì ǒbì nyú nà Krètè tó sòngà dònǎ rò. ¹⁵ Ní ndi àpùpù náapbì bàtò, ndàmbe àrà dõ nà, ndi bàtò ùlè ka kí rǎrà otùna ǒ dhu ràdù í'ì odú nyú. Nírò ní ndi mǎ madù bàtò ùbhà ùbhà tí ndi awe ràmbe àrà dõ nà. ¹⁶ Kàwudà tí kátina sòngà-ngba-tí mǎ mùdà rò, mǎ mabà ǒbì ádrùngbǎ àpbè dzidõ, mǎlǎ yà olùnǎ rò ka kósò bàtò rǒ indrù t'ígútá tò íbhú, mǐdzí bàtò ò. ¹⁷ Ní ka mǎ mǐdzí bàtò ò dhu-dzidõ, bàtò ǒ arí kasu ònzi ale náadù dhu dzùnà ònzi ràdù imbi nídyì, 'adù ùkpòrònà bàtò rǒ, 'isó ndi bàtò ní rǐdzò. Abádhí ànzi Libiyà tó pbìrì ònǎ rò bàtò rǎtsi Sírtì tí kátina ǒsòkpò-gùgù dõ dhu-òdò átò. Ní abádhí adù itsu tó nàngà nídò idha dõ, ndíní bàtò nabhè tí ràmbe àrà dõ awe rǎrà dhu bhèyi. Wò dhu bhèyi ní ndi abádhí ùbhà bàtò awe ràmbe àrà dõ nà ìyò. ¹⁸ Tsútsǎ nínganí, awe ambènà òká nga nùtdya dõ atdídõ. Ní ndi dhu-okú dõ rò, bàtò ǒ arí kasu ònzi ale náadù anò òpè 'awà idha ò. ¹⁹ Ní ìbhu ráhu idhõ ǒ, kòrí ale náapè

† 27:12 27.12 Ngǎkpa ale rí kàti: mùsùngú mà ngòmà nà ndirò múlayí mà ngòmà nà dõ nga nándà kifukù tí.

'àwà ì arí kasu ònzi nǐ dhu ì nyú tírò idha ò. ²⁰ Ibí idho nyú núudà ìnzǐ mǎ ràla adyifò-nyìkpó-mbì mà, ndirò alali nyú mà. Ndi àpùpú adì ndàmbe òpili dǒ atdí dǒ nyú. Ní ndi dhu-okú dò rò, mǎ ma'ù nzá dhu ùgǔ mǎ rǎrǐ àdù ùgǔ.

²¹ Mǎ nǐ'ì ìnzá mǎ màpè atdí dhu mà náfǒ lika ò, rǎrà àhu ábhǒ idho nyú tí ró. Nírò ní ndi Pòlò ìvǎ ndì ndidè nzínzika ǒ, ndàti: «Àbanǐnzó, nyǐ nyírǐyana gukyè ma múnɔna fǔkù dhu ìnzǐ ale rǐvǎ àlě Krětè tó sòngà ǒ rò, ní kǒkò ì nìnza dhu nábèbèná nǐ'ìnzá. Ndirò kǒkò àlě kiwǐ dhu-tsí nábèbèná nǐ'ì úwǐ. ²² Pbéù, ma màtina nyǐ nǐ, nyǐ ròtù afikǔ. Obhó tí, atdí ale mà nzínziku ǒ ní rǐ nǐ pǐndà ìpìrǒnga níwǐ. Àlě kí bàtó kèlě níwǐ. ²³ Obhó tí, indo kúbhingá, yà pǐndà ale tí ma marǐ'ì, ndirò yà ma marúlěna Kàgàwà bhà màlàyikà nǐrà àhu tidú. ²⁴ Ní kàti ma nǐ: <Pòlò, nzǒnzi ɔdò! Dhu àkǎ wà nyarà àhu Rómà tó kigò ò, ndínǐ ka kɔnɔ tí ànyǎnu kámá dǒ ádrùngbǎ kamà-ònzǐ rò. Ndirò, kòñǐ pǐndà ìdzìnga ǒ Kàgàwà ùbhà wà wò nyǐ nyúbhi màná ale kóró, ròkò nyìkpóya nà.> ²⁵ Ní ma màtina nyǐ nǐ, nyǐ ròtù afiku! Obhó tí, ma mà'ù wà dhu Kàgàwà rǎrǐ yà idù ndì ndòvò dhu nónzi ònzi. ²⁶ Ndirò, idha rǎrà àlě ìvǐvò atdí sòngà-ìgì dò.»

²⁷ Atdí kumì dòná ìfo nà rí iku nísě iku ǒ, àpùpú ì'ì ìnè òká nga ùtdyǎ ndì ndí Àdìriyà tí kátina ádrùngbǎ rèrù dǒ ró. Ní mbèmbè ndi iku-alìkpa ǒ, wò bàtó ǒ arí kasu ònzi ale náadù dhu àtì iwà mǎ mǐndù idha-ìgì-dò dhu tí. ²⁸ Ní abádhí udhè idha tó ádzìnga, 'àdù kòtù ìbhù kumì dòná àrùbhù nà mètèrè tí. Bàtó itdègu òndri tdít dǒ itseta, ní abádhí udhè ka tdít dǒ, ràdù àhu óyó kumì dòná àrù nà mètèrè tí. ²⁹ Wò dhu ì àla rò, abádhí adù bàtó rǎrà ndòpǐ bhalabhala rǒ dhu-ɔdò ònzǐ. Ní ndi dhu-okú dò rò, abádhí adù ìfo nàngà núdò idha ò olùnǎ rò bàtó tò, 'àdù àmbe ìnga rùbho dhu òdò dǒ atdyúya nyú nà. ³⁰ Wò dhu-dzidǒ, bàtó ǒ arí kasu ònzi ale náanzì dhu ndínǐ ì uwé tí ì, 'òtsè. Ní abádhí ìfo ìgútá tó ìbhú bàtó ò rò rèrù ò, 'àdù àtìná: «Mǎ mówu nàngà ùdò idha ò angyinǎ rò bàtó tò.» ³¹ Pbéù, Pòlò adù dhu òvò pǐnówí tó ádrùngbǎle mà, pǐndà pǐnówí màná tò, ndàti: «Ìnzǐ kǒkò ale apé òko bàtó ò, ní nyǐ nyǐ nǐ'ì ùgǔ.» ³² Ní ì pǐnówí adù ìgútá tó ìbhú-mbǐ ìtdì, ràdù ndùbhà rèrù dǒ.

³³ Ìnga ɔdò ì ì rùbho dhu ònanǎ, Pòlò avì kǒkò ì ì'ì màná ale kóró rònnyè dhu. Kǎvò dhu abádhí tò, ndàti: «Indo, idho àhu wà atdí kumì dòná ìfo nà idho tí, yà nyǐ nyúbhi òko rǒ ìnzǐ nyǎfǒ atdí dhu mà liku ò nǐ. ³⁴ Nírò, ma mǐtdè nyǐ ìtdè tí matì, nyǐ rònnyè dhu. Obhó tí, ònyè àkǎnà wà nyǒnyè, ndínǐ nyǐ nyotsi tí ɔbì nǐ, nyǔgu. Ndirò nzínziku ǒ, atdí ale mà rǐ nǐ dòná rǒ atdí àyǐ-vé-ngba mà níwǐ.» ³⁵ Wò dhu

ndì ndòvò dhu-dzidǒ, Pòlò adù mùgati idyi, ndàdù ndìtsò Kàgàwà-rǒ kóró ɔdhiina-ònzǐ rò. Kǎdù ndi mùgati-ònga ùkò, ndàdù òpènà ndònyè. ³⁶ Nírò ní ndi kóró ngǔkpà ale adù ɔbi òtsi Pòlò rǒ, 'adù ònyè ònyè átò. ³⁷ Wò ndi bàtò ǒ mà mí'ì kóró ǒyǒ miyà àrùbhù kumi dóná azà nà ale tí rò. ³⁸ Ní kóró ale ònyè dhu 'ùlè nǐ àkākǎ dhu bhěyi rò, abádhí adù nganù ùgù bàtò ò rò, 'àwà idha ò, ndínǐ bàtò nabhù tí rò'ò isó.

Bàtò rǐ ndìnzǎ òná ale ràdù ùgu dhu

³⁹ Inga níitdègu ùbho, ní bàtò ǒ arí kasu ònzi ale ùni nzá wò ì òndri tina ò pbirì. Pbétù, abádhí ala dhu ní yà rèrù óbi ndi adzi-kpa nzínzi ǒ rónge, ɔɔkpó-gùgù ràdù ì'ì ányirò. Ní abádhí adù òzèná dhu ní, àkākǎ fíyò nǐ, 'àbhù bàtò ròtsù ányì. ⁴⁰ Ní ndi dhu-okú dò rò, abádhí ɔnga nàngà-mbǐ bàtò rǒrò, 'adù ì nàngà ùbhà ròsù idha ò. Ndirò wò ndi kàsùmì ǒ tí, abádhí ɔnga ngayi-mbǐ, 'isò dǒlòdǒlò. Wò dhu-dzidǒ, abádhí usò awe átò arí íhù mberù-ba, ndínǐ awe adù tí bàtò òpbì róná, ndàrà nà ɔɔkpó-gùgù dò. ⁴¹ Pbétù, bàtò adù àrà àtsi ɔɔkpó-gùgù dǒ. Ní abádhí adù bàtò ùbhà ányirò àtsi, ɔndina-kpa ràfǒ ndi, ròtsù ɔɔkpó ò, ìnzǐ ngbǒna ràmbe ndèya dǒ ró. Ndirò, mùkurà-ɔbi náadù ndi bàtò rǒ olunǎ nga ùgòlò rìnza ndi.

⁴² Wò ndi kàsùmì ǒ, pbànowí anzì dhu ndínǐ ì ɔkye tí usò ka kúsò ale, akye yarà nɔnzina 'adù òtse nǐ. ⁴³ Pbétù, ì pbànowí dǒ ádrùngbǎle azè dhu ní ndigǔ Pòlò. Ní kǎdù ì pbànowí isò ìnzǐ wò ì ìrèna dhu nɔnzi tí. Ndirò, kǎdù dhu òvò bàtò ǒ rǐ'ì ale tò, ndínǐ yarà t'ónzita núnì abádhí nzínzi ǒ ale núubé tí ì angyi idha ò, 'adù yarà ònzì 'ùvò ndi idha ò rò. ⁴⁴ Ndirò, kǎdù dhu òvò yà ìnzá yarà t'ónzita núnì ale-tsi tò rònzi yarà bhǎwù dǒ, ndirò yà ì nùgolo bàtò rǒ rò dhu àpàkálá dǒ, 'ùvò átò idha ò rò. Wò dhu bhěyi ní ndi mà muvò kóró ádrùngbǎ rèrù ò rò, ìnzǐ mùve.

28

Mèlità tó sòngà ǒ bhà rǐ Pòlò mà nákwǎ dhu

(Màt 8.14-16; Luk 10.19; Kas 14.11-12; Èbr 13.2)

¹ Wò dhu bhěyi mà mùgu idha ǒ rò dhu-dzidǒ ní ndi ka kadù dhu òvò fǎkà kati yà mà mí'ì òná sòngà-òvò ràrǐ Mèlità. ² Wò ndi sòngà ǒ bhà níitè fǎkà ídzinga ní yà ìnzǐ kóró ale arónzina ídzinga. Abádhí uto ádrùngbǎ kázú-yà-ba nyú fǎkà, igye rǒgye, ndi dhu ràdù giri ìbhò dhu-okú dò rò. Ní abádhí adù tsùka àndu kóró ndi kàzù-tsùnǎ. ³ Nírò ní ndi Pòlò ìvǎ ndi ndàrà ákǎlì-nzo àndu, ndirà nà okùna dǒ, ndìpbà kàzù ò. Ní kàzù ìgbè róná ámvò tó osu náahù

wò ákàlì ò rò, ndàp̀bèlě ndì Pòlò-òtsú-rǒ. ⁴ Wò p̀banga ǒ bhà itdègu osu àlǎ Pòlò-òtsú-rǒ rób̀hèlè ró, ní abádhí adù ɔ̀tè ɔ̀pè nzínziya ǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Obhó nyú, yàrí ale ní indrǔ òk̀yè arí ale. Ádhu nǐ? Kògù idha ǒ rò ìnzǐ ndòvè, ní Kàgàwà bhà làmí nózè nzá kà ràdi nyìkpóna nà!» ⁵ P̀bétù, Pòlò adù ɔ̀tsúna-ǒnga kèlě níyà, osu ràdù ìtsì kàzè ò, ìnzǐ Pòlò ràdù atdí nzére dhu mà nínè. ⁶ Ìndrǔ ambénà Pòlò ɔ̀dò dǒ, ndíní ì ala tí iwà ɔ̀tsúna ɔ̀pè ró, ndirò ngàtsi nǐ iwà ìtsì ndòvè ró. P̀bétù, abádhí adò nga ádzíta nyú, ìnzǐ 'adù atdí nzére dhu mà àla Pòlò-rǒ ndì nònzi ró. Nírò ní ndì abádhí adù f̀yó irèta ̀gèrè, 'àmbe àtìna dǒ: «Yàrí ale ní mǎngǔ-ngba nyú!»

⁷ Wò dhu rǐ ndònzì rórò, Mèlità tó sòngà ǒ ádr̀ngbǎlè bhà p̀banga ní'ì inè kyèròkyèrò. Ndi ale-ɔ̀vò ní'ì Pùbliyò. Ní abadhi akò mǎ àzè nyú nà, ndàdù mǎbhù mǎnzì ìbhù idhò p̀bì idzá ɔ̀dhína nyú bhèyi. ⁸ Ndi Pùbliyò t'ábanà ní'ì andi àlǎ ndì, ndàdù àmbe àyi dǒ ara-dǒ ró. Kǎmbénà àndi dǒ, kàzè r̀tò ndì atdí dǒ ̀na nǎ, ndirò ndàdù àmbe afali ɔ̀pì dǒ. Ní Pòlò at̀sù ndàhù kàndà. Kǎdù ndìtsò kà-dǒ ɔ̀tsúna ndì ndùlì kà-dǒ rórò, wò dhu ràdù kàbhù r̀gù d̀tsì. ⁹ Mèlità tó sòngà ǒ andi nà ngǔkpà ale níiwú átò Pòlò-tí'ò, àbadhi ràdù ì nígu. ¹⁰ Ní indrǔ ifu mǎ ábhò otu nyú ǒ. Ndirò abhi ɔ̀pè mǎ mí rò, abádhí adù abhi tò mǎ mí atdyúya òho kórò dhu núbho f̀kà.

*Pòlò mà r̀wù ùvò Ròmà tó kigò ò dhu
(Kas 23.11; Ròm 1.9-15; 15.29)*

¹¹ Ìbhù àbì mǎ m̀nzì Mèlità dhu-dzidǒ, mǎ madù òwu Àlèsàndùriyà tí kátina kigò ǒ bàtò ǒ. Ndi bàtò-ɔ̀vò ní'ì: «Ozo tí ka kòdhì mǎngǔ-nzo». Ní ka kalú ka ridè Mèlità ádr̀ngbǎ gírì tó kàsùmì ǒ. ¹² Mèlità rò mǎ mùvò bàtò ǒ rò, mǎ mawù ùvò Sirákusè tí kátina kigò ǒ kifukù ò, mǎdù ìbhù idhò nónzi ànyìrǒ. ¹³ Ndi kifukù ǒ rò mǎ mùvò rò, mǎ mawù idha-igì d̀nǎ, mǎwù ùvò Règiyò tí kátina kigò ǒ kifukù ò. Ní tsútsǎ nínganí mǎ m̀pè abhi rò, mùsùngú d̀nǎ rò r̀rà awe náapè ndòpìlì. Ní ̀yǒ idhò ǒ, mǎ madù òwu ùvò Pùtèolì tí kátina kigò ǒ kifukù ò. ¹⁴ Ndi kigò ǒ, mǎ matù iwà Yèsù ná'ù ale. Ní abádhí adù m̀nzì ndíní mǎ m̀nzì tí atdí yengè ì mànà. Nírò ní ndi mǎ madù òwu Ròmà tó kigò ò. ¹⁵ Ndi kigò ǒ Yèsù ná'ù ale níitdègu mǎ mìwù dhu ìri, ní abádhí adù ìwu m̀dò Àpiyò tí kátina kòbì ǒ rò. Ndirò ngǔkpà ale-tsì náadù ìwu m̀dò Olo tó ìbhù Ìdza-tí rò. Ní Pòlò níitdègu abádhí àlǎ, ní kǎdù ̀tsò àbhù Kàgàwà tó, afina ràdù ɔ̀bì ̀tsì. ¹⁶ Ní Ròmà tó kigò ò mǎ mòwù ùvò rò, ka kadù Pòlò àvi r̀rà òdhò rǒ

atdí rò yà ndì ndùbho dònà idza ǒ, atdí mùnowì kèlě ràdù àmbè ngbõna òdò dǒ.

Polò rǐ Kàgàwà bhà Idzi dǒ màkǔrù núnò

Ròmà tó kigò ǒ Pbàyàhúdì tò dhu

(Ìsa 49.5-6; Ròm 11.1-11; Èfe 6.19-20; Kòl 1.24-29)

¹⁷ Ìbhu idho ndì ndònzì Ròmà tó kigò ǒ dhu-dzidǒ, Polò unzi Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale rìwù tina ò. Ní abádhí àndu ì rò, Polò adù dhu òvò abádhí tò, ndàti: «Àbanǎnzó, ma mónzì nzá atdí nzéere dhu mà àlě t'ále ró, ndirò àlě t'ábhúna tó màndu rǒ. Pbétù ka kálù ma Yèrùsàlemà tó kigò ǒ, kadù mabhu Pbàrómá-fó, ràdù mosò. ¹⁸ Ní tsùdú ì òngù dhu dhu-dzidǒ, abádhí ózè 'ikòlò ma inzá ì àla yà ima nóhò ka kádù dòná atdí afátá mà nídhunǐ. ¹⁹ Pbétù, Pbàyàhúdì ádù nzá kǒkò ale ùnò dhu ná'ù. Ní ma màdù dhu àla dhu rākà monzi kámá dǒ ádrùngbǎ kamà, ndínì ànyádu núnò tí. Ndirò, pbàkà irèta ní'ì nzǐ mǒbhù pbàkà pbìrì ǒ bhà. ²⁰ Kònzì wò dhu-okú dò rò nga ní ndì, ma mòzè mala nyǐ, màdù dhu òvò fǔkù nǐ. Obhó tí, ma mí'ì yàrí imbi ò yà Pbàìsràyélì arí atdyúna òho 'àla ale-okú dò rò.»

²¹ Ní, kǒkò Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale adù dhu òvò Polò tò 'àti: «Yùdeyà tó pbìrì ò rò mà mákò nzá pbùkù dhu dǒ róte atdí bhàrəwà mà. Ndirò, àlě t'ádóna nzínzì ǒ rò, atdí ale mà nírà nzá atdí nzéere dhu mà náwe dùnú fākà. ²² Pbétù, mà mòzè mǐrì nyì nyú nyì nyáwěna pbùkù irèta. Obhó tí, mà mùni dhu ní kóró ngari ònǎ ìndrǔ rǐ nzéere dhu àwě nyì nyarí'ì ònà sòmà dǒ dhu.»

²³ Wò dhu-dzidǒ, kǒkò ádròdrǒ ale adù idho òkò, ndínì ì otú tí ì ònà Polò nà kǎródhò ró. Ní ndì idho àkǎ rò, ábhǒ ale nyú náadù iwu, 'iwù Polò òtù ányìrò. Ní Polò apè ɔte ì ale tò, ròpè ndì kútsingá nga ò rò, ràrà àhu pbítsònga nga ò. Àbadhi ambénà dhu àwe dǒ abádhí tò òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi dǒ. Ndirò kǎnè dhu ndínì kǒkò ale náa'ù tí Yèsù, yà abádhí tò ndì ndáwěna Músà bhà Úyátá ò ka kándì ɔte mà, Kàgàwà bhà pbànábí tó bhùkù ò ka kándì ɔte mànà-otù ǒ. ²⁴ Abádhì nzínzì ǒ atdídhénà ale náa'ù Polò rúnòna dhu, pbétù ngùkpà-tsí náadù nzá kà'ù. ²⁵ Wò dhu bhèyi ní ndì abádhí ìrì nzá ì nzínziya ǒ. Ní abádhí rǐ dhu ònzì ì adù tí ì rò, Polò adù dhu òvò tdítǒ abádhí tò, ndàti: «Kàgàwà bhà Hǐlǎ-Alafì núnò obhó dhu nyú yà abhùkù tò kǎvò dhu Kàgàwà bhà nabi Ìsayà-otù ǒ rò! ²⁶ Kǎti Ìsayà nǐ kà ràra kǒkò ale-tì'ò, ndàdù dhu òvò fǐyò, ndàti: Kàgàwà rǎtina:

«Nyǐ nyǐ inga níri ìrì mbèyi nyú, pbétù ìnzǐ yà nyǐ nyìrì dhu ràdù dùku àlu akekpa màtí.

Nyĩ nyĩ inga nánda ànda mběyi nyú, pbetù ìnzĩ nyǎdù atdí
dhu mà nála.

²⁷ Obhó tí, atdí dhu mà náarí nzĩ kàrí ale-afí-ngbò núbèlè.

Abádhí núrĩ bǎya,
ndirò abádhí núpǐ nyìkpóya,
akye ì alana nga nǎ,
akye ì irina nga nǎ,
ndirò akye dhu alúna dòya,
'àdù 'ùgèrè 'ùbhà fiyó nzérénga,
madù ì nígu nǎ.»

²⁸ Polò adù ɔte ɔtsà, ndàti: «Dhu àkǎ nyǎni dhu ní, Kàgàwà rívi wò ògù tó ɔte ìnzĩ ní Pbàyàhúdí tò. Ní ì ìnzĩ ní Pbàyàhúdí rǎ ndi ɔte níri ìri.» [²⁹ Polò itdègu wò dhu ɔnɔ, ní Pbàyàhúdí adù 'ìvǎ 'òwù atdíidǒ ì 'í 'àgò nzínziya ɔ rórò.]

³⁰ Polò anzì ɔyǒ atɔ nyú wò dóna ndì ndubhò ndòngò òdhò òná idza ɔ. Ndirò, kǒngónà yà ndànda ìwǔ kóró ale àkɔ ányidzá rò. ³¹ Ndirò, àbadhi arána òrù-akpà ɔ Ádràngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi tó màkǔrù núnò rǒ ìndrǔ tò, ndàdù dhu núdhe abádhí tò Ádràngbǎle Yèsù Krístò dǒ, ìmbǎ òná ɔdó na, ndirò ìmbǎ tsùna nútò rí dhu rǎ ì rórò.

Pbàromà tò Pòlò andí bhàruwà Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí bhàruwà nandí ní Pòlò, Yèsù Krístò bhà uvitatále. Kǎndí ka Kòritò tó kigò ǒ ndì ndí'ì, Àkayà tó pbìrì ò rórò, mbèmbè imbò kumì dóná àrùbhù nà ato údà Yèsù ka kúgù dhu-dzidǒ rórò. Romà tó kigò ní'ì inzà kàpè àrà àhù ònà angyi kigò (15.22-24).

Ndì kigò ǒ pbàkrístò nóongónà 'ùndu dhèdherò idza ǒ (16.5,10-11,14-15). Ní Pòlò andí yàrí bhàruwà kóró ì pbàkrístò tò. Ka kìrè nga Pèndèkotè-idhò ǒ ì nùgèrè 'à'ù Yèsù Pbàyàhúdì rùngbe ndì kànísá Romà, ndirò ngàtsi ní yà Pòlò ùtì ovòya Pbàromà 16 ò ale nzínzì ǒ atdídhéná ale rùngbe ndì ka.

Wemberè tí Yèsù na'ù Romà tó kigò ǒ ale nzínzì ǒ, ábhǒ ale ní'ì Pbàyàhúdì. Pbétù, Pòlò rí pbìndà bhàruwà àndí rò, ndì Yèsù ná'ù ìnzì ní pbàyàhúdì-bvù náasè ndì atdíǒ Yèsù ná'ù Pbàyàhúdì-bvù dónǎ.

Kǎndí yàrí bhàruwà ìbhù dhu-okú dò rò: (1) Kàgàwà arí kóró ale yà Yèsù Krístò ná'ù nígù nǐ kàbhà ádrùngbǎnga tó obi tó Ídzi Màkürè núdhè ndì ndí dhu (1.16-17), (2) Romà tó kigò ò ndì ndàrà nǐ pbìndà abhi nóvò ndì ndí ndì kigò ǒ bhà tò dhu (15.22-29), (3) ndirò, Spàniyà tó pbìrì ò ndì ndàrà nǐ pbìndà abhi tò kà rí mùdzùnà ònzi abádhí-fó dhu (15.24).

Bhàruwà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1.1-17).
- Kàgàwà arí ìndrù òzù obhónángatále tí a'uta-otù ǒ dhu (1.18-4.25).
- Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí núwù wà mùkrístò pbìndà ípìrǒnga-ayí, yà nzérenga í'ì obi nà kà-dǒ nǐ ófò ǒ rò. Ndirò, mùkrístò mà rǎdù òko màrùngà ǒ Kàgàwà mànà Yèsù Krístò ndì ndá'ù dhu-otù-ǒ, kà rǎdù í'ì ípìrǒnga-owútá nà (5-8).
- Kàgàwà udhé ndì ndonzi tí pbìndà ale Pbàìsràyélí tò, ndirò ìnzì ní Pbàyàhúdì tò dhu (9-11).
- Kàgàwà bhà ale àkǎnà 'ònzì ìnzì ì í ìngyè ró rò dhu (12-15).
- Bhàruwà ríku dóná rò ovita (16).

*Pòlò rí Romà tó kigò ǒ pbàkrístò nóvì dhu
(Tít 1.1-4)*

¹ Ima Pòlò, Yèsù Krístò bhà ino-akpà ní ndi yàrí bhàrùwà ma màndí. Kàgàwà ànzì ma mí'ì Yèsù bhà uvitatále tí, ndàdù mọpì ndíńí ma muno tí pbìndà Ídzì Mākūrù indrù tò.

² Ndi Ídzì Mākūrù tó làká kākò angyangyi pbìndà pbànábí-otù ǒ Hlǎ-Andítá ǒ*. ³ Ndi Mākūrù rǒte dònà ale ní kà t'Ídhùnà, yà ádrùngbǎ kamà Dàwudi-dhú nzínzì ǒ ka kugù indrù tó ǒfò ǒ ale. ⁴ Ndirò, Hlǎ-Alafí nítè ka ádrùngbǎnga tó obi nyú nà Kàgàwà t'Ídhùnà tí, yà kǐngbè ndi ǒve-bvù rò dhu-otù ǒ. Ndi kà t'Ídhùnà ní àlè tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò. ⁵ Ndi Krístò-otù ǒ, mǎ mábà Kàgàwà bhà ídzìnga mǐ'ì uvitatále tí, ndíńí mǎ mabhù tí kǒvò kilè, yà mǎ mí kóró pbìrì ǒ ale ùnda rà'ù ka, ràdù kífù dhu-otù ǒ. ⁶ Nyí mà átò, nyí ní i ale nzínzì ǒ ale, yà Kàgàwà únzì nyí ndíńí nyí nyí'ì tí Yèsù Krístò bhà ale tí rò.

⁷ Ma màndí dhu fùkù kóró yà atdíǒ Kàgàwà ózè nyí, nyǎdù ì'ì Rómà tó kigò ǒ rò. Kǎnzì nyí nyí'ì pbìndà ale tí. Ní ndi àlè t'Ábanà Kàgàwà mà, àlè tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò màná náká 'àso nyí, 'àdù nyǎbhù nyòkò màrùnga ǒ.

*Pòlò òzè ndàrà Rómà ǒ pbàkrístò-ngbò àla dhu
(Róm 15.23-32; 1Tè 1.1-3; 3.7-13)*

⁸ Wemberè tí, ma màbhù ǒtsò pbàkà Kàgàwà tò okúkù dò rò kóró, Yèsù Krístò-ǒvò rǒ, fùkù a'uta tó mākūrù nùndò ndi yà adzì ǒ kóró ngari ònǎ nídhuní. ⁹ Ndi Kàgàwà, yà ma marí kàsùna ònzì kóró afídu nà kà t'Ídhùnà bhà Ídzì Mākūrù t'únòta-otù ǒ ale, ní ndi yàrí dhu tó ngàmì: ma marí nyíre bìlìnganà, ¹⁰ kóró kàsùmì ǒ ma mí mìtsò rò. Ma mí mìtsò, Kàgàwà òzè nǐ, kà ràngbe otu idù marà àhù bvùkù inzà ǒtrò idho ǒ. ¹¹ Obhó tí, atdyúdu rǐ'ì atdíǒ mala ngbǒkù, ndíńí ma mabhù tí Hlǎ-Alafí bhà rò rírà perè fùkù, nyǎdù obi ǒtsì fùkù a'uta ǒ. ¹² Kà-tì ní, bvùkù ma marà àhù rò, ma mí afíkù àbhù ròtsì obi pbàkà a'uta nǐ, ndíńí nyí nyadù tí afídu àbhù ròtsì obi átò fùkù a'uta nǐ.

Ídzì Mākūrù ní Kàgàwà arí indrù ìgǔ nǐ obi dhu

¹³ Àbanǎnzò, ma mòzè nyǎnì dhu: ibí-gùna nyú ma rúbhì dhu ùdhe rǒ marà fǔrábvù, ndíńí pbàkà kasu nóodhì tí itse abho nzínzìkù ǒ, àdhàdhì kǒdhì ka ngùkpà inzì ní Pbàyàhúdì nzínzì ǒ dhu bhěyi. Pbétù rírà àhù kòmbí nga ò, ma mǎdù tsùdu ùtò rǐ dhu nábà. ¹⁴ Obhó tí, dhu àká marà kóró ale-tidò-bvù: ma màká marà yà inga núnì ale-bvù ndirò inzà inga núnì ale-bvù, dhu nózù ale-bvù ndirò inzà dhu nózù ale-bvù. ¹⁵ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, atdyúdu

* 1:2 1.2 Ìsa 52.7; 61.1-3

rǐ'ì atdíđǒ munò Ídzì Mākūrù átò fǔkù Rómà tó kigò ǒ nyí nyí'ì rò. ¹⁶ Obhó tí, nyìdu rǐ nzí iwu Ídzì Mākūrù-okú dò rò. Ka ní ndi Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó obi, yà Kàgàwà arí kóró ale Yèsù Krístò ná'ù nígǔ nǐ, ròpè ndi Pbàyàhúdì rǒ rò, ràrà àhu ìnzǐ ní Pbàyàhúdì ǒ. ¹⁷ Obhó tí, wò ndi Ídzì Mākūrù ní ndi arí Kàgàwà rǐ ìndrǔ òzù obhónángatále tí nyìkpóna ǒ òná otu ìtè. Ndi obhónánnga nábà ka karí a'uta-otù ǒ tí. Ndirò, ka kádù kàbà òná ngǎtsi otu rǐ'ì mbǎ. Àdhàdhì yà Andítá náarúnona dhu bhěyi: «Obhónángatále tí Kàgàwà òzù pbìndà a'uta-otù ǒ ale ràdù ípìrǒnga nábà*.»

Ìndrǔ ní nzérenгатále dhu

(Zàb 81.12-13; Ìsa 44.9-20; Èfè 4.17-19; 1Pé 4.3-5)

¹⁸ Òrù-akpà ǒ rò Kàgàwà rǐ dhu ìtè ndi rarí'ì nàwí nà ndi nódhò ale, yà nzérenга ònzi arí rǒ. I ale ní yà obhónга tó otu-tsù ùtò arí fíyó nzérenга nǐ ale. ¹⁹ Obhó tí, Kàgàwà dǒ ka kádù ùninà dhu rǐ'ì kpangba abádhí tò, Kàgàwà nyú ndítírò nítè ka kpangba abádhí tò dhu-okú dò rò. ²⁰ Obhó tí, ìmbǎ dhu rǐ'ì ìnzǐ ka karí Kàgàwà-wòyǒ àlǎ yà adzi kǎnzìna rò dhu màtí, ní kàbhà dhòdhódhónга tó ádrùngbǎnga tó obi mà, Kàgàwà tí kǎrǐ'ì dhu ìtè rí dhu mànà, náarí 'àlǎ kpangba yà kǎnzì dhu-otù ǒ. Ní ndi dhu-okú dò rò, abádhí ràdù 'ùgyè okúna dò rò dhu rǐ'ì ìmbǎ ìnzǎ ì ìfà ka rò. ²¹ Obhó tí, iwà ì ùni Kàgàwà rórò, abádhí arí nzí kifǔ Kàgàwà ìfǔ ka kàmbènà dhu bhěyi, ndirò abádhí arí nzí òtsò nábhǔ kà tò òtsò àkǎnà kabhu Kàgàwà tò dhu bhěyi. Pbétù, abádhí àdù òngo àkyàkyè ale tí fíyó irèta ǒ, ndirò abádhí-afí yà ìnzǐ rí dhu àlǔ nádù àdi ìnò ǒ. ²² Yà ì ì 'òzù dhu-ǒnga t'òvòtatále tí rò, abádhí àdù òngo ìmbǎ tǐya nà ale tí. ²³ Ádrùngbǎnga tó awáwù nà arí'ì Kàgàwà, yà dhòdhódhónганà arádi ale núlě ì àmbènà rò, abádhí arí yà òvè ràdù òvè ale tó ófò ǒ ka kòbhòlò dhu mà, àrè mà, ìfífó pfǒya nà ìzǎ mà, òya dǒ arí 'àdha ìzǎ mànà-wòyǒ núlè.

²⁴ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Kàgàwà úbhà abádhí ràmbe afíya ózè nzére dhu ònzì dǒ, ndi dhu ràdù àmbe ngbǒya ìtì dǒ ale-nyì rǐwà nǐ ófò ǒ. ²⁵ Abádhí arí Kàgàwà bhà obhónга núwǔ títò nǐ, 'àdù àmbe Kàgàwà anzì dhu ùlè dǒ 'àdù kasu ònzì fíyò, ì dhu nanzì Kàgàwà ùlě ì àmbènà rò. Ilèta àkǎ kabhu ndi Kàgàwà tó tí dhòdhódhónганà! Àmìnà.

²⁶ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Kàgàwà úbhà abádhí rònzì yà abádhí-afí ózè 'ònzì ale-nyì rǐwà nǐ dhu. Abádhí tó vèbhále mà núgèrě fíyó kpabhále mànà ì àmbènà ònzina dhu, 'ùwà ìnzǐ arí 'ònzì dhu-tidò nǐ, 'àmbe òdhò dǒ ì nà

* 1:17 1.17 Hàb 2.4

nzínziya ǒ vèbhále tírò. ²⁷ Ndi dhu bhěyi tí, kpabhále mà nùgèrě kpatsibhále mà tsìbhále mànà arónzina nzínziya ǒ dhu, 'àdù àmbè atdyúya òhò dǒ nzínziya ǒ kpabhále tírò. Abádhí arí ale-nyì rǐwụ nǐ dhu ònzi nzínziya ǒ, ndi dhu ràdù abádhí àbhụ ràbà fiyó uwítá nà àkǎ màkìmbà nyụyatsi.

²⁸ Ndi dhu bhěyi ní ndi, wò abádhí úvǒ ì ìnzǐ ì ifu tí Kàgàwà dhu-otù ǒ, Kàgàwà úbhà abádhí ròngò ìmbǎ tíya nà fiyó irèta-owù ùngu, ndínǐ abádhí ǒnzi tí ìnzá àkànà ì rònzi dhu. ²⁹ Abádhí ùlè ùlè tí kóró nzérenga-tidò mà, nzére dhu-tidò mà, ǒdhíya-fó rǐ'ì dhu dǒ ì í afíya ùlǐ dhu mà, òrù mà, adha mà, abvo t'ókyyeta mà, anya t'ónzita mà, ǔtrátá mà, akye ì í dhu ònzi dhu mà, ǔdhútá mànà nǐ. ³⁰ Abádhí ní tìtò ùnǒ arí ìndrù dǒ ale, Kàgàwà rǒ òmvù, ìnzǐ arí ìndrù ìfù ale, 'ìdzǐ arí ìtírò ale, ndirò 'òyò arí ale. Abádhí ní nyìkpóya úbho nzére dhu t'ónzita rǒ ale, ndirò ìnzǐ arí ì nódhì ale-tsù dhu ìrì ale. ³¹ Abádhí rǐ mbǎ ìnga t'irèta tó ale-afí nà, abádhí rǐ'ì mbǎ yà ì òkò fíndá làkǎ dhu t'ónzita tó ale-afí nà, abádhí rǐ mbǎ àzè tó ale-afí nà, ndirò abádhí rǐ mbǎ izụ àbà ka kí ìndrù dǒ nǐ ale-afí nà. ³² Iwà màtí ì ùnì dhu, Kàgàwà bhà obhónánga tó ụyátá rarátina, kǒkò dhu-tidò ònzi arí ale rǎkǎ 'ùve ùvè tí rórò, abádhí arí ì dhu-tidò ònzi, 'àdù ì dhu-tidò ònzi rǐ ale rónzina dhu à'ù à'u tí.

2

Kàgàwà arí ìndrù-ànyǎ ùnǒ obhónánga dǒ dhu
(*Ovt 12.13-14; Mát 7.1-5; Kas 10.34-35; Róm 14.10-12*)

¹ Ní ìnyi, yà nyì nyǐlì nyì nyongò kǒkò nzére dhu-tidò nònzi ngǔkpà ale-ànyǎ ùnò rò, nyì nyí mbǎ nyì nyádù nyugye okúna dò rò dhu nà, ìmbǎ nyì nyí àdhi pbá ale màtí. Obhó tí, nyì nyarí ngǔkpà ale-ànyǎ ùnǒ, pbétù nyadù ì ale ònzi dhu-tidò kèlě nónzi. Ní ngǎtsi ale-ànyǎ ùnǒ nyì nyí rò, nyì nyòtdì wà ànyǎnụ nyítírò. ² Àlě kùni wà dhu Kàgàwà rarí anya ìtdì kǒkò dhu-tidò nònzi ale-dǒ obhónaga dǒ. ³ Ní ìnyi, wò ngǔkpà ale-dǒ nyì nyarí anya ìtdì yà átò nyì nyarónzina dhu-tidò dǒ rò, nyì nyìrè tí nga obhó nyú ùwa nyì rǎrǐ nyewa Kàgàwà rǐ anya òtdì dùnú dhu ǒ rò? ⁴ Nyì nyàla tí Kàgàwà bhà ìdzìnga tó ábhónaga mà, kǎrǐ dhu-dzi òndù dhu mà, ádzǐ afína nà kǎrǐ'ì dhu mànà dhu ìmbǎ tíya nà dhu tí? Nyì nyèni tí nzá dhu kàbhà ìdzìnga rǎrǐ ìnè ndàbhụ nyì nyugèrè nyì, nyubhà pbùkù nzérenga? ⁵ Pbétù, ìnyi ní afína aró'ò odú ale, ndirò ìnzǐ arí afína ná'u ndùgèrè ndùbhà pbìndà nzérenga ale. Ní ndi dhu-okú dò rò, nyì nyìdhà wà Kàgàwà bhà ábhò nàwí dùnù, kà rǐ ndi pbìndà nàwí mà pbìndà obhónánga tó anya t'únǒta mànà ìtè òná idhò tò. ⁶ Ndi nínganí, kùbhòya ìngbàtí

ɩli ndi ale mà ndi ale bhà kasu-bvu nyú rǒ. ⁷ Kàgàwà abhàya dhòdhódhóngà tó ípìrǒngà yà ídzìngà t'ónzita tò ì ádzi ì dhu-otù ǒ arí ilèta mà, ifuta mà, dhòdhódhóngà tó ípìrǒngà mànà òne ale tò. ⁸ Pbétù, kítèya inzà idhèna ìka ndi dhu mà pbìndà ádrùngbǎ nàwí mànà kǎkà afiya òzè dhu kèlè ònzi arí ale tò kóró. I ale ní kǎkà kàbhà obhóngà àgò arí 'àdù 'èbhà nzérenge-òbì ròsè dòya nǎ ale. ⁹ I ale kóró yà nzére dhu ònzi arí, náabáya àpbè mà ádrùngbǎ izu mànà: wemberè tí ka nabáya ní Pbàyàhúdí, ndi dhu-dzidǒ adùya kàbà ní ìnzí ní Pbàyàhúdí. ¹⁰ Pbétù, ídzi dhu ònzi arí ale kóró náabáya ilèta mà, ifuta mà màrùngà mànà: wemberè tí ka nabáya ní Pbàyàhúdí, ndi dhu-dzidǒ adùya kàbà ní ìnzí ní Pbàyàhúdí. ¹¹ Obhó tí, Kàgàwà arí nzí ìndrǔ-ǒngà òvò.

¹² Kóró ìnzí ní Pbàyàhúdí, kǎkà inzà ì ùni Músà bhà Ʋyátá rórò arí nzérenge ònzi ale, núuvèya inzà Kàgàwà itdì ànyàya ndi Ʋyátá nǎ rórò. Pbétù, kóró Pbàyàhúdí, kǎkà iwà ì ùni ka rórò arí nzérenge ònzi ale, nányǎ Kàgàwà itdìya òbì nyú nà ndi Ʋyátá nǎ. ¹³ Obhó tí, ìnzí ní Músà bhà Ʋyátá ìri arí ìri tí ale ì obhónángatále tí Kàgàwà arózhèna nyìkpóna ǒ, pbétù ndi Ʋyátá ùnò dhu nífǔ arí ale ní ì obhónángatále tí kǎrózhèna. ¹⁴ Dhu apé ì ìnzí ní Pbàyàhúdí, kǎkà inzà Músà bhà Ʋyátá núni ale, náarí ndi Ʋyátá àvi dhu ònzi ràhu òyà rò ìtírò rò, inzà màtí ì ùni ndi Ʋyátá rórò dhu tí, ní dhu ròlo ìnè abádhí rǐ ì ndi Ʋyátá nà nyuyatsì dhu bhèyi. ¹⁵ Ndi otu ǒ, abádhí ìtè dhu, Ʋyátá àvi konzì dhu rùndí wà ì afiya ò. Abádhí-afí ní ndi dhu tó ngàmì. Ndirò abádhí tó irèta ìtírò rǐ abádhí òbhu, ndirò ngàtsi nǎ kà rǐ ndùgye abádhí dǒ. ¹⁶ Kòrí ní ndi ì nonziya yà Kàgàwà rǐ ìndrǔ arí ùruna òdhǔ ò dhu-ànyǎ ùno òná idho ǒ dhu. Kǒnziya ndi dhu Yèsù Krístò-otù ǒ, àdhàdhì yà ma maróvona ìndrǔ tò Ídzi Màkǎrù náarúnona dhu bhèyi.

Inzá Pbàyàhúdí nífǔ Ʋyátá dhu

¹⁷ Inyi Màyàhudi tírò, nyi nyípbì nyi Ʋyátá rǒ nyadù àmbe nyoyò dǒ pbùkè Kàgàwà-okú dò rò. ¹⁸ Nyi nyàni wà kǒzè konzì dhu, ndirò nyi nyí'ì ìnè nyovò ídzi dhu tí rí'ì dhu, iwà Ʋyátá ábhu ka nyuni dhu-okú dò rò. ¹⁹ Nyi nyà'ù nyi nyi rǎrǐ ndùmùndúmú ùnda arí ale nyú, ndirò nyi rǎrǐ'ì àdhàdhì awáwù bhèyi kǎkà ìndò ò rí'ì ale tò. ²⁰ Nyi nyà'ù nyi nyi rǎrǐ inzà nga núni ale núdhǒ arí rùni nga ale nyú, ndirò nzónzo tò arí dhu ùdhè màlimò, Ʋyátá ábhu nyi nyuni nga mbèyi nyú, nyadù obhó dhu tí rí'ì dhu ùni dhu-okú dò rò. ²¹ Nírò inyi, yà ngùkpà ale tò nyi nyarí dhu ùdhè rò, ádhu ìnzí nyi nyádù dhu ùdhe ìndù nyitírò nǎ? Inyi, yà

nyi nyarí dhu ùdhě inzá dhu rākă konzì ogbo rò, ní ádhu nyi nyarí ogbo ònzi nǐ? ²² Inyi, yà nyi nyarí àtina inzá dhu rākă konzì m̀nỳò̀nì rò, ní ádhu nyi nyarí m̀nỳò̀nì ònzi nǐ? Inyi, yà nyi nyó̀ndrò sànamù rò, ní ádhu nyi nyarí abádhí nùlě ka karí òyá rò somă-dzà ǒ dhu núwě nǐ*? ²³ Nyi nyarí nyidzǐ, nyambe àtina dǒ iwà nyi r̀nì Ʋyátá, pbétù nyadù Kàgàwà-nyì àbhu r̀wè ìnzǐ nyi nyí ndi Ʋyátá ùnò dhu ìfũ rò! ²⁴ Obhó tí, àdhàdhì Ʋlǐlǎ Andítá ò ka kándì Pbàyàhúdì dǒ dhu bhěyi: «Okúkə dǒ rò, ìnzǐ ní Pbàyàhúdì rǐ dhu ùnò nzére nyú Kàgàwà nǐ*.»

²⁵ Obhó tí, onzínúnga òbhòlo ka kí dhu rǐ ì idzì dhu tí indù M̀yàhudi tíró*, Ʋyátá ùnò dhu ìfũ nyi nyapé rò. Pbétù, ìnzǐ nyi nyapé Ʋyátá ìfũ, ní nyi nyí mbă iwà ka kóbhòlò onzínúnga dhu màtí, ní ka kòzù wà nyi ìnzǐ ní M̀yàhudi, yà inzá ka kóbhòlò onzínúnga ale tí. ²⁶ Ndirò inzá ka kóbhòlò onzínúnga ale náapé Ʋyátá núnò dhu ìfũ, ní Kàgàwà tí nzǐ àdù kòzù pbìndà ale nyú, yà iwà ka kóbhòlò onzínúnga ale tí? ²⁷ Ndi ale, yà Ʋyátá ùnò dhu nífə ní rǐ ndi ànyǎnə òtdì, inyi M̀yàhudi yà inzá nyi nyífu Ʋyátá rò. Ndi ale ɔtdíya ànyǎnə iwà màtí nyi nyúni Ʋyátá ò ka kándì dhu, ndirò iwà ka kóbhòlò onzínúnga rórò tí. ²⁸ Obhó tí, obhó M̀yàhudi ní nzǐ yà ngbǒna ònǎ rò tí ka kálǎna M̀yàhudi tí ale. Ndirò obhó nyú ka kí ale-ònzǐnga òbhòlo dhu ní nzǐ yà ale-ngbò rǒ ka kònzì rala ndi kpangba dhu. ²⁹ Pbétù, obhó M̀yàhudi nyú ní nyunatsinǎ rò rǐ ì M̀yàhudi tí ale. Ndirò obhó nyú ka kí ale-ònzǐnga òbhòlo dhu ní yà ìndrũ-afí ònǎ rò ka kí ale òbhòlo Kàgàwà-ònzǐ dhu. Kònzì arí ní Ʋlǐlǎ-Alafí, ìnzǐ ní yà Ʋyátá ò ka kándì dhu ìfũ ka kí dhu. Obhó M̀yàhudi rǎdù pbìndà ifuta àbà Kàgàwà-tí'ònǎ rò, ìnzǐ ní ìndrũ-tí'ònǎ rò.

3

¹ Nírò, M̀yàhudi tí ka kí ì dhu nùdà ìnzǐ ní M̀yàhudi tí ka kí ì dhu àdhu nǐ? Ndirò, ale-ònzǐnga òbhòlo ka kí dhu tó idzìnga t'ìné ì'ì? ² Inè M̀yàhudi tí ka kí ì dhu rǐ ì ádr̀ngbǎ idzìnga nyú nà kóró ǒfò ǒ. Pbàyàhúdì-fó nga ní ndi Kàgàwà abhù àndì ka kándì pbìndà Ʋte angyi nǐ. ³ Nírò, àlě kí àdhu ùnò? Dhu apé ì'ì atdídhena ale abádhí nzínzì ǒ nífu nzá yà Kàgàwà màna ì ungbò ì rò ì akò làká dhu tí, ní ndi dhu itè tí dhu Kàgàwà r̀r̀ì ndi ndùnò dhu ùbha ìnzǐ ndifu? ⁴ Inzǐ akekpa màtí! Ʋmbă dhu rǐ ì kóró ale narí títòtále dhu màtí, ní wò dhu rǐ nzǐ ndùvò Kàgàwà rǒ ìnzǐ rǐ ì obhó dhu ùnò

* 2:22 2.22 Tòr 7.25 * 2:24 2.24 Ìsa 52.5 * 2:25 2.25 Pbàyàhúdì tò, ale-ònzǐnga òbhòlo ka kí dhu ní ì Kàgàwà bhà ale nyú tí rǐ ìndrũ itè ize.

arí ale tí, àdhàdhì Һlǎ Andítá ò ka kándí kà-dǒ dhu bhěyi.
 I Andítá rǎtina:

«Kóró ale rǐ nyunǐ Obhónángatále tí òtǎnu ǒ.

Ndirò nyi ka kòbhù rò, nyi nyí dhu lèmà ònzi ònzi*.»

⁵ Pbétù, dhu apé ì'ì inzà àlě kífù yà àlě kakò làká dhu-otù ǒ Kàgàwà àla ndì rǐ'ì Obhónángatále tí dhu dhu tí, nírò àlě tí àtina Kàgàwà rǎrǐ ìmbǎ obhónánga nà, àlě ndì ndàbhù àlě ràbà àpbè pbìndà nàwí-lú rò? (Ma móte ìndrǔ tó ǒfò ǒ.)

⁶ Inzǐ akekpá màtí! Obhó tí, ìmbǎ Kàgàwà ì'ì obhónánga nà rò, kàmbènà yà adzi ǒ ale-ànyǎ ìtdì ìngbà dhu bhěyi?

⁷ Pbétù, dhu apé ì'ì pbàkà títò, ima Mùyàhudì tírò-otù ǒ*, Kàgàwà bhà Obhónánga àla ndì, kadù Àbadhi ìlè atdíǒ ròsè dhu tí, nírò ádhu tdítǒ ka kádù anya òtdì dùdú nzéřngatále bhěyi nǐ? ⁸ Kǎpé ì'ì ndi dhu bhěyi, nírò dhu àkǎ tí àlě ràtì: dhu àkǎ àlě rònzǐ nzéře dhu, ndínǐ ìdzìnga ahù tí nyunatsi rò? Obhó tí, atdídhená ale rǐ'ì ìnè mǔdhǔ arí 'àmbe àtìnà dǒ, mà raróte ndi dhu bhěyi. I ale àkǎ Kàgàwà rìtdì anya dòyá.

Ìmbǎ obhónángatále rǐ'ì Kàgàwà-ònzǐ dhu

⁹ Nírò, ádhu àlě kǎkǎ àlě rùnò? Àlě Pbàyàhúdì tírò, àlě kùdà ìnzǐ ní Pbàyàhúdì àdhu nǐ? Àlě kùdà nzá abádhí atdí dhu nǐ màtí! Obhó tí, ma mìtè wà dhu, Pbàyàhúdì mà ìnzǐ ní Pbàyàhúdì mànà kóró rǎrǐ'ì nzéřnga bhà ǒbi-tsinǎ.

¹⁰ Àdhàdhì yà Һlǎ Andítá ò ka kándí dhu bhěyi:

«Ìmbǎ atdí ale mà rǐ'ì obhónángatále tí!

¹¹ Ìmbǎ pbìndà ìrèta rǐ dhu àlǔ atdí ale mà rǐ'ì.

Ìmbǎ Kàgàwà òne rǐ atdí ale mà rǐ'ì.

¹² Kóró ale ùbhà wà Kàgàwà bhà otu, kóró ale úwǐ wà.

Ìmbǎ ìdzì dhu ònzi arí ale rǐ'ì.

Ìmbǎ rǐ'ì atdí màtí.

¹³ Abádhí-li'ò rò ráhù ǒte ní òngù róngù, àdhàdhì lina'ò ka kàngbe abvo ka kótǒ ònà ìbhu ò rò ráhù abvo-dzi bhěyi.

Abádhí-idà-dǒ ní títò t'únǒta tó.

Abádhí-li'ò rò ráhù ǒte ní atdíǒ rǐ'ì ǒbi nà àdhàdhì osu-dyádyà bhěyi.

¹⁴ Abádhí-li'ò nǎlè àlè tí ofúngá mà ògyǒgyè ǒte mànà nǐ.

¹⁵ Abádhí-pfò rǐ'ì isó nyú òtsè azu ùfà.

¹⁶ Abádhí rǐ dhu ìnzǎ, 'àdù ìndrǔ ùbhà àpbè ǒ ì ùdà ònǎ kóró ngari ònǎ.

¹⁷ Abádhí únì nzá màrùngà ìbhò rádù otu.

* 3:4 3.4 Zàb 51.6 * 3:7 Títò tí ka kátina iró dhu ní ìmbǎ ka kí'ì obhónánga nà dhu. Ndirò Obhónánga tí ka kátina dhu ní obhónánga (Ròm 3.5).

18 Ndirò, abádhí arí nẏ Kàgàwà-òdò ònzi akekpá màtí†.»

19 Nírò, mà múnì wà dhu Ƴyátá ùnò dhu kóró ní kà rùnò ndi Ƴyátá-tsiná arí'ì ale tò, ndíní ìngbàtí ìlì ndì ale mà-tsu nutsi tí, ndirò ndíní ka kuni tí yà adzi ǒ ale kóró afátátále tí Kàgàwà-ònzí. 20 Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, obhónángatále tí Kàgàwà rózùna Ƴyátá nifu dhu-okú dò rò ale rí'ì mbá. Obhó tí, Ƴyátá arí ìndrű dzùnà ònzi rùnì iwà ndì ndònzì nzérenga dhu kèlě.

Kàgàwà arí ìndrű òzù obhónángatále tí òná ófò

21 Pbétù kòmbí, Kàgàwà ìtè wà ndì ndádù ìndrű òzù obhónángatále tí inzá ka kípbi ale Ƴyátá rǒ rórò òná otu. Ƴyátá mà pbánábí tó andítá mànà nítè wà ndi dhu. 22 Kàgàwà arí ìndrű òzù obhónángatále tí Yèsù Krístò ka kà'ù dhu-otù ǒ. Ndi otu Kàgàwà ángbe kóró ale yà Yèsù ná'ù tò. Obhó tí, abádhí ùdà ì nzínziya ǒ nẏ dhu rí'ì mbá. 23 Obhó tí, kóró ale ónzì nzérenga, 'àdù Kàgàwà bhà Ádrùngbànga tó awáwù ò ì ótsù dhu-fàngă níwi. 24 Pbétù, pbìndà ìdzìnga ǒ, Kàgàwà ózù àlě obhóngatále tí tírǒrò, yà àlě núwà nzérenga ǒ rò Yèsù Krístò-otù ǒ. 25 Krístò ní ndi Kàgàwà ípfo rí'ì nzérenga t'úbàta tó perè tí azùna-otù ǒ, kà'u rí ale tò. Kàgàwà ónzì dhu ndi dhu bhèyi ndíní obhónángatále tí ndì ndí'ì dhu nitè tí. Angyiná rò Krístò tò, Kàgàwà ùbhà ìndrű tó nzérenga-ànyá ìnzí ndòngò ìtdìnà. 26 Kí'ì dhu-dzi t'óndùta tó afina nà. Ní Krístò bhà òve-otù ǒ, Kàgàwà rí dhu ìtè kòmbí rí'ì kàsùmì ǒ átò, ndì ràrì obhónángatále, ndàdù Yèsù ná'ù ale òzù obhónángatále tí.

27 Nírò, ale òyò ka kí okúna dò rò dhu t'í'ì ìnè? Ìmbá rí'ì atdí màtí! Ádhu-okú dò rò? Àkăkă dhu ní nẏ Ƴyátá ìfű ka kí dhu, pbétù Yèsù à'u ka kí dhu dhu-okú dò rò. 28 Obhó tí, àlě kàla wà dhu, Kàgàwà rarí ìndrű òzù obhónángatále tí a'uta-otù ǒ, ìnzí ní Ƴyátá ìfű ka kí dhu-otù ǒ. 29 Kàgàwà tí Pbàyàhúdì tó Kàgàwà kèlě? Ndirò Ka tí ìnzí ní Pbàyàhúdì tó Kàgàwà átò? Obhó nyú, Ka ní ìnzí ní Pbàyàhúdì tó Kàgàwà átò, 30 atdí tí Kàgàwà arí'ì dhu-okú dò rò. Ndirò Ka ní ndi Pbàyàhúdì mà ìnzí ní Pbàyàhúdì mànà nozúya obhónángatále tí a'uta-otù ǒ ale. 31 Nírò, wò dhu-tì tí àlě ròbvù wà Ƴyátá a'uta-okú dò rò? Ìnzí ní ndi dhu bhèyi! Pbétù, ìdì tí nga ní ndi àlě kìdì Ƴyátá nẏ‡.

† 3:18 3.18 Zàb 5.10; 10.7; 14.1-3; 36.2; 53.2-4; 140.4; Ìsa 59.7-8 ‡ 3:31 3.31 Ìdì tí ka kí Ƴyátá ìdì dhu-tì ní, Yèsù ka kà'ù dhu rǎdù ìndrű àbhù ròhò Ƴyátá ìfű ndì ndí dhu-atdyú atdídò dhu.

4

Àbràhamù ní Pbàyàhúdí mà ìnzí ní Pbàyàhúdí mà nà t'ábanà dhu

(Uvt 15.5-6; Zàb 32.5-7; Gàl 3.6-9,29)

¹ Nírò, ádhu ndi àlě kàkǎ àlě rùnò Àbràhamù, ale-ngbò ònǎ rò àlě t'ábhunà rǒ ndi nanzì dhu dǒ? ² Dhu í'ina gukyè Kàgàwà azù Àbràhamù obhónángatále tí nyìkpóna nòfò dhu ònzì kà rí dhu-okú dò rò dhu tí, ní kí'ina ìnè ndidzì ndi. Pbétù, Kàgàwà-ònzì kà rí'ì mbǎ ndi dhu bhèyi. ³ Obhó tí, Hìlǎ Andítá rǎtina: «Àbràhamù náa'ù Kàgàwà ùnò fìndà dhu. Ní Kàgàwà adù kòzù obhónángatále tí ndi a'uta-okú dò rò*.» ⁴ Àlě kùnì wà dhu, kasu nònzì ale tò ka rǎrǎ nzì àdù mùkimbà òzù tírórò ka kàbhù kà tò dhu tí, pbétù ka ní àkákànà kà ràbà kàsùna-okú dò rò dhu. ⁵ Kìrè pé atdí ale, yà inzà atdí dhu mà nónzì ndí nǐ Kàgàwà níngú tí ndi, pbétù ndàdù Àbadhi kèlě ná'ù. Ní Kàgàwà, yà nzérenгатále nòzù arí obhónángatále tí ale, rǎdù ndi ale bhà a'uta òzù dhu tí, ndàdù ndi ale nòzù obhónángatále tí. ⁶ Ndi dhu bhèyi ní ndi ádrùngbǎ kamà Dàwudì rí dhu òvo yà Kàgàwà òzù obhónángatále tí, inzà ndi ndàndà nga kàsùna nà rórò ale ònzì hirò dhu dǒ.

⁷ «Hirò nònzì ale ní fíyó afátá Kàgàwà úbà ale, yà fíyó nzérenга kǐndò ale.

⁸ Hirò nònzì ale ní yà inzà Ádrùngbǎle Kàgàwà òzù pbìndà nzérenга ale*.»

⁹ Ndi hirò ònzì rí ale tí Pbàyàhúdí, yà onzìyángà ka kóbhòlò ale kèlě? Ndirò tí ìnzí ní Pbàyàhúdí, yà inzà ka kóbhòlò onzìyángà ale átò? Obhó tí, mà mòvò wà dhu màti, Kàgàwà razù Àbràhamù obhónángatále tí nyìkpóna ò pbìndà a'uta-otù ò. ¹⁰ Kàgàwà azù ka obhónángatále tí ìngbà kàsùmì ò? Tí iwà ka kóbhòlò kònzìngà rórò, ndirò tí inzà ka kàpè kònzìngà òbhòlò rórò? Ndi dhu anzì ndi inzà ka kàpè kònzìngà òbhòlò rórò, ìnzì ní iwà ka kóbhòlò ka rórò! ¹¹ Inzà ka kàpè Àbràhamù-ònzìngà òbhòlò rórò, Kàgàwà azù ka obhónángatále tí ndi àbadhi à'ù nídhunì. Ndi dhu-dzidǒ nga kèlě ní ndi Kàgàwà adù kàvi ràbhù onzìnángà kóbhòlò nǐ. Ndi kònzìngà òbhòlò ka kí dhu ní'ì Kàgàwà òzù ka obhónángatále tí dhu ìtè rí ize. Ndi dhu bhèyi ní ndi, Àbràhamù náangò kórò ìnzì ní Pbàyàhúdí yà Kàgàwà ná'ù t'ábanà tí, inzà màti ka kàpè onzìyángà òbhòlò rórò. Ní Kàgàwà arí inzà ka kàpè onzìyángà òbhòlò rórò ndi ná'ù ale mà nòzù átò

* 4:3 4.3 Ovt 15.6 * 4:8 4.8 Zàb 32.1-2

obhónángatále tí. ¹² Àbadhi ní átò yà ɔnzìyángà ka kóbhòlò ngbǒyà ònǎ rò rórò ádù àlě t'ábanà Àbràhamù ní'ì nà a'uta-tidǒ-owù núngù átò Pbàyàhúdì t'ábanà. Kí'ì ndi a'uta nà inzà ka kàpè ɔnzínánga òbhòlò rórò.

A'uta-otù ǒ ka karí Kàgàwà òkò fíndá làkà dhu àbà dhu (Gàl 3.8-18,26-28; Èbr 11.8-19)

¹³ Kàgàwà akò làkà Àbràhamù mà pbìndà pbàdzukuru mànà tò ndàtì, ndi rǎrǐ yà adzi àbhǔ kóró abádhí tò. Ndi làkà kǎkò nzà uyátá Àbràhamù ifu dhu-okú dò rò, pbétù Kǎkò ndi làkà Àbràhamù ndi ndazù obhónángatále tí kàbhà a'uta-otù ǒ dhu-okú dò rò. ¹⁴ Obhó tí, dhu i'ina gukyè uyátá ka kifù dhu rǎdù indrù àbhù rì'ì yà fíndá làkà Kàgàwà òkò dhu-kàmǎ tí dhu tí, ní Kàgàwà à'u ka kí dhu ní'ina kòkórò dhu. Ndirò Kàgàwà òkò làkà ní'ina mbǎ tǐna nà. ¹⁵ Obhó tí, uyátá arí Kàgàwà bhà nàwí àngbě, inzà ka kifù ka dhu-okú dò rò. Pbétù ìmbǎ uyátá rǐ'ì ró, ùkònà ka kádù uyátá tí dhu rǐ'ì mbǎ*. ¹⁶ Nírò, Kàgàwà òkò fíndá làkà dhu nábà ka karí a'uta-otù ǒ. Ndirò ndi dhu ní tíròrònga tó dhu nyú. Nírò Kàgàwà bhà làkà rǐ'ì tǐna nà fíyò ní yà Àbràhamù ò rò úvò pbàdzukuru kóró. Kà rǐ'ì mbǎ tǐna nà Pbàyàhúdì yà uyátá núnì ale tò tí, pbétù kà rǐ'ì tǐna nà átò kóró ale yà Àbràhamù bhěyi Kàgàwà ná'ù tò. ¹⁷ Obhó tí, Hǐlǎ Andítá rǐ ndi dhu òvò ndàtì: «Ma mábhù nyi nyi'ì ábhǒ pbìrì ǒ ale t'ábhunà tí*.» Àbràhamù ní àlě t'ábanà kóró yà ndi nda'u Kàgàwà-ònzì. Ndi Kàgàwà ní ndi ùvǔve ale tò arí ípìrònga àbhǔ, ndirò yà ìmbǎ arí'ì dhu àbhǔ arí rì'ì ale. ¹⁸ Ìmbǎ màtí ndi ndí'ì Kàgàwà akò fíndá làkà fíndà dhu nábà ndi ndí ònà otu nà rórò, Àbràhamù náa'u Kàgàwà, ndàdù àmbe ndi kǎkò fíndá làkà dhu òdò dǒ. Ní ndi dhu bhěyi ní ndi kǎngò «ábhǒ pbìrì ǒ ale t'ábhunà*» tí, àdhàdhì Kàgàwà únò Hǐlǎ Andítá ò dhu bhěyi: «Wò dhu bhěyi ní ndi pbùkù pbàdzukuru ní'ìya abhò nyú*.» ¹⁹ Àbadhi ní'ì ato nà mbèmbe atdí miyà tí, pbétù kàbhà a'uta náadù nzà ndi olù yà iwà ingyě ndi ngbǒna ndi ndirè rò, ndirò yà ìngò-àyi tí rì'ì pbìndà tsibhále, Sàrà ndi ndirè rò. ²⁰ Kà-afí núuguru nzà, ìmbǎ ndi ndí'ì a'uta nà dhu bhěyi, Kàgàwà òkò fíndà làkà dǒ. Pbétù kàbhà a'uta náabhù obi kà tò, kà rǎdù àmbe Kàgàwà ilè dǒ. ²¹ Kǔni dhu mběyi nyú Kàgàwà rǎrǐ ìnè obi nà ndàbhù yà ndi ndòkò fíndá làkà dhu rǎkǎ. ²² Wò dhu-okú dò rò nga ní ndi Kàgàwà azù Àbràhamù obhónángatále tí

* 4:15 4.15 Àkǎkǎ kuni dhu ní ìmbǎ uyátá rǐ'ì ró, Kàgàwà ókò làkà rǎrǐ'ì inè.

* 4:17 4.17 Ɔpt 17.5 * 4:18 4.18 Ɔpt 17.5 * 4:18 4.18 Ɔpt 15.5

nĩ. ²³ Andítá áti: «Kàgàwà azù Àbràhamù obhónángatále tí.» Ndi dhu ka kandí nzá kòkú dò rò tí atdíró, ²⁴ pbétù ka kandí ka àlě-okú dò rò átò, yà Kàgàwà àkǎ ndòzù àlě obhónángatále tí a'uta-otù ǒ rò. Obhó tí, àlě ká'ù Kàgàwà, yà àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù nabhù rìngbè ndì ɔve-bvù rò ale. ²⁵ Kàgàwà ipfo ndi Yèsù ròvè àlě tó nzérenga-okú dò rò, ndàdù kàbhù rìngbè ndì, ndíń ndòzù tí àlě obhónángatále tí.

5

Kàgàwà núungbò àlě ndì mànà Krístò bhà ɔve-otù ǒ dhu (Ròm 8.32; 1Pé 1.3-9; 1Yù 4.9-10)

¹ Iwà Kàgàwà ózù àlě obhónángatále tí yà àlě ká'ù ndi dhu-okú dò rò rò, ní àlě kí'ì màrùngà nà àlě nzínzi ǒ kà mànà àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò-otù ǒ. ² Ndi Yèsù Krístò ní ndi otu nápfò àlě tó, Kàgàwà ràdù ídzinga ònzì àlě tó yà àlě ká'ù ndi dhu-okú dò rò. Ndi ídzinga ǒ àlě kíkò wà pòtsó. Ndirò àlě-idhè arí ndìkǎ okúna dò rò dhu ní, Kàgàwà bhà Ádrùngbǎnga tó awáwù ò àlě kí ngari òdò àlě ràbà dhu. ³ Ròsè wò dhu dònǎ, àlě-idhè arí ndìkǎ átò àpbè àbà àlě kí òná kàsùmì ǒ màtí. Obhó tí, àlě kùni wà dhu àpbè rarí dhu-dzi àbhù àlě ròndù. ⁴ Ndirò, dhu-dzi òndù àlě kí dhu náarí àlě àbhù àlě rikò pòtsó àlě tó a'uta ǒ, a'uta ǒ àlě kíkò dhu ràdù àlě àbhù àlě ròdò Kàgàwà rǒnzina àlě tó ídzinga. ⁵ Ndi Kàgàwà rǒnzina ídzinga òdò àlě kí àlě ràbà dhu náarí nzi àlě ùbha àlě-ɔtsú-kpa nà, Kàgàwà nírá wà àlě-afí pbìndà àzè nĩ, yà àlě tó ndi ndibho pbìndà Hlǎ-Alafí-otù ǒ nídhuní.

⁶ Obhó tí, Kàgàwà núudhé kàsùmì ǒ, Krístò náavè nzérenga ònzi arí ale tó ngari ǒ. Ndi kàsùmì ǒ, àlě kí'ì mbǎ àlě kádù àlě ìgù nĩ atdí ɔbi nà màtí. ⁷ Ìndrù rĩ ndà'u ndòvè obhónángatále tó ngari ǒ dhu rĩ'ì inè ɔbi tí. Ngǎtsi nĩ, ìndrù rĩ'ì inè ndàbhù ndi ndòvè ídzi dhu nyú ònzi rĩ ale tó ngari ǒ. ⁸ Pbétù, kànĩ Kàgàwà itè pbìndà àzè àlě tó tí dhu: òko àlě kòko nzérengatále tí rórò, Krístò náavè àlě tó ngari ǒ. ⁹ Ní kòmbí, Kàgàwà ózù wà àlě obhónángatále tí nyìkpóna ǒ kǎzù ɔfù ndi dhu-otù ǒ. Ní ndi dhu itè dhu atdíǒ, ìgù Krístò rarí àlě ìgù Kàgàwà bhà nàwí ǒ rò*. ¹⁰ Obhó tí, yà Kàgàwà-rǒ òmvù tí àlě kí'ì rò, àbadhi ungbò àlě ndi mànà Idhùnà bhà ɔve-otù ǒ. Ní ndi dhu bhèyi kùngbò àlě ndi mànà rò, àlě kùgù ùgù kà t'Ídhùnà rĩ'ì ípìrǒ rò kòmbí dhu-otù ǒ. ¹¹ Ròsè wò dhu dònǎ, àlě rĩ'ì dhédhe nà Kàgàwà-okú

* 5:9 5.9 Ndi nàwí í'íya Kàgàwà rĩ ìndrù-ànyǎ itdì nínganí.

dò rò, yà àlě núngbò kòmbí ndì mànà àlě tó Ádrùngbàlě Yèsù Krístò-otù ǒ.

Krístò bhà ɔve-nyutsi rò ahù dhu nòsè wà

*Adamù bhà nzérenga-nyutsi rò ahù dhu dòná dhu
(Ròm 6.23; 1Kò 15.12-22,41-49,56-57)*

¹² Nzérenga níitsu yà adzi ǒ atdí ale, Àdamù-otù ǒ, ndi nzérenga ràdù ɔve ìbhò. Ndi dhu bhěyi ní ndi ɔve ìbho ndi kóró ale tò, kóró ale anzi nzérenga Àdamù-nyutsi dhu-okú dò rò. ¹³ Nzérenga í'ì inè yà adzi ǒ inzà Kàgàwà àpè Ʋyátá àbhě Músà-fó rò. Ndirò ìmbă Ʋyátá rǐ'ì ró ka kí nǐ àdù nzérenga òzù ìndrű dǒ. ¹⁴ Pbétù, inè màtí ndi dhu rǐ'ì ndi dhu bhěyi rórò, ròpè ndi wò ndi Àdamù bhà kàsùmì ò rò rìrà àhù Músà bhà kàsùmì ò, ɔve náanyù idzi kóró ale dǒ, ìmbă rǐ'ì yà inzà fíyò nzérenga nófò ì Àdamù bhà nzérenga nà ale màtí.

Ndi Àdamù ní'ì yà ka kongónà òdònà ndínǐ iraya tí ale, Krístò, bhà ófò ǒ ale†. ¹⁵ Pbétù, kàbhà nzérenga ò rò ahù dhu mà, Kàgàwà bhà tíròrònga tó perè, Yèsù Krístò bhà ɔve ò rò ahù dhu mànà rǐ'ì dhèdhèrò nyú. Obhó tí, wò ndi atdí ale, Àdamù, bhà nzérenga-okú dò rò, kóró ale náarúve. Pbétù, Kàgàwà bhà ídzìnga nòsè wà. Ndirò, wò ndi atdí ale, Yèsù Krístò-otù ǒ, kǎndò pbìndà ídzìnga abhàbhó nyú ábhǒ ale nyú tò. ¹⁶ Ndirò, ndi perè-nyutsi rò aráhu dhu nófò nzà ndi Àdamù bhà nzérenga-nyutsi rò aráhu dhu nà. Obhó tí, ndi kàbhà nzérenga níibho dhu ní Kàgàwà rǐ anya ìtdì ìndrű dǒ dhu. Pbétù, yà Kàgàwà níibho ndi pbìndà ídzìnga tó perè, náabhù ábhǒ ale nyú yà nzérenga nanzi kà ròzù obhónángatále tí. ¹⁷ Obhó tí, wò ndi atdí ale kèlě, Àdamù bhà nzérenga-okú dò rò, ɔve náanyù idzi ìndrű dǒ, rìrà àhù indonga ò. Pbétù, atdí ale kèlě, Yèsù Krístò-otù ǒ, Kàgàwà abhù ábhǒ pbìndà ídzìnga fíyò, ndàdù òzùnà obhónángatále tí ale, ní'íya dhòdhódhóngà tó ìpìrònga nà, 'àdù idzi ònyù atdíkpá Yèsù Krístò mànà.

¹⁸ Nírò, àdhàdhì atdí ale kèlě, Àdamù bhà nzérenga náabhù Kàgàwà rìtdì anya àlě-dǒ dhu bhěyi tí, atdí ale kèlě, Yèsù Krístò bhà obhónángà tó kasu, kà-tì ní kàbhà ɔve, rǐ'ì inè ndàbhù Kàgàwà ròzù kóró ale obhónángatále tí, ndàdù dhòdhódhóngà tó ìpìrònga àbhù fíyò. ¹⁹ Atdí ale kèlě, Àdamù, níifu nzà Kàgàwà unò fíndà dhu dhu-okú dò rò, kóró ale náangò nzérengatále tí. Ní ndi dhu bhěyi tí, atdí

† 5:14 5.14 Àdamù anzi dhu mà Krístò anzi dhu mànà ò rò ùvò dhu núuphá kóró ale-ngbò yà adzi ǒ, rìrà àhù indonga ò màtí.

ale kèlě, Yèsù Krístò, níífu ka dhu-okú dò rò, Kàgàwà adù àbhǒ ale nyú nózù obhónángatále tí.

²⁰ Ʋyátá náahù ndíní dhu nitè tí yà Àdamù anzi nzérenga ránga ndì kóró ale nzínzi ǒ. Pbétù, ìmbǎ dhu í'ì ndì nzérenga náanga ndì dhu màtí, ní Kàgàwà bhà ídzinga náadù ndise atdíǒ nyú ròsè. ²¹ Àdhàdhì nzérenga náanyù idzi àlě dǒ, ndàdù ɔve ìbhò àlě tò dhu bhěyi, ní kòmbí, Kàgàwà bhà ídzinga nónyù wà idzi àlě dǒ. Ndirò, Yèsù Krístò ónzì àlě tò dhu-okú dò rò, Kàgàwà rǐ'ì inè ndòzù àlě obhónángatále tí, ndàdù dhòdhòdhóna tó ípìrǒnga níbhò àlě tò.

6

*Kàgàwà bhà ídzinga arí indrǔ Ʋwǔ
nzérenga tó obi-tsinǎ ka kí'ì dhu ǒ rò dhu*

(Kòl 2.11-13; 3.1-10; Gàl 2.19-20; 1Pé 4.1-2)

¹ Nírò, ádhu ndì àlě kàkǎ àlě rùnò ndì Kàgàwà bhà ídzinga dǒ? Àlě kàkǎ tí àlě ràmbe nzérenga kèlě ónzì dǒ ndíní ndì ídzinga náambè tí ndise dǒ àlě tò? ² Ʋnzǐ akekpá màtí! Àlě kúdà wà ɔve ònǎ, ndirò ndì ɔve nínà wà àlě yà angyi àlě kí'ì nà àlě-nyutsi nzérenga tó ófò rǒ rò. Ní, àlě kádù òko tdítǒ ìngbà dhu bhěyi àlě ràmbe nzérenga ónzì dǒ? ³ Nyǐ nyùnì wà dhu mběyi nyú, àlě kóró yà bàtizò àlě kalú Yèsù Krístò-nyutsi rò, àlě rævè wà atdíkpá kà mànà. ⁴ Obhó tí, ndì bàtizò-otù ǒ, yà angyi àlě kí'ì nà nzérenga tó ófò náavè, kadù òtdùnà kà mànà. Ní Àba Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù tó obi náabhù Krístò rìngbè ndì ɔve-bvù rò, ndíní àlě mà átò àlě kubhì tí ípìrǒnga-ɔwútá nónzi ka dhu bhěyi. ⁵ Obhó tí, àdhàdhì àlě kúngbò àlě Krístò nà kà mànà àlě kúve atdíkpá dhu-otù ǒ dhu bhěyi, ní Kàgàwà abhùya àbhù àlě rùngbe àlě ɔve-bvù rò átò, àdhàdhì ndì ndabhù ka rìngbè ndì ɔve-bvù rò dhu bhěyi. ⁶ Àlě kàkǎ àlě rùnì dhu, angyè àlě tó ófò ravè wà yà Krístò ka kutó mùsàlabhà dǒ rò. Ndi dhu bhěyi ní ndì, nzérenga rǐ'ì mbǎ obi nà àlě dǒ, ndirò àlě ní nzǐ kàbhà ino. ⁷ Obhó tí, atdí ale mà náapè Ʋve atdíkpá Krístò mànà, ní ndì ale àhu wà nzérenga tó kòmò ǒ rò, ndì'ì dòná ndítírò. ⁸ Àlě kapé ì'ì Krístò mànà àlě kúve atdíkpá dhu tí, ní àlě kà'ù wà dhu àlě rǐ'ìya ípìrǒnga nà atdíkpá Àbadhi mànà átò. ⁹ Obhó tí, àlě kùnì wà dhu Krístò rìngbè wà ndì ɔve-bvù rò, ní kà rǎrǐ nzǐ òvè tdítǒ. Ʋve rǐ'ì mbǎ obi nà kà-dǒ akekpá màtí. ¹⁰ Ʋvè ndì ndóvè rò, kǎvè atdí-gùna tí ndàdù nzérenga-obi nítò. Pbétù kòmbí kà rǐ'ì ípìrǒnga nà, ndirò ndì kàbhà ípìrǒnga

rí'ì ndíní Kàgàwà-ɔvò nabhù tí rilè ndì. ¹¹ Ndi dhu bhěyi tí, kòmbí nyí nyàkǎ nyǒzù nyí iwà údà ɔve ònǎ ale tí, ndirò iwà ndi ɔve índà nzérenga rǒ rò ale tí. Ndirò Yēsù Krístò mànà nyí nyúngbò nyí dhu-otù ǒ, nyí nyàkǎ nyǒzù nyí kòmbí ípirǒnga nà rí'ì ndíní Kàgàwà-ɔvò nabhù tí rilè ndì ale tí.

¹² Nírò, àpé nyùbhà nzérenga rí'ì obi nà wò ɔve tó ngbǒku dǒ, nyǎmbe ndi ngbǒku rí atdyúya òho nzére dhu ònzì dǒ. ¹³ Àpé nyípfo ngbǒku tǒtǒdǒ ràmbe nzérenga ònzì dǒ, àdhàdhì ìnzì ní obhónánga tó dhu t'ónzita tò ka kíli wítù bhěyi. Pbétù, nyí nyàkǎ nyǎbhu nyí nyí-tírò Kàgàwà tò àdhàdhì ɔve-bvù rò ì núngbe ale bhěyi. Ndirò, nyí nyàkǎ nyǎbhu ngbǒku rí'ì àdhàdhì obhónánga tó kasu ònzì nyí nyí'ì dhu bhěyi. ¹⁴ Obhó tí, nzérenga rí nzí idzi ònyu tǒtǒdǒ dǔkú. Nyí nyí'ì mbǎ Úyátá bhà ádrùngbǎnga tó obi-tsinǎ, pbétù nyí nyí'ì Kàgàwà bhà ídzìnga tó obi-tsinǎ.

¹⁵ Nírò, ádhu ndi ì'ì rí'ì? Dhu òfò tí nga àlě ràmbe nzérenga ònzì dǒ ìmbǎ àlě kí'ì Úyátá tó obi-tsinǎ, pbétù àlě kí'ì Kàgàwà bhà ídzìnga tó obi-tsinǎ dhu-okú dǒ rò? Ìnzì akèkpá màtí! ¹⁶ Nyí nyùnì tí obhó dhu, nyí rapé nyǎbhù nyí-tírò nyí'ì atdí ale tò arí kasu ònzì ale tí, nyǎdù ndi ale ifu, ní nyí rǎrǎ wò ndi nyí nyífùna ale bhà ino? Dhu apé ì'ì nzérenga tó ino tí nyí nyí'ì dhu tí, ní nzérenga rǎdù nyǎndà ònà dhu ní ɔve. Pbétù, nyí nyapé ì'ì Kàgàwà ifù ka kí dhu tó ino tí, ní ndi ifuta rǎdù nyǎbhu nyòkò obhónánga ǒ. ¹⁷ Ɔtsò nyú Kàgàwà tò! Angyi nyí ní'ì nzérenga tó ino. Pbétù kòmbí, nyí nyífù yà fùkù ka kúdhe dhu, nyǎdù àkònà atdí afíkù nyú nà. ¹⁸ Nyí, yà Kàgàwà úkòlo nyí nzérenga ǒ rò rò, nyí nyùgèrè wà nyí nyǒngò obhónánga tó ino tí. ¹⁹ Ma móte ìndrù tó ófò ǒ, yà ìnzì dhu arí dǔku àlǎ ní sese fùkú ivívinga-okú dǒ rò. Angyi nyí nyadzì nyí atdídǒ, nyǎli ngbǒku rǒngò nzérenga mà ìnzà nga nòfò dhu mànà ònzì, ndi dhu rǎdù nyǎbhu ìnzì nyífù Kàgàwà. Ní kòmbí, nyí nyàkǎ nyǎli ngbǒku rǒngò obhónánga tó dhu ònzì, ndíní nyí nyoko tí Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ ale tí.

²⁰ Yà nzérenga tó ino tí nyí nyí'ì rò, ní obhónánga ònzì nyí nyí dhu ní'ì mbǎ obi nà dǔkú. ²¹ Ní, ádhu ídzìnga tí nyí nyabà yà angyi nyí nyanzì dhu ò rò? Indo, ì dhu rí nyíku àbhù ríwù, abádhí-nyutsì rò ráhu dhu ní ɔve nídhuní. ²² Pbétù, kòmbí Kàgàwà ìpfo wà nyí nzérenga ǒ rò, ndàdù nyùgèrè nyǒngò p̀b̀ndà kasutále tí. Ndi dhu-okú dǒ rò, nyí nyarí Kàgàwà-nyìkpó nòfò dhu ònzì, ndi dhu rǎdù nyǎbhu nyǎbà dhòdhóhóngà tó ípirǒnga. ²³ Obhó tí, nzérenga arí àbhùna mùkimbà tí p̀b̀ndà ino tò dhu ní ɔve, pbétù Kàgàwà arí àbhùna p̀b̀ndà ino tò tíròrònga tó perè ní

dhòdhódhóngà tó ípìrǒngà, àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù Krístò mànà abádhí ùngbò ì dhu-otù ǒ.

7

*Ɔwútána tó ǒfò ǒ ka kí Kàgàwà-kàsù ònzi dhu
(Gàl 2.19-20)*

¹ Àbanǎnzó, nyí nyùni wà yà fùkù ma múnɔna dhu, iwà nyí nyùni Ɔyátá dhu-okú dò rò. Ɔyátá arí'ì ɔbi nà ìndrù dǒ yà àdì ndi ale àdì nyìkpóna nà ònà kàsùmì ǒ tí. ² Atdí ndi dhu tó ǒfò ní, iwà àrà amba-bvù tsibhále ní umbátá tó Ɔyátá nùtsi wà pbìndà ípìrǒngà ǒ pbìndà kpatsibhále nà yà àdì ndi kpatsibhále àdì nyìkpóna nà ònà kàsùmì ǒ. Pbétù, ndi kàbhà kpatsibhále náapé òvè, ní íyàdhíyà rǐ'ì mbǎ tdítǒ wò ndi nùtsi ndi kpatsibhále nà Ɔyátá-tsinǎ. ³ Nírò, kǎpé àrà amba-bvù ngǎtsi ale bhà, àdì pbìndà kpatsibhále àdì nyìkpóna nà ònà kàsùmì ǒ, ní ka kí kòzù rǐ'ì múnɔnì nònzì ale tí. Pbétù, kàbhà kpatsibhále apé òvè, ní íyàdhíyà rǐ'ì mbǎ tdítǒ wò ndi nùtsi Ɔyátá-tsinǎ. Ndirò kà rǐ mbǎ àrà amba-bvù ngǎtsi kpatsibhále bhà, nózù ka kí nzi múnɔnì nònzì dhu tí. ⁴ Ní nyí mà àbanǎnzó, ndi dhu rǐ'ì ndi dhu bhěyi tí tikù ònǎ rò. Ɔyátá nàndà dhu nǐ, nyí nyúdà wà ɔve ònǎ atdíkpá Krístò mànà, ndi ɔve ràdù nyìndà Ɔyátá bhà ádrùngbǎnga tó ɔbi rǒ rò. Ndirò kòmbí, nyí ní ngǎtsi ale bhà ale. Ndi ale ní Krístò, yà ndi ìngbè ɔve-bvù rò ale. Àlě ní Krístò bhà ale nídhuní, àlě kádù Kàgàwà bhà kasu ònzi ribhò itse. ⁵ Obhó tí, angyè ǒfò ǒ àlě kí'ì ònà kàsùmì ǒ, Ɔyátá rǒzùna nzére dhu tí dhu ònzi ka kí dhu-atdyú náanzì kasu àlě-nyùtsi ndàbhù àlě àlě rònzì ì nzére dhu, yà àlě ùndà ràdù ɔve ò àlě-afí ònǎ rò dhu. ⁶ Angyi àlě kí'ì Ɔyátá bhà ìno tí. Pbétù, àlě kúdà wà ɔve ònǎ Krístò mànà, ndi dhu ràdù àlě nùwu Ɔyátá bhà ìno-kàsù ǒ rò. Ní kòmbí, àlě kí'ì ìnè àlě rònzì kasu Kàgàwà tò ɔwútána tó ǒfò ǒ, kàbhà Hìlǎ-Alafí bhà ùndata-tsinǎ, ìnzì ní angyè ǒfò yà ùtù tí Ɔyátá arí ìndrù ùtù nǐ ǒ.

*Nzérenga rǐ ndùnǐ Ɔyátá-otù ǒ dhu
(Ròm 3.19-20; 5.20; Gàl 3.21-22)*

⁷ Nírò àlě kí àdhu ùno? Ɔyátá tí nzérenga? Ìnzì akekpa màtì! Pbétù, nzérenga tí rǐ'ì dhu nábhù muni ní Ɔyátá. Obhó tí, ìnzá Ɔyátá áti dhu ràkǎ nzá ngǎtsi ale-fó rǐ'ì dhu ràtdù afínù nánǐ, ma múnɔyana nzi ngǎtsi ale-fó rǐ'ì dhu rǐ ale-afí àtdù dhu ràrǐ nzérenga ònzi ka kí dhu dhu. ⁸ Nzérenga abà otu ndi Ɔyátá-otù ǒ, ndàbhù ma mongò kóró nzére dhu-tidò-atdyú òhò. Obhó tí, ìmbǎ Ɔyátá na, nzérenga rǐ'ì àdhàdhì iwà ɔvè dhu bhěyi nyùdutsì. ⁹ Angyi, ìnzá ma

màpè Ƴyátá rǎnɔna dhu-tì ùnǐ mběyi rò, ma mongónà àdi akye. Pbétù, ma mitdègu kà-tì ùnǐ, ní nzérenge adù ide pǎna dǒ nyadutsi, ¹⁰ ndàdù òngo ànyàdu nòtdì ove tò dhu tí. Ndi dhu bhěyi ní ndi, Ƴyátá, yà ìndrù àbhǔ àmbènà rǎbà ìpírɔnga dhu, náadù ìbhònà idù dhu ní afidu ònǎ rò ma mǒvè dhu. ¹¹ Obhó tí, nzérenge náabà otu Ƴyátá-otù ǒ ndùtrǎ ma, ndi dhu ràdù mabhǔ mǒvè afidu ònǎ rò. ¹² Kùtsa ma mí dòná rò nǐ, ma mátina: Ƴyátá ní ìlǐlǎ dhu, ndirò kà rǎvina àlě rònzì dhu ní ìlǐlǎ dhu, obhónánga tó dhu, ndirò idzì dhu. ¹³ Nírò, wò dhu t'átina wò ndi idzì dhu, Ƴyátá, rahò ndi ma? Inzǐ ní ndi dhu bhěyi! Pbétù, ima nahò ní nzérenge, ndidyì wò ndi idzì dhu ndòhò ma nǐ. Ní ndi Ƴyátá-otù ǒ nga ní ndi nzérenge níitè ndi nzérenge nyú tí nǐ.

Nzére dhu mà idzì dhu mànà rǐ anya ònzi ale-nyutsi dhu

¹⁴ Obhó tí, àlě kùni wà dhu Ƴyátá nàndà dhu nǐ, ìlǐlǎ-Alafí rǐbhò ndi ka àlě tò. Pbétù imá na, ma ní ìndrù, yà iwà ka kábhu kodzì rǐ'ì nzérenge tó ìno tí ale. ¹⁵ Obhó tí, yà ma mǒnzina dhu náarí nzǐ dùdu àlě: yà ma mòzè mǒnzì dhu nǒnzì ma marí nzǐ àdù, pbétù yà ma mǒndrò dhu ní ndi ma marádù ònzìnà. ¹⁶ Ma mǔni wà dhu yà ma mǒnzina dhu rǎrǐ nzére dhu. Ní ndi dhu ìtè dhu iwà ma rà'ù Ƴyátá ùnò dhu idzì dhu tí. ¹⁷ Nírò kòmbí, ìnzǐ ní ima ndi ma mí ndi dhu ònzi, pbétù kònzì rǐ ní yà nyadutsi rǐ'ì nzérenge. ¹⁸ Obhó tí, ma mǔni wà dhu idzì dhu rǎrǐ'ì mbǎ nyadutsi. Kà-tì ní, ìndrù tó pbàkà ófò ǒ, atdyúdu rǐ'ì ìnè mǒnzì idzì dhu, pbétù ndi dhu ònzi ma mí nǐ obi rǐ'ì mbǎ. ¹⁹ Obhó tí, ma marí nzǐ yà ma mòzè mǒnzì idzì dhu ònzi, pbétù ma marádù ònzìnà ní nzére dhu yà ìnzá ma mǒzè mǒnzì. ²⁰ Nírò, dhu apé ì'ì ma marí yà ìnzá ma mòzè mǒnzì dhu ònzi dhu tí, ní ìnzǐ ní ima ndi ndi dhu ònzi ma marí, pbétù kònzì arí ní yà nyadutsi rǐ'ì nzérenge.

²¹ Nírò, ma mòsù wà nyadutsi arí ndònzì dhu. Ndi dhu ní: yà ma mòzè mǒnzì idzì dhu ònǎ kàsùmì ǒ, ma marádù ònzìnà ní nzére dhu. ²² Afidu ònǎ rò, idhèdu nǐka ní Kàgàwà bhà Ƴyátá, ²³ pbétù nyadutsi, ma mìnè nzérenge rǐbhòna ngǎtsi obi ndùgye rǐ ndi afidu ǒ rǐ'ì idzì irèta tó obi nà ró. Ndi dhu ònzì ma mí'ì yà nyadutsinǎ rò rǐ kasu ònzi ndi nzérenge bhà obi tó imbitále tí. ²⁴ Ma mí'ì àpbè ǒ! Ní ádhi pbá ale ndi migǔ rǐ yà ove ǒ rǐ munda ale-ngbò-fó rò? ²⁵ Ilèta àkǎ mabhǔ Kàgàwà tò! Ka ní ndi migǔ rǐ àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò-otù ǒ!

Nírò, pbàkà irèta ònǎ rò, ima ní Kàgàwà bhà Ƴyátá tó ìno, pbétù ìndrù tó pbàkà ófò ǒ, ima ní nzérenge bhà obi tó ìno.

8

Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí-otù ǒ tí ka kádù kà-nyìkpó nǒfò dhu ònzì dhu

¹ Nírò kòmbí, yà Yèsù Krístò nà ì nùngbò ale dǒ Kàgàwà rǐ nǐ anya òtdì akekpá màtí. ² Obhó tí, Yèsù Krístò nà àlě kúngbò ale rò, àlě kí'ì Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí bhà obi-tsinà. Ndi Hlǎ-Alafí ní ndi àlě nukolo nzérenga mà ɔve mànà tó obi ǒ rò, ndàdù ípìrǒnga-ɔwátá níbhò àlě tò. ³ Músà bhà Ʋyátá tò ndi dhu akána nǐ, àlě tó ale-ngbò tó ǒfò tó ivívinga núutò kà-tsù ìnzì rǒnzì ndi dhu dhu-okú dò rò*. Pbétù, Kàgàwà ní ndi adù kònzì. Kívi Idhùnà àlě tó ale-ngbò tó ǒfò ǒ, ndíní àlě'ì nukolo tí nzérenga ǒ rò. Ndi Idhùnà bhà ɔve-otù ǒ ní ndi kàtdì nzérenga-ànyà. ⁴ Kǎnzì dhu ndi dhu bhěyi, ndíní ndabhù tí Ʋyátá ònzì obhónánga rākǎ àlě-nyutsì. Àlě'ì ní nǐ yà ì òzè dhu bhěyi arí 'ùnda ìtírò ale, pbétù àlě'ì ní Hlǎ-Alafí arí ùndana ale. ⁵ Obhó tí, wò ì òzè dhu bhěyi arí 'ùnda ìtírò ale náarí afíya itù ì í atdyúya òho dhu nǐ. Pbétù, Hlǎ-Alafí náarúndana ale, náarí afíya itù ndi Hlǎ-Alafí òzè 'ònzì dhu nǐ. ⁶ Ale-ngbò rǐ atdyúya òho dhu nǐ ka kí ale-afí itù dhu náarí ìndrú ùnda ɔve ò. Pbétù, Hlǎ-Alafí òzè dhu nǐ ka kí ale-afí itù dhu náarí ìndrú ùnda ípìrǒnga mà màrùngà mànà ò. ⁷ Obhó tí, ale-ngbò rǐ atdyúya òho dhu átdù afíya ale ní Kàgàwà-rǒ òmvù. Obhó tí, abádhí nífu nzá kàbhà Ʋyátá, ndirò abádhí rǐ kifù dhu rǐ'ì odú nyá. ⁸ Ì òzè dhu bhěyi arí 'ùnda ìtírò ale rǐ Kàgàwà-idhè níká dhu rǐ'ì odú nyá.

⁹ Nyí'í na, nyí ní nǐ ngbǒya arúndana ale, pbétù nyúnda arí ní Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí, dhu apé ì'ì ndi Hlǎ-Alafí rǐ'ì nyukutsì dhu tí. Ndirò, ìmbǎ Krístò bhà ndi Hlǎ-Alafí náapé ì'ì nyukutsì, ní nyí ní nǐ kàbhà ale. ¹⁰ Pbétù, dhu apé ì'ì Krístò rǐ'ì nyukutsì dhu tí, ní ngbǒku mà rǐ mbǎ òvè nzérenga-okú dò rò, ní nyí nyí ípìrǒnga àbà àbà Hlǎ-Alafí-otù ǒ, iwà Kàgàwà ózù nyí obhónángatále tí nyìkpóna ǒ dhu-okú dò rò. ¹¹ Yà Yèsù Krístò nabhù rìngbè ndi ɔve-bvù rò Kàgàwà ní bhà Hlǎ-Alafí náapé ì'ì nyukutsì, ní ndi Kàgàwà rǐ ípìrǒnga àbhù átò wò ɔve tó ngbǒku tò, yà nyukutsì rǐ'ì pbìndà Hlǎ-Alafí-otù ǒ.

¹² Nírò àbanǐzó, àlě kí'ì wànzá nà. Pbétù ndi wànzá ní nǐ ale-ngbò nàndà dhu tó, yà kǒzè dhu bhěyi àlě kádù òko nǐ wànzá. ¹³ Obhó tí, nyí nyapé òko nyǒnzì ale-ngbò òzè dhu, ní nyí nyádù ùve ùvè. Pbétù, nyí nyapé nyukutsì

* 8:3 8.3 Ngàtsi ǒfò ǒ ka kàmbèna kàno yà dhu bhěyi: ... àlě tó ale-ngbò tó ǒfò tó ivívinga núutò àlě-tsù ìnzì àlě rífù ndi Ʋyátá àkākǎ dhu bhěyi dhu-okú dò rò.

nzére m̀tso nókɔye ɛlɛ́lǎ Alafí bhà ɔbi nǐ, ní nyǐ nyádù dhòdhódhóngá tó ípìrɔ́ngá nábà àbà. ¹⁴ Obhó tí, kóró ale yà Kàgàwà bhà Alafí náarí ùndana ní Kàgàwà bhà inzo. ¹⁵ Yà nyǐ nyabà ɛlɛ́lǎ-Alafí ní nzi ino tí rí nyǎbhǔ nyòkò, ndirò ɔɔɔ nà rí nyǎbhǔ nyǐ'ì tdítdǔ Alafí. Pbétù, nyǐ nyabà ɛlɛ́lǎ-Alafí ní Kàgàwà bhà inzo nyú tí rí nyǔgèrè nyǔngò Alafí. Ndi Alafí ní ndi rí àlě àbhǔ àlě ràfà àlě, àlě ràti: «Àba, Àbadu!» ¹⁶ Ndi Alafí ndítírò ní ndi rí dhu ìtè kpangba àlě-afí ò àlě ràrǐ Kàgàwà bhà inzo. ¹⁷ Ndirò àlě kapé ì'ì Kàgàwà bhà inzo tí, ní àlě ní'iya kàbhà dhu-kàmǎ. Àlě ní'iya Kàgàwà bhà dhu kàmǎ atdíkpá Krístò mànà. Obhó tí, dhu apé ì'ì atdíkpá àlě kí àpbè àbà Krístò mànà dhu tí, ní àlě kí'iya ngari nà átò kàbhà ádr̀ngbǎngá tó awáwù ò.

*Kàgàwà náabh̀ya pb̀ndà inzo
ròtsù pb̀ndà ádr̀ngbǎngá tó awáwù ò dhu*

¹⁸ Ndirò ma màla dhu, yà kòmbí àlě kábàna àpbè ní ràkǎ nzá kudhe yà Kàgàwà udhé àlě tó ádr̀ngbǎngá tó awáwù nà. ¹⁹ Obhó tí, yà Kàgàwà anzì kóró dhu-tsí rǔdɔna atdyúya nyú nà dhu ní Kàgàwà rǐ pb̀ndà inzo tí rǐ'ì ale ìtè ònà kàsùmì. ²⁰ Ròpè ndì mùhàngú ò rò, yà Kàgàwà abhòlò kóró dhu-tsí-ànyǎ kǎtdì wà ìmbǎ rǐ'ì yà ì akána ì'ì nà ɔbi nà, 'ònzì ì àkǎnà 'ònzì dhu*. Ìnzǐ ní ì dhu-tsí ì ndi dhu nazè, pbétù Kàgàwà ní ndi ka nazè rǐ'ì ndi dhu bhéyi. Pbétù ì dhu-tsí rǔdɔna r̀nzì ndì dhu rǐ'ì inè. ²¹ Obhó tí, Kàgàwà udhé wà yà ndì ndabhòlò kóró dhu-tsí àbhǔ ndì ndí r̀vò yà abádhí arí'ì tsinanǎ ádr̀ngbǎngá tó ɔbi yà dhu ìnzǎ arí ò rò ònà kàsùmì. Ndi dhu bhéyi ní ndi ì dhu-tsí núugèrèya ì, 'òngò ɔwútána tí, 'àdù ì'ì ngari nà Kàgàwà bhà inzo tó ádr̀ngbǎngá tó awáwù ò. ²² Obhó tí, àlě k̀ni wà dhu ì dhu-tsí rarí tagà ònzi kòmbí, 'àdù àmbe àpbè àbà dǔ àdhàdhì ndùgu rí tsìbhále náarí àpbè àbà dhu bhéyi. ²³ Pbétù, ìnzǐ ní Kàgàwà abhòlò kǔkò dhu-tsí kèlě ì ndi tagà ònzi arí. Àlě mà àlě karí tagà ònzi átò àlě-nyutsi, àzèmbè àlě kí dhu òɔɔ Kàgàwà r̀tè àlě pb̀ndà inzo nyú tí, ndàdù àlě-ngbò ùgèrè r̀ngò ɔwútána tó ale-ngbò, yà ìnzǐ rádù òvè tí r̀rò. Ì dhu òɔɔ àlě kí ònanǎ, àlě kábà wà Kàgàwà bhà ɛlɛ́lǎ-Alafí rǐ'ì yà kǎkò f̀ndá làkǎ àlě tó perè nzínzi ò wemberè tó perè tí. ²⁴ Obhó tí, Kàgàwà ígǔ wà àlě, ndirò àlě kà'ù wà dhu ìbho kà rarí kóró dhu yà ndì ndakò f̀ndá làkǎ àlě tó ìbho àlě tó. Àlě kapé yà àlě tó kǎkò f̀ndá làkǎ dhu àlǎ, ní àlě kòdɔna àlě ràbà tdítdǔ dhu rǐ'ì mbǎ. Àzèmbè àlǎ ka kálana ale-nyìkpó nǐ dhu nódò ka tí àdù òɔɔ ndínǐ ka kabá tí? ²⁵ Pbétù, àlě

* 8:20 8.20 ɔpt 3.17-19

kapé inzá àlě kàpè àlǎna dhu òdò àlě ràbà, ní àlě kádù ndi dhu òdò àlě ràbà àlě-afí àlě kòtù rò.

²⁶ Ndi dhu bhěyi tí, Kàgàwà bhà Ɔlǎlǎ-Alafí rí àlě dzùnà ònzi àlě tó ivívinga ǒ, inzá àlě kùni itsòta àkǎkǎ dhu bhěyi nídhuní. Pbétù, ndi Ɔlǎlǎ-Alafí ndítírò rí ndítsò òhùna Kàgàwà-rǒ àlě-okú dò rò, yà ìnzí ka kádù àwenà ale-tsù ǒ ófò ǒ. ²⁷ Ndirò Kàgàwà yà àlě-afí ò dhu àlǎ arí ale, núni wà pbìndà Ɔlǎlǎ-Alafí òzè ndònzì fóná dhu. Obhó tí, ndi Alafí arí ndítsò Kàgàwà bhà ale dǒ Kàgàwà nyú nózè ka dhu bhěyi. ²⁸ Ndirò, àlě kùni wà dhu, Kàgàwà rarí kóró dhu-tsí àbhù rìbhò ídzinga ndi nózè ale tò. Ɔ ale ní yà kúnzi yà ndi nyú ndi ndudhé ka dhu bhěyi ale. ²⁹ Obhó tí, Kàgàwà avò i ale angyangyi, ndàdù dhu ùdhe átò ndíní ndi ndabhùya tí abádhí rǒfò ì Idhùnà nà. Ndi dhu bhěyi ní ndi, ndi kà t'Ídhùnà náadùya ìì sengba tí kóró adóna tò. ³⁰ Ndirò, i ale yà Kàgàwà avò angyangyi, ní kúnzi átò. Kǒkò kúnzi ale kǎzù átò obhónángatále tí. Ndirò, kǒkò i obhónángatále tí kǎzù ale tò kǎkò wà làkà, ndi rabhùya abádhí ròtsù átò pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù ò.

Kàgàwà ózè àlě nǐ àzè rǒ rò rí àlě ìndà atdí dhu mà rǐì mbǎ dhu

³¹ Nírò, ádhu ndi àlě kǎkǎ àlě rùnò wò dhu-dzidǒ? Kàgàwà apé ìì àlě-tí'òná rò, ní ádhi ndi àlě rǒ òmvù tí rádù ìì? ³² Ábadhi níwá nzá Idhùnà nyú mà, pbétù kǐpfo ka rìrà òvè àlě-okú dò rò kóró. Ní kà rádù àdi ìngbà dhu bhěyi ìnzí ndìbhò kóró dhu àlě tò ndi Idhùnà màná? ³³ Ádhi pbá ale ndi Kàgàwà óvò fíndà ale nóbhù rádù? Ɔmbǎ rǐì atdí màtí! Obhó tí, Kàgàwà nyú ndítírò nózù wà abádhí obhónángatále tí. ³⁴ Ádhi pbá ale ndi anya òtdì rádù abádhí dǒ? Ɔmbǎ rǐì atdí màtí! Obhó tí, Yèsù Krístò náavè abádhí-okú dò rò, ndirò ròsè ndi dhu dónǎ, kádù ndìngbè ɔve-bvù rò. Ka ní ndi àdi kòmbí Kàgàwà bhà fangà dónǎ rò, ndàmbe ndítsò dǒ àlě-dǒ. ³⁵ Ádhu ndi àlě ìndà rádù Krístò ózè àlě nǐ àzè rǒ rò? Tí àpbè, tí izu, tí avuta, tí àwù, tí ìmbǎ àfóna ka kí mberù rǐì dhu, tí arita, ndirò tí ɔve? ³⁶ Ádhàdhi Ɔlǎlǎ Andítá rǒvona dhu bhěyi:

«Okúnù dò rò, ka karí mǎpà kokyè mǎ bílinganà Kàgàwà.

Ka karí mǒzù àzèná ka kówu tàrà bhěyi*.» ³⁷ Pbétù kóró kǒkò dhu ǒ, àlě kábà mùlè mà atdí dǒ wò ndi àlě nózè Krístò-otù ǒ. ³⁸ Obhó tí, ma mà'ù wà dhu, ìnzí atdí dhu mà rǎràdù àlě ìndà Kàgàwà ózè àlě nǐ àzè rǒ rò: ìmbǎ rǐì ɔve màtí, ìmbǎ rǐì ípìrǒnga màtí, ìmbǎ rǐì màlàyíkà màtí, ìmbǎ rǐì nzére-alafí màtí, ìmbǎ rǐì yà

* 8:36 8.36 Zàb 44.23

kòmbí rí'ì dhu màtí, ìmbă rí'ì ìrà rǐrà dhu màtí, ndirò ìmbă rí'ì ádrùngbǎnga tó obi nà arí'ì ale màtí. ³⁹ Ndi dhu bhěyi tí, ìmbă rí'ì òrù-akpà ǒ obi nà dhu màtí, ìmbă rí'ì yà adzi ǒ obi nà dhu màtí, ìmbă rí'ì Kàgàwà abhòlò kóró ngǔkpà dhu màtí, ní rǐ nzǐ àdù àlě ìndà yà Kàgàwà itè àlě tò Yèsù Krístò, àlě tó Ádrùngbǎle-otù ǒ àzè rǒ rò.

9

Pɔlò rǐ'ì izu nà ábhǒ Pbàìsràyélí nyú ná'ù nzá Yèsù Krístò dhu-okú dò rò dhu

¹ Krístò nà mǎ mùngbò mǎ dhu-okú dò rò, ma mí obhó dhu ɛ̀nɔ, ma mí nzǐ títò ɛ̀nɔ. Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí rǐ mǎnda nídhunǐ, afídu rǐ ndi dhu itè kpanjangba idù. ² Ma mòzè mǎndò dhu ní, afídu rǐrǐ'ì ádrùngbǎ izu nà ndirò ìnzǐ ríku àpbè nà. ³ Ma mǎmbènà òzèna dhu ní mí'ì Kàgàwà ófù ale tí ndirò Krístò-rǒ rò ndi nínà ale tí, àbanǐnzo, kǎkà atdí rùgànda tí mǎ mí'ì mǎnà tó ngari ǒ, ndi dhu bhěyi ma mǎnzǐ dhu dhu rǎdù abádhi igrú nánǐ. ⁴ I àbanǐnzo ní Pbàìsràyélí, yà Kàgàwà náavò rǐ'ì pbìndà inzo tí. Kǐtè pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù abádhi tò, kǎnzǐ ungbòta tó làkà abádhi t'ábhúna mǎnà, kǎbhù Ƴyátá abádhi tò Músà-otù ǒ, kǐtè ndùle abádhi rǎdù tí dhu abádhi tò, ndirò kǎkò ábhǒ dhu tó làkà abádhi tò. ⁵ Abádhi ní àlě t'ábhúnanzinzi tó pbàdzukuru, ndirò Krístò ka kugu ale-ngbò tó ǒfò ǒ abádhi-dhú nzinzi ǒ. Ndi Krístò ní ndi Kàgàwà yà kóró dhu dǒ arí'ì ale. Kǎkà kilè dhòdhóhonganà! Àmìnà.

⁶ Ma màtí nzá Kàgàwà akò làkà rǎkǎ nzá. Obhó tí, ìnzǐ ní kóró ale yà Pbàìsràyélí ò rò úvò ndi obhóná Pbàìsràyélí, ⁷ ndirò ìnzǐ ní Àbràhamù-dhú ò rò úvò ale kóró i obhóná Àbràhamù bhà inzo. Obhó tí, Kàgàwà akò làkà Àbràhamù tò, ndàti: «Ìsakà-otù ǒ nga ní ndi nyi nyabáya pbùkù dhu tí ka kózùna pbàdzukuru ní*.» ⁸ Kà-tì ní, ìnzǐ ní kǒkò ka kugu àdhàdhì ìndrù ɛ̀gu ka karí dhu bhěyi nzónzo i ka kózùna rǐ'ì Kàgàwà bhà inzo tí, pbétù kǒkò ka kugu Kàgàwà akò làkà-otù ǒ nzónzo ní i ka kòzù rǐ'ì kàbhà obhóná pbàdzukuru tí. ⁹ Yàrí ní ndi Kàgàwà akò làkà, ndàti: «Yà dhu bhěyi kàsùmì ǒ, ma mírà tdítǒ, ní Sàrà rǐ kpatsìbhá ngbángba núgu*.»

¹⁰ Ndirò, ì'ì rǐ'ì ní nzǐ wò dhu kèlě. Rùbhekà rǐ'ì ìnè àtò. Ƴyàdhiyà núgu óyǒ ozó-nzo Ƴsawè mà Yàkòbhò nà, atdí àba, àlě t'ábhúnà Ìsakà tò. ¹¹ Pbétù, ìnzá ka kàpè i nzónzo mà núgu rórò, ndirò ìnzá i nzónzo àpè atdí ídzì dhu mà ndirò atdí nzére dhu mà nónzi rórò, ndí'ì Kàgàwà udhé dhu

* 9:7 9.7 Ƴpt 21.12 * 9:9 9.9 Ƴpt 18.10-14

náaká tí, àdhàdhì kǎrí dhu òvò òná ófò ǒ, ¹² ndi ófò ni inzá nga nàndà ìndrũ-kàsũ nà, pbétù kàndà nga yà ìndrũ nunzi Kàgàwà-afí òzè dhu kèlě nà. Ní Kàgàwà avò dhu Rùbhèkà tò ndàti: «Ádrùngbǎ-ingba nóonziya kasu olù-ingba tò*.» ¹³ ǪlǪlǪ Andítá rǐ dhu òvò, ndàti: «Ma mózè Yàkòbhò, madù Èsawù nóndrò*.»

Kàgàwà arí dhu ònzi ndì ndòzè dhu bhěyi pbìndà ale nǐ dhu

¹⁴ Nírò, ádhu àlě kàkǎ àlě rùnò? Tí ìnzǐ Kàgàwà rarí obhónánga ònzi? Ìnzǐ akekpá màtí! ¹⁵ Obhó tí, kǎvò dhu Músà tò, ndàti: «Ma mí izu àbà ònǎ ní ma mòzè mabà izu ònǎ ale, ndirò ma mí ídzìnga ònzi fǐndà ní ma mòzè mǎnzǐ ídzìnga fǐndà ale*.» ¹⁶ Nírò, Kàgàwà bhà ídzìnga nándà nzá nga ìndrũ òzè dhu nà ndirò ndi ale rǎnzina dhu nà, pbétù kàndà nga kà rǐ izu àbà ìndrũ dǒ dhu nà. ¹⁷ ǪlǪlǪ Andítá ò, Kàgàwà rǐ dhu òvò Mísrì tó pbirì ǒ ádrùngbǎ kamà tò, ndàti: «Ma mídì nyi nyi'ì ádrùngbǎ kamà tí, ndínǐ ma mìtè tí pbàkà ádrùngbǎnga tó ɔbi otùnũ ǒ, ndirò ndínǐ ìndrũ igá tí ɔvòdu yà adzi ǒ kóró ngari ònǎ*.» ¹⁸ Nírò, Kàgàwà arí izu àbà ndì ndòzè ndàbà izu ònǎ ale-dǒ, ndirò kǎrí ndì ndòzè afina rò'ò odú ale-afí àbhù rò'ò odú.

¹⁹ Wò dhu bhěyi Kàgàwà arí dhu ònzi rò, nyi nyínè nyati ima nǐ: «Ádhu Kàgàwà rǎrè nǐ ìndrũ dǒ tdítǒ okúna dò rò? Atdí ale mà tí'ì ìnè ndùwu kà-afí òzè ndònzǐ dhu?» ²⁰ Ní kòmbí, inyi ní àdhi ndínǐ nyi nyagò tí nyi Kàgàwà nà? Adzi nǐ ka kòbhòlò wìtù tí àdù àtìnǎ àtì ndì nóbhòlò ale nǐ: «Ádhu nyi nyòbhòlò ima wò dhu bhěyi nǐ?» ²¹ Ǫtǎ ɔrũ arí ale tí nzi àdù ndì ndòzè ndònzǐ dhu ònzi pbìndà anzi nǐ? Ndi atdí anzi-adì nǐ tí, kà tí nzi àdù ifuta nà àkǎ wìtù òbhòlò, ndàdù yà bilínganà ka karí ngbǒya òko wìtù òbhòlò átò?

²² Ndi dhu bhěyi tí, Kàgàwà rǐ'ì ìnè ndònzǐ dhu ndì ndòzè dhu bhěyi pbìndà ale nǐ. Kǎzè ndìtè pbìndà nàwí yà àkǎkǎnà ndìtǐ ànyǎya ale tò, ndínǐ pbìndà ádrùngbǎnga tó ɔbi nitè tí. Pbétù kǎdù i ale tó dhu-dzi òndù atdíǒ. ²³ Kǎzè átò ndìtè pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù tó ábhǒnga yà izu ndì ndàbà dòyá ale tò. I ale kǎbhòlò angyangyi ndínǐ otsúya tí ndi pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù ò. ²⁴ I ale ní àlě'ì. Kùnzǐ nzá àlě Pbàyàhúdì nzínzi ǒ rò tí, pbétù kùnzǐ àlě ìnzǐ ní Pbàyàhúdì nzínzi ǒ rò átò. ²⁵ Ndi dhu rǐ'ì àdhàdhì yà nabì ɔseyà bhà bhùkù ò Kàgàwà avò dhu bhěyi. Kǎti:

«Ìmbǎ i'ì pbàkà ale tí ale
ní ma manziya <Pbàkà Ale> tí.

Yà inzá ma matì atdíǒ ma mózè dhu tí ale,

ní ma manziya <Atdídǒ ma mózè Ale> tí*.

²⁶ Ndirò abádhí tò ka kavò dhu òná rò ngari, kati: <Nyí ní nǚ pbàkà ale,>

ní ǒ rò ka kanziya abádhí Kàgàwà, yà Ípirǒnga nà arí'í ale bhà Inzo tí* .»

²⁷ Nabì Ìsayǎ na náavò dhu k pangba Pbàìsràyélí-okú dò rò, ndàti: «Ìmbǎ Pbàìsràyélí àmbènà ì'ì abho àdhàdhì ádrùngbǎ rèrù-bidǒ ɔsɔkpó bhèyi mǎtí, ní ngúfe ale kèlè abádhí nzínzì ǒ rǐ ndi ùgu. ²⁸ Obhó tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà rǐ yà adzi ǒ ale-ànyǎ itdì àkàkǎ dhu bhèyi, yà ndi nyú ndi ndunɔ ka dhu bhèyi, ndirò kà rǐ ndi dhu ònzi inzà ndi ndòdò nga ádzì rórò* .» ²⁹ Ndirò ndi nabì Ìsayà náavò dhu angyinǎ rò átò ndàti:

«Ìnzì Kàgàwà, yà kóró dhu dǒ arí'í obi nà ale nígǔyana gukyè àlè-dhú nzínzì ǒ atdídhená ale àlè tò, ní àlè kúliyana àlè Sòdòmò mà Gòmòrà nà tó kigò ǒ bhà, yà kǎtdì tsèya bhèyi* .»

Krístò ní yà ìndrǔ-pfò ùbě arí bhalabhala tó odu dhu

³⁰ Nírò, ádhu ndi àlè kàkǎ àlè rùnò? Inzì ní Pbàìsràyélí yà inzà dhu nanè Kàgàwà ròzù ì obhónángatále tí ale, ní kòzù wà obhónángatále tí a'uta-otù ǒ. ³¹ Pbétù Pbàìsràyélí, yà Hyátá t'ífuta-otù ǒ Kàgàwà rǐ 'òzù obhónángatále tí dhu ònè rǒ ubhínà ale, náawù nzà ùvò ndi bhèyi ka rǐ 'òzù dhu ò. ³² Ádhu-okú dò rò? Abádhí anè nzà ndi obhónángà a'uta-otù ǒ, pbétù abádhí anè ka yà ì ónzina kasu-otù ǒ dhu-okú dò rò. Abádhí-pfò onzi abè wò ìndrǔ-pfò àbhǔ arí onzi ròbè odu rǒ, ³³ àdhàdhì Kàgàwà rǔnɔna Ìlǐlá Andítá ò dhu bhèyi.

Kà rǎtina:

«Kànì ma mìlì ìndrǔ-pfò ùbě rí odu Sàyuni tó pbìrì dǒ.

Ka ní ìndrǔ àbhǔ rǐ rǎwà ì bhalabhala tó odu.

Pbétù, kà'u rǐ ale-nyì rǐ nǚ ìwǎ* .»

10

Pbàìsràyélí núvǒ ì ìnzì 'ùngu ìdzi otu dhu

¹ Àbanǐnzó, ma mí atdyúna òho dhu, ndirò ma mí mìtsò Kàgàwà-rǒ Pbàìsràyélí-okú dò rò ní dhu ní Kàgàwà rǎkǎ ndìgǔ abádhí. ² Obhó tí, ima ní yà ma múnɔna dhu tó ngàm̀bì: abádhí ní atdídǒ Kàgàwà nózè 'ìfu ale, pbétù ndi ìfuta náhu nzà obhóná inga t'únita ò rò. ³ Abádhí-dò álǔ nzà ìngbà dhu bhèyi mǎtí Kàgàwà arí ìndrǔ òzù obhónángatále tí dhu, 'àdù dhu ònè ìdì fíyó obhónángà ìtírò. Abádhí úvǒ ì

* 9:25 9.25 ɔse 2.25 * 9:26 9.26 ɔse 2.1 * 9:28 9.28 Ìsa 10.22-23 * 9:29

9.29 ɔpt 19.23-28; Ìsa 1.9 * 9:33 9.33 Ìsa 8.14; 28.16

ìnzǐ 'ùngu obhónángatále tí Kàgàwà rǐ 'òzè òná otu. ⁴ Obhó tí, Krístò-otù ǒ, Ùyátá nárà àhɛ ndì ndàkǎnà ndàrà àhɛ ró, ndínǐ Krístò nà'ù ìngbatí ìlì ndì ale mà nózù Kàgàwà adù tí obhónángatále tí.

Ɔgù rǐ'ì yà Ádrùngbǎle Yèsù ná'ù ale tò kóró dhu

⁵ Yàrí ní Músà andí Ùyátá ìfǔ ka kí dhu-otù ǒ Kàgàwà rǐ ìndrǔ òzè obhónángatále tí dhu dǒ dhu. Kǎti: «Ùyátá únò dhu ìfǔ rí ale, ní rǎdù ípirǒnga àbà ndi Ùyátá-otù ǒ*.» ⁶ Pbétù, Kàgàwà rǐ ìndrǔ òzè obhónángatále tí a'uta-otù ǒ dhu rǐ mbǎ ì'ì obi tí ìndrǔ tò. Ìlǐlǎ Andítá ò ka kándí dhu ndi dhu dǒ kati, nyi rǎkǎ nzá nyati afínɛ ò: «Ádhi ndi òrù-akpà ò rúpo?» Ndi dhu nádù ì'ì àdhàdhì Krístò àbhǔ nyi nyí rìfò ányìrò dhu bhěyi dhu. ⁷ Ndirò, nyi nyàkǎ nzá nyati: «Ádhi ndi ɔve-bvù rófo?» Ndi dhu nádù ì'ì àdhàdhì Krístò àbhǔ nyi nyí rùpò ányì rò dhu bhěyi dhu. ⁸ Pbétù, yàrí ní ndi Ìlǐlǎ Andítá únò Kàgàwà rǐ ìndrǔ òzè obhónángatále tí a'uta-otù ǒ dhu dǒ dhu: «Kàgàwà bhà Ɔte rǐ'ì ìkyèrǒ tinú, kà rǐ'ì linú ndirò kà rǐ'ì afínɛ ǒ*.» Ndi Ɔte ní Krístò à'u ka kí dhu dǒ mà maróvɔna ìndrǔ tò Ɔte. ⁹ Nyi nyapé dhu ùnɔ kpangba tsùnu nyú nǐ nyati Yèsù rǎrǐ Ádrùngbǎle, nyadù dhu à'ù atdí afínɛ nyú nà iwà Kàgàwà rabhù ka rìngbè ndi ɔve-bvù rò, ní nyi nyádù ògù ògù. ¹⁰ Obhó tí, ìndrǔ apé Yèsù Krístò ná'u afína nyú ò rò, nózù Kàgàwà rǎdù obhónángatále tí. Ndirò, kǎpé ka ndi ndà'ù dhu ùnɔ kpangba tsùna nyú nǐ, ní Kàgàwà rǎdù kìgu ìgù. ¹¹ Obhó tí, Ìlǐlǎ Andítá rǎtina: «Ìngbatí ìlì ndi ale mà náapé kà'u, ní ndi ale rǐ nzǐ àdù dhu òzù ndàti, kòkórò ndi ra'u ka*.» ¹² Nírò Kàgàwà-ònzǐ, Pbàyàhúdì mà ìnzǐ ní Pbàyàhúdì mà nà nùdà ì nǐ dhu rǐ ìmbǎ ì'ì atdí màtí. Obhó tí, kóró ale rǐ'ì nà Ádrùngbǎle tí ale ní atdí ale kèlě, ndirò kǎrǐ ìdzinga ònzi kóró ale yà foná dhu nònzi tò. ¹³ Ìlǐlǎ Andítá rǐ dhu òvɔ, ndàti: «Ndi Ádrùngbǎle-rǒ ndi nìtsò ìngbatí ìlì ndi ale mà ní rǎdù ògù ògù*.»

¹⁴ Nírò, ìndrǔ rǎdù 'ìtsò ìngbà dhu bhěyi yà ìnzá ì á'ù Krístò-rǒ? Ndirò, abádhí rǎdù kà'ù ìngbà dhu bhěyi ìnzá ì àpè kàbhà màkǔrù ìrì rórò? Ndirò abádhí rǎdù kàbhà màkǔrù ìrì ìngbà dhu bhěyi ìmbǎ ndi dhu ùnɔ rí abádhí tò ale rǐ'ì rò? ¹⁵ Ndirò, ka kádù dhu ùnò abádhí tò ìngbà dhu bhěyi dhu apé ì'ì ìnzá ka kòvì ìndrǔ abádhí-ti'ò dhu tí? Ìlǐlǎ Andítá rǐ dhu òvɔ mběyi nyú ndàti: «Ìdzi Màkǔrù nà ríwu ale rǐwu dhu àlǎ ka kí dhu ní ìdzi dhu*.» ¹⁶ Pbétù,

* **10:5** 10.5 Law 18.5 * **10:8** 10.8 Tòr 30.12-14 * **10:11** 10.11 Ìsa 28.16

* **10:13** 10.13 Yòw 3.5 * **10:15** 10.15 Ìsa 52.7

kóró ale náa'u nzá ndi Ídzì Mákürù. Obhó tí, nabi Ìsayà náavò dhu ndàti: «Òo Ádrùngbálé, ádhi ndi mã múnɔna Ídzì Mákürù ná'ù?»^{*} 17 Ní ndi dhu bhèyi tí, ìndrù arí dhu à'u Ídzì Mákürù ì ìrì rò, ndirò ndi Ídzì Mákürù ní Krístò dǒ róte Ɔte.

18 Nírò ma mí dhu ìvǔ, mati: Pbàyàhúdì níri tí inzà ndi màkürù? Abádhí iri wà ka! Obhó tí, Hìlǎ Andítá rätina: «Mákürù nà ríwu ale-tù níri ndi kóró yà adzi ǒ, abádhí-òtè àrà àhɛ yà adzi ǒ kóró ngari ònǎ*.»

19 Ma mí dhu ìvǔ tdítǒ, mati: Ndi dhu alú tí obhó Pbàìsràyélí-dɔ? Kálú wà abádhí-dɔ. Obhó tí, Músà ní'ì ndi wemberè t'ále, yà Kàgàwà avò dhu otùna ǒ, ndàti:

«Ma mí nyǎbhǔ nyǎ'ì adha tó ale-afí nà yà ìmbǎ arí'ì pbàkà ale tí ale dǒ. Ma mí nyǎbhǔ nyǎkǒ yà inzà nga núni dhu tí nyǎ nyaróẏàna ale rǒ*.»

20 Nabi Ìsayà náavò Kàgàwà ùnò fíndà ìnzǐ ní Pbàyàhúdì dǒ dhu átò ɔbi nyú nà, ndàti:

«Ma mábà ma fíyò ale ní kǎkà ìnzǐ úbhì mɔnè rǒ ale, ma mítè ma fíyò ale ní kǎkà ìnzǐ úbhì dhu ònzǐ rǒ fudú ale*.»

21 Pbétù, Pbàìsràyélí-okú dò rò Kàgàwà rätina yà dhu bhèyi: «Bìlìnganà ma mǎrà otsúdu ìyì rǒ mambe ìnzǐ arí inga ìri, ndirò dòya ídzò ale ùnzǐ dǒ nǐ ndínǐ ingo tí tidu ò*.»

11

Kàgàwà náadhò nzá pbìndà ale Pbàìsràyélí dòtsí dhu

1 Nírò, ma mí dhu ìvǔ mati: Kàgàwà náadhò tí òdho pbìndà ale? Inzá akekpá màtí! Obhó tí, imá na, ima ní Mùìsràyeli, Àbràhamù bhà mùdzukuru, Bènyàminì bhà rùgànda. 2 Kàgàwà náadhò nzá pbìndà ale kǎkà angyinǎ rò ndi ndapì fíndà. Nyǎ nyèni tí nzá yà Hìlǎ Andítá náarúnɔna nabi Èliyà dǒ dhu? Pbàìsràyélí òbhɛ ndi ndi Kàgàwà-ònzǐ rò, kǎnɔ dhu ndàti: 3 «Ádrùngbálé, abádhí ókyè pbùkù pbànábí, 'àdù pbùkù màzàbáhú núgolo. Ní ima, ma mòdì atdí rò, ndirò abádhí rǐ mɔne ndínǐ ì oho tí ma*.»

4 Ní, ádhu Kàgàwà adù àdunà kà tò? Kǎdù dhu kà tò, ndàti: «Ma mòdò wà àrùbhù lufù ale idù. I ale ní kǎkà ì núyò ìnzǐ 'òkò ɔdyàya-dɔ Bǎlì tí kátina mǔngǔ-ngba-ònzǐ ale*.»

5 Ndi dhu bhèyi tí, indo màtí, ì núbhà ale-go rǐ'ì ìnè. I ale ní, yà Kàgàwà ópì fíndà pbìndà ídzìnga ǒ àdhàdhì afína nyú

* 10:16 10.16 Ìsa 53.1 * 10:18 10.18 Zàb 19.5 * 10:19 10.19 Tòr 32.21

* 10:20 10.20 Ìsa 65.1 * 10:21 10.21 Ìsa 65.2 * 11:3 11.3 1Ká 19.10,14

* 11:4 11.4 1Ká 19.18

nózè ka dhu bhěyi ale. ⁶ Ní, dhu apé ì'ì Kàgàwà ópì abádhí pbìndà ídzìnga-otù ǒ dhu tí, ní kǒpì nzá abádhí ónzì dhu-okú dò rò. Ndi dhu bhěyi kè'ì rò, kàbhà ídzìnga ní nzǐ àdù ì'ì ídzìnga.

⁷ Ní, ádhu olu? Pbàìsràyélí náabà tí nzá yà ì arónena Kàgàwà bhà ídzìnga? Ngúfe ale kèlě yà Kàgàwà ópì fìndà ní ì ka nabà. Pbétù ngǔkpà, kǎkà òdòdì, nábhù kǎdù róngò dòya ídzò ale tí. ⁸ Obhó tí, Ìlǐlǎ Andítá ò ka kandí dhu kati: «Kàgàwà abhù abádhí-afí róngò odú, ìnzǐ abádhí-nyìkpó ala tí nga, ìnzǐ abádhí-bì ràdù inga ìrì. Ní abádhí náarí'ì ìnè ndi dhu bhěyi tí indo màtí.» ⁹ Ádrùngbǎ kamà Dàwudi ràtina átò:

«Abádhí tó m̀hèndù àkǎ ndùgèrè ndì abádhí rǒ, ndòngò abádhí ǒtsi rí àdà tí, ndínǐ abádhí awá tí ì, 'àdù fìyó nzérenga tó perè nabà.

¹⁰ Abádhí-nyǐnga àkǎ ndùtì, ìnzǐ ràla nga, ndirò abádhí-adzíkpa àkǎ rùtdò ì bìlìnganà*.»

Pbàìsràyélí náadhò Krístò dhu náabhù ídzìnga yà adzi ǒ ngǔkpà ale tò dhu

¹¹ Nírò, ma mí dhu ìvũ mati: Pbàìsràyélí-pfò dhu ɔbè tí, ràrà àhù abádhí rǐ 'àwà dòtsí dhu ò? Ìnzá akekpa màtí! Pbétù, Pbàìsràyélí ódhò Krístò dhu-okú dò rò, ìnzǐ ní Pbàìsràyélí náabà ì úgu òná otu, ndínǐ ì Pbàìsràyélí ambè tí adhàya ònzì dǒ. ¹² Ní, dhu apé ì'ì Pbàìsràyélí tó afátá mà abádhí tó ivívinga mànà náabhù ídzìnga yà adzi ǒ ngǔkpà ale tò dhu tí, ní yà Kàgàwà únzì Pbàìsràyélí rǐ ògù tó otu nùngũ atdíddǒ rò, ndi ídzìnga náadùya tí mbǎ ì'ì abho nyú ròsè?

¹³ Kòmbí ma mí dhu ɔnɔ fǎkù ìnzǐ ní Pbàìsràyélí tírò. Ìma nyú, ìma ní ìnzǐ ní Pbàìsràyélí tó uvitatále. Ní ma mí mìlè ndi pbàkà kasu-okú dò rò. ¹⁴ Nírò, ma mí'ì ìnè mabhù fàkà pbìrì ǒ bhà nyú rònzì ngǔkpà pbìrì ǒ ale-adhà, ingó ma maraya tí abádhí nzínzì ǒ atdídhena ale mà nígu. ¹⁵ Obhó tí, dhu apé ì'ì Kàgàwà ódhò Pbàìsràyélí dhu níbhò ungbòta Kàgàwà mà nzínzì ǒ yà adzi ǒ ngǔkpà ale mànà dhu tí, ní Kàgàwà à'ù Pbàìsràyélí tdítddǒ dhu tí mbǎ àdù ì'ì àdhàdhì abádhí, kǎkà iwà ɔvè ale bhěyi ì'ì ale, nabà ìpìrǒnga tdítddǒ dhu bhěyi?

Pòlò rǐ óyǒ ófò ìbho Pbàìsràyélí mà abhúya-nzìnzì mànà dǒ dhu

¹⁶ Ɔbhòlò ka kòbhòlò mùgati-dòkpa* nábhù ka kapé perè tí Kàgàwà tò, ní ndì nùbhà gòna nádù ì'ì kàbhà átò. Ndirò,

* 11:10 11.10 Zàb 69.23-24 * 11:16 11.16 Ɔzt 15.19-21

Pbàìsràyélí rǐ'ì àdhàdhì òzò tí Kàgàwà azò mìzèyìtunì-kpa bhěyi. Ní, ndì mìzèyìtunì-kpa-vé náapé ì'ì kàbhà dhu tí, ní ndì mìzèyìtunì-kpa-ɔpbí nádù ì'ì kàbhà átò. ¹⁷ Ní, Kàgàwà ú'a ndì mìzèyìtunì-kpa-ɔpbí-ròrò, ndàdù nyǐ, ìnzǐ ní Pbàìsràyélí, yà irí ǒ arí ìnga mìzèyìtunì-kpa-ɔpbí núpba ndùtsì kòkò ù'á ndì ndù'a mìzèyìtunì-kpa-ɔpbí tó ngari ǒ. Ní kòmbí nyǐ, ìnzǐ ní Pbàìsràyélí tírò, nyǐ nyarí Pbàìsràyélí náabà ídzìnga àbà átò, àdhàdhì irí ǒ mìzèyìtunì-ɔpbí náarí yà òzò tí Kàgàwà azò mìzèyìtunì-kpa-vé ò rò ráhu idha nómuvù átò dhu bhěyi. ¹⁸ Nírò, nyǐ nyàkǎ nzá nyǒnzǐ kǎkà ù'á Kàgàwà ú'a mìzèyìtunì-ɔpbí gàyà. Nyǐ nyí mbǎ nyǐ nyí nyoyò okúna dò rò dhu nà. Obhó tí, ìnzǐ ní nyǐ ndì nyǐ nyarí ɔbi àbhǔ ndì mìzèyìtunì-vé* tò, pbétù kǎ-vé náarí ndì ɔbi àbhǔ fùkù.

¹⁹ Nyǐ nyí'ì ìnè nyǎti ma nǐ: kòrí mìzèyìtunì-kpa-ɔpbí ka ku'a, ndínǐ mǎ, mǎ mabá tí ngari aríya dǒ. ²⁰ Ní, nyǐ nyànò obhó dhu. Ka ku'a abádhí, abádhí uvó ì ìnzǐ ì a'u tí dhu dhu-okú dò rò. Ndirò nyǐ, nyǐ nyí'ì ìnè pòtsó nyǐ nyùpbǎ nyǐ ndì itsu rǒ ró, a'uta nà nyǐ nyí'ì dhu-okú dò rò. Ní kòmbí, nyǐ nyàkǎ nzá nyǒyò nyǐ, pbétù nyǐ nyàkǎ nyǎndà nga mbéyi! ²¹ Obhó tí, dhu apé ì'ì ìnzá Kàgàwà ubhà kòrí itsu-ɔpbí-ayí, róngò àmbe ò'ò dǒ dhu tí, ní kǎdùya nyùbhà ìngbà dhu bhěyi? ²² Nírò, nyìrè pé nga Kàgàwà bhà ídzìnga dǒ, ndirò nyìrè pé nga kàbhà nàwí dǒ átò. Àbadhi ní pbìndà nàwí ìtè arí kǎkà ì núvò ìnzǐ 'à'ù ndì ale-okú dò rò ale. Pbétù, ka nádù ì'ì ídzì ale fùkù, kàbhà ídzìnga ǒ nyǐ nyòkò rò. Ìmbǎ kǐ'ì ndì dhu bhěyi rò, ní nyǐ nyú mà kǔ'aya nyǐ átò. ²³ Ndirò, Pbàìsràyélí na náapé 'ùgèrè, 'à'ù Kàgàwà tdítǒ, ní kà rǐ ìnè ndùpbǎ abádhí tdítǒ, ndùtsì yà abádhí ì'ì ɔyá fíyò ngari ǒ. Obhó tí, Kàgàwà rǐ'ì ìnè ndùpbǎ abádhí, ndùtsì tdítǒ. ²⁴ Nyǐ, ìnzǐ ní Pbàìsràyélí tírò, nyǐ nyí'ì àdhàdhì irí ǒ mìzèyìtunì-ɔpbí, yà Kàgàwà ú'à ndàdù àpbanà, ndùtsì yà òzò tí ndì ndazò mìzèyìtunì-kpa rǒ bhěyi, ìnzǐ ní yà mùhàngú ò rò ka karí kòzò ònà ófò ǒ. Pbétù, Pbàìsràyélí rǐ'ì àdhàdhì wò ndì òzò tí Kàgàwà azò mìzèyìtunì-kpa bhěyi. Ní dhu rǐ ìmbǎ ì'ì odú Kàgàwà tò, ndùpbǎ yà ù'á ndì ndú'a ndì mìzèyìtunì rǒ rò ɔpbína, ndàdù ùtsìnà kà-rǒ tdítǒ.

*Kàgàwà rǐ'ì izu tó afina nà
Pbàìsràyélí mà ìnzǐ ní Pbàìsràyélí mànà dǒ dhu*

²⁵ Àbanǐnzó, ma mòzè nzá nyòkò ìnzǐ nyǎni yà órù ò ongónà àdi dhu, akye nyǐ nyozúna nyǐ atdíǒ ìnga núnì ale tí nǐ. Ndi dhu yà órù ò ongónà àdi ní yàrí: atdíǒhená

* **11:18** 11.18 Mizèyìtunì-kpa-vé tí ka kátina iró ní Pbàìsràyélí t'ábhúna-nzìnzì.

Pbàìsràyélí nókoya affiya rɔngò ò'ò odú, ràrà àhɛ yà Kàgàwà únzì ìnzì ní Pbàìsràyélí rí ògù-otù ùngǔ atdíǎ dhu ò. ²⁶ Nírò ní ndi Ìsràyeli tó pbìrì ò ábhò ale núgùya àdhàdhì yà ǼlǼ Andítá ò Kàgàwà rǔvɔna dhu bhèyi, ndàti: «Ʋwutaba rí ndìto Sàyuni tó pbìrì dǎ.

Kàrì nzére dhu ìto Yàkòbhò bhà pbàdzukuru nzínzì ò rò.

²⁷ Wòrí ní ndi yà abádhí mànà mǎ mungbòya mǎ nǎ ungbòta,

abádhí tó nzérenga núba ma mí abádhí tò òná kàsùmì ò* .»

²⁸ Ídzi Màkùrù Pbàìsràyélí òdhò dhu ka kàndà rò, abádhí ní Kàgàwà rǔ òmvù, ndi dhu ràdù ì'ì mǔgàsù tí fùkù. Pbétù, Kàgàwà avò abádhí fíndà dhu ka kàndà rò, abádhí ní atdíǎ Kàgàwà ózè abhúya-okú dò rò ale. ²⁹ Obhó tí, Kàgàwà náarí nzì ìndrù tò ndi ndàbhɛ perè àkǒ ndi ale-fó rò. Ndirò, kǎrì nzì fíndà ndi ndóvò ale òdhò. ³⁰ Angyi nyǎ, ìnzì ní Pbàìsràyélí tírò, nyǎ nyuvó nyǎ ìnzì nyǎrì Kàgàwà-tsù dhu, pbétù kòmbí, kùbà dhu fùkù Pbàìsràyélí úvò ì ìnzì 'ìrì kà-tsù dhu dhu-okú dò rò. ³¹ Àdhàdhì abádhí úvò ì kòmbí ìnzì 'ìrì Kàgàwà-tsù dhu dhu nábhu Kàgàwà rí'ì izu tó ale-afí nà dükú dhu bhèyi, ní kí'iya inè izu tó afína nà átò abádhí dǎ, abádhí rí 'ùgèrè 'ìngò tina ò rò. ³² Obhó tí, Kàgàwà ábhɛ Pbàìsràyélí mà ìnzì ní Pbàìsràyélí mànà rí'ì ìnzì rí tsuná dhu ìri ale tí, ndíní ndi ndi'ì tí izu tó afína nà abádhí dǎ kóró.

³³ Àndà pé Kàgàwà bhà ídzìnga náarí'ì ádrùngbǎ tí dhu! Kǎrì dhu-ònga òvò tí dhu mà, kàbhà inga t'únita mànà rí'ì abhàbhó nyú ròsè! Ádhi pbá ale ndi kàbhà irèta àwɛ ràdù? Ádhi pbá ale ndi kùdhè ndi ndɔnzi tí dhu ràdù dòna àlu?

³⁴ Àdhàdhì yà ǼlǼ Andítá rǔvɔna dhu bhèyi:

«Ádhi pbá ale ndi Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà irèta núni?

Ádhi pbá ale ndi kà tò ràdù sedzà àbhɛ*?»

³⁵ «Ádhi pbá ale ndi dhu nábhu angyi Kàgàwà tò,

ndíní kǎdù tí ndi dhu-arì ò dhu àdu fíndà*?» ³⁶ Obhó tí, kóró dhu náaráhɛ kà-fó rò, kóró dhu kǎbhòlò ndi, ndirò kóró dhu rí'ì kà tò. Ní, kàkǎ ilèta nà dhòdhódhóna nà! Àmìnà.

12

Kàgàwà bhà kasu ònzi ka kí atdí ale-afí nyú na dhu

¹ Nírò àbanǎnzó, àdhàdhì Kàgàwà níitè pbìndà izu tó ale-afí àlè tò dhu bhèyi, ma mìtdè nyǎ itdè tí, nyùbho ngbòku kà tò, rí'ì àdhàdhì Kàgàwà tò ka kùbho ípìròrò rí'ì izǎ tò

* 11:27 11.27 Ìsa 59.20-21 * 11:34 11.34 Ìsa 40.13-14 * 11:35 11.35 Yòb 41.3

perè bhëyi, kà-nyìkpó ǒ ìlǎ, ndirò kà-nyìkpó nòfò perè bhëyi. Wòrí ní ndi àdù ì'ì obhónánga tó ǒfò, yà Àbadhi ùle nyí nyádù nǎ. ² Nyí nyàkǎ nzá nyǒnzì nyí àdhàdhì yà kòmbí arí'ì adzi ǒ ale náarí 'ònzì òná ǒfò ǒ. Pbétù, nyí nyàkǎ nyábhu Kàgàwà rùgèrè nyí, ndàbhu fùkú irèta róngò ɔwútána tí, ndíní nyí nyuni tí Kàgàwà ózè nyǒnzì dhu. I dhu ní: ídzi dhu tí rí'ì dhu mà, Kàgàwà-nyìkpó nòfò dhu mà, ndirò obhónánga tó dhu nyú tí rí'ì dhu màna.

³ Àdhàdhì yà Kàgàwà ónzìná idù ídzìnga mi'ì uvitatále tí dhu-bvu rǒ, ma mátina nyí nǎ kóró: atdí ale mà nzínziku ǒ nákǎ nzá ndòzù ndi ɔrú nyú, ròsè yà ndi ndí'ì òná ǒfò dónǎ. Pbétù, nyí nyàkǎ nyǒzù nyí yà nyí nyú nyí nyí'ì òná ǒfò ǒ, ìnzì nyí nyí nyídzì rórò, àdhàdhì yà Kàgàwà úndò fùkú fùkú a'uta-otù ǒ perè-bvu rǒ. ⁴ Atdí ale-ngbò rǒ, ale-ngbò-rǒngá-nzo náarí'ì ibí, ndirò ì ale-ngbò-rǒngá-nzo rǐ mbǎ ì'ì kóró atdí kasu nà tí. ⁵ Ní ndi dhu bhëyi tí, àlě kí mbǎ ì'ì ibí rò màtí, ní àlě ní atdí ale-ngbò kèlě Kristò màna àlě kúngbò àlě dhu-otù ǒ. Ndirò àlě'ì kóró, àlě kúngbò àlě àlě rí'ì atdí ale-ngbò tí, ìngbatí ìli ndi ale mà rí'ì pbìndà ngari ǒ àdhàdhì atdí ale-ngbò-rǒngá bhëyi. ⁶ Pbìndà ídzìnga-bvu rǒ, Kàgàwà ìbhò dhèdhèrò perè-tidò àlě tò. Ní, kàbhà nabi bhëyi ka kí dhu òvo ìndrù tò dhu tó perè nábà ale, nákǎ ndàrà dhu òvò rǒ ìndrù tò yà kóró àlě ká'ù obhónánga tó ɔte-bvu rǒ. ⁷ Ngǔkpà ale dzàna t'ónzita tó perè nábà ale, nákǎ ndònzì ka mbëyi. Ìndrù tò ka kí dhu ùdhè dhu tó perè nábà ale, nákǎ ndùdhe dhu mbëyi ìndrù tò. ⁸ Ngǔkpà ale tò ka kí sedzà àbhù dhu tó perè nábà ale, nákǎ ndàbhu sedzà mbëyi abádhí tò. Ìndrù tò ka kí perè ùbhò dhu tó perè nábà ale, nákǎ ndùbho ka ìnzì ndi ndòzùna rórò. Ìndrù òdo arí ale, nákǎ ndòdò abádhí mbëyi. Izu tó ale-afí nà ka kí'ì ngǔkpà ale dǒ dhu tó perè nábà ale, nákǎ ndònzì ka dhèdhe nà.

Yèsù ná'ù ale àkǎ 'òkò tí nzínziya ǒ dhu

⁹ Fùkú àzè nákǎ ndí'ì ìmbǎ òná ɔtrátá na. Nyí nyàkǎ nyǒndrò kóró dhu-tsí kǎkǎ nzére dhu tí rí'ì, nyádù nyápba ídzi dhu tí rí'ì dhu rǒ. ¹⁰ Nyí nyàkǎ nyòzè nyí nzínziku ǒ àdhàdhì atdí àba bhà ale náarí 'òzè nzínziya ǒ dhu bhëyi. Nyí nyàkǎ nyí'ì wemberè t'ále tí nzínziku ǒ nyí nyí nyí'ù dhu ǒ. ¹¹ Nyí nyàkǎ nyǒnzì Ádrùngbǎle Yèsù bhà kasu atdyúku nyú nà, ìmbǎ itsí na, ndirò nyí nyàkǎ nyǒnzì ka afíku nyú nà. ¹² Nyí nyàkǎ nyòkò dhèdhe ǒ, yà àlě tò Kàgàwà ókò fíndá làkǎ dhòdhódhóngá tó ípirǒngá òdo nyí nyí nyí nyabá tí rò. Nyí nyàkǎ nyòndù dhu-dzi àpbè ǒ,

nyädù ìko pòtsó itsòta ǔ. ¹³ Nyí nyàkǎ nyǒnzì Kàgàwà bhà ale dzùná fíyò mùhetù ǔ, nyädù òwu olo tí rí'ì ale àko rǔ.

Àzè àkǎ kitè kóró ale tò, ìmbǎ rì'ì òmvù tò màtí dhu

¹⁴ Nyí nyàkǎ nyáso rùkú rávu ale. Nyí nyàkǎ nyáso abádhí, ìnzì ní nyǒfù abádhí òfù tí. ¹⁵ Nyí nyàkǎ nyǒnzì dhèdhe atdíkpá kǎkǎ dhèdhe ǔ rí'ì ale mànà, nyädù òdzi atdíkpá kǎkǎ òdzi ródzi ale mànà. ¹⁶ Nyí nyàkǎ nyòkò irita nà nzínzìkù ǔ. Nyí nyàkǎ nzá nyǔbhà ale ìdžì ka kí dhu ràtdù afíkù, pbétù nyí nyàkǎ nyǔbhà nyí yɔrɔwà ǔ ka kóko dhu ràtdù ndi afíkù. Nyí nyàkǎ nzá nyóžù nyí nyí-tírò dhu-ǒnga t'òvòta núnì ale tí.

¹⁷ Nyí nyàkǎ nzá nyädu nzére dhu ìndrù tò nzére dhu nǎ. Nyí nyàkǎ nyí'ì ìdžìnga ònzì ka kí kóró ale tò nǎ ale-afì nà. ¹⁸ Àkǎkǎ nǎ, tikù ònǎ rò, nyí nyàkǎ nyǒnzì ɔbi nyòkò màràngà ǔ kóró ale mànà. ¹⁹ Ɔdhídù, yà atdíǔ ma mózè nyí rò, nyí nyàkǎ nzá nyǔtsè rùkú dhu nyí-tírò, pbétù nyí nyàkǎ nyǔbhà ngari Kàgàwà bhà nàwí tò rònzì ndi kasù. Obhó tí, ka kándì dhu ìlǎ Andítá ò, kati: «Ìndrù rǔ dhu ùtse ka kí dhu ní kàsùdu. Ìma, Ádrùngbǎle Kàgàwà ní ndi ma mǔtsèya rùkú dhu*.» ²⁰ Pbétù, àdhàdhì yà ìlǎ Andítá náarúnɔna dhu bhèyi: «Rùnù arí'ì òmvù tí ale náapé ì'ì àwù nà, ní nyí nyàkǎ nyabhù ònyù kà tò. Kǎpé ì'ì idha-atdyú nà, ní nyí nyàkǎ nyabhù idha kà ròmvù. Obhó tí, wò dhu bhèyi nyí nyònzì dhu rádù ì'ì àdhàdhì kàzù-li nyí nyìtrò kà-dò-tsíró dhu bhèyi*.» ²¹ Nyí nyàkǎ nzá nyabhù nzére dhu rònzì lèmanù, pbétù nyí nyàkǎ nyònzì nzére dhu lèma ìdžìnga t'ónzita nǎ.

13

Àlitá bhà ádròdrǔ ale àkǎ kifù dhu

¹ Ìngbàtí ìlì ndì ale mà nákǎ ndifù idzi nónyù ìndrù dǔ ádròdrǔ ale. Obhó tí, ìnzá áhù Kàgàwà bhà rò ádrùngbǎnga náarí mbǎ ì'ì. Ndirò, kǎkǎ idzi nónyù ìndrù dǔ ádròdrǔ ale núlì ní Kàgàwà. ² Nírò, ádrùngbǎnga tó ɔbi nà arí'ì ale nà rí ndàgò ale ní Kàgàwà ùyǎ dhu nà rí ndàgò ale. Ndirò, ndi dhu bhèyi arí dhu ònzì ale ní iwà Kàgàwà rǎ anya ìtdì dòyá dhu nìdhà dòyá ì tírò ale. ³ Obhó tí, ìdžì dhu ònzì arí ale náarí nzí ádròdrǔ ale-òdò ònzì, pbétù abádhí-òdò ònzì arí ní nzére dhu ònzì arí ale. Nyí nyóžè tí wà nyongò àdì ìnzì nyí nyí ádrùngbǎle-òdò ònzì rórò? Nírò, nyí nyàkǎ nyònzì

* **12:19** 12.19 Tòr 32.35 * **12:20** 12.20 Mbà 25.21-22. Kà-tì ní, ngǎtsi nǎ, wò dhu bhèyi nyí nyònzì dhu dhu rádù ndi ale àbhù nyina riwù, rádù ndùgèrè ndùbhà pbìndà nzérenga.

ídzi dhu, ní kà rǎdù nyifu. ⁴ Obhó tí, ádròdrǒ ale rǒnzina ní Kàgàwà bhà kasu, ndíní nyi nabhù tí nyonzi ídzi dhu. Pbétù, dhu apé ì'ì nzére dhu ònzi nyi nyarí dhu tí, ní nyi nyàkǎ nyonzi abádhí-òdò. Obhó tí, ìnzí ní kòkórò nga ndi abádhí rí'ì ìndrù tò ì í mǎlipò àbhù ní ádrùngbǎnga tó obi nà nǐ. Mǎlipò àbhù abádhí rí nzére dhu nònzi ale tò rò, abádhí rǒnzina ní Kàgàwà bhà kasu, ndíní kàbhà nàwí nitè tí i ale tò. ⁵ Ní ndi dhu-okú dò rò, inga nòfò dhu nyú ní kifú ádròdrǒ ale, ìnzí ní Kàgàwà bhà nàwí-òdò ònzi ka kí dhu-okú dò rò tí, pbétù, ale-afí rí dhu itè átò ídzi dhu rǎrǐ ndi dhu-okú dò rò.

⁶ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, nyí nyarí pàratà ẹfò átò. Obhó tí, àlità bhà kasu ònzi arí ádròdrǒ ale náarónzina ní Kàgàwà bhà kasu. ⁷ Ní, nyí nyàkǎ nyǎbhù ingbatí ìli ndi ádrùngbǎle bhà obhónánga mà ndi ádrùngbǎle tò. Nyí nyàkǎ nyǔfò pàratà yà pàratà àbhù arí kufò ndombè-fó, ndirò nyí nyàkǎ nyàtsà tákìsì yà tákìsì àtsà arí ale-fó. Nyí nyàkǎ nyífu ifuta nà àkǎ ádrùngbǎle, nyǎdù ilèta nà àkǎ-tsí nílè.

Ìndrù rí 'òzè nzínziya ǒ dhu ní Kàgàwà bhà Ʋyátá ifú ka kí dhu

⁸ Nyí nyàkǎ nzá nyí'ì atdí ale bhà wànzá nà màtí. Wànzá tí nyí nyàkǎ nyí'ì nà ní atdí dhu kèlè. Ndi dhu ní, nyòzè nyí nyí nzínziku ǒ dhu. Obhó tí, ɔdhìnà nòzè ale nífu wà Ʋyátá atdíǒ. ⁹ Kàgàwà bhà Ʋyátá rí dhu ɔvo, ndati: «Dhu àkǎ nzá nyonzi m̀nyòni, dhu àkǎ nzá nyohò abvo, dhu àkǎ nzá nyonzi ogbo, ndirò dhu àkǎ nzá nyili afínu ngàtsi ale-fó rí'ì dhu dǒ*.» Kòkò i Ʋyátá mà, kóró ngùkpà-tsí mànà, ní ka kútsì yàrí atdí Ʋyátá ɔ: «Nyí nyàkǎ nyozè ɔdhìnu àdhàdhì yà inyi nyú nyi nyózè nyi nyi-tírò dhu bhèyi*.» ¹⁰ Ɖdhìnà nòzè ale rí nzi àdù nzére dhu ònzi kà-rǒ. Nírò, ale t'ódhìnà ɔzè ka kí dhu ní Ʋyátá ifú ka kí àkǎkǎ dhu bhèyi dhu.

Krístò rǐngò òná idho àkǎ kòdò tí dhu

¹¹ Nyí nyàkǎ nyòzè nyí nzínziku ǒ, nyí nyùnì wà yà àlè kí'ì òná kòmbí kàsùmì nídhuní. Obhó tí, Yèsù Krístò àlè ka'ù òná kàsùmì ǒ, àlè kùgu dòtsí òná kàsùmì ní'ì àdì ndi ndàdì itse ró. Ní kòmbí, kindù wà ndi íkyèrǒ nyú àlè tí. Nírò, kànì idho ɔ rò nyí nyí nyíwà òná fùkú kàsùmì nàkǎ wà! ¹² Iku-ǒnga àli wà ndi, ndirò inga rùbho dhu nínù wà ndi. Àlè kàkǎ àlè ràwà ìnò tó m̀tsò igi, àlè rǎdù ìla ùgye àlè kí ní awáwù ǒ m̀tsùmù nùgù. ¹³ Àlè kàkǎ àlè rí'ì adyíbhengá nga nà àkǎ ídzi m̀tsò nà, àlè rǎdù àlè ɔdò kàkǎ dhu-tsí rǒrò. I dhu ní: pìrà bhèyi ka kí dhu ònyu dhu, iwa t'órìta,

* 13:9 13.9 Uvt 20.13-15,17; T̀r 5.17-19,21 * 13:9 13.9 Law 19.18

kóró m̀nỳò̀nì-tidò t'ónzita, anya t'ónzita, ndirò adha tó ale-afí nà ka kí'ì dhu. ¹⁴ Nyĩ nyàkã nyũf̃ò yà Yèsù íbhò àlě tò màtsùmù. Ndirò, nyĩ nyàkã nzá nyũbhà yà ngbòkũ rĩ atdyúya òho dhu ròvò nyĩ, nyãmbε kòzè dhu ònzì d̃.

14

Inzá indrũ àkã ndòtdì ɔdhìna-ànyã ònyù-okú dò rò dhu

¹ Nyĩ nyàkã nyàkɔ yà iviví a'uta nà arí'ì ale inzá nyĩ nyàgò nyĩ nà pbìndà irèta d̃ rórò. ² Atdí ɔf̃ò ní, atdí ale rĩ'ì inè ndònyù kóró ònyù-tidò pbìndà ɔbi nà a'uta-okú dò rò, pbétù ngãtsi ale ràdù ndà'ù ndònyù itò-bĩ* kèlě pbìndà iviví a'uta-okú dò rò. ³ Ní, wò ndi kóró ònyù-tidò ònyu arí ale nákã nzá ndònzì yà ìnzì arí ìzã ná'a ale-itsì. Ndi dhu bhěyi tí, yà ìnzì arí ìzã ná'a ale, nákã nzá ndòtdì yà kóró ònyù-tidò ònyu arí ale-ànyã, Kàgàwà nákɔ wà kònyu arí ale átò nìdhuní. ⁴ Inyi, inyi ní àdhi wò ngãtsi ale bhà kasutále d̃ nyi nyarí anya itdì rò? Kàrĩ kóró dhu ònyu dhu mà, ndirò ìnzì kà rĩ kóró dhu ònyu dhu mà ní kàbhà kasu tó ádrùngbãle-òtē. Ndirò, kàbhà Ádrùngbãle Yèsù rĩ'ì inè ɔbi nà ndidì ka pòtsò pbìndà a'uta ɔ.

⁵ Atdí dhená ale náarí atdí dhená idho òzù atdí d̃ rí'ì t̃ya nà ròsè ngũkpà idho dònã dhu tí. Pbétù, ngũkpà ale arádù kóró idho òzù rĩ'ì àdhadhì. Ndi dhu bhěyi ní ndi, ngãtsi ale náarí dhu à'ù àdhadhì ndi nyú ndi ndírèna ndítirò dhu bhěyi. ⁶ Afina nitù atdí idho-okú dò rò ale, ní rĩ dhu ònzì ndi dhu bhěyi ndíní ndi ndifu tí Ádrùngbãle Yèsù. Kóró ònyù-tidò ònyu arí ale ní rĩ dhu ònzì ndi dhu bhěyi, ndíní ndi ndifu tí Ádrùngbãle Yèsù átò. Obhó tí, kà rĩ ɔtsò àbhũ Kàgàwà tò pbìndà ònyù-okú dò rò. Ndirò, ìnzì arí kóró ònyù-tidò ònyu ale ní rĩ dhu ònzì ndi dhu bhěyi átò, ndíní ndi ndifu tí Ádrùngbãle Yèsù, ndàdù ɔtsò àbhũ Kàgàwà tò. ⁷ Obhó tí, àlě karí mbã ípirõnga nà àlě kòzè àlě rĩ'ì kà nà dhu-okú dò rò. Ndirò, àlě karí nzĩ ùve àlě kòzè àlě rùve dhu-okú dò rò. ⁸ Kà-tì ní, àlě kapé ì'ì ípirõnga nà, ní àlě kí'ì kà nà Ádrùngbãle Yèsù òzè ka dhu-okú dò rò. Ndirò àlě kapé ùve, ní àlě kúve Ádrùngbãle Yèsù òzè ka dhu-okú dò rò. Nírò, dhu apé ì'ì àlě kí'ì ípirõnga nà dhu tí, ndirò ngãtsi ní dhu apé ì'ì àlě kúve dhu tí, ní àlě'ì ní Ádrùngbãle Yèsù bhà ongyéngá. ⁹ Obhó tí, Krístò avè ndàdù ndìngbè, ndíní ndi ndadì tí Ádrùngbãle tí kàkà iwà ùve ale mà, ípirõnga

* 14:2 14.2 Romà tó kigò ɔ Kànisa ɔ, iviví a'uta nà ale náazè 'ònyù itò-bĩ kèlě, akye ì owuna yà iwà Músà bhà Hyátá is̃ ìnzì kongò à'ana ìzã mà m̀ngũ-nzo tò ka kàbhu perè tí ìzã mànà ná'a nĩ.

nà rí'ì ale màná tò. ¹⁰ Pbétù inyi, ádhu nyi nyarí anya òtdì ɔdhìnu dǒ okúna dǒ rò? Ndirò ádhu inyi, nyi nyarí ɔdhìnu-itsì ònzi okúna dǒ rò? Obhó tí, àlě'ì kóró àlě kikòya Kàgàwà bhà anya t'únɔta tó tombi-ònzí. ¹¹ Obhó tí, ka kándí dhu ɸlǎlǎ Andítá ò kati:

«Ádrùngbǎle Kàgàwà rǎtina:

«ɸma, ma mí'ì inè nyìkpódu nà. Ní, kóró ale núukòya ɔtdyàya-dɔ ɔnzìdú, ndirò kóró ale nòɔvɔya dhu k pangba 'àti: ma ràrǎ Kàgàwà*.» ¹² Ní ndi dhu bhěyi tí, ìngbàtí ɸli ndi ale mà àlě nzínzi ǒ náaweya ndi ndanzì dhu ndítírò Kàgàwà-ònzí.

¹³ Nírò, àlě kàkǎ nzá àlě rìtdì àlě-ànyǎ àlětírò àlě nzínzi ǒ. Pbétù, kànǎ nyí nyàkǎ nyǒnzì dhu: nyí nyàkǎ nzá nyùli ɔdhìku-tsù ùtò rádù ìnzí rùngu Kàgàwà bhà otu dhu abádhí-ònzí, ndirò nyí nyàkǎ nzá nyǒnzì abádhí àbhù rádù ròtsù nzérenga ò dhu. ¹⁴ Ma mùni wà dhu madù dhu à'ù, Ádrùngbǎle Yèsù-otù ǒ: Kàgàwà-nyìkpó ǒ ɔtí atdí ònyù-tidò mà ràrǎ'ì mbǎ. Pbétù, ndi ale apé atdí ònyù-tidò mà ɔzù Kàgàwà-nyìkpó ǒ ɔtí dhu tí, ní ndi ale tò ndi ònyù ɔtí wà. ¹⁵ Dhu apé ì'ì yà nyi nyónyana ònyù-okú dǒ rò nyi nyàbhù ɔdhìnu-afí rí'ì izu nà dhu tí, ní nyi nyí'ì ìmbǎ àzè tó ale-afí nà. Pbùkù ònyù-okú dǒ rò nyi nyàkǎ nzá nyabhù wò Krístò náavè okúna dǒ rò ale nyú rìtsì pbìndà a'uta ǒ. ¹⁶ Nírò, ídzi dhu tí nyí nyòzù dhu ònzi nyí nyí dhu nákǎ nzá ndi'ì nzére dhu ùnò yà ìnzá Yèsù ná'ù ale rádù nyí nǎ okúna dǒ rò dhu tí. ¹⁷ Obhó tí, ɔrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi ní nzí ònyù, ndirò ka ní nzí ɔmvú. Pbétù ka ní yà Kàgàwà bhà ɸlǎlǎ-Alafí arónzina àlě-nyutsi dhu. ɸ dhu ní: kǎrí àlě àbhù àlě rònzi obhónánga tó dhu, àlě ròkò màrùngà ǒ àlě nzínzi ǒ, ndirò àlě ròkò dhèdhe ǒ. ¹⁸ Ní wòrí ɔfò ǒ àlě kí Krístò bhà kasu ònzi dhu rǎ ndi àlě àbhù àlě ròfò Kàgàwà-nyìkpó, ndirò ìndrù-nyìkpó.

¹⁹ Ní ndi dhu-okú dǒ rò, àlě kàkǎ àlě rònè màrùngà ìbhò rádù àlě nzínzi ǒ dhu. Ndirò, àlě kàkǎ àlě rònzi ngùkpà ale ɔsì rádù ɸiyó a'uta ǒ dhu. ²⁰ Nyi nyàkǎ nzá nyinza Kàgàwà rónzina àlě-nyutsi kasu ònyù-okú dǒ rò. Obhó tí, kóró ònyù-tidò rí'ì inè konyù, pbétù ɔdhìnu àbhù rádù ìnzí rùngu Kàgàwà bhà otu ònyù-tidò ònyù nyi nyí dhu ní nzére dhu. ²¹ Dhu rádù àkǎ mběyi nyú nyubhà ìzǎ ìnzí nya'à, nyubhà dèvayi ìnzí nyɔmvù, nyadù àdi ìnzí nyɔnzì kóró dhu-tsí yà ɔdhìnu-tsù ùtò rádù ìnzí rùngu Kàgàwà bhà otu. ²² Inyi, nyi nyàkǎ nyòdò yà pbùkù a'uta àbhù nyòzù ídzi dhu tí Kàgàwà-ònzí dhu afínu ǒ. Hirò nónzi ale ní yà ìnzí

* 14:11 14.11 Ìsa 45.23

arí ànyàna ɔ̀tdì ndìtírò yà afína ùdhě dhu ndì ndònzì rò.
²³ Pbétù, yà afína rŭguru ndì ndónyuna ònyù-okú dò rò ale,
 nányà Kàgàwà ɔ̀tdì wà. Obhó tí, kà rĩ nzi ndi dhu ònzi a'uta
 nónzi ka òná ɔ̀fò ɔ̀. Ndirò, ònzina ka kí kóró dhu-tsí, yà inzà
 ndì nàkɔ a'uta nà ní nzérenga.

15

Inzà dhu àkă indrũ rònzì nyìkpóna nòfò ndìtírò dhu kèlě dhu

¹ Alě'i yà ɔ̀bi nà àlě kí'i àlě tó a'uta ɔ̀ rò, àlě kàkă àlě rònzì
 kàkă ìmbá rí'i ɔ̀bi nà fiyó a'uta ɔ̀ ale dzùnà fiyó ivívinga ɔ̀,
 ìnzì àlě rònzì àlě-nyìkpó kèlě ɔ̀fò rí àlětírò dhu. ² Ingbàtí ìlì
 ndì ale mà àlě nzínzi ɔ̀ nàkă ndònzì òdhìnà-nyìkpó ɔ̀fò rí
 dhu kà tò ndì ndí ídzìngà ònzi dhu-otù ɔ̀, ndínì ndi dhu adù
 tí ndi ale ɔ̀sì pbìndà a'uta ɔ̀. ³ Obhó tí, Krístò nyú mà náanzì
 nzà nyìkpóna ɔ̀fò rí ndìtírò dhu, àdhàdhì yà Ìlìlǎ Andítá ò
 ka kandí Másiyà dǒ dhu bhěyi: «Yà abádhí arúnɔna inyi,
 Kàgàwà, nĩ nzére dhu tó itútanga náara ndà'è dùdú*.»
⁴ Ndirò kóró dhu yà angyí ka kandí Ìlìlǎ Andítá ò, ní ka
 kandí ndínì dhu nudhè tí àlě tò. † Andítá náarí àlě àbhũ àlě
 ròndù dhu-dzi, ndàdù àlě-afí àbhũ ròtsì ɔ̀bi, ndínì àlě kabá
 tí yà Kàgàwà akò fìndá làká àlě tò dhu. ⁵ Nírò, Kàgàwà, yà
 dhu-dzi t'òndùta tó ɔ̀bi àbhũ arí indrũ tò ndàdù ale-afí òpè
 ale, nàkă ndàbhũ nyĩ nyĩ'ì irita nà nzínzikũ ɔ̀, Krístò Yèsù
 bhà ɔ̀fò nódỳì nyĩ nyí dhu-otù ɔ̀. ⁶ Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyĩ
 nyádù Kàgàwà, àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò t'ábanà, nílè
 atdí afikú na ndirò atdí tũkú na.

Krístò ira Pbàyàhúdì mà inzì ní Pbàyàhúdì mànà tò dhu

⁷ Nírò, nyĩ nyàkă nyòngò nyàkɔ nzínzikũ ɔ̀ àdhàdhì Krístò
 náakò nyĩ dhu bhěyi, ndínì Kàgàwà-ɔ̀vò ilè tí ndì. ⁸ Obhó tí,
 ma mátina kpangba nyĩ nĩ, Krístò ira Pbàyàhúdì tó kasutále
 bhěyi, ndínì ndì ndabhù tí yà abádhí t'ábhúna tò Kàgàwà
 akò làká rākă, ndi dhu ràdù dhu itè Kàgàwà rārĩ yà ùnɔ ndì
 ndànò dhu ifũ arí ale. ⁹ Kíra átò ndínì inzì ní Pbàyàhúdì
 nílè tí Kàgàwà átò pbìndà izũ tó ale-afí-okú dò rò, àdhàdhì
 yà Ìlìlǎ Andítá ò ka kándí ka dhu bhěyi. † Andítá ràtina:
 «Wò dhu-okú dò rò, ma móngo nyilè ìnzì ní Pbàyàhúdì
 nzínzi ɔ̀,

ndirò ma móngo adyi ùyù mifũ nyi nĩ*.»

¹⁰ Ndirò, Andítá ràtina tdítǒ:

«Nyĩ, ìnzì ní Pbàyàhúdì tírò, nyònzì dhèdhe atdíkpá Kàgàwà
 bhà ale mànà*!»

* 15:3 15.3 Zàb 69.10 * 15:9 15.9 2Sà 22.50; Zàb 18.50 * 15:10 15.10 Tòr
 32.43

11 Ndirò kà rătina tdítđǒ yà dhu bhěyi:
«Nyǐ ìnzǐ ní Pbàyàhúdí, nyilè Ádrùngbǎlè.
Nyǐ kóró alé, nyilè ka*!»

12 Ndirò, nabi Ìsayà rătina:
«Yěsè bhà m̀dzukuru* nítɔya ndì.
Ní, kɔnyɛya idzi ìnzǐ ní Pbàyàhúdí dǒ,
ndirò i ale adùya nyìkpóya ìli kà-rǒ, ndínǐ ì nigú tí*»

13 Nírò Kàgàwà, yà àlè àbhǔ arí àlè r̀li àlè-nyìkpó ndì ndónzina dhu rǒ ale, náká ndirǎ nyǐ àkàká dhèdhe nǐ, ndàdù nyǎbhu nyòkò m̀r̀ngà ǒ, ka nyǐ nyá'ù nìdhunǐ. Ndi dhu bhěyi ní ndì, nyǐ nyádù nyìkpókú ùli atdíđǒ kà r̀nzina f̀kù dhu rǒ Ìlǐlǎ-Alafí bhà ádrùngbǎnga tó obi nǐ.

Polò r̀tɛ ìnzǐ ní Pbàyàhúdí nzínzì ǒ ndì ndónzina kasu dǒ dhu

14 Àbanǐnzó, nyǐ nyú nàndà dhu nǐ, ma m̀ni wà dhu mběyi nyú, nyǐ r̀lè ùlè tí ídzìnga t'ónzita nǐ, ndirò nyǐ r̀ni wà obhó dhu tí r̀í'ì dhu mběyi nyú, ndi dhu r̀dù nyǎbhu nyǎmbe sedzà àbhǔ dǒ f̀kù nzínzikú ǒ. 15 Yàrí bhàr̀wà ǒ ng̀kpà ngari ǒ, ma m̀ndí dhu f̀kù obi nyú nà, ndínǐ nyǐ nabhù tí nyǐrè yà angyi ka kúdhe f̀kù dhu. Ma m̀rà k̀nzì rǒ ndi dhu bhěyi, ma m̀baná Kàgàwà bhà ídzìnga, 16 mí'ì Yèsù Krístò bhà kasutále tí ìnzǐ ní Pbàyàhúdí tó dhu-okú dò rò. Ma marí k̀hanì tó kasu ònzi, m̀nò Kàgàwà bhà Ídzi M̀k̀r̀, ndínǐ ma mìtè tí ìnzǐ ní Pbàyàhúdí Kàgàwà tó perè tí. Kàgàwà r̀dù ndi perè àkò iwà Ìlǐlǎ-Alafí ú'ò ka r̀lǎ nyìkpóna ǒ dhu-okú dò rò. 17 Yà Yèsù Krístò m̀nà mǎ múngbò mǎ nìdhunǐ, ma mí'ì inè milè ma Kàgàwà tó ma m̀nzina kasu-okú dò rò. 18 Obhó tí, ma mí nǐ momvù misè vurò dhu, inzá ní yà Krístò ónzì otùdu ǒ dhu kèlè ma m̀vò rò. K̀nzì ndi dhu, ndínǐ ìnzǐ ní Pbàyàhúdí núgèrè tí ì 'ifu Kàgàwà. Ndirò k̀nzì ka yà ndì ndábhù m̀nò dhu mà, ndì ndábhù m̀nzì dhu m̀nà-otù ǒ. 19 K̀nzì ka átò yà ndì ndábhù m̀nzì Kàgàwà bhà Ìlǐlǎ-Alafí bhà ádrùngbǎnga tó obi nǐ ize mà yà inzá apèna 'ònzì angyi ìndr̀-ndínzì ǒ dhu m̀nà tó ádrùngbǎnga tó obi-otù ǒ. Ndi dhu bhěyi ní ndì, ma m̀nò Krístò bhà Ídzi M̀k̀r̀ kóró ngari ònǎ, r̀pè ndì Yèr̀sàlemà tó kigò ǒ rò, r̀rà àhù Ìlirikò† tó mùlengù ǒ. 20 Ndirò, atdí ma mí'ì nà irèta ní'ì m̀nò Krístò bhà Ídzi M̀k̀r̀ yà inzá ndi m̀k̀r̀ apèna ndìri òyá kóró ngari ònǎ. Ma mazè m̀nzì ka ndi dhu bhěyi, ìnzǐ ma m̀nò tí

* 15:11 15.11 Zàb 117.1 * 15:12 15.12 Yěsè bhà m̀dzukuru tí ka kánzina iró ale ní Krístò. * 15:12 15.12 Ìsa 11.10 † 15:19 15.19 Ìlirikò ní'ì M̀k̀d̀niyà tó pbiri tí i'ì kyèr̀kyèr̀ atdí mùlengù.

Ídзи Màkürù yà iwà ngätsi ale náapè ndùnò ka òyá ngari ò,
²¹ àdhàdhì yà Ìlǎ́ Andítá ò ka kàndí ka dhu bhěyi. I Andítá
 rǎ dhu òvò Màsiyà-okú dò rò 'àti:

«Kǎkǎ inzǎ ka kapèna kàbhà màkürù òvò fíyò ale, náalaya
 ka.

Kǎkǎ inzǎ ka kapèna kàwě fíyò ale ní i kǎdùya dòya àlù*.»

*Polò rǒte Yèrùsàlemà mà, Rómà mà,
 Spàniyà mànà ò ndì ndàrà nǐ abhi dǒ dhu*

²² Ídзи Màkürù ùvò ma mí yà inzǎ apèna kìri ale tò dhu
 ní ndì tsèdu nútò ibí-gùna nyú inzǎ marà àhù àwú fǔrǎbvù.
²³ Obhó tí ibí ato nyú ò, ma mí'ì dhu-atdyú nà atdíðǒ marà
 nyǎndà. Ní kòmbí, ma mí mbǎ ma mónzina tdítðǒ yàrí
 mùlengù ò kasu nà. ²⁴ Ní Spàniyà tó pbìri ò ma mǎrà rò
 ma múda fǔrǎbvùnǎ ònǎ kàsùmì ò, ma m̀nì wà dhu ma
 rǎrǎ ngbòku àla àlǎ. Ndirò, iwà idhèdu ìka ndì yà atdíkpá
 àlě kòkò nyǐ mànà ídǒ kàsùmì tí dhu-dzidǒ rǒrò, ma mòzè
 nyǒnzì dzùnàdu ányì ma mǎrà nǐ pbàkǎ abhi ò. ²⁵ Pbétù
 kòmbí, ma mí pé àrà mùdzùnà nà angyi Yèrùsàlemà tó kigò
 ò rǐ'ì Kàgàwà bhà ale tò. ²⁶ Obhó tí, dhu ófò Màkèdòniyà
 mà Àkayà‡ mànà tó pbìri ò Kàgàwà bhà ale-nyìkpó, rùndu
 malì-tsù, ndínì ì onzi tí Yèrùsàlemà tó kigò ò rǐ'ì ale nzínzi
 ò rǐ'ì nǎkùtǎle dzùnà nǐ. ²⁷ Obhó tí, abádhí ònzì ndì dhu ì
 nyú ì òzè ka dhu bhěyi. Pbétù dhu àkǎnà wà atdíðǒ abádhí
 rònzì ì nǎkù tó Pbàyàhúdì dzùnà. Obhó tí, dhu apé ì'ì ì inzǎ
 ní Pbàyàhúdì nábà yà Pbàyàhúdì tò Kàgàwà udhé ale-afí
 tó asota átò dhu tí, ní dhu àkǎnà wà ì inzǎ ní Pbàyàhúdì
 ròwù Pbàyàhúdì dzùnà ònzì rǒ átò foyá rǐ'ì dhu-tsí nǐ. ²⁸ Ní,
 ndì kasu ìto ma mí, madù wò ndì tsùna ka kùndu malì
 àbhù abádhí-fó kóró ale-ònzǐ rò rò, ma múda fǔrǎbvùnǎ
 yà Spàniyà tó pbìri ò ma mǎrà nǐ pbàkǎ abhi ò. ²⁹ Ima nyú
 ma m̀nì wà dhu, fǔrǎbvù ma mǎrà àhù ònǎ kàsùmì ò, ma
 rǎrǎrà àbhǒ asota nyú nà fǔkù Krístò inǎ rò.

³⁰ Àbanǐnzó, ma m̀tdè nyǐ ìtdè tí àlě tó Ádrùngbǎle
 Yèsù Krístò-okú dò rò, ndirò yà Kàgàwà bhà Ìlǎ́-Alafí
 náaríbhona àlě ròzè àlě nǐ àzè-okú dò rò, kùngbò àlě
 atdíkpá itsòta ò, àlě rǐtsò àlě atdíðǒ Kàgàwà rǒ dùdú.
³¹ Nyìtsò nyǐ dùdú, ndínì inzǎ nzére dhu náabá tí ima kǎkǎ
 Yùdeyà tó pbìri ò arǐ'ì inzǎ Yèsù ná'ù ale inǎ rò. Ndirò
 nyìtsò nyǐ dùdú, ndínì Kàgàwà bhà ale náakò tí yà ma
 mǎrà nà Yèrùsàlemà tó kigò ò mùdzùnà mběyi. ³² Ndirò ndì
 dhu bhěyi Kàgàwà òzè ka rǐ'ì nǐ, ma mǐrà àhù àhǔ bvàkù
 dhèdhe ò, madù maso ake nzínzikù ò. ³³ Nírò Kàgàwà, yà

* **15:21** 15.21 Ìsa 52.15 ‡ **15:26** 15.26 Pbàrómá tò ndì ndí bhàrəwà àndì ònǎ
 kàsùmì ò, Polò ì'ì Kòritò tó kigò ò Àkayà tó pbìri ò.

màrùngà ìbho arí àlě tò ale, náká ndì'ì atdíkpá nyí mànà kóró. Àmìnà!

16

Pɔlò rí Rómà tó kigò ǝ arí'ì Kàgàwà bhà ale nóvi dhu

¹ Ma mòzè mitè a'uta ǝ àlě t'áwènà, Fòyibè fùkù. Íyàdhiyà arí kasu dzùnà ònzi Kèkùreyà tó kigò ǝ kànísà ǝ. ² Ní fùràbvù kà rǎrà àhu rò, nyí nyàkà nyàko íyàdhiyà àlě tó Ádrùngbǎle-ɔvò rǎ, àdhàdhi Kàgàwà bhà ale àkànà ì rònzi ka dhu bhěyi. Nyí nyàkà nyònzì kà dzùnà kà rí atdyúna òho fùkú kóró dhu nì. Obhó tí, íyàdhiyà ónzi ábhǝ ale nyú dzùnà. Ndirò kǝnzì dzùnàdu nyú mà átò.

³ Òvi nyòvi Pèrèsilà mà pbìndà kpatsìbhále Àkilà nà*. Abádhí ní yà atdíkpá mà marí Yèsù Krístò bhà kasu ònzi mànà ale. ⁴ Abádhí átsù mbèmbè 'ùve pbàkà ípìrǝnga àpà ì í 'ìgǝ rò. Ní ma màdu òtsò abádhí tò. Ndirò, ìnzì ní ima kèlě ndì atdíró ma màdu òtsò abádhí tò, pbétù ìnzì ní Pbàyàhúdí tó pbìrì ǝ kóró kànísà nádu òtsò átò abádhí tò. ⁵ Òvi nyòvi yà abádhí mà t'ídzá arí 'ùndù kànísà átò. Òvi nyòvi yà atdíǝ ma mójè Pàyinatò. Àbadi ní ndì wemberè tí Krístò na'ù Àziyà tó pbìrì ǝ bhà nzínzi ǝ ale. ⁶ Òvi nyòvi Màriyà yà atdíǝ aránà afina itu rǎ fùkú dhu nì ale. ⁷ Òvi nyòvi Àndèrènikò mà Yùniyà nà. Abádhí ní fàkà pbìrì ǝ bhà, yà atdíkpá ka kusó mà mànà imbi ò. Abádhí ní uvitatále yà atdíǝ ka kàrí ifùna, ndirò abádhí ní angyinǎ rò Krístò ná'ù rùdú ale.

⁸ Òvi nyòvi Àpùliyatò, yà atdíǝ ma mójè Ádrùngbǎle-nyutsi ale. ⁹ Òvi nyòvi Rùbanù, Krístò bhà kasu ònzi mà marí nà ɔdhìkà. Ndirò, òvi nyòvi Sitakì, yà atdíǝ ma mójè ale. ¹⁰ Òvi nyòvi Àpelè, yà Krístò-nyutsi pbìndà a'uta tó obhónga nitè kpangba ale. Òvi nyòvi Àrìstòbulò bhà idzá aróko ale. ¹¹ Òvi nyòvi Yèrèdyò, fàkà pbìrì ǝ ale. Òvi nyòvi Ádrùngbǎle Yèsù ná'ù ale, kǎkà Nàrkisò bhà idzá aróko. ¹² Òvi nyòvi Tìrifènà mà Tìrifòsà mànà, yà atdíǝ Ádrùngbǎle bhà dhu arí afíya àtdù vèbhále. Òvi nyòvi yà atdíǝ ma mójè Persi átò, yà atdíǝ Ádrùngbǎle bhà dhu arí afina àtdù tsìbhále. ¹³ Òvi nyòvi Rufù, yà Ádrùngbǎle ópì fìndà ale. Ndirò òvi nyòvi kà-tsánà yà ma maròzùna átò íyàdu bhěyi ale. ¹⁴ Òvi nyòvi Àsìkritò mà, Fùlegò mà, Hérmè mà, Pàtròbà mà, Èrmà mà, yà atdíkpá abádhí arí'ì mànà ɔdhiyà mànà. ¹⁵ Òvi nyòvi Filòlogò mà Yùliyà nà, nyàdù

* 16:3 16.3 Kas 18.1-3

Nèrewù mà òvì awènà mànà. Ndirò òvì nyòvì Ɔlipà mà yà ì arí'ì mànà atdíkpá Kàgàwà bhà kóró ale mànà. ¹⁶ Òvì nyòvì nyí mběyi nzínzìkù ǒ, nyàtsè nyí àdhàdhì ɔdhi arónzina dhu bhěyi. Krístò bhà kànísá kóró nóvì nyí.

Kà rīku dòná rò nǐ, Pòlò rī sedzà àbhǔ Ròmà ǒ pbàkrístò tò dhu

¹⁷ Àbanǎnzó, ma mìtdè nyí ìtdè tí, nyàndà nga mběyi kākà ìndrǔ-ǒnga àpà arí 'ùndò ale nà. I ale ní kākà ngǔkpà ale àbhǔ rádù rùvò ìdzì otu ǒ rò, 'àdù àmbe yà fǔkù ka kúdhe dhu àgò dǒ ale. Ní nyí nyākǎ nyùtù nyí, nyòkò itse abádhí rǒ rò. ¹⁸ Ohó tí, i dhu bhěyi ale-tidò náarí kàsǔna ònzi ní nzí àlě tó Ádrùngbǎle Krístò, pbétù abádhí arí kàsǔna ònzi dhu ní òya kèlě. Ndirò, abádhí arádù kākà isísó afiyya nà ale nútra òvòvù ndirò ɔtrátá tó ɔtěya nǐ. ¹⁹ Nyí nàndà dhu nǐ, kóró ale úni wà ìngbà dhu bhěyi màtí nyí nyarí Ádrùngbǎle ìfǔ dhu. Ní ndi dhu-okú dǒ rò, idhèdu ìka ndi atdíǒ okúku dǒ rò. Pbétù, ma mòzè nyí'ì dhu-ǒnga t'òvòtatále tí ìdzìnga t'ónzita-otù ǒ. Ndirò nyí nyākǎ nyòkò ìlǐlǎ ale tí, nyíndà nyí nzére dhu rǒ rò. ²⁰ Ndi dhu bhěyi nyí nyònzì dhu rò, Kàgàwà, yà màrùngà ìbho arí ale, rī pǔmvo Sitanì-òbì ìto, ndàbhǔ nyòbè dònà pǔkù-tsísíró inzà ɔtrò idho ǒ.

Àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò bhà ìdzìnga nákǎ ndi'ì atdíkpá nyí mànà!

²¹ Tímòtewù, kasu tó ɔdhìdu nóvì nyí'ì. Ndirò fàkà pbìrì ǒ bhà: Lùkiyò, Yàsónà, Sòsìpátrò mànà nóvì nyí átò.

²² Yàrí bhàrɔwà Pòlò ávi rándí fǔkù ní ima, Tèrtiyò. Ní ma mòvì nyí yà àlě nùngbò Ádrùngbǎle-ɔvò rǒ.

²³ Gǎyò, yà ima, Pòlò nakò pbì idzá ndirò yà kànísà ǒ kóró ale nákǒ arí ròngò 'ùndu pbì idzá ale, nóvì nyí'ì. Àlě t'adònà Kwartò mà, Rǎstò yà kigò ǒ malì òdò arí ale mànà nóvì nyí.

[²⁴ Àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò bhà ìdzìnga nákǎ ndi'ì nyí nà kóró. Àmìnà.]

Atdírò tí Kàgàwà àkǎ ilèta nà dhu

²⁵ Kàgàwà àkǎ ilèta nà! Àbadhi rí'ì inè ɔbi nà ndàbhǔ nyí nyìkò pòtsó a'uta ǒ yà ma maròvɔna ìndrǔ tò Yèsù Krístò bhà ìdzì Mākǔrù-otù ǒ. Ndi Mākǔrù-otù ǒ, Kàgàwà ábhǔ kuni yà mǔhàngú ò rò okónà órù ò dhu. ²⁶ Ní kòmbí, àdhàdhì Àbadhi, yà dhòdhóhóngà nà arádi ale núuyá dhu bhěyi, má mòvò yà pbànábí andí Krístò-okú dǒ rò dhu, ndíní kóró pbìrì ǒ ale náa'u tí ka, 'àdù kifù.

²⁷ Nírò Kàgàwà, yà atdíró tí arí'ì dhu-ǒngà t'óvòtatále tí alɛ, náǵà ilèta nà dhòdhóhónganà Yěsù Krístò-otù ǒ kǎnzì dhu-okú dè rò! Àmìnà.

Kòritò ò Kànìsà tò Pòlò andí wemberè tí bhàrɔwà Yàrí bhàrɔwà ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàrí bhàrɔwà nandí ní Pòlò, Yèsù bhà uvitatále. Kängbe ndi Kòritò tó kigò ò Kànìsà wemberè tí, mbèmbè iwà imbò kumì ato nùdà Yèsù ka kùgù dhu-dzidò rórò (Kas 18.1-3). Kändí bhàrɔwà ndi Kànìsà tò mbèmbè iwà imbò ato nùdà rórò. Ndi kàsùmì ò kätù ndi Efesò tó kigò ò.

Kòritò ni'ì Àkayà tó pbìrì ò ádrùngbã kigò (Kòmbí ka kárí ndi pbìrì ànzi Pbhàgìríkí tó pbìrì tí). Ndi kigò ò i'ì ale-tidò ni'ì dhèdhèrò pbìrì ò bhà: Pbhàgìríkí mà, Pbhàrómá mà, Pbhàyàhúdí mà. Tdù ì a'u Yèsù rò, ì ale nzínzi ò ábhò ale nyé nóongónà sànamù-nzo-owù núngu, 'àdù dhèdhèrò irèta-tidò-owù núngu átò.

Pòlò náabà màkürù dhèdhèrò ale-ti'ònã rò Kòritò tó kigò ò Kànìsà ò arí ndònzì dhu dõ (1Kò 1.11; 5.1). Ndi kigò ò pbàkrístò náazè dhu ní Pòlò rìtè ìngbà dhu bhèyi màtí ì ádù òko inzà Yèsù ná'ù ale nzínzi ò dhu fíyò. Ní wemberè tó pbìndà bhàrɔwà ò, Pòlò rí dhu àndí yà ndi ndábà màkürù dõ, ndàdù dhu àdu yà tsùnà ka kóngù dhu dõ.

Bhàrɔwà-nyitì ka kóhù tí dhu

- Bhàrɔwà-dòkpa (1.1-9).
- Ìndrù-ònga rí ndèndò Kànìsà ò dhu (1.10-4.21).
- Inzá ìndrù àkã 'ònzì mènnyòni dhu mà, ì númbã ale àkãná 'òkò tí fí-dzá dhu màná dhu (5.1-7.40).
- Pbhàkrístò rí'ì dòyá itírò Kàgàwà-nyìkpó ò dhu (8.1-11.1).
- Somã-dzà ò vèbhále mà kpabhále màná àkã 'ì'ì nà ófò mà, Ádrùngbãle Yèsù àbhù rí kirè ònyù dõ dhu màná (11.2-34).
- Hlã-Alafí arùbhõna dhèdhèrò perè-tidò, kà nĩ ka kádù kasu ònzì tí Kànìsà ò dhu màná (12.1-14.40).
- Krístò ìngbè ndi òve-bvù rò dhu dõ Yèsù ná'ù ale núungbeya ì dhu nídè dhu (15.1-58).
- Bhàrɔwà ríku dòná rò dhu (16.1-24).

*Pòlò rí Kòritò tó kigò ò pbàkrístò nóvi dhu
 (1Kò 1.1-7; Kas 18.1-11; Fil 1.3-6; Kòl 1.3-6)*

¹ Yàrí bhàrɔwà nàndí ní ima, Pòlò, yà Kàgàwà ànzì ndi nyé ndi ndòzè ka dhu bhèyi rí'ì Yèsù Krístò bhà uvitatále

tí ale. Mă mí'ì atdíkpà àě t'ádònà Sòsitèni* mànà. ² Ma màndí dhu fùkù, Kòritò tó kigò ǒ rí'ì Kàgàwà bhà kànisa tírò. Nyí ní yà nyí nyú'ò nyí nyílǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ Yèsù Krístò nyí nyá'ù dhu-otù ǒ ale. Kàgàwà únzi nyí ndíní nyí nyoko tí pbìndà ale tí, kóró ngùkpà ale kákà àě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò-ovò ìfù arí kóró ngari ǒ mànà. Ndi Yèsù Krístò ní abádhí tó Ádrùngbǎle, ndirò ka ní àě tó Ádrùngbǎle átò. ³ Àě t'Ábanà Kàgàwà mà, ndi àě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò mànà náká 'àso nyí, 'àdù nyábhu nyòkò màrùngà ǒ.

Yèsù Krístò-otù ǒ àě karábàna asota

⁴ Ma marí òtso àbhù bìlìnganà pbàkà Kàgàwà tò okúku dò rò, yà Kàgàwà ábhù nyábà Yèsù Krístò-otù ǒ ìdzìnga-okú dò rò. ⁵ Obhó tí, Krístò mànà fùkú ungbòta-otù ǒ, Kàgàwà írà nyí kóró dhu ní, ròsè dòtsí ní yà ale-dò àlù rí ɔte ùno nyí nyarí dhu mà, inga nyí nyúni dhu mànà dhu ní. ⁶ Krístò dǒ ka káwe dhu nába ngari ɔbi nyú nà afìku ò. ⁷ Ndi dhu bhèyi ní ndi, yà àě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò rí ndìtè kpanjangba òná idho òdo nyí nyí ònaná, rùkú ndì nòtdì Ìlǎ-Àlafí arìbhona ìndrù tò perè rí mbá ì'ì atdí màtí. ⁸ Ka ní ndi nyí nabhùya nyìkò pòtsó, ràrà àhu yà adzi ǒ dhu-tsù rí ndòdì dhu ò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyòbhù rí atdí afátá dǒ màtí atdí ale mà ní'ìya ìmbá, wò ndi àě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò rìngo òná idho ǒ. ⁹ Kàgàwà ní ndì ndùnò dhu ìfù arí ale. Àbadhi ní ndi nyí nunzi nyùngbò nyí Idhùnà Yèsù Krístò, àě tó Ádrùngbǎle mànà.

Ìndrù-ǒnga rí ndùndo Kànisa ǒ dhu

¹⁰ Àbanǎnzó, ma mìtdè nyí ìtdè tí àě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò-ovò rǒ, ndíní nyí kóró nyí nyowu tí òte ró atdí dhu dǒ, ìmbá ìndrù-ǒnga rí ndùndo dhu ràdù ì'ì nzínzìku ǒ. Nyí nyáká nyòkò atdínga ǒ, nyí'ì atdí inga t'únita nà, nyádù ì'ì atdí irèta nà. ¹¹ Obhó tí, àbanǎnzó, Klǒè bhà-dzá-bhà-tsù, ma mírì dhu atsù rarí'ì nzínzìku ǒ. ¹² Ma màtina yà dhu bhèyi: ìngbatí ìli ndì ale mà nzínzìku ǒ náarí vurò dhu ùno ngàtsi ale rùnona dhu nà. Atdí ale náarátina: «Ìma, ma ní Polò bhà ale,» ngàtsi ale ràdù àtìna: «Ìma, ma ní Apolò bhà ale.» Ndirò ngàtsi ale arátina: «Ìma, ma ní Kefà* bhà ale,» ngàtsi-tsí ràdù àtìna: «Ìma, ma ní Krístò bhà ale.» ¹³ Ní, Krístò-ǒnga nùndò tí ùndo ndì? Tí ima Polò ndi ka kutó ma mùsàlabhà dǒ okúku dò rò? Nyí nyalú tí bàtizò, ima, Polò nòovò rǒ? ¹⁴ Ma marí òtso àbhù Kàgàwà tò, ìnzá ma mábhù

* 1:1 1.1 Kas 18.17 * 1:12 1.12 Kefà ní Péterù Pbàgiríkí t'ávàna ǒ.

bàtizò nzínzìkù ǒ atdí ale tò màtí dhu-okú dò rò, pbétù, ma múbho ka fíyò ní Krìsipò* mà kèlě Gáyò* nà, ¹⁵ akye atdí ale mà náarana àtìnà, nyí rálǔ bàtizò ǒvòdu ró nǐ. ¹⁶ Mbèmbè àdzo dhu ní, ma múbho bàtizò átò Stìfanù bhà-dzá-bhà tò dhu*. Ròsè kòrí ale dònǎ, ma m̀ni nzá iwà ma mábhu bàtizò ngàtsi ale tò màtí dhu.

Yèsù Krístò ní Kàgàwà bhà ádr̀ngbǎnga tó ǒbì mà, kàbhà dhu-ǒnga t'òvòta tó ǒfò mànà

¹⁷ Krístò nívi nzá ma mirà bàtizò ùbho ìndr̀ tò, pbétù kivi ma ndíní ma m̀vɔ t́ Ídzi Màkür̀ ìndr̀ tò. Kivi ma ndíní ma mara t́ k̀vɔ ró ìnzá ma mitsu ìndr̀ arí'ì nà dhu-ǒnga t'òvòta tó ìr̀eta ǒtédù ò rórò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, Krístò avè mùsàlabhà dǒ dhu níwí nzá ndi ndí'ì nà ádr̀ngbǎnga tó ǒbì. ¹⁸ Obhó t́, Krístò avè mùsàlabhà dǒ dhu tó màkür̀ ǒvɔ ka kí ìndr̀ tò dhu, nòzè kǎkà dhòdhódhonganà ì uwiya t́ arówu ale náarádù ìmbá tina nà dhu t́. Pbétù àlě tò, yà àlě ìgǔ kà rí rò, ndi màkür̀ rítèna ní Kàgàwà bhà ádr̀ngbǎnga tó ǒbì. ¹⁹ Obhó t́, Hlǎ Andítá ò Kàgàwà rǎtina:

«Ma minzaya dhu-ǒnga t'òvòta ǹni ale tó dhu-ǒnga t'òvòta.
Ma mabh̀ya yà inga t'únita nà arí'ì ale tó inga t'únita r̀wí*.»

²⁰ Nìrò, ádhi pbá ale ndi dhu-ǒnga t'òvòta tó ìr̀eta nà arí'ì? Ádhi pbá ale ndi Úyátá tó màlimò t́ rí'ì? Ádhi pbá ale ndi yà kòmbí arí'ì adzi ǒ ka kádù ǒzèna ǒte tó k̀ngò t́? Kàgàwà nábhu t́ nzá yà adzi ǒ dhu-ǒnga t'òvòta rí'ì ìmbá tina nà dhu t́?

²¹ Obhó t́, ìnzí ní ìndr̀ arí dhu-ǒnga òvò nǐ ìr̀eta-otù ǒ nga ndi ìndr̀ rǎdù Kàgàwà ùni Kàgàwà bhà dhu-ǒnga t'òvòta tó ǒfò ǒ nǐ. Pbétù, yà àlě karóvona ìndr̀ tò Ídzi Màkür̀-otù ǒ nga ní ndi, Kàgàwà núudhé ndìgǔ ndi ná'ù ale nǐ, ìmbá atdídhená ale mà r̀mbe ndi Màkür̀ ǒzè dǒ ìmbá tina nà dhu t́. ²² Tdǔ ì a'ù Ídzi Màkür̀ rò, Pbàyàhúdí náarózèna dhu ní, 'àla pé idho rí 'ùkǒ nǐ ize angyi, ndirò ìnzí ní Pbàyàhúdí náarónena dhu ní, 'ir̀ pé dhu-ǒnga t'òvòta tó ìr̀eta tó ǒte. ²³ Pbétù mǎ'ì, mǎ mǎrí pbìndà Ídzi Màkür̀ ùno ale ní Krístò, yà mùsàlabhà dǒ ka k̀tǒ ale. Ní, ndi Ídzi Màkür̀ ùno ka kí ìndr̀ tò dhu náarádù Pbàyàhúdí-ǒnga iwà iwà t́, ìnzí ní Pbàyàhúdí rǎdù kòzè ìmbá tina nà dhu t́. ²⁴ Pbétù, kǎkà Kàgàwà núunzi rí'ì pbìndà ale t́ ale tò, ìmbá rí'ì Pbàyàhúdí màtí, ndirò ngàtsi nǐ ìnzí ní Pbàyàhúdí

* 1:14 1.14 Kas 18.8 * 1:14 1.14 Kas 19.29 * 1:16 1.16 1Kò 16.15-17 * 1:19 1.19 Ìsa 29.14

màtí, Krístò rítèna dhu ní Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó obi mà, kǎbhà dhu-ǒnga t'óvòta tó ófò màna. ²⁵ Obhó tí, yà ìndrù rǒzùna rì'ì ìmbǎ tǐna nà dhu tí Kàgàwà bhà Màkǔrù nùdà wà ìndrù tó dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta. Ndirò yà abádhí rǒzùna rì'ì ivíví dhu tí Kàgàwà bhà Màkǔrù rǐ'ì obi nà ròsè ìndrù rǐ'ì nà obi dónǎ.

²⁶ Nírò àbanǐnzó, nyìrè pé nyí nyí'ì òná ófò, yà Kàgàwà únzì nyí nyí'ì pbìndà ale tí rò: ìnzǐ ní ábhǒ ale i nzínzìku ò rǐ'ì dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta nà àdhàdhì yà ìndrù rǐrèna dhu bhèyi. Ìnzǐ ní ábhǒ ale mà i nzínzìku ò rǐ'ì ádrùngbǎnga tó obi nà, ndirò ìnzǐ ní ábhǒ ale i nzínzìku ò ka kádù òzùnà kámá-tidò tí. ²⁷ Pbétù, Kàgàwà óvò yà adzi ò ale rǎdù òzùnà ìmbǎ tǐya nà dhu tí ale, ndínǐ dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta nà ale-nyì niwǎ tí. Ndirò kǒvò ivíví dhu tí yà adzi ò ale rǎdù òzùnà ale, ndínǐ obi nà ale-nyì niwǎ tí. ²⁸ Kǎvò yà adzi ò ale rǎdù òzùnà àkyǎkyè dhu tí dhu, ndirò gàyàna ònzi abádhí rǐ dhu, yà ìmbǎ tǐya nà dhu tí rǐ'ì ìndrù-nyìkpó ò dhu, ndínǐ yà àkǎkǎ dhu tí ìndrù rǒzùna dhu nugolo tí. ²⁹ Kǎnzì ka ndi dhu bhèyi, akye atdí ale mà náarana ndìdzi ndìtírò ònzìná nǐ. ³⁰ Kàgàwà ní ndi nyí nùngbò Yèsù Krístò màna. Kǎbhù Krístò rǐ'ì àlě tò yà ndi ndarí dhu-ǒnga òvò nǐ irèta tí. Kà-tì ní, Krístò-otù ò kǒzù àlě obhónángatále tí, kǔ'ò àlě àlě rǐlǎ nyìkpóna ò, ndirò kǎwǎ àlě àlě tó nzérenga ò rò. ³¹ Àdhàdhì yà ìlǐlǎ Andítá náarúnona dhu bhèyi: «Ndi nòzè ndìdzǐ ndi ale, náká ndìdzǐ ndi Ádrùngbǎle Kàgàwà-okú dò rò tí*.»

2

Krístò yà mùsàlabhà dǒ ka kutó dǒ màkǔrù
(2Kò 4.5-7; Èfe 3.2-11; 1Yù 2.20,27)

¹ Àbanǐnzó, ima nyú mà, yà fǔrǎbvù ma mǎrà àhù, madù àrà órù ò aróko dhu yà Kàgàwà itè àlě tò nǒvò rǒ fǔkù òná kàsùmì ò, ma mǎrà nzá i dhu òvò rǒ fǔkù ìdzidzò òte-tidò ò, ndirò ma mǎrà nzá kòvò rǒ yà adzi ò dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta-tidò ò. ² Obhó tí, yà atdíkpá àlě kí'ì nyí màna òná kàsùmì ò, ma mudhé ndínǐ ma mara tí òte rǒ dóná ní atdí dhu kèlě. Ndi dhu ní Yèsù Krístò, yà mùsàlabhà dǒ kutó dǒ màkǔrù. ³ Ndirò, fǔrǎbvù ma mí'ì nǎnganí, ma mí'ì ivívínga nà, ma mí'ì òdò nà, madù àmbe ivi dǒ*. ⁴ Ma mǎrà dhu ùdhe rǒ, madù dhu òvò fǔkù rò, ma mónzì nzá i dhu ndínǐ ma midha tí afíkù nyǎ'ù dhu yà dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta náaríbhona ìndrù tò òvòvù òte nǐ. Pbétù ma mónzì i dhu Kàgàwà bhà ìlǐlǎ-Alafí bhà ádrùngbǎnga tó obi nǐ, ⁵ ìnzì

* 1:31 1.31 Yèr 9.23 * 2:3 2.3 Kas 18.8-10

fùkú a'uta níidè tí ìndrù arí dhu-ǒnga òvò nǐ irèta dǒ, pbétù ndíní kǐdè tí Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó ɔbì dǒ.

Ìlǐlǎ-Alafí rǐ Kàgàwà arí dhu-ǒnga òvò tí dhu itè àlě tò dhu

⁶ Ìnè màtí kà rǐ'ì ndi dhu bhěyi rò, mã marí dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta tó dhu nóvɔ kǎkà iwà ɔ'ò afíya ònǎ rò ale tò. I dhu ní nǐ yà adzi ɔ dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta-tidò, ndirò ka ní nǐ yà adzi dǒ idzi nónyè, yà nǐ fíyó idzi rádù àpèrè ale tó irèta-tidò. ⁷ Mã maróvɔna ní Kàgàwà bhà dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta yà órù ò okónà. Inzá ndi ndàpè yà adzi òbhòlò rórò, kǎvò wò ndi dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta ndíní àlě kotsúya tí pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù ò otùna ɔ. ⁸ Yà adzi dǒ idzi nónyè ale nzínzi ɔ, wò ndi dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta dǒ dhu núni atdí ale mà ní'ì mbǎ. Dhu i'ina gukyè abádhí ɔni ka dhu tí, ní abádhí ɔtóna nǐ wò ádrùngbǎnga tó awáwù nà Ádrùngbǎle mùsàlabhà dǒ. ⁹ Kàgàwà anzì dhu rǐ'ì àdhàdhì yà Ìlǐlǎ Andítá náarúnɔna dhu bhěyi:

«Yà inzá atdí ale mà náapèna àlǎna, ndirò inzá atdí ale mà náapèna ìrina dhu,

yà inzá apèna ìse atdí ale-afí ò màtí dhu,

ní ndi, Kàgàwà abhòlò angyangyi kǎkà ndi nózè ale tò*.»

¹⁰ Àlě tò ní ndi Kàgàwà itè yà órù ò ndi ndili pbìndà dhu pbìndà Ìlǐlǎ-Alafí-otù ɔ. Obhó tí, Ìlǐlǎ-Alafí arí kóró dhu àndà, ìmbǎ rǐ'ì Kàgàwà údhě ndi ndonzi tí dhu, yà atdí dǒ kǎdù òrùnà màtí. ¹¹ Ádhi pbá ale ndi ìndrù nzínzi ɔ, ngǎtsi ale-afí rǐrèna dhu ɔni rádù, inzá ní ndi ale-afí yà kà'ò rǐ'ì kèlě núni ka rò? Ndirò, Kàgàwà bhà irèta núni rádù atdí ale mà rǐ'ì ìmbǎ, inzá ní kàbhà Ìlǐlǎ-Alafí kèlě núni ka rò. ¹² Ndirò àlě, àlě kí'ì nà ní nǐ yà adzi ɔ ale arí'ì nà ale-afí-tidò, pbétù àlě kí'ì nà ní Ìlǐlǎ-Alafí yà Kàgàwà bhà rò irà, ndíní àlě kuni tí àlě tò Kàgàwà ìbhò kóró dhu. ¹³ Ndirò, yà mã mí Kàgàwà bhà màkùrù òvɔ ìndrù tò rò, mã marí nǐ kòvɔ ìndrù tó dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta ò rò àhɔ ɔte-tidò ɔ, pbétù mã marí kòvɔ Kàgàwà bhà Ìlǐlǎ-Alafí níbhò fǎkà obhóná ɔte-tidò ɔ. Ndi dhu bhěyi ní ndi, mã marí Ìlǐlǎ-Alafí nàndà dhu àwě ìndrù tò ndi Ìlǐlǎ-Alafí ìbhò fǎkà ɔte-tidò ɔ,

¹⁴ Pbétù, yà adzi dǒ pbìndà ɔfò ɔ tí arúbhì ale, ní rǐ nǐ àdù ndi Kàgàwà bhà Ìlǐlǎ-Alafí ò rò ráhɔ ɔte à'ù. Obhó tí kà rádù kàla rǐ'ì ìmbǎ tǐna nà dhu tí fǐndà, ìnzì ndi dhu rádù dóna àlɔ, ndirò Ìlǐlǎ-Alafí-otù ɔ tí ndi dhu rádù ale-dò àlɔ nídhuní. ¹⁵ Kàgàwà bhà Ìlǐlǎ-Alafí nà rǐ'ì ale rǐ'ì ìnè ìndrù-nyutsi rǐ'ì kóró dhu ràlǔ dóna, pbétù ìmbǎ rǐ'ì Ìlǐlǎ-Alafí nà ale-dò nálǔ ndi Alafí nà rǐ'ì ale-nyutsi rǐ'ì dhu rǐ nǐ.

* 2:9 2.9 Ìsa 64.3; 52.15

16 **Ʋlǎ** Andítá rǎtina:

«Ádhi pbá ale ndi Ádrùngbǎle bhà irèta nùni?

Ádhi pbá ale ndi kà tò rádù sedzà àbhù?»

Pbétù àlě'i, yà Ʋlǎ-Alafí nà àlě kí'ì rò, àlě kí'ì nà irèta ní Krístò bhà rò irà irèta.

3

Kàgàwà bhà kasutále

(1Kò 4.1-6; Èbr 5.11-14)

¹ Pbàkà ò àbanǎzó, nzínzìkù ò ma mí'ì nínnganí, ma mábà nzá fangà mótè nyí mànà àdhàdhì Kàgàwà bhà Ʋlǎ-Alafí nà rí'ì ale bhěyi. Pbétù ma mótè nyí mànà àdhàdhì yà adzi ò dhu átdù afíya ale bhěyi, ndirò òko òko ire tí fíyó a'uta ò Krístò-nyutsi ale bhěyi. ² Ma mábhù nyí nyòm̀v̀ù dhu ní'ì màkyí*. Ma mábhù nzá odù ró'ò ònyù nyònyù, ìnzì nyí nyádù kà-lèmà ònzi ale tí nyí nyí'ì dhu-okú d̀ò rò. Ndirò kòmbí màtí nyí nyí nzi àdù kà-lèmà ònzi, ³ òko nyí nyòko yà adzi ò dhu átdù afíkù ró nídhuní. Obhó tí, yà òko adha mà anya mànà nóko nzínzìkù ò dhu, nítè tí nzá dhu, yà adzi ò dhu rátdù afíkù, ndirò nyí raróko yà inzá Kàgàwà nùni ale náaróko ònà òfò ò? ⁴ Wò nzínzìkù ò atdí ale rǎtina: Ima, ima ní Pòlò bhà ale, ngǎtsi ale rádù àtìnà: Ima, ima ní Apòlò bhà ale rò, ní wò nyí nyónzina dhu tí nzi inzá Kàgàwà nùni ale tó òfò ò dhu?

⁵ Nírò, Apòlò ní àdhi? Ndirò, Pòlò ní àdhi? Mǎ'i ní Kàgàwà bhà kasutále, yà nyí nyá'ù Krístò otùya ò ale. Mǎ mónzi ndi kasù, ngǎtsi ale rònzi ka yà Ádrùngbǎle abhù fìndà perè-bvù rǒ. ⁶ Mǎ mí'ì àdhàdhì yà inga ò kasù nanzì ale bhěyi: Ima, ma mazò itse, ndirò Apòlò adù idha ùdho kà dǒ. Pbétù, Kàgàwà ní ndi adù kàbhù ròvì. ⁷ Ní, wò ndi itse nòzò ale mà, kà-dǒ idha nùdho ale mànà, kóró ní nzi dhu. Kàgàwà ní ndi rí'ì ngari nà, kàbhù ndi ndi itse ròvì dhu-okú d̀ò rò. ⁸ Itse nòzò ale mà, kà-dǒ idha nùdho ale mànà kóró rí'ì àdhàdhì: ndirò, Kàgàwà núubhòya ìngbàtí ìli ndi ale bhà mùkimbà mà, àdhàdhì ndi ale anzì kasù-bvù rǒ. ⁹ Obhó tí, mǎ, mǎ'i ní atdíkpá arí Kàgàwà bhà kasù ònzi ale. Nyí, nyí ní Kàgàwà bhà ònzìbvù.

Kàgàwà udhèya pbìndà kasutále-kàsù kàzù nǐ dhu

Nyí ní átò Kàgàwà rǒsina idza. ¹⁰ Ní, yà idù Kàgàwà ìbhò idzìngà-bvù rǒ, ndirò àdhàdhì yà idza òsì arí nyìkpóna ótdyù ale bhěyi, ma mópè ndi m̀orù idza-pfò [Ídzi Màkùrù t'únòta-otù ò.] Ndirò kòmbí, ngǎtsi ale nádù ndi ndi idza

* **3:2** 3.2 Màkyí tí Pòlò rǎtina dhu ní yà ndi ndudhè kàkà inzà àpè ò'ò fíyó a'uta ò ale tò isísó ró'ò dhu.

òsì kà-dǒ. Pbétù dhu àkǎ ìngbàtí ìlì ndì ale mà ràndà nga mbèyi, ìngbà dhu bhèyi màtí ndì ndòsì kà-dǒ dhu nà. ¹¹ Obhó tí, ìmbǎ ngǎtsi idza-pfò òpè rádù ndòrù, yà iwà ka kórù-tsí tó ngari ǒ ale rǐ'ì. Ndi idza-pfò ní Yèsù Krístò. ¹² Ìndrǔ rǐ'ì inè ndòsì wò ndi òrù ka kórù idza-pfò dǒ abhò rádù òdhò dhu-tidò nǐ: ɔrò, tsumà, ndirò ɔrú odzina nà odu-tidò mà. Ngǎtsi ale rǐ'ì inè ndòsì kà-dǒ ìnzǐ rádù òdhò abhò dhu-tidò nǐ: itsu, tsítsò, ayi mà. ¹³ Kàgàwà rǐ ìndrǔ-ànyǎ ìtdì nínganí rí ndònzì dhu nítèya ìngbà tí ìlì ndì ale bhà kasu tó ǒfò k pangba. Obhó tí ndi nínganí, Kàgàwà núudhèya ìngbàtí ìlì ndì ale bhà kasu mà kàzù nǐ, kàzù rádù ndi ndi ale bhà kasu tó ǒfò nítè. ¹⁴ Ní, dhu í'iya gukyè inzà yà ndi ale asì wò ndi idza-pfò dǒ dhu nógbè kàzù ò dhu tí, ní ndi ale náabáya mùkimbà. ¹⁵ Pbétù yà ndi ale asì dhu nóogbeya gukyè, ní ndi ale náabáya nzǐ mùkimbà. Àbadhi nyú ndítírò nógúya ògù, pbétù ndi dhu ní'iya àdhàdhì kàzù ònǎ ndì nòtò ndàdù ògù ale bhèyi.

¹⁶ Nyǐ nyúni tí obhó dhu nyǐ rǎrǐ Kàgàwà bhà idza, ndirò kàbhà Ìlǐlǎ-Alafí rarádi nyukutsi? ¹⁷ Obhó tí Kàgàwà bhà idza ní Ìlǐlǎ idza, ní nyǐ ní ndi kàbhà idza. Nírò, ndi ale apé Kàgàwà bhà idza ùgòlò, ní Kàgàwà adèya ndi ale ùgolo átò.

Kàgàwà ìbhò kóró dhu fǔkù fùkú ídzinga-okú dò rò

¹⁸ Atdí ale mà àkǎ nzá ndùtrǎ ndì ndítírò. Nzínzìkù ǒ atdí ale mà náapé ndòzù iwà ndì ndúni dhu-ǒnga t'òvòta yà adzi ǒ ale tó ǒfò ǒ dhu tí, ní ndi ale àkǎ ndùbhà ndi dhu-ǒnga t'òvòta-tidò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, kà rádù ì'ì obhóná dhu-ǒnga t'òvòta núnì ale tí. ¹⁹ Obhó tí, yà adzi ǒ dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta-tidò ní ìmbǎ tǐna nà irèta Kàgàwà-ònzǐ. Ìlǐlǎ Andítá náarátina: «Kàgàwà arí dhu-ǒnga t'òvòta ì únì dhu tí arí 'àti ale nótsi yà ìtírò abádhí ùpe fíyó àdà ǒ*.» ²⁰ Ndirò Andítá rǎtina átò: «Ádrùngbǎle Kàgàwà núnì wà dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta nà ale tí rí 'òzù ale tó irèta. Kǔni wà dhu, ndi irèta rǎrǐ mbǎ tǐna nà dhu*.»

²¹ Nírò, atdí ale mà àkǎ nzá ndòyò ndì ngǎtsi ale-okú dò rò. Obhó tí, kóró dhu rǐ'ì fùkú ídzinga tò. ²² Ìma Pòlò, Apòlò, Péterù, Kàgàwà ìbhò mà fǔkù fùkú ídzinga tò. Ndirò yà adzi, ípirǒnga, ɔve, yà kòmbí rǐ'ì dhu, olù ríwu dhu mànà kóró Kàgàwà ìbhò fǔkù fùkú ídzinga tò. ²³ Ndirò nyǐ'ína, nyǐ ní Krístò bhà ale, ndirò Krístò ní Kàgàwà bhà ale.

4

*Inzá dhu àkǎ kǒnzì Krístò bhà kasutále gàyà dhu
(Ròm 14.10-12; 1Kò 3.5-9)*

¹ Nírò, dhu àkǎ ìndrũ ròzù mǎ'ì Krístò bhà kasutále tí, ndirò Kàgàwà bhà obhóngà ùdhě arí ìndrũ tò ale tí. Rìrà àhũ kòmbí nga ò, i obhóngà náaróko órù ò. ² Nyí nyùni wà dhu, wò ndi ádrùngbǎnga-tidò ka kábhu foná ale rǎràdù àkǎ ndì'ì yà fíndà ka kǎvi dhu ònzì arí ale tí. ³ Pbàkà ǒ, ìnzì ní àp bè ndi akèkpá màtí nyùno ànyǎdu, ndirò ngǎtsi nǐ, ìndrũ-bvǔ dhùwanì rùnò ndi ànyǎdu. Ndirò ima nyú matírò ma mí nzì àdù ànyǎdu ùnò. ⁴ Obhó tí, pbàkà irèta nyú mà nóbhù nzá ma atdí dhu-okú dò rò màtí, pbétù ndi dhu rǐ nzì àtina, ima rǎrǐ obhónángatále. Ádrùngbǎle ní ndi ànyǎdu ùnò rádù. ⁵ Ní ndi dhu-okú dò rò, nyí nyàkǎ nzá nyùno ìndrũ-ànyǎ angyinǎ rò, inzǎ àkò ka kakò kàsùmi àpè àkǎ rórò. Nyí nyàkǎ nyòdò nga, rǎrà àhũ Ádrùngbǎle ríngò dhu ò. Ka ní ndi kóró dhu yà ùru ka kuru ìnò ò nitèya k pangba awáwù ò, ndàdù yà ìndrũ aródona afíya ò dhu núpfo k pangba. Ní Kàgàwà níífuya ìngbatí ìlì ndi ale mà ndi ale bhà kasu-bvu rǒ.

⁶ Abanínzó, ma mènò wò dhu fǔkù, midyì Apòlò bhà ófò mà pbàkà ófò nyú mànà okúku dò rò. Ma midyì i ófò, ndínì ròkǎ nyí nyùni tí dhu, nyí rǎkǎ nzá nyòwù igi Andítá rǒ rò, ndirò nzínzìku ǒ atdí ale mà rǎkǎ nzá ndìdzì ndì, ndòlè ndi atdí ale ìnǎ rò, ndàdù ngǎtsi ale nídzèlè. ⁷ Ádhi pbá ale ndi nyí nǐlì nyí'ì ádrùngbǎle tí ròsè ngǔkpá ale dònǎ? Tí obhó Kàgàwà ndi yà nyí nyarí'ì nà kóró dhu nubhò indù? Kǎpé ì'ì wò dhu bhěyi, ní ádhu-okú dò rò nga ndi nyí nyádù àmbe nyoyò dǒ, inzǎ nyí nyabà i dhu Kàgàwà-fó dhu bhěyi nǐ?

⁸ Nyí pbání iwà nyí nyábà yà nyí nyí atdyúya òho kóró dhu! Nyí pbání iwà nyí nyóngò ònzítále tí! Nyí pbání iwà nyí nyóngò ádròdrǒ kámá tí! Pbétù mǎ'ì na, mǎ ní nzì ádròdrǒ kámá. Nyí nyí'íná gukyè obhóngatí ádròdrǒ kámá tí, ní mǎ màmbènà ì'ì átò ádròdrǒ kámá tí atdíkpá nyí mànà. ⁹ Obhó tí, ima nǐ dhu rǒlo Kàgàwà úlì mǎ'ì, mǎ uvitatále tírò, mǎ'ì olù ale tí kóró ale rǒ dhu bhěyi. Mǎ mí'ì àdhàdhì ànyǎya ka kítì ndínì ka kokye tí ale bhěyi. Obhó tí, mǎ mí'ì àdhàdhì kóró yà adzi ǒ ale mà, màlàyíká mànà dhu rǐ ròyá rí ndònzì dhu àndà ale bhěyi*. ¹⁰ Mǎ pbání ndi àkyǎkyè ale Krístò-okú dò rò, nyádù ì'ì dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta nà ale Krístò-nyùtsi. Mǎ pbání ndi ivíví ale, nyádù ì'ì

* 4:9 4.9 Ànyǎya ka kítì ndínì ka kokye tí ale ka kabhùná rùvò rùwugà dò, ndínì ì nугye tí òrù tó ìzǎ nà, ìndrũ ràdù 'àndu 'àmbe i ale rǒ rí ndònzì dhu àndà dǒ.

ɔbi nà ale. Ìndrű arí itsika ònzi, pbétù, abádhí arádù nyífu!
¹¹ Rìrà àhụ kòmbí nga ò, mã mí'ì àwù nà, mã mí'ì òm̀v̀na
 mã mí dhu-atdyú nà, mã mí'ì ìmbă m̀dzarù nà ròkà. Ka
 karávu ròkà, mãdù àmbe ùbhi dǒ, ìmbă mã móko ró nga
 rí'ì rórò. ¹² Mã m̀rí adyo ìvò, mãmbe kasu ònzi dǒ ɔtsúka
 nyú nǐ ònyù mã mabá tí. Mã'ì nǐ ka kí dhu ùno rò, mã m̀rí
 i ale àsò àsò tí. Ìndrű rǐ mãbhű mãbà àpbè rò, mã m̀rí
 dhu-dzi òndù òndù tí. ¹³ Mã'ì ka kùdhű rò, mã m̀rí ɔte àdű
 ìyònga ǒ. Kòmbí m̀tí ka kí mǒzù àdhàdhì yà adzi ǒ tsítsò
 bhěyi, ndirò kóró ale mà náarí mǒzù mǐ'ì yà adzi ǒ andrita
 bhěyi.

*Polò bhà irèta yà atdíđǒ ndì ndóze pbìndà nzónzo-okú dò
 rò*

¹⁴ Ma màndí nzá yà dhu fűkù ndínǐ nyìku nabhű tí
 rìwù, pbétù ma màndí ka ndínǐ nyìkpókù nabhű tí ròtdyù
 àdhàdhì pbàkà nzónzo yà atdíđǒ ma móze bhěyi. ¹⁵ Obhó
 tí, atdí kumì lufù ale mà rǐ mbă dhu ùdhě fűkù Krístò-nyutsì
 ka kóko tí dhu dǒ, ní abàku rǐ mbă ì'ì ibí. Obhó tí, ima ní
 ndi ma módhì nyǐ Ídzi M̀kürù ma m̀nò fűkù dhu-otù ǒ,
 ndínǐ nyǐ nyoko tí Yèsù Krístò-nyutsì. ¹⁶ Nírò, ma m̀tdè nyǐ
 ìtdè tí, nyǐ nyàkă nyòdyì pbàkà ǒfò. ¹⁷ Wò dhu-okú dò rò ní
 ndi, ma mòvi Tímòtewù tikù ò. Ka ní pbàńgba yà atdíđǒ
 ma móze, ndirò mběyi arí fóná ka kàbhụ Ádrùngbàle Yèsù
 bhà kasu ònzi. Kàrǐ ndi Krístò-nyutsì ma maráđi tí dhu tó
 g̀lìmá àbhű nyǐrè. Ndi g̀lìmá ní ndi ma marúdhèna kóró
 ngari ònǎ kóró kànísá ǒ.

¹⁸ Nzínzìkù ǒ atdíđhená ale nópè 'àmbe inga ìrè dǒ ìnzǐ
 ma r̀r̀rà nyàndà, ndi dhu ràdù 'àbhụ 'àmbe 'ìdzi dǒ.
¹⁹ Pbétù, mã m̀rà àhụ fűr̀bvù ìnzá ɔtrò idho ǒ, Ádrùngbàle
 òze ka nǐ. Ní ànyìrò ní ndi, mã mí nzǐ kǒkò i 'ìdzi arí
 ìtírò ale arúnona dhu kèlě núnǐ, pbétù mã mí abádhí ràdù
 ònzìnà dhu nálǎ átò! ²⁰ Obhó tí, ɔr̀-akpà ǒ Ádrùngbă kamà
 Kàgàwà bhà Idzi náarí nzǐ ndìtè yà ale-tsù ǒ ka kúnona dhu-
 otù ǒ tí, pbétù kàrǐ ndìtè ádrùngbànga tó ɔbi-otù ǒ. ²¹ Nírò,
 nyǐ nyòze ní àdhu? Tí mãrà àhụ fűr̀bvù fudú mùgǒ nà,
 ndirò ngàtsi nǐ, tí mãrà àhụ àzè mà ìyònga mànà nǐ àlè afídu
 nà?

5

*M̀nyònì ònzi rí ale àkă kodi Kànísá ǒ rò dhu
 (Gàl 5.9; 1Tì 1.19-20; Èbr 10.22)*

¹ Dhu arí ndirò kóró ngari ònǎ kambe àtìnà dǒ, nzínzìkù
 ǒ atdíđhená ale rarí m̀nyònì ònzi. Ndi m̀nyònì-tidò ní yà

inzí arí ndònzì kākà inzá Kàgàwà ná'ù ale nzínzì ò màtí: ka karátina nzínzìkù ò atdí ale ródyì olù-íyànà* ràdì pbìndà tsìbhále tí! ² Ní àzèmbè izu àmbènà nyúkà, nyádù ndi dhu nònzì ale ipfo, nyòdì nzínzìkù ò rò rò, nyí nyarádù òko nyàmbe nyòyò dǒ òyò tí! ³ Ima, ma mí'ì itse rùkù rò ale-ngbò ònǎ rò, pbétù ma mí'ì inè atdíkpá nyí mànà ale-afí ònǎ rò. Ní, ma mòtdì wà ndi dhu nónzì ale-ànyà, àdhàdhì inè àlě kí'ì atdíkpá nyí mànà dhu bhěyi. ⁴ Ma mòtdì ndi ale-ànyà àlě tó Ádrùngbàle Yèsù-òvò rǒ. Ndirò, nyündü nyí nyí rò, ma mí'ìya inè átò atdíkpá nyí mànà ale-afí ònǎ rò, ndirò Ádrùngbàle Yèsù bhà ádrùngbànga tó obi ní'ìya inè nzínzìkù ò. ⁵ Nyí nyàkà nyípfo wò ndi ale, nyàbhù pfòmvo Sitanì tò*, ndínì kà-nyùtsì rí'ì nzérenge nabhù tí rìku yà kà rǎbàna àpbè-otù ò. Ndi dhu bhěyi ní ndi kà rǎdù ògù Ádrùngbàle Yèsù rìngò ònǎ idhò ò.

⁶ Nyí nyí nyòyò nzérenge-okú dò rò dhu ní nzí idzì dhu! Nyí nyúni tí obhó dhu, ákè afí-ngba rarí ábhǒ idyi nyú nábhù ràmǒ? ⁷ Nírò, nyí nyàkà nyípfo wòrì nzérenge tó afi-ayí nyúkùtsì rò, ndínì nyí nyílá tí Kàgàwà-nyìkpó ò. Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyí nyádù ì'ì àdhàdhì idyi-òwátá, yà inzá ka kàngbǒ afi ònǎ bhěyi, yà kòmbí nyí nyí'ì ònǎ ófò bhěyi. Obhó tí, Kàgàwà ú'ò wà nyí nyílǎ nyìkpóna ò. Kǎbhù wà Krístò perè tí àlě-okú dò rò àdhàdhì Pásìka tó mùhendù tò Pbàyàhúdì arózèna 'à'à tàmbà-ngba bhěyi*. ⁸ Ní ndi dhu-okú dò rò, àlě kākà àlě rònzì àlě tó Pásìka tó mùhendù inzì ní afi-ayí rí'ì ònǎ mùgati nǐ. Kà-tì ní, nzérenge mà nzérenge dhu mànà tó afi-ayí nǐ. Pbétù, àlě kākà àlě rònzì ka ìmbǎ ònǎ afi nà mùgati nǐ. Kà-tì ní, àlě kākà àlě ròkò ìlǎ àlě kílǎ Kàgàwà-nyìkpó ò rórò, ndirò obhóná dhu ònzì àlě kí rórò.

⁹ Yà olù ma mǎndí fùkù bhàrùwà ò, ma mǎndí dhu matì, nyí rākǎ nzá nyòwù òko rǒ atdíkpá m̀nyònìtále mànà. ¹⁰ Ndi bhàrùwà ò ma mótè nzá yà adzi ò m̀nyònìtále dǒ, òdhíya-fó rí'ì dhu dǒ arí afíya ùlǐ ale dǒ, ìndrù-fó dhu ùdhǎ arí obi nǐ ale dǒ, ndirò sànamù ùlě arí ale dǒ. Obhó tí, ndínì nyí nyìndà tí nyí abádhí rǒ rò, dhu àkànà nyùvò yà adzi ò rò! ¹¹ Pbétù ma mǎndí dhu fùkù okúya dò rò ní kākà pbàkrístò tí arí 'àtì ale. Ndi ale apé àtina ndi rǎrǐ mùkrístò, pbétù ndàdù ì'ì m̀nyònì ònzì arí ale tí, ndirò òdhíya-fó rí'ì dhu dǒ arí afíya ìlǐ ale tí, kapé ì'ì sànamù ùlě arí ale tí, ndàdù ì'ì dhu ùno arí ìndrù nǐ ale tí, kapé ì'ì iwa òrì arí ale tí, ndirò obi nǐ arí dhu ùdhǎ ìndrù-fó rò ale tí, ní wò dhu bhěyi ale-tidò nà nyí nyàkà nzá nyònyù ònyù mà atdíkpá! ¹² Inzá

* 5:1 5.1 Law 18.8; Tòr 23.1 * 5:5 5.5 Mát 18.15-20 * 5:7 5.7 Uvt 13.7; 12.21

Yèsù ná'ù ale-ànyă t'únòta tí òtèdu? Tí obhó pbàkrístò nyú i nyí nyádù ànyăya núnò? ¹³ Inzá Yèsù ná'ù ale-ànyă núnò rádù ní Kàgàwà. Obhó tí, Hlă Andítá rătina: «Nyí nyākă nyípfo nzére ale nyòdi nzínziku ǒ rò*.»

6

MùKrístò àkă nzá ndòbhù òdhìnà mùkrístò inzá Yèsù ná'ù anya t'ítđita t'ále-fó dhu

(Mbà 20.3; Mát 5.23-24; Róm 12.17-18; Èfe 5.3-8; Yàk 4.1)

¹ Nzínziku ǒ atdí ale mà náapé ì'ì anya nà iwà Yèsù ná'ù òdhìnà nà, ní dhu òfò tí nga kà rərə ndi òdhìnà òbhù inzá Yèsù ná'ù anya t'ítđita t'ále-fó? Inga nòfò dhu ní kà rərə kòbhù Kàgàwà bhà ale-fó. ² Nyí nyúni tí nzá dhu, Kàgàwà bhà ale rərı ndi yà adzi ǒ ale-ànyă nitđiya? Nírò, yà adzi ǒ ale-ànyă nyí nyitđiya dhu bhěyi, ádhu ìnzı nyí nyádù kòkò dhu bhěyi àkyăkyè dhu nũfă ale-ànyă nitđi nı? ³ Nyí nyúni tí nzá dhu àlě ritđiya màlàyíkă mà-ànyă? Ní ndi dhu bhěyi kà rı'ı rò, àlě ní ùnò àlě kádù yà adzi ǒ ì nònzi dhu-ànyă ùnò olu! ⁴ Ní dhu apé ì'ì nyí nyı'ı anya nà nzínziku ǒ dhu tí, ní ádhu-okú dò rò nga ndi nyí nyádù òwu i anya nà kòkò ìnzı arı òte pbàkrístò nzínzi ǒ dhu ò ale-ònzı nı? ⁵ Ma múnò dhu wò dhu bhěyi ndinı nyıku nabhù tí rıwà. Obhó tí, nzínziku ǒ yà Yèsù ná'ù òdhına nzínzi ǒ dhu-ànyă ùnò rádù dhu-ònga t'òvòta núnı atdí ale mà t'ı'ı mbă? ⁶ Pbéttè, ùkú nyí nyàmbènà nzínziku ǒ dhu-ònga àndà rò, nyí nyarádù òwu nyòbhù inzá Yèsù ná'ù ale-fó dhu-tì ní ádhu?

⁷ Obhó tí, anya nà nyí nyı'ı nzínziku ǒ dhu nítè wà dhu kpanjangba, iwà dhu rónzi lèmakú atdíđ. Ní ádhu ìnzı nyí nyádù nzére dhu-dzi òndù nı? Ádhu ìnzı nyí nyádù nyəbhà kudhă fukú ongyéngă mà nı? ⁸ Pbéttè nyí, nyí ní ndi nyí nyarí nzére dhu ònzi, nyòwù Yèsù ná'ù òdhıku òbhù iri ale-fó! Ndirò nyí ní ndi nyí nyarí i ale tó obhónanga ùdhă òbi nı! ⁹ Nyí nyúni wà dhu mběyi nyú, nzére dhu ònzi arı ale ní rabáya nı ngari òrù-akpà ǒ Ádrùngbă kamà Kàgàwà bhà Idzi ǒ. Ìnzı nyàbhı kutră nyı: múnynòni ònzi arı ale mà, sànamù ùlě arı ale mà, kăkă inzá ì úmbă ì nà ale nà arı múnynòni ònzi ale mà, ndirò múnynòni ònzi arı nzínziya ǒ kpbahále-tírò, ndirò vèbhále-tírò ale mà, náabáya nı ngari Kàgàwà bhà Idzi ǒ. ¹⁰ Ndirò, ogbo ònzi arı ale mà, òdhiya-fó rı'ı dhu đó arı afıya ùlı ale mà, iwa òri arı ale mà, dhu ùnò arı ìndrù nı ale mà, kăkă ìndrù-fó dhu ùdhă arı òbi nı ale mànà, ní kòrı ale kóró, náabáya nı ngari òrù-akpà ǒ Ádrùngbă kamà Kàgàwà bhà Idzi ǒ átò. ¹¹ Angyi,

* 5:13 5.13 Tòr 17.7

nzínzìkù ǒ atdídhéná ale nóongónà dhu ònzì ndi dhu bhěyi tí. Pbétù kòmbí, àlě tó Kàgàwà nú'ò wà nyí, nyílǎ fùkù nzéřnga ǒ rò. Kǎbhù nyí nyǒngò pbindà ale tí, ndàdù nyǒzù obhónángatále tí. Kǒnzì kóró i dhu àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù Krístò nyí nyá'ù dhu-okú dò rò, ndirò Ìlǎ-Alafí-otù ǒ.

*Yěsù ná'ù ale ní Krístò-ngbò-rǒnga dhu
(1Tè 4.1-17; 1Pé 1.14-19)*

¹² Nyí nyarátina: «Kóró dhu t'ónzita tó rusà ka kúfà wà fǎkà pbàkrístò tíró.» Ndi dhu ní obhó dhu, pbétù kóró dhu ní nzí àkǎkǎ kǒnzì dhu. Ìmà mà átò ma mínè mati; «Kóró dhu t'ónzita tó rusà ka kúfà wà idù,» pbétù ma mí nzí àdù dhu à'ù mí'ì atdí dhu mà tó ino tí. ¹³ Ndirò nyí nyarátina átò: «Kàgàwà anzì ònyè ale-ò tò, ndirò kǎnzì ale-ò ònyè tò.» Pbétù, ma mátina kà ritòya kókò óyǒ dhu kóró. Ale-ngbò Kàgàwà anzì nzá mǎnyòni t'ónzita tò, pbétù kǎnzì ka Ádrùngbǎle Yěsù bhà kasu t'ónzita tò. Ndirò ndi Ádrùngbǎle rǐ'ì ale-ngbò t'úndata tò. ¹⁴ Ndirò ròsè dòtsí, Kàgàwà yà Ádrùngbǎle Yěsù nabhù rìngbè ndi òve-bvè rò pbindà ádrùngbǎnga tó obi ní, náabhùya àlě-ngbò rùngbe ì átò.

¹⁵ Nyí nyèni tí nzá dhu, ngbǒku rǎrǐ Krístò-ngbò-rǒnga? Nírò ma tí àdù Krístò-ngbò-rǒnga nyú idyi idyi, mǔgèrè rǒngò mǎnyòni tó tsìbhále-ngbò-rǒnga tí? Ìnzí akekpá màtí! ¹⁶ Ndirò, nyí nyèni tí nzá dhu ndi ale mà rapé 'ùngbò mǎnyòni tó tsìbhále nà, ní rǒngò wà atdí ale-ngbò tí kà mànà? Obhó tí, Ìlǎ Andítá náarátina: «Abádhí óyǒ rò rǎdù 'ùgèrè 'òngò atdí ale-ngbò tí*.» ¹⁷ Pbétù, Ádrùngbǎle mànà ì nùngbò ale, ní rǎdù ndùgèrè 'òngò atdí ale tí kà mànà, ale-afí ònǎ rò.

¹⁸ Nyí nyàkǎ, nyǒtsè mǎnyòni-tsù rò! Yà ìndrù rǒnzina kóró ngùkpà nzéřnga rǐ'ì igi ndi ale-ngbò rǒ rò. Pbétù mǎnyòni nònzì ale nónzì wà nzéřnga ngbǒna nyú rǒ ndítíró*. ¹⁹ Nyí nyèni tí nzá dhu ngbǒku rǎrǐ yà nyukutsi arádi Ìlǎ-Alafí bhà idza? Ndi Ìlǎ-Alafí nábhu fùkù ní Kàgàwà. Ndirò nyí ní nzí kàmǎku nyí-tíró. ²⁰ Obhó tí, Kàgàwà náadzi nyí orú odzi nyú ǒ. Ní nyí nyàkǎ nyílè ka ngbǒku ní.

* **6:16** 6.16 Opt 2.24 * **6:18** 6.18 Ka kí'ì inè kugèrè ka átò yà dhu bhěyi: «Nyí nyarátina: «Yà ìndrù rǒnzina kóró nzéřnga rǐ'ì igi ndi ale-ngbò rǒ rò.» Pbétù ma mátina: mǎnyòni nònzì ale rǒnzì wà nzéřnga ngbǒna nyú rǒ ndítíró.»

7

Pòlò rě Pbàkòritò arí'ì nà ẚmbátá dǔ nzéere irèta òbhòlo dhu

(Opt 2.18-25; Màt 19.3-12; Ròm 6.18-22)

¹ Kòmbí, ma mí dhu òvò fǔkù yà idù nyí nyándí dhu dǔ. Nyí nyátí: «Íngà nòfò dhu ní kpatsibhále àkǎ nzá ndòdhò pbìndà tsibhále nà.» ² Pbétù, ndíní indrù oko tí ìmbǎ m̀nyò̀nì rì'ì nzínziya ǔ, ma mátina dhu rǎkǎ ìngbàtí ìlì ndì kpatsibhále mà rì'ì pbìndà tsibhále nyú nà, ndirò ìngbàtí ìlì ndì tsibhále mà rì'ì pbìndà kpatsibhále nyú nà. ³ Kpatsibhále nǎkǎ ndònzì pbìndà tsibhále rě atdyúna òho dhu, ndirò tsibhále mà nǎkǎ ndònzì pbìndà kpatsibhále rě atdyúna òho dhu átò. ⁴ Tsibhále-ngbò ní nzí ndì tsibhále bhà, pbétù ka ní kàbhà kpatsibhále bhà. Ndirò kpatsibhále-ngbò ní nzí ndì kpatsibhále bhà, pbétù ka ní kàbhà tsibhále bhà. ⁵ Ní, nyí nyǎkǎ nzá nyùlè nyí, inzǎ ní itsòta tó kàsùmì ǔ tí nyí nyìrì nyí nyǔbhà ka ákě kàsùmì tí rò. Ndi itsòta tó kàsùmì dzidǔ, nyí nyádù ìngo nyòkò atdíkpá tdítǔ, akye pfòmvo Sitanì náarana nyùtra fùkú ivívinga ǔ ní. ⁶ Wò ma mà̀nò fǔkù dhu ní nzí ẚyátá, pbétù ndi dhu bhèyi nyí nyònzì dhu dhu ní nzí nzéere dhu.

⁷ Obhó tí, ma mà̀mbènà òzèna dhu ní kóró ale ròkò ima bhèyi, ìmbǎ vèbhálé na. Pbétù ìngbàtí ìlì ndì ale mà nábà pbìndà perè nyú atdíró Kàgàwà-fó: atdí ale ràbà tsibhále nà ndì ndádi dhu tó perè-tidǔ, ngǎtsi ale ràdù ìmbǎ tsibhále na ndì ndádi dhu tó perè nábà.

⁸ Ndirò kǎkǎ ìmbǎ rì'ì vèbhále nà ale mà, abvo-ayí mà̀nà tò, ma mí dhu òvò matì, dhu ràmbènà àkǎ mbèyi nyú abádhí tò abádhí ròngò òko yà ma marádi dhu bhèyi, ìnzí 'òhò ẚmbátá-atdyú. ⁹ Pbétù dhu apé ì'ì ìnzí abádhí ràdù afíya òtò ìtírò dhu tí, ní abádhí ràdù àkǎ 'ùmbǎ ì. Obhó tí, dhu ràdù àkǎ mbèyi nyú, ndi ale rì'ì pbìndà tsibhále nyú nà, ròsè ndì ndarana àdi ndàmbe tsibhále-atdyú òhò dǔ dhu dònǎ.

¹⁰ Kǎkǎ iwà ì nùmbǎ ale tò, ma mábhùna ní yàrí ẚyátá, yà inzǎ àhù fudú rò, pbétù kìrà Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà rò: tsibhále àkǎ nzá ndùbhà pbìndà kpatsibhále. ¹¹ Pbétù, tsibhále náapé pbìndà kpatsibhále ùbha, ní ndi tsibhále àkǎ nzá ndàrà amba-bvù tdítǔ. Ìmbǎ kì'ì ndi dhu bhèyi rò, dhu àkǎ abádhí rùngbò ì tdítǔ pbìndà kpatsibhále nà. Ndirò, kpatsibhále àkǎ nzá ndùbhà pbìndà tsibhále.

Pòlò rě sedzà àbhù inzǎ Yèsù ná'ù ale mà̀nà ì nùmbǎ Yèsù ná'ù ale tò dhu

¹² Ndirò ngùkpà ale tò, ima, ma mí yà dhu òvo, ndi dhu àhu nzá Ádrùngbàle Yèsù ò rò, pbétù kàhu údù rò. Ní ma mátina: iwà Yèsù ná'ù kpatsibhále náapé ì'ì inzá Yèsù ná'ù tsibhále nà, ndi tsibhále ràdù ndà'ù 'òngò òko kà mànà, ní ndi kpatsibhále àkã nzá ndùbhà ndi tsibhále. ¹³ Ndi dhu bhèyi tí, Yèsù ná'ù tsibhále náapé ì'ì inzá Yèsù ná'ù kpatsibhále nà, ndi kpatsibhále ràdù ndà'ù 'òngò òko kà mànà, ní kàkã nzá ndùbhà pbìndà kpatsibhále. ¹⁴ Obhó tí, inzá Yèsù ná'ù kpatsibhále rí'ì inè ábhò onzi nà ndùgèrè ndi ndòngò Kàgàwà bhà ale tí Yèsù ná'ù pbìndà tsibhále-otù ò. Ndi dhu bhèyi tí, inzá Yèsù ná'ù tsibhále rí'ì inè ábhò onzi nà ndùgèrè ndi ndòngò Kàgàwà bhà ale tí Yèsù ná'ù pbìndà kpatsibhále-otù ò. Ìmbã kà rí'ì ndi dhu bhèyi nánì, abádhí tó nzónzo nózù ka kádù Kàgàwà-nyìkpó ò òtì ale tí. Pbétù obhónánga nyú ò, i nzónzo ní Kàgàwà-nyìkpó ò ìlã ale. ¹⁵ Pbétù dhu apé ì'ì inzá Yèsù ná'ù ale nózè ndùbhà yà ì úmbá ì nà Yèsù ná'ù ale dhu tí, ní ndi ale àkã wà ndùbhà ì úmbá ì nà ale. Kòrí dhu-tidò nàndà dhu nì, Yèsù ná'ù ale nùtsì ì úmbá ì mànà inzá Yèsù ná'ù ale nà dhu rì mbã. Pbétù dhu òfò nga nyòkò atdíkpá, Kàgàwà núunzi nyì ndinì nyì nyoko tí mārùngà ò ngùkpà ale mànà dhu-okú dò rò. ¹⁶ Ìnyi Yèsù ná'ù tsibhálé, nyi nyùnì tí obhó ìgù nyi nyádù pbùkù kpatsibhále nígu dhu? Ndirò ngàtsi nì, ìnyi Yèsù ná'ù kpatsibhálé, nyi nyùnì tí obhó ìgù nyi nyádù pbùkù tsibhále nígu dhu?

Pólò rí dhu àndí inzá dhu àkã kokò ìndrù tó uyátá tó ino tí dhu dǎ dhu

¹⁷ Ròsè yà angyi ma m̀nò dhu dònã, ìngbàtí ìlì ndi ale mà nákã ndòngò àdi àdhàdhì yà Ádrùngbàle Yèsù abhù fìndà òfò ò: ndi òfò ní, yà Kàgàwà rí ndànzi rò kǐ'ì òná òfò*. Wòrí ní ndi àkãkànà kifù dhu tí ma marúdhèna kóró kànísá ò dhu. ¹⁸ Kàgàwà rí nyanzi òná kàsùmì ò, nyi nyi'ì tí iwà ka kòbhòlò onzìnúnga ró? Ní nyi nyàkã nyadi ndi òfò ò. Kàgàwà rí nyanzi òná kàsùmì ò, nyi nyi'ì tí inzá ka kòbhòlò onzìnúnga ró? Ní nyi nyàkã nzá nyabhu ka kòbhòlò. ¹⁹ Ale-ònzìnga òbhòlò ka kí dhu nónzì nzá atdí dhu mà. Ndirò, ìnzì ka kí kòbhòlò dhu nónzì nzá atdí dhu mà átò. Àkãkã dhu ní kifù Kàgàwà àvi kónzì dhu. ²⁰ Dhu àkã ìngbàtí ìlì ndi ale mà ràdi yà Kàgàwà rí ndànzi rò ndi ndi'ì òná òfò ò. ²¹ Dhu apé ì'ì nyi nyi'ì ino tí Kàgàwà rí nyanzi rò dhu tí, ní nyi nyàkã

* **7:17** 7.17 Kàgàwà rí nyanzi rò nyi nyi'ì òná òfò tí ka kátina dhu-tì ní: Ale-ònzìnga òbhòlò ka kí dhu mà, ìnzì ka kí kòbhòlò dhu mà, ndirò ino tí ka kí'ì dhu mà, ìmbã ka kí'ì ino tí dhu mànà. Kùtò nzá Kàgàwà àvi dhu ònzi ka kí dhu-tsù. Wòrí ní nzi ìtì ka kátina, Kàgàwà rí ndànzi dhu atù nzérenga ò ale ràkànà ndòngò àdi ndi nzérenga ò tí.

nzá nyitù afínù. Pbétù dhu apé ì'ì inè nyi nyí nyadi dùnù nyi-tírò dhu tí, ní nyi nyàkǎ nzá nyiwi ndi onzi. ²² Obhó tí, ino tí arí'ì ale, yà Kàgàwà ánzi rùngbò ì Ádrùngbǎle Yèsù nà, ní nzí ino Yèsù-nyìkpó ǒ. Ndi dhu bhèyi tí, dóná arí'ì ndítírò ale, yà Kàgàwà ánzi, ní Krístò bhà ino. ²³ Kàgàwà náadzi nyí ɔrú odzi nyú ǒ. Nírò, nyí nyàkǎ nzá nyí'ì tditdǒ ìndrù tó uyátá tó ino tí. ²⁴ Àbanǎnzó, ìngbatì ìli ndi ale mà náká ndàdi Kàgàwà-ònzí yà kà rǐ ndanzi rò ndi ndi'ì òná ǒfò ǒ.

Inzá àpè 'ùmbǎ ale àkǎ 'òkò òná ǒfò
(Èbr 13.4; 1Pé 4.7)

²⁵ Kǎkǎ inzá àpè vèbhále ùnǐ kpabhínzo mà, inzá àpè kpabhále ùnǐ vèbhínzo mànà tò, ma múyǎna Ádrùngbǎle Yèsù òvò idù dhu tí dhu nà ma mí'ì ìmbǎ. Pbétù, tidu òná rò, ma mábhùna abádhí tò dhu ní pbàkǎ irèta. Ndi irèta ní, yà Ádrùngbǎle Yèsù ónzì ídzìnga fíndà rì'ì tsùná dhu ìrì ka kádù dhu tí ale bhà. ²⁶ Obhó tí, yà kòmbí rí'ì àpbè-okú dò rò, ma mìrè nga ídzi dhu rǎrǐ ìndrù ròkò yà ì í'ì òná ǒfò ǒ. ²⁷ Dhu apé ì'ì inè nyi nyarí'ì tsibhále nà dhu tí, ní nyi nyàkǎ nzá nyonè ndi tsibhále ùbha nyi nyí dhu. Dhu apé ì'ì ìmbǎ nyi nyarí'ì tsibhále nà dhu tí, ní nyi nyàkǎ nzá nyonè tsibhále. ²⁸ Pbétù, dhu apé ì'ì nyǔmbǎ nyí nyí dhu-atdyú nà nyi nyí'ì dhu tí, ní nyi nyònzì nzá nzérénga. Ndirò, inzá àpè kpatsibhále ùnǐ tsibhíngba náapè àrà ambabvù, ní íyàdhiyà nónzì nzá nzérénga átò. Pbétù kǎkǎ iwà ì númbǎ ale ní rǒngò ì'ì inè àpbè nà fíyó ípirǒnga ǒ. Ní ima, ma mòzè modò nyí ì àpbè rǒ rò.

Inzá yà adzi ǒ dhu àkǎ ndàtdù ìndrù-afí dhu

²⁹ Àbanǎnzó, ma mòzè mati yà dhu bhèyi: kàsùmì ùbha ndi idò. Ní ròpè ndi kòmbí, tsibhále nà arí'ì kpatsibhále, náká ndàdi ìmbǎ arí'ì tsibhále nà ale bhèyi. ³⁰ Ɔdzi ródzi ale náká 'òkò ìnzí ródzi ale bhèyi. Dhèdhe nà rí'ì ale náká 'òkò ìmbǎ rí'ì dhèdhe nà ale bhèyi. Dhu òdzi rí ale náká 'òkò ìmbǎ rí'ì dhu nà ale bhèyi. ³¹ Yà adzi ǒ malì nǐ arí kasu ònzì ale, náká 'òkò ìnzí arí kasu ònzì kà nǐ ale bhèyi. Obhó tí, yà ndi ndi'ì òná ǒfò ǒ, yà adzi rǎrà tsùna rǐ ndòdì dhu ǒ.

³² Ma mòzè dhu ní, nyòkò ìmbǎ afíkù itù rí dhu rǐ'ì rórò. Ìmbǎ arí'ì tsibhále nà ale náarí afina itù nǐ ní Ádrùngbǎle Yèsù bhà dhu kèlě, ndàdù ndòzè ndònzè kà-nyìkpó nòfò dhu ònzì ndi ndi'ì dhu kèlě. ³³ Pbétù tsibhále nà ale náarí afina àtdù nǐ ní yà adzi ǒ dhu, ndàdù ndòzè ndònzè pbìndà tsibhále-nyìkpó nòfò dhu ònzì ndi ndi'ì dhu, ³⁴ pbìndà irèta ràdù ndùndò ùndò tí. Ndi dhu bhèyi tí, ìmbǎ

arí'ì kpatsibhále nà tsibhále mà, inzà àpè kpatsibhále ùni tsibhíngba mà nà náarí afiya itù nǐ ní Ádrùngbále Yèsù bhà dhu kèlé. Abádhí ózè dhu ní 'àbhù afiya mà ngbòya mà nà Ádrùngbále Yèsù tò. Pbétù kpatsibhále nà tsibhále náarí afina itù nǐ ní yà adzi ǒ dhu, ndàdù ndòzè ndònè pbìndà ale-nyìkpó nòfò dhu ònzi ndì ndí dhu. ³⁵ Wò ma mà nò fùkù dhu ní ma mà nò ndíní í'í tí m̀gàsù tí fùkù, ìnzí ní ndíní í'í tí àdà ma mùpe rùkú dhu tí. Ma mòzè mitè ìngbà dhu bhèyi màtí nyí nyádù òko inga nòfò dhu bhèyi dhu fùkù, nyádù nyàpba Ádrùngbále Yèsù rǒ tí ìmbà fùkù irèta-ònga ùndo rí atdí dhu mà rí'ì rórò.

Órì nàndà dhu

³⁶ Ndi ale apé dhu àlà, inzà ndì rónzì yà ndì ndòrì tsibhíngba-nyìkpó nòfò dhu, yà inzà ì ùmbà ì kà nà dhu-otù ǒ, íyàdhíyà mà nà ì í 'ùmbà dhu-atdyú ràdù ndàlù tdítđ, ní abádhí àkǎ 'ùmbà ì, yà ndi kpatsibhíngba òzè ka dhu bhèyi. Àbadhi ònzi nzá nzérenge. ³⁷ Pbétù, ndi kpatsibhíngba apé dhu ùdhé afina nyú ò inzà ka kùtu ndì ùtù tí rórò, ndà'ù dhu ìnzí ì rǎrǎ 'ùmbà, ndirò ìnzí ì rǎrǎ ngbòya ùpba yà ndi ndòrì tsibhíngba nà, ndàdù ndi dhu ònzi yà ndi nyú ndi ndòzè ka dhu bhèyi, ní ndi ale ònzi dhu mbèyi. ³⁸ Ndi dhu bhèyi ní ndi, yà ndi ndòrì tsibhíngba nà ì nùmbà ale nónzi dhu mbèyi, ndirò wò ndi tsibhíngba nòdhò ìnzí 'ùmbà ì nà ale, nónzi dhu mbèyi nyú ròsè.

Abvo-ayí nàndà dhu

³⁹ Iwà árà amba-bvù tsibhále náaríadi Hyátá-tsinǎ yà ìnè pbìndà ale rí'ì nyìkpóna nà òná kàsùmì ǒ. Pbétù kàbhà kpatsibhále náapè òvè, ní íyàdhíyà rí'ì dóná ndítírò 'ùmbà ì ndì ndòzè ale nà. Pbétù, ndi kpatsibhále àkǎ ndi'ì mùkrístò tí. ⁴⁰ Pbétù pbàkà ǒ, kà ràdù hirò ònzi, yà ndi ndí'ì òná ófò ǒ tí ndi ndàdi rò. Wòrì ní ndi pbàkà irèta, ndirò ima nyú ma mà'ù wà dhu átò, ma rǎrǎ'ì ìnè Kàgàwà bhà Ìlǎ-Àlafí nà.

8

Perè tí ka kùbho sànamù tò ìzǎ nàndà dhu (Ròm 14.13-23; 1Kò 10.19-33)

¹ Sànamù tò ka kùbho perè tí ìzǎ nàndà dhu nǐ, nyí nyándí dhu, nyàti: «Mǎ'ì kórò, mǎ m̀nì wà dhu ndi dhu dǒ.» Pbétù ma màtina: inga ùnǐ ka kí dhu náarí ale àbhù kambe ale ìdzi dǒ ale-tírò, pbétù ale òzè ka kí dhu náarí ale òsì òsì tí. ² Ndi ale apé ndòzè ndítírò inga ndi ndúnì dhu tí, ní ndi ale ní inzà inga núnì obhóná nyú yà ndi nyú ndi ndàkàna

ndùni ka dhu bhěyi ale. ³ Pbéù ndi ale apé Kàgàwà òzè, ní Kàgàwà ùni wà ndi ale.

⁴ Nírò, ka tí àdù sànamù tò ka kùbho perè tí ìzǎ ná'á à'a? Àlě'i nyú, àlě kúni wà dhu sànamù rarí'i mbǎ yà adzi ò, ndirò àlě kúni wà dhu Kàgàwà rarí'i atdí tí. ⁵ Pbéù, ngǔkpà ale arátina mǔngǔ-nzo rarí'i inè òrù-akpà ò ndirò yà adzi ò. Ní obhó tí, abádhí tò mǔngǔ-nzo rǐ'i ibí, ádròdrò ale rádù ì'i ibí. ⁶ Pbéù àlě tò, Kàgàwà rǐ'i atdí tí. Ka ní àlě t'Ábanà yà kóró dhu nanzì, ndirò àlě karóko kà tò. Ndi dhu bhěyi tí, Ádrùngbǎle rǐ'i atdí tí. Ndi Ádrùngbǎle ní Yèsù Krístò, yà kóró dhu anzì ndi otùna ò. Ndirò ka ní ndi ípirǒnga ìbho arí àlě tò.

⁷ Pbéù ìnzì ní kóró ale ì ndi dhu nùni. Rìrà àhù kòmbí nga ò, nzínzikù ò atdídhená ale kǎkà iwà avù 'òngò sànamù tò ka kùbho perè tí ìzǎ ná'á, náarí'i inè sànamù ì á'ù obhó dhu tí ró. Abádhí arí ndi ìzǎ ná'á, 'àdù àmbe dhu ìrè dǒ ndi ìzǎ ka ràbhù perè tí yà inè rǐ'i ádrùngbǎnga tó obi nà dǒyá sànamù tò. Ní olùnǎ rò, ndi dhu arádù abádhí àbhù ròzù ì iwà ndi ìzǎ àbhù ì 'òtì Kàgàwà-nyìkpó ò dhu tí. Wò dhu itè dhu abádhí tó ìrèta rǎrǐ'i ivívi. ⁸ Obhó tí, ìnzì ní ònyù ndi àlě ìndri rádù àlě rǐ'i ìkyèrò Kàgàwà tí. Àlě kapé ònyù ùbha ìnzì àlě rònyù, ní àlě rǒ ndi nòtdì dhu rǐ'i ìmbǎ. Ndirò àlě kapé ndi ònyù ònyù, ní àlě kábàna atdí dhu mà rǐ'i ìmbǎ. ⁹ Pbéù, nyàndà nga mběyi, akye yà nyí nyí'ì dǎkú nyí-tírò, nyádù àmbe nyí nyòzè dhu ònzì dǒ dhu náarana kǎkà ivívi fíyó a'uta nà ale àbhù ràwà ì nzérénga ò nǐ. ¹⁰ Obhó tí, ivívi pbindà a'uta nà ale náapé inyí, inga nùni ale nyú nálǎ sànamù tò ka kùbho perè tí ìzǎ ná'á nyí nyí sànamù ùlě ka karí òná rò somǎ-dzà ò rò ró, ní kǎbhà ìrèta tí nzì àdù kùtu rònyù sànamù tò ka kùbho perè tí ònyù? ¹¹ Ndi dhu bhěyi ní ndi, pbùkù inga t'únita-okú dò rò, wò ndi ivívi a'uta nà ale, ndirò yà Krístò nyú náavè okúna dò rò, ní rádù àwí atdídǒ. ¹² Wò dhu bhěyi ní ndi, nyí nyí dhu ùfǎ adóku mà awéku màndà ònzì, nyádù afíya ìnza dhu, rádù ì'i àdhàdhì iwà nyí nyáfǎ dhu Krístò-ònzì nyú dhu bhěyi. ¹³ Ní ndi dhu-okú dò rò, ònyù náapé Yèsù ná'ù adòdu mà ndirò ngǎtsi nǐ awèdu mà nábhù rǐtsì nzérénga ò, ní ma mádù àdì ìnzì mongò ìzǎ à'á kóró idho ò, akye ndi dhu arana abádhí àbhù rùwí nǐ.

9

Uvitatǎle àkǎ àbà fíyó ípirǒnga òdò rí dhu yà ì arónzina kasu-nyutsi dhu

(Luk 10.7; Kas 20.34-35; 2Kò 11.7-12; Gàl 6.6; 1Tì 5.17-18)

¹ Ima tí obhó uvitatále ngǔkpà uvitatále bhěyi? Ma máti obhó ìì dùdú matírò? Ima mála tí nzá Yèsù, àlě tó Ádrùngbàlě? Nyí nyú, nyí tí obhó yà Ádrùngbàlě Yèsù tó ma mónzì kasu-nyutsi rò úvò ale? ² Ngǔkpà ale tó ma mapé ìì ìnzì ní uvitatále tí, ní fǔkù ima ní uvitatále nyú. Obhó tí, nyí ní yà ma mónzì uvitatále tó kasu ìtè rí ale Ádrùngbàlě-nyutsi.

³ Yàrí ní ndi ìndrǔ rǐ mǒbhu rò, ma marí mugye dùdú tí dhu: ⁴ mǎ'ì uvitatále tíró, mǎ tí nzì àdù àkǎ mǒnyù dhu, mǎdù dhu òmvù fáká kasu-otù ǒ? ⁵ Tsihbále nà ma mì'ì rò, ma màkànà tí nzá ndi tsihbále rùndà ma abhi ò ma mǎrà rò, àdhàdhì ngǔkpà uvitatále mà, Ádrùngbàlě Yèsù t'ádóna mà Péterù mà nà náarónzina dhu bhěyi? ⁶ Tí mǎ'ì kèlě ndi Bàrnabà nà mǎ mǎdù àkǎ mǒnzì kasu ɔtsúka nyú nǐ ndí nǐ mǎ mabá tí ònyù? ⁷ Ádhi pbá múnòwì ndi kàsùna ùbhò arí ndítírò? Ádhi pbá ale ndi vǐnyò-kpa òzò arí ìnzì ndi ndí ndi vǐnyò-kpǒ òtò rórò? Ndirò ádhi pbá ale ndi ìkyi ùnda arí ìnzì ndi ndí fǐndá màkyì òmvù rórò?

⁸ Yà ma múnò dhu tí obhó ìndrǔ arónzina dhu? Músà bhà Ʋyátá náatí nzi àdhàdhì dhu kèlě núnò átò? ⁹ Obhó tí, ndi Ʋyátá ò ka kándí dhu kati: «Nyí nyàkǎ nzá nyutsi nganù-ǒnga òtsi rí, ndí nǐ kpǒna uvò tí kéléna ò rò ìkyi-akpà-tsù ìnzì ndi nganù nɔnyu tí*.» Kàgàwà náatí afína ìtù ìkyi-akpá tó dhu nǐ? ¹⁰ Ròsè dòtsí, kúnò tí ìnzá wò dhu àlě-okú dò rò? Obhó tí, wò dhu ka kandi àlě-okú dò rò. Inga òbhi rí ale nǎkǎ ndòbhi inga ndàdù dhu à'ù àbà ndi rǎrǐ ndi inga ǒ ró'ò dhu-rórò nábà fǐndá átò. Ndirò inga ǒ rò rí dhu ògu ale nǎkǎ ndà'ù dhu, àbà ndi rǎrǐ ndi inga ǒ ka kògù dhu-rórò nábà. ¹¹ Dhu apé ìì ale-afí tó itse mǎ mǒzò afiku ò dhu tí, ní mǎ mí ale-ngbò dzùnà ònzi rí dhu nábà fukú dhu tí nzére dhu? ¹² Dhu apé ìì ngǔkpà uvitatále náarí ì dhu àbà fukú dhu tí, ní ròsè dòtsí, mǎ nyú, mǎ màkǎ tí nzá màbà ka átò? Pbétù mǎ mónzì nzá nyí nyǒnzì dzùnàka atdí dhu nǐ matí. Mǎ mǒndù kóró dhu-dzi akye mǎ mowuna Krístò bhà Ídzi Màkǔrù-tsù ùtò nǐ. ¹³ Nyí nyùnì tí obhó dhu Kàgàwà bhà-dzá arí kasu ònzi ale rǎrǐ fiyó ònyù nábà ànyì-dzá ì ónzina kasu ò rò? Ndirò, nyí nyùnì tí obhó dhu màzàbahù dǒ arí kasu ònzi ale rǎrǐ fiyó ònyù àbà ndi màzàbahù dǒ ì úbina perè tí ìzà ò rò? ¹⁴ Ní ndi dhu bhěyi tí, Ádrùngbàlě Yèsù núuyá dhu kǎkǎ Ídzi Màkǔrù ùnò arí ìndrǔ tó ale tó ndàti, abádhí rǎràdù fiyó ípìrǒnga òdò rí dhu-tsí àbà ndi Ídzi Màkǔrù-otù ǒ.

* 9:9 9.9 Tòr 25.4

15 Pbétù ima, ma mónzi nzá atdí dhu mà kònzì dzùnàdu nì. Ní ma mí milè ndi dhu-okú dò rò. Ndirò yà ma màndí dhu, ní ma màndí nzá, ndíní nyí nyibho tí dhu idù. Inga nòfò idù dhu nyú ní mowè òvè tí, dhu ùnzi dǒ ma mambèna ìndrù-fó rò. Atdí ale mà rǐ nzǐ wò ma mí milè okúna dò rò dhu àkǒ fudú rò. 16 Ídzi Màkürù ùno ma mí ìndrù tò dhu ní nzǐ mabhǔ rǐ midzǐ ma dhu. Ndi dhu ní iwà àkànà atdí dǒ nyú munò ìndrù tò dhu. Inzǐ ma mí Ídzi Màkürù núno ìndrù tò dhu, ní rǎdù ì'ì àpbě nyú tí idù. 17 Dhu í'iyàna gukyè ma nyú tíró ma mǒvò yàrí kasu mongò ònzìnà dhu tí, ní ma mákàna mabà pbàkà mùkimbà. Pbétù, ma mí kònzì Kàgàwà íbhò ndi ndi kasu mongò ònzìnà dhu-okú dò rò. 18 Nírò, pbàkà mùkimbà nyú ní àdhu? Pbàkà mùkimbà ní mowè Ídzi Màkürù ìndrù tò ìnzǐ ka kí mubhǒ rǒrò. Kà-tì ní mowè Ídzi Màkürù ìndrù tò ìnzǐ ma mí kǒtù ǒ àkànà mabà dhu ònzi rǒrò.

19 Ma mí'ì dùdú matírò kóró ale-ònzǐ. Pbétù, ma mónzi ma matírò mí'ì kóró ale tó ìno tí, ndíní ma mabá tí ábhǒ ale Yèsù Krístò tò. 20 Pbàyàhúdì nzínzi ǒ, ma marádi Mùyàhudi bhěyi, ndíní ma mabá tí Pbàyàhúdì. Músà bhà Úyátá ìfǔ abádhí rǐ rò, mà maróko abádhí mànà ndi Úyátá ìfǔ ma mí dhu bhěyi, pbétù ima nyú, ìmbǎ ma mí'ì ndi Úyátá-tsinǎ rǒrò. Ma marí kònzì ndi dhu bhěyi, ndíní ma mabá tí ndi Úyátá ìfǔ arí ale. 21 Ndirò ìnzǐ arí Músà bhà Úyátá ìfǔ ale nzínzi ǒ, ma marádi ìnzǐ arí ndi Úyátá ìfǔ ale bhěyi, ndíní ma mabá tí abádhí Ádrùngbǎle Yèsù tò. Wò dhu rǐ nzǐ atina ìnzá ma rǐfù Kàgàwà bhà Úyátá. Ma marí kifǔ ìfǔ, Krístò bhà Úyátá ìfǔ ma marí dhu-okú dò rò. 22 Ndirò kǎkà ivíví fíyó a'uta arí'ì ale nzínzi ǒ, ma marí mǒnzi matírò ivíví a'uta nà ale bhěyi, ndíní ma mabá tí ì ivíví a'uta nà ale Ádrùngbǎle Yèsù tò. Ní, kóró ale tò, ma marà mǒnzi rǒ abádhí rǐ'ì òná kóró ófò ǒ, ndíní ma mara tí abádhí nzínzi ǒ atdí dhená ale ìgu rǒ dhèdhèrò otu ǒ. 23 Ma marí kóró dhu ònzi Ídzi Màkürù-okú dò rò, ndíní ma mabá tí kà-nyetsì rǐ'ì ídzinga átò.

24 Nyí nyùnì tí obhó dhu ikpa tó odhó dǒ, kóró ale rarí ɔngu tó kàsùsù ònzi, pbétù atdí ale kèlě rarí ndi àrà mùlèma tó perè àbà? Nírò, nyí nyàkǎ nyǎmbe òtse dǒ, ndíní nyí nyabá tí mùlèma tó perè. 25 Kàsùsù tó ikpa nòzè 'ikpa ale kóró náarí kóró ngǔkpà dhu ùbha, 'àdù afiya àpba ɔngu t'údheta rǒ. Abádhí arí dhu ònzi ndi dhu bhěyi, ndíní ì abá tí mùkàkú, àzèmbè pbánì ndìnza rádù mùkàkú kèlě. Pbétù àlě'ì, àlě kárí kàsùsù ònzi ndi dhu bhěyi, ndíní àlě kabá tí yà ìnzǐ rádù ndìnza mùkàkú. 26 Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ima, ma marí nzǐ àngìli, mambe mubi dǒ akye. Ma mí'ì

àdhàdhì ɔtsúna ndì ndàngurũ rórò rí anya ònzi, ìnzĩ ndòpbi mbàrátinga ale bhèyi. ²⁷ Pbhétù, ma marávu ngbòdu rǒ matírò ìdzidzò ikpa-tidò nĩ, madù lèmana ònzi, akye Kàgàwà araya modhò ìnzĩ mabà perè nĩ, ima yà ngùkpà ale tò ma marí Ídzi Màkürù núno rò.

10

Sànamù àkǎ nzá kulě dhu
(Zàb 78.13-33; 106.9-22; Èbr 3.7-19)

¹ Àbanĩnzó, ma mòzè nzá nyǎdzo yà Músà-owù nungu àlě t'ábhúna rǒ ndì nanzì dhu rǒ rò. Abádhí kóró núubhi yà 'ùnda rí àpbù tó sísí tsinǎ*, ndirò abádhí kóró núuda pǒya dǒ ádrùngbǎ rèrù ònǎ ònángà útù ndì ɔyo rórò*. ² Àpbù-tsinǎ abádhí ubhì dhu mà ádrùngbǎ rèrù ònǎ abádhí uda dhu màná, ní'ì àdhàdhì iwà Kàgàwà ùbho bàtizò abádhí tò kóró ndínĩ Músà-owù nungu tí dhu bhèyi. ³ Abádhí kóró náanyè Kàgàwà àbhu fíyò atdí ònyè-tidò*. ⁴ Abádhí kóró náamvè Kàgàwà àbhu ràhu bhalabhala tó odu ò rò fíyò idha. Wò ndì bhalabhala tó odu ní'ì Krístò yà abádhí nunda*. ⁵ Pbhétù, ábhǒ ale nyú abádhí nzínzi ǒ náafò nzá Kàgàwà-nyìkpó. Ní ndi dhu-okú dò rò, abádhí núuvè, abvòya ròyi rùngù ǒ.

⁶ Kǒkò dhu náanzì ì ndínĩ í'ì tí ídzi ófò tí àlě tò, ìnzĩ àlě kadù tí nzére dhu ònzi àlě kí dhu-atdyú nóhò, àdhàdhì abádhí náahò kǎtdyú dhu bhèyi*. ⁷ Nírò nyĩ nyàkǎ nzá nyĩ'ì sànamù ùlě arí ale tí, àdhàdhì abádhí nzínzi ǒ atdídhená ale núulénà sànamù dhu bhèyi*. Àdhàdhì Hìlǎ Andítá náarúnona dhu bhèyi: «Ìndrũ náakò obvò ònyè t'ónyeta tò ndirò dhu t'ómveta tò. Wò dhu-dzidǒ, abádhí adù 'ìvǎ ɔrú, 'òbè sànamù-ònzĩ*.» ⁸ Àlě kǎkǎ nzá àlě rònzi mùyòni, àdhàdhì atdídhená ale abádhí nzínzi ǒ náanzì dhu bhèyi. Ní abádhí nzínzi ǒ, óyǒ kumì dóná ìbhu nà lufù ale núuvè atdí idho ǒ tí*. ⁹ Àlě kǎkǎ nzá àlě rùmvyú Krístò-afí àdhàdhì abádhí nzínzi ǒ atdídhená ale náanzì dhu bhèyi. Ní, osu núubhi abádhí, rǎve*. ¹⁰ Nyĩ nyàkǎ nzá nyònu, àdhàdhì atdídhená ale abádhí nzínzi ǒ náanu dhu bhèyi. Ní ìndrũ-tse òtdì arí màlàyikà náatdì abádhí-tse kórò*.

¹¹ Kǒkò dhu náanzì ì abádhí rǒ, ndínĩ í'ì tí atdí ófò tí ìndrũ tò. Ndirò ka kandí ka ndínĩ àlě-nyìkpó nitdyu tí, yà ípiròrò

* **10:1** 10.1 Uvt 13.21-22 * **10:1** 10.1 Uvt 14.21-22 * **10:3** 10.3 Uvt 16.4-35

* **10:4** 10.4 Uvt 17.5,6; ɔzt 20.7-11 * **10:6** 10.6 ɔzt 11.4,34 * **10:7** 10.7 Uvt

32.1-5 * **10:7** 10.7 Uvt 32.6 * **10:8** 10.8 ɔzt 14.37; 25.1-9 * **10:9** 10.9 ɔzt

21.5-6 * **10:10** 10.10 ɔzt 17.6-14

àlě kǐ'ì yà adzi ǒ dhu-tsù rǎrà ndíní ndì ndara tí ndòdì òná kàsùmì ǒ rò. ¹² Ní ndi dhu-okú dò rò, ndi nìrè iwà ndi ndídè pbìndà a'uta ǒ dhu tí ale, náká ndòdò ndi ìnzì ndìtsì pbìndà a'uta ǒ rò. ¹³ Wò pfòmvo Sitanì náarí afíkù ùmvù nǐ umvútá ní yà kóró ngùkpà ale-afí ùmvù kǎrí nǐ. Kàgàwà ní yà ndi ndùnò dhu ìfù arí ale, ní kà rǐ nzì àdù nyábhù pfòmvo rùmvù afíkù ròsè ɔbìkù dònǎ. Pfòmvo náapé afíkù ùmvù, ní Kàgàwà rǎdù ɔbi àbhù fùkù nyòndù ndi dhu-dzi, nyǎdù lèmana ònzì. ¹⁴ Ní ndi dhu-okú dò rò, yà atdíǒ ma mòzè nyǐ rò, nyǐ nyàkǎ nyǐndà nyǐ itse sànamù t'ùlétá rǒ rò.

Inzá dhu àkǎ kungbò ale pfòmvo nà dhu

¹⁵ Ma mí dhu ɔvo fùkù àdhàdhì dhu-ǒnga t'óvòta núni ale bhèyi. Ní nyǐrè pé yà ma móvona fùkù dhu-ǒnga nyǐ-tírò. ¹⁶ Yà Kàgàwà tò àlě kǐ ɔtsò àbhù nǐ kópà-tsù àlě kòmùvù rò, ndi kópà-otù ǒ àlě kungbò tí nzá àlě Krístò-azù mànà? Ndirò, yà àlě kǐ m̀gati-ǒnga ɔkǒ àlě rǎdù ònyùnà rò, ndi m̀gati-otù ǒ àlě kungbò tí nzá àlě Krístò-ngbò nà? ¹⁷ Obhó tí, m̀gati rǐ'ì atdí tí. Ndirò, abho rò màtí àlě kǐ mbǎ ì'ì, ní àlě'ì kóró ní atdí ale-ngbò, àlě'ì kóró àlě kǐ ndi atdí m̀gati kèlě nónyù dhu-okú dò rò.

¹⁸ Nyàndà pé Pbàisràyélí tó ɔfò átò: perè tí ka kùbho màzàbahù dǒ Kàgàwà tò ìzǎ ná'a abádhí arí ndíní ì ungbò tí ì otùna ǒ Kàgàwà nà.

¹⁹ Nírò, ádhu ndi ma mòzè m̀nò wò ma m̀nò dhu ǒ? Tí inè sànamù tò ka kùbho perè tí ìzǎ rǎrǐ'ì m̀gàsù nà? Ndirò tí inè sànamù rǎrǐ'ì m̀gàsù nà? ²⁰ Inzì akèkpá màtí! Pbétù, ma màtina yà màzàbahù dǒ inzá Yèsù ná'ù ale arí ùbhòna perè tí dhu núbhò abádhí rǎrǐ pfòmvo tò, ìnzì ní Kàgàwà tò. Ní, ima nyú ma mòzè nzá nyǐngbò nyǐ pfòmvo nà. ²¹ Nyǐ nyǐ nzì àdù Ádr̀ngbǎle Yèsù Krístò bhà kópà-tsù òmvù, nyǎdù pfòmvo bhà kópà-tsù nómùvù átò. Ndi dhu bhèyi tí, nyǐ nyǐ nzì àdù Ádr̀ngbǎle bhà ònyù nónyù, nyǎdù pfòmvo bhà-tsí nónyù átò. ²² Ndirò àlě kòzè tí àlě r̀ngbe Ádr̀ngbǎle bhà nàwí? Àlě tí'ì ɔbi nà ròsè kà dònǎ?

Dhu àkǎ kɔnzì kóró dhu Kàgàwà-ɔvò nilè tí dhu

²³ Atdíhená ale arátina: «Kóró dhu tó rusà ka kúfà wà.» Ndi dhu ní obhó dhu nyú, pbétù kóró dhu ní nzì dhu-dzùnà ònzì rǎdù dhu. «Kóró dhu tó rusà ka kúfà wà», pbétù kóró dhu ní nzì ìndr̀ ɔsì rǎdù dhu. ²⁴ Atdí ale mà náká nzá ndònè f̀ndà tí rǐ ìdzìnga àbhù dhu, pbétù kàkǎ ndònè ngùkpà ale tò rǐ ìdzìnga àbhù dhu.

²⁵ Nyǐ nyǐ'ì inè nyǒnyù ìngbatí ìli ndi dhu mà yà kòbǐ ǒ ka kòdzi, inzá nyǐ nyòngù dhu dòná afíkù ɔ rǐ'ì irèta-okú

dò rò rórò. ²⁶ Obhó tí, yà adzi òná rí'ì kóró dhu mànà ní Ádrùngbàle bhà malì*.

²⁷ Dhu apé ì'ì inzà Kàgàwà ná'ù ale nzínzi ò atdí ale nánzi nyí ònyù tò dhu tí, nyǎdù nyá'ù nyǒwù ányì, ní nyí nyàkǎ nyǒnyù kóró dhu yà àbadhi àbhù fùkù inzà nyí nyǒngù tǐna yà afiku ò rí'ì irèta-okú dò rò rórò. ²⁸ Pbétù, ndi ale apé dhu òvo fùkù, ndàti: «Yàrí ìzǎ ní perè tí ka kàbhù sànamù tò,» ní nyí nyàkǎ nzá nyá'á ndi ìzǎ, wò ndi dhu nòvò fùkù ale-okú dò rò, ndirò yà ale-afí ò rí'ì irèta-okú dò rò. ²⁹ Ma mòtè nzá afiku ò rí'ì irèta dǒ, pbétù ma mòtè yà ndi dhu nòvòna fùkù ale-afí ò rí'ì irèta dǒ.

Tí idzi dhu ndi, inyì màkrístò tírò, nyí nyíde ìngbàtí ìli ndi dhu mà ònyù nyí nyí dhu tó irèta dǒ tí, àzèmbè òdhìnu rí kòzù nzérenge tí rórò? ³⁰ Tí idzi dhu ndi átò nyí nyíde pbùkù irèta dǒ tí, nyǒnyù yà iwà nyí nyàbhù òtsò Kàgàwà tò okúna dò rò dhu, àzèmbè òdhìnu rǒrù dǎnú ndi dhu-okú dò rò rórò?

³¹ Nírò, dhu apé ì'ì nyí nyí dhu ònyù dhu tí, nyí nyí dhu òmvù dhu tí, ndirò nyí nyí kóró dhu-tsí ònzi dhu tí, ní nyí nyàkǎ nyǒnzì kóró ì dhu Kàgàwà-òvò nilè tí. ³² Nyí nyàkǎ nzá nyàbhù Pbàyàhúdì mà, ìnzì ní Pbàyàhúdì mà, ndirò Kàgàwà bhà Kànìsà mà ròtsù nzérenge ò nyí nyǒnzìna dhu-otù ò. ³³ Nyí nyàkǎ nyǒnzì dhu yà ima nyú ma marí dhu ònzi dhu bhèyi: ma marí obi ònzi atdí dǒ, ndínì ma mónzìna kóró dhu nòfòfò tí kóró ale-nyìkpó. Obhó tí, ma marí nzì idù rí idzìnga ìbho atdí dǒ dhu òne, pbétù ma marí ábhò ale tò rí idzìnga àbhù dhu òne, ndínì Kàgàwà igú tí abádhí.

11

¹ Nyí nyàkǎ nyǒdyì pbàkà ófò, àdhàdhì ima nyú ma mídyì Krístò bhà ófò dhu bhèyi.

Vèbhále mà kpabhále mànà nàkǎnà 'ì'ì nà somǎ-dzà ò ófò (1Kò 14.40; Èfè 5.22-24; 1Tì 2.8-14)

² Ma mìfù nyí ìfù tí nyí nyá rí mirè kóró dhu ò, nyǎdù yà fùkù ma múdhe dhu òdò àdhàdhì yà ma nyú ma múdhe ka fùkù dhu bhèyi dhu-okú dò rò. ³ Pbétù ma mòzè nyùni yà rí dhu: Krístò ní ndi ìngbàtí ìli ndi kpatsìbhále-dò, kpatsìbhále ní pbìndà tsìbhále-dò, ndirò Kàgàwà ní Krístò-dò. ⁴ Nírò, ìngbàtí ìli ndi kpatsìbhále mà náapé dóna àtsì Kàgàwà rò ndi ndí ndìtsò òná kàsùmì ò, ndirò ngǎtsì nì nabì bhèyi ndi ndí dhu òvo ìndrù tò òná kàsùmì ò, ní ndi ale ní Krístò yà dóna tí rí'ì gàyà nònzì ale. ⁵ Pbétù ìngbàtí ìli ndi tsìbhále mà náapé nzì dóna àtsì Kàgàwà rǒ ndi ndí ndìtsò òná kàsùmì

* 10:26 10.26 Zàb 24.1

ǒ, ndirò ngätsi nǐ indrũ tò ndì ndí dhu òvɔ nabi bhěyi óná kàsúmì ǒ, ní ndi tsibhále ní pbìndà kpatsibhále yà dóna tí rí'ì gàyà nònzì*. Wò dhu rǎdù ndàla àdhàdhì kà-dòká ka kàkpà dhu bhěyi†. ⁶ Dhu apé ì'ì inzà tsibhále àtsi dóna dhu tí, ní kàkànà ndàbhũ dóna-ká kazè! Pbétù, tsibhále-dòká ka kàzè dhu, ndirò ngätsi nǐ kà-dòká ka kàkpà dhu rǐ ale-nyì àbhũ rìwù dhu-okú dò rò, dhu àkǎ kà ràtsi dóna.

⁷ Kpatsibhále na náká nzá ndàtsi dóna. Ka ní Kàgàwà-wòyǒ, ndirò ka ní Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù. Ndirò tsibhále ní pbìndà kpatsibhále bhà ádrùngbǎnga tó awáwù. ⁸ Obhó tí, Kàgàwà náabhòlò nzá kpatsibhále ràhũ tsibhále-ongò-kpa ò rò, pbétù tsibhále ní ndi kǎbhòlò ràhũ kpatsibhále-ongò-kpa ò rò. ⁹ Ndirò, Kàgàwà náabhòlò nzá kpatsibhále tsibhále-okú dò rò, pbétù tsibhále ní ndi kǎbhòlò kpatsibhále-okú dò rò. ¹⁰ Ní, tsibhále rǐ'ì pbìndà kpatsibhále bhà ádrùngbǎnga tó awáwù tí dhu-okú dò rò, dhu àkǎ kà ràtsi dóna rǐ'ì pbìndà kpatsibhále bhà ádrùngbǎnga-tsinǎ ndi ndarí'ì dhu itè rí dhu tí, màlàyíká-okú dò rò*. ¹¹ Ádrùngbǎle Kàgàwà udhé dhu-bvũ rǒ, tsibhále rǐ nǐ àdù àtìnà ìmbǎ ndi rǎrǐ'ì kpatsibhále-atdyú nà, ndirò kpatsibhále rǐ nǐ àdù àtìnà ìmbǎ ndi rǎrǐ'ì tsibhále-atdyú nà. ¹² Obhó tí, àdhàdhì tsibhále Kàgàwà náabhòlò ràhũ kpatsibhále-ongò-kpa ò rò dhu bhěyi tí, kpatsibhále aráhũ tsibhále-nyutsi rò uguta-otù ǒ. Ndirò Kàgàwà ní ndi abádhí nanzì óyǒ rò kóró.

¹³ Nyòtdì pé yà anya nyǐ nyú tírò: tsibhále rǐ ndìtsò Kàgàwà rǒ inzà ndi ndàtsi dóna rórò dhu tí ídzì dhu? ¹⁴ Yà Kàgàwà abhòlò ale-dòká óná ófò nítè tí nzá dhu, kpatsibhále rǐ dóna-ká iví ádzàdzì dhu rǎrǐ kà-nyì àbhũ rí rìwù dhu? ¹⁵ Pbétù tsibhále tò, dóna-ká rǒvi ádzàdzì dhu ní ifuta. Obhó tí, ádzàdzì aróvi àyí Kàgàwà abhù tsibhále tò, rǐ'ì dóna àtsi kà rǎdù nǐ mberù bhěyi. ¹⁶ Ndirò, ndi ale apé ndòzè ndàgò ndi wòrì ɔte dǒ, náká ndèni dhu àlě'ì mà, àlě rǎrǐ'ì mbǎ ngätsi ndi màndũ nà, ndirò Kàgàwà bhà kànísá nyú mà rǎrǐ'ì mbǎ kà nà.

Ònzitále rǐ izũ àbhũ nǎkùtále-afí ò àzè nítè rí ònyù-otù ǒ dhu

¹⁷ Yà kòmbí ma móvɔna fǔkù ɔte ǒ, ma mí nǐ nyǐfũ ìfũ tí. Obhó tí, yà nyǐ nyùndu nyǐ nǐ fùkú unduta náarìbhona fǔkù ní nǐ ídzì dhu, pbétù kǎrìbhona ní nzére dhu. ¹⁸ Angyìnǎ

* **11:5** 11.5 Pòlò bhà kàsúmì ǒ, tsibhále rǐ dóna àtsi dhu ní'ì ifuta itè íyàdhiyà rǐ nǐ indrũ nǐnzì ǒ, ndirò pbìndà kpatsibhále-ònzì nǐ ize. † **11:5** 11.5 Pbagìrìkí-bvù ka kàkpànà dóna-ká tsibhále ní mànyòni ònzì rí ró ka kòtdì. Ka kàkpànà ka, ndíni kà-nyì nabhù tí rìwù. * **11:10** 11.10 Ìsa 6.2; Mát 18.10; Èfe 3.9-10

rò ma mírì wà dhu yà nyí nyùndu nyí òná kàsùmì ǒ, ùkúnga rarí ndàndò ùndò tí. Ní ma mà'ù wà ndi dhu gòna tí. ¹⁹ Obhó tí, dhu àkànà wà ùkúnga rùndò ndì, ndíní ka kuni tí atdí afi ya nyú nà arí Yèsù-owù ùngǔ ale. ²⁰ Yà nyí nyùndu nyí rò, nyí nyárónyuna ní nzí Ádrùngbǎle Yèsù bhà ònyè. ²¹ Obhó tí, ònyè ònyè nyí nyí rò, ngǎtsi ale arí ndàpà ndònyè pbìndà ònyè nyú nditírò angyi. Ní ndi dhu bhèyi, nzínziku ǒ atdí dhená ale náarádù òko àwù nà, ngǔkpà ale ràdù dhu òmvù 'òri nǐ. ²² Nírò, nyí nyátí mbá ì'ì idza nà, yà nyí nyádù dhu ònyè, nyádù dhu òmvù òyá rò? Ndirò, nyí nyòzù tí Kàgàwà bhà Kànìsà àkyǎkyè dhu tí? Nyí nyòzè tí nyíwu kǎkà ìmbá dhu arí'ì foyá ale-nyí? Ádhu nyú ndi nyí nyòzè múnò fǔkù? Dhu àkǎ tí mifu nyí ìfǔ tí? Ma mí nzí nyífǔ àkekpá màtí wò dhu-okú dò rò!

*Ádrùngbǎle Yèsù nábhǔ rí kirè ònyè
(Màt 26.26-29; Mrk 14.22-25; Luk 22.15-20)*

²³ Obhó tí, yàrí ní ndi Ádrùngbǎle Yèsù udhè idù dhu, yà ma madù àbhùnà nyǎni átò. Yà ndi ka kipfona kabhu ndi òmvù-fó òná iku ǒ, Ádrùngbǎle Yèsù idyi mùgati ndàlǔ fóná. ²⁴ Ní, òtsò ndi ndàbhù Kàgàwà tò dhu-dzidǒ, kǔko kà-ǒnga, ndàdù àtìna: «Yàrí ní ngbǒdu, yà fǔkù ma màbhù. Nyòngò dhu ònzì ndi dhu bhèyi, nyámbe mirè dǒ róná.» ²⁵ Ndi dhu bhèyi tí, ònyè ì ònyè dhu-dzidǒ, kídyi ònyè rǐ'ì òná kópà ndàlǔ fóná, ndàdù àtìna: «Yàrí kópà rǐtèna ní yà Kàgàwà mànà ìndrù ùngbò ì nǐ ungbòta-owútá, yà azùdu-otù ǒ ndi nàvi k pangba. Bilinganà kòmvù nyí nyí rò, nyòngò kònzì wò dhu bhèyi, ima nyí nyirè tí róná. ²⁶ Obhó tí, yà nyí nyí yàrí mùgati ònyè nyádù yàrí ònyè òmvù òná kóró kàsùmì ǒ, nyí nyí Ádrùngbǎle Yèsù bhà òve-òyí nígǎ, ràrà àhu kàraya ìngo òná idho ǒ.»

²⁷ Nírò, ìngbàtí ìli ndi ale mà yà Ádrùngbǎle Yèsù bhà mùgati ònyè rí, ndirò kàbhà kópà-tsù òmvù rí inzà ndi ndàkànà ndònyè ka ndirò inzà ndi ndàkànà ndòmvù ka rórò, ní ndi ale àfǎ wà dhu inzà ndi ndifù kà-ngbò mà kǎ-zù mànà dhu-otù ǒ. ²⁸ Ní ìngbàtí ìli ndi ale mà nàkànà ndàndà pé nyunatsi nga nditírò angyi, tdǔ ndi ndònyè yàrí mùgati ndàdù yàrí kópà-tsù nómù rò. ²⁹ Obhó tí, ndi ale apé mùgati ònyè ndàdù kópà-tsù òmvù inzà ndi ndùni Ádrùngbǎle-ngbò-tì rórò, ní kòtdì wà anya nditírò dóná wò mùgati ndi ndònyè, ndàdù ndi kópà-tsù òmvù dhu-otù ǒ.

‡ **11:21** 11.21 Fiyó unduta ǒ, Yèsù ná'ù ale nóongónà iwu ònyè nà foyá, 'àndu tsùna, 'àdù ònyèndà atdíkpá, tdǔ ì ònyè Ádrùngbǎle Yèsù ìrè ka kí nǐ ònyè rò.

³⁰ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ábhǒ ale nzínzìkù ǒ náarí'ì andi nà 'àdù ì'ì ivíví. Ndirò, ábhǒ ale nyá náve wà. ³¹ Àě kándàna gukye àě-nyutsi nga àlětírò angyangyi, ní Kàgàwà itdīyana nzī anya àlě-dǒ. ³² Pbé̀tù Ádrùngbǎle Kàgàwà arí anya nítǒ àlě-dǒ, ndínǐ ndutó tí àlě, akye ndì ndadùya àrà anya itdì àlě-dǒ atdíkpá yà adzi ǒ ale mànà nǐ.

³³ Ní ndi dhu-okú dò rò, àbanǐnzó, yà nyí nyundu nyí ònyù nyí nyonyu tí atdíkpá òná kóró kàsùmì ǒ, dhu àkǎ wà nyǒdò nyí nzínzìkù ǒ. ³⁴ Dhu apé ì'ì ndi ale rǐ'ì àwù nà dhu tí, ní ndi ale àkǎnà ndònyù pé dhu angyi pbì idzá, akye nyí nyowuna nyundu Kàgàwà ràdù anya itdì dùkú nǐ.

Nírò ngǎkpá dhu yà òdòdì, nóbhòlò ma mítsi fǔrǎbvà ma mǎrà àhù rò.

12

Hlǎ-Alafí rǔndana ale ùni ka kádù róná dhu (Èfè 4.6; Fil 2.1-4; 1Pé 4.10-11)

¹ Àbanǐnzó, Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí arábhǔna ìndrǔ tò perè nàndà dhu nǐ, ma mòzè nzá nyòkò ìnzǐ nyǔni dhu ì perè dǒ. ² Nyí nyǔni wà dhu yà ìnzá nyí nyàpè Yèsù Krístò ná'u òná kàsùmì ǒ, nyí rǔbhà nyí dhu rǔmbe nyìkù nyòwù kǎkǎ ìnzǐ tǔya arí 'ìri sànamù i. ³ Wò dhu-okú dò rò ní ndi, ma mòzè nyǔni dhu: Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí nyá rǔndana ale ràrǐ nzǐ àdù àtìnà: «Yèsù àkǎ ofúngá nà!» Ndirò ìnzá Hlǎ-Alafí kèlě nǔndà ndì rò, atdí ale mà rǐ nzǐ àdù àtìnà: «Yèsù ní Ádrùngbǎle!»

Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí arábhǔna ìndrǔ tò perè

⁴ Hlǎ-Alafí arábhǔna ìndrǔ tò perè-tidò rǐ'ì dhèdhèrò, pbétù kùndò arí ní atdí Hlǎ-Alafí kèlě. ⁵ Kànìsà ǒ ka kádù ònzìnà kasu-tidò rǐ'ì dhèdhèrò, pbétù ì kasu ònzi ka kí fǐndà ní atdí Ádrùngbǎle Yèsù kèlě. ⁶ Kànìsà ǒ kasu ònzi ka kí tí dhu rǐ'ì dhèdhèrò, pbétù ì kasu àbhǔ arí rònzi ì kóró, ní atdí Kàgàwà kèlě. ⁷ Ìngbàtí ìlì ndì ale mà náarí Hlǎ-Alafí bhà ádrùngbǎnga tó obi ìtè rí perè nábà, ndínǐ ndi perè ì'ì tí mùgàsù tí kóró ale tò. ⁸ Nírò, atdí ale tò Hlǎ-Alafí ábhù ní dhu-ǒnga t'òvòta tó òte tó perè, ndirò ngǎtsi ale tò wò ndi atdí Hlǎ-Alafí kèlě ábhù ní, inga t'únita tó òte tó perè. ⁹ Ngǎtsi ale ábà wò ndi Hlǎ-Alafí-fó tí ní obi nà a'uta tó perè, ndirò ngǎtsi ale-tsí nábà ní andi nà ale t'ígútá tó perè. ¹⁰ Ngǎtsi ale ábà ní wiwì t'ònzita tó perè, ngǎtsi ale ràdù nabì bhèyi ka kí dhu òvò ìndrǔ tò nǐ perè nábà. Ndirò, ngǎtsi ale ábà ní tìtò tó ale-afí mà ǒnga nábhǔ rí kùndò mbèyi obhónga tó Alafí mànà perè. Ngǎtsi ale ábà ní ìnzá

ka kúni aláwà-tidò ǒ ka kóte dhu tó perè, ndirò ngätsi ale tsi adù àbàna ní i aláwa-tì nàwě ka kí dhu tó perè. ¹¹ Wò ndi atdí Hlilá-Alafí kèlě ní ndi kóró kǒkò dhu ònzi arí, ndùndò ìngbàtí ìli ndì ale mà dhèdhèrò perè-tidò nǐ àdhàdhì ndì ndòzè ka dhu bhěyi.

Yèsù ná'ù ale kóró rǐ'ì àdhàdhì atdí ale-ngbò-rǒngá-nzo bhěyi dhu

¹² Obhó tí, àlě kùni wà dhu ale-ngbò rarí'ì atdí tí, ròná-ngá-nzo ràdù ì'ì ibí nyú. Ìmbá dhu rǐ'ì ibí ndi ale-ngbò-rǒngá-nzo rǐ'ì dhu màtí, ní ka ní atdí ale-ngbò kèlě. Ní ndi dhu bhěyi tí, Krístò mà yà ndì ná'ù ale màna ní atdí ale-ngbò átò. ¹³ Àlě'ì kóró, ìmbá rǐ'ì Pbàyàhúdì màtí, ìnzì ní Pbàyàhúdì màtí, ìncó tí arí'ì ale màtí, ndirò dòyá arí'ì ìtìrò ale màtí, àlě kalú bàtizò wò ndi atdí Hlilá-Alafí-nyutsi tí, ndínì àlě kí'ì tí atdí ale-ngbò tí. Ndirò àlě-nyutsi rǐ'ì ní wò ndi atdí Hlilá-Alafí kèlě.

¹⁴ Ale-ngbò rǒngá rǐ'ì mbá atdí tí, pbétù kà rǐ'ì ibí nyú. ¹⁵ Ale-pfò náapè àdù àtìna: «Ìnzì ní ma ale-otsú dhu-okú dò rò, ima ní nzì ale-ngbò-rǒngá,» ní wò dhu rǐ nzì àdù kàbhù ràdì ìnzì ní ale-ngbò-rǒngá tí. ¹⁶ Ndirò, ale-bì apé àdù àtìna: «Ìnzì ní ima ale-nyìkpó dhu-okú dò rò, ima ní nzì ale-ngbò-rǒngá,» ní wò dhu rǐ nzì àdù kàbhù ràdì ìnzì ní ale-ngbò-rǒngá tí. ¹⁷ Dhu apé ì'ì ale-ngbò kóró rǐ'ì ale-nyìkpó tí dhu tí, ní ndi ale ràdù ìnga ìrì ìngbà dhu bhěyi? Ndirò dhu apé ì'ì ale-ngbò kóró rǐ'ì ale-bì tí dhu tí, ní ndi ale ràdù dhu ànì ìngbà dhu bhěyi? ¹⁸ Obhó tí, Kàgàwà núuli ìngbàtí ìli ndì ale-ngbò-rǒngá-nzo àdhàdhì ndì nyú ndì ndazè ka dhu bhěyi. ¹⁹ Ale-ngbò kóró náapè àdù ì'ì atdí ale-ngbò-rǒngá-ngba kèlě tí, ní ale-ngbò ràdù ì'ì ìmbá! ²⁰ Nírò, ale-ngbò-rǒngá-nzo rǐ'ì ibí, pbétù ale-ngbò nyú rǐ'ì atdí tí.

²¹ Ale-nyìkpó rǐ nzì àdù àtìna ale-otsú nǐ: «Ma mí'ì ìmbá atdyúnù nà!» Ndirò ale-do rǐ nzì àdù àtìna ale-pfò nǐ: «Ma mí'ì ìmbá atdyúku nà!» ²² Pbétù, kǎkà ivíví dhu nyú tí ka karózùna ale-ngbò-rǒngá-nzo mà ní i atdíǒ ka karí'ì atdyúya nà. ²³ Ndirò, kǎkà ìnzá àkǎ ifuta nà dhu tí àlě karózùna ale-ngbò-rǒngá-nzo ní i atdíǒ àlě karádù òbhòlònà. Ndirò kǎkà ìnzì ka kádù ɔvòya ùtì dhu tí àlě karózùna ale-ngbò-rǒngá-nzo, ní i yà atdíǒ àlě karádù àndàna. ²⁴ Kǎkà akye ka karí ɔvòya ùtì ale-ngbò-rǒngá-nzo, rǐ'ì mbá ngbòya òbhòlò ka kí atdíǒ dhu-atdyú nà. Kàgàwà náanzì ale-ngbò, ndínì àlě kongó tí yà ìmbá rǐ'ì ifuta nà ale-ngbò-rǒngá-nzo nándà atdíǒ. ²⁵ Kǎnzì ka ndi dhu bhěyi, ìnzì ale-ngbò-ǒngá núundo tí ndì, pbétù ndínì kà-rǒngá-nzo

kóró nóowu tí dzùnáya ònzì rǒ àdhàdhì nzínziya ǒ. ²⁶ Ale-
ngbò-rǒ atdí ngarí-ngba mà náapé ì'ì àpbe ǒ, ní ale-ngbò rǒ
ngǔkpà ngari kóró rǎdù ì'ì àpbe ǒ. Ale-ngbò rǒ atdí ngarí-
ngba náapé ifuta nábà, ní ale-ngbò-rǒ kóró ngǔkpà ngari
rǎdù ì'ì dhèdhe ǒ átò.

²⁷ Ní nyí, nyí ní Krístò-ngbò, ndirò ìngbàtí ìli ndì ale mà
nzínzikù ǒ ní ndi Krístò-ngbò-rǒngá-ngba. ²⁸ Ndi dhu bhěyi
ní ndi wemberè tí, Kàgàwà núuli uvitatáleKànisa ǒ. Joyce rí
kisé nǐ, kǔli ní pbànábí. Ndirò ìbhu rí kisé nǐ kǎdù ùlinà ní
málímó. Kòrí ale-dzidǒ rí'ì ní wíwì t'ónzita tó perè nà arí'ì
ale mà, andi t'ígútá tó perè nà arí'ì ale mà. I dzidǒ rí'ì ní
ngǔkpà ale dzùná t'ónzita tó perè nà arí'ì ale mà, ngǔkpà ale
t'úndata tó perè nà arí'ì ale mà. Kà rǐku dóná rò nǐ, kǔli
dhèdhèrò aláva-tidò t'óteta tó perè nà arí'ì ale. ²⁹ Abádhí
kóró tí uvitatále? Abádhí kóró tí pbànábí? Abádhí kóró tí
málímó? Ndirò abádhí kóró tí wíwì t'ónzita tó ádrùngbǎnga
tó obi nà ale? ³⁰ Abádhí kóró tí andi t'ígútá tó perè nà ale?
Ndirò abádhí kóró tí dhèdhèrò aláva-tidò t'óteta tó perè nà
ale? Abádhí kóró tí dhèdhèrò aláva-tidò t'úgérétá tó perè nà
ale? Ìnzǐ ní ndi dhu bhěyi akèkpá màtí. ³¹ Nírò, nyí nyàkǎ
nyòhò atdyúya atdíǒ perè ní, kǎkǎ idzi dhu nyú tí rí'ì ròsè.

Pbétù kòmbí, ma mí kóró ngǔkpà otu dónǎ òsè otu nítè
fǔkù.

13

*Ale òzè ka kí dhu nósè kóró dhu dónǎ dhu
(Mát 22.36-40; Ròm 13.8-10; 1Yù 3.16-19; 4.7-21)*

¹ Ma mí mbǎ àdù ì'ì ìndrù arótena kóró aláva-tidò t'óteta
tó perè nà ma marí'ì dhu tí, ngǎtsi nǐ málàyíká t'ávana
t'óteta tó perè nà ma marí'ì dhu tí, pbétù ìnzǐ madù odhídu
nózè, ní òtèdu rǐ'ì kòkórò dhu tí àdhàdhì òngò róngò ndùrǐ
ale-bì kòkórò idzi-tù mà, ngèlèngelè-tù mà nà bhěyi. ² Ma
mí'ì inè mí'ì nabì bhěyi ma mí dhu òvo ìndrù tò nǐ perè
nà. Ma mí'ì inè muni kóró dhu-tsí mà. Ma mí'ì inè muni
Kàgàwà udhé kóró dhu-tsí yà órù ò ongónà òko. Ndirò ma
mí'ì inè mí'ì ádrùngbǎ a'uta, yà pbìrì àbhu rádù rìngbè ndì
findá ngari ǒ rò, ràrà ndòdì vurò ngari ǒ nà màtí. Pbétù ìnzǐ
ma mapé odhídu nózè, ní ima ní kòkórò dhu nyú. ³ Ma mí
mbǎ àdù kóró pbàkà ongyéngá núndò nǎkùtále tó, madù
ngbòdu nádzi ndínǐ ogbeya tí kàzu ò*, pbétù ìnzǐ madù
odhídu nózè, ní ma mábàna mùgàsù tí dhu rǐ'ì mbǎ.

⁴ Àzè arí affina òtù, ndirò àzè arí ìndrù dzùná ònzì. Àzè
arí nzǐ adha ònzì, àzè arí nzǐ ndòyò, ndirò àzè arí nzǐ ndìdzì.

* **13:3** 13.3 Ngǎtsi ófò ǒ, ka kàmbènà «ndínǐ ogbeya tí kàzu ò» nùgèrè kati:
«ndínǐ ma mambè tí mìlè dǒ okúna dǒ rò.»

⁵ Àzè arí nǝ ale-nyì rǝwǝ nǝ dhu ònzi, ndirò kǝrǝ nǝ gàsàna ònzi rǝ atdíró dhu ònɛ. Àzè arí nǝ àkǝ akyɛ, ndirò kǝrǝ nǝ ìndrǝ ònzi rǝnà nzɛrɛ dhu òdɔ afína ò. ⁶ Àzè idhè arǝ nǝ ndikǝ nzɛrɛ dhu-okú dò rò, pbétù kǝ-dhè náarǝ ndikǝ obhónɡa-okú dò rò. ⁷ Àzè arǝ kóró dhu ɛba, ndirò kǝrǝ a'uta òdɔ kóró kàsùmǝ ò. Àzè arǝ òdona ka kí kabà kóró dhu à'u, ndàdù kóró dhu-dzi òndù.

⁸ Àzè arǝ nǝ ìku akekpá màtǝ. Pbétù, ìndrǝ tò ka kí dhu òvɔ nabi bhèyi dhu rǝdù ɛda ɛda. Dhèdhèrò aláva-tidò ò ka kóte dhu tó perè rǝdù ìku ìkù, ndirò inga t'únita rǝdù ìku ìkù. ⁹ Obhó tí, àlɛ karǝ dhu ɛnǝ góna kèlɛ tí, ndirò àlɛ karǝ dhu òvɔ ìndrǝ tò nabi bhèyi góna kèlɛ tí. ¹⁰ Pbétù, Kàgàwà rǝ kóró dhu òbhòlò rǝ'ì mbèyi nyú rò, yà gòya kèlɛ tí arǝ'ì dhu-tsǝ níkùya ìkù.

¹¹ Ngbángba tí ma mi'ì ònà kàsùmǝ ò, ma mongónà òte ngbángba bhèyi, ma mongónà inga ìrè ngbángba bhèyi, ndirò ma mongónà dhu-ònga òvò ngbángba bhèyi. Pbétù ma mitdègu òngo ádrùngbǝlɛ tí, ní ma mǝbhà wà ngbángba tó ófò ò ma mí dhu ònzi dhu. ¹² Obhó tí, yà kòmbí rǝ'ì kàsùmǝ ò, àlɛ tò kà rǝ'ì ndi dhu bhèyi tí. Àlɛ kí nǝ dhu àlǝ mbèyi, pbétù àlɛ kí dhu àndà ìnzǝ rǝ dhu-wòyò nyú nítè kiyó ò. Olù rǝrǝ kàsùmǝ ò, àlɛ kalaya dhu kpanjangba. Kòmbí ma mǝni Kàgàwà góna kèlɛ tí, pbétù olù rǝrǝ kàsùmǝ ò, ma mǝniya ka àkǝkǝ dhu bhèyi, àdhàdhǝ kǝni ma dhu bhèyi.

¹³ Nírò kòmbí màtǝ, kǝkǝ ìbhǝ dhu rǝ'ì ìnè atdíkpá tí. ǝ dhu ní: a'uta, òdona ka kí ndínǝ ka kabá tí dhu, àzè mànà. Pbétù ádrùngbǝ dhu nyú ròsè kǝkò ìbhǝ dhu nzínzi ò ní àzè.

14

*Nabi bhèyi ka kí dhu òvɔ ìndrǝ tò dhu tó perè mà
inzá ka kúnǝ aláva ò ka kóte dhu tó perè mànà
(Ròm 14.19; 1Kò 12.4-7,27-31; 1Pé 4.10-11)*

¹ Nyǝ nyàkǝ nyòhò ɔdhǝku òzè nyǝ nyǝ dhu. Ndirò nyǝ nyàkǝ nyòhò ǝlǝlǝ-Alafǝ bhà perè àbà nyǝ nyǝ dhu-atdyú atdíðò, ròsè dòtsǝ ní nyǝ'ì yà ìndrǝ tò ka kí dhu òvɔ nabi bhèyi nǝ perè nà. ² Obhó tí, ndi ale apé àmbɛ òte dǝ ǝlǝlǝ-Alafǝ ìbhò fǝndà ìnzá ka kúnǝ aláva-tidò ò, ní ndi ale rǝ nǝ òte ìndrǝ tò, pbétù kà rǝte Kàgàwà tò. Kà rǝnɔna ǝlǝlǝ-Alafǝ bhà ádrùngbǝnga tó ɔbi nǝ, yà Kàgàwà ɛli órù ò dhu rǝ dóna àlǝ ale rǝ'ì ìmbǝ. ³ Pbétù, nabi bhèyi rǝ dhu òvɔ ìndrǝ tò ale rǝnɔna ìndrǝ tò dhu ní, abádhǝ òsǝ rǝ fǝyó a'uta ò dhu, abádhǝ-afǝ òpè rǝ dhu, ndirò abádhǝ-afǝ rǝ ɔbi òtsǝ nǝ dhu.

⁴ Yà ǝlǝlǝ-Alafǝ ìbhò ìnzá ka kúnǝ aláva-tidò ò rǝte ale, ní

rǐ ndòsì ndítírò. Pbétù, nabi bhěyi rí dhu òvò ìndrù tò ale ròsina ní Kànìsà ǒ kóró ale nyú. ⁵ Ma mòzè nyǐ kóró nyǒngò òte Hlǎ-Alafí ìbhò inzà ka kúni aláva-tidò ǒ, pbétù ròsè dòtsí ma mòzè ní, nyǒngò dhu òvò ìndrù tò pbànábí bhěyi. Obhó tí, nabi bhěyi rí dhu òvò ìndrù tò ale núdà wà yà Hlǎ-Alafí ìbhò inzà ka kúni aláva-tidò òte rí ale, ìmbǎ dhu apé ì'ì ka kádù wò kùnò dhu-tì àwe ndínì Kànìsà ǒ kóró ale nòsì tí dhu tí.

⁶ Nírò àbanǎnzó, dhu apé ì'ì ma mára àhù fǔrǎbvù, madù òte nyǐ mànà Hlǎ-Alafí ìbhò yà inzà nyǐ nyúni aláva-tidò ǒ dhu tí, ní ma mádù dzùnàkù ònzì ìngbà dhu bhěyi? Ma mí nǐ àdù dzùnàkù ònzì, inzà ní Kàgàwà ítè idù dhu ma mòvò fǔkù rò, inzà ní ma múni dhu ma mòvò fǔkù rò, inzà ní nabi bhěyi ma mòvò dhu fǔkù rò, ndirò inzà ní dhu kèlè mà mùdhe fǔkù rò.

⁷ Kàndà pé adyi àyù ka karí òyá dhu tó ófò, àdhàdhì rùgě mà ndirò ngǎtsi nǐ dùmù mà bhěyi. Inzì kǒkò dhu tó òngò apé àdù ì'ì dhèdhèrò ófò ǒ, ní ka kádù rùgě tí dhu rǐ'ì dhu mà ndirò ngǎtsi nǐ dùmù tí dhu rǐ'ì dhu mà núnì ìngbà dhu bhěyi? ⁸ Inzì ka kapé leku òmi ìla tó dhu bhěyi, ní ádhi pbá ale ndi ndòbhòlò rádù ìla t'úgyeta tò? ⁹ Ní, ndi dhu rǐ'ì ndi dhu bhěyi tí fǔkù átò. Dhu apé ì'ì wò nyǐ nyáwěna Hlǎ-Alafí ìbhò fǔkù inzà ka kúni aláva-tidò ǒ dhu-tì rǐ'ì ìmbǎ kpanya dhu tí, ní nyǐ nyúnona dhu rádù ale-dò àlù ìngbà dhu bhěyi? Obhó tí, nyǐ nyádù ì'ì àdhàdhì awe ǒ róte ìnzì òtěna rǐ ndìri rórò ale bhěyi. ¹⁰ Yà adzi ǒ, aláva-tidò rǐ'ì ibí nyú. Pbétù yà ìmbǎ tǐna rádù ì'ì atdí aláva-tidò mà rǐ'ì mbǎ. ¹¹ Nírò dhu apé ì'ì inzà ma múni aláva-tidò òte rí ale nà mà móte dhu tí, ní ma mádù ì'ì ìle tí ndi ale tò, ndi ale rádù ì'ì átò ìle tí idù. ¹² Ní ndi dhu bhěyi tí, nyǐ nyú mà átò, yà nyǐ nyǐ Hlǎ-Alafí bhà perè-atdyú òho atdí dǒ nyǎbà dhu bhěyi, nyǐ nyàkǎ nyǒnzì obi nyǎbà dòtsí perè ní kǎkǎ Kànìsà àbhù rádù rò'ò a'uta ǒ.

¹³ Ní ndi dhu-okú dò rò, dhu àkǎ wò ndi Hlǎ-Alafí ìbhò inzà ka kúni aláva-tidò ǒ róte ale rònzi Kàgàwà ràbhù kà-tì t'áweta tó perè fǐndà. ¹⁴ Obhó tí, dhu apé ì'ì ma mí mìtsò Hlǎ-Alafí ìbhò idù inzà ka kúni aláva-tidò ǒ dhu tí, ní ma mí mìtsò afídu ò, pbétù ìnzì pbàkǎ irèta rádù kasù ònzì. ¹⁵ Nírò, ádhu ndi ma màkǎ mǒnzì? Ma màkǎ mìtsò ma yà Hlǎ-Alafí àbhù mìtsò ma òná inzà ma múni aláva-tidò ǒ, madù mìtsò átò yà ùnǐ ma múni aláva-tidò ǒ. Ma màkǎ muyù adyi yà Hlǎ-Alafí àbhù muyù adyi òná inzà ma múni aláva-tidò ǒ, madù kùyù átò yà ùnǐ ma múni aláva-tidò ǒ. ¹⁶ Obhó tí, dhu apé ì'ì nyǐ nyǐ nyitsò nyambe òtsò àbhù dǒ Kàgàwà tò yà Hlǎ-Alafí àbhù indù inzà ka kúni aláva-tidò

ǒ dhu tí, ní inzá ndi aláwà nùni ale, yà tinú ndi nòtù unduta ǒ, ràdù dhu à'ù ingbà dhu bhèyi ndàti «Àmìnà» ndi òtsò nyi nyàbhù dhu dǒ? Kà rǐ nzǐ àdù kà'ù ndi dhu bhèyi, inzá ndi ndìrì nyi nyúnɔna dhu dhu-okú dǒ rò. ¹⁷ Obhó tí inyi, nyi nyí òtsò àdù Kàgàwà tò dhu rǐ'ì inè mbèyi, pbétù kà rǐ nzǐ ngàtsi ale nòsì. ¹⁸ Ma màbhù òtsò Kàgàwà tò, ma mǎrí Hlǎ-Alafí ìbhò idù inzá ka kúni aláwà-tidò òte ròsè dükuná kóró nídhuni. ¹⁹ Pbetù, unduta ǒ ma mózè dhu ní, morì ndìrì rí ɔte ake tí, ndínǐ ma mudhè tí dhu òná ngàkpà ale tò, ròsè Hlǎ-Alafí ìbhò idù inzá ka kúni aláwà ǒ ma màmbènà òte abhò nyú dhu dǒnǎ.

²⁰ Àbanǐnzó, nyí nyàkǎ nzá nyǐrè nga nzónzo bhèyi, pbétù nyí nyàkǎ nyǐrè nga iwà ó'ò ale bhèyi. Nzére dhu t'ónzita ǒ, nyí nyàkǎ obhó tí nyí'ì iré-nzo bhèyi, yà inzá nzére dhu t'ónzita nùni ale. ²¹ Hlǎ Andítá ò ka kándí dhu kati:

«Àdràngbàle rǎtina:

<Ma mǎngò òte kǎrǐ ale, Pbàìsràyélí tò

vurò aláwà òte arí ale-otù ǒ,

yà olo tí rǐ'ì ale-otù ǒ.

Ní, ndi dhu bhèyi màtí, abádhí rǒngò 'ùvo ìnzǐ 'ìrì ma múnɔna dhu*.>»

²² Nírò, yà Hlǎ-Alafí ìbhò inzá ka kúni aláwà-tidò òte ka kí dhu tó perè ní Kàgàwà itdiya ìndrù-ànyǎ dhu ìtè rí ize kǎkà 'ùvǒ arí ìnzǐ a'ù tí Kàgàwà ale tò, pbétù ìnzǐ ní kǎkà iwà ka ná'ù ale tò. Ndirò yà ìndrù tò ka kí dhu òvo nabi bhèyi nǐ perè ní Kàgàwà bhà ídzinga ìtè rí ize kǎkà iwà Kàgàwà ná'ù ale tò, pbétù ìnzǐ ní kǎkà ì núvǒ ìnzǐ 'à'ù ka ale tò.

²³ Dhu apé ì'ì kànìsà ǒ nyí nyàndu nyí kóró dhu tí, nyàdù nyǒpè nyǒtè kóró Hlǎ-Alafí ìbhò fǎkù inzá ka kúni aláwà-tidò ǒ, ndi kàsùmì ǒ, inzá ì aláwà nùni ale, ndirò ngàtsi nǐ inzá Yèsù ná'ù ale ràdù ìtsù fùkú unduta ò, ní ì ale tí nzǐ àdù àtìnà nyí rǎrǐ àrítále? ²⁴ Pbetù dhu apé ì'ì kóró ale rǐ dhu òvo ìndrù tò nabi bhèyi dhu tí, atdí ale yà inzá Kàgàwà ná'ù ndirò ngàtsi nǐ, ìtsù tí ìtsù atdí ale ràdù ndòtù ndi unduta ǒ, ní ndi dhu ndi ndìrì dhu ràdù kàbhù rùnì pbìndà nzérenga, kà ràdù ndinè kóró ale òtdì ànyǎna yà ì ótena dhu-otù ǒ ale tí. ²⁵ Kà-nyutsi ì nuru kóró dhu ràdù 'ìtè kpangba kà tò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, kà ràdù ndàgu ndàpbǎ nyina adzi nyú rǒ, ndàdù Kàgàwà ìfù, ndàti: «Obhó tí, Kàgàwà rǐ'ì inè nzínzìkù ǒ!»

Kàgàwà bhà idza ǒ ìndrù àkǎ 'ì'ì nà mùtsɔ

²⁶ Àbanǐnzó, ádhu ndi àkǎkǎ nyǒnzǐ? Yà nyí nyùndu nyí somà tò òná kàsùmì ǒ, atdí ale ràdù ì'ì inè ndùyù adyi,

* 14:21 14.21 Ìsa 28.11-12

ngätsi ale ràdù dhu ùdhe ìndrù tò. Ngätsi ale rǐ'ì inè ndòvò Kàgàwà itè fǐndà dhu ìndrù tò nabi bhëyi, ngätsi ale ràdù òte Ìlǐlǎ-Alafí ìbhò inzà ka kúni aláva-tidò ǒ, vurò ale ràdù ndi òte ùgèrè. Nírò kòrí dhu kóró àkǎ rònzi ì ndínǐ Kànisa ǒ kóró ale nòsí tí. ²⁷ Dhu apé ì'ì Ìlǐlǎ-Alafí ìbhò inzà ka kúni aláva-tidò òte rí ale rǐ'ì dhu tí, ní dhu àkǎ óyó ale kèlè, ndirò òsosè nǐ, ìbhù ale ròtè. Abádhí àkǎ 'òtè, atdátdíra ǒ, ndirò dhu àkǎ wò ka kúnona òte ùgèrè rí atdí ale ràdù ì'ì. ²⁸ Dhu apé ì'ì ìmbǎ ndi òte ùgèrè rí ale rǐ'ì unduta ǒ dhu tí, ní ìngbatí ìli ndi ale mà abádhí nzínzi ǒ náká ndìnè inè tí, ndàmbe òte dǒ afína ò tí pbìndà Kàgàwà nà. ²⁹ Ndirò, nabi bhëyi rí dhu òvo ìndrù tò ale ì'ì rò, dhu àkǎ óyó ale ndirò ngätsi nǐ ìbhù ale kèlè ròtè, ngǔkpà ale ràdù wò abádhí ùnò dhu-ǒnga nóvò. ³⁰ Pbétù atdí ale apé ì'ì òte ndi ndóte ró, kà-tí àdi ngätsi ale ràdù ì'ì Kàgàwà itè fǐndà, ndínǐ ndi ndòvo tí ìndrù tò dhu nà, ní dhu àkǎ wò ndi òte rúbhi òte rǒ ale rìnè. ³¹ Nyǐ nyí'ì inè kóró nyòvò dhu ìndrù tò pbànábi bhëyi. Ní dhu ràdù àkǎ, atdí ale ròvò ka ngätsi ale dzidǒ, ndínǐ kóró ale ùni tí fíyò ka kùdhe dhu, afiya ràdù obi òtsi. ³² Nabi bhëyi ka kí dhu òvo ìndrù tò nǐ perè nà arí'ì ale rǐ'ì inè ndòdò ndi ndàmbènà òvona ìndrù tò dhu afína ò, ìnzǐ ndòvò. ³³ Obhó tí, Kàgàwà ní nzǐ pbàdzangà tí arí dhu ònzi ale. Pbétù, Àbadhi ní màrùngà t'ále.

Àdhàdhì yà Kàgàwà bhà ale tó kóró Kànisa ǒ arí ndònzì dhu bhëyi tí, ³⁴ vèbhále àkǎ 'inè inè tí Kànisa tó unduta ǒ*. Abádhí tò ka kúfà nzà rusà róngò òte Kànisa ǒ, pbétù abádhí àkǎ 'ìfu ì, àdhàdhì Hyátá núnò ka dhu bhëyi. ³⁵ Dhu apé ì'ì abádhí rǐ'ì ì ívùna dhu nà dhu tí, ní abádhí àkǎ 'òngù ì dhu fíyò kpabhále-tsù fí-dzá rò. Tsìbhále ròte ìndrù ùndu ì Kànisa ǒ ró dhu ní inzà nga nòfò dhu.

³⁶ Nyǐ nyìrè tí dhu Kàgàwà bhà òte ráhù fǔrǎbvǔ rò? Ndirò nyǐ nyìrè tí dhu kà rírà àhù fǔkù vǐkù dǒ rò tí? ³⁷ Ndi ale apé dhu ìrè ndi rǎrǐ nabi, ndirò ngätsi nǐ, Ìlǐlǎ-Alafí rǎrǐ ndùnda, ní ndi ale àkǎ ndùni dhu, yà mà mándí fǔkù dhu rǎrǐ Ádràngbǎle Yèsù bhà Hyátá. ³⁸ Pbétù ìnzǐ kǎpé ndi dhu ùnǐ, ní Kàgàwà rǐ nzǐ àdù ndi ale ùni. ³⁹ Nírò àbanǐnzó, nyǐ nyákǎ nyòhò nabi tí nyǐ nyí'ì dhu-atdyú, ndirò nyǐ nyákǎ nzà nyùtò ìndrù-tsù, ìnzǐ ròtè Ìlǐlǎ-Alafí ìbhò fíyò inzà ka kúni aláva-tidò. ⁴⁰ Pbétù kóró dhu náká ndònzì ndi yà ndi dhu nyú àkànà ndònzì ndi dhu bhëyi, ndirò nyànati ròhù ndi mbëyi.

* 14:34 14.34 «Vèbhále àkǎ 'inè inè tí Kànisa tó unduta ǒ» rǐ'ì inè átò kugèrè kati: «Vèbhále àkǎ nzà 'àbèlè nabi bhëyi ka kúnona Kànisa tó unduta ǒ dhu-ǒnga»

15

Krístò ingbè ndi òve-bvù rò dhu tó Ídzi Màkürù

¹ Abanñzó, ma mòzè misè yà fùkù ma mównò Ídzi Màkürù, yà nyí nyáko, nyädù afikù àpba róná. ² Kòtù-ònga ní ndi Kàgàwà rí nyígù nǎ, yà fùkù ma mównò ka dhu bhèyi nyí nyòdò ka rò. Ìmbǎ kǐ'ì ndi dhu bhèyi nání, fùkù a'uta nàmbènà ì'ì kòkórò dhu.

³ Ádrùngbǎ dhu nyú tí ma múdà fùkù dhu ní yà idù ka kúdhe átò dhu. Ndi dhu ní: Krístò avè àlě tó nzéren-ga-ókú dò rò, àdhàdhì yà Ìlǎ Andítá núnò ka dhu bhèyi*.

⁴ Ka katdù ka, ràdù ndìngbè òve-bvù rò ìbhù ráhù idhò ò, àdhàdhì yà Ìlǎ Andítá núnò ka dhu bhèyi*. ⁵ Kǐtè ndi Péterù tò, ndi dhu-dzidò ndàdù nditè atdí kumì dóná óyò nà pbìndà uvitatále tò. ⁶ Tdítdò, kǎdù nditè ìmbò miyà dóná róse ndi ná'ù ale tò atdíkpá. Ábhò ale nyú i ale nzínzi ò, rǐ'ì ìnè nyíkpya nà kòmbí màtí, ndirò atdídhená ale náve wà. ⁷ Wò dhu-dzidò, kǐtè ndi Yàkòbhò tò*, ndàdù nditè kóró uvitatále tò.

⁸ Kùtsa ndi ndí dóná rò nǎ, kǎdù àrà nditè idù átò, ima kàtorogò-ngba tírò†. ⁹ Obhó tí, ima ní ìmbǎ tǐna nà ale nyú ròsè kóró uvitatále nzínzi ò. Ndirò, ma màkànà nzá kanzi ma uvitatále mà tí, Kàgàwà bhà Kànisa rò ma mavù dhu-ókú dò rò. ¹⁰ Pbétù, Kàgàwà bhà ídzinga-ókú dò rò nga ní ndi ma mí'ì yà nyí nyí malá kòmbí òná ófò ò. Ndirò kàbhà ídzinga idù ní'ì nǎ kòkórò nga tó. Ma mównzi kasu ròsè kóró ngùkpà uvitatále dóná. Obhó tí, ìnzí ní ima ndi ma mównzi ndi kasu, pbétù ka nónzi ní yà nyudutsi rí kasu ònzi Kàgàwà bhà ídzinga. ¹¹ Nírò, dhu rǐ mbǎ ì'ì ima màtí, ngǎtsi nǎ abádhí màtí, ní kòñí mà'ì kóró mà marúnona Ídzi Màkürù, ndirò kòñí ndi Ídzi Màkürù ní ndi nyí nyá'ù.

Kàgàwà náabhàya ùvùve ale rùngbe ì òve-bvù rò dhu

¹² Dhu apé ì'ì àlě karí dhu òvo ìndrù tò àlě ràtì Krístò ríngbè wà ndi dhu tí, ní ingbà dhu bhèyi dhu nzínziku ò ngùkpà ale náaradù àtìnà ìnzí ùvùvè ale rùngbeya ì òve-bvù rò nǎ? ¹³ Ní, dhu apé ì'ì obhó tí ìnzí ùvùvè ale ràdù 'ùngbe dhu tí, ní Krístò níngbè nzá ndi átò òve-bvù rò. ¹⁴ Ndirò dhu apé ì'ì ìnzá Krístò ingbè ndi dhu tí, ní yà mà marúnona ìndrù tò Ídzi Màkürù ní kòkórò dhu, ndirò fùkù a'uta ní kòkórò dhu átò. ¹⁵ Ndirò ròsè dòtsí, ka kòzè wà mà

* 15:3 15.3 Ìsa 52.13-53.12. * 15:4 15.4 Zàb 16.9-11; Òse 6.2 * 15:7 15.7 Kas 12.17 † 15:8 15.8 Kàtorogò ní ìnzá fíndá àbì ìku rórò ka kùgù ngbàngba. Pòlò òzè ndi kàtorogò tí uvitatále nzínzi ò, iwà Yèsù óvè ndàdù ndìngbè dhu-dzidò ndi ndarà uvitatále-kàsù òpè dhu-ókú dò rò.

Kàgàwà-ovò rǒ arí tìtò ùno ale tí, yà mǎ mǒvò dhu ìndrǔ tò mǎ ràti kà rábhũ Krístò rìngbè ndì ove-bvù rò dhu-okú dò rò. Ní dhu apé ì'ì ìnzì ùvǔvè ale rǎdù 'ùngbè ove-bvù rò dhu tí, ní ndì dhu rǐtèna dhu ní Kàgàwà rabhù nzá Krístò rìngbè ndì ove-bvù rò. ¹⁶ Ma mí dhu òvo tǔdídǒ mati: dhu apé ì'ì ìnzì ùvǔvè ale rǎdù 'ùngbè ove-bvù rò dhu tí, ní Krístò ndìtírò níngbè nzá ndì. ¹⁷ Ndirò, dhu apé ì'ì ìnzá Krístò ìngbè ndì dhu tí, ní fùkú a'uta ní kòkórò dhu, ndirò nyí nyòko òko fùkú nzérénga ǒ. ¹⁸ Ndirò ròsè wòrí dònǎ, kǎkà ùvǔvè Krístò ì á'ù rórò ale núwí wà atdídǒ. ¹⁹ Dhu apé ì'ì àlě kúli àlě tó a'uta Krístò ò yà àlě kí'ì nà yà adzi dǒ ípirǒngakókú dò rò tí dhu tí, ní àlě'ì ní ndi izu rǎdù ùkanà ròsè kóró ale dònǎ ale.

²⁰ Pbéttù obhó nyú, Krístò níngbè wà ndì ove-bvù rò, ndì'ì ùvǔvè ale tó ngàngayi‡ tí. ²¹ Obhó tí, àdhàdhì ìndrǔ rǔve dhu níibho ndì atdí ale-otù ǒ dhu bhèyi, ní ndi dhu bhèyi tí ùvǔvè ale rǐ 'ùngbè dhu níbhò ndì atdí ale-otù ǒ. ²² Àdhàdhì kóró ale náarúve Àdamù mànà ì ùngbò ì dhu-okú dò rò dhu bhèyi tí, kóró ale náabáya ípirǒnga Krístò mànà ì ùngbò ì dhu-okú dò rò. ²³ Pbéttù, ìngbatí ìli ndì ale mà níngbèya ndì fǐndà ka kudhé kàsùmì ǒ: Krístò níngbè wà ndì ndì'ì ngàngayi tí. Ndirò kà rǐngo nínganí, kàbhà ale tí ì nòtù ale núngbeya ì átò. ²⁴ Wò dhu-dzidǒ, Krístò níitòya yà ìndrǔ dǒ arí'ì ádrùngbǎnga tó ǒbi nà kóró nzére-alafí mà òyá ádròdrǒ ale mànà. ²⁵ Obhó tí, Krístò náká wà ndònyù idzi, rǎrà àhũ Kàgàwà rǐ kóró pbìndà òmvù àbhǔ ndòbè dòya dhu*ò. Nírò ní ndi yà adzi dǒ kóró dhu-tsù náadùya ndòdì, Krístò rǎdù Idzi àdu Àbanà Kàgàwà-fò ò. ²⁶ Kà rǐku dòná rò òmvù, yà Kàgàwà itòya ní ove. ²⁷ Obhó tí, Hǐlǎ Andítá rǎtina: «Kàgàwà ábhũ wà kóró dhu kà ròbè dòya*.» Pbéttù, Krístò rǎtina: «Íwà ma móbè kóró dhu dǒ» rò, ní ní'íya ka kátina: Kà ròbè kóró dhu-dǒ, Kàgàwà yà kóró dhu nábhũ kà ròbè dòya kèlě ròdì. ²⁸ Ndirò, Kàgàwà rǐ kóró dhu nábhũ kà ròbè dòya rò ní ndi, ndi kà t'Ídhùnà nyú ndìtírò, yà Kàgàwà ábhũ ròbè kóró dhu dǒ, náadùya àdì Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga-tsinǎ, ndíni Kàgàwà nòonyu tí idzi dòtsí kóró dhu dǒ.

²⁹ Dhu apé ì'ì ìnzì ìndrǔ rǎdù 'ùngbè ove-bvù rò dhu tí, ní nzínziku ǒ ale kǎkà bàtizò àlě arí ùvǔvè ale-okú dò rò náarónzina dhu-tì nádù ì'ì àdhu§? Dhu apé ì'ì ìnzì ùvǔvè

‡ **15:20** 15.20 Ngàngayi ní wemberè tí ǒ'ò inga ǒ ònyù-dòkpa. Yèsù ní ndi wemberè tí ndì ìngbè ove-bvù rò. * **15:25** 15.25 Zàb 110.1 * **15:27** 15.27

Zàb 8.7 § **15:29** 15.29 Kòkò ì ùvǔvè ale tí kátina iró ale ní ngàtsi ní atdìdhená ale yà Yèsù ná'ù, 'àdù ùve ìnzá ì apè bàtizò àlě rórò, ndirò ní kǎkà ìnzá ì á'ù Yèsù rórò uvè atdìdhená ale.

ale náarí 'ùngbě dòtsí dhu tí, ní ádhu-okú dò rò nga ndi ìndrű arádù bàtizò àlẹ abádhí-okú dò rò nǐ? ³⁰ Ndirò ádhu-okú dò rò nga ndi àlě'í nyú àlě kádù àlě tó ípírǒnga ìlì àp̀bè ǒ kóró kàsùmì ǒ nǐ? ³¹ Àbanǎnzó, bìlǐnganà ma mǎrì motù ɔve-ònzǐ. Ndi dhu ní obhó dhu. Ndirò, obhó dhu tí rǐ'í ngǎtsi dhu ní, ma mǎrì moyò okúkẹ̀ dò rò àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù Krístò mànà àlě kùngbò àlě nídhunǐ. ³² Ma mábà àp̀bè abhò nyú yàrì Èfəsò tó kigò ǒ, tsùdú dhu àgò rǐ írì ǒ ìzǎ bhěyi órù ale-okú dò rò. Ní ádhu-okú dò rò nga ndi ma mádù àp̀bè àbà ndi dhu bhěyi, inzà ka kà'ù dhu ùngbě ùvǔvè ale rùngbeya ì ɔve-bvù rò nǐ? Dhu apé ì'í ìnzǐ ùvǔvè ale náarí 'ùngbě dhu tí, nírò: kònyu àlě wǎgúwǎgú, ndirò kòm̀vù àlě bhélébhélé tsútsǎ tí àlě kúve nídhunǐ*. ³³ Ìnzǐ nyàbhẹ̀ nyǐ kutrǎ nyǐ wò dhu nàndà dhu nǐ: nzére ale t'ódhína náarí ìndrű tó ídzì m̀tsɔ nǐnzǎ. ³⁴ Ní, nyǐ nyàkǎ nyǔgèrè fùkú irèta, nyǎdu nyǐ ídzì ófò ò, nyǎdù nzérenga t'ònzita ùbhà. Obhó tí, atdídhená ale nzínzíkẹ̀ ǒ núnì nzá Kàgàwà. Ma mí kùnò ndínǐ nyǐkẹ̀ nabhù tí rìwù.

ɔve-bvù rò rǐ 'ùngbě ale ní'íya nà ale-ngbò-tidò

³⁵ Pbétù, atdí ale rǐ'í ìnè ndivű dhu ndàti: «Èvǔvè ale núngbeya ì ìngbà dhu bhěyi? Ndirò, abádhí ní'íya ìngbà dhu bhěyi ale-ngbò-tidò nà ì'í 'ùngbě rò?» ³⁶ Ní ndi dhu nìvű ale ní m̀d̀hómà nyú! Itse nyi nyòzò rò, ndi itse rǐ nzǐ àdù ìnga inzà ndi ndòvè pé angyi rórò. ³⁷ Wò nyi nyòzòna dhu ní nzǐ ìnga rádù ìnga itsu nyú, pbétù nyi nyòzòna ní ákě itsé-ngba kèlě. Kà rádù ì'í nganù tó itse m̀tí, ngǎtsi nǐ vurò itse-tidò m̀tí. ³⁸ Tdítdǒ, Kàgàwà rádù àbhunà ndi itse ò rò ráhẹ̀ itsu tó ngbòna ní yà ndi ndòzè. Ìngbàtí ìlì ndi itse ò rò rádù àhẹ̀ itsu-ngbò ní ndi itse nà àkǎ tìnàdò kèlě.

³⁹ Kàgàwà anzì dhu-tsí náarí'í ìmbǎ kóró àdhàdhì ale-ngbò tó ófò nà: ìndrű-ngbò tó ófò rǐ'í atdíró, ìzǎ-ngbò rǐ'í atdíró, àrè-ngbò rǐ'í atdíró, ndirò ìbhè-ngbò rǐ'í atdíró.

⁴⁰ Ɔrù-akpà ǒ ale-ngbò mà, yà adzi ǒ ale-ngbò mànà rǐ'í ìnè átò. Ɔrù-akpà ǒ ale-ngbò tó aya mà rǐ'í dhèdherò yà adzi ǒ ale-ngbò tó aya nà. ⁴¹ Adyifò bhà ìnga t'áwàta rǐ'í atdíró, àbì bhà tsí rǐ'í atdíró, ndirò alali tó rǐ'í òyá tí. I alali nzínzì ǒ m̀tí, ìnga t'áwàta núdǎ wà ì.

⁴² Ní, dhu ì'íya yà dhu bhěyi yà ùvǔvè ale rǐ 'ùngbě rò: yà adzi ǒ àlě kí'í nà ale-ngbò ní ndìnzǎ arí ale-ngbò. Pbétù, àlě ùngbě àlě kí ɔve-bvù rò rò, àlě kí'íya nà ale-ngbò ní ìnzǐ rádù ndìnzà ale-ngbò. ⁴³ Ka kí kòtdù itsina ònzi ka kí òná ófò ǒ kà rǐ'í rórò, kà rádù ndìngbè ádrùngbǎnga tó awáwù

* 15:32 15.32 Ìsa 22.13

ǒ. Ka kí kòtdù ivívinga ǒ kà rǐ'ì rórò, kà rǎdù ndìngbè ádrùngbǎnga tó obi nà. ⁴⁴ Ka kí kòtdù rò, kà rǐ'ì nà ní yà adzi ǒ ale-ngbò. Pbéù kà rǐ ndìngbè rò, kà rǎdù ì'ì nà ní òrù-akpà ǒ ale-ngbò. Dhu apé ì'ì inè yà adzi ǒ ale-ngbò náarí'ì dhu tí, ní òrù-akpà ǒ ale-ngbò rǐ'ì inè átò. ⁴⁵ Ndi dhu bhèyi ní ndi Andítá rǎtina: «Wemberè t'ále, Àdamù, ni'ì àbà tí ípìrǒnga nábà ale*.» Pbéù, olùǎ rò ì'ì Àdamù, Krístò, ni'ì ípìrǒnga àbhù rí indrù tò Hìlǎ-Alafí-otù ǒ ale. ⁴⁶ Wemberè tí àlè kabà ale-ngbò ní yà adzi ǒ ale-ngbò ìnzì ní òrù-akpà ǒ ale-ngbò. Ndi-tsí rǐrà olùǎ rò. ⁴⁷ Wemberè t'ále, Àdamù, ni'ì yà adzi ǒ ale. Kàgàwà náabhòlò ka adzi nǐ. Pbéù, oyo rí kisè Àdamù níira òrù-akpà ò rò. ⁴⁸ Yà adzi ǒ ale nófò ì yà adzi nǐ Kàgàwà abhòlò Àdamù nà. Ndirò òrù-akpà ò owuya ì nùngbe ale, nóófóya ì wò òrù-akpà ò rò ira ale nà. ⁴⁹ Àdhàdhì àlè kófò àlè wò adzi nǐ Kàgàwà abhòlò ale nà dhu bhèyi, ní àlè kófóya àlè átò wò òrù-akpà ò rò ira ale nà.

⁵⁰ Àbanǐnzó, kǎnǐ ma móvona fùkù dhu: Ízǎ mà azu mànà nà rǐ'ì ale-ngbò rǐ mbǎ àdù ì'ì ngari nà òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi ǒ. Ndirò òmò rǎdù òmò dhu mà ní rǐ nzì àdù òko atdíkpá ìnzì rǎdù òmò dhu mànà.

⁵¹ Kǎnǐ ma mí òdhù ò okónà dhu òvo fùkù: àlè'ì kóró àlè kùvèya nzì, pbéù àlè'ì kóró àlè kùwèya àlè. ⁵² Ndi dhu onziya ndì ákè kàsúmǐ-ngba ǒ, àdhàdhì yà indrù rǐ nyìkpóna àpǐ, ndàdù àngbenà dhu bhèyi, yà adzi ǒ kóró dhu-tsù rǐ ndòdì nǐ wàndà rǒngò nínganí. Obhó tí, ndi wàndà rǒngò rò, ùvùvè ale nùngbeyà ì yà ìnzì rǎdù òmò ale-ngbò tó ófò nà. Ndirò àlè'ì, yà àlè-nyìkpó nà àlè kòtù àlè rò, àlè kadùya àlè núwu átò. ⁵³ Obhó tí, dhu àkǎ òmò rǎdù òmò ale-ngbò rǎfò yà ìnzì rǎdù òmò ale-ngbò. Wò ndi òvè rǎdù òvè ale-ngbò náká wà ndáfò yà ìnzì rǎdù òvè ale-ngbò. ⁵⁴ Yà ndìnza rǎdù ale-ngbò náafóya gukyè yà ìnzì rǎdù ndìnza ale-ngbò, wò ndi òvè rǎdù òvè ale-ngbò rǎdù ìnzì rǎdù òvè ale-ngbò náfo, ní rò ní ndi yà Hìlǎ Andítá ò ka kandí ote náakáya. Ndi ote rǎtina: «Ove dhu òtò wà. Ove lè mà dhu ònzì wà dòtsí*.

⁵⁵ Inyi òvé, pbùkù mùlè mà rǐ'ì ngboró?

Inyi òvé, okpènu rǐ'ì ngboró*?»

⁵⁶ Ove-okpè ní nzérénga, ndirò nzérénga bhà ádrùngbǎnga tó obi ní Hyátá*. ⁵⁷ Ilèta àkǎ àlè ràbhù Kàgàwà tò. Ka ní

* 15:45 15.45 Opt 2.7 * 15:54 15.54 Ìsa 25.8 * 15:55 15.55 Ìsa 25.8; Ose

13.14 * 15:56 15.56 Nzérénga bhà ádrùngbǎnga tó obi ní Hyátá dhu-tì ní, Hyátá arí ndi nzérénga tí rǐ'ì dhu ìtè indrù tò.

ndi àlě àbhǔ arí àlě rònzì ɔve lè mà àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù Krístò-otù ǒ!

⁵⁸ Nírò àbanǎnzó, yà atdíđǒ ma mózè nyǐ rò, nyǐ nyàkǎ nyǐkò pòtsó wò fùkù ma mòvò obhón ga ǒ, ìnzǐ nyǎbhǔ nyǐ kumbe nyǐkù akye. Nyǐ nyàkǎ nyǎmbe òwu đǒ angyi tí àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù bhà kasu t'ónzita nà, nyǎđù dhu ùni wò kà-nyutsi nyǐ nyǐ'ì dhu-okú dò rò nyǐ nyónzina kasu rǎrǐ nzǐ àwǐ kòkórò.

16

Pbàkrístò rǐ fùrangà àtsà Yèrùsàlemà tó kigò ǒ Kànisa dzùna ì ɔnzi tí nǐ dhu

¹ Yèrùsàlemà tó kigò ǒ rǐ'ì Kàgàwà bhà ale dzùna nɔnzi tí ka kátsàna fùrangà nàndà dhu nǐ, nyǐ nyàkǎ nyǔnzǐ dhu átò àdhàdhì Gálàtiyà tó pbìrì ǒ kànísá tò ma máyá dhu dhu bhěyi*. ² Yà yengè idhò náaríku dhu bhěyi, ìngbátí ìli ndì ale mà nzínzìkù ǒ nákǎ ndàrà yà ndì ndòngyè fùrangà-go nǐli rǒ ndòdò pbìndà, tsángbátí nyǐ nyowuna bvùkù ma mǎrà àhǔ dhu òdò ndínǐ nyǐ nyatsá tí fùrangà nǐ. ³ Ní bvùkù ma mǎrà àhǔ rò, ma mí nyǐ nyóvòna ale òvi bhàrwà nà, ròwù fùkú perè nà Yèrùsàlemà tó kigò ǒ. ⁴ Dhu apé ì'ì iwà ma màkǎ marà átò ányì dhu tí, ní mǎ màkǎ mǔwù atdíkpá abádhí màna.

Pólò rǐ abhi ò ndì ndàrà dhu ùdhě angyangyi dhu

⁵ Ma mǎrà àhǔ bvùkù iwà ma mǔdà Mákèdòniyà tó pbìrì ònǎ rórò. Obhó tí, ma mǔda ùda ányì nanǎ. ⁶ Ngǎtsi nǐ ma mádi àdǐ fùrábvǔ ákě kàsùmì tí. Ndirò ngǎtsi nǐ, ma mádi àdǐ átò ádrùngbǎ gírì tó kàsùmì ǒ bvùkù, ndínǐ nyǐ nyibho tí dzùnadu ònzi rǐ pbàkà abhi ǒ dhu-tsí idù. ⁷ Obhó tí, ma mòzè nzá àlě rǎla àlě nyǐ màna ùda ma mǔda ònǎ kàsùmì ǒ tí. Ma mòzè dhu ní àlě ròkò pé atdíkpá nyǐ màna ngúfe idho tí, Ádrùngbǎle òzè ka nǐ.

⁸ Pbétù, ma mòzè madi iró Efesò tó kigò ǒ rǎrà àhǔ Pèndèkòtè-idhò ǒ. ⁹ Obhó tí, ádrùngbǎ kasu ònzi ma mí iró nǐ dhu tó tsátsù àpfò wà ndì idù, ndirò ima nà rǐ 'ùgye ale rǐ'ì ìnè abho nyú.

¹⁰ Tímòtewù apé ìrà àhǔ, ní nyǐ nyàkǎ nyǔdò ka mběyi nzínzìkù ò ìnzǐ rònzì ɔdò. Obhó tí, àbadhi arí Ádrùngbǎle Yěsù bhà kasu ònzi àdhàdhì ma marí kònzi dhu bhěyi. ¹¹ Nírò, atdí ale mà àkǎ nzá ndònzì kà gàyà. Pbétù nyǐ nyàkǎ nyǔnzǐ kà dzùna ràdu ndì tídu ò màrùngà ǒ afína rǐ'ì rórò. Obhó tí, ma mí àbadhi mà nódò rìwǔ atdíkpá Yěsù ná'ù adódu màna.

* 16:1 16.1 Gál 2.10

¹² Àlě t'ádònà Apòlò nàndà dhu nǎ, ma mìtdè ka atdíđǒ ndínǎ owu tí fǔrǎbvè atdíkpá ngǔkpà àlě t'ádóna mànà, pbétù kàdù nzá ndòzè ndàrà kòmbí ànyì. Ní kà rǎrà ànyì kàsùmì àbà ndì ndí rò.

Kà rǐku dòná rò sedzà mà, ovità mànà

¹³ Nyǎ nyàkǎ nyòkò ípìrǒ rò nyǎkpókù nà, nyǎdù ìko pòtsó fùkú a'uta ǒ. Nyǎ nyàkǎ nyǎ'ì mànzì tó ale-afí nà, nyǎdù ì'ì ɔbì nà ale tí. ¹⁴ Nyǎ nyàkǎ nyǒnzì kóró dhu àzè ǒ.

¹⁵ Àbanǎnzó, nyǎ nyúni wà Stìfanà mà pbì idzá-bhà mànà kóró. Abádhí nǎ'ì ndi wemberè tí Yèsù na'u fùkú pbìrì Àkayà ǒ ale nzínzì ǒ. Ndirò abádhí adzì ì Kàgàwà bhà ale-kàsù t'ónzita tò. Ní ma mìtdè nyǎ ìtdè tí, ¹⁶ nyǎ nyàkǎ nyǎ'ì kǒkò dhu bhěyi ale-tidò-tsù dhu. Ndirò, nyǎ nyàkǎ nyǎ'ì kǎkà atdyúya nyú nà arí kasu ònzi, 'ìvò adyo nyú atdíkpá abádhí mànà ale-tsù dhu átò.

¹⁷ Idhèdu ìka wà ndì Stìfanà mà, Fòrtùnato mà Àkàyikò mànà níwù ùvò tidú dhu dǒ. Abádhí ìwù oko fùkú ngari ǒ tidú. ¹⁸ Ndirò abádhí nábhu afídu ràyi àdhàdhì abádhí ábhu afíkù ràyi dhu bhěyi. Nírò, dhu àkǎnà wà kuni kǒkò dhu bhěyi ale tó ídzìnga.

¹⁹ Àziyà tó mùlengù ǒ Kànísá nóvì nyǎ. Ndirò Àkilà mà Pèrèsilà nà, atdíkpá kǎkà fǐ-dzá arí 'ùndù kànísà mànà, nóvì nyǎ atdíđǒ Ádrùngbǎle Yèsù-nyutsì. ²⁰ Kǎkà iró rǐ'ì àlě t'ádóna kóró nóvì nyǎ. Ndirò nyǎ mà átò nyǎ nyàkǎ nyǒvì nyǎ nzínzìkù ǒ mběyi nyú.

²¹ Ìma Pòlò, yàrí ní ndi ɔtsúdu nyú nǎ ma màndǐ fùkù dhu, movì nyǎ ònà.

²² Ndi ale apé nzǐ Ádrùngbǎle Yèsù nózè, ní ndi ale àkǎ ofúngá nà.

Màrànatà! Kà-tì ní: Àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù àkǎ ndìrà!

²³ Àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù nǎkǎ ndàso nyǎ!

²⁴ Ma mózè nyǎ kóró Yèsù Krístò-nyutsì.

Kòritò ò Kànìsà tò Pòlò andí òyo rí kìsě nǐ bhàrɔwà Yàrí bhàrɔwà ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàrí bhàrɔwà nandí ní Pòlò, Yěsù Krístò bhà uvitatále. Kǎndí ka imbò kumì atɔ mà azà kumì atɔ mànà nzínzì ò Yěsù ka kùgè dhu-dzidò. Tímòtewù tí ka kátina kà t'ódhìnà í'ì kòmbíta tí àrà Kòritò tó kigò ò pbhàkrístò àndà ró (1.1).

Pòlò andí ndi bhàrɔwà Màkèdònìyà tó pbirì ò ndi ndí'ì rórò.

Kǎndí ka Kòritò tó kigò ò Kànìsà tò. Ndi Kòritò ní'ì Àkayà tó pbirì ò ádrùngbǎ kigò. Kòmbí ka kárí ndi pbirì ànzi Pbhàgíríkí tó pbirì tí. Pòlò rǐ ndi bhàrɔwà àndí ònà kàsùmì ò, títò tó màlímó nǐ'ì vurò dhu ùdhě ì í pbhàkrístò tò yà Pòlò udhé abádhí tò dhu rórò ró (11.3-4). Ní, ábhò pbhàkrístò nǐ'ì iwà kòkò títò tó màlímó rǔdhěna dhu nátdù afiya ró, 'àdù yà Pòlò rǔdhěna fìyò dhu násà àsa tí. Ní Pòlò adù abádhí-nyèkpó nítduyù ì títò tó màlímó rǔ rò.

Bhàrɔwà-nyèti ka kòhù tí dhu

- Pòlò rǔte fìyò irita dǔ Kòritò tó kigò ò Kànìsà mànà dhu. Kà rǐ Yěsù Krístò bhà uvitatále rǐ'ì nà kasu tó ádrùngbǎnga ise. Kà rǐ yà atdíđò ndi ndórù ònà bhàrɔwà nà ndi ndávi Títò ràrà okúna dò rò dhu-tì àwě. Ndirò, kà rǐ atdíđò idhěna ìka ndi yà pbhàkrístò úgèrè fìyò irèta mbéyi tina ònà rò dhu òvò (1-7).

- Pòlò rǐ dhu òvo yà Yèrùsàlemà tó kigò ò Kànìsà tò ka kí dhu àtsà tí dhu dǔ dhu (8-9).

- Pòlò rǐ ndùgye pbindà uvitatále tó kasu tó ádrùngbǎnga dǔ dhu. Kà rǔtina Yěsù Krístò bhà obhónà uvitatále rākǎ ndòzù ndi ndí'ì àkě ale tí. Kākǎ ndà'ù kòzù ndi iviví ale tí, Kàgàwà rǎdù òbi àbhù fìndà dhu-okú dò rò. Kākǎ nzà ndònzì atdí dhu mà fìndà nditírò (10-13).

Pòlò rǐ Kòritò tó kigò ò Kànìsà nòvi dhu

(Gàl 1.1-5; Kòl 1.1-8)

¹ Yàrí bhàrɔwà nàndí fùkù ní ima Pòlò, yà Kàgàwà ànzi rǐ'ì Yěsù Krístò bhà uvitatále tí, ndi ndòzè ka dhu bhěyi ale. Mǎ mí'ì atdíkpá àlě t'ádònà Tímòtewù mànà. Ní ma màndí ka fùkù Kòritò tó kigò ò rǐ'ì Kàgàwà bhà kànìsà tírò, ndirò fùkù pbirì Àkayà ò rǐ'ì Kàgàwà bhà kórò ngùkpá ale tò. ² Àlě t'Ábanà Kàgàwà mà, àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù Krístò mànà nākǎ 'àso nyǐ, 'àdù nyǎbhù nyòkò màrùngà ò.

Kàgàwà arí p̀b̀indà ale-afí òpè f̀ỳỳ òp̀b̀è ǒ dhu

³ Ilèta àkǎ kabhu Kàgàwà, àlě tó Ádr̀ungbàle Ỳs̀u Krístò t'Ábanà tò. Ka ní ndi àlě t'Ábanà yà izu tó ale-afí nà arí'ì ndirò kóró dhu-tsí ǒ arí ale-afí òpè ale! ⁴ Kǎrí àlě-afí òpè àlě tó kóró àp̀b̀è-tidò ǒ, ndíní àlě kowu tí kóró àp̀b̀è-tidò ǒ rí'ì ale-afí òpè rǒ, yà Kàgàwà ópè àlě-afí nǐ ale-afí t'ópèta-tidò nǐ. ⁵ Obhó tí, àdhàdhì àlě kí Krístò abà ábhǒ àp̀b̀è-tidò abà dhu bhèyi tí, Krístò rí àlě-afí òpè átò abho. ⁶ Dhu apé ì'ì mǎ mí àp̀b̀è abà mǎ mónzina kasu ǒ dhu tí, ní mǎ mí kàbà ndíní ndi dhu-otù ǒ Kàgàwà opé tí afiku, ndàdù nyìgu. Kǎpé afika nyú nópè, ní ndi dhu rí afiku òpè átò, nyàdù obi abà rònzì dzànàku, nyòndù mǎ mábà àp̀b̀è-tidò-dzi. ⁷ Ndirò, mǎ mí'ì a'uta nà atdidǒ nyukutsi. Obhó tí, mǎ m̀ni wà dhu àdhàdhì nyí nyungbò nyí atdíkpa mǎ mànà fàkà àp̀b̀è ǒ dhu bhèyi, nyí rungbò wà nyí átò mǎ mànà Krístò ópè afika dhu-nyutsi.

⁸ Àbanĩnzó, mǎ mòzè nzá nyàdzo Àziyà tó pbìrì ǒ mǎ mabà àp̀b̀è rǒrò. Ndi àp̀b̀è-obi asè dòkanǎ atdidǒ. Mǎ ma'ù nzá dhu òko mǎ ràròko nyìkpóka nà. ⁹ Obhó tí, mǎ mambénà inga irè dǒ, ka ròtdì wà anya dòkà ndíní ka kokyè tí mǎ'ì. Ndi dhu anzì ndi ndi dhu bhèyi, ìnzì mǎ mili tí nyìkpóka obika rǒ tí, pbétù ndíní mǎ mili tí nyìkpóka yà ùv̀v̀è ale ùngbè arí òve-bv̀v̀ rò Kàgàwà-rǒ tí. ¹⁰ Àbadhi, yà mǎ nukolo m̀v̀v̀ò wòrì òve-tidò ǒ rò ale, rí m̀k̀l̀l̀ ùk̀l̀l̀ tditdǒ kà-ǒ rò. Obhó tí, mǎ mà'ù wà dhu atdidǒ, kà rukoloya mǎ ùk̀l̀l̀. ¹¹ Nyí mà átò, nyí nyí dzànàka ònzi dòkà nyí nyí nyìtsò rò. Ní, ábhǒ ale tó itsòta-bv̀v̀ rǒ, Kàgàwà rí ídzìnga àbhǎ mábà. Ndi dhu bhèyi ní ndi, ábhǒ ale rǎdù òtsò nádu Kàgàwà ònzì ròkà dhu-okú dò rò.

Pòlò rí ndùgye f̀ỳỳ kasu dǒ ndi nà rí 'àgò ale-ònzì dhu

¹² Idhèka ìka ndi okúna dò rò dhu ní yàrì: mǎ m̀ni dhu afika ò mǎ rókò yà adzi ǒ, ndirò ròsè dòtsí, mǎ rókò nzínzìku ǒ obhóngà tó afika nà, ndirò ìlǎ mǎ mìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ rǒrò. Mǎ'ì nùndà ní nzì yà adzi ǒ ale tó dhu-ònga t'òvòta tó irèta, pbétù mǎ'ì nùndà ní Kàgàwà bhà ídzìnga. ¹³ Obhó tí, fàkà bhàrwà ǒ mǎ màndí nzá vurò dhu f̀k̀k̀, pbétù mǎ màndí dhu ní yà nyí nyàdù òzùnà rǎdù d̀k̀k̀ àlù dhu kèlè. Ndirò, ma mà'ù wà dhu ndi dhu rǎrì d̀k̀k̀ àlù àlù àkàkà dhu bhèyi, ¹⁴ ìmbǎ dhu rí'ì kà rí d̀k̀k̀ àlù gòna kèlè tí kòmbí dhu màtì. Yàrì ní ndi wò ma mòtè dòná dhu: àlě tó Ádr̀ungbàle Ỳs̀u r̀ngò òná idho ǒ, idhèku níkaya ndi okúka dò rò àdhàdhì idhèka níkaya ndi okúku dò rò dhu bhèyi.

¹⁵ Ndi a'uta-bvụ rǒ, ma mazè marà bvụkù wemberè tí, ndíní nyí nyabá tí ídzinga nyála ngbǒdu ɔyɔ-gùna. ¹⁶ Obhó tí, ma múdhe dhu, mudà fǔrǎbvànǎ Mǎkèdòniyà tó pbirì ò ma mǎrà rò, ndi dhu-dzidǒ, madù madu Mǎkèdòniyà rò, mirà àhụ fǔrǎbvù tdítǒ. Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyí nyónziyana dzènàdu fukú dhu-tsí nǎ, Yùdeyà tó pbirì ò ma mǎrà nǎ pbàkà abhi ǒ. ¹⁷ Ní, wò dhu bhěyi ma múdhè dhu ma rǎrǎ dhu ònzi rò, ma mǒngò tí nzá ìmbǎ tǎna nà dhu ònzi rí ale tí? Ndirò ngǎtsi nǎ, ma mí ma mónzina atdí dhu ùdhè rò, ma matí kònzì yà adzi ǒ ale arí dhu ònzi dhu bhěyi, matí atdí nyìnǎ tí: «Obhó» ndirò «Ìnzǐ» atdí dhu dǒ tí? ¹⁸ Kàgàwà ní yà ma múnɔna dhu tó ngàmbi: yà fǔkù mǎ múnò dhu ní'ì nzǐ atdí nyìnǎ tí mǎ mǎtina: «Obhó» ndirò «Ìnzǐ». ¹⁹ Obhó tí, Kàgàwà t'Ídhùnà, Yèsù Krístò, yà ima Pòlò, Sìlivanù*, Tìmòtewù mànà mǎ mǒvò fìndá dhu fǔkù, ní'ì nzǐ pbìndà irèta ùwǔ arí ale, ndàti atdí nyìnǎ tí: «Obhó» ndirò «Ìnzǐ». Pbéttù, kà-nyutsi rí'ì dhu ní «Obhó» dhu kèlè. ²⁰ Obhó tí, ka ní ndi yà nyunatsi Kàgàwà atí «Obhó», yà ndi ndakò fìndá làkà kóró dhu tò. Ndi dhu bhěyi tí átò, Yèsù Krístò-otù ǒ nga ní ndi àlè kátina «Àmànà», àlè rilè Kàgàwà nǎ. ²¹ Kàgàwà nyú ndìtírò ní ndi mǎbhǔ rí mǎ ròtsi ɔbi atdíkpá nyí mànà Krístò mànà àlè kúngbò àlè dhu-nyutsi, ndirò ka ní ndi ndìtírò àlè nùtri pbìndà kasu tò. ²² Kǐlì pbìndà ale tí rí àlè ìtè ize àlè rǒ, ndàdù pbìndà Hìlǎ-Alafí ìlì àlè-afí ò, rì'ì àlè tò ndi ndulì kóró dhu tó tsènzerù tí.

²³ Kàgàwà ní yà ma múnɔna dhu tó ngàmbi. Ma mà'ù wà mǒvè, títò tí ma múnɔna dhu apé ì'ì rò. Ma múdhè dhu ìnzǐ madu ma tdítǒ Kòritò tó kigò ò, akye ma mabhùna izu afiku ò ɔtǎdu ǒ nǎ. ²⁴ Mǎ mòzè nzá akekpá màtí mǔtu nyí ùtǔ tí fùkú a'uta nàndà dhu nǎ. Mǎ m̀nì wà dhu nyí ríkò wà pòtsó fùkú a'uta ǒ. Pbéttù, àlè kí kasu ònzi atdíkpá nyí mànà, ndíní idhèku adù tí ndìka.

2

¹ Nírò, ma múdhè dhu ìnzǐ madu ma tdítǒ bvụkù, akye ma mabhùna izu rùka nyí tdítǒ nǎ. ² Obhó tí, ma mapé nyǎbhǔ izu rùka nyí, ní ádhi ndi idhèdu àbhụ rádù rùka ndi tdítǒ? Tí nzǐ yà ma mǎbhụ izu rùka ale kèlè? ³ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mǎndí dhu fǔkù wò ma mónzì ka dhu bhěyi: bvụkù ma mǎrà àhụ rò, ma mòzè nzá yà idhèdu àbhǔ àmbènà rùka ndi ale rǐ izu àbhǔ rùka ma dhu. Obhó tí, ma m̀nì wà dhu, idhèdu ìka ndi rò, nyí kóró idhèku rǎràdù

* **1:19** 1.19 Sìlivanù ní yà Sìlǎ tí ka kátina Uvitatále-kàsù tó bhùkù ò ale (Kas 15.22-40; 16.19-29).

ndika átò. ⁴ Ma mándí dhu fùkù atdíđǒ ma mí'ì izu nà ndirò atdíđǒ afídu rí inga irè rórò. Ma mándí ka ábhǒ nyídu-dha nyú nà, inzí ní izu nabhù tí fùkù, pbétù ndíní nyí nyuni tí ma mózè nyí atdíđǒ tí dhu.

Dhu àkǎ kùbà dhu Pòlò nǐ dhu nàfǎ ale tò dhu
(Luk 17.3; 2Kò 7.5-16)

⁵ Atdí ale apé ì'ì indrù nábhu izu rùka dhu tí, ní kǎbhu nzá ka rùka ima kèlě, pbétù ròsè dùdunǎ, kǎbhu izu rùka nyí mbèmbè kóró. Pbétù, dhu àkǎ nzá kizì ndi dhu izi tí. ⁶ Ndi dhu bhèyi dhu nónzì ale tò, nzínzikù ǒ ábhǒ ale ábhu màlipò dhu náká wà. ⁷ Nírò kòmbí, dhu òfò nga nyùbà dhu kà tò, nyǎdù kà-afí ábhu ròtsi obi, akye ádrùngbǎ izu ukana ka afína ràdù ndòbè nǐ. ⁸ Ní ndi dhu-okú dò rò, ma màtdè nyí itdè tí nyitè fùkù àzè tó obhónánga ndi ale tò. ⁹ Obhó tí, ma mándí ngǎtsi bhàrwà fùkù okúna dò rò dhu ní, ma mózè mudhe nyí, ndíní ma muní tí dhu, nyí ràtí'ì inè nyírì tsédú dhu kóró dhu ǒ. ¹⁰ Nyí nyùbà dhu fíndà ale tò, ma mádù dhu èbà átò. Obhó tí, ma múbà wà dhu ndi ale tò, yà ní ndi ale tò ma múbana dhu ì'ì nǐ. Ndi dhu ma mónzì okúkù dò rò Krístò-ònzí. ¹¹ Ndi dhu bhèyi ní ndi, pǒmvo Sitanì rǐ nzí àdù àlě lèma ònzì ndi ndí òná otu nábà. Obhó tí, àlě kàdzo nzá kǎbhà nzére irèta rǒ rò.

Pòlò rǐ Titò rǐrà nà Kòritò rò màkǔrù òdo izu nyú nà Tròwà rò dhu

¹² Ma mívǎ ma marà Tròwà tó kigò ò Yèsù Krístò bhà Ídzi Màkǔrù ma munò tí. Ní ànyì ma màrà àhu rò, ma mòtù dhu ní Ádrùngbǎle Yèsù róbhòlò wà otu idù ka ma munò tí. ¹³ Inè màtí kà rǐ'ì ndi dhu bhèyi rórò, afídu irè nga atdíđǒ inzà ma mòtù adòdu Titò ànyì dhu-okú dò rò. Ní ma mádù ndi kigò ǒ ale òvì, madù àrà Màkèdònyà tó pbìrì ò.

¹⁴ Kàgàwà àkǎ kabhu òtsò fíndà! Krístò-otù ǒ, kǎrúbhi mà mànà ndi Krístò ònzì dhu lèma nǐ gǎràsìsì tó obé ǒ. Kǎrí kasu ònzì nyakatsi, ndàbhu Krístò kuni kóró ngari òná àdhàdhì kóró ngari òná dzina òtò ndi ndrùù róngu akye bhèyi. ¹⁵ Obhó tí, mà mí'ì àdhàdhì Kàgàwà tò Krístò ábhu ndrùù dzina róngu akye bhèyi. Ndi akye-dzi rǎrà òtsi yà Kàgàwà òzè ndìgù ale-òndì ò, ndirò ùwí rúwí itse Kàgàwà rǒ rò ale-òndì ò átò. ¹⁶ Ùwí rúwí ale tò, ka ní òve-dzi, yà òve ìbhò ràdù indrù tò. Ndirò yà Kàgàwà òzè ndìgù ale tò, ka ní ípìrǒnga-dzi, yà ípìrǒnga ìbhò ràdù indrù tò. Ní, ádhi pbá ale ndi obi nà rí'ì ndònzì wò dhu bhèyi kasu-tidò rǎká? ¹⁷ Nírò, mà mí'ì mbǎ àdhàdhì ábhǒ ngùkpà ale, yà Kàgàwà bhà ǒte ènò arí ndíní ì onzì tí otuna ǒ bhèyi. Pbétù

Kàgàwà ívì ndì mǎ dhu-okú dò rò, mǎ marí obhó dhu ùno Kàgàwà-ònzì Krístò-nyatsì.

3

*Pòlò mà ní Ungbòta-owútá tó kasutále dhu
(1Kò 9.1-3; 2Kò 5.18-21)*

¹ Wò dhu bhèyi ma màndí dhu àti tí iwà mǎ'ì ròpè mǎmbe mǎtè dǒ mǎ-tírò? Atdídhená màlímó arí 'itè rí bhàrɔwà-atdyú òho 'itè fùkù, ndirò ngàtsi nǎ, 'ònzì ndi bhàrɔwà fùkù. Ní, mǎ'ì tí i bhàrɔwà-atdyú òho átò? ² Nyí nyú kèlě ní ndi fáká bhàrɔwà, yà Krístò ándí afika ò. Ndi bhàrɔwà rǎ'ì inè kóró ale rùni 'àdù òzùnà. ³ Dhu àla ndi kpanjangba Krístò rándí ndi ndi bhàrɔwà, ndirò kà ríbhò ka fóká mǒwù nà. Ndi bhàrɔwà kǎndí nzá wìnò nǎ, pbétù kǎndí ka yà Ípiròrò arí'ì Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí nǎ. Ndi bhàrɔwà kǎndí nzá odu-afǎ-nzo dǒ, pbétù kǎndí ka afíku ò.

⁴ Wòrí ní ndi Krístò-otù ǒ mǎ mí'ì nà Kàgàwà-ònzì a'uta. ⁵ Mǎ mǔni wà dhu mbèyi nyú, mǎ'ì rǎkǎ nzá mǎ-tírò mǒnzì wò kasu obika nyú nǎ. Kàgàwà ní ndi obi ibho arí fáká mǒnzì ka nǎ. ⁶ Ka ní ndi obi níbhò fáká mǎ'ì pbìndà kasutále tí, ndíní mǎ múnò tí ndi ndónzì ungbòta-owútá tó màkǎrù ìndrù tò. Ndi ungbòta-owútá rǎ'ì mbǎ àdhàdhì yà angyi Músà andí Úyátá bhèyi, pbétù kídè dóná ní Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí rǒnzina kasu. Yà angyi Músà andí Úyátá arí ìndrù ùnda ɔve ò, pbétù Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí arí obhóná ípirǒnga ibho ìndrù tò.

⁷ Músà andí wò ndi ìndrù àbhù rí ròvè Úyátá odu-afǎ-nzo dǒ. Ndirò, ndi dhu ònzì kà rǎ rò, Kàgàwà adù pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù àbhu ràmbe ùmbìli dǒ. Ndi kàbhà ádrùngbǎnga tó awáwù abhù Músà-nyì ràmbe ùmbìli dǒ átò. Ní atdíǒ kà rǔmbìli nídhuní, Pbàìsráyélí nóowúnà nzì 'òmvù rǒ 'àndà Músà-nyì-kpa tùm̀bà tí. Pbétù, ndi ùmbìlita ní'ì nzì ní ádzì kàsùmì mà tí rádù àdì. Ní dhu rǎ'ì wò dhu bhèyi ìndrù ùnda rí ɔve ò Úyátá níitè wà Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù ìndrù tò dhu tí, ⁸ ní Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù rǎdù nditè ìngbà dhu bvù tí ròsè àlě tò kàbhà Hlǎ-Alafí nyú rǎ kasu ònzì rò? ⁹ Ma mátina tdítǒ, yà ìndrù-dǒ rí anya àbhù Kàgàwà ròtdì ɔve tò Úyátá kàsù ònzì ka kí dhu ní'ì ádrùngbǎnga tó awáwù nà. Ní Kàgàwà àbhù rí ròzù ìndrù obhónángatále tí ɔnzíná ungbòta-owútá tí nzì adù Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù itè àlě tò abho nyú ròsè? ¹⁰ Àlě kí'ì inè àlě ràti, yà Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù níitè ongónà ìndrù tò Músà bhà Úyátá rarí nzì kítè kòmbí, yà atdíǒ pbìndà ádrùngbǎnga tó

awáwù nòsè ungbòta-owútá nítò ndi dhu-okú dò rò. ¹¹ Dhu apé ì'ì yà idò kàsùmì kèlě tí adì tí Kàgàwà íbho ungbòta-ayí nń'ì ádrùngbǎnga tó awáwù nà dhu tí, ní yà dhòdhódhóngà nà rádi ungbòta-owútá tó ádrùngbǎnga tó awáwù nń'ìya abho nyú ròsè. ¹² Ní wò dhu bhěyi àlě kí dhu òdo àlě ràbà rò, àlě kí'ì mbǎ òdo nà ìndrú tò àlě kí dhu òvo kpangba rò. ¹³ Àlě kí nzi dhu ònzi àdhàdhì Músà aránà dhu ònzi rǒ dhu bhěyi. Káranà nyina àtsi rǒ běrèse nń, ìnzi Pbàìsràyélí nabhù tí rala yà idò kàsùmì kèlě tí rádi ádrùngbǎnga tó awáwù riku nyina-ndri rǒ rò tí dhu. ¹⁴ I Pbàìsràyélí tó irèta nń'ì itù dhu t'únita tò. Obhó tí, rìrà àhù indo mǎtí, ndi dhu rǐ'ì ndi bhěyi tí abádhí tò. Abádhí apé Ungbòta-Ayí tó bhǔkù òzù, ní abádhí-do arí nzi ì òzù dhu àlǔ, àdhàdhì Músà atsi nyina nń běrèse nń ì àtsi fiyó irèta dhu bhěyi. Ndi běrèse arí àhù ale tó irèta ò rò Yèsù Kristò nà ka kùngbò ale rò tí. ¹⁵ Obhó tí, rìrà àhù indo nga ò mǎtí, Músà andí bhǔkù òzù abádhí rǐ rò, abádhí rǐ'ì àdhàdhì běrèse nń fiyó irèta nàtsi ale bhěyi. ¹⁶ Pbétù, ndi ale apé ndùgèrè Ádrùngbǎle tò, ní ndi běrèse arí àhǔ tí àhù. ¹⁷ Ádrùngbǎle tí kátina iró ní Hlǎ-Alafí. Hlǎ-Alafí rǐ'ì nyuyatsi ale rǐ'ì mbǎ Músà bhà Uyátá-tsinǎ. ¹⁸ Àlě'ì kóró, àlě kùtsi nzá àlě-nyì běrèse nń. Ní àlě-nyì rǔmbili, ndàmbe Ádrùngbǎle Yèsù bhà ádrùngbǎnga tó awáwù itè dǒ àdhàdhì kiyó arí awáwù itè dhu bhěyi. Ndi Ádrùngbǎle ní Hlǎ-Alafí. Ní kà rǎmbe àlě ùwù dǒ, ndàbhù àlě rùli àlě ndi bhěyi, ndíń pbindà ádrùngbǎnga tó awáwù ambè tí nditè dǒ dónàradǒ àlě-nyatsi.

4

*Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù
nàarí nditè kabhà kasutále tó ivívinga ò dhu
(2Kò 2.14-17; 1Tè 2.1-6)*

¹ Pbindà ábhǒ ídzìnga-okú dò rò, Kàgàwà íbho wò Ungbòta-owútá tó màkǔrù òvo mǎ mí ìndrú tò dhu tó kasu fóká. Ní afíka rǐ nzi ndingyě ndi kasu t'ónzita rǒ rò. ² Mǎ màsà wà òdhǔ ò ka kónzina ale-nyì rǐwù nń dhu. Mǎ mí'ì mbǎ utrátá tó mùtso nà, ndirò mǎ mùgèrě nzá Kàgàwà bhà Ɔte-ngbò. Pbétù, mǎ mí obhó dhu òvo kpangba ìndrú tò. Ní ndi dhu bhěyi, mǎ mòzè kóró ale rùnì dhu mǎ rǎrǐ obhóngatále Kàgàwà-ònzí. ³ Pbétù, dhu apé ì'ì ngǔkpà ale arátina, yà mǎ múnona Ídzi Màkǔrù-dǒnga rófù ndi ìnzi ràmbe dòya àlù dǒ dhu tí, ní kǒfù ndi fiyò ale ní uwítá tó otu núngu Kàgàwà rǒ rò ale kèlě. ⁴ I ale ná'ù nzá Ídzi Màkǔrù, Pfòmvo, yà adzi ò mǔngǔ, nùtsi fiyó irèta dhu-okú

dò rò. Kiti abádhí-nyínga ìnzí ala tí dòyá nga àtdyí rí Ídzì Mākūrù rìbhona Krístò bhà ádrùngbānga tó awáwù. Ndi Krístò ní ndi Kàgàwà-wòyò nyú. ⁵ Ídzì Mākūrù òvò mǎ mí rò, mǎ marí nzí òte dòká mǎ-tírò, pbétù mǎ marí òte dòná ní Ádrùngbǎle Yēsù Krístò. Mǎ'í na, mǎ'í ní fùkú ìno Yēsù Krístò-okú dò rò. ⁶ Yà adzi òbhòlò ndì ndí rò, Kàgàwà náavò dhu ndàti: «Awáwù àkǎ ndàtdyi nga ìnò ǒ*.» Ní, àbadhi ní ndi afíka ò nga natdyi, ndàdù mǎbhù mǎni yà Krístò-nyí rǒ rǎmbili pbìndà ádrùngbānga tó awáwù.

⁷ Pbetù mǎ'í, yà ndi awáwù tó ongyéngá nà mǎ mí'í nyukatsì rò, mǎ'í ní ivívi ale àdhàdhì yà anzi nǐ ka kóbhòlò wítù bhěyi. Kàgàwà ónzì dhu ndi dhu bhěyi, ndíní ìndrù ala tí dhu ádrùngbānga tó òbi yà kóró òbi dònǎ ósè rírà pbìndà rò, ìnzí ní bvùkà rò. ⁸ Ìndrù áva tsika kóró ngari ònǎ rò, pbétù abádhí ónzì nzá lèmakà. Abádhí arí afíka àbhù ràmbe òri dǒ akye, pbétù ìnzí afíka ràdù ndìngye. ⁹ Ìndrù arávu ròká, pbétù ìnzí Kàgàwà ràdù mǎbhà. Abádhí arí òkànga òvì obvò, pbétù ìnzí mǎdù ùve. ¹⁰ Kóró kàsúmì ǒ, ka kárí mǎne ka kòkye tí mǎ àdhàdhì ka kanè Yēsù ndíní ka koho tí dhu bhěyi, ndíní Yēsù bhà ípìrǒnga ala tí ndì átò nyukatsì. ¹¹ Obhó tí, fàkǎ ípìrǒnga ǒ kóró, mǎ marí'í òve tó àpbè ǒ Yēsù-okú dò rò, ndíní kàbhà ípìrǒnga itè tí ndì átò ngbǒka ò. ¹² Ní ndi dhu bhěyi tí, mǎ marí mǒtù òve-ònzí kàsùka ǒ, pbétù ndi dhu ràdù nyǎbhù nyǎbà dhòdhódhóngà tó ípìrǒnga.

¹³ Kàgàwà bhà Bhǔkù ò ka kándí dhu kati: «Ma má'ù wà Kàgàwà, ní ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mǒtè*.» Ní, wò Kàgàwà ná'ù ale bhěyi tí, mǎ mà átò, mǎ má'ù wà Kàgàwà. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, mǎ mà átò mǎ mǒte. ¹⁴ Mǎ mǎni wà dhu, Kàgàwà, yà Ádrùngbǎle Yēsù nabhù rìngbè ndì òve-bvù rò, rǎrǐ àlě àbhù àbhù àlě rùngbe àlě átò, Yēsù mànà àlě kùngbò àlě dhu-okú dò rò, ndàdù mǎbhù mǒwù ùvò atdíkpá nyí mànà Yēsù-ònzí. ¹⁵ Obhó tí, yà ròká rí ndònzí kóró dhu rǐ ndònzí okúku dò rò, ndíní Kàgàwà bhà ídzìnga níisè tí ndì atdíǒ ábhǒ ale tò. Ndi dhu bhěyi ní ndi, òtsò àbhù rí Kàgàwà tò kàbhà ádrùngbānga tó awáwù-okú dò rò ale-bvu ràdù ndise.

¹⁶ Wò dhu-okú dò rò, afíka rǐ nzí ndìngyě akekpá màtí. Ndirò àzèmbè irinǎ ngbǒka rǎrà ndàmbe ndìngye dǒ rórò, Kàgàwà arí òbi ìbho bìlìnganà fǎkǎ afíka ònǎ rò. ¹⁷ Obhó tí, yà mǎ mábàna kòmbí àpbè rǐ'í isó tí, ndirò ka rǐ'í ngúfe idhò kèlě tí. Pbetù ndi àpbè rìbhona mǎbà ní itù rǒ'ò, ndirò

dhòdhóhóngà nà rádi ádrùngbǎnga tó awáwù. ¹⁸ Mǎ mǐli nyìkpóka rọyá dhu ní yà ìnzí arí 'àlǎ dhu, pbétù mǎ mǐli nzá ka yà 'àlǎ arí dhu rǒ. Obhó tí, yà kpanya rí 'àlǎ dhu náaróko ngúfe idho kèlě tí, pbétù ìnzí rí 'àlǎ dhu náaróko dhòdhóhóngànà.

5

Yà adzi ǒ ale-ngbò mà òrù-akpà ǒ ale-ngbò mà nà

¹ Obhó tí, àlě-ngbò, yà adzi ǒ àlě karóko ònà hemě-dzà náapé ndùgòlò, ní àlě kùni wà dhu, àlě rǎrǐ'ì inè Kàgàwà ósì àlě tò idza nà òrù-akpà ò. Ndi idza ní dhòdhóhóngà nà rádi idza, yà ìnzí ní ìndrǔ-otsú ósì. ² Kòmbí àlě karí àlě ùhǔ ndi hemě-dzà tó ale-ngbò ǒ, Kàgàwà rǐbhona ndi òrù-akpà ǒ ale-ngbò òdò àlě kí àlě-atdyú nyú nà àlě rǔfǒ àlě rǒ dhu-okú dò rò. ³ Ndi ale-ngbò àlě kùfǒ rò, Kàgàwà adùya nǐ àlě òtù nzìnzí rò, ìmbǎ àlě-ngbǒ na. ⁴ Obhó tí, yà òko àlě kòko yà adzi ǒ ale-ngbò tó hemě-dzà ǒ ònà kàsùmì ǒ, àlě kí àlě ùhǔ tǔ rǒ'ò ànò nà nò ale bhěyi. Ndi dhu ní nǐ àlě kòzè àlě rùvò yà adzi ǒ àlě-ngbò ò rò dhu, pbétù ka ní àlě kòzè àlě rǔfǒ òrù-akpà ǒ ale-ngbò dhu, ndí nǐ dhòdhóhóngà tó ípìrǒnga tó ale-ngbò nóoto tí yà òvè rádù òvè ale-ngbò. ⁵ Kàgàwà nyú ndìtírò ní ndi àlě náli ndi ípìrǒnga tò. Kǎdù Ìlǐǎ-Alafí ìlì àlě-nyutsi rǐ'ì àlě tò ndi ndùli àlě kabáya tí kóró dhu tó tsenzerù tí.

⁶ Nírò, àlě kí'ì inè a'uta nà atdíǒ kóró kàsùmì ǒ, iwà màtí àlě kùni dhu, yà òko àlě kòko ale-ngbò ò tí ònà kàsùmì ǒ, àlě ròko òko itse Ádrùngbǎle Yèsù rǒ rò rórò. ⁷ Àlě ùnda arí dhu ní a'uta, ìnzí ní yà ale-nyìkpó ǒ ka kálǎna dhu. ⁸ Obhó tí, àlě kí'ì inè a'uta nà tí atdíǒ, ndirò àlě kòzè àlě rùvò yà ale-ngbò ò rò, àlě rádù òwu òko Ádrùngbǎle Yèsù-tí'ò. ⁹ Nírò, ale-ngbò tó ófò ǒ àlě kóko dhu màtí dhu ì'ì nǐ, ndirò ngǎtsi nǐ ndi ale-ngbò tó ófò ò rò àlě kùvò dhu màtí dhu ì'ì nǐ, atdíǒ àlě kòzè dhu ní àlě rònzì Ádrùngbǎle-nyìkpó òfò rí dhu. ¹⁰ Obhó tí, àlě'ì kóró àlě kikòya Krístò bhà anya t'únota tó tombi-ònzí. Ányirò rò, kóró ale abáya perè àdhàdhì yà òko ì òko yà adzi ǒ ngbǒya ǒ rórò ì anzì ídzì dhu mà ndirò nzére dhu mà-bvù rǒ.

Kàgàwà ózè ndùngbò kóró ale ndi mà nà Krístò-nyutsi dhu

(Ròm 5.1-11; 6.2-13; Èfe 4.20-24)

¹¹ Ádrùngbǎle Kàgàwà-òdò àkǎ kònzì dhu mǎ múni dhu-okú dò rò, mǎ mǎrí dhu òne ìndrǔ rà'ù yà mǎ múnona dhu rǎrǐ obhó dhu. Kàgàwà únì wà mǎ mběyi nyú, ndirò ma mà'ù dhu nyí nyú mà nyí rǎni wà mǎ'ì átò mběyi nyú afíku

ò. ¹² Mǎ'ì nyú, mǎ mòzè nzá mǎmbe mǎtè dǒ mǎ-tírò ɔnzikú, pbétù mǎ mòzè mǎbhù fùkù dhu ní ngǔkpà ale-ònzí nyí nyí nyilè okúka dò rò òná otu. Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyí nyí yà ngbǒka ùnɔ arí ale tò nyí nyádùna dhu nábà. † ale náarí 'òyò yà fiyó mǎndu arábhùna 'ònzí kpangba rí 'alǎ dhu-okú dò rò, ìnzí ní afiya nyú ò rí'ì dhu-okú dò rò*. ¹³ Dhu apé ì'ì atdídhena ale ála mǎ ìmbǎ irèta nà ale tí dhu tí, ní kà rí'ì ndi dhu bhěyi Kàgàwà bhà kasu ònzí mǎ mǎrí dhu-okú dò rò. Pbétù mǎ mapé ì'ì ìnè ídzi irèta nà, ní kà rí'ì ndi dhu bhěyi nzínzikù ǒ mǎ mǎrí Kàgàwà bhà kasu ònzí dhu-okú dò rò. ¹⁴ Obhó tí, Krístò ózè àlě ní àzè rí mǐtù mǎnzí kasu, yà mǎ má'ù dhu atdíđǒ, atdí ale kèlě, Krístò, rǎrǎ ndi kóró ale tó ngari ǒ avè rò. Nírò, kóró ale núve wà atdíkpá kà mànà†. ¹⁵ Àbadhi avè kóró ale tó ngari ǒ, ndíní ípírònga-ɔwútá nábà ale nóoko tí ìnzí nyìkpóya nòfò ìtírò dhu bhěyi, pbétù ndíní abádhí oko tí yà fiyó ngari ǒ avè, ndàdù ndìngbè ɔve-bvù rò ale-nyìkpó nòfò dhu bhěyi.

¹⁶ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, yà obhónga mǎ múniná rò, mǎ mǎrí nzí atdí ale mà nózù yà adzi ǒ ndi ale rí'ì nà nyunatsi ófò ǒ. Dhu rí mbǎ ì'ì angyi mǎ mazù Krístò yà adzi ǒ kí'ì nà ófò ǒ dhu mǎtí, ní kòmbí mǎ mòzù nzá ka ndi ófò ǒ. ¹⁷ Nírò, ìngbatí ìli ndi ale mà náape ndùngbò Yèsù Krístò nà, ní ndi ale òngò wà ìndrù-ɔwútá tí. Angyi kí'ì nà nyunatsi ófò núdà wà, pbétù kòmbí kà rí'ì nà nyunatsi ófò ní ɔwútána tó. ¹⁸ Kǒkò dhu kóró nanzi ní Kàgàwà. Kùngbò àlě ndi mànà Krístò-otù ǒ, ndàdù ngǔkpà ale àbhù àlě kí rùngbò ì ndi mànà dhu tó kasu ìbhò fóká. ¹⁹ Kàgàwà nívi Krístò yà adzi ǒ ndíní kóró ale nabhù tí rùngbò ì ndi mànà. Krístò-okú dò rò, kǎrí nzí ì ale tó afátá nózù. Ndirò, kíbhò ndi ɔte t'òvɔta tó kasu fóká.

²⁰ Nírò, mǎ'ì ní Krístò ívi ɔvòna rǒ ongó tí ɔte ale. Ndi dhu rí'ì àdhàdhì Kàgàwà nyú nditírò rí ìndrù ùnzi otúka ǒ dhu bhěyi. Ní ndi dhu-okú dò rò, mǎ mí ìndrù ìtdè ìtdè tí Krístò-ɔvò rǒ, rùngbò ì Kàgàwà nà. ²¹ Krístò nyú nditírò ní'ì mbǎ nzérenga nà. Pbétù, Kàgàwà abhù ka rànò àlě tó nzérenga tó tútánga, ndíní kà-nyutsi Kàgàwà ɔvú tí àlě obhónángatále tí.

6

*Pólò mà rǎbàna àpbè rí abádhí ìtè
Kàgàwà bhà obhóná kasútále tí dhu*

* **5:12** 5.12 † mǎndu ní'ì: Pbàisràyéli nyú tí ka kí ale òzù dhu mà, ale-ònzinga òbhòlo ka kí dhu mà, sòmà tó mǎndu ìfù ka kí dhu mànà. † **5:14** 5.14 Kóró ale núve wà atdíkpá Krístò mànà dhu-tì ní: Kàbhà ɔve-nyutsi, kóró ale rí'ì àdhàdhì ìwà úve ale bhěyi Kàgàwà-nyìkpó ǒ.

¹ Nírò, mǎ'í, yà atdíkpá mǎ marí kasu ònzi Kàgàwà mànà rò, mǎ mìtdè nyí ìtdè tí, mǎti: àpé nyí ràbhũ Kàgàwà áso nyí nǎ asota rì'ì kokórònga tó asota tí. ² Obhó tí, Kàgàwà rí dhu òvo yà dhu bhěyi ǎlǎlǎ Andítá ò, ndàti:

«Ídzìnga àkǎ mǎnzì ìndrũ tò òná kàsùmì àkǎ rò, ma miri tsùnũ dhu.

Abádhí àkǎ migũ òná idho àkǎ rò, ma manzì dzùnànũ*.»

Nírò àbanǎnzó, kǎnǎ kòmbí rì'ì kàsùmì ní ndi Kàgàwà òzè ndònzì ídzìnga ìndrũ tò òná. Ndirò kǎnǎ indo rì'ì idho ní ndi kǎ rí i ale ìgũ òná idho. ³ Mǎ mǎrí nzí atdí dhu mà ònzi, yà ìndrũ-tsù ùtò rádù ìnzí rùngũ Kàgàwà bhà otu, ìnzí atdí ale mà náadù tí òte nzére kàsũka nǎ. ⁴ Pbétù, mǎ mǎrí mìtè kóró kàsũka ò mǎ rǎrǎ Kàgàwà bhà obhóná kasutále. Ní, mǎ mǎrí kóró dhu-dzi òndù atdídò: mǎndù àpbè-dzi mà, ìmbǎ mǎ mí'ì dhu nà fóká dhu-dzi mà, ndirò ɔɔ àbhũ rí rìsǎ ìndrũ ò dhu-dzi mànà. ⁵ Ka kóvì mǎ, kúsò mǎ imbi ò, kadù mǎbhũ ìndrũ rìvǎ dhu ròkǎ. Mǎ mǎnzì mǎbhũ rí mǎngyě mǎ atdídò kasu, idho mà rádù mǎpe, ndirò mǎdù òko átò ìnzí mǎnyè ònyè mà. ⁶ Mǎ mìtè mǎ Kàgàwà bhà obhóná kasutále tí, Kàgàwà-nyìkpò ò ìlǎ ófò ò mǎ móko dhu-otù ò, Kàgàwà dò mǎ mǎni dhu dhu-otù ò, dhu-dzi t'óndùta-otù ò, ídzìnga ònzi mǎ mí dhu-otù ò, ǎlǎlǎ-Alafí írá mǎ dhu-otù ò, ngũkpà ale mǎ mózè obhóná àzè nǎ dhu-otù ò, ⁷ obhóná ɔte òvo mǎ mí ìndrũ tò dhu-otù ò, ndirò Kàgàwà ìbhò pbìndà ádrùngbǎnga tó ɔbi fǎkǎ dhu-otù ò. Mǎ mídyì obhónánga t'ónzita rì'ì àdhàdhì fangà dònǎ ɔtsũka nǎ mǎ mí ròkǎ òmvũ ùgye nǎ mǎtsùmù bhěyi, ndirò ìgù dònǎ ɔtsũka nǎ mǎ mí ròkǎ òmvũ-tsù ùtò nǎ mǎtsùmù bhěyi. ⁸ Atdídhéná ale náarí mífũ, ngũkpà ale rádù ìtsìka ònzì. Atdídhéná ale arí nzére dhu àwě dòkǎ, ngũkpà ale rádù ídzi dhu àwě dòkǎ. Ka karí mǎzè tìtòtále tí, àzèmbè mǎ mí obhó dhu ùno rórò. ⁹ Atdídhéná ale ùni nzá mǎ marí'ì nà ádròdrònga, àzèmbè iwà ngũkpà ale nǎni ka mběyi nyú rórò. Mǎ mǎrí mòtù bìlìnganà ɔve-kù-bhu ò, pbétù mǎdù ì'ì nyìkpòka nà tí. Ka karávu ròkǎ, pbétù ìnzí kadù mǎkyè. ¹⁰ Ka karí izu àbhũ rùka mǎ, pbétù mǎdù ì'ì atdídò idhèka ìka ndi ró. Ka karí mǎzè nǎkùtále tí, pbétù mǎ marí ábhò ale ìnzí Kàgàwà bhà otu ò. Ka karí mǎzè ìmbǎ mǎ mí'ì dhu-tsí nà ale tí, pbétù mǎ mí'ì kóró dhu-tsí nà.

¹¹ Nyí Kòritò tó kigò ò bhǎ, mǎ móvò dhu kpangba fũkè, ndirò mǎ mǎpfo afika rì'ì kpangba fũkè. ¹² Mǎ'í, mǎ mǎtsì nzá afika ìnzí mózè nyí, pbétù nyí ní ndi nyí nyútsì afiku ròkǎ ìnzí nyòzè mǎ. ¹³ Kòmbí ma mí dhu òvo fũkè àdhàdhì

* 6:2 6.2 Yàrí Andítá ròte dòná ní Kàgàwà bhà Kasutále (Ìsa 49.8). Ní iró, Polò ìlì ndi ndi kasutále bhà ngari ò.

pbàkà inzo bhëyi: nyĩ nyàkǎ nyõnzì dhu mà bhëyi, nyǎpfò afíkũ nyõzè mà àdhàdhì mà mózè nyĩ dhu bhëyi.

Nzéré dhu rǒ rǒ dhu àkǎ kindà ale dhu

¹⁴ Nyĩ nyàkǎ nzá nyüsò idàkũ atdíkpá inzá Yësù ná'ù ale mànà. Obhó tí, íngbà irita ndi rádù ì'ì obhónánga mà nzínzì ǒ nzérennga mànà? Íngbà irita ndi rádù ì'ì awáwù mà nzínzì ǒ ínò mànà? ¹⁵ Íngbà irita ndi rádù ì'ì Krístò mà nzínzì ǒ Bèliyali† mànà? Ndirò, íngbà irita Yësù ná'ù ale mà nzínzì ǒ rádù ì'ì inzá Yësù ná'ù ale mànà? ¹⁶ Íngbà irita ndi rádù ì'ì Kàgàwà bhà idza‡ mà nzínzì ǒ sànamù mànà? Obhó tí, àlě nyú, àlě ní yà Ípìrǒrò arí'ì Kàgàwà bhà idza, àdhàdhì àbadhi nyú ndítìrò náavò dhu dhu bhëyi. Kǎti:

«Ma madìya abádhí nzínzì ǒ, màdù ùbhi atdíkpá abádhí mànà.

Íma ní'íya abádhí tó Kàgàwà, abádhí rádù ì'ì pbàkà ale*.»

¹⁷ Ndi dhu-okú dò rò, Ádrùngbǎle Kàgàwà rǐ dhu òvò pbìndà ale tò, ndàti:

«Nyùvò inzá dhu ná'ù ale nzínzì ǒ rò, nyĩndà nyĩ abádhí rǒ rò.

Àpé nyùpbàlǎ yà òtòtì dhu tí rí'ì nyìkpódu ǒ dhu-ngbò*,

nírò ní ndi ma màdù nyǎkò*.»

¹⁸ Ndirò, wò kóró dhu dǎ arí'ì ádrùngbǎnga tó obi nà Ádrùngbǎle Kàgàwà rǐ dhu òvò tdítǎ ndàti:

«Ma mádi Àbakũ tí,

nyǎdù òko idhúdu mà ivádu mànà tí*.»

7

¹ Ní yà atdíǎ ma mózè nyĩ rò, nyùni dhu, Kàgàwà rókò kóró kǎkò dhu tó làkǎ àlě tò. Dhu àkǎ àlě rù'ò àlě, àlě rìlǎ yà àlě-ngbò mà àlě-afí mànà nábhu ròtì kà-nyìkpó ǒ kóró dhu ǒ rò. Ndirò dhu àkǎ àlě rònzì obi, àlě rí'ì kà-nyìkpó ǒ ìlǎ atdíǎ ale tí, kǎdò ònzì àlě kí rórò.

Pòlò mà Kòritò tó kigò ǒ bhà mànà rǐ 'ùngò dhu

(Mbà 25.25; 1Tè 3.6-9; Èbr 13.17)

² Nyùbhà mà màbà ngari afíkũ ò, nyõzè mà! Mà máfǎ nzá dhu atdí ale ní màtí, mà màbhũ nzá atdí ale mà ràwí pbìndà a'uta ǒ, ndirò mà mútrǎ nzá atdí ale mà foná ongyéngá mà mabá tí. ³ Ma mùnò nzá wò dhu ànyǎkũ ma motdí tí. Obhó tí, àdhàdhì yà ma mùnò fǎkù dhu bhëyi tí, nyĩ ní atdíǎ mà mózè nyĩ ale, ìmbǎ rí'ì ípìrǒnga ǒ màtí ndirò

† 6:15 6.15 Pbàgìríkí t'ávàna ǒ ka kí pfòmvo Sitanì àti Bèliyali tí. ‡ 6:16

6.16 Kàgàwà bhà idza tí ka kátina iró ní, ndi idza ǒ atdíǎ ìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ

kàluga. * 6:16 6.16 Law 26.11-12; Zèk 37.27 * 6:17 6.17 Ìsa 52.11 * 6:17

6.17 Zèk 20.34,41 * 6:18 6.18 2Sà 7.8,14

ove ò màtí. ⁴ Ma mí'ì a'uta nà atdíđ ò nyùkùtsì, idhèdu ràdù ndìka atdíđ okúku dò rò. Kóró fàkà àpè ò, ma maráđi iwà afídu òpè ndì rórò, ndirò iwà idhèdu ìka ndì atdíđ rórò.

⁵ Màkèdònyà mã mítdègu òwu ùvò, ní mã máso nzá ngbòka akekpá màtí. Mã mábà àpè kóró ngari ònà rò, ìndrù úgyè ì mã mànà, ndirò mã mí'ì odo nà afíka ò. ⁶ Ní, Kàgàwà yà afíya ìngyè ì ale-afí òpè arí, nópè ndi afíka Titò ìrà àhù tika ò dhu-otù ò. ⁷ Kòpè nzá afíka ndi dhu-otù ò tí, pbétù kòpè ka Titò ìrà òvò nà fàkà dhu-otù ò. Titò áwe ìngbà dhu bhèyi màtí nyí nyópè afína dhu fàkà. Ndirò kàwe ìngbà dhu bhèyi màtí nyí nyí'ì dhu-atdyú nà atdíđ nyàla ngbòdu dhu. Kàwe ìngbà dhu bhèyi màtí nyí nyí'ì izu nà ndì nónzì dhu-okú dò rò dhu*, ndirò ìngbà dhu bhèyi màtí nyí nyádzì nyí okúdu dò rò dhu. Ní ndi dhu ádù idhèdu àbhù rìka ndi atdíđ.

⁸ Ma m̀ni wà dhu yà angyi ma mándí fùkù bhàr̀wà rábhù wà izu r̀ka nyí, pbétù ma mòzù nzá ndi dhu. Ma mózùyana dhu izu ma màbhù r̀ka nyí ákè kàsùmì tí rò. ⁹ Ní kòmbí idhèdu ìka wà ndi. Kìka ndi ìnzì ní yà fùkù ma mándí bhàr̀wà ábhù izu r̀ka nyí dhu-okú dò rò, pbétù ndi izu ábhù nyí nyùgèrè nyí, nyùbhà fùkù nzérenga dhu-okú dò rò. Obhó tí, izu ùka nyí àdhàdhì Kàgàwà ózè ka dhu bhèyi. Níró, mã m̀nzì nzá atdí nzére dhu mà r̀kù wò fùkù ma mándí bhàr̀wà nì. ¹⁰ Obhó tí, Kàgàwà-nyìkpó nòfò dhu bhèyi rí ìndrù ùkà izu, ràdù ìndrù àbhù r̀gèrè ndi ndùbhà p̀indà nzérenga, ndi dhu ràdù Kàgàwà àbhù r̀gù ndi ale. Ní ndi dhu rí nzí ádù ìndrù àbhù ròzù dhu. Pbétù, yà adzi àbhù r̀ka ìndrù izu náarí ìndrù ùnda ove ò Kàgàwà-nyìkpó ò. ¹¹ Nyàndà pé, yà nyí nùka izu-otù ò Kàgàwà ónzì ìdzìnga: kòmbí, kàbhù nyí nyòzè atdíđ ìnzá nyí nyáfà dhu yà ndi nónzì dhu ò dhu ìtè rí ale tí. Kàbhù nyí nyí'ì nzére ka kónzì dhu-okú dò rò òyànga rí ìwa ale tí, ndirò ndi dhu-okú dò rò ràdù ndìpè dhu odo ònzì rí ale tí. Kàbhù nyí nyí'ì abho atdyúya rí'ì 'àla ngbòdu ale tí, ma màbhù fíyò sedzà nífù ale tí, ndirò nzére ka kónzì dhu nísò màlipò nì ale tí. Nyí nyítè dhu kóró otu ò nyí r̀rì mbà afátà nà nzére ka kónzì dhu ò.

¹² Níró, ma mándí nzá dhu fùkù ndi dhu náfà ale-okú dò rò, ndirò ma mándí nzá ka ndi dhu ka káfà nì ale-okú dò rò. Pbétù, ma mándí ka ndì nì ìngbà dhu bhèyi màtí nyí nyòzè mã'ì atdíđ dhu nitè tí kpangba Kàgàwà-ònzì. ¹³ Wò dhu-okú dò rò nga ní ndi, afíka ótsì obi nì.

Afíka òtsì obi dhu-ògù dō, idhèka ìka ndi atdíđ Titò í'ina dhèdhe-okú dò rò. Obhó tí, nyí kóró, nyí nyábhù kà-afí ròtsì

* 7:7 7.7 2Kò 2.5-11

obi. ¹⁴ Angyinã rò ma mójò dhu kà tò matì, ma rãrĩ dhèdhe nà okúkè dò rò. Ní ma móyò nzá ma kòkórò. Mă mánò kóró dhu ní'ì obhó dhu. Ndirò, nyí'ì mă mílè nĩ Titò-ònzì ilèta ní'ì obhó ilèta átò. Ndi dhu ónzì ndì yà mă mánò ka dhu bhéyi. ¹⁵ Kàbhà àzè arí ndisè atdíđ okúkè dò rò, nyí nyífu ndi kóró kàsùmì ǒ tí dhu mà, nyí nyákò ndi ifuta nyú nà ivi ngbòkè rivi rórò tí dhu mà nà dhu ndi ndirè rò. ¹⁶ Ma mí'ì dhèdhe nà a'uta nà ma mí'ì ùkè kóró dhu-tsí ǒ dhu-okú dò rò.

8

Pbhàkrístò àkã ì'ì indrũ dzùna t'ónzita tó ale-afí nà dhu (Mrk 12.41-44)

¹ Àbanĩnzò, mă mòzè nyũni Mákèdòniyà tó pbiri ǒ kànísá tò* Kàgàwà ónzì ídzìnga. ² Abádhí ábà àpbè abho, pbétù 'àdù òko dhèdhe ǒ tí atdíđ. Ìnè matì ì'ì nàkù nyú tí atdíđ rórò, abádhí rĩ'ì nà indrũ dzùna t'ónzita tó ale-afí náadù òse tí òse. ³ Abádhí úbho perè yà ì nyú ì'ì nà dhu-bvũ rǒ, ndirò ròsè òse tí matì yà ì nyú ì àmbènà ònzina dhu dònã. Ìma ní ndi dhu tó ngàm̀bì. Abádhí ónzì ka inzà atdí ale mà àvi 'ònzì rórò. ⁴ Abádhí ìtdè mă mă'ù dhu fíyò 'ungbò ì ngũkpà ale mà nà 'ònzì Yèrùsàlemà tó kigò ò rí'ì Kàgàwà bhà ale dzùna. ⁵ Abádhí ónzì dhu ósè òse tí yà foyá mă múbhi òdònà rǒ mă mabá tí dhu dònã. Wemberè tí, abádhí ádzi ì ì nyú tírò Ádrùngbàle Yèsù tò, ndi dhu-dzidǒ, 'àdù 'àdzi ì nyú tírò fàkà átò àdhàdhì Kàgàwà ózè ka dhu bhéyi. ⁶ Nyí nàndà dhu nĩ, Titò ópè wà ndòtè indrũ nà ndinĩ mùdzùna ònzì ka kí nĩ dhu nitsà tí. Ní ndi dhu-okú dò rò, mă mìtdè ka ìtdè tí átò ràdu ndi bvùkè, ndinĩ wò ùkè rí'ì indrũ dzùna t'ónzita tó ale-afí tó kasu nànda tí ndàrà ùtsànà mbéyi. ⁷ Obhó tí, nyí nyí'ì kóró dhu-tsí nà abhàbhó. Ì dhu ní: Yèsù Krístò nyí nyá'ù obi nyú nà dhu, ale-dò àlè rí ǒte ùnò nyí nyá'í dhu, Kàgàwà ábhu inga nyũni dhu, nyí nyábhũ obìkè kóró Kàgàwà bhà kasu t'ónzita tò dhu, ndirò àzè mă mángbe atdíđ nyukutsi dhu. Ní ndi dhu-okú dò rò, nyí nyákã nyí'ì indrũ dzùna ònzì nyí nyí dhu tó ale-afí nà atdíđ nyú átò.

⁸ Ma mánò nzá wò dhu fũkè uyátá tí. Pbéti ma màwe fũkè dhu ní, ngũkpà ale ábhu obìya kóró Kàgàwà bhà kasu t'ónzita tò dhu kèlè, ndinĩ fũkè àzè tó obhónga nitè tí. ⁹ Nyí nyúni wà àlè tó Ádrùngbàle Yèsù Krístò bhà ídzìnga. Àbadhi ní'ì ònzitále, pbétù kádù ndònzì ndi'ì nàkùtále tí

* **8:1** 8.1 Mákèdòniyà tó pbiri ǒ kànísá ní'ì: Filipi mà, Tèsalònìkà mà, Bèroyà mà ngũkpà kigò mà nà ǒ kànísá .

okúku dò rò, ndíní nyí nyadè tí'ì ònzítàle tí pbìndà nǎkù-otù ǒ.

¹⁰ Wò nyí nyítsàna dhu nàndà dhu nǎ, yà ma móvona fǔkù dhu ní pbàkà irèta. Ndi irèta ní àkākǎ fǔkù irèta. Yà inzi í'íná atò ǒ, nyí ní'íná ndi wemberè t'ále yà ndi dhu nòzè 'ítsà, ndirò nyí ní'íná ndi wemberè t'ále átò yà ndi dhu nópèná 'ítsà. ¹¹ Ní kòmbí, nyí nyàkǎ nyòwù kà nà nyòwù ùtsànà. Àdhàdhì nyí nyí'ì ídzi afíku nà nyǔdhe ka nyǒnzì dhu bhèyi, nyí nyàkǎ nyí'ì ídzi afíku nà, nyǒnzì ka àdhàdhì yà nyí nyí'ì nà ongyéngá-bvù rǒ. ¹² Obhó tí, ìndrǔ apé ì'ì ídzi afína nà Kàgàwà tò ndi ndí dhu àbhǔ rò, ní Kàgàwà rǐ kàbhǔ dhu à'ù àdhàdhì yà kà rǐ'ì nà dhu-bvù rǒ, ìnzǐ ní yà ìmbá kà rǐ'ì nà dhu-bvù rǒ. ¹³ Wò dhu rǐ nzí àtina nyí rākǎ nyòkò àpbè ǒ ngǔkpà ale dzùnà t'ónzita-okú dò rò, pbétù dhu àkǎ kóró ale rǐ'ì dhu-tsí nà àdhàdhì. ¹⁴ Ndirò kòmbí, yà nyí nyí'ì nà abho ròsè dhu-tsí nǎ, nyí nyí'ì nyǒnzì ìmbá rǐ'ì dhu nà ale dzùnà. Ndirò atdíku, yà abádhí rǐ'ì dhu-tsí nà abho ròsè òná kàsùmì ǒ, abádhí í'íya inè 'ònzì dzùnàku átò rākú dhu òtdì ndi rò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, kóró ale rǎdù ì'ì àdhàdhì. ¹⁵ Àdhàdhì yà Ìlǎ Andítá rǎvona dhu bhèyi: «Abho dhu nùwǎ ale ní'ì mbá dhu nà abho nyú ròsè, ndirò ake ka nùwǎ ale ní rǒ dhu atdì nzá ndi*.»

Titò mà rǒwu mùdzùnà ònè Kòritò tó kigò ò Yèrùsàlemà ì owu tí nà dhu
(1Kò 16.1-4; 2Kò 9.1-5)

¹⁶ Titò ózè ndònzì dzùnàku abho, àdhàdhì mǎ mózè mǒnzì dzùnàku átò dhu bhèyi. Kàgàwà ní ndi kà-afí nábhu rǐ'ì ndi dhu bhèyi. Ní mǎ mí òtsò àbhǔ Kàgàwà tò ndi dhu-okú dò rò. ¹⁷ Kǎ'ù mǎ mǎnzì ndi ndíní ndara tí fǔrǎbvù Kòritò tó kigò ò dhu. Ndirò ròsè dòtsí, kí'ì iwà ndi ndùdhe dhu nditirò afína ò fǔrǎbvù ndi ndara tí ró. ¹⁸ Mǎ mòvì atdíkpá kà mànà ní, yà atdidǒ kóró kànísá arífùna Ídzi Màkǔrù dzùnà t'ónzita ǒ àlě t'ádònà. ¹⁹ Wò dhu-ògǔ dǒ, kànísá óvò ka, ndíní mǎ nunda tí mǒwù yà ùbhǒ ka kúbho mùdzùnà ùndò mànà. Wò ndi ídzi kasu rǐ Ádrùngbǎle-òvò ilè, ndàdù ngǔkpà ale dzùnà mǎ mózè mǒnzì dhu ìtè átò.

²⁰ Mǎ mòzè mǒdò mǎ ròná rò dhu ní, ìndrǔ rǐ ngbǒka ùno wò ndi ábhǒ fùrangà-tsùkǎ òdò mǎ mí tí dhu-okú dò rò dhu. ²¹ Obhó tí, mǎ mòzè mǒnzì ídzi dhu, ìnzǐ ní ròfò Ádrùngbǎle-nyìkpó kèlě, pbétù ròfò ìndrǔ-nyìkpó átò.

²² Mǎ mòvì ngǎtsi àlě t'ádònà atdíkpá abádhí mànà. Mǎ mùdhe wà kà kàsù ibi-gùna nyú, mǎdù kòtù ngǔkpà ale dzùnà nòzè ndònzì kóró kàsùmì ǒ ale tí. Ní, kòmbí kàbhǔ

* 8:15 8.15 Uvt 16.18

ndì atdíđ ò ndi kasu tò, ndàdù ì'ì a'uta nà atdíđ nyukutsi átò. ²³ Titò nàndà dhu nĩ, ma mátina kà rārĩ òdhdù, ndirò mã marĩ kasu ònzi atdíkpá kà mànà fùkú ídzinga tò. Ndirò kòkò àbadhi nàndà ngũkpà àlě t'ádóna ní kànísá úvĩ ale. Abádhí rǎnzina kasu arĩ Krístò-òvò àbhũ indrũ rilè. ²⁴ Nĩrò, nyĩ nyàkã nyĩtè dhu, iwà nyĩ rózè abádhí obhó tí, ndínĩ yà abádhí núvĩ kànísá a'u tí dhu, 'àdù dhu ùni yà okúkũ dò rò mã mí ídzi dhu àwě rò, mã ràwε wà obhó dhu.

9

*Dhèdhe nà rí dhu àbhũ indrũ tò ale Kàgàwà ózè dhu
(Mbà 19.17; 1Tì 6.17-19; 1Yù 3.16-18)*

¹ Ma m̀ni wà dhu, Yèrùsàlemà tó kigò ò rĩ'ì Kàgàwà bhà ale tò ka kí tsùya ùndũ mùdzùná-okú dò rò ma mí dhu àndĩ fùkù dhu rārĩ kòkòrò dhu. ² Obhó tí, ma m̀ni wà nyĩ nyĩ'ì ídzi afíkũ nà abádhí dzùná nyĩ nyonzi tí dhu. Ní ma mìlè ma ilè tí okúkũ dò rò M̀kèd̀niyà* tó pbìrì ǒ bhà ònzĩ, mati: nyĩ, Àkayà tó pbìrì ǒ rĩ'ì pbàkrístò tírò, nyĩ ròbhòlò wà nyĩ Kàgàwà bhà ale dzùná nyĩ nyonzi tí Yèrùsàlemà tó kigò ò, ròpè ndì inzi údàná ato ò rò. Ní nyĩ nyĩ'ì nà dhu dzùná t'ónzita tó afíkũ tó dhu ì ìrì dhu, nádù abádhí nzínzi ǒ àbhò ale-atdyú nángβε rònzi dhu dzùná átò. ³ Ní, yà angyi ma m̀nò fùkù dhu bhěyi tí, ma mòvì kàrí ìbhũ àlě t'ádóna* ròwù bvùkù, ndínĩ nyĩ nyundu tí mùdzùná ònzi ka kí nĩ dhu-tsù angyangyi, yà ma m̀nò nyĩ nyónzina dhu tí dhu bhěyi. Ní okúkũ dò rò ma mìlè ma nĩ ilèta ní'ina nzĩ kòkòrò dhu. ⁴ Obhó tí, yà mã mówu mànà atdíkpá M̀kèd̀niyà ǒ bhà náape nyòtù inzà nyĩ nyundu i dhu-tsù angyangyi ró, ní nyìka iwuna atdíđ abádhí-ònzĩ, mã móvò wà dhu abádhí tò nyĩ rārĩ kònzonzi angyangyi nídhunĩ. Ndirò, ma m̀ni dhu nyìkũ radùna iwε átò abádhí-ònzĩ. ⁵ Ndi dhu bhěyi ní ndi, ma mála àkàkã dhu tí dhu ní, movì kòkò ìbhũ àlě t'ádóna ròwù angyi idù, 'òwù ùvò fùràbvè, ndínĩ undu tí wò nyĩ nyókò f̀ndá làkã nyĩ nyùbhòna dhu tí dhu-tsí-tsù angyangyi. Ndi dhu bhěyi ní ndi, ma m̀rà àhũ rò, ma mí kòtù iwà nyĩ nyundu tsùya ró, ndi dhu ràdù dhu itè, nyĩ rùbho ka ídzi afíkũ nà, ìnzĩ ní ùtũ tí ka kùtu nyĩ dhu-okú dò rò.

⁶ Nyìrè pé yàrí òtε: ake itse nòzò ale, náarĩ dhu ògu ake tí, ndirò abhò itse nòzò ale náarĩ dhu ògu abhò tí átò. ⁷ Dhu àkã dhu àbhũ rí ale ràbhũ ka àdhàdhì ndì nyú ndì ndùdhèná ka afina ò dhu bhěyi. Kàkã nzà ndàbhũ ka afina

* **9:2** 9.2 M̀kèd̀niyà tó pbìrì ǒ bhà ní'ì: Filipi mà, Tèsàlònikà mà, Bèrɔyà mànà ǒ bhà. * **9:3** 9.3 2Kò 8.17,18,22

rũguru rórò, ndirò ùtũ tí ka kùtu ndi rórò. Obhó tí, Kàgàwà ózè ale ní dhèdhe nà rí dhu àbhũ ale. ⁸ Ndirò, Kàgàwà rĩ'ì ìnè obi nà ndònzì kóró ídzìnga-tidò abhò nyú fũkù, ndínĩ nyĩ nyongó tí nyĩ nyí atdyúna òho kóró dhu àbà kóró kàsũmì ǒ. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyĩ nyádù ì'ì dhu-tsí nà abhò nyú ròsè, nyádù àmbe kóró ídzì kasũ ònzì dǒ nĩ. ⁹ Ídzì ale-okú dò rò, Hìlã Andítá rätina:

«Kãrí dhu àbhũ ídzì afíná na nãkùtále tò, kabhà ídzìnga náarádi dhòdhódhóngá nã*.»

¹⁰ Kàgàwà ní ndi itse ózò arí ale tò arí itse àbhũ, ndirò ònyù àbhũ arí ìndrũ tò. Ní kà rĩ itse àbhũ fũkù átò, ndádù kabhũ ròtrò atdíǒ, ndínĩ fũkù ídzìnga òdhi tí itse abhò. ¹¹ Kà rĩ nyàbhũ nyòngò ònzítále tí kóró dhu ǒ, ndínĩ nyĩ nyongó tí dhu àbhũ ngũkpà ale tò ídzì afikũ nà. Ndi dhu bhèyi ní ndi ábhǒ ale rǒngò àdù òtsò àbhũ Kàgàwà tò fũràbvù rò mã mòwùnà fiyò mùdzùnà-okú dò rò. ¹² Obhó tí, wò nyĩ nyónzina dhu t'átsàta tó kasũ rĩ nzĩ Kàgàwà bhà ale rĩ atdyúna òho dhu dzùnà kèlè ònzì, pbétù kà rĩ ábhǒ ale àbhũ ràdu òtsò átò Kàgàwà tò. ¹³ Nyĩ nyí Krístò bhà Ídzì Màkũrù nyĩ nyífu dhu ìtè yà ìndrũ dzùnà t'ónzita tó ídzì afikũ nyú nà nyĩ nyúbho fukú dhu-tsí Yèrùsàlemà tó kigò ǒ pbàkrístò mã, kóró ngũkpà òdhíkũ pbàkrístò mànà tò dhu-otù ǒ. Ní ndi dhu-okú dò rò, i ale rĩ ndi kasũ tó ídzìnga ùnĩ, 'àdù Kàgàwà-òvò ilè. ¹⁴ Abádhí rĩ 'ìtsò dũkú, ritè fiyò àzè fũkù, yà Kàgàwà ónzì fũkù atdíǒ bvùna ósè pbìndà ídzìnga-okú dò rò. ¹⁵ Ní, Kàgàwà àkã àlè ràbhũ òtsò fìndà, yà àlè tò kìbhò perè tí Idhùnà, yà ìnzì pbìndà dhu rĩ ndàwè kóró okú dò rò!

10

*Pòlò rĩ ndũgye uvitatále tó pbìndà kasũ dǒ dhu
(Ròm 15.17-19; 1Kò 2.1-5; 2Kò 6.4-7; 13.2-4,10)*

¹ Ima Pòlò, ma mí atdí dhu ònzì ima nyú tírò fukú. Ìndrũ arátina ma rarí àdi ìyò nzínzìkũ ǒ ma mí'ì rò, pbétù itse ma mí'ì rùkú rò rò, ma rarádù ngbǒdu ìdzìdzò tí! Ní, Krístò bhà ìyònga mã kabhà ídzìnga mànà-otù ǒ, ² ma màtdè nyĩ itdè tí mati: nyĩ rãkã nzá nyũtu ma midzò ngbǒdu ìdzò tí bvùkũ ma mára àhũ rò. Obhó tí, ma mùdhe dhu mɔnzì dhu ndi dhu bhèyi yà inga ìrè arí 'àti, mã rarí dhu ònzì ale-ngbò tó ófò ǒ atdídhená ale tò. ³ Mã'ì ní yà adzi ǒ ale, pbétù mã mí nzĩ ìla ùgye yà adzi ǒ ale tó ófò ǒ. ⁴ Mã mí ìla ùgye nĩ màtsùmù ní nzĩ yà adzi ǒ ale náarí ìla ùgye nĩ màtsùmù-tidò, pbétù Kàgàwà arí ndi obi àbhũ i màtsùmù tò rùgolo

* 9:9 9.9 Zàb 112.9

ròná òmvũ arí 'ùru òyà ngari. Ndirò, i màtsùmù nǎ mã mí'ì inè mǔgolo abádhí rǔdhèna tìtò tó dhu, ⁵ ndirò mǔgolo abádhí rǐ'ì nà idzítá tó irèta, yà ìndrũ-tsù ùtò arí ìnzǐ rǎnì Kàgàwà. Mã mòzè mǔgèrè kóró ale tó irèta, ndínǐ Krístò-tsu dhu nifu tí. ⁶ Àkǎkǎ dhu bhèyi nyǐ nyǐ kǐfũ dhu mã màla rò, mã mùdhe wà dhu mã rǎràdù màlipò àbhũ ìnzǐ rí kǐfũ ale tò.

⁷ Nyǐ nyarí atdí dhu àndà yà ndi dhu rǐ ndàlà òná ófò ò! Ìndrũ apé dhu à'u ndì rǎrǐ Krístò bhà ale, ní ndi ale àkǎ ndùni dhu, mã mà átò, mã rǎrǐ Krístò bhà ale ndì bhèyi. ⁸ Àdrùngbǎle Yèsù Krístò ìbhò àdrùngbǎnga tó obi fǎkà, ndínǐ mã midì tí nyǐ nǐ, ìnzǐ ní ndínǐ mã minza tí nyǐ ìnzǎ tí nǐ. Ní, nyǐ nyǐ mbǎ mǔzù atdíidǒ ma mǐdzǐ ma ndi àdrùngbǎnga tó obi-okú dò rò dhu tí, ní nyǐdu rǐ nzǐ iwũ ndi kà nǐ ma mí kasũ ònzǐ rò. ⁹ Ma mòzè nzá nyǐrè dhu ma ròzè midò odo ùkù ma múnǐna bhàrwà nǐ. ¹⁰ Obhó tí, atdíidhená ale arátina: ima Pòlò, ma múnǐ itse rò bhàrwà rarórù, 'àdù ì'ì obi nà. Pbéù, nzínziya ò ma mí'ì rò, ngbòdu rarǐ'ì ivívi, ndirò òtèdu ò rò kadù gàyàdu ònzǐ ònzǐ tí. ¹¹ Wò dhu bhèyi rǒte ale àkǎ 'ùni dhu: yà itse rò mã múnǐ bhàrwà fǔkù òná ófò mà rǐ'iya àdhàdhì nzínziku ò mã mówu ùvò rò mã mí dhu ònzǐ òná ófò mànà.

¹² Obhó tí, i ale arí 'itè àdròdrǒ ale tí itírò. Ní mã mí nzǐ mǒmvù mãkǎ àdhàdhì abádhí nà, ndirò mã mí nzǐ mǔdhè abádhí rǒ. Abádhí arí 'òzù itírò 'ùdhe ì ádù itírò nǐ udheta tó dhu tí. Ndirò abádhí arí 'ùdhè nà ní ì kèlè. Ní, abádhí ní pbàdhómá. ¹³ Mã'í na, mã mí nzǐ mǐdzǐ ròsè atdíidǒ. Pbéù mã mí mǐdzǐ okúna dò rò ní yà Kàgàwà ìbhò fóká kasũ kèlè. Yà Kàgàwà ábhũ mã mówu ùvò wemberè tí fǔrábvù rò, kǐli wà kàsũka nǔtsà mã mówu ròyá ifo. Ní, i ifo ní i mã mífũna. ¹⁴ Mã mádà nzá i ifo, mã nyú ní ndi wemberè tí mã mówu ùvò Yèsù Krístò bhà Ídzi Màkǔrù nà fǔrábvù nídhunǐ. ¹⁵ Nírò, mã mí nzǐ mǐdzǐ ròsè atdíidǒ ngǔkpà ale ònzǐ kasũ-okú dò rò. Pbéù, mã mí mǔdo fǐndà dhu ní, fùkú a'uta rǐ ndisè rò, nzínziku ò mã mónzina kasũ-bvũ rǎrǐ ndisè isè, rǎrà àhũ yà fǎkà Kàgàwà itè ifo ò. ¹⁶ Wò dhu-dzidǒ, mã mí'iya inè mówu Ídzi Màkǔrù ànò fùkú mùlengù-dòtsíró rǐ'ì mùlengù ò. Mã mòzè nzá mǔnzǐ kasũ yà iwà ngǔkpà ale ònzǐ kasũ òyá mùlengù ò, mãdù mǐdzǐ abádhí ònzǐ angyangyi kasũ-okú dò rò.

¹⁷ Hǐlǎ Andítá rǎtina: «Ndì nòzè ndìdzǐ ndì nditírò ale nákǎ ndìdzǐ ndì Àdrùngbǎle Kàgàwà-okú dò rò tí*.» ¹⁸ Obhó tí, Àdrùngbǎle Kàgàwà rǎdù à'unà àkǎkǎ ale tí ale ní nzǐ yà

* 10:17 10.17 Yèr 9.23

ndìtírò rí ndìtè ale, pbétù yà ndìtírò Ádrùngbǎle Kàgàwà itè ale.

11

Polò rǐ Kòritò tó kigò ǒ Kànísà-nyìkpó itdyũ tìtò tó uvitatále rǒ rò dhu

(Màt 7.15-20; Ròm 16.17-18; 2Kò 12.11-15; Gàl 1.6-9)

¹ Kòmbí ma mòzè mǒtè àrítále bhèyi! Ní ma mǒnzì nyí nyǎ'ù ma mǒtè! Dhu àkǎ nyǎ'ù ma mǒtè! ² Ma mózè nyí nǐ àzè ní yà Kàgàwà ózè nyí nǐ àzè-tidò. Ma mórì nyí atdí kpatsibhále tó tí. Ndi kpatsibhále ní Yèsù Krístò. Ní ma mòzè nzá ngǎtsi kpatsibhále ròzè nyí. Ma mòzè mìtè nyí Yèsù Krístò tò àdhàdhì yà inzà àpè kpatsibhále ùnǐ tsibhíngba bhèyi. ³ Àdhàdhì osu ɛvá pbìndà màgèzì nǐ dhu bhèyi, ma mí ɔdòna ònzi dhu ní fùkú irèta rǐ ndìnzǎ, nyǎdù nyíndà Krístò-owù ùngǔ nyí nyí kà tò nyí nyí nyòdò ró rò dhu, ndirò ìlǎ nyí nyílǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ rórò dhu. ⁴ Ìndrũ apé iwu vurò Yèsù bhà màkǔrù ùnò fùkù, yà fùkù mà múnò pbìndà màkǔrù Yèsù rǒ rò, ní nyí nyarádù i ale ná'ù isó tí ròtè. Abádhí arí òte dóná fùkù ale-afí ní nzí yà angyi nyí nyábà Ìlǎ-Alafí. Ndirò abádhí arúnona màkǔrù ní nzí yà fùkù mà múnò Ídzi Màkǔrù.

⁵ Ma mà'ù dhu i ale, kǒkò ádròdrǒ uvitatále tí nyí nyarí àtina, rúdà nzá ma atdí dhu nǐ màtí. ⁶ Dhu rǐ'ì inè mí'ì inzà ɔte nótsi abádhí bhèyi ale tí, pbétù inga t'únita ǒ kà rǐ'ì mbǎ ndi dhu bhèyi akekpa màtí. Mà mìtè ndi dhu kpangba fùkù kóró kàsùmì ǒ, ndirò kóró ófò ǒ.

⁷ Ma múnò Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù fùkù ìnzí monzi màkìmbà. Ma mífo ma mí'ì ákè ale tí ndíní nyí nyí'ì tí ádròdrǒ ale tí. Nírò, wò dhu bhèyi ma mífo ma dhu ní'ì tí nzérénga ma mǒnzì dhu? ⁸ Ma máko ngǔkpa kànísá-fó dhu rònzì dzùnadu màkìmbà tí yà fùkù ma múbhì kasu ònzì ró rò. ⁹ Fǔrábvù ma mí'ì òná kàsùmì ǒ, dhu òtdì ndi rúdú rò, ma máko nzá dhu nzínzikú ǒ atdí ale-fó màtí. Obhó tí, Màkèdònyà tó pbìrì ò rò iwù àlè t'ádóna níbhò ndi ma mí atdyúya òho kóró dhu-tsí idù. Ma módò ma mbèyi kóró dhu-tsí ǒ, ìnzí mí'ì ànò tí dǔkú, ndirò ma mǒngo modò ndi dhu bhèyi tí. ¹⁰ Yà nyudutsi rǐ'ì Krístò bhà obhóngà-otù ǒ, ma mí dhu òtso kpangba mati: ìmbǎ tsùdu ùtò rádù ìnzí ma midzì tí ma wò ma múnò dhu-okú dò rò atdí ale mà rǐ'ì Àkayà tó fùkú pbìrì ǒ kóró màlengù ǒ. ¹¹ Ádhu ma múnò wò dhu okúna dò rò? Tí inzà ma mózè nyí dhu? Ìnzí akekpa màtí. Kàgàwà nyá núnì wà ma mózè nyí dhu!

¹² Ní ma móngo dhu ònzì yà kòmbí ma mónzina dhu bhèyi tí, ndíní ma m̀tsi tí kóró otu kòkò 'àpà rí 'àmbe 'òyò dǒ 'àti, ì r̀r̀ kasu ònzi mǎ'ì bhèyi ale rǒ. ¹³ I ale ní t̀tò tó uvitatále. Abádhí arí ìndrũ ùtrǎ kàsũya nǐ, 'àdù àmbe 'ònzì dǒ Krístò bhà obhóná uvitatále bhèyi. ¹⁴ Ndi dhu àkǎ nzá idho r̀kò nyǐ nǐ. Obhó tí, p̀f̀m̀v̀ Sitanì nditírò náarí ndònzì awáwù tó màlàyikà bhèyi. ¹⁵ Nírò, idho àkǎ nzá ndùkò nyǐ kòkò kàbhà kasutále rǐ 'ònzì 'ùli ì Kàgàwà bhà obhónánga tó kasutále bhèyi rò. Yà adzi ǒ dhu-tsù rǐ ndòdì rò, abádhí tó ípìr̀ngà níkùya àdhàdhì abádhí-kàsũ-bvũ rǒ.

*Pòlò rǐ ndidzǐ ndì ndòndù àp̀b̀-zi dhu-okú d̀ r̀ dhu
(Kas 20.18-27; 2Kò 4.9-13; 6.3-10)*

¹⁶ Ma mí dhu àdù m̀v̀ t̀d̀t̀d̀ f̀k̀k̀, mati: atdí ale mà r̀k̀k̀ nzá ndirè nga ma r̀r̀ àritále. Ìmbá k̀'ì ndi dhu bhèyi rò, nyǐ nyàkǎ nyǎ'ù dhu ma r̀r̀ àritále, ndíní ma midzǐ tí ma ake átò kòkò t̀tò tó kasutále bhèyi. ¹⁷ Yà ma m̀ǹna kòmbí dhu núno ma mí nzǐ Ádr̀ngbǎle Kàgàwà òzè ka dhu bhèyi, pbètù ma mí k̀ǹ àdhàdhì àritále bhèyi. Obhó tí, ma mà'ù dhu ìnè mà r̀r̀ mà mí midzǐ okúna d̀ r̀ dhu nà. ¹⁸ Ábhǒ ale arí 'idzǐ ale-ngbò tó ǒfò ǒ. Ní ma mí midzǐ átò. ¹⁹ Nyǐ, yà dhu-ǒnga t'òvòtatále tí nyǐ nyǐ'ì rò, nyǐ nyarí kòkò ì àritále r̀ǹna dhu à'ù à'ù tí! ²⁰ Nyǐ nyarí abádhí à'ù r̀vu r̀k̀k̀ ìnò bhèyi, r̀bhũ nyǐ nyǒnzì kòkòr̀ngà tó kasu, r̀dhǎ f̀k̀k̀ dhu mà, r̀zè nyǐ àkyàkyè ale tí, r̀d̀ nyìkpòkũ-mbì mà ùwa. ²¹ Nyidu r̀wũ tí ìwũ yà dhu ùnò ma mí rò: Nyǐ pbàla tí nzá wà mà ìvìvì ale tí ìnzá mà m̀nzì dhu wò dhu bhèyi dhu okú d̀ r̀! Ní nyèbà dhu f̀k̀k̀!

Kòkò r̀k̀k̀ arávu ale apé 'òmvù 'idzǐ ì ìngbàtí ìli ndi dhu-okú d̀ r̀ màtí, ní ima mà átò ma mí midzǐ idzǐ. Kòmbí ma móte àritále bhèyi. ²² Kòkò ì ale tí Pbhàèbr̀niyá? Ní ima mà átò, ima ní M̀èbr̀niyà. Abádhí tí Pbhàìsr̀yélí? Ní ima mà átò, ima ní M̀ìsr̀yeli. Abádhí tí Àbràhamù bhà pbàdzukuru? Ima mà átò, ma ní Àbràhamù bhà m̀dzukuru. ²³ Abádhí arátina ì r̀r̀ Krístò bhà kasutále. Ní, kòmbí ma móte àdhàdhì àritále bhèyi: ima ní Krístò bhà kasutále ròsè atdí d̀ abádhí d̀nǎ. Ma m̀nzì kasu abho nyú ròsè abádhí d̀nǎ. Ka kùsò ma ìbì-g̀na imbi ò ròsè abádhí d̀nǎ. Ka kòvì ma asé nǐ ròsè abádhí d̀nǎ, ndirò ma máhu ìbì-g̀na nyú ǒvè-k̀-ù-bhu ǒ rò. ²⁴ Pbhàhúdí tó ádr̀dr̀ ale úvì ma ìmbò-g̀na, 'òwù matì rǒ ìbhũ kumì d̀nǎ àr̀g̀yètdí nà asé nǐ*. ²⁵ Pbhàrómá tó ádr̀dr̀ ale úvì ma mùgò nǐ ìbhũ-g̀na, ndirò abádhí úbvũ ma atdí-g̀na odu nǐ ndíní ma m̀vé tí. Ìbhũ-g̀na, ma múbhi ònǎ b̀tò nábi idha ò ndìnza

* 11:24 11.24 Tòr 25.3

ndì, ndirò atdí-gùna ma múdà atdí iku mà atdí adyifò màna ádrùngbã rèrù ò. ²⁶ Pfođu dõ ma múbhi nĩ ábhõ pbàkà abhi ò, ma mábà ibí-gùna nyú àpbè ní idha-akpá rùtù nĩ rùdú. Ma mábà àpbè ní òbì nĩ arí dhu ùdhã indrù-fó rò ale rìbhona idù àpbè. Ma mábà àpbè ní adódu Pbayàhúdì nyú rìbhona idù, ndirò ní ìnzì ní Pbayàhúdì mà rìbhona idù àpbè. Ma mí'ì àpbè ò kigò ò màtí, rùngù ò màtí, ádrùngbã rèrù ò màtí, ndirò tìtò tó pbàkrìstò nzínzì ò màtí. ²⁷ Ma mónzì ale ìngyě rí ododu kasu, ndirò ma mára àdi rõ idho rògù ma ibí-gùna nyú. Ibí-gùna àwù ma, idha-atdyú màna nóhò ma. Ibí-gùna ma mára àdi rõ ìnzì mɔnyù dhu, ìmbã ma mónyana dhu rĩ'ì dhu-okú dò rò. Giri óhò ma, ìmbã ma máfõna rùdú mberù ràdù ì'ì. ²⁸ Ndirò ìnzà ma mòvò kóró ngùkpà dhu rórò, ma marí ìrèna atdíðò bilìnganà ní kóró kànísá. ²⁹ Atdí ale náapé ì'ì ivívinga nà Kàgàwà bhà otu t'únguta ò, ní ma marí'ì ivívinga nà átò. Atdí ale náapé ìtsì nzérenga ò, ní afídu arándì atdíðò ndì dhu-okú dò rò.

³⁰ Dhu apé ì'ì ale ìdzì ka kí dhu tí, ní dhu àkã midzì ma pbàkà ivívinga-okú dò rò. ³¹ Kàgàwà, Ádrùngbãle Yèsù t'Ábanà, núni wà dhu ìnzà ma rùnò tìtò. Ní, Ábadhi àkã ilèta nà dhòdhòdhóngà nà. ³² Dàmàsiki tó kigò ò ma mí'ì òná kàsùmì ò, ádrùngbã kamà Àretà bhà lèwalì núulì sàndìrì ndì kigò ò ka kòtsù òyá tsàtsù-lí ndínì ìma nalú tí. ³³ Pbéù, ka kípfo ma póló ò, kadù mifo imbi rõ ka kòsò sèngě-yà-ba ò ìrinã, mawũ ndì kigò-ngbò ka kákpòrò nĩ kalì-kutì rõ, madù otu àbà mawĩ kà-rõ rò*.

12

Krìstò arí pbìndà òbì àbhě ivívinga nà rí'ì ale tò dhu (1Kò 2.3-5; 2Kò 4.7-10)

¹ Dhu òfò tí nga midzì ma? Ndi dhu rìbhona ìdzìnga rĩ'ì mbã. Ìnè màtí kà rĩ'ì ndì dhu bhěyi rò, kòmbí ma móte yà Ádrùngbãle arábhãna mala ɔnyu bhěyi ródzì dùdù dhu tó òfò ò dhu-tsí mà, kãrítèna idù órù ò aróko dhu màna dhu-tsí dõ. ² Ma mùni wà Yèsù Krìstò nà ì nùngbò atdí ale. Kàgàwà ábhu ndì ale ròdzì ɔrù, ràrà àhu ìbhu rí kisě òrù-akpà ò*. Ndi dhu ónzì ndì ró ato náhu wà atdí kumì dòná ìfò nà ato tí. Ndi ale ódzì tí ale-ngbò tó òfò ò? Ndirò ngàtsi nĩ, kòdzì tí ìnzì ní ale-ngbò tó òfò ò? Ma mùni nzà ka, pbéù ka nùni ní Kàgàwà. ³ Ma mùni dhu Kàgàwà rábhu ndì ale ròdzì

* **11:33** 11.33 Kas 9.25 * **12:2** 12.2 Ìbhu rí kisě òrù-akpà tí Bìbìliyà ràtina dhu-tì ní: wemberè tí rí'ì ní yà àpbù rĩ'ì òná òrù-akpà. ɔyo rí kisě òrù-akpà ní yà àbì mà, adyifò mà, alali màna rĩ'ì òná òrù-akpà. Ndirò ìbhu rí kisě ní ndì Kàgàwà nyú arádi òná òrù-akpà.

ndàrà àhu pàràdisò † ò. Ndi dhu pbí'ì tí ale-ngbò tó ófò ò dhu, ndirò ngàtsi nǐ kà pbí'ì tí ìnzǐ ní ale-ngbò tó ófò ò dhu. Ma m̀ni nzá ka, pbétù ka ǹni ní Kàgàwà. ⁴ Anyì ndi ndàrà àhu rò, ndi ale írì ìnzǐ rí ndàwé ale-tsù ò dhu, ndirò ìnzá àkànà ìndrù ràwé akye dhu. ⁵ Ní ma mí midzǐ ìdzǐ wò ndi ale rǒ ndi nónzì dhu-okú dò rò. Pbétù ima nyé nàndà dhu-tsí nǐ, ma mí midzǐ yà mitè rí ivíví ale tí dhu-okú dò rò tí. ⁶ Ma m̀zèyana gukyè midzǐ ma, ní ma ní'yana nǐ àrítále. Ma m̀nòyana dhu ní'yana obhó dhu kèlè. Pbétù, ma m̀dhò wà midzǐ ma mí dhu. Ma m̀zè nzá ìndrù rǐ m̀zè àdrùngbàle tí, midzǐ ma mí okúya dò rò dhu-okú dò rò dhu. Ma m̀zè abádhí rífú ma ma m̀nona ró ì írì dhu mà, ma m̀nzina ró ì ála dhu mànà okú dò rò.

⁷ Kàgàwà arítèna idù órù ò aróko dhu-tsí ní idho rǐ ìndrù ùkò nǐ dhu. Pbétù, kàdù dhu-okpè bhèyi rí mutè dhu ùfò zàdu ò, ìnzǐ ma midzǐ tí ma ròsè atdíð. Kǒnzì ndi dhu pfòmvo Sitanì bhà màlàyikà otù ò, ndàbhu ròpbì ma ndi dhu bhèyi ìnzǐ ma midzǐ tí ma. ⁸ Wò dhu-okú dò rò, ma mítsò ma ìbhu-gùna Ádrùngbàle Kàgàwà rǒ, ndínǐ ndi dhu nipfo tí zàdu ò rò. ⁹ Ní, kàdù dhu àdu idù, ndàti: «Pbàkà ìdzìnga náká wà ìndù. Pbàkà àdrùngbànga tó obi arí kasu ònzì atdíð ivívínga ò ìndrù rǐ'ì rò.» Nírò, ma mà'ù wà midzǐ ma atdíð pbàkà ivívínga ò, ndínǐ Krístò bhà àdrùngbànga tó obi nónzì tí kasu atdíð nyèdutsì. ¹⁰ Ní ìdhèdu ìka wà ndi pbàkà ivívínga ò, ima nǐ ka kí dhu ùnò dhu ò, dhu-òbì ròsè dùdunà dhu ò, rùdú ka kávu dhu ò, ndirò odú ró'ò rùdú dhu ò. Ma mí kóró kòrǐ dhu-dzi òndù Krístò-okú dò rò. Obhó tí, ivívínga nà ma mí'ì rò nga ní ndi, kǎrì pbìndà obi ìbho idù nǐ.

Pòlò-afí rǐ inga ìrè atdíð Kòritò ò pbàkrístò-okú dò rò dhu

¹¹ Ma m̀tè àrítále bhèyi, pbétù nyǐ nyètù ndi ma m̀nzì dhu ndi dhu bhèyi. Nyǐ ní ndi nyǐ nyákàna nyǐdzǐ ma ngùkpà odhíkù-ònzǐ, ìnzǐ ní ima ma-tírò. Obhó tí, ìmbà ma mí'ì àkyàkyè ale màtí, ní kǒkò fùkù àdròdrò uvitatále tí nyǐ nyòzùna ale nùdà nzá ma atdí dhu nǐ màtí. ¹² Obhó tí, fùràbvè ma mí'ì ònà kàsùmì ò, ma m̀nzì kasu dhu-dzi t'òndùta nyé nà. Ndirò Kàgàwà ìtè ábhò ize mà, wìwì mà, ìnzá apèna 'ònzì angyi ìndrù-nzínzì ò dhu mànà otùdu ò. Ní, i dhu ní i rí dhu ìtè ma rǎrǐ uvitatále nyé. ¹³ Ádhu nyé ndi ma m̀nzì ngùkpà kànísá tò, yà ìnzá ma m̀dè ònzìnà fùkù? Ìnzá ma m̀nzì fùkù ní atdí dhu kèlè: ma m̀nzì nzá nyǐ nyùbho kàsùdu. Ní, nyùbà ndi afátá idù!

† 12:3 12.3 Pàràdisò tí kátina ní Kàgàwà nòzè ale náarówu òko kà mànà ove dzidò ònà ngari. Ka kí kàti átò ìbhu rí kisè òrù-akpà tí.

14 Yàrí ní ìbhù rí pbàkà abhi isě abhi yà ma mí mɔbhòlò nǐ ndínǐ ma mara tí àhù fǔrǎbvù‡. Ndirò ndi abhi ǒ màtí, ma mòzè nzá nyǔbho kàsǔdu. Obhó tí, ma mí nzǐ fùkú ongyéngá-atdyú òho, pbétù ma mí atdyúya òho ní nyǐ nyú. Ìnzǐ ní nzónzo-kàsǔ ndi, 'ùli dhu ì nódhì ale nɔdɔ tí. Pbétù, inzo nódhì ale ní ndi arí dhu ùlǐ fíyó inzo nɔdɔ tí. 15 Imá na ní ndi, inè ma mí'ì mubho ma mí'ì nà kóró dhu fùkú, madù pbàkà ípírɔnga nyú nádzi okúkù dò rò. Ní dhu apé ì'ì ma mózè nyǐ wò dhu bhěyi dhu tí, ní fùkú àzè àkànà tí ndùngù ùngu tí tidu-òná rò?

16 Ma mìrè dhu, à'u nyǐ ràm̀bènà dhu à'u, ìmbǎ ma rí'ì ànò tí dùkú. Pbétù, ngǔkpà ale rǐ dhu ìrè ma rǎrǐ ìndrǔ ùtrǎ arí ale, nírò ma ròtsì wà nyǐ pbàkà màgězi nǐ. 17 Ní, ma máko tí àkǒ fùkú dhu tìtò dǒ yà fǔrǎbvù ma múvǐ ale nzínzi ǒ atdí ale-otù ǒ? 18 Ma mítdè Titò ìtdè tí, movì ròwù fǔrǎbvù atdíkpá ngǎtsi àlě t'ádòná màná. Ní, ndi Titò áko tí ndi fùkú dhu tìtò dǒ? Nírò, mà'ì atdíkpá àbadhi màná, mà mí'ì tí obhó atdí ìrèta nà tí mà mónzina dhu ǒ? Ndirò mà múngu tí obhó atdí owu kělě?

19 Ròpè ndi angyíta tí, nyǐ nyarí inga ìrè mà rarí múgye mà-tírò dòká onzìkú. Ní kà rǐ'ì mbǎ ndi dhu bhěyi. Kàgàwà-ònzǐ nga ní ndi mà móte Krístò-nyatsinǎ rò nǐ. Ǫdhídù, yà atdí dǒ ma mózè nyǐ rò, mà mí kóró kǒkò dhu ùnɔ ndínǐ nyǐ nɔsǐ tí a'uta ǒ. 20 Obhó tí, ma mí ɔdòna ònzi dhu ní, fǔrǎbvù ma márà àhù rò, ma mí nzǐ nyòtù àdhàdhì yà ma nyú ma mòzènà nyǐ'ì òná ǒfò ǒ dhu, ndirò nyǐ nyǐ nzǐ motù àdhàdhì yà nyǐ nyú nyǐ nyòzènà mì'ì òná ǒfò ǒ dhu. Ma mí ɔdòna ònzi dhu ní, ma mí nyòtù ìnzǐ nyǐ nyarí nyǐri nzínzìkù ǒ ró, adha ònzi nyǐ nyarí nzínzìkù ǒ ró, nàwí nà nyǐ nyaróko nzínzìkù ǒ ró, anya ònzi nyǐ nyarí nzínzìkù ǒ ró, ìndrǔ-ngbò ùnɔ nyǐ nyarí ró, tìtò ùnɔ nyǐ nyarí dùkú ró, nyǐdzǐ nyǐ nyarí nyǐ-tírò ró, ndirò akye nyǐ nyarí dhu ònzi ró dhu. 21 Obhó tí, ma mí ɔdòna ònzi wò ndi ngǎtsi pbàkà abhi ǒ dhu ní, pbàkà Kàgàwà rǐ nyǐdu àbhǔ rǐwù onzìkú dhu. Ndi dhu rǎdù mabhù mɔdzì yà òko òko nzérenga ònzi ì arí yà angyi ì onzínà dhu bhěyi ró nzínzìkù ǒ ábhǒ ale-okú dò rò. I ale ní kǎkà inzà àpè 'ùgèrè 'ùbhà mànyòni mà, kóró ngǔkpà nzére dhu-tidò màná ale.

13

Pòlò rǐ Kòritò ǒ pbàkrístò ònzi rǎndà nyuyatsì nga ìtírò dhu
(2Kò 10.1-11; 12.19-21)

‡ 12:14 12.14 Pòlò bhà wemberè tó abhi Kòritò tó kigò ò ní'ì Kànìsà òpè kǎrà nǐ abhi (Kas 18). Ǫyo rǐ kisě abhi ní'ì ndi Kànìsà ǒ bhà àndà kǎrà nǐ abhi.

1 Yàrí ní ìbhu rí pbàkà abhi isě fūràbvù abhi yà*. Hlǎ Andítá rǐ dhu òvo ndàti: «Ìngbàtí ìlì ndì òte mà nákǎ óyǎ ale, ndirò ngǎtsi ní ìbhu ale mà rǐ'ì fíndá ngàm̀bì tí†.» 2 Yà òvo pbàkà abhi nísě bvùkù abhi ǎ, ma m̀óvò dhu kǎkǎ angyinǎ rò nzérenge nónzì ale tò kóró ngùkpà ale mànà. Ní kòmbí yà itse ma mí'ì rùkù rò ònà kàsùmì ǎ, ma mí dhu òvo tdítđǎ fùkù mati: fūràbvù ma m̀ará àhu tdítđǎ rò, ma rǎrǐ nzǐ atdí ale mà núbha i nzérenge nónzì ale nzínzì ǎ ìnzǐ kotdì anya dònà. 3 Ma mí dhu ònzì ndi dhu bhěyi, nyǐ nyòzè nyùnì dhu obhónà nyú Krístò rǎrǎte nyudutsinǎ rò dhu-okú dò rò. Nzínziku ǎ ndi ndí kasu ònzì otùdu ǎ rò, ka ní'ina nzǐ ivívì ale, pbétù kà rǐ pbìndà ádrùngbǎnga tó òbì itè nzínziku ǎ. 4 Obhó tí, Krístò ka kutó mùsàlabhà dǎ rò, kǐ'ì ale-ngbò tò ivívìnga nà. Pbétù kòmbí kà rǐ'ì ípìrǒnga nà Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó òbì nǐ. Mǎ nàndà dhu nǐ, mǎ múngbò wà mǎ kà mànà. Ní, atdídhená rò, mǎ mí'ì ivívìnga nà átò, pbétù mǎ mí'ya ípìrǒnga nà kà mànà Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó òbì nǐ. Ndirò ndi òbì nǐ ní ndi, mǎ mí kasu ònzì fūràbvù.

5 Nyàndà pé nyukutsi nga nyǐ-tírò, ndínǐ nyǐ nyùnì tí iwà nyǐ nyá'ù Yèsù dhu. Nyùdhe pé nyǐ nyǐ-tírò. Nyǐ nyùnì tí obhó dhu Yèsù Krístò rǎrǐ'ì inè nyukutsi, ìnzǐ dhu í'ina gukyè nyukutsi nga nyǐ nyàndà rò, nyǐ nyòtù nyǐ ìmbǎ nyǐ nyǐ'ì a'uta ǎ dhu tí rò! 6 Pbétù, ma mà'ù dhu nyǐ rǎrǐ dhu ùnùñǐ, mǎ'ì na, mǎ rǎrǐ'ì inè obhónà nyú a'uta ǎ. 7 Mǎ mí mǐtsò Kàgàwà rǎ, ndínǐ nyǐ nabhù tí ìnzǐ nyònzì ìngbàtí ìlì ndi nzére dhu mà akekpà màtí. Mǎ mí nzǐ mǐtsò ndi dhu bhěyi, mǎ mòzè mǐtè dhu, mǎ rónzì uvitatále tò fàkǎ kasu mběyi nyú nzínziku ǎ dhu-okú dò rò. Pbétù, mǎ mòzè dhu ní nyònzì idzì dhu, ìmbǎ dhu rǐ ndǎlǎ ìndrù tò ìnzǎ mǎ rónzì ndi kasu mběyi dhu màtí. 8 Obhó tí, mǎ mí nzǐ àdù obhó dhu nà rǐ ndùgye ìngbàtí ìlì ndi dhu mà nónzì. Mǎ mǎdù ònzìnà dhu ní obhó dhu kèlè. 9 Mǎ mí'ì dhédhe nà ivívìnga nà mǎ mí'ì nyàdù ì'ì òbì nà Kàgàwà bhà otu ǎ rò. Ní, mǎ mí mǐtsò Kàgàwà rǎ, ndínǐ nyǐ nabhù tí nyǐ'ì àkǎkǎ atdíđǎ ale tí nyìkpóna ǎ. 10 Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma màndǐ yàrí bhàrwà fùkù àdì ma màdì itse rórò, ndínǐ bvùkù ma m̀ará àhu rò, ìnzǐ ma m̀orú tí òrù tí dùkù. Obhó tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà ìbhò wà dùkù ma m̀orù nǐ dhu tò ádrùngbǎnga tó òbì idù. Ndi ádrùngbǎnga kǐbhò nzá tsèku ma m̀otdí tí nǐ, pbétù kǐbhò ka ndínǐ nyǐ nidì tí Kàgàwà bhà otu ǎ.

* 13:1 13.1 Ándà 2Kò 12.14 ò ka kàndǐ dhu. † 13:1 13.1 Pòlò òzè ndòvò dhu, ìndrù-anya òtdì ndi ndí rò, ndi rǎrǎdù kòtdì àdhàdhì Hlǎ Andítá núnò dhu-bvu rò (Tòr 19.15).

Pòlò rě Kòritò ǒ pbàkrístò nóvì dhu

¹¹ Kà rřku dòná rò nř, àbanřnzó, nyòko dhèdhe ǒ. Nyř nyàkă nyǒnzì obi nyř'ì àkăkă atdíđǒ ale tí Kàgàwà-nyìkpó ǒ. Nyòwu afiku àbhũ rǒ ròtsì obi nzínziku ǒ nyădù ì'ì atdí irèta nà. Nyř nyàkă nyòkò màrùngà ǒ. Ndi dhu bhěyi ní ndi Kàgàwà, yà ìndrũ nózè, ndirò màrùngà ǒ arí ìndrũ àbhũ ròkò ale, rădù ì'ì atdíkpá nyř mànà.

¹² Òvì nyòvì nyř nzínziku ǒ pbàkrístò bhěyi. Kàgàwà bhà ale kóró nóvì nyř.

¹³ Ádrùngbăle Yěsù Krístò bhà ídzìnga mà, Kàgàwà bhà àzè mà, àě nùngbò flilă-Alafí mànà năkă ì'ì nyř mànà kóró.

Gàlàtiyà

ǒ pbàkrístò tò Pòlò andí bhàrɔwà

Yàrí bhàrɔwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí bhàrɔwà nandí ní Pòlò, Yèsù Krístò bhà uvitatále. Kǎndí ka ìfò kumì dòná àrù nà atò mà imbò kumì dòná àrùbhù nà atò mà nà nzínzi ǒ, ndi Yèsù ka kùgù dhu-dzidò.

Kǎndí ka Gàlàtiyà tó pbìrì ǒ pbàkrístò tò, kà-tì ní kà randí ka Àtìyòkiyà mà, Dèrbè mà, Ìkòniyò mà, Lístrà mà nà tó kigò ǒ pbàkrístò tò (Kas 13.13–14.26).

Gàlàtiyà tó pbìrì ǒ Kànísá ǒ, atdídhéná Pbàyàhúdì nówúnà dhu òvò rǒ 'àtì, dhu rǎkǎ kifù Músà bhà Ùyátá, ròsè dòtsí ní, ale-ònzǐnga òbhòlo ka kí dhu, ndíní Kàgàwà a'ù tí ìndrù pbìndà ale nyú tí. Ní, Pòlò andí yàrí bhàrɔwà, ndòvò dhu ònà ìndrù tò ndàtì ìnzì rǎrǎ Músà bhà Ùyátá mà, ale-ònzǐnga òbhòlo ka kí dhu mà nà dhu ndi ìndrù àbhù rádù Kàgàwà rà'ù pbìndà ale nyú tí, pbétù Kàgàwà bhà ale tí ka kóko dhu ní dè dòná atdí dhu rǎrǎ Yèsù Krístò ná'ù ka kí dhu kèlě.

Bhàrɔwà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Pòlò rǐ Gàlàtiyà ǒ pbàkrístò nówì dhu (1.1-5).
- Krístò bhà Ídzi Màkürù arí'ì atdí tí dhu (1.6-10).
- Pòlò bhà ádrùngbǎnga uvitatále tírò (1.11–2.21).
- Dhu àkǎ tí kifù Ùyátá, ndirò tí kí'ì a'uta nà dhu (3.1–4.31).
- Mùkrístò rǐ'ì dòná ndítírò dhu (5.1-26).
- Ìndrù àkǎ 'ònzì dzùnàya nzínziya ǒ dhu (6.1-10).
- Bhàrɔwà rǐku dòná rò dhu t'òvota mà, ovita mà nà (6.11–18).

Pòlò rǐ Gàlàtiyà ǒ pbàkrístò nówì dhu
(Ròm 1.1-2)

¹ Yàrí bhàrɔwà nandí ale ní ima Pòlò, Yèsù bhà uvitatále. Ìnzì ní ìndrù ndi mà nówò mí'ì uvitatále tí, ndirò ìnzì ní atdí ale-otù ǒ nga mà ndi ka kóvò mà ní. Pbétù, ima nówò ní Yèsù Krístò mà Àba Kàgàwà yà ka nabhù rìngbè ndi ɔve-bvù rò mà nà. ² Ndirò, yà atdíkpá mà mí'ì mà nà kórò àlě t'ádóna mà nà, mà màndí ndi bhàrɔwà fùkù Gàlàtiyà tó pbìrì ǒ kànísá tírò. ³ Àlě t'Ábanà Kàgàwà mà, àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò mà nà nǎkǎ 'àso nyí, 'àdù nyǎbhù nyòkò màrùngà ǒ afiku ò. ⁴ Ndi Ádrùngbǎle Yèsù Krístò níipfo ndi ndítírò àlě tó nzérenga-okú dò rò, ndíní ndi

nduwù tí àlě yà kòmbí arí'ì nzére adzi tó obi ǒ rò, yà àlě t'Ábanà Kàgàwà nyú náazè ka dhu bhěyi. ⁵ Ìlèta àkǎ àlě ràbhù Kàgàwà tò dhòdhóhóngà nà! Àmìnà.

Krístò bhà Ídzì Mākūrù arí'ì atdí tí dhu
(Gàl 3.1-5; 4.9-20; 5.1-12)

⁶ Ídho ùkò ma atdíǒ, nyí nyúgèrè nyí kòmbómbí tí nyùbhà yà nyí nanzi Krístò bhà ídzìngà-otù ǒ Kàgàwà, nyàdù Ídzì Mākūrù tí nyí nyátina vurò ɔte-owù nángu dhu-okú dò rò. ⁷ Obhó tí, vurò Ídzì Mākūrù rí mbǎ, pbétù duku nínza atdídhená ale rí'ì inè. Í ale ní yà ì nózè 'ùgèrè Krístò bhà Ídzì Mākūrù ale. ⁸ Pbétù, dhu apé ì'ì mǎ'ì mà, ndirò òrù-akpà ǒ màlàyikà mà rǎnɔna fǔkù Ídzì Mākūrù rí'ì inzà ndì nòfò yà fǔkù mǎ múnò Ídzì Mākūrù nà dhu tí, ní ndì mākūrù nùnò fǔkù ale ní iwà ndì nòfù ale! ⁹ Mǎ mǔvò wà wò dhu fǔkù angyi, ní ima, ma mí kàdù mǔvò tdítdǒ fǔkù, matí: ndì ale rapé inzà ndì nòfò yà tsàkǎ nyí nyírì Ídzì Mākūrù nà ɔte núnɔ fǔkù, ní ndì ale ní iwà ndì nòfù ale!

¹⁰ Nírò kòmbí, wò dhu bhěyi ma mǔvò dhu dhu nítè tí dhu ma mónena dhu rǎrǎ ìndrù ròzù ma àkǎkǎ ale tí, ndirò ngǎtsi nǐ, Kàgàwà ròzù ndì ma àkǎkǎ ale tí dhu? Ndirò ngǎtsi nǐ, ma mónena dhu tí ìndrù-idhè àbhǔ ma mí rìka ndì dhu? Ma mí'íná gukyè àdì ma màdì ìndrù-idhè àbhǔ ma mí rìka ndì dhu òne ma mí ró dhu tí, ní ma mambèna mbǎ ì'ì Krístò bhà inɔ-akpà tí.

Pòlò rí Kàgàwà avò ndì tí ndì'ì uvitatále tí dhu àwě dhu

¹¹ Ábanǎnzó, ma mòzè nyùni dhu ní, yà ma mǔvò fǔkù Ídzì Mākūrù rí'ì nzi ìndrù ítsǒ mākūrù. ¹² Ma mírì nzá ka ìndrù-tsù, ndirò ka núdhe idù ní nzi ìndrù, pbétù Yèsù Krístò ní ndì ka navò idù.

¹³ Obhó tí, nyí nyírì wà angyinǎ rò yà Pbàyàhúdì tó dǐnì ò ma mí'ì ònǎ kàsùmì ǒ, pbàkà mǔtsɔ ì'ì tí dhu. Nyí nyùni wà Kàgàwà bhà Kànìsà rǒ ma mavù atdíǒ tí dhu, ndirò ma manzi obi atdíǒ ndínǐ ma mugolo tí ka dhu. ¹⁴ Ìma nyú, ma mambèna àrà dǒ angyi tí mběyi màtí atdíǒ Pbàyàhúdì tó dǐnì ǒ, ròsè kóró ábhǒ ngǎkpà ale yà tikàdɔ nzínzi ǒ rí'ì mǔzódù tí dònǎ. Ma madzi ma atdíǒ mongò abhúdu tó màndu ìfù.

¹⁵ Pbétù, pbìndà ídzìngà ǒ, Kàgàwà náapì ma fìndà inzà ka kàpè mugu rórò, ndàdù manzi kàsùna tò. ¹⁶ Ndirò, kǐtè Idhùnà idù, ndínǐ ma mǔvò tí dònǎ mākūrù ìnzǐ ní Pbàyàhúdì tò. Ní ma manzi nzá sedzà tí rí'ì dhu atdí ale-fó màtí. ¹⁷ Ndirò, ma marà nzá Yèrùsàlemà ndínǐ mǎ mala tí mǎ uvitatále tí ì'ì angyinǎ rò idù ale nà màtí, pbétù ma

madù àrà Pbaàrabhù tó pbìrì ò. Wò dhu-dzidõ ma madù madu tdítđ Dàmàsikì tó kigò ò.

¹⁸ Ìbhù ato níitdègu ùda wò dhu-dzidõ, ní ma madù àrà Yèrùsàlemà tó kigò ò, ndíní mǎ mǎni tí mǎ Péterù nà. Ní ima, ma madù àdi kà-tí atdí kumì dóná imbò nà idhò tí. ¹⁹ Ma mala nzá vurò ale mà uvitatále nzinzi ò, pbétù ma mala ní Yàkòbhò, Ádrùngbàle Yèsù t'ádònà kèlě. ²⁰ Kàgàwà-ònzí ma mátina, wò fùkù ma màndí dhu ò, ma múnò nzá títò.

²¹ Wò dhu-dzidõ, ma madù àrà Siriyà mà Kilikiyà mànà tó pbìrì tó mùlengù ò. ²² I idhò ò, Yùdeyà tó pbìrì ò Krístò bhà kànísá ní'ì inzà ì 'àpè ima mà núní ró, ²³ pbétù abádhí ì'ì yàrí oyì kèlě níri ì í ró: «Yà angyi úbhì àvu rǒ àlě-rǒ ale, rǐ'ì yà ndì ndúbhì ùgolonà rǒ a'uta tó màkǔrù ùnò ndí kòmbí ró.» ²⁴ Ní abádhí adù òko 'àmbe Kàgàwà ilè dǒ okúdu dò rò.

2

Polò rǐ ngǔkpà uvitatále mànà ì iri ì tí dhu àwě dhu (Kas 15.1-29)

¹ Wò dhu-dzidõ, atdí kumì dóná ìfò nà ato níitdègu ùda, ní mǎ madù mǎdu tdítđ Yèrùsàlemà tó kigò ò atdíkpá Bàrnabà mànà. Mǎ madù Titò nídyì átò mǒwù mànà atdíkpá. ² Ma marà ànyì yà Kàgàwà návi ka mǎnzì dhu bhěyi. Ní, ma mawè yà ìnzí ní Pbaàrùdí tò ma múnò Ídzi Màkǔrù pbàkrístò tò. Ndirò, Kànísà ùnda arí ádròdrò ale mànà mǎ màndu mǎ òkà rò, ma madù kàwè átò abádhí tò, akye yà angyi ma mǎnzì pbàkà kasu mà, yà kòmbí ma mǎnzina mànà ní'ina kòkórò dhu tí ní. ³ Ndirò, yà atdíkpá mǎ mǒwù mànà Titò ka kutu nzá ràbhù ònzìná nga kòbhòlò, àzèmbè ìnè kà rǐ'ì Mùgìrikì tí rórò. ⁴ Pbétù, títò tó atdíhená òdhíka náazè 'òbhòlò kònzínga. I ale ní'ì òdhù ò ì núngbò mǎ mànà ale. Abádhí níitsu abhábhò bhěyi nzínzika ò, ndíní ì ùni tí mǎ maróko tí, mǐ'ì dòkà mǎ-tírò Yèsù Krístò-nyutsi dhu. Abádhí azè 'ùli mǎ Músà bhà Úyátá tó ìnò tí. ⁵ Pbétù, mǎ ma'ù nzá mǐfù abádhí rǔnòna dhu akekpá màtí, ndíní Ídzi Màkǔrù tó obhóngà náadì tí fùkù.

⁶ Pbétù, Kànísà ùnda arí ale tí ka kózùna ale ní'ì ìnè átò. Abádhí ì'ì nà ádrùngbànga náandà nzá nga ma nà, Kàgàwà arí nzí ìndrù-ònga òvò nídhuní. Kòkò ì ale núutu nzá ma mǎnzì dhu-òwútá. ⁷ Pbétù, abádhí náala dhu, Kàgàwà ríbhò wà ìnzí ní Pbaàrùdí tò ma mí Ídzi Màkǔrù núnò dhu tó kasu fudú, àdhàdhì yà ndì ndabhù Pbaàrùdí tó ka kí ndí Ídzi Màkǔrù núnò dhu-kàsù Péterù-fó dhu bhěyi. ⁸ Obhó tí,

Péterù-nyutsi nǎ rò kasu nanzì rì'ì uvitatále tí Pbàyàhúdí tò Kàgàwà ní ndi nyudutsi nǎ rò kasu nanzì átò, mí'ì uvitatále tí ìnzì ní Pbàyàhúdí tò. ⁹ Nírò ní ndi Yàkòbhò, Péterù ndirò Yùwanì, yà kànìsà ǒ ingu tí ka kazù mà, náala Kàgàwà nítè pbìndà ídzinga idù dhu, 'adù ɔtsúka núlu Bàrnabà mànà, ì mànà mà mùngbò mà dhu nitè tí, ndíní mà mowu tí Ídzì Màkürù ùnò ìnzì ní Pbàyàhúdí tò, abádhí ràdù òwu kùnò Pbàyàhúdí tò. ¹⁰ Pbétù, abádhí adù ònzìnà fóká atdí dhu ní, Yèrùsàlemà tó kigò ǒ arí'ì pbàkrístò nzínzì ǒ nǎkùtále ìrè mà mí dhu kèlě. Ní ma madù ndi dhu ònzì atdí afidu nyú nà.

Polò rǎ Péterù dǎ ndi ndórù tí Àtiyòkiyà tó kigò ǒ dhu nǎwě dhu

(Kas 9.1-20,23-30; 22.3-16; 26.9-20)

¹¹ Péterù itdègu àrà àhù Àtiyòkiyà tó kigò ò, ní ma marù àbadhi-dǎ ábhǒ ale-ònzì rò, kǎnzì dhu ní'ì nzì ídzì dhu dhu-okú dǎ rò. ¹² Obhó tí, Péterù mà náavù 'òngò dhu ònyù atdíkpá ìnzì ní Pbàyàhúdí mànà. Ní Yàkòbhò avi atdídhénà ale ròwù ùvò Àtiyòkiyà. Pbétù, ì ale níitdègu òwu ùvò ányì, ní Péterù adù ndìndà, ndàdù atdíkpá ì óngo ònyù ònyù ìnzì ní Pbàyàhúdí mànà dhu ùbhà, ale-ònzìngà òbhòlo ka kí dhu ùtù arí ale-òdò ònzì ndi ndi dhu-okú dǎ rò. ¹³ Ndirò, Yèsù ná'ù ngùkpà Pbàyàhúdí náapè 'ònzì dhu ɔyɔyɔ idàya nà Péterù bhěyi. Ndirò, Bàrnabà mà náangbò ndi abádhí mànà ndi abádhí tó ɔyɔyɔ ale-idà tó ófò ǒ. ¹⁴ Pbétù, ma mala dhu abádhí rǎrǎ nzì ùbhi yà Ídzì Màkürù tó obhónga ózè kubhi dhu bhěyi. Ní ma madù dhu òvò Péterù tò kóró ale-ònzì rò, matì: «Dhu apé ì'ì inyì Màyàhudì tírò, nyi nyarí nyonzi ìnzì ní Màyàhudì bhěyi, ìnzì nyifɛ Pbàyàhúdí tó màndu dhu tí, ní íngbà dhu bhěyi dhu nyi nyádù ìnzì ní Pbàyàhúdí ùtù, rífɛ Pbàyàhúdí tó màndu nǎ?»

Ìnzì ní Pbàyàhúdí rǎgɛ Yèsù ì à'ù dhu-otù ǒ dhu

¹⁵ Mǎ, mà'ì ní ùgɛ tí ka kùgù mà'ì Pbàyàhúdí tí ale. Mà'ì ní nzì ìnzì ní Pbàyàhúdí, kǒkò ìnzà Kàgàwà bhà Úyatá núnì nzérengatále. ¹⁶ Pbétù mà màni dhu ní, ìndrù òzù ka kí nzì adù obhónángatále tí Kàgàwà-ònzì Úyatá t'ífuta-otù ǒ, pbétù Yèsù Krístò ka kà'ù dhu-otù ǒ tí. Mà'ì átò mà mà'ù Yèsù Krístò, ndíní ka kòzú tí mà obhónángatále tí Àbadhi mà mà'ù dhu-otù ǒ, ìnzì ní Úyatá t'ífuta-otù ǒ. Obhó tí, obhónángatále tí ka kòzùna Úyatá t'ífuta-otù ǒ atdí ale ma rǎ'ì mbǎ. ¹⁷ Pbétù, àlě kí dhu òne ndíní ka kòzú tí àlě obhónángatále tí Krístò-nyutsi. Ní dhu apé ì'ì ka kàla àlě'ì nzérengatále tí dhu tí, ní wò dhu itè tí dhu Krístò rǎrǎ àlě

núnda nzérenge t'ónzita ò? Ìnzí, akekpa màtí! ¹⁸ Obhó tí, dhu apé ì'ì ma mósìna tdítđ dhu rí'ì yà iwà ma múgolo dhu tí, ní ma mòngò wà ma-tírò Ùyátá nùkò ale tí. ¹⁹ Obhó tí, Ùyátá nàndà dhu nǎ, ima, ma mòvè nǎ oye ní ndi Ùyátá kèlè ìbhò idù, ndíní ma mí'ì tí ípìrǒnga nà Kàgàwà tò. Mǎ ka kutó wà mùsàlabhà dǒ atdíkpá Krístò mànà. ²⁰ Ndirò kòmbí, ma mí'ì ípìrǒnga nà, pbétù ìnzí ní ima ndi ípìrǒnga nà ma mí'ì, Krístò ní ndi nyudutsi rí'ì ípìrǒnga nà. Obhó tí, yà kòmbí ma mí'ì nà ale-ngbò tó ípìrǒnga nà ma mí'ì Kàgàwà t'Ídhùnà ma má'ù dhu-otù ǒ. Kǎzè ma, ndàdù pbìndà ípìrǒnga àdzi okúdu dǒ rò. ²¹ Ìma, ma màsà wà Kàgàwà bhà ídzìnga òdho ma mí dhu. Pbétù, dhu apé ì'ì ìnè abádhí rí'ì kòzù ì obhónángatále tí Kàgàwà-ònzí Ùyátá t'ífuta-otù ǒ dhu tí, nírò Krístò avè kòkórò nga dǒ.

3

*Dhu àkǎ tí kifù Ùyátá, ndirò tí kí'ì a'uta nà
(Èfè 1.9-10; Kòl 1.24-29; 1Pé 1.10-12)*

¹ Ǫo nyí Gàlàtiyà tó pbìrì ǒ bhǎ, nyí ní mbǎ dǒya-ònga nà ale! Ádhi pbá ale ndi nyí nówè, ndàbhu nyí nyűwǐ, àzèmbè iwà ka kitè Yèsù Krístò ka kùtǒ mùsàlabhà dǒ dhu kpangba fùkù rórò? ² Ní, ma mòzè nyádu atdí dhu kèlè idù: Nyí nyáko tí Kàgàwà bhà Ìlǎ-Àlafí, Ùyátá nyí nyífù dhu-okú dǒ rò, ndirò ngǎtsi nǎ, nyí nyáko tí ka Ídzi Màkùrù nyí nyírì, nyádù à'unà dhu-okú dǒ rò? ³ Ìngbà dhu bhèyi dhu, nyí nyí'ì mbǎ dǒya-ònga nà ale tí wò dhu bhèyi nǎ? Kàgàwà bhà Ìlǎ-Àlafí tó obi nǎ nyí nyópè dhu, ní nyí nyòzè tí nyàbhu ràkǎ kòmbí obikù nǎ? ⁴ Nyí nyádà òyá dhu kóró ní'ì tí kòkórò nga tó? Obhó nyú, ka ní'ì nzí kòkórò nga tó dhu. ⁵ Kàgàwà nírǎ tí nyí pbìndà Ìlǎ-Àlafí nǎ, ndàdù wiwì ònzí nzínzìkù ǒ Ùyátá nyí nyífù dhu-okú dǒ rò, ndirò ngǎtsi nǎ, kírá tí nyí Ídzi Màkùrù nyí nyírì, nyádù à'unà dhu-okú dǒ rò?

⁶ Ní ndi dhu bhèyi tí, Àbràhamù náa'u Kàgàwà, ndi dhu ràdù ndàbhu Kàgàwà ròzù ndì, obhónángatále tí*. ⁷ Nírò, nyí nyákǎ nyǎni dhu ní: obhó nyú, Àbràhamù bhà pbàdzukuru tí rí'ì ale rǎrǎ Kàgàwà nà'ù ale. ⁸ Ìlǎ Andítá náavò wà dhu angyangyi, ndàti: Kàgàwà ròzúya ìnzí ní Pbàyàhúdì obhónángatále tí, fíyó a'uta-okú dǒ rò. Obhó tí, Kàgàwà náavò yàrì Ídzi Màkùrù wemberè tí Àbràhamù tò, ndàti: «Nyunutsi nǎ rò Kàgàwà náasoya kóró pbìrì ǒ ale*.» ⁹ Ní, Kàgàwà náasoya ndì nà'ù ale kóró àdhàdhì ndi ndaso Àbràhamù, a'utatále dhu bhèyi.

* 3:6 3.6 Ǫpt 15.6 * 3:8 3.8 Ǫpt 12.3

10 Pbéù, kǒkò ì nípbì Ʋyátá t'ífuta rǒ ale, nófù wà ì kóró. Obhó tí, Ʋlǎ Andítá rǎtina: «Inzi rǐ yàrí Ʋyátá tó bhùkù ò ka kándí kóró dhu ìfǔ ale nófù wà ndì*.» 11 Ndirò, kpangba rǐ'ì dhu ní, Ʋyátá-otù ǒ, ka kózùna obhónángatále tí Kàgàwà-ònzǐ atdí ale mà rǐ'ì mbǎ. Obhó tí, obhónángatále náabáya ípírǒnga pbìndà a'uta-otù ǒ*. 12 Ndirò, Ʋyátá náhu nzá a'uta-nyutsì rò, pbéù Ʋyátá ìfǔ rí ale bhà ípírǒnga ní'íya ndì Ʋyátá-otù ǒ*.

13 Yà ndì ndùgèrè ndì, ndòngò ofúngá tí àlě tó ngari ǒ dhu-otù ǒ, Krístò núuwù àlě'í Ʋyátá bhà ofúngá ǒ rò. Obhó tí, Ʋlǎ Andítá rǎtina: ìndrǔ òho ka kapé, kadù abvòna ètò mùsàlabhà dǒ, ní ndì ale rǐ'ì Kàgàwà bhà ofúngá ǒ*. 14 Ndi dhu anzì ndì wò dhu bhěyi, ndínǐ yà Kàgàwà akò fìndá làkà Àbràhamù tò asota nabhù tí ràrà àhu ìnzǐ ní Pbayàhúdì dò Yèsù Krístò-otù ǒ. Ndirò, ndì dhu anzì ndì, ndínǐ àlě'í kóró àlě kabá tí yà Kàgàwà akò fìndá làkà Ʋlǎ-Alafí a'uta-otù ǒ.

*Ʋyátá rǐ nzǐ àdù Kàgàwà òkò làkà núkò dhu
(Mík 7.20; Rom 4.13-17; 10.4-13; Èfe 3.6)*

15 Àbanǐnzó, ma mí yà dhu-tì àwě fǔkù ìndrǔ tó ófò ǒ: ìndrǔ apé afina ò dhu àndí angyangyi yà ka nyú àkǎ ndì'ì dhu bhěyi, ní ndì andítá ùkò rǐ ale rǐ'ì mbǎ, ndirò kà dǒ rí ngǎtsi dhu isě ale rǐ'ì mbǎ. 16 Nírò, Kàgàwà náakò làkà Àbràhamù mà pbìndà mùdzukurù màná tò. Ʋlǎ-Andítá àtì nzá: «pbìndà pbàdzukurù tò», àdhàdhì ábhǒ ale tò Kà rǐ kònzì dhu bhěyi. Pbéù, kàtì: «pbùkù mùdzukurù tò». Kà-tì ní: atdí ale tò tí, ndì ale ní Krístò. 17 Yàrí ní ndì ma mòzè munò dhu: Kàgàwà núunò wà afina ò dhu angyangyi Àbràhamù tò, yà ndì dhu àkǎnà ndì'ì dhu bhěyi, Músà bhà Ʋyátá ràdù nditò ìfò miyà dòná ìbhù kumì nà atò-dzidǒ olù nǎ rò. Ní ndì Ʋyátá rǐ nzǐ àdù Kàgàwà unò dhu ùkò, ndirò kà rǐ nzǐ àdù Kàgàwà bhà làkà núkò. 18 Obhó tí, dhu apé ì'ì Kàgàwà bhà dhu-tsí-kàmǎ tí ka kóko dhu rǎhu Músà bhà Ʋyátá-nyutsinǎ rò dhu tí, ní kà rǐ nzǐ àdù àhu tdítǒ làkà-nyutsinǎ rò. Pbéù, làkà-otù ǒ, Kàgàwà itè wà pbìndà ìdzinga Àbràhamù tò.

19 Nírò, Ʋyátá-kàsù ní'ì àdhu? Ka kisé ka olù nǎ rò ndínǐ ìndrǔ tó afátá nitè tí, ràrà àhu yà Kàgàwà akò fìndá làkà Àbràhamù bhà mùdzukurù rǐrà àhu dhu ò. Málàyíká náavò ndì Ʋyátá ìndrǔ tò, yà ìndrǔ nzínzì ǒ idè ì màná Músà-otù ǒ. 20 Ìndrǔ nzínzì ǒ ríde ale-atdyú nà ka ka rǐ'ì óyǒ rò rǐ'ì

* 3:10 3.10 Tòr 27.26 * 3:11 3.11 Hàb 2.4 * 3:12 3.12 Law 18.5 * 3:13 3.13 Tòr 21.23

ale tò. Pbéù, Àbràhamù tò ndì ndí làká òkò rò, Kàgàwà ì'ì atdíró tí.

Hyátá-kàsù tí ì'ì dhu

²¹ Nírò, wò dhu tí àtina, Músà bhà Hyátá ràkò nzá ndì Kàgàwà bhà làká nà? Ìnzì, akèkpá màtí! Ípìrõnga ìbho rí ìndrù tò Hyátá ka kíbhòyana gukyè, ní ìndrù ka kózùyana òzù obhónángatále tí Kàgàwà-ònzì Hyátá-otù ò. ²² Pbéù, Hìlã Andítá ràtina, kóró ale rárì'ì nzérenga bhà òbi-tsi nã, ndínì yà Kàgàwà akò làká náaká tí pbàkrístò tò, Yèsù Krístò ì ale ná'ù dhu-okú dò rò.

²³ Ìnzá Yèsù à'ù ka kí dhu tó kàsùmì nápè àkã rò, mã'ì ni'ì Hyátá útsì ale, mãmbè inga òdò dõ, ràrà àhù Kàgàwà rí ndì a'uta àbhù mã rùnì dhu ò. ²⁴ Ndi dhu bhèyi ní ndì, Hyátá ì'ì àdhàdhì dòká-nga àndà rí ale bhèyi, ràrà àhù Krístò ríà àhù dhu ò, ndínì Kàgàwà ózú tí mã obhónángatále tí a'uta-otù ò. ²⁵ Pbéù, ròpè ndì a'uta írà àhù dhu ò rò, mã mí'ì mbã tdítð wò ndì àlè-dõnga àndà rí ale bhà òbi-tsi nã.

²⁶ Obhó tí, nyí kóró nyí ní Kàgàwà bhà inzo, Yèsù Krístò nyí nyà'ù dhu-otù ò. ²⁷ Nyí kóró, yà nyí nyúngbò nyí Yèsù Krístò mànà, bàtizò nyí nyálù dhu-otù ò rò, nyí nyófò wà nyí Krístò nà. ²⁸ Dhèdhèrò nga rí mbã ì'ì tdítð Pàyàhúdì mà nzínzì ò ìnzì ní Pàyàhúdì mànà, ìno mà nzínzì ò dòyá arí'ì ìtírò ale mànà, kpabhále mà nzínzì ò vèbhále mànà. Obhó tí nyí kóró, nyí ní atdí ale Yèsù Krístò-nyùtsì. ²⁹ Nyí nyapè ì'ì Krístò bhà ale tí, ní nyí ní Àbràhamù bhà pbàdzukurù, ndirò nyí ní yà Kàgàwà akò fíndá làká Àbràhamù tò ndì ndábhùna dhu tí kóró dhu-tsí-kamã.

4

Kàgàwà bhà inzo ní nzì Hyátá tó ino

(Ròm 8.14-17)

¹ Nírò, ma mátina yà dhu bhèyi: ingba, yà àbanà bhà dhu-tsí-kamã tí àkànà ndàdi, náapè ì'ì àdì ndì ndàdì ngbàngba tí ró, ní bhà ófò mà nùdà nzá ì ino bhà ófò nà, àzèmbè ìnè ndì ndí'ì dhu-kamã tí rórò. ² Ndi kàsùmì ò, àbadhi rí'ì yà kivi arí ndàdù kàbhà dhu-tsí òdò ale bhà ádrùngbànga-tsinã, ràrà àhù kà t'abanà udhè kàsùmì araya àkã dhu ò. ³ Ní àlè'ì nyú mà átò, àlè kí'ì nzónzo bhèyi angyi, àlè ni'ì yà adzi dõ òbi nà dhu-tsí tó ino. ⁴ Pbéù, Kàgàwà udhè kàsùmì nítdegu àkã, ní Kivi Idhùnà: tsìbhále ugu ka, ràdù àdi ndòngò òvi Músà bhà Hyátá-tsinã, ⁵ ndínì ndì nduwù tí ndì Hyátá-tsinã aróko ale, ndirò ndínì mã mí'ì tí Kàgàwà bhà inzo nyú tí.

⁶ Nyí ní Kàgàwà bhà inzo nyú. Ndi dhu ìtè rí dhu ní, Kivi Idhùnà bhà Alafí rìrà àdi àlè-afí ò. Ndi Alafí ní ndì rí àlè

àbhù àlě ràti: Àba! Àbadu! ⁷ Nírò, ìngbàtí ìli ndì ale mà nzínzíkù ǒ ní nǚ ìno tǔdǔ, pbétù ka ní Kàgàwà bhà ingba, ndirò Kàbhà ingba tí nyí nyí'ì dhu bhěyi, Kàbhàya pbìndà ìno tò ndì ndaròdona dhu-tsí átò indù.

*Polò bhà irèta Gàlàtiyà ǒ Kànisá ǒ bhà dǔ
(Gàl 3.1-4; 5.1-12)*

⁸ Angyinà rò nyí nyàni nzá Kàgàwà, ní nyí ní'ì tìtò tó mǔngù-nzo tó ìno. ⁹ Pbétù, kòmbí nyí nyàni wà Kàgàwà, ndirò ngàtsi nǚ, Kàgàwà ùni wà nyí. Nírò, ìngbà dhu bhěyi dhu, nyí nyádù nyàdu tǔdǔ, kǒkò ìmbà arí'ì obi nà, ndirò àkyàkyè dhu-tsí-tí'ò nǚ? Nyí nyòzè tí nyòkò ì dhu-tsí tó ìno tí tǔdǔ? ¹⁰ Nyí nyòzè nyàbhù ifuta atdídǔ atdídhená idho mà, àbǐ mà, kàsùmì mà atò màrà tò. ¹¹ Obhó tí, ma mí odo ònzi, akye dhu arana ì'ì kòkórò ma mí kasu ònzi okúku dò rò dhu tí nǚ!

¹² Àbanǎzó, ma mìtǔdè nyí itǔdè tí, dhu àkǎ nyǒngò dhu ònzi yà ma marí dhu ònzi dhu bhěyi, àdhàdhì ma marí dhu ònzi wò nyí nyarí dhu ònzi dhu bhěyi òná ófò ǒ. Nyí, nyí nyónzì nzá atdí nzére dhu-tidò mà rùdú. ¹³ Nyí nyàni wà yà wemberè tí ma muno Ídzi Màkùrù fùkù òná kàsùmì ǒ, ma mí'ì andì nà dhu. ¹⁴ Nyí nyí'iyana ìnè nyónzì itsidu, ngàtsi nǚ mìnze rùkú, yà ma mí'ì nà andì-okú dò rò. Pbétù, nyí nyónzì nzá itsidu, ndirò ma mìnze nzá rùkú rò. Pbétù, nyí nyádù mako àdhàdhì nyí nyàmbènà Kàgàwà bhà màlàyikà mà nákǒ, ndirò ngàtsi nǚ, nyí nyàmbènà Yèsù Krístò nyú ndìtírò nákǒ dhu bhěyi! ¹⁵ Nírò, angyè fùkú dhèdhe nyú nàrà àdhà? Obhó tí, ma mà'ù wà dhu: nyí rózèyana gukyè nyúwà nyìkpòku mà, nyádù ùbhonà perè tí idù, ní nyí nyúwàyana ùwa! ¹⁶ Ní kòmbí ma mǔgèrè tí ìma, mongò fùkú òmvù tí, yà obhó dhu ma mòvò fùkù dhu-okú dò rò?

¹⁷ Kòrì ale àpbà afiya rùkú, pbétù abádhí tó irèta rǐ'ì mbà mběyi. Abádhí ózè dhu ní, 'ìndà nyí rùdú rò, ndíní nyí nyongó tí àdù afìku àpba ròyá tí. ¹⁸ Ídzi dhu tí rádù ì'ì dhu ní, ale-afì àpbà ka kí ìdzi dhu t'ónzita rǒ bìlìnganà dhu, ìnzì ní yà atdíkpá àlě kí'ì nyí màrà òná kàsùmì ǒ tí. ¹⁹ Phànǎzó, ma mí àpbè àbà okúku dò rò tǔdǔ, àdhàdhì ndùgù rí tsibhàle náarí àpbè àbà dhu bhěyi, ràrà àhu Krístò rǎrà ngari àbà afìku ǒ dhu ò. ²⁰ Ma màmbènà òzèna dhu ní, mí'ì atdíkpá nyí màrà kòmbí, madù òte nyí màrà vurò tǔdú na. Obhó tí, ma muni nzá àdhu mà ònzi ma màdù okúku dò rò dhu.

*Hàgarì mà Sàrà nà rǐtèna óyǒ ungbòta-tidò
(Opt 21.1-12; Ebr 12.18-24)*

21 Nyùnɔ pé dhu idù, nyí yà Músà bhà Ƴyátá-tsìnǎ nyí nyòzè nyòkò rò, nyí nyírì tí inzá ndi Ƴyátá arúnɔna dhu? 22 Ka kándí dhu, kati: Àbràhamù í'ì kpabhínzo nà ɔyɔ. Atdí ingba nugu kà tò ní'ì kàbhà inɔ-àyi, Hàgarì, ndirò ngátsi ingba nugu kà tò ní'ì Sàrà, yà inzí ní inɔ-àyi. 23 Wò ndi inɔ-àyi bhà ingba ka kugu àdhàdhì kóró ngùkpà ale nugu ka karí dhu bhěyi, pbétù wò inzí ní inɔ-àyi bhà-tsí ka kugu àdhàdhì yà Kàgàwà anzì làkà-otù ǒ. 24 Wòrí dhu-tì rí'ì inè: kòkò ɔyɔ vèbhále nítè dhu ní ɔyɔ ungbòta-tidò. Wemberè tó ungbòta, yà Sinayi tó pbiri dǒ rò ndi nanzì, nítè ní Hàgarì. Ndi ungbòta-nyutsi rò arúvò nzónzo ní inɔ. 25 Ndirò Hàgarì ní Sinayi tí kátina Pbààrabhù-bvǔ pbiri. Ndirò, kòfò ndi yà kòmbí arí'ì Yèrùsàlemà tó kigò, yà inɔ tí arí'ì pbìndà inzo mànà nà. 26 Pbétù, yà ɔrù-akpà ò arí'ì Yèrùsàlemà tó kigò rí'ì dòná ndítírò, ndirò ka ní ndi àlě tsánà. 27 Obhó tí, Ɔlǎ Andítá rătina:

«Ábhǔ idhènǎ rika ndi, inyi ingò-ayí, inzí nyi nyarí nyugu rò,
 ɔvì dhèdhe tó ikǔ, inyi, inzá nyi nyapèna uguta tó àpbè inè rò.
 Obhó tí, yà kpatsìbhále ùbhà tsìbhále,
 ní'ìya inzo nà abhɔ nyá, ròsè yà kpatsìbhále nà arí'ì tsìbhále dònǎ*!»

28 Nyí mà àbanǎnzó, nyí ní yà Kàgàwà bhà làkà-otù ǒ ka kugu inzo, àdhàdhì Ìsakà ka kugu dhu bhěyi. 29 Pbétù angyi, yà kóró ngùkpà ale nugu ka karí dhu bhěyi ka kugu ngbángba náavù yà Kàgàwà bhà Ɔlǎ-Alafí bhà ɔbi nǐ ka kugu ngbángba-ró. Ndirò ndi dhu rí'ì inè ndi ndi ndónzi ndi dhu bhěyi tí kòmbí matí ró. 30 Ní, Ɔlǎ Andítá rǐ àdhu ùnɔ? Kà rătina: «Ódi wò inɔ-àyi mà idhùnà mànà. Obhó tí, inɔ-àyi t'ídhùnà mà rǐ nzí àdù òko àbayà bhà dhu-tsí-kàmǎ tí atdíkpá, yà inzí ní inɔ-àyi t'ídhùnà mànà*.» 31 Ní ndi dhu bhěyi tí àbanǎnzó, àlě ní nzí inɔ-àyi bhà inzo, pbétù àlě ní yà inzí ní inɔ-àyi bhà inzo.

5

Krístò-nyutsi indrǔ rí'ì dòná ndítírò dhu
 (Gàl 2.3-5; 3.1-7,12)

1 Krístò núuwù àlě inɔ-kàsǔ ǒ rò, ndíní àlě kí'ì tí àlě dǒ àlětírò dòtsí. Nírò, nyikò dòtsí. Àpé nyàbhu nyí kitsu nyí tdítǒ inɔ-kàsǔ tó kòmà ò. 2 Nyírì dhu! Ima Pòlò ma mòzè munò dhu fùkù mati, nyí nyapé nyòzè kòbhòlò ɔnzìkú nga, ndíní Kàgàwà a'u tí nyí, ní Krístò anzì fùkù

* 4:27 4.27 Ìsa 54.1 * 4:30 4.30 Ɔpt 21.10

dhu rǐ'ì mbǎ atdí m̀̀gàsù nà màtí. ³ Ima, ma mí dhu ù̀̀no tdítđ k̄pangba: ìngbàtí ìli ndì ale mà náapé ndòzè ndàbh̄u onzíná nga kobhòlò, nákǎ ndífu Ƴyátá kóró. ⁴ Nyí nyapé nyòzè kòzù nyí obhónángatále tí Kàgàwà-ònzí Ƴyátá t'ífuta-otù ǒ, ní nyí nyìndà wà nyí itse Krístò rǒ rò, nyǎdù Kàgàwà àmbènà ònzina fùkù ídzìngà iwi. ⁵ Pbé̀tù mǎ'í na, mǎ m̀̀dona atdyúka nyú nà dhu ní, Kàgàwà nòozúya mǎ obhónángatále tí a'uta-otù ǒ dhu. Ndi dhu ní ndi mǎ m̀̀dona Ɔlílǎ-Alafí bhà ádr̀̀ngbǎnga tó obi nǐ. ⁶ Obhó tí, Yèsù Krístò mà̀nà ì ǹ̀ngbò ale tò, ale-ònzìngà òbhòlo ka kí dhu mà, ndirò ìnzí ka kí kòbhòlo dhu mà̀nà ǹ̀nzì nzá atdí dhu mà. Àkǎkǎ dhu ní, ka'ù Yèsù Krístò, kadù ndi a'uta nítè ale òzè ka kí dhu-otù ǒ.

⁷ Nyí, nyí nyí'ì mbèyi nyú nyí nyówu angyi fùkù a'uta ǒ ró! Ní, ádhi ndi tsùku nútò ìnzí nyífu obhó dhu? ⁸ Wò tsùku ù̀̀to rí dhu nírà nzá yà nyũnzi rí Kàgàwà bhà rò. ⁹ Ákě afí-ngba náarí ndi ábhǒ idyi nyú nábh̄ũ ràmǒ. ¹⁰ Pbé̀tù, Ádr̀̀ngbǎle Yèsù àbh̄u ma mí'í a'uta nà ù̀̀kù: nyí nyí nzi vurò dhu ìrè yà ma mírèna dhu rǒ rò. Pbé̀tù, wò nzínzìku ònga òngbò arí ale đǒ Kàgàwà rǐ pé anya òtdí, ìmbǎ í'ina ádhi pbá ale màtí.

¹¹ P̀̀bàkà ǒ àbanǎnzó, dhu apé ì'ì inè ma marí'ì dhu ò̀̀vo ma marí ìndr̀̀ tò, ale-ònzìngà òbhòlo ka kí dhu đǒ dhu tí, ní ádhu-okú đò rò nga ndi ka kádù òko kambe àvu đǒ rùdú nǐ? Ndi dhu bhèyi k̀̀'ì rò, atdí ale mà rǐ'ì mbǎ ì'ì, yà Yèsù Krístò ka kutó mùsàlabhà đǒ dhu rǎdù àbh̄unà ròtsu nzérenga ò. ¹² I k̀̀kò nzínzìku ònga òngbò arí ale, nákànà 'ìtò kpabhále-obì* ròyá rò.

¹³ Obhó tí àbanǎnzó, Kàgàwà núunzi nyí, ndíní nyí nyoko tí ù̀̀kù nyí-tírò. Nírò, nyí nyàkǎ nzá nyídyi wò ù̀̀kù nyí nyarí'ì nyí-tírò dhu, r̀̀'ì rusà ù̀̀fà rí fùkù, nyònzì yà ngbòku rǐ atdyúya òho dhu dhu tí. Pbé̀tù nyí nyàkǎ nyòwù dz̀̀nàku ònzì rǒ nzínzìku ǒ àzè ǒ. ¹⁴ Obhó tí, Mùsà bhà kóró Ƴyátá ka kándu yàrí atdí Ƴyátá ò. Ndi Ƴyátá ràtina: «Nyí nyàkǎ nyoze òdh̄inu yà nyi nyú nyi nyóze nyi nyi-tírò dhu bhèyi.» ¹⁵ Pbé̀tù, dhu apé ì'ì nyí nyarí nyùkǎ, nyǎdù àmbe nyǎ'á đǒ irí ǒ izǎ bhèyi dhu tí, ní nyàndà nga mbèyi, ìnzí nyòtdí tí tsèku nzínzìku ǒ.

Ɔlílǎ-Alafí nákǎ ndi nd̀̀ndà ìndr̀̀ dhu

¹⁶ Nírò, ma mí dhu ù̀̀no fùkù, mati: nyí nyàkǎ nyùbhà Kàgàwà bhà Ɔlílǎ-Alafí r̀̀ndà nyí. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyí nzi àdù yà ngbòku rǐ atdyúya òho dhu àbh̄u r̀̀ndà nyí.

* 5:12 5.12 Kpabhále-obì ito ka kí dhu-tì ní: ale-omù-kpò nútá ka kí dhu.

17 Obhó tí, aɛ-ngbò rĩ atdyúya òho dhu mà náarí 'àgò Hlǎ-Alafí rĩ atdyúya òho dhu nà. Ndirò, Hlǎ-Alafí rĩ atdyúya òho dhu mà náarí 'àgò aɛ-ngbò rĩ atdyúya òho dhu nà. Kǒkòrí óyǒ dhu náarí 'àgò, ndi dhu ràdù nyǎbhɛ inzí nyǒnzí yà nyí nyòzè nyǒnzí dhu. 18 Pbétù, dhu apé ì'ì Hlǎ-Alafí arí nyǔnda dhu tí, ní nyí nyí nzi àdù òko tdítǒ Ƴyatá-tsiná.

19 Aɛ-ngbò arábhɛna kǒnzí dhu núni wà ì kpangba. Ƴ dhu ní: mǔnyòni, Kàgàwà-nyìkpó ǒ ka kótí dhu, aɛ-ngbò rĩ atdyúna òho dhu rĩ aɛ ùnda dhu, 20 sànamù-ònzí ka kí aɛ ùkǒ dhu, adhi òwè ka kí dhu, òmvù tí ka kóko dhu, anya t'ónzita, adha tó aɛ-afí, akótá, agòta, ìndrù-ǒnga rĩ ndùndo dhu, aɛ-tì t'áfata, 21 ngǎtsi aɛ-fó rí'ì dhu-atdyú t'òhota, iwa òri ka kí dhu, ònyà ònyɛ ka kí ɔbina ròsè dhu, ndirò ngǔkpà dhu-tsí kòrí dhu nà ì nófò màna. Ní, ma mí dhu òvo fùkù tdítǒ àdhàdhì yà angyi ma mǒvò ka dhu bhèyi mati, kòrí dhu ònzí arí aɛ, náabáya nzi ngari òrù-akpà ǒ Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà Idzi ǒ.

22 Pbétù, Hlǎ-Alafí arí ì'ǒna itse ní: àzè, dhèdhe, màrùngà, dhu-dzi t'òndùta, ídzinga, ìndrù dzùnà t'ónzita, ìndrù rí'ì a'uta nà aɛ ò dhu, 23 ìyònga, ìnzí ka kí aɛ ìtsù akye atdí dhu ò dhu. Músà bhà Ƴyatá násà nzá kǒkò dhu! 24 Ní, Krístò Yèsù bhà aɛ nútǒ wà fíyó aɛ-ngbò tó ófò mà, yà ì nutsi kóró nzére dhu-atdyú t'òhota tó imbi màna mùsàlabhà dǒ. 25 Ní, dhu apé ì'ì Hlǎ-Alafí bhà ɔbi ní àlě karóko dhu tí, ní àlě kàkǎ àlě rùbhi átò Hlǎ-Alafí rĩ àlě ùnda òná otu ǒ. 26 Àlě kàkǎ nzá àlě ròyò àlě, àlě kàkǎ nzá àlě rǒnzí àlě rùsá, ndirò àlě kàkǎ nzá àlě rǒnzí àlě-adhà.

6

*Ìndrù àkǎ 'ònzí dzùnàya nzínziya ǒ dhu
(Ròm 12.1-11; 2Kò 9.6; Ɛbr 6.10-12)*

1 Àbaninzó, dhu apé ì'ì atdí aɛ nábà ndi atdí afátá nà dhu tí, ní nyí, yà Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí arí nyǔnda rò, nyí nyàkǎ nyádu ndi aɛ ídzi otu ǒ yorowà tó afíku nà. Ndirò, nyí nyàkǎ nyǒdǒ nyí nyí-tírò, akye nyí nyadùna òtsù átò pfòmvo rĩ afíku ùmvù dhu ò ní. 2 Nyòngò dzùnàkɛ ònzí nzínziku ǒ, nyǎnò fùkù ànò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyádù Krístò bhà Ƴyatá nífu. 3 Atdí aɛ mà náapé ndòzù ndítírò dhu tí, àzèmbè mbǎ ndi ndí'ì dhu tí rórò, ní ndi aɛ ní ndítírò rí ndùtrǎ aɛ. 4 Ìngbàtí ìli ndi aɛ mà náká ndàndà kàsùna ndítírò. Ndirò, kǎpé ì'ì idhèna rĩ ndìkǎ okúna dò rò dhu nà, ní kǎ-dhè àkǎ ndìka ndi kàsùna-bvu nyú rǒ, ìnzí ní ndùdhe ndi ngǎtsi aɛ rǒ. 5 Obhó tí, ìngbàtí ìli ndi aɛ mà nánóya pbìnda ànò ndítírò.

⁶ Ídzì Mākūrù ka kùdhe fīndà ale nākă ndàrà ndì ndòngyè kóró pbìndà ongyéngá-ǒnga ǎndò rǒ yà ndi dhu nùdhe fīndà ale mànà.

⁷ Inzì nyùtrà nyí nyí-tírò: Inzì Kàgàwà arí ndùbha kíkpa ndì nà! Yà ndì ndòzòna dhu-tidò ní ndi ndi ale adùya ògùnà inga ǒ rò. ⁸ Ngbǒna ózè dhu tó ǒfò ǒ rí dhu òzò ale nóoguya ní ndi ale-ngbò tó ǒfò ǒ ndì ndí'ǒ itse: ndi itse ní ɔve. Pbétù, Hìlǎ-Alafí ózè ka dhu bhěyi rí dhu òzò ale nóoguya ní ndi Hìlǎ-Alafí rí'ǒna itse: ndi itse ní dhòdhòdhóngà tó ípirǒnga. ⁹ Àpé kìngyě àlě ídzìnga t'ónzita nǎ. Obhó tí, kàsùmì rākă nìnganì, àlě koguya àlě tó itse inzà àlǎfí ingyě ndì kasu rǒrò nǎ. ¹⁰ Nírò, òko àlě kòko kàsùmì nà ró, dhu àkă àlě rònzì ídzìnga kóró ale tò. Ròsè dòtsí, àlě kākă àlě rònzì ka a'uta ǒ arí'ì àlě t'ádóna tò.

Bhàrùwà rīku dòná rò dhu t'óvota mà, ovita mànà
(Fìl 3.2-11)

¹¹ Nyàndà pé ingbà dhu bhěyi màtí ma màndí bhàrùwà ɔtsúdu nyú nǎ fùkù, ádròdrǒ nyìkpóya nà andítá nyú nǎ dhu! ¹² Kóró kòrì ale, kǒkò nyùtù arí kòbhòlò ɔnzìkú nga ale, ní ì ì nózè 'itè ì ale-ngbò tó ǒfò ǒ rí ndònzì dhu ǒ ale. Pbétù, abádhí arí dhu ònzì ndi dhu bhěyi tí, ndínì inzì ka kavù tí ròyá Krístò bhà mùsàlabhà-okú dò rò. ¹³ I ale, kǒkò ɔnzìyá nga ka kòbhòlò ale, náarí nzì Músà bhà Hyátá nífù ì nyú tírò. Pbétù abádhí ózè dhu ní, kòbhòlò ɔnzìkú nga, ndínì ì ambè tí 'òyò dǒ, ì rǎrǎ ndi ì útù nyí nyí'ì wò ndi ize nà rùkú. ¹⁴ Ní, imá na ní ndi, ma mòzè nzà midzì ma, inzà ní àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò bhà mùsàlabhà-okú dò rò tí ma midzì ma rò. Obhó tí, wò ndi mùsàlabhà-otù ǒ ní ndi, ma mòzè yà adzi àdhàdhì iwà ɔvè dhu tí, ndirò yà adzi ràdù mòzè átò iwà ma mòvè dhu tí. ¹⁵ Ìndrù-ònzìnga òbhòlò ka kí dhu mà, inzì ka kí kòbhòlò dhu mànà, nónzì nzà atdí dhu mà. Àkākă atdí dhu ní Kàgàwà ribhò ípirǒnga-ɔwútá àlě tò. ¹⁶ Ndirò kóró ale, yà ma múdhèna dhu ifù arí fìyó ípirǒnga ǒ, ndirò Pbàìsràyélí Kàgàwà bhà ale mànà tò ma mátina, Kàgàwà bhà màrùngà mà, Kàbhà ídzìnga mànà rākă ì'ì abádhí dǒ kóró.

¹⁷ Nírò kòmbí, atdí ale mà nākă nzà ndàva tsidu tdítǒ. Obhó tí, yà ma mí'ì nà rùdú otù-bhu ní, Yèsù-okú dò rò ma mábà.

¹⁸ Àbanzò, àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò bhà ídzìnga àkă ndì'ì nyí nà. Àmìnà.

Efesò ò pbàkrístò tò Pòlò andí bhàruwà Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Kas 19.1-41; 20.17-38 ò ka kózùna dhu ní Pòlò adí Àziyá-Ngba tó pbìrì ò ádrùngbá kigò Efesò ò ìbhà ato tí dhu. Kòmbì ka karí ndi pbìrì àti Tùrùkiyà tí. Kǎdì ndi kigò ò ndíní ndi ndũno tí Ídzi Màkürù. Ní olù nyú, mbèmbè iwà azà kumi ato údà Yèsù ka kùgù dhu-dzidò rórò, kǎndí yàrí bhàruwà imbi ò ndi ndí'ì Rómà tó kigò ò rórò (Efè 3.1; 4.1; 6.20) Efesò ò rí'ì kànísà mà, kǎ-gì rǒ rí'ì kóró kànísá mànà tò (Upf 1.11). Ì kànísá ò ábhò pbàkrístò ní'ì ìnzí ní Pbàyàhúdì.

Pòlò azè ndètè Efesò ò pbàkrístò tò dhu ní iwà Kàgàwà údhè ndi ndónzina dhu tí dhu. Wemberè tí ní, Kàgàwà ózè ndìli yà ndi ndanzi kóró dhu-tsí yà adzi ò arí'ì mà, òrù-akpà ò arí'ì mànà atdí ale kèlě, Krístò, rònyù idzi dòyá.

Ọyọ rí kisé ní, Pòlò azè pbàkrístò ròkò atdínga ò, àdhàdhì yà fìyó ípìrõnga-owátá Yèsù Krístò bhà ale tírò nónzì ka dhu bhèyi.

Pòlò níidiyi kàrí ìbhà ófò, ndíní Yèsù ná'ù ale nùgèrè ì 'òngò atdí ale nyú tí Kàgàwà tò dhu nitè tí: yà ní, Kànísà arí'ì àdhàdhì ale-ngbò bhèyi, Krístò ràdù ì'ì ndi ale-do dhu, Kànísà arí'ì àdhàdhì idza bhèyi, Krístò ràdù ì'ì ndi idza-pbidò òdo arí odu dhu, ndirò ní Kànísà ní Krístò bhà tsìbhále bhèyi dhu.

Ndi dhu bhèyi ní ndi, dhu àkǎnà pbàkrístò rùngbò ì, 'òkò atdíkpá fìyó Ádrùngbàle Krístò mànà.

Bhàruwà-nyètì ka kóhù tí dhu

- Pòlò rí Efesò tó kigò ò pbàkrístò nóvì dhu (1.1-2).
- Krístò-otù ò Kàgàwà rónzina pbìndà ale tò ídzìnga (1.3-3.21).
- Kàgàwà únzì ale nǐ anzita nà àkǎ ófò ò dhu àkǎ kokò dhu (4.1-6.20).
- Pòlò rí pbàkrístò òvì bhàruwà rìku dóná rò ovita nǐ dhu (6.21-24).

*Pòlò rí Efesò tó kigò ò pbàkrístò nóvì dhu
(Kas 18.19-21; 19.1-7; 20.17)*

¹ Yàrí bhàruwà nàndí ní ima Pòlò, yà Kàgàwà nyú azè rì'ì Yèsù Krístò bhà uvitatále tí ale. Ma màndí dhu yà Efesò tó kigò ò aróko Kàgàwà bhà ale, yà Yèsù Krístò mànà ì ùngbò

ì nǐ fiyó ungbòta ǒ ìkò pòtsó ale tò. ² Àlě t'Ábanà Kàgàwà mà, àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò mànà nàkǎ 'àso nyǐ, 'àdù nyǎbhù nyókò màràngà ǒ afíkù ò.

Krístò-otù ǒ Kàgàwà rǒnzina p̀bìndà ale tò ídzìngà (Ròm 8.15-17,28-30; 2Tè 2.13-14; 2Tì 1.9-10)

³ Dhu àkǎ àlě rilè Kàgàwà, àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò t'Ábanà! Ka ní ndì àlě'ì náso òrù-akpà ò rò ìrà ale-afí tó kóró asota-tidò nǐ, Krístò mànà àlě kùngbò àlě dhu-otù ǒ. ⁴ Inzá ndì ndàpè yà adzi ònzi rórò, Kàgàwà náavò àlě, àlě rǐ'ì p̀bìndà ale tí Krístò-nyuṣṣi. Kǎnzì ndì dhu ndíní àlě koko tí ìlǐlǎ ale tí ɔnzíná, ndìrò ìmbǎ nzére dhu tí ka kózùna ɔnzíná dhu rǐ'ì nyuyatsi ale tí, ndì ndóze àlě dhu-okú dò rò. ⁵ Kàgàwà náapì àlě màhàngú ò rò, àlě rǐ'ì p̀bìndà inzo tí Yèsù Krístò-otù ǒ. Kǎnzì dhu ndì dhu bhěyi àdhàdhì ndì nyú ndì ndóze ka dhu bhěyi. ⁶ Nírò, àlě kàkǎ àlě rilè Kàgàwà yà àlě tò kǐbho p̀bìndà ídzìngà tó ádrùngbǎnga-okú dò rò. Kǐbho ka tíròrò, yà atdíǒ ndì ndazè Idhùnà-otù ǒ.

⁷ Krístò-azù-otù ǒ, Kàgàwà núukolo àlě'ì nzére dhu ǒ rò, ndàdù àlě tó nzérenga núbà àlě tò. Ndi dhu bhěyi ní ndì, Kàgàwà nítè p̀bìndà ídzìngà tó ábhǒnga àlě tò, ⁸ ndìbhò dhu-ǒnga t'òvòta mà, àkǎkǎ inga t'únita mànà àlě tò. ⁹ Kǎbhù àlě rùnì òdhù ò ndì ndudhé dhu. Ndi dhu kùdhé angyangyi p̀bìndà ídzìngà ǒ ndì ndonziya tí Krístò-otù ǒ. ¹⁰ Ndi Kàgàwà udhé dhu ní, yà ndì ndakò kàsùmì ǒ, ndì rǎrǐ yà ndì ndabhòlò kóró dhu-tsí, kǎkǎ òrù-akpà ò arí'ì mà, yà adzi ǒ arí'ì mànà-tsù nùndù, Krístò rònnyè idzi dòyá.

¹¹ Ndirò Krístò-nyuṣṣi, Kàgàwà níibho wà yà ndì ndudhé mà moko tí kàmǎna tí dhu fǎkà, ndòvò mà angyangyi yà ndì nyú ndì ndudhé ka dhu bhěyi. Kǎnzì kóró ì dhu, àdhàdhì ndì ndudhé ka ndìrò ndì ndazè ka dhu bhěyi. ¹² Nírò, yà wemberè t'ále tí mà mi'ì Krístò dǒ atdyúya níli ale tí rò, mà màkǎ mìlè Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù.

¹³ Nyǐ mà átò, nyǐ nyitdègu obhǒnga tó màkùrù ìrì, ní nyǐ nyadù Krístò ná'ù. Ndi màkùrù ní Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù yà ògù nibho fùkù. Ndirò, Kàgàwà adù Ìlǐlǎ-Alafí yà ndì ndakò fìndá làkǎ níbhò fùkù, rǐ'ì p̀bìndà ale tí nyǐ nyí'ì dòtsí dhu ìtè rǐ p̀bìndà ize tí. ¹⁴ Wò ndì Ìlǐlǎ-Alafí ní ndì rǐ dhu ìtè àlě rabáya ongyéngá*, yà p̀bìndà ale tò Kàgàwà akò fìndá làkǎ ongyéngá nzínzì ǒ. Àlě kabáya ka Kàgàwà rǐ àlě'ì núwǔ dòtsí nzérenga ǒ rò nínganí. Nírò, àlě kàkǎ àlě rilè Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù.

* **1:14** 1.14 Ndi ongyéngá ní ògù mà, dhòdhòdhǒnga tó ìpìrǒnga mà, ngùkpà dhu-tsí mànà.

*Pòlò rĩ ndĩtsò Efesò tó kigò ǒ pbàkrístò dǒ dhu
(Fil 2.9-11; Kòl 1.3-6,9-13,18-19; 1Pé 1.3-4)*

¹⁵ Kàgàwà ónzì dhu-okú dò rò ní ndi, yà ma míríná nyĩ nyá'ù Ádrùngbǎle Yèsù tí dhu mà, nyĩ nyózè Kàgàwà bhà ale kóró tí dhu mànà rò, ¹⁶ ma mǎrí nyĩrè pbàkà itsòta ǒ, ndirò ma mǎrí nzĩ mingyě ótsò àbhǎ ma mí Kàgàwà tò okúku dò rò rò. ¹⁷ Ma mí mitsò yà ádrùngbǎnga tó awáwù nà arí'ì àlě t'Ábanà, àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò bhà Kàgàwà rǒ, ndínì dhu-ǒnga t'óvòta tó pbìndà Alafí nabhù tí fùkù. Ndi Alafí rĩ Kàgàwà ìtè fùkù, ndàdù àbhunà nyũni mběyi nyá. ¹⁸ Ma mí mitsò Kàgàwà rǒ, ndínì fùkù irètan-nyìkpó nungbe tí. Ndi dhu bhěyi ní ndi kũnzì nyĩ ndínì nyĩ nyuni tí yà nyĩ nyúli atdyúku dòyá dhu, nyádù yà pbìndà ale tò kili dhu-tsí tó ùyǎya ongyéngá núnì. ¹⁹ Ndirò, nyĩ nyí ìngbà dhu bhěyi màtí kàbhà ádrùngbǎnga tó obi náarí'ì ádrùngbǎ nyú àlě tò dhu núnì, yà ka àlě ká'ù rò. Ndi pbìndà ádrùngbǎnga tó obi Kàgàwà ìtè obi nyú nà, ²⁰ yà Krístò ndi ndabhù rìngbè ndi ɔve-bvù rò, ndàdù àbhunà ràdi pbìndà fangà dònǎ rò òrù-akpà ò òná kàsùmì ǒ. ²¹ Anyì nga ní ndi, Kàgàwà ìli Krístò kóró màlàyíká mà fiyó kámá mànà dǒ, yà ádrùngbǎnga tó obi nà arí'ì kóró ale dǒ, ndirò kóró ádròdrò pbàkámá dǒ. Ndirò Kàgàwà ìli ka kóró ɔvo, yà ɔvo ka kádù òvòná kòmbí màtí, ndirò olù màtí ka kɔvɔya dǒ. ²² Kàgàwà ábhù wà Krístò ròbè kóró dhu-tsí-do, ndàdù kili rì'ì Kànìsà-dòtsirò tí. ²³ Kànìsà ní Krístò-ngbò. Krístò arádi ngbùlùna nyú nà Kà-nyutsi, Kàgàwà ràdù àdi ngbùlùna nyú nà Krístò-nyutsi.

2

*Kàgàwà bhà idzìnga-okú dò rò àlě kugù dhu
(Kòl 2.12-13; 3.1-3; Tít 3.3-8)*

¹ Angyi, nyĩ ní'ì iwà éve ale Kàgàwà-nyìkpó ǒ, fùkù afátá mà fùkù nzérénga mànà-okú dò rò. ² Nyĩ nyongónà òko òná ófò náafò ndi yà adzi ǒ ale náaróko òná ófò nà. Nyĩ nyifu awe ǒ aróko nzére-alafí ǒ ádrùngbǎle, yà kòmbí idzi nónyù kǎkà ìnzì arí Kàgàwà-tsù dhu ìrì ale dǒ. ³ Angyí, àlě'ì kóró, àlě kǐ'ì átò abádhí bhěyi. Àlě kongónà òko àdhàdhì yà àlě kǐ'ì nà ìndrù tó ófò rĩ atdyúya òho dhu bhěyi, àlě ràdù àmbe dhu ònzì dǒ àdhàdhì àlě-afí mà àlě-ngbò mànà nózè ka dhu bhěyi. Ndi ófò ǒ àlě karóko dhu-okú dò rò, àlě'ì ní'ì iwà dhu ípfo ngǎkpà ale bhěyi tí, ndínì Kàgàwà itdì tí àlě-ànyá pbìndà nàwí ǒ ale.

⁴ Pbétù, Kàgàwà bhà izu náarí'ì ádrùngbǎ nyú ìndrù tò. Kòzè àlě atdíðò. ⁵ Yà àlě kǐ'ì iwà àlě kúve Kàgàwà-nyìkpó ǒ

àlě tó afátá-okú dò rò ale rórò, kǎbhù àlě, àlě rì'ì ípìrǒnga nà atdíkpá Krístò mànà. Ní Kàgàwà nùgú nyí pbìndà ídzinga ǒ. ⁶ Yèsù Krístò mànà àlě kúngbò àlě dhu-otù ǒ, Kàgàwà ábhù àlě rùngbè àlě ɔve-bvù rò atdíkpá Krístò mànà, ndíní àlě konyaya tí idzi atdíkpá kà mànà òrù-akpà ò. ⁷ Ndi àlě tó ndì ndanzì Yèsù Krístò-nyutsì ídzinga-otù ǒ, kǎzè ndìtè idhò rì ìndrǔ ùkǒ nǐ pbìndà ídzinga tó ádrùngbǎnga olùnǎ rò rìrǎ kóró ato ǒ. ⁸ Obhó tí, nyí nyúgu Kàgàwà bhà ídzinga-okú dò rò a'uta-otù ǒ. Wò ndi ògù náhu nzá nyí nyónzì dhu-okú dò rò, pbétù ka ní Kàgàwà bhà perè. ⁹ Inzì ní kàsùku-okú dò rò dhu ndi, akye atdí ale mà náarana àdi ndámbe ndòyò dǒ nǐ. ¹⁰ Obhó tí, àlě'ì ní Kàgàwà-òtsú-tsíró kasu, ndirò Yèsù Krístò mànà àlě kúngbò àlě dhu-otù ǒ, Kàgàwà anzì àlě ndíní àlě kongó tí ídzì dhu ònzì. Í dzì dhu ní yà angyangyi Kǎhù nyiye-tì, ndíní àlě kongó tí ònzìna dhu.

*Krístò-nyutsì ìndrǔ rǐ'ì atdí ale tí dhu
(Kòl 1.20-22; Ebr 10.19-22; 1Pé 2.4-7)*

¹¹ Nírò, nyirè pé ìngbà dhu bhěyi ale-tidò màtí nyí nyi'ì angyi dhu. Ɔnzìyánga ka kóbhòlò dhu-okú dò rò, Pbàyàhúdì arí nyàtì inzà ka kóbhòlò ɔnzìyánga ale tí. Pbétù, abádhí aróte yà irinǎ rò ìndrǔ arónzìna ròyá ize dǒ tí. ¹² Wò ndi kàsùmì ǒ, nyí nyuni nzá Krístò. Nyí nyi'ì olo tí Kàgàwà bhà ale, Pbàisràyélí nzínzì ǒ. Kàgàwà mà núungbò ì pbìndà ale mànà, ndàdù ndì ndɔnzìya dhu tó làkà nókò abádhí tó ndi ungbòta-nyutsì. Pbétù nyí nyi'ì olo tí ndi ungbòta ǒ. Nyí nyi'ì mbǎ yà adzi ǒ nyí nyádù òdòna nyí nyabá tí dhu nà, ndirò nyí nyuni nzá Kàgàwà. ¹³ Pbétù kòmbí, yà Yèsù Krístò mànà nyí nyúngbò nyí dhu-otù ǒ, nyí, yà itse nyí nyi'ì angyi Kàgàwà rǒ rò rò, nyí nyi'ì ìkyèrǒ Kàgàwà-tí, yà ndì nufu okúku dò rò Krístò-azù-otù ǒ. ¹⁴ Obhó tí, Krístò nyú ndìtírò ní ndi màrùngà nibho àlě tó. Kǎbhù Pbàyàhúdì mà ìnzì ní Pbàyàhúdì mànà ròngò atdí pbìrì ǒ ale tí. Yà ndì ndabhù ndì ndìtírò ɔve tó dhu-otù ǒ, kǔgolo wà abádhí nzínzì-ǒnga nutu, ndàbhù rì'ì òmvù tí ìmvù. ¹⁵ Àbadhi núugolo Músà bhà Ɔyátá mà, ì Ɔyátá arávina ka konzi tí dhu mà, kǎròzèna kifù dhu mànà, ndíní ndì ndabhù tí kǒkò Pbàyàhúdì mà ìnzì ní Pbàyàhúdì mànà ròngò atdí pbìrì ǒ ale-ɔwátá tí, ndì mànà abádhí ùngbò ì dhu-otù ǒ. Ndi dhu bhěyi ní ndi, Kìbho màrùngà abádhí nzínzì ǒ. ¹⁶ Mùsàlabhà dǒ ndì ndòvè dhu-otù ǒ, Krístò náandu abádhí-tsù ròngò atdí ale-ngbò tí, ndàdù abádhí ùngbò Kàgàwà nà. Ndi mùsàlabhà-otù ǒ, Kìtò abádhí nzínzì ǒ ì'ì òmvù. ¹⁷ Krístò ira màrùngà tó Ídzì Mākùrè núnò, nyí ìnzì ní Pbàyàhúdì, yà itse nyí nyi'ì

Kàgàwà rǒ rò tò, ndirò Pbàyàhúdí, yà íkyèrǒ í'ì Kà-tí tò. ¹⁸ Obhó tí, Krístò-otù ǒ nga ní ndi, àlě'ì Pbàyàhúdí mà ìnzí ní Pbàyàhúdí mànà, àlě kádù òwu ùvò àlě t'Ábanà-ònzí yà atdí tí arí'ì Ìlílǎ-Alafí-otù ǒ.

¹⁹ Nírò kòmbí, nyí, ìnzí ní Pbàyàhúdí tírò, nyí ní nzí olo tditǒ ndirò nyí ní nzí iwù tí iwù vurò ngari ò rò ale. Pbétù kòmbí, nyí nyóngò wà pbìrì ǒ ale nyú tí, atdíkpá Kàgàwà bhà ale mànà, ndirò nyí nyóngò wà atdí idza ǒ bhà tí Kàgàwà bhà ale mànà. ²⁰ Àdhàdhì odu nǐ ka kósì idza bhěyi, nyí mà átò, nyí ní idza ka kórù nǐ odu. Uvitatále mà pbànábí mànà ní ndi idza-pfò ka kórù nǐ odu, ndirò Yèsù Krístò nyú nditírò ní ndi ndi idza-pbidò òdò rí ádrùngbǎ odu. ²¹ Ndi Krístò ní ndi, idza ka kósì nǐ odu nábhǔ arí rùpbǎ ì atdíkpá, ndi idza ràdù òtrò, ràrà àhu Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ Kàbhà idza, yà Kàrádi òná tí. ²² Krístò mànà nyí nyúngbò nyí dhu-otù ǒ, nyí, nyí nyúngbò wà nyí átò atdíkpá kóró ngǔkpà ale mànà, nyí'ì Kàgàwà arádi òná ngari tí, Kàbhà Ìlílǎ-Alafí-otù ǒ.

3

Polò anzì ìnzí ní Pbàyàhúdí nzínzì ǒ kasu
(Efè 1.9-10; Kòl 1.24-29; 1Pé 1.10-12)

¹ Wò dhu-okú dò rò ní ndi, ìma Polò, mà marí mitsò Kàgàwà rǒ dǔkú. Mà marí'ì imbi ò Yèsù Krístò tò mà marí kasu ònzì, mambe Ídzì Màkǔrù núnò dǒ fǔkù nyí ìnzí ní Pbàyàhúdí tò dhu-okú dò rò. ² Obhó tí, nyí nyí'ì wà dhu mběyi nyú, pbìndà ídzinga ǒ, Kàgàwà ríbhò wà fǔkù mà mádù ònzìnà kasu fudú. ³ Kàgàwà ítè ndì idù, ndíní mà mǔnì tí yà òdhǔ ò arádi ndì ndudhé ndíní ndì ndonziya tí dhu. Ní mà mándí wà dhu ake tí fǔkù ndi dhu dǒ. ⁴ Nyí nyapé ì andítá nózù, ní nyí nyádù ìngbà dhu bhěyi màtí mà mǔnì Krístò dǒ dhu yà òdhǔ ò arádi núnì ùnǐ. ⁵ Angyí, Kàgàwà nítè nzá wò ndi òdhǔ ò arádi dhu ìndrǔ tò. Pbétù kòmbí, kǐtè ka pbìndà ìlílǎ uvitatále mà, pbìndà ìlílǎ pbànábí mànà tò, pbìndà Ìlílǎ-Alafí-otù ǒ. ⁶ Ndirò, wò ndi òdhǔ ò arádi dhu-tì ní: Ídzì Màkǔrù-otù ǒ, ìnzí ní Pbàyàhúdí mà rabáya Kàgàwà apì pbìndà ale tò asota atdíkpá Pbàyàhúdí mànà. Abádhí nóngò wà atdí ale-ngbò-rǒnga tí, ndirò abádhí nába wà yà Kàgàwà akò fíndá làká Yèsù Krístò-otù ǒ dhu-tsí átò.

⁷ Kàgàwà ìli mà mi'ì Ídzì Màkǔrù-kàsù t'ále tí, yà pbìndà ádrùngbǎnga tó obi nǐ ndì ndíbhò idù pbìndà ídzinga tó perè-otù ǒ. ⁸ Ìma ní ìmbǎ tǐna nà ale nyú Kàgàwà bhà ale nzínzì ǒ kóró. Pbétù, Kàgàwà bhà ídzinga ní ndi mà nábhù

mongò Krístò bhà asota nóvò ìnzì ní Pbhàhúdì tò. Ndi asota ní yà ìnzì fíndá ádrùngbǎnga rǐ ndùnì. ⁹ Kǐbhò ma mí ndì ndarí òdhdù ò arádi dhu àbhù rākǎ tí dhu òvò ma mí awáwù ò kóró ale tò nǐ idzìnga átò idù. Ndi Kàgàwà, yà kóró dhu nanzì ale, náarù wò ndi ndì ndudhé dhu ròngò àdi òdhdù ò nyunatsì dhòdhóhónganà, ¹⁰ ndínì kòmbí Kànìsà-otù ò, kóró màlàyíká mà fíyó kámá mànà núnì tí dhu Kàgàwà rarí dhu-ònga òvò dhèdherò ófò ò. ¹¹ Kàgàwà ábhu ndi dhu rākǎ àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò-otù ò, yà ròpè ndi màhàngú ò rò ndì ndudhé ka dhu bhèyi. ¹² Yà Yèsù Krístò mànà àlě kùngbò àlě dhu-otù ò, ndirò ka àlě ká'ù dhu-otù ò, àlě kábà wà ìmbǎ àlě-tsù ùtò rí dhu rǐ'ì rórò àlě kádù òwu ùvò Kàgàwà-ònzì a'uta nyú nà ònà otu. ¹³ Nírò, ma màtdè nyí ìtdè tí, àpé nyàbhu afíkù rìngyě ndì, yà okúkù dò rò ma mábàna àpbè nǐ, ndi àpbè ní ndi ádrùngbǎnga tó awáwù nábhù rí fùkù nídhunì.

Polò rǐ ndítsò Efesò tó kigò ò pbàkrístò dǎ dhu

¹⁴ Wò dhu-okú dò rò ní ndi, ma mòkò ma òtdyèdu dǎ Àba Kàgàwà-ònzì. ¹⁵ Àbadhi ní ndi kóró rùgànda-tsù yà òrù-akpà ò arí'ì mà, yà adzi dǎ arí'ì mànà t'Ábanà, yà abádhí dǎ arí'ì òvò ùvò ale. ¹⁶ Ma mí mitsò Kàgàwà rǎ, ndínì nyí nírà tí nyukutsi nǎ rò pbìndà Hìlǎ-Alafí tó ádrùngbǎnga tó òbi nǐ, pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù tó ábhònga-bvu rǎ. ¹⁷ Ma mí mitsò, ndínì Krístò ongó tí àdi afíkù ò a'uta-otù ò. Ma mí mitsò átò, ndínì nyí nyí'ì tí ivéya ódì ì, 'àdù ìko àzè dǎ ale tí. ¹⁸ Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí, yà atdíkpá nyí nyí'ì mànà Kàgàwà bhà ngǔkpà ale mànà, nyí nyádù Krístò bhà àzè tó ìhùnga mà, kà tó ádzìnga mà, kà tó ádzìnga ràrà orù mà, kà tó ádzìnga ròfò obvò mà núnì. ¹⁹ Ma mí mitsò, ndínì nyùnì tí Krístò bhà àzè, yà kóró ale tó ìnga t'únita dònǎ ósè àzè. Ndirò ma mí mitsò ndínì Kàgàwà bhà dhu tí arí'ì kóró dhu ní'ì tí fùkù dhu tí átò.

²⁰ Kàgàwà arí kasù ònzì àlě-nyutsi pbìndà ádrùngbǎnga tó òbi nǐ. Ndirò Kà-fó àlě kònzì dhu rò, Kà rǐ'ì ìnè ndònzì ka abho nyú ròsè. Obhó tí, Kàbhà ádrùngbǎnga tó òbi nósè wà àlě kádù ìrèna kóró dhu dònǎ. ²¹ Dhu àkǎ àlě rilè Kàgàwà Kànìsà ò, ndirò Yèsù Krístò-nyutsi, kóró rùgànda ò, ndirò dhòdhóhónganà. Àmìnà.

4

*Atdí ale-ngbò tí ka kí'ì Krístò-nyutsi dhu
(Ròm 12.4-8; 1Kò 12.4-31; Kòl 3.12-14)*

¹ Nírò ima, yà imbitále tí ma mí'ì, Ádrùngbǎle-kàsù ònzì ma mǎrì dhu-okú dò rò rò, ma màtdè nyí ìtdè tí, nyí, yà

Kàgàwà únzì nyǎ rò, nyǎ nyàkǎ nyòkò ndi anzita nà àkǎ ófò ò. ² Nyǎ nyàkǎ nyǎ'ì yorowà t'ále tí atdíđ, ìyò aróko ale tí, ndirò dhu-dzi òndù arí ale tí. Nyǎ nyàkǎ nyòndù dzìkù nzínzìkù ò àzè ò. ³ Nyǎ nyàkǎ nyònzì òbì atdíđ, nyòđdò yà ǞlǞlǞ-Alafí ábhù fùkù màrùngà-otù ò atdíngà. ⁴ Obhó tí, ale-ngbò rǎ'ì atdí tí, ndirò ǞlǞlǞ-Alafí rǎ'ì atdí tí. Ndi dhu bhèyi tí, Kàgàwà únzì nyǎ fíndà ndínì nyǎ nyabá tí dhu rǎ'ì atdí tí. ⁵ Ádrùngbǎle rǎ'ì atdí tí, a'uta rǎ'ì atdí tí, bàtizò rǎ'ì atdí tí, ⁶ Kàgàwà rǎ'ì atdí tí. Ka ní kóró ale t'Ábanà. Kònyù idzi kóró ale dǒ, Kǎrí kasu ònzì kóró ale-otù ò, ndirò Kǎrádi kóró ale-nyutsì.

⁷ Pbétù ìngbàtí ìlì ndì ale mà àlě nzínzì ò náabà àkǎkǎ perè, àdhàdhì yà Krístò náabhù ka fíndà ònà mùgèrè ò.

⁸ ǞlǞlǞ Andítá rǎtina:

«Kǐtdègu ùpo orù,

ní kǔgu imbi ò ka kúsò ale ndàrà nà foná,

ndirò kǔbhò perè ìndrù tò*»

⁹ Nírò, yàrí ote: «kǔpò orù-tì» ní àdhu? Kà-tì ní, kà rifo pé angyi yà adzi dǒ, ndàdù òtsù kà-tsi nyú. ¹⁰ Wò ndi ìfìfo ale ní ndi wò ùpǔpò orù nyú, ròsè òrù-akpà dònǎ, ndínì ndi ndonyu tí idzi yà adzi mà òrù-akpà mànà dǒ. ¹¹ Àbadhi ní ndi àkǎkǎ perè nubhò ìndrù tò. Atdíđhená ale tò kǎbhù ní uvitatále tí ì ale rǎ'ì ñ perè, ngǔkpà ale tò kǎbhù ní pbànábí tí ì ale rǎ'ì ñ perè. Ngǔkpà ale-tsí tò kǎbhù ní Ídzi Màkǔrù t'únɔtatále tí ì ale rǎ'ì ñ perè, ndirò ngǔkpà ale tò kǎbhù ní Kàgàwà bhà ale t'úndatatále mà màlímó mànà tí abádhí rǎ'ì ñ perè. ¹² Àbadhi náanzì dhu ndi dhu bhèyi, ndínì Kàgàwà bhà ale-nyìtì nohú tí angyangyi Kàgàwà bhà kasu tò. Kǎnzì ndi dhu, ndínì Krístò-ngbò nòsí tí. ¹³ Ndi dhu bhèyi ní ndi, àlě'ì kóró àlě kádù àlě òtù atdíngà ò àlě tó a'uta-otù ò, àlě ràdù Kàgàwà t'Ídhùnà ùni atdíđ. Ndirò, àlě kádù ò'ò a'uta ò, àlě ròwù ùvò Krístò bhà àkǎkǎ ófò tó mùgèrè nyú ò. ¹⁴ Ní, àlě kí nzì òko tdítdǒ nzónzo tó ófò ò, yà ìndrù ùtrǎ rí fíyó utrátá tó màgèzi ñ rùwí atdíđhená ale rǔdhèna dhu ràmbe àlě ùmbà dǒ akye. ¹⁵ Pbétù, àlě kapé àmbe obhó dhu núnò dǒ ìndrù tò àzè ò, ní àlě kádù ò'ò kóró dhu ò, ràrà àhu yà àlě-dò tí arí'ì Krístò bhà ófò ò àlě kówu ùvò dhu ò. ¹⁶ Kòtù ò nga ní ndi, ale-ngbò-rǒngá-nzo kóró nǔpbǎ ì 'òkò atdíkpá 'ìdzò, yà ì únzì ì dhu bhèyi. Ní, ìngbàtí ìlì ndì ale-ngbò-rǒngá-ngba mà náapé kàsùna ònzì àkǎkǎ dhu bhèyi, ní ale-ngbò kóró ràdù òvi, ndàdù àmbe ndòsì dǒ nditírò àzè ò.

* 4:8 4.8 Zàb 68.19

*Ípirõnga-owátá nà pbàkrístò rǐ'ì Krístò-nyutsi dhu
(Gàl 5.16-25; Kòl 3.1-13; 1Yù 3.16-18; 4.7-11)*

¹⁷ Nírò, ma mí dhu òvo fùkù atdyúdu nyú nà àlě tó Ádrùngbàle-ovò rǒ: nyí nyàkǎ nzá nyòkò tdítđò inzà Kàgàwà nùni ale bhěyi. I ale ní kǎkǎ kòkòrònga tó fiyó irèta đǒ tí aríko ale, ¹⁸ ndirò, abádhí tó irèta náarí nǐ dhu àlě. I ale rǐ'ì mbá yà Kàgàwà arìbhona ípirõnga nà nyuyatsi, abádhí únì nzá atdí dhu mà, ndirò abádhí ní dòya ídzò ale dhu-okú dò rò. ¹⁹ Abádhí-nyì náarí nǐ iwu akekpa màtì, ndirò abádhí ádzi wà ì 'àmbe nzéere dhu ònzì đǒ, 'àdù àmbe Kàgàwà-nyìkpó ǒ òtì dhu ònzì đǒ, ìmbǎ tsùya ùtò rí atdí dhu mà rǐ'ì rórò.

²⁰ Pbétù, ìnzì ní wò dhu bhěyi nga ndi ka kúdhe dhu fùkù Krístò-okú dò rò nǐ! ²¹ Obhó tí, nyí nyírì wà kà đǒ màkùrè. Ní ka kúdhe wà Yèsù-nyutsi arí'ì obhóngà fùkù. ²² Nírò, nyí nyàkǎ nyàwà wò angyi nyí nyí'ì nà fùkù ófò itse nyú, wò angyi nyí nyí'ì nà ófò-ayí, wò nyùnda arí nyòwù igi, ndàdù nyítsu ìndrù àbhù rí rìnza ì wtrátá tó dhu-atdyú ò. ²³ Dhu àkǎ nyùgèrè nyí dòtsí, nyòngò ìndrù-owátá tí afiku ònǎ rò, ndirò fùkù irèta ònǎ rò. ²⁴ Nyí nyàkǎ nyí'ì owátána tó ófò nà. Ndi ófò ní yà Kàgàwà bhà woyò rǒ ka kanzi ófò. Obhóngà ní ndi ófò-owátá ùnda rí, rìtè obhónánga tó ípirõnga, ndirò Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ ípirõnga.

²⁵ Ní ndi dhu-okú dò rò, nyèbhà tìtò t'únòta! Ìngbàtí ìlì ndì ale mà nǎkǎ ndùnò obhó dhu odhinà tò, àlě'ì kóró, àlě ní atdí ale-ngbò-rõnga dhu-okú dò rò. ²⁶ Dhu apé ì'ì nyí nyàkò dhu tí, ní nyí nyàkǎ nzá nyòtsù nzérenga ò. Adyifò àkǎnà nzá ndàrà òtsù ngòmà ò, inzà afiku ò nàwí nápè ìku rórò. ²⁷ Nyí nyàkǎ nzá nyèbhà ngari Pfòmvo Sitanì tò. ²⁸ Ogbo ònzì rǒ úbhi ale, nǎkǎ nzá ndònzì ogbo tdítđò, pbétù, kǎkǎ ndònzì kasu otsúna nyú nǐ, ndínì ndì ndabá tí dhu òtdì ndì ròyá ale-dzùna ònzì ndì ndádù nǐ dhu. ²⁹ Nzéere ote àkǎ nzá ndàhu liku ò rò, pbétù, nyí nyàkǎ nyòwù ùnòna rǒ ní ídzi ote kèlě, yà ìndrù-dzùna ònzì rádù ndòsì ngùkpa ale, ndàdù ídzìnga ìbhò yà ndi ote ìrì rí ale tò. ³⁰ Nyí nyàkǎ nzá nyèbhu izu rùka Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí. Obhó tí, Ìlǎ-Alafí ní ize, yà nyukutsi Kàgàwà ìlì, ndínì ongó tí dhu itè kpanya nyí rǎrì pbìndà ale, rǎrà àhu Kàgàwà rí nyùwù dòtsí nzéere dhu ǒ rò ònǎ idho ò. ³¹ Nyí nyàkǎ nzá nyòđò rùkù ka kònzì nzéere dhu afiku ò. Nyí nyàkǎ nzá ùkù nga rìwà ndì, ndirò nyí nyàkǎ nzá nyònzì nàwí. Nyí nyàkǎ nzá nyàngburu nzínziku ǒ, nyí nyàkǎ nzá nyùnò dhu ìndrù nǐ, ndirò nyí nyàkǎ nyòđò nyí kóró nzéere dhu-tidò rǒ rò. ³² Nyí nyàkǎ nyònzì ídzìnga fùkù, nyàdù ì'ì àzè nà nzínziku ǒ. Nyí nyàkǎ nyèbà dhu

fùkù, àdhàdhì Kàgàwà núbà dhu fùkù Krístò-nyutsì dhu bhèyi.

5

Awáwù ǒ ka kóko dhu

¹ Nyí ní Kàgàwà bhà nzónzo, yà atdíǒ kǒzè ale. Ní, nyí nyàkǎ nyòkò kàbhà ǒfò ǒ. ² Nyí nyàkǎ nyòzè nyí nzínzìkù ǒ, àdhàdhì Krístò náazè àlě dhu bhèyi: Kǎzè àlě, ndàdù pbìndà ípìrǒnga àdzi ɔve tó àlě-okú dò rò, rì'ì perè tí ndìrò rì'ì kàzù ǒ ka kòbì ìzǎ tó perè yà mbèyi róngu ndrùù, ràdù Kàgàwà-nyìkpó ǒfò tí.

³ Nyí ní Kàgàwà bhà ale. Ní m̀nyò̀nì t'ónzita mà, Kàgàwà-nyìkpó ǒ ótì kóró dhu mà, ngǎtsi ale-fó rì'ì dhu-atdyú òho ka kí dhu mànà nǎkǎ nzá ndìrì ndì nzínzìkù ǒ.

⁴ Ndìrò, nzére ɔte nóte ka kí ìndrù nǎ dhu mà, ìmbǎ tǎya nà ɔte nóte ka kí dhu mà, ndìrò nzére zèze mà, nǎkǎ nzá ndìrì ndì nzínzìkù ǒ. Pbétù àkǎkǎ dhu ní kadu ǒtsò Kàgàwà tò. ⁵ Obhó tí, nyí nyàkǎ nyùni dhu ní: m̀nyò̀nì ̀nzì arí ale mà, Kàgàwà-nyìkpó ǒ rì ìndrù àbhù ròtì ngǎkpà dhu ̀nzì arí ale mà, ndìrò kóró dhu-atdyú òho arí rì'ì fìndà tí ale mà ní rokoya nǎ atdí dhu-kàmǎ màtí Kàgàwà bhà, ndìrò Krístò bhà Idzi ǒ. Obhó tí, kóró dhu-atdyú òho arí rì'ì fìndà tí ale rì'ì àdhàdhì sànamù-̀nzì arí ndùkǒ ale bhèyi.

⁶ Atdí ale mà nǎkǎ nzá ndùtrǎ nyí ìmbǎ tǎya nà ɔte nǎ. Kòrì nzérenga-tidò-okú dò rò ní ndì, Kàgàwà arí kǎkǎ ìnzǎ arí tsúná dhu ìrì ale-ànyǎ nítì pbìndà nàwì-lú nǎ.

⁷ Nìrò, nyí nyàkǎ nzá nyòwù nyìrì rǒ kòrì dhu bhèyi ale mànà. ⁸ Angyi, nyí nyongónà òko ìnò ǒ, pbétù kòmbì, yà Ádrùngbǎle mànà nyí nyúngbò nyí dhu-otù ǒ, nyí nyáróko awáwù ǒ.

Ní nyí nyàkǎ nyòkò àdhàdhì awáwù ǒ nzónzo bhèyi. ⁹ Obhó tí, awáwù aródhina itse ní dhèdhèrò ìdzìngatidò mà, obhónánga mà, obhóngà mànà. ¹⁰ Nyí nyàkǎ nyòwù obi ̀nzì rǒ nyùni Ádrùngbǎle-nyìkpó nófò ràdù dhu.

¹¹ Nyí nyàkǎ nzá nyítsu nyí yà ìnzá nga nòfò ìnò tó mùtso ̀, pbétù nyí nyàkǎ nyùpfò kà-dǒnga kpangba. ¹² Obhó tí, wò ̀dhù ̀ ò ìndrù rǒnzina dhu dǒ ka kóte dhu náarí ale-nyí àbhù rìwè. ¹³ Pbétù, d̀yá nga ka kùpfò kpangba kóró dhu ràdù 'àla yà ì dhu nyú rì'ì dhu bhèyi. ¹⁴ Obhó tí, kóró dhu, yà awáwù ǒ rì'ì ní ràdù ̀ngo awáwù tí. Ndi dhu-okú dò rò ní ndì, ka kátina yà dhu bhèyi:

«Ívǎ nyi idho ̀ rò, wò ̀dhò nyi nyódhò rò!
fngbè nyi, nyahu ɔve-bvù rò,
ní, Krístò ràdù nyìnú nga àwè.»

«Ívǎ nyi idho ̀ rò, wò ̀dhò nyi nyódhò rò!
fngbè nyi, nyahu ɔve-bvù rò,
ní, Krístò ràdù nyìnú nga àwè.»

«Ívǎ nyi idho ̀ rò, wò ̀dhò nyi nyódhò rò!
fngbè nyi, nyahu ɔve-bvù rò,
ní, Krístò ràdù nyìnú nga àwè.»

15 Nyĩ nyàkǎ nyǎndà fùkú mùtso mběyi. Nyĩ nyàkǎ nzá nyòkò pbàdhómá bhěyi, pbétù nyĩ nyàkǎ nyòkò àdhàdhì dhu-ǒnga t'òvòta núnì ale bhěyi. 16 Nyĩ nyàkǎ nyǒnzì kasu mběyi yà nyĩ nyĩ'ì nà kòmbí kàsúmì ǒ, kàrí idho ní nzére idho nídhuní. 17 Ndi dhu-okú dò rò, nyĩ nyàkǎ nzá nyĩ'ì pbàdhómá tí, pbétù nyĩ nyàkǎ nyǎni Ádrùngbǎle-afí òzè nyǒnzì dhu. 18 Nyĩ nyàkǎ nzá nyòrì iwa nĩ, iwa òm̀vù ka kí korì nĩ dhu náarí ìndrù bhà ípìrǒnga ìnzǎ nídhuní. Pbetù, nyĩ nyàkǎ nyǎbhu Ìlǎ-Àlafí rìrǎ nyĩ. 19 Nzínzìkù ǒ nyĩ nyóte rò, nyĩ nyàkǎ nyǎnò dhu ní Zàburì ò rò ráhu dhu, ndirò nyĩ nyàkǎ nyǎyù yà Ìlǎ-Àlafí àbhu nyǎmbe ùyùnà dǒ adyi. Nyĩ nyàkǎ nyǎyù adyi mà Zàburì mànà nyǎmbe Ádrùngbǎle nílè dǒ nĩ atdí afìkù nà. 20 Nyĩ nyàkǎ nyǒngò òtsò àbhu bilínganà Àba Kàgàwà tò kóró dhu-tsí dǒ, àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò-òvò rò.

Vèbhále mà fíyó kpabhále mànà àkǎ 'òkò nzínziya ǒ tí dhu

(Opt 2.21-24; Kòl 3.18-19; 1Pé 3.1-7)

21 Nyĩ nyàkǎ nyǒngò tsùkú dhu ìrì nzínzìkù ǒ, Krístò nyĩ nyífu dhu-okú dò rò.

22 Nyĩ vèbhálé, nyĩ nyàkǎ nyĩrì fùkú kpabhále-tsù dhu, Ádrùngbǎle Yèsù ózè dhu nyĩ nyǒnzì dhu tí. 23 Obhó tí, kpatsìbhále ní pbìndà tsìbhále-dò, àdhàdhì Krístò narí Kànìsà-dò dhu bhěyi. Ndirò Krístò nyú ndìtírò ní Kànìsà tó ǒgùba, ndi Kànìsà ràdù ì'ì kà-ngbò. 24 Vèbhále àkǎ 'ìrì fíyó kpabhále-tsù dhu kóró dhu ǒ màtí, àdhàdhì Kànìsà náarí Krístò-tsù dhu ìrì dhu bhěyi.

25 Ndirò nyĩ kpabhálé, nyĩ nyàkǎ nyózè fùkú vèbhále àdhàdhì Krístò ózè Kànìsà, ndàdù pbìndà ípìrǒnga nyú àbhu ndìtírò kà tò dhu bhěyi, 26 ndíní ndì ndu'ò tí ka idha* nĩ ndirò òtèna nĩ rìlǎ Kàgàwà tò. 27 Kǎzè ka ndíní Kànìsà náara tí àhu Yèsù nyú ndìtírò-ònzì ádrùngbǎnga tó awáwù ǒ, ìmbǎ atdí andrìta nà màtí, ìmbǎ nyìna rǒ mùsìngírì nà màtí, ndirò ìmbǎ atdí otsu nà màtí. Kǎzè ka rì'ì Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ, ndirò ìmbǎ nzére dhu tí ka kózùna dhu rì'ì nyunatsì dhu tí. 28 Ndi dhu bhěyi tí, kpabhále àkǎ 'òzè fíyó vèbhále àdhàdhì ì ózè ngbǒya nyú ìtírò dhu bhěyi. Pbìndà tsìbhále nòzè ale nózè wà ndì ndì nyú tírò. 29 Obhó tí, ngbǒna nyú òndrò rí ndìtírò atdí ale mà rì'ì mbǎ. Pbetù kà rì kòngù, ndàdù òdònà mběyi, àdhàdhì Krístò náaróonzina ngbǒna, Kànìsà rǒ dhu bhěyi, 30 àlě'ì ní kà-ngbò-rǒngá-nzo

* 5:26 5.26 idha rìtèna dhu ní mbèmbè bàtizò àlù ka kí dhu.

nídhuní. ³¹ Hlĭă Andítá† ò ka kándí dhu kati: «Wò dhu-okú dò rò ní ndí, kpatsibhále rǒngo àbanà mà íyànà mànà núbhà, 'àdù 'ungbò pbìndà tsibhále nà, abádhí óyǒ rò kóró ràdù òngo atdí ale-ngbò tí*.» ³² Wò ndi Andítá-nyutsi ndi nórù obhó dhu ní ádrùngbǎ dhu nyú. Pbétù ma mòtè dóná dhu ní Krístò mà Kànisa nà nàndà dhu. ³³ Ní ndi dhu bhèyi tí, tíkù ònǎ rò átò, ìngbàtí ìli ndi kpatsibhále mà nákǎ ndòzè pbìndà tsibhále àdhàdhì yà ndi nyú ndi ndòzè ndi ndìtírò dhu bhèyi. Ndirò, ìngbàtí ìli ndi tsibhále mà, nákǎ ndìfù pbìndà kpatsibhále.

6

Nzónzo mà ì nódhì ale mànà nákǎ ì'ì nà nzínziya ǒ irita (Uvt 27.16; Mbà 6.20; Kòl 3.20-21)

¹ Nyí nzónzò, nyí nyákǎ nyírì nyí nódhì ale-tsù dhu Ádrùngbǎle Yèsù nózè ka dhu bhèyi. Obhó tí, wòrí ní ndi inga nõfò dhu. ² «Dhu àkǎ nyifù àbanu mà íyànù mànà.» Wòrí ní ndi idrè Hyátá nzínzi ǒ wemberè tó uyátá, yà Kàgàwà ísè yàrí làkǎ dóná, ndàti: ³ «ndínì nyi nyonziya tí hirò, nyadù ábhǒ idho nyú nódhò yà adzi dǒ*.»

⁴ Ndirò nyí nzónzo t'ábánǎ, nyí nyákǎ nzá nyòwù fùkú nzónzo àbhù rǒ ràkò. Pbétù, nyí nyákǎ nyívi abádhí, nyámbe nzére dhu òsò dǒ fíyò, nyàdù òwu Ádrùngbǎle Yèsù òzè dhu nõvò rǒ fíyò.

Ino tí arí'ì ale mà fíyò ádròdrǒ ale mànà nákǎ ì'ì nà nzínziya ǒ irita

⁵ Nyí ino tí arí'ì alé, nyí nyákǎ nyírì yà adzi ǒ fùkú ádròdrǒ ale-tsù dhu ádrùngbǎ ifuta nyú nà, obhónga tó afíkù nà, àdhàdhì Krístò tò nyí nyí ndi kasu ònzi dhu bhèyi. ⁶ Nyí nyákǎ nzá nyámbe kasu ònzi dǒ yà dùkú nga àndà fùkú ádròdrǒ ale rǐ ònǎ kàsùmì ǒ tí, ndínì abádhí-nyìkpó kèlè nõfó tí. Àdhàdhì nyí ní Krístò bhà ino dhu bhèyi, nyí nyákǎ nyònzì Kàgàwà-afì òzè dhu atdí afíkù nyú nà. ⁷ Nyí nyákǎ nyònzì fùkú ino-kàsù ídzi afíkù nà, àdhàdhì Ádrùngbǎle Yèsù tò nyí nyí kasu ònzi dhu bhèyi, ìnzì ní ìndrù tò nyí nyí kònzì dhu bhèyi. ⁸ Nyí nyákǎ nyǎni dhu ní, Ádrùngbǎle rubhòya perè ìngbàtí ìli ndi ale mà tò, àdhàdhì ndi ale bhà ídzi kasu-bvu rǒ, ìmbǎ rì'ì dóná arí'ì ndìtírò ale màtí, ndirò ngàtsi nǐ ino tí arí'ì ale màtí.

⁹ Ndirò nyí ino nà arí'ì ádròdrǒ alé, nyí nyákǎ nyònzì dhu ndi dhu bhèyi tí fùkú ino rǒ. Nyí nyákǎ nzá nyámbe àvu dǒ

† 5:31 5.31 Hlĭă Andítá tí kátina ní Ungbòta-ayí. * 5:31 5.31 ǒpt 2.24 * 6:3 6.3 Uvt 20.12; Tòr 5.16

abádhí-rǒ. Ndirò nyí nyàkǎ nyǎni dhu, nyí nyé mà fùkú ino màna, nyí rarí'ì inè fùkú Ádrùngbǎle nà atdí tí òrù-akpà ò. Ndi Ádrùngbǎle ní inzí arí indrǔ-ǒnga òvò ale.

Kàgàwà bhà màtsùmù

(Ròm 13.12; 1Tè 5.8; 1Pé 5.8-9)

¹⁰ Kà rǐku dòná rò nǐ, nyí nyàkǎ nyǎbà fùkú obi Ádrùngbǎle Yèsù màna nyí nyúngbò nyí dhu-nyutsi. Nyí nyàkǎ nyí'ì obi nà kàbhà ádrùngbǎnga tó obi-nyutsi. ¹¹ Nyí nyàkǎ nyǎfǒ yà Kàgàwà úbho fùkú màtsùmù kóró rùkú, ndíní nyí nyodí tí pfǒku Pfòmvo bhà nzéere màgèzi-ònzí. ¹² Obhó tí, àlě kárí nzí ila ùgye yà adzi ǒ ale màna. Pbéù, àlě kárí kùgye nà ní òrù-akpà-nyí rǒ aróko nzéere-alafí mà, nzéere-alafí tó ádròdrǒ ale mà, abádhí nzínzi ǒ ádròdrǒnga tó obi nà arí'ì nzéere-alafí mà, ndirò yà inò tó adzi ǒ arí'ì ádròdrǒ ale tí nzéere-alafí màna. ¹³ Ní ndi dhu-okú dò rò kòmbí, nyí nyàkǎ nyúgù Kàgàwà bhà kóró màtsùmù. Ndi otu ǒ ní ndi, nyí nyí pfǒku òdì fùkú òmvù-ònzí yà rírà nzéere idho ǒ, nyádù iko pòtsó, ila nyí nyùgye nyòwù ùtsàna dhu-dzidò.

¹⁴ Nírò, nyìkò dòtsí nyòdì pfǒku: nyisò mvùkú'ò obhónga nǐ kùkyè tí, nyádù obhónánga ùfò odrùku dǒ látú tí. ¹⁵ Ndirò, nyí nyàkǎ nyǎfǒ màrùngà tó Ídzi Màkürù t'únòta tó obi, kàyitò tí pfǒku rǒ. ¹⁶ Ndirò kóró kàsùmì ǒ, nyí nyàkǎ nyòdò fùkú a'uta, rì'ì àdhàdhì iva nyí nyàlǔ fùkú dhu bhèyi, ndíní nyí nyivé tí wò pfòmvo bhà kàzu tó mbàra nǐ kóró. ¹⁷ Nyí nyàkǎ nyáko fùkú ǒgù rì'ì àdhàdhì tsumà tó kòpìlò nyí nyǎfǒ dèku rǒ dhu bhèyi. Ndirò nyí nyàkǎ nyáko Kàgàwà bhà ǒte rì'ì àdhàdhì yà Ìlǎ-Alafí ábhu fùkú pangà bhèyi. ¹⁸ Nyí nyàkǎ nyítsò nyí Kàgàwà rǒ kóró kàsùmì ǒ, Ìlǎ-Alafí rǐ nyúnda rórò. Nyí nyàkǎ nyítsò nyí Kà-rǒ, nyádù kàtdè kóró ófò ǒ. Ní ndi dhu-okú dò rò, nyí nyàkǎ nyábhù nyìkpóku ròtdyù, nyádù àmbe nyítsò dǒ Kàgàwà bhà ale dǒ kóró. ¹⁹ Nyí nyàkǎ nyítsò nyí dùdú átò, ndíní Kàgàwà ìli tí ùno àkǎ múnò ǒte lidú. Ndi dhu bhèyi ní ndi, ma mádù àrà Ídzi Màkürù-nyutsi ndi narù dhu nóvò rǒ indrǔ tò ìmbǎ údú odó na. ²⁰ Ìma ní Yèsù Krístò ívi ǒvòna rǒ ale, ìmbǎ dhu rǐ'ì ìmbi-dzà ò ma mí'ì kòmbí dhu màtí. Nírò, nyítsò nyí dùdú, ndíní ma mabá tí obi, motè ìmbǎ údú odó na, àdhàdhì ma màkàna motè dhu bhèyi.

Bhàrùwà rǐku dòná rò ovita

(Kòl 4.7-9)

²¹ Dòkíkò, yà atdídǒ ma mózè adòdu, àkǎkǎ dhu bhèyi arí àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù bhà kasu ònzi kóró kàsùmì ǒ

kasutále, ní rǐ ndi pbàkà màkǔrù òvɔ fǔkù, ndínǐ nyǐ nyuni tí ìngbà ófò ǒ màtí ma mí'ì dhu mà, ìngbà dhu bhěyi màtí ma mí dhu ònzi dhu mànà. ²² Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma mòvì ka tikù ò, ndínǐ mà múda òná dhu novɔ tí fǔkù, ndàdù afíkù àbhù ròtsì obi.

²³ Àlě t'Ábanà Kàgàwà mà àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù Krístò mànà nákǎ 'àbhù nyǐ, kóró adódu tírò, nyǒkò màrùngà ǒ, àzè ǒ, ndirò a'uta mànà dhu ǒ. ²⁴ Kàgàwà bhà ídzìngà nákǎ ndì'ì yà àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù Krístò nózè ìnzǐ rádù ìku àzè nǐ ale nà kóró.

Fìlipì ǒ pbàkrístò tò Pòlò andí bhàrɔwà Yàrí bhàrɔwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yèsù bhà uvitatále Pòlò mà ɔdhìnà Sílà mànà náapè ndi ùnò Ídzì Mākūrù wemberè tí Filipì tó kigò ǒ bhà tò, abádhí ràdù kànìsà àngbe ì ale tò (Kas 16.12-40). Ndi kigò ì'ì Mākèdònìyà tó pbìrì ò, ndi Mākèdònìyà ràdù ì'ì Pbàgìrìkí tó pbìrì-ròrò. Filipì tó kigò ǒ kànìsà ní'ì ndi wemberè tí ka kangbe Ùlayà tó pbìrì ò kànìsà.

Pòlò andí yàrí bhàrɔwà imbi ò ndi ndí'ì rórò, mbèmbè azà kumì dòná atdí nà ato údà ndi Yèsù ka kùgù dhu-dzidǒ rórò. Ka kirè nga ndi imbi rí'ì Romà tó kigò ò. Filipì tó kigò ǒ ábhǒ pbàkrístò ní'ì ìnzí ní Pbàyàhúdí. Ní Pòlò andí bhàrɔwà abádhí tò, ndíní ndi ndabhù tí abádhí-afí ròtsì ɔbì nǐ, ndirò ndíní ndi ndonzi tí abádhí rìkò pòtsó fìyó a'uta ǒ, ndirò ròkò dhèdhe ǒ (Fil 1.25). Ròsè dòtsí, kǎdù ɔtsò àbhù abádhí tò, yà fìndà abádhí úbho perè-okú dò rò (1.5; 4.10-20).

Bhàrɔwà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Pòlò rǐ ɔtsò àdù Kàgàwà tò Filipì tó kigò ǒ pbàkrístò-okú dò rò, ndàdù abádhí ndi ndózè tí dhu òvò abádhí tò dhu (1.1-11).
- Pòlò rǐ'ì imbi ò Ídzì Mākūrù ùnò ndi ndarí dhu-okú dò rò, pbétù, ìnè kà rǐ'ì imbi ò rórò, ndi Ídzì Mākūrù ràdù àmbe àrà dǒ angyi tí dhu (1.12-26).
- Pòlò rǐ Filipì ǒ pbàkrístò ònzi ròkò atdínga ǒ, ndirò ròkò yorɔwà ǒ Yèsù bhà ɔfò ǒ dhu (1.27-2.18).
- Pòlò rǐ ɔdhína Tìmòtewù mà Èpàfròditò mànà ònzi ndòvì Filipì, ndíní ànyì pbàkrístò-afí nabhù tí ròtsì ɔbì dhu (2.19-30).
- Pòlò rǐ pbàkrístò ònzi ròdò ì tìtò tó màlímó rǒ rò dhu mà, kà rǐ abádhí ònzi rìkò pòtsó fìyó a'uta ǒ dhu mànà dhu (3.1-4.9).
- Pòlò rǐ ɔtsò àbhù Filipì ǒ pbàkrístò tò abádhí íbhò fìndà perè-okú dò rò dhu (4.10-20).
- Bhàrɔwà rìku dòná rò ovita nǐ Pòlò rǐ pbàkrístò òvì dhu (4.21-23).

Pòlò rǐ Filipì ǒ pbàkrístò nòvì dhu

¹ Ìma Pòlò, Tìmòtewù mànà, mà'ì ní Yèsù Krístò bhà ìnò. Ma màndí yàrí bhàrɔwà fùkù, nyí kóró, yà Filipì tó kigò ǒ

nyĩ nyáróko, ndirò yà Yèsù Krístò-nyutsi nyĩ nyarí'ì Kàgàwà bhà ale tí rò. Ndirò, ma màndí ka átò fùkú ádròdrò ale mà dìyàkónó màná tò. ² Àlě t'Ábanà Kàgàwà mà, àlě tó Ádrùngbàle Yèsù Krístò màná náká 'àsò nyĩ, 'àdù nyábhu nyòkò màrùngà ǒ.

Pòlò rĩ nditsò Filipi tó kigò ǒ pbàkrístò dǒ dhu
(Kòl 1.3-11)

³ Ma marí òtsò àbhù bìlìnganà pbàkà Kàgàwà tò nyĩ ma mìrè rò. ⁴ Kóró kàsùmì ǒ ma mí mìtsò dùkú kóró rò, ma marí mìtsò dhèdhe nà. ⁵ Obhó tí, ròpè ndì yà nyĩ nyakò Ídzi Màkürù òná idho ò rò, rìrà àhù kòmbí nga ò, àlě kùngbò àlě nyĩ màná ndi Ídzi Màkürù t'únòta-kàsù ǒ. ⁶ Obhó dhu tí ma mà'ù dhu ní: Kàgàwà, a'uta tó yàrí idzi kasu nópè nyakutsi ale, ràrĩ kònzì ònzì, ndàrà ìtònà Yèsù Krístò rìngò òná idho ǒ. ⁷ Dhu àkà obhónánga dǒ mì'ì wòrí irèta nà okúku dò rò nyĩ kóró, ma marí nyìrè afidu ò bìlìnganà dhu-okú dò rò. Obhó tí, nyĩ nyùngbò nyĩ atdíkpá ima màná yà Kàgàwà íbhò idù idzinga ǒ, yà inè ma mì'ì kòmbí imbi-dzà ò òná kàsùmì ǒ màtí, yà ma múbhi mugyè rǒ Ídzi Màkürù-okú dò rò, mambe kùnò dǒ ìndrù tò òbi nyú nà òná kàsùmì ǒ màtí. ⁸ Obhó tí, Kàgàwà nyú mà nùni wà dhu ma róze nyĩ atdíǒ, nyĩ kóró yà Yèsù Krístò óze nyĩ nĩ ádrùngbà àzè-tidò nĩ.

⁹ Ndirò yàrí ní ndi Kàgàwà-fó ma mónzina pbàkà itsòta ǒ dhu: kà rākā ndàbhù fùkú àzè rìsè ndì atdíǒ nzínzikù ǒ, inga t'únita ǒ ndirò dhu-ǒnga t'òvòta ǒ, ¹⁰ ndínì nyĩ nyadù tí idzi dhu tí nyĩ nyākā nyǒnzì dhu nóvò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, Krístò rìngò yà adzi ǒ nìnganí, nyĩ nyiláya kà-nyìkpó ǒ, nyĩ'ì mbǎ nzére dhu tí ka kózàna dhu nà nyakutsi. ¹¹ Fùkú ípirǒnga ǒ, nyĩ nyádù ì'ì obhónánga tó mǔtsò nà abhàbhó nyú, Yèsù Krístò rĩ kasu ònzì nyakutsi nídhunì. Ndirò ndi dhu ì àla rò, ìndrù rádù Kàgàwà ilè, 'àdù ìfùnà.

Ídzi Màkürù rǎrà angyi tí àzèmbè Pòlò rĩ'ì imbi ò rórò dhu

(Mrk 9.38-40; Rom 14.7-8; 2Kò 5.1-9)

¹² Àba Kàgàwà-nǎnzó, ma mòzè nyùni dhu ní, yà rùdú ndì nónzì dhu rónzì Ídzi Màkürù dzùnà obhó nyú ràrà angyi. ¹³ Obhó tí, lìwalì bhà idzá ale kóró, kóró ngùkpà ale màná, nùni wà dhu ma ràrĩ'ì imbi-dzà ò Krístò tò ma marí kasu ònzì dhu-okú dò rò. ¹⁴ Ima ka kósò dhu-okú dò rò, àbhò pbàkrístò nyú nápbǎ afiyya Ádrùngbàle Yèsù rǒ, 'àdù ì'ì òbi nà atdíǒ, 'ùnò Kàgàwà bhà ǒte imbǎ òyá odónà. ¹⁵ Obhó tí, abádhí nzínzì ǒ atdíǒhená ale rĩ Krístò dǒ Ídzi Màkürù ùnò adha tó afiyya nà, ndirò agòta tó afiyya nà. Pbétù, ngùkpà ale

rĩ kùncò ídzì afíya nà. ¹⁶ I ale rĩ kùncò ì ózè ma nĩ àzè-okú dò rò, abádhí núnì wà dhu, ma ràrĩ'ì imbi ò ndíní ma mugye tí ima Ídzì Mākūrù dǒ dhu-okú dò rò. ¹⁷ Pbéù, kǒkò ngǔkpà ale rĩ Krístò dǒ Ídzì Mākūrù ùncò agòta tó afíya nà, ndirò abádhí tó irèta rĩ'ì nzére. Abádhí rĩ inga irè ì ràrĩ àpbè ìtrǒ dùdú imbi-dzà ǒ. ¹⁸ Nírò, ndi dhu mà rǒnzina dhu rĩ'ì mbá! Dhu apé ì'ì abádhí tó irèta rĩ'ì nzére dhu tí, ndirò ngǎtsi nĩ obhó dhu tí, ní Krístò dǒ mākūrù ka kòvò wà. Ní ndi dhu-okú dò rò idhèdu ìka wà ndì. Ndirò idhèdu rǎmbe ndìka dǒ ìkǎ tí tí.

*Polò òzè ndilè Krístò nyìkpóna nà ndì ndí'ì rò,
ndirò ɔve mǎtí dhu rĩ'ì rò dhu*

¹⁹ Obhó tí, ma mǎnì wà dhu fùkú itsòta-okú dò rò, ndirò Yèsù Krístò bhà Alafí tó mǎdzùnà-okú dò rò, ma rǎrĩ ògù ògu. ²⁰ Yà ma mí dhu òdò, ndirò yà ma mí dhu-atdyú òho atdí dǒ dhu bhěyi tí, nyìdu àbhǔ rí rìwù atdí dhu mà rĩ'ì mbá. Pbéù yà kóró idho ǒ ma marí Krístò ilè dhu bhěyi tí, ma mǒngo kilè kóró pbàkà ɔbi nà, dhu apé ì'ì ma mádi nyìkpódu nà ndirò ngǎtsi nĩ ma mǒvè dhu mǎtí. ²¹ Obhó tí, idù, pbàkà ípìrǒnga ní Krístò, ndirò òvè ma mǒvè dhu ní ídzì dhu nyú ròsè. ²² Pbéù dhu apé ì'ì ípìrǒnga nà ma mí'ì dhu rĩ'ì atdí dǒ àkǎ pbàkà kasu-okú dò rò dhu tí, ní ma mǎnì nzá ma mádù òvònà dhu. ²³ Obhó tí ma mí'ì ɔyǒ dhu nzínzi ǒ: ma mí atdyúna òho dhu ní mahù yàrí ípìrǒnga ǒ rò, mǒwù òko atdíkpá Krístò mǎnà. Ndi nǎmbènà ndi ì'ì ídzì dhu nyú ròsè atdí dǒ. ²⁴ Pbéù àkǎkǎ dhu nyú ròsè atdí dǒ ní, mádi ípìrǒrò okúku dò rò. ²⁵ Nírò inè ma mí'ì a'uta nà wò dhu dǒ nídhuní, ma mǎnì dhu àdǐ ma rǎrĩ àdi. Mǎ móko atdíkpá nyí mǎnà dzùnàkù t'ónzita tò, ndíní nyí nyabá tí otu nyǒwù angyi, nyǎdù ì'ì dhèdhe nà fùkú a'uta ǒ. ²⁶ Ndi dhu bhěyi ní ndi, idhèku rĩ ndìkǎ atdí dǒ Yèsù Krístò-nyutsi, nyí nyí kàdu ma tdít dǒ tikù ò dhu àlǎ rò.

Pótsó ka kíkò a'uta ǒ dhu

²⁷ Nyí nyàkǎ nyí'ì Krístò bhà Ídzì Mākūrù rǔdhèna dhu nà ndì nàkò mǎtsò nà. Ndi dhu bhěyi ní ndi, ìmbǎ ma míra nyǎndà ndirò ngǎtsi nĩ, ìmbǎ ma mádi ìnzí mirà nyǎndà, ní ma mòzè dòtsí mìrì dhu ní, nyí ríkò wà pótsó fùkú atdí irèta ǒ, ndirò nyí kóró atdíkpá, nyí rǎrĩ ìla ùgye atdyúku nyú nà, yà àlǎ ká'ù Ídzì Mākūrù-okú dò rò. ²⁸ Apé nyàbhù fùkú òmvù-òdò rìsì ùkù akekpa mǎtí. Ní fùkú mǎnzì rǎdù dhu ìtè abádhí tò iwà abádhí rùwí, pbéù fùkù kà rítèna dhu ní iwà nyí rùgu. Ndirò ndi dhu náhu Kàgàwà bhà rò. ²⁹ Obhó tí, Krístò nǎndà dhu nĩ Kàgàwà ábhù ídzinga fùkù. Ndi ídzinga ní nzí ká'u nyí nyí dhu kèlè, pbéù kókú dò rò

nyí nyí àp̀bè àbà dhu mà átò. ³⁰ Kòmbí nyí nyùngbò wà nyí atdíkpá ima màna ìla t'úgyeta-otù ǒ. Ndi ìla ní yà iwà nyí nyála ma múgyena ró, ndirò yà inè ma mí'ì ma múgyena ró kòmbí màtí ìla.

2

Krístò bhà yorowà mà, kàbhà ádrùngbǎnga màna
(Ròm 15.1-7; 2Kò 8.9; Kòl 1.15-20; Èbr 1.1-4)

¹ Àbanĩnzó, nyí nyapé ì'ì Krístò-nyuetsi nyí nyóko dhu nábhũ nyí nyótsi ɔbi dhu tí, nyí nyapé ì'ì kàbhà àzè nábhũ afikũ ròtsi ɔbi dhu tí, nyí nyapé ì'ì flĩlǎ-Alafí màna nyí nyùngbò nyí dhu tí, nyí nyapé ì'ì izũ àbà ka kí ìndrũ dǒ dhu tó ale-afí nà nyí nyí'ì dhu tí, ² nírò, nyàbhũ idhèdu rìka ndi atdíǒ, atdí irèta ǒ nyí nyóko dhu-otù ǒ. Nyòzè nyí nzínzìkũ ǒ Krístò náazè nyí dhu bhěyi, atdyúkũ ràdù ì'ì atdí dhu dǒ tí. ³ Àpé nyòngò atdí dhu mà nónzì agòta tó ale-afí nà, ndirò ìmbǎ tĩna nà ivita tó ale-afí nà. Nyòngò òko yorowà nà nzínzìkũ ǒ, ìngbàtí ìli ndi ale mà nzínzìkũ ǒ ròzù ɔdhìna ádrùngbǎle tí ròsè dóna nǎ nditírò. ⁴ Ìngbàtí ìli ndi ale mà nzínzìkũ ǒ náká nzá ndònè ídzìnga fìndà tí nditírò, pbétù kàká ndònè ka ngũkpà ale tò átò.

⁵ Nyí nyàká nyí'ì nà nzínzìkũ ǒ ǒfò ní, Yèsù Krístò ì'ì nà nyunatsi ǒfò.

⁶ Ròpè ndi dóna-kpa ò rò, Àbadhi ní'ì Kàgàwà nyú bhěyi, pbétù kǎzù nzá Kàgàwà bhěyi ndi ndí'ì dhu, rì'ì ndi ndi ndádù ndìpbi róná dhu tí.

⁷ Kùbhà pbìndà ádrùngbǎnga kóró, kugù ndi ìndrũ bhěyi, ndádù ndùgèrè ndòngò ino tí.

⁸ Kífo ndi obvò nditírò ndifũ Kàgàwà, ràrà àhũ ndi ndóvè dhu ò. Ndi kàbhà ɔve ní'ì mùsàlabhà dǒ ɔve*.

⁹ Ní ndi dhu-okú dǒ rò, Kàgàwà nyú nditírò nídzì ka ɔrú nyú atdíǒ, ndàbhũ kóró ɔvo dónǎ ósè ɔvo kà tò.

¹⁰ Kàgàwà avò ndi ɔvo kà-dǒ, ndíní ndi ɔvo ró, yà ndi ndabhòlò kóró dhu-tsí: yà ɔrù-akpà ò arí'ì ípìrǒnga nà ale mà, yà adzi dǒ arí'ì ale mà, kà-tsi arí'ì ale màna kóró núuko tí otdyàya-do kònzǎ.†

¹¹ Ndirò kǎnzì ka, ndíní kóró ale nóɔvo tí dhu, 'àti: Yèsù Krístò ràrǎ ndi Ádrùngbǎle. Ndi dhu bhěyi ní ndi, kóró ale ràdù Kàgàwà Àba nílè.

Krístò bhà yorowà tó ǒfò idyi ka kí dhu

* **2:8** 2.8 Mùsàlabhà dǒ Pbarómá núutóna ale ní, ádrùngbǎ afátá-okú dǒ rò ka kòtdì ànyàna ndíní ka koho tí ale. † **2:10** 2.10 Ìsa 45.23-24. Adzi-tsi nga tí ka kátina ní ùvũve ale náarówu ì nga.

¹² Nírò ɔdhídù, yà atdídɔ ma mózè nyí rò, nyí nyí'ì ifuta nà yà tikú ma mí'ì òná kóró kàsùmì ɔ. Ní, nyí nyàkǎ nyǒnzì ka atdídɔ ròsè kòmbí, yà ìmbǎ ma mí'ì atdíkpá nyí mànà rò. Nyí nyàkǎ nyǒngò iwà nyí nyábà ògù dhu ìtè kàsùku tó ídzì itse-otù ɔ. Nyí nyàkǎ nyǒnzì kasu fùkú a'uta nǐ kóró ifuta nà Kàgàwà-ònzì. ¹³ Obhó tí, Kàgàwà ní ndi rí kasu ònzì nyukutsi, ndàbhu nyí nyǒzè dhu nyádù dhu ònzì àdhàdhì ndì nyú ndì ndùdhe ka dhu bhèyi.

¹⁴ Nyí nyàkǎ nyǒnzì ìngbàtí ìli ndì dhu mà ìmbǎ onungonungǎ na, ndirò ìmbǎ agótá na. ¹⁵ Ndi dhu bhèyi ní ndì nyí nyádù ì'ì ìmbǎ nzéɛ dhu tí ka kózùna dhu rǐ'ì nyuyatsi ale tí, ndirò Kàgàwà-nyìkpó ɔ ìlǎ ale tí. Nyí nyádù ì'ì Kàgàwà bhà nzónzo nyú, yà ìmbǎ arí'ì otsu nà yà adzi ɔ nzéɛngatále, ndirò iwà úwǐ Kàgàwà rǒ rò ale nzínzi ɔ ale tí. I ale nzínzi ɔ, nyí nyí'ì àdhàdhì awáwù bhèyi yà adzi ɔ, ¹⁶ nyámbe ípìrǒnga àbhù rí ɔte nówò dǔ abádhí tò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, Krístò rǐngo nǐnganí, ma madàya milè okúkù dǔ rò, inzǎ nzínzikù ɔ ma mónzì kasu mà, ɔbìdu mànà núwǐ kòkórò nǐdhuñ. ¹⁷ Ka kí mbǎ ima mà òho, ní azùdu ní'ina àdhàdhì yà perè tí ka kúbina Kàgàwà tò ìzǎ dǔ ka karúdhǒna òvayì bhèyi. Ndi perè ní yà Kàgàwà nyí nyá'ù nǐ fùkú a'uta mà, Kà tò nyí nyarónzina kasu mànà. Ní idhèdu níka wà ndì, ndirò àlě-idhè níka wà ndì atdíkpá nyí mànà kóró. ¹⁸ Nyí mà átò idhèkù nǎkǎ ndìka ndì, ndirò ndì idhèkù àkǎ ndìka ndì atdíkpá ima mànà.

*Polò rǐ Tímòtewù mà Èpàfròditò mànà-kàsù ifù dhu
(1Tè 3.1-11; 1Kò 16.15-18)*

¹⁹ Ádrùngbǎle Yèsù òzè nǐ, ma mòhò dhu-atdyú movi Tímòtewù ngúfe idhò dzidɔ tikù ò, ndínǐ afídu abá tí ɔbì dùkú ma mábàna màkùrù nǐ. ²⁰ Obhó tí, ma mí mbǎ í'ì ngǎtsi ale yà fáká irèta rádù ndàkò mànà nà, ndirò yà nyí nàndà dhu dǔ rádù atdyúna ìli obhó nyú ale. ²¹ Ngùkpà ale kóró náarónena dhu ní gàsàya ònzì rádù ìtírò dhu, pbétù abádhí arí nǐ inga ìrè Yèsù Krístò bhà dhu dǔ. ²² Nyí nyú, nyí nyàni wà ìngbà dhu bhèyi màtí Tímòtewù nyú ndìtírò nítè ndì, iwà àkǎ ale tí dhu. Obhó tí, kǒnzì Ídzì Màkùrù t'únɔta tó kasu atdíkpá ma mànà, àdhàdhì ngbángba arí kasu ònzì àbanà mànà dhu bhèyi. ²³ Nírò, ma mòzè dhu ní, movi ka tikù ò, rùdú rǐ ndònzì yà ima ka kósò rò dhu dǔ ma mí awáwù àbà rórò tí. ²⁴ Ima, ma mà'ù wà dhu atdídɔ, Ádrùngbǎle Yèsù òzè nǐ, ima nyú ma-tírò ma rǎrǐ àrà àrà nyàndà átò ngúfe idhò dzidɔ.

²⁵ Pbé̀tù, ma mála àkākă dhu tí dhu ní'ì madu àlě t'ádònà Èpàfròditò[‡] tiku ò. Ka ní ndi kasu tó òdhidu, yà atdíkpá mà marí Ídzi Màkūrù tó ıla ùgye màna ale. Ka ní ndi nyí nyívi kàsùdu nonzi tí mùdzùná-atdyú nà ma mí'ì rò ale. ²⁶ Kí'ì dhu-atdyú nà atdíđ òndàla nyí kóró tdítđ, ndirò kà-afí úbhì inga ìrè rǒ atdíđ iwà nyí nyírì ndì ndí'ì andi nà dhu dhu-okú dò rò. ²⁷ Obhó tí, kí'ì andi nà mbèmbè ndòvè, pbétù Kàgàwà nábà izu kà-dǒ, ndirò ìnzì ní kà-dǒ tí atdíró, pbétù, dùdú màtí átò, ndínì ìmbă ma mí'ì tí izu nà ngătsi izu dò. ²⁸ Nírò ma móvì ka tiku ò tsakàtsakà, ndínì idhèku ika tí ndì kàlă nyí nyí tdítđ rò, ndirò ndínì pbàkà izu adù tí òngo ake olù. ²⁹ Nírò, dhu àkă nyăko àbadhi ádrùngbă dhèdhe nà atdíđ Ádrùngbăle Yèsù-nyutsi. Nyí nyākă wà nyăbhu ifuta wò dhu bhěyi ale-tidò tò. ³⁰ Obhó tí, Krístò bhà kasu-okú dò rò nga ní ndi kătsù ndòvè nì. Kătsù ndiwi pbìndà ìpìrònga yà ìnzì nyí nyàmbènà iwu nà nyí-tírò idù mùdzùná tó dhu nà ndì ndàrà ìrà rǒ idù rò.

3

Kàgàwà arí ìndrù òzù obhónángatále tí nì idzi ófò

¹ Ní kòmbí àbanǎzó, idhèku àkă ndìka ndì Ádrùngbăle Yèsù-nyutsi. Mabhù rí ìnzì mandì dhu fùkù tdítđ, yà iwà ma mándì angyi fùkù dhu dǒ dhu rí'ì mbă. Ndirò fùkù, ndi dhu ní nyòđò rádù dhu. ² Nyàndà nga mběyi nzére dhu ònzi arí ale nà, kòkò itsè, yà ale-ònzìnga òbholo ka kí dhu tó màndu dǒ tí ikò ale. ³ Àlě ní ndi obhóná ale-ònzìnga t'òbholota nì ka kòbhòlò onzìyànga ale. Obhó tí, àlě kàrí Kàgàwà ùlě kabhà Alafí bhà undata nì, ndirò àlě-idhè náarí ndìkă Yèsù Krístò-nyutsi. Àlě nyú, àlě káli nzá àlě-atdyú ale-ngbò tó dhu dǒ tí ndínì àlě kabá tí ògù otùna ò. ⁴ Pbé̀tù ima mà átò, ma mí'ì ìnè mili atdyúdu ale-ngbò tó dhu dǒ. Ní ngătsi ale mà náapé atdyúna ìlě ale-ngbò tó dhu dǒ, ní atdyúdu nósè wà kabhà-tsí dònă. ⁵ Onzìdú nga ka kabhòlò àrù rí idhòdu isè idho ò. Ima ní Mùisràyeli, Bènyàminì-dhú bvě ale. Ndirò ima ní Mùèbràniyà nyú, Pbhèbràniyá tó mùdzukuru. Ndirò Pbhàhúdí tó Úyátá nàndà dhu ò, ima ní'ì Mùfàrisayò. ⁶ Fàkă Úyátá Pbhàhúdí tíró ma mífu atdíđ dhu-okú dò rò, ma mí'ì nà obi ní Kànìsà rǒ ma mávu atdíđ nì. Ndi Úyátá ávi kongò ìfunà obhónànga tó dhu nàndà dhu nì, nzére dhu tí ka kádù òzùná dhu ní'ì ìmbă nyèdutsi.

[‡] **2:25** 2.25 Èpàfròditò ní ndi Filipi tó kigò ò pbàkrístò náavi ràrà fíyó perè nà Pòlò tò imbi ò. Ní ka ní ndi ubhína ndàdu rǒ Pòlò àndì bhàruwà nà.

⁷ Pbéù kóró kòrí dhu ní'ì ídzi dhu idù. Ní kòmbí, Krístò-okú dò rò ma mòzù i dhu rì'ì ìmbǎ tǐya nà dhu tí. ⁸ Obhó tí, ìnzǐ afídu rǔguru rórò, ma mòzù kóró dhu rì'ì ìmbǎ tǐya nà dhu tí, yà Yèsù Krístò pbàkà Ádrùngbǎle ma mǎni dhu tó ádrùngbǎnga-okú dò rò. Kòkú dò rò, ma ma'ù wà midzò mà kóró dhu rǒ rò, madù òzùnà rì'ì àdhàdhì izi bhěyi, ndíní ma mabá tí Krístò, ⁹ madù motù nyunatsì. Kàgàwà arí mòzù obhónángatále tí, ìnzǐ ní Ƴyátá ìfǔ ma marí dhu-okú dò rò. Pbéù kǎrí mòzù obhónángatále tí Krístò-okú dò rò. Kàgàwà ní ndi obhónánga tó perè ̀̀ndò arí ìndrǔ tò ale. Ndirò, Kǎrí kùndò fíyò ale ní Krístò ná'ù ale. ¹⁰ Ma mòzè dhu ní, mǎni Krístò, Kà ràdù kasu ònzì nyədutsì ádrùngbǎnga tó obi nà àdhàdhì Kàgàwà anzì kasu ádrùngbǎnga tó obi nà, ndàbhù Krístò rìngbè ndì ɔve-bvù rò dhu bhěyi. Ngǎtsi dhu ma mòzè ní, mabà àpbè Krístò-okú dò rò àdhàdhì Kǎbà àpbè okúdu dò rò dhu bhěyi, madù ma'ù mòvè Kòkú dò rò àdhàdhì Kǎvè okúdu dò rò dhu bhěyi. ¹¹ Ndi dhu bhěyi ní ndi, ma mí'ì a'uta nà ìngbè ma rìngbèya ma átò ɔve-bvù rò.

Dhu àkǎ kadzi ale ɔngu nà tí, rǎrà àhù kùtsà ka kówu dhu ò

¹² Ma mòzè nzá mati iwà ma rǎrà àhù Krístò ̀̀nǐ ma mí àkǎ àkǎ dhu bhěyi dhu ò, ndirò ngǎtsi ní, iwà ma rǒngò àkǎkǎ ale tí. Pbéù ma mǎdzi wà ma ɔngu nà tí, ndíní ma mili tí ma Krístò bhěyi. Obhó tí, Yèsù Krístò nópì wà ma mí'ì pbìndà ale tí. ¹³ Àbanǐnzó, ma mòzù nzá ma ma-tírò iwà ma màrà àhù ndi ɔfò ǒ dhu tí, pbéù ma mònzì atdí dhu kèlè: ma mǎdzo dzidu dò ma mǎbhà dhu rǒ rò, madù àmbè obi ònzì dǒ ndíní ma mabá tí yà angyinǎ rò rǐ'ì idù dhu. ¹⁴ Ní, ma mǎdzi wà ma ɔngu nà tí, ndíní ma mabá tí idú perè ndi ɔngu ̀̀tsà ma márà i. Kàgàwà rǐ àlě ùnzì òrù-akpà ò rò ndíní àlě kabá tí ndi perè Yèsù Krístò-otù ǒ. ¹⁵ Nírò àlě'ì kóró, yà iwà àlě k'ò'ò àlě-afì ònǎ rò rò, àlě kǎkǎ àlě rì'ì wò atdí irèta nà tí. Ndirò dhu apé ì'ì ìnè nyǐ nyí'ì vurò irèta nà dhu tí, ní Kàgàwà rǐ awáwù itè itè fǔkù ndi dhu dǒ. ¹⁶ Ìnè màtí i dhu rǐ'ì rò, dhu àkǎ àlě rǎmbe ̀̀tse dǒ angyi tí yà iwà àlě kópè ɔngu nà.

¹⁷ Àbanǐnzó, nyèngu pbàkà ɔfò. Ndirò, nyàdǐ nyìkpóku yà mǎ mítè fǔkù ɔfò ǒ arúbhi ale-rò. ¹⁸ Obhó tí, àbhò ale nyú rǐ ìnè yà Krístò bhà mùsàlabhà dǒ róte Ídzi Màkǔrù nàsà. Ní, ma mòvò wà dhu fǔkù ibí-gùna, ndirò kǎnǐ ma mí kòvò kòmbí fǔkù tdítǒ nyìdu-dha nyú nà, ¹⁹ abádhí rǐ fíyò ípìrǒnga iwǐ yà ìnzǐ aráve dhòdhódhóngà nà kǎzù ò. Abádhí tó mǎngù ní òya. Abádhí rǐ 'ìlè nǐ ilèta ní nyíya àbhù rí rìwà. Ndirò, abádhí tó irèta rǐ'ì yà adzi ǒ dhu dǒ tí.

²⁰ Àlě'í na, àlě ní òrù-akpà ǒ bhà. Ndirò, yà àlě karódona àlě tó Ɔgùba, Ádrùngbàle Yèsù Krístò níraya ányìrò. ²¹ Kǔwàya yà ivívinga tó àlě-ngbò, ndùgèrè ròfò ndì ádrùngbà awáwù tó ngbòna nà. Kónziya ndi dhu nǐ ɔbì ní yà kóró dhu dǒ ndi ndarí'í ádrùngbànga nà nǐ ɔbì.

4

Pɔlò rǐ sedzà àbhě Filipì ǒ bhà tò dhu

(*Fil 2.1-3; Kòl 4.2; 1Tè 5.16; Yàk 3.17-18; 1Pé 5.7*)

¹ Ní wò dhu-okú dò rò, yà atdíđǒ ma mózè nyǐ rò àbanǎnzó, ma mònzi nyǐ nyìkò pòtsó Ádrùngbàle Yèsù-nyuṣi. Nyǐ ní ndi nyǐ nyǐ'í pbàkà dhèdhe tí, ndirò ma mabáya mùlèma tó perè tí. ² Ma mìtdè nyi Èòdiyǎ, ndirò ma mìtdè nyi Sènètùkǎ, nyǐ nyàkǎ nyòkò irita ǒ Ádrùngbàle-nyuṣi. ³ Ndirò inyi átò, yà atdíđǒ ndi nífu kasu tó ɔdhìdú, ma mònzi nyi nyonzi kòkò vèbhále dzànà, rùngbò ì fiyó irèta ǒ. Obhó tí, abádhí ádzi ì atdíđǒ atdíkpá ima mànà Ídzi Mákùrù t'únɔta tò. Abádhí nzínzi ǒ rǐ'í átò ní Kèlèmeti mà, kasu tó ngǎkpà ɔdhìdu mànà. Abádhí kóró nòɔvò rǐ'í inè ipìrònga tó bhùkù* ò.

⁴ Idhèku àkǎ rìka ndi kóró idho ǒ Ádrùngbàle Yèsù-nyuṣi. Tdíđǒ ma mátina: Idhèku rǎkǎ rìka ndi!

⁵ Fùkú ìyònga nákǎ kóró ale rùni. Ádrùngbàle rǐngo dhu rǐ'í ìkyèrò. ⁶ Nyǐ nyàkǎ nzá nyitù afiku atdí dhu nǐ màti. Pbétù kóró dhu ǒ, nyǐ nyàkǎ nyònzì nyǐ nyǐ atdyúna òho dhu Kàgàwà-fó itsòta ǒ ndirò kàtdè nyǐ nyǐ ró rò, nyǎdù òwu òtsò àbhè rǒ kà tò. ⁷ Nírò ní ndi Kàgàwà bhà màràngà, yà kóró ale tó irèta dònǎ ósè, ní rǎdù afiku mà fùkú irèta mànà nódò Yèsù Krístò-nyuṣi.

⁸ Kà rǐku dòná rò nǐ àbanǎnzó, nyòngò fùkú irèta ùli obhóná dhu tí rǐ'í kóró dhu dǒ, ifuta tó kóró dhu dǒ, obhónánga tó kóró dhu dǒ, Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ kóró dhu dǒ, ale-nyìkpó nòfò kóró dhu dǒ, àkǎkǎ kùnò idzi kóró dhu dǒ, ndirò kóró dhu ilèta nà àkǎ mà, mùtsemerè nà àkǎ mànà dǒ. ⁹ Ní, nyǐ nyàkǎ nyòngò ònzìnà dhu ní yà fùkù ma mùdhe dhu, yà fudú rò nyǐ nyákò dhu, yà nyǐ nyǐrì tsùdú dhu, ndirò ma mónzina ró nyǐ nyála dhu. Ní màràngà ìbho arí Kàgàwà rǎdù ì'í atdíkpá nyǐ mànà.

Pɔlò rǐ ɔtsò àbhě Filipì ǒ bhà tò dhu

(*2Kò 9.6-15; Fil 1.7; Èbr 13.5,16*)

¹⁰ Ma mábà dhèdhe abho Ádrùngbàle Yèsù-nyuṣi, ma màla nyǐ nyìrè ma, nyònzì dzànàdu tdíđǒ rò. Obhó tí, ma

* 4:3 4.3 Upf 3.5

mòzè nzá mati, nyĩ rádzo rùdú rò, pbétù nyĩ nyábà nzá ndi fangà, nyĩtè inè nyĩ nyí'ì mirè nyĩ nyí ró dhu idù. ¹¹ Ndirò, ma múnò nzá dhu wò dhu bhěyi, dhu òtdì ndì rùdú dhu-okú dò rò. Obhó tí, ma múni wà ma ìnzì yà ma mí'ì òná ófò rĩ mɔnzì nzéere dhu nà. ¹² Ma múni wà ma ìmbá dhu rĩ'ì fudú rórò ma mádi dhu nà, ndirò ma múni wà ma ònzì ò ma mádi dhu nà. Kóró ngari ò, ndirò kóró ófò ò, ngbòdu ófò wà ndì àle ma mále, ndirò àwù nà ma mádi dhu nà, ònzì ò ma mádi, ndirò ngätsi nĩ dhu òtdì ndì rùdú dhu nà. ¹³ Ádrùngbàle arí ndi ɔbi ibho idù mɔnzì kóró kòkò dhu nĩ. ¹⁴ Pbétù, nyĩ nyónzì dhu mběyi nyäpbò nyĩ atdíkpá ima mànà pbàkà àpbè ò.

¹⁵ Nyĩ, Filipi ò bhà, nyĩ nyùni wà yà dhu mběyi nyú: ma ráhù fùkú pbìri Màkèdòniyà ò rò yà ma mópè múnò Ídzi Màkürù fùkù dhu-dzidò. Ndi kàsùmì ò rò ndì nòpè rò, nyĩ'ì kèlè ní ndi kóró kànísá nzínzì ò nyĩ nyónzì dzùnàdu nyĩ nyìbhona ndirò ma mábàna fùkú rò dhu-otù ò. ¹⁶ Tèsàlònìkà tó kigò ò ma mí'ì rò mätí, nyĩ nyìvì mùdzùnà idù ibí-gàna nyú, ma mí atdyúna òho dhu-okú dò rò. ¹⁷ Ma mòzè nzá mati, ma mónena dhu rärĩ makò perè kèlè, pbétù ma mòzè dhu ní Kàgàwà ràso nyĩ atdídò yà idù nyĩ nyónzì idzinga-okú dò rò. ¹⁸ Obhó tí, ma mí'ì inè kóró dhu nà, ndirò ma mí'ì kà nà atdídò ròsè. Kòmbí, iwà Èpàfròditò nìbhò fùkú perè kóró idù dhu-okú dò rò, ma màkã wà ma mí atdyúna òho dhu nĩ. I perè rĩ'ì àdhàdhì yà mběyi róngu akye bhěyi, ndirò yà iwà Kàgàwà à'ù, ràdù nyìkpóna òfò kàzu ò ka kùbì izã tó perè bhěyi. ¹⁹ Ní, pbàkà Kàgàwà rĩ nyĩ nyí atdyúna òho kóró dhu nítrò fùkù, Yèsù Krístò-otù ò, pbìndà ònzì tó ádrùngbànga tó awáwù ka kàndà rò. ²⁰ Kàgàwà, àlè t'Ábanà nákã ilèta nà dhòdhódhóngà nà. Àminà.

Bhàrwà rĩku òná rò ovita

²¹ Òvì nyòvì Kàgàwà bhà ale kóró, Yèsù Krístò-òvò rò. Mã mí'ì mànà atdíkpá adódu nóvì nyĩ. ²² Ndirò, Kàgàwà bhà ale kóró, ròsè dòtsì ní kòkò kámá dõ ádrùngbã kamà, Kàyìsarà bhà idzã rĩ'ì ale nóvì nyĩ átò.

²³ Ádrùngbàle Yèsù Krístò àkã ndàsò nyĩ.

Kòlòsayì

ǒ pbàkrístò tò Pòlò andí bhàrɔwà

Yàrí bhàrɔwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí bhàrɔwà nandí ní Pòlò, Yěsù Krístò bhà uvitatále. Kǎndí ka mbèmbè azà kumi atò ɔdà ndi Yěsù ka kúgù dhu-dzidǒ rórò. Ka kìrè nga kà randí bhàrɔwà Romà tó kigò ò ndi ndí'ì imbi ò rórò (4.3,10,18). Anyì kǐ'ì dònà ùbhǒ ka karí atdí idza ǒ (Kas 28.14-31). Ka ni'ì inzà àpè àrà Kòlòsayì tó kigò ò atdíku màtí nditírò ale. Pbétù, kasu tó atdí kà t'ódhìnà, Epafrà tí kátina ale (Kòl 1.7), nǐra ndi ndi kigò ǒ kànisa ǒ bhà tó màkǔrù òvò kà tò (Flm 23; Kòl 1.7-8).

Pòlò andí yàrí bhàrɔwà Àziyǎ-Ngba tí kátina pbìrì ǒ, Kòlòsayì tó kigò ǒ pbàkrístò tò (Kòmbí ka karí ndi pbìrì ànzi Tùrùkiyà tí). Ndi kigò ǒ ábhǒ pbàkrístò ni'ì inzǐ ní Pbàyàhúdí (Kòl 1.27). Epafrà mà Filèmonà mànà ɔno ndi Ídzì Màkǔrù abádhí tò (1.7; Flm 19). Kòlòsayì tó kigò ǒ pbàkrístò nóongónà 'ùndu Filèmonà bh'ìdzá (Flm 2).

Pòlò andí yàrí pbìndà bhàrɔwà okúna dò rò dhu rǐ'ì Kòl 2.1-3 ò. Í dhu ní: Atdídhénà ale náapè 'ùtrǎ Kòlòsayì tó kigò ǒ pbàkrístò 'àti, dhu rǎkǎ abádhí rǐfɔ Pbàyàhúdí tó màndɔ, ndíní ì ɔni tí Kàgàwà mběyi nyú (2.16-23). Ndirò, abádhí rǎkǎ nzá 'ùlě Krístò kèlě atdíró, pbétù abádhí rǎkǎ 'ùlě màlàyíká mà átò (1.16; 2.10,15). Ní Pòlò rǐ dhu àndí abádhí tò ndàti, Krístò rǎrǐ mbǎ atdí àlǐkyè dǒ kǒkǒ ɔbi nà ngǔkpà dhu-tsí mànà, pbétù kàbhà ɔbi ròsè kóró dhu-tsí-ɔbi dònǎ. Ndirò, Kàgàwà nyú nditírò rǎrǐ'ì kà-nyutsì (Kòl 2.9). Ní Krístò nákǎ wà atdíró ìndrù t'ígútá tò.

Bhàrɔwà-nyitì ka kóhù tí dhu

- Pòlò rǐ Kòlòsayì tó kigò ǒ pbàkrístò nóvi dhu (1.1-2).
- Pòlò rǐ ɔtsò àbhǔ Kàgàwà tò Ídzì Màkǔrù rǐ abádhí ùwǎ dhu-okú dò rò dhu (1.3-14).
- Pòlò rǐ Krístò-ɔvò ilè ka kǐ yà adzi mà kànisa mànà tó Ádrùngbǎle tí ònǎ atdí adyi nándí Kòlòsayì tó kigò ǒ pbàkrístò tò dhu (1.15-20).
- Pòlò rǐ pbàkrístò-okú dò rò ndi ndí ndùgye dhu ìse dhu (1.21-2.5).
- Pòlò rǐ Kòlòsayì tó kigò ǒ Kànisa ìsǒ inzǐ rǐrǐ títò tó dhu ùdhě rǐ fǐyò ale-tsù dhu, ndàdù àvinà átò ròdò ì Krístò tò tí dhu (2.6-23).

- Pbàkrístò àkǎ 'òkò tí ípìrǒngà-òwúta ǒ Kànìsà ǒ, fí-dzá, ndirò inzà àpè Yèsù à'ù ale nzínzì ǒ dhu (3.1-4.6).
- Pòlò rǐ p̀b̀ìndà bhàr̀wà ùtsa ìndr̀ t'òvita r̀òr̀ò dhu (4.7-18).

Pòlò rǐ Kòlòsayi tó kigò ǒ pbàkrístò nóvì dhu

¹ Yàrí bhàr̀wà nàndí ní ima Pòlò, yà Kàgàwà náanzi ma ndì nyú ndì ndóze ka dhu bhěyi mí'ì Yèsù Krístò bhà uvitatále tí r̀ò. Mǎ mí'ì atdíkpá àlě t'ádònà Tìmòtewù mànà. ² Ní, ma màndí dhu fùkù Kàgàwà bhà ale tír̀ò yà Kòlòsayi tó kigò ǒ nyí nyaróko r̀ò. Nyí ní àbaninzo, yà Krístò mànà ì núngbò 'àdù kòwù ùngu atdí afiya nyú nà ale. Àlě t'Ábanà Kàgàwà àkǎ ndàsò nyí, ndàdù nyàbhu nyókò màr̀ungà ǒ.

Pòlò rǐ òtsò àdù Kàgàwà tò Kòlòsayi tó kigò ǒ pbàkrístò-okú dò r̀ò dhu
(Èfè 1.15-19; Fìl 1.3-6; 1Tè 1.2-4; 3.5-11)

³ Mǎ mǎrí òtsò àdù bìlìnganà Kàgàwà àlě tó Ádr̀ungbǎle Yèsù Krístò t'Ábanà tò d̀ukù mǎ mí m̀tsò r̀ò. ⁴ Mǎ mǎrí òtsò àdù kà tò, mǎ mír̀ì ìngbà dhu bhěyi màtí nyí nyá'ù Yèsù Krístò, ndirò ìngbà dhu bhěyi màtí nyí nyóze Kàgàwà bhà ale kórò dhu dhu-okú dò r̀ò. ⁵ Nyí nábhu nyá'ù ndi Yèsù Krístò, nyàdù Kàgàwà bhà ale òze wò dhu bhěyi dhu ní, nyí nyíli atdyúku Kàgàwà ìlì fùkù òr̀ù-akpà ò dhu dǒ dhu. Ndi atdyúku r̀í'ì dòná dhu ka kòvò fùkù yà obhóngà tó Òte, Kàgàwà bhà Ídzi M̀ak̀r̀ù-otù ǒ. ⁶ Ndi Ídzi M̀ak̀r̀ù ódhì itse, ndàdù àkǎ yà adzi ǒ kórò ngari ǒ. F̀r̀ábv̀ù ndi dhu ónzì ndi ndi dhu bhěyi tí, r̀òpè ndi yà nyí nyí'ì Kàgàwà bhà ídzìngà dǒ ka káwěna dhu, nyàdù f̀indá obhóngà ǹnì ònà idho ò r̀ò. ⁷ Èpafrà, kasu tó òdhìkà, yà atdídǒ mǎ móze ale, ní ndi wò ndi m̀ak̀r̀ù núdhe fùkù. Àbadhi ní Krístò bhà kasutále, atdídǒ ndi nífù, yà f̀aká ngari ǒ arí kasu ònzi nyí mànà ale. ⁸ Àbadhi ní ndi yà Ìlìl̀-Àlafí ír̀à nyí nǐ f̀ukù àze tó m̀ak̀r̀ù nóvò f̀akà.

⁹ Wò dhu-okú dò r̀ò ní ndi, yà f̀ukù m̀ak̀r̀ù mǎ m̀r̀ìná r̀ò, mǎ mà átò mǎ mǎrí nzí m̀ngyě m̀tsò mǎ mí d̀ukù r̀ò. Ní mǎ mí m̀tsò Kàgàwà r̀ò, ndíní nyí nabhù tí nỳnì ndi nyú ndi ndóze kònzì dhu, ndàdù nyíra dhu-ònga t'òvòta mà, ìnga t'únita mànà nǐ, p̀b̀ìndà Ìlìl̀-Àlafí-otù ǒ. ¹⁰ Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyí nyàdù òko àdhàdhì Ádr̀ungbǎle óze ka dhu bhěyi, nyàdù kórò dhu ònzì kà-nyìkpó nòfò dhu bhěyi. Wòrí otu ǒ ní ndi, nyí nyàdù kórò ídzi dhu-tidò nònzì, nyàdù àmbè Kàgàwà ùnì dǒ mběyi nyú. ¹¹ Kàgàwà r̀ádù òbì àbhu fùkù p̀b̀ìndà ádr̀ungbǎnga tó awáwù tó òbì nǐ, ndíní nyí nyongó

tí kóró dhu-dzi òndù, ìnzí nyí nyí nyíngyě rórò. Nírò dhèdhe ò, ¹² nyí nyàkǎ nyǎbhù òtsò Àba Kàgàwà tò. Àbadhi ní ndi nyí nábhu nyí'ì iwà nyí nyàkǎ nyǎbà yà p̀bìndà ale tò kùlì p̀bìndà awáwà tò idzi ò ongyéngá ale tí. ¹³ Obhó tí kùkòlò àlě, àlě rùvò p̀fòmvo Sitanì arí'ì ádrùngbǎnga tò obi nà ònà ìnò ò rò, ndàdù àlě ìtsu Idhùnà, yà atdíđò ndì ndazè ale bhà idzi ò. ¹⁴ Ndi Idhùnà bhà òve-nyutsinǎ nga ní ndi, kùkòlò àlě'ì, ndàdù àlě tò nzérenga nùbà àlě tò nǐ.

Krístò ní kóró dhu-tsí dǎ Ádrùngbǎle dhu

¹⁵ Krístò ní Kàgàwà, yà ìnzí arí ndalǎ ale bhà ófò nyá. Àbadhi ní ndi yà Kàgàwà anzì kóró dhu-tsí tò sengba*. ¹⁶ Obhó tí, kòtù ò, Kàgàwà anzì òrù-akpà ò ndirò yà adzi ò arí'ì kóró dhu, yà ì àlǎ rí dhu mà, ìnzí arí ì àlǎ dhu mànà: ìmbǎ rí'ì ádròdrò kámá tò Tombi màtí, Ádròdrònga màtí, ndirò ìmbǎ rí'ì kóró màlàyíká mà òyá kámá mànà màtí. Kàgàwà anzì kóró dhu kòtù ò, ndirò kòkú dò rò. ¹⁷ Krístò ní'ì inè angyi inzá kóró dhu àpè ì'ì rórò, ndirò yà ì'ì arí'ì kóró dhu-tsí náarí'ì kòtù ò. ¹⁸ Ka ní Kànisa-dò, ndi Kànisa ràdù ì'ì kà-ngbò. Ndirò ka ní ndi wò ndi ngbòna tò ípìrònga nabhù. Ndirò ka ní ndi wemberè tí ndi nìngbè òve-bvù rò, ndíńí ndi ndi'ì tí kóró dhu-tsí dò-tsírò wemberè t'ále tí. ¹⁹ Obhó tí, Kàgàwà nyá ndìtírò náazè kóró p̀bìndà ófò rí'ì ndi Idhùnà-nyutsi. ²⁰ Idhùnà-otù ò, Kàgàwà azè ndùngbò kóró dhu-tsí ndi mànà. Ndi Idhùnà azù yà mùsàlabhà dǎ ndi nufu-otù ò, Kàgàwà níibho màrùngà yà adzi ò ndirò òrù-akpà ò.

²¹ Ndirò nyí mà átò, angyi nyí nyí'ì itse Kàgàwà rǎ rò, ndirò nyí ní'ì kàbhà òmvù, fùkú nzére irèta yà nyǎbhù rí nyámbe nzére dhu ònzì dǎ nòókú dò rò. ²² P̀bétù kòmbí, Kàgàwà nùngbò wà nyí ndi mànà, Idhùnà bhà òve-otù ò, ndíńí nyí nabhù tí nyòtù nyí kònzì ìlìlǎ ale tí, ìmbǎ nzére dhu tí ka kózùna dhu rí'ì nyuyatsi, ndirò ìmbǎ rí'ì atdí afátá nà màtí ale tí. ²³ P̀bétù, nyí nyàkǎ nyòdì p̀fòkù, nyádù ìko pòtsó fùkú a'uta ò. Ndirò, nyí nyàkǎ nzá nyìndà nyí ndi Ídzi Màkùrù rǎ rò. Ka ní ndi àlě tò a'uta ídè dòná dhu. Ndi Ídzi Màkùrù ka kuno yà òrù-akpà-tsinǎ arí'ì kóró ale tò. Ní ima Polò, Kàgàwà ìlì ma mi'ì kuno rí ìndrù tò ale tí.

*Polò rí kasu ònzì, ndámbe ndùgyè dǎ Kànisa tò ídzìngà-
okú dò rò dhu*
(1Kò 2.7-13; Èfe 3.1-13)

* **1:15** 1.15 Sengba-tì ní kóró dhu tò ì'ì angyinǎ rò ale, ndirò kóró dhu dǎ arí'ì òsosè ádrùngbǎnga nà ale (Zàb 89.28).

24 Kòmbí idhèdu ìka wà ndì yà fùkù ma mí Ídzi Màkürù ùno dhu rǎbhùna mabà àpbè-okú dò rò. Ndi ngbòdu ònǎ rò ma mábàna àpbè-otù ǒ, ma mí Krístò abà àpbè-tsù indrì. Ma mí ndi àpbè àbà kà-ngbò tò ídzinga nabhù tí. Ndi kà-ngbò ní Kànìsà. 25 Ìma, ma mǒngò wà Kànìsà-kàsù t'ónzitatále tí, àdhàdhì yà Kàgàwà udhè ka mǒnzì ndíní ídzinga nabhù tí fùkù dhu bhèyi. Kídì ma ndíní ma mǎno tí pbìndà Ɔte kóró fùkù. 26 Ndi Ɔte ní ndi yà ròpè ndi angyí mǎhàngú ò rò kǎrù ràdi órù ò kóró ale tó rùgànda rǒ Ɔte. Pbétù kòmbí, kítè wà ka k pangba pbìndà ale tò. 27 Obhó tí, Kàgàwà náazè nditè yà ndi ndudhé òdhù ò ndíní ndi ndonzi tí dhu tó ábhǒnga mà, kà tó aya màná ìnzì ní Pbàyàhúdì tò. Yàrí ní ndi ndi òdhù ò kǎrù dhu: Krístò rǐ'ì afíkù ò, ndirò ndi dhu àbhù nyí nyá'ù dhu ìnè nyí rǎrǐ'ì ngari nà Kàgàwà bhà Ádrùngbǎnga tó awáwù ò. 28 Ndi dhu-okú dò rò ní ndi mà mǎrí Krístò dǒ Ɔte òvo kóró ale tò. Mà mǎrí dhu òvo ìngbàtí ìli ndi ale mà tò mǐtdyu nyíkpona, màdù dhu údhe fǐndà dhu-ǒnga t'óvòta tó kóró ófò ǒ, ndíní mà mǒnzi tí kóró ale dzùná, rò'ò Krístò-nyutsi. 29 Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mǎrí kasu ònzi, màdù àmbe mugyè dǒ Krístò íbhò idù ɔbi, yà nyǎdutsi rí kasu ònzi ádrùngbǎnga tó ɔbi nyú nà nǐ.

2

1 Ma mòzè nyùni dhu ma rarí kasu ònzi ɔbi nyú nà okúku dò rò, nyí Kòlòsayi ǒ pbàkrístò mà, Làwòdikiyà ǒ Yèsù ná'ù ale mà, ndirò kóró ngùkpà ale kǎkà ìnzà apèna nyidu-kpa mà nálǎ màná. 2 Ma mòzè dhu ní afíkù ròtsi ɔbi, ndirò nyí rùngbò nyí atdíǒ àzè ǒ. Ma mòzè dhu ní nyùlè Kàgàwà bhà Ɔte t'únita nǐ abho nyú. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyádù Kàgàwà údhe ndònzì dhu yà órù ò ongónà àdi núnì*. Ndi órù ò ongónà àdi dhu ní Krístò nyú nditírò. 3 Kà-nyutsi tí ní ndi, àlè kádù àbàna dhu-ǒnga t'óvòta mà, ìnga t'únita màná tó kóró ongyéngá nùrù ì. 4 Ma mí ndi dhu òvo fùkù, ìnzì atdí ale mà nùutrá tí nyí pbìndà òvòvù Ɔte nǐ. 5 Ìmbǎ dhu rǐ'ì itse ma mí'ì rùkú rò ale-ngbò ònǎ rò dhu màtí, ní ma mí'ì ìnè atdíkpá nyí màná ale-afí ònǎ rò. Ndirò idhèdu ìka ndi atdíǒ, nyí nyáróko mbèyi àkǎkǎ ófò ǒ, nyádù ìko pòtsó Krístò nyí nyá'ù nǐ a'uta ǒ dhu ma màla rò.

Krístò dǒ tí dhu àkǎ kòsì ale bhà ìpìrǒnga dhu

6 Nírò, yà nyí nyá'ù Yèsù Krístò rǐ'ì fùkù Ádrùngbǎle tí dhu bhèyi, nyí nyàkǎ nyǒngò òko àbadhi ózè nyǒngò òko dhu bhèyi. 7 Nyí nyàkǎ nyòdì ivéku kà-nyutsi, nyádù fùkù ìpìrǒnga òsì kà dǒ. Nyí nyàkǎ nyíkò pòtsó a'uta ǒ, yà fùkù

* 2:2 2.2 Kòl 1.26

ka kúdhe ka dhu bhěyi. Ndirò nyí nyākă nyí'ì òtsò àdũ arí atdíđ Kàgàwà tò ale tí.

⁸ Nyí nyākă nyàndà nga mběyi, akye atdí ale mà nùutrána nyí yà ìndrũ arí'ì nà ìmbă tĩna nà dhu-ǒnga t'òvòta-tidò ní nĩ. Ndi dhu-ǒnga t'òvòta-tidò ní yà ìndrũ tó màndu mà, yà adzi dǒ obi nà dhu-tsí mànà rǒ ndi nípbi, pbétu ìnzì ndàdù ndìpbi Krístò rǒ. ⁹ Obhó tí, Kàgàwà bhà ófò rǐ'ì kóró nyú Krístò-nyutsi, kà-tì ní, kà-ngbò ò. ¹⁰ Ka ní ndi òrù-akpà ò arí'ì kóró màlàyíkà mà, òyá kámá mànà dǒ arí'ì ádrùngbànga tó obi nà. Ndirò, kà mànà nyí nyúngbò nyí dhu-otù ǒ, ka kózù wà nyí àkākă obhó nyú ale tí.

¹¹ Krístò mànà nyí nyúngbò dhu-otù ǒ, Kàgàwà ìli wà pbìndà ale tí rí nyìtè ìndrũ tò ize afiku ò. Angyi kítè Pbàyàhúdì tò ize tí dhu ní'ì onzìyànga òbhòlò abádhí rǒngò dhu. Pbétu, rùkú kǐli ize ní nzì ìndrũ-òtsú ìli, ka nǐli ní Krístò. Ní ndi dhu-otù ǒ, kípfo wà yà angyi nyí nyí'ì nà nzére ófò nyakutsi rò. ¹² Obhó tí, bàtizò nyí nyálũ dhu-otù ǒ, nyí nyúve, kadù nyũtdu atdíkpá Krístò mànà. Ndirò nyí nyádù nyǎngbe átò atdíkpá kà mànà, yà ka nabhù rìngbè ndi òve-bvù rò Kàgàwà bhà ádrùngbànga tó obi nyí nyá'ù dhu-okú dò rò. ¹³ Angyi nyí, ìnzì ní Pbàyàhúdì tírò, nyí ní'ì iwà nyí nyúve fùkú afátá-okú dò rò, ndirò ìmbă nyí nyí'ì Kàgàwà bhà ale tó ize nà rùkú dhu-okú dò rò ale. Pbétu kòmbí, Kàgàwà nábhu wà ipirǒnga fùkú atdíkpá Krístò mànà, ndàdù fùkú nzérenga mà fàkà nzérenga mànà núbà kóró. ¹⁴ Àlě ní'ì afátá nà ale, inzà àlě kifù kabhà Úyátá dhu-okú dò rò. Pbétu, kǎkyè yà àlě òbhu ka karí okúya dò rò i afátá ka kundí ònà bhàrùwà. Kǎkyè ka dòtsí, Krístò ndi ndàbhu kutǒ mùsàlabhà dǒ dhu-otù ǒ. ¹⁵ Ndi dhu-otù ǒ, Kàgàwà nùudhá òrù-akpà ǒ màlàyíkà mà òyá kámá mànà tó obi, ndàdù abádhí nùte kpangba kóró ale-ònzì, àdrà-mbì-akpà dǒ ka kùsò rórò, ndínì Idhùnà ònzì dhu-lèmà dhu nitè tí.

Inzá dhu àkă kifù ìndrũ rùdhěna tìtò tó dhu dhu

¹⁶ Nírò, dhu àkă nzà atdí ale mà ròtdì-ànyàku nyí nyónyana dhu-okú dò rò, ndirò nyí nyómuvèna dhu-okú dò rò. Ndirò, atdí ale mà àkă nzà ndòtdì ànyàku inzà nyí nyífu Pbàyàhúdì tó atdí mùhèndù-idhò mà, àbì-kudò tó mùhèndù mà, ndirò sàbatù-idhò mà dhu-okú dò rò. ¹⁷ Kòrì dhu kóró ní'ì irà rírà dhu-sisì kèlě. Pbétu, kóró i dhu-tsí tó obhóngà ní Krístò ndi nyú tírò. ¹⁸ Àpé nyàbhu nyí ìngbàtí ìli ndi ale mà, yà irinà rò rí nditè yorowà t'ále tí ràmbe ànyàku itdì dǒ. Ndirò, àpé nyàbhu nyí màlàyíkà ùlě arí ale mà ràmbe ànyàku itdì dǒ. Wò dhu bhěyi ale-tidò ní, yà ndi

ndálǎna ɔnyu òdzì dònà dhu bhěyi dhu rǒ tí arí afína àpǎǎ ale, ndàdù àmbe ndòyò dǎ kòkórò p̀b̀ìndà ìndrù tó ɔfò ǒ ndì ndí'ì nà irèta-okú dò rò. ¹⁹ I ale nùpǎ nzá ì Krístò rǒ. Krístò ní ndi Kànisa-dò, ndirò kànisa ní kà-ngbò. Ka ní ndi arí p̀b̀ìndà ale nóngù, ndàdù abádhí-tsù àndu ròkò atdíkpá, àdhàdhì ale-ngbò-rǒngá-nzo náarí 'ùnzi ngingò ǒ rò, ndi ale-ngbò ràdù àmbe òvi dǎ Kàgàwà-afí ózè dhu bhěyi.

²⁰ Nyí, nyí nyuvè wà atdíkpá Krístò mànà, nyàdù ùvò yà adzi dǎ ɔbi nà dhu-tsí tó àdr̀ngbǎnga tó ɔbi ǒ rò. Ní ádhu nyí nyaràdù nyǒnzì yà adzi ǒ ale bhěyi f̀ukú okota ǒ, nyàdù nyòzè nyífu kàkà dhu bhěyi uyátá-tidò ní? ²¹ I uyátá rátina: «Àpé nyɔnyu yà dhu! Àpé nyinè yà dhu! Àpé nyalú yà dhu-ngbò!» ²² Kòrí dhu kóró nípb̀ì ì ròyá dhu ní 'ìnza ràdù atdí-g̀una tí ka kònzì kasu ì ní rò dhu. Ndirò ì dhu kóró ní ìndrù tó uyátá mà, ìndrù r̀udhèna dhu mànà kèlè. ²³ Obhó tí, kòkò ì uyátá rí 'àlǎ dhu-ɔnga t'òvòta tó ɔfò bhěyi. I uyátá rí ìndrù àvì r̀ulè ndì ndòzè dhu-tsí kèlè, ràdi yorowà tó ɔfò bhěyi rí ndalǎ ɔfò ǒ, ndirò ràbhɔ ngbòna ràbà àp̀b̀è Kàgàwà-okú dò rò. P̀b̀ètù, kòkò ì uyátá rí'ì mbǎ t̃ya nà, abádhí ràbh̀na ìndrù r̀onzì ní ì ì atdyúya òho dhu-tsí kèlè nídhunì.

3

Krístò, ɔr̀u-akpà ò arí'ì ale, náafí nòzè dhu ɔnzi ka kí dhu

¹ Nyí nyapè ì'ì iwà nyí nyungbe nyí atdíkpá Krístò mànà dhu tí, ní nyí nyàkǎ nyǒmè ɔr̀u-akpà ò arí'ì dhu, yà Krístò arádi Kàgàwà bhà fangà dònǎ rò ì. ² Nyí nyàkǎ nyíli afíku atdídǎ ɔr̀u-akpà ò dhu dǎ, ìnzì ní nyíli afíku yà adzi ǒ dhu dǎ. ³ Obhó tí, nyí nyúve wà, Kàgàwà ràdù nyǎbhɔ nyungbe nyí ɔve-bvù rò. Ní kòmbí, nyí nyórù wà f̀ukú ípir̀nga atdíkpá Krístò mànà Kàgàwà-nyutsì. ⁴ Krístò ní ndi f̀ukú obhóná ípir̀nga. Ndirò kà rí ndàvì k pangba tdítǎ nínganí, nyí mà átò nyí nyaviya nyí atdíkpá kà mànà, kàbhà àdr̀ngbǎnga tó awáwù ǒ.

⁵ Nírò, nyí nyàkǎ nyǒkyè yà adzi ǒ kóró dhu-tsí kàkà nyukutsì arí'ì: m̀nyònì t'ónzita mà, Kàgàwà-nyìkpó ǒ ka kótì dhu mà, ale-nyí r̃wu ñ nzére dhu-atdyú t'òhota mà, ndirò ongyéngá-atdyú t'òhota mànà. Ndi ongyéngá-atdyú t'òhota rí'ì àdhàdhì yà sànamù ùlè ka kí dhu bhěyi. ⁶ Kòkò nzérenga-okú dò rò ní ndi Kàgàwà bhà nàwí ñsìya yà ìnzì arí tsuná dhu ìri ale dǎ. ⁷ Angyi, nyí nyongónà dhu ɔnzì ndi dhu bhěyi, yà ì nzérenga-ɔb̀ì náasè d̀ukunǎ nínganí.

⁸ P̀b̀ètù kòmbí, nyí nyàkǎ nyípfo kàkà dhu-tsí kóró nyukutsì rò. I dhu ní: nàwí ɔnzi nyí nyí dhu, ùkúnga rí ndìwa dhu, nzére dhu ɔnzi nyí nyí dhu, ìndrù ùdhù nyí nyí

dhu, ndirò ìndrũ nĩ nyĩ nyí dhu ùnò nĩ òte-tidò rãhu liku ò rò dhu. ⁹ Nyĩ nyàkã nzá nyũnò tìtò fùkù nzínzìkù ǒ. Obhó tí, nyĩ nyípfo wà yà angyi nyĩ nyí'ì nà fùkù ìndrũ-ayí tó ǒfò nyukutsi rò, p̀b̀indà m̀t̀s̀o m̀ànà, ¹⁰ nyädù ìndrũ-òwútá tó ǒfò núfò rùkù. Obhó tí, nyĩ ní ìndrũ-òwútá. Kàgàwà, yà àlè nabhòlò ale, náarí nyãbhũ nyõngò ìndrũ-òwútá tí bilinganà. Ndi dhu bhëyi ní ndi, nyĩ nyädù àmbe nyãli dǒ kà bhëyi atdidǒ, nyädù k̀ǹni m̀b̀eyi nyú. ¹¹ Ní wò dhu-okú dò rò, ìnzì ní P̀b̀àyàhúdí mà, P̀b̀àyàhúdí mànà ònga ùndò ka kí dhu-tì rí'ì ìmbã. Kà rí'ì ndi dhu bhëyi tí onzìyànga ka kòbhòlò ale mà nzínzì ǒ, ìnzá ka kòbhòlò onzìyànga ale mànà, iwà inga núni ake ale mà nzínzì ǒ, ìnzá inga núni akekpá màtí ale mànà, ndirò ìnò tí arí'ì ale mà nzínzì ǒ, ìtìrò arí'ì d̀yà ale mànà. Obhó tí, Krístò ní ndi kóró dhu dǒ idzi nónyù ale, ndirò kà rí'ì ìngbàtí ìli ndì ale mà yà ndì ná'ù nyutsì.

Kànìsà ǒ p̀b̀àkrístò àkã 'òkò tí nzínzìyà ǒ dhu

¹² Nírò nyĩ yà Kàgàwà óvò f̀indà ale tí rò, nyĩ ní kàbhà ale, yà atdidǒ kòzè ale. Ní ndi dhu-okú dò rò, nyĩ nyàkã nyí'ì nà ní izu àbà nyĩ nyí ìndrũ dǒ nĩ afìku, ìdzìnga ònzi nyĩ nyí ìndrũ tò nĩ afìku, yorowà nà nyĩ nyóko nĩ afìku, ìyònga ǒ nyĩ nyóko nĩ afìku, ndirò dhu-dzi òndù nyĩ nyí nĩ afìku. ¹³ Nyĩ nyàkã nyõndù dzìku nzínzìkù ǒ. Ndirò odhìku òbhu nyĩ nyí okúna dò rò dhu nà nyĩ nyí'ì rò, nyĩ nyàkã nyõwù dhu ùbà rǒ fùkù nzínzìkù ǒ, àdhàdhì Ádrùngbãle Yèsù núubà dhu fùkù dhu bhëyi. ¹⁴ Ròsè kóró kòrí dhu dònã, nyĩ nyàkã nyí'ì àzè nà. Obhó tí, àzè náarí ndi kóró ale ùngbò rí'ì atdí ale nyú tí. ¹⁵ Nyĩ nyàkã nyí'ì Krístò bhà màràngà nà afìku ò. Obhó tí, Kàgàwà únzi nyĩ nyí'ì ndi màràngà nà, ndíní nyĩ nyí'ì tí atdí ale-ngbò tí. Ndirò, nyĩ nyàkã nyí'ì òtsò àdù arí Kàgàwà tò ale tí. ¹⁶ Krístò bhà ǒte àkã ndàdi abho nyú nzínzìkù ǒ. Nyĩ nyàkã nyõwù dhu ùdhe rǒ fùkù, nyädù sedzà ùbho fùkù nzínzìkù ǒ dhu-ònga t'óvòta tó irèta nyú nà. Nyĩ nyàkã nyõwù adyi ùyù rǒ Kàgàwà tò atdí afìku nyú nà, nyädù òwu òtsò àdu rǒ kà tò Zàburì mà, ilèta tó adyi mà, Ìlílá Alafí rí nyãbhũ nyéyè ngùkpà adyi mànà ǒ. ¹⁷ Ìngbàtí ìli ndì dhu mà nyĩ nyónzina, òtè-ku ǒ màtí, ndirò m̀t̀s̀òku ǒ màtí, nákã nyònzì kóró Ádrùngbãle Yèsù-òvò rǒ, nyädù òwu òtsò àdu rǒ Àba Kàgàwà tò kòtù ǒ.

Fí-dzá p̀b̀àkrístò àkã 'òkò tí dhu

(Èfe 5.22-33; 6.1-9; 1Tì 6.1-2; Tít 2.9-10; 1Pé 2.18-25; 3.1-7)

¹⁸ Nyĩ vèbhálé, nyĩ nyàkã nyí'ì fùkù kpbhálé-tsù dhu àkàkà dhu bhëyi, Ádrùngbãle Yèsù-ònzì.

19 Nyí kpabhálě, nyí nyàkǎ nyòzè fùkú vèbhále, ìnzí nyǎdù òwu òko rǒ abádhí mànà ìdzo tí nyí nyìdzò ngbòku rórò.

20 Nyí nzónzò, nyí nyàkǎ nyífu nyí nódhì ale kóró dhu ǒ. Obhó tí, wòrí ní ndi Ádrùngbǎle-nyìkpó nófò dhu.

21 Nyí nzónzo t'ábánǎ, nyí nyàkǎ nzá nyòwù fùkú nzónzo àbhu rǒ rǎkò, akye nyí nyabhùna abádhí-afí rìngyě ì nǐ.

22 Nyí ino tí arí'ì alé, nyí nyàkǎ nyífu yà adzi ǒ fùkú ádròdrǒ ale kóró dhu ǒ. Nyí nyàkǎ nzá nyífu abádhí yà abádhí rǐ nyǎlǎ nyìkpóya ǒ òná kàsùmì ǒ tí, àdhàdhì abádhí-nyìkpó ǒ tí nyí nyí nyífu dhu bhěyi. Pbétù nyí nyàkǎ nyífu abádhí ìdzi afíku nyú nà, Ádrùngbǎle ìfù nyí nyarí dhu-okú dò rò. 23 Ndirò nyí nyónzina ìngbàtí ìli ndi dhu mà, náká nyǒnzì atdí afíku nyú nà, àdhàdhì Ádrùngbǎle tò nyí nyí kasu ònzi dhu bhěyi, ìnzí ní ìndrù tò nyí nyí kasu ònzi dhu bhěyi. 24 Nyí nyàkǎ nyìrè dhu ní, Ádrùngbǎle rubhòya yà pbìndà ale tò ndi ndulì perè tí dhu fùkù. Obhó tí Krístò, yà nyí nyarí kàsùna ònzi ale ní ndi obhónánga tó Ádrùngbǎle. 25 Pbétù, nzére dhu ònzi arí ale bhà perè Kàgàwà ubhòya àdhàdhì yà kǎnzì nzére dhu-bvǎ rǒ, kǎrí nzí dhu òlè ìndrù tò nídhunǐ.

4

1 Nyí ádròdrǒ alé, nyí nyàkǎ nyǒnzì dhu fùkú ino tò obhónánga dǒ, ndirò àkǎkǎ mǔgèrè ǒ, nyǎdù dhu ùni nyí mà átò nyí rǎrǐ'ì inè dùkú Ádrùngbǎle nà òrù-akpà ò.

Pbàkrístò àkǎ 'òkò inzá àpè Yèsù à'u ale nzínzi ǒ tí dhu (Èfè 5.14-17; 6.18-20)

2 Nyí nyàkǎ nyòkò pòtsó itsòta ǒ. Ndirò nyítsò nyí nyí rò, nyí nyàkǎ nyòdò Kàgàwà rǎdùna fùkù dhu òtsò àdù nyí nyí kà tò rórò. 3 Nyí nyàkǎ nyítsò nyí dòkǎ átò, ndíní Kàgàwà angbe tí pbìndà Ɔte òvo mǎ mí ìndrù tò nǐ otu fǎkà. Ndi Ɔte ní Krístò nàndà Ɔte, yà òdhù ò ongónà àdi. Wò ndi Ɔte-okú dò rò ní ndi ma mí'ì kòmbí imbi ò. 4 Nírò, nyítsò nyí dùdú, ndíní ma mara tí kòvò rǒ kpangba, àdhàdhì kàkǎnà mǔvò dhu bhěyi.

5 Nyí nyàkǎ nyí'ì dhu-ǒnga t'òvòta tó mǔtsò nà inzá àpè Yèsù à'u ale-ònzí, nyòwù ìdzìnga ònzì rǒ abádhí tò nyí nyàbà kóró kàsùmì ǒ. 6 Ɔtèku àkǎnà ndi'ì inga nòfò Ɔte tí bilínganà, ndàdù òvù iko nǐ ka kòsì dhu bhěyi. Nyí nyàkǎ nyòwù Ɔte àdu rǒ ìngbàtí ìli ndi ale mà tò àkǎkǎ dhu bhěyi.

Bhàrɯwà rǐku dòná rò ovita (Èfè 6.21-22)

⁷ Ima nàndà kóró dhu nóvɔ rí fùkù ní àlě t'ádòná Dòkíkò. Àbadhi ní atdídǒ ma mózè aɛ, atdídǒ pbìndà kasu nífu kasutále, ndirò atdíkpá mã mǎrí Ádrùngbǎɛ Yèsù bhà kasu ònzì màná aɛ. ⁸ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mòvì ka tikù ǒ, ndíní mã múda òná dhu nóvɔ tí fùkù, ndàdù afíkù àbhù ròtsì obi. ⁹ Ma mòvì abádhí atdíkpá atdídǒ ma mózè, ndirò atdídǒ ndí nífu àlě t'ádòná Ònèsimò màná. Ndi Ònèsimò ní àwù fùrǎbvǎ aɛ. Abádhí ní i rí irò i nónzì kóró dhu àwě fùkù.

¹⁰ Ɔdhìdu Àsìtarikò, yà atdíkpá ka kúsò mã màná aɛ, nóvì nyí. Ndirò Mǎrkò, Bàrnabà t'ádòná nóvì nyí átò. Nyí nyábà wà Mǎrkò-okú dò rò ma mànò fùkù dhu. Ní fùrǎbvǎ kà rǎrà àhù rò, nyàkò ka mběyi. ¹¹ Ndirò Yèsù, yà Yèsitò tí kátina aɛ, nóvì nyí átò. Kákà Yèsù ná'ù Pbàyàhúdì nzínzì ǒ, kǒkò ìbhù aɛ kèlě ní i atdíkpá arí kasu ònzì ima màná òrù-akpá ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi-okú dò rò. Ndirò abádhí ní i afìdu nópè.

¹² Fùrǎbvǎ aɛ Èpafrà nóvì nyí átò. Ka ní Yèsù Krístò bhà kasutále. Kǎrí nzí ndìngyě ndítsò ndí ndí dǔkú bilínganà rò, ndíní nyí nyikò tí pòtsó fùkù a'uta ǒ, ndíní nyí nyo'ó tí afíkù òná rò, nyàdù àmbe Kàgàwà-afí òzè kóró dhu ònzì dǒ. ¹³ Ma mí dhu òvɔ kpangba kǒkú dò rò matì, kà rarí ndùgye atdídǒ okúkù dò rò. Ndirò kǎrí ndùgye Làwòdikiyà mà Hiyèràpoli màná tó kigò ǒ arí'ì pbàkrístò-okú dò rò. ¹⁴ Lukà, yà atdídǒ àlě kóze àlě tó mǔngàngà mà, Děmà màná nóvì nyí.

¹⁵ Òvì nyòvì Làwòdikiyà tó kigò ǒ rí'ì àlě t'ádóna pbàkrístò, atdíkpá Nifà mà, yà pbì idzá arí 'undù pbàkrístò màná. ¹⁶ Yàrí bhàrùwà ka kòzúna gukyè nzínzìkù ǒ, ní nyònzì kóró obi, kòzù ka átò Làwòdikiyà ǒ kànìsà ǒ. Ndirò nyí, tikù òná rò, nyí nyàkǎ nyòzè wò ndi kànìsà ǒ bhà tò ma mándí bhàrùwà átò. ¹⁷ Ɔvɔ nyòvɔ dhu Àrkipò tò nyàti: kà rǎkǎ ndàndà nga mběyi yà foná Ádrùngbǎɛ Yèsù àbhù kasu nà, ndíní ndadù tí kònzì mběyi.

¹⁸ Ima Polò, ma mándí dhu ɔtsúdu nyú nǎ, mòvì nyí nǎ. Àpé nyàdzo àdì ma màdì imbi ǒ dhu rǒ rò. Kàgàwà àkà ndàsò nyí!

Tèsàlònìkà ò Kànìsà tò Pòlò andí wemberè tí bhàruwà Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàrí ní wemberè tí Pòlò andí Tèsàlònìkà tó kigò ò pbàkrístò tò bhàruwà. Kándí ka mbèmbè imbò kumì dóná atdí nà ato údà Yèsù ka kùgù dhu-dzidò rórò. Obhó tí, Pòlò mà, Sílà nà náawù ùvò ndi kigò ò, Pòlò ràdù Yèsù Krístò bhà Ídzì Màkürù núnò abádhí tò (Kas 17.1-10). Tèsàlònìkà tó kigò ò kànìsà ò, ìnzí ní Pbhàhúdí ní'ì abhò nyú, pbétù Pbhàhúdí nyú ràdù ì'ì ngúfe. Ngúfe idhò dzidò, Pbhàhúdí nzínzì ò atdídhéná ale náadù dhu ùya ìndrù tò, ìnzí Pòlò mà, Sílà nà rǎnǎna dhu niri tí.

Jyò ato dzidò, Pòlò avì Timòtewà ràrà Tèsàlònìkà arí Yèsù ná'ù ale arí òko tí dhu andà. Ní ànyì Timòtewà àrà àhẹ, ndàdù ndàdu rò, kǐtsi àtǎnà Pòlò nǐ ìnè abádhí rǎrǐ'ì fíyò a'uta nódò ì arí ró. Kǎti átò abádhí nzínzì ò atdídhéná ale tó ìrèta nǐnza dhu rǎrǐ abáya mà, ayíya mà, ndirò ǎdhíya mànà núve ìnzá Yèsù àpè ìngo rórò dhu. Ní abádhí rǎròwu dhu òngù rǒ tsùyá kǒkò ùvùve ale ralaya tí tdù Yèsù-ngbò. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Pòlò náandí bhàruwà abádhí tò, ndíní abádhí-afí otsi tí obi nǐ, abádhí ùni tí Yèsù Krístò rǐngo dhu ní'íya tí dhu, ndirò ndi ná'ù ale kǒnziya tí dhu. Ndi dhu bhěyi ní ndi, abádhí rǐ dhu à'ù ìnè ì rǐ'íya atdíkpá ndi Ádrùngbǎle mànà dhòdhódhónganà.

Bhàruwà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Pòlò mà rǐ Tèsàlònìkà ò Kànìsà nóvì dhu mà abádhí rǐ òtsò àbhẹ Kàgàwà tò abádhí-okú dò rò dhu mànà dhu (1.1-10).
- Pòlò mà anzì kasu tí Tèsàlònìkà ò kànìsà ò dhu (2.1-16).
- Pòlò rǐ Tèsàlònìkà ò bhà nózè ndàla dhu mà kǎvì Timòtewà ràrà abádhí-afí òpè dhu mànà dhu (2.17-3.13).
- Pòlò rǐ Yèsù ná'ù ale ònzi ròkò Kàgàwà-nyìkpó nòfò dhu bhěyi dhu (4.1-12).
- Yèsù ì a'ù rórò ùvè ale núungbeyà ì dhu (4.13-18).
- Ádrùngbǎle Yèsù ná'ù ale àkǎ 'òkò tí kà rǐngo òná idhò òdò ì í ònanǎ dhu (5.1-22).
- Pòlò rǐ pbàkrístò òvì dhu (5.23-28).

Pòlò mà rǐ Tèsàlònìkà ò Kànìsà nóvì dhu

¹ Ima Polò, Sìlivanù, Timòtewù mànà, mã màndí yàrí bhàrùwà fùkù, Tèsàlònikà tó kigò ǒ kànìsà tírò. Nyí ní Àba Kàgàwà bhà ale, ndirò nyí ní Ádrùngbàle Yèsù Krístò bhà ale. Ní, Kàgàwà àkǎ ndàso nyí, ndàdù nyábhù nyòkò màrùngà ǒ.

² Mã mǎrí òtsò nábhù bilínganà Kàgàwà tò okúku dò rò, mãdù àmbe nyírè dǒ fàkǎ itsòta ǒ. ³ Ndirò, mǐtsò mã mí àlě t'Ábanà Kàgàwà-ònzí rò, mã mǎróngo ìrènà ìnzí mã múbhana rórò dhu ní, fùkù a'uta-kàsù mà, fùkù àzè arí nyábhù nyǒnzì kasu tí dhu mà, ndirò ní, nyí nyá'ù dhu obi nyú nà ìngo àlě tó Ádrùngbàle Yèsù Krístò ringoya dhu. ⁴ Adódù, yà atdíǒ ma mózè nyí rò, mã màni dhu Kàgàwà rózè wà nyí, ndirò kà ródò wà nyí, nyí'ì pbìndà ale tí. ⁵ Obhó tí, yà fùkù mã móvò fàkǎ Ídzi Màkürù ní mã móvò nzá ote ǒ tí. Pbétù, mã móvò ka Hìlǎ-Alafí bhà ádrùngbǎnga tó obi mà, kàbhà mùdzùnà mànà nǐ, mãdù dhu à'ù wò mã móvò fùkù dhu ràrǐ obhó dhu nyú. Ndirò, nyí nyùnì wà ìngbà dhu bhěyi màtí nzínzìku ǒ mã mókò dhu nábhù ídzìnga fùkù dhu. ⁶ Ndi dhu bhěyi ní ndi, fùkù okota nófò ndi fàkǎ okota nà, ndàdù ndòfò Ádrùngbàle Yèsù bhà adita nà. Ndirò, ábhǒ àpbè nyú ǒ rò, nyí nyádù Kàgàwà bhà ote náko, Hìlǎ-Alafí nírǎ nyí nǐ dhèdhe nyú nà. ⁷ Ndi dhu bhěyi ní ndi, yà nyí nyóonzina dhu nádi wà ídzi ófò tí Màkèdòniyà mà Àkayà mànà tó pbìrì ǒ Yèsù ná'ù ale tò. ⁸ Obhó tí, fùrǎbvù rò nga ní ndi, Ádrùngbàle Yèsù dǒ róte Ídzi Màkürù nùndò ndi nǐ. Kùndò nzá ndi Màkèdòniyà mà Àkayà mànà ǒ tí, pbétù, nyí nyá'ù Kàgàwà tí dhu-òyí nákǎ ábhǒ ngari nyú ǒ. Ní, wò dhu dǒ mã múnɔna tdítǒ dhu rǐ'ì mbǎ. ⁹ Ndirò, ìndrǔ rǒwu àwenà rǒ dhu ní, fùrǎbvù mã mówù ùvò tí dhu. Ndirò, abádhí rǒwu àwenà rǒ dhu ní, nyí nyúgèrè nyí nyá'ù Kàgàwà, nyádù sànamù núbhà dhu. Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyí nyárí ìpìrǒnga mà obhónga mànà tó Kàgàwà-kàsù nónzi. ¹⁰ Ndirò, nyí nyárí Kàgàwà t'Ídhùnà, Yèsù ríngo òrù-akpà ò rò dhu nódo. Ndi Yèsù ní ndi Kàgàwà ábhù rìngbè ndi ibhu ò rò, ndíní àlě nɔwù tí yà rírà ìndrǔ-ànyǎ t'ítàtì tó pbìndà nàwí ǒ rò.

2

Polò rǐ Kàgàwà bhà Ídzi Màkürù núnɔ Tèsàlònikà ǒ dhu

¹ Adódù, nyí nyú mà nyí nyùnì wà dhu ìnzá mã rǒwù ùvò kòkórò fùrǎbvù. ² Nyí nyùnì wà dhu átò, tdǔ mã mowu ùvò fùrǎbvù rò, mã rábà àpbè, kadù dhu ùnò mã nǐ Filipì tó kigò ǒ. Pbétù, ábhǒ àpbè nzínzi ǒ rò tí, Kàgàwà ábhù afíka ròtsi

obi, mǎnò p̀b̀indà Ídzi M̀ak̀ur̀ù f̀ùk̀ù. ³ Obhó tí, yà f̀ùk̀ù mǎ múyǎ dhu ní'ì nzi afátá, ka ní'ì nzi nzére irèta mà, ndirò ka ní'ì nzi ɹtrátá mà. ⁴ P̀b̀ét̀ù, K̀ag̀aẁà óz̀ù ndi mǎ iwà mǎ màkǎ mǎnò p̀b̀indà Ídzi M̀ak̀ur̀ù ìndr̀ù tò ale tí. Ní mǎ mí nzi àd̀ù k̀ùǹò ìndr̀ù-nỳìkp̀ó nɔ́f̀ó tí, p̀b̀ét̀ù mǎ mǎd̀ù k̀ùǹò K̀ag̀aẁà-nỳìkp̀ó nɔ́f̀ó tí. Ka ní ndi ale-afi-tsi dhu mà núní arí ale. ⁵ Obhó tí, nyí nỳni wà dhu inzà mǎ rúhà ìndr̀ù akekpa màtí òt̀eka ǒ. Ndirò òt̀eka ǒ, mǎ mónè nzà ìndr̀ù-f̀ó mǎ mí dhu òngyè dhu. K̀ag̀aẁà nyú nditírò ní ndi yà mǎ múnɔna dhu tó ngàmbi. ⁶ Ndirò mǎ manè nzà ìndr̀ù rí mífù dhu, ìmbǎ rí'ì nyí nyú màtí, ìmbǎ rí'ì ng̀ùkp̀à ale màtí. Mǎ mí'iyana ìnè mǎ'ε mǎ d̀ùk̀ù àzèmbè Krístò bhà uvitatále nyú ní mǎ rò. ⁷ P̀b̀ét̀ù mǎ mǎd̀ù òko nzínziku ǒ yɔrɔwà nyú nà. Àdhàdhì ndi ndarónguna inzo nózè ingba-tsánà bhèyi, ⁸ mǎ mózè nyí atdíđ. Ní, mǎ mazè nzà mǎnò K̀ag̀aẁà bhà Ídzi M̀ak̀ur̀ù k̀èl̀è f̀ùk̀ù, p̀b̀ét̀ù atdyúka nad̀ù ì'ì átò mǎdzi f̀àk̀á ìp̀ir̀ɔnga nyú okúku d̀ò rò, f̀àk̀á àzè nítrò ndi abho nyú f̀ùk̀ù nídhuní. ⁹ Adóđu, nyí nỳr̀è wà mǎ mónzi kasu tí dhu mà, yà mǎ mǎbà àp̀b̀è mànà. Mǎ mówù K̀ag̀aẁà bhà Ídzi M̀ak̀ur̀ù núnò rǒ f̀ùk̀ù àzèmbè mǎ mí kasu ònzi adyíbhengá, ndirò kùbhingá màtí rórò, akye mǎ mowuna ì'ì ànò tí nzínziku ǒ atdí ale d̀ò màtí nǐ.

¹⁰ Nyí, Yèsù ná'ù ale tírò, mǎ mókò nzínziku ǒ ìl̀l̀à óf̀ò ǒ, àk̀ak̀á óf̀ò ǒ ndirò ìmbǎ nzére dhu tí ka kózuna dhu rí'ì ònà óf̀ò ǒ. Nyí ní ndi dhu tó ngàmbi, ndirò K̀ag̀aẁà ní átò ndi dhu tó ngàmbi. ¹¹ Nyí nỳni wà dhu átò mǎ rókò kórò nzínziku ǒ ale mànà àdhàdhì inzo t'ábanà mà náaróko p̀b̀i inzo mànà dhu bhèyi. ¹² Mǎ mówù dhu ùyǎ rǒ f̀ùk̀ù, mǎd̀ù òwu afiku òpè rǒ. Ndirò, mǎ mówù nyónzi rǒ obi nyú nà, ndíní nyí nyubhì tí K̀ag̀aẁà ózè dhu bhèyi. Ndi K̀ag̀aẁà ní ndi nyí núnzi ndíní nyí nyotsú tí p̀b̀indà ádr̀ungb̀anga tó idzi ò, nyàd̀ù p̀b̀indà ádr̀ungb̀anga tó awáwù nála.

¹³ Ndirò, yàrí ní ndi yà ìnzí mǎ mí mǎngyè rórò mǎ mǎrí òtsò nábhù nǐ K̀ag̀aẁà tò okúna d̀ò rò dhu: Nyí nỳr̀i yà f̀ùk̀ù mǎ múnò K̀ag̀aẁà bhà Ídzi M̀ak̀ur̀ù. Ní, nyí nyàd̀ù k̀ak̀o ìnzí ní ìndr̀ù-lí'ò rò àhu ɔte bhèyi, p̀b̀ét̀ù nyí nyáko ka K̀ag̀aẁà-lí'ò rò àhu ɔte bhèyi. Ní, ndi ɔte ní K̀ag̀aẁà bhà ɔte. Ndi ɔte ní ndi nyakutsi rí kasu ònzi nyí Yèsù ná'ù ale tírò. ¹⁴ Adóđu, ndi dhu nìtè dhu ní, yà Yùdeyà tó p̀birì ǒ, K̀ag̀aẁà bhà kànisa ǒ Yèsù Krístò ná'ù ale rǒ ndi nanzí dhu, nónzi wà ndi átò r̀ùk̀ù dhu. Nyí nyábà àp̀b̀è f̀ùk̀ù p̀birì ǒ bhà nyú f̀ó, àdhàdhì abádhí náabà àp̀b̀è inzà Yèsù ná'ù P̀b̀ayàhúdí-f̀ó dhu bhèyi tí. ¹⁵ I P̀b̀ayàhúdí ní ndi Ádr̀ungb̀ale Yèsù nabhù kohò, ì ràd̀ù p̀banábí nábhù k̀okyè. Abádhí ní ndi ròkà

ávu. Abádhí rǒnzina dhu arí nǚ Kàgàwà-nyìpkó nófò, ndirò abádhí nóngò kóró ale tó òmvù tí. ¹⁶ Abádhí arí tsùka àpà 'ùtò ìnzí mǎ movo tí ògù tó ote ìnzí ní pbàyàhúdí tò, akye abádhí adùna ùgu nǚ. Ndi dhu bhèyi ní ndi, abádhí nísè yà angyangyi ì arónzina fiyó nzérenga-bvu. Pbétù, Kàgàwà bhà nàwí rǚsǚ isǚ abádhí dǒ.

Pòlò rǚ Tèsàlònikà ǒ bhà nózè ndàla dhu

¹⁷ Adódù, ka kùtu mǎ mǔbhǎ mǎ nyǐ mànà ale-ngbò ò rò idǒ kàsùmì kèlě tí. Pbétù ale-afí ònǎ rò, àlě kí'ì inè atdíkpá. Atdyúka nyú ní'ì àlě ràla àlě nyǐ mànà. Ní mǎ mǒnzì kóró obì ndíní ndi dhu náaká tí fǎkà. ¹⁸ Ndi dhu ìtè rí dhu ní, mǎ mómvu mǎ mǒwù fǔrábvù. Ndirò ima nyú Pòlò, ma mómvu wà dhu ibí-gùna nyú, ndíní ma mara tí fǔrábvù. Ní, pǔmvo Sitanì adù ndi otu nùtò ròkà. ¹⁹ Nírò, ádhi mà nyú ndi fǎkà a'uta rǚ'ì dǒyá? Ádhi mà nyú ndi idhèka rǚ ndìka okúya dǒ rò? Ndirò, fǎkà mùlèmà tó mùkimbà ní ádhi mà? Ní'iya tí obhó nyǐ ndi, yà àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù rǐngo nínganí? ²⁰ Obhó nyú, okúkù dǒ rò nga ní ndi mǎ mǎrí mǐlè, idhèka ràdù ndìka nǚ.

3

Pòlò rǚ Tímòtewù òvì rǎrà Tèsàlònikà ǒ bhà-afí nópè dhu

¹ Ádzí mǎ mí inga òdò dhu níngyě mǎ rò, mǎ mála dhu mǎ rǎkǎ mǒkò vǐka dǒ rò Àtenè tó kigò ò. ² Ní, mǎ mǎdù adòkà Tímòtewù nóvì rǎrà fǔrábvù. Àbadhi ní ndi Kàgàwà bhà ino, yà atdíkpá mǎ mǎrí Krístò dǒ róte Ídzì Mǎkǔrù núnò mànà ìndrù tò ale. Ní mǎ móvì ka fǔrábvù, ndíní afíkù nabhù tí ròtsì obì ndàdù nyǐdì fǎkú a'uta ǒ, ³ ndirò, ìnzí yà kòmbí nyǐ nyábàna àpbè adù tí atdí ale mà nábhu rǔbhà pbìndà a'uta. Obhó tí, nyǐ nyùnì wà dhu, àlě rǎrǐ ndi àpbè-tidò nábà àbà. ⁴ Ndirò, fǔrábvù mǎ mí'ì ònǎ kàsùmì ǒ, mǎ móvò wà dhu fǔkù mǎti: àlě rǎrǐ àpbè nábà. Ní, nyǐ nyùnì wà dhu ì dhu rǎrǐ kǒkò rí 'ònzì. ⁵ Wò dhu-okú dǒ rò ní ndi, ima nyú mà átò ma mǐtdègu míngyě inga t'ódota nǚ, ní ma móvì Tímòtewù rǎrà fǔrábvù. Ma móvì ka ndíní adù tí ingo nyǐ nyáròko tí fǔkú a'uta ǒ dhu tó mǎkǔrù nà idù. Obhó tí, ma mǒnzì odòna dhu ní, akye utrátába Sitanì ràdù àrà nyǔtra, obìka ràdù àwí kòkórò dhu.

Tímòtewù àdu ndì nà mǎkǔrù rǚ Pòlò-idhè nábhǔ rǐka ndì dhu

⁶ Pbétù, kòmbí Tímòtewù nírà wà àhu fǔrábvù rò. Ní, kàwe wà ídzì dhu nyú fǔkú a'uta mà, fǔkú àzè mànà dǒ. Kàti, atdí dǒ nyǐ rarí mǐrè bìlìnganà, ndirò atdyúka nyú rǚ'ì nyǎla mǎ tdítdǒ, àdhàdhì mǎ mòzè mǎ ràla nyǐ átò tdítdǒ

dhu bhëyi tí. ⁷ Ní ndi dhu bhëyi tí adódù, yà mǎ mí'ì òná àpbè mà, avuta màná nzínzi ò, fùkú a'uta ò nyí nyíkò tí dhu níbhò ndi obi afíka tò. ⁸ Kòmbí, mǎ mí mìnè mbëyi nyú, nyí nyíkò pòtsó Ádrùngbǎle Yèsù ò nídhuní. ⁹ Ìngbà òtsò-tidò ndi mǎ mǎdù àdunà Kàgàwà tò okúku dò rò, yà nyí nyú nyí nyàbhu idhèka ríka ndi tí Kàgàwà-ònzí okúku dò rò dhu dǒ? ¹⁰ Kúbhingánǎ ndirò adyíbhengá màtí, mǎ mǎrí mǎtsò atdyúka nyú ná Kàgàwà rǒ, ndíní mǎ nabhù tí màla ngbòku tdítǒ, mǎdù fùkú a'uta dǒ òdì dhu níse fùkù.

¹¹ Kàgàwà àlě t'Ábanà nyú nditírò, àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù màná, náká ì ràngebe otu fákà ndíní mǎ mowu tí ùvò fúrǎbvù. ¹² Ádrùngbǎle Yèsù àká nditrò nyí nyózè nyí ní nzínziku ò àzè, ndàdù kóró ngǔkpà ale nyí nyózè ní àzè nítrò átò, àdhàdhì mǎ mózè nyí dhu bhëyi. ¹³ Kàká ndàbhu afíku ròtsì obi, ndíní adùya tí ì'ì ìlìlǎ ró, ndirò ìmbǎ afátá na àlě t'Ábanà Kàgàwà-ònzí, àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù ríngò, ì rìwù atdíkpá róná ale màná nínganí.

4

Pòlò rí Yèsù ná'ù ale ònzi ròkò Kàgàwà-nyìkpó nǒfò dhu bhëyi dhu

¹ Adódù, ngǎtsi dhu ní, mǎ móvò wà nyí nyàkǎnà nyùbhi Kàgàwà-nyìkpó nǒfò rádù dhu bhëyi dhu fùkù. Obhó tí, nyí nyárí ndi dhu ònzi ònzi. Ní, kòmbí mǎ mònzi fùkú, mǎdù ùyanà fùkù Ádrùngbǎle Yèsù-òvò rǒ dhu ní yàrí: Nyí nyàká nyǒnzí ka mbëyi nyú ròsè. ² Obhó tí, nyí nyùnì wà yà fùkù mǎ múyǎ ìngbǎ dhu bhëyi dhu-tidò mà rírà Ádrùngbǎle Yèsù bhà rò. ³ Kàgàwà ózè dhu ní, nyílǎ nyìkpóna ò, ndirò ní nyǒdò nyí m̀nyòní rǒ rò. ⁴ Ndirò kòzè dhu ní, ngǎtsi ale ròdò ngbòna ilátá ò Kàgàwà-nyìkpó ò, ndirò ifuta màná dhu ò, ⁵ ìnzí ndàbhu ndi m̀nyòní ràtdù afína yà ìnzá Kàgàwà núnì ale náarónzina dhu bhëyi. ⁶ Wò ndi m̀tsò-tidò ò, dhu àká nzá atdí ale mà rònzi nzérenge òdhìnà rǒ, ndùpò pbìndà ara dò. Obhó tí, Ádrùngbǎle Yèsù nítǒyà kóró ì dhu bhëyi dhu-ànyǎ yà angyinǎ rò mǎ múnò fùkù, mǎdù ùyanà mbëyi nyú fùkù dhu bhëyi. ⁷ Obhó tí, Kàgàwà núnzi nzá àlě m̀nyòní t'ónzita tò. Pbétù, kúnzi àlě ndíní àlě koko tí ìlìlǎ ale tí nyìkpóna ò. ⁸ Ndi dhu bhëyi ní ndi, yàrí uyátá nòdhò ale, nódhò nzá ìndrù-tsù dhu, pbétù kòdhò dhu ní Kàgàwà bhà uyátá. Ka ní ndi pbìndà ìlìlǎ-Alafí níbho arí fùkù.

⁹ Yèsù ná'ù ale rí 'òzè nzínziya ò dhu dǒ, nyí nyí'ì mbǎ fùkù ka kí dhu àndí dhu-atdyú ná. Obhó tí, nyí nyú nyí-tírò, nyí nyùnì wà nyí nyádù nyózè nzínziku ò tí dhu Kàgàwà-rǒ.

¹⁰ Kòńń ndi dhu kèlě ní ndi nyí nyarónzina Màkèdòniyà tó pbìrì ǒ arí'í Yèsù ná'ù ale-rǒ kóró. Ní, mǎ mònzi nyí nyóngò kònzì mběyi nyú tdítđ. ¹¹ Nyònzì ǒbi nyòkò màrùngà ǒ: nyǎndà nyí nyóko tí dhu nyí-tírò, nyǎdù kasu ònzì ǒtsúku nyú ní dzùnàku nɔnzì tí yà ma múyá fùkù dhu bhěyi. ¹² Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyí nyónzina dhu rádù nyǎbhu iri ale rifu nyí, ìmbǎ nyǎdù ì'ì indrǔ rǐ dzùnàku ònzì dhu-atdyú nà.

Pòlò rǐ dhu àndí Yèsù ì a'ù rórò ǎvè ale núungbeya ì dhu dǔ dhu

¹³ Adódù, mǎ mòzè nzá nyòkò ìnzì nyǎni iwà ì a'ù Yèsù rórò ǎvè ale dǔ dhu, akye nyí nyowuya òko izu ǒ, yà ìmbǎ arí'í a'uta nà ngùkpà ale bhěyi nǐ. ¹⁴ Obhó tí, àlě ká'ù wà dhu Yèsù ravè ndàdù ndingbè. Ní ndi dhu bhěyi tí, Kàgàwà abhùya kákà iwà ì a'ù Yèsù rórò ǎvè ale, rùngbe ì átò, 'àdù 'ùngbò Yèsù mànà.

¹⁵ Kàní Ádrùngbǎle Yèsù ǎno dhu-bvu rǒ mǎ móvɔna fùkù dhu. Yèsù rǐngò dhu rǒtuna nyìkpóya nà àlě nzínzì ǒ ale tírò, àlě kokoya nzì angyi ǎvǎvè ale tò òrù-akpà-otù ǒ. ¹⁶ Obhó tí, màlàyíkà dǔ atdí ádrùngbǎle-tù mà, Kàgàwà bhà wàndà-tù mànà rǐ 'iri rò, Ádrùngbǎle Yèsù nyú ndítírò nífoya òrù-akpà ò rò. Ndirò kákà Yèsù Krístò ì a'ù rórò ǎvè ale náadùya 'ùngbe angyi. ¹⁷ Ndi dhu-dzidǒ ní ndi, yà àlě-nyìkpó nà àlě kòtù àlě ndi kàsùmì ǒ rò, àlě kadùya òdzì atdíkpá abádhí mànà àpbù ǒ, àlě rádù àlě otù Ádrùngbǎle Yèsù mànà awe ǒ. Ndi dhu bhěyi ní ndi, àlě kóró àlě kadùya òko bìlìnganà Ádrùngbǎle mànà òrù-akpà ò. ¹⁸ Ní, nyòngò afikù nópè nzínzìkù ǒ wòrí ǒte nǐ.

5

Ádrùngbǎle Yèsù rǐngò òná idho

¹ Adódù, Ádrùngbǎle Yèsù níngoya òná idho mà, ndi kàsùmì mànà dǔ, nyí nyí ìmbǎ dhu-atdyú nà mǎndí dhu fùkù. ² Obhó tí, nyí nyú, nyí nyùni wà dhu mběyi nyú, Ádrùngbǎle Yèsù rǐngò òná idho risíya inzà ka kùni angyangyi rórò, ogbotále náarótsù idza kùbhingánǎ dhu bhěyi. ³ Yà indrǔ rátina màrùngà rǎrǐ'ì kòmbí, ndirò ǒdona ònzì ka kí dhu rǎrǐ'ì ìmbǎ rò ní ndi, dhu ìnzà rí dhu adùya ìsì abádhí dǔ. Abádhí rǎbàna àpbè náapíríya ndi ndìsì àdhàdhì ari nà tsìbhále-ò náarí ndàpìrì uguta tò dhu bhěyi. Ní, atdí ale mà nógúya nzì abádhí nzínzì ǒ. ⁴ Pbétù nyí adódù, nyí nyí'ì ìmbǎ ìnò ǒ, ndíní wòrí idho adùya tí nyòtdì ogbotále bhěyi. ⁵ Obhó tí, nyí kóró nyí ní awáwù ǒ ale, adyíbhengá nga ǒ ale. Àlě ní nzì kùbhingá nga ǒ

ale, ìnò ǒ ale. ⁶ Ní, dhu àkǎ nzá àlě ròdhò ngǔkpà ale-tsí bhěyi. Pbéù dhu àkǎ àlě ròkò àlě-nyìkpó nà, àlě ràdù àmbe àlě òdò dǒ mběyi. ⁷ Obhó tí, òdhò aródhò ale náaródhò kúbhingá, ndirò, òri aróri ale náaróri kúbhingá. ⁸ Pbéù àlě, adyìbhengá nga ǒ ale tírò, dhu àkǎ àlě ròdò àlě mběyi. Dhu àkǎ àlě rúfǒ a'uta mà àzè mànà làtú tí àlě-odrù dǒ, àlě ràdù ògù àlě ká'ù dhu náfo sàbù tí àlě-dò rǒ. ⁹ Obhó tí, Kàgàwà núutri nzá àlě ndíní ìndrù-ànyà nítà ndì ndì nǐ p̀b̀ìndà nàwí núsíya tí àlě-dǒ. Pbéù, kùtri àlě ndíní àlě kabáya tí ògù àlě tó Ádrùngbàle Yèsù Krístò-otù ǒ. ¹⁰ Yèsù avè àlě-okú dò rò ndíní ndì ndíngo dhu nótù àlě àlě-nyìkpó nà màtí rò, ndirò kòtù àlě iwà àlě k̀v̀e ró màtí rò, àlě kadùya tí òko ípìr̀ngà ǒ atdíkpá ndì mànà. ¹¹ Nírò, dhu àkǎ nyòwù afíku òpè rǒ nzínzìku ǒ, nyàdù òwu nyǐdì rǒ átò a'uta ǒ nzínzìku ǒ yà nyí nyárí k̀ǹzi dhu bhěyi tí.

Yèsù ná'ù ale àkǎ 'òkò tí dhu

¹² Adódù, mà m̀ǹzi f̀k̀ú ngǎtsi dhu ní, nyòngò k̀k̀k̀ nzínzìku ǒ arí kasu ònzi ale nífu. I ale ní k̀k̀k̀ nỳnda arí Ádrùngbàle Yèsù-òvò rǒ, 'adù àmbe nyìkpókù itdyu dǒ nzérenga rǒ rò ale. ¹³ Nyí nyàkǎ nyífu abádhí atdídǒ ròsè, nyàdù abádhí nózè yà abádhí aróznina kasu-okú dò rò. Nyí nyàkǎ nyòkò màr̀ngà ǒ nzínzìku ǒ.

¹⁴ Ndirò adódù, mà m̀ǹzi nyí nyòvò dhu inzá inga nòfò dhu bhěyi aróko ale tò, nyàdù afíya níngyě ì ale-afí nópè. Mà m̀ǹzi nyí nyònzì ivivi ngbòya nà ale dz̀nà, nyàdù kóró ale-dzi nóndù. ¹⁵ Mà m̀ǹzi nyí átò nyòdò nyí, ìnzí atdí ale mà ràdu nzérenga nzérenga nǐ. Pbéù dhu àkǎ nyònè ídzìnga ònzi nyí nyí bìl̀ngà nà nzínzìku ǒ màtí ndirò kóró ale nzínzì ǒ màtí dhu k̀l̀.

¹⁶ Nyòngò òko bìl̀ngà dhèdhe ǒ tí. ¹⁷ Nyòngò nyítsò ìnzí nyí nyúbhana rórò. ¹⁸ R̀k̀ú ndì ǹǹzi kóró dhu ǒ, nyòngò òtsò k̀l̀ nádu Kàgàwà tò. Obhó tí, k̀k̀r̀í ní ndì Kàgàwà òzè nyònzì Yèsù Krístò-òvò rǒ dhu.

¹⁹ H̀l̀-Àlafí r̀nzina kasu àkǎ nzá nyùtò ts̀na.

²⁰ Kàgàwà bhà p̀b̀nàbí núunò dhu àkǎ nzá nyònzì gàyàna.

²¹ Pbéù, kóró dhu-ònga àkǎ nyòvò, nyàdù ídzì dhu tí rí'ì dhu ònzi.

²² Ndirò, nyòdò nyí kóró nzére dhu-tidò rǒ rò.

Pòlò rí Kàgàwà ònzi ràso Tèsàlònikà ǒ Kànìsà dhu

²³ Màr̀ngà ìbho arí ìndrù tò Kàgàwà nyú ndítirò náká ndàbhu nyí nyòkò p̀b̀ìndà ale nyú tí. Kàkǎ ndòdò f̀k̀ú ípìr̀ngà, afíku, atdyúku, ndirò ngbòku mànà, ròkò ìmbà nzére dhu tí ka kòz̀na dhu rí'ì òyà, àlě tó Ádrùngbàle Yèsù

Krístò rĩngò ònà idhò tò. ²⁴ Nyĩ nunzi Kàgàwà ní ìnzĩ arí p̀b̀ìndà irèta núwũ ale. Ní ka ní ndi rí i dhu nónzi.

²⁵ Adódù, nyòngò nyĩtsò d̀òkà átò.

²⁶ Nyòvì Yèsù ná'ù ale kóró atdyúkũ nyá nà.

²⁷ Ma mìtdè nyĩ ìtdè tí Ádr̀ngbãle Yèsù-ovò r̀ò ndínĩ nyĩ nyozú tí yàrí bhàr̀wà Yèsù ná'ù ale tò kóró.

²⁸ Àlè tó Ádr̀ngbãle Yèsù Krístò àkã ndàso nyĩ.

Tèsàlònikà

ǒ Kànisa tò Pòlò andí ɔɔ rí kisě nǎ bhàruwà

Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Uvitatále Pòlò náandí ndi Tèsàlònikà tó kigò ǒ kànisa tò ka kandí ɔɔ bhàruwà. Kängbe ndi kànisa ɔɔ rí Ídzi Màkürù t'únɔta tó pbìndà abhi isé abhi ǒ (Kas 17.1-9).

Tèsàlònikà tó kigò ǒ kànisa ǒ ì ì ní Pbhàhúdí mà ábhǒ ìnzǐ ní Pbhàhúdí màna. Pòlò andí dhu abádhí tò mbèmbè imbò kumì ato údà Yèsù Krístò ka kùgù dhu-dzidǒ rórò.

Yàrí ɔɔ rí kisě bhàruwà ò Pòlò àdu ndàndí dhu ní iwà ndì ndóvò wemberè tó pbìndà bhàruwà ò dhu. Kàsùmì àdì ndàmbe ùda tí ùda dǒ rò, pbàkrístò-tsi náava ndì atdíđǒ ìnzǐ Ádrùngbǎle Yèsù rǐngo dhu nǎ. Tèsàlònikà ǒ atdíđhená ale nóowúnà àtìna rǒ ndi Ádrùngbǎle bhà idho rákǎ iwà (2.2). Ngǔkpà ale nóowúnà dhu ìrè rǒ 'àtì ìnzá dhu rákǎ kǔnzǐ kasu ìnzá òtrò idho ǒ kà rǐngo nídhunǐ (3.6-12). Nírò, Pòlò rǐ ndì ndúdhèna dhu àngǎ atdíđǒ. Kà rǐ dhu òvɔ Kàgàwà rǒ òmvú, Nzére ale nyú tí ka kátina ale nàndà dhu dǒ. Ndi ale rǐ ndìto angyinǎ rò Krístò rǐngo dhu tò (2.3-4). Ndirò, Pòlò rǐ pbàkrístò-afí àbhǔ ròtsi obi ndàtì Ádrùngbǎle ràrǐ ìnzǐ arí ùno ndì ndùnò dhu núbha ìnzá ndì ndònzǐ rórò ale. Ní kà ràrǐ abádhí àbhǔ ròtsi obi, ndàdù abádhí òdò pfòmvo Sìtanì rǒ rò (3.3).

Bhàruwà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Pòlò rǐ Tèsàlònikà tó kigò ǒ pbàkrístò nóvì dhu (1.1-2).
- Ndi ndíngo rò Ádrùngbǎle Yèsù nóotdíya ìngbàtí ìli ndì ale-ànyǎ obhónánga dǒ dhu (1.3-12).
- Ìnzá Ádrùngbǎle Yèsù àpè ndàdù dhu mà, Kà rǐngo iwà Nzére ale nyú tí ka kátina ale ítò ndì dhu-dzidǒ dhu màna (2.1-12).
- Pbhàkrístò àkǎ ìkò pòtsó fǐyó a'uta ǒ dhu (2.13-17).
- Pbhàkrístò àkǎ 'àbhǔ ì atdíđǒ itsòta tò dhu mà, abádhí àkǎ 'ònzǐ kasu fǐyó ípìrǒnga nòdɔ tí dhu màna dhu (3.1-15).
- Pòlò rǐ ndìtsò Tèsàlònikà ǒ pbàkrístò dǒ ndàdù abádhí nóvì dhu (3.16-18).

Pòlò rǐ Tèsàlònikà tó kigò ǒ Kànisa nóvì dhu

¹ Ima Pòlò, atdíkpá Silìvanù mà Tìmòtewù màná, mà màndí yàrí bhàruwà fùkù Tèsàlònikà tó kigò ò Kànìsà tírò. Nyí ní àlě t'Ábanà Kàgàwà mà, àlě tó Ádrùngbàle Yèsù Krístò màná bhà ale. ² Ndi àlě t'Ábanà Kàgàwà mà, àlě tó Ádrùngbàle Yèsù Krístò màná náká 'àso nyí, 'àdù nyàbhù nyòkò màrùngà ò.

Pòlò rí Tèsàlònikà ò kànìsà nílè fìyó a'uta-okú dò rò dhu (Màt 13.40-43; 25.31-45; Fìl 1.3-6,27-30; 1Tè 1.3-7)

³ Adódù, mà màká mǒngò òtsò àdu bìlìnganà Kàgàwà tò okúkù dò rò. Ní, dhu àká àlě rònzì ka ndi dhu bhěyi tí, fùkù a'uta rí ndisě, nyí nyóze nyí nǐ nzínzìkù ò àze ràdù àmbe ndise dǒ nìdhuní. ⁴ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi mà mǎrì mǐlè okúkù dò rò Kàgàwà bhà kànìsà ò. Mà mǎrì mǐlè átò, nyí nyíkò pòtsó, nyàmbe fùkù a'uta nódò dǒ, àpbè mà avuta màná-dzi t'òndùta ò nìdhuní.

⁵ Wò dhu bhěyi nyí nyónzina dhu ní ndi rí dhu àvì, Kàgàwà ritdiya kóró ale-ànyà obhónánga dǒ, ndàdù nyòzù iwà nyí nyàkànà nyòtsù yà nyí nyárí àpbè àbà okúna dò rò pbindà ádrùngbǎnga tó idzi ò ale tí. ⁶ Obhó tí, Kàgàwà ní obhónánga dǒ arí ìndrù-ànyà nítđì ale. Ní, kǎvùya átò yà rùkù arávu ale-rǒ. ⁷ Ndirò nyí, yà rùkù ka karávu rò, àlě kadùya àbànà nyí màná atdíkpá ní àpbè ò rò àlě kí àlě àsò dhu, yà Ádrùngbàle Yèsù rí nditè òrù-akpà ò rò ì iwu pbindà ádrùngbǎnga tó obi tó màlàyíkà màná nínganí. ⁸ Kíraya ádrùngbǎ kàzu ò, ndàdù yà inzà Kàgàwà núnì ale-ànyà nítđì. Ndirò kítđiya yà inzà Ádrùngbàle Yèsù bhà Ídzi Màkùrù nífu ale-ànyà átò. ⁹ Fìyó nzérenga tó perè tí, abádhí núuwíya dhòdhódhonganà, ì ròkò itse nyú Ádrùngbàle Yèsù rǒ rò, ndirò kàbhà obi tó ádrùngbǎnga tó awáwù rǒ rò màtí. ¹⁰ Ndi dhu onziya ndi Yèsù ríngò ndíní pbindà ale-tsí nílè tí ndi, ndi ná'ù ale kóró ràdù ndífu nínganí. Nyí nyí'íya ì ale nzínzì ò átò, iwà nyí nya'u fùkù mà muno ote nìdhuní.

¹¹ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, mà mǎrì mǐtsò bìlìnganà okúkù dò rò, ndíní àlě tó Kàgàwà nóozú tí nyí pbindà anzita nà àká ale tí. Ndirò mà mǎrì mǐtsò ndíní pbindà ádrùngbǎnga tó obi nǐ kǎbhù tí nyí nyárí atdyúna òho kóró ídzìnga mà, fùkù a'uta-kàsù màná rākā. ¹² Ndi dhu bhěyi ní ndi, àlě tó Ádrùngbàle Yèsù-ovò rí ndilè okúkù dò rò, ovòkù ràdù ndilè átò kókù dò rò. Ndi dhu ràdù ndònzì àlě tó Kàgàwà bhà ídzìnga mà, Ádrùngbàle Yèsù Krístò bhà ídzìnga màná nóokú dò rò.

2

Pfòmvo ìvì nzére ale nónziya tdě Ádrùngbǎle Yèsù ingo rò dhu

(Mát 24.23-44; 1Yù 2.18; 4.1-3)

¹ Adódù, àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò ríngò, ndàdù àlě-tsù nándu tina ò òná idhò dǒ, mã mìtdè nyí ìtdè tí: ² àpé nyàbhu dǎku rìnza ndì isó tí nyámbe odo ònzì dǒ yà ìndrù rǎtina iwà Ádrùngbǎle Yèsù ríngò òná idhò rǎkǎ rò. Àpé nyà'ù ka, ìmbǎ ka kátina pbànábí núnò dhu rǎrǐ ndì, ndirò mã mènò dhu rǎrǐ ndì, ndirò ngǎtsi nǐ, mã màndí bhàrùwà rǎrǐ ndì ka nùnò rò. ³ Àpé nyàbhu atdí ale mã rùtrǎ nyí ìngbǎ ófò ǒ màtí. Obhó tí, dhu àkǎ pé ìndrù rìvǎ dhu ì ròdhò Kàgàwà angyinǎ rò tdě ndì idhò náaká rò, pfòmvo ìvì nzére ale nyú rǎdù nditè. Ndi ale ní iwà Kàgàwà utri angyangyi dhòdhódhóngà tó ove tò ale. ⁴ Ka ní òmvù, yà Kàgàwà tí ka karózùna, kadù ùlenà kóró dhu-tsí dǒ arí ndìdzí orú ale. Kǎraya àhu ndì ndádi Kàgàwà bhà idza nyú ǒ, ndàdù ndàtì nditírò Kàgàwà nyú tí dhu ò.

⁵ Nyí nyirè tí obhó yà fǎkù ma mongónà òvòná àdì ma màdì nzínzìkù ǒ rórò dhu? ⁶ Ndirò kòmbí nyí nyèni wà kà-tsù nútò arí ìnzì rònzì ndì dhu. Ní kǎraya nditè pbìndà kàsùmì rǎkǎ rò tí. ⁷ Obhó tí, nzére ale bhà obi rǐrǐ ìnè kasu ònzì ndì ndì inzá ka kùnì rórò ró. Pbétù dhu àkǎ yà kà-tsù nútò rí kòmbí ale rìndrǐ pé ndì ànyirò rò. ⁸ Nírò ní ndì ndì nzére ale níitèya ndì kpangba. Ndirò, Ádrùngbǎle Yèsù náadùya kòhò ihèna nǐ, nditò kàsùna pbìndà ingota tó awáwù nǐ. ⁹ Wò ndì nzére ale níraya pfòmvo Sitanì bhà ádrùngbǎnga tó obi nǐ. Kónziya kóró wiwì-tidò, dhu ìtè rí ize mà, inzá apèna 'ònzì angyi ìndrù-nzínzì ǒ dhu-tidò màna, ndùtrǎ ìndrù nǐ. ¹⁰ Ndirò kónziya kóró nzérenga-tidò, ndùtrǎ ùwí rúwí ale nǐ. I ale núuwíya inzá ì azè 'àko, ndirò inzá ì òzè yà 'ìgù rǎdù obhóngà dhu-okú dò rò. ¹¹ Ndi dhu-okú dò rò ní ndì, Kàgàwà arí abádhí rúwí nǐ ádrùngbǎnga tó obi níwì, ndíní abádhí náa'ù tí títò. ¹² Ndi dhu bhèyi ní ndì, Kàgàwà adùya anya nítì yà inzá obhóngà ná'ù, pbétù 'àdù nzérenga kèlě nózè ale dǒ.

Pòlò rǐ Kànìsà nónzi rikò fǎyó a'uta ǒ dhu

(1Pé 1.3-9; 5.10-11)

¹³ Pbétù mã'í na adódù, mã màkǎ mǒngò òtsò nádu bìlìnganà Kàgàwà tò okúkù dò rò, yà atdí dǒ Ádrùngbǎle Yèsù ózè nyí rò. Obhó tí, mǔhàngú ò rò Kàgàwà náapì wà nyí ògù tò, yà nyú'ò rí nyílǎ nyíkópna ǒ pbìndà Ìlǐlǎ-Alafì-otù ǒ. Ndirò kǎpì nyí ògù tò obhóngà nyí nyá'ù dhu-otù ǒ.

14 Kòńń i dhu tò nga ní ndi Kàgàwà únzi nyí yà fùkù mǎ múnò Ídzì Mákùrè-otù ǒ ń, ndíní nyí nyí'íya tí ngari nà àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò bhà ádrùngbǎnga tó awáwù ò. 15 Nírò adódù, nyìkò pòtsó fùkù a'uta ǒ. Ndirò nyàlǔ yà fùkù mǎ múyǎ tsùka ǒ mǎtí, ndirò andítá ǒ mǎtí dhu mbéyi dùku ò.

16 Àlě t'Ábanà Kàgàwà náaze àlě atdíǒ. Ndirò pbìndà ídzinga-otù ǒ, kíbhò dhòdhóhóngà tó ale-afí t'ópèta mà, ídzi a'uta màna àlě tò. Ní, àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò nyú ndítirò, àlě t'Ábanà Kàgàwà màna, 17 nǎkǎ ì ròpè afíku, 'àdù nyíǎ kóró kàsùku mà ídzi òtèku màna ǒ.

3

Pòlò rí itsòta nónzi Kànìsà-fó dhu
(Ròm 15.30-32; 1Tì 2.9-10; 4.11-12)

1 Kùbha mǎ mí dóná rò ń adódù, nyòngò nyítsò dòkǎ, ndíní Ádrùngbǎle Yèsù bhà ɔte núundò tí ndi tsàkàtsàkǎ, kadù ifunà kóró ngari ǒ yà fùrǎbvù kǎrí ndònzì dhu bhéyi. 2 Ndirò dhu àkǎ nyítsò nyí dòkǎ, ndíní Kàgàwà igú tí mǎ'ì òròrù ndirò nzéɛ-ale-fó rò. Obhó tí, ìnzí ní kóró ale ndi Yèsù ná'ù. 3 Pbétù, Ádrùngbǎle Yèsù ní ìnzí arí ùnò ndi ndùnò dhu nùbha ìnzá ndi ndònzì rórò ale. Ní kà rí nyíǎ, ndàdù nyòdò Nzéɛ ale rǒ rò. 4 Ádrùngbǎle Yèsù-okú dò rò, mǎ mà'ù dhu nyí rarí fùkù mǎ múyǎ dhu ònzi ònzi, ndirò nyí rǎròngo kònzì ònzi. 5 Ádrùngbǎle Yèsù àkǎ ndàbhu nyí nyùni ìngbǎ dhu bvù mǎtí Kàgàwà ózè nyí dhu, ndàdù nyǎbhu nyòndù àpbè-dzi àdhàdhì ndi ndandù ka dhu bhéyi.

Pòlò rí dhu òyǎ Tèsàlònìkà ǒ Kànìsà tò kasu dǒ dhu

6 Adódù, mǎ mí dhu òyǎ fùkù àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò-ɔvò rò: nyìndà nyí yà ngbǒya úyí, ìnzí 'àdù yà fùkù mǎ múyǎ dhu nífu kóró ɔdhíku rǒ rò. 7 Nyí nyùni wà dhu, nyí rǎkǎnà nyòkò mǎ mǎrí òko dhu bhéyi. Obhó tí, nzínzìku ǒ mǎ mí'ì rò, mǎ mókò nzá itsi nà. 8 Mǎ mónyù nzá atdí ale bhà ònyù mà tíròrò. Pbétù, mǎ mónzì kasu obi nyú nà ndirò ingyétá màna, kùbhingá mǎtí, ndirò adyíbhengá mǎtí, akyè mǎ mowuna ì'ì ànò tí nzínzìku ǒ atdí ale dǒ mǎtí ń. 9 Mǎ mónzì wòrí dhu àzèmbè iwà nyí nyàkǎnà nyònzì dzùnàka rórò tí. Pbétù, mǎ mazè dhu ní mǎtè nyí nyàkǎ nyòngò ònzìna dhu yà mǎ mónzìna dhu-nyutsi. 10 Obhó tí, fùrǎbvù mǎ mí'ì ònǎ kàsùmì ǒ, mǎ múyǎ dhu fùkù mǎtí: «Ìnzí arí kasu ònzi ale ní rǎkǎnà nzá ndònyù dhu.»

¹¹ Mă mîrî dhu, nzînzîkũ ǒ atdíðhená ale-ngbò rúyĭ, ìnzĭ 'ámbe kasũ ònzî dǒ. Ndirò kasũ ònzî ì àmbènà rò, abádhí rarádù 'ítsu ngǔkpà ale rǒnzina kóró dhu ò. ¹² Ní, mă mònzi ì ale-tsí, mǎdù dhu ùya fĭyò Ádrùngbǎle Yěsù Krístò-òvò rǒ, ròwù kasũ ònzî rǒ ìyònga ǒ, 'àdù fĭyó ònyè nyá nónyè.

¹³ Pbéù, nyĭ adódù, nyĭ nyàkǎ nzá nyĭngyě nyĭ ídzìnga t'ónzita nĭ. ¹⁴ Ìnzĭ rí yà mă múnò yàrí bhàrùwà ǒ dhu nífũ ale, nákǎ nyǔwě dònánnga, ìnzĭ nyádù nyĭrì mànà, ndínĭ nyĭna adù tí ìwũ. ¹⁵ Àpé nyádù nyòzù ka òmvũ tí. Pbéù, nyĭ nyádù dhu òvò kà tò ɔdhìkũ bhěyi tí.

Pòlò rĭ ndĭtsò Tèsàlònikà ǒ bhà dǒ ndàdù abádhí nóvi dhu

¹⁶ Màrùngà ìbho arí ìndrũ tò Ádrùngbǎle Yěsù nákǎ ndàbhũ màrùngà ndítírò fũkù kóró kàsùmì ǒ ndirò kóró ófò ǒ. Ádrùngbǎle Yěsù àkǎ ndì'ì nyĭ mànà kóró.

¹⁷ Ìma Pòlò, yàrí ní ndi ɔtsúdu nyú nĭ ma mándĭna fũkù dhu, movì nyĭ òná. Ma marí ɔtsúdu ìlĭ ndi dhu bhěyi kóró bhàrùwà ò. Kànĭ ɔtsúdu-dò nyú.

¹⁸ Àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù Krístò àkǎ ndàso nyĭ kóró.

Timòtewù tò Pòlò andí wemberè tí bhàruwà Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí ní wemberè tí Pòlò andí Timòtewù tí kátina kpatsibhíngba tò bhàruwà. Ndi Timòtewù ní'ì Áziyá-Ngba tó pbìrì ǒ, Lístrà tí kátina kígò ǒ ale. Kòmbí ka karí ndi pbìrì ànzi Tùrùkiyà tí. Kà t'ábanà ní'ì Mùgìrikì, kà-tsánà Èwùníkè ràdù ì'ì Mùyàhudi-àyi (Kas 16.1). Ìyàdhiyà mà ìyànà mànà ní'ì pbàkrìstò (2Tì 1.5).

Pòlò arà Kàgàwà bhà Ídzì Mākūrù núnò Lístrà. Ní Timòtewù iri kà rǎwěna Yēsù dǒ dhu, ndàdù ndi Yēsù à'ù (Kas 16.10). Ndi dhu-dzidǒ, Pòlò adù kòvò 'òngò kasu ònzì mànà atdíkpá.

Timòtewù unda Pòlò ibí-gùna nyú pbìndà abhi ǒ (Kas 16.1-5). Ndirò, Yēsù ná'ù ale tó a'uta nádù ndi olù, ngátsi nǐ yurò dhu ùdhě ka kí ìndrǔ tò Yēsù bhà Ídzì Mākūrù rǒ rò òná atdí kígò mà ndi ndìrì rò, Pòlò ongónà ndi Timòtewù òvì ràrà ìndrǔ-afí nópè ányì. Ndi dhu bhěyi ní ndi kǎvi ka atdíku ràdi Èfesò tó kígò ǒ, pbàkrìstò-afí nopé tí (1Tì 1.3). Ní yàrí bhàruwà náatù ka ányì. Ka kirè nga Pòlò randí ka azà kumì dòná ìbhù nà atò mà azà kumì dòná imbò nà atò mànà nzínzi ǒ Yēsù ka kúgù dhu-dzidǒ. Ndi kàsùmì ǒ Pòlò ì'ì iwà ndi ndóngò màlà tí ró, Timòtewù ràdù ì'ì mbèmbè ìbhù kumì dòná imbò nà atò nà.

Bhàruwà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1.1-2).
- Pòlò rǐ Timòtewù àvì ròsò tìtò tó màlímó dhu (1.3-11).
- Pòlò rǐ òtsò àbhǔ Ádrùngbǎle Kàgàwà tò kàbhà ìdzinga-okú dò rò dhu (1.12-20).
- Pòlò rǐ òtsò kóró ale dǒ dhu (2.1-15).
- Kànìsà ǒ ádròdrǒ ale àkǎ kovò tí dhu (3.1-16).
- Timòtewù àkǎ ndòngò dhu ùdhe pbàkrìstò tò òná ófò (4.1-16).
- Timòtewù àkǎ ndònzì kasu kànìsà ǒ kóró ale-tidò mànà tí dhu (5.1-6.2).
- Pòlò rǐ Timòtewù-nyìkpó nítidyǔ tìtò tó màlímó rǒ rò dhu mà kǎkǎ ndàbhù sedzà ònzitále tò ìnzì rùli fíyó a'uta fíyó ònzì ò dhu mànà dhu (6.3-21).

Pòlò rǐ Timòtewù nóvì dhu

¹ Ìma Pòlò, ìma ní Yēsù Krìstò bhà uvitatále. Ìma nóvò ní Kàgàwà àlě tó ǒgùba mà, Yēsù Krìstò, yà àlě kǎli àlě-nyìkpó

ròná ale mànà. ² Timòtewǔ, ma mí yàrí bhàrùwà àndĩ indù. Inyi ní idhùdu nyá a'uta-otù ǒ. Kàgàwà àlě t'Ábanà mà, Yèsù Krístò àlě tó Ádrùngbǎle mànà náká ìtè fiyó ídzinga indù, àbà izu dùnú, àdù nyabhu nyadi màrùngà ǒ.

Polò rǐ Timòtewù àvǐ ròsò tìtò tó màlímó dhu

³ Yà Màkèdòniyà tó pbìrì ò ma màrà rórò ma mávi nyonzi dhu bhěyi tí, ma mòzè nyadi Efesò tó kigò ò, ndínǐ nyi nyoşó tí atdídhená ale, ìnzǐ ràmbe tìtò tó dhu núdhe dǒ ìndrǔ tò. ⁴ Nyi nyàká nyoşò abádhí átò ìnzǐ rùmbè ì tìtò tó imbe t'áweta mà, fiyó rùgànda-tsù náalè ndì tí dhu mànà dhu náwě ì ì ìnzǐ ríku rórò dhu rǒ. † dhu àwě ka kí dhu náarí agòta íbho ìndrǔ nzínzi ǒ, àzèmbè a'uta-otù ǒ ka kúnì Kàgàwà ózè dhu nónzi ka kàmbènà rò. ⁵ Ma mí wò dhu ùyǎ okúna dò rò dhu ní, ndínǐ ìndrǔ nóozé tí ì nzínziya ǒ. Ndi àzè ráhu ìlǐlǎ ale-afí mà, ídzì irèta mà, obhónánga tó a'uta mànà ò rò. ⁶ Atdídhená ale nínà ì kǒkò ì dhu rǒ rò, ndi dhu ràdù 'àbhu 'àmbe ìmbǎ tǐya nà dhu núnò dǒ ìndrǔ tò. ⁷ Abádhí ózè ì ì Kàgàwà bhà Hyátá tó màlímó tí. Pbétù, abádhí únì nzá wò ì únɔna dhu-tì mà, ndirò abádhí únì nzá wò ì údhèna obi nyá nà dhu mà.

⁸ Àlě kúnì wà dhu Hyátá ràrǐ ídzì dhu, Kàgàwà ózè dhu bhěyi ka kùdhe ka ìndrǔ tò rò. ⁹ Àlě kàká àlě rùnì dhu átò, Kàgàwà ranzi nzá pbìndà Hyátá obhónánga ònzi arí ale tò. Pbétù kǎnzi ka fiyò ale ní ìnzǐ arí Hyátá nífǔ ale, ìnzǐ arí Kàgàwà ùnò dhu ifǔ ale, ìnzǐ arí Kàgàwà ná'u ale, ndirò nzérenгатále. Kǎnzi ka átò ìnzǐ arí Kàgàwà ifǔ ale tò, yà adzi ǒ dhu nátdù afíya ale tò, abáya mà ayíya mànà nókye arí ale mà ngǔkpà ale òkye arí ale mànà tò. ¹⁰ Kàgàwà anzi Hyátá átò okúya dò rò ale ní mànyònitále mà, kpabhále tírò arí mànyòni ònzi nzínziya ǒ ale mà, ndirò vèbhále tírò arí mànyòni ònzi nzínziya ǒ ale mànà. Kǎnzi ka átò ìndrǔ ùdzì arí inɔ tí ale mà, tìtò ùnɔ arí ale mà, tìtò dǒ arí dhu nútsǒ ale mà, ndirò Kàgàwà bhà obhónánga tó ɔte nà rí 'àgò ngǔkpà dhu-tsí nónzi arí ale mànà-okú dò rò. ¹¹ Ndi obhónánga tó ɔte náko ndì yà hirò nónzi Kàgàwà íbhò fudú, ndínǐ ma mongó tí ùnòndà ìndrǔ tò pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù tó ídzì Màkǔrù nà.

Polò rǐ òtsò àbhǔ Yèsù Krístò tò, kàbhà ídzinga-okú dò rò dhu

¹² Ma màbhu òtsò yà obi níbhò idù àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò tò, kǒzè ma àkǎká ale tí, ndidì ma pbìndà kasu ǒ dhu-okú dò rò. ¹³ Angyi ima ní'ì Yèsù nǐ arí dhu ùnɔ ale, Yèsù ná'u ale rǒ arávu ale, ndirò àrǐ dò arí dhu ònzi ale. Pbétù Kàgàwà àbà izu dùdú, ìnzá ma má'u Yèsù dhu nábhù ma

mongò inzà ma m̀̀ni dhu ònzì dhu-okú dò rò. ¹⁴ Ndi àlě tó Ádr̀̀ngbàle Kàgàwà nítè p̀̀b̀̀ndà ídzìnga abho nyú idù. Ní, kàd̀̀d̀̀ dz̀̀ǹ̀adu ònzì ma'ù ndì, mad̀̀d̀̀ ng̀̀k̀̀p̀̀a ale nòzè, Yèsù Krístò m̀̀ǹ̀a m̀̀a m̀̀ungbò m̀̀a dhu-okú dò rò.

¹⁵ Yàrí ní ndi àkàkà ka'ù, ndirò kóró ale àkà ì r̀̀ako ote. Ndi ote ní: Yèsù Krístò írà yà adzi ò ndíńí ndì ndigú tí nzérenatále, yà ima nyú ma mí'ì nzére ale nyú tí ròsè nzínziya ò ale. ¹⁶ P̀̀b̀̀étù, ndi dhu-okú dò rò ní ndi Kàgàwà ábà izu dùdú. K̀̀ǹ̀zì ka ndi dhu bhèyi, ndíńí otùdu ò, ima, nzére ale nyú nzérenatále nzínzi ò tíró, Yèsù Krístò níítè tí kóró p̀̀b̀̀ndà dhu-dzi t'óndùta. K̀̀ǹ̀zì dhu ndi dhu bhèyi, ndíńí ndì ndìtè tí dhu ng̀̀k̀̀p̀̀a ale tò abádhí r̀̀arí'ì inè 'à'ù ndì, 'àd̀̀d̀̀ dhòdhódhóngà tó ípìr̀̀ngà nábà. ¹⁷ Kàgàwà dhòdhódhóngà tó Ádr̀̀ngbà Kamà, yà inzì aróvè, yà inzì atdí ale mà arálana, ndirò yà atdíró tí arí'ì Kàgàwà náká ifuta nà ilèta m̀̀ǹ̀a dhòdhódhóngà nà. Àm̀̀ǹ̀a!

¹⁸ Timòtewù p̀̀b̀̀anngbá, ma mí yàrí dhu àvì nyonzi, àdhàdhì yà angyangyi p̀̀b̀̀anábí avò okúnù dò rò dhu bhèyi, ndíńí ndi ote-otù ò nyi nyugye tí ale-afí tó ídzì ila. ¹⁹ Nyi nyàkà nyodò p̀̀b̀̀ukù a'uta mà p̀̀b̀̀ukù ídzì irèta m̀̀ǹ̀a mbèyi. Atdíthená ale nódhò fíyó ídzì irèta, ndi dhu ràd̀̀d̀̀ 'àbhu 'ùwí fíyó a'uta ò rò. ²⁰ Kò ì ùwùwí ale nzínzi ò ní, Hìm̀̀eneyò mà Àlìsandurù m̀̀ǹ̀a. Ma mípfo wà abádhí mabhu p̀̀f̀̀omvo Sitanì tò, ndíńí fíyó mùtso nùgèrè tí, ndirò inzì 'ongó tí dhu ùnò Kàgàwà nì t̀̀d̀̀t̀̀d̀̀.

2

Yèsù ná'ù ale àkà òngò ìtsò kóró ale d̀̀d̀ dhu

¹ Níró, angyinà rò nyú ma m̀̀onzi f̀̀ukù dhu ní, nyòngò nyìtsò kóró ale d̀̀d̀. Nyìtsò nyí nyí rò, nyòngò dhu ònzì Kàgàwà-fò, nyàd̀̀d̀ nyìtsò Kàgàwà r̀̀o abádhí-okú dò rò. Nyòngò Kàgàwà ònzì r̀̀onzi kóró ale r̀̀o m̀̀hetù dz̀̀ǹ̀a, nyàd̀̀d̀ òtsò àdu Kàgàwà tò abádhí-okú dò rò. ² Nyòngò nyìtsò ndi dhu bhèyi átò adròdrò kámá mà, ìndr̀̀ ùnda arí kóró ng̀̀k̀̀p̀̀a ale m̀̀ǹ̀a d̀̀d̀, ndíńí àlě nabhù tí àlě ròkò ìỳ̀ngà ò, ndirò m̀̀ar̀̀ngà ò, àzèmbè àlě kí Kàgàwà ózè dhu ònzì, àlě ràd̀̀d̀d̀ if̀̀na ka kí dhu ònzì ng̀̀k̀̀p̀̀a ale-r̀̀o r̀̀orò. ³ Wò dhu bhèyi ní ndi, nyí nyí àyàya dhu, ndirò Kàgàwà àlě tó Òg̀̀ba-nyìk̀̀p̀̀o nòfò dhu nónzi. ⁴ Kòzè dhu ní kóró ale ràbà òg̀̀, 'àd̀̀d̀d̀ obhóngà ùni. ⁵ Obhó tí, Kàgàwà arí'ì atdí tí, ndirò kà m̀̀ǹ̀a rí ìndr̀̀ ùngbò ale rí'ì atdí tí. Ndi ale ní ìndr̀̀, Yèsù Krístò. ⁶ Kàbhu p̀̀b̀̀ndà ípìr̀̀ngà ndìtíró ote tò, kóró ale ndi nduwù tí nì. Wòrí ní ndi, Kàgàwà apì kàsùmì àkà rò, Yèsù itè yà adzi ò ale tò dhu. ⁷ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Kàgàwà

ìli ma uvitatále tí, ndirò ndi Ídzì Mākūrù t'únɔtatále tí. Kǐli ma átò ndíni ma mudhè tí dhu ìnzǐ ní Pbàyàhúdì tò, rà'ù Kàgàwà, 'àdù obhóngà ùni. Yà ma múnɔna dhu ní obhó dhu nyú, ìnzǐ ní tìtò.

Kpabhále mà vèbhále mànà àkǎ ì'ì nà Kànìsà ǒ ǒfò

⁸ Nírò, ma mòzè kóró ngari ǒ kpabhále ròngò ìtsò Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ afiya nà, ɔtsúya ì ùva ɔrú rórò, ìmbǎ nàwí na, ndirò ìmbǎ agòtá na.

⁹ Ndi dhu bhěyi tí, ma mòzè vèbhále ròngò 'ùfò inga nòfò dhu bhěyi, ndirò isísò ǒfò ǒ. Abádhí àkǎ nzá 'ìdhà ìndrǔ-afí dòyà, dòya-ká t'ókyèta mà, ɔrò nǐ ka kóbhòlò dhu t'úfótá mà, ɔrú odziya nà yòkpó mà, ɔrú odziya nà mberù mànà t'úfótá-otù ǒ. ¹⁰ Pbétù, abádhí àkǎ 'itè fiyó aya ídzì kasu ònzi ì í dhu-otù ǒ, àdhàdhì Kàgàwà-ɔdò ònzi ì arí dhu tí arí 'àti vèbhále náarónzina dhu bhěyi.

¹¹ Vèbhále àkǎ ìnè ìnè tí kpabhále rǐ dhu ùdhě fiyò rò, 'àdù fiyò rí dhu ùdhě ale rǔnɔna dhu nífu. ¹² Ma màvi nzá vèbhále rùdhe dhu kpabhále tò, ndirò ngǎtsi nǐ rǐ'ì ádròdrǒ ale tí kpabhále dǒ. Pbétù abádhí àkǎ 'ìnè ìnè tí. ¹³ Obhó tí, Àdamù ní ndi wemberè tí Kàgàwà abhòlò, ndàdù Èvà òbhòlò dzina dǒ. ¹⁴ Ndirò, ìnzǐ ní Àdamù ndi pfòmvo Sitanì ɔtrá, pbétù tsìbhále ní ndi kǔtrá, ndirò tsìbhále ní ndi ndi ka kǔtrá dhu abhù rùkò Kàgàwà bhà Ʋyátá. ¹⁵ Pbétù Kàgàwà igúya vèbhále ɔguta-otù ǒ, fiyó a'uta mà àzè mànà abádhí ɔdò, 'àdù ùbhi Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ, ndirò inga nòfò dhu bhěyi rò.

3

Kànìsà ǒ ádròdrǒ ale àkǎ ì'ì nà ǒfò

¹ Kànǐ obhó dhu ùnɔ rí ɔte: Kànìsà dǒnga àndà arí ádrùngbǎle tí ndi nòzè ndòngò ale nòzè ní ídzì kasu nyú.

² Ndi ádrùngbǎle nákǎ ìmbǎ nzére dhu tí ka kózùna dhu rǐ'ì nyunatsì. Kàkǎ ndì'ì atdí tsìbhále kèlě nà ale tí. Kàkǎ ndì'ì afina òtɔ rí ale tí, ìnzǐ arí dhu òmɔ òmɔ tí ale tí, ndirò ifuta nà àkǎ ale tí. Kàkǎ ndì'ì mběyi arí olo àkǎ ale tí, ndirò mběyi arí Kàgàwà bhà ɔte ùdhě ìndrǔ tò ale tí. ³ Kàkǎ nzá ndì'ì iwa óvò ale tí, ndirò ngǎtsi nǐ anya ònzi arí ìndrǔ nà ale tí. Pbétù, kàkǎ ndì'ì ìyò arádi ale tí, màrùngà nòzè ale tí, ndirò ìnzá fùrangà átdù afina ale tí. ⁴ Kàkǎ ndì'ì mběyi arí pbì idzá-bhà ɔdɔ, ndàdù pbì inzo àbhɔ rǐrǐ tsùnà dhu ifuta nyú nà ale tí. ⁵ Obhó tí, ìnzǐ arí pbì idzá-bhà nyú nódɔ mběyi ale rǎdù Kàgàwà bhà kànìsà nódɔ ìngbà dhu bhěyi?

⁶ Kànìsà dǒ ádrùngbǎle àkǎ nzá ndì'ì ɔwátána tí Yèsù ná'ù

ale tí, akye kàrana ndìdзи, Kàgàwà ràdù anya òtdì dòná yà Pfòmvo dǒ ndì ndatdì anya dhu bhěyi nǎ. ⁷ Kàkǎ ndì'ì inzà Yěsù ná'ù ale mà ràdù ídзи dhu ùnò dòná átò ale tí, akye í ale owuna òko ìnzǎ ifu ka nǎ, ndirò akye kàrana àtsi Pfòmvo bhà àdà ò nǎ.

Diyàkónó àkǎ ì'ì nà ófò

⁸ Ndi dhu bhěyi tí, diyàkónó àkǎ ì'ì ifuta nà àkǎ ale tí, ndirò ìnzǎ ní oyoyo idàya nà ale tí. Abádhí àkǎ nzà ì'ì iwa óvò ale tí, ndirò títò tó otu ǒ ka kóngyèna malí átdù afiya ale tí. ⁹ Abádhí àkǎ 'òdò yà Kàgàwà itè àlě tò a'uta tó obhónánga ìlǎlǎ afiya nyú nà. ¹⁰ Abádhí àkǎ pé kandà mùtsòya angyi, ndi dhu-dzidǒ, inzà ka kàbà nzére dhu abádhí-nyutsì rò, kadù ndi kasu àbhu abádhí rònzi.

¹¹ Ndi dhu bhěyi tí, abádhí tó vèbhále* nákǎ ì'ì ifuta nà àkǎ ale tí, ndirò ìnzǎ arí ìndrù-ngbò ùnò ale tí. Abádhí àkǎ ì'ì afiya òtò rí ale tí, ndirò fíyò ka kàvi kóró kasu ònzi arí mběyi ale tí.

¹² Diyàkónó àkǎ ì'ì atdátdí tí arí'ì vèbhále nà ale tí, ndirò mběyi arí fíyò inzo mà, fí-dzá arí'ì ngǎkpà ale mànà dhu òdò ale tí. ¹³ Mběyi arí fíyò kasu ònzi diyàkónó, nífù kóró ale arí. Abádhí ràdù òwu dhu àwe rò ìndrù tò ìmbǎ òyá òdóna, Yěsù Krístò ì á'ù dhu dǒ.

Àlě tó a'uta idè dòná ádrùngbǎ òte

¹⁴ Ma màndí yàrí bhàruwà indù iwà ma mà'ù dhu òtò ma rǎrǎ mǎtò tinu ò inzà òtrò idho ǒ rórò. ¹⁵ Pbétù, inzà ma màrà àhu sese rò, yàrí bhàruwà rǎ ndi ìngbà dhu bhěyi màtí dhu àkǎ kokò Kàgàwà bhà ale nzínzi ǒ dhu nítè indù. Í ale ní Kàgàwà, yà ípìrǒnga nà arí'ì dhòdhódhóngà nà ale bhà Kànisa, yà obhóngà idè dòná átsùta. ¹⁶ Obhó dhu nyú ní yà. Kàgàwà itè àlě tò ní ádrùngbǎ òte nyú. Àlě tó a'uta idè ndi òte dǒ:

Yěsù Krístò itè ndì ìndrù tó ófò ǒ,

ndirò ka ní ndi Ìlǎlǎ-Alafí itè Kàgàwà ózù ìmbǎ afátá nà nyunatsì ale tí.

Kǎvi ndì màlàyíká-ònzǎ,

ndirò kàbhà Ídзи Màkǔrù ní ndi ka kuno ìnzǎ ní Pbàyàhúdì nzínzi ǒ.

Ka ní ndi yà adzi ǒ ale a'u,

ndirò Kàgàwà adù àbhunà ròdzì òrù-akpà ò, ádrùngbǎnga tó awáwà ò.

* **3:11** 3.11 Phàgìríkí t'ávàna ǒ, vèbhále tí ka kátina dhu ràdù ì'ì diyàkónó tó vèbhále tí, ngàtsi nǎ diyàkònísí tí.

4

Tìtò tó dhu ùdhě rí ale rǒ rò ka kí ale òdò dhu

¹ Hlǎ-Alafí rǐ dhu òvò k pangba ndàti, yà adzi ǒ dhu-tsu rǐ ndòdì ònà kàsùmì ǒ, atdídhená ale rubhàya fíyó a'uta. Abádhí apbáya ì ìndrǔ ùtrǎ rí ale-afí mà, pfòmvo údhe dhu fíyò ale rǔdhěna dhu mànà rǒ. ² I ale núbhàya fíyó idzi otu, 'àdè tìtò tó ndirò oyoyò idàya nà màlímó-owù núngu. I tìtò tó màlímó ní iwà fíyó irèta nínza ndì àdhàdhì kàzu ò ka kòbì rilù suma nǐ ka kòbì dhu bhěyi. ³ Abádhí nísóya ìndrǔ ìnzǐ ongó tí 'ùmba, ndirò ìnzǐ ongó tí atdídhená ònyè-tidò nónyè. Pbétù Kàgàwà ònzì kóró ònyè-tidò. Ní a'uta nà ale, ndirò obhónga núnì ale rádù kònyè òtsò nà. ⁴ Kóró dhu-tsi yà Kàgàwà ònzì ní idzi dhu. Ní i dhu nzínzì ǒ, òdhona ka kí dhu rǐ'ì ìmbǎ atdí màtí, Kàgàwà tò ka kí òtsò àbhǔ rórò ka kònzì ka rò. ⁵ Obhó tí Kàgàwà bhà ǒte mà, itsòta mànà nú'ò wà yà kǒnzì kóró dhu-tsi rilǎ kà-nyìkpó ǒ.

Mběyi arí kasu ònzì Yèsù Krístò tò ale

⁶ Tìmòtewǔ, nyi nyapé wò ma mànò indù dhu núdhě Yèsù ná'ù ale tò, ní nyi ní'ina mběyi arí kasu ònzì Yèsù Krístò tò ale. Ndi dhu itèna dhu, iwà nyi rǒ'ò a'uta tó ǒte ǒ, ndirò iwà nyi rífù indù ka kúdhe obhónanga. ⁷ Nyi nyàkǎ nzá nyirǐ ìmbǎ tǐya nà imbe, yà ìnzǐ rí 'àkǒ a'uta nà imbe. Pbétù, nyi nyàkǎ nyonzi obi nyifù Kàgàwà ózè dhu. ⁸ Ale-ngbò àbhǔ rí rǐdzò dhu ònzì ka kí dhu ní idzi dhu ngúfe otu ǒ, pbétù Kàgàwà ózè dhu ònzì ka kí dhu ní idzi dhu nyú ròsè kóró otu ǒ. Obhó tí, ndi dhu ònzì rí ale tò Kàgàwà ókò wà ípìrǒnga tó làká yà kòmbí rǐ'ì kàsùmì ǒ, ndirò olù iraya kàsùmì ǒ. ⁹ Yà ma mòvò indù ǒte ní obhó ǒte nyú, ndirò kóró ale àkǎ 'à'ù ǒte. ¹⁰ Àlě kárí adyo ìvò, ndirò àlě kárí àlě ùgye Kàgàwà, yà ípìrǒnga nà arí'ì dhòdhódhónga nà ale ò àlě kǎli àlě tó a'uta dhu-okú dò rò. Ndi Kàgàwà ní kóró ale tó ǒgùba, ròsè ní Yèsù ná'ù ale tó ǒgùba. ¹¹ Kòkò dhu àkǎ nyuyǎ, nyadù ùdhenà ìndrǔ tò.

¹² Atdí ale mà nǎkǎ nzá ndònzì gàyànù zàdhà tí nyi nyí'ì dhu-okú dò rò. Pbétù, nyi nyàkǎ nyí'ì idzi ófò tí Yèsù ná'ù ale tò, òtǎnu ǒ, mùtsǒnu ǒ, pbùkù àzè ǒ, Kàgàwà nyi nyá'ù nǐ pbùkù a'uta ǒ, ndirò kà-nyìkpó ǒ pbùkù ípìrǒnga ìlǎ tí dhu ǒ. ¹³ Nyi nyàkǎ nyadzi nyi nyongò Andítá òzè ìndrǔ tò, nyongò abádhí-afí àbhù ròtsì obi, ndirò nyongò dhu ùdhe abádhí tò, ràrà àhù ma mǎrà àhù dhu ò. ¹⁴ Apé nyabhà nyunutsi rǐ'ì Hlǎ-Alafí àbhù indù perè ìnzǐ nyonzi kasu nǐ. Ndi perè nyi nyábà yà pbànábí avò dhu okúnù dò rò, Kànìsà ǒ pbàkùrǔ tó mùtù rádù ǒtsúya ùlì dùnú rò. ¹⁵ Nyi nyàkǎ nyapbǎ afínu

kǒkò dhu rǒ, nyadù nyadzi atdídǒ kasu tò, ndíní kóró ale ala tí angyi tí kàsũnu rǎrà mběyi dhu. ¹⁶ Nyi nyākǎ nyòdò nyi mběyi nyi-tírò, nyandà inga mběyi nyi nyúdhèna ìndrù tò dhu nà, nyadù nyapba atdídǒ i dhu t'ónzita rǒ. Wò dhu bhěyi nyi nyònzì dhu rò nyi nyí nyigũ nyi-tírò, nyadù nyi nyúnona dhu ìrì rí ale ìgũ átò.

5

Yèsù ná'ù ale àkǎ ndì'ì nà mǎtsò

¹ Mùlà-akpà tò nyi nyí dhu òvò rò, nyi nyākǎ nzá nyorù òrù tí kà dǒ, pbétù nyi nyākǎ nyòvò dhu kà tò àbanu bhěyi. Ndirò ìndrù-òwú tò nyi nyākǎ nyarà dhu òvò rǒ adónu bhěyi. ² Kǎkǎ iwà atòya ówù angyi vèbhále tò, nyi nyākǎ nyarà dhu òvò rǒ ayínu bhěyi, vèbhále-òwú tò nyadù dhu òvò awénu bhěyi Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ ófò ǒ.

³ Nyi nyākǎ nyandà kǎkǎ ìmbǎ arí'ì dzùnàya ònzì rádù ale nà abvo-ayí mběyi. ⁴ Atdí abvo-ayi apé ì'ì inè inzo nà, ndàdù ì'ì pbì inzo tó inzo nà, ní i inzo àkǎ 'ònzì yà Kàgàwà ózè konzì ìdzìnga angyi fí-dzá-bhà nyú rǒ. Abádhí àkǎ 'òdò fíyó ale mběyi, yà ròyá i fíyó ale anzì ka dhu bhěyi. Obhó tí, wòrì ní ndi Kàgàwà-nyìkpó nófò dhu. ⁵ Abvo-ayi nyú tí rí'ì ale ní, yà atdíró tí arí'ì, yà Kàgàwà ò arí pbìndà a'uta ìlǎ ale. Ndirò, ndi ale ní Kàgàwà-fó tí arí ndí ndí atdyúna òho dhu ònzi, ndàdù àrà ndìtsò rǒ adyíbhengá nga mà kúbhingá nga mànà ǒ Kàgàwà rǒ. ⁶ Pbétù, ndàbhù rí yà adzi ǒ dhèdhe ràtdù afina abvo-ayi ní iwà óvè angyangyi àdì ndàdì nyìkpóna nà rórò abvo-ayi. ⁷ Kòní nyi nyākǎ nyuyá abvo-ayí tò dhu ní wò, ìnzì kambè tí nzére dhu àwe dǒ dòyá. ⁸ Ìnzì ndi ale apé fíndá ale òdò mběyi, ròsè ìnzì ndòdò pbì idzá-bhà nyú mběyi, ní ndi ale ùbhà wà pbìndà a'uta, ndàdù ì'ì nzére ale nyú tí ròsè ìnzà àpè Yèsù à'ù ale dònǎ mǎtí.

⁹ Ndíní ka kandí tí atdí abvo-ayi-òvò Kànisa arí dzùnàya ònzi abvo-ayí nzínzi ò, kǎkǎ ndì'ì iwà pbìndà ato ísè azà kumì ato abvo-ayi tí. Kǎkǎ ndì'ì átò atdí tí ì'ì kpatsìbhále nà abvo-ayi tí. ¹⁰ Kǎkǎ ndì'ì iwà ka kúni mběyi arí dhu ònzi ale tí: ndòdò pbì inzo mběyi, ndàdù pbì idzá iwù olo àkǒ mběyi. Kǎkǎ ndì'ì átò idha ìsì arí ndù'ò Yèsù ná'ù ale-pfò* nǎ ale tí, àpbè ǒ rí'ì ale dzùnà ònzi arí ale tí, ndirò kóró ngùkpà ìdzì dhu-tidò ònzi arí ale tí.

¹¹ Pbétù, abvo-ayi-òwú nǎkǎ nzá nyandí òvòya Kànisa arí dzùnàya ònzi abvo-ayí nzínzi ò. Obhó tí amba-bvù ì

* **5:10** 5.10 Pòlò bhà kàsùmì ǒ, ino nóongónà idha nísi ndù'ò olo tí iwù idzá ale-pfò nǎ. Pbìndà ábhàlì-pfò ndi ndù'ò dhu-otù ǒ, Yèsù itè dhu ní ìndrù rí ndifò, ndàdù pbìndà àzè nítè odhìna tò dhu.

òwu dhu-atdyú àlǔ ì tǔítǔ rò, abádhí rǎdù òwu Yěsù bhà kasu ìvò foyá rò. ¹² Wò dhu bhèyi ì ònzì dhu rǐ abádhí àbhǔ Kàgàwà ròtdì anya dòyá, inzà abádhí ifu Yěsù tò ì ókò wemberè tí làkà dhu-okú dò rò. ¹³ Ndirò ngǎtsi dhu ní, Kànìsà náapè àmbe abádhí dzùná nónzì dǔ, ní ìnzì ì í kasu ònzì rórò ì óko dhu rǐ abádhí àbhǔ rǎmbe ùbhi dǔ idza-tsù rǔ. Ndirò, ròsè wò dhu dǔnǎ, abádhí rǎmbe indrú-ngbò ùnò dǔ ìnzì ì í tsùya òdò rórò, 'àdù àmbe inzà àkǎnà kùnò dhu mà núnò dǔ. ¹⁴ Nírò, ma mòzè abvo-ayí-owú ròwù ambavù tǔítǔ. Dhu àkǎ abádhí rǎbà nzónzo, 'àdù fiyó idza òdò mbèyi, ìnzì 'ubhà tí otu àlǔ tó òmvù tò rùnò nzére dhu àlǔ dǔ. ¹⁵ Obhó tí, atdídhená abvo-ayí ùbhà wà ídzi otu, 'àdù pfòmvo Sitanì-owù núnghu. ¹⁶ Yěsù ná'ù atdí tsìbhále náapè ì'ì abvo-ayí nà fǐ-dzá-bhà nzínzì ǒ, nákǎ ndònzì ì abvo-ayí dzùná. Kákǎ nzà ndùbhà abádhí kànìsà-fó, ndínì kànìsà ara tí kákǎ ìmbǎ rǐ'ì dzùnáya ònzì rǐ ale nà abvo-ayí-tsí kèlǔ nǎndà rǔ.

¹⁷ Mbèyi arí kànìsà òdò pbàkùrǔ nákǎ kabhu ifuta fiyò oyo-rà dǔ†. Ròsè dòtsí ní, kákǎ ì nádzi 'òngò Kàgàwà bhà Ǔte núnò, 'àdù ndi Ǔte núdhe indrú tò pbàkùrǔ. ¹⁸ Obhó tí, Andítá átí: «Nyi nyàkǎ nzà nyutsì dzùnànghu ònzì rǐ ndòtsì nganù-ǒnga kpǒna rùvò kéléna ò rò ìkyì-akpà-tsù. Nyi nyàkǎ nyubhà ka rònyù nganù.» Ndirò kǎti: «Kasu ònzì arí ale nákǎ kubho pbìndà mùkìmbà.»

¹⁹ Nyi nyàkǎ nzà nya'ù Kànìsà ǒ mùkùrǔ nòbhù ale-tsù dhu, inzà óyǔ ale, ngǎtsi nǐ ìbhù ale mà ní'ì ndi dhu tó ngàmbì tí rò. ²⁰ Dhu nǎfǎ ale dǔ, nyi nyàkǎ nyorù kórò ale-ònzì rò, ndínì ngǔkpà ale adù tí nzérenga-òdò nónzì átò. ²¹ Ma mí dhu ùyǎ indù Kàgàwà-ònzì rò, Yěsù Krístò-ònzì rò, ndirò Kàgàwà avò màlàyíkà-ònzì rò, nyi nyàkǎ nyifu kǎkǎrí ùyátá ìmbǎ angyinǎ vurò irètá na, ndirò ìnzì nyi nyí dhu òlè atdí ale tò màtí rórò. ²² Nyi nyàkǎ nzà nyìli ǔtsùnu kòmbómbì indrú dǔ kasu nǒnzì tí Kànìsà ǒ. Nyi nyàkǎ nzà nyotsù akye ngǎtsi ale bhà afátá ò. Ndirò, nyi nyàkǎ nyodò nyi nyi-tírò nyìlǎ Kàgàwà-nyìkpò ǒ.

²³ Nyi nyàkǎ nzà nyarà idha-vǐ kèlǔ nómvu rǔ, pbétù nyi nyàkǎ nyarà òvayì òmvù rǔ ake, yà kòmbómbì ivívinga aróngo àrà ingo rǔ nyunutsi nǐ finu-tsù dzùná nǒnzì tí.

²⁴ Atdídhená ale tó nzérenga náarí ndàlǎ kpangba inzà ka kàpè anya mà ìtdì dòyá rórò. Pbétù, ngǔkpà ale-tsí tó nzérenga náaràrà ndàvi ànyǎya ka kùnò dhu-dzidǔ tí. ²⁵ Ndi

† 5:17 5.17 Ifuta àkǎ kabhu oyo-rà dǔ pbàkùrǔ tò dhu-tí ní: abádhí tò ka kábhùna ifuta nákǎ ndi'ì oyo-gùna òsè ngǔkpà ale tò ka kábhùna ifuta dǔnǎ dhu tí. Ndirò perè tí dhu ì'ì rò, dhu àkǎ kabhu perè abádhí tò oyo-gùna ròsè ngǔkpà ale tò ka kábhùna perè dǔnǎ.

dhu bhěyi tí, ídzi kasu náarí 'ìtè kpanjanga kóró ale tò, ndirò kākà ìnzí rí 'àvì kóró ale tò tsí, ní rí nzí àdù òko òdhù ò bìlìnganà.

6

Ino àkă ifu fiyó ádròdrò ale

¹ Ino tí rí'ì kóró ale, yà Yèsù ná'ù, nákă ifu fiyó ádròdrò ale atdíđ, ìnzí ìndrù adù tí dhu ùnò nzéere Kàgàwà nǐ, ndirò yà àlě karúdhěna ìndrù tò dhu nǐ. ² Ndirò, kākà Yèsù ná'ù ale rǐ'ì fiyó ádròdrò ale tí ino, nákă nzá 'ònzì abádhí gàyà, adóya tí abádhí rǐ'ì a'uta-otù ǒ dhu-okú dò rò. Pbétù, abádhí àkă 'ònzì fiyó ádròdrò ale-kàsù mběyi nyú ròsè, abádhí tó ídzi kasu tó ídzinga àbà rí ní iwà Yèsù ná'ù ale, ndirò atdíđ Kàgàwà ózè ale dhu-okú dò rò.

Títò tó màlímó náarúdhěna dhu dǒ dhu mà ònzì dǒ dhu mànà dhu

Wòrí ní ndi nyi nyākă nyudhe nyadù ùyanà ìndrù tò dhu. ³ Atdí ale náapé vurò dhu ùdhě ìndrù tò, ìnzí ndàdù ndòzè ndùbhi yà àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò bhà obhónanga tó ɔte nózè dhu bhěyi, ndirò ìnzí ndàdù ndòzè ndùbhi Kàgàwà ózè àlě rònzì dhu nà rí ndàkǒ dhu t'údheta bhěyi, ⁴ ní, ndi ale ní ndìdzí rí ndìtírò, ndirò ìnzá atdí dhu mà nùni. Ndirò kà rǐ'ì agòta mà, ɔte-tì dǒ ka kónzina anya mànà tó andi nà. Ndi dhu aríbhona dhu ní ale-afí ìlì ka kí atdí dhu dǒ dhu mà, agòta mà, ìndrù nǐ ka kí dhu ùnò dhu mà, nzéere dhu ìrè ka kí ìndrù dǒ dhu mànà. ⁵ Ndirò, kà ò rò aráhù átò dhu ní, yà fiyó ìrèta ìnza ì, ndirò iwà ádzo obhóngà rǒ rò ale rǐ 'àgò ìnzí ríku rórò dhu. I ale ózù Kàgàwà ózè dhu ònzì ka kí dhu ònzì àbà ka kí ònà dhu tí.

⁶ Obhó tí, Kàgàwà ózè dhu ònzì ka kí dhu ní ádrùngbǎ ongyéngá nyú, ale-fó rǐ'ì dhu nǐ tí ale-idhè ìka ndì rò. ⁷ Obhó tí, àlě kíwù nzá atdí dhu nà màtí yà adzi ǒ, ndirò àlě kùve rò, àlě kádù òwunà kà ǒ rò atdí dhu mà rǐ'ì ìmbǎ. ⁸ Nírò, àlě kapé ì'ì àlě kónyuna dhu mà, àlě rǒ àlě kúfóna dhu mànà, ní i dhu àkă wà àlě tò. ⁹ Pbétù, ì nózè 'ònzì ale nùtrǎ pfòmvo arí, ràdù àtsi ibí ìmbǎ tǐya nà dhu mà, ndirò nzéere dhu mànà-atdyú tó àdà ò. I dhu-atdyú arí àpbè ìbho ìndrù tò, ndirò kǎrì ìndrù àbhù rùve. ¹⁰ Obhó tí, fùrangà nózè ka kí dhu ní ndi kóró nzéere dhu náaráhù ònà rò. Kà tò ì nábhu atdídhená ale nùbhà fiyó a'uta itse nyú, 'adù àbhò àpbè àbhù fiyò.

Kàgàwà bhà ale àkă ndònzì dhu

¹¹ Pbétù inyi Timòtewǎ, Kàgàwà bhà ale tírò, nyi nyākă nyindrì nyi itse kòrì nzéere dhu rǒ rò. Nyi nyākă nyonè

obhónánga ònzi nyí dhu, nyonzi Kàgàwà ózè dhu, ndirò pbùkù a'uta ò nyi nyádi dhu. Nyi nyàkã nyonè ìndrũ òzè nyi nyí dhu, dhu-dzi òndù nyi nyí dhu, ndirò ìyònga ò nyi nyádi dhu. ¹² Nyi nyàkã nyugyè a'uta tó ídzi ìla. Nyi nyàkã nyodò dhòdhóhóngà tó ípìrònga yà Kàgàwà anzi nyi fíndà, ndirò yà nyi nyitè pbùkù ídzi a'uta kpangba ibí ngàmbi-ònzí okúna dò rò.

¹³ Ma mí yàrí dhu ùyã indù yà kóró dhu tò arí ípìrònga àbhũ Kàgàwà-ònzí rò, ndirò yà Pòtiyò Pilatò-ònzí pbìndà a'uta nitè mbèyi kpangba Yèsù Krístò-ònzí rò: ¹⁴ nyi nyàkã nyifu Kàgàwà bhà Hyátá ìnzí ròtì, ndirò ìnzí kala nzére dhu nyunutsi, ràrà àhu àlè tó Ádrùngbãle Yèsù Krístò ríngò dhu ò. ¹⁵ Kàgàwà abhùya ka ritè ndi yà ndi ndakò kà tò kàsùmì ò. Ka ní kóró dhu dõ arí'ì Kàgàwà, yà atdí dõ hirò nónzi, ndirò atdí tò tí arí'ì ale. Ka ní kámá dõ Ádrùngbã Kamà, ndirò kóró ádròdrò ale dõ Ádrùngbãle. ¹⁶ Ka ní atdí tò tí ìnzí òvéya ale, ndirò yà ìnzí atdí ale mà rãdù àrà àhu ònà awáwù ò arádi ale. Ka ní ìnzá atdí ale mà àpè àlãna ale, ndirò yà ìnzí atdí ale mà rãdù àlanà ale. Kàkã ifuta nà, ndirò dhòdhóhóngà tó ádrùngbãnga tó òbi nà! Àmìnà!

Ònzitále àkã ì'ì nà òfò

¹⁷ Nyi nyàkã nyuyã dhu yà indo arí'ì adzi ò ònzitále tò, ìnzá abádhí rãkã àmbe 'ídzi dõ ì tírò, ndirò ìnzá abádhí rãkã 'ìli fíyó a'uta ònzi ò, ìkũ ndi ònzi rãdù ìku dhu-okú dò rò. Pbétù abádhí àkã ìli fíyó a'uta Kàgàwà ò. Kãrí ndi kóró dhu ìbho abho nyú àlè tò, ndíní àlè-idhè ìka tí ndi nĩ. ¹⁸ Abádhí àkã 'ònzí ídzi dhu, 'ádù ì'ì ònzitále tí ídzi kasu ònzi ì'ì dhu ò. Abádhí àkã 'ònzí m̀hetù ò rí'ì ale dzùnà, 'ádù òwu ì'ì rõ isó 'ùndò foyá ndi nòtù dhu ngùkpà ale tò. ¹⁹ Ndi dhu bhèyi ní ndi, abádhí rãdù ídzi, ndirò yà ìnzí ríku ongyéngá-tsù núndu fíyò olù iraya idho tò, ndíní 'abáya tí obhóngà tó ípìrònga.

²⁰ Ɔo Timòtewã, nyi nyàkã nyodò yà funú Kàgàwà ábhu dhu mbèyi affinù ò. Nyi nyàkã nyindrĩ nyi itse yà ìmbã t̃iya nà ndirò ìnzí rí Kàgàwà-òvò ifũ agòta rõ rò. Nyi nyàkã nyindrĩ nyi itse t̃itò tó inga t'únitatále rĩ 'agò dhu rõ rò. ²¹ Atdí dhená ale, yà ì dhu bhèyi inga t'únitatidò tò ì nádzi, nùbhà wà fíyó a'uta itse nyú.

Kàgàwà àkã nditè pbìndà ídzìnga fũkù.

Timòtewà tò Polò andí oyo rí kisě nǐ bhàrɔwà Yàrí bhàrɔwà ò ì nòtù ádròdrɔ̄ dhu tí dhu

Yàrí ní oyo rí kisě nǐ Polò andí Timòtewà tò bhàrɔwà. Kándí ka imbi ò ndì ndí'ì Rómà tó kigò ò rórò (1.16-17), íkyèrɔ̄ kàbhà ɔve-dhò ùbhà ndì rórò. Kǔni dhu ní inzà òtrò idhɔ̄ ɔ̄ pbìrì ɔ̄ ádròdrɔ̄ ale ràrǐ ndàbhǔ àbhǔ kohò ndì Krístò ndì ndá'ù dhu-okú dò rò (4.6-7). Obhó tí, kóró kà t'ódhína náatsè, 'ùbhà ka atdíró. Pbétù Lukà, ádrùngbǎ mǔngangà kèlě atdíró ní ndì inzà ka nùbhà. Ní Polò ala dhu yà adzi ɔ̄ ndì ndónzina idhɔ̄ riku wà, ní ndì nùbhà dhu ràrǐ ndì ndóvè dhu kèlě. Ndi dhu-okú dò rò ní ndì kǎzè ndàndí bhàrɔwà tdítđó Timòtewà tò kà-afí ndì ndopé tí nǐ, idhùnà nyú tí kǎzè ka nídhunǐ. Yàrí bhàrɔwà-dzidɔ̄, Polò adù nzà ngàtsi dhu àndi tdítđó.

Ndi bhàrɔwà ɔ̄, Polò azè atdíđó dhu ní'ì Timòtewà rākǎ ndìrà tina ò, kà rākǎ ndidè pòtsó pbìndà a'uta ɔ̄, yà ndì nyú ndì ndidè dhu bhěyi. Kǎvò dhu átò kà rākǎ ndàmbe àrà đó angyi tí Yèsù bhà Ídzi Mākǔrù t'únɔta nà, ìmbǎ kavu róná. Ndirò kǎti kà rākǎ ndàndà nga mběyi yà ìnzǐ rí ndákó Ídzi Mākǔrù nà dhu nà. Polò isé átò dhu ní ndàti ndì rúgyè ìla, ndirò ì ràrǐ 'òtù Ádrùngbǎle Yèsù nà inzà òtrò idhɔ̄ ɔ̄. Ní, Yèsù ná'ù ale rākǎ ndònzì dhu ndì bhěyi.

Bhàrɔwà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Bhàrɔwà-dòkpa (1.1-2).
- Polò rǐ Timòtewà àvǐ ìnzǐ nyìna rìwù Ídzi Mākǔrù t'únɔta-okú dò rò dhu (1.3-18).
- Polò rǐ Timòtewà àvǐ ràdi Yèsù Krístò bhà múnòwì kèlě tí dhu (2.1-13).
- Polò rǐ Timòtewà àvǐ rǐ'ì Kàgàwà bhà obhóná ɔte ùnɔ rí otùna ɔ̄ ìndrǔ tò ale tí dhu (2.14-26).
- Polò rǐ Timòtewà àvǐ ròdò ndì mběyi yà adzi ɔ̄ dhu-tsù rǐ ndìndù ndínǐ ndodí tí ndì òná idhɔ̄ ɔ̄ atdídhená ale í'íya nà nzére mǔtsɔ̄ rǔ rò dhu (3.1-9).
- Polò rǐ Timòtewà àvǐ rǔngǔ pbìndà ófò-owù dhu ndirò rǎpbǎ afína fǐndà ndì ndúdhe flǐlǎ Andítá mànà rǔ dhu (3.10-4.8).
- Polò rǐ àkǎkǎ Timòtewà rǔnzì dhu rǐku dóná rò dhu òvo kà tò dhu (4.9-18).
- Polò rǐ ìndrǔ òvì bhàrɔwà rǐku dóná rò ovita nǐ dhu (4.19-22).

Polò rĭ Timòtewù nóvì dhu

¹ Ima Polò, ima ní Yěsù Krístò bhà uvitatále, Kàgàwà óvò ima ndi kasu tò nìdhunĭ. Kìvì ima ndinĭ ma μουχο τί Yěsù Krístò ka kà'ù rò ka kábàna ípìrǒnga tó làká ìndrù tò.

² Timòtewù, ma mí yàrì bhàrùwà àndĭ ìndù. Inyi ní idhùdu a'uta-otù ǒ, atdídǒ ma mózè ale. Àlě t'Ábanà Kàgàwà mà, àlě tó Ádrùngbàle Yěsù Krístò mànà nàkă 'itè fĭyó ídzìnga ìndù, 'àbà izu dùnú, 'àdù nyabhu nyadi màrùngà ǒ.

Polò rĭ Timòtewù-afĭ àbhĭ ròtsì obi Kàgàwà bhà kasu tò dhu

(Kas 16.1-3; Èfe 1.3-7; 2Tè 2.13-15; 2Ti 2.1-12)

³ Ma màbhù òtsò Kàgàwà tò okúnù dò rò. Ma marí kà-kàsù ònzi ìlĭlă afidu nà, abhúdu náanzì ka dhu bhěyi. Bilinganà, adyĭbhengá màtĭ ndirò kùbhingá màtĭ ma mí mìtsò rò, ma marí nĭ àdì inzà ma màtĭ òvònu rórò. ⁴ Àlě kí àlě ùbhă rò nyi nyadzì tí dhu ma mìrè rò, atdyúdu rĭ'ì atdídǒ, àlě ràla àlě-ngbò tdítǒ, ndinĭ idhèdu ika tí ndi atdídǒ. ⁵ Ma mìrè kóró afinù nyú nà nyi nyá'ù Ádrùngbàle Kàgàwà tí dhu. Ndi a'uta ní yà angyină rò íyànù-tsánà Lòyisì mà, íyànù Èwùnìkè mànà ní'ì nà a'uta-tidò. Ní, ma mà'ù dhu nyi nyú mà, nyi ràrĭ'ì ìnè ndi a'uta nà átò.

Ídzi Màkǔrù-okú dò rò ka kí àpbè àbà dhu

⁶ Wò dhu-okú dò rò ní ndi, ma mònzì nyi nyigbè nyùnatsì arĭ'ì Kàgàwà bhà perè-ngbò. Ndi perè nyi nyabà yà òtsúdu ma muli dùnú nínganĭ. Nyi nyàkă nyigbè kà-ngbò dhu ní, ⁷ Kàgàwà íbhò àlě tò Īlĭlă-Alafí ní nĭ ìndrù àbhĭ rĭ rònzi òdo Alafí. Pbéttù kĭbhò ní ádrùngbǎnga tó obi tó, àzè tó, ndirò inga nòfò dhu bhěyi àlě kóko nĭ Alafí.

⁸ Nírò, nyi nyàkă nzá nyìnù rìwù àlě tó Ádrùngbàle Yěsù dǒ nyi nyí dhu àwě ìndrù tò rò, ndirò nyìnù àkă nzá ndiwù okúdu dò rò, yà kókú dò rò ka kósò ma rò. Pbéttù, nyi nyàkă nyabà àpbè Yěsù Krístò bhà Ídzi Màkǔrù-okú dò rò, àdhàdhĭ ma mí kàbà dhu bhěyi. Nyi nyí ì àpbè-dzi òndù Kàgàwà ràbhĭna ìndù ádrùngbǎnga tó obi ní. ⁹ Ka ní ndi àlě nígŭ, ndàdù àlě ùnzì ndinĭ àlě koko tí pbìndà ìlĭlă ale tí. Kǒnzì ndi dhu, ìnzĭ ní ídzi dhu àlě kǒnzì dhu-okú dò rò. Pbéttù kǒnzì ka angyangyi ndi ndudhé ka, ndirò yà inzà ndi ndàpè yà adzi ònzi rórò ndi ndazè nditè pbìndà ídzìnga àlě tò Yěsù Krístò-otù ǒ dhu-okú dò rò. ¹⁰ Ndi ídzìnga Kàgàwà nítè wà àlě tò kòmbí, yà àlě tó Ōgùba Yěsù Krístò nírà àhu yà adzi ǒ rò. Kĭtò òve-òbì, ndàdù dhòdhódhóngà tó ípìrǒnga tó otu nítè ìndrù tò, Ídzi Màkǔrù-otù ǒ.

¹¹ Ní, Kàgàwà ìlì ima ndi Ídzì Mākūrù t'únótatále tí, uvitatále tí, ndirò màlimò tí. ¹² Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mí kākàrí àpbè nábà. Pbétù nyìdu rǐ nzǐ iwu ndi dhu-okú dò rò, iwà ma m̀ni ma má'ù ale nídhunǐ. Ndirò, ma mà'ù wà dhu kà r̀rǐ'ì inè obi nà ndòdò yà fudú ndi ndíbhò Ídzì Mākūrù tó kasu, r̀rà àhu yà adzi ǒ ale-ànyǎ ndi ndítìya òná idho ò.

¹³ Nyi nyàkǎ nyalǎ yà indù ma múdhe obhónánga tó ote, ndínǐ i'ì tí ídzì ófò tí indù. Nyi nyàkǎ nyòdò ndi ote, yà Yèsù Krístò-nyutsi àlě kí'ì nà a'uta nà, ndirò àzè nà. ¹⁴ Nyi nyàkǎ nyòdò yà indù ka kúdhe ídzì dhu, yà àlě-afí ò rǐ'ì Ìlǐlǎ-Alafí bhà obi nǐ.

¹⁵ Nyi nỳni wà dhu, Àziyà tó pbiri ǒ Yèsù ná'ù ale r̀bhà wà ma kóró. I ale nzínzì ǒ ale ní Figelò mà Hèrmògenè mànà. ¹⁶ Ádr̀ngbǎle Yèsù àkǎ nditè pbìndà ídzìnga Ònèsfòrò bhà idzá-bhà tò, kǎrà ndi afidu òpè rǒ, ndirò kà-nyì árà nzǐ iwu rǒ imbi ò ndi ndí malǎ rò nídhunǐ. ¹⁷ Pbétù, Romà tó kigò ò ndi ndìrà àhu rò, kǒmè ima atdyúna nyú nà, ndàdù ma nála. ¹⁸ Ní, Ádr̀ngbǎle Yèsù àkǎ ndàbhù àbadhi r̀bà Kàgàwà bhà ídzìnga, yà adzi ǒ ale-ànyǎ it̀di ndi ndí òná idho ǒ. Ndirò inyi Timòtewǎ, nyi nỳni Èfesò tó kigò ǒ kǒnzì idù kóró dhu mbèyi nyú.

2

*Yèsù Krístò bhà ídzì m̀nowì bhà ófò
(Màt 10.32-33; 1Kò 9.24-25)*

¹ Nírò inyi, idhùdu Timòtewǎ, nyi nyàkǎ nyi'ì obi nà afínu ò, yà Yèsù Krístò mànà nyǐ nyúngbò nyǐ rò Kàgàwà arítèna indù ídzìnga-otù ǒ. ² Ndirò, nyi nyirǐ wà ibí ngàm̀bi-ònzǐ rò ma múdhe dhu. Ní nyi nyàkǎ nyudhe ka átò kóró yà nyi nyà'ù kifù rǐ dhu tí, 'àdù inè 'ùdhe ka átò ngùkpà ale tò dhu tí ale tò.

³ Yèsù Krístò bhà ídzì m̀nowì bhèyi, nyi nyàkǎ nyondù àpbè-dzi átò, yà ma mí kòndù dhu bhèyi. ⁴ M̀nowì-kàsù ònzì rǐ ale nǎkǎ nzá ndàbhù yà ìnzǐ rǐ m̀nowì-kàsù ònzì ale tó dhu ràtdù afina, ndi ndòzè kàsùna r̀ka pbìndà ádr̀ngbǎle-idhè rò. ⁵ Ndi dhu bhèyi tí, mùlèmà tó ìkpa ìkpa rǐ ale tò ka kí nzǐ àdù dhu lèmà kǒnzì nǐ perè nàbhù, inzà kifù ndi ìkpa-tidò tó uyátá rò. ⁶ Ndirò, inga òbhi ndi ndí rò àpbè nábà ale, nǎkǎ ndi ndàbà ndi inga ǒ 'ò'ò dhu angyi. ⁷ Timòtewǎ, nyi nyàkǎ nyirè nga mbèyi wò indù ma m̀nò dhu dǒ, Ádr̀ngbǎle Kàgàwà rǐ nyabhù nỳni i dhu kóró nídhunǐ.

⁸ Nyi nyàkǎ nyirè yà ndì ningbè ibhu ò rò Yèsù Krístò, Dàwudì-dhú bvǔ ale, àdhàdhì yà ma marúnɔna ìndrǔ tò Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù aróvɔna dhu bhěyi. ⁹ Ndi Ídzi Màkǔrù-okú dò rò ní ndi ma mí àpè è àbà, rǎrà àhɔ ka kí mosò nzére dhu ònzi arí ale bhěyi dhu ò. Pbéù, ka kí nzǐ àdù Kàgàwà bhà ɔte nòsò. ¹⁰ Wò dhu-okú dò rò ní ndi ma mí kóró dhu-dzi òndù, Kàgàwà óvò fìndà ale-okú dò rò. Ndi dhu bhěyi ní ndi abádhí átò rǎdù ògù nába Yèsù Krístò-otù ǒ, 'àdù kǎbhà dhòdhódhóngà tó ádrùngbǎnga tó awáwù nába. ¹¹ Yàrí ní ndi àkǎkǎ ka'ù ɔte:

Àlě kapé ǐ'ǐ atdíkpá àlě kúvɛ kà mànà dhu tí, ní àlě kokoya átò atdíkpá ípirɔnga ǒ kà mànà.

¹² Àlě kapé àpè-dzi òndù atdíkpá kà mànà, ní àlě konyaya idzi átò atdíkpá kà mànà.

Àlě kapé àtina inzà àlě rúnì ka, ní kǎdùya àtina átò, inzà ndì rúnì àlě.

¹³ Inzǐ àlě kapé Kàgàwà ùnò àlě tò dhu ònzi, ní àbadhi ní yà ndì ndùnò dhu ìfǔ arí ale. Obhó tí, àbadhi ní inzǐ rǎdù vurò dhu ònzi ndì ndùnò dhu rǒ rò ale.

Kàgàwà-nyìkpó nǒfò dhu ònzi arí kasutále

(1Tì 1.3-7,18-20; Yàk 5.19-20)

¹⁴ Nyi nyàkǎ nyisè kǒkò indù ma mùnò dhu ìndrǔ tò. Nyi nyàkǎ nyòvò dhu abádhí tò Kàgàwà-ònzǐ rò nyati, abádhí rǎkǎ nzà 'ònzǐ anya ɔte-tì t'óngùta dǒ. Obhó tí, ǐ agòta ò ka kábàna ídzìnga rǐ'ǐ ìmbǎ. Pbéù, kǎrí ǐ dhu níri rí ale tó a'uta àbhǔ rùgolo ndì. ¹⁵ Nyi nyàkǎ nyònzǐ obi nyitè nyi Kàgàwà-ònzǐ iwà kùdhe, ndàdù à'ùnà àkǎkǎ dhu tí ale tí, ndirò ìnzǐ nyina rǐwɔ kǎbhà kasu-okú dò rò ale tí. Nyi nyàkǎ nyitè nyi átò Kàgàwà bhà obhóná ɔte ùnɔ rí otùna ǒ ìndrǔ tò ale tí. ¹⁶ Nyi nyàkǎ nyindrǐ nyi itse nyú ìmbǎ tǐya nà, ndirò ìnzǐ rí Kàgàwà-òvò ìfǔ agòta rǒ rò. Obhó tí, ǐ dhu ònzi arí ale rǒngò òwu angyi tí inzà Kàgàwà ózè dhu t'ónzita ǒ. ¹⁷ Abádhí-òtè rǒngò ìndrǔ ìnza, àdhàdhì ìtritrè otú náarí ale-ngbò ìnzà dhu bhěyi. ǐ ale nzínzǐ ǒ ale ní Hìmèneyò mà Fìletò nà. ¹⁸ Abádhí ìndrǐ wà ǐ itse obhóngà rǒ rò, 'àmbe àtina dǒ iwà Kàgàwà rúngbe àlě ibhu ò rò. Ndi dhu bhěyi ní ndi abádhí arí atdídhená ale tó a'uta ìnzǎ. ¹⁹ Pbéù, Kàgàwà ódì tsùkpòna idza náaríde pòtsó pǒna dǒ. Ndirò, yàrí ní ndi kà-rǒ ka kándǐ ize tí dhu: «Ádrùngbǎle Kàgàwà úni wà pbìndà ale tí arí'ǐ ale.» Ndirò ngǎtsi andítá ní: «Ádrùngbǎle Kàgàwà-òvò ilè rí ale, nákǎ ndìndà ndì nzérenga rǒ rò.»

²⁰ Ádrùngbǎ idza ǒ ka kí nzǐ àdù ɔrò mà, ɔrú odziya nà ngǔkpá suma-tidò mànà ní ka kóbhòlò wìtù kèlě nótù. Pbéù, ka kádù òtùnà átò ní, itsu ní màtí, ndirò anzi ní màtí

ka kóbbhòlò dhu. Angyinã rò rí'ì tsí nǐ ka karí kasu ònzi ifuta nà àkã idho ǒ, ndirò olunã rò rí'ì tsí nǐ, ka karí kasu ònzi kóró ngǔkpà idho ǒ.

²¹ Nirò, ndi ale apé ndù'ò ndilã Kàgàwà-nyìkpó ǒ kóró kòkò ma m̀nò dhu ǒ rò, ní rǎdù ndìli ifuta nà àkã idho ǒ ka karí kasu ònzi nǐ wìtù bhèyi. Ndi wìtù ní yà idza-àbadhi ópì fìndà ndìli igi, kà dzùnà ònzi rǎdù, ndirò kà rǎdù ìdyinà ndònzì kóró ìdzi kasu nǐ wìtù.

²² Nyi nyàkã nyòkù yà zàdhà-atdyú arí'ì dòyá nzére dhu-tsǔ rò, nyadù obhónánga ònzi nyi nyí dhu nónè. Nyi nyàkã nyi'ì a'uta nà, àzè nà, nyadù àdi m̀arungà ǒ kǎkà ìlìlã afiyya nà arí 'ìtsò Ádrungbǎle Kàgàwà rǒ ale m̀anà. ²³ Nyi nyàkã nyòdhò ìmbǎ tǔya nà ndirò ìmbǎ ìdzi dhu mà arí'ì òyà agòta. Nyi nyùnì wà dhu, kà rarí anya ìbho. ²⁴ Obhó tí, Ádrungbǎle Kàgàwà bhà ino rǐ nzí àdù anya ònzì. Pbétù kǎkã ndì'ì ìyò arádi kóró ale m̀anà ale tí, ndirò dhu ùdhe rǎdù ìndrù tò, ndàdù ìndrù tó dhu-dzi òndù ale tí. ²⁵ Kà rǎdù àrà dhu òvò rǒ ìyònga ǒ ndì ndúnona dhu àgò rí ale tò. Obhó tí, ngǎtsi nǐ Kàgàwà rǎdù abádhí àbhù rùgèrè ì 'ùbhà fìyó nzérenga, ndínì abádhí ùnì tí obhónga. ²⁶ Ndi dhu bhèyi ní ndi abádhí rǐ 'àdù fìyó ìdzi irèta ò, 'àdù ùvò yà ì átsi ònà Pfòmvo bhà àdà ò rò. Kòtsi abádhí ndínì ongó tí ndì ndòzè dhu ònzì.

3

Ìndrù rǎbàna tdǔ Yèsù ingo rò àpbè

(Tít 1.10-16; 2Pé 2.1-22; Yud 1-3)

¹ Timòtewù, nyi nyàkã nyùnì dhu, tdǔ Yèsù ingo yà adzi ǒ rò, ìndrù rǔda òyá idho* rǎrǐ àpbè tó. ² Obhó tí, ndi kàsùmì ǒ, ìndrù rǒngo a'itale tí, ndirò f̀arungà nózè ale tí. Abádhí rǒngo ì tǐrò arí 'ìfù ale tí, ndirò 'ìdzi arí ale tí. Abádhí rǒngo átò Kàgàwà nǐ arí dhu ùno ale tí, ndirò ìnzǐ arí ì nódhì ale-tsǔ dhu ìrì ale tí. Abádhí rǒngo ìnzǐ arí òtsò àbhù ale tí, ndirò ìnzǐ arí Kàgàwà ìfù ale tí. ³ Abádhí rǒngo ìmbǎ arí'ì àzè nà atdí ale nà màtí ale tí, ndirò ìnzǐ arí dhu ùba ìndrù tò ale tí. Abádhí rǒngo ìndrù ùdhù arí, ndirò ìmbǎ itsína arí nzére dhu ònzi ale tí. Abádhí rǒngo òròrù ale, ndirò ìdzi dhu nóndrò ale tí. ⁴ Abádhí rǒngo òdhíya ìpfò arí 'àbhù òmvù tò ale tí, ndirò ìnzá 'ìrè nga rórò arí dhu ònzi ale tí. Abádhí rǒngo 'ìdzi arí ale tí, ndirò yà adzi ǒ arí ìndrù-idhè ìkǎ nzére dhu-tidò nózè Kàgàwà òzè 'àmbènà rò ale tí. ⁵ Abádhí rǐ 'ùlì Kàgàwà ózè dhu ònzi arí ale bhèyi, pbétù ìnzǐ 'àdù Kàgàwà

* **3:1** 3.1 Tdǔ Yèsù ingo yà adzi ǒ rò, ìndrù rǔda òyá idho tí Polò rǎtina ní yà Yèsù ìrà wemberè tí yà adzi ǒ dhu-dzidò rò ndì nópè idho, rǎrà àhù kà rǐngo ònà idho ò.

òzè dhu tó ádrùngbǎnga tó obi ná'ù. Ní nyi nyàkǎ nyindà nyi i ale rǒ rò.

⁶ Obhó tí, abádhí nzínzi ð atdídhená ale rǒwu ùtsǔ rǒ ìndrǔ-idzà ð, 'àdù ivíví fíyó irèta nà vèbhále nòtsì fíyó àdà ð. I vèbhále ní kǎkǎ atdíð fíyó nzérénga-obi òsè, ndirò yà adzi dǒ kóró dhu-tidð-atdyú òho arí. ⁷ Abádhí òzè kudhe dhu fíyò bìlìnganà, pbétù ìnzǐ 'àdù òwu ùvò obhóngá núnǐ ì 'í akekpá màtí dhu ð. ⁸ Kǒkò ìndrǔ-dzà ð rǒwu ùtsǔ rǒ màlímó rǒwu 'àgò rǒ obhóngá nà àdhàdhì Yǎnì mà Yàmburè mànà náagò ì Músà nà dhu bhèyi. Abádhí ní iwà fíyó irèta ínza ì, ndirò iwà fíyó a'uta óngò ivíví ale. ⁹ Pbétù abádhí rǐ nzǐ òndri angyi tdítð, kóró ale rǐ abádhí rǒnzina àrǐ núnǐ, àdhàdhì ka kuni Yǎnì mà Yàmburè† mànà rǒnzina àrǐ dhu bhèyi nídhunì.

Polò rǐ Timòtewà àvǐ ràpbǎ afina fǐndà ka kúdhe dhu rǒ dhu

¹⁰ Pbétù inyi Timòtewǎ, nyi nyírì wà ìndrǔ tò ma múdhèna dhu, ndirò nyi nyála wà ma mí'ì nà màtso. Nyi nyúni wà ma múdhe ndínǐ ma mǒnzi tí dhu, nyadù pbàkà a'uta àla. Nyi nyála wà ma mǒndù dhu-dzi tí dhu, ma mí'ì àzè nà tí dhu, ndirò ma màpbǎ afídu pbàkà kasu t'ónzita rǒ tí dhu. ¹¹ Nyi nyúni wà rùdú ka kávu tí, ndirò ma màbà àpbè tí Àtiyòkiyà mà, Ìkòniyò mà, Lístrà mànà tó kigò ð dhu. Ma màbà ì àpbè, pbétù Ádrùngbǎle Yèsù ràdù mìgu òyá rò kóró. ¹² Obhó tí, yà Kàgàwà ózè dhu bhèyi ì nózè 'òkò Yèsù Krístò nà ì úngbò ì dhu-otù ð kóró ale-rǒ ka kávu àvù. ¹³ Pbétù, nzére dhu ònzi arí ale mà, ìndrǔ ùtrǎ arí ale mànà rǒko 'àmbe òwu dǒ angyi tí ì nzére dhu t'ónzita ð. Abádhí rǐ ìndrǔ ùtrǎ, ìndrǔ ràdù 'ùtra átò.

¹⁴ Pbétù inyi, nyi nyàkǎ nyapbǎ nyi yà indù ka kúdhe, ndirò yà nyi nyá'ù obhó dhu tí dhu rǒ. Obhó tí, nyi nyúni wà ì dhu núdhe indù ale. ¹⁵ Ndirò, rǒpè ndì indù ngbángba ð rò, nyi nyúni wà Kàgàwà bhà Hìlǎ Andítá. I Andítá rǐ nyabhǔ nyuni dhu-ǒnga t'óvòta, ndínǐ nyadù tí ògù Yèsù Krístò nyi nyá'ù dhu-otù ð. ¹⁶ Kàgàwà unda ndì kóró pbìndà Andítá nandí ale. Ndirò, ndì Andítá tó ídzìnga ní: ndùdhe obhó dhu ìndrǔ tò, ndàdù ìndrǔ bhà afátá nítè ndì ale tò. Kà rǐ nzére dhu òsò ìndrǔ tò, ndàdù Kàgàwà ózè dhu bhèyi ka kóko dhu ùdhe ìndrǔ tò átò. ¹⁷ Ndi dhu bhèyi ní ndì, Kàgàwà rǐ pbìndà dhu tí rǐ'ì ale ònzi, rǐ'ì òtsì ndì nóbhòlò kóró ídzì kasu t'ónzita tò ale tí.

† 3:9 3.9 Yǎnì mà, Yàmburè mànà ní Mísri tó pbìrì ð í'ì màzì tó óyǒ ale-ovò. Abádhí anzi títò tó wíwí Músà mà, Fàrawù mànà ònzǐ. Ndi Fàrawù ní'ì Mísri tó pbìrì ð ádrùngbǎ kamà (Uvt 7.11-22; 8.7-19).

4

Kàgàwà bhà Ɔte t'únɔta dǒ ɥyátá

¹ Ma mí dhu ɥyǎ indù Kàgàwà-ònzǐ rò, ndirò Yěsù Krístò-ònzǐ rò. Ndi Yěsù Krístò ní ndi ípìrǒ rò rí 'òtù ale mà, ɥvǎvè ale màná ànyǎ nitdìya, yà adzi ǒ ndì ndírà, ndàdè pbìndà Ádrùngbǎnga tó idzi idì rò. ² Ma múyǎna dhu ní: Nyi rākǎ nyongò Kàgàwà bhà Ɔte ɥnò indrǔ tò. Nyi nyākǎ nyongò kùnò bìlìnganà, àkākǎ kàsùmì ǒ, ndirò inzǎ àkǎ kàsùmì ǒ màtí. Indrǔ tò nyi nyí dhu ùdhè rò, nyi nyākǎ nyongò indrǔ bhà afátá nítè ndi ale tò, nyadù òrù nzére dhu nònzǐ ale dǒ. Nyi nyākǎ nyongò dhu òvò indrǔ tò rònzǐ ídzi dhu. Ndirò, nyi nyākǎ nyongò i dhu ònzǐ indrǔ tó dhu-dzi òndù nyi nyí rórò. ³ Obhó tí, kàsùmì í'íya inè yà indrǔ rǐ 'ùvǒ inzǐ 'ìrǐ fíyò ka kúdhèna obhónánga tó ɔte òná. Pbétù abádhí owuya ì 'í atdyúna òho dhu ònzǐ rǒ, 'àdù bǐya nòfò dhu ùdhè rí fíyò màlímó-tsù nándu. ⁴ Abádhí owuya 'ùvo rǒ inzǐ ìrǐ obhóna tó ɔte, 'àdù 'òzè 'ìrǐ títò tó imbe kèlé. ⁵ Pbétù inyi, nyi nyākǎ nyòtò afínɛ kóró dhu ǒ, nyadù àpbè-dzi nòndù. Nyi nyākǎ nyunò Yěsù Krístò bhà Ídzi Màkùrù, nyadù funú Kàgàwà ábhɛ ngǔkpà kasu ònzǐ mběyi kóró.

Polò rǐ ndì ndóvè dhu nóvo dhu

⁶ Ima nàndà dhu nǐ, mà mà'ù wà mabhɛ pbàkà ípìrǒnga Kàgàwà tò kà-nyìkpó nòfò perè tí. Ndirò, mà móvè òná kàsùmì níndù wà ndì. ⁷ Ma mùgyè ídzi ìla. Mà mùtsà wà pbàkà ɔngu. Mà módò pbàkà a'uta. ⁸ Ròpè ndì kòmbí, ka kǐli wà mùlèmà tó mùkàkú idù. Ndi mùkàkú ní obhónánga ònzǐ arí ale tó, yà obhónánga dǒ arí indrǔ-ànyǎ ìtdì Ádrùngbǎle níibhoya idù, yà adzi ǒ ale-ànyǎ ìtdì ndì ndì nínganí. Ndirò, kǐbhoya nzǐ ka idù tí, pbétù kǐbhoya ka átò kóró ale tò. I ale ní kākà kà rǐngo dhu nózè 'àla ale.

Polò òzè Timòtewà rìrà tina ò dhu

⁹ Timòtewǎ, ónzǐ obi nyirà tsàkàtsàkà tidu ò. ¹⁰ Obhó tí, Dèmà núbhà wà ima atdirò, yà kòmbí arí adzi ǒ dhu ndì ndózè dhu-okú dǒ rò. Ní, kàrà wà Tèsalònìkà tó kigò ò. Ndirò, Krěskè àrà wà Galàtiyà tó pbìrì ò, Títò ràdù àrà Dàlmàtiyà tó pbìrì ò. ¹¹ Ní, Lukà rǐ'í atdirò tí tidú. Nírò, ìdyi Màrkò nyíwǔ màná àzú, kà rǐ dzùnàdu ònzǐ ònzǐ abho Kàgàwà bhà kasu ǒ nídhunǐ. ¹² Mà móvi Dòkíkò ràrà Èfesò tó kigò ò. ¹³ Ní, àzú nyi nyirà rò, ìdyi nyídyi yà Kárpò bhà mà múbhà Tròwà tó kigò ò rùdú ɔrú mùdzarù nyirà nà. Ìrà nyirà pbàkà bhùkù nà átò, ròsè dòtsí ní yà ìzǎ-ndì nǐ ka kòbhòlò, kadù ɥkpòrònà bhùkù.

¹⁴ Àlìsandurù, kyèkyè-àba, nónzì nzére dhu abho nyú rùdú. Ní Ádrùngbǎle Yèsù rǐ ndi àbadhi ùbhò rùdú kǎnzì dhu-bvǎ rǒ. ¹⁵ Nyì nyàkǎ nyodò nyì kà rǒrò átò, kǎgò àlě kúdhe dhu obi nyú nà nídhunǐ.

¹⁶ Wemberè tí ma mǎrà anya ùnò nínganí, atdí ale mà nídè nzá dzidu dǒ. Pbéù, kóró ale ùbhà ma. Ní, Kàgàwà àkǎ nzá ndòzù ndi dhu afátá tí abádhí dǒ. ¹⁷ Pbéù, Ádrùngbǎle Yèsù ónzì ndi dzùnàdu ndìbhò obi idù, ndínǐ ma mǎnǒ tí pbìndà Ídzi Màkǔrù marà ùtsànà, kóró ìnzǐ ní Pbayàhúdí mà ràdù ìrìnà. Ndirò, kǐpfo ima àrì-li'ò rò. ¹⁸ Ádrùngbǎle Yèsù rǐ mipfò kóró nzére dhu ǒ rò, ndàdù mìgǎ ndàbhu ma motsù pbìndà Ádrùngbǎnga tó idzi ò òrù-akpà ò. Kàkǎ ilèta nà dhòdhóhóngà nà! Àmìnà.

Bhàrǎwà rǐku dǎnà rò ovita

¹⁹ Òvì nyóvì Pèrèsilà mà Àkilà nà, ndirò Ònèsforò bhà idzá-bhà mànà. ²⁰ Rǎstò òdì wà Kòritò tó kigò ò. Ndirò, ma mùbhà Tròfimò Miletò tó kigò ò, andi nà kà rǐ'ì dhu-okú dò rò. ²¹ Nyì nyàkǎ nyonzi obi, nyirà àhu àzú angyinǎ rò ádrùngbǎ gìrì tó kàsùmì tò.

Èyùbulò mà, Pudè mà, Linò mà, Klòdiyà mà, Yèsù ná'ù àlě t'ádóna mànà kóró, nóvì nyì atdí dǒ.

²² Ádrùngbǎle àkǎ ndì'ì nyì nà! Kàkǎ nditè pbìndà ídzìngà fùkù!

Titò tò Pòlò andí bhàruwà Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí ní Pòlò andí Titò tò bhàruwà, azà kumì dòná ìbhũ nà atò mà azà kumì dòná ìmbò nà atò mà nà nzínzì ǒ Yèsù ka kùgù dhu-dzidǒ. Ndi Titò ní'ì ìnzì ní Mùyàhudi, pbétù ká'u Yèsù. Ndirò, kǒngónà Pòlò ùndà ìbí-gùna nyú pbìndà abhi ǒ.

Ní yàrí bhàruwà Pòlò andí Titò tò Krètè tó sòngà dò kà rǐ'ì rórò. Pòlò ùbhà ka ányì, ndínì pbàkùrǔ novó tí Yèsù ná'ù ale nzínzì ǒ, ndùli ányì kànísá dǒ.

Bhàruwà-nyìtì ka kóhù tí dhu:

- Bhàruwà-dòkpa (1.1-4).
- Kànísá ǒ àkǎ ndí'ì mùkùrǔ tí ale-tidò (1.5-9).
- Pòlò rǐ Titò-nyìkpó ìtduyù tìtò tó dhu ùdhě arí màlímó rǒ rò dhu (1.10-16).
- Pòlò rǐ dhu òvǒ Titò tò kàkǎ ndòngò dhu ùdhe kànísá ǒ dhèdhèrò ale-tidò mà nà tò tí dhu dǒ dhu (2.1-15).
- Yèsù ná'ù ale àkǎ 'òkò tí dhu (3.1-11).
- Bhàruwà rǐku dòná rò uyátá mà, ovita mà nà (3.12-15).

Pòlò rǐ Titò nóvì dhu

¹ Ìma Pòlò, Kàgàwà bhà ìnǒ, ndirò Yèsù Krístò bhà uvitatále, ma màndí ndi yàrí bhàruwà. Kàgàwà ívì ma ndínì ma mǒnzi tí yà ndi ndóvò fǐndà ale dzùna rà'ù ndi, madù abádhí àbhũ rùni Kàgàwà-nyìkpó nòfò okota-tidò dǒ obhóngà. ² Ndi dhu bhěyi ní ndi, abádhí rǐ dhu à'ù àbà ì rǐrǐ dhòdhódhóngà tó ìpìrǒngà àbà, àdhàdhì yà ìnzì arí tìtò ùnǒ Kàgàwà náakò ndi ìpìrǒngà tó làkǎ àlě tò mùhàngú ò rò dhu bhěyi. ³ Ndi ndàla àkǎkǎ dhu tí kàsùmì ǒ, Kàgàwà àbhũ ìndrù rùni pbìndà òte yà ma múnǒna ìndrù tò pbìndà màkùrù-otù ǒ. Ndi kasu ní yà Kàgàwà àlě tó ǒgùba níbhò fudú ndínì ma mongó tí ònzìnà.

⁴ Ní ma màndí yàrí bhàruwà ìndù Titò. Nyi ní idhùdu nyú, óyǒ rò kóró àlě ká'ù Yèsù Krístò dhu-okú dò rò. Àlě t'Ábanà Kàgàwà, àlě tó ǒgùba Yèsù Krístò mà nà nákǎ 'àsò nyi, 'àdù nyabhũ nyadi màràngà ǒ.

*Kànísá ǒ àkǎ ndí'ì mùkùrǔ tí ale-tidò
(Tít 3.7; 1Pé 5.1-5)*

⁵ Ma múbhà nyi Krètè tó sòngà dò, ndínì nyi nyohú tí ányì Kànísá ònǎ ì nùbhǎ dhu-nyìtì, ndirò ndínì nyi nyovó

tí pbàkùrǔ nyuli Kànisa ǒ kóró kigò ònǎ, àdhàdhì yà ima nyú ma móvò indù dhu bhèyi. ⁶ Mùkùrǔ tí nyi nyóvòna ale àkǎ ndì'ì ìmbǎ nzéere dhu tí ka kózùna dhu rǐ'ì nyunatsi ale tí. Kàkǎ ndì'ì atdí tí arǐ'ì tsìbhále nà ale tí. Kàbhà inzo àkǎ ì'ì Yèsù ná'ù ale tí, ìnzǐ ì'ì nzéere mùtso dǒ, ndirò ngàtsi nǐ mùgàyì dǒ ka karóbhuna ale tí. ⁷ Kànisa dǒnga àndà arǐ ádrùngbǎle nákǎ nzá nzéere dhu tí ka kózùna dhu rǐ'ì nyunatsi, ka ní Kàgàwà nyú ìli pbìndà kasu dǒ ádrùngbǎle nídhunǐ. Kàkǎ nzá ndì'ì ǒtǎna kèlǎ nózè kirì ale tí, ndirò kàkǎ nzá ndì'ì akye arákǒ ale tí. Kàkǎ nzá ndì'ì iwa óvò ale tí, ndirò kàkǎ nzá ndì'ì àrǐ dò arǐ dhu ònzi ale tí. Kàkǎ nzá ndì'ì ìnzá àkǎ otu ǒ ka kóngyèna malì átdǔ afína ale tí. ⁸ Pbétù kàkǎ ndì'ì olo àkǒ arǐ mbèyi ale tí, ndirò ìdzìnga nózè ndònzì ìndrǔ tò ale tí. Kàkǎ ndì'ì mbèyi arǐ inga ìrè ale tí, ndirò obhónánga dǒ arǐ dhu ònzi ale tí. Kàkǎ ndì'ì Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ ale tí, ndirò afína òtò rádù ale tí. ⁹ Kànisa ùnda arǐ ádrùngbǎle nákǎ ndà'ù obhónánga tó ǒte atdyúna nyú nà yà fǐndà ka kúdhe ka dhu bhèyi. Ndi dhu bhèyi ní ndi, kà rádù ìndrǔ dzùna ònzi mbèyi nyú, rǐfù obhónánga tó ǒte, ndàdù 'àgò rǐ ndì nà ale nábhù rùnì ì ka kútrǎ ró nga.

Pòlò rǐ dhu ùdhě tìtò tó màlímó dǒ dhu

¹⁰ Obhó tí, Yèsù ná'ù Pbàyàhúdì nzínzì ǒ, ìnzǐ arǐ Kànisa tó ádròdrǒ ale rǔdhèna dhu ìfǔ ale rǐ'ì ìnè ibí nyú. Abádhí rǐ ìnzá àkǎ dhu ùdhě ìndrǔ tò, 'adù ìndrǔ àbhù rà'ù tìtò tó ǒte. ¹¹ Ní, dhu àkǎ nyabhù abádhí rìnè, abádhí rǒwu ìdzá ale nùgere rǒ kóró ìnzá àkǎ kudhe ìndrǔ tò dhu-otù ǒ, ndínǐ 'ongyé tí malì ìnzá àkǎ otu ǒ nídhunǐ. ¹² Abádhí nzínzì ǒ atdí ale, abádhí tó atdí nabi nyú nówò dhu ndàti: «Krètè ǒ bhà narǐ tìtò ùnǒ arǐ ale. Abádhí arǐ 'ònzì òrǒrù ìzǎ bhèyi. Abádhí ózè nzá 'ònzì atdí kasu mà, pbétù abádhí ózè ní ònyù ònyu ì'ì dhu kèlǎ.» ¹³ Ní wò ale ùnò dhu ní obhó dhu nyú. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, dhu àkǎ nyorù obi nyú nà ì ale dǒ, ndínǐ fǐyó a'uta ì'ì tí otùna ǒ, ¹⁴ ìnzǐ ì nùmbè tí Pbàyàhúdì aráwèna angyinǎ rò údà dhu t'írìta rǒ, ndirò ìnzǐ 'adù tí obhónánga rǒrò úwǐ ale tó uyátá nífù. ¹⁵ Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ ale tò, kóró dhu ìlǎ wà. Pbétù Kàgàwà-nyìkpó ǒ ótì ale mà, yà ìnzá ka ná'ù ale mànà tò, kóró dhu rǐ'ì ìndrǔ ìtǐ rǐ dhu tí, abádhí tó inga t'únìta mà, abádhí tó inga t'írètà mànà nótì wà Kàgàwà-nyìkpó ǒ nídhunǐ. ¹⁶ Abádhí arǐ 'àtì iwà ì ùni Kàgàwà dhu tí, pbétù abádhí-kàsǔ nítè wà dhu kpanjanga ìnzá abádhí rùnì Kàgàwà. Abádhí ní kóró ale óndrò ale. Abádhí arǐ nzǐ Kàgàwà ìfǔ, ndirò abádhí rǒnzina atdí ìdzì dhu mà rǐ'ì mbǎ.

2

Yēsù ná'ù ale àkǎ 'òkò tí dhu
(Èfè 6.5-8; 1Tì 2.9-15; 1Pé 2.18-20; 3.1-6)

¹ Pbéù inyi Titò, nyi nyàkǎ nyudhe obhónánga tó ɔte indrũ tò. ² Mùlà-akpá tò nyi nyúdhèna dhu ní, abádhí rākǎ ì'ì affiya òtù rádù ale tí, ifuta nà àkǎ ale tí, ndirò idzi irèta nà ale tí. Abádhí rākǎ ì'ì iwà ɔ'ò a'uta ɔ, àzè ɔ, ndirò dhu-dzi t'òndùta ɔ ale tí. ³ Iwà atòya ówù angyi vèbhále tò nyi nyúdhèna dhu ní, abádhí rākǎ átò ì'ì Kàgàwà-nyìkpó nòfò dhu bhèyi aróko ale tí. Abádhí rākǎ nzá ì'ì ale-ngbò t'únɔtatále tí, abádhí rākǎ nzá ì'ì iwa òmvè arí 'òrì nǐ ale tí, pbéù abádhí rākǎ ì'ì ale-afí rǐ obi òtsi nǐ idzi ɔte òvo rí indrũ tò ale tí. ⁴ Ndi dhu bhèyi ní ndi, abádhí rǐ dhu ùdhè vèbhále-ɔwú tò, ròzè fíyó kpabhále mà fíyó nzónzo mànà. ⁵ Abádhí rǐ dhu ùdhè vèbhále-ɔwú tò rǐ'ì idzi irèta nà, ròdò ì fíyó kpabhále tò tí, ròdò fíyó idza mbèyi, rǐ'ì idzi mùtso nà, ngàtsi ale rífɔ pbìndà kpatsìbhále. Wò dhu ní ndi rí dhu àbhù ìnzǐ kànò nzére dhu Kàgàwà bhà ɔte nǐ.

⁶ Ndi dhu bhèyi tí, indrũ-ɔwú tò àkǎ nyudhe dhu ní: abádhí rākǎ ì'ì idzi irèta nà ⁷ kóró dhu-tsí ɔ. Ndirò nyi nyú nyi-tírò, nyi nyàkǎ nyi'ì idzi ófò tí, ngǔkpá ale tò ka kí idzìnga ònzǐ dhu ɔ. Ndirò abádhí tò nyi nyúdhèna dhu àkǎ rǐ'ì obhó dhu nyú tí, ndirò inga nòfò dhu tí. ⁸ Ndirò, nyi nyúnɔna dhu àkǎnà rǐ'ì obhó dhu nyú, yà ìnzǐ ka kí ale àgò dóná tí, ndínǐ 'àgò rí inyi nà ale-nyì nǐwɔ tí, ìmbǎ àdù ì'ì nzére dhu tí ì únɔna àlè dǒ dhu nà.

⁹ Dhu àkǎ ino rífɔ fíyó ádròdrǒ ale kóró dhu ɔ, 'adù abádhí-nyìkpó òfò rí dhu nónzì. Abádhí àkǎ nzá 'àgò ì fíyó ádròdrǒ ale nà. ¹⁰ Ndirò dhu àkǎ nzá abádhí rùwè fíyó ádròdrǒ ale tó dhu. Pbéù kóró kàsùmì ɔ, dhu àkǎ abádhí rǐtè ì idzi ale tí, 'adù fíyó ádròdrǒ ale ùnò fíyó kóró dhu nónzì, ndínǐ kóró dhu ɔ abádhí rǐnzina dhu abhù tí kirì yà mã marúdhèna Kàgàwà àlè tó ɔgùba dǒ dhu.

Kàgàwà arí indrũ ìgǔ nzérenga ɔ rò dhu

¹¹ Obhó tí, Kàgàwà ítè yà kóró ale ìgɔ rádù pbìndà idzìnga. ¹² Ndi idzìnga rǐ àlè àbhù, àlè rùbhà nzére mùtso mà, ale-afí àtdù rádù yà adzi ɔ dhu mànà, ndínǐ àlè kadù tí òko dhu-ɔnga t'òvòta nà, obhónánga ɔ, ndirò Kàgàwà t'ífuta ɔ, yà kòmbí rǐ'ì adzi ɔ. ¹³ Ndi dhu bhèyi ní ndi, àlè kádù àmbe yà àlè ká'ù idho, yà àlè tó Ádrùngbǎ Kàgàwà, ɔgùba Yēsù Krístò bhà ádrùngbǎnga tó awáwù rǐrà òná nódò dǒ. ¹⁴ Ndi Yēsù Krístò ní ndi ndi nabhù nditírò nyú, ndòvè àlè-okú dǒ rò, ndínǐ nduwù tí àlè kóró nzérenga ɔ rò,

ndàdù àlě ùgèrè àlě róngò pbìndà ale nyú tí, yà ndì ndú'ò rìlā nyìkpóna ǒ, ndirò idzi kasu ònzi rí obi nyú nà ale tí.

¹⁵ Wò dhu bhěyi ní ndi nyi nyàkǎ nyudhe yà indù ma mávi dhu Yēsù ná'ù ale tò. Nyúyǎ dhu abádhí tò, nyadù dhu òsò obi nyú nà abádhí tò. Atdí ale mà nǎkǎ nzá ìnzí ndìfu nyi.

3

*Yēsù ná'ù ale àkǎ 'òkò tí dhu
(Ròm 16.17-18; Èfe 2.1-10; 1Pé 2.13-16)*

¹ Titò, nyi nyàkǎ nyarà dhu isè rǒ bilīnganà Yēsù ná'ù ale tò, abádhí rǎkǎ ifu pbìrì ǒ ádròdrǒ ale mà, pbanga ǒ ádròdrǒ ale mànà. Abádhí àkǎ 'ifu ádròdrǒ ale rǔyǎna fíyò dhu, 'àdù 'òzè 'ònzì idzinga ngǔkpà ale tò. ² Abádhí àkǎ nzá 'ùnò dhu atdí ale nǐ màtí. Abádhí àkǎ 'òkò màrùngà ǒ òdhíya mànà, 'àdù idzinga ònzì. Abádhí àkǎ 'òkò yorowà ǒ kóró ale mànà. ³ Obhó tí, angyinǎ rò àlě nyú mà átò, àlě nǐ'ì ìmbǎ dòya nà ale, ìnzá Kàgàwà nífu ale, ndirò nzére otu ǒ arúbhi ale. Àlě nǐ'ì dhèdhèrò nzére dhu-atdyú mà, ale-dhè ìkǎ arí dhu-atdyú mànà dhu tó inò. Àlě kongónà òko nzére ófò ǒ, àlě ràmbe ngǔkpà ale-adhà ònzì dǒ. Àlě ongónà òko tí dhu náabhù ngǔkpà ale ròndrò àlě, àlě ràdù àlě òndrò àlě nzínzi ǒ màtí. ⁴ Pbétù Kàgàwà, àlě tó Ǔgùba, nítdègu pbìndà idzinga mà, pbìndà àzè mànà nítè ìndrù tò, ⁵ ní kǐgú àlě, ìnzí ní idzinga àlě kónzì dhu-okú dò rò, pbétù izu ndì ndábà àlě dǒ dhu-okú dò rò. Kǐgú àlě, ndìbhò Ìlǐlǎ-Alafí rù'ò àlě tó nzérenge, ndàdù ípìrǒnga-owútá mà, owútána tó okota mànà níbhò àlě tò. ⁶ Kàgàwà írǎ àlě atdí dǒ nyú ndì Ìlǐlǎ-Alafí nǐ, àlě tó Ǔgùba Yēsù Krístò-otù ǒ. ⁷ Kónzì ndi dhu ndíní pbìndà izu-okú dò rò ndì ndòzù àlě ìmbǎ nzére dhu tí ka kózùna dhu rǐ'ì nyuyatsi ale tí rò, àlě kadù tí yà àlě karódonà àlě ràbà dhòdhóhóngà tó ípìrǒnga nábà.

⁸ Wòrì ní ndi obhónanga tó ɔte nyú. Ndirò, ma mòzè nyarà kòvò rǒ obi nyú nà ìndrù tò, ndíní Kàgàwà ná'ù ale náapbá tí ì idzi kasu t'ónzita rǒ. Kòrì ní ì àkǎkǎ kudhe ìndrù tò dhu, ndirò kóró ale dzànà ònzì rádù dhu. ⁹ Pbétù, nyi nyàkǎ nzá nyitsu nyi ìmbǎ tǐna nà agòta ǒ, rùgànda-tsù dǒ agòta ǒ, anya ǒ, ndirò Músà bhà Hyátá dǒ ka kí ale agò dhu ǒ. Obhó tí ì dhu ní ìnzí ka kí idzinga àbà òyà dhu, ndirò ìmbǎ tǐya nà dhu. ¹⁰ Nyi nyàkǎ nyisò dhu atdí-gùna ìndrù-ǒnga àpà rí ndùndò ale tò. Ndirò ɔyo-gùna nyi nyisò ka ìnzí kà ràdù nyirì rò, nyadù kipfo nyodi Yēsù ná'ù ale nzínzi ǒ rò. ¹¹ Nyi nyànì wà dhu, wò dhu bhěyi rí ndònzì ale rúbhà wà idzi otu. Ndirò wò kǎrúfǎna dhu-okú dò rò, kà rótdì wà ànyàna nditírò.

*Bhàrwà rīku dōnà rō ɥyátá mà ovita mànà
(1Kò 16.20-24)*

¹² Ma mí Àrtemà ndirò ngătsi nŕ Dòkíkò nóvì tinu ò. Ní tinú kà rārà àhɥ rò, nyi nyàkă nyonzi kóró ɔbi, nyirà motù Nìkòpolì tí kátina kigò ò, ányì ma mòzè mɔdà ádrùngbă gírì tó kàsɔmì nídhunŕ. ¹³ Ʋyátá tó atdí màlimò Zènà tí kátina mà, Apòlò mànà rŕ abhi òpè Krětè rò rò, nyi nyàkă nyonzi abádhí dzùnà fŕyó abhi tò abádhí rŕ'ì atdyúna nà dhu nŕ, akye atdí dhu mà arana ndòtdì abádhí rŕ nŕ. ¹⁴ Àě tó ale nyú átò nákă 'ùni ídzì kasu t'ónzita atdíđ, ndínŕ 'adù tí òwu dhu òtdì ì ròyá ale dzùnà nónzì rŕ nŕ, akye ì okona ìnzŕ 'ònzì ìndrŕ dzùnà, ìmbă itsu-kpŕ nà dòyá itsu bhëyi nŕ.

¹⁵ Kăkà atdíkpá mă mí'ì mànà Yèsù ná'ù ale kóró nóvì nyi. Òvì nyóvì mă nózè a'uta ò arí'ì ale. Kàgàwà àkă ndàso nyŕ kóró.

Filimoni tò Pòlò andí bhàruwà Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Filimoni, Kòlòsayi tó kigò ò ale ní'ì Pòlò t'ódhìnà. Ní Pòlò uno Ádrùngbàle Yèsù dǒ róte Ídzì Mākūrù kà tò, kà ràdù ndi Ádrùngbàle à'ù. Ndi Filimoni i'ì Ònèsimò tí kátina atdí pbìndà ino nà. Ní ndi Ònèsimò náakù pbìndà ádrùngbàle bhà idzá rò, ndàrà àhu Romà tó kigò ò. Ní anyì, abádhí àdù òwu 'òtù Pòlò nà imbi ò, kàrádi ró. Ní, ndi ndúnò Ídzì Mākūrù Ònèsimò tò, rà'ù Yèsù dhu-dzidǒ, Pòlò adù kòzè ndàdu pbìndà ádrùngbàle Filimoni-fo'ò. Wò dhu-okú dò rò ní ndi, Pòlò andí yàrí bhàruwà Filimoni tò, mbèmbè azà kumì dòná atdí nà atò údà Yèsù ka kùgù dhu-dzidǒ rórò. Kándí ka ndítèdè ka ìtdè tí òná, ndíní dhu nùbà tí Ònèsimò tò, ndàdù kàkò mbèyi, ìnzì ní pbìndà ino-akpà kélé bhèyi, pbétù òdhìnà nyú bhèyi, ndirò adònà bhèyi Krístò-nyutsi.

Bhàruwà-nyèti ka kòhù tí dhu

- Pòlò mà Timòtewù mànà rǐ Filimoni òvì dhu (1-3).
- Pòlò rǐ òtsò àbhǔ Kàgàwà tò Filimoni bhà àzè mà, kàbhà a'uta mànà-okú dò rò dhu (4-7).
- Pòlò rǐ ndìtsò Filimoni rǒ ndíní Ònèsimò nakò tí dhu (8-22).
- Bhàruwà rǐku dòná rò ovità (23-25).

Pòlò mà rǐ Filimoni mà òvì dhu (2Tì 1.3-5; 3Yù 2,6)

¹ Yàrí bhàruwà nàndí ní ima Pòlò, yà òsò ka kòsò ma Yèsù Krístò-okú dò rò ale, ndirò ní àlè t'ádònà Timòtewù. Mǎ màndí ka indù adòkà Filimoni, yà atdíǒ mǎ mózè nyì, ndirò kasu tó òdhikà tíró. ² Ndirò mà màndí ka àlè tó dadánà Àpiyà mà, Àrkipò, yà ìla ùgye arí atdíkpá àlè mànà ale mà, ndirò kǒkò pbùkù idzá ì nùndu kànìsà ò bhà mànà tò. ³ Àlè t'Ábanà Kàgàwà mà, àlè tó Ádrùngbàle Yèsù Krístò mànà náká 'àso nyí, 'adù nyǎbhu nyòkò màràngà ò.

Pòlò rǐ òtsò àbhǔ Kàgàwà tò Filimoni bhà àzè mà, kàbhà a'uta mànà-okú dò rò dhu

⁴ Adò Filimoni, ma marí òtsò àbhǔ bilínganà pbàkà Kàgàwà tò, pbàkà itsòta ò ma mí nyirè rò. ⁵ Obhó tí, ma màrì wà ìndrù rǐ dhu àwě Ádrùngbàle Yèsù nyi nyá'ù ní a'uta dǒ dhu, ndirò nyi nyózè Kàgàwà bhà ale kóró dhu dǒ dhu. ⁶ Ní, ma mí mìtsò Kàgàwà rǒ, ndíní yà atdíkpá àlè kí'ì

nà a'uta ní'í tǐ àkǎkǎ itse òdhì rádù a'uta tǐ, nyadù kóró ídzìngà, yà àlě karí'ì nà, Krístò mànà àlě tó ungbòta-otù ò núnì. ⁷ Adòdú, pbùkù àzè níka idhèdu atdíđ, ndàdù afídu òpè, nyí nyábhù Kàgàwà bhà ale-afí ròtsì ɔbì nídhuní.

Pòlò rǐ ndàtsò Filimoni rǒ ndíní Ònèsimò nakò tí dhu (1Kò 13.4-7; Kòl 4.7-9)

⁸ Nírò, Yèsù Krístò-nyutsì, ma mí'ì ìmbǎ tsùdu ùtò rádù ìnzǐ mǎyǎ dhu indù nyí nyàkǎnà nyonzi dhu đǎ atdí dhu nà màtí. ⁹ Pbétù, ma mòzè monzi atdí dhu funú àlě tó àzè-okú dò rò. Ima nyú Pòlò, ima ní mùlà-akpà, ndirò, kòmbí ma mí'ì Yèsù Krístò-okú dò rò ka kósò ma ró. ¹⁰ Ní, ma mìtdè nyí ìtdè tǐ pbàńngba Ònèsimò-okú dò rò, yà Yèsù Krístò ndì ndá'ù fudú dhu-otù ò óngò idhùdu tǐ, ìnè ma mí'ì imbi-dzà ò rórò. ¹¹ Angyi, àbadhi nyú ní'ì mbǎ indù ndì ndónzina atdí dhu nà màtí, pbétù kòmbí kà rǐ dhu ònzi ònzi indù, ndirò idù màtí átò.

¹² Kòmbí, ma màdu wà ka tinù ò, ndirò àbadhi ní afídu-mbi nyú. ¹³ Ma màmbènà òzèna dhu ní Ònèsimò ràdi tidú, ndíní ara tǐ dzùnàdu ònzi rǒ indú ngari ò, yà àdì ma màdì imbi-dzà ò Ídzi Màkǎrù-okú dò rò ònà kàsùmì ò. ¹⁴ Pbétù, ma mòzèna nzá monzi atdí dhu mà, ìnzá nyí nyà'ù rórò, akye dhu arana ì'ì ùtǎ tǐ ma mí nyutǎ nyonzi ídzìngà idù dhu tǐ nǐ. Ma màmbènà òzèna dhu ní, nyonzi ka afínù nyú ò rò àhù rórò.

¹⁵ Ngǎtsi nǐ, pbǎní nzǐ ndi dhu-okú dò rò nga ndi, Ònèsimò mà úbhǎ ì ìnyi mànà ákě kàsùmì tǐ nǐ, ndíní nyí nyongó tǐ òko tdítđ atdíkpá ndì mànà bìlìnganà. ¹⁶ Obhó tǐ, kòmbí ka ní nzǐ ìno kèlě, pbétù ròsè ìno dònǎ, kǒngò wà yà atdíđ àlě kòzè àlě t'ádònǎ tǐ. Ima, ma mòzè ka atdíđ. Ní ìnyi, nyí nyí kòzè atdíđ ròsè, ka ní ìndrù nyú, ndirò ka ní Ádrùngbǎle Yèsù bhà ale átò àlě'ì bhěyi nídhuní.

¹⁷ Nírò, àdhàdhì nyí nyarí mɔzù ɔdhìnù tǐ dhu bhěyi, nyí nyàkǎ nyako ka átò, àdhàdhì nyí nyàmbènà makó, ima nyú tírò dhu bhěyi. ¹⁸ Dhu apé ì'ì kǎfǎ dhu ɔnzìnú dhu tǐ, ndirò ngǎtsi nǐ, dhu apé ì'ì kǎrǐ'ì pbùkù wànzá nà màtí dhu tǐ, ní àndí ndi pbùkù wànzá dùdú. ¹⁹ Ima Pòlò, ma màndí yàrí dhu ɔtsúdu nyú nǐ: ma mí ndi kùbhò indù. Ma mòzè nzá misè dhu dènú matì, nyí rǎrǐ'ì átò pbàkà wànzá nà. Ndi wànzá ní pbùkù ìpìrònga. ²⁰ Obhó tǐ, adòdú, ɔnzi dzùnàdu wòrǐ otu ò Ádrùngbǎle-okú dò rò, nyabhù afídu ròtsì ɔbì.

²¹ Indù ma mí dhu àndí rò, ma mà'ù wà dhu, ìri nyí rǎrǐ ma mùnɔna dhu ìri, ndirò nyí rǎrǐ ndi dhu ònzonzi ròsè wò ma mùnò dhu dònǎ màtí. ²² Ndirò, atdíkpá wòrǐ dhu mànà, òbhòlò nyóbhòlò idhò tó ngari idù. Obhó tǐ, ma mà'ù wà

dhu, ka rārĩ madũ àdũ tdítđǎ fǔrǎbvù, fùkú itsòta-okú dò rò.

Bhàrɛwà rĩku dòná rò oyita

²³ Epafrà nóvì nyĩ. Ka ní ɔdhìdu yà atdíkpá ka kúsǎ mã mànà, Yèsù Krístò-okú dò rò. ²⁴ Ndirò ɔdhìdu, yà atdíkpá mã marí kasɛ ònzi mànà Mǎrkò mà, Àsitarikò mà, Děmà mà, Lukà mànà, nóvì nyĩ.

²⁵ Àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò àkǎ ndàso nyĩ.

Pbàèbràniyà tò ka kandí bhàrɔwà Yàrí bhàrɔwà ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàrí andítá àti ka karí bhàrɔwà tí atdíđ. Pbétù, ndi bhàrɔwà-dòkpa nítè nzá ka nandí ale mà, ndirò ka kandí ka fíyò ale mà. Kǎrí ndàlǎ Kàgàwà bhà Ɔte núnɔ ka kí ìndrù tò dhu bhèyi.

Dhu arí ndàlǎ ndi bhàrɔwà nandí ale rǎrǎ Mùyàhudì tó atdí mùkrístò, kà rǎ dhu àti «àlě t'ábhúna» tí nídhunǎ (1.1). Kǎni Ungbòta-Ayí tó Andítá mbèyi nyú, pbétù kǎni nzá Yèsù ndi nyú tírò. Ídzì Mákùrù navò kà tò ní kǎkà wemberè tí ì'ì ndi Yèsù Krístò bhà dhu tó ngàmbì tí ale (2.3).

Yàrí bhàrɔwà ò kóró ngari ǒ rǎ ndàlǎ ní ka nandí ale rǎni wà ndi ndàndí dhu fíyò ale mbèyi nyú dhu. Ndi bhàrɔwà-ɔvò ní «Pbàèbràniyà», yà angýí nyú ka kongónà Pbàyàhúdì ànzì róná ɔvɔ (Uvt 2.11). Kà rǎ ndàlǎ mbèmbè Yèsù ná'ù Pbàyàhúdì tó atdí mùtù tò ka kàndí dhu bhèyi. I pbàkrístò rǒ ka kavù atdíđ, ràdù àmbe dhu ònzì dǒ ndínǎ ì adù tí ì fíyò somà tó angýe màndu ò.

Bìbiliyà dǒ dhu nózù ábhǒ ale nyú ná'ù dhu yàrí bhàrɔwà nandí ale randí ka angýinǎ rò àrùbhù kumì ato tò Yèsù Krístò ka kúgù dhu-dzidǒ.

Bhàrɔwà nandí ale azè ndòvò ní óyǒ ɔte-lùkpǒ. Kǎzè ndìtè dhu, Kàgàwà rivi Idhùnà Yèsù Krístò yà adzi ǒ rǎ'ì àkǎkǎ Ádràngbǎ Kùhanì tí, ndirò rǎ'ì àlě tó nzérenga ùba Kàgàwà rǎ nǎ àkǎkǎ perè tí. Yèsù-otù ǒ, Kàgàwà anzì Ungbòta-Ɖwútá àlě'ì mànà. Ndi Ungbòta-Ɖwútá nósè wà yà ayína tó tsí dònǎ, ndirò kèwɔ wà wò ndi ayína tó tsí. Ndirò kǎzè dhu ní ndàbhù ndi bhàrɔwà òzù rǎ ale-afí ròtsi ɔbi, ndínǎ ikò tí pòtsó fíyó a'uta ǒ, ndirò ndínǎ oko tí atdí ìrita ǒ tí nzínziya ǒ.

Bhàrɔwà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Yèsù Krístò-otù ǒ, yà adzi ǒ ale ràdù 'ungbò Kàgàwà mànà dhu (1.1-2.18).
- Krístò-otù ǒ, Yèsù ná'ù ale rǎnè 'ìndrì Kàgàwà-ti'ò a'uta nà dhu (3.1-5.10).
- Yèsù ní àlě tó obhóná Ádràngbǎ Kùhanì Ungbòta-Ɖwútá ǒ dhu (5.11-10.39).
- Yèsù ní Ádràngbǎ Kùhanì dhòdhódhóngà nà dhu (14.17-20).

- Yèsù ná'ù ale àkǎ 'òko tí Kàgàwà mànà, ngǔkpà ale mànà, angỳìbhà tó ófò ǒ dhu (11.1-14).

*Kàgàwà avò dhu indrǔ tò Idhùnà-otù ǒ dhu
(Yùw 1.1-14; Fìl 2.6-11; Kòl 1.15-17; Èbr 10.12-14)*

¹ Angyi, Kàgàwà nóongónà dhu òvò àlě t'ábhúna tò pbànábí-otù ǒ. Kǒngónà i dhu òvò ibí-gùna ndirò ibí ófò ǒ. ² Kòmbí, yà yà adzi ǒ dhu-tsù rǐ ndòdì ònà idho ǒ, kǎvò dhu àlě tò Idhùnà-otù ǒ. Ndi Idhùnà-otù ǒ ní ndi kǎbhòlò yà adzi, ndirò ka ní ndi kǎdù idìnà rònyù idzi kóró dhu dǒ. ³ Àbadhi ní ndi Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù arí nditè kpangba nyunatsi ale. Ndirò, àbadhi ní ndi Kàgàwà nyú arí'ì tí dhu nìtè. Kǎrí yà adzi ǒ kóró dhu òdo Ǔtèna, yà ádrùngbǎnga tó ɔbi nà arí'ì nǐ. Ndirò, àbadhi níitdègu indrǔ nú'ò rǐlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ fìyó nzérénga ǒ rò, ní kǎdù òdzì òrù-akpà ò, ndàdù àdi Kàgàwà yà kóró dhu dǒ arí'ì ádrùngbǎnga nà ale bhà fangà dònǎ rò. ⁴ Ndi dhu bhěyi ní ndi, Kàgàwà t'ídhùnà náangò Ádrùngbǎle tí ròsè màlàyíkà dònǎ. Obhó tí, Kàgàwà abhù kà tò ɔvo ní abádhí-ɔvò dònǎ fíndá ádrùngbǎnga ròse ɔvo.

*Kàgàwà t'ídhùnà ní Ádrùngbǎle ròsè màlàyíkà dònǎ dhu
(Zàb 2.6-12; Ìsa 9.5)*

⁵ Obhó tí, Kàgàwà náavò nzá dhu atdíku màtí pbìndà màlàyíkà nzínzì ǒ atdí màlàyíkà tò, ndàtì:

«Ínyi, inyi ní Idhùdu.

Ndirò indo ndi nòpè rò, ima ní Àbanu*.»

Ndirò kǎvò nzá dhu atdí màlàyíkà mà nàndà dhu nǐ, ndàtì:

«Íma, ima ní'íya kà t'Ábanà,

ndirò àbadhi ní'íya Idhùdu*.»

⁶ Ndirò, yà ndi ndivi Idhùnà pbìndà sengba yà adzi dǒ ònà kàsùmì ǒ, kǎvò dhu tǎtǎdǒ ka nàndà dhu nǐ, ndàtì:

«Pbàkà màlàyíkà kóró náká wà 'ùlě ka*.»

⁷ Màlàyíkà nàndà dhu nǐ, kǎvò dhu ndàtì:

«Ma mónzì i pbàkà màlàyíkà, pbàkà kasutále,

rǐ'ì awe bhěyi ndirò, rǐ'ì ùla rúla kàzù-idà-do bhěyi*.»

⁸ Pbétù, Idhùnà tò Kàgàwà náavò dhu ndàtì:

«Òo inyi Kàgàwǎ, Ádrùngbǎ kamà tó pbùkù tombi rǒngo àdi dhòdhóhónganà.

Nyi nyarí pbùkù Ádrùngbǎ kamà tó idzi ùnda obhónánga tó mùgǒ nǐ.

⁹ Nyi nyózè obhónánga tó dhu, nyadù nzére dhu nóndrò.

* 1:5 1.5 Zàb 2.7 * 1:5 1.5 2Sà 7.14; 1 Ì nanzì 17.13 * 1:6 1.6 Tòr 32.43

* 1:7 1.7 Zàb 104.4

Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, òo Kàgàwǎ, ima pbùkù Kàgàwǎ,
ma mútri nyi nyi'ì ádrùngbǎ kamà tí,
modhò dhèdhe àbhǎ rí indù akye dùnu-tsíró,
madù nyidzi orú, nyosè kóró odhínu dònǎ* .»

¹⁰ Kàgàwǎ náavò dhu átò, ndàti:

«Inyi Ádrùngbǎlé, òpè tí kóró dhu rǎ 'òpè rò nyi nyabhòlò
ndi yà adzi,

ndirò nyi nyabhòlò ndi òrù-akpà otsúnù nǎ.

¹¹ Kóró kǒkò dhu rǐku ikú,

pbétù inyi, nyi nyádi sékú.

Ndirò abádhí rǎ 'ìngyě ìngyě àdhàdhì ale-rǒ mùdzarù arí
'ìngyě dhu bhěyi.

¹² Nyi nyí abádhí-ǒnga nákpòro àdhàdhì ka karí òbvùna ka
kí ndì nìngyě mùdzarù àkpòro dhu bhěyi.

Nyi nyí abádhí ùwǎ àdhàdhì ka karí ale-rǒ mùdzarù ùwǎ
dhu bhěyi.

Pbétù inyi, nyi nyádi inyi kèlě tí, ndirò pbùkù ípìrǒnga rǎ
nzǐ ìku* .»

¹³ Kàgàwǎ náavò nzá dhu atdíku mǎtí pbìndà màlàyíká
nzínzì ǒ atdí màlàyíkà tò, ndàti:

«Ádǐ idú fangà dònǎ rò,

ràrà àhù ma mí pbùkù òmvǔ nábhǎ nyòbè dòya dhu ò* .»

¹⁴ Nírò, màlàyíká ní àdhi mà? Abádhí kóró ní Kàgàwǎ bhà
mùkèngyè kèlě, kǎkǎ ìnzǐ ka karí àlǎna ale-nyìkpó nǎ ale.

Kǎrí abádhí ùvǐ ròwù ndì ndàkǎ ndìgǔ ale dzùnà nónzì.

2

*Inzá dhu àkǎ kǒnzì Ádrùngbǎle Yèsù ìbhò ǒgù tó ǒte gàyà
dhu*
(Èbr 4.1; 12.25)

¹ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi*, àlě kǎkǎ àlě ràpbǎ àlě-afí
atdíđò yà àlě kíri màkǔrù rò, akye àlě kuwína nǎ. ² Yà

Kàgàwǎ avò àlě t'ábhúna tò màlàyíká-otù ǒ ǒte náavì ndi
àkǎkǎ kifù ǒte tí†. Ní, inzà ka niri, ìnzǐ 'àdù kùnò dhu ìfù ale
tò Kàgàwǎ abhù màlipò àkǎkǎnà abádhí ràbà dhu bhěyi.

³ Nírò àlě nyú, àlě kugùya ìngbà dhu bhěyi ndi màlipò ǒ
rò, wò dhu bhěyi ádrùngbǎ ògù nyú gàyà àlě kǒnzì rò?

Ádrùngbǎle Yèsù nyú nditírò ní ndi wemberè tí ndi ògù
tó màkǔrù napè ndòvò ìndrǔ tò. Ndirò kǎvò dhu niri ale
náavò dhu kpangba àlě tò 'àti, ndi ǒte ràrì àkǎkǎ kifù ǒte.

* **1:9** 1.9 Zàb 45.7-8 * **1:12** 1.12 Zàb 102.26-28 * **1:13** 1.13 Zàb 110.1 * **2:1**

2.1 «Ndi dhu-okú dò rò ní ndi» rǐ'ì ìnè kozǎ átò «Yèsù Krístò ní ádrùngbǎle ròsè
màlàyíká dònǎ dhu-okú dò rò.» † **2:2** 2.2 ǒte tí ka kátina irò ní Kàgàwǎ bhà
Hyátá (Tòr 33.2).

⁴ Kàgàwà nyú ndítírò níitè dhu kpangba átò abádhí ùnò dhu rari obhó dhu. Ndi dhu kítè ize-otù ǒ, yà inzà apèna 'ònzì angyi ìndrù-nzínzi ǒ dhu-otù ǒ, ndirò dhèdhèrò wiwì-tidò-otù ǒ. Kítè ka átò yà ndi ndòzè dhu bhèyi ndi ndí Ìlǎ-Alafí bhà perè ùndo ìndrù tò dhu-otù ǒ.

*Yèsù avè yà adzi ǒ ale ndi ndigú tí dhu
(Gàl 4.4-5; Fil 2.6-11; Èbr 4.15-16; 5.7-10)*

⁵ Obhó tí, ìnzì ní màlàyíká i Kàgàwà ùlì ndínì okoya tí kámá tí yà àlě kóte dóná ìrìraya dhu tí adzi ǒ. ⁶ Ìlǎ Andítá ò, atdí ale nóvò wà dhu kpangba atdí ngari ǒ, ndàti:

«Kàgàwà, ìndrù ní àdhu ndínì nyi nyirè tí?

Yà adzi ǒ ale ní àdhu ndínì pòndà dhu ava tí tsinù?

⁷ Nyi nyábhù ka rì'ì obvòbvonǎ rò ake màlàyíká tò ákě kàsùmì tí,

ndirò, nyi nyábhù ka rì'ì ádrùngbǎnga mà ifuta mànà nà.

⁸ Nyi nyíli ka rònnyè idzi yà nyi nyabhòlò kóró dhu-tsí dǒ* .»

Ní, Kàgàwà abhù ka rònnyè idzi yà ndi ndabhòlò kóró dhu-tsí dǒ dhu rǎtina, ìmbǎ inzà kǎbhù kà rònnyè idzi dóná atdí dhu mà rari'ì. Pbétù, kòmbí màtí àlě kàla nzà dhu iwà Kàgàwà rábhù kóró dhu kà rònnyè idzi dòyá. ⁹ Àlě kàla dhu ní, Kàgàwà rabhù wà Yèsù rì'ì obvòbvonǎ rò ake màlàyíká tò ákě kàsùmì tí, ndínì pòndà ìdzìnga-otù ǒ, ndi ndabhù tí ka rinè òve-dzi kóró ale-okú dò rò. Wò ndi kàbhà òve-otù ǒ, kǎbhù wà ka rì'ì ádrùngbǎnga mà ifuta mànà nà.

¹⁰ Kàgàwà abhòlò ndi kóró dhu-tsí, ndirò i kóró dhu-tsí náarí'ì kà tò tí. Ní, dhu afò nga kà ràbhù Yèsù rì'ì àkǎkǎ ale tí yà ndi Yèsù abà àpbè-otù ǒ, ndínì ábhǒ ale nabhù tí rì'ì pòndà inzo tí, ràdù òtsù pòndà ádrùngbǎnga tó awáwù ò. Obhó tí, Yèsù ní ndi ìndrù ùnda arí ndínì Kàgàwà igú tí ale.

¹¹ Kǎrì ìndrù ù'ò rìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ fìyó nzérenga ǒ rò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, Yèsù, ìndrù nù'ò ale mà, kǎkà ù'ò ndi ndù'ò rìlǎ ale mànà kóró ní atdí Àba bhà ale. Ní ndi dhu-okú dò rò, Yèsù-nyì rì nzì iwù abádhí ànzi ndi ndí àbanà bhà inzo tí rò. ¹² Obhó tí, kà rǎtina:

«Òò Àba Kàgàwà, ma mí òvònnù nígǎ adódu nzínzi ǒ.

Ma mí nyi nífù pòkù ale nzínzi ǒ* .»

¹³ Tdítdǒ Yèsù rǎtina:

«Ìma, ma mí atdyúdu ìlì dóná ní Kàgàwà.»

Ndirò kà rǎtina:

«Mǎ mí'ì iró atdíkpá yà idù Kàgàwà ìbhò nzónzo mànà* .»

¹⁴ I nzónzo ní ìndrù nyú kǎkà ìnè rì'ì ngbùlùya nà ndirò azu mànà nyuyatsi ale. Ní Yèsù idyi ndi ìndrù tó ófò átò.

Kǎnzì dhu ndì dhu bhěyi ndínì p̄bìndà ɔve-otù ǒ, ndì nditò tí yà ɔve t'íbhòta tó ɔbì nà ì'ì P̄fòmvo-ɔbì atdíđ, ¹⁵ ndirò ndínì ndì ndukolo tí yà ɔve-ɔdò ònzi ì ì dhu náabhà ròngò òko ino bhěyi kóró fiyó ípìrɔnga ǒ ale. ¹⁶ Obhó tí, dòtsí nyú k̄ira nzá màlàyíká-dzùnà ndì ndonzi tí, p̄bétù k̄ira yà adzi ǒ ale, Àbràhamù bhà p̄bàdzukuru dzùnà ndì ndonzi tí*. ¹⁷ Ní ndì dhu-okú dò rò, dhu aká àbadhi mà ròfò ì àbanà bhà inzo mànà kóró dhu ǒ. Ndi dhu bhěyi ní ndi, k̄àdùna òngo Kàgàwà tò arí kasu ònzi p̄bàkùhání tó ádròdrò ale dǒ Kamà tí, ndínì ndì ndu'ò tí indrù tó nzérenga. Ndi ádrèngbá kùhanì ní yà p̄bìndà kasu ìfũ arí, ndàdù ì'ì indrù dǒ ka kí izu àbà n̄ ale-afí nà ale. ¹⁸ Ndirò, àp̄bè k̄àbà ndàdù ùda umvútá ònà dhu-okú dò rò, kà r̄'ì inè ndonzi umvútá ǒ ì nòtù ale dzùnà.

3

Yèsù ní àbanà Kàgàwà bhà idza-kàmă, ndirò ndi idza ní àlě'ì dhu
(Ozt 12.7; Mát 21.33-38)

¹ Àbanǎzó, nyí ní yà nyí nunzi òrù-akpà ò rò Kàgàwà bhà ale. Ní, nyí nyàkă nyíli fùkú irèta Yèsù dǒ tí. Kà ní ndi Kàgàwà bhà uvitatále, ndirò yà àlě karòvona indrù tò a'uta tó p̄bàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà. ² Ka nidi ndi kasu t'ónzita tò ní Kàgàwà. Ní kifù ndi kasu ònzi ndì ndí ònà ófò, àdhàdhì Músà nífù kóró ale tò ndì ndónzina Kàgàwà bhà idzá kasu dhu bhěyi*. ³ Ní, Yèsù àkă kifù atdíđ ròsè Músà dònă. Obhó tí, ka karí idza nòsì ale nífũ atdíđ ròsè ndi idza nyú dònă. ⁴ Ìngbàtí ìli ndì idza mà nòsì arí ní indrù, p̄bétù kóró dhu nanzì ale ní Kàgàwà. ⁵ Músà nífù Kàgàwà bhà idzá ndì ndónzina kóró ale tò kasu, ndínì ndi kàsuna ní'íya tí Kàgàwà r̄n̄ona indrù tò olunà rò dhu tó ngàmbì tí. Ka nì'ì kasutále kèlě. ⁶ P̄bétù, Krístò ífù ndì ndónzina kasu àdhàdhì àbanà Kàgàwà bhà idza-kàmă tí r̄'ì ingba tírò. Ndirò àlě'ì ní ndi ndi idza, àlě kapé ìko pòtsó mànzì tó ale-afí nà, àlě ràdù àmbe yà àlě kòdona ndínì àlě kabá tí dhu òdò dǒ dhèdhe nyú nà rò.

Inzá dhu àkă kabhu ale-afí rò'ò odú, ìnzì kifù Kàgàwà ùndò dhu dhu
(1Kò 10.1-12)

⁷ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, àdhàdhì Ìlilă-Alafí náavò angýí dhu bhěyi:
«Indo nyí nyapé Kàgàwà-tù ìri,

* 2:16 2.16 Ìsa 41.8-9 * 3:2 3.2 Ozt 12.7

⁸ ní nyí nyàkǎ nzá nyǎbhụ afikụ rò'ò odú, àdhàdhì abhúku náamvù Kàgàwà-afí rùngù ǒ dhu bhěyi.

Abádhí náanzì kùnò dhu gàyà ìnzí 'ìfu.»

⁹ Ndirò kǎvò dhu ndàti: «Rùngù ǒ abhúku náamvù afidu, àzèmbè iwà ì ala ìfo kumì atò ǒ ma manzì fíyò dhu rórò tí.

¹⁰ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma mi'ì nàwí nà abádhí rǒ, matì:

«Kàrí ale-afí arúwí bilínganà.

Ndirò abádhí arí nzí pbàkà otu ùngǔ.»

¹¹ Ndirò, ma matsò dhu nàwí-okú dò rò, matì: abádhí rotsúya nzí fíyò ma mabhòlò asota tò ngari ò*!»

¹² Nírò àbanǎzó, nyàndà nga mběyi! Nzínzikụ ǒ atdí ale mà nákǎ nzá ndí'ì nzére afína nà, yà ndàbhụ rádù ndùbhà pbìndà a'uta, ndàdù ndìndà itse Kàgàwà, yà ípìrǒnga nà arí'ì dhòdhóhónganà ale rǒ rò. ¹³ Pbétù, nyí nyàkǎ nyǒngò afikụ àbhụ ròtsì obi bilínganà nzínzikụ ǒ, yà àdì «indonga» tí Hìlǎ Andítá rǎtina idhò àdì àlě tò matí átò rò. Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyí nyí nzí àdù nyùbhà nzérenga rǔtrá nyí, ndàbhụ afikụ rò'ò odú, ìnzí nyírì Kàgàwà-tsǔ dhu. ¹⁴ Obhó tí, dhu apé ì'ì inè àlě karí'ì yà dóna-kpa ò rò àlě kí'ì nà a'uta òdò àlě karí pòtsó, ràrà àhụ àlě tó ípìrǒnga-tsù rǐ ndòdì dhu ò dhu tí, ní àlě kádù òko atdíkpá arí'ì Krístò mànà ale tí.

¹⁵ Hìlǎ Andítá rǐ dhu òvò ndàti:

«Indo nyí nyapé Kàgàwà-tù ìrì,

ní nyí nyàkǎ nzá nyǎbhụ afikụ rò'ò odú, àdhàdhì abhúku náanzì kùnò dhu gàyà ìnzí 'ìfu dhu bhěyi. ¹⁶ Ádhi mà

ì Kàgàwà ùnò dhu niri 'àdù gàyàna ònzì ìnzí ìfu? Tí nzí yà Músà ụnda rùvò Mísri tó pbìrì ò rò ale kóró?

¹⁷ Ndirò, ádhi mà ì Kàgàwà nabhù rǎkǒ ìfo kumì atò ǒ? Tí nzí yà nzérenga nanzì, ndi dhu ràdù 'àbhụ 'ùve rùngù ǒ ale kóró? ¹⁸ Ádhi mà ì Kàgàwà atsò dhu okúya dò rò ndàti, ìnzí abádhí rotsúya yà fíyò ndi ndabhòlò asota tò ngari ò? Tí nzí yà ì nuvo ìnzí 'ìrì kà-tsǔ dhu ale*?»

¹⁹ Nírò àbanǎzó, mà màla dhu ní, abádhí ratsù nzá ndi asota tó ngari ò ìnzá ì à'ù Kàgàwà dhu-okú dèrò.

4

Kàgàwà ǒbhòlò asota tó ngari pbìndà ale tò dhu

¹ Kàgàwà akò wà ndi asota tó ngari ò àlě kótsù nǐ dhu tó làkǎ àlě tò. Ní dhu àkǎ nyàndà nga mběyi, ndíní ìmbǎ ìnzí ròtsù ányì atdí ale mà ní'ì tí nzínzikụ ǒ. ² Obhó tí, ka kúnò Kàgàwà bhà Ɔte àlě tò àdhàdhì àlě t'ábhúna tò ka kúnò ka

dhu bhěyi. Abádhí iri ndi Ɔte, pbétù ìnzí ràdù atdí dhu mà nónzì fíyò. Obhó tí, ka ì ìrì rò, abádhí adù nzá kà'ù. ³ Pbétù kòmbí àlě, yà àlě kà'ù ka rò, àlě kòtsù òtsù ndi asota tó ngari ò. Ndi asota tó ngari nàndà dhu nř, Kàgàwà avò dhu àlě t'ábhúna tò, ndàti: ndi ròtsò wà dhu nàwí-okú dò rò, ìnzí abádhí rotsúya akekpá màtí yà fíyò ndi ndabhòlò asota tò ngari ò*.

Kávò dhu ndi dhu bhěyi, àzèmbè iwà ndi nditò yà adzi ndi ndabhòlò nř pbìndà kasu rórò. ⁴ Obhó tí, Ìlílá Andítá rř dhu òvo atdí ngari ǒ àrùbhù rř idho isě idho nàndà dhu nř, ndàti: «Àrùbhù rř idho isě idho ǒ, Kàgàwà náaso ndi, iwà ndi nditò pbìndà kasu kóró rórò*.» ⁵ Ndirò, Kàgàwà ràtina átò ndi Andítá ò: «Abádhí rř nzí òtsù akekpá màtí fíyò ma mabhòlò asota tò ngari ò.» ⁶ Angyinà rò ka kuno Kàgàwà bhà Ɔte fíyò ale náatsù nzá ndi asota tó ngari ò, abádhí uvó ì ìnzí 'ìrì Kàgàwà-tsù dhu dhu-okú dò rò. Ìnè màtí kà rř'ì ndi dhu bhěyi rórò, ngùkpà ale rř'ì ìnè 'òtsù ndi asota tó ngari ò. ⁷ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Kàgàwà ìli «Indonga» tí kátina ngàtsi idho tdítđ. Àbadhi náavò dhu ndi idho nàndà dhu nř angyinà rò, ádràngbá kamà Dàwudi-otù ǒ, yà iwà ka kòvò angyinà rò dhu bhěyi. Kàti:

Indo nyí nyapé Kàgàwà-tù ìri,
ní nyí nyàkà nzá nyàbhù afiku rò'ò odú.

⁸ Obhó tí, dhu í'iyana gukyè iwà Yèsuwà arà àhù ìndrù nà asota tó ngari ò dhu tí, ní Kàgàwà óvòyana nzí dhu tdítđò ndi dhu-dzidò asota tó ngàtsi idho dǒ*. ⁹ Nírò, Kàgàwà aródonà pbìndà ale tò sàbatù nyú rř'ì ìnè. Ndi idho rř'ì àdhàdhì yà káso ndi òná àrùbhù rř idho isě idho bhěyi. ¹⁰ Obhó tí, wò Kàgàwà óbhòlò asota tó ngari ò òtsù ale, náso wà ndi pbìndà kasu ǒ rò, àdhàdhì Kàgàwà náaso ndi pbìndà kasu ndi nditò dhu-dzidò dhu bhěyi. ¹¹ Nírò, dhu àkà àlě rònzì obi, àlě ròtsù ndi asota tó ngari ò, ìnzí àlě nzínzì ǒ atdí ale mà rònzì dhu àlě t'ábhúna náanzì dhu bhěyi.

¹² Obhó tí, Kàgàwà bhà Ɔte ní ípirònga ìbho arí ìndrù tò Ɔte. Ndirò kà rř'ì obi nà, ndàdù ndàkà ròsè yà oyoyo kunàdo nř rř dhu ẹ'á ìla tó obhi-akpà dòná. Kàrótsù bhélébhélé ale-nyutsi, ndàrà òtsi ale-afí nyú rǒ. Ndirò, kàrí ale-kpa únzì ì ró nga mà ónga nándò, ndàdù àrà òtsi ale-kpa ò tètè mà rǒ. Kàrí ìndrù rřrèna afina ò ndínř ndi ndonzi tí dhu nàbhù rùnì ndi kpangba. ¹³ Ìmbá Kàgàwà rǒ rò arí ndòru atdí dhu mà rř'ì. Kóró dhu arí'ì kpangba kà tò. Kà-nyìkpó arí kóró

* **4:3** 4.3 Zàb 95.11 * **4:4** 4.4 Ɔpt 2.2 * **4:8** 4.8 Obhó tí, Yèsuwà nyú náarà wà àhù ìndrù nà Kànanà tó pbìrì ò. Pbétù, iró ka kòzè kitè dhu ní, ndi Kànanà rř'ì yà obhóná asota tó ngari nyú-sisi kèlě.

dhu àlă. Ndirò Àbadhi ní ndi àlě kɔvɔya àlě kanzì kóró dhu onzìná ale.

Yēsù ní pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà nyú ròsè dhu

¹⁴ Àlě kí'ì inè atdíđǒ ósè pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà, yà òrù-akpà ò atsù ndàrà àhɛ Kàgàwà-ti'ò nà. Ndi pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà ní Yēsù, Kàgàwà t'ídihùnà. Ní, dhu àkă àlě rikò pòtsó yà ka àlě ká'ù nǐ àlě tó a'uta ǒ. ¹⁵ Obhó tí, ndi àlě kí'ì nà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà ní yà ànò rádù àlě tó ivívinga nánò átò ale. Pfòmvo Sitanì umvù àbadhi-afí kóró otu ǒ, àdhàdhì ndi ndarí àlě-afí ùmvù dhu bhěyi. Pbétù kǎnzì nzá nzérenga. ¹⁶ Ní, dhu àkă àlě ròndrì a'uta nyú nà Kàgàwà bhà Ádrùngbǎ kamà tó tombi-ti'ò. Ka ní ndi ídzìnga ònzì arí ìndrǔ tò ale. Ndi dhu bhěyi ní ndi, kà rǎdù ì'ì izu tó afína nà àlě dǒ, ndàdù àrà ídzìnga ònzì rǒ àlě tò àkăkă kàsùmì ǒ.

5

Yēsù ní Ádrùngbǎ Kùhanì Mèlkisèdeki bhà ǒfò ǒ dhu

¹ Ìngbàtí ìli ndi pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà mà nóvò ka karí ìndrǔ nzínzì ǒ rò, ndínǐ ongó tí kasu ònzì ìndrǔ-ovò rǒ Kàgàwà-ònzì. Ndi kùhanì bhà kasu ní ndùbho ìnzì ka kùbina ùbi tí perè mà, ùbi tí ka kùbina izǎ tó perè mà nà Kàgàwà tò ìndrǔ ónzì nzérenga-okú dò rò. ² Ndi nyú tírò ka ní ivivi ale afína ònǎ rò. Ní ndi dhu-okú dò rò, kà rǐ'ì inè yà inzà ì òzè rórò úwí ídzì otu rǒ rò ale tó dhu rǎlǔ dóna. ³ Ndirò wò ndi nyú tírò kà rǐ'ì ivívi dhu-okú dò rò, kàkă nzá ndùbho izǎ tó perè ngùkpà ale tó nzérenga-okú dò rò rò tí, pbétù kàkă ndùbho ka pbìndà nzérenga-okú dò rò màtí átò. ⁴ Ìmbǎ ndítírò arí ádrùngbǎ kùhanì tó ifuta àbhǔ fíndà atdí ale mà náarí'ì. Pbétù, Kàgàwà arí ndi ìndrǔ ànzi, ndìli ádrùngbǎ kùhanì tí, àdhàdhì kǎnzi Àrǒnì, ndìli ádrùngbǎ kùhanì tí dhu bhěyi.

⁵ Ndi dhu bhěyi tí átò, Krístò náabhù nzá pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà tó ádrùngbǎnga tó awáwù ndítírò fíndà. Pbétù, Kàgàwà ní ndi ka nabhù kà tò. Kǎti kà nǐ:

«Ìnyi, ìnyi ní Idhùdu.

Ndirò, indo ndi nòpè rò, ima ní Àbanu*.»

⁶ Ndi dhu bhěyi tí, kǎvò dhu átò Yēsù nàndà dhu nǐ ngǎtsi ngari ǒ Ìlǎ Andítá ò, ndàti:

«Ìnyi ní kùhanì dhòdhóhonganà

àdhàdhì Mèlkisèdeki ì'ì ònǎ ǒfò ǒ*.»

* 5:5 5.5 Zàb 2.7 * 5:6 5.6 Opt 14.17-20; Zàb 110.4; Èbr 7.1-17

⁷ Yà adzi ǒ Yěsù i'ì òná kàsùmì ǒ, kǐtsò ndì Kàgàwà, yà inè i'ì ndìgǔ ndì ɔve ǒ rò ale-rǒ, ndàdù kàtdè ɔrú-tùna nyú nà ndirò nyàna-dha nà. Ní Kàgàwà iri kàbhà itsòta, tsùnà dhu kǐfà dhu-okú dò rò. ⁸ Inè màtí ndì ndí'ì Kàgàwà t'ídhùnà nyú tí rórò, kǔdhè Kàgàwà-tsǔ dhu iri arí ale tí ndì ndí'ì dhu yà ndì ndabà àpbè-otù ǒ. ⁹ Kàgàwà itdègu kà-nyutsi ndì ndudhé kóró dhu nábhǔ rākǎ, ní kǎdù òngo kóró ale yà tsùnà dhu iri rí nígǔ rí, ndàbhǔ ràbà dhòdhódhóngà tó ípìrǒnga ale tí. ¹⁰ Ndì dhu bhěyi ní ndì, Kàgàwà idì ka rì'ì pbàkùhání tó àdròdrǒ ale dǒ Kamà tí, Mèlkisèdekì bhà ǒfò ǒ.

*Inzá dhu àkǎ kokò nzónzo tí a'uta ǒ dhu
(1Kò 3.1-3)*

¹¹ Mèlkisèdekì nàndà dhu nǐ, mǎ mí'ì ábhǒ dhu nà fǔkù mǎ múncna. Pbétù, mǎ mí i dhu-tì àwě tí fǔkù dhu rǐ'ì odú, inzi bíkù arí inga iri dhu-okú dò rò. ¹² Obhó tí, yà nyí nyúdà kóró kàsùmì ǒ, nyí nyí'ì inè nyǒngò Kàgàwà bhà ɔte ùdhè arí indrǔ tò màlímó tí. Pbétù kòmbí, nyí nyòko òko yà dònà-kpa ò rò ka kapè kudhe fǔkù dhu-atdyú òho nyí nyarí kudhe tdítǒ fǔkù ró. Nyí nyùgèrè nyí nyǒngò màkyí nózè 'òmvù iré-nzo bhěyi ale tí, àzèmbè ododu ònyù ònyù nyí nyàmbènà rò. ¹³ Obhó tí, ingbatí ìli ndì ale mà, yà màkyí kèlé nózè ndòmvù ní àdì àdì iré-ngba tí obhónánga tó ɔte ǒ ale. Ka ní inzá úni ídzi dhu t'ónzita mà, nzére dhu t'ónzita mànà ǒnga t'òvòta ale. ¹⁴ Pbétù, ododu ònyù ònyù arí ale ní iwà ǒ'ò ale. I ale ní kǎkǎ ì ónzina kóró dhu ǒ, iwà úni ídzi dhu mà, nzére dhu mànà ǒnga t'òvòta ale.

6

¹ Ní ndì dhu bhěyi kà rǐ'ì rò, dhu àkǎ àlě rùdà yà dònà-kpa ò rò ka kudhè àlě tò Krístò dǒ isísó dhu-dònǎ, àlě ràdù àmbe òwu dǒ angyi yà iwà ǒ'ò ale tò àkǎnà kudhe dhu-tidò ùnǐ àlě kí dhu ǒ. Dhu àkǎ nzá àlě ràpbǎ àlě tdítǒ yà dònà-kpa ò rò ka kudhè àlě tò dhu t'únita rǒ. I dhu ní: yà ɔve ò ràdù indrǔ ùndà mùtsò-tidò ò rò ka kí ale ùgèrè kùbhà dhu mà, Kàgàwà à'u ka kí dhu mànà. ² Ndirò ní bàtizò dǒ ka kí dhu ùdhè indrǔ tò dhu mà, ale-otsú ùlǐ ka kí indrǔ dǒ dhu mànà*. Ngǔkpa dhu ní indrǔ rǐ 'ùngbě ɔve-bvù rò dhu dǒ ka kí dhu ùdhè indrǔ tò dhu mà, Kàgàwà itdiya indrǔ-ànyǎ dhu dǒ ka kí dhu ùdhè dhu mànà. ³ Àlě kǎkǎ àlě ràmbè òwu dǒ angyi tí yà iwà ǒ'ò ale tò àkǎnà kudhe dhu-tidò t'únita ǒ, Kàgàwà òzè ka nǐ.

* 6:2 6.2 Iró, ale-otsú ùlǐ ka kí indrǔ dǒ dhu-tì ní: Kàgàwà ònzi ka kí rirǎ ndì ale Ìlǎ Alafí nǐ dhu.

A'uta ùbha ka kí dhu tó nzérenga

⁴ Kidyí pé yà iwà ì á'ù Kàgàwà rórò ì nádu angyè fíyó m̀tso ò ale tó ófò. Abádhí ála wà Kàgàwà bhà awáwù, abádhí ábà wà yà pb̀indà ale tò Kàgàwà arí àbhùna perè átò, ndirò Kàgàwà ábhu wà abádhí ràbà pb̀indà Hlã-Alafí.

⁵ Abádhí nínè wà Kàgàwà bhà Ɔte tó ídzìnga, 'adù yà irà rírà adzi tó ádr̀ngbãnga tó obi inè. ⁶ Pbétù, abádhí adù 'adu fíyó angyè m̀tso ò. Ní i dhu bhèyi ale-tidò àbhù ka kí r̀gèrè ì tdítđ r̀bhà fíyó nzérenga dhu rí'ì odú nyú. Obhó tí, abádhí rí'ì àdhàdhì Kàgàwà t'íd̀hùnà àbhù rí kutđ tdítđ m̀sàlabhà đđ ale bhèyi, ndirò indr̀ àbhù rí r̀ambe dhu ùnò đđ nzére nyú Yèsù nì ale bhèyi.

⁷ Inga tí ka kòbhi adzi náapè àmbe dòná r̀rà ìkđ rđ igye-dha òmvù đđ, ndàdù dòná ka kòzò ònyè ì'ò ndì nabhi ale tò, ní ndi dhu itè dhu Kàgàwà r̀aso wà ndi adzi. ⁸ Pbétù, kápè okpèna nà itsukpó-nzo mà nzére irí-tidò mànà ní'ò, ní ndi dhu itè dhu ndi adzi r̀rì mbã tina nà, ndirò Kàgàwà rí kòfù ònà idhò r̀indù wà ndì. Ndirò Kàgàwà r̀rà dhu ùtsà kùbì ndì ndì kàzu nì dhu rđ.

⁹ Ɔdhidù, yà atdidđ mà mózè nyí rò, mà mí mbã òte wò dhu bhèyi màtí, mà màni wà dhu mbèyi nyú nyí r̀rì'ì inè ídzi otu ò. Ndi otu ní ògè tó otu. ¹⁰ Kàgàwà ní obhónanga tó dhu ònzi arí indr̀ tó ale. Ní kà rí nzi àdzo nyí nyònzì kasu rđ rò. Obhó tí, nyí nyónzì kàbhà ale dzùnà, ndirò nyí nyòko òko abádhí dzùnà ònzi nyí nyarí ró tí. Ní ndi dhu itè dhu iwà nyí róze Kàgàwà. ¹¹ Ndirò, mà mí atdyúna òho dhu ní, ìngbatí ìli ndì ale mà nzínzikè ò r̀akã ndàmbe Kàgàwà bhà ale dzùnà ònzi đđ wò dhu bhèyi tí, r̀rà àhu yà adzi ò dhu-tsù rí ndòdì dhu ò. Nírò ní ndi nyí nyádù yà nyí nyòdona Kàgàwà r̀onzi f̀kè dhu àbà nì. ¹² Nírò, nyí nyákã nzá nyí'ì ngbõya úyí ale tí, pbétù nyí nyákã nyòko Kàgàwà ná'ù ale bhèyi, ndirò dhu-dzi òndù arí ale bhèyi. Ndi dhu bhèyi aróko ale ní ndi Kàgàwà òkò f̀ndá làkã fíyò dhu àbà arí.

Kàgàwà arí nzí ndì ndòkò làkã ùwã dhu
(Èbr 10.23-24,32-36)

¹³ Kàgàwà rí làkã òkò Àbràhamù tò rò, kãtsò dhu ɔvona rđ nditirò. Kãnzì dhu ndi dhu bhèyi ìmbã ɔvona rđ ndì ndádù dhu òtsò ngãtsi d̀ona nã ósè ádr̀ngbãle ní'ì nìdhunì.

¹⁴ Kãti: «Ma m̀tsò wà dhu obhó nyú, mà mí nyasò àsò atdidđ, madù pb̀kè pb̀adzukuru-bvu níse atdidđ átó*.»

¹⁵ Ní, ìnzì ndì ndì ndìngyè rórò ndì ndòdò Kàgàwà ùnò f̀ndá dhu rò, Àbràhamù adù yà Kàgàwà akò f̀ndá làkã f̀ndá dhu

* 6:14 6.14 Ɔpt 22.16-17

àbà. ¹⁶ Obhó tí, ìndrũ apé dhu òtso, ní abádhí arí ndi dhu òtso yà ádrùngbǎle tí rí'ì ròsè dòyanǎ ale-òvò rǒ. Ndirò, òtso abádhí òtso dhu náarí kóró agòta ìto abádhí nzínzì ǒ rò. ¹⁷ Ndirò ndi ófò ǒ tí, Kàgàwà azè nditè dhu kpangba yà ndi ndòkò findá làkà dhu àbà rí ale tò, ìnzì ndi rǎràdù pbìndà ɔte ɛwɛ akekpá màtí. Ní kítè ndi làkà tó obhóngà dhu ndi ndòtsò ndisè ka nǐ dhu-otù ǒ. ¹⁸ Nírò, ìnzì arí 'ùwũ dhu yà ìnzì Kàgàwà rǎdù títò ùnò óyá rí'ì ɔyo. I dhu ní làkà t'ókòta mà dhu t'ótsota màná. Ní, yà kà-nyutsi àlè kúrù àlè rò, kǒkò óyò dhu-okú dò rò, àlè-afí nótsi wà ɔbi atdídǒ, ndínì àlè kòdò tí àlè rǎbà yà kǒkò findá làkà àlè tò dhu àlè-atdyú nyú nà. ¹⁹ Ndi àlè kòdona àlè rǎbà dhu rí àlè àbhũ àlè rikò pòtsó Kàgàwà-ònzì àlè-afí ònǎ rò, àdhàdhì nàngà náarí bàtò àbhũ ridè pòtsó atdí ngari ǒ idha dǒ dhu bhèyi. Kǎbhũ àlè àlè rùdà àlè-afí ònǎ rò pàziyà ònǎ, àlè ròtsù atdídǒ ìlǎ ngari ò, yà Kàgàwà arádi òrù-akpà ò i. ²⁰ Yèsù atsù ndi angyi ányì àlè tò, ndàdù òngò pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà tí dhòdhódhónganà, Mèlkisèdekì bhà ófò ǒ.

7

Mèlkisèdekì ní ádrùngbǎ kamà ndirò ádrùngbǎ kùhanì dhu

¹ Mèlkisèdekì ní'ì Sàlemù tó kigò ǒ ádrùngbǎ kamà. Ndirò ka ní'ì Kàgàwà yà kóró dhu dǒ arí'ì ɔrú ale bhà kùhanì. Ní atdíku, Àbràhamù rí ndàdù ádròdrǒ kámá màná ndi ndúgyè ìla, ndàdù abádhí lèmà ònzì dhu-dzidǒ rò, Mèlkisèdekì arà, 'òwù 'ùsò kà màná otu ǒ rò, ndàdù kàso. ² Ní Àbràhamù adù ndi ndàkò ìla ǒ dhu kóró tó atdíngà idre dǒ nábhu kà tò. Mèlkisèdekì tí kátina ɔvo-tì ní obhónánga tó ádrùngbǎ kamà. Ndirò ka ní Sàlemù tó kigò ǒ ádrùngbǎ kamà*. Sàlemù-tì ní màrùngà. ³ Ka kúni nzá Mèlkisèdekì t'ábanà mà, kà-tsánà mà ndirò atdí kà t'ábhunà mà. Ndirò, ka kúni nzá ìngbàngá ka kugũ ka dhu mà, ndirò ìngbàngá kǎdù òvè dhu mà. Kòfò ndi Kàgàwà t'ídhùnà nà ka ní kùhanì dhòdhódhóngà nà nídhunì.

⁴ Nírò, nyàndà pé wò ale í'ì ádrùngbǎle nyú tí ònǎ ófò! Àbràhamù, àlè t'ábhunà-nzínzì nyú mà, náabhù ìla ǒ ndi ndakò kóró dhu-tidò tó atdíngà idrè dǒ kà tò. ⁵ Pbàyàhúdì-bvè pbàkùhání ní'ì Lawì bhà pbàdzukurũ, ndi Lawì rǎdù í'ì Àbràhamù bhà mùdzukurũ. Ní Músà bhà Ƴyátá núuyá dhu pbàkùhání tò ròngò adóya, Pbàisràyélí, nónzì rùbho ì àbà kóró dhu-tidò tó atdíngà idrè dǒ fíyò*. ⁶ Ndirò,

* 7:2 7.2 ɔpt 14.17-20 * 7:5 7.5 ɔzt 18.21

Mèlkisèdekì ni'ì nř Lawì bhà pbàdzukuru nzínzi ǒ ale. Pbétù, Àbràhamù abhù ndì ndàbà kóró dhu-tidò tó atdínka idre dǒ kà tò. Ndirò kǎdù ndì Àbràhamù, yà Kàgàwà akò lǎká fíndà ale náso. ⁷ Inzá ka kàgò ale dóná rórò, ákě ale àsò arí narí ádrùngbǎle. ⁸ Lawì bhà pbàdzukuru nzínzi ǒ i'ì pbàkùhání tí ale, yà kóró dhu-tidò tó atdínka idrè dǒ tó perè núbho ka kongónà fíyò ale, ni'ì ùvě rádù ùve atdiku ale. Pbétù Mèlkisèdekì, yà Àbràhamù abhù ndì ndàbà kóró dhu tó atdínka idrè dǒ fíndà ale, ní dhòdhódhónka nà arí'ì ípírǒnga nà ale, àdhàdhì Ìlǎ Andítá rǔnǒna dhu bhěyi. ⁹ Nírò, àlě kínè àlě ràti, Lawì, yà pbìndà pbàdzukuru tò adóya Pbàisràyélí nóongónà kóró dhu-tidò tó atdínka idrè dǒ núbho perè tí fíyò ale, ní rabhù wà kóró dhu-tidò tó atdínka idrè dǒ átò perè tí Mèlkisèdekì tò Àbràhamù-nyutsì. ¹⁰ Obhó tí, inzá màtí ka kàpè ndùgu rórò, Lawì i'ì inè abhunà-nzínzi Àbràhamù-nyutsì, Mèlkisèdekì mànà ndì abhunà-nzínzi mà rǐ 'ùsò, rádù perè àbhù fíndà òná kàsùmì ǒ.

Kàgàwà rǐ Mèlkisèdekì bhěyi ngǎtsi ádrùngbǎ kùhanì, Yèsù, ìlǎ dhu

¹¹ Pbàisràyélí tó Úyátá ò, ka kongónà pbàkùhání òvò Lawì bhà pbàdzukuru nzínzi ǒ. Abádhí ni'ì pbàkùhání Àrǒnì bhà ófò ǒ. Pbétù pbàkùhání tí abádhí i'ì òná ófò ni'ì inzá àkǎ ófò. Àkǎ àkǎ dhu tí kí'ì nánì, ka kahòna nř Mèlkisèdekì bhà ófò ǒ rǐ kasu ònzi kùhanì-atdyú tdítǒ. Ndi dhu i'ina mbǎ tǐna nà. ¹² Obhó tí, kùhanì tó kasu ùwu ndì rò, Úyátá àkǎ wà ndùwu ndì átò. ¹³ Ndirò, wò ka kòtè pbìndà dhu dǒ àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù ni'ì vurò ale-dhú-tidò. Ndirò kà mà tó dhu-dhú nzínzi ǒ, màzàbahù dǒ kùhanì tó kasu nanzi atdí ale mà ní'ì ìmbǎ. ¹⁴ Obhó tí, dhu ùni wà ndì kpangba àlě tó Ádrùngbǎle rahù Yudhà-dhú nzínzi ǒ rò. Ndirò ndì ale-dhú nàndà dhu nǐ, Músà náavò nzá kùhanì tó kasu tó dhu nàndà atdí otẹ mà.

¹⁵ Ndirò, yàrì ní ndì ndì dhu nìtè kpangba tdítǒ dhu: Mèlkisèdekì nà ndì nǒfò ngǎtsi kùhanì nítò wà ndì. ¹⁶ Ndi kùhanì-tsí ka kili nzá rǐ'ì kùhanì tí ìndrǔ tó màndu nónzi ka dhu-okú dǒ rò. Pbétù, ka kili ka rǐ'ì kùhanì tí dhòdhódhónkanà arádi ípírǒnga bhà ádrùngbǎnga tó òbi nǐ. ¹⁷ Obhó tí, Ìlǎ Andítá rǐ dhu ìtè kpangba, ndàti:

«Inyi ní dhòdhódhónkanà arádi kùhanì

Mèlkisèdekì bhà ófò ǒ* ale.»

¹⁸ Ndi dhu bhěyi ní ndì, Kàgàwà ahò angyè uyátá, ndì uyátá i'ì ivívinga nà ndirò kǎnzì nzá ìndrǔ-dzàna dhu dhu-okú dǒ

rò. ¹⁹ Obhó tí, wò ndi Músà bhà Ʋyátá náabhù nzá ìndrù Kàgàwà ròzù àkàkà ale tí nyìkpóna ǒ. Pbétù kòmbí, Kàgàwà ìbhò wà àlě kádù ǒdòná àlě kabá tí atdídǒ àkà dhu. Ndi dhu-otù ǒ nga ní ndi àlě kí'ì inè àlě ròndrì Kàgàwà-ti'ò nǐ.

²⁰ Ròsè wò dhu dònǎ, Yèsù ìlì ndi ndí ràdi Ádrùngbǎ Kùhanì tí rò, Kàgàwà atso pé dhu angyi. Pbétù, Lawì bhà pbàdzurù nzínzì ǒ ale ùlì ka kí kùhanì tó kasu ǒ rò, ka katsò nzá dhu ndi dhu bhěyi. ²¹ Pbétù, Kàgàwà ìli Yèsù rì'ì Kùhanì tí yà ndi ndòtsò dhu dhu-otù ǒ. Kǎti kà nǐ:

«Ɔma Ádrùngbǎle Kàgàwà, ma mòtsò wà dhu,

ndirò ma mí nǐ madǔ tdítǒ ndi dhu dǒ:

nyi nyádi Kùhanì tí dhòdhódhónganà*.»

²² Ndi dhu bhěyi Kàgàwà ǒtsò dhu dhu-otù ǒ, Yèsù ní ndi àlě àbhù rí àlě rà'ù dhu inè àlě ràrì'ì Kàgàwà mànà àlě núngbò atdídǒ àkà ungbòta ɔwútá nà ale.

²³ Ndirò ngǎtsi dhu rǐ'ì inè átò: ngǔkpà pbàkùhání ní'ì abho rò. Ní abádhí owúnà ɔve rǒ, kadù 'ùwu pbàkùhání-ɔwútá nǐ. Ní ndi dhu arána abádhí àbhù rǒ ìnzì rònzì kùhanì tó fìyó kasu dhòdhódhónganà. ²⁴ Pbétù, Yèsù tò ndi dhu rǐ'ì ìmbǎ ndi dhu bhěyi: Kà rǐ'ì ìpìrònga nà dhòdhódhónganà, ndirò kùwǔ rí kùhanì tó kàbhà kasu ǒ rò atdí ale mà rǐ'ì ìmbǎ. ²⁵ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, kà rǐ'ì inè ndigǔ Kàgàwà-ti'ò iwù otùna ǒ ale atdídǒ. Obhó tí, kà rǐ'ì ìpìrònga nà dhòdhódhónganà, ndirò kǎrí ndìtsò Kàgàwà rǒ abádhí-okú dò rò. ²⁶ Nírò, Yèsù ní ndi àkàkà àlě tò pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà. Ka ní Hìlǎ ale Kàgàwà-nyìkpó ǒ, ìmbǎ afátá nà ale, ndirò ìmbǎ nzére dhu tí ka kózùna atdí dhu mà rǐ'ì nyunatsì ale. Kàgàwà ìndà ka nzérengatále rǒ rò, ndàdù kídzi, ndili ɔrú ngari nyú ǒ òrù-akpà ò. ²⁷ Kà rǐ nǐ bilínganà ndi ndí perè ùbhǒ Kàgàwà tò dhu-atdyú òho, àdhàdhì pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ ngǔkpà kámá nòɔnzínà ka bhěyi. Abádhí ubhónà pé perè fìyó nzérenga nyú-okú dò rò ìtírò, ndirò ndi dhu-dzidǒ 'àdù kùbho ngǔkpà ale tó nzérenga-okú dò rò. Obhó tí, Yèsù anzì dhu ndi dhu bhěyi atdí-gùna kèlě tí, yà ndi ndipfo ndi ndìtírò ɔve tò dhu-otù ǒ. ²⁸ Músà bhà Ʋyátá náabhù kulì inè nzére dhu tí ka kózùna dhu rǐ'ì nyuyatsì ale mà rǐ'ì ádròdrǒ pbàkùhání tí. Pbétù, Kàgàwà atso dhu* nùuwù ndi Músà bhà Ʋyátá. Wò ndi katsò dhu nǐ, kídì Idhùnà ràdi pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà tí. Ndi kà t'ídhùnà ní ndi àkàkà dhu bhěyi rí pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà tó pbindà kasu ònzì dhòdhódhónganà ale.

* 7:21 7.21 Zàb 110.4 * 7:28 7.28 Kàgàwà atso dhu rǐ'ì 7.21 ò.

8

Yēsù ní àlě tó obhóná pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ Kamà Ungbòta-Ɔwútá ǒ dhu

(Ìsa 55.3; Èbr 9.6-12; 12.24)

¹ Yàrí ní ndi wò mà mòzè mǔnò fùkù dhu nzínzì ǒ ádrùngbǎ dhu: àlě kí'ì nà pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ Kamà tí ní ndi Yēsù nyú. Ɔrù-akpà ò, kǎdi Kàgàwà bhà ifuta tó ádrùngbǎ kamà tó tombi tó fangà dònǎ rò. ² Kǎrí Ádrùngbǎ Kùhanì tó pbìndà kasu ònzi atdíđǒ ìlǎ ngari ò Kàgàwà arádi i, kà-tì ní, kà rarí ndi kasu ònzi obhóná hemě-dzà ǒ. Ndi hemě-dzà ní wò ndi Ádrùngbǎle Kàgàwà úpe, ìnzì ní ìndrǔ úpe.

³ Ìngbàtí ìli ndi ádrùngbǎ kùhanì mà ka kilínà ndínì ongó tí yà èbi tí ka kúbina ìzǎ tó perè mà ngǔkpà perè-tidò mà nà núbho Kàgàwà tò. Ní ndi perè nàndà dhu nǎ, dhu akána Yēsù, àlě tó pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ Kamà, rì'ì perè tí ndi ndábhǔna ìndrǔ-ǔvò rǒ dhu nà. ⁴ Yà adzi ǒ ndi ndi'ì nánì, kí'ìyana mbǎ kùhanì tí, ìnè Músà bhà Hyátá ávi dhu bhěyi rí perè ùbhǒ Kàgàwà tò ngǔkpà pbàkùhání rǐ'ì nídhunì. ⁵ I pbàkùhání rǒnzina Ìlǎ ngari ò kasu ní'ì yà Ɔrù-akpà ò arí 'ònzì obhóná dhu tó ǒfò kèlě. Obhó tí, yà ìkyèrǒ Músà rǐ'ì ndínì ndi ndòsí tí hemě-dzà ònà kàsùmì ǒ, Kàgàwà avò dhu kà tò ndàti: «Ándà yàrí dhu mběyi. Nyí nyí hemě-dzà ùpě yà pbìrì dǒ rò ma mìtè ìndù idza tó ǒfò ǒ*.» ⁶ Ní kòmbí, Yēsù tò Kàgàwà ábhù kasu ní idzi kasu nyú ròsè ngǔkpà pbàkùhání tó kasu dònǎ. Obhó tí, kídè ìndrǔ nzínzì ǒ Kàgàwà mà nà, ndínì ndi ndungbò tí ìndrǔ fíndá ìdzìngà ósè angyè ungbòta tó ìdzìngà dònǎ ungbòta nǎ. Ndi ungbòta ní yà Kàgàwà akò fíndá làkà ìndrǔ tò àkǎ àkǎ ungbòta.

⁷ Wemberè tó ungbòta† ní'ìyana gukyè iwà ìndrǔ nabhù rì'ì àkǎ àkǎ ale tí Kàgàwà-nyìkpó ǒ dhu tí, ní Kàgàwà ahòna nzì ngàtsi ungbòta-atdyú ndònzì pbìndà ale mà nà. ⁸ Pbétù, yàrí ní ndi Kàgàwà arù pbìndà ale dǒ tí dhu. Kǎti:

«Kànì idho ìrà wà.

Ndi idho ní yà mà mí mǔngbò Ɔwútána tí Ìsràyeli tó pbìrì ǒ bhà mà,
Yùdeyà tó pbìrì ǒ bhà mà nà ònà idho.

⁹ Ndi ungbòta rǐ mbǎ ì'ì àdhàdhì yà abádhí t'ábhúya mà nà ma manzì ungbòta bhěyi,
yà ma mulú abádhí Ɔtsúya rǒ,
mipfo Mísri tó pbìrì ò rò ònà idho ǒ dhu bhěyi.

* **8:5** 8.5 Uvt 25.40. † **8:7** 8.7 Wemberè tó ungbòta ní yà Sinayi tí kátina pbìrì-dǒ rò Kàgàwà anzì pbìndà ale mà nà ungbòta (Uvt 24.3-8).

Inzá abádhí akò 'òngò ndi ungbòta ìfù bìlìnganà dhu-okú
dò rò,

ìma mà átò, ma madù abádhí ùbhà.»

¹⁰ Ndirò kàti:

«Ndi idhò dzidò, yàrí ní ndi Ìsràyelì tó pbìrì ò bhà màná mà
mungbòya mà ñ ñ ungbòta-tidò.

Ma mabhùya abádhí rànì pbàkà Hyátá,

madù àndinà átò abádhí-afí ò.

Ma ní'iyà abádhí tó Kàgàwà,

ndirò abádhí ní'iyà pbàkà ale.

¹¹ Atdí ale mà náaraya nǐ dhu ùdhe rǒ atdí odhìnà tò màtí,
ndirò adòná tò màtí, ndàti:

«Nyi nyàkǎ nyuni Ádrùngbǎle Kàgàwà!»

Obhó tí, kóró ale núuniya ma,

ròpè ndi àkèkpá ngbángba ò rò, ràrà àhù abádhí nzínzì ò
ádrùngbǎle ò.

¹² Ma mubàya abádhí tó afátá,

ìnzǐ madù abádhí tó nzérenga ìrè*.»

¹³ Kàgàwà rǒte Ungbòta Ɔwátá dǒ dhu náadù wemberè tò
Ungbòta àbhù rǒngò ayína tí. Ndirò ayína tí òngò dhu, yà
ìwà ndi níngyě dhu, ní ìkyèrǒ òdì ndínǐ ndi ndawí tí dhu.

9

*Ungbòta-Ɔwátá tó idzìnga núdà wà Ungbòta-ayí tó
idzìnga dhu*

(Uvt 24.3-8; 25; 26; 40.17-33; Èbr 12.24)

¹ Wemberè tó ungbòta ò, Kàgàwà rǒ ìndrǔ arí 'ìtsò yà adzi
dǒ òná rò ngari mà, abádhí àkǎ 'ònzì somà tí dhu màná dǒ
uyátá ní'ì inè. ² Ndi dhu bhèyi ní ndi, abádhí upe hemě-
dzà. Ányì-dzá, wemberè tó kàluga-Ɔvò ní'ì «Ìlǐlǎ Ngari». Ndi
kàluga ò ka kulì dhu ní àrùbhù Ɔpbína nà ádrùngbǎ
tarà-ba mà, Kàgàwà tò ka kùbhòna perè tí mǔgati ka kulína
dòná mizà màná*. ³ Ndirò, ndi wemberè tó kàluga mà Ɔyo
rí kisé kàluga màná-ǒnga ka kundo ádrùngbǎ mberù-ba ñ.
Wò ndi Ɔyo rí kisé kàluga-Ɔvò ní'ì «Atdídǒ Ìlǎ Ngari.» ⁴ Ndi
kàluga ò ì'ì dhu ní Ɔrò ñ ka kóbhòlò màzàbahù-tidò, yà
mbèyi arǒngu kàzù ò ka kòbì ndi rò alindra-tidò tó perè
ka kòbìna dòná rò màzàbahù. Ngàtsi dhu ní'ì Ɔrò ñ ka
kútri kóró ngbòna sàndukù, yà «Ungbòta tó Sàndukù» tí
ka kátina sàndukù. Ndi sàndukù ò ì'ì dhu ní, Ɔrò ñ ka
kóbhòlò kópà, yà màná tí kátina mǔgati-tidò rǐ'ì òná mà,
Àrǒnì bhà mǔgò, yà Ɔpbína atà, ndàdù ìpfǒ màná*. Ndirò,

* 8:12 8.12 Yèr 31.31-34 * 9:2 9.2 Law 24.5-9 * 9:4 9.4 Ɔzt 17.9-15

ka'ò i'ì ngǔkpà dhu ní óyǒ odu-afǎ-nzo, yà ndì mànà ìndrǔ nùngbò Ƴyátá Kàgàwà andí dǒyá*. ⁵ Ndi sàndukù dǒ ka kǎli dhu ní Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù ìtè rí àtsà ka kátsà màkèrubi tí kátina màlàyíká tó óyǒ woyò. I màkèrubi nùngbè pékéléya, sisíya ràdù ndìbvu yà perè tí ka kùbho Kàgàwà tò, ndíní kùbà tí ìndrǔ tó nzérénga ìzǎ-azù nùfù ka kongónà òná ngari dǒ. Pbéttù kòmbí rí'ì kàsùmì ní nzí yà kóró kǒkò dhu àwě ka kí òná atdátdírá ǒ kàsùmì.

⁶ Wò dhu bhěyi ní ndi ka kahù kǒkò dhu-nyìtì kóró. Ní, pbàkùhání nóongónà òtsù bìlìnganà wò wemberè tó kàluga ò, fiyó kasu ònzi ì í rò. ⁷ Pbéttù, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà kèlě atdíró ní ndi ongónà òtsù wò ɔyɔ rí kisé kàluga ò atdí-gùna kèlě tí, yà atɔ náarí ìrà dhu bhěyi. Àbadhi ongónà òtsù nà fóná ànyì dhu ní, yà perè tí ndì ndípfo ndì nyú tíró pbìndà nzérénga-okú dò rò ìzǎ-azù mà, yà ngǔkpà ale ìpfo perè tí fiyó nzérénga-okú dò rò ìzǎ-azù mànà*. ⁸ Wò dhu-otù ǒ, Hlǎ-Alafí azè ndìtè dhu ní, «Atdídǒ Hlǎ Ngari» ò ìndrǔ rǒtsù Kàgàwà-tí'ò òná otu rí'ì inzà ndì ndàpè ndàngbě ró dhu. Ndi dhu ní'ì àdì yà adzi dǒ hemě-dzà àdì kasu ònzi ndì ndí ró òná kàsùmì ǒ dhu. ⁹ Wòrì ní ndi yà kòmbí arí 'ònzi dhu nitè ǒfò. Ndi dhu ní'ì, Kàgàwà tò ka kubhónà ngǔkpà perè-tidò mà, ùbi tí ka kùbínà ìzǎ tó perè mànà rongónà nzí àdù Kàgàwà ùlě arí ale àbhù rí'ì àkǎkǎ atdídǒ afína òná rò kònzí ale tí. ¹⁰ Kǒkò Ƴyátá ní ì ìndrǔ ongónà ìfunà ì ónyuna dhu mà, ì ómvùna dhu mà, ndirò fiyó somà tó màndu nózè dhu bhěyi ì í 'ù'ò 'ìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ dhu mànà nàndà dhu nǐ. I Ƴyátá i'ì ngari nà ràrà àhù Kàgàwà rǐ kóró dhu ùwǔ, ròngò ɔwútana tí òná kàsùmì ò.

¹¹ Pbéttù, Krístò ira pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà tí, ndíní ndì ndìbho tí yà ìnè àlě kí'ì nà kòmbí màtí ìdzìnga àlě tò. Kátsù ádrùngbǎ, ndirò atdídǒ àkǎ hemě-dzà ò. Ndi hemě-dzà ní nzí yà ìndrǔ nyú núpe. Kà-tì ní, ka ní nzí yà adzi dǒ hemě-dzà. ¹² Kátsù atdí-gùna kèlě tí ndi idza ǒ Atdídǒ Hlǎ Ngari ò. Kátsù nzá ànyì ùbi tí ka kùbina perè tí ìndrì-akpá-azù nà ndirò ìkyì-akpá-nzo-azù nà, pbéttù kátsù ànyì azùna nyú otù ǒ ndítíró. Ndirò, ndi otu ǒ ní ndi, kǔwù àlě dhòdhóhonganà àlě tó nzérénga ǒ rò. ¹³ Angyi ka kongónà perè tí ka kùbho Kàgàwà tò ìndrì-akpá-azù mà, ìkyì-akpá-nzo-azù mà, kàzu ò ka kùbì ìkyì-ivá-nzo-ohù mànà núvɔ Kàgàwà-nyìkpó ǒ òtì ale dò, ndíní abádhí nu'ò tí rìlǎ ngbǒya òná rò kà-nyìkpó ǒ. ¹⁴ Ní, dhu apé i'ì ndi dhu bhěyi kǒkò ìzǎ-azù nóongónà dhu ònzì dhu tí, ní Krístò-azù nyú tí mbǎ àdù ì'ì ɔbì nà atdídǒ ròsè, ndù'ò àlě, àlě rìlǎ

* 9:4 9.4 Tòr 10.3-5 * 9:7 9.7 Law 6.11,15

Kàgàwà-nyìkpó ǒ? Obhó tí, Kàgàwà, yà dhòdhódhónganà arí'ì ale bhà Ìlǎ Alafí-otù ǒ, Krístò níipfo ndì ndìtírò perè tí Kàgàwà tò. Ndirò, kǎzù nú'ò àlě tó irèta rìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ inzà àkǎ mùtsò ǒ rò, ndínì àlě kǎnzi tí Kàgàwà, yà ípirǒnga nà arí'ì dhòdhódhónganà ale bhà kasu.

¹⁵ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Krístò ní ìndrũ nzínzi ǒ arí'ì de Kàgàwà mànà ale, ndi Kàgàwà ónzì ìndrũ mànà ɔwátana tó ungbòta ǒ. Ndi dhu otù ǒ ní ndi, kǒkò Kàgàwà únzi ale rí'ì inè 'àbà dhòdhódhónganà rádi dhu, yà kǎkò fíndá làkǎ fíyò dhu. Kóró i dhu rǎdù àkǎ Krístò náavè ndínì ndi nduwè tí kǎkǎ wemberè tó ungbòta tó kǎsumì ǒ dhu nufá ale mà fíyó afátá ǒ rò dhu-okú dò rò. ¹⁶ Ǔvè ndi ndóvè rórò ìndrũ avò dhu náape í'ì inè, ní dhu àkǎ wà kitè dhu wò ndi dhu navò ale rǒvè wà, tdě ka kǎnzi ndi ale ɛno dhu rò. ¹⁷ Obhó tí, ǒvè ndi ndóvè rórò ìndrũ ǒvò dhu rí'ì tina nà ndi ale ǒvè dhu-dzidǒ. Pbétù, kǎ rí mbǎ kǎ nà àdì ndi ale àdì ípirǒnga nà ǒnǎ kǎsumì ǒ. ¹⁸ Ní ndi dhu bhěyi tí, wemberè tó Ungbòta mà Kàgàwà ìlì nzà inzà azu àpè ndùfu rórò. ¹⁹ Obhó tí, wemberè tí Músà náavò yà Kàgàwà abhù foná Ʋyátá kóró kóró ale tò. Wò dhu-dzidǒ, kǐdyi ikyi-akpá-nzo-azù mà ìndrì-akpá-azù mànà, ndàngbǒ atdíkpá idha nà. Ndirò, kǐdyi hìsopò tí kátina itsu-dòkǎ, ndisǒ àlǎlǎ tàmà-ikǎ nǐ ka kóbhòlò imbi nǐ, ndàdù ndi azu ɛvo nǐ Ʋyátá tó bhùkù-dǒ ndirò kóró ale dò. ²⁰ Ndirò kǎdù àtìnà: «Yarí ní ndi Kàgàwà ɛyá ndínì nyí nyongó tí ifunà Ungbòta itè rí azu*.» ²¹ Músà núɛvo ndi azu átò Hemě-dzà dǒ ndirò kǎvo ka somà tó dhu-tsí dǒ kóró. ²² Ndirò, Ʋyátá ka kàndà rò, mbèmbè kóró dhu ù'ò arí rìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ dhu ní perè tí ka kǎbhũ izǎ-azù ɛfù ndi dhu. Ndirò, inzà azu ɛfù ndi rò, Kàgàwà rí nzì àdù ìndrũ tó nzérénga núbà.

²³ Nírò, ndi nàla dhu ní yà ɔrù-akpà ǒ arí'ì dhu tó ǒfò itè arí dhu nú'ò ka rarí azu nǐ rìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ. Pbétù, obhónganà dǒ ka kǐ Kàgàwà ɛlě dhu rǒnzina ní yà atdíđǒ fíndá idzinga ósè izǎ-azù tó perè dònǎ perè. ²⁴ Obhó tí, Krístò atsù ǒnà Atdíđǒ Ɔlǎ Ngari ní nzì yà ìndrũ-ɔtsú ǒsì ngari. Yà ìndrũ-ɔtsú ǒsì ngari ní'ì yà obhóná Atdíđǒ Ɔlǎ Ngari nyú tó ǒfò kèlě nítè rí ngari. Pbétù, kǎtsù ɔrù-akpà ǒ yà Kàgàwà arádi i, ndòngò àmbe ndìtsò dǒ Kàgàwà-rǒ àlě-okú dò rò. ²⁵ Yà ato náaríra dhu bhěyi, Pbàyàhúdì tó pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà nóongónà ɔtsù atdí-gùna tí Atdíđǒ Ɔlǎ Ngari ǒ. Kǒngónà ɔtsù ányí perè tí ndi ndábhũna Kàgàwà tò izǎ-azù nà foná. Pbétù, Krístò náatsù nzà Atdíđǒ Ɔlǎ Ngari ǒ ɔrù-akpà ǒ, ndínì ndi ndongó tí ndábhũ ndìtírò perè tí Kàgàwà tò ibí-gùna. ²⁶ Kǐ'ina gukye

* 9:20 9.20 Uvt 24.8

ndi dhu bhëyi, ní kákána ndàbà àpbè ibí-gùna ròpè ndi yà adzi Kàgàwà anzìna dhu ò rò. Pbétù, yà adzi ò dhu-tsù rí ndàpà ndòdì ndi òná kàsùmì ò, Krístò nítè ndi atdí-gùna kèlè tí, ndíní ndi ndubà tí ìndrù tó nzérenge, yà ndi nyú tírò ndi ndi ndípò, ndàbhà ndi perè tí Kàgàwà tò dhu-otù ò. ²⁷ Ìngbàtí ìli ndi ale mà ródona dhu ní, ndi ndòvè atdí-gùna kèlè tí dhu, ndi òve-dzidò, Kàgàwà ràdù ànyàna òtdì. ²⁸ Ndi dhu bhëyi tí átò, Krístò níipfo ndi ndòvè atdí-gùna kèlè tí, ndíní ndi ndubà tí ábhò ale tó nzérenge. Ndirò kíngoya ìngo tdítò. Ní, kíngoya nzí ndíní ndi ndubà tí ìndrù tó nzérenge, pbétù kíngoya ndíní ndi ndigú tí ndòdò arí ale.

10

Krístò abhù ndi ndítìrò perè tí Kàgàwà tò dhu
(Èbr 9.7-15,23-28)

¹ Músà bhà Ùyátá ní'ì ìrà rírà ídzi dhu tó ófò ìtè rí àlè tò dhu, pbétù ka ní'ì nzí ì dhu nyú ìtìrò. Ndi Ùyátá náazè ní kongò atdí perè-tidò kèlè núbho Kàgàwà tò yà ato náarí ìrà dhu bhëyi. Ní ndi dhu-okú dò rò, káranà nzí Kàgàwà-tí'ò ríwu ale nábhà rò rí'ì àkáká ale tí. ² Dhu í'ina gukyè wò dhu bhëyi rí Kàgàwà ùlè ale ràdù 'ù'ò 'ìlā dòtsí Kàgàwà-nyìkpó ò atdí-gùna tí dhu tí, ní ì ale náawùna nzí 'òzù rò tdítò nzérenge ale tí. Ndirò abádhí ùbhàna ìzà tó perè ùbhò ì í Kàgàwà tò dhu atdí. ³ Pbétù, ndi ìzà tó perè-otù ò, ìndrù owúnà fíyó nzérenge níse rò yà ato náarí rò. ⁴ Obhó tí, ìkyi-akpá-azù mà ìndrì-akpá-azù màna rí nzí adù ìndrù tó nzérenge ìndò akekpa màtí.

⁵ Ní ndi dhu-okú dò rò, Krístò ìra yà adzi ò òná kàsùmì ò, kàvò dhu Kàgàwà tò, ndàtì:

«Ìnyi, nyi nyazè nzá ùbì tí ka kúbina ìzà tó perè mà, ngùkpa perè-tidò màna kubho ìndù.

Pbétù, nyi nyabhòlò ní ngbòdu ndíní ma mabhù tí perè tí ìndù.

⁶ Kàzù ò ka kúbina ìzà tó perè mà, nzérenge t'ùbàta tó perè màna náafò nzá nyìkpónù.

⁷ Ní, ma madù àtìna ìnyi nì:

«Kàgàwà, kàní ma mìrà ma-tìrò,
ndíní ma mɔnzi tí nyi nyòzè dhu,

àdhàdhì okúdu dò rò ka kandí pbùkù bhùkù ò dhu bhëyi*.»

⁸ Àlè kàla wà dhu, Krístò ravò dhu, ndàtì: «Nyi nyazè nzá, ìzà tó perè mà, ngùkpa perè-tidò màna. Ndirò nyi nyazè nzá ùbì tí ka kúbina ìzà tó perè mà nzérenge t'ùbàta

* 10:7 10.7 Zàb 40.7-8

tó perè mànà. Kóró kòrí dhu náafò nzá nyìkpónu.» Kävò dhu ndi dhu bhèyi àzèmbè kóró kòkò perè núbhò ka karí àdhàdhì Úyátá nónzi ka dhu bhèyi rórò tí. ⁹ Wò dhu-dzidò kádù àtìna: «Kàgàwà, kànì ma mìrà, ndínì ma mɔnzi tí nyì nyòzè dhu.» Ní ndi dhu-okú dò rò, Kàgàwà ipfo kòkò izà t'úbhota tó angyè perè kóró, ndàdù ùwunà Krístò nyú nì. ¹⁰ Ndi Krístò anzì Kàgàwà òzè dhu dhu-okú dò rò, àlě'ì, àlě kú'ò wà àlě, àlě rìlǎ nzérenge ò rò, yà kípfo ngbòna ndàbhù perè tí Kàgàwà tò atdí-gùna kèlě tí dhu-otù ò.

¹¹ Phàyàhúdì-bvǎ, ìngbàtì ìlì ndi kùhanì mà nóongónà ide bìlìnganà Kàgàwà-ònzì pbindà kasu ònzi ndi ndí rò. Kòngónà atdí perè-tidò kèlě núbho ibi-gùna Kàgàwà tò, ìnzì ì perè ràdù ìndrù tó nzérenge ìtò akekpá màtì. ¹² Pbétù, Krístò náabhù perè atdí tí Kàgàwà tò. Ndi perè nì'ì yà ádrùngbǎnga tó òbi nà rí'ì, ndìtò ìndrù tó nzérenge perè. Ndirò, kàràdì pòtsó ifuta tó ngari ò Kàgàwà bhà fangà dònǎ rò. ¹³ Anyì, kà ròdona kòmbí dhu ní, Kàgàwà rì kóró kàbhà òmvù àbhù kà ròbè dòya dhu. ¹⁴ Ohó tí, yà ndi ndàbhù Kàgàwà tò atdí tí perè-otù ò, kàbhù kòkò ndi ndú'ò rìlǎ fìyò nzérenge ò rò ale, rì'ì àkàkǎ atdí ò Kàgàwà-nyìkpó ò dhòdhódhónganà ale tí.

¹⁵ Ndirò, Hìlǎ-Alafí rì ndi dhu òvò àlě tò átò. Wemberè tí, kà rì dhu òvò ndàtì:

¹⁶ «Ádrùngbǎle Kàgàwà rì dhu òvò ndàtì:

<Kòkòrí idho dzidò, yàrí ní ndi mà mí mǔngbò abádhí mànà nǎ ungbòta.

Ma mí pbàkà Úyátá nándì abádhí-afì ò, madù àbhunà abádhí rànì.>

¹⁷ Ima, ma mí nzì abádhí tó nzérenge mà, abádhí tó afátá mànà nírè tdítò akekpá màtì*»

¹⁸ Kàgàwà ùbà ìndrù tó nzérenge rò, ka kí mbǎ perè t'úbhota-atdyú nà ndínì kùbà tí nzérenge.

*Àlě kàkǎ àlě ròwù Kàgàwà-tì'ò atdí àlě-afì nà dhu
(Èfè 2.13,18; Èbr 4.4-16; 6.4-20; 12.25-29)*

¹⁹ Nírò àbanǎnzò, àlě kà'ù wà dhu, Yèsù-azù-otù ò, àlě ràrì òtsù òtsù Atdídò Hǎ Ngari ò. ²⁰ Àbadhi ángbe ípirònga-òwútá tó otu àlě tò, ndi ngari-tsù ka kútò nǎ mberù-ba-ònga ndi ndàbhù rùfà ndi dhu-otù ò. Kà-tì ní, ndi dhu rónzì ndi yà kàbhù ngbòna nyú ndìtìrò kutò mùsàlabhà dǎ dhu-otù ò. ²¹ Ohó tí, àlě kí'ì Kàgàwà bhà idzá kóró dhu dǎ rí'ì ádrùngbǎle tí wò ndi Ádrùngbǎ Kùhanì nà. ²² Ní, dhu àkǎ àlě ròwù Kàgàwà-tì'ò atdí àlě-afì nà, ndirò àkàkǎ atdí ò

* 10:17 10.17 Yèr 31.33-34

a'uta nà. Yèsù nú'ò àlě-afí azùna nǎ, rìlǎ atdíđǒ nzére irèta ǒ rò, ndàdù àlě-ngbò ù'ò ìlǎ idha nǎ*.²³ Kàgàwà akò àlě tò ndì ndónzina dhu tó lāká àlě tò. Ndirò ka ní ndì ndùnò dhu ifù arí ale. Ní dhu àkǎ àlě rǒvò wò ndì àlě kóđona ndíní àlě kabá tí dhu kpangba ìnzì àlě kí àlě ìngyě rórò.²⁴ Ndirò, dhu àkǎ àlě rándà àlě dò nga mběyi àlě nzínzi ǒ, ndíní ndi dhu abhù tí àlě àlě ròzè àlě àlě nzínzi ǒ, àlě ràdù àmbe idzì dhu ònzì dǒ.²⁵ Dhu àkǎ nzá àlě rùbhà atdíkpá àlě kí àlě-tsù ùndù dhu, àdhàdhì atdídhená ale arónzina dhu bhěyi. Ndirò, dhu àkǎ àlě róngò àlě-afí àbhù ròtsì obi àlě nzínzi ǒ. Àlě kàkǎ àlě rónzì dhu ndi dhu bhěyi, nyí nyàla wà Ádrùngbàle Yèsù ríngò òná idho rǐ ndindù dhu dhu-okú dò rò.

²⁶ Obhó tí, àlě kapé àmbe nzérenga ònzì dǒ kǐsí tí, iwà àlě kùni obhóngà rórò, ní Kàgàwà tò àlě kádù ùbhonà àlě tó nzérenga kùbà tí ngǎtsi perè rǐ mbǎ tdítđǒ.²⁷ Pbétù, ndùbhà ràdù àlě tò dhu ní, àlě ǒ odónà, àlě kí Kàgàwà rǐ anya òtdì àlě dǒ, ndòtdì àlě'í, róná òmvù-tsè atdíđǒ órù kàzù ní dhu òdò dhu.²⁸ Angyi ka kongónà Músà bhà Ʋyátá nàkò ìngbàtí ìli ndì ale mà, nóhò ìmbǎ izu tó ale-afí na, óyǒ ale mà, ndirò ngǎtsi nǎ ìbhù ale mà níkò kònzì dhu tó ngàmbì tí rò*.²⁹ Nírò, Kàgàwà t'ídhùnà gàyà nònzì ale tí nzǐ àdù ododu màlipò nyú nábà? Obhó tí, ndi ale nífu nzá yà ndi nú'ò ndìlǎ nzérenga ǒ rò Kàgàwà t'ídhùnà-azù, yà ìndrù nábhu rùngbò ì Kàgàwà mànà azu. Ndirò ndi ale ùnò dhu nzére yà ìndrù àbhù arí rùni Kàgàwà bhà idzìngà kàbhà ìlǎ Alafí nǎ.³⁰ Obhó tí, àlě kùni wà yàrí dhu navò ìndrù tò ale. Kǎti:

«Nzére dhu ùbhò ka kí nzére dhu nǎ dhu ní pbàkà kasu. Ndirò ima, ma mubhòya ìngbàtí ìli ndì ale mà ndi ale ónzì dhu-bvu rǒ.

Ima Ádrùngbàle Kàgàwà, ma mitdìya ndi pbàkà ale-ànyǎ*.»

³¹ Kàgàwà, yà ìpìrǒngà nà arí'ì dhòdhódhónganà ale-fò ìndrù rǐsí dhu ní òdónà àkǎ kònzì atdíđǒ dhu!

³² Nyirè pé yà angyi ndì nanzi rùkú dhu, yà Kàgàwà awù nyìkú nga òná kàsùmì ǒ. Nyí nyabà àpbè abho nyú ìndrù-fò, pbétù nyí nyandù ì àpbè-dzi kóró.³³ Atdídhena kàsùmì ǒ, ka kowúnà dhu ùnò rǒ nzére nyí nǎ, kadù àvu rùkú àbhò ale-ònzì rò. Ndirò ngǎkpá kàsùmì ǒ, nyí nyowúnà nyǎpò rǒ atdíkpá kǒkò ròyá ka kávu ale mànà.³⁴ Nyí nyabà izu kǒkò imbi-dzà ò i'ì ale dǒ, nyàdù fukú dhu-tsí ùdhǎ ka kí dhu ná'ù dhèdhe nyú nà, nyí nyuni dhu ìnè nyí rǎrǐ'ì idzì dhu-tsí, yà mběyi nyú rǐ'ì ndirò dhòdhódhóngà nà rádì nà dhu-okú

* 10:22 10.22 Uvt 29.4; Zèk 36.25; Èfe 5.26

* 10:28 10.28 Tòr 19.15

* 10:30

dò rò. ³⁵ Nírò, nyĩ nyàkă nzá nyăbhà fùkú a'uta, ndi a'uta rĩ ádrùngbă perè nyú nábhũ nyăbà nídhunĩ. ³⁶ Nyĩ nyàkă nyĩdò afikũ obvò, ndínĩ nyĩ nyonzi tí Kàgàwà ózè dhu, kà ràdù yà ndì ndakò findá làká fùkù dhu nábhũ fùkù. ³⁷ Obhó tí, Hìlă Andítá ò Kàgàwà rătina:

«Kàsùmì ùbhà ndì akekpá nyú!

Ndi kàsùmì ní yà àkăkă ndìrà ale rìrà òná.

Kà rĩ nzĩ àdi ádzĩ inzá ndì ndìrà rórò*.

³⁸ Obhónángatále tí rí'ì nyìkpódu ò ale,

rădù ì'ì ípìrõnga nà ima ndì ndà'ù dhu-otù ò.

Pbétù, kăpé ndàdù olù pbìndà a'uta ò,

ní afidu rĩ mbă àdù ì'ì dhèdhe nà kà dǒ*»

³⁹ Pbétù, àlě'ì na, àlě ní nzĩ olù ràdù 'adu, 'adù ùwĩ ale.

Àlě ní iwà Kàgàwà ná'ù ale, ndínĩ ndi a'uta nóodo tí àlě tó ípìrõnga.

11

Pbàìsràyélí t'ábhúya nzínzi ò Kàgàwà ná'u ale

(Zàb 33.6,9; Yùw 8.56; 1Pé 1.8)

¹ Kàgàwà à'u indrũ rĩ dhu-tì ní, ndi ale rà'ù dhu, àbà ndì rărĩ yà ndì ndódo Kàgàwà abhù tí fìndà dhu nábà. Ndirò kà-tì ní, inè rí'ì dhu tí ka kí inzá ka kàpè àlăna dhu à'u dhu.

² Ndi a'uta-tidò nà àlě t'ábhúna ì'ì dhu-okú dò rò, Kàgàwà awe ídzi dhu abádhí dǒ.

³ Kàgàwà àlě ká'ù dhu-otù ò, àlě kùni dhu, Kàgàwà ranzi òrù-akpà mà yà adzi mànà òtèna nĩ tí. Kà-tì ní, yà adzi ò àlě karálăna kóró dhu-tsí Kàgàwà rabhòlo ì òtèna, yà ìnzĩ rí 'ală dhu nĩ.

⁴ Àbèli náa'u Kàgàwà dhu-okú dò rò, kăbhũ ídzi perè nyú Kàgàwà tò, ròsè Kàyinà àbhũ perè dónă. Ní kăbhà a'uta-okú dò rò, Kàgàwà azù ka obhónángatále tí, ndì nyú tírò ndì nda'u kăbhà perè ídzi dhu tí nídhunĩ. Ndirò ndi a'uta-bvu rǒ, iwà màtí ndì ndavè rórò Àbèli arí'ì inè àlě tò ndì ndarí dhu òvo indo màtí ró*.

⁵ Ènokà náa'u Kàgàwà dhu-okú dò rò, Kàgàwà adyi ka yà adzi ò rò, ròdzì òrù-akpà ò inzá òve-dzi nìnè rórò. Ka kala nzá ka tdítǒ, Kàgàwà adyi ka, ròdzì òrù-akpà ò dhu-okú dò rò. Obhó tí, Hìlă Andítá rĩ dhu òvo ndàti, tdě Kàgàwà odyí ka, ròdzì òrù-akpà ò rò, Kàgàwà razù ka nyìkpóna nòfò dhu ònzi arí ale tí*.⁶ Nírò, ìmbă a'utá na, indrũ rĩ nzĩ àdù Kàgàwà-nyìkpó nòfò dhu ònzi. Obhó tí, Kàgàwà-tí'ò ndì

* **10:37** 10.37 Ìrà rìrà dhu tí ka kătina iró ale ní Masiyà. * **10:38** 10.38 Hàb

2.3-4 * **11:4** 11.4 Ɔpt 4.4 * **11:5** 11.5 Ɔpt 5.24

nòzè ndòndrì ale náká ndà'ù dhu, inè kà rarí'ì, ndirò kà rarí idzi dhu ònzi ndòne rí ndíni ì ala tí ndì ale tò.

⁷ Nwà náa'ù Kàgàwà dhu-okú dò rò, Kàgàwà avò dhu kà tò yà inzà ka kàpè àlana angyi dhu dō. Ní ká'ù Kàgàwà òvò fíndà dhu obhó dhu tí, ndàdù ì úgu ònà atdíkpá pbì idzá-bhà mànà sàfinà nòsì. Ndi dhu-otù ǒ, ndi Nwà abhù Kàgàwà ròtdì anya yà adzi ǒ kóró ngùkpà ale dō, ndi Kàgàwà ràdù kòzù obhónángatále tí kàbhà a'uta-okú dò rò.

⁸ Àbràhamù náa'ù Kàgàwà dhu-okú dò rò, kífu Kàgàwà ànzi ndì dhu, ndivà ndì ndàrà yà Kàgàwà òkò fíndá làká fíndà, ndíni ndì ndadì tí kàmàna tí pbìrì ò. Kùbhà pbìndà pbìrì nyú, ndàdù àrà inzà ndì ndùni ndì ndàrà ì nga mà rórò. ⁹ Pbìndà a'uta-okú dò rò, kǒngónà àdi wò fíndá làká Kàgàwà akò fíndà pbìrì ǒ àdhàdhì olo bhèyi. Ányì kǒngónà àdi hemě-dzà ǒ, àdhàdhì Ìsakà mà Yàkòbhò mànà náadù òko átò hemě-dzà ǒ dhu bhèyi. Abádhí tò Kàgàwà akò ndi làká átò. ¹⁰ Obhó tí, Àbràhamù ambénà òdòna dō ndàla dhu ní'ì, Kàgàwà nyú nditirò udhé, ndàdù òsinà pbanga, yà atdíđ kǒrù pfóna rìdzò pbanga*.

¹¹ Sàrà nyú mà átò náa'ù Kàgàwà. Ní, inè kà rí'ì ìngò-àyì tí, ndirò mùlàyì-ngba nyú tí rórò, Kàgàwà abhù ka ràbà pbàdzukuru àbà kà rí nǐ onzi. Kàbà ndi onzi, ká'ù dhu àbhù Kàgàwà rarí yà ndì ndakò làká àbhù rākā dhu-okú dò rò. ¹² Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Àbràhamù, àzembè òve kèlè òdo rí ale bhà pbàdzukuru ní'ì abhò nyú àdhàdhì yà ìnzí rí 'òzù òrù-akpà-nyì rǒ alalì, ndirò ádràngbà rèrù-bidò ɔsokpó-bvù tí.

¹³ Kǒkò ale kóró núuvè fíyò a'uta ǒ, inzà ì àbà yà Kàgàwà akò fíndá làká fíyò dhu rórò. Pbétù, abádhí ala ka itse rò, idhèya ràdù ndika nǐ. Abádhí avò dhu kpangba 'àti, yà adzi ǒ ì rārí'ì àdhàdhì olo bhèyi, ndirò abhi ǒ rí'ì ale bhèyi. ¹⁴ Obhó tí, wò dhu bhèyi róte ale rítèna kpangba dhu ní, ì rārì fíyò pbìrì nyú nónè. ¹⁵ Abádhí irèna gukyè angyíta tí ì uvò 'òwù fíyò pbìrì ǒ rò dhu, ní abádhí ábàyana àbà ányì ì í 'adù òná kàsùmì. ¹⁶ Pbétù, abádhí-atdyú nyú ní'ì yà mbèyi nyú rí'ì atdíđ ròsè pbìrì dō. Ndi pbìrì ní òrù-akpà ò nga. Ní ndi dhu-okú dò rò, Kàgàwà-nyì rí nǐ iwu abádhí tò Kàgàwà tí ka kí ndànzi rò, iwà ndì ndabhòlò pbanga abádhí tò nídhunǐ.

¹⁷ Pbìndà a'uta-okú dò rò, Àbràhamù níipfo idhùnà Ìsakà, ndàbhù perè tí Kàgàwà tò yà Kàgàwà amvù kàbhà a'uta òná kàsùmì ǒ. Ká'ù, ndipfo ndi atdí tí rí'ì idhùnà, ndàbhù perè tí, àzembè iwà Kàgàwà akò làká fíndà rórò. ¹⁸ Kàgàwà

* 11:10 11.10 Èbr 12.22

avò dhu kà tò ndàti: «Ìsakà-otù ǒ nga ní ndi nyí nyí pbùkù dhu tí ka kátina pbàdzukuru àbà nǐ*.»¹⁹ Àbràhamù náa'ú dhu Kàgàwà rārǐ'ì inè ndàbhù Ìsakà rìngbè ndi ɔve-bvù rò. Ndi dhu bhèyi ní ndi Kàgàwà adù Ìsakà àdu tdítđò kà-fò ò, àdhàdhì ɔve-bvù rò ndi nìngbè ale bhèyi.

²⁰ Ìsakà náa'ú Kàgàwà dhu-okú dò rò, kǎso idhúna Yàkòbhò mà Èsawù mànà, ndòvò olunǎ rò ì nɔnziya abádhí rǒ dhu abádhí tò.

²¹ Yàkòbhò náa'ú Kàgàwà. Ní, íkyèrǒ ndi ndòdì ndíní ndi ndòvé tí rórò, kǎso idhùnà Yòzefù bhà inzo atdátdírà ǒ, pbìndà mùgǒ-tsùdǒ ndi ndàgù ndi, ndàmbe Kàgàwà ùle dǒ rórò.

²² Yòzefù náa'ú Kàgàwà. Ní, íkyèrǒ ndi ndòdì ndíní ndi ndòvé tí rórò, kǎvò dhu Mísri tó pbìri ò rò Pbàìsràyélí rǔvò òná kàsùmì dǒ. Ndirò, kǔyá dhu kpàna ka kɔnziya tí dhu dǒ.

²³ Músà t'ábanà mà kà-tsánà mànà náa'ú Kàgàwà. Ní Músà tó ngbángba íyànà ùgù rò, abádhí anzi nzá Mísri tó pbìri ǒ ádrùngbǎ kamà bhà uyátá ùkò ì í dhu-ɔdò. Ní, abádhí arù ndi ngbángba ràrà àhù ìbhù àbì tí. Obhó tí, abádhí ala dhu ka rārǐ atdídǒ áya ngbángba.

²⁴ Músà náa'ú Kàgàwà. Ní kǐtdègu òvi ndàhù ádrùngbǎ, ní kǔvò ndi dòtsí inzí kanzi ndi Mísri tó pbìri ǒ ádrùngbǎ kamà t'íyànà bhà ingba tí. ²⁵ Kǎzè dhu ní 'òngò àpbè àbà atdíkpa Kàgàwà bhà ale mànà, ròsè Mísri tó pbìri ǒ bhà tó nzérenga ǒ idhèna rǐ ndìkǎ ídǒ kàsùmì ǒ tí dhu dònǎ.

²⁶ Ndirò, Músà tò, ndi nǐ ka kí dhu ùnɔ nzére àdhàdhì Màsiyà nǐ ka kunoya dhu nzére dhu bhèyi dhu ní'í ídzì dhu, ròsè Mísri tó pbìri ǒ ònzì àbà ndi ndí dhu dònǎ. Obhó tí, kǎmbénà òdònà dǒ dhu ní, Kàgàwà ubhòya ndi nǐ perè.

²⁷ Pbìndà a'uta-okú dò rò, kǎhù Mísri tó pbìri ò rò, inzí ndònzì ádrùngbǎ kamà bhà nàwí-ɔdò. Ndirò kǎdù nzá ndi olù yà ndi ndùdhě ndi ndonzi tí dhu ǒ, àdhàdhì àlǎ rí Kàgàwà, yà inzí ka karí àlǎna ale àlǎ ale bhèyi. ²⁸ Ndi pbìndà a'uta-okú dò rò, kǎpè Pásika tó mùhendù. Kǔyá dhu Pbàìsràyélí tò, rǔvǒ ìzǎ-azù fíyó tsátsù rǒ, ndíní yà ìndrù-tsé òtdì rí màlàyiká nókoye tí nǐ abádhí tó senzo tó kpabhá nzónzo.

²⁹ I Pbàìsràyélí náa'ú Kàgàwà. Ní abádhí ɔdà Òlòlù ádrùngbǎ rèrù òná àdhàdhì adzi-kpa dǒ ì ɔda dhu bhèyi. Pbétù, Mísri ǒ bhà nítđègu dhu àpà 'ònzì ndi dhu bhèyi, ní idha agbù ndi abádhí dǒ, tsèya ròtdì ndi.

* 11:18 11.18 ɔpt 21.12; 22.1-14

³⁰ Pbàìsràyélí tó a'uta-okú dò rò, Yèrikò tó kigò-ngbò ka kákpòrò nǐ odu tó kàlì núugòlò ndì, ndìtsì obvò, àrùbhù idhò tí abádhí àkpòrò ngbòna rò.

³¹ Mùnyòni tó atdí tsibhále, Ràhabà tí kátina náa'u Kàgàwà. Ní, íyàdhiyà mà ka kakyè nzá atdíkpá fíyó kigò ò bhà kàkà ì nuvo ìnzí 'òngò Kàgàwà-tsù dhu nífá ale màna, íyàdhiyà akò abhábhò màrùngà ò dhu-okú dò rò.

³² Nírò, ma mí àdhu ùnò tdítdò? Obhó tí, kàsùmì àbhù nzá ma mawe dhu Gidiyoni mà, Bàrakà mà, Sàmusonì mà, Yèfutà mà, Dàwudì mà, Sàmolè mà pbànábí màna nàndà dhu dǒ. ³³ Kàgàwà ì a'u dhu-okú dò rò, kǒkò ale nzínzì ò atdídhená ale náanzì ádròdrò kámá tó pbìrì ò ale lè mà, ngǔkpà ale ràdù obhónánga tó dhu ònzì. Ngǔkpà ale abà Kàgàwà akò fíndá làká fíyò dhu, ngǔkpà ale utsi àrì-tsù, ³⁴ ngǔkpà ale ivé atdítdò rórù kázú, ngǔkpà ale ùgù ì àpà ka kí kokyè ìla tó ìla tó obhi-akpá nǐ dhu ò rò, ngǔkpà ale í'ì mbá òbì nà, pbétù Kàgàwà adù ì-tsí àbhù ròtsì òbì. Ìla t'úgyeta ò, ngǔkpà ale itè ì òbitále tí, 'adù ìnzí ní fíyó pbìrì ò pbànowí lè mà ònzì, 'òdì ròtsè. ³⁵ Atdídhena vèbhále náa'u Kàgàwà. Ní abádhí ala ì tdítdò nzínziya ò rò uvè ale màna, iwà Kàgàwà àbhù rùngbe ì òve-bvù rò rórò.

Ngǔkpà ale-tsí rǒ ka kavù atdítdò ràla òve-ngbò nyú. Pbétù, abádhí uvó ì ìnzí kùkòlò ì àpbè ò rò, ndíní ì ùve dhu-dzidò Kàgàwà abhùya tí 'ùngbe ì òve-bvù rò, 'adù ídzì ípìrònga nyú nába. ³⁶ Ngǔkpà ale-tsí ka kingò, kadù ùvinà asé ní. Ndirò ngǔkpà ale ka kusó àdrà-mbí dǒ, kadù ùdonà imbi-dzà ò. ³⁷ Ngǔkpà ale-tsí ka kakyè, kubvù odu nǐ, ngǔkpà ale-ònga àzè kadù isí nǐ. Ndirò ngǔkpà ale ka kakyè ìla tó obhi-akpá nǐ. Ngǔkpà ubhì 'àmbe òrì dǒ akye, tà mà-ndì mà, ndirò ìndrì-ndì mà ì ùfò ròyá rórò. Abádhí rǒ kóró dhu atdì ndì. Ndirò ka kavù abádhí rǒ, konzì nzére dhu nyú ròyá. ³⁸ Kǒkò dhu bhèyi ale-tidò náaká nzá 'òkò yà nzére adzi ò. Abádhí arì akye rùngù ò ndirò pbìrì dòná. Ndirò abádhí ongónà òko odu ò rí'ì ìbhù ònà ndirò adzi ò rí'ì ìbhù ònà.

³⁹ Kǒkò ale kóró náa'u Kàgàwà. Ní ndi dhu-okú dò rò, káwe ídzì dhu abádhí dǒ. Pbétù, ì ale náabà nzá yà kǒkò fíndá làká fíyò dhu. ⁴⁰ Kàgàwà ì'ì iwà ndì ndùdhe ídzì dhu nyú àlè tò ró. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, kázè nzá ndi dhu ràkà abádhí tò víya dǒ rò ìmbá àlè'í na.

12

Kàgàwà arí nzére dhu isò àlè tò màlípò nǐ ndíní ídzìnga nibho tí àlè tò dhu
(1Kò 9.24-27; Fìl 3.11-14; 1Pé 2.21-24)

¹ Àlě nàndà dhu nǐ, kǒkò fíyó a'uta nitè kpangba ale tó ádrùngbǎ ihé nyú nákpòrò àlě-ngbò átò. Nírò dhu àkǎ àlě ràwà yà àlě-tsù ùtò rádù ìnzǐ àlě ràmbè òwu dǒ angyi a'uta ò kóró dhu-tsí. Ndirò, dhu àkǎ àlě ràwà nzérénga yà isó tí arí ndàpbǎ àlě-rǒ dhu, àlě ràdù àmbè òtse dǒ yà Kàgàwà ávi àlě ròtsè òná ɔngu ǒ, ìnzǐ àlě kí àlě ìngyě rórò. ² Dhu àkǎ àlě ràdù àlě-nyìkpó Yèsù-rǒ tí. Ka ní ndi àlě tó a'uta apè ndi dóná rò ale, ndirò kàbhù rádù rì'ì àkǎkǎ a'uta tí ale. Obhó tí, kǎndù mùsàlabhà dǒ ka kí ndùtǒ ndòvè dhu-dzi, ìnzǐ ndàbhù nyìna rìwù ndi ɔve-tidò nǐ. Kǎnzǐ ndi dhu iwà ndi ndùni olùnǎ rò ndi ndàbàna dhèdhe nídhunǐ. Ní kòmbí, kà rì'ì òrù-akpà ò ndi ndàdi Kàgàwà bhà Ádrùngbǎ kamà tó tombi tó fangà dónǎ rò ró. ³ Dhu àkǎ nyìrè ka, yà nzéréngatále náandrò ndi atdíǒ dhu-dzi nandù ale. Ndi dhu bhèyi ní ndi afikù rǐ nzǐ àdù ndìngye, ndi dhu ràdù nyádu olù. ⁴ Obhó tí, wò nzérénga lè mà nyì nyonzi tí nyì nyúgyena ìla ǒ, nyì nyàpè nzá nyúgye ràrà àhù nyì nyáve dhu ò. ⁵ Ndirò, nyì nyàdzo tí nzá wà yà pbìndà inzo bhèyi Kàgàwà rǐ afikù àbhù ròtsi ɔbi nǐ ɔte rǒ rò? Kà ràtina:

«Pbàñgbá, àpé nyala Ádrùngbǎle Kàgàwà rǐ nyisǒ màlipò nǐ dhu nzére dhu tí.

Ndirò, àpé nyabhù afínù rìngyě ndi dùnú kà rǒrù rò.

⁶ Obhó tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà arísóna màlipò nǐ ale ní òzè ndi ndózè ale.

Ndirò, àbadhi arí ìtǐna ale ní pbìndà inzo tí ndi ndùni kóró ale*.»

⁷ Nyì nyàkǎ nyòndù Kàgàwà rǐ nyisǒ màlipò nǐ dhu-dzi òndù tí, kǎrǐ dhu ònzǐ rùkù pbìndà inzo bhèyi nídhunǐ. Ádhi pbá ingba ndi ìnzǐ àbanà arí nzére dhu isǒ fǐndà màlipò nǐ?

⁸ Ìnzǐ Kàgàwà apé àdù nzére dhu isǒ fùkù màlipò nǐ kóró pbìndà inzo isǒ ndi ndarí dhu bhèyi, ní nyì ní nzǐ kàbhà obhóná nzónzo, pbétù nyì ní iri nzónzo. ⁹ Ndirò yà adzi dǒ àlě t'ábáya náarí nzére dhu isǒ àlě tó màlipò nǐ àlě ràdù 'ìfù.

Nírò dhu òfò tí nzá nga àlě rìfù àlě t'Ábanà Kàgàwà, ndínǐ àlě nabhù tí àlě ràbà dhòdhòdhóngà tó ípìrǒnga? ¹⁰ Obhó tí, àlě t'ábáya náarí nzére dhu isǒ àlě tó màlipò nǐ àkě kàsùmì kèlè tí, nyìkpóya nǒfò dhu bhèyi. Pbétù Kàgàwà arí kisǒ

àlě tó ndínǐ ídzìnga nibho tí àlě tó, ndàdù àlě àbhù àlě rì'ì ìlǐlǎ ale tí ndi bhèyi. ¹¹ Àlě isǒ ka kí màlipò nǐ òná kàsùmì ǒ, àlě karí nzǐ ndi dhu àlǎ dhèdhe tí àlě tó, pbétù àlě karí

kàlǎ izu ìbho rí àlě tó dhu tí. Pbétù olùnǎ rò, ídzi dhu nàla ndi màlipò-nyutsi ale náarí àbàna itse tí dhu ní màrùngà ǒ

* 12:6 12.6 Mbà 3.11-12

afiya rōko dhu mà, obhónánga tó dhu ònzi ì í Kàgàwà-ònzí dhu màná.

¹² Nírò, dhu àkǎ nyǎbhù kǒkò ì nìngyě okùkù mà, kǒkò iví rívi otdyàkù màná rìdzò. ¹³ Dhu àkǎ nyǒbhòlò tǎrútúrú ikò otu pǒkù tò, ìnzí òtsòtsù ale-pǒ nabhù tí ràvo, pbétù ndíní abádhí nabhù tí rùgù ùgù tí.

Inzá dhu àkǎ ìndrù ròkò ìnzí ifu Kàgàwà-tsǔ dhu dhu

¹⁴ Dhu àkǎ nyǒnè màrùngà ǒ nyí nyóko kóró ale màná dhu, ndirò Kàgàwà-nyìkpó ǒ nyí nyóko ìlǎ nyí nyílǎ rórò dhu. Ìmbǎ kǐ'ì ndi dhu bhěyi rò, Ádrùngbǎle Kàgàwà-nyìkpa àlǎ rí ale rǐ'ì ìmbǎ atdí màtí nzínzìkù ǒ. ¹⁵ Dhu àkǎ nyǎndà nga mběyi ìnzí nzínzìkù ǒ atdí ale mà ràsà Kàgàwà rǐ ndàsò nǐ asota. Ndirò dhu àkǎ nyǎndà nga mběyi átò, ìnzí nzínzìkù ǒ atdí ale mà ní'í tí ábhǒ ale ìnzǎ rí ale tí, àdhàdhì ògyògyè atdídhéná itsu-vé náarí dhu ìnzǎ dhu bhěyi. ¹⁶ Nzínzìkù ǒ atdí ale mà náká nzá ndí'ì mǎnyòntǎle tí, ndirò ìnzí arí Kàgàwà bhà dhu-tsí ifǔ ale tí. Nyí nyákǎ nzá nyǒnzí dhu Èsawù náanzí dhu bhěyi: kǎbhù sengba tí ndí'ì dhu tó pbìndà obhónánga kodzì ákě ònyǔ-ngba rǒ dhu bhěyi. ¹⁷ Àdhàdhì nyí nyúni dhu bhěyi, olùnǎ rò, kǎzè àbanà ràso ndí, pbétù ndi kà t'ábanà adù ndi dhu àsà àsa tí. Kǎmvù mbǎ ndòdzì ndíní àbanà ùgèrè tí pbìndà irèta, ní ndi dhu aká nzá kà tò.

¹⁸ Obhó tí, nyí nyówù nzá ùvò yà ngbǒna àpbala ka kádù yà adzi ǒ pbìrì-tí'ò, àdhàdhì Pbàìsráyélí náawù ùvò Sìnayì tí kátina pbìrì-pǒ rǒ dhu bhěyi. Abádhí ala ndi pbìrì dǒ rórù atdí dǒ kàzù, ndi pbìrì dǒ ndí nìbvù mbù ùtì ìnò-íyà, ndirò kà dǒ rópili àpùpù. ¹⁹ Abádhí iri wàndà-tù mà, Kàgàwà-tù màná. Ní kǒkò dhu ì ìrì rò, abádhí itsò ì Kàgàwà rǒ ìnzí ote tí fǐyò tǎtǎdǒ. ²⁰ Abádhí andù nzá fǐyò ka kùyǎ dhu-dzi. Ndi Ùyátá ní'ì: «Yàrí pbìrì-ngbò àpbàlǎ rí dhu kóró ní'ina mbǎ ìzǎ màtí, náká kubvù odu nǐ ròvè*.» ²¹ Ndirò, abádhí ala ndònzì rí ró dhu ní'ì odo àbhǔ rí rìsǐ atdí dǒ ìndrù ò dhu. Ní Músà adù àtǎnà: «Ma mí'ì odo nà* ndirò ma mívi iví tí.»

²² Pbétù, nyí nyówù ùvò ìkyèrǒ tǎnà ní Sàyuni tí kátina pbìrì, yà Kàgàwà, dhòdhódhónganà arí'ì ípìrǒngà nà ale bhà pbanga náarí'ì dòná pbìrì. Ndi pbanga ní òrù-akpà ǒ Yèrùsàlemà tó kigò, yà màlàyíká tó lufù-tsù náarí 'ùndù, 'ònyù mǎhendù òná pbanga. ²³ Nyí nyòwù wà ùvò ìkyèrǒ Kàgàwà bhà senzo, yà iwà kùndí ovdòya òrù-akpà ò ale tó màtù-tí. Nyí nyòwù wà ùvò átò ìkyèrǒ Kàgàwà, yà kóró ale-ànyǎ nìtdàya ale-tí. Ndirò nyí nyòwù wà ùvò kǎkà atdí dǒ àkǎ obhónángatǎle-tí. ²⁴ Nyí nyòwù wà ùvò ìkyèrǒ Yèsù,

* 12:20 12.20 Uvt 19.12-13 * 12:21 12.21 Tòr 9.19

yà àlě nungbò Kàgàwà mànà ɔwútána tó ungbòta nǐ ale-tí. Ndirò nyí nyòwù wà ùvò ìkyèrǒ yà ndì nufu kǎzù-tí. Ndi kǎzù rǐtèna àlě tò dhu ní atdíǒ ósè Àbèli-azù rǐtèna àlě tò dhu dǒnǎ dhu*.

²⁵ Nírò, nyàndà nga mběyi. Dhu àkǎ nzá nyǔvǒ nyí, ìnzǐ nyírì wò fùkù rí dhu òvɔ Kàgàwà-tsǔ dhu. Obhó tí, angyi ìndrǔ núuvó ì, ìnzǐ 'ìrì fíyò rí kàbhà ɔte òvɔ yà adzi dǒ ale-tsǔ dhu. Ní i ale núugù nzá Kàgàwà rǎbhùna fíyò mǎlipò ǒ rò. Ní àlě'i, yà àlě karí òrù-akpà ò rò rí dhu òvɔ àlě tò ndi Kàgàwà-tù ìrì rò, àlě kádù ùgu ìngbà dhu bhěyi ìnzǐ àlě ràbà kàbhà mǎlipò? ²⁶ Angyi kà-tù náabhù yà adzi rivi. Pbétù kòmbí, kǒkò lǎkà àlě tò ndàti: «Ma mabhùya yà adzi rivi atdí-gùna tí tdítǒ, ndirò ma mabhùya òrù-akpà rivi átò*.» ²⁷ «Atdí-gùna tí tdítǒ» tí kà rǎtina dhu-tì ní, Kàgàwà abhòlò kóró dhu-tsí riviya, 'àdù ùwí, ndínǐ kǎkà ìnzǐ rádù ìvi dhu-tsí náadù tí ndi òko.

²⁸ Nírò, àlě kǎkǎ àlě rǎbhù òtsò Kàgàwà tò, kǐbhò yà ìnzǐ ònángà rǎdù ìvi ádrùngbǎnga tó idzi àlě tò dhu-okú dò rò. Ní àlě kǎkǎ àlě rùlě ka kà-nyìkpó nòfò ɔlétá nǐ, ifuta nà, ndirò kǒdò ònzi àlě kí rórò. ²⁹ Obhó tí, àlě tó Kàgàwà ní kàzù arí dhu ùbì dhu bhěyi arí dhu ùbì ale.

13

Dhu àkǎ kǔnzì Kàgàwà-nyìkpó nòfò dhu ìndrǔ nzínzi ǒ (Màt 19.4-6; Ròm 12.10,15; 1Tè 4.3-7; 1Tì 6.6-10)

¹ Dhu àkǎ nyòzè nyí nzínziku ǒ atdí àba bhà inzo bhěyi. ² Dhu àkǎ nzá nyǎdzo olo t'ákota rǒ rò. Ndi dhu bhěyi ì í dhu ònzǐ dhu náabhù atdídhená ale rǎkɔ mǎlàyíká ìnzá ì ùnì rórò. ³ Dhu àkǎ nyírè imbi-dzà ò ka kúsò ale, àdhàdhì atdíkpá ka kúsò nyí mànà ale bhěyi. Ndirò, dhu àkǎ nyírè ròyá ka kávu ale, ìnè nyí nyí'ì átò ròyá ka kádù àvu ale-ngbò nà dhu-okú dò rò.

⁴ Dhu àkǎ kóró ale rifu yà Kàgàwà ɔno ɔmbátá-okú dò rò dhu. Kpatsibhále mà pbìndà tsibhále mànà nǎkǎ 'òdò ì fíyò tí. Obhó tí, Kàgàwà nùtdiya m̀nyònì ònzi arí ale-ànyá, ìmbǎ rì'ì yà iwà ì númbǎ ale mà ndirò ìnzá ì númbǎ ale màtí.

⁵ Dhu àkǎ nzá nyòzè fùrangà atdíǒ. Dhu àkǎ idhèku rìka ndi yà nyí nyí'ì nà fukú dhu nǐ tí. Obhó tí, Kàgàwà nyú nditírò rí dhu òvɔ ndàti: «Ma mí nzǐ àdzo r̀nù rò, ndirò ma mí nzǐ nyubha akekpá màtí*.» ⁶ Ndi dhu-okú dò rò, àlě kí'ì ìnè àlě ràti ɔbi nyú nà:

«Ádrùngbǎle ní ndi pbàkà Mùdzùnàba,

* 12:24 12.24 ɔpt 4.10 * 12:26 12.26 Hǎg 2.6 * 13:5 13.5 Tòr 31.6,8; Yàk 1.5

ní ma mí nzi atdí dhu-òdò mà ònzi.
Yà adzi ǒ ale rǎdù àdhu ònzi rùdú*?»

Dhu àkǎ àlě rùbhà Pbàyàhúdí tó màndu-owù t'únguta dhu

⁷ Dhu àkǎ nyǐrè yà angyi nyǐ nunda fùkù ádròdrǒ ale, kǎkǎ Kàgàwà bhà Ɔte navò fùkù ale. Dhu àkǎ nyǎndà ìngbà dhu bhèyi màtí abádhí awù fiyó ípírǒnga ùtsà dhu, nyǎdù ì'ì abádhí ì'ì nà a'uta-tidò nà. ⁸ Yèsù Krístò ní ìnzí arí ndùwǎ ale. Kà rǐ'ì indo àdhàdhì yà inzi ndì ndí'íná dhu bhèyi, ndirò kí'ya ndi dhu bhèyi tí dhòdhóhonganà. ⁹ Àpé nyàbhu nyǐ kǎtrǎ nyǐ yà olo tí rǐ'ì fùkù dhèdhèrò dhu t'údheta-tidò nǐ. Obhó tí, afíkù àkǎ ròtsi obi Kàgàwà bhà ídzìnga-otù ǒ, ìnzí ní ònyù-okú dò rò ka kùyǎ dhu ìfǔ ka kí dhu-otù ǒ. Í uyátá ìfǔ arí ale dzùnà ònzi ndi dhu rǐ nzi àdù akèkpá màtí. ¹⁰ Hemě-dzà ǒ rí kasu ònzi Pbàyàhúdí tó pbàkùhání nǎkǎ nzá 'ònyù àlě tó màzàbahù dǒ ka kùbho perè tí Kàgàwà tò dhu*. ¹¹ Obhó tí, ndi hemě-dzà ò, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà ongónà òtsù ìzǎ-azù nà Atdídǒ flǎ Ngari tí kátina ngari ò, ndíní ndì ndabhù tí Kàgàwà tò, rǐ'ì kà rǐ nzérenga ùba nǐ perè tí. Pbétù, ìzǎ-ngbǒna núbì ka kongónà àdù òwu kàzù nǐ kóró, igi pbanga rǒ rò. ¹² Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ka kahò Yèsù átò igi kígò rǒ rò, ndíní pbìndà ale nu'ò tí azùna nyú nǐ, rǐlǎ Kàgàwà-nyǐkpó ǒ.

¹³ Nírò, dhu àkǎ nzá àlě rùngu Pbàyàhúdí tó màndu-owù. Dhu àkǎ àlě ròwù àlě ùsò Yèsù mànà, àzembè àlě kí àlě-itsì ònzi ka kí dhu-dzi òndù yà kǎndù itsìna ònzi ka kí dhu-dzi dhu bhèyi rórò. ¹⁴ Obhó tí, yà adzi ǒ àlě kí'ì mbǎ ádzí rǎdù àdi pbanga nà, pbétù àlě kí ònena pbanga ní yà ìrà rǐrà-tsí. ¹⁵ Nírò, Yèsù-otù ǒ, dhu àkǎ àlě rùbho perè tí Kàgàwà tò dhu ní, kǒvò ilè àlě kí bìlìnganà dhu. Kà-tì ní, dhu rǎkǎ àlě ròngò kǒvò ilè kpangba. ¹⁶ Ndirò, dhu àkǎ nzá nyǎdzo ídzìnga t'ónzita mà dzùnàkù ònzi nyǐ nyǐ nzínzìkù ǒ dhu mànà rǒ rò. Obhó tí, wò dhu bhèyi perè-tidò núbhǒ nyǐ nyǐ dhu ní ndi rǎdù Kàgàwà-idhè àbhu rǐka ndì.

¹⁷ Dhu àkǎ nyǒngò nyǎnda arí ale-tsǔ dhu ìrì, nyǎdù abádhí ìfǔ. Abádhí arí ndi nyǒdò, ì ùni dhu ì ròvoya ndi okúkù dò rò ì anzi kasu tó màkǎrù Kàgàwà-ònzí dhu-okú dò rò. Wò dhu bhèyi nyǐ nyònzì dhu dhu ní ndi rǎdù abádhí àbhu rònzì fiyó kasu dhèdhe nà, ìnzí ì í 'ùhǔ rórò. Obhó tí, 'ùhǔ ì í rórò abádhí rǐ fiyó kasu ònzi dhu-nyutsi nyǐ nyábàna ídzì dhu tí dhu rǐ'ì mbǎ.

* **13:6** 13.6 Zàb 118.6 * **13:10** 13.10 Kà-tì ní, Pbàyàhúdí tó somà tó màndu ìfǔ arí ale rǎrǐ nzi àdù àlě'ì pbàkrístò tírò àlě kábàna Yèsù avè mùsàlabhà dǒ dhu-nyutsi asota nábà.

18 Dhu àkă nyĩtsò nyĩ dòká. Mă mà'ù wà dhu mă ràrĩ'ì ìnè ídzi irèta nà, mă mòzè mĩ'ì ídzi m̀̀tsò nà kóró dhu-tsí ǒ nídhunĩ. 19 Ma mìtdè nyĩ atdíđ, dhu rākă nyĩtsò nyĩ Kàgàwà-rò, ndínĩ kăbhù tí ima madu mà tikũ ò tsàkàtsàkà.

Itsòta

(Ròm 15.30-32; Kòl 1.9-11; 1Pé 5.10-11)

20 Kàgàwà arí ndi màr̀ngà ìbho àlè tò. Kăbhù àlè tó Ádr̀ngbàle Yèsù r̀ngbè ndi ɔve-bvè rò. Ndi Yèsù ní ndi àlè tó ádr̀ngbà ̀ndataba, àlè'ì p̀bindà tàrà tíró. Yà ndi nufu kázù-otù ǒ, Kàgàwà abhù àlè r̀ngbò àlè ndi màrà dhòdhóhóngà tó ungbòta nĩ. 21 Kàgàwà àkă ndàbhũ nyĩ nyõngò ídzi dhu ònzì bílìnganà, ndínĩ nyĩ nyõnzì tí kòzè dhu. Kàkă ndàbhũ nyìkpóna nòfò dhu rākă àlè-nyũtsì Yèsù Krístò-otù ǒ. Ndi Yèsù àkă ilèta nà dhòdhóhónganà. Àmìnà.

Bhàrwà r̀iku dóná rò andítá mà ovità màrà

22 Àbanĩnzó, ma mìtdè nyĩ ìtdè tí, dhu àkă nyõndù kòkò f̀kù ma màndĩ afikũ otsi tí ɔbi nĩ ɔte-dzi òndù tí, ma màndĩ ka ídò tí f̀kù nídhunĩ. 23 Ma mòzè m̀vò f̀kù dhu ní, àlè t'ádónà Timòtewũ ka k̀kòlò wà imbi ò rò dhu. Ní kápé ìrà àhũ tidu ò tsàkàtsàkà, ní mă mádu òwu atdíkpá àbadhi màrà, m̀wù ngbòkũ àla.

24 Òvì nyòvì nyũnda arí ádr̀drò ale kóró, Kàgàwà bhà kóró ngũkpà ale màrà. Ìtaliyà tó p̀birì ǒ àlè t'ádóna nóvì nyĩ átò.

25 Kàgàwà àkă ndàsò nyĩ kóró!

Yàkɔbhò andí bhàruwà Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Dhu àla ndì kpongba yàrí bhàruwà nandí ale ràrǐ Yàkɔbhò tí kátina ale. Ábhǒ ale arí dhu ìrè ndì Yàkɔbhò ràrǐ Yèsù t'ádóna nzínzì ǒ atdí ale (Mrk 6.3). Ka ní'ì Yèrùsàlemà tó kigò ǒ kànìsà ǒ ádròdrǒ ale nzínzì ǒ atdí ale (Kas 1.14; 12.17; 15.13; 21.18; Gàl 2.9).

Ka kárí dhu ìrè, kà randí yàrí bhàruwà mbèmbè ìfo kumì ato údà Yèsù ka kúgù dhu-dzidǒ rórò. Ndi kàsùmì ǒ, «ka kapè kavu atdíǒ Yèsù ná'ù ale rǒ Yèrùsàlemà tó kigò ǒ» (Kas 8.1).

Yàkɔbhò andí dhu fíyò ní «atdí kumì dóná óyǒ nà rùgànda-tsù» (1.1). Ungbòta-Ayí ò, ì «atdí kumì dóná óyǒ nà rùgànda-tsù» tí ka kátina ale ní kóró Pbàìsràyélí, yà Pàlèstìnà tó pbìrì ǒ aróko Pbàyàhúdí mà, ngǔkpà pbìrì ònǎ ì nífàlà-tsí mànà. Pbétù, Ungbòta-Ɔwátá ò, kà-tì ní kóró pbàkrístò, Pbàyàhúdí mà, ìnzì ní Pbàyàhúdí mànà (Gàl 6.16).

Yàkɔbhò andí dhu fíyò pbàkrístò nzínzì ǒ, ábhǒ ale nyú ní'ì nǎkùtále. Atdíhená-tsí nóongónà kasu ònzì ònzǒnzì Pbàyàhúdí tó inga-abábá ǒ (5.1-6). I ale-rǒ ka kávu dhu náabhù abádhí rífàlà ì yà adzi ǒ. Ní Yàkɔbhò andí dhu abádhí tò, ndíní abádhí-afí nabhù tí ròtsì obi a'uta ǒ. Kǎti: ìnzì ka karí ídzì dhu ònzì ní ìndrǔ tó a'uta ràrǐ iwà óvè a'uta (2.26).

Bhàruwà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1.1).
- Umvútá-ònzì dhu àkǎ kíkò pòtsó a'uta ǒ dhu (1.2-12).
- Ìnzì Kàgàwà arí atdí ale mà nábhǔ rònzì nzére dhu dhu (1.13-18).
- Kàgàwà bhà Ɔte àkǎ kirì, kadù kùnò dhu ònzì dhu (1.19-27).
- Ìnzá dhu àkǎ kí'ì ìndrǔ-ǒnga t'òvòta tó ale-afí nà dhu (2.1-13).
- Ìnzì ka karí ídzì dhu ònzì ní a'uta ní iwà óvè a'uta dhu (2.14-26).
- Ale-idà-dò àkǎ kòdò mběyi dhu (3.1-12).
- Dhu-ǒnga t'òvòta tó obhóná ìrèta (3.13-18).
- Yà adzi ǒ dhu-tsí nòzè ale ní Kàgàwà rǒ òmvǔ dhu (4.1-5.6).
- Dhu-dzi òndù ka kí dhu mà itsòta mànà (5.7-20).

Yàkòbhò rí ìndrù nóvì dhu

¹ Yàrí bhàruwà nàndí fùkù ní ima Yàkòbhò, Kàgàwà bhà, ndirò Ádrùngbàle Yèsù Krístò bhà ìno-akpà. Ma mòvì nyí kóró, yà atdí kumí dòná óyò nà rùgànda-tsù tírò nyí nyífalà nyí yà adzi ò rò*.

Umvúta-ònzí dhu àkǎ kíkò pòtsó a'uta ò dhu
(*Opt 3.6; 4.7; Zèk 7.19; Mát 7.7-11*)

² Àbanínzò, nyí nyàkǎ nyòzè yà nyí nyí dhèdhèrò umvúta-tidò nábà dhu rí'ì dhèdhe tí atdídò fùkù. ³ Obhó tí, nyí nyàkǎ nyúni dhu nyí rapé iko pòtsó fùkù a'uta ò umvúta-ònzí, ní ndí dhu rárí dhu-dzi t'òndùta tó obi nábhǎ fùkù. ⁴ Dhu àkǎ wà fùkù dhu-dzi t'òndùta rìtè ndí k pangba, ndíní nyí nyí'ì tí àkǎkǎ ale nyú tí, ndirò ìmbǎ ròyá ndí nùbhà ndíní ì onzi tí atdí dhu mà rí'ì ale tí. ⁵ Pbéù, dhu apé ì'ì nzínziku ò atdí ale mà nótù ndí ìmbǎ ndí'ì dhu-ònga t'òvòta tó irèta nà dhu tí, ní ndí ale àkǎ ndònzì ka Kàgàwà-fó. Ní kà rǎdù kàbhǎ àbhǎ kà tò. Obhó tí, kǎrí dhu ùbhò kóró ale tò, ìnzí ndí ndí ìndrù-ònga òvò rórò, ndirò ìnzí ndí ndí ìngyè rórò. ⁶ Ndirò, kǎkǎ ndònzì ka a'uta nà, ìnzí afina rǔguru rórò. Obhó tí, afina rǔguru ale, níli ndí yà rèrè dǒ rópili àpúpú rǎbhǎna rǎmbe ndàwà dǒ mùkurà tó idha bhéyi. ⁷ Ndi dhu bhéyi ale-tidò nǎkǎ nzá ndirè nga ndí rǎrǎdù atdí dhu mà nábà Ádrùngbàle Kàgàwà-fó, ⁸ ndí ale-tidò ní pbìndà irèta-ònga úndò ndí ale, ndirò ùgèrè tí arí ndùgèrè pbìndà mùtso ò ale nídhuní.

Nǎkùtǎle mà ònzitǎle mà nà nàndà dhu

⁹ Nǎkù tí ndí nótù àlè t'ádòná mùkrístò nǎkǎ ndí'ì dhèdhe nà, Kàgàwà idzì ndí orú nídhuní. ¹⁰ Ndirò, ònzitǎle tí ndí nótù àlè t'ádòná mùkrístò nǎkǎ ndí'ì dhèdhe nà, Kàgàwà ifo ndí obvò nídhuní. Obhó tí, ònzitǎle rǎdù ùda akye tí àdhàdhì irí ò itsu-opfò náarúda akye tí dhu bhéyi. ¹¹ Adyifò náarí ndìto, ndàdù itsu itdyu, ndí itsu-opfò rǎdù 'àwà obvò, fíyó aya rǎdù iku. Ndi dhu bhéyi tí ní ndí, ònzitǎle rǎdù àrà òvè yà bìlìnganà ndí ndaróonzina pbìndà kasu úmbè ndí rórò.

¹² Hirò nónzì ale ní, umvúta-dzi òndù arí pbìndà a'uta ò ale. Obhó tí, ndí umvúta lè mà ndí ndònzì dhu-dzidò, ndí ale abáya yà Kàgàwà akò fíndá làkǎ ndí nózè ale tò dhòdhódhóngà tó ípirònga tó mùkàkú.

Ìnzí Kàgàwà arí atdí ale mà nábhǎ rònzì nzére dhu dhu
(*Yòb 29.12-13; Mát 7.21-27; Gàl 6.7-10; 1Pé 2.1-2*)

* 1:1 1.1 Atdí kumí dòná óyò nà rùgànda-tsù tí ka kátina iró ní pbàkrístò, ìmbǎ rí'ì Pbhàyahúdí màtí ndirò ìnzí ní Pbhàyahúdí màtí.

13 Nzére dhu-atdyú òho rí ndòzì ale náká nzá ndàti: Kàgàwà rārī ndi ndi nàbhū ndònzì nzére dhu. Obhó tí, Kàgàwà arí nzi nzére dhu ònzi. Ndirò, kārī nzi atdí ale mà nàbhū rònzi nzére dhu. 14 Ìngbàtí ìli ndi ale mà nàbhū arí rònzi nzére dhu dhu ní, yà ndi ale nyú rī atdyúna òho ndònzì nzére dhu. Ndi nzére dhu náarí kídha, ndàdù òtsinà. 15 Ní, ndi nzére dhu-atdyú òho ka kí dhu náapé ndisè, náaródhina dhu ní nzérenga. Ndirò, nzérenga náapé òtro, náaródhina dhu ní ove.

16 Yà atdíđ ma mózè nyí rò àbanĩnzó, nyí nyàká nzá nyàbhū nyí kətrā nyí! 17 Àlě rō arí ndònzì ídzi dhu kóró, àlě arí àbàna àkākā atdíđ kóró perè-tidò mànà náariwu òrù-akpà ò rò. Í dhu náariwu yà òrù-akpà-nyí rō arí inga nàwù kóró dhu nanzì Àba Kàgàwà bhà rò. Ndi Kàgàwà ní ìnzì arí ndùwū, ndirò ìnzì arí ndùgèrě ndùbhà nyí ìnò ǒ í dhu-tsí bhěyi ale. 18 Ndi nyú ndi ndòzè ka dhu bhěyi, kībho ípirōnga-owútá àlě tò, pbìndà obhóngà tó Ɔte-otù ǒ, ndíní àlě koko tí wemberè tó ngari ǒ yà ndi ndanzì kóró dhu-tsí nzínzi ǒ.

*Kàgàwà bhà Ɔte àkă kirì, kadù kùnò dhu ònzì dhu
(Yùw 3.27)*

19 Yà atdíđ ma mózè nyí rò àbanĩnzó, nyìrè yàrí Ɔte: ìngbàtí ìli ndi ale mà náká ndi'ì isó rádù dhu ìrì ale tí, ìnzì rádù Ɔte òrì isó tí ale tí, ndirò ìnzì arákō akye ale tí. 20 Obhó tí, akye arákō ale náarí nzi obhónánga tó dhu ònzi Kàgàwà-ònzì. 21 Wò dhu-okú dò rò ní ndi, nyí nyàká nyàwà òtòtì dhu kóró itse nyukutsi rò, fùkú nzére mùtsò, yà isè tí arí ndisè nyukutsi mànà. Nyí nyàká nyàkò yà nyukutsi ka kózò Ɔte yorowà ǒ. Ndi Ɔte ní yà nyígu rádù Ɔte. 22 Nyí nyàká nzá nyí'ì bīya nī tí arí Kàgàwà bhà Ɔte ìrì ale tí, pbétù nyí nyàká nyí'ì ndi Ɔte ùnò dhu ònzi arí ale tí, ìnzì dhu í'ì tí nyí nyí nyùtrā nyí-tírò dhu tí. 23 Obhó tí, fìndà ka kúnona Kàgàwà bhà Ɔte kèlě ìrì arí, ìnzì ndi ndi ndi Ɔte ùnò dhu ònzi rórò ale, nīli ndi yà ndi ka kadhìnà nyìna-wòyǒ àndà rí nditírò kiyó ǒ ale bhěyi. 24 Nyìna-wòyǒ ndi ndàndà ndàdù àrà dhu-dzidò, kà rádù àdzo ànyirò rò tí nyìna-wòyǒ ì'ìnà tí dhu rō rò. 25 Pbétù, atdyúna nyú nà arí Kàgàwà bhà uyátá-ònga àndà ndíní ndi nduni tí ale náso Kàgàwà rádù kà rōnzina kóró dhu ǒ. Ndi uyátá ní àkākā atdíđ uyátá, ndirò ìndrū àbhū rí rífù Kàgàwà ìnzá ka kùtu ndi ùtù tí rórò uyátá. Kàkà ndàpbā ndi ndi uyátá t'ífuta rō, ndàrà kùnò dhu ònzì rō mběyi nditò. Kàkà nzá ndàrà kìrì rō ìrì tí, rádù àdzo òna nā rò.

²⁶ Ndi ale apé ndòzù àkākā dhu bhěyi ndi ndarí Kàgàwà ùlě dhu tí, pbétù ìnzì ndàdù tsùna òdò, ní ndi ale ní ndìtírò rí ndùtrā, ndirò kārí Kàgàwà ùlě nǐ ulétá ní kòkórò dhu. ²⁷ Àba Kàgàwà rādù òzùnà àkākā dhu bhěyi ndirò ìmbā afátá na arí ndùlě dhu tí ale ní, yà ìzǔ-nzo mà abvo-ayí mànà dzùnà ònzi arí fiyó àpbè ǔ, ndàdù ndòdò kà-nyìkpó ǔ ótì yà adzi ǔ kóró dhu rǔ rò ale.

2

Inzá dhu àkǎ kí'ì ìndrǔ-ǒnga t'òvòta tó ale-afí nà dhu
(Law 19.15; Zàb 82.1-4)

¹ Àbanǎnzó, àdhàdhì yà nyí nyá'ù ilèta nà àkǎ àlě tó Àdrùngbǎle Yèsù Krístò dhu bhěyi, nyí nyàkǎ nzá nyí'ì ìndrǔ-ǒnga t'òvòta tó ale-afí nà. ² Atdí ófò ní yàri: Nyìrè pé dhu, ònzì tó atdí ale, yà orò tó petè mà ídzi mùdzarù mànà nùfǒ róná ritsù wà nyí nyùndu nyí ònà ídza ò, wò dhu-dzidǒ, ndi nùfa mberù-fí nùfǒ róná nǎkùtále rādù itsù átò ànyì-dza. ³ Ní, nyí nyári ífuta àbhǔ atdíǒ wò mběyi ndi nùfǒ ale tò, nyítè àyǎya ngari fíndà nyàti: «Ádǐ iró yà ídzi ngari ǔ.» Pbetù, nyí nyarādù àtìnà wò nǎkùtále nǐ: «Inyi! Ídè uró, ndirò ngàtsi nǐ, ádǐ iró obvò màtí, yà pfǒdu ma mùli ró.» ⁴ Ní, wò dhu itè tí nzá dhu nyí rarí ìndrǔ-ǒnga òvò, ndirò ndi dhu bhěyi nyí nyónzina dhu ǔ, nyùnda arí dhu rarí fùkú nzére irèta?

⁵ Yà atdíǒ ma mózè nyí rò àbanǎnzó, nyìri dhu! Kàgàwà náavò tí nzá nǎkùtále yà adzi ǔ, ndínǐ okoya tí ònzítále tí a'uta ǔ, 'àdù òko yà ndi nózè ale tò Kàgàwà akò fíndá làkà Idzi-kàmǎ tí? ⁶ Pbetù nyí, nyí nyári nǎkùtále-itsì ònzi, nyādù àmbe ònzítále ifu dǒ! Ní tí obhó ì ònzítále ì rùkú arávu, 'àdù àmbe nyǒbhù dǒ dhùwanì ǔ? ⁷ Ndirò, tí obhó abádhí ì yà pbàkrístò tí ka karí nyùnzì nǐ dùkú arí'ì ídzi ǔvò nǐ arí dhu ǔvò nzére?

⁸ Hìlǎ Andítá rǐ dhu òvò ndàti: «Nyi nyàkǎ nyoze òdhìnu àdhàdhì nyi nyú nyi nyóze nyi nyi-tírò dhu bhěyi*.» Wòrì ní ndi òrù-akpà ǔ Idzi tó Úyátá. Ní, nyí nyapé ndi Úyátá ifǔ, ní nyí nyònzì wà ídzi dhu. ⁹ Pbetù, nyí nyapé dhu ònzi ìndrǔ-ǒnga t'òvòta nà, ní nyí nyònzì wà nzérenga Úyátá nyí nyùkò dhu-okú dò rò. Ní ndi Úyátá rādù anya òtdì dùkú. ¹⁰ Obhó tí, ndi ale apé kóró Úyátá ifǔ, pbétù ndàdù atdí Úyátá kèlě nùkò ì Úyátá nzínzì ǔ, ní ndi ale ùkò wà kóró Úyátá. ¹¹ Obhó tí, Kàgàwà ràtina: «Dhu àkǎ nzá nyonzi mùyòni.» Ní kàti wà átò: «Dhu àkǎ nzá nyohò abvo.» Nírò, dhu apé ì'ì inzá nyi nyònzì mùyòni dhu tí, pbétù nyadù abvo òhò, ní nyi

* 2:8 2.8 Law 19.18

nyùkò wà Ʋyátá. ¹² Nírò, nyí nyàkǎ nyòwù òte rǒ, nyǎdù dhu ònzì àdhàdhì ànyǎya Kàgàwà ɯɲɔya ale bhěyi. Ndi anya kǎɲɔya rǒfò ndì yà ìndrǔ àbhǔ rí rìfɔ ndì ìnzá ka kùtù ndì ùtǔ tí rórò ɯyátá nónzì ka dhu bhěyi. ¹³ Obhó tí, izu àbà arí ngǔkpà ale dǒ ale rǐ nzì àdù ànyǎna ùɲɔ Kàgàwà rǐ dhu-òdò ònzì. Pbétù, Kàgàwà náabáyà nzì izu yà ìnzì arí izu àbà ngǔkpà ale dǒ ale dǒ.

A'uta mà kàsǔna màna

(Yòb 31.16-22; Gàl 5.6; Èbr 11.17,19,31)

¹⁴ Àbanǎzó, atdí ale rǐ'ì ìnè ndàti: «Ma má'ù wà Kàgàwà,» pbétù, ìnzì ndàdù ndì a'uta ìtè pbìndà ìdzì dhu ònzì ndì ndì ìndrǔ tò dhu-otù ǒ. Ní ndì dhu tó mǔgàsù ní àdhu? A'uta tí àdù ndì ale ìgɯ ìgǔ wòrì ǒfò ǒ? ¹⁵ Nyìrè pé dhu atdí adòkɯ mà, ndirò ngǎtsi nǐ, atdí awèkɯ mà rǎrǐ'ì mbǎ mùdzarù nà, ndirò ngǎtsi nǐ, kà rǎrǐ'ì mbǎ bìlìnganà ndì ndóngo ònyùnà ònyù nà. ¹⁶ Ní, atdí nzínzìkɯ ǒ ale apé àdù àtìnà kà nǐ: «Àrà mběyi, óvɔ kàzɯ, nyadù dhu ònyù nyalè nǐ,» pbétù ìnzì ndàdù ka dzùnà nónzì atdí dhu nǐ màtì, ní ndì dhu tó mǔgàsù nádù ì'ì àdhu? ¹⁷ Ní a'uta tò, kà rǐ'ì ndì dhu bhěyi tí átò. A'uta kèlě nà ka kí'ì vǐna dǒ rò, ìnzì kadù àmbɛ ìdzì dhu ònzì dǒ ìndrǔ tò dhu ní iwà óvè atdídǒ a'uta nà ka kí'ì dhu.

¹⁸ Pbétù, ìndrǔ rǐ'ì ìnè ndàti: «Ìnyi, nyì nyí'ì a'uta nà, ndirò ima, ma mǎrì ìdzì dhu ònzì ìndrǔ tò.» Ní, ma mǎdù dhu àdu kà tò, matì: «Ìtè pé yà ìnzì nyì nyarì ìdzì dhu ònzì nǐ ìndrǔ tò pbùkù a'uta idù. Ní ima, ma mí dhu ìtè ìndù yà ma marónzìna ìndrǔ tò ìdzì dhu-otù ǒ, ìnè ma rǎrǐ'ì a'uta nà.» ¹⁹ Nyì nyá'ù tí nzá dhu, Kàgàwà rarì'ì atdí tí? Ní wòrì ní ìdzì dhu! Pbétù, nyì nyàkǎ nyuni dhu pǎmvo nyú mà rá'ù wà ka átò, ngbǒya ràdù àmbɛ ìvì nyú ìvì dǒ ɔdɔ nǐ. ²⁰ Ìnyi ní mùdhómà! Nyì nyòzè tí wà nyuni dhu ìnzì ka kí Kàgàwà ózè ìdzì dhu ònzì rórò ka kí'ì a'uta nà dhu rǎrǐ kòkórò dhu? ²¹ Kàgàwà azù tí nzá àlě t'ábhunà Àbràhamù obhónángatále tí, yà kǐdyi idhùnà Ìsakà ndàbhɯ ràyi màzàbahù dǒ, ndínì ndubì tí perè tí Kàgàwà tò dhu-okú dǒ rò? ²² Nírò, nyì nyàla wà dhu kàbhà a'uta mà ranzì kasɯ atdíkpá kǎnzì ìdzì dhu màna. Ndirò, ndì kǎnzì ìdzì dhu abhù kàbhà a'uta rǐ'ì àkǎkǎ a'uta tí. ²³ Ndi dhu bhěyi ní ndì, yà Andítá rǒvɔna dhu náadù àkǎ. Ndi Andítá ràtina: «Àbràhamù náa'ù Kàgàwà, Kàgàwà ràdù ndòzù obhónángatále tí*.» Ndirò, Kàgàwà adù kǎnzì pbìndà olo tí. ²⁴ Nírò, nyí nyàla wà dhu Kàgàwà rarì ìndrǔ

* 2:23 2.23 ɔpt 15.6

òzù obhónángatále tí ndì ndózè ídzì dhu ònzi ndi ale rǐ dhu-otù ǒ, ìnzǐ ní ndi ale bhà a'uta-otù ǒ tí.

²⁵ Ndi dhu i'ì ndi dhu bhěyi tí átò Ràhabà tí kátina mànyòni-àyi tò. Kàgàwà azù ka obhónángatále tí yà kǎnzi ídzì dhu ndàkò abhábhò pbi idzá, ndàdù àbhùnà ròtsè vurò otu ònǎ dhu-okú dò rò* . ²⁶ Obhó tí, àdhàdhì yà ìmbǎ ale-ihè rǐ'ì ònà ale-ngbò narí iwà óvè ale-ngbò dhu bhěyi, yà ìnzǐ ka karí ídzì dhu ònzi nǐ ìndrǔ tò a'uta ní iwà óvè a'uta.

3

Ale-idà-dò àkǎ kòdò mběyi dhu

(Mbà 10.10; Mát 12.33-37; 13.3; Ròm 3.13-14)

¹ Àbanǐnzó, nyǐ nyàkǎ nzá nyǐ'ì ibí rò kànisa ǒ màlímó tí. Obhó tí, nyǐ nyúni wà dhu mběyi nyú, mà màlímó tíró, Kàgàwà rúnjya ànyǎka òrù nà atdíđ ròsè ngǔkpà ale dònǎ òtǎka-okú dò rò. ² Àlě'ì kóró, àlě karí dhu òfǎ abhò nyú àlě-òtǎ ǒ. Ìnzǐ arí dhu àfǎ òtǎna ǒ ale ní ndi àkǎkǎ ale tí ka kádù òzùnà ale. Ndirò ndi ale ní ìnè rǐ'ì ndòdò kóró ngbòna ìnzǐ ròtsù nzérenga ò ale. ³ Kidyì pé màhàgù tò ófò. Àlě kapé sùma-dyǐ-ngba ùsò imbi nǐ kà-tsu rǒ ndíní àlě kòzè dhu nonzi tí, ní ndi dhu arí kóró kà-ngbulú nábhǔ àlě rùndà átò. ⁴ Nyàndà pé idha dǒ arúbhi bàtò átò. Ndi bàtò rǐ ìmbǎ i'ì ìnè ádrùngbǎ màtí, òpili ròpili òbi nyú nà awe ràdù àmbè idzìna dǒ, ní kà-rǒ ka kósò idha-tsi ákě itsu-afǎ-ngba kèlě ràdù kàbhù ùndana rí ale ràrà dònà atdya rǒ ràrà ndi ndòzè i. ⁵ Ní ndi dhu bhěyi tí, ale-idà ní ale-ngbò rǒ ákě dhú-ngba nyú, pbétù, kǎràdù ndòyò ndi ndònzǐ ádròdrǒ dhu nyú-okú dò rò.

Nyàndà pé, ákě kàzú-ngba ràdù ádrùngbǎ irí-yà-ba nyú nóbì! ⁶ Ndirò, dhu rǐ'ì ndi dhu bhěyi tí yà àlě-idà-dò ròrina òte tò. Ndi òte rǐ'ì ìnè ndùbì nga àdhàdhì kàzù arí nga ùbì dhu bhěyi. Obhó tí, àlě-idà-dò rǐ'ì ìnè ndònzǐ kóró nzére dhu-tidò ròsè àlě-ngbò rǒ ngǔkpà ngarí-nzo dònǎ. Ní àlě-idà-dò ròrina nzére òte náaríà pǒmvo Sitanì bhà rò, ndirò kǎrì àlě tò ípìrǒnga ìnzǎ. ⁷ Ìndrǔ rǐ'ì ìnè ndivǔ kóró ìzǎ-tidò rǒngò dhu ònzi ndi ndòzè dhu bhěyi. Obhó tí kǎrì irí ǒ ìzǎ-tidò mà, àrè-tidò mà, òya dǒ arí 'àdha ìzǎ-tidò mà, ndirò idha ǒ aróko ìzǎ-tidò mà nà kóró níwù ivǔ. ⁸ Pbétù, idàna ivu ràdù atdí ale mà rǐ'ì mbǎ. Obhó tí, ale-idà ní ìnzǐ arí ndingyě nzére dhu t'únòta nǐ dhu, ndirò àlè tí àlè ìndrǔ òhò ràdù itsu nǐ dhu. ⁹ Àlě-idà nǐ àlě karí Ádrùngbǎle àlě t'Ábanà Kàgàwà nílè, ndirò àlě-idà nǐ tí, àlě karádù yà wòyǒna nyú rǒ kǎbhòlò ale nófù. ¹⁰ Asota tò òte mà ofúngá tò òte mà nà

* 2:25 2.25 Yàk 2.1-24

náarúvò atdí ale-li'ò rò tí. Àbanǎnzó, wòrí dhu àkǎnà nzá ndì'ì wò dhu bhěyi. ¹¹ Òvòvù idha mà, inzà óvù idha mànà tí àdù ùvò ùvò atdí idha-bhu ò rò tí? Ìnzǐ akèkpá màtí! ¹² Àbanǎnzó, mùtini-kpǒ ì'ò arí itsu tí àdù mìzèyituni-kpǒ ì'ò ì'ò? Ndirò ngǎtsi nǐ vǐnyò-kpa tí àdù mùtini-kpǒ ì'ò ì'ò? Ìnzǐ akèkpá màtí! Ndi dhu bhěyi tí, inzà óvù idha náaráhu ònà rò idha-dòtì ní rǐ nzǐ àdù òvòvù idha nípfo.

Dhu àkǎ kí'ì òrù-akpà ò rò írà dhu-ǎnga t'óvòta tó irèta nà dhu

(Ròm 14.19; 1Kò 3.3; Èfè 4.1-3; Fil 2.3; 1Pé 3.4)

¹³ Dhu-ǎnga t'óvòta tó irèta mà, inga t'únita mànà nà arí'ì atdí ale mà tí'ì inè nzínziku ò? Ndi ale-tidò ní'ì rò, dhu àkǎ kà rìtè ndi dhu-ǎnga t'óvòta tó pbìndà irèta pbìndà idzi màtso mà, pbìndà iyònga mànà-otù ò. ¹⁴ Pbétù, nyǐ nyapé ì'ì atdidò ógyè adha tó afiku nà, ndirò anya tó afiku nà nzínziku ò, ní nyǐ nyàkǎ nzá nyǐdzǐ nyǐ, nyòzù nyǐ dhu-ǎnga t'óvòta núni ale tí. Ndi dhu bhěyi nyǐ nyǐ dhu ònzi dhu rǎdù nyǎbhu nyǐ'ì tìtòtǎle tí. ¹⁵ Wòrí dhu-ǎnga t'óvòta tó irèta-tidò ní nzǐ òrù-akpà ò rò írà irèta-tidò, pbétù ka ní yà adzi ò irèta-tidò. Ka ní ìndrù tó ófò tó irèta, ndirò ka ní nzére-alafí bhà ófò tó irèta. ¹⁶ Obhó tí, adha tó ale-afí mà anya tó ale-afí mànà rǐ'ì ró rǎdù ì'ì dhu ní pbàdzangà tí ka kí dhu ònzi dhu mà, kóró nzére dhu-tidò mànà. ¹⁷ Pbétù, òrù-akpà ò rò írà dhu-ǎnga t'óvòta tó irèta-tidò nà arí'ì ale ní dóna-kpa ò rò Kàgawà-nyìkpó ò flǎ ale. Ndi ale ní màrùngà ìbho arí ìndrù nzínzi ò ale, iyònga t'ále, ndirò, ngùkpá ale rǎnɔna dhu nózè ndífu ale. Ndi ale ní àlè tí àlè izu àbà ka kí ìndrù dǒ nǐ ale-afí mà, idzi dhu ònzi ka kí abádhí tó nǐ ale-afí mànà nǐ ale. Ndirò ka ní ìnzǐ arí ìndrù-ǎnga òvò, ìnzǐ ndàdù ìndrù ùtra ale. ¹⁸ Ì aróko atdíkpá mànà ale àbhǔ arí ròkò màrùngà ò ale, náarózòna dhu ní màrùngà. Ní itse tí abádhí arádù ògùnà dhu ní obhónánga tó dhu ònzi i ale rǐ dhu.

4

Inzá dhu àkǎ kozè yà adzi ò dhu-tsí dhu

(Law 19.16; Zàb 66.18; Luk 18.13-14; 1Tì 2.8; 1Yù 2.15-17)

¹ Yà nzínziku ò arí'ì angburuta mà anya mànà náarúvò àdhà rò? Abádhí náatí nzǐ ùvò yà nyǐ nyǐ atdyúya òho dhu-tsí, yà nyukutsinǎ rò arí anya ònzi nzínziya ò ò rò? ² Nyǐ nyarí dhu-atdyú òho nyǎbà, pbétù ìnzǐ nyǎdù i dhu nábà. Nyǐ nyarí'ì adha tó ale-afí na nyǎdù nyǎpà nyòkyè abvo, pbétù ìnzǐ nyǎdù atdí dhu mà nábà. Nyǐ nyarí anya ònzi nzínziku ò, nyǎdù àmbe àngburu dǒ. Nyǐ nyarí nzǐ nyǐ nyǐ

atdyúna òho dhu àbà, ìnzí nyí nyarí ndi dhu ònzi Kàgàwà-fó dhu-okú dò rò. ³ Dhu nyí nyònzì Kàgàwà-fó rò, nyí nyarí nzí àdù ndi dhu àbà, nzéere nyí nyarí ndi dhu ònzi dhu-okú dò rò. Kà-tí ní, nyí nyarí dhu ònzi ndíní nyí nyabá tí idhèku iká rí nyí-tírò nzéere dhu kèlè. ⁴ Nyí, nyí ní ìnzí arí 'òdo Kàgàwà tò ale! Nyí nyúni tí nzá dhu, yà adzi ò dhu-tsí òzè ka kí dhu ràrì Kàgàwà òndrò ka kí dhu? Nírò, yà adzi ò dhu-tsí ná'u rí ndòzè ale ní iwà ndi nùgèrè ndítírò ndòngò Kàgàwà rò òmvù tí ale. ⁵ Nyí nyìrè tí nga kòkòró Hlǎ Andítá rarátina: Kàgàwà ózè dhu ràrì àlè rùbho àlè fíndá tí atdíró, yà àlè-nyutsi ongó tí àdi ndi ndili pbìndà Hlǎ-Alafí-okú dò rò*? ⁶ Kàgàwà arí ìbhona àlè tò ní ádrùngbá ídzìnga nyú. Ndi dhu okú dò rò nga ní ndi Hlǎ Andítá arátina: «Kàgàwà arí ndùgye yà 'ìdzí arí ìtírò ale nà, pbétù kàràdù pbìndà ídzìnga ìtè yòròwà nà aróko ale tò*.» ⁷ Nírò, nyí nyàkǎ nyíri Kàgàwà-tsù dhu. Ndirò, nyí nyàkǎ nyòdì p'òku P'òmvo-ònzí, ní kà rǎdù òku tí òku tsùkú rò. ⁸ Nyí nyàkǎ nyíngò Kàgàwà-tí'ò, ní kà rǎdù ìngo tikù ò. Nyí nzérenगतálè, yà fiyó irèta-ònga úndò ndi ale tíró, nyí nyàkǎ nyú'ò òtsùku mà afíku màná rìlǎ! ⁹ Nyí nyàkǎ nyúni nyí nyí'í òná fùkú nzérenगा-okú dò rò àpbè! Nyí nyàkǎ nyòkò izùku ò, nyàdù òko nyíku-dha ò! Fùkú ùgbótá nákǎ ndùgèrè ndi ndòngò òdzi tí, fùkú dhèdhe rǎdù ndùgèrè ndòngò izu tí! ¹⁰ Nyí nyàkǎ nyífo nyí nyí-tírò obvò Ádrùngbǎle Kàgàwà-ònzí, ní kà rǎdù nyídzí òrú.

Ìnzá dhu àkǎ katì ale t'òdhìnà nzéere ale tí dhu
(Mbà 27.1; Luk 12.16-20)

¹¹ Àbanǎnzó, nyí nyàkǎ nzá nyòtè nzéere nyí nǎ nzínzìku ò. Òdhìnà nǎ róte nzéere ale, ndirò ngǎtsi nǎ òdhìnà àti rí nzéere ale tí ale, nótè wà nzéere yà àzè dǒ róte ùyátá nǎ, ndirò katì wà ndi ùyátá nzéere ùyátá tí*. Ní ndi dhu bhèyi nyi nyònzì dhu rò, ìnyi ní nzí ùyátá ìfù arí ale, pbétù ìnyi ní ndi ùyátá àti arí nzéere ùyátá tí ale. ¹² Kàgàwà kèlè atdíró ní ndi Ùyátá ìdì arí ale, ndirò ka atdíró ní ndi ìndrù àti rǎdù ídzì ale tí ndirò nzéere ale tí. Ndirò ka kèlè atdíró ní ndi ìndrù ìgu rǎdù, ndirò ìndrù òhò rǎdù ale. Nírò ìnyi, yà òdhìnu àti nyi nyarí nzéere ale tí rò, nyi nyarí nyòzù àdhi tí?

Ìnzá dhu àkǎ kidzì ale ale-tírò ka kòzè kònzì dhu ùdhè ka kí rò dhu

¹³ Nyíri yà ma múnona dhu kòmbí, nyí yà nyí nyarátina: «Ìndo, ndirò ngǎtsi nǎ tsútsǎ, mà mowuna atdí kígò ò. Ní mà

* 4:5 4.5 Író rí'í dhu ka kídyi òyà rò ní Tòr 4.24 mà Òpt 6.3 màná. * 4:6 4.6

móko ányì ràrà àhu atdí ato nyú tí. Mă mí mùtùruzì ònzi, mǎdù màgòwè† àbà ònà rò.» ¹⁴ Nyí, nyí nyùni nzá ìngbà dhu bhěyi màtí fùkú ípìrǒnga ní'ina tsútsǎ dhu! Obhó tí, nyí nyí'ì àdhàdhì òtò rótò idha-ihè bhěyi, yà ákě kàsùmì kèlě tí arí ndàlǎ, ndàdù àwí ale-nyìkpó ǒ rò. ¹⁵ Nyí nyàkànà nyàti: «Ádrùngbǎle òzè ka nǐ, mă mí'ina inè ípìrǒrò nga nà. Ní mă mǎnzina yàrí dhu, mǎdù ndǎgà-tsí nónzì.» ¹⁶ Pbéù, nyí nyáróko nyámbe nyídzi dǒ ìdzí tí, nyí nyòzè nyǒnzì dhu ùdhě nyí nyí rò. Ní kóró kòrí idzítá-tidò ní nzére. ¹⁷ Nyí nyàkǎ nyùni dhu ní, ìdzìnga t'ónzita núni ale rapé nzí ndi ìdzìnga ònzi, ní ndi ale rònzì wà nzérenga.

5

Ònzitále-nyìkpó itdyũ ka kí dhu

(Yòb 20.5; Àmò 5.11-12; Màl 3.5)

¹ Nyí ònzitálě, nyìri yà ma múnona kòmbí fùkù dhu! Nyí nyàkǎ nyǒdzi, nyámbe nyùhu dǒ izu nǐ, dükù ríra àpbè-okú dǒ rò. ² Fùkú ongyéngá nómò wà, ndirò rùkú mùdzarù kereze nónyù wà. ³ Fùkú ǒrò mà fùkú fùrangà mànà kéngeze ònyù wà. Ndi kéngeze ní ndi nyí nobhuya, wò nyí nyarí kóró dhu-tsí-tsù ùndù fùkù tí rò. Nyí nyúndu ì ongyéngá-tsù kòkórò. Ní àdhàdhì kéngeze mà kàzù mànà náarí dhu ìnzǎ dhu bhěyi, Kàgàwà nítidiya ànyàku òbi nyú nà yà adzi ǒ kóró dhu-tsù rǐ ndòdì nínganí. ⁴ Kòni, nyí nyúvò nyí ìnzì nyùbho yà fùkú onzi-bvu-abábá ǒ kasu nónzì kasutále tó mùkimbà. Ní, abádhí rǐ 'ùhù dhu mà, abádhí rùkù dhu mànà nàrà wà òtsi yà kóró dhu dǒ arí'ì ádrùngbǎnga tó òbi nà Ádrùngbǎle Kàgàwà-bì ò! ⁵ Yà adzi ǒ, nyí nyávu nyǒngò òko ònzi ǒ, ndirò nyí nyábhù yà adzi ǒ dhèdhe ràtdù afíkù. Nyí nyóngù nyí, nyǎyò ìnzá nyí nyùni Kàgàwà rǒtdíya òtdì ànyàku atdíku dhu rórò, àdhàdhì yà ìnzá ùni ì àze ka kí atdíku dhu rórò róko ìzǎ bhěyi. ⁶ Nyí nyábhù obhónánnga ònzi arí ale-ànyǎ kitdì, nyàdù àbhunà kòkyè. † ale í'ì mbǎ nyí mànà ì ì àgò nǐ òbi nà.

Dhu àkǎ kondù dhu-dzi ràrà àhu Ádrùngbǎle Yèsù rǐngo dhu ò dhu

(Màt 5.33-37; Èbr 6.12; 10.35-37; Yàk 1.12)

⁷ Nírò àbanǐnzó, nyí nyàkǎ nyòndù dhu-dzi, ràrà àhu Ádrùngbǎle Yèsù rǐngo dhu ò. Nyàndà pé ìngbà dhu bhěyi màtí ìnga òbhì rí ale náarí ìnga ǒ dhu náaraya ò'ò dhu òdò dhu. Ndi dhu ò'ò dhu ràdù ì'ì ádrùngbǎ mùgàsù tí kà tò.

† 4:13 4.13 Màgòwè ní mùtùruzì ka kònzì rò arí ndisě dhu ka kódzì róná dhu-bvu dǒ dhu.

Kà rǐ dhu-dzi òndù ràrà àhụ wemberè tó igye mà, kà rǐku dòná rò igye màná nóowuya ìkǒ dhu ò. ⁸ Ní nyǐ mà átò, nyòndù dhu-dzi nyǎbhụ afikụ rǐ'ì ọbì nà, Ádrùngbǎle Yèsù rǐngò dhu rǐ'ì ìkyèrǒ dhu-okú dò rò.

⁹ Àbanǎnzó, nyǐ nyàkǎ nzá nyǎmbe nyǎhụ dǒ nyǐ nǐ nzínzìkụ ọ, akye Ádrùngbǎle Yèsù arana ànyǎkụ ìtdì nǐ. Nyàndà pé, kònrǐ kídè wà tsàtsùnǎ ànyǎkụ ndì ndítđì tí!

¹⁰ Àbanǎnzó, nyǐrè pé kǎkà Ádrùngbǎle Kàgàwà-òvò rǒ owúnà dhu òvò rǒ ìndrǔ tò pbànábí náanzì dhu. Abádhí andù dhu-dzi àpè ọ. Ní, nyǐ nyàkǎ nyǒdyì abádhí tó ọfò.

¹¹ Àlě kǎrí ì ale ànzì hirò nónzì ale tí, abádhí andù dhu-dzi dhu-okú dò rò. Nyǐ nyǐrǐ wà Yǒbù tí kátina ale andù àpè-dzi tí dhu tó màkǔrù. Ndirò nyǐ nyǐrǐ wà ìngbà dhu bhéyi màtí Ádrùngbǎle Kàgàwà adù àrà dhu ònzì kà tò olùnǎ rò dhu. Obhó tí, ndì Ádrùngbǎle ní àlè tí àlè izụ tó afína mà, ìdzinga màná nǐ ale.

¹² Phétù àbanǎnzó, ádrùngbǎ dhu tí nyǐ nyàkǎ nzá nyǒtsò dhu òrù-akpà-òvò rǒ màtí, yà adzi-òvò rǒ màtí, ndirò ìngbàtí ìlì ndì dhu t'ótsòta tó ngàtsi ọfò ọ màtí. Obhó dhu tí rǐ'ì dhu nákǎ nyǎtì obhó dhu tí. Ndirò, ìnzì ní obhó dhu tí rǐ'ì dhu nákǎ nyǎtì ìnzì ní obhó dhu tí, akye Kàgàwà arana ànyǎkụ ìtdì nǐ.

Andì nà ale dǒ dhu àkǎ kǐtsò ale dhu

¹³ Àpè ọ rǐ'ì atdí ale mà t'í'ì ìnè nzínzìkụ ọ? Ndi ale àkǎ ndìtsò ndì Kàgàwà rǒ. Ndirò ngàtsi nǐ, dhèdhe ọ rǐ'ì atdí ale mà t'í'ì ìnè nzínzìkụ ọ? Ndi ale àkǎ ndùyyù ìfuta tó adyi. ¹⁴ Andì nà rǐ'ì atdí ale mà tí ì'ì ìnè nzínzìkụ ọ? Ndi ale àkǎ ndùnzì kànìsà ọ pbàkǔrù, ndínì adù tí 'ìtsò dòná, 'àdù ndùtri akye nǐ Ádrùngbǎle Yèsù-òvò rǒ. ¹⁵ Abádhí ìtsò ì a'uta nyú nà dhu rǎdù ndi ale nábhụ rògù, ndi Ádrùngbǎle rǎdù kà dzùnà ònzì rìvà ndì tdítđ. Ndirò, dhu apé ì'ì ndi ale ònzì nzérenga dhu tí, ní Ádrùngbǎle rǎdù ndi nzérenga núbà ùbà kà tò. ¹⁶ Nírò, nyǐ nyàkǎ nyǒwù fùkú nzérenga òvò rǒ kpangba fùkù nzínzìkụ ọ, nyǎdù òwu nyǐtsò rǒ dùkù, ndínì nyǐ nyadù tí ùgụ. Obhónángatále bhà ìtsòta náarí kasu ònzì ádrùngbǎ ọbì nyú nà. ¹⁷ Nabì Èliyà nǐ'ì àlě'ì bhéyi ale kèlě. Ní, kǐtsò ndì atdyúna nyú nà ìnzì igye níikó tí. Ní, igye agyè nzá yà adzi ọ, ràrà àhụ ìbhụ atò dòná azà àbì nà tí. ¹⁸ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndìtsò tdítđ. Ní, igye adù ìkǒ òrù-akpà ò rò, yà adzi rǎdù ònyù ì'ò.

Àwǎwǐ ndàrà ìtse obhónga rǒ rò ale nádù ka kǐ obhónga tó otu ò dhu

¹⁹ Àbanǎnzó, atdí nzínzìkɛ ǒ ale rǐ'ì inè ndàwǐ, ndàrà itse obhóngá rǒ rò, ngǎtsi ale ràdù kàbhɛ ràdu ndì obhóngá tó otu ò. ²⁰ Ní nyǐ nyàkǎ nyǎni dhu, wò ndi nzéréngatále dzùnà nònzì ràdu ndì awítá tó otu ò rò ale, rìgǎ wà ndi ale bhà ípìrǒngá ɔve ǒ rò, ndirò Kàgàwà rùbà wà ndi ale bhà ábhǒ nzéréngá-íyà.

Péterù andí wemberè tí bhàruwà Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí bhàruwà nandí ale ní Péterù, Yèsù bhà uvitatále (1.1; 5.1), mbembè azà kumì dòná imbò nà ato údà Yèsù ka kúgù dhu-dzidǒ rórò. Uvitatále tírò, abádhí ongónà ùbhi atdíkpá Yèsù mànà yà adzi dǒ kí'ì ònà kàsùmì ǒ. Yèsù ódzì ndàrà òrù-akpà ò dhu-dzidǒ, Péterù adù àrà Ídzi-Màkùrù núnò ìndrù tò (Kas 1-6; 9.32-12.19).

Ka karí dhu ìrè Péterù randí yàrí wemberè tó pbìndà bhàruwà Rómà tó kígbò ò ndì ndí'ì rórò, Nerò tí kátina Pbarómá tó pbìrì ǒ kámá dǒ kamà náapè ndàvu pbàkrístò rǒ ònà kàsùmì ǒ.

Kándí ka fíyò ní Àziyà-Ngba tó pbìrì tó múlayí ònǎ ì nífalà ale. Kòmbí ka kárí kànzi Tùrùkiyà tí. I pbàkrístò ní'ì Pbayàhúdì mà ìnzì ní Pbayàhúdì mànà. Péterù rǐ abádhí atí olo tí, pbàkrístò tí abádhí rǐ'ì dhu-okú dò rò, ndìrò abádhí mǎtíràbvù nga nyú ní òrù-akpà ò nga nídhunǐ (1.1; 2.11). Ìnzì ní pbàkrístò tí ì nòtù ale nóongónà abádhí-itsì ònzì ònzì tí, 'adù àmbe òbhùnà dǒ tǎtò dǒ.

Péterù andí dhu kpàkrístò tò, ndínǐ abádhí tó a'uta nidì tí, ràdù ɔbi àbhu abádhí-afí tò ròkò Kàgàwà bhà ale bhèyi, ìnè mǎtí ka kí'ì abádhí rǒ ka kávu ɔbi nyú nà ró rórò.

Bhàruwà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1.1-2).
- Kàgàwà igù àlě dhu níse ka kí dhu (1.3-12).
- Ìndrù àkǎ 'òkò ìlǎ ì ìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ rórò dhu (1.13-2.10).
- Mùkrístò àkǎnà ndònzì àpbè ǒ dhu (2.11-4.19).
- Yòròwà nà mùkrístò àkǎ ndàdi dhu mà, kà-kàsǔ mànà (5.1-11).
- Bhàruwà rǐku dòná rò ovita (5.12-14).

Péterù rǐ ìndrù nóvì dhu

(Róm 8.17-18; 16.25-26; 2Kò 4.17-18; Èfè 2.4-8)

¹ Yàrí bhàruwà nandí ní ima Péterù, Yèsù Krístò bhà uvitatále. Ma màndí ndi bhàruwà fùkù, nyí yà Kàgàwà óvò nyí nyí'ì pbìndà ale tí rò. Nyí nyífalà nyí yà adzi ǒ olo tírò, nyóngò òko Potò mà, Gálàtiyà mà, Kàpàdòkiyà mà, Àziyà mà, Bitiniyà mànà tó pbìrì ò. ² Àba Kàgàwà náavò nyí ròpè ndì angyinǎ rò àdhàdhì ndì nyú ndì ndudhé ka dhu bhèyi.

Kǎbhɯ nyǐ nyǐ'ì p̄bìndà ale tí p̄bìndà Ǟlǎ-Alafí-otù ǒ, ndínǐ nyǐ nyǐrì tí Yēsù Krístò-tsǔ dhu, ndirò ndínǐ Yēsù-azù yà ndì nufu náadè tí nyǔ'ò nyǎlǎ. Kàgàwà àkǎ ndàso nyǐ, ndàdù nyǎbhɯ nyòkò màràngà ǒ atdíđǒ.

Kàgàwà ɯngbeya àlě ɔve-bvù rò dhu nǎkǎ àlě ròdò dhèdhe nà dhu
(1Kò 2.6; Èfè 5.1; 1Tè 5.8-9; Tit 2.11-14)

³ Dhu àkǎ àlě rilè Kàgàwà, àlě tó Ádrùngbǎle Yēsù Krístò t'Ábanà! P̄bìndà ádrùngbǎ izu tó ale-afí-okú dò rò, kǐbhò ípìrǒnga-ɔwútá àlě tò, yà ndì ndábhɯ ndì Yēsù Krístò rìngbè ndì ɔve-bvù rò dhu-otù ǒ. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, àlě kí dhu òdò a'uta nyú nà ɯngbè àlě rùngbeya àlě átò ɔve-bvù rò, ⁴ ndínǐ àlě kabá tí yà Kàgàwà ɯlì angyangyi ndínǐ àlě kokoya tí kàmǎna tí dhu*. I dhu ní yà ìnzǐ rádù 'inza dhu, ìnzǐ rádù òtì dhu, ndirò ìnzǐ fìyó aya rádù ìku dhu. Ndirò, Kàgàwà arí i dhu òdò fùkù òrù-akpà ò. ⁵ Nyǐ yà Kàgàwà nyǐ nyá'ù rò, kǎrí ngbòkù òdò p̄bìndà ádrùngbǎnga tó ɔbì nǐ, ndínǐ ndì nditèya tí ndì ndígǔ nyǐ dhu kpangba yà adzi ǒ dhu-tsù rǐ ndòdì ònǎ idhò ǒ.

⁶ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi nyǐ nyǐ'ì dhèdhe nà, ìmbǎ dhu rǐ'ì kòmbí nyǐ nyóko izu ǒ yà ákě kàsùmì ǒ yà nyǐ nyábàna dhèdherò umvútá-tidò-okú dò rò dhu màtí. ⁷ Wò i umvútá rǐ'ì rùkú, ndínǐ fùkú a'uta-ɔbì nomvú tí. Ɔrò ní ndinza rádù dhu, p̄bètù ka karí kùda kàzɯ òna nǎ, ndínǐ ka kuni tí ɔrò nyú tí kà rǐ'ì dhu. Ní fùkú a'uta tó kà rǐ'ì ndi dhu bhèyi tí. Ndi fùkú a'uta, yà atdíđǒ fìndá ídzìnga ósè ɔrò bhà ídzìnga dònǎ màtí, ní rádù àkǎ komvù ɔbìna, ndínǐ ka kuni tí obhónga tó a'uta tí kà rǐ'ì dhu. Ndirò, fùkú a'uta ǒ nyǐ nyìkò pòtsó dhu-okú dò rò ní ndi, Kàgàwà ifaya nyǐ, kǒnziya siràkù ndàdù nyǎlè Yēsù Krístò rǐtsi ingo nìnganì. ⁸ Nyǐ nyóze wà Yēsù, ìmbǎ dhu rǐ'ì inzǎ nyǐ nyàpè kàlǎ dhu màtí. Ndirò, nyǐ nyá'ù wà ka, ìmbǎ dhu rǐ'ì ìnzǐ nyǐ nyǐ kàlǎ kòmbí dhu màtí. Ní, nyǐ nyǐ'ì dhèdhe nà atdíđǒ. Ndi dhèdhe ní ìnzǐ rádù ndàwe ale-tsù ǒ dhèdhe-tidò. ⁹ Nyǐ nyǐ'ì ndi dhèdhe nà Kàgàwà ígǔ nyǐ dhu-okú dò rò. Wòrì ní ndi Yēsù nyǐ nyá'ù dhu tó perè.

¹⁰ Wò ndi Kàgàwà rǐ ìndrú ìgǔ dhu dǒ, p̄bànábí náanè dhu abhò nyú 'ùni, 'àdù dhu òvò angyangyi nyǐ nyakána nyábà ídzìnga dǒ. ¹¹ Krístò bhà Ǟlǎ Alafí nǐ'ì abádhí-nyutsì. Ní ndi Ǟlǎ-Alafí náabhù abádhí ròvò dhu angyangyi Krístò náabáya àp̄bè mà, kǎdùya àbànà olùnǎ rò ádrùngbǎnga tó awáwù mànà dǒ. Ndirò i p̄bànábí náadzi ì, ndínǐ ì ɯni tí

* 1:4 1.4 I dhu tí ka kátina irò ní Kàgàwà rǐ ìndrú ìgǔ ndàdù dhòdhòdhónga tó ípìrǒnga àbhɯ fìyò dhu.

ìngbà kàsùmì ǒ màtí ndirò ìngbà dhu bhěyi màtí kòrí dhu nòonzìyà ì dhu. ¹² Ní Kàgàwà níitè dhu abádhí tò rùni dhu, wò abádhí avò ìndrù tò Ídzi Màkürù ní abádhí ravò nzá fìyò ìtírò, pbétù abádhí ravò ka fùkù. Ndirò, yà kòmbí arí kòvò fùkù ale náarí kòvò yà òrù-akpà ò rò Kàgàwà ivi Ìlìlǎ-Alafí bhà ɔbi nyú nǎ. Ní màlàyíká nyú mà nózè 'ùni wò ndi dhu átò.

*Dhu àkǎ kokò Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ ǒfò ǒ dhu
(1Kò 6.20)*

¹³ Wò Kàgàwà ǒnzì fùkù dhu kóró nóokú dò rò, nyí nyàkǎ nyí'ì ǒnzì nyí nyádù kasu ǒnzì fùkù irèta nǎ ale tí. Nyí nyàkǎ nyòkò ìpìrò rò nyìkpókù nà, nyádù kóró atdyúkù ìlì yà Yèsù rìngò nínganì nyí nyabáya ídzìngà dǒ. ¹⁴ Àdhàdhì àbayà ùnò dhu ìfù arí nzónzo bhěyi, nyí nyàkǎ nzá nyàbhu nyí yà inzà nyí nyàpè Kàgàwà bhà Ídzi Màkürù núnì rò nyí nyongónà atdyúya òhò nzére dhu ràmbe nyǎndà dǒ. ¹⁵ Ndirò, àdhàdhì Kàgàwà yà nyí nunzi nyí'ì pòndà ale tí ale ní Ìlìlǎ ale dhu bhěyi, nyí mà átò nyí nyàkǎ nyí'ì ìlìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ ale tí kóró fùkù mǎtsò ǒ. ¹⁶ Obhó tí, Ìlìlǎ Andítá ò Kàgàwà rǐ dhu òvò, ndàti: «Nyí nyàkǎ nyí'ì ìlìlǎ ale tí, ima ní Ìlìlǎ ale nídhunǎ*.»

¹⁷ Ndirò, nyítsò nyí nyí rò, nyí nyarí Kàgàwà ànzi Àbaku tí. Ní ndi dhu bhěyi kà rǐ'ì rò, nyí nyàkǎ nyǒngò kífù atdídǒ yà òko nyí nyòko olo tí yà adzi ǒ ǒnà kàsùmì ǒ. Obhó tí, kǎrí ìndrù-ànyǎ ìtdì ndi ale nyú ǒnzì dhu-bvù rǒ, ìnzì ndi ndí ìndrù-ǒngà òvò rórò. ¹⁸ Obhó tí, nyí nyúni wà ìngbà dhu bhěyi màtí Kàgàwà uwù nyí, nyúvò yà abhúku-nyutsi rò nyí nyabà àkyǎkyè mǎtsò ǒ rò dhu. Kǔwù nzá nyí kǎkà 'ìnzà rádù fùrangà tí kátina suma-tidò mà, ɔrò mànà dhu bhěyi dhu nǎ. ¹⁹ Pbéttù, kǔwù nyí nǎ ní Krístò-azù, yà atdídǒ fìndá ídzìngà ósè azu. Ndi Krístò ní'ì àdhàdhì Kàgàwà tò ka kàbhu perè tí tàmbà-ngba bhěyi, yà ìmbǎ rǐ'ì atdí otsu nà màtí, ndirò ìmbǎ rǐ'ì ngǎtsi nzére dhu nà màtí tàmbà-ngba. ²⁰ Kàgàwà náapì ka angyinǎ rò, inzà ndi ndàpè yà adzi ǒnzì rórò. Ndirò kòmbí kǎdù kítè kpangba fùkù yà adzi ǒ dhu-tsù rǐ ndàpà ndínì ndi ndara tí ndòdì ɔyá idhò ǒ. Kǒnzì ndi dhu ndínì ídzìngà nabhù tí fùkù. ²¹ Krístò-otù ǒ, nyí nyá'ù Kàgàwà yà ka nabhù rìngbè ndi ɔve-bvù rò, ndàdù ádrùngbǎngà tó awáwù àbhu kà tò ale. Ndirò, wò dhu-okú dò rò ní ndi, nyí nyá'ù Kàgàwà nyádù kóró atdyúkù ìlì kà-fó nyí nyóɔna nyǎbà dhu dǒ.

* 1:16 1.16 Law 19.2

²² Obhónɡa tó Ɔte nyí nyífu dhu-otù ǒ, nyí nyóngò wà Kàgàwà-nyìkpó ǒ ílǎ ale tí, nyǎdù adóku òzè ìmbǎ ònǎ Ʃtrátá nà àzè nǐ. Nírò nyí nyàkǎ nyòzè nyí atdí afiku nyú nà nzínzikù ǒ. ²³ Obhó tí, Kàgàwà ábhù ípìrǒnga-ɔwútá fùkù pbìndà Ɔte-otù ǒ. Ndi Ɔte rǐ'í mbǎ àdhàdhì òmò rádù òmò itse bhěyi, pbétù ka ní ìnzí arómò itse. Ndi Ɔte ní ípìrǒnga àbhù arí ìndrù tò Ɔte, ndirò ka ní dhòdhódhónɡa nà arádi Ɔte. ²⁴ Obhó tí, ndi Ɔte rǎtina:

«Kóró ale rǐ'í àdhàdhì irí-bí bhěyi.

Ndirò abádhí tó aya rǐ'í àdhàdhì itsu-opfò tó aya bhěyi.

Írì-bí rǎdù òtdyù, itsu-opfò rǎdù ndìpbà obvò.

²⁵ Pbétù, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà Ɔte arádi dhòdhódhónɡa nà*.»

Ndirò, ndi Ɔte ní Ídzi Mákùrù yà fùkù ka kùɔ.

2

Dhu àkǎ kongù ale Kàgàwà bhà Ɔte nǐ dhu

(Màt 21.42-44; Kas 4.11-12; Ròm 9.24-26; Èfe 2.20-22)

¹ Kàgàwà ábhù ípìrǒnga-ɔwútá fùkù dhu-okú dò rò, nyí nyàkǎ nyǎwà kóró òrù-tidò mà, ìndrù t'útrátá mà, ɔyɔyɔ ale-idà-dɔ nà ka kí'í dhu mà, ngǎtsi ale-fó dhu dǒ ka kí ale-afí ìli dhu mà, ìndrù t'údhútá tó irèta mànà. ² Àdhàdhì iré-nzo náarí màkyí-atdyú òho dhu bhěyi, nyí nyàkǎ nyòhò yà ìnzá ndì nàngbò ngǎtsi dhu nà màkyí-atdyú, kà-tì ní, nyí rǎkǎ nyòhò Kàgàwà bhà Ɔte-atdyú. Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyí nyádù àmbe òvi dǒ nǐ fùkù a'uta ǒ, rǎrà àbhù Kàgàwà ígù nyí dhu tó dhèdhe rǎkǎ dòtsí ònǎ idho ò. ³ Àdhàdhì Ìlǎ Andítá rǎnɔna dhu bhěyi: «Nyí nyínè wà Ádrùngbǎle bhà ídzìnga-dzi*.»

Yèsù mà ndì ná'ù ale mànà narí ípìrǒnga nà arí'í nyuyatsi odu bhěyi ale dhu

⁴ Ní nyí nyàkǎ nyíndri íkyèrò Ádrùngbǎle Yèsù-tí'ò. Àbadhi ní ípìrǒnga ibho arí ìndrù tò odu, yà ìndrù adù òbvùnà igi odu. Pbétù Kàgàwà adù kòvò, ndàdù òzùnà atdí dǒ fíndá ídzìnga ósè nyìkpóna ǒ odu tí. ⁵ Ní nyí mà átò, àdhàdhì ípìrǒnga nà rǐ'í nyuyatsi odu bhěyi, nyí nyàkǎ nyǎbà ngari Kàgàwà rǐ pbìndà Ìlǎ Alafí rǎdi ònǎ idza òsì nyí nǐ odu nzínzì ǒ. Ní ànyì-dzá, nyí nádù ì'í kàbhà pbàkùhání, ndíní nyí nyongó tí perè ùbho kà tò Ìlǎ Alafí òzè dhu bhěyi. Ní Kàgàwà rǎdù í perè à'ù Yèsù Krístò-otù ǒ. ⁶ Obhó tí, Ìlǎ Andítá ò Kàgàwà rǎtina:

* 1:25 1.25 Ìsa 40.6-8 * 2:3 2.3 Zàb 34.9

«Kànĭ ma mòpĭ atdíďđ fĭndá ídzĭnga ósè odu.

Nĭ ma mí kĭlĭ Sàyuni tó pbĭrĭ đđ rĭ'ĭ idza-pbĭdò òđo rĭ odu tí. Ndirò, ndi odu đđ rĭ pbĭndà a'uta nòsì ale-nyĭ rĭ nzĭ ìwũ*.»

⁷ Nĭrò, fũkũ Yèsù ná'ù ale tírò, ndi odu ní Kàgàwà àbhũ rĭ rĭfũ nyĭ odu.

Pbétù, kākà inzà ka ná'ù ale tò,

«yà idza òsì arĭ ale náabvù igi odu

nádù òngo kòmbí idza-pbĭdò òđo rĭ ádrùngbã odu tí*.»

⁸ Ndirò, ka kándĭ dhu átò i ale-okú đđ rò kati:

«Ndi odu ní ìndrũ-pfò-đo núbě rĭ odu,

yà abádhí àbhũ rĭ ràwà ì bhalabhala tó odu*.»

Dhu úbě abádhí-pfò-đo, inzà abádhí á'ù Kàgàwà bhà Ɔte dhu-okú đđ rò. Wòrĭ ní ndi Kàgàwà udhé abádhí tò màhàngú ò rò dhu.

⁹ Pbétù nyĭ, nyĭ ní yà Kàgàwà apĭ fĭndà rùgànda ǒ ale, ndirò nyĭ ní kamà-idzà ǒ pbàkùhání tó mùtè. Nyĭ ní Kàgàwà ónyè idzi dòyá ale, kà-nyĭkpó ǒ ìlã ale, ndirò kũwũ rĭ'ĭ pbĭndà ale nyũ tí ale. Kũnzĭ nyĭ nyũvò atdíďđ ùtì mbìì ìnò ò rò, ndàdù nyĭtsu idho rĭ ìndrũ ùkũ nĭ húwé ráwù awáwù ò, ndĭnĭ nyĭ nyovò tí yà ndĭ ndanzĭ idho rĭ ìndrũ ùkũ nĭ kasũ ìndrũ tò*. ¹⁰ Angyi nyĭ ní'ĭ ìnzĭ Kàgàwà bhà ale, pbétù kòmbí nyĭ nyóngò wà kàbhà ale tí. Angyi Kàgàwà í'ĭ mbã izũ tó afina nà òkũ, pbétù kòmbí kà rĭ'ĭ ìnè izũ tó afina nà òkũ*.

Kàgàwà bhà ale àkànà 'òkò yà inzà ka ná'ù ale nzĭnzĭ ǒ tí dhu

(Ròm 13.1-8; Èfè 6.5-8; Tít 2.9-10; 1Pé 3.14-18)

¹¹ Ɔdhĭdhũ, yà atdíďđ ma mòzè nyĭ rò, ma mùtè nyĭ ìtè tĭ àdhàdhĭ olo tí arĭ'ĭ, ndirò abhi ǒ arĭ'ĭ yà adzi ǒ ale bhěyi. Nyĭ nyàkã nyĭndà nyĭ itse yà ale-ngbò ózè kanzĭ nzére dhu rđ rò. I dhu ní yà ale-afĭ ózè kanzĭ Kàgàwà-nyĭkpó nófò dhu nà arĭ 'ùgye dhu. ¹² Nyĭ nyàkã nyĭ'ĭ ídzi mùtso nà yà inzà Kàgàwà nũni ale-nzĭnzĭ ǒ, ndĭnĭ nyĭ mà abádhí ùdhũ nzére dhu ònzĭ nyĭ nyárĭ dhu tí rò, abádhí adù tí nyĭ nyónzĭna ídzi dhu nála, 'adù Kàgàwà nĭlè yà kà rĭrà òná idho ǒ.

¹³ Àlě tó Ádrùngbãle Yèsù Krístò-okú đđ rò, nyĭ nyàkã nyĭrĭ ádròdrõnga ǒ arĭ'ĭ kóró ale-tsũ dhu: nyĭ nyàkã nyĭrĭ ádrùngbã kamà-tsũ dhu, kóró ale đđ kà rĭ'ĭ kamà tí nĭdhunĭ. ¹⁴ Ndirò, nyĭ nyàkã nyĭrĭ pbàlĭwálĭ-tsũ dhu, ádrùngbã kamà úlĭ ndi abádhí, ndĭnĭ ongó tí anya òtdĭ nzére dhu nònzĭ ale đđ, 'adù ídzi dhu nònzĭ ale tsemerà nónzĭ nĭdhunĭ. ¹⁵ Obhó

* **2:6** 2.6 Ìsa 28.16 * **2:7** 2.7 Zàb 118.22 * **2:8** 2.8 Ìsa 8.14 * **2:9** 2.9 Uvt

19.5-6; Tòr 4.20; 7.6; Ìsa 9.1; 43.20-21 * **2:10** 2.10 Ɔse 1.6,9; 2.1,23,25

tí, Kàgàwà ózè dhu ní: mběyi nyí nyónzina dhu-otù ǒ nyòwù pbàdhómá, yà inzà nga núnì ale-tsù nùtsì rǒ ìnzì rǒtè. ¹⁶ Nyí nyàkǎ nyòkò àdhàdhì dòyá arí'ì ìtírò ale bhěyi. Pbétù, nyí nyàkǎ nzá nyídyì wò dükú nyí nyarí'ì nyí-tírò dhu rì'ì fùkú nzére dhu-dǒnga òfù rí dhu tí. Pbétù nyí nyàkǎ nyòkò àdhàdhì Kàgàwà bhà ìncó tí arí'ì ale bhěyi. ¹⁷ Nyí nyàkǎ nyífu kóró ale. Nyí nyàkǎ nyòzè a'uta nà òdhíkù. Nyí nyàkǎ nyónzì Kàgàwà-òdò. Ndirò nyí nyàkǎ nyífu ádràngbà kamà.

Yēsù Krístò bhà àpbè tó ófò

¹⁸ Nyí kasutále tírò, nyí nyàkǎ nyírì fùkú kasu tó ádròdrǒ ale-tsù dhu, nyádù kóró ifata nábhu fíyò, ìnzì ní nyírì kǎkà ídzi ale tí ndirò yorowà t'ále tí arí'ì-tsi-tsù dhu kèlè. Pbétù, nyí nyàkǎ nyírì kǎkà òrù arórù-tsi-tsù dhu mà átò. ¹⁹ Obhó tí, nyí nyapé inzà nyí nyàkǎnà nyǎbà àpbè-dzi nóndù Kàgàwà nyí nyífu dhu-okú dò rò, ní nyí nyónzì wà kà-nyìkpó nòfò dhu. ²⁰ Nzére dhu nyí nyónzì dhu-okú dò rò ka kí nyòvì dhu-dzi nyí nyòndù rò, íngbà ifata ndi nyí nyádù àbànà? Pbétù, nyí nyapé àpbè-dzi òndù ídzìnga nyí nyónzì dhu-okú dò rò, ní ndi dhu rǎdù Kàgàwà-nyìkpó nófò. ²¹ Ndi dhu tò nga ní ndi Kàgàwà núunzi nyí ní. Obhó tí, Krístò náabà àpbè átò okúkù dò rò, rì'ì ídzi ófò tí fùkù, ndínì nyí nyàngu tí owùna. ²² Àbadhi náanzì nzá nzérenga, ndirò utrátá tó ɔte mà náahù nzá kà-li'ò rò. ²³ Indrù ùnò dhu ndi ní rò, kúnò nzá dhu i ale ní. Àpbè àbà ndi ndi ìndrù-fó rò, kǐvǎ nzá dhu i ale rò. Pbétù, kǔbhà ndi Kàgàwà, yà obhónánga dǒ arí ìndrù-ànyǎ ìtdì ale-fó. ²⁴ Krístò nyú nditírò náanò àlè tó nzérenga tó tǔtángà ngbǒna rǒ, àpbè ndi ndabà mùsàlabhà dǒ rò, ndínì nzérenga tò àlè kí'ì tí iwà úve ale bhěyi, àlè rǎdù òko àlè rǒngò obhónánga tó dhu nónzì àlè tó ípìrǒnga ǒ. Kǎbà otú dhu náabhù ndi nyí Kàgàwà rìgǔ nyí. ²⁵ Obhó tí, angyi nyí nyí'ì àdhàdhì ùwǔwǔ tamà bhěyi, pbétù kòmbí nyí nyíngò wà nyòdò arí ndàdù dükú-nga àndà ale-tì'ò*.

3

Vèbhále mà fíyó kpabhále mànà nákǎ 'òkò tí dhu
(Èfe 5.22-23; Kòl 3.18-19; 1Tì 2.9-11)

¹ Nyí mà átò vèbhále, nyí nyàkǎ nyírì fùkú kpabhále-tsù dhu. Ní, inzà màtí abádhí nzínzì ǒ atdídhená ale ná'ù Kàgàwà bhà ɔte rò, fùkú ídzi mùtso ní, nyí nyádù abádhí ìdhà, nyǎbhù rà'ù ndi ɔte, inzà màtí nyí nyòvò dhu fíyò

* 2:25 2.25 Ìsa 53.4-9

rórò. ² Abádhí ìdhà rádù rà'ù ndi Ɔte dhu ní, fùkú ídzì ndirò ifuta tó mètso nálă ì í dhu. ³ Fùkú izo náká nzá ndì'ì ale-ngbò rǒ tí ka kálàna dhu tí, àdhàdhì ale-dòká òkyè ka kí dhu mà, ɔrò tó lèngètǔ mà petè màna ùfǒ ka kí dhu mà, ndirò ngàtsi nǐ, ɔrú odzina nà m̀dzarù ùfǒ ka kí dhu màna bhèyi. ⁴ Pbétù, fùkú izo náká rì'ì ale-afí-òná rò ka kí ale tɔrò nónzi nǐ izo, yà ìnzǐ rádù ndìnza tí. Ndi izo àká rì'ì màr̀ngà tó ndirò yɔrɔwà tó ale-afí òná rò àhu izo tí. Wò dhu bhèyi izo-tidò nózù Kàgàwà arí ɔrú odzina nà izo tí. ⁵ Angyi, Kàgàwà nà'ù vèbhále, 'àdù kóró atdyúya ìli dòná, nóongónà tɔrɔya ònzì, 'àdù òko ifuta ǒ fiyó kpabhále-ònzǐ wò dhu bhèyi. ⁶ Atdí ófò ní, Sàrà ongónà pbìndà kpatsìbhále Àbràhamù-tsǔ dhu ìrì, ndòngò ànzina àdr̀ngbále tí*. Ní, nyǐ nyádù ì'ì àdhàdhì kàbhà vèbhínzo bhèyi, nyǐ nyapé ídzinga ònzì ìnzǐ nyǐ nyǐ ɔdò idò rí ìndr̀ ò atdí dhu mà-ɔdò ònzì rórò.

⁷ Ndirò nyǐ kpabhálě, nyǐ nyàká nyòkò fùkú vèbhále màna ìrita ǒ, nyádù dhu ùni abádhí r̀rǐ ìvivi ale, ròsè d̀kù nǎ. Nyǐ nyàká átò nyàbhu ifuta abádhí tò, abádhí nábà wà ìpìr̀ngà tó ídzinga atdíkpá nyǐ màna nídhunǐ. Nyǐ nyàká nyònzǐ dhu wò dhu bhèyi, akye dhu arana fùkú itsòta-tsù nútò nǐ.

Obhónánga ònzì ka kí dhu-okú dǒ rò ka kí àpbè àbà dhu (Màt 10.24-31; Ròm 6.3-4; 12.14-21; Èbr 11.7; 1Pé 2.12,19-20,21-24)

⁸ K̀tsa ma mí dòná rò nǐ, nyǐ kóró nyǐ nyàká nyǐr̀ì nyǐ atdí dhu dǒ, ndirò nyǐ nyàká nyǐ'ì ɔdhíya rǐ'ì òná izu ùndò arí atdíkpá abádhí màna ale tí. Nyǐ nyàká nyòzè nyǐ atdí àba bhà ale bhèyi, nyǐ nyàká nyǐ'ì izu tó afíya nà ale tí, ndirò nyǐ nyàká nyǐ'ì yɔrɔwà t'ále tí nzínzìkù ǒ. ⁹ Nyǐ nyàká nzá nyùbho nzére dhu nzére dhu nǐ nzínzìkù ǒ, ndirò nyǐ nyàká nzá nyànò dhu nyǐ nǐ dhu ǹnò ale nǐ. Pbétù nyǐ nyàká nyòwù Kàgàwà ònzì rǒ ràso ì dhu ǹnzì r̀kú ale. Obhó tí, yà ndì ndunzi nyǐ owùna nyǐ nyangù tí rò, Kàgàwà náakò làká fùkù ndàti, ndì r̀rǐ nyàsò. ¹⁰ Obhó tí, Hìlǎ Andítà r̀tina:

«Ndi nózè ndì'ì ìpìr̀ngà nà ndàdù hirò ònzì kóró pbìndà idho ǒ ale,

náká ndòdò idàna nzére ɔte òte ndì ndí dhu rǒ rò, ndirò t̀tò ùnɔ ndì ndí dhu rǒ rò.

¹¹ Kàká ndàndà ndì nzére dhu ònzì ndì ndí dhu rǒ rò, ndàdù ìdzì dhu ònzì.

Kàká ndònè màr̀ngà, ndàdù owùna ùngù atdíǒ.

¹² Obhó tí, Àdr̀ngbále-nyìkpó rǐ'ì obhónánga ònzì arí ale dǒ.

* 3:6 3.6 Ɔpt 6.8-12

Ndirò, kà-bì rǐ'ì abádhí tó itsòta ìri ndì ndí ró.

Pbétù, kǎrí dzinà-dò núgèrè nzérenga ònzi arí ale tò*.»

¹³ Ádhi pbá ale ndi nzére dhu ònzi rádù rùkú ídzi dhu ònzi arí atdyúya nyú nà ale tí nyí nyí'ì rò? ¹⁴ Nyí nyònzì wà hirò dhu apé ì'ì obhónánga nyí nyònzì dhu-okú dò rò nyí nyí àpbè àbà dhu tí. Nyí nyàkǎ nzá nyònzì ìndrù-òdò, ndirò nyí nyàkǎ nzá nyǎbhù dèku rìnza ndì. ¹⁵ Pbétù, nyí nyàkǎ nyífu Krístò afíku ò Ádrùngbǎle tí. Tsùkú ka kìvù dhu kà-rò nyí nyápǎ affíku okúna dò rò dhu dǒ rò, nyí nyàkǎ nyí'ì ndi ale tò nyí nyádùna ndi dhu dǒ dhu nà. ¹⁶ Pbétù, nyí nyàkǎ nyònzì ndi dhu iyònga ǒ, ndirò ifata ǒ, ídzi afíku nà nyí nyí'ì rórò. Ndi dhu bhéyi ní ndi, kǎkǎ nyǔdhǎ rí 'àdù àmbe dhu ùnò dǒ nyí nǐ pbàkrístò tí nyí nyí'ì nyádù ì'ì ídzi mǎtso nà dhu-okú dò rò ale-nyí rádù iwu. ¹⁷ Obhó tí, ídzi dhu ònzi ka kí dhu-okú dò rò ka kí àpbè àbà, ndi dhu rádù ì'ì, Kàgàwà-nyìkpó nòfò dhu tí dhu ní ídzi dhu nyú, ròsè nzére dhu ka kònzì dhu-okú dò rò ka kí àpbè àbà dhu dònǎ.

Krístò ónyù idzi òrù-akpà ǒ kóró dhu-tsí dǒ dhu

¹⁸ Krístò nyú náabà àpbè atdí-gùna tí ìndrù anzì nzérenga-okú dò rò. Ka ní'ì obhónángatále. Ní kǎvè nzére ale-okú dò rò, ndínǐ ndi ndabhù tí nyí nyòwù ùvò Kàgàwà-tí'ò. Ka kahò ka, ròvè ngbòna ònǎ rò, pbétù Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí adù ípirònga àbhù kà tò tdítǒ. ¹⁹ Nírò ní ndi kǎdù àrà dhu òvò ɔve-bvù ka kúsò ró ì nòtù ùvǎvè ale tò*. ²⁰ I ale ní'ì kǎkǎ angyinǎ rò ì nuvo ìnzì 'ìri Kàgàwà-tsù dhu ale, yà Kàgàwà andù fiyó dhu-dzi Nuwà rǐ ádrùngbǎ bàtò-íyà-ba nóbholò ònǎ kàsùmì ǒ. Ní, ngúfe ale kèlǎ, kà-tì ní àrù ale náatsù ndi bàtò-íyà-ba ò, 'àdù ùgu idha rǐ tséya òtdì dhu ǒ rò*. ²¹ Wò ndi kàsùmì ǒ ndi nanzì dhu rǐtèna ní bàtizò tó ófò, yà kòmbí arí nyígù fùkú nzérenga ǒ rò ófò. Ndi bàtizò-tì ní nǐ ale-ngbò rǒ andrita nú'ò ka kí idha nǐ dhu, pbétù ka ní ale àbhù ka kí Kàgàwà tò ídzi ale-affí na dhu. Ndirò, Kàgàwà rádù nyígu ndi bàtizò-otù ǒ, Yèsù Krístò ingbè ndi ɔve-bvù rò dhu-okú dò rò. ²² Kùpò wà òrù-akpà ò, ndirò kǎrádi ádrùngbǎnga tó ngari ǒ Kàgàwà bhà fangà dònǎ rò. Ndirò kǒnyù idzi màlàyíkà mà, òrù-akpà ò arí'ì ádrùngbǎnga mà, ádrùngbǎnga tó ɔbi mànà nà dhu-tsí dǒ.

* **3:12** 3.12 Zàb 34.13-17 * **3:19** 3.19 Atdídhéná ale arí ìrèna dhu ní Yèsù rarà ídzi Màkùrù núnò ɔve-bvù. Ndirò ngùkpàkà ale-tsí arirèna ní kà rarà pbìndà mùlèmà tó dhu òvò ányì. * **3:20** 3.20 ɔpt 6.1-7.24

4

Krístò ná'ù ale náabáya dhòdhóhóngà tó ípìrǒngà fǵyó àpbè dzidǒ dhu

(Ròm 6.6-13; Èfe 4.17-24)

¹ Krístò náabà àpbè ngbǒna ònǎ rò. Nírò nyǐ mà átò nyǐ nyàkǎ nyúdhě nyǐ mběyi nyǐ nyábàna àpbè-dzi t'òndùta tò. Obhó tí, ngbǒna ònǎ rò rí àpbè-dzi nóndù ale rǐtèna dhu ní ndì ròzè ndàbhà nzérenga t'ònzita. ² Ní kòmbí, yà onzìkú ndì nàbhà ndínǐ nyǐ nyoko tí yà adzi dǒ ònǎ kàsùmì ǒ, nyǐ nyàkǎ nzá nyòkò tdítǒ yà nyǐ nyádù atdyúya òhò nzére dhu ràmbe nyǎndà dǒ. Pbétù, nyǐ nyàkǎ nyòkò àdhàdhì Kàgàwà-afí ózè dhu bhěyi. ³ Obhó tí, angyinǎ rò nyǐ nyádà ábhǒ idhò nyú nyǒngò dhu ònzì àdhàdhì inzà Kàgàwà ná'ù ale náarónzina dhu bhěyi. Nyǐ nyávu nyǒngò òko mànyòní tò ófò mà, nzére dhu-atdyú t'óhota mà, iwa t'órita mà, ònyù ònyu nyǐ nyǐ wúgúwúgú dhu mà, iwa òmvù nyǐ nyǐ bhélébhélé dhu mà, sànamù ùlě nyǐ nyǐ dhu màna dhu tò ófò ǒ. ⁴ Pbétù kòmbí, idhò rǎrà kǒkò inzà Kàgàwà ná'ù ale ùko rǒ ùkǒ tí, inzǐ nyǐ nyǐ nyǔngbò atdìkpá ì màna tdítǒ ì nzére dhu t'ònzita ǒ rò. Ndirò, abádhí rǒwu dhu ùnò rǒ ùnò tí nyǐ nǐ. ⁵ Kǒkò ì ale náaweya ì anzì dhu itírò Kàgàwà-ònzì. Ndi Kàgàwà rǒdona ní ùvǎvè ale mà ípìrǒ rò rǐ'ì ale màna-ànyǎ nítǐ ndì ndí dhu. ⁶ Wò dhu-okú dò rò ní ndì, ka kuno Ídzi Màkǔrù ùvǎvè ale tò átò*. Ìmbǎ dhu rǐ'ì abádhí ùvè kóró ale-ànyǎ ka kítǐ rǒngò ùve dhu-okú dò rò dhu màtǐ, ní abádhí rǐ ípìrǒngà àbà àbà dhòdhóhónganà Ìlǐlǎ Alafí-otù ǒ Kàgàwà arǐ'ì nà dhu bhěyi.

Kàgàwà arí dhèdhèrò perè-tidò ùbhǒ ìndrù tò kóró ale tò ídzìnga nabhù tí dhu

(Luk 21.34-36; Ròm 12.5-11; Gàl 6.10)

⁷ Kóró dhu-tsù rǐ ndòdì ònǎ kàsùmì nínù wà ndì. Ní ndì dhu-okú dò rò nyǐ nyàkǎ nyǐ'ì dhu-ǒngà t'òvòta núnì ale tí. Ndirò nyǐ nyàkǎ nyòkò nyìkpóku nà, ndínǐ nyǎmbè tí nyǐtsò dǒ. ⁸ Ndirò ròsè kóró dhu dònǎ, nyǐ nyàkǎ nyòzè nyǐ atdídǒ nzínzìkù ǒ, àzè náarí ábhǒ nzérenga-dǒngà nófù nídhunǐ. ⁹ Nyǐ nyàkǎ nyòwù nyáko rǒ nzínzìkù ǒ, inzǐ nyǐ nyónu nyǐ nǐ rórò. ¹⁰ Nzínzìkù ǒ ìngbàtǐ ìlì ndì ale mà nákǎ ndònzì kasu yà pbìndà ídzìnga-otù ǒ Kàgàwà ábhù foná perè nǐ, ndínǐ kóró ale tò ídzìnga nabhù tí. Ndi dhu bhěyi ní ndì, nyǐ nádù ì'ì mběyi arí kasu ònzì foyá Kàgàwà úbho ábhǒ dhèdhèrò perè-tidò nǐ kasutále. ¹¹ Οτε ονο κα κί ìndrù tò nǐ perè nà rǐ'ì ale, nákǎ ndòvò ìndrù tò ní Kàgàwà

* 4:6 4.6 Ùvǎvè ale tí ka kírèna iró ní, kǎkǎ iwà ì ìri Ídzi Màkǔrù rórò ùvè ale.

bhà Ɔte. Ndirò indrũ tò ka kí kasu ònzi nĩ perè nà rí'ì ale, náká ndònzì ka yà Kàgàwà ábhũ fíndà ɔbì nĩ, ndínì indrũ ilè tí Kàgàwà-ɔvò kóró dhu ǒ Yèsù Krístò-nyuɔtsì. Ilèta náká kabhũ kà tò tí, ndirò kǎr'í ádrùngbǎnga tó ɔbì nà dhòdhódhóngà nà. Àmìnà.

Àpè àbà arí Krístò-okú dò rò ale nóonziya hirò dhu (Màt 5.10-12; Kas 5.41; 14.22; 2Tè 1.4-12)

¹² Adódu, yà atdíǒ ma mózè nyí rò, nyí nyàká nzá idho rùkò nyí yà ododu àpè tò umvútá rí nyábà rò. Nyí nyàká nzá nyózu ndi dhu rí'ì olo tí fùkù. ¹³ Pbétù, idhèku àká ndìka ndì Krístò mànà nyí nyúngbò nyí kàbhà àpè-otù ǒ dhu-okú dò rò. Ní, kàbhà ádrùngbǎnga tó awáwè rí ndìtè kóró ale tò nínanì, idhèku níkaya ndì atdíǒ nyú ròsè. ¹⁴ Nyí nyàká nyózu nyí hirò nónzì ale tí yà indrũ rí dhu ùnɔ nyí nĩ Krístò-okú dò rò rò. Obhó tí, ndi dhu rítèna dhu ní Kàgàwà bhà Ɔlǎ-Alafí, yà ádrùngbǎnga tó awáwè nà arí'ì ale rarí àdi nyukutsi. ¹⁵ Nzínziku ǒ atdí ale mà náká nzá ndàbà àpè abvo òkye ndì ndarí dhu-okú dò rò, ogbo ònzi ndì ndarí dhu-okú dò rò, nzére dhu ònzi ndì ndarí dhu-okú dò rò, ndirò ngǎtsi nĩ, ngǎkpà ale tó dhu ò ndì ndarí nditsù dhu-okú dò rò. ¹⁶ Pbétù, ndi ale apé àpè àbà mùkrístò tí ndì ndí'ì dhu-okú dò rò, náká nzá nyina rìwù. Pbétù kàká ndilè Kàgàwà, Krístò-ɔvò rí'ì dòná nídhunì.

¹⁷ Kàgàwà rí indrũ-ànyà ìtdì òná kàsùmì níndù wà ndì. Ndirò kà rí ndi anya t'ítàta nópè àlě'ì pbìndà ale nyú rǒ rò. Ní dhu apé ì'ì àlě-rǒ rò ndi anya t'ítàta rí ndòpè dhu tí, ní yà ì núvǒ ìnzì 'à'ù Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù ale-rǒ dhu rǒlo ìngbǎ dhu bhěyi? ¹⁸ Ɔlǎ Andítá rí dhu òvɔ ndàti:

«Dhu apé ì'ì obhónángatále nyú nàarógù ádrùngbǎ àpè ǒ ndì ndùdà rórò dhu tí, ní nzérenгатále, yà inzá Kàgàwà ná'ù ale-rǒ dhu nóloya ìngbà dhu bhěyi?»

¹⁹ Nírò, yà àpè àbà arí Kàgàwà ózè dhu ònzi ì arí dhu-okú dò rò ale, náká 'ùbho ì Kàgàwà yà ì nanzì ale tò ídzi dhu ònzi ì í rórò. Ndi Kàgàwà ní yà ndì ndùnò dhu ìfù arí ale.

5

Kànisa ǒ pbàkùrũ mà kóró ngǎkpà pbàkrístò mànà tò Péterù rí sedzà àbhũ dhu

(Kas 20.28; Ɔfè 6.10,18; 1Tè 5.6-8; 1Tì 3.1-7; Yàk 4.6,10)

¹ Ma mí dhu òvɔ kàká nzínziku ǒ rí'ì kànisa ǒ pbàkùrũ tò mati: ima mà átò ma rǎrì mùkùrũ-akpà. Ima ní Krístò bhà àpè tò ngàmbì, ndirò ròsè wǒrì dòná, ma mí'iya ìnè ngari

nà átò wò rírà ádrùngbǎnga tó awáwù ǒ. ² Ní nyí pbàkùrǔ tírò, nyí nyàkǎ nyǒdò wò Kàgàwà ábhù fukú pbìndà ale mbèyi, àdhàdhì tàrà t'úndatátàle náarí pbìndà tàrà tó màhò òdò dhu bhèyi. Nyí nyàkǎ nyǒnzì ka ìnzì ní ùtǔ tí ka kí nyǔtǔ dhu-okú dò rò, pbétù nyí nyàkǎ nyǒnzì ka ídzi afikú na, Kàgàwà nózè ka dhu bhèyi. Nyí nyàkǎ nzá nyǒnzì ndi kasu ongyéngá nyí nyabá tí ònà, pbétù nyí nyàkǎ nyǒnzì ka nyí nyúbho nyí ndi kasu t'ónzita tò dhu-okú dò rò. ³ Nyí nyàkǎ nzá nyǒnyù idzi òbi nà kǒkò i Kàgàwà ábhù fukú ale dǒ, pbétù nyí nyàkǎ nyí'ì idzi ófò tí abádhí tò. ⁴ Nírò ní ndi nyí nyabáya ádrùngbǎnga tó awáwù tó mùkàkú, yà ìnzì fíndá aya rádù iku, Ádrùngbǎ Ùndataba Yèsù Krístò rírà nínganí.

⁵ Nyí mà átò ìndrù-owá tírò, nyí nyàkǎ nyífu kòrì pbàkùrǔ. Nyí'ì abádhí màrà kóró, nyí nyàkǎ nyǒkò yorowà nà nzínziku ǒ. Obhó tí, Ìlilá Andítá náarátina: «Kàgàwà arí ndùgye yà 'idzi arí ìtírò ale nà, pbétù kàràdù pbìndà idzìnga ìtè yorowà nà aróko ale tò*.» ⁶ Nírò, nyí nyàkǎ nyǒkò yorowà nà Kàgàwà, yà ádrùngbǎnga tó òbi nà arí'ì ale-ònzì, ndínì kádùya tí nyídzì orú àkǎkǎ kàsùmì ǒ. ⁷ Nyí nyàkǎ nyábhù kóró fukú mùhetù kà-fó, Àbadhi rí'ì inè nyǒdò ndì ndí ró nídhunì.

⁸ Nyí nyàkǎ nyí'ì afiyya òtò rádù ale tí, nyádù nga àndà mbèyi. Obhó tí, fukú òmvù Pfòmvo rí'ì inè ngbòku òrì ndì ndí ró, ndàmbe òndru dǒ òhònà ndì ndarana ndà'á ale òme rí àrì bhèyi. ⁹ Ní, nyí nyàkǎ nyǒdì pfòku kònzì, nyíkò pòtsó fukú a'uta ǒ. Nyí nyùnì wà dhu kóró ngari ònǎ yà adzi ǒ, Yèsù ná'ù odhíkù rarí wòrì àpbè-tidò nábà átò. ¹⁰ Nyí nyí àpbè àbà àbà ákě kàsùmì tí. Pbétù, Kàgàwà yà kóró idzìnga-tidò ìbho arí ìndrù tò ale, núnzì nyí ndínì nyí nyabá tí ngari pbìndà dhòdhódhóngà nà arádi ádrùngbǎnga tó awáwù ǒ, Krístò màrà nyí nyúngbò nyí dhu-otù ǒ. Ndi àpbè àbà nyí nyí ònà kàsùmì ǒ, kà rí nyábhù nyí'ì àkǎkǎ ale tí, ndàdù fukú a'uta nábhu ròtsì òbi. Ndirò kà rí nyábhù nyòtsì òbi, ndàdù nyábhù nyíkò pòtsó ìnzì ùkúnga rívi rórò. ¹¹ Àbadhi ní ndi ádrùngbǎnga tó òbi nà àkǎ ndì'ì dhòdhódhóngà nà ale. Àmìnà.

Bhàrùwà ríku dòná rò ovita
(1Tè 5.23-28)

¹² Ma màbhù rándì yà ídǒ bhàrùwǎ-ngba fùkù ní Sílà*. Ma márì àbadhi òzè adòdu yà ifuta nà àkǎ ale nyú tí. Ma

* 5:5 5.5 Mbà 3.34 * 5:12 5.12 Pbàró má t'ávàna ǒ, ka kí Sílà nánzi átò Sílìvanù tí (Kas 15.22,27,40; 1Tè 1.1; 2Tè 1.1).

màndĩ ka ndínĩ nyĩ nabhù tí nyõtsì obi afíkũ ònǎ rò, nyǎdù dhu ùni Kàgàwà bhà ídzìnga nyú rǎrĩ ndi wò nyĩ nyùpbǎ nyĩ ròná.

¹³ Bàbeli† tó kigò ǒ arí'ì Kànìsà, yà Kàgàwà ópì fìndà àdhàdhì ndì ndapì nyĩ átò dhu bhěyi, nóvì nyĩ. Ndirò Mǎrkò, pbànǎngba a'uta ǒ, nóvì nyĩ‡. ¹⁴ Àtse nyàtse nyĩ nzínzìkũ ǒ àzè tó dhèdhe nyú nà atdí àba bhà ale bhěyi. Ndirò nyĩ Krístò bhà ale tírò kóró, Kàgàwà àkǎ ndàbhũ nyĩ nyòkò màrùngà ǒ.

† **5:13** 5.13 Bàbeli tí Péterù ìpbě iró ní Romà tó kigò. ‡ **5:13** 5.13 Mǎrkò ní yà Kàgàwà bhà ídzi Mǎkũrù nandí ìfo ale nzínzi ǒ atdí ale.

Péterù andí ɔɔ rí kisé nǐ bhàrɔwà Yàrí bhàrɔwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí bhàrɔwà nandí ní Simonì Péterù, Yèsù Krístò bhà kasutále ndirò kàbhà uvitatále (1.1). Kǎndí ka azà kumì dòná imbò nà ato mà azà kumì dòná àrùgyètdí nà ato mà nà nzínzi ǒ Yèsù ka kùgù dhu-dzidǒ.

Péterù andí ndi ɔɔ rí kisé pbindà bhàrɔwà kóró pbàkrístò tò, ndíní abádhí irè tí yà fíyò ndì ndúdhe dhu (1.12).

Kǎzè dhu ní abádhí rùgyè ì tìtò tó màlímó mà nà abádhí tó nzére mètso mà nà (2.1-22).

Bhàrɔwà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Bhàrɔwà-dòkpa (1.1-2).
- Kàgàwà rǐ ìndrǔ ùnzi dhu mà ì ale àkǎ ò'ò a'uta ǒ dhu mà nà dhu (1.3-15).
- Kàgàwà bhà ɔte rǒ dhu àkǎ kapbǎ ale-afí dhu (1.16-21).
- Ìnzá dhu àkǎ kirì tìtò tó màlímó rǔdhena dhu dhu (2.1-22).
- Ìngo Ádrùngbǎle Yèsù níngoya dhu (3.1-18).

Péterù rǐ ìndrǔ nóvì dhu

¹ Yàrí bhàrɔwà nandí fùkù ní ima Simiyonì Péterù. Ima ní Yèsù Krístò bhà kasutále, ndirò ima ní kàbhà uvitatále. Nyí nyá'ù Yèsù Krístò àdhàdhì mà má'ù ka átò dhu bhèyi. Ndi a'uta rǐ'ì ábhǒ ídzìnga nyú nà fùkù, àdhàdhì kà rǐ'ì ábhǒ ídzìnga nà fǎkà átò dhu bhèyi. Yèsù Krístò ábhù àlè rǐ'ì ndi a'uta nà, obhónángatále tí ndì ndí'ì dhu-okú dò rò. Àbadhi ní Kàgàwà ndirò ka ní àlè tó ɔgùba. ² Ní, Kàgàwà àkǎ ndàso nyí ndàdè nyàbhù nyòkò màrùngà ǒ atdídǒ, ndì mà, àlè tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò mà nà nyí nyúni atdídǒ dhu-otù ǒ.

Kàgàwà rǐ ìndrǔ ùnzi dhu mà a'uta ǒ dhu àkǎ kò'ò dhu mà nà dhu

(Yùw 17.2-3; 2Tì 3.16; Tit 2.11-14; Fil 1.9-11; 3.8-14; Èbr 6.11-12; 1Pé 1.10-12)

³ Kàgàwà tó pbindà ádrùngbǎnga tó obi nǐ, Ádrùngbǎle Yèsù íbhò kóró dhu-tsí yà àlè kí atdyúya òho àlè tò, ndíní àlè koko tí Kàgàwà-rǒ àlè kàpbǎ àlè-afí rórò. Obhó tí, kàbhù àlè'ì àlè rùnì ndì Kàgàwà, yà àlè nunzi ndíní àlè kabá tí pbindà ádrùngbǎnga tó awáwù mà pbindà ídzìnga mà nà ale. ⁴ Ndi dhu bhèyi ní ndi, Kàgàwà íbhò yà ndì ndakò fíndá

làká orú odziya nà ádròdrò dhu àlě tò. Ndi làká nyí nyábà nídhuní, nyí nyí'ì inè nyòtsè yà adzi ǒ nzére dhu-atdyú òho nyí nyí dhu-tsù rò, nyàdù yà Kàgàwà bhà ale tí rí nyítè ófò nódýi. ⁵ Ní ndi dhu-okú dò rò, nyí nyàkǎ nyònzì obi nyísè fùkú a'uta dǒ dhu ní ídzinga t'ónzita. Ídzinga t'ónzita dǒ, nyí nyàkǎ nyísè dhu ní Kàgàwà ùnì nyí nyí mběyi nyú dhu. ⁶ Kàgàwà ùnì nyí nyí mběyi nyú dhu dǒ, nyí nyàkǎ nyísè dhu ní ìnzì nyí nyí nyítsù akýe atdí dhu ò dhu. Ìnzì nyí nyí nyítsù akýe atdí dhu ò dhu dǒ, nyí nyàkǎ nyísè dhu ní dhu-dzi t'òndùta. Dhu-dzi t'òndùta dǒ nyí nyàkǎ nyísè ní Kàgàwà ózè dhu ònzì nyí nyí dhu. ⁷ Kàgàwà ózè dhu ònzì nyí nyí dhu dǒ nyí nyàkǎ nyísè dhu ní atdí àba bhà ale bhěyi nyí nyí nyòzè dhu. Ndirò, atdí àba bhà ale bhěyi nyí nyí nyòzè dhu dǒ, nyí nyàkǎ nyísè dhu ní kóró ale òzè nyí nyí dhu. ⁸ Obhó tí, nyí nyapé ì'ì kòrí mùtso nà abho nyú, ní nyí nyónzina kasu rádù àbhò itse nyú nódhì, nyàdù àmbe àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò nùni dǒ mběyi nyú. ⁹ Pbétù, ìmbǎ arí'ì kǒkò mùtso-tidò nà ale ní ndùmùndùmú, yà ìnzì rádù inga àla ale. Ndi ale ònǎ rò, iwà ndì ndú'ò ndì ndìlǎ yà angýi ì'ì pbìndà nzérenga ǒ rò dhu nádzo wà. ¹⁰ Ní ndi dhu-okú dò rò àbanǎnzó, àdhàdhì yà Kàgàwà óvò nyí, ndàdù nyúnzi dhu bhěyi, nyí nyàkǎ nyònzì obi atdí dǒ ndìni nyí nyoko tí àkǎkǎ ale tí wò ndi otu ǒ. Nyí nyapé kòrí dhu ònzì, ní nyí nyí nzì àdù nyǎwà akekpá mǎtí nzére dhu ò. ¹¹ Obhó tí, ndi dhu bhěyi nyí nyònzì dhu rò ní ndi nyí nyàdù rusà àbà atdí dǒ, nyòtsù nǎ àlě tó Ádrùngbǎle, ǒgùba Yèsù Krístò bhà dhòdhódhóngà tó Idzi ò.

¹² Wò dhu-okú dò rò ní ndi, ma mádi mongò àmbe ì dhu isè dǒ fùkù bìlìnganà, iwà mǎtí nyí nyúni ì dhu, nyàdù ìko pòtsó yà nyí nyábà obhóngà ǒ rórò. ¹³ Ní, ma mǎla dhu mběyi nyú mará fùkú irèta nángbe rǒ, misè ì dhu fùkù yà àdì ma mádi nyìkpódu nà ònǎ kàsùmì ǒ. ¹⁴ Obhó tí, ma mùnì wà dhu, ma mǎvè ònǎ idho rindù wà ndì, àdhàdhì àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò ítè ka kpanya idù dhu bhěyi. ¹⁵ Ní, ma mí obi ònzì atdí dǒ mǎtè nyí nyóngo ì dhu ìrè bìlìnganà iwà ma mǎvè rórò mǎtí ònǎ otu fùkù.

Kàgàwà bhà ǒte rǒ dhu àkǎ kapbǎ ale-afí dhu

¹⁶ Obhó tí, yà mǎ mǎvè àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò iraya ádrùngbǎnga tó obi nà dhu tó màkùrù fùkù rò, mǎ mǎvè nzá ka yà ìndrù ítso títò tó imbe ǒ. Pbétù, mǎ mála wà kàbhà ádrùngbǎnga tó obi nyìkpóka nyú nǎ. ¹⁷ Obhó tí, kǎbà ifuta mà, ádrùngbǎnga tó awáwù mànà Àbanà Kàgàwà-fó, yà ndi ádrùngbǎnga tó obi nà arí'ì Kàgàwà-tù níri ndì nínganí.

Ndi ale-tù ati: «Yàrí ní Idhùdu, atdíđǎ ma mózè ale. Kǎrí nyìkpódu nòfò dhu ònzì*.»¹⁸ Mǎ'í nyú mǎ-tírò, mǎ miri wòrí ale-tù òrù-akpà ò rò rírá ró, yà atdíkpá mǎ mi'í kà mànà ìlìlǎ p̀bìrì dǎ rò.

¹⁹ Ndirò, mǎ má'ù wà yà p̀bànábí núuno angyangyi ɔte atdíđǎ. Ní nyí, nyí nyónzì dhu mběyi nyǎp̀bǎ afíkù ndi ɔte rǎ. Wò ndi abádhí avò dhu rí'í àdhàdhì tarà bhěyi, yà ìnò ǎ rádù inga àwù, ràrà àhù inga rùbho dhu ò, rádù àrà àhù kútsingá nga tó alalí† rí afíkù-ònga àtdye òná kàsùmì ò.
²⁰ Nyí nyàkǎ nyěni angyi kóró dhu tò dhu ní, p̀bànábí avò ìndrù tò angyangyi ìlìlǎ Andítá ò rí'í dhu, ní abádhí ravò nzá rǎhù dòya ò rò ìtírò.²¹ Obhó tí, ì p̀bànábí avò ìndrù tò dhu náahù nzá ìndrù ò rò. P̀bétù, Kàgàwà bhà ìlìlǎ Alafí ní ndi abádhí àbhù ongónà ròvò Kàgàwà ìtè fíyò dhu ìndrù tò.

2

*Inzá dhu àkǎ kirì tìtò tó màlímó rǔdhena dhu dhu
(Kas 20.29-30; 2Tì 3.1-9; Yud 3-16; Upf 2.14,15)*

¹ Angyí, tìtò tó p̀bànábí núunya ì P̀bàìsráyélí nzínzì ǎ. Ní ndi dhu bhěyi tí, tìtò tó màlímó núunyaaya ì ùnya nzínzìkù ǎ átò. Í ale níutsuya tìtò tó nzére dhu t'údheta-tidò nà nzínzìkù ǎ inzá nyí nyèni rórò, 'àdù yà ì nùwù Ádrùngbǎle Yèsù nyú mà nódhò. Ndi dhu bhěyi ní ndi, abádhí nídhaya Kàgàwà rí tséya òtdì kòmbómbí dhu ìtírò dòya.² Ábhǎ ale núunguya abádhí-owù fíyó nzére mùtsò ǎ. Ndirò abádhí-okú dǎ rò, ka kowuya dhu ùnò rǎ nzére Kàgàwà bhà obhóná otu nǎ.³ Ndirò, atdíđǎ ì í ongyéngá-atdyú nóho 'àbà dhu-okú dǎ rò, abádhí nóowuya nyǎtra rǎ ìtsò ì ìtsò tìtò tó ɔte nǎ. P̀bétù ròpè ndi mùhàngú ò rò, Kàgàwà rí abádhí-ànyǎ ìtdì, ndàdù abádhí-tsè òtdì òná idho rí'í ìkyèrò.

⁴ Obhó tí, Kàgàwà náabà nzá izu kǎkǎ nzérenga nanzì màlàyíkǎ dǎ màtí*. P̀bétù, kǎwà abádhí ìnzì aráve dhòdhódhóngà nà kàzù ò. Kǎrí abádhí òdo atdíđǎ ùtì mbii ìnǎ-yà-ba ǎ, iwà ka kusó àdrà-mbì dǎ rórò, ròngò àmbe ànyǎya ìtdì ndi ndaraya òná idho òdò dǎ.⁵ Kàgàwà náabà nzá izu yà angyinǎ rò nzérenga nanzì yà adzi ǎ ale dǎ màtí átò. P̀bétù, yà ndi ndàbhù idha ròtù, ràwìlì nzére ale tó yàrí adzi òná kàsùmì ǎ, kǎdò Nùwà mà ngbò àrùbhù ngùkpà ale mànà. Ndi Nùwà ní'í yà obhónánga tó Ídzì Mǎkùrù nùnónà ale*.⁶ Ndirò Kàgàwà náatdì Sòdomò mà Gòmòrà nà tó kigò ǎ ale-ànyǎ, ndòtdì tséya kàzù nǎ*. Kǎnzì ndi dhu ndíní ì'í tí

* **1:17** 1.17 Ìsa 42.1; Mát 17.5; Mrk 9.7; Luk 9.35 † **1:19** 1.19 ɔzt 24.17; Luk 1.78; Upf 2.18; 22.16 * **2:4** 2.4 ɔpt 6.1-2; Yud 6 * **2:5** 2.5 ɔpt 6.1-7.24 * **2:6** 2.6 ɔpt 19.24-29

atdí ófò tí kóró ale yà adzi ǒ arí nzérenge ònzi tò. ⁷ Pbéù kǐgù obhónángatále, Lotì, yà atdíǒ akó kǒkò nzéere ale tó nzéere mùtsɔ-okú dò rò ale. ⁸ Obhó tí, wò ndi obhónángatále nóongónà àdi i nzéere ale nzínzi ǒ, ndàmbe abádhí rǒnzina nzéere dhu àndà dǒ, ndàdù àmbe abádhí rǎnɔna nzéere dhu ìrì dǒ bilínganà. Ní ndi dhu ongónà àdù kà-afí ìnza atdíǒ. ⁹ Ní wò dhu rǐtèna dhu ní, Ádrùngbǎle Kàgàwà rǎrǐ ìnè ndìgù yà ndi ndóze dhu ònzi arí ale umvútá ǒ rò. Pbéù, kà rǐ ìnè ndòdò nzéere dhu ònzi arí ale, ndíní ndi ndabhùya tí ràbà àpbe yà adzi ǒ ale-ànyǎ ìtdì ndi ndí òná idho ǒ. ¹⁰ Ndirò, kǐtdi ya ànyàya atdíǒ ròsè ale ní kǎkà ngbǒya rǐ atdyúya òho nzéere dhu ǒ tí aróko, 'àdù àmbe Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga gàyà ònzi dǒ ale.

Kǒkò i tìtò tó màlímó ní 'idzǐ arí ìtírò ale, 'òyò arí ale, ndirò ìnzǐ arí odo ònzi ádrùngbǎnga tó awáwù nà arí'ì òrù-akpà ǒ ìpìrǒnga nà dhu-tsi ní ì í dhu ùnɔ nzéere rò ale. ¹¹ Yà abádhí nyú nùdà ɔbi ní, 'àdù ì'ì ádrùngbǎnga tó ɔbi nà màlàyíkà mà náarí nzǐ abádhí òbhù, 'àmbe dhu ùnò dǒ ní nzéere Ádrùngbǎle-ònzǐ. ¹² I tìtò tó màlímó arí dhu ònzi àdhàdhì ìrì ǒ ìzǎ arí dhu ònzi ìmbǎ ìrètá na dhu bhèyi, 'àmbe dhu ùnò dǒ ìnzá ì ùni dhu ní màtí. Ìrì ǒ ìzǎ núpè ka karí ràtsi àzèmbè ì álàna àdà ò, kadù òkyènà. Ní ndi dhu bhèyi tí, i tìtò tó màlímó-tse nóotdiya ndi tsèkè fíyó nzérenge nyú-okú dò rò i ìrì ǒ ìzǎ bhèyi. ¹³ Kàgàwà abhùya abádhí ràbà àpbe àdhàdhì abádhí arí ngùkpà ale àbhù ràbà àpbe foyá dhu bhèyi. Abádhí-idhè náarí ndìkǎ ìkǎ tí yà ngbǒya ònǎ rò ì í atdyúna òho nzéere dhu ònzi ì í adyi-panga rò. Mùhendù ǒ nyí nyí'ì atdíkpá abádhí mànà rò, abádhí-idhè arí ndìkǎ ìkǎ tí nyǎtrǎ ì í rò. Ní mùhendù ǒ abádhí rǐ'ì dhu náaràdù ìnze ìnzè tí rùkú, ndi dhu ràdù nyìku àbhù rìwà. ¹⁴ Abádhí-nyìkpó arónena ale ní mǎnyòni ònzi ì í nà vèbhále kèlè, ndirò abádhí náarí nzǐ 'ìngyè nzérenge t'ónzita ní. Abádhí náarí kǎkà ìvívì a'uta nà ale nídha ròtsù nzérenge t'ónzita ò. Abádhí ábhù ongyéngá òne ì í dhu ràtdù afi ya atdíǒ. I ale ní iwà Kàgàwà ófù ale! ¹⁵ Abádhí úbhà obhónge tó otu, 'àdù òwu ìgi Bàlamà, Bèori* t'ídhùnà núubhì òná otu ǒ. Ndi Bàlamà azè dhu ní ndòngyè màlì nzéere dhu ònzi ndi ndí dhu-otù ǒ. ¹⁶ Ní Kàgàwà arù kà dǒ ndi kàbhà nzérenge-okú dò rò: kàbhù kayinò, yà ìnzǐ aróte ìzǎ nyú ròtè ìndrù bhèyi kà tò, rìsǒ wò kà rǎpàna ndònzì ìnzá nga nòfò dhu.

¹⁷ Kǒkò i tìtò tó màlímó rǐ'ì àdhàdhì yà ìmbǎ idha arí'ì òyà idha-bhu bhèyi. Abádhí rǐ'ì àdhàdhì yà àpúpú ròpilina àpù bhèyi. Kàgàwà óbhòlò wà ngari abádhí tó atdíǒ úti

* 2:15 2.15 ɔzt 22.4-35

mbii ìnò ò. ¹⁸ Abádhí arí 'ìdzí 'àmbe ìmbă tŷya nà ote òvò dŷ ìndrű tò orú tŷya nyú nà. Ndi dhu bhěyi ní ndi, abádhí arí yà iwà ì nútù nzéere dhu ònzi arí ale rŷ rò ale nídha tiya ò, ndíní ì nadù tí tdítđŷ 'àmbe yà ngbŷya rŷ atdyúya òho nzéere dhu ònzi dŷ. ¹⁹ Abádhí arí làká òkò ngŷkpà ale tò 'àti, ì ale rāròko dŷyá ìtírò, tàmanà pbaní ì nyú ìtírò ní ìndrű àbhŷ arí rìnza ì dhu tó ìno rŷrò. Obhó tí, atdí dhu náapè ìndrű àgye, ní ndi ale ní wò ndi ndi nágyè dhu bhà ìno. ²⁰ Obhó tí, atdíhená ale núbhà wà yà adzi ǒ nzéere dhu t'ónzita, Yèsù Krístò ì úni fiyó Ádrùngbàle tí ndirò Ōgùba tí dhu-otù ǒ. Pbétù, abádhí apé 'àdŷ ì nzéere dhu ò tdítđŷ, ì dhu ràdù 'àgyè, ní abádhí tó ófò ràdù ì ì nzéere nyú ròsè angyi abádhí arí ì nà ófò dŷnă. ²¹ Abádhí úni wà obhónánga tó otu, pbétù abádhí ádù yà fiyò ka kavò Kàgàwà bhà ìlŷlă ŷyatá núbhà ìnzí 'ifu. Ní ndi dhu bhěyi kí'ina rò, dhu akána ìnzí abádhí rùni ndi obhónánga tó otu. ²² Wò ndi abádhí tó ófò náko wà ndi kákà mbàyi ǒ ka kòvò dhu nà kpangba. Ì mbàyi ràtina: «Ìtsè nádu wà ndi, ndònyè yà ndi ndàdyo ònà rò dhu tdítđŷ*.» Ndirò: «Ìwà ndi nù'o mběyi àdù-iyà-ba nángbŷ wà ndi tdítđŷ, ndàmbe ndàhà dŷ otdò ǒ.»

3

Ìngo Ádrùngbàle Yèsù níngoya dhu

(Ìsa 51.6; 65.17; Màt 24.37-38; Luk 21.34-36; 1Tè 5.1-10; 2Tè 1.7-10; Yud 17-19; Upf 20.11; 21.1)

¹ Yà atdíđŷ ma mŷzè nyí rò ođhídŷ, yàrí ní oyo rí kisé bhàrùwà yà ma màndí fŷkù. Kŷkò oyo ma màndí fŷkù bhàrùwà ǒ, ma mŷzè misè fŷkù dhu ní iwà nyí nyúni dhu, ndíní nyí nabhè tí nyírè ì dhu tdítđŷ àkákà dhu bhěyi. ² Ma mòzè nyírè yà angyangyi ìlŷlă pbanábí núuno ote mà, Ádrùngbàle, Ōgùba Yèsù Krístò bhà ŷyatá, yà kàbhà uvitatále núudhè fŷkù mànà. ³ Ròsè kŷró dhu dŷnă, nyí nyàkà nyúni dhu ní, kàrí idho, yà yà adzi ǒ dhu-tsù rŷ ndàpà ndòdì ndi òyá ǒ rí'ì ale rārŷ affiya òzè dhu bhěyi tí ì nŷzè 'òkò ale. Abádhí nóowuna nyŷgbŷ rŷ, ⁴ 'àmbe àtìnà dŷ: «Yèsù akò làká ndàti, ìngo ndi rārŷ ìngo! Ní kòmbí kà rŷ'ì ngbŷró? Obhó tí, ròpè ndi yà àlè t'ábhúna núuvèna rò*, kŷró dhu náarí'ì ìnè àdhàdhì yà Kàgàwà abhòlòna yà adzi rò ì ì'ì dhu bhěyi tí!» ⁵ Wò dhu èno ì ì rò, abádhí ònă rò arana àdzo rŷ dhu ní: màhàngú ò rò, Kàgàwà rabhòlò òrù-akpà mà yà adzi mànà òtèna nŷ, ndirò kà rabhòlò yà adzi ràhu idha

* 2:22 2.22 Mbà 26.11 * 3:4 3.4 Ábhŷ ale rŷrèna dhu ní, «Àlè t'ábhúna» tí ka kátina irò ale rārŷ kákà wemberè tí Yèsù Krístò na'u ale.

ò rò, ndàdù adzi-kpa mà-ǒnga núndò idha mànà. ⁶ Ndirò ndi ɔte-ɔbì nǐ tí, yà angyi í'ì adzi ninza ní òtòtù, rùpìlì ndì idha*. ⁷ Ní, wò ndi ɔte-ɔbì nǐ tí, Kàgàwà úlì wà yà kòmbí rí'ì òrù-akpà mà adzi mànà tsèna tí, ndínì ndì ndubìya tí kàzu ò. Kǎrí abádhí òdo wò ndi ìndrù-ànyà ndì ndunoyà, ndàdù nzéngatále-tse òtdì òná idho tò.

⁸ Pbétù, yà atdíđǒ ma mózè nyí rò ɔdhídù, atdí dhu rǐ'ì inè yà inzà àkǎ ndàdzo ùkùnǎ rò. Ndi dhu ní: Ádrùngbǎle Kàgàwà-nyìkpó ǒ, atdí idho rǐ'ì àdhàdhì atdí lufù ato bhèyi, ndirò atdí lufù ato rǐ'ì àdhàdhì atdí idho bhèyi*.

⁹ Ádrùngbǎle nádzo nzá yà ndi ndakò pbìndà làkǎ nábhù ndì ndí rǎkǎ dhu rǒ rò, àdhàdhì yà atdíđhená ale náarírèna dhu bhèyi. Obhó tí, kǎrí dzìkù òndù, inzà ndì ndózè atdí ale mà ràwì, pbétù ndì ndózè kóró ale rùgèrè ì 'ùbhà fíyó nzénga nídhunì.

¹⁰ Ádrùngbǎle bhà idho níisíya àdhàdhì ogbotále rǐrà òná idho náarí isí inzà ka kùni rórò dhu bhèyi. Ndi nínganì, òrù-akpà náawíya gírìtina rǔva rórò. Ndirò, yà Kàgàwà abhòlò kóró dhu-tsí, yà inga àwù arí òrù-akpà-nyì-rǒ dhu-tsí, níidhoyà ì kóró kàzu-fò. Yà adzi, òná arí'ì kóró dhu-tsí mànà núuwíya kóró átò. ¹¹ Nírò, wò dhu bhèyi kóró dhu níinzaya ì rò, nyí nyàkǎ nyòkò ìlìlǎ ófò ǒ Kàgàwà-nyìkpó ǒ, nyàdù afìkù àpba kòzè dhu ònzi nyí nyí dhu rǒ. ¹² Nyí nyàkǎ nyòkò ndi dhu bhèyi yà Kàgàwà bhà idho òdo nyí nyí atdyúku nyú nà rǎkǎ tsàkàtsàkà òná kàsùmì ǒ. Ndi idho ǒ, Kàgàwà ubìya òrù-akpà kàzu nǐ, yà òrù-akpà-nyì rǒ arí inga àwù dhu ràdù 'idhò ndi kàzu bhà igbétá nǐ. ¹³ Àdhàdhì yà Kàgàwà akò làkǎ-bvù rǒ, àlě kódoona dhu ní òrù-akpà-ɔwútá mà, adzi-ɔwútá mànà rǔvò dhu. Ndi òrù-akpà-ɔwútá mà adzi-ɔwútá mànà ǒ róko ale rǒngo ònzìnà dhu ní obhónánga tó dhu kèlě.

¹⁴ Yà atdíđǒ ma mózè nyí rò ɔdhídù, wò ndi idho òdo nyí nyí ònanǎ, nyí nyàkǎ nyòkò màrùngà ǒ Kàgàwà nà. Nyí nyàkǎ nyònzì obi nyòkò ìlǎ nyí nyìlǎ kà-nyìkpó ǒ rórò, ndirò ìmbǎ nzére dhu tí ka kádù òzùnà atdí dhu mà rǐ'ì nyukutsì rórò. ¹⁵ Nyí nyàkǎ nyùni dhu ní, yà àlě tó Ádrùngbǎle ràdi ìnzì ndàmbe ingo dǒ dhu rǎrǐ ndi otu nùbhà fùkù ndínì nyí nyugù tí. Ndi dhu rǐ'ì àdhàdhì yà àlě t'ádònà ndirò àlě t'òdhinà Pòlò ándí fùkù yà Kàgàwà ábhù fìndà dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta-bvù rǒ dhu bhèyi. ¹⁶ Kóró pbìndà bhàrùwà ùndí ndì ndí rò, kǎrí ɔte ì dhu dǒ. Pbétù ì bhàrùwà ò, ngùkpà dhu rǐ ale-do àlù dhu náarí'ì obi tí. Ní kǎkǎ inzà nga

* 3:6 3.6 ɔpt 1.6-9; 7.11-23 * 3:8 3.8 Zàb 90.4

núni, ndirò ìnzí 'àdù ò'ò afíya ònǎ rò ale, náarádù í dhu-tì ùle ávàya dò, àdhàdhì ì arí flǎlǎ Andítá ò ngǔkpà dhu-tì ùlě dhu bhěyi. Wò dhu bhěyi ì í dhu ònzi rò, abádhí arí 'inzǎ ìtírò.

¹⁷ Nírò nyí, yà atdídǒ ma mózè nyí rò òdhídǔ, kònní ma mòvò wà dhu angyangyi fùkù. Ní nyí nyàkǎ nyǒdò nyí mběyi, akye nyí nyowuna kǒkò nzére ale tó nzérenga àbhù rùwí nyí, ìnzí nyǎdù ìko pòtsó fùkú a'uta ǒ nǎ. ¹⁸ Pbéttù nyí nyàkǎ nyǎmbe ò'ò dǒ ídzìngà ǒ, ndirò àlě tó Ádràngbǎle, Ǔgùba Yèsù Krístò ùnǎ nyí nyí mběyi nyú dhu mànà dhu ǒ. Ilèta àkǎ àlě ràbhù kà tò ròpè ndì kòmbí, ndirò dhòdhóhónganà! Àmìnà.

Yùwanì andí wemberè tí bhàruwà Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí ní wemberè tó bhàruwà yà Yěsù bhà uvitatále Yùwanì núundí ìbhù bhàruwà nzínzì ǒ. Kúndí abádhí mbembè arùgyètdí kumì atò nùdà Yěsù ka kùgù dhu-dzidǒ rórò. Kándí yà ɔvòna arí'ì dòná Yěsù Krístò bhà Ídzi Màkürù mà átò. Ndirò ka kirè nga kà randí ndi Upfòta tó bhükù.

Yà wemberè tó bhàruwà nófò ndì Kàgàwà bhà Ɔte ɛno ka kí ìndrù tò dhu nà. Yùwanì náandí ka Àziyǎ-Ngba tó pbìrì, yà Tùrùkiyà tí ka karí àtina kòmbí ǒ pbàkrístò tò. Í pbàkrístò nírì nzá ì nzínziya ǒ ndi màkürù àlǔ dòya tí dhu dǒ. Ní atdídhena ale núuvò fíyó kànisa ò rò 'òwù. Ngǔkpà ale náadù òngo títò tó màlímó tí, 'ámbe pbàkrístò àbhù dǒ tsiya ràva ì nzínziya ǒ. Í màlímó nóowúnà 'ùvo rǒ ìnzǐ 'à'ù Yěsù Krístò angò ìndrù tí dhu. Ndirò, abádhí nóowúnà 'ùvo rǒ ìnzǐ 'òzù ka Kàgàwà t'Ídhùnà tí (2.22; 4.2-3; 5.10). Abádhí náagò nzéréngatále tí ì í'ì dhu (1.8; 3.7-10), ìnzǐ 'àdù àzè nítè fíyò nzínziya ǒ (2.9-11; 3.14-15; 4.20-21).

Yùwanì azè ndòvò ìbhù dhu pbìndà bhàruwà ò: kǎzè ndàbhù pbàkrístò mà nzínzì ǒ rí'ì Kàgàwà Àba mànà ìrita ràbà ɔbi. Ndirò kǎzè pbàkrístò nzínzì ǒ rí'ì tsí ràbà ka átò. Kǎzè átò dhu ní, ndàbhù sedzà pbàkrístò tò ròkò yà Yěsù Krístò nditírò nyú nala, 'àdù kà rǎnɔna dhu nyú nírì ale rǔdhèna fíyò dhu ìfǔ ì í ró tí.

Bhàruwà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1.4).
- Awáwù mà ìnò mànà (1.5-2.29).
- Kàgàwà bhà inzo mà pfòmvo Sitanì bhà-tsí mànà nzínzì-ǒnga nùtu dhu (3.1-24).
- Obhóná pbànábí mà títò tó pbànábí mànà (4.1-6).
- Ìndrù àkǎ 'ozè ì òzè tí nzínziya ǒ, Kàgàwà ózè ì atdídǒ nídhunǐ (4.7-21).
- Mùlèmà tó a'uta (5.1-21).

Ípirǒnga tó Ɔte

(Yùw 1.1-14; 1Yù 5.11-13)

¹ Ma mí yà dhu náandí fǔkù, Ípirǒnga tó Ɔte-okú dò rò. Ndi Ɔte ní'ì ìnè kóró dhu-tsí rǐ 'òpè rò. Ndi Ɔte mà mirì ngǔkpà odhídu uvitatále mànà, màdù àlanà nyìkpóka nyú

nĩ. Ndirò mã mandà ka, mãdù ngbõna ùlu otsúka nyú nĩ. ² Obhó tí, ndi Ípìrõnga náavi ndi indrù tò, mãdù àlanà. Ní ndi dhu-okú dõ rò, mã ní ndi dhu tó ngambì, ndirò mã mí dhòdhòdhóngà tó Ípìrõnga, yà Àba Kàgàwà-ti'ò i'ì òvo fùkù. Ndi Ípìrõnga ní ndi yà ndi nitè fàkà. ³ Ní wò mã mala, mãdù irìnà dhu òvo mã mí átò fùkù, ndíní àlě kungbò tí àlě atdìkpá nyĩ mànà. Wò ndi àlě tó ungbòta rĩ àlě àbhù àlě rì'ì atdìkpá Àba Kàgàwà mà Idhùnà Yèsù Krístò mànà. ⁴ Ní, mã mí wò dhu àndĩ fùkù ndíní àlě tó dhèdhe náaká tí bhùnà ò.

Kàgàwà ní Awáwù dhu

(Zàb 32.1-5; Mbà 28.13; Èfè 5.8-14; Tit 2.14)

⁵ Kànĩ yà Yèsù Krístò-tsù mã miri dhu. Ndi dhu ní ndi yà mã móvona fùkù. Kàti: «Kàgàwà ní awáwù. Ní ínò arí'ì mbã akekpa màtí kà-nyutsi.» ⁶ Àlě kapé àtina iwà àlě rùngbò àlě Kàgàwà mànà, àlě ràdù i'ì inè ínò ò àlě kúbhi ró, ní àlě ní tìtòtálè, ndirò àlě kónzina dhu ní nzĩ obhóngà. ⁷ Pbétù, àlě kapé àmbè ùbhi dõ awáwù ò, àdhàdhì Kàgàwà narí awáwù ò arádi ale dhu bhèyi, ní àlě kungbò wà àlě àlě nzínzi ò. Ndirò ndi Kàgàwà t'Ídhùnà, Yèsù-azù nú'ò wà àlě kóró àlě tó nzérenge ò rò, àlě rìlã Kàgàwà-nyìkpó ò.

⁸ Àlě kapé àtina ìmbã àlě ràrì'ì nzérenge nà, ní àlě kùtrã wà àlě àlétírò, ndirò obhóngà rì'ì mbã àlě-nyutsi. ⁹ Àlě kapé àlě tó nzérenge òvo kpanjanga Kàgàwà-ònzì, ní kà ràdù àlě tó nzérenge nùbà, ndàdù àlě ù'ò àlě rìlã nyìkpóna ò. Obhó tí, àbadhi ní yà ndi ndùnò dhu nífũ arí ale, ndirò ka ní Obhónángatálè. ¹⁰ Àlě kapé àtina inzá àlě rònzì nzérenge, ní àlě kòzù wà Kàgàwà tìtò-ba tí, ndirò kàbhà òtè rì'ì ìmbã àlě-afí ò.

2

Yèsù ní ndi àlě dõ arí ndùgye àvùkã dhu

(Yùw 13.34-35; 14.21-24; 15.12-14)

¹ Pbànĩnzó, ma màndĩ yà dhu fùkù ìnzĩ nyĩ nyonzi tí nzérenge. Pbétù, atdí ale mà náapè nzérenge ònzi, ní àlě kí'ì inè àlě dõ rí ndùgye àvùkã nà, Àba Kàgàwà-ti'ò. Ndi ale ní Yèsù Krístò, Obhónángatálè. ² Ndirò, àbadhi abhù ndi nditírò, ndòvè perè tí, ndíní Kàgàwà ùbà tí àlě tó nzérenge. Kávè nzá àlě tó nzérenge-okú dõ rò tí, pbétù kávè yà adzi ò kóró ale tó nzérenge-okú dõ rò átò.

³ Àlě kapé Kàgàwà bhà Ùyátá nífũ, ní àlě kùni wà Kàgàwà. ⁴ Atdí ale náapè àtina: «Iwà ma múni Kàgàwà», pbétù ìnzĩ ndàdù kàbhà Ùyátá nífũ, ní ndi ale ní tìtò-ba. Ndirò obhóngà rì'ì mbã kà-nyutsi. ⁵ Pbétù, Kàgàwà bhà Òtè

nódo arí mběyi affina ò ale ní ndi Kàgàwà nózè àkăkă dhu bhěyi ale. Wòrí ní ndi àlě kádù Kàgàwà mànà àlě kùngbò àlě dhu ùni róná dhu. ⁶ Ndi ale náapé àtina iwà ì rúngbò ì Kàgàwà nà, ní ndi ale àkă ndùbhi yà Yèsù ubhì dhu bhěyi.

Uyátá owútá

(Màt 6.24; Ròm 12.2; Yàk 4.4)

⁷ Odhídù, yà atdídò ma mózè nyí rò, yà ma mándina fùkù uyátá ní nzí uyátá-owútá. Pbétù, ma mándina fùkù dhu ní uyátá-ayí. Ka ní yà dóna-kpa ò rò nyí nyabà, ndirò yà iwà nyí nyiri Kàgàwà bhà ote. ⁸ Ngãtsi otu ò, yà ma mándina uyátá rí'ì àdhàdhi uyátá-owútá bhěyi. Ndi uyátá tó obhóna návi ndi Yèsù Krístò-nyutsi, ndirò nyukutsi màtí átò. Obhó tí, kòmbí ìnò rí'ì ùda ndi ndúda ró, awáwù nyú ràdù ndòpè ndàwù nga. ⁹ Atdí ale náapé ndàti awáwù ò ndi ndí'ì dhu tí, pbétù ndàdù ì'ì inè odhìnà ndi ndóndrò ró, ní ndi ale rí'ì inè ìnò ò kòmbí màtí. ¹⁰ Odhìnà nòzè ale rí'ì awáwù ò, ndirò ìndrù àbhù rí ròtsù nzérenga ò dhu rí'ì ìmbă kà-nyutsi. ¹¹ Pbétù, odhìnà nòndrò ale rí'ì ìnò ò. Kărúbhi ìnò ò, ndirò kùni nzá àdhà màtí ndi ndàrà dhu, ìnò ìti kà-nyinga dhu-okú dò rò. ¹² Pbàninzó, ma mí dhu àndí fùkù, Kàgàwà úbà wà fùkù nzérenga Yèsù-owò-okú dò rò nídhuní. ¹³ Abádù, ma mí dhu àndí fùkù, iwà nyí nyúni yà inè ì'ì dóna-kpa ò rò kóró dhu-tsí rí 'òpè rò ale dhu-okú dò rò. Zàdhă, ma mí dhu àndí fùkù, iwà nyí nyónzì wò Nzére-ale-akpà lè mà nídhuní.

¹⁴ Pbàninzó, ma mí dhu àndí fùkù, iwà nyí nyúni Àba Kàgàwà dhu-okú dò rò. Abádù, ma mí dhu àndí fùkù, iwà nyí nyúni yà inè ì'ì dóna-kpa ò rò kóró dhu rí 'òpè rò ale dhu-okú dò rò. Zàdhă, ma mí dhu àndí fùkù, obi nà nyí nyí'ì dhu-okú dò rò: Kàgàwà bhà ote rí'ì afíkù ò, nyădù Nzére-ale-akpà lè mà nónzì. ¹⁵ Nírò, àpé nyòzè yà adzi, ndirò àpé nyòzè kà ò rí'ì dhu-tsí. Ndi ale náapé yà adzi òzè, ní ndi ale nózè nzá Àba Kàgàwà. ¹⁶ Obhó tí, yà adzi ò rí'ì kóró dhu-tsí núvò nzá Àba Kàgàwà bhà rò, pbétù ì dhu-tsí núvò yà adzi ò rò. Ì dhu-tsí ní, ale-ngbò òzè dhu-atdyú òho ka kí atdídò dhu, àlă ka kàla dhu-atdyú òho ka kí kabà dhu, ndirò ongyéngá-okú dò rò ka kí ale òyò dhu. ¹⁷ Yà adzi mà, òná kóró dhu-tsí yà ìndrù arí atdyúya òho mànà rűda ùda. Pbétù, Kàgàwà òzè dhu ònzi arí ale náaradí dhòdhóhónganà.

Nyòdo nyí Krístò bhà òmvù rò rò

(Yùw 1.12-13; 16.13-15; Ròm 8.14-19; 1Yù 4.1-6; 5.18)

¹⁸ Pbàninzó, yà adzi ò dhu-tsí rí ndòdì òná idho níndù wà ndi. Nyí nyiri wà dhu, Krístò bhà òmvù ràrí'ì ìrà ndi ndírà

ró. Ní kòní Krístò bhà òmvũ núnà wà ì abhò nyú kòmbí. Ní àlě kùni wà dhu, kàrí idhò ràrì yà adzi ǒ dhu-tsù nyú rí ndòdì òyá idhò. ¹⁹ Kǒkò ì ale núvò àlě nzínzì ǒ rò tí, pbétù abádhí ní'ì nzì àlě t'ódhína nyú. Obhó tí, abádhí ní'iyana gukyè àlě t'ódhína nyú tí, ní abádhí ókòyana atdíkpá àlě mànà. Abádhí úbhà àlě, ndínì dhu nitè tí kpanjangba ìnzì ràrì ì àlě nzínzì ǒ ale.

²⁰ Pbétù nyí, nyí nyábà wà Krístò ábhu fùkù Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí. Ní nyí kóró, nyí nyùnì wà obhónga. ²¹ Ma màndí nzá dhu fùkù ìnzá nyí nyùnì obhónga dhu-okú dò rò. Pbétù ma màndí dhu fùkù, iwà nyí nyùnì obhónga dhu-okú dò rò. Ndirò nyí nyùnì wà dhu, ìnzì tìtò tó atdí dhu mà ràràdù àhu obhónga ò rò.

²² Tìtò-ba ní àdhi? Tìtò-ba ní yà Yèsù àgò arí ndatì ìnzì ní Krístò tí ale. Kòní ndi ale ní ndi Krístò bhà òmvũ. Kàrí Àba Kàgàwà mà, Idhùnà Yèsù mànà nàgò. ²³ Obhó tí, Kàgàwà t'Ídhùnà nása rí ìngbatí ìli ndì ale mà, nása wà Àba Kàgàwà átò. Ndirò, ndi Kàgàwà t'Ídhùnà nà'ù ale, ná'ù wà Àba Kàgàwà átò.

²⁴ Nírò, yà dóna-kpa ò rò nyí nyíri ɔte náká ndàdi afíku ò. Wò ndi dóna-kpa ò rò nyí nyíri ɔte náapé àdi afíku ò, ní nyí átò nyí nyóko òko Àba Kàgàwà mà, Idhùnà Yèsù mànà ò. ²⁵ Ndirò, kànì àlě tò Krístò akò làká: ndi làká ní dhòdhódhónga tó ípirónga.

²⁶ Ma màndí wò dhu fùkù kǒkò nyí nózè 'ùtrá ale-okú dò rò. ²⁷ Pbétù nyí, yà Krístò irá nyí nǎ Hlǎ-Alafí rǎ'ì ìnè ùkù. Ní ndi dhu-okú dò rò, nyí nyí'ì mbá ùdhě tí ka kí dhu ùdhě fùkù dhu-atdyú nà. Obhó tí, Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí arí kóró dhu ùdhě fùkù. Ní wò kàrúdhěna fùkù dhu ní obhó dhu, ìnzì ní tìtò. Ní, dhu àká nyòkò Krístò mànà nyí nyúngbò nyí rórò, àdhàdhì Hlǎ-Alafí núdhe ka fùkù dhu bhěyi.

²⁸ Ní kòmbí pbànǎnzó, dhu àká nyòkò Krístò mànà nyí nyúngbò nyí rórò, ndínì Kà rǎtsi ìngo nínaganí, àlě kí'iya tí mànzì nà, ndirò ìnzì àlě-nyí adùya tí iwu Kǒnzì-tsu ǒ. ²⁹ Nyí nyapé dhu ùnì Krístò ràrì obhónángatále, ní nyí nyàká nyùnì dhu ní, obhónánnga ònzì arí ìngbatí ìli ndì ale mà ní ràrì Kàgàwà bhà ingba.

3

Kàgàwà bhà inzo

¹ Ìgyò! Nyàndà pé ìngbà dhu bvàtì àzè nǎ màtì Àba Kàgàwà náazè àlě dhu. Kàrí àlě ànzì pbìndà inzo tí. Ní àlě ní obhó tí, kà bhà inzo. Wò dhu-okú dò rò, yàrí adzi núnì nzá àlě, ìnzá kùni Kàgàwà nídhunì. ² Odhídù, yà atdídǒ ma

móze nyí rò, kòmbí àlě ní Kàgàwà bhà inzo. Ndirò olunǎ rò àlě kí'íya tí dhu nápè nzá ndàvǐ kpanjangba. Pbétù, àlě kùni dhu ní, Krístò rǐtsi ingo nínganí, àlě kuliya àlě kà bhěyi, àlě kalaya ka yà ka nyú arí'í dhu bhěyi nídhunǐ. ³ Ní, Krístò ndì ndalaya dhu nà'ù ale, náká ndù'o ndì nditírò ndilǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ, àdhàdhì Krístò ìlǎ kà-nyìkpó ǒ dhu bhěyi.

⁴ Ìndrǔ náapè nzérenga ònzi, ní ndi ale nífu nzá Kàgàwà bhà Úyátá. Obhó tí, nzérenga ní ìnzǐ ka kí Kàgàwà bhà Úyátá nífù dhu. ⁵ Ní nyí nyùnì wà dhu, Yèsù Krístò rira ndínǐ ndì ndu'o tí ìndrǔ tó nzérenga. Ndirò, kà-nyutsi nzérenga rǐ'í mbǎ akekpa mǎtí. ⁶ Yèsù ò rádi ìngbàtí ìli ndì ale mà, náarí nzǐ nzérenga ònzi. Pbétù ìngbàtí ìli ndì ale mà náapè àmbe nzérenga ònzi dǒ, ní ndi dhu itè dhu ní, ndi ale rǎla nzá Yèsù, ndirò kà rúnì nzá ka.

⁷ Pbànǐnzó, àpé nyàbhu atdí ale mà rùtrǎ nyí. Obhónánga ònzi arí ale ní ndì nyú tírò obhónángatále, àdhàdhì Yèsù Krístò ní obhónángatále dhu bhěyi. ⁸ Nzérenga ònzi arí ale ní Pfòmvo bhà ale, ndi Pfòmvo náapè ndònzǐ nzérenga dóna-kpa ò rò kóró dhu-tsí rǐ 'òpè òná kàsùmì ǒ dhu-okú dò rò. Ní Kàgàwà t'Ídhùnà níra ndínǐ ndì ndugolo tí pfòmvo bhà kasu.

⁹ Ìngbàtí ìli ndì ale mà Kàgàwà bhà ìngba tí rǐ'í, ní rǐ nzǐ nzérenga ònzi, Kàgàwà bhà òte rǐ'í kà-afí ò itse bhěyi nídhunǐ. Ndirò, ndi ale rǐ nzǐ àdù àmbe nzérenga ònzi dǒ, Kàgàwà bhà ìngba tí ndì ndí'í nídhunǐ. ¹⁰ Yà dhu bhěyi ní ndi ka kádù Kàgàwà bhà inzo mà Pfòmvo bhà inzo mànà núnì: ìngbàtí ìli ndì ale mà, ìnzǐ arí obhónánga ònzi, ndirò ngǎtsi nǐ ìnzá òdhìnà nóze, ní nzǐ Kàgàwà bhà ìngba.

*Dhu àkǎ ìndrǔ ròze ì nzínziya ǒ dhu
(Yùw 15.12-21; 1Yù 4.7-8,16-21)*

¹¹ Obhó tí, kòní yà dóna-kpa ò rò nyí nyírì òte: dhu àkǎ àlě ròze àlě àlě nzínzi ǒ. ¹² Dhu àkǎ nzá àlě rònzi dhu Kàyinà bhěyi, ka ní'í Nzére-ale-akpa bhà ale, ndirò kǎhò adòná. Ádhu kǎhò ka okúna dò rò? Kǎhò ka okúna dò rò dhu ní, kàbhà kasu ní'í nzére, pbétù kà t'ádòná bhà tsí ràdù ì'í mběyi.

¹³ Adódù, àpé nyàbhu idho rùko nyí yà adzi ǒ ale rǐ nyòndrò rò. ¹⁴ Àlě nyú àlě kùni wà dhu iwà àlě rùvò òve ò rò, àlě rùdà ìpìrǒnga ò, àlě t'ádóna àlě kóze nídhunǐ. Obhó tí, ìnzá òdhína nóze ale nádi àdì òve ǒ. ¹⁵ Adòná nóndrò ìngbàtí ìli ndi ale mà ní abvo òkye arí ale. Ndirò nyí nyùnì wà dhu, abvo òkye arí ìngbàtí ìli ndì ale mà, ní rǎrǐ'í mbǎ dhòdhódhónga tó ìpìrǒnga nà nyunatsi. ¹⁶ Yàrí ní ndi àlě

kùni àzè róná otu: Yěsù Krístò adzi pbìndà ípìrǒnga àlě-okú dò rò. Ní àlě mà átò, àlě kàkǎ àlě ràdzi àlě tó ípìrǒnga àlě t'ádóna-okú dò rò. ¹⁷ Ìngbàtí íli ndì ale mà náapé ì'ì yà adzi ǒ ongyéngá nà, ndàdù adòná nála mùhetù ǒ rí'ì ró, pbétù ndàdù ɔtsúna ɔtsi ìnzì ndònzì ndi ɔdhinà dzèná, ní ndi ale ràdù àtinà ìngbà dhu bhěyi, iwà ndi róze Kàgàwà? ¹⁸ Pbanǎnzó, àpé kí'ì àzè nà àlě-òtě ǒ tí, ndirò àlě-idà dǒ tí. Pbetù, àlě kàkǎ àlě rìtè àzè àlě kàsǔ ǒ, ndirò obhóngà dǒ.

Kàgàwà-nyutsi ka kóko dhu nùni ka kádù róná dhu

¹⁹ Wò dhu-otù ǒ ní ndi, àlě kádù obhóngatále tí àlě kí'ì dhu nùni, ndirò àlě-afí ràdù ndòpè Kàgàwà-ònzì. ²⁰ Obhó tí, àlě-afí apé àlě òbhù, ní àlě kùni wà dhu Kàgàwà bhà Ádrùngbǎnga ròsè wà àlě-afí tó ádrùngbǎnga dònǎ, ndirò kà rùni wà kóró dhu. ²¹ Ɔdhídù, yà atdíǒ ma mózè nyí rò, ìnzì àlě-afí náapé àlě òbhù, ní àlě kí mbǎ àdù ì'ì ɔdò nà Kàgàwà-ònzì. ²² Ndirò, ìngbàtí íli ndi dhu mà kà-fó àlě kònzì, nábà àlě kádù àbà, kàbhà uyátá àlě kífù, àlě ràdù kà-nyìkpó nòfò dhu ònzì dhu-okú dò rò. ²³ Ndirò, kànǐ kàbhà uyátá: Dhu àkǎ àlě rà'ù kà t'Ídhùnà Yěsù Krístò-ɔvò, àlě ràdù àlě òzè àlě nzínzì ǒ, àdhàdhì ndi Krístò nùnyá ka àlě tó dhu bhěyi. ²⁴ Kàgàwà bhà Uyátá nífù rí ale ní rí'ì Kàgàwà-nyutsi, ndirò Kàgàwà rí'ì ndi ale-nyutsi átò. Ndirò, kànǐ àlě kádù Kàgàwà rí'ì àlě-nyutsi dhu ùni róná dhu: kíbho pbìndà ǐlǐlǎ-Alafí àlě tò.

4

Kàgàwà bhà Alafí mà Krístò bhà òmvù bhà ale-afí mànà nùni ka kádù róná dhu

(Tòr 13.1-4; Yùw 2.18-25; 2Yù 7-11)

¹ Ɔdhídù, yà atdíǒ ma mózè nyí rò, nyí nyàkǎ nzá nyǎ'ù Kàgàwà bhà Alafí rí'ì nyunatsi dhu tí rí ndàti ìngbàtí íli ndi ale mà rǎnɔna dhu. Pbetù, dhu àkǎ pé nyǎndà ì ale rǎnɔna dhu-ònga mběyi, ndínǐ nyí nyuni tí ìnè Kàgàwà bhà Alafí rí'ì abádhí-nyutsi dhu. Obhó tí, tìtò tó pbánábí nùnyà wà ì ibí nyú yà adzi ǒ. ² Ní, kànǐ nyí nyádù Kàgàwà bhà ǐlǐlǎ-Alafí nùni róná dhu: Ìngbàtí íli ndi ale yà kpangba rí dhu òvò, ndàti Yěsù Krístò rírà yà adzi ǒ ale-ngbò tó ófò ǒ, ní Kàgàwà bhà Alafí rí nyunatsi ale. ³ Ìngbàtí íli ndi ale mà yà inzà Yěsù nùni, rí'ì mbǎ Kàgàwà bhà Alafí nà nyunatsi, pbétù kà-nyutsi rí'ì ní Krístò bhà òmvù bhà ale-afí. Nyí nyírì dhu Krístò bhà òmvù rǎrì ìrà. Ní kònzì, kòmbí kàrà wà àhù yà adzi dǒ.

⁴ Pbanǎnzó, nyí ní Kàgàwà bhà ale, ndirò nyí nyónzì wà tìtò tó pbánábí lè mà. Obhó tí, nyekutsi rí'ì Kàgàwà bhà

Alafí bhà ádrùngbǎnga tó obi nòsè wà yà adzi ǒ rí'ì Krístò bhà òmvũ bhà ádrùngbǎnga tó obi dònǎ. ⁵ Tìtò tó pbànábí ní yà adzi ǒ ale. Abádhí náaróte yà adzi ǒ ale bhěyi, yà adzi ǒ ale ràdù tsùyá dhu ìrì. ⁶ Pbétù àlě nyú, àlě ní Kàgàwà bhà ale. Ní, iwà Kàgàwà núnì ale rí àlě-tsù dhu ìrì ìrì. Ndirò, ìnzí ní Kàgàwà bhà ale rí nzí àlě-tsù dhu ìrì. Wò dhu rǒ ní ndi, àlě kádù obhóngà tó Alafí mà, tìtò tó ale-afí mà nà núnì nǎ.

Kàgàwà itè pbìndà àzè ìndrũ tò tí dhu

(Yùw 3.16-17; Ròm 5.5-8; 1Yù 3.11-24)

⁷ Ǫdhídũ, yà atdíǒ ma mózè nyí rò, kòzè àlě àlě nzínzì ǒ, àzè ní Kàgàwà bhà dhu nídhuní. Ndirò, ìngbatí ìlì ndi ale mà, yà ìndrũ nózè ní Kàgàwà bhà ingba, ndirò kùnì wà Kàgàwà. ⁸ Inzá ìndrũ nózè ale núnì nzá Kàgàwà, Kàgàwà ní àzètále nídhuní. ⁹ Kànǎ Kàgàwà níitè pbìndà àzè àlě tò tí dhu: kívi atdí tí arí'ì Idhùnà rìrà yà adzi ǒ, ndíní àlě kabá tí ípirǒnga otùna ǒ. ¹⁰ Yàrí ní ndi àzè tí ka kátina dhu: ìnzí ní àlě'ì ndi àlě kazè Kàgàwà wemberè tí, pbétù, ka ní ndi àlě nazè. Kívi Idhùnà rìrà òvè perè tí àlě-okú dò rò, ndíní ndi ndubà tí àlě tó nzérenga otùna ǒ.

¹¹ Ǫdhídũ yà atdíǒ ma mózè nyí rò, dhu apé ì'ì wò dhu bhěyi Kàgàwà náazè àlě dhu tí, ní dhu àkǎ àlě ròzè àlě átò àlě nzínzì ǒ. ¹² Atdí ale mà nápè nzá Kàgàwà-nyìkpa àlǎ. Pbétù, àlě kapé àlě òzè àlě nzínzì ǒ, ní Kàgàwà rí'ì ìnè àlě-nyutsì, ndirò àlě Kòzè nǎ àzè návi wà ndi àkǎkǎ dhu bhěyi àlě-nyutsì.

¹³ Kànǎ àlě kádù Kàgàwà-nyutsì àlě kòkò dhu, ndirò Kàgàwà rí'ì àlě-nyutsì dhu núnì róná dhu: Kìbhò pbìndà Ìlǎ-Alafí àlě tò. ¹⁴ Ndirò àlě nyú àlě kála wà dhu, àlě ràdù ì'ì fìndá ngàmì tí: Àba Kàgàwà ívi Idhùnà rìrà yà adzi ǒ ale tó Ǫgùba tí. ¹⁵ Ndi ale apé Yèsù ùnǎ Kàgàwà t'Ídhùnà tí, ní Kàgàwà rí'ì ìnè ndi ale-nyutsì, ndirò ndi ale rí'ì ìnè Kàgàwà-nyutsì. ¹⁶ Ndirò, àlě nyú àlě kùnì wà, ndirò àlě kà'ù wà Kàgàwà ózè àlě dhu. Kàgàwà ní àzètále. Àzè nà arí'ì ale rí'ì Kàgàwà-nyutsì, ndirò Kàgàwà rí'ì ndi ale-nyutsì. ¹⁷ Kàgàwà àlě kózè atdíǒ dhu itè rí dhu ní, Kàgàwà rí ìndrũ-ànyá itdì nínganí, àlě kí'ìya ìmbǎ ǒdo nà, àlě tó ípirǒnga yà adzi ǒ nófò ndi Yèsù ì'ì nà yà adzi dǒ ípirǒnga nà nídhuní. ¹⁸ Àzè nà ale ò ǒdo arí'ì ìmbǎ. Ndirò, àkǎkǎ àzè náarí ǒdo ìto ale-afí ò rò. Obhó tí, anya òdo rí dòná ka kotdí tí ale, náarí ǒdo ònzì. Ndirò, ǒdo ònzì rí ale-afí ò àzè nápè nzá àkǎ bhùnà ǒ. ¹⁹ Ní, àlě nyú àlě kí'ì àzè nà Kàgàwà náazè àlě'ì wemberè tí dhu-okú dò rò. ²⁰ Atdí ale mà nápè àtina: «Ma mózè Kàgàwà», ndàdù adònà nóndrò, ní ndi ale ní tìtò-ba. Obhó

tí, inzá yà nyìkpóna nyú ǒ ndì ndálǎna adòna nózè ale rǐ nzǐ àdù yà inzǐ ndì ndálǎna Kàgàwà nózè. ²¹ Ndirò, yàrí ní ndi Krístò ùbhà àlě tò ɥyátá: «Kàgàwà nózè ale nákǎ wà ndòzè adòna átò.»

5

A'uta ní ndi yà adzi lèma ònzì ka kádù òná otu
(Yùw 1.29-34; 3.36; 20.31; 2Yù 5-6)

¹ Ìngbàtí ìli ndì ale mà, Yèsù nà'ù Krístò tí, ní Kàgàwà bhà ingba. Ndirò, ìngbàtí ìli ndì ale mà, inzo t'ábanà nózè, nózè wà kà bhà inzo átò. ² Kàní àlě kádù Kàgàwà bhà inzo àlě kózè dhu núni róná dhu. I dhu ní: Kàgàwà òzè àlě kí dhu mà, Kàbhà ɥyátá nífù àlě kí dhu mà. ³ Obhó tí, kàní Kàgàwà ka kòzè dhu itè rí dhu. Ndi dhu ní: Kàbhà ɥyátá ifù ka kí dhu. Ndirò, i Kàbhà ɥyátá rǐ'ì mbǎ itù, ⁴ Kàgàwà bhà inzo kóró nónzì wà yà adzi lèma dhu-okú dò rò. Ndirò, kàní àlě kádù yà adzi lèma nónzì òná otu. Ndi otu ní àlě tò a'uta. ⁵ Ádhi pbá ale yà adzi lèma nónzì rádù? Ndi ale ní Yèsù ná'ù Kàgàwà t'Ídhùnà tí ale kèlě.

Yèsù Krístò itè rí Kàgàwà t'Ídhùnà tí dhu

⁶ Yèsù Krístò ní ndi idha mà azu mà nà ìra ale. Kǐra nzá idha-vǐ kèlě nà, pbétù kǐra idha nà azu mà. Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí ní ndi dhu tò ngàmbì, ndi Hìlǎ-Alafí ní obhóngá dhu-okú dò rò. ⁷ Yèsù itè rí Kàgàwà t'Ídhùnà tí dhu rǐ'ì ìbhù. I dhu ní: ⁸ Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí mà, idha mà, azu mà. Ní, kóró i dhu rǐ atdí dhu kèlě núno.

⁹ Ìndrù òkò fíndá ngàmbì tí atdí dhu ná'ù àlě karí à'ù tí. Pbétù, Kàgàwà rǎdi atdí dhu tò ngàmbì tí dhu rǐ'ì òbi nà atdí dò. Obhó tí, kàní Kàgàwà núno dhu. Ndi dhu ní Idhùnà-okú dò rò kǎno dhu. ¹⁰ Ndi Kàgàwà t'Ídhùnà nà'ù ale, núni wà Kàgàwà ùno dhu obhó dhu tí afína ò. Pbétù, inzá ka ná'ù ale nábhu wà Kàgàwà róngò tètò-ba tí, inzá kǎ'ù Kàgàwà ùno Idhùnà-okú dò rò dhu nídhuní. ¹¹ Ndirò, yàrí ní ndi Kàgàwà rǐ'ì fíndá ngàmbì tí dhu: kǐbho dhòdhóhóngá tò ípìrǒngá àlě tò, ndirò àlě kábà ndi ípìrǒngá kà t'Ídhùnà-otù ǒ. ¹² Kàgàwà t'Ídhùnà nà rǐ'ì afína ò ale, nábà wà ípìrǒngá. Ndirò, ìmbǎ rǐ'ì Kà nà afína ò ale, ní rǐ'ì mbǎ ípìrǒngá nà.

Dhòdhóhóngá tò ípìrǒngá
(Mrk 11.24; Yùw 15.7; 1Yù 3.6-9)

¹³ Nyǐ, yà Kàgàwà t'Ídhùnà nyǐ nyá'ù rò, ma màndí yàrí bhàruwà fùkù ndíni nyǐ nyuni tí dhu inè nyǐ rǎrǐ'ì

dhòdhódhóngà tó ípìrǒngà nà. ¹⁴ Ndirò, kànǐ Kàgàwà-nyutsi àlě kí'ì nà a'uta: àlě kapé dhu ònzi kà-fó Àbadhi-afí nyú nózè dhu bhěyi, ní kà rǎdù àlě-tsǔ dhu níri ìri. ¹⁵ Àlě kùni dhu kà rǎrǐ àlě-tsǔ dhu níri dhu-okú dò rò, àlě kùni wà dhu átò, kà-fó àlě kònzì dhu rò, àlě ràbà wà ndi dhu.

¹⁶ Atdí ale náapé ɔdhìnà àlě nzérenga ònzi rí'ì ró, ndi nzérenga rǎdù ì'ì ìnzǐ rí ìndrǔ ùnda ɔve ò, ní ndi ale àkǎ ndìtsò ndi ndi ɔdhìnà dǒ. Ní, Kàgàwà rǎdù ípìrǒngà nábhu wò ìnzǐ rí ìndrǔ ùnda ɔve ò nzérenga ònzi rí ale tò. Pbétù, ɔve ìbho rí nzérenga-tidò rǐ'ì ìnè, ní ma màti nzá ka rìtsò ale ndi tinàdò ònzi rí ale dǒ. ¹⁷ Nzére ka kónzina kóró dhu ní nzérenga. Pbétù, ìnzǐ rí ìndrǔ ùnda ɔve ò nzérenga rǐ'ì ìnè.

¹⁸ Àlě kùni wà dhu, Kàgàwà bhà inzo rarí nzǐ nzérenga ònzi. Pbétù, Kàgàwà t'Ídhùnà náarí ndi abádhí-ngbò òdò, ìnzǐ Nzére ale rǎdù ngbǒya ùpbala. ¹⁹ Àlě kùni wà dhu, àlě rǎrǐ Kàgàwà bhà ale, ndirò yà adzi ǒ kóró ngari ní rǐ'ì Nzére ale bhà ɔbi-tsinǎ. ²⁰ Pbétù, àlě kùni wà dhu, iwà Kàgàwà t'Ídhùnà rǐrà, ndàdù inga t'únita níbhò àlě tò, ndínǐ àlě kùni tí Kàgàwà nyú. Ní, àlě kùngbò wà àlě ndi Kàgàwà nyú nà kà t'Ídhùnà Yèsù Krístò-otù ǒ. Ndi Yèsù ní Kàgàwà nyú, ndirò Ka ní dhòdhódhóngà tó ípìrǒngà. ²¹ Nírò pbànǐnzó, nyòdò nyǐ mběyi nyǐ-tírò sànamù rǒ rò.

Yùwanì andí ɔɔ rí kisé nǐ bhàruwà Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

ɔɔ rí kisé nǐ Yùwanì andí bhàruwà nandí ale nitè ndí «mùkùrǔ» tí. Dhu àla ndí kà rarǐ mbèmbè Yèsù Krístò bhà uvitatále Yùwanì. Pbétù, kǒrù ɔvòna òru tí. Ka kirè nga Yèsù Krístò bhà Ídzi Màkùrù rǒ òmvǔ-okú dò rò kà rarù ka.

Kándí ndí bhàruwà «Kàgàwà óvò tsibhále» tí ka kátina tsibhále tò. Obhó tí, wò dhu ní kànisa-ɔvò t'óruta tó atdí ófò. Kà rí pbàkrístò àkǎ 'òzè 'òzè tí nzínziya ǒ dhu òvò abádhí tò. Kǒvò dhu átò abádhí tò, ndàti abádhí ràkǎ 'òkò pòtsó fíyó a'uta ǒ, 'àdù 'òdò mbéyi vurò dhu ùdhè rí Yèsù Krístò bhà Ídzi Màkùrù rǒ rò ale rǒ rò.

Bhàruwà-nyiti ka kóhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1-3).
- Dhu àkǎ kokò obhóngà ǒ dhu, kozè ale òzè tí ale nzínzi ǒ dhu, kadù tìtò tó màlímó rǔdhèna dhu àsà àsa tí dhu (4-11).
- Bhàruwà rǐku dòná rò ovita (12-13).

Yùwanì rǐ indrǔ nóvi dhu

¹ Ima, Mùkùrǔ-akpà tírò, ma màndí dhu fǔkù Iyá, yà Kàgàwà óvò nyǐ rò, pbùkù inzo yà obhóngà dǒ ma mózè mànà. Inzǐ ní ima kèlè ndí nyǐ ma mózè, pbétù, obhóngà núnì ale kóró nózè nyǐ átò. ² Ma mózè nyǐ yà àlě-afí ò arí'ì obhóngà-okú dò rò. Ndirò, ndí obhóngà rǒngo àdi àlě-afí ò bìlìnganà. ³ Àba Kàgàwà mà, Idhùnà Yèsù Krístò mànà, nákǎ 'àso àlě'i, 'àbà izu àlě dǒ, 'àdù àlě àbhù àlě ròkò màràngà ǒ, obhóngà mà àzè mànà ǒ.

Obhóngà mà àzè mànà

(Yùw 13.34-35; 1Yù 2.18-23; 4.1-16; 5.1-3)

⁴ Idhèdu íka ndí atdídí atdídhèná pbùkù inzo ma mótù obhóngà ǒ aróko, àdhàdhì yà àlě t'Ábanà Kàgàwà nùuyá ka àlě tò dhu bhéyi rò. ⁵ Nírò íyàdú, kòmbí ma mònzi dhu ní àlě ròzè àlě àlě nzínzi ǒ. Yà ma màndí indù dhu ní nzi Ƴyátá-ɔwútá. Pbétù, ndí Ƴyátá ní yà dònà-kpa ò rò àlě kabà. ⁶ Ndirò, kànǐ àzè tí ka kátina dhu: ndí dhu ní, kubhi Kàgàwà bhà Ƴyátá nónzi ka dhu bhéyi. Ndirò wò ndí dònà-kpa ò rò nyǐ nyabà Ƴyátá ní, nyǐ ràkǎ nyòkò àzè ǒ. ⁷ Obhó tí, Ƴrátá tó ábhǒ ale nyú náfóló wà ì yà adzi ǒ. Abádhí á'ù nzá dhu, Yèsù Krístò rírà yà adzi ǒ ale-ngbò tó ófò ǒ. Wò ndí dhu ònzi

arí ale ní ɔtrátába, ndirò ka ní «Křístò bhà òmvũ» tí kátina ale. ⁸ Nírò, nyòdo nyĩ mběyi nyĩ nyú tírò, akye nyĩ nyowuna yà àlě kanzi kasu tó itse níwi nĩ. Pbétù, nyòdo nyĩ mběyi, ndínĩ nyĩ nyadùya tí àkākā mùkimbà nábà. ⁹ Ndi ale náapé dóna ò dhu nísě yà Křístò udhè dhu dǒ, ní Kàgàwà rĩ'ì mbă ndi ale-afí ò. Pbétù, ndi ale apé Křístò udhè dhu ìfũ, ní Àba Kàgàwà mà, Idhùnà màrà rĩ'ì inè ndi ale-afí ò. ¹⁰ Atdí ale náapé ìrà àhu tikũ ò, ndàdù ngătsi dhu yà ìnzĩ rí ndàkǒ Yěsù údhe fũkù dhu nà núdhe fũkù, ní nyĩ nyākă nzá nyăko ndi ale fũ-dzá, ndirò, nyĩ nyākă nzá nyĩvũ mùlèmbè mà kà-tsũ. ¹¹ Obhó tí, mùlèmbè nivũ kà-tsũ ale nádù ì'ì iwà kărónzina nzérenga nònzi átò.

Bhàruwà rĩku dóná rò ovita

¹² Ma mí'ì fũkù ma mândina ábhǒ dhu nyú nà. Pbétù, ma mòzè nzá mandĩ i dhu bhàruwà ǒ fũkù. Nírò, ma mòzè dhu ní, marà àhu fũrăbvù, madù dhu òvò fũkù tsùdu-kpò nyú nĩ, ndínĩ àlě-idhè náadù tí ndika atdídǒ. ¹³ Yà Kàgàwà óvò awènu bhà inzo* nóvi nyi átò.

* **1:13** 1.13 Awènu bhà inzo tí ka kátina ale ní mbèmbè yàrí bhàruwà nandí ale ní'ì òná kànisa ǒ ale.

Yùwanì andí ìbhu rí kisé nǐ bhàruwà Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Ìbhu rí kisé nǐ Yùwanì andí bhàruwà nandí ale nitè ndì «mùkùrù» tí, ɔyɔ rí kisé bhàruwà ò ka kòzù dhu bhèyi. Ndì ale ní kànìsà ùnda arí atdí ale. Dhu àla ndì kà rǎrǎ mbèmbè Yèsù Krístò bhà uvitatále Yùwanì. Pbéttà, kòrù ɔvòna òru tí. Ka kirè nga kà rónzì ka Ídzi Màkùrù rǒ òmvù-okú dò rò.

Kǎndí yàrí bhàruwà Gǎyò tí kátina atdí mùkrístò tò. Ka nǐ'ì kànìsà ùnda arí ale, ndàdù Ídzi Màkùrù t'únɔta tò ì nípfo 'òngò ùbhi ùnòna rǒ ale dzèna ònzì, fíyó kigò ò abádhí òwù ùvò rò.

Bhàruwà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1-2).
- Yùwanì rǐ Gǎyò ìfǔ ka kí kàsǔna-okú dò rò dhu (3-8)
- Dìyòtrǐfè mà Dèmètriyò màna tò màtso (9-12).
- Bhàruwà rǐku dòná rò ovita (13-15).

Yùwanì rǐ Gǎyò nóvì dhu (Màt 10.40-42)

¹ Ìma, Mùkùrù-akpà tírò, ma mí dhu àndí indù Gǎyò, inyi ɔdhìdu, yà atdí dǒ ma mǒzè, ndìrò obhónga dǒ ma mǒzè. ² ɔdhìdú, yà atdí dǒ ma mǒzè nyí rò, dhu àkǎ kóró pbàkù dhu-tsí rùbhi mbèyi. Dhu àkǎ ngbònu rǐ'ì mbèyi àdhàdhì nyi nyí'ì mbèyi afínù ònǎ rò dhu bhèyi.

Yùwanì rǐ Gǎyò ìfǔ kàsǔna-okú dò rò dhu

³ Ìdhèdu ìka ndì atdí dǒ, àlè t'ádóna níwù ùvò iró, 'àdù dhu àwe nyunutsi rǐ'ì obhónga dǒ, ndìrò nyi nyarùbhi obhónga ò tí dhu dǒ rò. ⁴ Ìdhèdu nìka ròsè dhu ní pbàkà inzo rùbhi obhónga ò dhu ma mìrì dhu. ⁵ Yà atdí dǒ ma mǒzè nyi rò Gǎyò, nyi nyítè a'uta nà nyi nyí'ì dhu kpanjangba yà àlè t'òdhina pbàkrístò dzèna nyi nyónzì dhu-otù ò, ìmbá í'ì inzà nyi nyúni ale màtí. ⁶ Abádhí íwù fíyò nyi nyítè àzè nóvò kànìsà-ònzì. Ní ma mònzì nyi, nyonzi abádhí dzèna fíyó abhi ò, àdhàdhì Kàgàwà-nyìkpó òfò rí dhu bhèyi. ⁷ Obhó tí, abádhí ópè abhi Yèsù Krístò-ɔvò-okú dò rò, ìnzì ì rònzì atdí dhu mà inzà Kàgàwà núnì ale-fó. ⁸ Nírò àlè nyú, dhu àkǎ àlè rònzì kǒkò àlè t'ádóna-tidò dzèna, ndínì àlè kí'ì tí iwà àlè kónzì obhónga tò ɔte t'úndota tò kasu atdíkpá abádhí màna dhu tí.

*Diyòtrěfě mà Dèmètriyò màrà tò m̀tsò**(Mbà 22.1; Luk 20.46-47; 1Kò 4.18-21; 1Pé 2.12)*

⁹ Ma mándí dhú-ngba kànìsà tò. Pbétù, Diyòtrěfě, yà ndi kànìsà ǒ kóró dhu dǒ ndi nózè ndi'ì ádrùngbǎle tí ale, nádù nzá fíyò ma m̀yǎ dhu à'ù. ¹⁰ Ní, ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma m̀rà àhù nínganí, ma mítsi yà kǎrónzina nzére dhu núte kóró. Kǎrí nzére dhu nǎwě dòká ìndrù-ònzì. Ròsè tdítǒ, kǎrí ndùvò ìnzì ndàkò abhi ǒ rí'ì ngùkpà pbàkrístò. Ndirò, i pbàkrístò nòzè 'àkò ale-tsù nútò kǎrí ìnzì ràkò abádí, ndádù àrà òdinà rǒ kànìsà ǒ rò. ¹¹ Ǫdhídú, yà atdídǒ ma mózè nyi rò, dhu àkǎ nzá nyungu nzére dhu ònzì arí ale-owù. Pbétù dhu àkǎ nyungu ídzì dhu ònzì arí ale-owù. Ídzì dhu ònzì arí ale ní Kàgàwà bhà ale. Pbétù, nzére dhu ònzì arí ale núni nzá Kàgàwà.

¹² Dèmètriyò-okú dò rò, kóró ale rǐ ídzì dhu àwě. Ndirò, kàbhà obhóngà rǐ kàbhà ídzìngà nítè ndítírò. Ndirò mǎ'ì mà, mǎ mí kàbhà ídzìngà nítè átò. Ndirò nyi nyùni wà dhu, yà ma maráwěna kà dǒ dhu rǎrǐ obhó dhu.

Bhàrwà rǐku dòná rò ovita

¹³ Ma mí'ì ìndù ma mándina ábhǒ dhu nyú nà. Pbétù, ma mòzè nzá mándí i dhu bhàrwà ǒ ìndù. ¹⁴ Nírò, atdyúdu ní mala nyi ìnzá òtrò idho ǒ, àlě ràdù òte àlě-tsù nyú ǒ. ¹⁵ Dhu àkǎ nyadi màrùngà ǒ. Ǫdhínù òvì nyi mběyi. Ndirò, òvì nyóvì Ǫdhídu kóró, nyóvì ngǎtsi ale ǒvòna nyú rǒ.

Yudhà andí bhàruwà Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí ídǒ bhàruwà nandí ní «Yudhà, Yàkǒbhò t'ádònà» tí kátina ale (1). Ndi Yudhà mà adònà Yàkǒbhò màrà óyǒrò kóró ní'ì Yèsù t'ádóná-nzo (Màt 13.55). Kǎndí ndi pbìndà bhàruwà mbèmbè azà kumì ato údà Yèsù Krístò ka kúgù dhu-dzidǒ rórò.

Ndi andítá rǐ dhu ìtè Yudhà rambénà dhu òvò dǒ atdí kànísà tò, ndirò ngǎtsi nǐ ibí kànísá tò. Pbétù, ka kùni nzá atdí kànísà mà abádhí nzínzi ǒ náarí'ì ònà kigò. Pbìndà bhàruwà ò, kǐtsu átò Ungbòta-Ayí ò bhùkù mà Pbàyàhúdí tó ngǔkpà andítá màrà ò arí'ì irèta. Ní ka kìrè dhu ní kǎndí dhu fíyǒ ábhǒ ale rǐ'ì pbàkrístò tí rǐ'ì Pbàyàhúdí.

Yudhà í'ì nà irèta ní pbàkrístò tò ndì ndí dhu àndí Yèsù arí ìndrǔ ìgǔ dhu dǒ nǐ irèta (3). Pbétù, kǎla dhu ní dhu ràkǎ nditdyu abádhí-nyìkpó tsàkǎtsàkà nyú abádhí nzínzi ò ì nǐtsu pbàkrístò tí arí 'àti ale rǒ rò (4). I ale owúnà 'àti rǒ pbàkrístò tí, pbétù ìnzí 'àdù Kàgàwà nyú ná'ù. Ndirò abádhí ní'ì mènnyònitále.

Bhàruwà-nyìti ka kóhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1-2).
- Yudhà rǐ pbàkrístò àvì rùgyè ì, 'òdò yà atdí-gùna tí Kàgàwà íbhò pbìndà dhu tí arí'ì ale tò a'uta mbèyi (3-4).
- Yudhà rǐ Ádrùngbǎle Kàgàwà itdiya atdíidǒ pbàkrístò tí arí 'àti ale, pbétù ìmbǎ 'àdù ì'ì pbàkrístò tí ale-ànyǎ tí dhu tó atdíidhená ófò nítè dhu (5-19).
- Yudhà rǐ pbàkrístò ònzi ròwù angyi tí fíyǒ a'uta ǒ, ndirò ròngò ídzìngà ònzì yà afiyya arúguru Yèsù ì á'ù dhu dǒ ale tò dhu (20-23).
- Yudhà rǐ Kàgàwà ìfǔ pbìndà ádrùngbǎnga tó òbi-okú dò rò dhu. Ndi òbi nǐ, Kàgàwà arí pbìndà ale-ngbò òdo ndíní oko tí róná ì ápbǎ ì rórò tí (24-25).

Yudhà rǐ pbàkrístò nóvi dhu

¹ Ima Yudhà, Yèsù Krístò bhà ìno-akpà, ndirò Yàkǒbhò t'ádònà, mà màndí dhu fùkù yà Àba Kàgàwà únzi nyǐ, kǒzè nyǐ, ndàdù àmbè nyǒdò dǒ Yèsù Krístò tò rò. ² Dhu àkǎ Kàgàwà bhà izu mà, Kà bhà màrùngà mà, Kà bhà àzè màrà rǐ'ì abho nyú fùkù.

Tìtò tó màlímó
(2Pé 2.1-17)

³ Ojhídù, yà atdíđđ ma mózè nyí rò, ma múbhì dhu-atdyú òhò rǒ atdíđđ, ndíní ma mandí tí dhu fǔkù yà atdíkpá àlě kí'í nà nyí mànà ògù-okú dǒ rò. Ní, ma mála dhu kà rākā wà mandí, ndíní nyí nyabá tí obi, nyǎmbe nyügyè dǒ nǐ, nyǒdǒ yà atdí-gùna tí Kàgàwà íbhò pbìndà dhu tí arí'í ale tò a'uta mběyi. ⁴ Obhó tí, atdíđhená nzéere ale nítsù wà nzínzìkù ò inzà nyí nyùni rórò. I ale ní iwà Kàgàwà náatdì ànyàya angyangyi nyú ale. Abádhí úgèrè Kàgàwà bhà izu tó ɔte rí'í yà ì ózè 'ònzì nzéere dhu ònzì ì í òná otu tí. Ndirò, abádhí ódhò wà Yèsù Krístò, yà atdí tí arí'í àlě tó Màlimò, ndirò àlě tó Ádrùngbǎle. ⁵ Ìmbǎ dhu ì'í iwà nyí nyùni yà ma móvɔna fǔkù dhu angyangyi dhu màtí, ní ma mòzè misè fǔkù dhu ní, Ádrùngbǎle Kàgàwà níngù pbìndà ale Mísri tó pbìrì ǒ rò dhu. Tdíđđ, kǎdù abádhí nzínzì ǒ ì nùvǒ, ìnzì 'à'ù ndì ale-tsè nábhù ròtdì ndì. ⁶ Ndirò, nyí nyākǎ nyirè atdíđhená màlàyíká náanzì dhu: abádhí náadò nzá fiyó ádrùngbǎnga, pbétù abádhí núubhà yà ì aróko òná ngari nyú. Ní Kàgàwà arí abádhí òdɔ ìndò ǒ ùsǒ ndì ndúsǒ dhòdhódhóngá tó imbi ò rórò, ròngò àmbe ìndrù-ànyǎ ìtdì ndì ndaraya òná ádrùngbǎ ìdho nódò dǒ. ⁷ Ndirò, dhu àkǎ nyirè átò ní Sòdòmò mà Gòmɔrà mànà tó kigò, tiyá arí'í kyèròkyèrò kigò mànà. I kigò ǒ bhà náanzì nzérenga ndì dhu bhěyi tí. Abádhí níipfo ì m̀nyòni tò, 'àdù àmbe ìnzì ìndrù nyú àmbènà ònzina nzérenga-tidò ònè dǒ 'ònzì. Ní, ndì dhu-okú dǒ rò, Kàgàwà atdì wà abádhí-ànyǎ ròngò àpbè àbà ìnzì aráve dhòdhódhóngá nà kàzɔ ò, ndíní ì'í tí ìndrù-nyìkpó itdyu rádù atdí ófò tí.

⁸ Ní ndì dhu bhěyi tí, kǒkò nzínzìkù ǒ rí'í nzéere ale náarí dhu ònzì ì kigò ǒ bhà nóongónà dhu ònzì dhu bhěyi tí: abádhí rǐrèna nzéere dhu náarí abádhí àbhù rìtì ngbǒya, 'àdù àmbe Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga gàyà nónzì dǒ. Ndirò, abádhí arí dhu ùnɔ nzéere nyú òrù-akpà ò aróko ádrùngbǎnga tó awáwù ǒ màlàyíká nǐ. ⁹ Pbétù, yà Músà-abvò dǒ ì í 'àtò, 'àmbe 'àgò dǒ Pfòmɔvɔ nà rò, Mùkǎli, Kàgàwà bhà màlàyíká ǒ ádrùngbǎle, náamvù nzá ndòtdì anya kà-dǒ, ndùnò dhu kà nǐ òná. Pbétù, kǎdù dhu òvò kà tò, ndàti: «Ádrùngbǎle Kàgàwà àkǎ ndàbhù nyi nyabà àpbè.» ¹⁰ Pbétù, kǒkò ì nzéere ale náarí dhu ùnɔ inzà ì ùni dhu nǐ màtí. Ndirò izǎ, yà ìmbǎ arí'í inga t'únita nà, ní bhà irèta tó ófò ǒ abádhí ùni dhu náarádù abádhí àbhù rùwí ùwí tí. ¹¹ Ní, abádhí rǐ'í àpbè ǒ! Abádhí ótsù Kàyinà náatsù òná otu ǒ. Abádhí ùnɔ tìtò Bàlamà bhěyi fùrangà-okú dǒ

rò. Ndirò, abádhí ɛ̀vè, Kɔ̀rà bhěyi ì ívà dhu dhu-okú dō rò. ¹² Ndirò, abádhí mà̀nà nyí nyóko, nyámbe dhu ònyù dō atdíkpá atdí ɔ̀dhi bhěyi dhu náaràdù nyí ìtí ìtí tí. Obhó tí, abádhí arí dhu ònyɛ̀ 'ùlè nǎ abhɔ̀ nyú ìnzí nyíya rǐwɛ̀ rórò, 'àdù àmbe ì kèlè nǐrè dō ìtírò. Abádhí úli ì awe rǐrà nà à̀pbù, yà ìnzí rí igye àbhù ríkò bhěyi. Ndirò abádhí úli ì átò yà ìnzí aràdù itsu-kpò ì'ò, yà ì àkǎnà 'ò'ò ònà kàsùmì ɔ̀ itsu bhěyi. Tdítdō, abádhí úli ì yà ivéna ka kangbè, ràdù ɔ̀tdyù dòtsí itsu bhěyi. ¹³ Abádhí úli ì ádrùngbǎ rèrù dō rí 'ùpbi ɔ̀bi nyú nà mà̀kurà bhěyi, aɛ̀-nyí rǐwɛ̀ nǎ fíyó mùtsɔ̀ ràdù 'ùli yà idha rǔdzìlǎna idha-gì dō mùselele bhěyi. Abádhí úli ì átò, yà dhòdhòdhóngà nà ì óngò òko ònà atdídō úti ìnò-íyà tó ngari Kàgàwà ɔ̀pì fíyò akye rúbhi alali bhěyi.

¹⁴ Ɛ̀nòkà náavò dhu angyangyi abádhí-okú dō rò. Ndi Ɛ̀nòkà nǐ'ì àrùbhù rí rùgànda ìsè Ádamù rǔ rò ndì nòpè rùgànda ɔ̀ atdí ale. Ní kǎti: «Kànǎ Ádrùngbǎle Kàgàwà rǐrà p̀bìndà p̀bǎfe lufù-tsù ìlǐlǎ mà̀làyíkà nà. ¹⁵ Kà rǐrà ndínǐ ndì ndunɔ̀ tí yà adzi ɔ̀ kóró aɛ̀-ànyǎ. Kà rǐ yà nzére dhu ònzí arí kóró aɛ̀-ànyǎ ìtdì, rónà abádhí anzi kóró nzére dhu-okú dō rò. Kà rǐ ì nzérengatále-ànyǎ nǐtdì yà abádhí ɛ̀nɔ̀ ndì nǎ ododu ɔ̀te-abábá-okú dō rò.» ¹⁶ Ɛ̀ aɛ̀-idhè náarí nǎ ndìkà akèkpá mà̀tí, 'àdù àmbe ònu dō kóró kàsùmì ɔ̀. Ndirò abádhí arúbhi yà afíya nyú nózè ìtírò dhu bhěyi, 'àdù àmbe idzítá tó ɔ̀te-abábá ɔ̀tè dō. Ndirò, abádhí arífǎna aɛ̀ ní dhu àbà ì àdù foyá aɛ̀.

Yèsù ná'ù aɛ̀ tò ka kí sedzà àbhù dhu

(Kòl 2.6-7; 2Tè 3.3-5; Yàk 5.19-20; 2Pé 3.17-18)

¹⁷ Nyí'ina ɔ̀dhídù, yà atdídō ma mózè nyí rò, nyí nyàkǎ nyíre Ádrùngbǎle Yèsù Krístò bhà uvitatále núnɔ̀ angyí fùkù ɔ̀te. ¹⁸ Abádhí ati nyí nǐ: «Yà adzi ɔ̀ dhu-tsù rǐ 'òdì ònà kàsùmì rǐ 'ìndù rò, nyíngò rí atdídhená aɛ̀ nǐ'íya ìnè, 'àdù àmbe ùbhi dō afíya nyú ózè dhu bhěyi, ìtse nyú Kàgàwà rǔ rò.» ¹⁹ Abádhí ní ndì ìndrù-ǔngà àbhù arí rùndò ì aɛ̀. Abádhí arí yà adzi ɔ̀ dhu kèlè nǐrè. Ndirò, Kàgàwà bhà Ɔ̀lǎ-Alafí rǐ'ì mbǎ abádhí-nyutsì. ²⁰ P̀bétù nyí ɔ̀dhídù, yà atdídō ma mózè nyí rò, nyí nyàkǎ nyòsì nyí nzínzikɛ̀ ɔ̀, wò nyí nyí'ì nà atdídō ìlǎ a'uta dō, nyǎdù nyítsò Kàgàwà bhà Ɔ̀lǎ-Alafí bhà ɔ̀bi nǐ. ²¹ Dhu àkǎ nyòkò Kàgàwà ózè nyí nǎ àzè ɔ̀, nyámbe àlè tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò rǐbhona fùkù p̀bìndà ìdzìngà ɔ̀ dhòdhòdhóngà tó ìpìrǔngà nódò dō.

²² Ndirò, nyí nyàkǎ nyònzì kòkò afíya arúguru Yèsù ì á'ù dhu dō atdídhená aɛ̀-izù. ²³ Nyí nyàkǎ nyígù ngùkpà aɛ̀, nyúdhǎ kàzɛ̀ ò rò. Nyí nyàkǎ nyònzì ìdzìngà ngùkpà aɛ̀

tò ɔɔɔ ònzi nyĩ nyí rórò, nyǎdù abádhí rǒnzina nzére dhu ábhɛ ròtì mberù mà nódhò.

Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga ìlè ka kí dhu

²⁴ Kàgàwà ní nyǒdò rádù ìnzĩ nyǎwà nyĩ nzéřnga ò, ndàdù nyǎbhɛ nyíkò ìmbǎ nzére dhú na nyukutsì, ndirò ábhǒ dhèdhe nyú nà p̀b̀ndà ádrùngbǎnga tó awáwù-ònzĩ ale. ²⁵ Ndi Kàgàwà, yà atdirò tí arí'ì àlě tó Ɔgùba tí, Yěsù Krístò, àlě tó Ádrùngbǎle-otù ǒ ale, náká ifuta nà, ádrùngbǎnga nà, obi nà, ndirò dhu ùyǎ ka kí ìndrũ tò nĩ obi nà, ròpè ndì m̀h̀àngú ò rò, rìrà àhɛ kòmbí nga ò màtí, ndirò dhòdhódhónga nà! Àmìnà.

Upfòta tó bhǔkù Yàrí bhǔkù ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Dhu àla ndì Upfòta tó yàrí bhǔkù nandí ale rǎř Yùwanì, Yèsù Krístò bhà uvitatále. Kándí ka òná kàsùmì ǒ, Àziyǎ-Ngba tó pbìrì ní'ì Rómà kámá dǒ ádrùngbǎ kamà bhà pbìrì nzínzì ǒ atdí pbìrì. Ní ndì kamà náazè kongò ndùle mǔngǔ-ngba bhěyi. Yà ì nùvǒ ìnzǐ 'ùlě ka pbàkrístò nùso ka kongónà, kadù àbhunà rǎbà àpbè abho nyú. Ndi dhu bhěyi ní ndì, ka kasò Yùwanì, kowù ùbhànà Pàtemù tí kátina sòngà dò (1.9), Yèsù Krístò bhà Ídzi Màkǔrù ùnǒ kǎřì ìndrǔ tò dhu-okú dǒ rò.

Yùwanì andí yàrí bhǔkù mbèmbè àrùgètdí kumì dóná imbò nà ato ǒ Yèsù Krístò ka kǔgù dhu-dzidǒ. Kándí ka ndíní ndì ndabhù tí pbàkrístò-afí ròtsi obi nǐ, ròkò Yèsù Krístò-rǒ tí ì àpbǎ afiya ró, àzèmbè ì ì àpbè nábà rórò matí. Kǎzè dhu ní abádhí ròdò Yèsù Krístò rǐngò ìnzá òtrò idho ǒ dhu atdyúya nyú nà (22.7).

Upfòta tó bhǔkù ní pbànábí tó bhǔkù bhěyi rí dhu òvǒ ìndrǔ tò bhǔkù (22.7,10,18,19). Kà-ò ka kálǎna dhu ní Ungbòta-Ayí ò ábhǒ bhǔkù ò ka kándí dhu dǒyá dhu. Ngǔkpákà dhu-tsí ní ùru tí tíya úrù ì dhu. Í ófò ní: «Mǔnyòni», «Bàbeli», ndirò «Ozú-bv» (ifò, àrùbhù, atdí kumì dóná óyǒ nà).

Bhǔkù-nyàtì ka kóhù tí dhu

- Yùwanì rǐ ndàtì Yèsù Krístò ívi ale tí dhu mà, Yèsù rǐ kàvì rùndí bhàrùwà Àziyǎ-Ngba tó pbìrì ǒ àrùbhù kànísá tò dhu màna dhu (1.1-3.22).
- Yùwanì rǐ òrù-akpà ǒ dhu àlǎ ǒnyu bhěyi ródzì dónà dhu tó ófò ǒ, ndàdù àwenà kóró dhu (4-20).
- Kàgàwà rǐ òrù-akpà-ǒwátá mà adzi-ǒwátá màna dhu nóbhòlo dhu (21-22).

Bhǔkù-dòkpa

(Àmǒ 3.7; Upf 22.6-10)

¹ Yàrí bhǔkù ò rí'ì dhu ní Yèsù Krístò abhù kuni ìnzá òtrò idho ǒ rí 'ònzì dhu. Kàgàwà abhù Yèsù rànì ì dhu, ndíní kǐtè tí pbìndà ale tò. Ní Yèsù Krístò avì pbìndà màlàyikà rìrǎ ì dhu òvǒ idù, ima Yùwanì kàbhà ìnǒ-akpà. ² Ní ma mavò ma mala dhu ìndrǔ tò kóró. Ma matì ì dhu rǎř Kàgàwà bhà Ote nyú ndirò Yèsù rǎř ì dhu tó ngàmbì. ³ Hirò nónzì rí ale ní

wò ndi pbànábí tó ófò ǒ ka kandí ote nózù rí indrù tò ale, ndirò ní i ote ìri rí 'àdù òdòná afíya ò ale. Obhó tí, i ì nandí ote rákǎ òná kàsùmì indù wà ndì.

Yùwanì rí Àziyà tó mùlengù ǒ àrùbhù kànísá ǒ bhà nóvi dhu

(Màt 24.30-31; Upf 5.8-13)

⁴ İma ní Yùwanì yà ma mí dhu àndí fùkù Àziyà tó mùlengù ǒ rí'ì àrùbhù kànísá ǒ bhà tírò rò. Kàgàwà, yà ì'ì i'ì, yà ì'ì arí'ì, ndirò yà ìrà iraya ale náká ndàso nyí, ndàdù nyàbhù nyòkò mārùngà ǒ. Ndirò yà Ádrùngbǎ kamà tó kàbhà tombi-ònzí arí'ì kàbhà àrùbhù alafí* náká 'àso nyí, 'àdù nyàbhù nyòkò mārùngà ǒ. ⁵ Ndirò, Yèsù Krístò náká ndàso nyí, ndàdù nyàbhù nyòkò mārùngà ǒ átò. Ka ní obhó dhu kèlè ùno arí ngàmbì, wemberè tí ndi ningbè ote-bvù rò ale, ndirò yà adzi dǒ ádròdrǒ kámá dǒ kamà*. Kòzè àlè, ndàdù àlè ùwu azùna ní àlè tó nzérenga bhà obitsinǎ rò. ⁶ Kàbhù àlè àlè rì'ì òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ Kamà Kàgàwà bhà idzi ǒ bhà tí, ndirò ndi Àbanà tò arí kasu ònzi pbàkùhání tí*. Ní ilèta mà ádrùngbǎnga tó obi màná náká kà nà tí dhòdhóhónganà! Àminà.

⁷ Àndà, kòní kà rìrà àpbù ǒ*!

Ní kóró ale rí kàlǎ,

ìmbǎ rì'ì kǒngò-kpa mà nadù àlì ní ale màtí.

Ndirò yà adzi ǒ kóró ale-tidò rí 'ùhǔ izu ní kòkú dò rò*.

Obhó tí, kà rí'ì ndi dhu bhèyi! Àminà.

⁸ Yà kóró dhu dǒ arí'ì ádrùngbǎnga tó obi nà Ádrùngbǎle Kàgàwà ràtina: «İma, İma ní Álúfá ndirò Ǔmégá†.» Ka ní yà ì'ì i'ì, yà ì'ì arí'ì, ndirò yà ìrà iraya ale.

Yùwanì rí Yèsù Krístò àlǎ onyu bhèyi rǒdzì dònà dhu tó ófò ǒ dhu

(Dàn 10.5-12)

⁹ İma ní adòku Yùwanì. Yèsù nà àlè kúngbò àlè dhu-otù ǒ, àlè kí'ì atdíkpá kàbhà ádrùngbǎnga tó idzi ǒ, àlè kí àpbè àbà atdíkpá, ndirò àlè kí dhu-dzi òndù atdíkpá. İma, ma mí'ì òsò ka kósò ma kowù mubhà Pàtemù tí kátina sòngà dò ró, Kàgàwà bhà Ǔte ùno ma mǎrì indrù tò dhu-okú dò rò, ndirò Yèsù bhà ngàmbì tí ma mí'ì dhu-okú dò rò. ¹⁰ Ádrùngbǎle

* **1:4** 1.4 Àrùbhù Alafí tí ka kátina iró dhu ní àrùbhù kànísá tò Hìlǎ Alafí rí dhu òvo dhu. Àrùbhù rítèna ní atdíđǒ àká bhùna ǒ dhu. * **1:5** 1.5 Zàb 89.28

* **1:6** 1.6 Uvt 19.6 * **1:7** 1.7 Dàn 7.13 * **1:7** 1.7 Zàk 12.10,14 † **1:8** 1.8 Pbagiríkí t'ávana ǒ Álúfá ní wemberè tó bhàruwà-nyìkpó, ndirò Ǔmégá ní kà riku dòná rò bhàruwà-nyìkpó. Kà-tì ní, Yèsù rǎrì kóró dhu apè ndi róná rò ale, ndirò kóró dhu araya iku dòná rò ale.

Kàgàwà ùlě ka kí òná atdí yengè-idhò ǒ, kàbhà Ǽlǻ-Alafí nírà ma, madù wàndà rǒngò dhu bhěyi rǐ ndiri obi nyú nà aǵ-tù ìrì dzidu dònǎ rò rírà ró. ¹¹ Ndi aǵ-tù ambénà àtìnà dǒ: «Nyí nyálǻna dhu àkǎ nyandí bhükù ò, nyadù òvinà àrùbhù kígó ǒ rí'ì kànísá tò. I kígó ní: Ɛfesò, Simurunà, Pèrgamù, Tùwàterà, Sardì, Filàdèlìfiyà, ndirò Làwòdìkiyà.»

¹² Ní ma magéré ma ndíní ma mala tí wò idù rí dhu òvò ale. Nírò ní ndi ma mala orò ní ka kóbhòlò dhu, yà àrùbhù oḅbína dǒ ka karí tarà ùlǐ dhu. ¹³ Ndirò, i àrùbhù dhu-oḅbí nzínzi ǒ, ma mala Ìndrù t'Ídhùnà* bhěyi rólo ale. Ndi ale nááfó pfǒna ò nyú rárà àhù ádzí kanzù-akpà róná, ndàdù isonà orò ní ka kóbhòlò kùkyě ní odrùna dǒ rò. ¹⁴ Kà-dòkà náawù tdyé òwòwù tàrà-ká bhěyi, ndirò mbìlìkàkù bhěyi. Ndirò kà-nyìkpó náambénà ùmbìlì dǒ kàzù-idà-dò bhěyi. ¹⁵ Kà-pfò núumbìlì álì tó kàzù ò ka kòbì rìlǻ péé mùlìngà tó suma bhěyi. Ndirò kà-tù ambénà ndirò dǒ àdhàdhì ábhò idha rǻwa dhu rǐ ndiri dhu bhěyi. ¹⁶ Kí'ì àrùbhù alalì* ndi ndùlǻ fangà tó ɔtsúna ní ró. Kà-li'ò rò ambénà àhù dǒ ní óyǒ kóró kunàdò rǐ ndàkà obhi-akpà. Ndirò, kà-nyì ambénà ùmbìlì dǒ atdídǒ, àdhàdhì atdídǒ nyú ríka ádrùngbǻnga tó obi nyú nà adyifò bhěyi. ¹⁷ Ma mitdègu kàlǻ, ní ma mitsi obvò kònzí àdhàdhì iwà òvè ale bhěyi. Pbéttù, kàdù fanga tó ɔtsúna ìlì dùdù ndàdù àtìnà: «Nzónzi ɔdò! Ima, ima ní kóró dhu apè ndi róná rò ale ndirò kóró dhu araya ìku dòná rò ale. ¹⁸ Ima ní ípìrǒnga t'ále. Ma mavè wà, pbétù kòmbí, ma mí'ì ípìrǒ rò nyìkpódu nà dhòdhóhónganà. Ma mí'ì ádrùngbǻnga tó obi nà ɔve dǒ ndirò òyí ò nga dǒ. ¹⁹ Nírò, dhu àkǎ nyandí nyi nyálǻna dhu. I dhu ní ì'ì rí'ì kòmbí dhu mà, olù rówu 'ùnyà dhu mà. ²⁰ Yàrí ní ndi yà fanga tó ɔtsúdu-tsíró nyi nyala àrùbhù alalì mà, wò orò ní ka kóbhòlò dhu, yà àrùbhù oḅbína dǒ ka karí tarà ùlǐ màrà-tì: kǒkò àrùbhù alalì rǐtèna ní àrùbhù kànísá tó màlàyíkà, ndirò tarà ùlǐ ka karí dòyá àrùbhù dhu-oḅbí rǐtèna ní i àrùbhù kànísá.»

2

Yèsù rǐ Yùwanì àvǐ rándí bhàrùwà Ɛfesò tó kígò ǒ rí'ì kànísà tò dhu
(Kas 20.17,28-31; Ɛfe 1.15-16; 5.2; Ɛbr 6.10-12)

¹ Tdítdǒ, yà idù rúbhi dhu òvò ró ale náati: «Ándí dhu Ɛfesò tó kígò ǒ rí'ì kànísà tó màlàyíkà tò, nyati yàrí màkürù ràhù kǒkò àrùbhù alalì nùlǻ fangà tó ɔtsúna ní ale, ndirò yà orò ní ka kóbhòlò àrùbhù tarà nzínzi ǒ rúbhi ale-li'ò rò.

* 1:13 1.13 2.18 * 1:16 1.16 1.20

² Kà rätina: <Ma m̀̀ni wà pb̀̀kù m̀̀tso, nyi nyarí adyò ìvò owùdu ùngũ nyi nyí rò tí dhu, ndirò nyi nyarí dhu-dzi òndù tí dhu mà. Ma m̀̀ni wà dhu nyi rarí nzí nzére dhu ònzi rí ale tó dhu-dzi òndù. Nyi nyómvù wà uvitatále tí arí 'àti ale-afí, tàmanyà pbání ìnzí ní ì uvitatále rórò, nyadù dhu òsù abádhí r̀̀r̀r̀ t̀̀t̀ò t'̀̀nòta t'̀̀ále. ³ Inyi ní dhu-dzi t'̀̀òndùta t'̀̀ále, ndirò nyi nyábà àpbè ɔ̀vòdu-okú d̀̀ò rò, pbétù ìnzí afínu ràdù ndingye r̀̀d̀ú rò. ⁴ Pbétù, ma mí'ì ìnè okúnu d̀̀ò rò ma múnona atdí dhu nà. Ndi dhu ní: inyi, nyi nyarí mbã àzè nà idù kòmbí àdhàdhì nyi nyí'ì kà nà angyi dhu bhèyi. ⁵ Nírò, írè pé nyi nyitsi ró nga, nyadù nyugèrè nyubhà pb̀̀kù nzérenga, nyadu nyi wemberè tó pb̀̀kù m̀̀tso ò. Inzi nyi nyapé nyugèrè nyubhà pb̀̀kù nzérenga, ní ma mírà tinu ò, madù pb̀̀kù tarà ipfo fíndá ngari ɔ̀ rò. ⁶ Pbétù, nyi nyí'ì ìnè yàrí idzi dhu nà nyunutsi: nyi nyóndrò Pb̀̀nikòláyí* tó m̀̀tso àdhàdhì ma m̀̀ndrò ka átò dhu bhèyi tí.

⁷ Inga t'̀̀rita tó b̃na nà arí'ì ale náká ndiri wò fl̃l̃l̃ Alafi r̃ṽṽna k̀̀ñs̃á tò dhu mbèyi! Dhu lèma ònzi rí ale tó ma mabhùya yà Kàgàwà bhà inga ɔ̀ rí'ì ípir̃nga tó itsu-kp̃*, ndi ale ròtò.»

*Yèsù r̃ Ỳ̀wanì àṽì r̀̀ndí bh̀̀ar̀̀wà Sìmurunà tó kigò ɔ̀ rí'ì k̀̀ñs̃á tò dhu
(M̀̀t 5.10-12; Ỳ̀k 1.12)*

⁸ Tdítdò ndi ale ati ma ñ: «Ándí dhu Sìmurunà tó kigò ɔ̀ rí'ì k̀̀ñs̃á tó màlàyikà tò, nyati yàrí màk̀̀r̀r̀ ràhu yà kóró dhu apè ndi r̀̀ñá rò ale, ndirò kóró dhu ikùya d̀̀ñá rò ale-li'ò rò. Ndi ale náavè wà, pbétù kòmbí kà rí'ì ípir̃ò rò nyìkp̀̀na nà. ⁹ Kà rätina: <Ma m̀̀ni wà pb̀̀kù àpbè mà pb̀̀kù ñk̀̀ mànà. Pbétùngàtí, inyi ní ònzitále! Ndirò ma m̀̀ni ìngbà dhu bhèyi màtí Pb̀̀yàhúdí tí arí 'àti ale náarí dhu ùnɔ nyi ñ dhu átò, tàmanyà pbání ìnzí ní ì Kàgàwà bhà obhóná ale rórò. Abádhí ní pf̃m̃vɔ Sitanì ùl̃ arí ale tó màtù! ¹⁰ Ní, nyi nyàká nzá nyonzi nyi nyábàna àpbè ɔ̀dò. Nyi nyàká nyuni dhu ní, Pf̃m̃vɔ r̀̀r̀r̀ afíku ùmvù ùmvù, imbi-dzà ò ndi ndí nzínzik̀̀ ɔ̀ atdídhená ale àbh̃ k̃s̃ò dhu-otù ɔ̀. Ní nyi nyí àpbè àbà r̀̀r̀à àhu idrè idhɔ† tí. Pbétù, nyi nyàká nyondù dhu-dzi, ìmbã rí'ì nyi nyóvè dhu màtí. Ní ma madùya ípir̃nga tó mùkàkù àbh̃ nyaf̃.

* **2:6** 2.6 Pb̀̀nikòláyí ní'ì m̀̀ngũ-nzo ùle arí, 'adù àmbe m̀̀nyòni ònzi d̃ò ale.

Ndirò, abádhí ongónà adù indr̃ ùdho ì dhu t'̀̀onzita r̃ò átò. * **2:7** 2.7 ɔpt 2.9

† **2:10** 2.10 Idrè idhɔ tí ka kátina írò dhu-tì ní ngúfe idhò-nzo.

11 Inga t'írìta tó bǐna nà arí'ì ale náká ndirì wò ǪlǪlǪ Alafí rǒvǒna kànisá tò dhu mbèyi! Dhu lè mà ònzi rí ale nǒvǒyèa nǚ ǒvǒ-gùna ǒve nǚ* .>>

Yèsù rǐ Yùwanì àvǐ rándǐ bhàruwà Pèrgamù tó kigò ǒ rí'ì kànisà tò dhu

(Ìsa 11.4; Yud 3-4,11)

12 Tdítdǒ ndi ale ati ma nǚ: «Ándǐ dhu Pèrgamù tó kigò ǒ rí'ì kànisà tó màlàyikà tò, nyati yàrí màkǔrù rǎhu yà ǒyǒ kóró kunàdǒ rǐ ndàkà obhi-akpà nà rǐ'ì ale-li'ò rò. 13 Kà rǎtina: <Ma mǔni wà nyi nyarádi òná ngari. Ndi ngari ní pfòmvo Sitanì ǒnyù idzi òná ngari. Pbétungatǐ, nyi nyínè ǒvòdu rǒ nyí nyápbǎ nyi ró tí. Ma mǔni wà Àtipasì yà pǒtsó idè pbàkà ngàm̀bì tí ìndrù-ònzǐ ale-rǒ ndì nǒnzǐ dhu átò. Ìmbǎ dhu rǐ'ì ka kóhò ka fǔrábvǔ, yà pfòmvo Sitanì arádi òná pbanga ǒ dhu màtǐ, ní nyi nyúbhà nzá ima nyi nyá'ù nǚ pbùkù a'uta. 14 Pbétù, ma mí'ì inè okúnu dò rò ma múnǒna dhu nà. Ndi dhu ní: nyi nyí'ì nà ale nzínzi ǒ atdídhená ale rǐ'ì inè, yà Bàlamà tí kátina ale udhè dhu nífǔ arí. Ndi Bàlamà ní ndi dhu nudhè Bàlakà tò, ndínǐ Pbàìsràyélí nabhù tí ròtsù nzérénga ò, rà'à sànamù tò ka kùbì perè tí izǎ, 'àdù mǔnyòni nǒnzǐ‡. 15 Ndirò ròsè wò dhu dònǎ, wò nyi nyí'inà ale nzínzi ǒ, Pbànikòláyí* rǔdhèna dhu nífǔ arí ale rǐ'ì inè átò. 16 Nírò, nyi nyákǎ nyugèrè nyi nyubhà pbùkù nzérénga. Obhó tí, ìmbǎ kǎpé ì'ì ndi dhu bhèyi, ní ma mírà àhu tinu ò inzá òtrò idho ǒ, madù ìla ùgyè kǒkò ì ale nà lidu ò rò rǎhu obhi-akpà nǚ.

17 Inga t'írìta tó bǐna nà arí'ì ale, náká ndirì yà ǪlǪlǪ Alafí rǒvǒna kànisá tò dhu mbèyi! Dhu lè mà ònzi rí ale tò ma mabhùya yà òru ka kórù mànà§. Ndirò, ma mabhùya òwǒwù odú-ngba* kà tò. Ndi odú-ngba ní, yà ǒvǒ-ǒwútá* ka kándǐ dòná odu. Ndirò, ndi ǒvǒ-ǒwútá ní yà inzá atdí ale mà núnì ǒvǒ, inzá ní ndi odu ka kàbhù fǐndà ale kèlè núnì ka rò.>>

Yèsù rǐ Yùwanì àvǐ rándǐ bhàruwà Tùwàterà tó kigò ǒ rí'ì kànisà tò dhu

(Kas 15.28-29; 1Kò 10.8,19-22; 1Tè 1.2-3)

18 Tdítdǒ ndi ale ati ma nǚ: «Ándǐ dhu Tùwàterà tó kigò ǒ rí'ì kànisà tó màlàyikà tò, nyati yàrí màkǔrù rǎhu Kàgàwà

* **2:11** 2.11 Upf 20.6,14; 21.8 ‡ **2:14** 2.14 ǒzt 25.1-2; 31.16. Mǔnyòni rǐnè ndí'ì mǔnyòni kèlè tí, ngǎtsi nǚ inzá ka kòdò ale Kàgàwà tò tí dhu tí. * **2:15**

2.15 Upf 2.6 § **2:17** 2.17 Manà tí ka kátina iró dhu ní òrù-akpà ǒ ǒnyù (Yùw 6.31,49-50). * **2:17** 2.17 ǒwǒwù odú-ngba ní Kàgàwà bhà Idzi ò ka kótsù dhu

tó rusà ùfà rí dhu. * **2:17** 2.17 Upf 3.12; 14.1

t'ídhùnà-li'ò rò. Ndi kà t'ídhùnà ní yà nyìkpóna arí ùmbìli kàzũ-idà-dò bhěyi, pfõna ràdù ùmbìli átò àlì tó kàzũ ò ka kòbì rìlǎ péé mùlìngà tó suma bhěyi ale. ¹⁹ Kà ràtina: <Ma mùni wà nyi nyarí ònzina kasũ, nyi nyózè ngũkpà ale dhu, nyi nyá'ù ma dhu, nyi nyarí ngũkpà ale-dzùnà ònzi dhu, ndirò nyi nyarí dhu-dzi òndù dhu. Ndirò ma mùni wà dhu, nyi rarí kasũ ònzi kòmbí ròsè yà angyi nyi nyongónà kònzì tí dhu dònǎ. ²⁰ Pbéù, ma mí'ì ìnè okúnũ dò rò ma mùnõna dhu nà. Ndi dhu ní: nyi nyúbhà Yèzèbeli* bhěyi rí dhu ònzi atdí tsìbhále, yà Kàgàwà bhà nabi tí arí ndàti tsìbhále, róngò àmbè pbàkà ale ètra dǒ. Kǎbhũ abádhí rùwĩ, ndámbe mùnyòni t'ónzita mà sànamù tò ka kùbì perè tí ìzǎ mànà dhu t'á'ata ùdhe dǒ fíyò. ²¹ Ní, ma mùbhà wà kàsùmì kà tò ndínì ndì nùgèrè tí ndùbhà pbìndà nzérenga. Pbéù, kòzè nzá ndùbhà pbìndà mùnyòni t'ónzita. ²² Ní àndà nga mběyi! Ma mí kà-õnga ìbvũ àpbè tó ara dǒ, madù ádràngbǎ àpbè àbhũ átò kókò kà mànà arí mùnyòni ònzi ale ràbà, yà ní ìnzá abádhí ùgèrè ì 'ùbhà ndi fíyó nzére mùtso nĩ. ²³ Ndi dhu-ògũ dǒ, ma mí kówù núngũ ale òkye òkye tí. Ndi dhu bhěyi ní ndi kóró kànísá rĩ dhu ùnĩ ima rǎrĩ ndi ìndrũ-afí mà, ìndrũ tó ìrèta mànà ò rí'ì dhu àndà arí ale. Ndirò ma mí nzínzìkũ ǒ ìngbàtí ìli ndì ale mà bhà perè núbhò ndi ale bhà kasũ-bvũ rǒ.

²⁴ Pbéù nyĩ Tùwàterà tó kànìsà ǒ ngũkpà pbàkrìstǒ, nyĩ nyarí ìnzì Yèzèbeli rǔdhèna dhu-owù ùngũ, ndirò nyĩ nyùnì nzá pfòmvo Sitanì bhà Órù ò dhu tí ka kátina dhu. Ní ma mátina nyĩ nĩ, ma rǎrĩ nzì ngǎtsi ànò à'è dũkú. ²⁵ Pbéù, ma mònzì fukú dhu ní, nyĩ rǎkǎ nyòdò wò nyĩ nyí'ì nà ìdzi ófò mběyi, rǎrà àhũ ma mingoya òná idhò ò. ²⁶ Ndirò dhu lè mà ònzi rí ale, yà ma mòzè dhu ònzi rí rǎrà àhũ ma mingoya òná idhò ò ale, ní tò ma mabhùya ádràngbǎnga tó òbi, rònyù ìdzi kóró pbìrì ǒ ale dǒ. ²⁷ Kǎndaya ì ale tsumà tó mùgò nĩ, ndirò kǎkoya abádhí-õnga yà anzi nĩ ka kórù wítù-õnga ùkò ka karí dhu bhěyi*. ²⁸ Kà-tì ní, ma rabhùya àbhũ Àbadu ìbho idù ádràngbǎnga tó òbi-tidò dhu lè mà ònzi rí ale tò. Ndirò ròsè wò dhu-dònǎ, ma rabhùya àbhũ kútsingá nga tó alalì* ndi ale tò, kònzì mùlè mà dhu nitè tí.

²⁹ Inga t'írìta tó bĩna nà rí'ì ale nǎkǎ ndìrì wò Ìlǎ Alafì rǒvõna kànísá tò dhu mběyi!>>

3

Yèsù rĩ Yùwanì àvĩ ràndĩ bhàrũwà Sardì tó kigò ǒ rí'ì

* 2:20 2.20 1Ká 18.4; 2Ká 9.21 * 2:27 2.27 Zàb 2.8-9 * 2:28 2.28 Upf 22.16

kànísà tò dhu

(Màt 7.21-23; 24.42-51; Yàk 2.14)

¹ Tdítdǒ ndi ale ati ma nǎ: «Ándí dhu Sardì tó kigò ǒ rí'ì kànísà tó màlàyikà tò, nyati yàrí màkǔrù ràhu Kàgàwà-ònzǐ aróko àrùbhù alafí* nà rí'ì, ndàdù ì'ì àrùbhù alalí* nà foná átò ale-li'ò rò. Kà rǎtina: <Ma m̀nì wà pb̀k̀k̀ m̀t̀s̀. Obhó tí, ìndr̀ arí nyalá ìnè rí'ì ìpìr̀ng̀a nà ale bh̀ỳi, pb̀t̀t̀ nyadù ì'ì iwà óvè ale. ² Ní, íkye! Ábhù ɔbi wò íkyèr̀ò òdì ndíní ndi ndové tí nyunutsi rò dhu tò, ma màla wà dhu pb̀k̀k̀ m̀t̀s̀ r̀r̀'̀i mbǎ àkǎkǎ dhu tí pb̀k̀k̀ Kàgàwà-nyìkpó ǒ nídhuní. ³ Nírò, írè indù ka kúdhe dhu mà, nyi nyírì ndi dhu tí dhu mànà. Nyi nyàkǎ nyífu ka, nyadù nyugèrè nyubhà pb̀k̀k̀ nzérenga. Ìnzǐ nyi nyapé inga àndà mb̀ỳi, ní ma mírà àhu tinú inzà nyi nyèni kàsùmì ǒ àdhàdhì ogbotále náarìrà dhu bh̀ỳi. ⁴ Pb̀t̀t̀, nyi nyàdì àdì ngúfe ale nà Sardì tó kigò ǒ, yà inzà àpè ròyá mberù ìtǐ ale. I ale ní i atdíkpá mǎ mubhiya mànà òwòwù mberù nùfò ròyá rórò, abádhí ní i àkǎkǎ ale nídhuní. ⁵ Ndi dhu bh̀ỳi ní ndi, dhu lèmà ònzì rí ale ka kufóya òwòwù mberù nǐ. Ndirò, ma mohoya nzǐ ndi ale-òvò ìpìr̀ng̀a tó bhùkù ò rò. Ma moyoya dhu kpangba Àbadu mà pb̀ndà màlàyíkà mànà-ònzǐ, mati ndi ale r̀r̀'̀i pb̀k̀k̀ ale nyú.

⁶ Inga t'írìta tó bina nà rí ale, nákǎ ndìrì Hìlǎ Alafí r̀v̀ona kànísà tò dhu mb̀ỳi!»

Yèsù rǐ Yùwanì àvǐ r̀ndí bh̀ar̀wà Filàdèlìfiyà tó kigò ǒ rí'ì kànísà tò dhu

(2Pé 1.10-11; 2.9)

⁷ Tdítdǒ ndi ale ati ma nǎ: «Ándí dhu Filàdèlìfiyà tó kigò ǒ kànísà tó màlàyikà tò, nyati yàrí màkǔrù ràhu Hìlǎ ale, ndàdù ì'ì Obhóngatále tí ale-li'ò rò. Ndi ale rí'ì ádr̀ng̀bǎ kamà Dàwudi bhà idzi ò rí ìndr̀ àbhù ròtsù f̀ng̀ulà nà foná. Kǎpé tsǎtsù àpfo, ní kǎpbǐ rí ale arí mbǎ, ndirò kǎpé tsǎtsù àpbǐ, ní kǎpfo rí ale arí mbǎ. ⁸ Kà rǎtina: <Ma m̀nì wà pb̀k̀k̀ m̀t̀s̀. Nírò kànǐ ma màpfò wà tsǎtsù indù, yà ìnzǐ atdí ale mà rǎdù àpbinà tsǎtsù. Ma m̀nì wà dhu, nyi r̀r̀'̀i mbǎ ádr̀ng̀b̀ng̀a tó ɔbi nà abho, pb̀t̀t̀ nyi rífú wà pb̀k̀k̀ ɔte, ndirò nyi rásà nzà ɔvòdu. ⁹ Ní, kànǐ ma mí pf̀m̀vo Sitanì ùlě arí ale tó m̀t̀t̀ ònzì tí dhu. I ale ní t̀t̀ò t'̀úǹota t'̀ále, ndirò abádhí arí 'àti Pb̀ỳàhúdí tí, ìmbǎ ì í'ì Kàgàwà bhà ale nyú tí rórò. Ní ma mí abádhí ùtù ròwù 'ùk̀ ɔtdỳỳa dǒ ɔnzìnú, r̀d̀d̀ dhu ùni iwà ma ròzè nyi. ¹⁰ Àdhàdhì nyi nyóddò nyi, nyongò dhu-dzi òndù yà indù ma

* 3:1 3.1 Kàgàwà-ònzǐ aróko àrùbhù alafí r̀t̀ena dhu ní kàbhà Hìlǎ Alafí.

* 3:1 3.1 1.20

máya ka dhu bhëyi, ní ima mà átò, ma mí nyodo ya adzi ò kóró ngari ò rírá àpbè tó kàsúmì ò. Ndi àpbè rírá ndíní ndì ndomvú tí ya adzi ò arí'ì ale-afí. ¹¹ Ma mírá inzà òtrò idho ò. Ní dhu àkã nyodò wò nyi nyí'ì nà ídzi ófò mbëyi, ndíní ìngbàtí ìli ndì ale mà níidhá tí nzí mùlè mà tó pbàkù màkàkù. ¹² Dhu lè mà ònzi rí ale ma mabhüya rí'ì pbàkà Kàgàwà bhà-dzá átsùta tí. Ndi ale ahüya nzí ányì-dza rò akekpa màtí. Ndirò ròsè wò dhu-dòná, ma mandíya pbàkà Kàgàwà-òvò mà, ndi pbàkà Kàgàwà bhà kigò-òvò mà nà ndi ale-rò. Ndi kigò ní Yèrùsàlemà-òwútá, ya òrù-akpa ò rò rífo, pbàkà Kàgàwà-tí'ò rò kigò. Ma mandíya òvòdu-òwútá átò ndi ale-rò.

¹³ Inga t'írìta tó bina nà rí'ì ale, nákã ndìrì wò Ìlìlã Alafì rövona kànísá tò dhu mbëyi!»

*Yèsù rí Yùwanì àvì ràndí bhàrwà Làwòdikiyà tó kigò ò rí'ì kànísá tò dhu
(Luk 14.34-35)*

¹⁴ Kà ríku dòná rò nì, ndi ale atí ma nì: «Ándí dhu Làwòdikiyà tó kigò ò kànísá tó màlàyikà tò, nyati yàrí màkürù ràhu Àminà tí kátina ale-li'ò rò. Ndi ale ní ndi Kàgàwà ònzi dhu tó obhóná ngàmbi, obhó dhu kèlè únò arí ale, ndirò Kàgàwà abhòlò kóró dhu apè ì dòná rò ale. ¹⁵ Kà ràtina: «Ma mùni wà pbàkù mùtso: nyi nyíre nzá ndirò nyi nyígbè nzá. Àkã àmbènà àkã dhu ní nyire ìrè tí, ndirò ngàtsi nì, nyígbè ìgbè tí. ¹⁶ Pbétù kòmbí, nyi nyó'ò lílílí: nyi nyíre nzá ìrè tí, ndirò nyi nyígbè nzá ìgbè tí. Ní ndi dhu-okú dò rò, ma mí nyadyò àdyò tí. ¹⁷ Nyi nyarí nyati ònzítale tí, kóró dhu nà arí'ì ale tí, ndirò ìmbá arí'ì atdí dhu-atdyú nà màtí ale tí. Pbétù, nyi nyùnì nzá dhu, nyi ràrì ìmbá dhu arí'ì fóná ale, izùna aró'ò ale, nákùtále, ndùmùndùmú, ndirò nzìnzì rò arí'ì ale. ¹⁸ Ní ndi dhu-okú dò rò, ma mònzi nyi nyodzi kàzù nì ka kú'ò rìlã òrò fudú, ndíní nyi nyí'ì tí ònzítale tí. Ndi dhu bhëyi tí átò, nyi nyàkã nyodzi òwòwù mberù, ndíní nyi nyafó tí rùnù, akye ka kalana wò ale-nyì ríwù nì pbàkù nzìnzinga nì. Ndirò, nyi nyàkã nyodzi nyìkpónu ò nyi nyútdèna pbabí, ndíní nyi nyala tí nga tdítò. ¹⁹ Ima, ma marí kóró ale ya ma mózè tó afátá itè ì ale tò, madù ì dhu òsò fíyò. Nírò, nyi nyàkã nyonzi obi, nyùgèrè nyi nyubhá pbàkù nzérenge. ²⁰ Kànì,

† 3:15 3.15 Làwòdikiyà-tí ì'ì kyèròkyèrò Kòlòsayi tó kigò ò idha ní'ì atdíò ìrè idha, ndàdù ì'ì mbëyi nyú òmvú tò. Ndirò Hiyèràpoli tó kigò ì'ì átò kyèròkyèrò ndi kigò-tí, òná idha ràdù ìgbè tí ìgbè. Pbétù, Làwòdikiyà ò idha-tsí nàadù ì'ì lílílí, ìnzì ràdù òvù. ‡ 3:18 3.18 Làwòdikiyà-òvò nabhù ròtò ndi atdíò dhu ní'ì furangá t'úlita tó bàki nà kí'ì dhu, ndirò atdíò úya mberù mà ale-nyìkpó tò pbabí mà nà dhu òbhòlò ka kongónà kà-ò dhu.

ma mìdè tsàtsùnǎ mambe hǒdhi òpbi dǒ. Ní, ndi ale apé tũdu iri, ndàdè tsàtsù àpfò idù, ní ma mǎdè òtsù kǎbhà idza, mǎdè dhu ònyè atdíkpá kà mànà. ²¹ Dhu lè mà ònzi rí ale ní ndi, ma mǎliya ràdi íkyèrǒ tidú ádrùngbǎ kamà tó pbàkà tombi dǒ, àdhàdhì ima, ma manzì dhu lè mà madù àdi íkyèrǒ Àbadu-tí ádrùngbǎ kamà tó kǎbhà tombi dǒ dhu bhèyi.

²² Inga t'írìta tó bǎna nà rí'ì ale, náká ndìrì wò Ǫlǎ Alafí rǒvona kànísá tò dhu mbèyi.»

4

Kàgàwà ǔlǎ ka kí adyi nǐ pbìndà tombi dǒ àdi rórò dhu (Ìsa 6.1-4; Zèk 1)

¹ Wò dhu-dzidǒ, ima Yùwanì, ma mala ònyè bhèyi ródzi dùdù ngǎtsi dhu. Ní ndi ònyè ǒ, ma mala atdí tsàtsù kpangba ndi nǎpfò òrè-akpà ò ró. Ní yà iwà ma mǎrì angyi, ràmbe ò'ò dǒ wàndà rǒngò dhu bhèyi ale-tù, náavò dhu idù, ndàti: «Úpò àzú! Ní, ma mí olùnǎ rò rí 'ònzi tdítǒ dhu itè indù.»

² Ní ányìrǒ rò tí, Kàgàwà bhà Ǫlǎ-Alafí irá ma. Ní ma mala ádrùngbǎ kamà tó tombi òrè-akpà ò ka kǐli ràdi ró, atdí ale ràdè ì'ì ndi tombi dǒ ndi ndàdi ró. ³ Ndi ale ambénà ǔmbìli dǒ atdíǒ àdhàdhì orú odziya nà odu, yáspì mà sardi mànà tí kátina náarúmbìli dhu bhèyi. Ndi tombi ní'ì zùmàridì tí kátina odu bhèyi rúmbìli angò àkpòrò ngbǒna ró*. ⁴ Ndirò, kǐ'ì ádròdrǒ kámá tó óyǒ kumì dóná ìfo nà ngǎkpà tombi àkpòrò ngbǒna ró. Ndirò, i tombi dǒ ì òkò ró i'ì ale ní, óyǒ kumì dóná ìfo nà pbàkèrǔ*. Abádhí i'ì òwǒwè mberù ì ǔfǒ ròyá ró, ndirò abádhí-do rǒ i'ì ní orò nǐ ka kóbhòlò mùkákú. ⁵ Ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ rò, inga ǔmbìli, wògò iri ndi, oyo ràdè ǔtǎ. Ndi tombi-ònzì i'ì dhu ní kàzu rǒrù ròyá àrùbhè mùle. † mùle ní'ì Kàgàwà-ònzì aróko àrùbhè alafí†. ⁶ Ndirò, ndi tombi-ònzì-tsu nga náala ndi ádrùngbǎ rèrè bhèyi. Kà-ò nga náambénà àwè dǒ atdíǒ àdhàdhì kìràwuli-ǒ nga náarí àwè dhu bhèyi.

Ípìrǒnga nà ìfo dhu-tsí‡ náakporo ndi ádrùngbǎ kamà tó tombi-ngbò, 'ìli átsí. Ndirò abádhí-nyìkpó i'ì angyinǎ rò mǎtí ndirò abádhí-dzidòná rò mǎtí. ⁷ Wemberè tó dhu níli ndi àrì bhèyi, oyo rí kisé dhu ràdè ndìli íkyi-akpà-ngba bhèyi. Ǫbhu rí kisé-tsí-nyì níli ndi indrù-nyì bhèyi, ìfo rí

* **4:3** 4.3 Zèk 1.26-28 * **4:4** 4.4 Kǒkò óyǒ kumì dóná ìfo nà pbàkèrǔ ní'ì Kàgàwà bhà ale itè arí kònzì òrè-akpà ǒ bhà. † **4:5** 4.5 Ózè wò dhu dǒ ka kàndí dhu 3.1 ò. ‡ **4:6** 4.6 Zèk 1.4-24. Ózú-bvu ǒ, ìfo rítèna Upfôta tó bhũkù ò ní yà adzi ǒ arí'ì kóró dhu-tsí.

kisě ràdù ndìli yà ɔrú arángili sàmbà bhěyi. ⁸ Ndirò, i ìfò dhu ní'ì pékéléya nà azàzá, nyìkpóya ràdù ùle ngbǒya-rǒ màtí ndirò pékéléya-tsinǎ màtí. Abádhí owúnà adyi ùyù rǒ adyíbhengá ndirò kúbhingá màtí ìnzǐ ì ì ingyě rórò, 'àmbe àtìnà dǒ:

«Ìlǐlǎ ale, Ìlǐlǎ ale, Ìlǐlǎ ale ní àlě tó Ádrùngbǎle, yà ádrùngbǎnga tó ɔbi nà arí'ì kóró dhu dǒ ale, Kàgàwà*!

Ka ní ì'ì ì'ì, ì'ì arí'ì, ndirò ìrà iraya ale.» ⁹ Ndirò, abádhí owúnà adyi ùyù rǒ, 'ìlè p̀b̀indà ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ àdi Kàgàwà, yà dhòdhódhonganà arí'ì ípìrǒnga nà ale nǐ. Abádhí owúnà kifù rǒ, 'àdù àmbe ɔtsò àbhù dǒ f̀indà. ¹⁰ Abádhí rǐ dhu ònzì wò dhu bhěyi ònà kóró kàsùmì ǒ, kǒkò óyǒ kumì dònà ìfò nà p̀b̀akùrǔ nóowúnà 'ùkò rǒ ɔdyùya dǒ wò p̀b̀indà tombi dǒ àdi Kàgàwà, yà dhòdhódhonganà arí'ì ípìrǒnga nà ale-ònzǐ. I ale owúnà kùle rǒ, 'ùwà dòya-rǒ mùkàkú, 'ùli obvò kàbhà tombi-ònzǐ, 'àdù àtìnà:

¹¹ «Fàkǎ Ádrùngbǎle, fàkǎ Kàgàwǎ, nyi nyàkǎ ilèta nà, ifuta nà, ndirò ádrùngbǎnga tó ɔbi nà.

Obhó tí, nyi nyabhòlò ndi kóró dhu.

Nyi nyabhòlò i dhu, nyi nyazè ndi abádhí rǐ'ì dhu-okú dò rò.»

5

Àkǎkǎ ndùngbe Kàgàwà bhà kàràtasǐ-yà-ba-tsù rǒ ando ale

(Rom 11.33-34; Fil 2.5-11; Upf 1.5-6; 7.9-12)

¹ Wò dhu-dzidǒ, ma mala dhu ní àkpòrò ka kákpòrò kàràtasǐ-yà-ba ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ àdi ale tó fanga tó kǒtsù-tsíró. Ndi kàràtasì ní'ì ɔyɔyɔ kóró ka kándí dònà nga kàràtasì, kadù tsùna nùpba àrùbhù ngari ǒ rò ando nǐ kàsé tí, ìnzǐ atdí ale mà náanga tí. ² Ní, ma mala ádrùngbǎnga tó ɔbi nà arí'ì màlàyikà, ràmbe dhu òvò dǒ ɔrú tǔna nyú nà, ndàti: «Ádhi p̀b̀á ale ndi àkǎkǎ ndùngbe wò kàràtasǐ-yà-ba-tsù rǒ ka kùp̀b̀á ando, ndàdù ndi kàràtasì nánga?» ³ P̀b̀étù, àkǎkǎ ndànga ndi kàràtasì, ndàdù ònà nga àndà ale ní'ì mbǎ atdí màtí òrù-akpà ò, yà adzi dǒ, ndirò ùvǔvè ale nzínzì ǒ màtí. ⁴ Ní, ma madzì atdí dǒ, àkǎkǎ ndàngbe ndi kàràtasǐ-yà-ba-tsù, ndàndà ònà dhu, ndàdù òzùnà ale rǐ mbǎ atdí màtí dhu-okú dò rò. ⁵ Nírò ní ndi p̀b̀akùrǔ nzínzì ǒ atdí ale náavò dhu idù, ndàti:

* 4:8 4.8 Ìsa 6.2-3

«Nzǒdzi! Ándà, kàńĩ, Yudhà-dhú-bvũ àrì* , ádrùngbǎ kamà Dàwudì bhà m̀̀dzukuru, nónzì wà dhu lè mà. Kà ní ndì àkǎ àkǎ nd̀̀ngbe kǒkò àr̀̀bhù ngari ǒ ka kùpbǎ kàràtasì-tsù rǒ ando, ndànga ka, ndàdù ònà dhu òzù ale.»

⁶ Ní, ma mala Tàmǎ-ngba tí kátina ale ádrùngbǎ kamà tó tombi mà, ípìrǒnga nà ìfò dhu-tsí mà kǒkò pbàkùrũ mànà nzínzì ǒ idè ró. Kĩlì ndì òho ka kòhò dhu bhèyi. Kǒtdyú ì'ì àr̀̀bhù, kà-nyìkpó ràdù ì'ì àr̀̀bhù átò. Ì àr̀̀bhù kà-nyìkpó rìtèna ní Kàgàwà-ònzì aróko àr̀̀bhù alafì*, yà adzi ǒ kóró ngari ònǎ kùvĩ. ⁷ Ní, ndì Tàmǎ-ngba indrì ndì ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ àdì ale tí-ò, ndàko wò àkpòro ka kàkpòrò kàràtasì-yà-ba fangà tó kǒtsù-tsíró rò. ⁸ Kìtdègu ndì kàràtasì àkǒ, ní kǒkò ípìrǒnga nà ìfò dhu-tsí mà, kǒkò óyǒ kumì dòná ìfò nà pbàkùrũ mànà núuko ì ɔtdyàya dǒ kònzì. Ìngbàtì ìlì ndì ale mà abádhí nzínzì ǒ ní'ì dàmù mà ndrùù róngu màrasì àlè ònà orò tó kópà mànà foná. Ì màrasì rìtèna dhu ní Kàgàwà bhà ale tó itsòta. ⁹ Abádhí ambénà yàrí adyi-ɔwútá núyè dǒ, 'àmbe àtìnà dǒ:

«Nyi nyàkǎ ndì nyako yàrí kàràtasì, nyadù kà-tsù ka kùpbǎ ní ando ùngbe.

Obhó tí, ka kahò nyi. Ní wò azùnũ ufũ ndì dhu-otù ǒ, nyi nyadzì kóró r̀̀gànda-tidò nzínzì ǒ ale mà,

kóró aláwà-tidò nzínzì ǒ ale mà, kóró ale-tidò nzínzì ǒ ale mà, kóró pbìrì ǒ ale nzínzì ǒ ale mànà Kàgàwà tò.

¹⁰ Nyi nyúli abádhí rì'ì pbàkùhání tí, ndínĩ kasu nonzi tí àlè tó Kàgàwà tò. Ndirò, nyi nyábhũ abádhí rì'ì kàbhà idzi ǒ bhà tí, ndínĩ abádhí onyũ tí idzi yà adzi ǒ ale dǒ.

Ndirò, abádhí onyũya idzi ònyũ yà adzi ǒ ale dǒ*.»

¹¹ Wò dhu-dzidǒ, ma mandà nga tdítǒ, ní ma miri ádrùngbǎ kamà tó tombi-ngbò nàkpòrò ábhǒ màlàyíkà-tù mà, ípìrǒnga nà dhu-tsí-tù mà, pbàkùrũ-tù mànà. Abádhí-bvũ ní'ì mìliyoni-tsù, ndirò mìliyoni-tsù, lufù-tsù, ndirò lufù-tsù. ¹² Abádhí ambénà ùkũ dǒ ɔrú túya nyú nà, 'àmbe àtìnà dǒ:

«Àho ka kahò Tàmǎ-ngba nákǎ ndì ndàbà ádrùngbǎnga tó ɔbi mà,

ònzì mà, dhu-ònga t'óvòta tó irèta mà, ɔbi mà, ifuta mà, ádrùngbǎnga tó awáwè mà, ilèta mànà!»

¹³ Ndirò ma miri Kàgàwà abhòlò ɔr̀̀-akpà ò, yà adzi dǒ, yà adzi-tsì, ndirò ádrùngbǎ r̀̀r̀r̀ ò kóró dhu-tù. Abádhí kóró náambénà adyi ùyè dǒ, 'àmbe àtìnà dǒ:

* 5:5 5.5 ɔpt 49.9
2.26-27; 20.4; 22.5

* 5:6 5.6 ɔzè wò dhu dǒ ka kàndì dhu 3.1 ò.

* 5:10 5.10

«Ádrùngbǎnga tó awáwù, ifuta, ilèta, ɔbi mànà náká dhòdhódhónganà,
ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ àdi ale, Kàgàwà tò, ndirò Tàmǎ-
ngba tò!»

14 Ní, kǒkò ípìrǒnga nà ìfo dhu-tsí náadúnà òwu dhu àdu rǒ, 'àti: «Àmìnà.» Ndirò ndi kàsùmì ǒ tí, kǒkò pbàkùrǔ adù 'ùkò ɔdyàya dǒ, 'ùlě wò tombi dǒ àdi ale mà, Tàmǎ-ngba mànà.

6

Tàmǎ-ngba tí kátina ale rǐ kàràtasǐ-yà-ba-tsù rǒ ando núngbě dhu

(Zèk 14.21; Zàk 1.8-10; 6.1-7; Mát 24.6-8; Luk 18.7-8; Upf 7.13-14)

¹ Wò dhu-dzidǒ, ma mala dhu ní: Tàmǎ-ngba angbe wemberè tó ando yà kàràtasǐ-yà-ba-tsù rǒ ka kùpbǎ àrùbhù ando nzínzi ǒ dhu. Ní, ma miri kǒkò ípìrǒnga nà ìfo dhu-tsí nzínzi ǒ atdí dhu, dhu òvo rí àdhàdhì ɔvo àtà dhu bhěyi rí ndiri tǔna nǐ, ndàti: «Áhǔ!» ² Ní ma mandà nga, madù òwǒwù atdí mùhàgù àla ndì nìtò ró. Ndirò, ndi mùhàgù dǒ ùpò ndàdi ale* ì'ì ɔsu nà foná, kadù mùkàkù àbhù fíndà. Kàdù àhù mùlèmátále tírò, ndíní ndì ndara tí dhu lèmà ònzì tdítǒ.

³ Wò dhu-dzidǒ, Tàmǎ-ngba angbe ɔvo rí kisé ando. Ní ma miri ípìrǒnga nà ɔvo rí kisé dhu, ràti: «Áhǔ!» ⁴ Ní kàzu bhěyi ngbǒna ilù ngàtsi mùhàgù níto ndì. Ní kà-dǒ ndì ndùpò ndàdi ró ì'ì ale-fó ka kabhù ádzì obhi-akpà. Ka kadù yà adzi ǒ rò kà rǐ mǎrùngà ìto nǐ ádrùngbǎnga tó ɔbi àbhù kà tò átò. Kà-tì ní, kà rabhùya indrǔ ròkyè ì nzínziya ǒ.

⁵ Tàmǎ-ngba itdègu ìbhù rí kisé ando nángbě, ní ma miri ípìrǒnga nà ìbhù rí kisé dhu, ràti: «Áhǔ!» Ní ma mùbè nga mandà rò, ma mala òtǒtì mùhàgù rìtò ndì. Ndi mùhàgù dǒ ndì ndùpò ndàdi ró ì'ì ale ní'ì kilo nà foná. ⁶ Ní ma miri ale-tù bhěyi rí ndiri dhu ípìrǒnga nà ìfo dhu-tsí nzínzi ǒ rò rí dhu òvo ró, ndàti: «Nganù-ra tó atdí kilo-odzi ní atdíku idho tó kasu tó mùkimbà nyú, ndirò sàyiri-ra tó ìbhù kilo-odzi ní atdíku idho tó kasu tó mùkimbà nyú átò! Pbétù, akye mà òvayi mànà nàndà dhu nǐ, nyi nyàkǎ nzá nyidzi ì-tsí-odzi.»

⁷ Tàmǎ-ngba nítdègu ìfo rí kisé ando nángbě, ní ma miri ípìrǒnga nà ìfo rí kisé dhu, ràti: «Áhǔ!» ⁸ Ní, ma mandà nga, madù irìbìta tó ikána nà mùhàgù àla rìtò ndì. Kà-dǒ

* 6:2 6.2 Mùhàgù dǒ ùpò, 'òkò ìfo ale rìtèna dhu ní Kàgàwà arí màlìpò àbhù nzére ale tò dhu (Zàk 6.1-8).

ndì ndùpò ndàdi ró í'ì ale-ovò ní'ì Ove. Ndirò, kǒwù ǒ í'ì ní Òyí ò nga tí kátina ale. Abádhí tò ka kabhù ádrùngbǎnga tó ɔbi, ndíní yà adzi tó atdí nga ifo dǒ ǒ ale nǎkye tí obhi-akpà nǐ, àwù nǐ, kóró andi-tidò nǐ, ndirò irí ǒ izá nǐ.

⁹ Tàmǎ-ngba itdègu imbo rí kisé ando nángbě, ní màzàbahù-tsinǎ, ma mala Kàgàwà bhà Ote t'únòta-okú dò rò, ndirò ndi Ote tó idzi ngàmbì tí í'ì dhu-okú dò rò ka kókyè ale. ¹⁰ Ní, í ale ambénà ùkù dǒ orú tǔya nyú nà, 'àmbe àtìna dǒ: «Ádrùngbǎle Kàgàwǎ, nyi ní Hlǐlá ale ndirò Obhóngatále. Nyi nyádi, nyambe inga òdò dǒ rǎrà àhù ìngbà kàsùmì ò, ndíní nyi nyitdì tí anya yà adzi ǒ ale dǒ, nyutsè ròká dhu, yà azùka nífù abádhí nzínzi ǒ ale-okú dò rò?» ¹¹ Ìngbàtí ìli ndì ale mà kǒkò ka kókyè ale nzínzi ǒ tò, ka kabhù òwǒwù kanzù. Ndirò ka katí abádhí nǐ: «Nyí nyákǎ nyǒdò adókù, yà Kàgàwà-owù ùngǔ arí ale. Ka kí abádhí nzínzi ǒ atdídhena ale òkye yà nyí ka kókyè dhu bhéyi. Í òkye ka kókyena ale-bvɛ rǎkǎ rò nga ní ndi Kàgàwà adùya rùkù dhu ùtsè nǐ.»

¹² Wò dhu-dzidǒ ma mala dhu ní, Tàmǎ-ngba rǐ aza rí kisé ando nángbě dhu. Ní, yà adzi níivì atdídǒ, adyifò ugèrè ndì ndòtì inyi tó mberù bhéyi, àbǐ ràdù ndùgèrè ndòlù azu bhéyi. ¹³ Oru-akpà-nyì rǒ alali náawà í yà adzikpa dǒ, àdhàdhì itsu-kpǒ náarí 'àwà kázurǒ rò, ɔbi nà rópili àpùpù rǐ kpàna-ǒnga ùyá òná kàsùmì ǒ dhu bhéyi. ¹⁴ Oru-akpà níidhá ndì, ndàmbe ndàduru dǒ, àkpɔɔ ka kákpɔɔna kàràtasí-yà-ba náarí ndàdùrù dhu bhéyi. Kóró pbìrì mà, kóró sòngà màná nùngbe í fiyó ngari ǒ rò, 'òwù. ¹⁵ Yà adzi ǒ ádròdrǒ kámá mà, ádròdrǒ ale mà, pbànowí tó ádròdrǒ ale mà, ònzítále mà, ɔbitále mà, ndirò kóró ngùkpà ale mà, yà ino tí arí'ì mà, dòyá arí'ì itírò ale màná náatsè, 'òwù 'ùrù odu-tsi arí'ì ibhu òná màtí, ndirò pbìrì-rǒ arí'ì odu nzínzi ǒ màtí. ¹⁶ Abádhí ambénà dhu òvò dǒ pbìrì mà odu màná tò, 'àmbe àtìna dǒ: «Nyàwà nyí dòká, nyàdù mùrù itse wò ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ àdi ale-rǒ rò, ndirò Tàmǎ-ngba bhà nàwí rǒ rò. ¹⁷ Obhó tí, abádhí tó nàwí tó ádrùngbǎ idho irà wà. Ní ádhi pbá ale ndi inè rí'ì ndàdi pbìndà ípìrǒnga nà tdítǒ?»

7

*Kàgàwà bhà ale-nyìndri rǒ ka kí kàsé ùpbi
ndíní abádhí nòdo tí kabhà nàwí rǒrò dhu
(Yùw 10.16; Ròm 11.25-26; Upf 14.1-5; 21.3-4)*

¹ Wò dhu-dzidǒ, ma mala ifo màlàyíká, ikikò ifo yà adzi-pbidò òná ró. Abádhí utò awe-tsù í adzi pbidò òná, ìnzí opili

tí yà adzi dǒ màtí, ádrùngbǎ rèrù dǒ màtí, ndirò kóró itsu-tidò dǒ màtí. ² Ndirò, ka kabhù ádrùngbǎnga tó ɔbi abádhí tò, ndíní abádhí inza tí yà adzi mà, ádrùngbǎ rèrù mànà nǐ. Ní, ma mala ngǎtsi màlàyíkà adyifò arí ndìtò inǎ rò rúpo ró, ndàdù ì'ì Kàgàwà, yà ípírǒnga nà arí'ì ale bhà kàsé nà foná. Kǎdù òkù ɔrú túna nyú nà kǒkò ìfò màlàyíkà tò, ndàtì: ³ «Inzǐ nyìnza yà adzi mà, ádrùngbǎ rèrù mà, itsu mànà, rǎrà àhɛ kàsé ùdu àlě kí àlě tó Kàgàwà bhà ale-nyìndri-rǒ dhu ǒ.» ⁴ Ní, ma miri Kàgàwà bhà kàsé ka kùdù nyìya-ndri rǒ ale-bvɛ. Abádhí-bvɛ ní'ì, atdí miyà dòná ìfò kumì dòná ìfò nà lufù ale*, yà kàsé ka kùdù ròyá. † ale ní'ì yà Pbàìsràyélí tó atdí kumì dòná óyǒ nà rùgànda kóró† nzínzì ǒ rò úvò ale. ⁵ Yudhà bhà rùgànda ǒ ale, yà kàsé ka kudu nyìya-ndri rǒ ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà lufù ale. Rùbenì bhà rùgànda ǒ ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà lufù ale. Gǎdi bhà rùgànda ǒ ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà lufù ale. ⁶ Àserì bhà rùgànda ǒ ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà lufù ale. Náfùtalì bhà rùgànda ǒ ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà lufù ale. Mánasì bhà rùgànda ǒ ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà lufù ale. ⁷ Sìmiyonì bhà rùgànda ǒ ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà lufù ale. Lawì bhà rùgànda ǒ ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà lufù ale. Isàkàrà bhà rùgànda ǒ ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà lufù ale. ⁸ Zàbùlonà bhà rùgànda ǒ ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà lufù ale. Yòzefù bhà rùgànda ǒ ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà lufù ale. Ndirò, Bènyàminì bhà rùgànda ǒ ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà lufù ale.

Kóró pbìrì ǒ ale tó ádrùngbǎ anduta

⁹ Wò dhu-dzidǒ, ma mandà nga, ní ma mala ìnzǐ ònà ale-bvɛ rǐ ndòzɛ ádrùngbǎ mùtù-ba. Ndi mùtù ǒ ì'ì ale ní'ì: kóró pbìrì ǒ ale, kóró rùgànda-tidò, kóró ale-tidò, ndirò kóró aláva-tidò t'ále mànà. Abádhí ì'ì ádrùngbǎ kamà tó tombi-ònzǐ ndirò Tàmǎ-ngba-ònzǐ ì ikò ró, 'àdù òwòwù kanzù ùfò ròyá, ndirò 'àdù ngazì-kpa-dòkà ùlu fòyá. ¹⁰ Ndirò, abádhí ambénà ùkù dǒ ɔrú túya nyú nà 'àmbe àtìnà dǒ: «Àlě tó ògù ìrà wà àlě tó Kàgàwà, yà ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ àdi ale bhà rò, ndirò Tàmǎ-ngba bhà rò!» ¹¹ Ndirò, kóró màlàyíkà ní'ì ádrùngbǎ kamà tó tombi

* **7:4** 7.4 Atdídhéná ale arí ìrèna dhu ní, atdí miyà, ìfò kumì dòná ìfò nà lufù ale-bvɛ nìbhò dhu rǎrǐ Pbàìsràyélí tó atdí kumì dòná óyǒ nà rùgànda-bvɛ ka kǎtrǒ atdí kumì dòná óyǒ nà Yèsù bhà uvitatále-bvɛ gùna, kadù ìtronà tdítǒ atdí lufù gùna dhu. Ndi atdí lufù rítèna dhu ní abhò nyú ìndrù-bvɛ rǐ'ì dhu kèlè! Atdí kumì dòná óyǒ nà rítèna átò dhu ní Kàgàwà bhà ale. † **7:4** 7.4 Pbàìsràyélí tó atdí kumì dòná óyǒ nà rùgànda kóró tí ka kátina iró ní Kàgàwà bhà ale tí arí'ì ale kóró, ìnzǐ ní Ungbòta-Ayí kèlè ǒ.

mà, pbàkùrě mà, ípìrǒnga nà ìfò dhu-tsí mà-nà-ngbò ì àkpòrò ró. Ní abádhí kóró núugú-nyìya ràpǎ adzikpa-ngbò nyú ádrùngbǎ kamà tó tombi-ònzí, 'àdù àmbé Kàgàwà ùlè dǒ. ¹² Abádhí ambénà àtìna dǒ: «Àmìnà! Ilèta mà, ádrùngbǎnga tó awáwè mà, dhu-ǒnga t'óvòta mà, òtsò t'ábhuta mà, ifuta mà, ádrùngbǎnga tó obi mà, obi mà nàká kabhu àlě tó Kàgàwà tò dhòdhódhonganà! Àmìnà!»

¹³ Ní, pbàkùrě nzínzì ǒ atdí ale ivú dhu tsùdú, ndàti: «Kǒkò òwǒwè kanzù nùfǒ ale ní àdhi mà? Ndirò, abádhí iwú àdhà rò?» ¹⁴ Ní ma madù dhu àdu kà tò, matì: «Pbàkà Ádrùngbǎlé, inyi ní ndi nyi nyùnì ka.» Nírò ní ndi kǎdù dhu òvò idù, ndàti: «Kǒkò ale ní ábhǒ àpè ǒ rò ùvò ale. Abádhí ù'ò ròyá kanzù ròwè tdyé Tàmǎ-ngba-azù nǐ. ¹⁵ Ndi dhu-okú dè rò nga ní ndi, abádhí ikò Kàgàwà bhà ádrùngbǎ kamà tó tombi-ònzí, ndirò abádhí rǐ kasu ònzi kà tò kàbhà idza ǒ adyìbhengá nga mà kùbhingá nga mà nà ǒ. Ndirò wò ndi pbìndà ádrùngbǎ kamà tó tombi-dǒ àdi Kàgàwà rǐ pbìndà hemè-idzà ùpě abádhí dǒ, ndíní ongó tí abádhí òdò. ¹⁶ Àwù rǐ nzí abádhí òho tdítǒ, idha-atdyú mà rǐ nzí abádhí òho tdítǒ, adyifò mà rǐ nzí abádhí òbi tdítǒ, ndirò abádhí rǐ nzí igbétá inè tdítǒ. ¹⁷ Obhó tí, Tàmǎ-ngba, yà ádrùngbǎ kamà tó tombi nzínzì ǒ rí'ì ale, rǐ abádhí ùnda pbìndà tà mà bhèyi, ndàdù àrà abádhí nà ípìrǒnga tó idha-dòti ò. Ndirò, Kàgàwà rǐ abádhí-nyìdha ùndǒ kóró.»

8

*Tàmǎ-ngba tí kátina ale rǐ kàràtasí-yà-ba-tsù rǒ
àrùbhù rí kisé ando nángbě dhu
(Upf 5.8)*

¹ Tàmǎ-ngba níitdègu àrùbhù rí kisé ando nángbě, ní òrù-akpà ò nga níimbè bhì ràrà àhu mbèmbè atdí adyifò-sisì-go tí.

² Wò dhu-dzidǒ, ma mala Kàgàwà-ònzí arí ikò àrùbhù màlàyíkà, kadù àrùbhù wàndà àbhu foyá.

³ Ndirò, ngàtsi màlàyikà ira, ndidè íkyèrǒ màzàbahù-tí. Kǐ'ì ndrùù róngu alindra bhèyi sobí ùbi ka karí dóná orò nǐ ka kóbhòlò wìtù nà foná. Kà-fó ka kabhù ndi sobí abho nyú, ndíní kàbhù tí perè tí atdíkpá Kàgàwà bhà ale kóró tó itsòta mà nà orò tó ndi màzàbahù dǒ. Ndi màzàbahù i'ì Kàgàwà bhà ádrùngbǎ kamà tó tombi-ònzí. ⁴ Ndi sobí-ikò núupò ndi màlàyikà-fó rò Kàgàwà-ònzí atdíkpá ndi Kàgàwà bhà ale tó itsòta mà nà. ⁵ Wò dhu-dzidǒ, ndi màlàyikà idyi wò ndrùù róngu sobí ùbi ka karí dóná dhu, ndirá màzàbahù-dǒ rò ndi

ndìdyì kàzɛ nǎ, ndàdù ìbvùnà yà adzi dǎ. Nírò, ɔvɔ utá, wògò ìrì ndì, ìnga umbìlì, yà adzi ràdù ìvi.

Àrùbhù màlàyíká rǎ yà adzi ǎ rírà àpbè ìtè rí wàndà ùmì dhu

(Uvt 7.19-21; 9.22-25; 10.21-23)

⁶ Kǒkǒ àrùbhù màlàyíká, foyá àrùbhù wàndà nà náabhòlò ì ndínǎ ì ùmì tí ì wàndà.

⁷ Ní, wemberè tó màlàyíkà náamì p̀bìndà wàndà, kadù azu nà ì nàngbǒ ìfɔ mà kàzɛ mànà níbvù yà adzi dǎ. Yà adzi tó atdínga ìbhù dǎ náagbè, itsu tó atdí nga ìbhù dǎ ràdù ògbè átò. Ndirò ìrì agbè kórò.

⁸ Wò dhu-dzidǎ, ɔvɔ rí kisé màlàyíkà náamì p̀bìndà wàndà. Ní, kàzɛ rǒgbè róná ádrùngbǎ p̀bìrì nà ndì nòfò atdí dhu ka kibvu ádrùngbǎ r̀r̀r̀r̀ ò, ndì r̀r̀r̀r̀ tó atdí nga ìbhù dǎ ràdù ndùgèrè ndòngò azu tí. ⁹ Ádrùngbǎ r̀r̀r̀r̀ ò aróko Kàgàwà abhòlò dhu-tsí tó atdí nga ìbhù dǎ núuvè, bàtǒ tó atdí nga ìbhù dǎ ràdù 'ìnza.

¹⁰ Ìbhù rí kisé màlàyíkà-tsí náamì p̀bìndà wàndà. Ní, màlɛ-rǒ kàzɛ bhèyi rórù ádrùngbǎ alalì-ba nítsi òr̀r̀r̀r̀-akpà ò rò, ìdha-apká tó atdí nga ìbhù dǎ ní dǎ, ndirò ìdha-dòtì dǎ.

¹¹ Ndi alalì-ɔvò ní 'ì «Ogú». Ní wò dhu ìtsì d̀ỳỳá ìdha-apká tó atdí nga ìbhù dǎ náadù ògyè tí ògyè. Ndirò ì ìdha ǹm̀m̀v̀v̀ ábhǒ alɛ nyú náadù ùvɛ, ògyè tí ì ìdha ògyè nídhunì.

¹² Wò dhu-dzidǎ, ìfɔ rí kisé màlàyíkà amì p̀bìndà wàndà. Ní adyifò mà, àbǐ mà, alalì mànà tó awáwù-kudò tó atdí nga ìbhù dǎ náavè, ndòngò ìnò tí. Ndi dhu bhèyi ní ndi, atdíku ùbho nga ǎ, awáwù-kudò tó atdí nga ìbhù dǎ náavè, kùbhingá nga tó ràdù àvɛ ndi dhu bhèyi tí átò.

¹³ Ndirò, ma mandà nga tdítǎ, ní ma mala atdí sàmbà ɔr̀r̀r̀r̀ nyú rángilì awe ǎ ró. Ní kàmbénà dhu òvò dǎ ɔr̀r̀r̀r̀ t̀̀̀̀nà nyú nà, ndàtì: «Nyǎ nyǎ 'ì àpbè ǎ! Nyǎ nyǎ 'ì àpbè ǎ! Nyǎ nyǎ 'ì àpbè ǎ yà adzi óvò nyǎ rò, yà ìbhù ì nùbhà ngùkpà màlàyíká r̀̀̀̀m̀nà tdítǎ wàndà-tù ìrì nyǎ nyǎ rò!»

9

(Zèk 5.5-11; Yòw 2.1-11; Upf 16.10-16)

¹ Wò dhu-dzidǎ, imbo rí kisé màlàyíkà náamì p̀bìndà wàndà. Ní ma mala òr̀r̀r̀r̀-akpà ò rò ìtsì atdí alalì yà adzi dǎ. Kà-fó ka kabhù òyì tí kátina ádzì ìbhù-akpà-tsù t'ápfota tó f̀̀̀̀ngulà. ² Ní, ndi alalì náapfo ndi ìbhù-akpà-tsù, ádrùngbǎ furù ò rò ráhù ìkò bhèyi ndì ǹl̀l̀ ìkò ràdù ùpò ndi ìbhù ò rò. Ndi ìkò náabhù adyifò-nỳ̀̀kpó dǎ nga mà òr̀r̀r̀r̀-akpà-nỳ̀̀ rǒ nga mànà r̀̀̀t̀̀. ³ Ní ìfè núuvò ndi ìkò ò rò, 'àdù 'ìfàlà yà adzi dǎ. Ní ka kabhù yà áwina nǎ arí ìndrù ùbǐ áwù-tidò bhà

ɔbi-tidò abádíhí tò. ⁴ Ka kadù dhu òvò abádíhí tò ìnzí abádíhí rìnza ìngbàtí ìlì ndì irí-bí-tidò mà, itsu-tidò mà, ndirò ìnga tí arí ìnga dhu-tidò màná, pbétù abádíhí ràvu ìmbă rí Kàgàwà bhà kàsé nà nyiya-ndrină ale rǒ tí. ⁵ I ìfè tò ka kuyá dhu ní, àpé abádíhí ròkye i ale òkye tí, pbétù abádíhí rākă 'àvu àvũ tí i ale rǒ, rārà àhũ ìmbò àbǐ tí. Ndirò, abádíhí rǎbhũna ìndrũ rìnè ròyá rándi dhu, náarayá ì'ì rǒ àdhàdhì áwina nǐ arí ìndrũ ùbǐ àwũ-tidò nǒbì ale arí ìnèna róná rándi ró dhu bhěyi. ⁶ Ndirò ndì idhò ǒ, ìndrũ owuya ɔve ònè rǒ fǐyò, pbétù ìnzí 'àdù àbànà. Abádíhí owuya 'òzè rǒ 'àve, pbétù ɔve ràdù òku tí òku tsùyá rò.

⁷ I ìfè tó ǒfò ní'ì àdhàdhì ìla t'úgyeta tò ka kònzì toròna mùhàgù bhěyi. Abádíhí dò-tsíró ì'ì dhu ní ɔrò tó mùkàkú nà ndì nòfò dhu, ndirò abádíhí-nyì afò ndì ìndrũ-nyì nà. ⁸ Abádíhí-dòkă ì'ì vèbhále-dòkă bhěyi, kuya ràdù ì'ì àrì-kù bhěyi. ⁹ Ndirò, abádíhí-odrùdò dǒ ì'ì làtú ní sũma tó làtú. Ndirò, abádíhí-pékélè rǒnzina wògò ní'ì àdhàdhì ìla ùgyè ka kótse nà ábhǒ mùhàgù rǎdhana gèrègèrè-tidò tó wògò bhěyi. ¹⁰ Abádíhí-áwì ní'ì àdhàdhì yà áwina nǐ arí ìndrũ ùbǐ àwũ-tidò-áwì bhěyi. Abádíhí tó ɔbi, yà abádíhí ràvu nǐ ìndrũ-rǒ ìmbò àbǐ tí, ní'ì i abádíhí-áwì ǒ. ¹¹ Ndirò, abádíhí tó ádrùngbă kamà ní'ì ɔyì ǒ màlàyikà. Pbàèbràniyà t'ávàna ǒ, kǒvò ní'ì Àbàdonì. Ndirò Pbàgìrìkí t'ávàna ǒ, ka ní'ì Àpòliyonì*.

¹² Wò wemberè tó àpbè ùdà wà. Ndirò olù rí 'ìpe tǎítǎ ní ɔyǒ ngũkpà àpbè.

¹³ Ní, aza rí kīsè màlàyikà náamì pbìndà wàndà, madù atdí ale-tù ìrì, rìtò ndì yà Kàgàwà-ònzí rí'ì ɔrò tó màzàbahù tó ìfò pbìnàdò ònă rò. ¹⁴ Ndi ale-tù avò dhu wò aza rí kīsè màlàyikà, ndàdù ì'ì wàndà nà fóná tò, ndàtì: «Ékòlǒ Fùratì tó idha-akpà-bidǒ ka kúsǒ ìfò màlàyíkà.» ¹⁵ Ní kǎdù i màlàyíkà ùkòlò, ndíní yà adzi óvò ale tó atdí nga ìbhũ dǒ nòkye tí. Kàgàwà ùlì abádíhí angyangyi ndì ɔkyeta tó adyifò-sisì tò, idhò tò, àbǐ tò ndirò atò tò. ¹⁶ Ma miri mùhàgù dǒ arúbhi abádíhí tó pbànowí tó mùtù-bvũ. Abádíhí-bvũ ní'ì ɔyǒ miyà miliyonì ale. ¹⁷ Ndirò, wò ɔnyũ bhěyi ródzì dùdù dhu ò, ma mala i mùhàgù mà dòyá ùpò 'òkò pbànowí màná. I pbànowí tó làtú ní'ì kàzũ bhěyi ìlù làtú. Ndirò, ngũkpà tó làtú ní'ì kenekè tó ndirò áwùse tó. I mùhàgù-dò nũulì ì àrì-dò bhěyi. Ndirò, abádíhí-lí'ò rò ambénà àhũ dǒ dhu ní kàzũ mà, ìkò mà, atdí dǒ arúla ògbe ndógbe rò áwùse tó dhu-ra màná. ¹⁸ Ndirò, kǒkò ìbhũ àpbè, kǒkò mùhàgù-lí'ò rò rúvò kàzũ mà, ìkò mà, atdí dǒ arúla ògbe ndógbe rò áwùse

* 9:11 9.11 Àpòliyonì-tì ní Dhu-tse òtdì arí ale.

tó dhu-ra màná náakyè yà adzi óvò ale tó atdí nga ìbhu dǒ. ¹⁹ Obhó tí, kǒkò ì mùhàgù tó ádrùngbǎnga tó obi ní'ì abádhí-li'ò ndirò abádhí-áwì ò. Abádhí-áwì ní'ì àdhàdhì osu-dò bhěyi, 'àdù òwu nzéere dhu ònzì rǒ ìndrù rǒ ì áwìya nǐ.

²⁰ I nùbhà ìnzǐ 'ùve kǒkò àpbè nǐ ale núugèrè nzá ì 'ùbhà yà otsúya nyú nǐ ì óbhòlò sànamù t'ùlétá. Abádhí akò 'òngò àmbè nzéere-alafí mà ì sànamù màná ùle dǒ. I sànamù abádhí abhòlò orò mà, fùrangà tí kátina suma-tidò mà, màlingà mà, odu mà, ndirò itsu mà nǐ. I dhu-tsí ní'ì ìnzǐ rí inga mà àlǎ, ìnzǐ rí inga mà ìri, ndirò ìnzǐ rí ùbhí tí màtí ùbhi dhu. ²¹ Ndirò, abádhí ugèrè nzá ì 'ùbhà ìndrù t'ókyeta mà, òndrù t'óndrùta mà, mànyòni t'ónzita mà, ogbo t'ónzita màná tó fíyó nzéere mètso.

10

Yùwanì rǐ kàràtasǐ-ngba ákǒ màlàyikà-fó rò ndàdù ùkanà, ndòtò dhu
(Zèk 2.8-3.3)

¹ Wò dhu-dzidǒ, ma mala ádrùngbǎnga tó obi nà ngǎtsi màlàyikà òrù-akpà ò rò rífo ró. Kǐ'ì àpbù ìbvù ndì dóná, angò-sisì ràdù ndàkpòrò dóna rǒ ró. Kà-nyì ambénà ùmbìli dǒ adyifò-nyìkpa náarùmbìli dhu bhěyi. Ndirò, kà-pfò níli ndì kàzu tó átsùta bhěyi. ² Kǐ'ì àngǎ ka kànga ònànga kàràtasǐ-ngba nà foná. Ní, kídè ndìli fangà tó pfóna ádrùngbǎ rèrù dǒ, ndàdù ìgù tó pfóna ìli adzi-kpa dǒ. ³ Kǎdù òkù orú tǔna nyú nà àdhàdhì àrì rǐ tǔna-ǒnga ìdho dhu bhěyi. Ndirò, kòkù rò, ma miri àrùbhù owo àtà dhu nádu kà tò dhu. ⁴ Ndirò, ì àrùbhù owo àtà dhu nítdègu ndìri, ní ma madù mǒbhòlò abádhí ùnò dhu t'ándítá tò. Pbétù, ma miri atdí ale-tù òrù-akpà ò rò rí dhu òvo idù ró, ndàti: «Ódò kǒkò àrùbhù owo núnò indù dhu òdhù ò. Àpé nyandí ka.»

⁵ Ní, wò ma màlanà ádrùngbǎ rèrù mà, adzi-kpa màná dǒ idè ró màlàyikà náava fangà tó otsúna òrù-akpà ò. ⁶ Kǎdù dhu òtsò Kàgàwà, yà dhòdhódhonganà arí'ì ale, yà òrù-akpà mà, adzi mà, ádrùngbǎ rèrù mà, òyá arí'ì kóró dhu-tsí màná nanzì ale-òvò rǒ, ndàti: «Ìmbǎ ndì nùbhà kàsùmì rǐ'ì tdítǒ! ⁷ Àrùbhù rí kīsě màlàyikà rǐ wàndà òmi òná kàsùmì ò, Kàgàwà rǐ yà ndì ndarù ròngò òko orù ò dhu àbhù rǎkǎ, àdhàdhì pbìndà ìnc-akpá, pbànábi-otù ò ndì ndavò Ídzì Màkùrù-bvu rǒ.»

⁸ Wò dhu-dzidǒ, ma miri yà òrù-akpà ò rò dhu nòvònà idù ale-tù, ròvò dhu tdítǒ idù, ndàti: «Àrà nyakò wò àngbè ka kàngbe rórò rí'ì kàràtasǐ-ngba yà ka nálù foná màlàyikà-fó

rò. Ka ní yà ididè ndìli atdí p̄fõna ádrùngbã rèrè dõ, ndàdù ngãtsi p̄fõna ìli adzi-kpa dõ màlàyikà.»

⁹ Ní, ma madù àrà ndi màlàyikà-tí'ò, madù kònzi rìbhò ndi kàràtasĩ-ngba fudu ò. Ní, kãdù dhu òvò idù, ndàti: «Ákõ ka, nyadù ùkanà, nyotò. Kà rõgyè ògyè finu-tsù ò, pbétù linù kà rõkye iti-dha bhèyi.»

¹⁰ Ní, ma makò wòrí kàràtasĩ-ngba ndi màlàyikà-fó rò, madù ùka nà. Ní, kãkyè lidú, rò'ò iti-dha bhèyi. Pbétù, ma mitdègu kòto, ní kãdù ògyè tí ògyè fidu-tsù ò.

¹¹ Ní, ka kavò dhu idù, kati: «Dhu àkã nyovò dhu tditdõ nabì bhèyi ábhõ ale-tidò mà, ábhõ pbìrì ò ale mà, dhèdhèrò aláva-tidò tó ábhõ ale mà, ndirò ábhõ ádròdrõ kámá mànà-okú dò rò.»

11

Kàgàwà arí pbìkì ngàm̀bì àbhũ rùvò àpbè ò rò tí dhu
(Uvt 7-10; 1Ká 17.1; Luk 21.24)

¹ Wò dhu-dzidõ, ka kibho dhu ùdhè ka karí nĩ itsukpó bhèyi ndì nìli izò fudú, kadù àtinà ima nĩ: «Ívã nyi, nyudhe* Kàgàwà bhà idza mà màzàbahù mànà, nyadù ànyì-dzá rò arí Kàgàwà ùlè ale-bvu nózù. ² Pbétù, wò irinã rò rí'ì kà tò odhó náká nyubhà ìnzì nyudhe. Obhó tí, wò ndi-tsí ka kàbhũ wà yà inzà àpè Kàgàwà ùnĩ ale, kãkã ifo kumì dòná óyõ nà àbì† tí rí ìlilá kigò-tsidò‡ òbè ale tò. ³ Ndirò, ma mí óyõ pbàkà ngàm̀bì§ òvì ròwù dhu òvò ìndrũ tò, gònáyà ì ùfõ ròyá inyì tó mberù tí rórò. Ní, abádhí rĩ dhu òvò ìndrũ tò pbànábí bhèyi ràrà àhũ atdí lufù, dòná óyõ miyà, dòná azà kumì nà idho* tí.» ⁴ Kõkò ì óyõ ngàm̀bì ní ì kõkò óyõ mìzèyìtuni-tsũ-kpa*, ndirò abádhí ní ì tarà ùlì ka karí dòyá mànarà*, kãkã yà adzi ò Ádrùngbãle-ònzì aríko ale. ⁵ Ndirò, ndi ale apé ndòzè ndònzì abádhí nzére, ní kàzũ rádù àhũ abádhí-li'ò rò, rádù ì abádhí tó òmvũ núbì*. Ndi dhu bhèyi tí ní ndi, ìngbatí ìli ndì ale mà yà abádhí nòzè ndònzì nzére ní rádù òvè. ⁶ Ndirò, abádhí rí'ì ìnè ádrùngbãnga tó obi nà, 'ùtsi òrù-akpà-tsù*, ìnzì igye níikó tí yà ìndrũ tò abádhí

* 11:1 11.1 Udheta-tì ní Kàgàwà ràrĩ pbìndà ale-ngbò òdo (Zàk 2.5-9; 4). † 11:2

11.2 Ifo kumì dòná óyõ nà àbì ní atdí dhu kèlè ìbhũ ato dòná gòna nà nà. Atdídhená ale arí ìrèna dhu ní, ifo kumì dòná óyõ nà àbì tí ka kátina dhu-tì ràrĩ Kàgàwà rótdì wà pbìndà ale abáya àpbè ònà idho-bvu ídò. ‡ 11:2 11.2

Ìlilá kigò tí ka kátina író ní Yèrùsàlemà tó kigò. Ndirò ndi kigò ìtè ní Kàgàwà bhà ale. § 11:3 11.3 Óyõ ngàm̀bì tí ka kátina író ní Yèsù ná'ù ale tó mùtù, àdhàdhì Músà mà Èliyà mànà tó òfò ò. *

11:3 11.3 Atdí lufù, dòná óyõ miyà, dòná azà kumì nà idho ní atdí dhu kèlè wò 11.2 ò rí'ì ifo kumì dòná óyõ nà àbì nà. *

11:4 11.4 Zàk 4.3,11-14 * 11:4 11.4 Zàk 4.2; Upf 1.12,20 * 11:5 11.5

2Ká 1.9-10 * 11:6 11.6 1Ká 17.1

rǐ dhu òvɔ pbànábí bhěyi òná kàsùmì ǒ. Abádhí rǐ'ì inè ádrùngbǎnga tó ɔbí nà átò, 'ùgèrè idha ròngò azu tí*, 'àdù ìngbàtí ìli ndì àpbè-tidò mà nábhu yà adzi ǒ ale ràbà, ì òzè ka dhu bhěyi.

⁷ Abádhí rǐ wò ìndrǔ tò ì aróvɔna pbànábí bhěyi dhu t'óvɔta ito rò, òyí ò rò ráhu ìzǎ† nùugyeya ìla abádhí nà. Kǒnziya abádhí-lèmà, ndàdù abádhí òkyè. ⁸ Ní, abádhí-abvò nóokoya ádrùngbǎ kigò, yà abádhí tó Ádrùngbǎle ka kutó mùsàlabhà dǒ òná kigò tó ngudhà ǒ. Ndi kigò ní ndi ka karí ìpběna kanzi Sòdòmò* tí, ndirò ngǎtsi nǎ Mísri* tí. ⁹ Ní, ìngbàtí ìli ndì ale-tidò nzínzi ǒ ale mà, ìngbàtí ìli ndì rùgànda-tidò nzínzi ǒ ale mà, ìngbàtí ìli ndì alávà-tidò t'ále nzínzi ǒ ale mà, ìngbàtí ìli ndì pbirì ǒ ale nzínzi ǒ ale mà nà náandáya kòrí abvo ìbhu idho dóná gòna nà tí‡, ndirò abádhí a'uya nzǐ kutdǔ ì abvo. ¹⁰ Kǒkò ì yà adzi óvò ale-idhè níikaya ndì ìkǎ tí abádhí ùve dhu-okú dò rò. Ì ale-idhè níikaya ndì, 'àdù àmbe perè mà núbho dǒ fíyò nzínziya ǒ, atdíđ ǒ nyú kòrí óyǒ pbànábí náabhù ì 'àbà àpbè nídhuní. ¹¹ Kòrí ìbhu idho dóná gòna nà dzidǒ, Kàgàwà bhà rò ìrà ípirǒnga tó ale-ihè náatsù abádhí-abvò ò, abádhí ràdù 'ìvǎ, 'ìkò pfǒya dǒ. Nírò ní ndi ádrùngbǎ ɔdɔ níisí abádhí àndà rǒ rúbhi ale ò. ¹² Ndirò, kǒkò ì óyǒ pbànábí níiri ɔrú-tǔna nà rí dhu òvɔ fíyò òrù-akpà ò rò ale-tù, ndàti: «Nyùpò àzú!» Ní abádhí upò ɔrù-akpà ò àpbù ǒ, àzèmbè kǒkò ì abádhí tó òmvù rǎndàna rórò. ¹³ Wò ndi kàsùmì ǒ tí, ádrùngbǎ mùtiti níisí, kigò tó atdínga idrè dǒ ràdù ndùgòlò. Àrùbhù lufù ale náadù ùve wò ndi mùtiti ǒ. Ní ádrùngbǎ ɔdɔ nyú níisí òdòdì ale-go ò, ràdù Kàgàwà, yà òrù-akpà ò arí'ì ale nílè.

¹⁴ Dhu ìnzǎ rí ɔyɔ rí kisě dhu núdà wà, ndirò ìbhu rí kisě rǐ nzǐ àpere, ìnzǎ ndì nditò ndì rórò!

Àrùbhù rí kisě wàndà rǒngò dhu
(Zàb 98; Upf 12.10; 19.6)

¹⁵ Wò dhu-dzidǒ, àrùbhù rí kisě màlàyikà náamì pbìndà wàndà. Ní ábhǒ ale náavò dhu ɔrú tǔya nyú nà òrù-akpà ò rò, 'àti:

«Kòmbí yà adzi ǒ idzi núdà wà atdíđ àlě tó Ádrùngbǎle
Kàgàwà mà-fɔ ò, yà kǔtri fíndà ale, Krístò mànà.

* **11:6** 11.6 Uvt 7.17-21 † **11:7** 11.7 Òyí ò rò ráhu ìzǎ àti atdídhená ale arí Krístò bhà òmvù tí: 1Yù 2.18. Ngǔkpà ale arí kàti Dányelè tó bhükü ò ka kítè ìzǎ tí: Dàn 7.7,23-27. Ngǔkpà ale-tsí arí kàti yà adzi ǒ ale núnda arí Kàgàwà nà arí ndùgye fíyò nzère ìrèta nǐ ale tí. * **11:8** 11.8 ɔpt 18.20-19.29 * **11:8** 11.8 Uvt 1.8-14 ‡ **11:9** 11.9 Atdídhena ale arí ìrèna dhu ní, ìbhu idho dóná gòna nà tí ka kátina dhu-tì ràrǐ Kàgàwà rǒtdì wà pbìndà ale-abvò onziya ngudhà ǒ idho-bvù ídǒ, ìnzǐ tsànzà nonzi tí dhu.

Ní, ndi idzi rãdi dhòdhóhónganà!»¹⁶ Ndirò óyǒ kumì dóná ifo ná pbàkùrǔ, yà fíyó kámá tó tombi dǒ aróko Kàgàwà-ònzǐ, núugú ì, nyìya ràpbǎ adzìkpa-ngbò nyú, 'ùlě Kàgàwà.¹⁷ Abádhí ambénà àtìna dǒ:

«Mǎ màbhù òtsò indù, fàkà Ádrùngbǎle Kàgàwà, yà ádrùngbǎnga tó obi ná arí'ì kóró dhu dǒ alé!

Nyi nyarí'ì inè, ndirò nyi nyi'ì inè.

Obhó tí, nyi nyónzì kasu pbùkù ádrùngbǎnga tó obi nǐ, nyidì pbùkù Idzi.

¹⁸ Inzǐ arí nyifǔ ale ní'ì nàwí nà rùnù,

pbétù kòmbí, pbùkù nàwí nítè ndi ndi abádhí-rǒ.

Ndi kàsùmì ní, yà ùvǔvè ale-ànyǎ itdì nyi nyi òná kàsùmì.

Ndirò ka ní, yà indù kasu nanzì ale, pbùkù pbànábí mà, kóró ngǔkpa ale kǎkà òvònu ifǔ arí màná tò nyi nyi mùkimbà ùbhǒ òná kàsùmì,

ìmbǎ rí'ì indrǔ arí ifǔna ale màtí, ndirò ìnzǐ indrǔ arí ifǔna ale màtí.

Ndi kàsùmì ní kǎkà yà adzi ìnzǎ arí ale-tse òtdì nyi nyi òná kàsùmì!»

¹⁹ Wò dhu-dzidǒ, yà òrù-akpà ò arí'ì Kàgàwà bhà idza-lí'ò náapfo ndi, Kàgàwà màná indrǔ ùngbò ì dhu itè rí Sàndukù ràdù ndàla òná. Ní inga núumbìlì, ale-tù mà, òvo rǔtǎ dhu màná ràdù 'ìrì. Ndirò, yà adzi níivì, ifo ràdù ìkǒ atdídǒ.

12

Kàgàwà rǐ òná nà tsibhále òdo ádrùngbǎ osu-akpà-ba rǒ rǒ dhu*

(Opt 3.15; Dàn 12.1; Luk 10.18; 1Pé 5.8; Upf 2.26-27)

¹ Wò dhu-dzidǒ, ádrùngbǎ ize náavì ndi òrù-akpà ò. Ndi ize ní'ì adyifò nàfǒ róná mberù bhěyi atdí tsibhále, àbǐ ràdù ì'ì pǔfona-tsinǎ. Ndirò kà-do rǒ ì'ì mùkàkú ní atdí kumì dóná óyǒ nà alali rǐ'ì róná mùkàkú*. ² Wò ndi tsibhále ní'ì arì nà. Ní, kǎmbénà ùkǔ dǒ, ndùgu ndi ndí rò, ndi ndí àpbè àbà dhu-okú dò rò.

³ Wò dhu-dzidǒ, ngǎtsi ize náavì ndi òrù-akpà ò. Ndi dhu ní'ì kàzu bhěyi ìlù ádrùngbǎ osu-akpà-ba. Ndi osu-akpà-ba-do ì'ì àrùbhù, otdyúna ràdù ì'ì idre. I àrùbhù kà-do rǒ, mùkàkú ní'ì atdátdí. ⁴ Ní, kǐdhá òrù-akpà rǒ alali tó atdínga ìbhù dǒ áwìna nǐ, ndìvò yà adzi dǒ. Ní wò osu níidè, wò ìkyèrǒ òdì ndínǐ ndi ndùgu tí ndi tsibhále-ònzǐ, ndínǐ ndi ndòtóna tí kà rǔguna ngbángba ányìrǒ rò tí. ⁵ Ní

* **12:** 12.0 Tsibhále tí ka kátina iró ale ní nǐ Màriyà, Yèsù tsàná, pbétù kà rítèna ní Pbaìsráyélì, Kàgàwà bhà ale, yà Yèsù Màsiyà ahù nyayatsi rǒ ale (Opt 3.14-16; Ìsa 54.1-8; 66.7-8). * **12:1** 12.1 Opt 37.9

wò ndi tsibhále núugu kpatsibhá ngbángba, yà kóró pbirì ò ale ùndà* róngo tsamà tó mǔgǒ† nǐ ngbángba. Pbétù, ka kadù ndi kàbhà ingba òdyì, kowù nà Kàgàwà-ti'ò, yà ndi Kàgàwà bhà ádrùngbǎ kamà tó tombi-ti'ò. ⁶ Ndirò, wò ndi tsibhále adù òku rùngù‡ ò, yà Kàgàwà óbhòlò angyangyi fíndà ngari ò, ndíní ka kòdò tí ndi mběyi ányì, ràrà àhù atdí lufù, óyó miyà dóná azà kumì nà idhò tí*.

⁷ Ní, ìla nǐtsi òrù-akpà ò, ádrùngbǎ màlàyikà Mùkǎli mà pbìndà màlàyíkà mànà rùgyè ì wò ndi osu-akpà-ba mà pbìndà màlàyíkà§ mànà nà. Ní wò ndi osu mà pbìndà màlàyíkà mànà núugye ì átò abádhí mànà. ⁸ Pbétù kǎnzì nzá dhu lè mà, ndirò ngari adù ì'ì mbǎ abádhí tò tǎítǎ òrù-akpà ò, pbìndà màlàyíkà mànà. ⁹ Ní, ka kibvu wò ndi ádrùngbǎ osu-akpà-ba obvò. Ábadhi ní ndi yà mǔhàngú ò rò ì'ì osu*, yà Nzére Ale tí, ndirò ngǎtsi nǐ Pǎmvo tí ka karánzina, yà adzi ò kóró ale ùtrǎ arí Ale. Ní ka kibvu ka yà adzi ò pbìndà màlàyíkà mànà.

¹⁰ Wò dhu-dzidǒ, ma miri orú tǔna nyá nà rí dhu òvo òrù-akpà ò rò ale-tù, ràmbe àtìna dǒ: «Kòmbí ògù mà, ádrùngbǎnga tó òbi mà, àlě tó ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi mà, yà kǔtri fíndà ale, Krístò bhà ádrùngbǎnga mànà níwù wà ùvò! Obhó tí, wò àlě t'ádóna òbhù ró arúbhi kúbhingá màtí ndirò adyíbhengá màtí àlě tó Kàgàwà-ònzì ale, ka kibvù wà òrù-akpà ò rò. ¹¹ I àlě t'ádóna ónzì kà lè mà Tàmǎ-ngba-azù-òbì nǐ, ndirò, abádhí ónzì kà lè mà, yà ì aróvona ìndrù tò Kàgàwà bhà Òte nǐ. Abádhí náadzi fíyó ípìrǒnga, ràrà àhù ì úve dhu ò màtí. ¹² Wò dhu-okú dò rò ní ndi ìnyì òrù-akpà, yà ùnú aróko ale mànà kóró, nyí nyákǎ nyílè nyí! Pbétù nyí yà adzi ò ndirò rèrù ò nyí nyáróko rò, nyí nyí'ì àpbè ò, wò ndi Pǎmvo nófò wà dèkù nídhuní. Ndirò, kàlè àlè tí nàwí nǐ, kùni dhu yà fíndà ndi nùbhà kàsùmǐ-ngba rǎrì'ì akekpá nídhuní.»

¹³ Wò ndi osu-akpà-ba níitdègu ndi ka kibvù yà adzi ò dhu àlǎ, ní kǎdù ndòpè, ndònè yà kpatsibhá ngbángba nugu tsibhále, ndíní ndi ndonzi tí nzére. ¹⁴ Pbétù, ka kadù sàmbà-pékélé nà ndi nǒfò óyó pékéléna àbhù wò ndi tsibhále tò, ndíní kǎdù tí ndòbè nǐ, ndàrà rùngù ò yà fíndà ka kabhòlò itse wò ndi osu-akpà-ba rǒ rò ngari ò. Ányì ka kadò ka

* **12:5** 12.5 Zàb 2.9 † **12:5** 12.5 Suma tó mǔgǒ nǐ ní ndi tàmà ùndà arí ale nóongóna fíyó tàmà-ngbò òdò. ‡ **12:6** 12.6 Rùngù ní òmvù-tsù rò ka karí òtse, kowù ale ùrù ònà ngari (Uvt 2.15; 16). Ndirò ka ní átò nzére dhu arí'ì ònà ngari (Màt 4.23). * **12:6** 12.6 11.2,3 § **12:7** 12.7 Osu-akpà-ba bhà màlàyíkà ní nzére màlàyíkà. Ndirò nzére-alafí tí ka karí àtina ní abádhí kèlè átò. * **12:9** 12.9 Opt 3.1

mběyi nyú, ràrà àhu ìbhu atɔ dòná gòna nà* nà tí. ¹⁵ Ní, wò ndi osu-akpà-ba náadyɔ idha abhɔ nyú lina ò rò, rìli ndi bhàna ɔ rókú idha-akpà bhěyi ndi tsibhále-owù ɔ, ndíní íyàdhíyà natdú tí ndàrà nà. ¹⁶ Pbé̀tù, adzi-kpa adù ndi wò tsibhále dzùnà ònzì: kángbe lina'ò, ndòtò wò ndi osu-akpà-ba àdyɔ lina ò rò idha-akpà. ¹⁷ Ní, wò osu-akpà-ba náakó atdíđ wò tsibhále rǒ, ndàdù àrà ìla ònzì kàbhà ngũkpà inzo mànà. I ale ní kàkà Kàgàwà bhà Ʋyátá ìfũ arí ale, 'adù yà Yèsù unɔ fíyò dhu nífu ale. ¹⁸ Nírò ní ndi wò ndi osu-akpà-ba naadù àrà ìde ádrùngbǎ rèrù-bidǒ ɔɔkpó dǒ.

13

Osu-akpà-ba tò rí kasu ònzì nzére óyǒ ìzǎ
(Dàn 7.19-25; Upf 14.9-11; 17.3,7-17; 19.20)

¹ Wò dhu-dzidǒ ma mala atdí ìzǎ, ádrùngbǎ rèrù ò rò ráhu ró. Kà-dɔ ì'ì àrùbhù, ɔtdyúna ràdù ì'ì idre. Ndirò kóró ì kǒtdyú rǒ mùkàkú ní'ì ìnè, ndirò ì àrùbhù kà-dɔ rǒ, ka kundí ɔvɔ ní'ì Kàgàwà nǐ ka kí dhu ùnɔ nzére òná ɔvɔ. ² Wò ndi ma mala ìzǎ níli ndi atdáta bhěyi. Kà-pfò mà, kà-pfò-ɔdzèkéle mànà ní'ì tsamangèrè bhà bhěyi. Ndirò kà-tsù náadù ndìli àrì-tsù bhěyi. Ní osu-akpà-ba náabhù pbindà ádrùngbǎnga tó ɔbi mà, pbindà ádrùngbǎ kamà tó tombi mà, pbindà ádrùngbǎnga mànà-rɔrò kà tò. ³ Wò ndi ìzǎ-dɔ nzínzì ɔ, atdí ale-dɔ náambénà òlo dǒ ɔve-ngbò rǒ otú nàbà dhu bhěyi, pbétù ndi otú náadù ɔgù ɔgù tí. Ní idhɔ núuko yà adzi óvò ale atdíđ kóró ndi ìzǎ-okú dò rò, 'adù kǒwù núngu. ⁴ Ní abádhí uko ì ɔtdyùya dǒ, 'ùlè wò osu-akpà-ba, pbindà ádrùngbǎnga tó ɔbi-rɔrò kàbhù wò ndi ìzǎ tò dhu-okú dò rò. Abádhí núuko ì 'ùlè ka, 'àmbe àtìnà dǒ: «Ádhi pbá ale ndi yàrí ìzǎ bhěyi pbindà ɔbi rǐ'ì? Ádhi pbá ale ndi ndùgyè rádù kà nà, ndàdù kà lè mà ònzì?»

⁵ Ní, wò ìzǎ tò ka kabhù ale-tsù ní ale ìdzì ka kí nǐ ɔte t'óteta mà, Kàgàwà nǐ ka kí dhu ùnɔ nǐ mànà tó ale-tsù. Ndirò kǎdù ìfo kumì dòná óyǒ nà àbì* tí ndi ndí wò kasu ònzì nǐ ádrùngbǎnga tó ɔbi nábà. ⁶ Ní wòrí ìzǎ náapè ndùnò dhu Kàgàwà nǐ: ndùnò dhu kǒvò nǐ, ndùnò dhu kǎrádi róngà nǐ, ndàdù dhu ùnò òrù-akpà ò aróko ngũkpà ale nǐ átò. ⁷ Ka kufà rusà kà tò ndíní ìla nugye tí Kàgàwà bhà ale mànà, ndònzì lè màya. Ndirò, ka kabhù ka rǐ'ì ádrùngbǎnga tó ɔbi nà ìngbàtí ìli ndi rùgànda-tidò dǒ, ìngbàtí ìli ndi ale-tidò dǒ,

* **12:14** 12.14 Ʋbhu atɔ dòná gòna nà ní atdí dhu kèlè atdí lufà, óyǒ miyà dòná azà kumì idhɔ nà nà (12.6). * **13:5** 13.5 Atdídhénà ale arí ìrèna dhu ní, ìfo kumì dòná óyǒ nà àbì tí ka kátina dhu-tì rǎrǐ Kàgàwà rǒtdì wà wò ìzǎ rǐ kǒkò dhu ònzì òná idhɔ-bvù idò.

ìngbàtí ìlì ndì aláwà-tidò dǒ, ndirò ìngbàtí ìlì ndì pbìrì dǒ.
 8 Yà adzi óvò ale kóró núuléya ka. † ale ní, kóró ale kākà,
 yà adzi ka kanzìna rò, inzà ka kandí òvòya yà àho ka kahò
 Tàmă-ngba tí kátina ale bhà ípìrǒnga tó bhúkù ò ale.

9 Inga t'írìta tó bina nà arí'ì ale, náká ndìrì nga mbèyi!
 10 Nyí Kàgàwà bhà alé, nyí nyàkă nyí'ì dhu-dzi òndù arí ale
 tí, ndirò fìyó a'uta òdò arí ale tí. Kàgàwà i'íya gukyè imbi ò
 ka kosóya tí atdí ale nudhé dhu tí, ní ka kosóya ndi ale imbi
 ò. Ndirò, kí'íya gukyè ila t'úgyeta tó obhi-akpà nǐ ka kohoya
 tí atdí ale nudhé dhu tí, ní ka kohoya ndi ale obhi-akpà nǐ.

11 Wò dhu-dzidǒ, ma mala ɔyɔ rí kìsě ìzǎ, adzi ò rò ráhu
 ró. Kǒtdyú i'ì ɔyɔ, i ɔtdyúna ràdù 'ùlì tàmă-ngba-ɔtdyú
 bhěyi. Ndirò kǎránà òte rǒ osu-akpà-ba bhěyi. 12 Kǎránà
 kasu ònzì rǒ yà angyinǎ rò ì'ì fìndà ìzǎ-fó ndì ndábà
 ádrùngbǎnga tó obi nǐ kóró ndi ìzǎ-ònzǐ. Kǎránà yà adzi
 mà òná aróko ndì ndòvò ale màná nábhu rǒ rùlě wò ndi
 wemberè tó ìzǎ, yà ndì natsú ndòhò otú-bhu rí'ì dóna rò
 ìzǎ. 13 Wò ndi ɔyɔ rí kìsě ìzǎ, náanzì ádròdrǒ wíwì. Obhó
 tí, kǎránà kàzú mà nábhu rǒ rìfò òrù-akpà ò rò, rìrà àhu yà
 adzi dǒ kóró ale-nyìkpó ǒ rò. 14 Kǎbà wò wemberè tó ìzǎ-
 ònzǐ ndì ndí wíwì ònzì nǐ ádrùngbǎnga tó obi. Ní, kǎránà yà
 adzi óvò ale àbhù rǒ rùwí ndi wíwì-otù ǒ, ndòvò dhu abádhí
 tó, ndàtì abádhí rākă 'òbhòlò ndi ìzǎ-wòyǒ. Ndi ìzǎ ní ndi
 ila t'úgyeta tó obhi-akpà nǐ ka kalú ngbòna ɔve-ngbò rǒ,
 pbétù ràdù ìkye. 15 Ndi ɔyɔ rí kìsě ìzǎ náabà ádrùngbǎnga
 tó obi ní, wò wemberè tó ìzǎ-wòyǒ tó ndì ndí ípìrǒnga àbhù
 nǐ, ndíní ɔpé tí ndòtè, ndàdù kākà 'ùvò rí ìnzǐ 'ùko ì, 'ùlě
 ndì ale nókyè. 16 Ndirò wò ndi ìzǎ náadù kóró ale ùtu, ìndrù
 arí ìfùna ale mà, ìnzǐ ìndrù arí ìfùna ale màná, ònzítàle mà
 nākùtále màná, dòyá arí'ì ìtìrò ale mà ìno tí arí'ì ale màná,
 ndíní ka kulì tí ize fangà tó ɔtsúya rǒ màtí, ndirò ngǎtsi nǐ
 nyíya-ndri rǒ màtí. 17 Dhu òdzi ka kí, ndirò dhu ùdzí ka kí
 dhu tó otu ní'ì mbǎ atdí ale tó màtí, ìmbǎ ndi ale ì'ì ndi ize
 nà rò. Ndi ize ní'ì wò ndi ìzǎ-òvò, ndirò ndi ɔvò nà ndi nàko
 ɔzú-bvu†.

18 Iró dhu àkànà kí'ì dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta nà. Ní,
 inga t'únita tó irèta nà arí'ì ale, náká ndùpí wò ndi ìzǎ
 bhà ìmòrò. Obhó tí, ndi ìmòrò ní atdí ale-òvò nà ndi nàko

† 13:17 13.17 Pbagìrìkí mà Pbayàhúdí màná t'ávàna ǒ, kóró andítá-nyìkpó ní'ì
 ndi nà ndi nàko ɔzú-bvu nà. Ní atdí ale-òvò nà ndi nàko-tsí ka kuni tí, dhu akána
 kupí ndi ɔvò ò rí'ì andítá-nyìkpó-nzo nà ndi nàko ɔzú-bvu kóró, kadù àngbòna
 atdíkpá.

lìmòrò. Ndirò ka ní azà miyà, azà kumì, dòná azà nà‡.

14

Tàmă-ngba úwɔ ale rĭ adyi-ɔwútá náyɔ dhu
(Ébr 12.22-24; Upf 7.3)

¹ Wò dhu-dzidò ma mandà nga, ní ma mala Tàmă-ngba tí kátina ale Sàyunì tó pbìrì dǒ idè ró. Kǐ'ì atdíkpá atdí miyà, ìfò kumì, dòná ìfò nà lufù ale mànà, ndirò, i ale-nyìndri rǒ ka kundí ɔvɔ ní'ì kǒvò mà kà t'Ábanà-ɔvò mànà. ² Ní, ma miri atdí ale-tù òrù-akpà ò rò rírà, ràmbe àwa dǒ àdhàdhì ábhǒ idhá-yà-ba rĭ ndìsɔlɔ dhu bhěyi, ndirò, atdídǒ rúta ɔvɔ-tù bhěyi. Ndi ale-tù níri ndì átò ràmbe ò'ò dǒ dùmù òtì rí ale rĭ fiyó dùmù òtì dhu bhěyi. ³ Ní kǒkò atdí miyà, ìfò kumì, dòná ìfò nà lufù ale náambénà adyi-ɔwútá úyɔ dǒ Kàgàwà bhà ádrùngbǎ kamà tó tombi mà, ìpìrǒnga nà ìfò dhu-tsí mà, pbàkùrǔ mànà-ònzǐ. Atdí ale mà wò ndi adyi údhe rádù ndùni ní'ì ìmbǎ, inzà ní kǒkò atdí miyà, ìfò kumì dòná ìfò nà lufù ale, kǎkà yà adzi ǒ rò Tàmă-ngba úwɔ kèlě núdhe ka 'ùni rò. ⁴ I ale ní ì nódò atdídǒ, 'òkò ilátá ǒ Kàgàwà-nyìkpó ǒ ale, yà inzà ì níti vèbhále nà ì úbhi dhu-otù ǒ ale. Ndirò abádhí arúbhi Tàmă-ngba-owù ǒ, yà kà rúbhi òná kóró ngari ǒ. Obhó tí, abádhí ní i ka kùwù ngǎkpà ale nzínzi ǒ rò, rĭ'ì àdhàdhì wemberè tí ka kúbhǒna Kàgàwà tò, ndirò Tàmă-ngba tò perè bhěyi. ⁵ Abádhí ní inzà àpè tìtò ùnɔ atdí-gùna màtí ale, ndirò ìmbǎ nzéɛ dhu tí ka kózàna dhu rĭ'ì nyayatsì ale.

Ibhɔ màlàyíká rĭ Kàgàwà rĭ anya itdì yà adzi óvò ale dǒ dhu òvɔ dhu
(Kas 17.30-31; Upf 18; 19.19-20)

⁶ Wò dhu-dzidò, ma mala atdí màlàyikà ɔrú nyú róku awe ǒ ró, ndàdù ì'ì yà adzi óvò ale tò ndì ndóvɔna dhòdhódhóna tó Ídzi Màkǔrù nà. I ale ní ìngbàtí ìli ndì pbìrì ǒ ale mà, ìngbàtí ìli ndì rùgànda-tidò mà, ìngbàtí ìli ndì aláwà-tidò t'ále mà, ndirò ìngbàtí ìli ndì ale-tidò mànà. ⁷ Ní kǎmbénà dhu òvɔ dǒ ɔrú túna nyú nà, ndàmbe àtìna dǒ: «Nyĭ nyàkǎ nyǒnzì Kàgàwà ɔdò, nyǎdù ilènà! Obhó tí, kàbhà kàsùmì yà ìndrù-ànyǎ itdì kà rĭ òná nákǎ wà. Nyĭ nyàkǎ nyǎlě wò ndi òrù-akpà mà, adzi mà, ádrùngbǎ rèrù mà, idha-dòtí-nzo mànà nanzì ale!»

‡ **13:18** 13.18 Azà dhu tí kátina andítá rĭtèna dhu ní inzà àkǎ bhùna ǒ dhu, ndirò àràbhù dhu tí kátina-tsí ní atdídǒ àkǎ bhùna ǒ dhu. Ìzǎ-rǒ rĭ'ì azà miyà, azà kumì, dòná azà nà tó lìmòrɔ rĭtèna dhu ní, kà rǎrĭ'ì inzà àkǎ bhùna ǒ irèta nà dhu, ndirò ìnzǐ kà rĭ dhu lèmà ònzì akekpà màtí dhu.

⁸ Ɔyɔ rí kisé màlàyikà náadù ìrà wò ndi wemberè tó-tsí dzidõ, ndàdù òkù, ndàti: «Ƴyàdhiyà ìtsì wà! Bàbelì tó ádrùngbã kigò* ìtsì wà! Kãbhũ kóró pbìrì ǒ ale ròmuvù Kàgàwà bhà ádrùngbã nàwí tó òdìvayì, yà abádhí ndì ndábhũ ròtsù pbìndà m̀nỳònì ò dhu-otù ǒ.»

⁹ Ƴbhũ rí kisé màlàyikà níra kòkò angyi ìwù ǒyǒ màlàyíkà dzidõ. Ní, kãvò dhu ɔrú tũna nyú nà, ndàti: «Ìngbàtí ìlì ndì ale yà wòyǒna ka kóbhòlò ìzã mà ndi kà-wòyǒ mà ̀lè rí, kadù ndi ìzã bhà ize àpba nyina-ndri rǒ màtí ndirò ngãtsi nǚ ɔtsúna rǒ màtí ale, ¹⁰ ní rí Kàgàwà bhà ádrùngbã nàwí tó òdìvayì nómuvù átò. Obhó tí, ndi òdìvayì ka kabhòlò ìnzì kisi idha ònà, kadù òdhòna kãbhà nàwí tó kópà ò! Kòkò dhu bhèyi ale náabáyà àpbè kàzũ ò, ndirò abádhí abáyà ka yà atdíđǒ arúla ògbe ndógbe rò áwùse tó dhu-ra ò, ìlìlã màlàyíkà mà, Tàmã-ngba mànà-ònzì. ¹¹ Ndirò, wò ndi abádhí tó àpbè tó kàzũ-ikò náarúpo ɔrú dhòdhòdhóngà nà. Kòkò ndi ìzã mà, wòyǒna mànà núle ongónà ale, yà kòvò tó ize ka kɔpbá ròyá ale kóró, náarí nǚ 'àsǒ atdíku màtí kúbhingá, ndirò adyìbhengá màtí àpbè ǒ rò.»

¹² Wò dhu-okú dǒ rò ní ndi, Kàgàwà bhà ale, kãkà Kàgàwà bhà Ƴyátá ìfũ arí, 'àdù Yèsù à'ù ale, náká ì'ì dhu-dzi òndù arí ale tí.

¹³ Ndirò, ma miri ale-tù ɔrù-akpà ò rò rí dhu òvɔ ró, ndàti: «Ándí yàrí dhu: «Hirò nònzì ní yà kòmbí ndi nòpè rò ráve Ádrùngbãle Yèsù ì á'ù rórò ale!» Ƴlìlã-Alafí ràtina: «Obhó dhu ní ndi! I ale rí 'àsǒ fiyó ododu kasũ ǒ rò, abádhí anzi ìdzi dhu nódhò wà ì, 'òwù abádhí-owù ǒ nídhunì.»»

Yà adzi ǒ ale-ànyã ìtdì ka kí dhu

(Ìsa 63.1-8; Yòw 4.12-14; M̀t 13.37)

¹⁴ Ma mandà nga tdítđǒ, ní, ma mala òwòwù àpbù, ndirò ndi àpbù dǒ ndi ndàdi ró ì'ì ale ní Ìndrũ t'Ídhùnà nà ndi nòfò ale†. Kà-dò rǒ ì'ì ní ɔrò tó mùkàkú, ndirò kà-fó ì'ì dhu ní inga ǒ dhu òtse ka karí nǚ atdíđǒ ndi náka obhi-tidò. ¹⁵ Ní, atdí màlàyikà náahũ ɔrù-akpà ò arí'ì Kàgàwà bhà idza ò rò, ndòkù ɔrú tũna nyú nà ndàti wò ndi àpbù dǒ àdi ale nǚ: «Ídyì pbàkù obhi, nyɔpè nyogù inga ǒ dhu nǚ. Obhó tí, yà adzi àdi wà tùm̀bà tí, ònà dhu ka kogu tí, ndirò ndi ɔnzi-bvũ dhu ògu ka kí ònà kàsùmì àkã wà!» ¹⁶ Ní, wò ndi àpbù dǒ àdi ale núudà pbìndà obhi yà adzi ǒ, ndòtsè kà ǒ dhu nǚ.

* **14:8** 14.8 Bàbelì tó kigò rítèna dhu ní Kàgàwà nà rí ndùgye ádrùngbãnga-tidò kóró. Atdí ndi ǒfò ní'ì Rómà tó kigò (Upf 17-18). † **14:14** 14.14 Ìndrũ t'Ídhùnà ní Yèsù Krístò, M̀siyà (Upf 1.13; Dàn 7.13).

17 Ngätsi màlàyikà náadù àhù òrù-akpà ò arí'ì Kàgàwà bhà idza ò rò, ndì mà átò ndàdù ì'ì inga ǒ dhu ògu ka karí nǐ ndì nakàní obhi nà foná. 18 Ngätsi màlàyikà ní'ì ádrùngbǎnga tó obi nà màzàbahù-dǒ arí'ì kàzù dǒ*. Ní ndì-tsí náahù ndì màzàbahù dǒ rò, ndàdù òkù orú tǔna nyú nà wò atdíǒ ndì nàkà obhi rǐ'ì foná màlàyikà tò. Kǎti: «Ídyì wò atdíǒ ndì nàkà pbùkù obhi, nyazè yà adzi ǒ rí'ì vǐnyò-kpǒ nǐ, iwà ndì vǐnyò-kpǒ nó'ò nídhunǐ.» 19 Ní, wò màlàyikà núudà pbìndà obhi yà adzi dǒ, ndàzè yà adzi ǒ vǐnyò-kpǒ nǐ, ndàdù ndì vǐnyò-kpǒ àwà kùzǔ ka karí ònà ádrùngbǎ ibhu-ba ò. Kǒkò dhu kóró rǐtèna dhu ní Kàgàwà bhà nàwí. 20 Ka kaha ndì vǐnyò-kpǒ bhùna ò, irinǎ rò kigò tò. Ní, azu* isòlò ndì abho nyú ndì kà-bhu ò rò, gùgùna rùpò, ndàrà àhù màhàgù-tsu rǒ nyú. Ndirò, ndì azu adù òkù, ndàrà àhù mbèmbè ìbhù miyà kilòmètèrè tí‡.

15

Músà bhà adyi mà, Tàmǎ-ngba bhà adyi mànà núyù ka kí dhu
(Upf 11.19; 16.1; 19.1-4)

1 Wò dhu-dzidǒ, ma mala ngätsi ádrùngbǎ ndirò idho rǐ ìndrǔ mà ùkǒ atdíǒ nǐ ize òrù-akpà-nyì-rǒ. Ndi dhu ní'ì àrùbhù màlàyíkà àrùbhù dhèdherò àpbè-tidò nùlǔ foyá. Kǒkò ì àpbè ní'ì ndì kà rǐku dǒyá rò àpbè, abádhí rǒ rò Kàgàwà rǐ pbìndà nàwí ìto nídhunǐ.

2 Tdítdǒ, ma mala kirawuli bhèyi ònà nga ráwù, ndàdù ì'ì kàzù nà ònà átò ádrùngbǎ rèrù. Ndirò, ma mala ìzǎ lè mà nónzì ale, yà inzà kà-wòyǒ nùlǔ, ndirò ì nùvǒ ìnzǐ kùpbì kǒvò nà ndì nàkò orú-bvù nyìya-ndrinǎ ale. Abádhí ikò ndì ádrùngbǎ rèrù dǒ, 'àdù Kàgàwà bhà dùmù ùlù foyá. 3 Ní, abádhí ambénà Músà, Kàgàwà bhà kasutále bhà adyi mà, Tàmǎ-ngba bhà adyi mànà, núyù dǒ*. Abádhí ambénà àtìnà dǒ:

«Ádrùngbǎle Kàgàwà yà kóró dhu dǒ arí'ì ádrùngbǎnga tó obi nà alé,
kàsùnu ní ádrùngbǎ, ndirò idho rǐ ìndrǔ ùkǒ nǐ kasu!

Ìnyi, kóró pbìrì ǒ ale tó Ádrùngbǎ kamǎ,
pbùkù kasu ní obhónánga tó, ndirò ka ní obhónaga tó kasu!

4 Ìnyi Ádrùngbǎlé, ádhi pbá ale ndì ìnzǐ rádù orònu ònzì?
Ndirò, ádhi pbá ale ndì ìnzǐ rádù orònu ìlè?

Obhó tí, ìnyi atdíró ní ndì ìlǐlá ale!

* 14:18 14.18 8.5 * 14:20 14.20 Ìsa 63.1-6 ‡ 14:20 14.20 Író, uvitatále

Yùwanì azè ndìtè Kàgàwà ìtdìya kóró ale-ànyǎ dhu. * 15:3 15.3 Uvt 15.1-18

Ndirò, kóró pbìrì ò ale rǒngò iwu 'ùkò onziná, 'ùlě nyi, pbùkù obhónánga tó kasu nála wà ndì kpanjanga abádhí tó nídhuní!»

Kàgàwà bhà nàwí rǐ'ì òyà àrùbhù kópà

⁵ Ndirò wò dhu-dzidò, ma mala Kàgàwà bhà idza-li'ò ndàngbě rí òrù-akpà ò ró. Kà-ò i'ì ní Kàgàwà bhà Úyátá rǐ'ì ònà sàndukù rǐ'ì ònà hemě-dza. Ányì i'ì dhu ní, yà Kàgàwà arí ndìtè indrù tó ònà rò hemě-dza. ⁶ Ndirò àrùbhù dhèdhèrò àpbè-tidò nùlě foyá àrùbhù màlàyíkà núuvò wò ndì Kàgàwà bhà idza ò rò. Abádhí ufó mberù ní'ì òwòwù tdyé mberù, 'àdù odrùya-do iso orò tó kùkyě nǐ. ⁷ Ndirò, ípirǒnga nà ifo dhu-tsí nzínzi ò atdí dhu núubhò orò nǐ ka kóbhòlò àrùbhù kópà, kǒkò àrùbhù màlàyíkà-fó. † kópà núulè ùlè tí Kàgàwà, yà dhòdhódhóngà nà arádi ale bhà nàwí nǐ. ⁸ Ní, wò ndì Kàgàwà bhà idza náalè Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù mà, kàbhà ádrùngbǎnga tó òbì mànà ò rò ráhu iko nǐ. Ndirò, ányì rótsù atdí ale mà ní'ì ìmbǎ, ràrà àhu kǒkò àrùbhù màlàyíkà rǐbhona àrùbhù àpbè rǒwu ìku dhu ò.

16

Àrùbhù màlàyíkà rǐ àrùbhù kópà ò rǐ'ì

Kàgàwà bhà nàwí ùdhò yà adzi dǒ dhu

(Uvt 7-10; Upf 8.6-9.21)

¹ Wò dhu-dzidò, ma miri orú ale-tù nyú nà ka kí dhu òvo Kàgàwà bhà idzá rò àrùbhù màlàyíkà* tó dhu. Ka kati: «Nyòwu nyùdho kǒkò àrùbhù kópà ò rǐ'ì Kàgàwà bhà nàwí yà adzi dǒ!»

² Ní wemberè tó màlàyikà náadhò pbìndà kópà ò nàwí yà adzi dǒ. Ní nzére otú-tidò, yà atdí dǒ rándi otú, náahù kǒkò ìzǎ tó kàsé nà rǐ'ì ròyá, 'àdù ambe kà-wòyò nùlè dǒ ale rǒ*.

³ Oyo rí kisé màlàyikà náadhò pbìndà kópà ò rǐ'ì nàwí ádrùngbǎ rèrù ò. Ní idha ugèrè ndì ndòngò òvè òvè ale ò rò ráhu azu bhěyi, ndì rèrù ò ì nòtù ípirǒnga nà arí'ì idha ò dhu-tsí ràdù ùve kóró.

⁴ Ibhù rí kisé màlàyikà náadhò pbìndà kópà ò rǐ'ì Kàgàwà bhà nàwí idha-akpá mà, idha-dòtí-nzo mànà ò, òyá idha ràdù 'ùgèrè, 'òngò azu tí átò. ⁵ Ní ma miri yà idha dǒnga àndà arí màlàyikà rǐ dhu òvo dhu, ndàti: «Inyi Ìlǐlǎ alé, nyi nyarí'ì inè ndirò nyi nyi'ì inè. Nyi nyótđì kòrì anya obhónánga dǒ. ⁶ Obhó tí, indrù núufu pbùkù pbànábí mà ngùkpà pbùkù ale mànà-azù. Ní ndì dhu-okú dò rò,

* 16:1 16.1 15.1,6-7 * 16:2 16.2 14.9

kòmbí nyi nyàbhu wà abádhí ròmuvè azu átò. Wòrí ní ndi abádhí àkàná 'àbà dhu!» ⁷ Wò dhu-dzidò, ma miri ale-tù màzàbahù dò rò rí dhu òvo ró, ndàti: «Obhóngatí, inyí fàká Ádrùngbàle Kàgàwà, yà ádrùngbànga tó obi nà arí'ì kóró dhu dō alé, nyi nyòtdì wò anya obhóngà dō ndirò obhónànga dō!»

⁸ Ifo rí kisè màlàyikà náadhò p̀b̀indà kópà ò rí'ì nàwí adyifò dō. Ní ndi adyifò náabà ìndrù ùbi ndi ndí ònà rò ráhu kàzu nĩ nĩ ádrùngbànga tó obi. ⁹ Ní, ìndrù náagbè wò ndi atdí dō igbè kàzu nĩ, ràrà àhu ì í dhu ùno wò ndi àpbè t'ìbhòta tó ádrùngbànga tó obi nà arí'ì ale, Kàgàwà-òvò nĩ dhu ò. Abádhí uvó ì ìnzì 'ùgèrè ì 'ùbhà fiyó nzérenga, ndirò abádhí adù 'ùvo átò ìnzì 'ilè ka.

¹⁰ Imbo rí kisè màlàyikà náadhò p̀b̀indà kópà ò rí'ì nàwí ìzà* bhà ádrùngbà kamà tó tombi dō. Ní, ìndrù níibvú ndi kònyè idzi dóná p̀b̀irì dō. Ní, ìndrù apè 'à'à idàya ì ábàna àpbè-okú dò rò. ¹¹ Abádhí núuno dhu Kàgàwà, yà òrù-akpà ò arí'ì ale nĩ, ròyá rí otu rãndi dhu-okú dò rò. P̀b̀étù, abádhí ugèrè nzá ì, ùbhà fiyó nzére mùtso.

¹² Aza rí kisè màlàyikà náadhò p̀b̀indà kópà ò rí'ì Kàgàwà bhà nàwí Fùratí tí kátina ádrùngbà idha-akpà ò. Ní ndi idha-bhù ò idha atdyù ndíni otu nùbhà tí adyifò arí ndìto ìnà rò arí ìwu ádròdrò kámá tò. ¹³ Nírò ní ndi ma màlàngbè bhèyi ì nùli ìbhu nzére-alafí: atdí náahù ádrùngbà osu-akpà-ba-li'ò rò, ngãtsi náahù ìzà-li'ò rò, ndirò ngãtsi ràdù àhu oyo rí kisè ìzà, yà títò tó nabi tí kátina-li'ò rò. ¹⁴ Abádhí ní'ì idho rĩ ìndrù ùkò nĩ dhu ònzi rí nzére-alafí. Ndirò, abádhí ní ì yà adzi ò kóró ádròdrò kámá dōyaná ubhiya, 'undu abádhí-tsù alafí, ndíni Kàgàwà, yà kóró dhu dō arí'ì ádrùngbànga tó obi nà ale, nugye tí kàbhà Ádrùngbà Idho ò.

¹⁵ Ádrùngbàle rĩ dhu òvo, ndàti: «Kànĩ ma mírà ogbotále náaríra dhu bhèyi, yà ìnzá nyí nyèni kàsùmì ò. Hirò ònzi rí ale ní nyìkpóna nà rádi ndàdù p̀b̀indà mberù òdò mbèyi róná ìnzì ndùwà ale, akye ndi ndarana ìla ò nzìnzì rò, nyina ràdù àmbè ìwu dō ìndrù nzínzi ò nĩ.»

¹⁶ Nírò ní ndi kòkò ìbhu nzére-alafí núundu kòkò ádròdrò kámá-tsù yà Hàrmàgèdoni* tí ka kátina P̀b̀àèbràniya t'ávàna ò atdí ngari ò.

¹⁷ Àrùbhù rí kisè màlàyikà náadhò p̀b̀indà kópà ò rí'ì Kàgàwà bhà nàwí awe ò. Nírò ní ndi atdí orú ale-tù nyú

* **16:10** 16.10 13.1-2; 15.2 * **16:16** 16.16 Hàrmàgèdoni-tì ní Mègidò tí ka kátina kigò ò p̀b̀irì. Ndi ngari ní Kàgàwà mà p̀b̀indà ale mànà nugyeya òmvù núunduya ì tdù Yèsù Krìstò ìra rò ònà ngari (Zòz 5.19; 2Ká 23.29).

níri ndì Kàgàwà bhà idza, yà ádrùngbǎ kamà tó tombi rǐ'ì i rò, ndàti: «Kòmbí kóró dhu ònzì wà ndì!» ¹⁸ Ní, inga umbìlì, ɔɔ utá, wògò iri ndì, yà inzà apèna isǐ angyi yà ìndrũ apèna 'òngò òko yà adzi dǒ rò ádrùngbǎ mùtiti ràdù isǐ. Obhó tí, ndì mùtiti ní'ì ádrùngbǎ mùtiti nyú! ¹⁹ Ní, kũgolo ádrùngbǎ kigò Bàbeli*, ndàbhu ònánnga rùndò ndì ìbhu, kóró ngũkpà pbìri ǒ kigò ràdù 'ùgolo átò. Ndi dhu bhèyi ní ndi ndi ádrùngbǎ kigò náadzò nzà Kàgàwà ònǎ rò, kǎbhù ka ròmvè atdíǒ òrù pbìndà nàwí tó dǐvayi átò nídhuní. ²⁰ Kóró sòngà núuwí, ìnzǐ pbìri ràdù 'àla tdítdǒ. ²¹ Wò dhu-dzidǒ, ádròdrǒ kpǒna nà ifo nà igye níkó ìndrũ dǒ. I ifokpǒ i'ì ádròdrǒ nyú, fíyó mùgèrè ròsè ìfo kumì kilo dònǎ. Ní ìndrũ núuno dhu Kàgàwà nǐ wò ndi ifo nà igye rábhùna fíyò àpbè-okú dò rò. Obhó tí, wò ndi ifo nà igye níinza dhu abho nyú atdíǒ.

17

*Atdíǒ arí m̀nỳòni ònzi atdí tsibhále tó mbóli
(Upf 16.19; 18)*

¹ Nírò ní ndi yà Kàgàwà bhà nàwí tó kópà nà ì'ina foyá àrùbhù màlàyíkà nzinzi ǒ atdí màlàyikà níira dhu òvò idù. Kǎti: «Írà ndíní ma mìtè tí ìngbà dhu bhèyi màtí Kàgàwà rǐ anya òtdì yà atdíǒ arí m̀nỳòni ònzi tsibhále dǒ dhu ìndù. Ndi tsibhále ní yà ádròdrǒ idha-bidǒ* ka kasí ádrùngbǎ kigò. ² Yà adzi ǒ ádròdrǒ kámá nóongónà m̀nỳòni ònzi kà mànà, yà adzi ǒ ngũkpà ale ràdù òri kǎbhà m̀nỳòni tó dǐvayi nǐ.» ³ Ní, Kàgàwà bhà Ilǐlǎ-Alafí nírá ma, màlàyikà ràdù modyì, ndàrà ma nà rùngù ò. Ní ányì, ma mala atdí tsibhále òlòlù atdí ìzǎ* dǒ àdì ró. Ndi ìzǎ rǒ ka kadù ùndinà ɔɔ ní Kàgàwà nǐ ka kí dhu ùno ní ɔɔ. Ndirò, ndi ìzǎ-dò i'ì àrùbhù, ɔtdyána ràdù ì'ì idre. ⁴ Wò ndi tsibhále ufó ní'ì ìtǐtǐ òlòlùnga mà ngbó òlù mberù mànà, ndàdù ngbǒna núyò umbìlì rumbìlì ɔrò tó dhu-tsí mà, ɔrú odzina nà odu-tidò mà yòkpó mànà nǐ. Ndirò kǎlú fóná dhu ní'ì ɔrò nǐ ka kóbhòlò yà àlè tí àlè ìyàdhíyà bhà m̀nỳòni tó òndrò ka kóndrò atdíǒ mùtso, yà inzà ìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ dhu nǐ kópà. ⁵ Kà-nyì rǒ ka kandí ɔɔ ní'ì, òru tí ka kórù tǐna ɔɔ. Ndi ɔɔ ní'ì: Bàbeli*, Ádrùngbǎ kigò, m̀nỳòni ònzi arí vèbhále-tsánà ndirò yà adzi ǒ arí 'ònzi òndrò ka kóndrò atdíǒ dhu-tsánà. ⁶ Ndirò, ma mala dhu ní wò ndi tsibhále òri Kàgàwà bhà ale, yà Yèsù bhà ngàm̀bì tí ì akò dhu-okú dò rò ka kakyè ale-azù nǐ dhu.

* **16:19** 16.19 14.8 * **17:1** 17.1 17.15 * **17:3** 17.3 Ndi òlòlù ìzǎ ní yà 13.1 ò ka kìtè ìzǎ. * **17:5** 17.5 14.8

Ní, íyàdhiyà ma màla rò, idho núuko ma atdíđ. ⁷ Nírò ní ndi màlàyikà náavò dhu idù, ndàti: «Ádhu idho ùko nyi nĩ? Ima, ma mí wò tsibhále-nyuetsi ndi nòrù dhu-tì àwě indù. Ndirò, ma mí wò ka nàndò àrùbhù dóna nà, otdyúna ràdù ì'ì idre ìzà-nyuetsi ndi nòrù dhu-tì àwě átò indù. ⁸ Wò nyi nyàla ìzà ní'ì inè angyi, pbétù kòmbí kà rĩ mbă ì'ì. Ní, kà rùpo ùpo, òyì ò rò, ndíní òtëna ikù tí atdíđ. Ndirò yà adzi ò aróko ale, kākà inzà ka kundí ovyà ípìrõnga tó bhũkù ò, ròpè ndi yà adzi Kàgàwà anzina rò ale, ní idho ukoyà wò ndi ìzà àlā ì í rò. Obhó tí, ndi ìzà ní'ì inè angyi, pbétù kárfi mbă kòmbí, ndirò kàraya nditò ito tđítđ!

⁹ Iró dhu àkànà ki'ì dhu-õnga t'óvòta tó irèta nà ndíní i dhu alú tí ale-do mbeyi! Kòrí àrùbhù ndi ìzà-do ní àrùbhù pbìri-akpá, yà wò ndi tsibhále náaradi dýyá. Kòrí i kà-do ní átò àrùbhù ádròdrõ kámá. ¹⁰ Abádhí nzínzi ò imbò ale tó idzi-tsù òdì wà ì. Atdí-tsí nádì àdì idzi ndi ndónyù ró, yà inzà àrùbhù rí kisè-tsi nàpè ìrà àhù ònaná. Ní, kà rìrà àhù rò, kádiya ídõ kàsùmì kèlě tí. ¹¹ Wò ndi inè ì'ì angyi ìzà, pbétù yà ìmbă arí'ì tđítđ kòmbí, nyé nditirò ní arè rí kisè ádrùngbă kamà. Ka ní atdí ale kòkò àrùbhù ale nzínzi ò, ndirò kà ràrà ndíní òtëna ikù tí atdíđ.

¹² Kòkò nyi nyàla idrè ndi ìzà-otdyú ní idrè ádròdrõ kámá, yà inzà àpè idzi òpè 'ònyù. Pbétù, abádhí rĩ ádrùngbãnga tó obi àbà, 'ònyù idzi atdíkpá wòrí ndi ìzà mànà ídõ kàsùmì kèlě tí. ¹³ I idrè kámá kóró rĩ'ì nà dhu ní atdí irèta kèlě, 'àngbò fiyó ádrùngbãnga tó obi mà, fiyó ádrùngbãnga mànà wò ndi ìzà dzùnà ì onzi tí nĩ. ¹⁴ Abádhí rĩ Tàmă-ngba tí kátina ale ùgye atdíkpá, pbétù ndi Tàmă-ngba náadùya abádhí lè mà ònzì ònzì tí ádròdrõ ale dõ Ádrùngbãle tí kà rĩ'ì, ndirò ádròdrõ kámá dõ Ádrùngbă Kamà tí kà rĩ'ì dhu-okú dè rò. Kàgàwà únzi ndàdù òvònà fìndà ale, kākà atdí afi ya nà arí kòwù ùngù ale, náadùya dhu-lè mà ònzì atdíkpá ndi Tàmă-ngba mànà.»

¹⁵ Wò ndi màlàyikà náadù àtìnà ima nĩ tđítđ: «Wò nyi nyàla yà múnynòni tó tsibhále àdi biya dõ idha ní dhèdhèrò ale-tidò mà, dhèdhèrò ihé yà mà, dhèdhèrò pbìri ò ale mà, ndirò dhèdhèrò aláva-tidò t'ále mànà. ¹⁶ Kòkò nyi nyàla idrè ndi ìzà-otdyú, ndi ìzà nyé mànà, rĩ wò múnynòni tó tsibhále nóndrò òndrò tí. Abádhí rĩ kárfi nà dhu ùdhă kóró kà-fó rò, 'adù kùbhà tíròrò. Ndirò abádhí rĩ kà-zà à'a, 'adù ndi nùbhà ka-go ùbì kazu ò. ¹⁷ Obhó tí, Kàgàwà nífi wà abádhí itù rí rònzi ndi ndùdhè dhu kèlě irèta abádhí-afí ò. Abádhí rĩ 'ìrì atdí ote dõ, 'adù fiyó ádròdrõ kámá tó ádrùngbãnga àngbò atdíkpá ndi ìzà dzùnà t'ónzita tò, ràrà àhù Kàgàwà unò ote rákă dhu ò. ¹⁸ Wò nyi nyàla ndi

tsìbhále ní ádrùngbǎ kigò, yà yàrí adzi ǒ ádròdrǒ kámá dǒ idzi nónyù ádrùngbǎ kigò.»

18

Màlayikà rǐ Bàbelì tó kigò rǐ ndùkǒ dhu òvo dhu
(Ìsa 13; 47; Yèr 50-51)

¹ Kòrí dhu-dzidǒ, ma mala ngǎtsi màlayikà òrù-akpà ò rò rífo ró. Àbadhi ì'ì ádrùngbǎ ádrùngbǎnga tó obi nà, ndirò yà adzi-ǒnga kóró náawù kàbhà ádrùngbǎnga tó awáwù nǐ. ² Nírò ní ndi kǎkù orú tǔna nyú nà, ndàti: «Íyàdhíyà ìtsì wà, Bàbelì tó ádrùngbǎ kigò ìtsì wà! Kòmbí kòngò wà pǒmvo aróko ró nga tí, ndirò kóró nzére-alafí-tidò aróko ró nga tí. Kòngò wà yà ìndrù óndrò Kàgàwà-nyìkpó ǒ òtì àrè-tidò mà ìzà-tidò mànà náaróko ró nga tí. ³ Obhó tí, kóró pbìrì ǒ ale nómvù Kàgàwà bhà ádrùngbǎ nàwí tó òvayì, yà kàbhà abádhí ròtsù pbìndà m̀nyòni ò dhu-otù ǒ. Yà adzi ǒ ádròdrǒ kámá nónzì m̀nyòni íyàdhíyà nà, ndirò yà adzi ǒ mùtùruzitále nónzì kàbhà ábhǒ ònzì-okú dò rò.»

⁴ Wò dhu-dzidǒ ma mìrì ngǎtsi ale-tù òrù-akpà ò rò rí dhu òvo ró, ndàti: «Pbàkà alé, nyùvò wòrí kigò ǒ rò, akye nyí nyowuna òtsù kàbhà nzérenga ò, nyàdù kà rǎbàna àpbè àbà átò nǐ. ⁵ Obhó tí, kàbhà nzérenga núpò wà atdíǒ, ràrà àhu òrù-akpà nyú ò, ndirò ndi atdíǒ kǎfǎ dhu tó dhu nàrà wà ìse Kàgàwà ǒ. ⁶ Dhu àkǎ kǎnzì dhu kà-rǒ àdhàdhì yà ngǎkpà ale-rǒ kǎnzì dhu dhu bhèyi. Dhu àkǎ kubho ngǎkpà ale-rǒ kǎnzì dhu oyo-gùna ròsè. Ndirò yà ngǎkpà ale tò kǎrí òvayì ùngbǒ ònà kópà ò, dhu àkǎ kungbǒ òvayì kà tò findá ògyè ròsè oyo-gùna. ⁷ Ndirò àdhàdhì kǒngónà ndòzè ndàdi ádrùngbǎ ilèta mà ònzì mànà ǒ dhu bhèyi, ní dhu àkǎ kàbhà ka ràdi àpbè mà oye tó izu mànà ǒ. Obhó tí, afina ò kǎrátina: «Ìma, ma marádi ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ tsìbhá ádrùngbǎ kamà bhèyi, ma ní nzì abvo-àyi, ndirò ma mí nzì adi oye tó izu ǒ akekpá màtí!» ⁸ Wò dhu-okú dò rò ní ndi, atdí idho ǒ tí kà rǐ pé kóró andi-tidò mà, oye tó izu mà àwù mànà tó àpbè nábà. Ndirò, kàzu rǐ kùbi rògbè atdíǒ, kà-dǒ anya nòtdì ale, Ádrùngbǎle Kàgàwà ní ádrùngbǎnga tó obi nà ale nídhunǐ.»

⁹ Yà íyàdhíyà mànà m̀nyòni nanzì yà adzi ǒ ádròdrǒ kámá, 'àdù òko ònzì ǒ kà mànà, náambèya òdzi dǒ, 'àdù otsúya ùlì ngàngàya-rǒ, íyàdhíyà rògbè nǐ kàzu-ikò àlǎ ì í rò. ¹⁰ Abádhí níikòya itse wò ndi àpbè-òdò ònzì ì í rò, 'àdù àmbe àtìna dǒ: «Nyí nyí'ì àpbè ǒ! Nyí nyí'ì àpbè ǒ, inyí Bàbelì tó ádrùngbǎ kigò, ndirò ádrùngbǎnga tó obi nà arí'ì

kigö! Obhö tí, Kàgàwà òtdì wà anya dènú atdí adyifò-sisì ǒ tí!»

¹¹ Yà adzi ǒ mùtùruzitále rǒdzi, 'àdù òko izu ǒ íyàdhiyà-okú dò rò, ìmbǎ odzi rǒ ì iwũ nà dhu òdzi rí atdí ale mà rǐì nídhunǐ. ¹² I dhu-tsí ní: ɔrò mà, fùrangà tó sùma-tidò mà, ɔrú odziya nà atdíǒ úya odu-tidò mà, yòkpó mànà. Ndirò ní ùyǔya uzi nǐ ka kódyù mberù mà, itǐtǐ òlòlùnga tó mberù mà, sùwá tó mberù mà, òlòlù ngbó mberù mànà. Ngǔkpà dhu ní mbèyi aróngu kóró itsukpó-tidò mà, ɔy-kù nǐ ka kóbhòlò kóró dhu-tsí mà, àtsà tí ka kátsà ɔrú odziya nà itsukpó nǐ ka kóbhòlò kóró dhu-tsí mà, ndirò mùlingà tó sùma-tidò nǐ màtǐ, tsumà nǐ màtǐ, àtsà ka kátsà odu nǐ màtǐ ka kóbhòlò dhu mànà. ¹³ Ngǔkpà dhu ní ndrùù ikòya aróngu ùbi ka kùbì rò itsu-ndi-tidò mà sobǐ mànà, màrasì mà, mànèmanè mà alindra-tidò mànà. Ndirò ní divayi mà, akye mà, awílí ró'ɔ idyi-ra mà nganù-kpǒ mànà, ìkyi-akpá mà tàrà mànà, mùhàgù mà abádhí arádhana gèrègèrè-tidò mànà, ino tí arǐì ale mà ndirò ùsǒ ka kúsǒ ale mànà. ¹⁴ Ndirò ka kátina ndi kigò nǐ: «Yà nyi nyazè atdíǒ nyabà kǒkò idzi dhu-tidò kóró núwǐ wà funú rò! Ndirò, ònzì tó kóró pbùkù dhu-tsí mà, nyabhu ongónà nyaya atdíǒ pbùkù dhu-tsí mànà kóró núwǐ wà! Nyi nyí ìnzǐ i dhu-tsí àlǎ tdítǒ akèkpá màtǐ!» ¹⁵ Wò ndi kigò ìnzǐ mùtùruzitále níikòya itse wò ndi kigò rǎbàna àpbè ɔdò ònzì ì í rò. Abádhí ambèya ɔdzi dǒ, 'àdù òko izu ǒ, ¹⁶ 'àmbe àtìnà dǒ: «Íyàdhiyà rǐì àpbè ǒ! Kà rǐì àpbè ǒ, ka ádrùngbǎ kigò! Kǔfǒ ndi atdíǒ úya mberù nǐ, fíndá òlù itǐ itǐ tí mberù nǐ, ndirò òlòlù ngbó mberù nǐ. Kǔyò ngbǒna ɔrò tó dhu-tsí mà, ɔrú odziya nà odu-tidò mà, yòkpó mànà nǐ! ¹⁷ Ní atdí adyifò-sisì ǒ tí wò dhu bhèyi ábhǒ ònzì-íyà nínza wà ì!»

Bàtò-do ùtdyǎ arǐ ale mà, i bàtò ǒ arúbhi ale mànà, bàtò ǒ arǐ kasu ònzì ale mà, kóró ale kǎkà yà ádrùngbǎ rèrù ǒ ì arónzina kasu náarǐ fíyò ípìrǒnga ɔdò mànà níikò itse. ¹⁸ Ní, wò kigò nùbì kàzu-ikò àlǎ ì í rò, abádhí ambénà ùkú dǒ, 'àti: «Íngbà kigò ndi yàrí ádrùngbǎ kigò nà ndi nǒfǒ?» ¹⁹ Ní abádhí ambénà àhù ùtro dǒ dòya ɔ izu-okú dò rò, 'àdù àmbe ɔdzi dǒ atdíǒ. Ndirò abádhí ambénà ùkú dǒ, 'àmbe àtìnà dǒ: «Íyàdhiyà rǐì àpbè ǒ! Kà rǐì àpbè ǒ, ka ádrùngbǎ kigò! Yà bàtò nà arǐì ádrùngbǎ rèrù dǒ ale kóró nínzǐ ní kà-ò rò aráhu ònzì. Pbétù, atdí adyifò-sisì ǒ tí, kòdì wà mùtáyángá.»

²⁰ Inyi ɔrù-akpǎ, ábhǔ idhènu rìka ndi ndi kigò nùgolo ndi dhu-okú dò rò! Ndirò nyí Kàgàwà bhà alé, nyí uvitatálé, ndirò nyí Kàgàwà bhà pbànábí, idhèku àkǎ rìka ndi átò!

Obhó tí, Kàgàwà òtdì wà anya kà-dǒ rùkú kǎnzì dhu-okú dò rò.

²¹ Wò dhu-dzidǒ, atdíídǒ rí'ì obi nà atdí màlàyikà níitdu dhu ò'ù ka karí dòná odu bhěyi rólo ádrùngbǎ odu-ba, ndìdò ádrùngbǎ rèrù ò. Kǎdù àtìnà: «Wò dhu bhěyi ní ndi ka kí Bàbelì, ádrùngbǎ kigò nídò obi nyú nà ádrùngbǎ rèrù ò, ìnzì ràdù ndàla akekpá màtí tdítǒ. ²² Dùmà-tù mà, adyi ùyù rí ale-tù mà, rùgě-tù mà, wàndà-tù mà nà, rí ìnzì 'ìri ùnú akekpá màtí tdítǒ. Dhèdhèrò kasu-tidò ònzi arí ale rí ìnzì 'alǎ ùnú tdítǒ akekpá màtí. Ndirò dhu t'ó'ùta tó odu-gìrití mà rí ìnzì ndìri ùnú akekpá màtí tdítǒ. ²³ Tarà tó awáwù rí ìnzì inga àwù ùnú akekpá màtí tdítǒ. Ndirò àdhìngbǎ-owútá mà p̀bìndà kpatsibhále mà nà-tù rí nzì 'ìri ùnú akekpá màtí tdítǒ. Kóró kókò dhu rí 'ònzi ùnú mùtùruzitále náarí 'òzù yà adzi ǒ kóró ngǎkpà ale tó ònzi-dònǎ fìyó ònzi ósè ale tí dhu-okú dò rò. Ndirò, nyi nyarí kóró p̀bìri ǒ ale ùtrǎ p̀bàkù òndrù nǐ. ²⁴ Ùnú nga ní ndi ka kótù p̀bànábí-azù, Kàgàwà bhà ale-azù, yà adzi ǒ ka kakyè kóró ngǎkpà ale-azù mà nà nǐ.»

19

Kàgàwà ònzi mùlè mà dhu tó adyi ùyù ka kí dhu

¹ Tdíídǒ, ma miri ádrùngbǎ ihé-yà-tù bhěyi ró'ò orú t̀na nyú ǒ rí dhu òvo òrù-akpà ò rò ale-tù, ndàti: «Kàgàwà àkǎ ilèta nà! Kǎrí ndi àlě ìgǔ! Ádrùngbǎnga tó awáwù mà, ádrùngbǎnga tó obi mà nà ní kàbhà dhu! ² Obhó tí, kǎrí ìndrù-ànyǎ itdì obhóngà dǒ ndirò obhónána dǒ. Kòtdì wà anya wò mùnyòni tó ndirò ádrùngbǎnga tó obi nà tsibhále* dǒ, yà adzi ǒ ale níti ongónà p̀bìndà mùnyòni tó nzére mùtso nǐ tsibhále. Kàgàwà nútse wà yà kǔfù p̀bìkì ale-azù íyàdhiyà rǒ!» ³ Jyó rí kisě nǐ ndi ale-tù náavò dhu obi nyú nà, ndàti: «Kàgàwà àkǎ ilèta nà! Wòrí ádrùngbǎ kigò ùbi rí kàzù-ikò rǒngò ambe ùpo dǒ wò dhu bhěyi tí dhòdhódhóngà nà!» ⁴ Jyǒ kumì dòná ìfo nà p̀bàkùrǔ-akpá mà, yà ípìrǒngà nà ìfo dhu-tsí mà nà náadù 'ùko òtdùya dǒ, ì rùlě fìndá ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ àdi ale Kàgàwà, 'àmbe àtìnà dǒ: «Àmìnà! Kàgàwà àkǎ ilèta nà!» ⁵ Ndirò, ndi ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ rò atdí ale-tù náavò dhu, ndàti: «Dhu àkǎ nyífu àlě tó Kàgàwà, nyí kóró kàbhà alé, yà kǒdò ònzi nyí nyarí rò, ìndrù arí ìf̀na, ndirò ìnzì ìndrù arí ìf̀na alé!»

Tàmǎ-ngba tí kátina ale bhà nduwà tó dhu òvo ka kí dhu

* 19:2 19.2 17.1-7

⁶ Wò dhu-dzidõ, ma miri ádrungbã ihé-yà-tù bhëyi ró'ò atdí ale-tù. Kãmbénà ndiri dõ átò ábhõ idha rĩ ndòbvù dhu bhëyi ndirò atdí dõ rútá ɔvo bhëyi. Ndi ale-tù ambénà àwa dõ atdí dõ, ndati: «Kàgàwà àkã ilèta nà! Obhó tí, àlè tó Ádrungbãle Kàgàwà, yà kóró dhu dõ arí'ì ádrungbãnga tó ɔbi nà ale, nídi wà pbindà idzi! ⁷ Ní, kàbhü àlè-idhè rika ndi, àlè ràmbe ùkù dõ dhèdhe nà, ndirò àlè ràdù àmbe kilè dõ. Obhó tí, Tàmã-ngba bhà nduwà tó kàsùmì àkã wà, ndirò kàbhà tsibhále* nóbhòlò wà ndi. ⁸ Ndi tsibhále tó ka kàbhü ùyüya uzi ní ka kódyù mberù ndini káfó tí. Ndi mberù ní átò ùmbili rúmbili, ndàdù ilã mberù.» Ndi ùyüya uzi ní ka kódyù mberù rítèna ní Kàgàwà bhà ale tó obhónanga tó mètso.

⁹ Nírò ní ndi màlàyikà náadù àtìnà ima nĩ: «Ándí yàrí ɔte: Hirò nònzì ale ní yà Tàmã-ngba bhà nduwà tó mùhendù ò ka kùnzi rìwù ale!» Ndirò, kádù àtìnà tdít dõ: «Kòkò fùkù ma mòvò ɔte ní Kàgàwà bhà ɔte nyá.» ¹⁰ Ní, ma mibvù ma kònzì ɔtdyùdu dõ, ndini ma mélé tí ka. Pbétù, kádù àtìnà ima nĩ: «Inzè! Nzònzì dhu wò dhu bhëyi! Ima ní kasutále kèlè inyì bhëyi, ndirò adónü bhëyi. Kàgàwà ní ndi nyi nyákã nyuko nyi ɔtdyènu dõ ɔnzìná nyulè ale!» Àlè'ì kóró àlè kábà yà Yèsù ira nà obhónanga tó ɔte. Obhó tí, atdí ililã Alafí kèlè rĩ ndote yà Yèsù ɔte-nyutsinãrò ndirò wò pbánábí tó ófò ò rí'ì yàrí bhükü ò ɔte-nyutsinãrò.

Ɔwõwè mùhàgù dõ ùpò ndàdi ale, Yèsù rĩ mùlèmà ònzi dhu

(Zàb 45.4-8; Ìsa 11.4; 63.1-6; 2Tè 2.8; Yud 1-15)

¹¹ Wò dhu-dzidõ, ma mala òrù-akpà-li'ò ndi nàngbe ró, òwõwè mùhàgù ràdù nditò ònà rò. Wò ndi mùhàgù dõ ùpò ndàdi ró i'ì ale-ɔvò ní'ì atdí dõ ka kí'ì a'uta nà ònà ale, ndirò obhó dhu kèlè ɔno arí ale. Obhó tí, kãrì indrù-ànyã ɔno, ndàdù ila ùgyè obhónanga dõ. ¹² Kà-nyìkpò náambénà ùmbili dõ àdhàdhì kàzù-idà-dò bhëyi, ndirò kà-dò rõ mùkàkù ní'ì abho nyá. Kí'ì ròná ka kándí atdí ɔvo, yà inzà atdí ale mà ùni ɔvo nà, pbétù yà ka kèlè ùni atdí dõ ɔvo. ¹³ Kí'ì azu òwì ndi ròná mùdzarù ndi ndáfõ ròná ró. Ndirò kòvò ní'ì «Kàgàwà bhà Ɔte.» ¹⁴ Ɔrù-akpà ò pbánówí tó pikò náambénà òwu dõ kòwù ò òwõwè mùhàgù dõ 'ì 'òkò rórò. Ndirò, abádhí ɔfò òwõwè atdí dõ úya 'àdù ilã mberù. ¹⁵ Atdí dõ ndi nàkà ila tó obhi-akpà náadù àhü kà-li'ò rò, ndini kònzì tí kóró pbiri ò ale lèmà nĩ. Ndirò, kà rĩ idzi ònyü, ndùndà indrù tsumà tó mùgõ nĩ. Ndirò, kà rĩ

* **19:7** 19.7 Tàmã-ngba bhà tsibhále tí ka kátina ale ní kànisa, Yèsù ná'ù ale (Èfe 5.25-32; 2Kò 11.2).

i ale-önga òbè Kàgàwà, yà kóró dhu dǒ arí'ì ádrùngbǎ tó obi ná ale bhà ádrùngbǎ nàwí tó dǐvayi náha ka karí òná ibhu ò. ¹⁶ Kà-dzo ònǎ rò, ka kándí kàbhà mberù-rǒ owo ní: «Ádròdrǒ kámá dǒ Ádrùngbǎ Kamà, ndirò, ádròdrǒ ale dǒ Ádrùngbǎle.»

¹⁷ Wò dhu-dzidǒ, ma mala atdí màlàyikà adyifò ò idè ró. Kǎkù ojú tǔna nyú ná òrù-akpà-nyí rǒ rǎngilí kóró àrè tò, ndàti: «Nyiwǔ nyàndu nyí atdíkpá Kàgàwà bhà ádrùngbǎ mùhendù tò. ¹⁸ Nyiwǔ ndíní nyí nya'a tí ádròdrǒ kámá-abvò mà, pbànowí tó ádròdrǒ ale-abvò mà, obi ná arí'ì ale-abvò mà, mùhàgù-abvò mà, kǎkà abádhí-dǒ ùpò 'òkò ale-abvò mà. Nyiwǔ ndíní nyí nya'a tí kóró ale-abvò: kǎkà dǒyá arí'ì ìtírò ale-abvò, ino tí arí'ì ale-abvò, ìndrǔ arí ìfǔna ale-abvò, ndirò ìnzí ìndrǔ arí ìfǔna ale-abvò.»

¹⁹ Tdítdǒ, ma mala ìzǎ* mà atdíkpá yà adzi ǒ ádròdrǒ kámá mà, fíyó pbànowí tó pikò màná iwà ì nùndu atdíkpá, ndíní ì ugye tí ì mùhàgù dǒ àdi ale mà, pbìndà pbànowí tó pikò màná ná. ²⁰ Ní ka kulú ndi ìzǎ mà yà kònzí arúbhi wiwí ònzí rǒ títò tó nabi* màná. Ndi wiwí-otù ǒ, ndi nabi aránà wò ndi ìzǎ bhà kàsé ka kúpbi ròyá ale, yà kà-wòyó ùlě arí ale núwi rǒ. Wò ndi ìzǎ mà atdíkpá ndi títò tó nabi màná ka kawà ìpìròrò áwùse tó dhu-ra tó ádrùngbǎ kàzu yà atdítdǒ arúla ògbe ndógbe rò ò. ²¹ Ndirò, kǎkò òdòdì ale-go nakyè ní wò ndi mùhàgù dǒ àdi ale-li'ò rò ráhu ìla tó obhi-akpà, kóró àrè ràdù abvòya ná'a 'ùlè nǎ.

20

*Osu-akpà-ba nósò màlàyikà rí atdí lufù ató tí dhu
(Dàn 7.22,27; Upf 5.9-10)*

¹ Wò dhu-dzidǒ, ma mala atdí màlàyikà òrù-akpà ò rò rífo ró. Kǐ'ì òyí-tsù tó fùngulà mà, ádrùngbǎ àdrà-mbǐ-ba màná ná foná. ² Ní, kǎlú wò ndi ádrùngbǎ osu-akpà-ba, yà mùhàngú ò rò i'ì osu, Pfòmvo, ndàdù òsònà atdí lufù ató tí. ³ Obhó tí, wò ndi màlàyikà náabvù ka ndi òyí ò, ndàdù ndi ibhu-akpà-li'ò nǎpbi. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù kàsé idù kà-tsù rǒ. Kǎnzí ka ndi dhu bhěyi tséngbá wò ndi osu-akpà-ba náàhùna, ndùtrǎ kóró pbìrì ǒ ale rùwí nǎ, rǎrà àhu wò atdí lufù ató rǐku dhu ò. Wò dhu-dzidǒ, dhu akáya kikòlò ka ákě kàsùmí tí.

⁴ Ndirò, ma mala pbàkámá tó tombi, ì tombi dǒ òkò ale tò Kàgàwà ràdù ìndrǔ-ànyǎ ìtdì abádhí rǒngò nǎ ádrùngbǎnga tó obi àbhè. Ma mala átò dhu ní'ì yà Yèsù bhà ngàmbì tí ì

* 19:19 19.19 13.1; 17.8 * 19:20 19.20 16.15

í'ì dhu mà, Kàgàwà bhà Ɔte ì ɛno ìndrù tò dhu màná dhu-
okú dò rò ka kakyè ale. I ale ní kākà inzà ì nuko ìzã-ònzì
màtí, ndirò kà-wòyò-ònzì màtí, 'ùlě ka ale. Ndirò, ka kɛphi
nzà ndi ìzã bhà kàsé abádhí-nyìndri rǒ màtí, ndirò abádhí-
ɔtsú rǒ màtí. Ní, abádhí nùngbe ì ɔve-bvè rò, 'àdù idzi
ònyè atdíkpá Krístò màná atdí lufù ato tí. ⁵ Wòrí ní ndi
wemberè tó ɛngbeta. Yà òdòdì ùvùvè ngǔkpà ale-go náadù
nzà 'ùngbe, ràrà àhu wò atdí lufù ato rákã dhu ò. ⁶ Hirò
ònzì rí ale ní kākà ndi wemberè tó ɛngbeta ǒ rí 'ùngbě ale!
Abádhí ní Kàgàwà bhà ale, ndirò ɔyo rí kìsě ɔve rí mbã
ádrùngbãnga tó ɔbi nà abádhí-dǒ. Abádhí ní'íya Kàgàwà
bhà ndirò Krístò bhà pbàkùhání. Ndirò abádhí nònyaya
idzi atdíkpá Krístò màná atdí lufù ato tí.

Pfòmvo òtě rǐku atdíđ dhu
(Zèk 38-39)

⁷ Wò ndi atdí lufù ato rǐku rò, ka kíkòlòya pfòmvo Sitanì
ràhu pbìndà imbi-dzà ò rò. ⁸ Ní kádùya àrà ìfo yà adzi-
pbidò ònã arí'ì pbìrì ǒ kóró ale-tidò ùtra rùwí. I pbìrì
ní Gǒgì mà Màgǒgì màná*. Kánduya abádhí-tsù, ndíní 'ì
nugye tí Kàgàwà bhà ale màná. Ndirò, abádhí ní'íya abho
nyú àdhàdhì ádrùngbã rèrù-bidǒ ɔɔkpó bvùtí. ⁹ Abádhí
náadùya 'ìfàlà yà adzi ǒ kóró ngari ònã, 'àdù Kàgàwà
bhà ale tó pbanga, yà atdíđ kǒzè kigò-ngbò nákpòrò.
Pbétù, kàzu nísiya òrù-akpà ò rò, ndùbì abádhí. ¹⁰ Ní
Pfòmvo, yà abádhí nùtrá ale, ní ka kobvúya yà atdíđ rórù
ádrùngbã kàzu ò, yà ìzã mà, tìtò tó nabì màná rí'ì i. Ní
abádhí abáya àpbè adyíbhengá màtí ndirò kùbhingá màtí,
dhòdhódhóngà nà.

Kà rǐku dòná rò anya t'ítàta
(Yùw 5.26-29; Kas 17.30-31; 2Pé 3.7-12)

¹¹ Wò dhu-dzidǒ, ma mala ádrùngbã kamà tó òwǒwù
tombi-ba atdíkpá kà-dǒ àdi ale màná. Yà adzi mà òrù-akpà
màná náatsè itse nyú àbadhi-ònzì rò, ìnzì 'àdù 'àla tdítđ.
¹² Ndirò, ma mala ùvùvè ale, ìndrù arí ìfùna ale mà ìnzì
ìndrù arí ìfùna ale màná wò ndi ádrùngbã kamà tó tombi-
ònzì ìkò ró. Ní ka kungbe ibí bhükù, ndirò ka kangbe ngãtsi
bhükù átò. Wò ndi-tsí ní'ì ìpìrǒnga tó bhükù. Ní ka kítđì
kǒkò ùvùvè ale-ànyã àdhàdhì i ibí bhükù ò ka kundí yà
abádhí anzì dhu-bvu rǒ. ¹³ Obhó tí, ádrùngbã rèrù nípfò yà
ònà ùvè ale. Ndirò ɔve mà ɔve-bvènga màná nípfò òyà í'ì
ùvùvè ale átò. Ìngbatí ìli ndi ale mà-ànyã ka kítđì àdhàdhì
ndi ale anzì dhu-bvu rǒ. ¹⁴ Wò dhu-dzidǒ, ka kawà ɔve mà

* **20:8** 20.8 Zèk 38-39 rí Gǒgì mà Màgǒgì màná náti Kàgàwà bhà ale tó òmvù
tí.

ovε-bvùnga mànà yà ìnzĩ aráve ádrùngbǎ kàzɹ ò. Wò ndi kàzɹ ò ka kí ìndrũ òbvù dhu ní ndi ovɔ rí kisé ovε nĩ ka kóvε dhu. ¹⁵ Ndirò, ìnzá ka kòtù iwà ka kándĩ ovòna ípìrõnga tó bhũkù ò ró ale, ní ka kabvù wò ndi kàzɹ-yà-ba ò.

21

Ɔrù-akpà-ovútá mà adzi-ovútá mànà
(Ròm 8.17-18; 2Pé 3.13-14)

¹ Wò dhu-dzidõ, ma mala Ɔrù-akpà-ovútá mà adzi ovútá mànà. Obhó tí, wemberè tó Ɔrù-akpà mà wemberè tó adzi mànà ní'ì iwà ì úwĩ ró, ndirò ádrùngbǎ rèrè náadù ì'ì ìmbǎ tdítǎ. ² Ndirò, ma mala Kàgàwà bhà ìlǎlǎ kigò, Yèrùsàlemà-ovútá Ɔrù-akpà ò rò rífo, ndi Kàgàwà bhà rò ró. Kĩ'ì iwà ka kòbhòlò àdhàdhì tóròna ka kònzì ndínì owu tí 'òtù p̀b̀ìndà kpatsibhále nà àdhìngbǎ bhèyi ró. ³ Ní ma miri ovú tũna nyú nà rí dhu ovɔ ádrùngbǎ kamà tó tombi-ti'ò rò atdí ale-tù, ràmbè àtìnà dõ: «Kòmbí, Kàgàwà arádi ró nga rĩ'ì ìndrũ nzínzì ò! Kà rõngo àdi atdíkpá abádhí mànà, ndirò abádhí ní'iya kàbhà ale. Kàgàwà nyú ndìtírò ní'iya atdíkpá abádhí mànà, ndirò ka ní'iya abádhí tó Kàgàwà. ⁴ Kũndoya abádhí-nyìdha kóró. Ovε ní'iya ìmbǎ tdítǎ, ndirò ovε tó izɹ mà, ùhútá mà, àpbè mànà ní'iya ìmbǎ tdítǎ. Obhó tí, yà angyi ì'ì dhu-tsí ní'iya iwà ì úwĩ ró.»

⁵ Ndirò, wò ndi ádrùngbǎ kamà tó tombi dõ ndì ndàdì ró ì'ì ale náavò dhu átò ndàti: «Kànĩ mà mí kóró dhu-tsí ònzi ròngò ovútána tí.» Wò dhu-dzidõ, kǎdù àtìnà ima nĩ: «Ándĩ yàrí ovε. Obhó tí, ndi ovε ní obhóná ovε, yà ìmbǎ tìtò rĩ'ì ònà ovε.» ⁶ Kǎdù àtìnà tdítǎ: «Kòmbí kóró dhu àkǎ wà! Ìma ní Álúfà ndirò Ɔmégà, kà-tì ní kóró dhu apè ndi ròná rò ale ndirò kóró dhu rĩku dòná rò ale. Ìdha-atdyú nà rĩ'ì ale tò, ima, mà mí ípìrõnga tó idha-dòti ò rò ráhu idha àbhũ kà ròmvù tíròrò. ⁷ Dhu lèmà ònzi rí ale, náabáya fudú rò ní kòkò rí dhu. Ndirò, ima ní'iya kàbhà Kàgàwà ndirò kà ní'iya pbàkà ingba. ⁸ Pbétù odotále mà, ìnzá Kàgàwà ná'ù ale mà, nzère dhu ònzi arí ale mà, ìndrũ òkye arí ale mà, mànyòní ònzi arí ale mà, òndrù òndrù arí ale mà, sànamù ùlě arí ale mà, kóró ale, tìtò ùnɔ arí mànà, ní tó ngari ní'iya áwùse tó dhu-ra tó ádrùngbǎ kàzɹ yà atdíǎ arála ògbe ndógbe rò ò. Wòrí ní ndi ovɔ rí kisé ovε.»

Yèrùsàlemà-ovútá, Tàmǎ-ngba bhà tsibhále
(Ìsa 60; Zèk 48.30-35; Èbr 11.10,16)

⁹ Wò dhu-dzidõ, atdí màlàyikà níndri tidu ò. Ndi màlàyikà ní'ì yà Kàgàwà bhà nàwí rĩku dõyá rò àpbè núlě òyá àrùbhù kópà nùlùnà foyá àrùbhù màlàyiká nínzì ò

atdí màlàyikà* . Ní kǎti ma nǎ: «Írà kòwu atdíkpá, ndíní ma mitè tí àdhìngbǎ, Tǎmǎ-ngba tí kátina ale bhà tsìbhále indù.» ¹⁰ Ní, Ìlǎ-Àlafí nǎrá ma, ndi màlàyikà ràdù modyi ndàrà ma nà ádrùngbǎ ndirò ádzí atdí pbirì-akpà dò. Ní kítè Kàgàwà bhà ìlǎ kigò, Yèrùsàlemà idù. Ndi kigò ambénà ìfo dǒ òrù-akpà ò rò, ndàmbe ìrà dǒ ndi Kàgàwà bhà rò. ¹¹ Ndi kigò ambénà ùmbìli dǒ Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù-okú dò rò. Kàbhà awáwù ní'ì àdhàdhì yà kiyó bhèyi arúmbìli yǎspì tí kátina orú odzina nà odu bhà awáwù bhèyi. ¹² Kà-ngbò ka kàkpòrò nǎ lubhà ní'ì odu nǎ ka kórù, mbèmbèna nà ndirò ádzí kunatì nà lubhà. Ndi lubhà tó tsàtsù í'ì atdí kumì dòná óyǒ nà, atdí kumì dòná óyǒ nà màlàyíkà ràdù àmbe ngbǒya òdò dǒ. Ndirò i tsàtsù rǒ ka kundí orò ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà Pbàisràyélí tó rùgànda-tsù-orò. ¹³ Adyifò arí ndìto inǎ rò, kà-rǒ tsàtsù í'ì ìbhù, adyifò arótsù inǎ rò, tsàtsù í'ì ìbhù. Múlayí dòná rò, tsàtsù í'ì ìbhù, ndirò mùsùngú-dò nǎ rò, tsàtsù í'ì ìbhù. ¹⁴ Ndirò wò ndi kigò-ngbò nákpòrò lubhà ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà ádròdrǒ odu ka kúli tsinà, ndíní ka nabhù tí rìdzò lubhà. Ndirò, kóró i odu rǒ ka kundí orò ní'ì Tǎmǎ-ngba bhà atdí kumì dòná óyǒ nà uvitatále-orò.

¹⁵ Wò ndi idù ubhínà dhu àwe rǒ màlàyikà ní'ì dhu ùdhè ka qarí nǎ dhu nà foná: ndi dhu ní'ì orò nǎ ka kóbhòlò-ngbǒna izò. Kǎlú ndi dhu ndíní ndi ndudhè tí ndi kigò nǎ kóró, kóró kà tó tsàtsù mà, kà-ngbò ka kàkpòrò nǎ lubhà-orò-kpa mànà. ¹⁶ Wò ndi kigò ka kasì iginadó rì'ì ìfo àdhàdhì: kà tó ádzìnga mà kà tó ìhùnga mànà ní'ì àdhàdhì. Ní, màlàyikà núudhè kóró ndi kigò-orò-kpa wòrí izò nǎ. I kǒngò-kpa tó ádzìnga, ìhùnga, kǐvè mànà ní'ì àdhàdhì* mbèmbè óyǒ lufù kilòmètèrè tí†. ¹⁷ Màlàyikà núudhè lubhà átò indrù arí dhu ùdhè dhu bhèyi. Ní, kǒngò-kpa-ivè nóowúnà í'ì rǒ mbèmbè àrùbhù kumì kilòmètèrè tí‡. ¹⁸ Kǒngò-kpa ní'ì yǎspì tí kátina orú odzina nà odu nǎ ka kósì. Ndirò, ndi kigò ní'ì vǐnà dǒ rò rí'ì orò nǎ ka kósì, kadù àmbe ale-sisì àla dǒ ònà kiyó ò dhu bhèyi kigò. ¹⁹ Ndi kigò-ngbò nákpòrò lubhà-pfò-ngbò torò ka kanzì nǎ ní'ì orú odziya nà dhèdhèrò odu-tidò. Kà-pfò ka karù nǎ wemberè tó odu ní'ì yǎspì tí kátina odu, orò rí kisé ní'ì sàfilò, ìbhù rí kisé ní'ì kàlèdonì, ìfo rí kisé ní'ì zùmàridì, ²⁰ imbo rí kisé ní'ì sàdònìkì, azà rí kisé ní'ì àkìkì, àrùbhù

* **21:9** 21.9 15.1; 16.1; 17.1 * **21:16** 21.16 Kàgàwà bhà idzá atdídǒ Ìlǎ ngari-orò-kpa tó ádzìnga, ìhùnga, kǐvè mànà ní'ì àdhàdhì Yèrùsàlemà-orúwá tó kigò-orò-kpa tó ófò bhèyi (1Ká 6.19-20). † **21:16** 21.16 Író, uvitatále Yùwanì azè ndìtè dhu ní ndi kigò rǎrì atdídǒ àkǎ kigò. ‡ **21:17** 21.17 Író, uvitatále Yùwanì azè ndìtè dhu ní ndi lubhà rǎrì atdídǒ àkǎ lubhà.

rí kisë ní'ì krìsòlitè, àrù rí kisë ní'ì bèlulò, arùgyètdí rí kisë ní'ì tòpazò, idre rí kisë ní'ì krìsòparazò, atdí kumì dòná atdí na rí kisë ní'ì hàyìkitò, ndirò atdí kumì dòná óyò nà rí kisë ní'ì àmàzìsitò*. ²¹ Ndirò, kòkò i atdí kumì dòná óyò nà tsàtsù ní'ì atdí kumì dòná óyò nà yòkpó tó odu. Ìngbàtí ìlì ndì tsàtsù mà ka kabhòlò nì ní'ì atdí yòkpó. Ndi kigò ò ádrùngbã ngudhà ní'ì vìnà dǒ rò rí'ì orò nì ka kòbhòlò, ràdù àmbè ale-sisì àbhù dǒ ràla ndì kiyó ò dhu bhèyi ngudhà.

²² Ma mala nzá Kàgàwà bhà idza wò ndi kigò ò. Obhó tí, àlě tó Ádrùngbãle Kàgàwà, yà kóró dhu dǒ arí'ì ádrùngbãnga tó obi nà ale mà, Tàmă-ngba mànà ní ndi kabhà idza. ²³ Wò ndi kigò arí'ì ìmbã adyifò mà àbì mànà atdyú nà ndínì ònánnga nawù tí. Obhó tí, Kàgàwà bhà ádrùngbãnga tó awáwù náarí ndi kà-ǒnga àwù, ndirò Tàmă-ngba ní ndi kà-ǒ tarà. ²⁴ Ndi dhu bhèyi ní ndi, kóró pbìrì ò ale nóokoya kabhà awáwù ò, ndirò yà adzi ò ádròdrò kámá níwúya fíyó ònzì nà kà ò. ²⁵ Wò ndi kigò tó tsàtsù ní ka kupbíya nzì atdí idhò ò màtí, ìmbã kúbhingá nga ní'ìya ányì nídhunì. ²⁶ Kóró pbìrì ò ale nóowuya fíyó ifuta mà fíyó ònzì mànà nà ndi kigò ò. ²⁷ Ányì, Kàgàwà-nyìkpó ò ótì atdí dhu mà nóotsúya nzì. Ndirò yà òndrò ka kóndrò atdí dǒ dhu ònzì arí ale mà, títò ùno arí ale mànà nóotsúya nzì ányì átò. Pbétù, kà-ò otsúya ale ní yà Tàmă-ngba bhà ípìrǒnga tó bhùkù ò ka kándì ɔvòya ale kèlě.

22

(Zèk 47.1-12)

¹ Wò dhu-dzidǒ, màlàyikà níitè ípìrǒnga tó idha-akpà idù. Ndi idha ní'ì kìràwulì ò nga bhèyi ale-nyìkpó rí ndòto òna nǎ, ràdù àmbè àhù dǒ Kàgàwà bhà ndirò Tàmă-ngba tí kátina ale bhà ádrùngbã kamà tó tombi ò rò. ² Wò ndi idha náambénà òku dǒ átsì Kàgàwà bhà kigò ò ngudhà ò. Ndirò, ɔyoyo ndi idha-bidǒ i'ì dhu ní ípìrǒnga àbhè rí ìndrù tò itsu. Ndi itsu aránà ò'ò rǒ atdí kumì dòná óyòná-gùna, atdí atò rǒ, kà-tì ní, kà raránà ò'ò rǒ atdí-gùna atdí àbì rǒ. Ndi itsu-bì nónzì rǒ ka kowúnà pbabì tí, kigù kóró pbìrì ò ale nì. ³ Kàgàwà ófù dhu tí ka kózùna atdí dhu mà ní'ìya ìmbã tdítǒ. Kàgàwà mà Tàmă-ngba mànà tó ádrùngbã kamà tó tombi ní'ìya wò ndi kigò ò. Ndirò, Kàgàwà bhà ale núuléya ka. ⁴ Abádhí náalaya Kàgàwà-nyìkpa, ndirò ka kandíya kǒvò abádhí-nyìndri rǒ. ⁵ Kúbhingá nga ní'ìya ìmbã tdítǒ, ndirò ka k'ìya ìmbã tarà mà adyifò mànà tó awáwù-atdyú nà. Obhó tí, Ádrùngbãle Kàgàwà náawúya

* 21:20 21.20 Uvt 28.15-21

ndi abádhí-dǒnga, ndirò abádhí onyuya idzi dhòdhódhóngana.

(Màt 16.27; Gàl 6.7-8; Upf 1.1-3,7-8)

⁶ Wò dhu-dzidǒ, wòrí màlàyikà náadù àtìna ima nǐ: «Yàrí bhükü ò rí'ì ote ní obhóná ote, yà ìmbǎ tìtò rí'ì ònà ote. Ndirò, Àdrùngbǎle Kàgàwà, yà pbànábí ùnda arí pbìndà Ìlǎ-Alafí-otù ò ale, nívi ima, pbìndà màlàyikà ndíní inzà òtrò kàsùmì ò rí 'ònzì dhu mìtè tí pbìndà kasutále tò.»

Yèsù rǐngo dhu

⁷ Yèsù ràtina: «Kànǐ ma mǐrà inzà òtrò kàsùmì ò! Hirò ònzì rí ale ní yà pbànábí unò ote tó ófò ò rí'ì yàrí bhükü ò ote nífǔ rí ale!»

⁸ Ima Yùwanì ní ndi ma mǐrì ndi dhu, madù àlanà. Ní, i dhu ma mǐrì, madù àlanà rò, ma mìtsi wò i dhu nìtè idù màlàyikà-ònzì, mulě ka. ⁹ Pbétù kǎdù àtìna ma nǐ: «Ìnzě! Nzǒnzì dhu wò dhu bhěyi! Ima ní kasutále kělě inyi bhěyi, adónu pbànábí bhěyi, ndirò yàrí bhükü ò rí'ì ote nífǔ arí ale bhěyi! Kàgàwà ní ndi nyi nyádù àkǎ nyuko nyi onzìná ale!» ¹⁰ Tdítdǒ, kǎdù àtìna ima nǐ: «Àpé nyodo yà pbànábí unò ote tó ófò ò rí'ì yàrí bhükü ò ote òdhǔ ò, i dhu rǎkǎ òná kàsùmì níndù wà ndi nídhunǐ. ¹¹ Nzére dhu ònzì arí ale náká ndòngò nzére dhu kělě ònzì. Ndirò, Kàgàwà-nyìkpó ò ótì ale náká ndòngò ndìti ndi dhu bhěyi tí. Ídzi dhu ònzì arí ale náká ndòngò ídzi dhu kělě ònzì. Ndirò, Kàgàwà-nyìkpó ò ìlǎ ale náká ndòngò ndi kělě ù'o ndìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ò.»

¹² Yèsù ràtina: «Kànǐ ma mǐrà inzà òtrò kàsùmì ò! Ní, ma mǐrà mùkimbà nà fudú, ndíní ma mubhò tí ìngbatì ìlì ndi ale mà ndi ale anzì kasu-bvu rǒ. ¹³ Ima ní Álúfà ndirò Ìmégà, kà-tì ní kóró dhu apè ndi róná rò ale ndirò kóró dhu riku dóná rò ale.»

¹⁴ Hirò nonziya ale ní kǎkǎ ròyá mberù ù'ò rí rìlǎ ale. Abádhí ní ndi kigò ò otsúya ndi kigò tó tsátsù ò, 'adù ípìrǒnga ìbho arí ìndrǔ tò itsu-kpǒ òtò. ¹⁵ Pbétù, irinǎ rò okoya ale ní itsě, yà inzà nga nòfò dhu ònzì arí ale mà, òndrù òndrù arí ale mà, mànyòni ònzì arí ale mà, ìndrǔ òkye arí ale mà, sànamù ùlě arí ale mà, tìtò nózè 'adù kùnò ale màná.

¹⁶ Yèsù ràtina: «Ima, ma mòvì pbàkǎ màlàyikà ndíní adì tí kóró kòrí dhu tó ngàmbì tí kànísá ò. Ima ní Àdrùngbǎ kamà Dàwudì-dhú tó mùdzukuru, yà kútsingánǎ arúmbìlì alalì.»

¹⁷ Ndirò Ìlǎ-Alafí mà Àdhìngbǎ màná ràtina: «Írà!»

Ndirò, yà dhu ìrì rí ale náká ndàtì átò: «Írà!»

Idha-atdyú nà rí'ì ale náká ndìrà, ndirò ípìrǒnga tó idha nòzè ale àkǎ ndìrà kàko tíròrò.

Dhu řiku ðóná rò ɔte

¹⁸ İma Yùwanì, ma mí yàrí dhu òvo křangba yà pbànábí ɔte tó ófò ǒ ří'ì yàrí bhǔkù ò ɔte ìri ří ale tò kóró: ndi ale apé dhu isě yàrí bhǔkù ò ka kándĩ dhu dǔ, ní ndi ale rábàna àpbè dǔ, Kàgàwà iséya yà yàrí bhǔkù ò ka kándĩ àpbè isě tí. ¹⁹ Ndirò, ndi ale apé atdí dhu mà nípfǒ wò ndi pbànábí ɔte tó ófò ǒ ka kándĩ yàrí bhǔkù ò ɔte ò rò, ní Kàgàwà nípfoya ndi ale àmbènà àbàna yà ndi bhǔkù ò ndi ndókò fíndá làká ndi ale tò dhu-dǒngadhu-dǒnga. Ndi ale otsúya nzĩ Kàgàwà bhà ìlǐlǎ kigò ò, ndirò kǒtɔya nzĩ yà ípìrǒnga àbhǔ arí indrǔ tò itsu-kpǒ.

²⁰ Wòrí dhu tó obhóna ìtè ří ale rătina: «Kànĩ ma mírà inzà òtrò kàsùmì ǒ!»

Àmìnà! İrà, Ádrùngbǎle Yěsǔ!

²¹ Ádrùngbǎle Yěsù àkǎ ndàso nyĩ kóró!